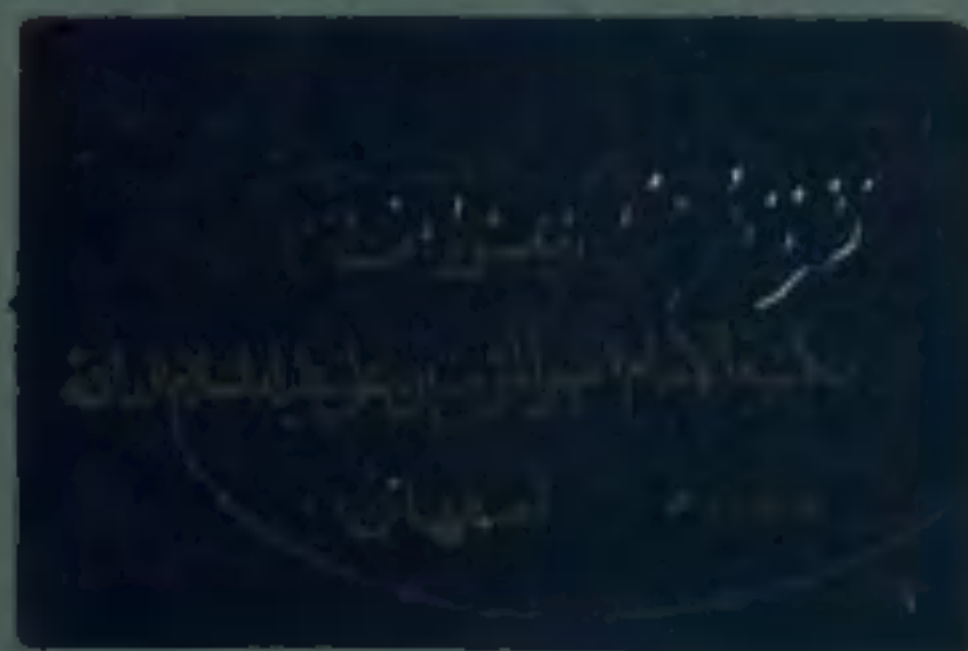

کیمیایین دجال هرگز نشیند موقوف
انت منی بشریة فارون من مو

عقبات الانوار

در اثبات امامت ائمه اطهار

«حدیث منقول»

بسم الله الرحمن الرحيم

هل أتى على الإنسان حين من الدهر لم يكن شيئا مذكورا .

إنا خلقنا الإنسان من نطفة أماسٍ نبتليه فجعلناه سميعاً بصيراً إنا
هديناه السبيل إما شاكراً وإما كفوراً .
الدهر ۱-۳
خفته بیدار کردن پس آسان ولی خفته نما را بیدار کردن نه دشوار بلکه محال است .

به همین دلیل خطباء، علما، نویسندگان هر قدر هم گفته ها و نوشته هایشان
منطقی و توأم با حسن نیت و خلوص باشد در کسانی که به عمد کجروی و گمراهی
را بر سعادت و نجات بر گزیده اند اثری نخواهد داشت .

طریقه حقه جعفریه اثنی عشریه ، پیروی اهل بیت وحی و تنزیل است
که بر اساس عقل و منطق استوار و چون آئینه و میزان ، یانکر و نمایشکر حق و
عدل باشد و صدق گفتار و حسن رفتار را توصیه می نماید .

سخن شیعه آنست که پیامبر اسلام (ص) به وحی خداوند علام علی علیه
السلام را به خلافت خود و رهبری امت برگزید ، و حاضران که بالغ بر یکصد و
بیست و پنج هزار مرد و زن بودند (۱) در غدیر خم بفرمان رسول خدا صلی الله علیه
و آله با علی علیه السلام به امامت بیعت کردند و تا آنگاه که از دنیا رحلت کرد
امت را سفارش فرمود که از راه و رسم علی سر بر تقابید ، و از حریم خانه اهل

(۱) القدير علامه اميني ج ۱

بیت دور نشوید ، و تقلین را با هم گرامی دارید .

شیعه این وصیت را پذیرفت و تا هم اکنون در راه تمسک به قرآن و
امیرمؤمنان گام می زند و در حقیقت أعلم و أفضل ، أعدل و أكمل الناس را پیروی
می نماید .

آری این گناه بزرگ شیعه است که بدخواهان و گمراهان روزگار در
طول تاریخ به او تاخته اند و ناپاکان و مزدوران از هر تهمت و افترائی نسبت به آن
مخودداری نکرده اند .

گر بیند بروز شب پره چشم چشمه آفتاب را چه گناه

الحمد لله الذی هدانا لهذا و ما كنا لنهتدی لولا ان هدانا الله .

مرکز تحقیقات و پژوهش‌های اسلامی

انگیزه تألیف کتاب شریف عیقات الانوار

به شرحی که در پایان جزء ششم از مجلد دوازدهم عیقات (شامل بحث از سند و دلالت حدیث ثقلین و سفینه - چاپ اسفهان) آمده :
در آغاز سده سیزدهم هجری یکی از علمای متعصب اهل سنت که نامش مولوی عبدالعزیز بن شاه ولی الله دهلوی ، ملقب به شاحصاحب بود و از مردم هند ، و به سیویک واسطه نسب به عمر خطاب ، خلیفه دوم میرساند کتاب مفصلی بنام « تحفه اثنی عشریه » تألیف و منتشر ساخت .

کتاب تحفه بزبان فارسی و از آغاز تا انجام آن در رد شیعه است .
مؤلف در بحث امامت این کتاب دوازده حدیث را بعنوان مهم ترین مصادر عقیدتی شیعه در امر امامت و خلافت بلافضل امام امیرالمؤمنین علی (ع) مورد بحث و گفتگو و تحقّق و انکار قرار داده که از جمله حدیث شریف منزلت است .

بلافاصله پس از انتشار ، ردهای فراوانی بعنوان همه کتاب تحفه یا بخشی از آن بقلم علما و نویسندگان محقق شیعه نوشته شد که اکثراً چاپ و منتشر گردید .
درین راستا کسی که در بحث و تحقیق ، و تجزیه و تحلیل مسائل علمی و ادبی و تاریخی ، و افشاگری دروغها و تعریفها و خیانت های مؤلف تحفه و همفکرانش ، گوی سبقت را از همه رد نویسندگان بلکه از همه محققان و متکلمان در طول قرون گذشته اسلام ربوده است و بحق کتابش سرلوحه و الگوی بحث و تحقیق قرار گرفته ، آیت الله محقق ، علامه بزرگوار مرحوم میرسید حامد حسین ایشابوری لکهنوی در گذشته ۱۳۰۶ هجری قمری طاب ثراه است که دوازده مجلد

کتاب ، هر مجلدى شامل يك يا دو جزء مفصل و اكثرأ بالغ بر حدود يكهزار صفحه يا بیشتر بنام « عبقات الانوار . . . » تأليف نمود .

مؤلف بزرگوار عبقات در راه تهیه مصادر علمى ، حدیثى و تاریخى مندرجات کتاب به سفرهای دور و دراز و پرمشقت پائهاد و بغاطر دستیابی به کپیہ يك نسخه خطى موجود در کتابخانه يك عالم سنى در رابوڭ (۱) تا مرز اختفای مقام علم و سیادت خود و تن دادن به نوکری او ، این هدف مقدس را تعقیب و پیگیری فرمود .

همچنانکه بر اثر کثرت نوشتن دست راستش از نوشتن با انعامد که تاگزیر در سالهای آخر عمر با دست چپ می نوشت .

و بنقل برخی از اسباطش بر اثر پشت کار زیاد و خستگی و فرسودگی ، چون ساعت ها در حال به پشت خوابیدن کتاب های بزرگ و سنگین وزن معمول آن روزها را عمودی روی سینه می گذارد و برای نوشتن کسانى املامى کرد سینه نازک و نازینش پینه بسته و همچون شانه و کرده حاملان بار کس تغییر شکل و رنگ داده بود .

آرى دومین حدیثی که هدف تاخت و تاز و طعن و قدح مؤلف تحفه قرار گرفته حدیث شریف منزلت است که هم مندرش را به یاد تخطئه و انکار گذاشته و هم دلالت آن را بر خلافت بلا فصل امام امیر مؤمنان مورد شك و تردید و مخالطه کوفى قرار داده است .

بدین ترتیب انگیزه تألیف همه مجلدات عبقات عموماً و انگیزه تألیف مجلد حاضر که ویژه بحث از سند و دلالت حدیث منزلت است تلفیق کتاب « تحفه اثنی عشریه » و مطرح ساختن احادیث مربوطه میباشد . که این مجموعه گرانقدر پاسخگوی صاحب تحفه و دهانفر یثروان راه اوست .

۱ - یکی از شهرهای ساحلى حجاز ، بین جدّه و مدینه .

اکنون با توجه به ارزش علمی و تحقیقی کتاب حاضر و نیاز شدید فضلا و محققان به امثال اینگونه آثار از یکسو و خلاصه شدن هدف اصلی کتابخانه عمومی امام امیرالمؤمنین اصفهان قبل از هر چیز در نشر و اشاعه آثار علمی و تحقیقی بویژه آنچه که در رابطه با ذکر فضائل و مناقب اهل بیت عصمت است از سوی دیگر . مدیر و مؤسس محترم کتابخانه (حضرت حجة الاسلام والمسلمین جناب آقای حاج سید کمال فقیه ایمانی دامت برکاته) تصمیم به تجدید چاپ و جلد حاضر از عبقات الانوار گرفتند که یاری خدا جامه عمل پوشید و در دوهزار شماره تجدید چاپ و بشکل موجود تقدیم خوانندگان گرامی می شود .

به امید آنکه با فرصت بیشتر مصادر آرا که خود بیانگر محتوای کتاب و کیفیت مایه گیری آن از مدعا مصدر علمی ، حدیثی ، تاریخی و ادبی نایاب یا کمیاب است تنظیم و ضمیمه چاپ مجدد در اختیار علاقمندان قرار دهیم .

روابط عمومی کتابخانه

مرکز تحقیقات کتب و اسناد

(شرح حال مرحوم آية الله ميرسيد حامد حسين اعلى الله مقامه الشريف)

از كتاب اعيان الشيعة جلد ١٨ ص ١١٠ - ١١٢ قطع رحلي چاپ بيروت

السيد الامير حامد حسين ابن الامير المفتي السيد محمد قلي بن محمد
حسين بن حامد حسين بن زين العابدين الموسوي النيسابوري الكنتوري الهندي
اللكهنوي .

توفي في ١٨ صفر سنة ١٣٠٦ في لكهنو من بلاد الهند ودفن بها في
حسينية غفران مآب .

كان من أكابر المتكلمين الباحثين عن أسرار الديانة والذابين عن بيضة
الشريعة وحوزة الدين الحنيف علامة تحريراً ماهراً بصناعة الكلام والجدل محيطاً
بالاخبار والآثار واسع الاطلاع كثير التتبع دائم المطالعة لم ير مثله في صناعة الكلام
والاحاطة بالاخبار والآثار في عصره بل وقبل عصره بزمان طويل وبعد عصره حتى
اليوم ولو قلنا انه لم ينبغ مثله في ذلك بين الامامية بعد عصر المفيد والمرتضى لم
نكن مبالغين . يعلم ذلك من مطالعة كتابه المبعثات ، وساعده على ذلك ما في بلاده
من حرية الفكر والقول والتأليف والنشر . وقد طار صيته في الشرق والغرب واذمن
لفضله عظماء وكان جامعاً لكثير من فنون العلم متكلماً ومحدثاً رجالاً اديباً قضى
عمره في الدرس والتصنيف والتأليف والمطالعة ، ومكتبته في لكهنو وحيدة في كثرة
العدد من صنوف الكتب ولا سيما كتب غير الشيعة .

ويتناثر عدد كتبها ثلاثين الفا ما بين مطبوع ومنطوط . وقد بدأ هذه

المكتبة والد المترجم السيد محمد قلى ونصحت في عهد المترجم ثم زاد عليها والده
السيد ناصر .

وفي الفوائد الرضوية : ما تعريبه : ان وجوده من الايات الالهية وحجج
الشيعة الاثنى عشرية وكل من طالع كتابه عبقات الانوار يعلم انه في فن الكلام لا
سيما مبحث الامامة من صدر الاسلام الى اليوم لم يأت احد مثله « انتهى ملخصا » .

مباينة

قرأ الكلام على والده المفتى السيد محمد قلى والفقه والاصول على السيد حسين بن
دلدار على النقوى والمعقول على السيد المرتضى ابن السيد محمد والادب على
المفتى السيد محمد عباس .

مؤلفاته

١ - عبقات الانوار في امامة الائمة الاطهار بالفارسية لم يكتب مثله في باب
في السلف والخلف وهو في الرد على باب الامامة من التحفة الاثنى عشرية للشاه
عبدالمعز الدهلوى فان صاحب التحفة انكر جملة من الاحاديث المشتة امامة
امير المؤمنين على (ع) فاثبت المترجم تواتر كل واحد من تلك الاحاديث من
كتب من تسموا بأهل السنة فيورد الخبر ويذكر من رواه من الصحابة ومن رواه
عنهم من التابعين ومن رواه عن التابعين من تابعي التابعين ومن اخرجه في كتابه
من المحدثين على ترتيب القرون والطبقات ومن وثق الراوي والمخرجين له و
من وثق من وثقهم وهكذا في طرز عجيب لم يسبقه اليه احد ويرد دعاوى صاحب
التحفة ببيانات واضحة وبراهين قوية عجيبة . وهذا الكتاب يدل على طول باعه وسعة
اطلاعه ، وهو في عدة مجلدات منها مجلد في حديث الطبر ومجلدان في حديث

البدير ومجلد في الولاية و مجلد في مدينته العلم ومجلد في حديث التشبيه و
 مجلد في حديث الثقلين ومجلدات اخر لا تحصى الان عناوينها وقد طبعت هذه
 المجلدات ببلاد الهند . قرأت بهذا من احدها فوجدت مادة غزيرة وبحرا طاميا و
 علمت منه ما للمؤلف من طول الباع وسعة الاطلاع وحبذا لو ينبري احد لتريبها
 وطبعها بالعربية ولكن الهم عند العرب خامدة وقد شاركه في تأليفه اخوه المتوفى
 قبله السيد اصحاب حسين صاحب كتاب كشف الحجب عن اسماء المؤلفات والكتب
 كما مر في ترجمته .

- ٢ - استقصاء الافهام في رد منتهى الكلام وهو بالفارسية يدخل تحت
 عشرة مجلدات طبع بعضها في ثلاثة مجلدات في مطبعة مجمع البحرين سنة ١٣١٥
 واستقصى فيه البحث في المسألة المشهورة بتعريف الكتاب وشرح فيه احوال كثير
 من علماء من تسموا بأهل السنة وتكلم في كثير من رجالهم وفي بعض الاسول
 الدينية والفروع العملية المختلف فيها بين علماء الفريقين وأثبت ما هو الحق منها .
- ٣ - الشريعة النراء في الفقه اثبت فيه المسائل الاجماعية من اول الطهارة
 الى اخر الديات مطبوع ٤ - الشعلة الجواله في البت عن احراق المصاحف مطبوع
 و ترجم بالفارسية ٥ - شمع المجالس قصائد عربية وفارسية في مرآي الحسين (ع)
 من انشائه مطبوع . ٦ - سمع و دمع متنوى و ترجم بالاردو وطبع . ٧ - صفحة
 الماس في الارتماس اى احكام النسل الارتماسي . ٨ - الطارف في الالتاف والمعيمات .
 ٩ - الظل الممدود والطلع المنضود مطبوع . ١٠ - العشرة الكاملة وهي عشر مسائل
 مشككة مطبوع . ١١ - ترجمته بالفارسية مطبوعة . ١٢ - افحام اهل المين في رد
 ازالة الفين في عدة مجلدات . ١٣ - اسفار الانوار عن وقائع افضل الاسفار اذ الرحلة
 المكية والسوانح السفريه في حج البيت وزيارة الائمة عليهم السلام .

خزاة كتبه

فيما كتبه الشيخ محمد رضا الشيبى في مجلة العرفان ما سورته : من أهم خزائن

الكتب الشرقية في مصرنا هذا. خزانة كتب المرحوم السيد حامد حسين الكهنوي -
نسبة الى لكهنو من بلاد الهند ! صاحب كتاب عبقات الانوار الكبير في الامامة من
ذوي العناية بالكتب والتوفر على جمع الاثبات وفق الاموال الطائلة على نسخها و
ورافتها وفي كتابه عبقات الانوار المطبوع في الهند ما يشهد على ذلك وقد اشتمل
خزانة كتبه على الوف من المجلدات فيها كثير من نفائس المخطوطات القديمة وقد
توفي صاحبها اخيرا غير ان الخزانة بقيت على حالها في حيازة ولده الذي أخذ على
عهدته اتمام كتاب العبقات .

شرح و خصوصيات علمي و تحقيقي عبقات الانوار

از كتاب الذريعة جلد ١٥

(١٣١٩ : عبقات الانوار في مناقب الائمة الاطهار) في مجلدات كبار

ضخام لاثبات امامة الائمة . للسيد المر حامد حسين بن محمد قلي خان صاحب بن محمد بن
بن حامد الشاهوردي الكتوردي المتولي في ١٣٠٦ هـ ورد على الباب السابع من «التحفة الاثني
عشرية» الذي هو في مبحث الامامة و رتبة علي منهجين .

المنهج الاول في اثبات دلالة الآيات القرآنية المستدل بها للامامة . و هو في
مجلد كبير غير مطبوع ، لكنه موجود في مكتبة المصنف بلكهنوء و في مكتبة المولى السيد
رجب علي خان سبحان الزمان في جكرآوان الذي كان من تلاميذ المصنف عند ولده السيد
مرتضى اكبر والسيد رضا حسين بن السيد عابد علي الحسيني اليزيدي النجافي .

والمنهج الثاني في اثبات دلالة الاحاديث الاثني عشر على الامامة والجواب عن
اعتراضات صاحب «التحفة» عليها . في اثني عشر جزء ، لكل حديث جزء .

فالجزء الاول من المنهج الثاني في حديث القدير ، و طبع في مجلدين ضخمين الاول منها في
رد ما أجابه صاحب «التحفة» عن حديث القدير ، والمجلد الثاني عن الجزء الاول في رد
اعتراضات سائر العامة على حديث القدير طبع في ١٢٩٣ اوله [الحمد لله الذي اكمل لنا
الدين و اقم علينا النعمة . . .] وفيه ترجمة العلماء الذين أخرجوا حديث القدير في كتبهم
قرب مائة وخمسين عالماً ، و ترجمة العلماء الذين ذكروا مجيء المولى (بمعنى الاولى) قرب
اربعين عالماً ، و بسطوا الكلام في تراجمهم غاية البسط ؛ وله فهرس مبسوط ايضاً

الجزء الثاني من المنهج الثاني في حديث السنزلة و هو الحديث الثاني من
الاثني عشر حديثاً . وفيه الجواب عن اعتراضاتهم عليه ، طبع في ١٢٩٥ اوله [الحمد لله
الذي جعل الوصي من النبي بمنزلة هارون من موسى]

الجزء الثالث من المنهج الثاني في الجواب عن اعتراضاتهم على الحديث
الثالث و هو حديث السولاية [ان علياً مكي و انا من علي و هو ولي كل مؤمن من بعدي]
طبع ١٣٠٣ . اوله [الحمد لله الحميد الحكيم الذي جعل الوصي ولي المؤمنين بعد
النبي . . .]

الجزء الرابع من المنهج الثاني في الجواب عن اعتراضات صاحب «التحفة»
على الحديث الرابع وهو حديث الطير . طبع في ١٣٠٦ . أوله [الحمد لله الذي أبان أحبة
الوصى إليه و إلى النبي صم في قصة « الطير الشوى » .

الجزء الخامس في حديث المدينة وهو مطبوع في مجلدين . أولهما في جواب
اعتراضات صاحب «التحفة» عليه . طبع في ١٣١٧ . أوله [الحمد لله الذي جعل النبي مدينة
العلم وعلماً بابها . . .] والمجلد الثاني في جواب اعتراضات سائر العامة . طبع في ١٣٢٧
أوله :

[الحمد لله الذي جعل نبيه للعلم مثل المدينة . . .]

الجزء السادس . في حديث التشبيه [من أراد أن ينظر إلى آدم ونوح لينظر إلى
على] طبع في ١٣٠١ أوله [الحمد لله المتعالي عن التشبيه . . .]

الجزء السابع في حديث من ناصب علياً الخلافة فهو كافر ، لكن ماخرج إلى
البياض كالثلاثة الآتية .

الجزء الثامن في حديث النور [كنت أنا وعلي بن أبي طالب نوراً] طبع ١٣٠٣
أوله [الحمد لله الذي خلق النبي والوصى من نور واحد . . .] .

الجزء التاسع حديث الراية يوم نحير وأطالها لمن يحب الله ورسوله

الجزء العاشر حديث علي مع الحق حيث دار .

الجزء الحادي عشر حديث قتال علي بالتأويل والتزويل ، لكنه مع سابقه ماخرجت
إلى البياض فتدخلت عليها كالسابع .

الجزء الثاني عشر في الحديث الثاني عشر وهو حديث الثقلين طبع أولاً في مجلدين
أولهما في طرته . ورد بعض الاعتراضات طبع ١٣١٢ أوله [الحمد لله الذي دعانا بهتة الجميل
إلى التمسك بالثقلين . . .] وثانيهما في الجواب عن بنية الاعتراضات ، أوله [الحمد لله
الذي جعلنا من التمسك بالقرآن . . .] وطبع ثانياً في ١٣٨١ بامران في ستة مجلدات .

وَلَجَعَلْ لِي زُيْرًا مِنْ أَهْلِ هَرُونَ أَخِي شُدُّ بِهِ الزُّبُرُ

سید محمد المصطفیٰ که درین زمان بخت نشان جلد ثانی شتم
بر حدیث منزلت از مجلدات منهج ثانی کتاب تطاب

عَبَقَاتُ الْأَنْوَارِ فِي مِائَةِ الْأَمَّةِ الْأَكْمَلَةِ

سلام الله علیه با مختلف اللیل والنهار از مصنفات جناب بحر العلوم کف
اولی المحلوم کاشف مشکلات علوم حقانیه مجدد آثار و معال ارباب
الوجیه المفید المجدد الفریح الوحید الربانی محبوبی الطریقه
المحفریه فی المائۃ الثالثه من الالف الثانی
جناب العلامة السید حامد حسین
الازالت شمس هلیاتہ بازغه
واقسام افاداته
شارقه

در مطبع مطلع نور لکهنو سنه ۱۲۹۵ هجری مطبوع شد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي جعل الوصي من النبي مدية طران من موسى الكليم
 ورحبهما وآلهما من الفضائل ما أوجب التفضيل والتقدير فجنس
 المضاف إليهم مخصوص بالعز الصليمة نابع على التعديل والمتصل بهم
 غير منقطع عن الأجر والتعديرو والمنهج اخبارهم والمقتضى آثارهم من
 أن الله بقلب سليم والتاكيد عن نعمهم والصادف عن هذههم مقفية
 في سعي الجحيم متخرج ذعاق الصديد والجحيم مكابدا لشدة
 العذاب لا ليمرو وافضل الصلوة والسلام المزرى على نفع الشليم
 على النبي وآله الهداة المهديين المرتفع بهم كل منزلة وشرف عظيم
 لا سيما ابن عمه وكاشف غمته والمخصوص بالاستخلاف على غير
 أهل الخلاف والمنوح بمزية الإخاء والمنو بحليل اللبلاء المدفوع

عنه مقامه المتهوب ثوابه المغمض على القذى الصابر على الشجی
 وبعد فيقول العبد القاصر حامد حسين بن العلامة السيد
 محمد قلى كان الله له في الدنيا والاخرة واسئل بحجف العفو على ما
 من المعاصي الباطنة والظاهرة ان هذا هو المجلد الثاني من المنهج الثاني
 من كتاب عبققات الانوار في امامة ائمة الاطهار الموضع
 لنقص الباب السابع من الفضة الحيرة الاطهار وهذا المجلد معقول وكلام
 صاحب الفضة في الحديث الثاني من الاحاديث الاثني عشر التي ذكرها
 وادعى فيها الاخصار الواضح بطلانه على ناظر كتب الاصحاب الاخيرين
 والله الموفق للتمام والكمال ومنه الاستعانة في المبدأ او المال
 قال الفاضل المحرمي حديث **ووم** ^{لما} **ووم** بنخاري ومسلم ازبراو بن عازب
 روایت آنکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم حضرت امیر را در غزوة تبوک بابل بیت
 از نسا و نسات خلیفه کرد و گدشت و خود بغزوة متوجه شد حضرت امیر عرض کرد
 یا رسول الله الخلفی فی النساء و الصبیان پس پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمود
 اما ترضی ان تكون متى بمنزلة هرون من موسى الا انه لا یتبی بعدک
 گویند که منزلت اسم جنس مضاف است بسوی علم پس عام باشد جمیع منازل را
 نصیحة الاستثنا و چون مرتبه نبوت را استثنا فرمود جمیع منازل ثابتة بدون برلی
 حضرت امیر ثابت شد و از جمله آن منازل صحت امامت و افتراض طاعت بهمست
 اگر بارون بعد از موسی زنده میبؤنیکه در حال حیات موسی این مرتبه داشت بعد از
 وفات موسی اگر این مرتبه از او ازل میشد لازم می آمد عزل او و عزل نبی جائز نیست

زیرا که امانت دوست پس این تبیه هم محض تائید ثابت باشد و هو لا ملأه اصل این حدیث هم دلیل
 امانت است و اثبات فضیلت حضرت امیر در صحت امامت ایشان در وقت خود زیرا که زیر حدیث
 مستفاد میشود استحقاق آنجناب برای امامت آمدیم بر نفعی امامت خیر او آنکه امام بلا فصل
 حضرت امیر بود پس آنکه حدیث فصد و نمیشود هر چند نواصب ضلالتهم است و در تشکیک امانت
 هم قبح کرده اند و گفته اند که این خلافت نه آن خلافت بود که محل نزاع است استحقاق
 آن خلافت بدادن این خلافت ثابت شود زیرا که باجماع اهل سیر محمد بن مسلمه را صحت
 دار مدینه و سباع بن عرفطه را که قوال مدینه و ابن ابی مکتوم را پیش نماز مسجد خود کرده بودند
 و اگر خلافت مرتضی مطلق بود این امور معنی نداشت پس معلوم شد که این خلافت مختص
 در امور خانگی و خبرداری اهل عیال بود و چون این امور موقوف بر محرمیت و اطلاع
 بر ستور است لابد فرزندان و امام و امثال ایشان برای این کار متعین میباشند هرچونکه
 باشند پس دلیل استحقاق خلافت کبری نمیتواند شد و بفضل است تعالی امانت ازین
 قبح ایشان جو ابصار و بدان کس در کتب خود داده اند که در مقام خود مذکور است و
 طریق تشکیک بعد از این حدیث بطریقیکه مذکور شد کمال تنقیح و تهذیب کلام ایشانست
 و الا در کتب ایشان باید دید که چه قدر سخنان پراکنده درین تشکیک کرده اند و بطلب
 ز سبده و هنوز هم درین تشکیک بوجه بسیار اختلال باقیست **اول** آنکه اسم جنس
 مضاف به بی علم از الفاظ عموم نیست نزد جمیع اصولیین بلکه تصحیح کرده اند بآنکه برای
 عموم است در غلام نید و امثال آن و اگر قرینه عدم وجود نباشد فایده الامر اطلاق
 ثابت خواهد شد و چه میتوان گفت کسی در مثل کتب فرس نید و بیست ثوب نید و است
 این نید که بالبداهه عموم باطل است و در اینجا قریب عدم وجود است و هو قوله

بتخلیف فی النساء والصبیان یعنی چنانچه حضرت یارون خلیفه حضرت موسی بود در وقت
 توجه بطور حضرت امیر خلیفه پیغمبر بود در وقت توجه بغزوہ تبوک و تخلایک مقتدر بدت
 عیبت باشد بعد از انقضای ائمت باقی نماید چنانکه در حق حضرت یارون هم با
 مانند و انقطاع این استخلاف را حول نتوان گفت که موجب بابت حق کسی باشد
 و حجت استثنای دلیلی عموم شود که استثناء متصل باشد در اینجا استثناء منقطع است
 بالضرورة لفظاً و معنی لفظاً پس انما بحجت که انما لا ینتی بعداً جمله خبریه است و اولاً
 از منازل یارون مستثنی نمیتوان که دو بعد از تاویل جمله بفرد بدخول بان حکم الاعداء للنبوة
 پیدا کرد و ظاهراً است که عدم نبوت از منازل یارون نیست تا استثناء او صحیح باشد و اما
 پس بحث آنکه یکی از منازل یارون نیست که از حضرت موسی در سن اکبر بود دیگر آنکه فصیح
 از موسی اسناد دیگر آنکه در نبوت شریک او بود دیگر آنکه برادر حقیقی او بود در نسب این همه
 منازل بالاجماع حضرت امیر را ثابت نیست پس اگر استثناء متصل گردانیم و منزلت را بر عموم
 حمل کنیم کذب در کلام معصوم لازم خواهد آمد دوم آنکه لا ینسلم که از جمله منازل یارون
 یا موسی خلافت او بود بعد الموت زیرا که اگر یارون بعد از موسی زنده می ماند رسول مستقل
 میبود و در تبلیغ و این مرتبه گاهی از و زائل نمیشد و با خلافت منافات دارد زیرا که خلافت
 نیابت نبی است اصالت را بانیابت چه مناسبت پس معلوم شد که از این راه استدلال بر
 خلافت حضرت امیر بر گزیر نیست نمی آید سوم آنکه آنچه گفته اند که اگر این مرتبه از یارون زائل
 لازم می آید عمل او و عمل نبی جائز نیست گوئیم انقطاع عمل را حول گفتن خلاف عرف
 و لغت زیرا که با و شاهان را چنین بر آیدن خود از دار السلطنت نایبان و گماشتگان خود را
 خلیفه خود میگزیند و بعد از معاودت و مراجعت خود بخود این خلافت منقطع میشود

و چنانکه آن چهار اسیر و اولی نمیدانند و نه در حق آنجا ایمان نمی فیه اگر قبول بهم باشد چون نجات
استقلال بعد از موت موسی آنهار و بن میرسد که مرتباً علی است بجزایر و در خلافت
موجب نقصان و ایمان میشد بلکه در رنگ آن میشد که نائب زیر را بعد از موت و زیر
گروه و در استقلال و نیز چون حضرت امیر الشبیه او را حضرت یارون معلوم است که حضرت
یارون در حیات حضرت موسی بعد از غیبت ایشان خلیفه بود و بعد از وفات حضرت موسی
بوشع بن یون کالب بن یون خلیفه شدند لازم آمد که حضرت امیر تیر خلیفه آنحضرت باشد
در حیات ایشان بعد از غیبت نه بعد از وفات بلکه بعد از وفات یارون باشد تا تشبیه کامل
و تشبیهی که در کلام رسول صلی الله علیه و سلم واقع شود از تیر تشبیه ناقص حمل کرد و کمال
بی دانی است العیاذ بالله الا ان بن همه در گذریم پس در جمیع کلمات است
بر نفی امامت خلفا ثلثه تا مدت ثابته شود غایه مافی الباب استحقاق امامت برای
حضرت امیر ثابت میشود و لونی وقت ملاقات و هو عین مذهب اهل السنة
اقول مستعینا بلطف الخیر البصیر سالکان سبیل شد و انصاف و تارکان
طریق عصمت و اعتنا مخفی محتجب است که حدیث منزلت که از عهد مناقب سنی
در آنج بهیه امام البریه علیه الف الف تحیه است دلیل قاطع نص ساطع بر خلافت است
آن جناب بغایت صحیح و ثابت و معروف بنهایت شهرت و استفاضه بلکه تواتر و صحت
و بخاری مسلم که در اخفای مناقب فضائل جناب امیر المؤمنین و ابلهیت طاهرن
علیه السلام جد و جهد بائع دارند و حتی الوسع طرح و عدم ذکر آنرا سطح نظر می دارند
نیز این حدیث را روایت کرده اند و روایت یکی از شیخین برای ثبوت صحت این حدیث
کافی و بس است فکیف اذا اتفقوا علی الخراج فکیف که دیگر عمائد و جهاند و

بهم صحاح و مسانيد و مجاميع خود را بر و ايت آن نبی ب زینت بخشیده اند فلیف که حدیث تحقیق
 ایشان تصریح ب صحت آن می میکنند و نفی بیبازان میفرمایند فلیف که منقذین ائمه ایشان ب کثرت
 و تعدد طرق آن تصریح می نمایند فلیف که ائمه اعلام شان با شهادت تواتر آن رنگ شکوک
 شبهات و تشکیکات را یک می دانند و اولاً بعض طرق این حدیث شریفه منظر قاهر رسیده
 و ذکر می نمایم و بعد آن ب ذکر اقوال مصرحه ب صحت و کثرت طرق و تواتر آن می گردیم پس باید دانست
 که مخبر جین و ناقلین این حدیث شریف بسیاری از محدثین شایسته و اساطین بخاریه
 سنیة اند مثل حمزة المحدثین و الحافظ المشهورین فی الآفاق امام اهل السیر محمد بن اسحاق و الحافظ
 المحمود سلیمان بن داود الطیالسی و العلماة الجلیل الحاذق ابی حمزة المقدم السابق
 ذو الشأن الرقیع محمد بن سعد بن منیع الزهری کاتب الواقعی و العالم المنقذ النحر الحافظ
 الثبت العظیم النظیر عبد الله بن محمد بن ابی شیبة العیسی و رأس الائمة الغمام و مقتدی
 المشایخ العظام احمد بن محمد بن حنبل الشیبانی و امام اهل الصناعة رافع لواء البراهمة
 الجلیل ابو عبد الله محمد بن اسمعيل البخاری و الحافظ المعروف المشهور الکبیر الحاکم المفضل
 المغزیر ابو علی الحسن بن عرفة العبیدی و الحافظ الحاذق الجلیل العظیم ابو زرعة حلیة
 بن حمزة الکریم و الحافظ الثبت الثقة المنقذ مسلم بن الحجاج القشیری و الحافظ المشهور بالبلخ
 علی بن السنه الصدور محمد بن یحیی بن جارة القزوینی و العلماة ابی حمزة الحافظ الثقة الثبت الغمام
 حمزة الاعیان ابو حاتم محمد بن حبان التمیمی البستی و اعلم الشیخ الناقد البصیر ابو عینی محمد بن
 سؤدة الترمذی و الحافظ الناقد الماهر حاکم الفضل الزاهر احمد بن یحیی بن عیفة زهری حبيب
 و الامام ابن الامام فخر الکابر الاعلام عبد الله بن احمد بن حنبل الشیبانی و الحافظ البیاض
 حمزة الاحبار احمد بن عمرو بن عبد الخالق البزاز و الحافظ المنفرد فقه او حدیث او حفظاً

واقفاً أحمد بن شعيب النسائي والامام الحافظ الثقة محدث الجيزة ابو يعلى احمد بن علي بن
 المشي بن يحيى التميمي الموصل والمحدث الجليل الحاذق والناقد المحقق الفائق محمد بن جرير الطبري
 والحافظ انحرير الجليل الشأن حمدة الحذاق الاعيان ابو عروانة يعقوب بن اسحق الاسفندياري
 والشيخ الحافظ الكبير الثقة مصنف المتصانيف للكثيرة ابو محمد عبد الله بن جعفر بن حبان الاصمعي
 الكياني المعروف بابي الشيخ والامام العلامة الحجة بقیة الحفاظ سند الدنيا ابو القاسم سليمان بن
 بن ايوب الطبراني والعالم النحرير المحدث الثقة محدث بن عبد الرحمن النخعي الذهبي والمحدث
 الشهير الصدر الكبير ابو بكر محمد بن جعفر المطيري والفقير النجيب الشيخ ابو الليث نصير بن محمد
 السمرقندي الحنفي والمحدث الكامل الحاوي لمعالي الفخر الحافظ الجليل الشأن العظيم القدر
 الحسن بن بدر و الامام اهل الحديث ابو عبد الله الحاكم محمد بن عبد الله بن محمد النيسابوري
 المعروف بابن المبيع والعالم المشهور الزاهد المحدث المرشد الناقد ابو سعد عبد الملك بن
 ابی عثمان محمد بن ابراهيم الطبري والحافظ البارع الحائز لمحسن القاب احمد بن عبد الله بن
 ابو بكر الشيرازي صنف كتاب القاب و طراز المحدثين والحفاظ ورئيس المحدثين الايقاظ
 احمد بن موسى بن مردويه الاصمعي والحافظ الكامل البارع حائز الفضل الناصع
 ابو نعيم احمد بن عبد الله الصمعي والحافظ العلي الشأن فخر الجاهذة الاعيان سمعيل بن
 علي بن الحسين بن نجويه الرازي المعروف بابن السمان والقاضي المقبول الشهادة الصدوق
 في الحديث المعروف بابن الجاهذة ابو القاسم علي بن الحسن بن علي التنوخي والمحدث الكبير
 الحافظ الشهير الاربي ابو بكر احمد بن علي بن ثابت الخطيب والحافظ الثقة المتقن
 طبارع الناقد البر ابو عمر يوسف بن عبد الله المعروف بابن عبد البر والفاضل العارف
 بالرجال والحديث الفقيه الوجیه ابو الحسن علي بن محمد بن طيب الجلايلي المعروف بابن الغازي

والشيخ المحدث الحافظ العلامة المقدار شيرازي بن شهزاد الدبلي واما هم الثقة المعروف
 بمحمي السنة حسين بن سعود الفراء البغوي والحافظ المتين الناقد الزرين بن بن معاوية
 القعدي وري وابو محمد احمد بن محمد بن العاصم والشيخ الصالح عمر بن محمد بن خضر الاردي
 المعروف بالملاد والحافظ البارع الماهر المحقق الفاخر صاوي معالي المحاسن والمآثر
 ابو القاسم علي بن الحسن المعروف بابن جساكر والمحدث الناقد عمدة الاسلاف المشتهر بن
 الاوصاف ابو طاهر احمد بن محمد بن احمد بن ابراهيم سلفه الاصبهاني والمحدث الفقيه الشهير
 والعالم المستند الصدر الكبير ابو المودع الموفق بن احمد بن محمد المكي الشهير باخطب خوارزم
 والعالم الملقب بدين الاعلام محي السنة وناصر الحديث ومجد الاسلام العالم الرباني
 والعارف السجستاني سعد الدين ابو حامد محمود بن محمد بن حسين بن يحيى الصالحاني في فخر الاملاك
 الكبير ورأس المتكلمين الاجبار فخر الدين محمد بن عمر الرازي وابو السعادات المبارك
 بن ابني الكرم محمد بن محمد بن عبد الكريم الشيباني المعروف بابن الماشي البخاري بن الجوين
 علي بن محمد بن عبد الكريم المعروف بابن الماشي البخاري والمحدث العالم المجتهد الخازم
 ابو الربيع سليمان بن سالم البلنسي والامام المتقن السامي الفخار العالي البخاري محمد بن
 محمود بن الحسن محبت الدين ابو عبد الله بن البخاري والشيخ البارع في الفقه والخلاف
 عارف الاصلين الرئيس الكريم المعظم الامير الوزير المفخم كمال الدين ابو سالم محمد بن طلحة
 القرشي والعالم الفقيه الواعظ الحجة شمس الدين ابو المنظر يوسف بن قز علي بن
 عبد الله البغدادي سبط الحافظ ابي الفرج بن الجوزي والشيخ المحدث ابو عبد الله
 محمد بن يوسف الكنجي الشافعي والمحقق البارع الكاظم لانواع الشرف يحيى بن شريف
 النودعي وشيخ الحرم الامام المحترم العلامة الحافظ المحدث المفتي الفقيه ذو التصانيف

وجر الحقائق والمعارف شيخ بن عبد الله العبد رؤوس واكشخ الجليل العالم النبيل احمد بن
 الفضل بن محمد باكير المكي وشمس بن صفى الدين جعفر الملقب بحبيب عالم والعالم الجليل الشان
 مرزا محمد بن نعمه خان البخشاني والشيخ الفخري محمد صدر العالم وولي الله احمد بن عبد الرحيم الكو
 واهمدين عبد القادر الجميل ورشيد الدين الهلوي تلميذ صاحب التحفة والمولوي محمد بسيم الكاكوي
 والمولوي في الله الكهنوي واهمدين يني بن احمد صلان الشافعي والسيد مومن بن حسن بن
 امار وايت محمد بن محسن حديث منزلت رابيس ابو محمد عبد الملك بن هشام الحميري
 من تلخيص سيرت ابن سحن كغفر قال ابن اسحق وضرب عبد الله بن ابي عبد الله
 عسكره اسفل منه فمؤذ باب وكان فيما يرمون ليس باقل العسكرين فلما ساد
 رسول الله صلى الله عليه وسلم تخلف عنه عبد الله بن ابي في تخلف من
 المنافقين واهل الرب وخلف رسول الله صلى الله عليه وسلم علي بن ابي طالب
 وضع على اهل و امره بالا قامة فيهم فارجف به المنافقون قالوا ما خلف
 الا استقالاه وتنفق فامنه فلما قال فلما قال فلما قال فلما قال فلما قال فلما قال
 طالب ضد سلاحه ثم خرج حتما في رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو
 نازل بالجر ف فقال يا بني الله زعم المنافقون انك اقام خلفتني انك استقلتني
 وتنفقت مني فقال كذبوا ولكني خلفتك لما تركت وراءى فارجع
 فاخلقني في اهل و اهل و افلا ترضى يا علي ان تكون مني بمنزلة هرون
 من موسى الا انه لا نبي بعدي فرجع علي الى المدينة ومضى رسول الله
 صلى الله عليه وسلم على سفره قال ابن اسحق حدثني محمد بن طلحة بن زيد
 ركنة عن ابراهيم بن سعد ابى قاص عن ابيه سعد انه سمع رسول الله

محمد بن محمد بن محمد
 محمد بن محمد بن محمد
 محمد بن محمد بن محمد

حديث من منزلت رابيس
 ١٩٤
 ٢٢٩
 خلف المناقين بر غرة
 بوك في جيبه نبع

صلى الله عليه وسلم يقول لعلي هذه المقالة قال ابن اسحق ثم رجع علي الى
المدينة ومضى رسول الله صلى الله عليه وسلم على سفة امار وايت
ابوداود سليمان بن داود الطيالسي حديث منزلة رايس ابراهيم عبد الله الوصالي
الشافعي در كتاب الاكتفا في فضل الاربعة خلفا گفته عن سعد بن مالك رضي الله
عنه قال خلف رسول الله صلى الله عليه وسلم علي بن ابي طالب غزوة
تبوك فقال يا رسول الله اختلف في النساء والصبيا فقال ما ترضى ان
تكون منزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي اخرج الفخاري وسمي
في صحيحهما والترمذي في جامعته في سننه وابوداود الطيالسي في
مسنده وابونعيم في فضائل الصحابة امار وايت محمد بن سعد
كاتب الواقدي حديث منزلة رايس در كتاب طبقات كبير تصنيف او كه نهايت
عزيز الوجود و كيا بست و بتايد رتباي نسخه آن بدست اين ياد ميريساي و پهلواني
افتاده مي فرمايد كذا قول رسول الله صلى الله عليه وسلم لعلي بن ابي طالب
اما ترضى ان تكون مني بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي قل
قال محمد بن عمرو وكان علي ممن ثبت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم
يوم احد حين انخرم الناس بايعه على الموت و بعثه رسول الله صلى الله عليه
وسلم سرية الى بني سعد بفدك في مائة رجل وكانت معه
احدي رايات المهاجرين الثلث يوم فتح مكة و بعثه سرية الى القلنس
الى طي و بعثه الى اليمن و لم يختلف عن رسول الله صلى الله عليه وسلم
في غزاة غزاهما الا غزوة تبوك خلفه في هله اخبرنا الفضل بن كين

من
ابو داود سليمان بن داود
الطيالسي حديث منزلة رايس
ابراهيم عبد الله الوصالي
الشافعي در كتاب الاكتفا في
فضل الاربعة خلفا گفته عن
سعد بن مالك رضي الله عنه
قال خلف رسول الله صلى الله
عليه وسلم علي بن ابي طالب
غزوة تبوك فقال يا رسول الله
اختلف في النساء والصبيا فقال
ما ترضى ان تكون منزلة هرون
من موسى الا انه لا نبي بعدي
اخرج الفخاري وسمي في صحيحهما
والترمذي في جامعته في سننه
وابوداود الطيالسي في مسنده
وابونعيم في فضائل الصحابة
امار وايت محمد بن سعد كاتب
الواقدي حديث منزلة رايس
در كتاب طبقات كبير تصنيف
او كه نهايت عزيز الوجود و
كيا بست و بتايد رتباي نسخه
آن بدست اين ياد ميريساي و
پهلواني افتاده مي فرمايد
كذا قول رسول الله صلى الله
عليه وسلم لعلي بن ابي طالب
اما ترضى ان تكون مني بمنزلة
هرون من موسى الا انه لا نبي
بعدي قل قال محمد بن عمرو
كان علي ممن ثبت مع رسول
الله صلى الله عليه وسلم يوم
احد حين انخرم الناس بايعه
على الموت و بعثه رسول الله
صلى الله عليه وسلم سرية الى
بني سعد بفدك في مائة رجل
و كانت معه احدي رايات
المهاجرين الثلث يوم فتح مكة
و بعثه سرية الى القلنس الى
طي و بعثه الى اليمن و لم
يختلف عن رسول الله صلى الله
عليه وسلم في غزاهما الا غزوة
تبوك خلفه في هله اخبرنا
الفضل بن كين

من
ابو داود سليمان بن داود
الطيالسي حديث منزلة رايس
ابراهيم عبد الله الوصالي
الشافعي در كتاب الاكتفا في
فضل الاربعة خلفا گفته عن
سعد بن مالك رضي الله عنه
قال خلف رسول الله صلى الله
عليه وسلم علي بن ابي طالب
غزوة تبوك فقال يا رسول الله
اختلف في النساء والصبيا فقال
ما ترضى ان تكون منزلة هرون
من موسى الا انه لا نبي بعدي
اخرج الفخاري وسمي في صحيحهما
والترمذي في جامعته في سننه
وابوداود الطيالسي في مسنده
وابونعيم في فضائل الصحابة
امار وايت محمد بن سعد كاتب
الواقدي حديث منزلة رايس
در كتاب طبقات كبير تصنيف
او كه نهايت عزيز الوجود و
كيا بست و بتايد رتباي نسخه
آن بدست اين ياد ميريساي و
پهلواني افتاده مي فرمايد
كذا قول رسول الله صلى الله
عليه وسلم لعلي بن ابي طالب
اما ترضى ان تكون مني بمنزلة
هرون من موسى الا انه لا نبي
بعدي قل قال محمد بن عمرو
كان علي ممن ثبت مع رسول
الله صلى الله عليه وسلم يوم
احد حين انخرم الناس بايعه
على الموت و بعثه رسول الله
صلى الله عليه وسلم سرية الى
بني سعد بفدك في مائة رجل
و كانت معه احدي رايات
المهاجرين الثلث يوم فتح مكة
و بعثه سرية الى القلنس الى
طي و بعثه الى اليمن و لم
يختلف عن رسول الله صلى الله
عليه وسلم في غزاهما الا غزوة
تبوك خلفه في هله اخبرنا
الفضل بن كين

من
ابو داود سليمان بن داود
الطيالسي حديث منزلة رايس
ابراهيم عبد الله الوصالي
الشافعي در كتاب الاكتفا في
فضل الاربعة خلفا گفته عن
سعد بن مالك رضي الله عنه
قال خلف رسول الله صلى الله
عليه وسلم علي بن ابي طالب
غزوة تبوك فقال يا رسول الله
اختلف في النساء والصبيا فقال
ما ترضى ان تكون منزلة هرون
من موسى الا انه لا نبي بعدي
اخرج الفخاري وسمي في صحيحهما
والترمذي في جامعته في سننه
وابوداود الطيالسي في مسنده
وابونعيم في فضائل الصحابة
امار وايت محمد بن سعد كاتب
الواقدي حديث منزلة رايس
در كتاب طبقات كبير تصنيف
او كه نهايت عزيز الوجود و
كيا بست و بتايد رتباي نسخه
آن بدست اين ياد ميريساي و
پهلواني افتاده مي فرمايد
كذا قول رسول الله صلى الله
عليه وسلم لعلي بن ابي طالب
اما ترضى ان تكون مني بمنزلة
هرون من موسى الا انه لا نبي
بعدي قل قال محمد بن عمرو
كان علي ممن ثبت مع رسول
الله صلى الله عليه وسلم يوم
احد حين انخرم الناس بايعه
على الموت و بعثه رسول الله
صلى الله عليه وسلم سرية الى
بني سعد بفدك في مائة رجل
و كانت معه احدي رايات
المهاجرين الثلث يوم فتح مكة
و بعثه سرية الى القلنس الى
طي و بعثه الى اليمن و لم
يختلف عن رسول الله صلى الله
عليه وسلم في غزاهما الا غزوة
تبوك خلفه في هله اخبرنا
الفضل بن كين

نافع بن فضال عن عطاء بن رباح عن أبي سعيد قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 عليه وسلم غرة تبوك وخلف علي في أهله فقال بعض ما منعه أن يخرج به
 إلا أنه كره صحبته فبلغ ذلك علياً فذكره للنبي صلى الله عليه وسلم فقال
 يا ابن أبي طالب ما ترضى أن تنزل مني بمنزلة هرون من موسى أخبرنا
 الفضل بن دكين نافع بن فضال عن خليفة عن عبد الله بن شريك قال
 سمعت عبد الله بن رقيق الكناقي قال قدمنا المدينة فلقينا سعد بن
 مالك فقال خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم إلى تبوك فخلف علياً
 فقال له يا رسول الله خرجت وخلفتني فقال ما ترضى أن تكون مني
 بمنزلة هرون من موسى إلا أنه لا نبي بعدي أخبرنا عفلان بن مسلم
 عن حماد بن سلمة أنا علي بن زيد عن سعيد بن المسيب قال قلت لسعد
 بن مالك أنا أريد أن أسألك عن حديث فانا أهابها إن سألتك عنه
 قال لا تفعل يا ابن أخي إذا علمت أن عندي علماً فسلمني عنه ولا تخبرني
 فقلت قول رسول الله صلى الله عليه وسلم لعل حين خلف بالمدينة
 في غرة تبوك قال اتخلفني في الخلفة في النساء والصبيان فقال
 ما ترضى أن تكون مني بمنزلة هرون من موسى فادبر على مسرعاً كأن
 أنظر إلى غبار قد صابه يسطع وقد قال حماد فرجع على شمس عا وأخبرنا
 روح بن عباد نا عوف عن ميمون عن البراء بن عازب وزيد بن أرقم
 قال لما كان عند غرة تبوك الحرة وهي تبوك قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 عليه وسلم لعلني يا ابن طالب لئلا يذ من ابن رقيق أو تقيم فخلفه

فلما فصل رسول الله صلى الله عليه وسلم غاريا قال انما ما خلفه رسول الله
شي كرهه منه فبلغ ذلك عليا فانبع رسول الله صلى الله عليه وسلم
حتى انتهى اليه فقال له ما جاء بك يا علي قال يا رسول الله الا اتي سمعت
ناسا يزعمون انك انما خلفتني شي كرهته مني فتصاحك رسول الله
صلى الله عليه وسلم وقال يا علي اما ترضى ان تكون مني كرون مني
غير انك لست بمنى قال بلى يا رسول الله قال فانه كذلك اما روایت
احمد بن حنبل حدیث زینت را این در سند او مذکور است نایم بن سعید عن
البحر قال دخلت على فاطمة ابنة علي فقال لها رفيقي ابو محمد يكره لك قالت
سته وثمانين سنة قال ما سمعت من ابيك شي قال حدثني بنت
ابي رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لعلي انت مني بمنزلة هارون
من موسى الا انه ليس ببي بعدك و تيزور من اقب علي بن ابي طالب عليه السلام
احمد بن حنبل على ما نقل مذکور است و كيع قال حدثنا فضيل بن مرزوق عن عطية
العوف عن ابي سعيد الخدري قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
لعلي انت مني بمنزلة هارون من موسى الا انه لا بتي بعدي و عنه ايضا
حدثنا سفيان بن عيينة عن زيد عن سعيد بن المسيب عن سعدان التميمي
صلى الله عليه وسلم قال لعلي انت مني بمنزلة هارون من موسى قيل
لسفيان غير انه لا بتي بعدي قال نعم و عنه ايضا حدثنا محمد بن جعفر قال
حدثنا شعبة عن الحكم عن مصعب بن سعد بن ابي وقاص قال خلف
رسول الله صلى الله عليه وسلم علي بن ابي طالب في غزوة تبوك قال

روایت احمد بن حنبل حدیث
سنت ما روایت او در سند او
اما بقیة حدیث او
بن محمد بن ابي شیبہ حدیث
نزلت را این در سند او مذکور است
عن سعد قال خلف رسول الله
صلى الله عليه وسلم علي بن ابي طالب
غزوة تبوك فقال رسول الله
علي بن ابي طالب و الصبيان فقال لا
يخفى ان تكون مني بمنزلة هارون
من موسى غير انه لا بتي بعدي

یا رسول الله تخلفني في النساء والصبيان قال ما ترضى ان تكون مني بمنزلة
 هرون من موسى غير انه لا بني بعدى عنه ايضا اخبرنا محمد بن جعفر قال اخبرنا
 شعبة عن سعد بن ابراهيم حدث عن سعد بن النبي صلى الله عليه وسلم
 قال لعلي الا ترضى ان تكون مني بمنزلة هرون من موسى وعنه ايضا
 حدثنا ابو سعيد قال حدثنا سليمان بن بلال قال حدثنا جعدي بن
 عبد الرحمن عن عائشة بنت سعد عن ابيها سعد بن عليا خرج مع النبي
 صلى الله عليه وسلم حتى جاء ثنية الوداع وعلني يبكي ويقول تخلفني مع
 الخوالم فقال ما ترضى ان تكون مني بمنزلة هرون من موسى الا النبوة
 وعنه ايضا حدثني يحيى بن سعد عن موسى الكهني قال دخلت على فاطمة
 فقال رفيقي ابو مهدى كمر لك فقالت ست وثمانون سنة قال ما سمعت
 من ابيك شيئا قالت حدثني سماء بنت عميس ان رسول الله صلى الله
 عليه وسلم قال لعلي انت مني بمنزلة هرون من موسى الا انه ليس
 بعدي نبي وعنه ايضا وفيما كتب الينا محمد بن عبيد الله يذكر ان يزيد بن
 مهران حدثهم قال حدثنا ابو بكر بن عياش عن ابي جحيم عن جبيب بن ابي
 ثابت عن ابن السمان عن سعيد بن زيد قال قال رسول الله صلى الله
 عليه وسلم لعلي انت مني بمنزلة هرون من موسى اماروايت ابو عبد الله
 محمد بن ابي البخاري في صحيحه او در مناقب جبابير المؤمنين عليه السلام
 مذکور است حدثنا محمد بن بشار ثنا غندش شعبة عن سعد قال سمعت
 ابراهيم بن سعد عن ابيه قال قال النبي صلى الله عليه وسلم لعلي

نك

طريق حديث نزول

روایت حدیث نزول
 ابو جری

مناقب جبابير المؤمنين
 عليه السلام

بمنزلة هرون من موسى ألا أنه لا نبي بعدي قال سعيد فاجيبنا يا أبا
 بصير سعدا فقلت سعدا فحدثته بما حدثني به عامر فقال لا سمعته قلت
 أنت سمعته قال فوضع أصبعيه على أذنيه قال نعم ولا فاستكنا
 حدثنا أبو بكر بن أبي شيبة قال نا عند عن شعبة ح وحدثنا محمد
 بن مثنى وابن بشار قالنا محمد بن جعفر قال نا شعبة عن الحكم بن عاصم
 بن سعد عن سعد بن أبي وقاص قال خلف رسول الله صلى الله عليه وسلم
 على بن أبي طالب في غزوة تبوك فقال يا رسول الله خلفني في النساء والصبيان
 فقال أما ترغم أن تكون متى بمنزلة هرون من
 موسى غير أنه لا نبي بعدي حدثنا عبيد الله بن معاذ
 قال نا ابن قال نا شعبة في هذا إلا سنا د حدثنا
 قتيبة بن سعيد ومحمد بن عباد وتقاربا في اللفظ قالنا حاتم وهو
 اسمعيل عن بكير بن مسمار عن عامر بن سعد بن أبي وقاص
 عن أبيه قال امر معاوية بن أبي سفيان سعدا فقال ما منعك أن
 تسب أبا الدراب فقال ما ما ذكرت ثلثا قال هن له رسول الله صلى
 الله عليه وسلم فلن أسبه لأن تكون في أمة فمن أحب إلى من همر النعم سمعت
 رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول له وخلفه في بعض مغازبه
 فقال له على يا رسول الله خلفني مع النساء والصبيان فقال له
 رسول الله صلى الله عليه وسلم أما ترضى أن تكون متى بمنزلة هرون
 من موسى ألا أنه لا نبوة بعدي وسمعته يقول يوم خيبر لا عظيم

الراية رجلا يحب الله ورسوله ومحبا لله ورسوله قال فطناولنا
لها فقال دعوا لي عليا فان به ارمدا فصق في عينه ودفع الزاوية
ففتح الله عليه ولما نزلت هذه الآية نزع ابناؤنا وابناء كرم عارسل الله
صلی الله علیه وسلم عليا وفاطمة وحسنا وحسينا فقال اللهم هو لا على
حدثنا ابو بكر بن ابي شيبة ثنا غندر عن شعبة عن وحيد بن عثمان
واين بشار قال حدثنا محمد بن جعفر ثنا شعبة عن سعد بن ابراهيم قال سمعت
ابراهم بن سعد عن سعد عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال لعلي
اما ترضى ان تكون مني بمنزلة هارون من موسى اثار وايت محمد بن يزيد
بن جة القزويني بسنن ابي ذررست حدثنا علي بن محمد ثنا ابو معوية ثنا
موسى بن مسلم عن ابن سابط وهو عبد الرحمن عن سعد بن ابي وقاص قال
قدم معوية في بعض حجته فدخل عليه سعد فذكر واعليا فقال منه
فغضب سعد وقال تقول هذا الرجل سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم
يقول من كنت مولا فاعلم مولا لا وسامته يقول انك مني بمنزلة
هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي سمعته يقول لا عطين الراية الي
رجلا يحب الله ورسوله اثار وايت ابو حاتم محمد بن حبان التميمي
البستي حدیث منزلت را پس در ما بعد افشار اسم تعالى مذکور خواهد شد اثار وايت
ابو عيسى محمد بن جرة الترمذي حدیث منزلت را پس در صحیح او مذکور است حدیث
القاسم بن دينار الكوفي نا ابو نعيم عن عبد السلام بن حرب عن يحيى
بن سعيد عن سعيد بن المسيب عن سعد بن ابي وقاص عن النبي صلى الله

و در بيان انصاف مذکور است
عنه اي من سعد قال قلت لابي
عليه السلام سلم عليا في قوله
قال يا رسول الله تخلفني في الناس
والصبيان قال لا ترضى بان
تكون بمنزلة هارون من موسى الا انه
لا تخلفي بعدي مني و احمده وسلم را به علم
و في رواية اخرى ليس بن جهم
ابن الجراح
روایت ابو حاتم محمد بن حبان التميمي
البستي حدیث منزلت را پس در ما بعد
افشار اسم تعالى مذکور خواهد شد
اثر وايت ابو عيسى محمد بن جرة الترمذي
حدیث منزلت را پس در صحیح او مذکور
است حدیث القاسم بن دينار الكوفي نا
ابو نعيم عن عبد السلام بن حرب عن
يحيى بن سعيد عن سعيد بن المسيب عن
سعد بن ابي وقاص عن النبي صلى الله

علیہ وسلم قال لعلي انت مني منزلة هرون من موسى هذا حديث صحيح قد
 روي من غير وجه عن سعد بن التقي صلي الله عليه وسلم ويستغرب هذا
 الحديث من حديث يحيى بن سعيد الانصاري اما روايت عبد الله
 بن احمد بن حنبل حديث منزلت را پس در سند والذخر گفته حد ثنا العباس بن
 الفضل ثنا الحسن بن علي ثنا عمران بن ابيان ثنا مالك بن الحسين بن مالك
 بن الحويرث حدثني ابي عن جدي مالك بن الحويرث قال قال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم لعلي اما ترضى ان تكون مني كمنزلة هارون من موسى
 الا الله لا نبي بعدي و نیز عهده اسد و منافق جناب ايرالمومنين عليه السلام تصنيف
 علي بن ابي طالب گفته حد ثنا ابراهيم قال حد ثنا يوسف بن يعقوب الما جشون
 قال حد ثنا محمد بن المنكدر عن سعيد بن المسيب عن عامر بن سعد عن ابي
 سعد انه سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول لعلي اما ترضى ان تكون مني
 بمنزلة هارون من موسى الا الله لا نبي بعدي قال سعيد فاحببت ان
 اشافه بذلك سعدا فلفقته فذكرته ما ذكر لي عامر قال فوضع اصبعه
 في اذنه وقال استكثنا ان لم يكن سمعته من النبي صلى الله عليه وسلم اما روايت
 احمد بن عمرو بن عبد الخالق البزار را پس مرزا محمد بن محمد خان در مفتاح النجا گفته
 اخراج البخاري ومسلم والترمذي والنسائي عن سعد بن ابي وقاص والبرقي
 عن ابن سعيد الخدري و احمد بن حنبل عن كليح صا والعقيلي عن ابن عباس والطبراني
 عن علي واسماء بنت عميس و امر سلمة و حنبل بن جنادة و ابن عمرو بن عبد
 و جابر بن سمره و البراء بن عازب و زيد بن ارقم و مالك بن الحويرث و الخطيب

سند الكلب بن الحويرث

روایت عبد الله بن احمد بن حنبل
 حدیث منزلت را از اسناد معتبره
 احاطه حدیث نبوی و حدیث
 از عمارت استغیاب که در جامع
 شیخ الاسلام محمد بن عبد الوہاب
 نقل کرده است

مع
 الفصل الثانی عشر فی الامور
 فی فضل علی بن ابی طالب
 علی بن ابی طالب صاحب
 کتاب و دین

روایت از حدیث منزلت را
از مفتاح النجا

عن عمر رضی الله عنهما أن رسول الله صلى الله عليه وسلم خرج إلى تبوك
واستخلف عليا فقال الخلفي في الصبيان والنساء فقال ما ترضى أن تكون
بمنزلة هرون من موسى غير أنه لا نبي بعدي أما روايت احمد بن شعيب
النسائي حدیث منکر را پس در خصائص جناب امیر المؤمنین علیه السلام که ثبت
و ایضا العطاء یاد و تاشخه آن که یکی لزان صحیح بعضی فاضل است پیش حقیر حاضر گفتم
انبا نا بشیر بن هلال البصری قال ثنا جعفر هو ابن سليمان قال ثنا حرب
بن شداد عن قتادة عن سعيد بن المسيب عن سعد بن ابی وقاص
رضی الله عنه قال لما غادر رسول الله صلى الله عليه وسلم غزوة تبوك
خلف عليا بالمدينة فقالوا فيه مله وكره صحبه فتبع علي النبي صلى الله
عليه وسلم حتى لحقه في الطريق قال يا رسول الله خلقتني بالمدينة مع
الناس والنساء حتى قالوا مله وكره صحبه فقال لعلي النبي صلى الله عليه
وسلم يا علي انما خلقتك على هذه اما ترضى ان تكون بمنزلة هرون من موسى
غير انه لا نبي بعدي اخبرنا القاسم بن زكريا بن دينار الكوفي قال ثنا
هو نعيم قال ثنا عبد السلام عن يحيى بن سعيد عن سعيد بن المسيب عن
سعد بن ابی وقاص رضي الله عنه ان النبي عليه السلام قال لعلي رضي
انت متى بمنزلة هرون من موسى انبا نا ذكر يا بن يحيى قال انبا نا هو
عبد الرازي عن صفوان عن سعيد بن المسيب انه سمع سعد
بن ابی وقاص رضي الله عنه يقول قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
لعلي اما ترضى ان تكون متى بمنزلة هرون من موسى الا النبوة اخبر

روایت نسائی حدیث منکر
در خصائص
و ذکر منکره امیر المؤمنین
علیه السلام
صلی الله علیه وسلم
۱۴۰۰ هـ

ذکر یابن یحیی قال انبانا ابو مصعب بن الدرداء ورجی عن هشام بن هاشم
 عن سعید بن المسیب عن سعد قال لما خرج رسول الله
 ﷺ عليه وسلم الى تبوك خرج على يتبعه فبكى وقال يا رسول الله
 اتتركني مع الخوارج فقال النبي ﷺ عليه وسلم يا علي اما ترضيان
 تكون متى بمنزلة هرون من موسى الا النبوة ذكر الاختلاف على محمد
 بن المنكدر في هذا الحديث اخبرني اسحق بن موسى بن عبد الله
 بن يزيد الانصاري قال ثنا داود بن كثير الرقي عن محمد بن المنكدر عن
 سعيد بن المسيب عن سعد ان رسول الله ﷺ عليه وسلم
 قال لعلي امت متى بمنزلة هرون موسى الا انه لا نبى بعدى اخبرني
 صفوان بن محمد بن عمر قال ثنا احمد بن خالد قال ثنا عبد العزيز بن ابي
 سلة الماحشون عن محمد بن المنكدر قال قال سعد بن المسيب
 اخبرني ابراهيم بن سعد انه سمع ابا سعد او هو يقول
 قال للنبي ﷺ عليه وسلم لعلي اما ترضيان تكون متى بمنزلة
 هرون من موسى الا انه لا نبوة قال سعيد فلم ارض حتى اتيت سعدا
 قلت شي حدث به اينك قال ما هو وانهم فقلت اخبرنا علي
 هذا فلان فقال ما هو يا ابن اخي فقلت هل سمعت النبي ﷺ عليه وسلم
 عليه وسلم يقول لعلي كذا وكذا قال نعم واسار الى ذنبيه واكافكت
 لقد سمعت يقول ذلك قال ابو عبد الرحمن خالفه يوسف بن الماحشون
 فرواه عن محمد بن المنكدر عن سعيد عن عامر بن سعد عن ابيه وتابعه

على رايته عن عامر بن سعدان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لعلي
 انت متى بمنزلة هرون من موسى غير انه لا نبي بعدي قال سعيد فاحبت
 ان اشافه بذلك سعدا فانيته فقلت ما حديث حدثني به عندك عامر
 فادخل اصبغه في اذنه وقال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم
 قال لا فسكتا وقل وى هذا الحديث شعبة عن علي عن زيد بن اسلم
 عن عامر بن سعد اخبرني محمد بن وهب الحارثي قال انما مسكين بن بكير قال
 شعبة عن علي بن زيد قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم
 قال لعلي لا ترضوان تكون متى بمنزلة هرون من موسى قال اقول من
 رضيت ضيقت فسالته بعد ذلك فقال بل بل قال ابو عبد الرحمن ما علمت
 ان احدا تابع عبد العزيز الى الجاثون علي رايته عن محمد بن المنكدر عن
 سعيد بن المسيب عن ابراهيم بن سعد قد روى هذا الحديث عن ابيه انبانا
 محمد بن بشار البصري قال ثنا محمد يعني بن جعفر عنده قال اخبرنا شعبة
 عن سعد بن ابراهيم قال سمعت ابراهيم بن سعد يحدث عن ابيه عن
 النبي صلى الله عليه وسلم انه قال لعلي اما ترضوان تكون متى بمنزلة
 هرون من موسى انبانا عبيد الله بن سعد عن ابراهيم بن سعد قال ثنا
 عمر قال ثنا ابن عن ابي اسحق قال ثنا محمد بن طلحة بن يزيد بن ركانة
 عن ابراهيم بن سعد بن ابي وقاص عن ابيه انه سمع رسول الله
 صلى الله عليه وسلم يقول لعلي حين خلف في غزوة تبوك على اهل الاقص
 ان تكون متى بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي قال

محمد بن علي بن محمد بن عبد الله
 ابن ابي الشوارب قال قال
 محمد بن زيد عن علي بن محمد بن
 سعيد بن المسيب

محمد بن ابراهيم بن سعد

ابو عبد الرحمن؟ قد روى هذا الحديث عن عامر بن سعد عن أبيه من
غير حديث سعيد بن المسيب أنبأنا محمد بن المثنى قال ثنا أبو بكر الحنفى
قال ثنا بكر بن مسمار قال سمعت عامر بن سعد يقول قال مرة لسعد
بن أبى وقاص ما يمنعك أن تسب ابن أبى طالب قال لا استبه ما ذكر
ثلاثا قال هن رسول الله صلى الله عليه وآله لأن تكون لى واحدة منهن حاجت
الى من جهر التعم لا اسبه ما ذكرت حين نزل عليه الوحى فاخل علينا
وابنيه وفاطمة فادخلهم فقتلوه ثم قال ربت هؤلاء اهل واهل
ولا استبه ما ذكرت حين خلفه فى غزوة تبوك قال على خلفتى مع
النساء والصبيان فقال ما ترضون أن تكون منى بمنزلة هرون من موسى
الا أنه لا نبوة من بعدى ولا اسبه ما ذكرت يوم خيبر حين قال
رسول الله صلى الله عليه وآله لا عطين هذه الراية رجلا يحب الله ورسوله
ويحب الله ورسوله ويفتح الله على يديه فمنا فقال ابن على فقبل
هوا مد فقال ادعوه فدعوه فقصق فى عينيه ثم اعطاه الراية ففتح الله
على يديه قال فوالله ما ذكره معوية بحرف حتى خرج من المدينة ثمانين
بشار قال ثنا محمد قال ثنا شعبة عن الحكم عن مصعب بن سعد قال
خلف رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم علينا فى غزوة تبوك فقال يا رسول الله
تخلف فى النساء والصبيان فقال ما ترضون أن تكون منى بمنزلة هرون من
موسى غير أنه لا نبى بعدى قال ابو عبد الرحمن خالفه ليه فقال عن الحكم
عن عائشة بنت سعد اخبرني الحسن بن اسمعيل بن سليمان المصيصي قال

قال انبانا المطلب عن ليث عن الحكم عن عائشة بنت سعد بن سعد
 صلى الله عليه وسلم قال لعلى في غزوة تبوك انت متي بمنزلة
 هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي قال ابو عبد الرحمن شعبة
 اخذت وليث ضعيف الحديث فقد روت عائشة بنت سعد
 اخبرني ذكرها بن يحيى قال انبانا ابو مصعب عن المدائني عن ابي جعفر
 عن ابيها قالت ان عليا خرج مع النبي صلى الله عليه وسلم حتى جاء ثنية الجوع
 يود غزوة تبوك وعلى يشتكي هو يقول اختلفت مع الخوفا فقال النبي صلى
 عليه وسلم اما ترضى ان تكون من بمنزلة هارون من موسى الا النبوة اخبر
 بن سهل البغدادي قال حدثنا احمد الزبيدي قال حدثنا عبد الله بن جيب
 بن ابي ثابت عن حمزة بن عبد الله عن ابيه عن سعد قال خرج رسول
 صلى الله عليه وسلم في غزوة تبوك وخلف عليا فقال له اختلفت فقال
 اما ترضى ان تكون من بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي
 ذكر الاختلاف على عبد الله بن شريك في هذا الحديث اخبرنا القاسم بن زكريا
 بن دينار الكوفي قال حدثنا فطر عن عبد الله بن شريك عن عبد الله بن قيس الكوفي
 عن سعد بن ابي قاص رضي الله عنه ان النبي صلى الله عليه وسلم قال لعلى
 من بمنزلة هارون من موسى واذا اسرائيل عن عبد الله بن شريك عن ابي هريرة
 عن مالك عن سعد بن ابي جعفر الكوفي قال شاع وهو ابي قاص قال اسرائيل
 عن عبد الله بن شريك عن ابي هريرة عن مالك قال قال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم لعلى من بمنزلة هارون من موسى وخلف عليا فجاء على حتى تعدي لنا

ابو زيد قال حدثنا

ابو احمد بن عمار

يقول من كنت مولا ففعل مولا ابن جري امار وايت ابو محمد عبد الله بن جعفر
 بن حيان الا عصبها الحياتي المعروف بالشيخ حديث منزلة في عبارات توضيح الدلائل
 كانه انشاء الله تعالى در ما بعد مذکور می شود و ظاهر است امار وايت سليمان بن احمد
 الطبراني حديث منزلة را پس در رسم صغير او مذکور است حد ثنا محمد بن عقيب الشيباني
 الكوفي حد ثنا الحسن بن علي الحلواني حد ثنا نصر بن حماد ابو بكر بن المواق
 حد ثنا شعبة عن يحيى بن سعيد الانصاري عن سعيد بن المسيب عن
 سعد بن ابى وقاص ان النبي صلى الله عليه وسلم قال لعلي انت منى
 بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي لعمروه عن شعبة الانصاري
 ونيز در رسم صغير طبراني مذکور است حد ثنا محمد بن اسمعيل بن احمد بن اسيد
 الا عصبها ابو مسلم حد ثنا اسمعيل بن عبد الله العبدي حد ثنا اسمعيل
 بن ابان الوراق حد ثنا ابو هريرة عبد الغفار بن القاسم عن ابى اسحق عن
 حبشي بن جنادة السلول قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 لعلي انت منى بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي لعمروه من
 ابى اسحق الا ابو هريرة تفرد به اسمعيل بن ابان ونيز طبراني ابن حديث را در
 رسم وسيط و رسم كبير هم روايت کرده چنانچه در كنز العمال مسطور است عن علي بن النبي صلى
 عليه وسلم قال خلقتك لتكون خليفتي قلت اختلف عنك يا رسول الله
 قال لا ترضى ان تكون منى بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي
 ونيز در كنز العمال مسطور است اما ترضى ان تكون بمنزلة هرون من موسى طب عن
 مالك بن الحسن بن مالك بن الحويرث عن ابيه عن حماد بن زيد عن ابن جري

اما حديث
 من كنت مولا
 ففعل مولا
 ابن جري
 امار وايت
 ابو محمد
 عبد الله
 بن جعفر
 بن حيان
 الا عصبها
 الحياتي
 المعروف
 بالشيخ
 حديث
 منزلة
 في عبارات
 توضيح
 الدلائل
 كانه
 انشاء
 الله
 تعالى
 در ما
 بعد
 مذکور
 می
 شود
 و
 ظاهر
 است
 امار
 وايت
 سليمان
 بن
 احمد
 الطبراني
 حديث
 منزلة
 را
 پس
 در
 رسم
 صغير
 او
 مذکور
 است
 حد
 ثنا
 محمد
 بن
 عقيب
 الشيباني
 الكوفي
 حد
 ثنا
 الحسن
 بن
 علي
 الحلواني
 حد
 ثنا
 نصر
 بن
 حماد
 ابو
 بكر
 بن
 المواق
 حد
 ثنا
 شعبة
 عن
 يحيى
 بن
 سعيد
 الانصاري
 عن
 سعيد
 بن
 المسيب
 عن
 سعد
 بن
 ابى
 وقاص
 ان
 النبي
 صلى
 الله
 عليه
 وسلم
 قال
 لعلي
 انت
 منى
 بمنزلة
 هرون
 من
 موسى
 الا
 انه
 لا
 نبي
 بعدي
 لعمروه
 عن
 شعبة
 الانصاري
 ونيز
 در
 رسم
 صغير
 طبراني
 مذکور
 است
 حد
 ثنا
 محمد
 بن
 اسمعيل
 بن
 احمد
 بن
 اسيد
 الا
 عصبها
 ابو
 مسلم
 حد
 ثنا
 اسمعيل
 بن
 عبد
 الله
 العبدي
 حد
 ثنا
 اسمعيل
 بن
 ابان
 الوراق
 حد
 ثنا
 ابو
 هريرة
 عبد
 الغفار
 بن
 القاسم
 عن
 ابى
 اسحق
 عن
 حبشي
 بن
 جنادة
 السلول
 قال
 قال
 رسول
 الله
 صلى
 الله
 عليه
 وسلم
 لعلي
 انت
 منى
 بمنزلة
 هرون
 من
 موسى
 الا
 انه
 لا
 نبي
 بعدي
 لعمروه
 من
 ابى
 اسحق
 الا
 ابو
 هريرة
 تفرد
 به
 اسمعيل
 بن
 ابان
 ونيز
 طبراني
 ابن
 حديث
 را
 در
 رسم
 وسيط
 و
 رسم
 كبير
 هم
 روايت
 کرده
 چنانچه
 در
 كنز
 العمال
 مسطور
 است
 عن
 علي
 بن
 النبي
 صلى
 الله
 عليه
 وسلم
 قال
 خلقتك
 لتكون
 خليفتي
 قلت
 اختلف
 عنك
 يا
 رسول
 الله
 قال
 لا
 ترضى
 ان
 تكون
 منى
 بمنزلة
 هرون
 من
 موسى
 الا
 انه
 لا
 نبي
 بعدي
 ونيز
 در
 كنز
 العمال
 مسطور
 است
 اما
 ترضى
 ان
 تكون
 بمنزلة
 هرون
 من
 موسى
 طب
 عن
 مالك
 بن
 الحسن
 بن
 مالك
 بن
 الحويرث
 عن
 ابيه
 عن
 حماد
 بن
 زيد
 عن
 ابن
 جري

یا علی انت متی بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي طيب عرابي
 بدت عيسى اثار و ايت ابو بكر محمد بن جعفر المطيري حديث منزلت رابيس حلال المذنب
 سيوطي و ر جامع صغير في احاديث البشير السديري كفته على متي بمنزلة هرون من
 موسى الا انه لا نبي بعدي ابو بكر المطيري في جزئه عن ابى سعيد اما
 روايت ابو الميث نصير بن محمد السمرقندي الحنفى حديث منزلت رابيس ان كتاب المجالس
 ظاهر است چنانچه عبارت ان انشاء الله تعالى در مابعد مذکور خواهد شد اما روايت
 حسن بن بدير حديث منزلت رابيس در كنز العمال مذکور است عن ابن عباس قال قال
 عمر بن الخطاب كفوا عن ذكر علي بن ابي طالب فان سمعتم رسول الله صلى
 عليه وسلم يقول في علي ثلث خصال لئن تكون لي واحدة منهن احب الي
 مما طلعت عليه الشمس كنت انا و ابو بكر و ابو عبيدة بن الجراح و نفر من
 اصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم و النبي صلى الله عليه وسلم متي
 علي علي بن ابي طالب حتى ضرب بيده على منكبيه ثم قال انت يا علي اول
 المؤمنين ايماننا و اولهم اسلا ما ثم قال انت متي بمنزلة هرون من موسى
 و كذب علي من زعم انه يحبني و يبغضك الحسن بن بدير في مائة الخلفاء
 و الحاكم في الكنى و الشيرازي في كالا قباة ابن الفجار اما روايت ابو عبيد
 محمد بن عبد الله المديوني في الحاكم النيسابوري حديث منزلت رابيس از عبارت سابقه
 اكثر العمال نظام است و نیز عبارت حاكم از مستدرک شتملبر ذكر حديث منزلت در مابعد
 انشاء الله تعالى مذکور خواهد شد اما روايت ابو سعيد عبد الملك بن محمد بن ابراهيم الخو
 حديث منزلت رابيس در مابعد انشاء الله تعالى مذکور خواهد شد اما روايت احمد بن محمد بن عبد الله

مراد و ايت محمد بن عبد الله
 الحافظ النيسابوري حديث منزلت
 رابيس في بعض النسخ و ذكره في
 رابيس عن سعد قال قال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم ان كتاب المجالس
 من النافعين فامر علي و قال اما
 قلتم شتمنا لا يخرج فعل سلام
 حق ان النبي صلى الله عليه وسلم
 باجوف فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 حاشا لغيره و اما قبل من قوله
 المتفقون انك تفتقد شيئا فقال
 كذا جاء لكن تفتك لما و ان كان
 فاعلم في ما على افلا ترضى ان يكون
 شتم بغيره و ابدن من ان لا آية
 لا نبي بعد محمد بن ابراهيم الخو
 و كنهه انما ظاهرا العجوة في
 روايت حاكم حديث منزلت رابيس

الشيرازي حديث منزلت را پس از عبادت کثرالعمال که در ذکر روایت حسن بن بدر بنقول
 واضح است امار وایت احمد بن موسی بن مرویة حدیث منزلت را پس در مابعد
 انشاء الله تعالی مذکور خواهد شد امار وایت ابو نعیم احمد بن عبد الله الاصمعي
 حدیث منزلت را پس در علیه الاولیاء تصنیف او مذکور است حدیثنا ابراهیم بن احمد
 بن ابی حصین شاعده بن عبد الله الحضرمی شایزید بن مهران ثنا ابو بکر بن
 عباس عن الامام عن ابي صالح عن ابي سعيد عن النبي صلى الله عليه
 وسلم قال لعلي انت مني بمنزلة هرون من موسى غيب من حدیث ابی بکر
 الجوهري عنه الا يزيد امار وایت اسمعيل بن علي المعروف بابن السمان حدیث منزلت
 را پس در مابعد انشاء الله تعالی مذکور خواهد شد امار وایت ابو القاسم علي بن الحسن
 بن علي القنوني حدیث منزلت را پس از ملاحظه کتاب او که در جمع طرق این حدیث تریف
 تصنیف کرده ظاهر است و سببی انشاء الله تعالی فیما بعد ذکره امار وایت احمد بن علي
 بن ثابت الخطيب حدیث منزلت را پس در تاریخ بغداد تصنیف او مذکور است حدیثنا
 يوسف بن نوح البطني اخبرنا احمد بن محمد العتيقي اخبرنا ابو الفضل محمد
 بن عبد الله الشيباني بالكوفة حدثنا محمد بن يوسف بن نوح البطني في
 سوق يحيى حدثنا عبد الله بن محمد بن احمد بن نوح البطني القوادي
 حدثنا ابی حدثنا عيسى بن موسى النخاري عن ابی حمزة محمد بن يعقوب
 عن موسى بن ابی موسى الهنفي قال قلت لفاطمة بنت علي حدثينا
 حديثا قالت حدثني اسما بنت عميس ان النبي صلى الله عليه وسلم
 قال لعلي انت مني بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي انتهى

نقل عن نسخة عتيقة بخط العرب و ملا على شقي و ذكره العمال گفته على متى بمنزلة
 هرون من موسى الا انه لا بنى بعدى الخطيب عن عمر امار و ايت ابو عمرو
 بن عبد الله المعروف بابن عبد البر حديث منزلت را پس از عبارت استيعاب كه در
 بابعدا نشا و الله تعالى نقول خواهد شد ظاهر مى شود امار و ايت ابو الحسن على
 بن محمد بن الطيب الجلالى المعروف بابن المغازى الى المالكى حديث منزلت را پس
 در كتاب مناقب جناب امير المؤمنين عليه السلام گفته حدنا ابو الحسن احمد بن ابراهيم
 بن جيب البغدادي العطار و يعرف بالوزر قد مر سنة عشر و ثلثائة
 قال حدنا موسى بن يميل بن كثير الوشاء قال حدنا حجاج بن محمد
 قال خبرنا سعيد عن الحكم عن مصعب بن سعد عن سعد بن ابى وقاص
 قال خلف رسول الله صلى الله عليه وسلم على بن ابى طالب في غرة ثبوك
 فقال يا رسول الله تخلفني مع النساء والقبيحان فقال ما ترضى ان تكون
 من بمنزلة هرون من موسى غير انه لا بنى بعدى و نیز در ان بابنا و خود بخود
 عن عبد الرزاق عن معمر قال اخبرني قتادة و على بن زيد بن جده عن ابي
 سمعنا سعيد بن المسيب يقول حدثني سعيد بن ابى وقاص ان رسول الله
 صلى الله عليه وسلم لما خرج الى تبوك استخلف عليا على المدينة فقال
 يا رسول الله ما كنت احب ان يخرج و هما الا و انا معك فقال لا ما ترضى
 ان تكون متى بمنزلة هرون من موسى الا انه لا بنى بعدى و نیز ابن المغازى
 در كتاب مناقب على بن ابى طالب عليه السلام على ما نقل صاحب العمدة طاب
 ربه و خود از صامر بن سعد بن ابى وقاص عن ابيه نقل كرد و قال سمعت رسول

روایت ابن عبد البر حدیث منزلت
 در مناقب

المنشأ

روایت ابن خنابل حدیث منزلت
 در کتاب مناقب

صلى الله عليه وسلم يقول لعلي بن ابي طالب انت مني بمنزلة هرون بن
 موسى الا انه لا نبي بعدي فاحببت ان اشافه بذلك سعدا فلقبته
 فدكرت له ما ذكرني عامر فقال نعم سمعته يقول فقلت انت سمعته
 فادخل بده في ذنيه قال نعم والا فاستكنا وعنه ايضا باسناد
 بن سعد عن ابيه عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال لعلي انت مني
 بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي وعنه ايضا باسناد
 سعيد بن المسيب قال سألت سعد بن ابي وقاص هل سمعت رسول الله
 صلى الله عليه وسلم يقول لعلي انت مني بمنزلة هرون من موسى الا انه
 لا نبي بعدي اذ ليس معي نبي فقلت اسمعت هذا فادخل اصبعيه في ذنيه
 وقال نعم والا فاستكنا وعنه ايضا باسناد الى جابر قال غار رسول الله
 صلى الله عليه وسلم غارا فقال لعلي الخلفي في اهل بيته فقال يا رسول الله
 يقول الناس خذل بن عمه فخذها عليه فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 اما ترضون ان تكون مني بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي وعنه ايضا
 باسناد الى بن مالك ان النبي صلى الله عليه وسلم قال لعلي انت مني بمنزلة هرون
 من موسى الا انه لا نبي بعدي وعنه ايضا باسناد الى ابراهيم بن سعد بن
 ابي وقاص عن ابيه عن النبي صلى الله عليه وسلم ان النبي صلى الله عليه وسلم
 قال لعلي هذه المقالة حين استخلفه الا ترضى ان تكون مني بمنزلة هرون
 من موسى الا انه لا نبي بعدي وعنه ايضا باسناد الى عمر بن ميمون عن ابن
 عباس قال خرج الناس في غزاة تبوك فقال علي للنبي صلى الله عليه وسلم

اخرج معك فقال لا فيك فقال له الا ترضى ان تكون مني بمنزلة هرون من
 موسى الا انك لست بنبى وعنه ايضا باسناد الى كاعش عن عطية عن ابى
 سعيد الخدرى قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لعلى انت مني بمنزلة
 هرون من موسى الا انه لا نبى بعدى وعنه ايضا باسناد الى مصعب بن
 سعد عن ابيه قال قال لى معاوية اختبى علينا قال قلت وكيف لا احبته
 وقد سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول انت مني بمنزلة هرون
 من موسى الا انه لا نبى بعدى الخ وعنه ايضا باسناد الى سعيد بن المسيب
 عن سعد بن ابى وقاص ان النبى صلى الله عليه وسلم قال لعلى انت مني
 بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبى بعدى وعنه ايضا باسناد الى
 عبد الله بن مسعود قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لعلى انت مني
 بمنزلة هرون من موسى وخلفه فاهله امار وايت شيرويه بن شذر دار
 الديلمي حديث منزلت رابى عبارت اول كتاب الفردوس انشاد الله تعالى در ما بعد
 منقول خواهد شد امار وايت حسين بن مسعود الفراء البغوى حديث منزلت
 رابى در مصابيح السنة آورده عن سعد بن ابى وقاص قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 لعلى انت مني بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبى بعدى امار وايت
 زرین بن معاوية العبد روى حديث منزلت رابى يحيى بن الحسن المحلى
 المعروف بابن البطريق طيب استرأه وجعل اجمته مشواه در كتاب العمدة فرموده
 ومن اجمع بين الصحاح الستة لزرين في الجرح الثالث في ثلثه الاخير
 في باب مناقب امير المؤمنين على بن ابى طالب ومن صحاح ابى داود

روایت حدیث منزلت از علی و نجوی و زرین
 طرق حدیث منزلت

روایت حسین بن نجوی و زرین
 طرق حدیث منزلت
 باب مناقب علی کریم
 من الصحاح

روایت زرین بن معاوية العبد
 طرق حدیث منزلت
 باب مناقب امير المؤمنين

باب مناقب امير المؤمنين
 طرق حدیث منزلت
 طرق حدیث منزلت

وهو كتاب السنن وصحيح الترمذي عن أبيه سرية وزيد بن رفران رسول الله
 صلى الله عليه وسلم قال لعلي أنت مني بمنزلة هرون من موسى إلا أنه
 لا نبي بعدي وقال ابن المسيب خبرني هذا عامر بن سعد عن أبيه فاجبت
 أن أشافه به سعدا فلقبته فقلت أنت سمعت هذا من رسول الله صلى الله
 عليه وسلم فوضع أصبعه على أذنيه فقال نعم وألا فاستكتا أما روايت
 أبو محمد أحمد بن محمد بن علي العاصمي حديث سرت راسم رزين الغني في شرح سورة الكه
 انفتا خبرني شيعي محمد بن أحمد حجه الله قال أخبرنا علي بن إبراهيم قال حدثنا
 محمد بن يزيد قال حدثنا أحمد بن نصر قال حدثنا أبو نعيم قال حدثنا فطر عن
 عبد الله بن شريك العامري قال سمعت عبد الله بن رقيم الكنان قال
 قديمنا المدينة فلقينا سعد بن مالك قال خرج رسول الله صلى الله
 عليه وآله من مكة وخلف عليا فقال له عدي يا رسول الله خرجت وخلفني
 قال ما ترضون تكون بمنزلة هرون من موسى إلا أنه لا نبي بعدي
 وفيما حدث إبراهيم بن أبي صالح عن جعفر بن العون عن موسى الجهني
 قال دركت فاطمة بنت علي وقداني لها من النبي قانون سنة فقلت لها
 تحفظين عن أبيك شيئا قالت لا ولكن أخبرني أنها بنت عيسى أنها
 سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول يا علي أنت مني بمنزلة هرون من
 موسى إلا أنه لا نبي بعدي وأخبرني شيعي محمد بن أحمد حجه الله قال أخبرنا
 أبو سعيد الرازي الضوفي قال أخبرنا أبو أحمد بن منه قال أخبرنا أبو جعفر
 الكافري قال حدثنا الحسن بن علي الحلواني قال حدثنا نصر بن حماد قال

رواية أحمد ماضي حديث منزلة
 سنين الفتي
 ١٤٤
 ٢٩٠
 الفصل الخامس في ذكر شأبه
 المرفعي بالأنبياء من آدم إلى الخاتم

يقول

حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيْبِ قَالَ سَمِعْتُ
 سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَاصٍ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 يَقُولُ أَنْتَ مَتَّى بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى لَعَلَّيْ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَنِي شَيْخِي
 مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو سَعِيدٍ الرَّازِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو أَحْمَدَ بْنُ
 قَالَ أَخْبَرَنَا الْخَضِرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَعْرَانَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَمْرِو
 عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَثَلُهُ وَأَخْبَرَنِي
 شَيْخِي مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا
 أَبُو عَمْرٍو بْنُ مَطْرُوقٍ قَالَ حَدَّثَنَا اسْمُحَقُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ التُّومَنَّاغَانِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا
 يُونُسُ بْنُ جَبِيلٍ الْأَصْفَهَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو فَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا
 شُعْبَةُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيْبِ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَاصٍ
 عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَلِيٌّ مَتَّى بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى
 وَنِزِيرَانِ مِنْ عِصْرَتِ أَخْبَرَنِي شَيْخِي مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ
 قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الطَّيِّبِ الْكَتَّانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ حَدَّثَنَا
 سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْهَاشِمِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا يَوْسُفُ بْنُ الْمَسَاوِيرِ قَالَ أَخْبَرَنِي
 مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدَمِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيْبِ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ سَعْدِ
 بْنِ أَبِي وَقَاصٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَعَلَّيْ أَنْتَ مَتَّى بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ
 مِنْ مُوسَى لَا أَنَّهُ لَيْسَ مَعِيَ نَبِيٌّ قَالَ سَعِيدٌ فَاحْبَبْتُ أَنْ أَشَافَهُ بِذَلِكَ سَعْدًا
 فَاتَيْتُهُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ وَلِإِمَامِ وَارٍ عَامِرًا قَالَ نَعَمْ سَمِعْتُ قُلْتَ أَنْتَ سَمِعْتَ
 قَالَ فَادْخُلْ إِيَّاهُ أَذْنِيهِ قَالَ نَعَمْ وَأَكَا فَاسْتَكْنَاهُ نِزِيرَانِ مَذْكُورِ

و اخبرنا محمد بن ابی ذکریا رحمه الله قال اخبرنا ابو بکر العدل قال اخبرنا
ابو العباس المدغولی و ابو علی اسمعیل بن محمد الصفار البغدادی قال المدغولی
اخبرنا و قال الصفار حدثنا ابو قلابه عبد الملك بن محمد بن عبد الله
القفاشی قال سمعت ابا حفص الصیرفی قال قال عبد الرحمن بن مهدی هاتوا
عن سعد فی هذا الحديث حدیثا صحیفا فجعلت احذثه عن فلان و فلان
فسكت فقلنا حدثنا محمد بن جعفر و یحیی بن سعید القطان قال حدثنا
شعبة عن الحكم عن مصعب بن سعد ان النبی صلی الله علیه و سلم قال لعلی
فی غزوة تبوک اما ترضی ان تكون متی بمنزلة هرون من موسى الا انه
لا نبی بعدی قال فکانا القمته حجرا قال ابو بکر اخرجاه جمیعاً اما روایت
عمر بن محمد بن خضر الاربدی المعروف بالملأ حدیث منزلت را پس عبارت او از کتب
وسيلة للتعبیدین در ما بعد انشاء الله تعالی مذکور خواهد شد اما روایت ابو القاسم
علی بن الحسن المعروف بابن عساکر حدیث منزلت را پس از عبارت تاریخ ابن کثیر
و فتح الباری که در ما بعد مذکور خواهد شد ظاهرست اما روایت ابو طاهر احمد بن
محمد بن احمد بن ابراهیم سلفی الاصبهانی حدیث منزلت را پس از عبارت ریاض النظر
ظاهرست که سببی فیما بعد انشاء الله تعالی اما روایت موفق بن احمد بن محمد
المکلی الشهیر بالخطیب خوارزم حدیث منزلت را پس در کتاب مناقب امیر المؤمنین
علیه السلام بعد ذکر حدیث طبرستان خود گفته و لهذا اسناد عن ابی عیسیٰ القدوسی
هذا قال حدیثا قتیبة قال حدثنا حاتم بن اسمعیل عن بکیر بن صمد
عن عامر بن سعد بن ابی قاص عن ابیه قال مر معاویة بن ابی سفیان

در ما بعد انشاء الله تعالی
اصح این عبارت عن عبد الله
بن محمد بن حنفی عن ابی عیسیٰ قدوسی
بن ابی طالب السدقی لا یحب
و سلم قال یحیی بن اسمعیل بن حاتم
نقلت عن القاسم بن یحیی بن عیسیٰ
انک و امانت یا جعفر فان خلقت
شبه خلقی و امانت یا علی فان
نزلت بامری من غیر الذی یحب

روایت ابو حمزه و ابن عباس و سلفی علی
روایت ابن عساکر
و تاریخ ابن کثیر
روایت ابو طاهر احمد بن محمد بن احمد بن ابراهیم سلفی حدیث منزلت
از ریاض النظر

روایت الخطیب خوارزم حدیث
منزلت را در کتاب مناقب
امیر المؤمنین
علیه السلام بعد ذکر حدیث طبرستان خود گفته و لهذا اسناد عن ابی عیسیٰ القدوسی
هذا قال حدیثا قتیبة قال حدثنا حاتم بن اسمعیل عن بکیر بن صمد
عن عامر بن سعد بن ابی قاص عن ابیه قال مر معاویة بن ابی سفیان

سعد فقال ما منعك ان تسب ابا تراب قال اما ما ذكرت فاني سمعت قلنا قاهن
رسول الله صلى الله عليه وسلم فلن اسبّه لان تكون لي واحدة منهن احب
الي من جمر النعم سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول لعلي وخلفه في
بعض مغازيه فقال له علي اختلفت مع النساء والصبيان فقال رسول الله
صلى الله عليه وسلم اما ترضي ان تكون مني بمنزلة هارون من موسى الا انه
لا نبوة بعدي وسمعت يقول يوم خيبر لا عطين الراية غدا رجلا يحب الله
ورسوله ويحب الله ورسوله قال فتناولناها فقال دعوا لي عليا قال
فان به ارمد فبصق في عينيه فدفق اليه الراية ففتح الله عليه وانزلت
هذه الآية وهي قوله تعالى فقل تعالوا ابدع ابناءنا وابناءكم ونساءنا ونساءكم
الآية قد عار رسول الله صلى الله عليه وسلم عليا وفاطمة وحسنا وحسينا فقال
اللهم هؤلاء اهل بيته قال ابو عيسى هذا حديث حسن غريب صحيح من هذا الوجه
المصنف قوله عليه السلام اما ترضي ان تكون مني بمنزلة هارون من موسى
اخبرنا الشيخان في صحيحهما بطريق كثيرة ونيزوران مذكور است اخبرنا الشيخ
الزاهد ابو الحسن علي بن احمد العاصمي قال اخبرنا اسمعيل بن احمد الواعظ قال
اخبرنا والدي حماد بن الحسين البجلي قال اخبرنا ابو الحسين علي بن محمد بن
علي المقرئ قال اخبرنا الحسن بن محمد بن سمحون الاسفرايني قال حدثنا ابو
بن يعقوب القاضى قال حدثنا محمد بن ابي بكر قال حدثنا يوسف الماجشون
قال حدثنا محمد بن المنتكر عن سعيد بن المسيب عن عامر بن سعد قال
سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول لعلي انت مني

حدیث ۴۲
الفصل الرابع عشر في حديث
اقرب الناس من رسول الله
صلى الله عليه وسلم
بن كاذب رسول الله صلى الله عليه وسلم
فصل الكتاب

بمنزلة هرون من موسى الا انه ليس نبي معي قال سعيد فاحببت ان اشأ
 بذلك سعدا فلقينته فذكرت له الذي ذكر لي عامر فقال نعم سمعته يقول
 قلت انت سمعته فادخل اصبعيه في اذنيه ثم قال نعم والا فاستكتا ونزل
 الخطيب منا ^{الخطيب} اخبرنا الشيخ الفقيه العدل ابو بكر محمد بن عبيد الله بن نصر بن
 الراعي عن ابي عدي بن قيس عن الشيخ الثقة ابي الليث وابي القمح نصر بن الحسين
 الشافعي عن الشيخ ابي بكر احمد بن منصور المغربي عن الشيخ الحافظ ابي بكر محمد بن
 عبيد الله بن الحسين بن زكريا الشيباني الشافعي المعروف بابي الجوف قال اخبرنا
 ابو العباس الدغولي قال حدثنا محمد بن مسكان قال حدثنا ابو داود الطيالسي
 قال حدثنا شعبة عن سعد بن ابراهيم قال سمعت ابراهيم بن سعد بن ابي وقاص
 يحدث عن سعد بن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لعلي بن ابي طالب لما نزل
 ان تكون من بني هرون من موسى اخرج اليه فان هذا الحديث في صحيحهم
 ونيزوران في سوادنا ان ابا العباس الحسن بن احمد هذا قال اخبرنا ابو جعفر
 محمد بن الحسن بن محمد العطار قال اخبرنا ابو علي محمد بن محمد بن موسى بن
 محمد بن نعيم قال اخبرنا ابو الحسن محمد بن الحسين بن داود قال حدثنا
 محمد بن يوسف المقرشي قال محمد بن الحسن بن علي بن زياد الفراء وسى
 قال حدثنا ابو عوانة عن الاعمش عن الحكم عن مصعب بن سعد عن
 ابيه قال قال لي معاوية اكتب عليا قلت وكيف لا احبه وقد سمعت
 رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول انت متي بمنزلة هرون من موسى
 غير انه لا نبي بعدي ولقد رايت به بائنا يوم يبدل وهو محمد الفرس يقول

ص ٤٥
 الفصل الرابع عشر في بيان
 اذا قيل للناس من رسول
 محمد صلى الله عليه وسلم من قول
 الكتاب

ص ٤٦
 الفصل الرابع عشر

الخطيب

مختصراً قال لعلي أنت مني بمنزلة هرون من موسى إن النبي صلى الله عليه
 وسلم قال لعلي أنت مني بمنزلة هرون من موسى ألا أنه لا نبي بعدي آخر
 الترمذي إن معاوية بن أبي سفيان أمر سعداً فقال له ما يمنعك أن تسب
 أبا تراب قال ما ذا ذكرت فكشفنا له عن رسول الله صلى الله عليه وسلم
 قلنا إسنه لأن تكون لي واحدة منهن أحب إلي من حمر النعم سمعت رسول الله
 صلى الله عليه وسلم يقول له وخلفه في بعض مغازيه فقال لعلي
 يا رسول الله خلفتني مع النساء والصبيان فقال رسول الله ما ترضى
 أن تكون مني بمنزلة هرون من موسى ألا أنه لا نبوة بعدي سمعته
 يقول يوم خيبر لا عطين الراية غداً رجلاً يحب الله ورسوله يحب الله
 ورسوله قال فتناولنا فقال دعوا لي علياً فاقب به أرمده فصق في
 عينيه دفع الراية قال ففتح الله عليه ولما ركلت هذه الآية ندع أبناءنا
 وأبناءكم دعا رسول الله علياً وفاطمة وحسناً فقال اللهم هؤلاء
 أهل الخجة مسلم والترمذي أما روایت ابوالحسن علي بن محمد المعروف
 بابن الأثير الجوزي حديث منزلة رابح وراسد الغابة مذكور است أنبأنا أبو منصور مسلم
 بن علي بن محمد بن المسيب أنبأنا أبو البركات ابن خنيس أنبأنا أبو نصر بن طوق
 أنبأنا أبو القاسم بن المرحلي أنبأنا أبو يعلى الموصلي حدثنا سعيد بن مطرف
 البجلي حدثنا يوسف بن يعقوب المازشوني عن أبي المنذر عن سعيد
 بن المسيب عن عامر بن سعد عن سعد أنه قال سمعت رسول الله صلى الله
 عليه وسلم يقول أنت مني بمنزلة هرون من موسى ألا أنه لا نبي بعدي قال

طوبى لمن

[illegible]

الحسين والظاهر

سعد فاحببت ان اشافه بذلك سعدا فلقبته فذكرت له ما ذكرني عامر
فقلت أنت سمعته فادخل يديه في اذنيه وقال نعم والا فاستكنا ونيز
اسد الغابة بترجمة تافع بن الحارث بن كلدة مذكور است وروى عن النبي صلى الله
عليه وسلم انه قال لعلي أنت مني بمنزلة هرون من موسى اما روايت ابن
سليمان بن سالم البلنسي حديث منزلت راين ان عبارت كتابا لاكتفا که در ما بعد مذکور
خواهد شد ظاهر است اما روايت محمد بن محمد بن الحسن محب الدين ابو عبد الله بن النجا
حديث منزلت راين عبارت کنز العمال که در ما بعد مذکور خواهد شد ظاهر است اما
روايت کنال الدين ابو سالم محمد بن طلحة القرشي پسر در مطالب السؤل في مناقب
آل الرسول گفته و قدری لائمة الثقات البخاري و مسلم و الترمذي في
صحيحهم باسانيد هم احاديث اتفقوا عليها و زاد بعضهم على بعض بالفاظ
اخرى و الجميع صحيح فنه عن سعد بن ابوق حاص قال ان رسول الله خلف عليا
في غزوة تبوك على اهله فقال يا رسول الله خلفني في النساء والصبيان
فقال اما ترضون ان تكون مني بمنزلة هرون من موسى غير انه لا نبي بعدي
قال بن المسيب اخبرني بهذا عامر بن سعد عن ابيه فاحببت ان اشافه
سعدا فلقبته فقلت له انت سمعته من رسول الله صلى الله عليه وسلم فرفع
اصبعيه على اذنيه وقال نعم الا استكنا وقال جابر بن عبد الله سمعت
رسول الله يقول لعلي انت مني بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي
وروي مسلم و الترمذي بسند يمان بن معوية بن ابى سفيان امر سعد بن ابى
وقاص قال ما منعك ان تسب ابا تراب فقال اما ما ذكرت ثلثا قال هن له

حدیث غریب
باب الفتن والالف

روایت ابو البرقع حدیث منزلت را
در کتاب الفتن

روایت ابن بخار حدیث منزلت را
در کتاب الفتن

روایت ابن طلحة حدیث منزلت را
در کتاب الفتن

عنه عليه السلام

عليه السلام
عن أبيه عليه السلام
عن أبيه عليه السلام
عن أبيه عليه السلام

رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم لأن تكون لي واحدة منهن أحب إلي من حمر النعم
رسول الله يقول له اذ خلفت في بعض مغازيه فقال علي خلفتني مع النساء
والصبيان فقال له رسول الله امارضني ان تكون معي بمنزلة هرون
من موسى الا انه لا يني بعدى وسمعت يقول يوم خيبر لا عطين الراية
غدا رجلا يحب الله ورسوله ويحبني الله ورسوله فتناولها اليها فقال
ادعوا لي فان به ارمدا فبصق في عينيه ودفع اليه الراية ففتح الله عليه
امار وايت شمس الدين ابو القاسم يوسف بن قريش بن سبط ابن الجوزي حديث
من رتد ذكره خواص الائمة كفته قال احمد في المسند وقد تقدم اسناده حداه
محمد بن جعفر ثنا شعبه عن الحكم عن مصعب بن سعد عن ابيه سعد
بن ابى وقاص قال خلف رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم عليا في غزاة
تبوك فقال يا رسول الله فخلفتني في النساء والصبيان فقال لا ترضون ان
تكون معي بمنزلة هرون من موسى غير انه لا يني بعدى خرجا في ايحين
وسلم عن عامر بن سعد بن ابى قاص قال امر معاوية بن ابى سفيان
سعدا وقال له ما منعك ان تسب ابا تراب فقال سعدا ما اذكر شيئا
سمعت رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم قالهن له فلن استبه ابدا لئن تكون
واحدة منهن احب الي من حمر النعم وذكر منها حديث الراية وسند كرا
فيما بعد انشاء الله تعالى الثانية لما نزلت قوله تعا قل تعالوا ندع ابناءنا
وابناءكم الاية دعار رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم عليا وفاطمة والحسن
والحسين وقال اللهم هؤلاء اهل الثالثة سمعت رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم

الهدى الثاني في ذكر فضائل
اسم علي عليه السلام

عليه وسلم وقد خلفه في بعض مغازيه فقال يا رسول الله تركتني مع
النساء والصبيان فقال لا ترضى ذكر الحديث اماروايت ابو عبد الله
محمد بن يوسف الكشي الشافعي حديث منزلة رايس ان عبارات كفاية الطالب في در ما بعد
مذكور خواهد شد واضح است اماروايت يحيى بن شرف النووي حديث منزلة را
پس در تهذيب الاسماء واللغات گفته درينا في صحيح البخاري ومسلم عن سعد
بن ابى وقاص ان رسول الله صلى الله عليه وسلم خلف علي بن ابى طالب
في غزوة تبوك فقال يا رسول الله تخلفني في النساء والصبيان فقال اما
ترضى ان تكون متى بمنزلة هرون من موسى غير انه لا بئى بعدى ما رواه
محب الدين احمد بن عبد الله بن محمد الطبري المكي الشافعي حديث منزلة رايس
نوح بن العقبى گفته ذكراته في من النبي بمنزلة هرون من موسى عن سعد بن
ابى وقاص ان النبي قال لعلي انت بمنزلة هرون من موسى الا الله
لا بئى بعدى وعنه قال خلف رسول الله صلى الله عليه وسلم عليا في غزوة
تبوك فقال يا رسول الله تخلفني في النساء والصبيان فقال اما ترضى ان
تكون بمنزلة هرون من موسى الا الله لا بئى بعدى اخرجاه مسلما ورجاه
وفي رواية اخرجها ابن اسحق ان النبي لما نزل البحر طعن جال من المنافقين
في ما رآه على وقالوا تخلفنا استنقا لا فحل سلاحه حتى ان النبي بالبحر
فقال يا رسول الله ما تخلفت عندك في غزاة قط قبل هذه قد زعمنا
من المنافقين انك تخلفنا استنقا لا قال كذبوا ولكن خلفتك لما ورايكم
فارجع فاختلفني في هذه افلا ترضى ان تكون متى بمنزلة هرون من موسى

روایت محمد بن یوسف کبیری
منزلت را در کفایة الطالب

ص ۴۴
روایت نووی
در تهذیب الاسماء

روایت محمد بن عبد الله بن محمد الطبري
در مناقب العقبی
ص ۲۹
۱۳۲۲

ابو الحسن بن علی
در مناقب العقبی
ص ۲۹
۱۳۲۲

روايت ابراهيم بن محمد بن صالح بن حديد
عن كتاب الاكتفا
عن ابي اسود
عن النبي بنزلت في ابي اسود
عن النبي بنزلت في ابي اسود
عن النبي بنزلت في ابي اسود
عن النبي بنزلت في ابي اسود

الا انه لا يبق بعدى ما روایت ابراهيم بن عبد الله اليمني الشافعي حديث منزلة
ليس في كتاب الاكتفا في فضل الاربعة اختلفا گفته عن سعد بن مالك رضي الله
عنه قال خلف رسول الله صلى الله عليه وسلم علي بن ابي طالب في
غزوة تبوك فقال يا رسول الله اختلفت في النساء والصبيان
فقال ما رضى ان تكون منى بمنزلة هرون من موسى الا انه لا يبق بعدى
لخرجه البخاري ومسلم في صحيحهما والترمذي في جامعه وابن ماجه
في سننه وابو داود الطيالسي في مسنده وابو نعيم في فضائل الصحابة
وعنه رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لعلي بن ابي طالب
رضي الله عنه يا علي الا ترضى ان تكون منى بمنزلة هرون من موسى الا انه
ليس بعدى نبي لخرجه البخاري في صحيحه والترمذي في جامعه
وابن ماجه في سننه وعنه رضي الله عنه قال سمعت رسول الله
صلى الله عليه وسلم يقول لعلي قلت خصال لا يكون واحدة منها احب
الي من الدنيا وما فيها سمعته يقول انت منى بمنزلة هرون من موسى
الا انه لا يبق بعدى وسمعته يقول لا عطين الراية غدا جلا جلا لله
ورسوله وبعث الله ورسوله ليس بفار وسمعته يقول من كنت مولاه
فعلت مولاه اخرجه ابن جرير في تهذيبه الاثار والا ما ابو عبد الله محمد
بن يزيد بن ماجه القزويني في سننه وعنه رضي الله عنه قال قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم حين خلفت على المدينة خلفتك لتكون
خليفة قلت كيف اختلف عنك يا رسول الله قال الا ترضى ان تكون

عن ابي اسود
عن النبي بنزلت في ابي اسود
عن النبي بنزلت في ابي اسود
عن النبي بنزلت في ابي اسود

من بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي اخرج الطبراني في الاوسط
وتيزور ابن بكورست وعن عامر بن سعد عن ابيه قال قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم لعلي ثلاث كان تكون احدى فممن احب من حرم نعم نزل على رسول الله
صلى الله عليه وسلم الوحي فادخل عليا وفاطمة وابنيهما تحت ثوب ثم قال اللهم
ان هؤلاء اهل واهليتي وقال حين خلفه في غزاة غزاهما فقال علي يا
رسول الله خلفتني في النساء والصبيان فقال له رسول الله صلى الله
عليه وسلم الا ترضى ان تكون مني بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي
بعدي قال له يوم خيبر لا عطين الراية رجلا يحب الله ورسوله ويحب الله
ورسوله بفتح الله على يديه فطاول المهاجرون لرسول الله صلى الله عليه
وسلم لواءه فقال ابن علي قالوا ارمدا قال لا عروة فدعوة فتقل في عينية ففتح الله
على يديه اخرج الحافظ محمد بن عبد الله بن النجار في تاريخه اما روايت
ابراهيم بن محمد بن المؤيد الكوفي حديث نزلت رايين در كتاب خود و فراموش استين بطريق
دار و نموده و بعض عبارات او انشاد اسم تعالي در ما بعد مذکور خواهد شد اما روايت
ابو الفتح محمد بن محمد المعروف بابن سيد الناس حديث نزلت رايين رايون الاثر في
قانون المنازعي و الشامل و السيف و فيما ذكر ابن اسحق ان رسول الله صلى الله عليه
وسلم عندما اراد الخروج خلف علي بن ابي طالب الجناح فقول قالوا ما خلفه
الا استنفاكا و تخففا منه فاخذ علي سلاحه ثم خرج حتى رجع رسول الله
صلى الله عليه وسلم وهو نازل بالجحر فقال يا نبي الله زعم المنافقون انك
اغلخفتني لانك استقلتني و تخففت مني فقال كذبوا ولكني خلفتكم و لما كنت

سجلات تصويبي حديث نزلت را
در زمانه السعديين

ص ٢٢٥
خود تبارك في شهر رجب
شعب

سويات ابن سيد الناس حديث
نزلت را در عيون الاثر

الشيخ

الشيخ

عليه وسلم لم يكن تكون واحدة منهم احب الي من جهر النعم خلفه في مغازيه فقال
 يا رسول الله فخلعني مع النساء والصبيان فقال اما ترضى ان تكون مني مثل
 هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي وسمعتة يقول يوم خيبر لا عطين
 الراية رجلا يحب الله ورسوله ويحب الله ورسوله قال فطاول لها
 فقال دعوا لي عليا فان به ارمدا فصق في عينيه ودفع الراية ففتح الله
 عليه ولما نزلت هذه الآية فقل تعالوا ندع ابناءنا وابناءكم ونساءنا
 ونساءكم وانفسا وانفسكم دعا رسول الله صلى الله عليه وسلم عليا
 وفاطمة وحنا وحسنا فقال اللهم هؤلاء اهل بيته فقال لترمذي والشيخ
 من حديث سعيد بن المسيب عن سعد بن رسول الله صلى الله عليه وسلم
 قال لعل انت متي بمنزلة هرون من موسى وقال احمد ثنا ابو احمد الزبيري ثنا
 عبد الله بن حبيب بن ابي ثابت عن حمزة بن عبد الله عن ابيه عبد الله
 بن عمر عن سعد قال لما خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم الى تبوك
 خلف عليا فقال الخلفني فقال اما ترضى ان تكون متي بمنزلة هرون من موسى
 الا انه لا نبي بعدي وهذا اسناد جيد ولم يخرجوه وقال احمد ثنا محمد بن
 جعفر ثنا شعبة عن سعيد بن ابراهيم سمعت ابراهيم بن سعد يحدث
 عن سعد عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال لعل اما ترضى ان تكون
 مني بمنزلة هرون من موسى اخرجاه من حديث محمد بن جعفر قال
 احمد ثنا ابو سعيد مولى بني هاشم ثنا سليمان بن بلال ثنا الجعيد بن
 عبد الرحمن عن عائشة بنت سعد عن ابيها ان عليا خرج مع النبي

صلی الله علیه وسلم حتی جاء ثنية الوداع وعلی یبکی بقول یخلف مع النبی
 فقال اوما ترضون ان تكون منی بمنزلة هرون من موسى الا النبوة اسناد
 صحيح ولم يخرجوه وقال الحسن بن عرفة العبدي ثنا محمد بن حازم ابو معوية
 الضرير عن موسى بن مسلم الشيباني عن عبد الرحمن بن سابط عن سعد
 بن ابی وقاص قد ذكرنا علیا فقال سعد سمعت رسول الله صلی الله
 علیه وسلم يقول له ثلث خصال لئن تكون لی واحدة منهن احب الی
 من الدنيا وما فیها سمعت يقول من كنت مولا فاعلم مولا وسمعت
 يقول لا عظمی الراية رجلا يحب الله ورسوله وسمعت يقول لئن كنت
 بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي اسناد حسن لم يخرجوه
 وقال ابو زرعة عقالد مشقة ثنا احمد بن خالد الوهبي ثنا ابو سعيد شاذان
 بن اسحق عن ابی یحیی عن ابيه قال لما حج معوية اخذ بيد سعد بن ابی وقاص
 فقال يا ابا اسحق انا قوم قد اجفانا هذا العزم عن الحج حتى كدنا ان ننسى بعض
 سنته قطف قطف بطواظك قال فلما فرغ ادخله في دار الندوة فاجلس
 معه على سريره ثم ذكر له علی بن ابی طالب فوقع فيه فقال ادخلنا في
 دارك واجلسني على سريرك ثم وقعت في علي تشمة والله لئن تكون لي
 احد خلال الثلث احب الی من ان يكون لي ما طلعت الشمس لئن يكون لي
 ما قال له رسول الله صلی الله علیه وسلم حتى تبوك اما ترضون ان تكون
 منی بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي احب الی مما طلعت عليه
 علي الشمس لئن يكون لي ما قال يوم خيبر لا عظمی الراية رجلا يحب الله

قطف
 وقع معاوية في علي تشمة
 معناه من ذلك نقل ابن جرير
 عن ابی زرعة عقالد مشقة

ورسوله وجبہ الله ورسوله یفتح الله علیه لیس بفرا احب الی من ان ینک
لی ما طلعت علیه الشمس ولا ینک صحرى علی ابنته فلی منها من المواله ماله
احب الی من ان ینک ما طلعت علیه الشمس ولا دخل علیه دارا بعد هذا
الیوم ثم نفیض جاءه ثم خرج وقال احمد ثنا محمد بن جعفر ثنا شعبه عن الحكم
عن مصعب بن سعد عن سعد قال خلف رسول الله صلی الله علیه وسلم
علی بن ابی طالب قال یا رسول الله تخلف فی النساء والصبیان قال اما رضی
ان ینکون منی بمنزلة هارون من موسی غیر انه لا نبی بعدی سناد وعلی شریفا
ولم یخرجوه وهكذا رواه ابو عوانه عن الامام عن حکم بن مصعب بن سعد
عن ابیه ورواه ابو داود والطیالسی عن شعبه عن غاصم عن مصعب عن
ابیه فانه اعلم امار وایت احمد بن محمد بن احمد الملقب بعلار الدوله حدیث منزلت
یس من عبارات کتاب عوده وثقی تصنیفا وکرم ما بعد انشاء الله تعالی ذکر خواشیه
ظاهر است امار وایت ابو عبد الله محمد بن عبد الله الخطیب حدیث منزلت را
یس من شکوة المصالح گفته عن سعد بن ابی وقاص قال قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم لعل انت منی بمنزلة هارون من موسی لا انه لا نبی بعدی متفق
علیه امار وایت جمال الدین یوسف بن عبد الرحمن المزینی حدیث منزلت را
یس در کتاب فقه الاشراف بمعرفه الاطراف گفته ابراهیم بن سعد بن ابی وقاص
الزهري عن ابیه سعد حدیث انه قال لعل اما ترضی ان ینکون منی بمنزلة
هارون من موسی ویندار وثلثه عن غندر عن شعبه عن سعد بن ابراهیم

در کتاب مساق من الطیالسی

روایت علامه الدوله حدیث
منزلت را در عوده وثقی

ص ۲۱۳
الفصل الاول من کتاب
ساقی علی بن ابی طالب

روایت از محمد بن محمد بن
حدیث منزلت را
سند سعد بن ابی
ابیه یقال ویهب
من حرف السین

صیغته سید بن حزن
المخزومی عن سعد بن
سعد بن مالک

عنه به س في المناقب في السنة جميعا عن بندار به ونيز در ان گفته حدیث
ان النبي صلى الله عليه وسلم قال لعلي انت مني بمنزلة هرون من موسى
في الفضائل عن يحيى وعبد بن المصباح وعبد الله بن عمر القواريري شريح
بن يوسف بن يعقوب عن يوسف بن الماحشون عن محمد بن المنكدر عن سعيد
بن المسيب عن عامر بن سعد عن ابيه قال سعيد فقلت سعد اخي حدثني به
ان في المناقب عن القاسم ذكر ابي دينا الكوفي عن ابي نعيم عن عبد السلام
بن حرب عن يحيى بن سعيد عنه ولهم عن عامر بن سعد وقال جميع
ويستغرب من حديث يحيى بن سعد س فيه وفي السير عن القاسم
بن زكريا به وعن علي بن مسلم عن يوسف بن يعقوب الماحشون
ولهم عن عامر بن سعد وعن بشر بن هلال الصواف عن جعفر بن
سليمان عن حرب بن شداد عن قتادة عن سعيد عن سعد بن عامر
واوله لما غزا النبي صلى الله عليه وسلم غزوة تبوك خلفه عليا ونيز
در ان گفته سعيد بن المسيب المخزومي عن عامر بن سعد عن ابيه حديثا
في قوله لعلي انت مني بمنزلة هرون من موسى تقدم في ترجمته عن
امار وایت محمد بن يوسف زندي حدیث منزلت را پس در نظم در السمعین
في فضائل المصطفى والمرضى والبتول والسمطين گفته دوی الزمذی بسند
الی عامر بن سعد بن ابي وقاص عن ابيه سعدان بعض الامراء قال له
ما منعك ان تسب ابائنا قال ما ذكرت ثلثا قال من سول الله صلى الله
عليه وسلم فلن اسبه لان تكون واحدة احب الي من جمر النعم سمعت

ص ۴۸
القرطبي
في مناقب ابي بكر بن
الاول من سبطي الكتاب

روایت زندی حدیث منزلت
در نظم در السمعین

رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول العلي خلفه في بعض مغازيه فقال
يا رسول الله اتخلفني مع النساء والصبيان فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم
اما ترضى ان تكون مني بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي وجمعه
يقول يوم خيبر لا عطين الراية غدا رجلا يحب الله ورسوله فطاولنا
لها فقال ادعوا عليا الي فانه وهو امد فيصق في عينيه ودفن الراية
اليه ففتح الله عليه وانزلت هذه الآية فقل تعالوا ندع ابننا طاهرا
ونساءنا ونسأنا لكم وانفسنا وانفسكم ثم يتقلب فجعل لعنة الله على الكاذبين
فدعا رسول الله صلى الله عليه وسلم عليا وفاطمة والحسن والحسين
رضي الله عنهم وقال اللهم هؤلاء اهل امار وايت سيد علي هذا اني قد
منزلت رايهم من سورة القدر في كفتي وعن جابر بن عبد الله قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
ولعنة عليا لعنة انت ومنك بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي اما
روايت محمد بن محمد ابو الوليد الحلي المعروف بابن الشحنة حديث منزلت رايهم
روض المناظر في علم الاول والاولاد اخر كفته استخلف رسول الله صلى الله عليه وسلم
عليا رضي الله عنه على اهل فقال المنافقون انما خلفه استخفا لا حق
رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال له كذبوا انما خلفتك لما ورائي
فارجع اما ترضى ان تكون منزلتك مني بمنزلة هارون من موسى الا
انه لا نبي بعدي اما روايت ابی الدین ابو زرعه احمد بن عبد الرحيم العراقي
حديث منزلت رايهم حسين ديار بكرى ودر تاريخ خميس في احوال النفس كفته وقال
الحافظ زين الدين العراقي في شرح التقریب لم يختلف على عن المشاهد

روایت علی بن ابی طالب حدیث منزلت
در سورة القدر

ص ۲۹
الودعة السابعة في فضل علي

ص ۱۹۳
سنة فتح من الهجرة
روایت ابن شریک حدیث منزلت
در روض المناظر

ص ۱۳۰
ص ۱۳۴
روایت ابی الدرداء حدیث منزلت
در تاریخ خمیس

هرون موسی الا انه لا نبی بعدی سمعته يقول یو و خیر لا عظیم الراهبة
غدا رجلاً یحب الله ورسوله و یحب الله ورسوله فطاولنا الیها فقال
ادعوا لی علیا فان به ارمم فبصق فی عینه و دفع الیها الراهبة ففتح الله
علیه یدیه و لما نزلت هذه الایة قل نعالوا ندع ابنا لنا و ابنا نکر و نسائنا
و نسائکم و انفسنا و انفسکم د عار سول الله صلی الله علیه و سلم علیا
و فاطمة و حسنا و حسینا و قال اللهم هؤلاء اهل البیت عبد الرحمن
بن ابی بکر جلال الدین السیوطی بن تاریخ الخلفاء کتبه اخراج الشیخان عن
من ابی و قاص ابن سول الله صلی الله علیه و سلم خلف علی بن ابی طالب
فی غزوة تبوک فقال یا رسول الله تخلف فی النساء و الصبیان فقال اما تر
ان تكون متی بمنزلة هرون من موسی غیر انک لا نبی بعدک اخرج
احمد و البزار من حدیث ابی سعید الخدردی و الطبرانی من حدیث
اسماء بنت عمیس و سلمة و حبشی بن جنادة و ابن عمر و ابن عباس
و جابر بن سمره و الدراء بن عازب و زید بن ارقم اما روایت قاضی
بن محمد بن الحسن البزار بکری حدیث منزلت را بن تاریخ خمیس فلاح النفس
نفس کتبه خلف سول الله صلی الله علیه و سلم علی بن ابی طالب علی
اهله و امره بالاقامة فی سمر فار جف به المنافقون قالوا اما خلف
الا استثقالا و تخففاً فاما قالوا اذ لا اخذت علی سلاحه ثم خرج
حتى ان رسول الله صلی الله علیه و سلم و هو نازل بالحرث فقال
یا نبی الله زعم المنافقون انک انما خلفت انک استثقلت و تخففت متی

احمد بن محمد بن اسماعیل

۱۴۴
۵۴۳

فصل فی الاما و راجع الی
فی فصل فی علی بن ابی طالب
لله طالب

۴

۱۲۵
۳۹۲

غزوة تبوک من الموطن
التاسع من و لو کتبه
للتاسعة من الموطن
الکتاب من الموطن

فقال كذبوا ولكن خلفناك لما تركت ورائي فارجع واخلفني في اهل واهل
 افلا ترضى يا عليان تكون مني بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي
 فارجع على المدينة ومضى رسول الله صلى الله عليه وسلم على سفره
 كذا في الكفاء وشرح المواقف قال الشيخ ابواسحق الفيروزي ابا دحي عقائد
 ابي حين توجه موسى الى مبعثاته به استخلف هرون في قومه ونيزور
 گفته و شهاد المشاهد كلها ولم يخلف الا في تبوك فان رسول الله صلى
 عليه وسلم خلفه في اهله فقال يا رسول الله اتخلفني في النساء والصبيان
 قال ما ترضى ان تكون مني بمنزلة هرون من موسى غير انه لا نبي بعدي
 اخرجاه في التقيمين كذا في لصفوة امار وايت احمد بن محمد بن علي بن حجر
 الملك حديث منزلت رايي عبارت او از صواعق عن قريب انشا الله تعالى خواهي
 امار وايت علي بن جسام الدين الملقى حديث منزلت رايي عبارات حديد او
 از كنز العمال سابقا منقول شده و بعض آن در اینجا مذکور می شود و قال في كنز العمال
 ما ترضى ان تكون مني بمنزلة هرون من موسى الا انه ليس بعدي نبي
 حمودتة عن سعد وايضا فيه انت مني بمنزلة هرون من موسى
 الا انه لا نبي بعدي موت عن سعدت عن جابر امار وايت شاب الدين احمد
 حديث منزلت رايي عبارت او از كتاب توضيح الدلائل و ما بعد انشا الله تعالى مذکور
 خواهد شد امار وايت عطاء الله بن فضل الله الشيرازي المعروف بجمال الدين الحمد
 حديث منزلت رايي عبارت او از روضه الاحباب و ما بعد مذکور خواهد شد اما
 روایت محمد عبدالرؤف بن تاج العارفين المناوي حديث منزلت رايي

صد ۲۴۹۲ نصف ثانیه
 ذکر علی بن ابیطالب در الفصل
 من الخاتمه

روایت ابن حجر علی بن محمد
 منزلت ما در صواعق

فضل علی بن قثم الاعرج
 روایت علی بن قثم حدیث
 منزلت ما در كنز العمال

روایت شهاب الدین احمد بن محمد
 منزلت ما در توضیح الدلائل

ابن حجر محمد بن محمد
 منزلت الاحباب

عبارتش در مابعد از کتاب تفسیر شرح جامع صغیر انشاء الله تعالی منقول خواهد شد
 امار وایت شیخ بن عبد الله العیدروس حدیث منزلت را پس در کتاب عقد
 نبوی مصطفوی گفته و شهید مع القی صلی الله علیه وسلم سائر الشاهد
 الا نبوء فان الله علیه وسلم استخلفه علی المدينة وقال له جئنا
 انت صبی بمنزلة هرون مع سنی و نیز در ان مذکور است اخراج الشیطان عن
 بن ابی قاص واحد والنزار عن ابی سعید الخدری والطبرانی عن اسماء
 بنت عیس و امر سلمة و جیشمین جنادة و ابن عمرو و ابن عباس و جابر بن
 سمرة و علی و البراء بن عازب و زید بن ارقم ان رسول الله صلی الله علیه وسلم
 خلف علی بن ابی طالب فی غزوة تبوک فقال یا رسول الله تخلف فی النساء
 و الصبیان فقال ما ترضی ان تكون معی بمنزلة هرون مع سنی غیراته
 کاتبی بعدی امار وایت احمد بن الفضل بن محمد باکیر المکی حدیث منزلت را
 پس عبارت او از کتاب سیلة المال فی عدة مناقب الال انشاء الله المتعال در مابعد
 منقول خواهد شد امار وایت محمد بن صفی الدین جعفر الملقب بحبوب العالم حدیث
 منزلت را پس عبارت از تفسیر در مابعد انشاء الله مذکور خواهد شد امار وایت
 میرزا محمد بن معتمد خان بدخشان حدیث منزلت را پس در مفتاح النجا فی مناقب
 الال العبا گفته اخراج مسلم و الترمذی عن سعد بن ابی قاص رضی الله
 عنه ان معاویة بن ابی سفین امره فقال له ما تمنعک ان تسب ابائنا فقال
 اما ما ذكرت ثلثا قال هن له رسول الله صلی الله علیه وسلم فلن استبه
 لان يكون لی واحد منهن حب الی من جملتهم سمعت رسول الله صلی الله

در این کتاب در مابعد از کتاب تفسیر شرح جامع صغیر انشاء الله تعالی منقول خواهد شد

ص ۱۹
۲۴۱

در این کتاب در مابعد از کتاب تفسیر شرح جامع صغیر انشاء الله تعالی منقول خواهد شد

در این کتاب در مابعد از کتاب تفسیر شرح جامع صغیر انشاء الله تعالی منقول خواهد شد

در این کتاب در مابعد از کتاب تفسیر شرح جامع صغیر انشاء الله تعالی منقول خواهد شد

ص ۲۴
۲۵۲

در این کتاب در مابعد از کتاب تفسیر شرح جامع صغیر انشاء الله تعالی منقول خواهد شد

علیه وسلم یقول وخلفه فی بعض مغایبه فقال له علی یا رسول الله
 خلفت مع النساء والصبيان فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم
 اما ترضی ان تكون متی بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبوة بعدی
 وسمعتہ یقول یوم خیر لا عقیق الرایة غدا رجلا یحب الله ورسوله
 وحب الله ورسوله قال فطاولنا فقال دعوا لی علیا فانی بامر من
 فصق فی عینیہ ودفع الرایة الیه ففتح الله علیه ولما نزلت هذه الایة
 فقل تعالوا ندع ابننا منا واهلنا نکر دعار رسول الله صلی الله علیه وسلم
 علیا وفاطمة وحسنا وحسینا فقال اللهم هؤلاء هم اهل امار وایت
 محمد صدر عالم حدیث منزلت را پس عبارتش از معارج العلی فی مناقب المرتضی در مابعد
 انشاء اسد مذکور خواهد شد اما روایت دلی اسد احمد بن عبد الرحیم دهلوی حدیث
 منزلت را پس عبارتش در مابعد انشاء اسد تعالی از کتاب ازالة الخفا تصنیف امیر
 خواهد شد اما روایت احمد بن عبد القادر العجلی حدیث منزلت را پس عبارت او
 از کتاب خیرة السال فی شرح عقد جواهر اللال انشاء اسد در مابعد مذکور خواهد شد اما
 روایت قاضی رشید الدین خان تلمیذ معتمد فوج الشان حدیث منزلت را
 پس در رساله فتح مبین گفته در مفتاح النجا در فصل ثانی عشر از باب ثالث میفرماید اخرج
 عن ابن رسول الله خرج الی تبوک وامن خلف علیا فقال تخلف فی النساء والصبيان
 فقال اما ترضی ان تكون متی بمنزلة هرون من موسی غیر انه لا نبی بعدی اما
 روایت مولوی محمد حسین لکنوی حدیث منزلت را پس عبارتش از وسیلة النجا انشاء
 تعالی در مابعد مذکور خواهد شد اما روایت ولی اسد لکنوی حدیث منزلت را پس

روایت صدر عالم حدیث منزلت
 در معارج العلی

روایت دلی اسد احمد بن عبد الرحیم
 منزلت را در ازالة الخفا

حدیث احمد بن عبد القادر العجلی
 حدیث منزلت را در مفتاح النجا

حدیث قاضی رشید الدین خان
 فصل دوم در ذکر نبوی انا ما
 دله بر حسن بطن اهل بیت الله
 هم و ما سور حال اخصی این را
 از فصول کتاب

روایت رشید الدین خان حدیث
 منزلت را در فتح مبین
 روایت مولوی محمد حسین لکنوی
 حدیث منزلت را در وسیلة النجا

در رآة المؤمنین فی مناقب آل سید المرسلین در فضائل جناب امیر المؤمنین علیه السلام گفته
 اند آنکه چون رسول خدا صلی الله علیه و سلم متوجه غزوة تبوک شد علی مرتضی را برای
 نگهداری عیال خود در مدینه گذاشت و در ضمن آن ویرارضی امیر علیه بشریفی عظیم بنوا
 و خلعت بار و نیه عطا فرمود الخرج البخاری عن مصعب بن سعد عن ابیه ان
 رسول الله اتی تبوک و استخلف علیاً فقال اختلفت فی الصبیان والنساء قال
 لا ارضی ان تكون منی بمنزلة هرون من موسی الا انه لیس نبی بعدي
 و نیز در آن بعد ذکر روایتی از خصائص نسائی گفته و فیہ عن الحرث بن ملک قال
 قال سعد بن مالک ان رسول الله صلی الله علیه و سلم غد علی فاقه الحرام
 و خلف علیاً فجاء علی حتی ثغری المناقة فقال یا رسول الله زعمت قریش
 انک انما خلفت لک استقلتن و کرمت محبتی و بکی علی فنادی رسول الله
 صلی الله علیه و سلم فی الناس ما منکم احدا الا وله خاتمتا این را طالب
 اما رضوان تكون منی بمنزلة هرون من موسی الا انه لا نبی بعدی روایت
 عن فاطمة بنت علی عن اسماء بنت عمیس و قال محمد بن اسحق و خلف رسول الله
 صلی الله علیه و سلم علی بن ابی طالب علی اهله فامره بالاقامة ففیهم فاجف
 به المنافقون قالوا ما خلفه الا استثقالا و تخففا منه فلما قال ذلك
 المنافقون اخذ علی رضوان الله عنه سلاحه ثم خرج حقیقی الی رسول الله
 صلی الله علیه و سلم و هو نازل بالبحر فقیل ان نبی الله زعم المنافقون انک انما
 خلفت استثقالا فقال کذبوا و قد خلفتک لما ترک و انی فاجع فاختار
 فی علی و اهله اذ لا یرضی باعلی ان تكون منی بمنزلة هرون من موسی

روایت حدیث منزلت از علی علیه السلام
 در رآة المؤمنین فی مناقب آل سید المرسلین

الآن الله لا يبق بعدى فرج من المدينة وينصر رسول الله على سفيرهما
روایت احمد بن بنی بن احمد و حلال حدیث منزلت را پس در سیر نبویه گفته
و استخلف صلى الله عليه وسلم على المدينة على بن ابى طالب رضي الله عنه
و خلفه ايضا على اهل و عیاله فارجه المفاقون قالوا ما خلفه
الا استقالا له و تخلفا فاخذ على رضي الله عنه سلاحه ثم انى رسول
صلى الله عليه وسلم و هو نازل الجرف فقال يا بنى الله زعمنا انفقون انك
انما خلفت ذلك استقلت متى و تخلفت متى فقال كذبوا ولكن خلفت
لم اترك و رانى فارجع فى اهل و اهله فلا ترضى با على ان تكون متى بمنزلة
هرون من سى لا الله لا يبق بعدى فرج الى المدينة و فى رواية فقال على
رضى الله عنه رضيت فر رضيت اما روايت سيد مومن بن
حسن الشافعي حدیث منزلت را پس در نور الابصار فى مناقب آل بيت النبى المختار در ذكر
جناب امير المؤمنين عليه السلام گفته و شهد المشاهد كلها و لم يخلف الا بيوك
فان رسول الله صلى الله عليه وسلم خلفه فى اهل فقال يا رسول الله
اتخلف فى النساء و الصبيان قال اما ترضون ان تكون متى بمنزلة هرون
من موسى غير انه لا يبق بعدى فرجه الشيطان اما اقول على اى لست
كأن نصرت بر صحت اخذت شريف و كثرت طرق و تعدد ان ليس انهم بسيار استنبه
ان ان مذکور میشود و این تيمیه در منهاج با آن همه مهارت و کجای بجواب اين حدیث گفته و الجواب
ان هذا الحدیث صحيح بلا ريب ثبت فى الصحيحين غيرهما شيخ عبد الحق در شرح مشکو
در شرح حدیث ۱۰ منزلت گفته و انه حدیث متفق اند بر صحت این حدیث و اعتماد بر قول ایشان

حدیث احمد بن حنبل
خزائن
روایت احمد و حلال حدیث
منزلت

روایت احمد بن حنبل
حدیث منزلت
ص ۸۳
۲۹۴
فصل فى ذكر سيدنا علي بن
الحسين طاب الله ثراه

ص ۱۴۶
۳۷۲
جواب الدليل الثالث من الاوهام
على نسخة من المنهج الثالث من
الفصل الثالث من فصول الكتاب
قال ابن تيمية فى المنهاج
حدیث منزلت ان لا ريب فى صحته

ان الله لا يبق بعدى
حدیث منزلت
شرح مشکو

انتم و محمد بن یوسف کبخی شافعی در کفایت الطالب اجماع جمیع بر صحت این حدیث شریف
 ثابت ساخته کما مستطیع علیه عن کتب ان شاربته کما و ابو القاسم علی بن الحسن الثنوخی که
 از اکابر اعلام موثقین و اخلاص فحما معتمدین سنیست کتابی خاص در اثبات این حدیث
 شریف تصنیف کرده و روایت نمودن بسیار می از صحابه که تجاوز از اوست کسانند
 آنرا ثابت کرده چنانچه در طرف مذکورست و قد صنف القاضی ابو القاسم علی
 بن الحسن بن علی الثنوخی وهو من اعیان جالهم کتابا سماه ذکر الروایات
 عن النبی صلی الله علیه وسلم انه قال لا میر المؤمنین علی بن ابی طالب
 انت منی بمنزلة هارون من موسی الا ان الله لا نبی بعدک
 و بیان طرقها و اختلاف وجوه را بایت هذا الكتاب من نسخة نحو ثلثین
 ورقة عتیقة علیها تاریخ الروایة سنة خمس و اربعین و اربع مائة و روایت
 الثنوخی حدیث النبی صلی الله علیه وسلم یعلی علیه السلام انت منی
 بمنزلة هارون منی عن عمر بن الخطاب عن امیر المؤمنین علی بن
 ابی طالب و سعد بن ابی قاص و عبد الله بن مسعود و عبد الله بن
 عباس و جابر بن عبد الله الانصاری و ابی هريرة و ابی سعید الخدري
 و جابر بن سمرة و مالک بن الحویرث و البراء بن عازب و زید بن ارقم
 و ابی رافع مولى رسول الله و عبد الله بن ابی اوفی و اخیه زید بن ابی
 اوفی و ابی سرحبة و حذیفة بن اسید و انس بن مالک و ابی بريد
 الاسلمی و ابی بردة الاسلمی و ابی ایوب الانصاری و عقیل بن ابی طالب
 و حبشی بن جنادة السلولی و معویة بن سفین و امرؤة زرعید

تصنیف علی بن الحسن الثنوخی
 کتابی خاص در طرق حدیث منزلت

اسناد الصحابة و التابعین المذنبین
 روایت الثنوخی حدیث منزلت

صلى الله عليه وآله وسلم واستأبنت عميس وشعيد بن المسيب وحماد
بن علي بن الحسين عليه السلام وحبيب بن أبي ثابت وفاطمة بنت علي
وشرحبيل بن سعد وفضل وطلحة ثقت ونبالت تنوخي مذكور اگر چه بر اصحاب
تفیع مستور نیست لیکن مدائح عظیمه و محامد فخریه او در اینجا ذکر میشود سمعنا و انساب بغير ابا القاسم
علي بن الحسن بن علي بن محمد بن ابي الفتح التنوخي سمعنا ابا الحسن علي بن احمد
بن كيسان النخعي واسحق بن سعد بن الحسن بن سفيان الذهلي و ابا القاسم
عبد الله بن ابراهيم اليميني وعلي بن محمد بن سعيد التبراد و خلقا كثيرا
من طبقة ذكره ابو بكر احمد بن علي بن ثابت الخطيب قال كتبت عنه
وسمعتة يقول ولدت بالبصرة في النصف من شعبان سنة سبعين
وثلاثمائة وكان قد قبلت شهادته عند الحكماء في حديثه ولم يرزل على
خلق مقبول الى آخر عمره وكان متحفظا في الشهادة عن طاعة صديقا
في الحديث وتقلد قضاء نواح عدة منها المدائن و اعمالها و اذربيجان
و البوادي و قرميسين قلت و في لنا عنه ابو بكر محمد بن عبد الباقي الانصاري
بغداد الكثير و كانت له عن التنوخي جازة صحيحة مات في المحرم سنة سبع
واربعين واربعمائة ببغداد و ابن خلكان در وفيات الاعيان بعد ذكر قاضي
ابو علي حسن بن علي القاسم عن التنوخي گفته و اما ولد له ابو القاسم علي بن الحسن
بن علي التنوخي فكان ادبيا فاضلا له شعر لم اقف منه على شيء و كان
يحببها للعلاء المعري و اخذ عنه كثيرا و كان يروي الشعر الكثير و هو
اهل بيت كلهم فضلاء ادباء ظرفاء و كانت ولادة الولد المذكور

مخرج تنوخي انساب بغير ابا القاسم

و مخرج تنوخي وفيات الاعيان

في منتصف شعبان سنة خمس وستين وثلاثمائة بالبصرة وتوفي يوم
الاحد مستهل المحرم سنة سبع واربعين واربعائة رحمه الله تعالى
وكان بينه وبين الخطيب ابن زكرياء التبريزي موانسة واتحاد بطر
ابن لعلاء المعري ذكره الخطيب في تاريخ بغداد وعدد شيوخه الذين
روى عنهم ثم قال وكنيت عنه وذكر مولده ووفاته كما هو هنا لكنه
قال في وفاته كانت ليلة الاثنين ثامن المحرم ودفن يوم الاثنين في
داره بدرجلته صلى الله عليه على جنازته وان اول سماعه كان في شعبان
سنة سبعين وكان قد قبلت شهادته عند الحكماء في حديثه ولم
يزل على ذلك مقبولا الى آخر عمره وكانت مستحفظا في الشهادة محتاطا
صدوقا في الحديث وتقلد قضاء نواح عدة منها المدائن واماها
واذريجان والبردان قريسين وغير ذلك وقد سبق الكلام على المتن
والمحسن بضم الميم وفتح الحاء المهملة وكسر السين المشددة وبعدها تون
وما حفظ ابو عمر يوسف بن عبد الله المعروف بابن عبد البر في سماعه كفته وروى
قوله صلى الله عليه وسلم لعلي انت مني بمنزلة هرون من موسى
جماعة من الصحابة وهو من اثبت الاخبار واصحها رواة عن النبي
صلى الله عليه وسلم سعد بن ابى وقاص طريق حديث سعد فيه
كثرة جدا قد ذكره ابن ابى خيثمة وغيره ورواه ابن عباس وابو سعيد
الخدري واسلمة واسما بنت عميس جابر بن عبد الله وجماعة يطول
ذكرهم اذن عبارات ظاهريست كحديث منكرات ازا ثبت اخبار ومعنيست

بها

نفاذ ابن عبد البر في الاستيعاب
انتهى حديث النضر في حياته
كثيرة قد روي عن اثبت الاخبار
واماها

عبد الرحمن

روایت کرده آنرا سعد و طرق روایت سعد کثیر است و نیز روایت کن آنرا ابن عباس
و ابوسعید خدری ام سلمه و اسماء بنت عمیس و جابر بن عبد الله و جماعت دیگر از
صحابه که طویل است ذکرشان در ابواب الحجاج جمال الدین یوسف بن الزکی المزی بنی
تذیب الکمال تصریح میفرماید که این حدیث از اثبات واضح احادیث است و بعد
ذکر روایت شش صحابه آنرا میگوید که این حدیث را روایت کرده اند جماعتی که
در از می شود ذکر ایشان چنانچه در تذیب الکمال در ترجمه جناب امیر المؤمنین علیه السلام
علی نقل گفته خلفه رسول الله صلی الله علیه و سلم علی المدینه
و علی عیاله بعده فی غزوة تبوک و قال له أنت منی بمنزلة هرون
منی سواک لانی بعد و روی قوله صلی الله علیه و سلم أنت منی
بمنزلة هرون منی جماعه من الصحابة و هو من اثبت الآثار و صحبا
شاه عن البقی صلی الله علیه و سلم مغد بن ابی وقاص و ابن عباس و
ابوسعید الخدری و جابر بن عبد الله و ام سلمه و اسماء بنت عمیس و جماعت
بی طول ذکرهم و علامه محمد بن یوسف بن محمد کبخی شافعی در کتاب کفایة الطالب بعد ذکر روایت
قول البقی صلی الله علیه و سلم لعلي انت منی بمنزلة هرون منی از عدد
کثیر از اصحاب جناب رسالت آب صلی الله علیه و سلم گفت منی هو عمر و علی و سعد
و ابو هريرة و ابن عباس و ابن جعفر و معوية و جابر بن عبد الله و ابوسعید
الخدری و البراء بن عازب و زید بن ارقم و جابر بن سمره و انس بن مالک
و زید بن ابی و فی و نبیط بن شریط و ملاک بن الحویرث و ام سلمه و اسماء
بنت عمیس و فاطمة بنت عمیس و فاطمة بنت حمزة و غیرهم صلی الله علیه و سلم

فمن طرق حديث منزلة
بنت البقي بعد و روی قوله
صلى الله عليه و سلم أنت منى
بمنزلة هرون

الهاب السبكي
في تاريخ حديث منزلة
ابن عباس بن أبي
الحنيفة كفاية الطالب

صحيح
باب من ذكره في طريقه
عن ابن أبي طالب
كثرت طرق حديث منكر
عن ابن أبي طالب

الجميعين ومحميل بن عمر المدمشي المعروف بابن كثير وتاريخ خود بعد ذكر طرق عديدة
حديث منكرت گفته وقد واه غير واحد عن عائشة بنت سعد عن أبيها
قال ابن عساکر وقد روى هذا الحديث عن رسول الله صلى الله عليه وسلم
جماعة من الصحابة منهم عمر وعلي وابن عباس عبد الله بن جعفر ومعتز
وجابر بن عبد الله وجابر بن سمرة وأبو سعيد والبراء بن عازب وزيد
بن رقوم وزيد بن أبي وفي ونبیط بن شريط وحبيشي بن جنادة ومالك
بن الحويرث وأنس بن مالك وأبو الغيل وأم سلمة واسماء بنت عميس و
فاطمة بنت حمزة وقد تفحص ابن عساکر هذه الأحاديث في ترجمة علي
من تاريخه فاجاده افاد وبرهن على النظر في الاشياء والانداد فوجهه رب العالمين
يوم القناد وشهاب الدين أبو الفضل أحمد بن علي المعروف بابن حجر العسقلاني في فتح البكر
كفته قوله اما ترضى ان يكون مني بمنزلة هرون من موسى اي نازلا مني منزلة
هرون من موسى والباء زائدة وفي رواية سعيد بن المسيب عن سعد فقال علي
خديت رضيت اخرجني احمد وكابن سعد من حديث البراء وزيد بن رقوم
في نحو هذه القصة قال يله يا رسول الله قال فاته كذلك وفي اول
حديثهما انه قال لعلي لا بد من ان اقيم وتقيم فاقام علي فسمع ناسا
يقولون اما خلفه لشي منه فاتبعه فذكر له ذلك فقال له الحديث
واسناده قوي ووقع في رواية عامر بن سعد بن ابي قاصر عند مسلم
والترمذي قال قال معاوية لسعد ما منعك ان تسب ابا تراب قال
اما ما ذكرت ثلاثا قالهن له رسول الله صلى الله عليه وسلم فلن

صحيح
باب من ذكره في طريقه
عن ابن أبي طالب
كثرت طرق حديث منكر
عن ابن أبي طالب

استبه فذكر هذا الحديث وقوله لا عطين الراية رجلا يحب عبادة رسول الله
 وقوله لما نزلت قل تعالوا ندع أبناءنا وأبناءكم دعا علينا واطمئنا
 وأحسين فقال اللهم هؤلاء أهلنا وعقبنا ابى يعلى عن سعد من جهة
 الآخر لا بأس به قال لو وضع المنشار على مفرق على أن است عليا ما سميت
 بهذا وهذا الحديث في حديث الباب دون الزيادة في عن النبي
 صلى الله عليه وسلم عن غير سعد من حديث عمر وعلي نفسه وابن هرة
 وابن عباس وجابر بن عبد الله والبراء وزيد بن أرقم وابن سعيد وأنس
 وجابر بن سمرة وحبشي بن جنادة ومعوية واسما بنت عميس وغيرهم
 وقد استوعب طرقها ابن عساکر في ترجمة علي وابن حجر مكي در صواعق مكنية
 لا يخرج الشيطان عن سعد بن أبي وقاص وأجل والبراء عن أبي سعيد
 الخدري والطبراني عن أسماء بنت عميس وأم سلمة وحبشي بن جنادة
 وابن عمر وابن عباس وجابر بن سمرة وعلي والبراء بن عازب وزيد
 بن أرقم أن رسول الله صلى الله عليه وسلم خلف علي بن أبي طالب
 في غزوة تبوك فقال يا رسول الله اتخلفني في النساء والصبيان فقال
 أما ترضى أن تكون مني بمنزلة هرون من موسى غير أنه لا نبي بعدي
 وهرگاه بر تعدد طرق این حدیث شریف واقف شدی و در یافتی که زیاده از بیست صحابه
 آنرا روایت کرده اند پس در توازن ربی باقی نماند که علمای قوم امامت ابی بکر را
 در صلوة بر عمر مودی بودند نشانی داشت صحابه متواتر دانستند این حجر مکی در صواعق مکنیه
 بعد ذکر روایت ام ابی بکر امامت صلوة از شیخین گفته و اعلم ان هذا الحديث

در توازن ربی
 باقی نماند که
 علمای قوم
 امامت ابی بکر
 را در صلوة
 بر عمر مودی
 بودند نشانی
 داشت صحابه
 متواتر دانستند
 این حجر مکی
 در صواعق مکنیه
 بعد ذکر روایت
 ام ابی بکر
 امامت صلوة
 از شیخین گفته
 و اعلم ان هذا
 الحديث

متواتر فائده ورج من حدیث عائشة وابن مسعود وابن عباس
 وابن عمر و عبد الله بن زمعة و ابی سعید و علی بن ابی طالب و حفصه
 و ابو محمد علی بن احمد بن سعید بن حزم در محلی بعد نقل روایات منع بیع ماء از چهار صحابہ
 گفته فہو کلام اربعۃ من الصحابۃ رضی اللہ عنہم فہو نقل تواتر کمال نقل
 مخالفہ ازین عبارت ظاہرست کہ نقل چار صحابہ نقل تواترست و ہر گاہ نقل
 ہشت صحابہ بلکہ چار صحابہ متواتر باشد نقل ہشت صحابہ باو لو بیت تمام متواتر خواہد
 و علاوہ برین علمای نقاد و جامدہ حذاق نقض صریح بر تواتر این حدیث شریف
 نموده اند حاکم نسابوری کہ از اجلہ اعلام محدثین و اکابر ثقات معتد بہین سنہ است
 تصریح بتواتر این حدیث شریف نموده محمد بن یوسف کعبی شافعی در کفایۃ الطالب
 فی مناقب علی بن ابی طالب بعد ذکر حدیث منہل گفتہ قلت ہذا حدیث
 متفق علی صحیحہ رواہ الائمۃ الاعلام الحفاظ کابن عبد اللہ البخاری
 فی صحیحہ و مسلم بن الحجاج فی صحیحہ و ابوداؤد فی سننہ و ابویعلیٰ
 الترمذی فی جامعہ و ابوعبدالرحمن النسائی فی سننہ و ابن ماجہ
 فی سننہ و اتفق الجميع علی صحیحہ و صار ذلک واجماعاً منہم قال الحاکم النیسابوری
 ہذا حدیث دخل فی حد التواتر ازین عبارت واضحست کہ اتفاق کرده اند جمیع
 صحت این حدیث شریف و اجماع شان برین معنی متحقق شدہ و حاکم نسابوری کہ
 ارشاد کرده کہ این حدیث داخل شدہ است در حد تواتر و علامہ سیوطی کہ فضائل و آثار
 مستفیضہ از بیانست و مجددین السنن در مائتہ ناسعہ بودہ نیز اخادہ تواتر این حدیث
 نموده کہ از از جملہ احادیث متواترہ کہ وہ کس از صحابہ یا زیادہ روایت کردہ اند شمرہ

حد
 کتاب البیع
 ثبوت تواتر روایت چار صحابہ
 از علی ابن حزم

تواتر حدیث منہل از علمائے
 یوسف کعبی الکفایت الطالب

اتفاق و اجماع جمیع محدثین
 حدیث منہل از علمائے الطیب

چنانچه در رساله الا زہار المتناثره فی الاحادیث المتواتره میفرماید حدیث امامت رضی
 ان تكون منی بمنزلة هرون من موسى اخرجہ احمد عن ابی سعید الخدری
 واسماء بنت عمیس والطبرانی عن امرئ سلمة وابن عباس وحشی بن جنادة
 وابن عمر وعلی وجابر بن سمره والبراء بن عازب وزید بن ارقم وشیخ علی
 بن منتجب قطف الا زہار کہ در شروع آن گفته الحمد لله والصلوة والسلام علی
 رسولہ صلی اللہ علیہ وسلم وبعد فیقول الفقیر الی اللہ تعالی علی
 بن حاتم الدین الشہید بالمتقی ہذا احادیث متواترة نحو اثنتین ثمانین
 حدیثاً التي جمعها العلامة السيوطي رحمه الله تعالى عليه وسماها
 قطف الا زہار المتناثره وذكر في بار وانها من الصحابة عشرة فصاعداً
 لكن حذف الرواة وذكرت متن الاحادیث ليسهل حفظها وهي هذه
 نیز حدیث منزلت را وارد کرده چنانچه گفته من كنت موكلاً فعلى موكلاً اماماً
 ان تكون منی بمنزلة هرون من موسى و محمد صدر عالم در معارج اعلی گفته
 اخرج الشیخان عن سعد بن ابی وقاص و احمد والبراز عن ابی سعید الخدری
 والطبرانی عن اسماء بنت عمیس و امرئ سلمة وحشی بن جنادة وابن عمر
 وابن عباس وجابر بن سمره و علی والبراء بن عازب وزید بن ارقم
 رسول الله خلف علی بن ابیطالب في غرة تبوك فقال يا رسول الله
 تخلفني في النساء والصبيان فقال اما ترضى ان تكون منی بمنزلة هرون
 من موسى غير انه لا يني بعدی وهذا الحديث متواتر عند السيوطي
 رحمه الله و شاه ولی السدد والد مخاطب نیز اعتراف بتواتر این حدیث شریف در و کمال

قوات حدیث منزلت از امامان و ائمه
 علی بن فضال و ابی جعفر
 قندش و ثقیف بن جنادة
 بن عمر و غیره و ثقات
 خطه قطف الا زہار شیخ علی بن

قوات حدیث منزلت از امامان
 منتجب و منتجب
 قوافل حدیث منزلت از امامان
 در معارج اعلی

فتح آدمی اور حدیث شریف
از مولف محترم

بر خود باز میناید قال فی الصواعق فی جواب الحجة الثامنة عشر وقد
سماها بالشبهة وهي متضمنة للاستدلال بهذا الحديث على خلا
على عليه السلام وجوابها ان هذا الحديث ان كان غریب صحیح كما یقول
الامام فظاهر ان من عبارات ظاہر است که آدمی میگوید که این حدیث شریف
غریب صحیح است فنعود بالله من هذا الکذب الصریح والبهت الفظیع ویهج
سیدانی که آدمی در عوض این تعصب فاحش و امثال آن چه تشدید و بر سر او این تعصب
حقیقی چه رسیدا کار اساطین ابلست هم عالیہ خود را بتفصیل و تفسیق او برکما
و از دمشق اورا بکثرت خبث اعتقاد و خروج از طریق سداد و رشاد و اخراج سائن
علامہ ابو عبد اللہ شمس الدین محمد بن احمد ذہبی کہ صاحب مواقع و خود شایع
اور امام المحدث مہد اند و صلاح الدین محمد بن شاکر بن احمد الکلبی و وفات
الوفیات بر صفا و گفته محمد بن احمد بن عثمان الشیخ الامام العلامة
شمس الدین ابو عبد اللہ الذہبی حافظ لا یجاری ولا یتبارک
انقن الحديث و رجاله ونظر علاله و احواله و عرف تراجم الناس
و اقال الامام فی تواریخهم و کالاتیاس جمع الکثیر و نفع لکیم الغفیر
در میزان الاعتدال فی نقد الرجال این حکایت بکسر و نکایت حیرت اندوز می
و نگار این عبارت سر اسر بلاغت می نگار و سیف الامدی المتکلم صاحب
التصانيف علی بن ابی علی و قد نفی من دمشق لسوء اعتقاده و صح
عنه انه کان یترک الصلوة نساء لله العافیة و کان من الاذکیاء
مات سنة احدى و ثلاثین و ستمائة و احدى و علی المعروف بابن حجر

فتح آدمی اور حدیث شریف
از مولف محترم

فتح آدمی اور حدیث شریف
از مولف محترم

من
قصص آندى در حديث حضرت
ابن عمر ع

در لسان الميزان گفته السيف الامدى المتكلم على بن ابى على صاحب
التصانيف وقد نفى من دمشق لسوء اعتقاده وطمع عنه انه كان
يترك الصلوة نسال الله العافية وكان من الاذكياء مات سنة
احدى وثلاثين وستمائة وكان مولد سيف الدين بامد
وقدم بغداد وقرأ القراءات وتفقه لاحمد بن احمد وسمع من ابى الفتح
بن شاتيل وحدث عنه بغرب الحديث كابى عبيد ثم تحول شافيا
وصحب ابا القاسم بن فضلان واشتغل عليه فى الخلاف وحفظ
طريقه الشريف فى نظر فى طريقة اسعد الميمنى وتفنى فى علم النظر
ثم دخل مصر وتصدربها لاقراء العقليات واعاد بمدرسة
الشافعية ثم قاموا عليه ونسبوا للتعطيل وكتبوا عليه محضرا
فخرج منها واستوطن حماة وصنف التصانيف ثم تحول الى دمشق
ودرس بالعزيرية ثم عزل منها ومات فى صفر سنة احدى
وثلاثين وستمائة وله ثمانون سنة وقال ابو المظفر الجوزى
لعمريكن فى زمانه من يجارىه فى الاصلين وعلم الكلام وكان يظهر
منه رقة قلب وسرعة دمعة وكان اولاد العادل يكرهونه
لما اشتهر عنه من الاشتغال بالمنطق وعلم الاوائل وكان يدخل
على المعظم فاجابته له فقلت له مرة قرأه عوضا عن فقال
ما يقبله قلبى ولما ولى الاشرف اخرجته من العزيرية ونادى
فى المداين من ذكر غير التفسير والفقه او تعرض لكلام الفلاس

نفیته قرات بخط الذهبي في تاريخ الاسلام قال كان شيخنا القاضي
 تقي الدين سليمان يحكي عن الشيخ شمس الدين بن ابی عمر قال كنا نتردد
 الى السيف لامي فشكلنا هل يصلي فذكرناه حجة نام وعلمنا
 على رجاء بالحبر فبقيت العلامة نحو يومين مكانها ويقال انه
 حفظ الوسيط والمستقص وحفظ قبل ذلك الهداية لابن الخطيب
 اذ كان حنبليا ويذكر عن ابن عبد السلام قال ما علمت قواعدا
 الا بالسيف وما سمعت احدا يلقى المدرس احسن منه وكان
 اذا عتول فظه من الوسيط كان اللفظ الذي يعتبر به اقرب الى المعنى
 قال ولو ورجع على الاسلام من يشك فيه من المتزندقين
 لناظرونه وقد بالغ التابع السبكي على المذهب في ذكره السيف لامي
 والفخر الرازي في هذا الكتاب قال هذا مجرد تعصب قد عرفت في
 الفخر بانه لا رواية له وهو احد ائمة المسلمين فلا معنى لادخاله في
 الضعفاء وعدل عن تسميته الى لقبه وذكره في حرف الفاء وهذا
 قائل مفطو وهو يقول انه يرى من الهوى في هذا الميزان ثم اعتداه
 عنه بانه يعتقد ان هذا من النصب لكونه عتدا من المبتدعة
 سبحان الله حضرات السنت چنین شخص را که تارک صلوة بوده وابتداع و تعطیل
 و سورا اعتقاد که گفت آن اخراجش از دمشق واقع شد علاده بران امام و مقتدا
 خود می پندارند و بنقل قول نجف چنین لی پاک بمقابلہ الحق نیز عم خویش گوی
 مسابقت در میدان مناظره میر باید و قبح حدیث منزلت از آمدي چندان

آمدي هذا في ان الشيخ

عجب نیست که او امثال او از تکلیف قوم خیال اطراف و جوانب کمتر داشتند خلیج العذار
و گسته همار میرفتند لیکن بتحیرم از این حجر که بعلم حدیث هم مناسبت دارد چگونه
این قول اهی را که چقدر حساد و نقشب لدا د از ان توده توده میبارد و لایق
و پوشید نیست نه قابل ذکر و خروشیدن و اظهار و جوشیدن بمقابل اهل حق ذکر کرده
احتمال صحت آنرا تجویز کرده و گمان ببر که جرح و قدح حدیث منزلت که صحت آن
مجمع علیهاست از خصائص آمدی بلکه درین ورطه مملکه دیگر اعلام کبار اینحضرات
هم گرفتار آمده اند از آنجمله عضدالدین عبدالرحمن بن احمد الایچی صاحب عواقف
بسبب کمال وقوف و شعور و انصاف در معاشرت باطل و زور قطع اصل انصاف
آغاز می نهد و عضد دین می شکند و تند بر و تامل یا ترک گفته درین وادی پر خار
تیز روی میکند چنانچه در مواضع بجواب حدیث منزلت میگوید الجواب منع
صحة الحديث انه وشمس الدین محمود بن عبد الرحمن اصفهانی هم با انمه دانی
بسبب ابتلا بوساوس نفسانی و غایت عجز و پریشانی سالک همین مسلک مسلک
گردیده دست بقدر این حدیث شریف زده چنانچه در شرح طوابع در مقام
جواب از احادیث و آله بر امامت وصی بر حق می سر آید و الجواب عن الثاني
انه لا يصح الاستدلال به من جهة السند ولو سلم صحة سنده
قطعا لكن لا نسلم ان قوله انت مني بمنزلة هارون من موسى
كل منزلة كانت له من من موسى و نیز اصفهانی در شرح تخریج جواب
حدیث منزلت گفته و عن الخاص انه لا يصح الاستدلال به من جهة
السند كما تقدم في الخبر المتقدم و لکن سلم صحة سنده قطعاً

فقد
تفصیل مصنفانی در حدیث منقول
شماره اول

فقد
تفصیل مصنفانی در حدیث منقول
شماره اول

لكن لا نسلم ان قوله انت متى بمنزلة هرون من موسى يعنى كل منزلة
كانت هرون من موسى الخ وسعد الدين مسعود بن عمر تفتازانى شارح مقاصد
بقصد اطفاء انوار حق اذ عا بودن اين حديث شريف خبر واحد ميکند و آنرا در
مقابله اجماع تحت ندانسته ببيان انصاف ميکند حيث قال في شرح المقاصد
والجواب منع التواتر بل هو خبر واحد في مقابلة الاجماع ومنع
عموم المنازل الخ و توشيح تفتازانى باقتضاي بواجب ظلالى در تهذيب
الكلام از تهذيب و تهذيب بر اصل قاصيه خود را و در تراکنده حديث خود
و حديث منزلت را الاثني اعتبار نميدانند و بجواب اين هر دو حديث مى سر ايد
وراد بانه لا تواتر ولا حصر في على ولا عبرة باخبار الاحاد في
مقابلة الاجماع و علاء الدين على بن محمد القوشجى هم از اشعار بعدم صحت
اين حديث خود را معذور نميدارد و لفظ على تقدير صحة ولو نقلا عن غيره
بر زبان مى آرد چنانچه در شرح تجريد ميگويد و اجيب بانه على تقدير صحته
لا يدل على بقائه خليفة بعد وفاته كالة قطعية مع وقوع الاجماع
على خلافة سيد شريف على بن محمد احر جاني بعد انكه منع صحت اين حديث از آنکه
نقل کرده و باز گفته که نزد محدثين اهل سنت اين حديث صحيح است کلام تواتر
ان ميکند بلکه با بطلان آن ميپردازد که صراحة نص بر بودن آن از قبيل احاد مى کنند
چنانچه در شرح مواقف بعد قول بآتن الجواب منع صحة الحديث مى گويد
كما منعه الامدى وعند المحدثين انه صحيح وان كان من قبيل الاحاد
انتهى ايست حال مثل سيد شريف که از جمله منصفين و محققين ايشانست پس

بر اهل متعصبین و متعسفین و متعنتین و متصلفین و استحق هر دو سبط میرزا محمد
 شریفی بعد جزم باینکه این حدیث خبر واحد است در مقابل اجماع حتما حکم بعدم اعتبار
 آن بنماید و سلب اعتبار و اعتماد از خود میفرماید چنانچه در سهام ناقبه بجواب حدیث
 منزلت گفته قلنا التواتر ممنوع و انما هو خبر واحد فی مقابله اجماع
 فلا یعتبر و حسام الدین که مقتدای مخاطب رزین است که احتمال بعض خرافات
 او هم در جواب مطاعن و غیر آن نموده نیز کمال حیا و دین را نصب العین ساخته
 بمنع صحت این حدیث شریف پرداخته چنانچه در مراضی مرفوضه گفته و با قطع نظر
 ازین خبر مذکور ممنوع الصححه است چنانچه آمدی بدان تصریح نمود و بر تقدیر تسلیم
 صحت چنانکه مختار دیگر محدثین است خبر واحد است نه متواتر پس شایان احتجاج
 بر خلافت نبود پس برای خدا اندکی محاسبه نفسانی باید پرداخت و بختی حال
 مزید انصاف این حضرات باید دریافت که هرگاه این حضرات را باینجا بله الحق از رد
 چنین حدیث شریف که بالا اجماع صحیحست و در درجه اعلا صحت و امر بر اکثر قاطب
 ثبوت حدیث قدیر پنداشته بودند نیز در آن متقی است که شخین وایت کرده اند
 و با ساند صحیح معتبره از صحابه عظام مروی و علمای قوم بتواترش مصرح
 و معترف باکی ندارند و محض غرض ابطال امامت جناب امیر المومنین علیه السلام
 و رد استدلال الحق از جرح چنین حدیث صحیح حسابی بر نمیدارند حالا حائل
 کی در پیفت ایشان بپی و مانگیر خواهد شد و مخیرم که هرگاه چنین حدیث شریف قبح
 نمودند و راه چنین مکاره غریبه پیو دهند باز ایشان در اثبات فضایل شیوع
 تله و احزاب هم و اترا هم و اثبات دیگر اعمال عقائد خود بکدام دلیل و حجت

و بعد از آنکه تمام
 الصدوقی بنیاد حفظ مذکور
 موطا در رساله که آنرا موسوم
 باجماع الرضا گفته شده است
 بر خاست و با آن محبت بنا کرده
 که چون حضرت ختنه پناه
 نبوی که در حدیث ابرار مدینه است
 با فقه خبار از مدینه بیرون آمد
 محبت گفتند محمد علی را از آن
 بود که فعل از صاحب است
 بود که امیر المومنین علی کرم الله وجهه
 چنانچه در حدیث اجماع و اتفاق
 از حضرتان در موضع جبر و اجبار است
 آن حضرت مستند گشت و وقت
 معارضه حضرت که اندک اندک
 از حضرت در جواب از آن حضرت
 بنزد ایشان در آن وقت که
 ایشان را در آن وقت که
 ایشان را در آن وقت که
 ایشان را در آن وقت که

و بعد از آنکه تمام
 الصدوقی بنیاد حفظ مذکور
 موطا در رساله که آنرا موسوم
 باجماع الرضا گفته شده است
 بر خاست و با آن محبت بنا کرده
 که چون حضرت ختنه پناه
 نبوی که در حدیث ابرار مدینه است
 با فقه خبار از مدینه بیرون آمد
 محبت گفتند محمد علی را از آن
 بود که فعل از صاحب است
 بود که امیر المومنین علی کرم الله وجهه
 چنانچه در حدیث اجماع و اتفاق
 از حضرتان در موضع جبر و اجبار است
 آن حضرت مستند گشت و وقت
 معارضه حضرت که اندک اندک
 از حضرت در جواب از آن حضرت
 بنزد ایشان در آن وقت که
 ایشان را در آن وقت که
 ایشان را در آن وقت که
 ایشان را در آن وقت که

و کدام حدیث و روایت دست خواهند داشت که بلا شبهه جمیع احادیث و آله فاضل
 ثلثه بطرق خود اهل سنت یا او هن ازین حدیث است و یا فایده الامر بعضی از آن مساوی نیست
 و نظر باتفاق اهل حق بر صحت و تواتر حدیث منزلت این احادیث کلیه اضعاف از آنست
 و هرگاه حال ابن اساطین اهل سنت نیست که در چنین حدیث شریف تنفق علیه بین اهل حق
 که باقصای مباح صحت رسیده و بر روایات ثقات روایت در کتب صحاح مرمی گردیده
 و هرگز حلتی و قدح در آن یافت نشده و حضرات شیخین هم آن را روایت کرده اند بمقابل
 اهل حق قدح کنند و حیا و آزارم از خدا و رسول خلق و علما و فضلا و بیگانه و بیگانه بقت
 قصوی رسانند باز توقع انصاف و مراعات حق از ایشان در رد مباحث چه توان
 داشت و ازینجا میتوان دریافت که لاف و گزاف ایشان در تحقیق روایات و احادیث
 مرمی بطرق خود و سلوک سبیل تنقید و رد و تمسکات اهل حق محض بی اصل و صریح
 جزاف و هر است و باید دانست که اکابر ائمه سنی صحیحین را با مروج برین میرسانند و افتاد
 شکر و تحقیقات غایت آگین در مزید تعظیم و تحمیل آن در تصانیف خود می نگارند
 این جرد شروع صراح گفت الفصل الاول فی بیان کیفیتهای کیفیت خلافت
 ابی بکر و ابی العباس الخاری مسلم فی صحیحین مال الذین هما اصح الکتب بعد
 القرآن باجماع من یعتد به ان عمر رضی الله عنه خطب الناس الخ ازین عبارت
 ظاهر است که صحیحین اصح الکتب بعد القرآن باجماع من یعتد به مستند و دیگر اکابر ثقات
 و ائمه سنی بر ایشان هم اجماع بر صحت و قبول صحیحین ذکر کرده اند کافی شرح النووی
 علی صحیح مسلم و شرح النخبة لابن حجر العسقلانی و قرعة العینین لولی الله
 و غیرها و گاهی نقل نمایند که جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم آن کتاب خود و مؤلف

این صحیحین را با جمیع اصحاب اهل حق

این صحیحین را با جمیع اصحاب اهل حق

حکم بدین آن داده کافی مقدمه فتح الباری و کتاب الاسانید کلابی و
عینی المغربی و گاهی از آنحضرت نقل نمایند که آنجناب تنصیص بر صحت جمیع احادیث
نخاری نموده و اجازت روایت آن داده و صحیح مسلم را هم باین فضیلت جمیله ممتاز
ناخته کافی الدلائل الثمین فی مبشرات التبیح بالامین لولی الله و غیره و گاهی
ارشاد نمایند که جمیع آنچه در صحیحین است از متصل مرفوع باتفاق محدثین صحیحست بالقطع
و هو حق امر آنها مبتدع و متبع غیر سبیل مومنین است و احادیث آنهار السنه محدثین
قبل تدوین و بعد تدوین دائر بوده و الله حدیث احادیث آنرا بطرق متنوعه دانسته
متعدد روایت کرده و در مسانید و مجامع خود وارد کرده و نقاد حدیث قبل شخنین
و بعد شخنین موافقت شان کرده اند و حکم بصحت احادیث صحیحین شان و راسی ایشان
در باره آن پسندیده و طریق مدح و ثنای لاین هر دو کتاب برگزیده و الله فقه همیشه
استنباط از آن نموده اند و اعتماد بر آن نموده و اعتماد بآن کرده و عاتیه هم اعتماد
آن دارند و تعظیم مینمایند و ادعای مراتب آن نیست که احادیث آن صحیحست بالقطع
کما یظهر من الحجۃ البالغة و از رساله اصول حدیث خود شاه صاحب ظاهرت
که حسب افاده والد ماجد شریعت حدیث طبقه بعد طبقه صحیحین مشغول شده اند
بطریق روایت و ضبط مشکل و تخریج احادیث آن که هیچ چیز از آن خیر بدین نمانده
و نقاد حدیث آنرا اثبات کرده اند و بر آن اعتراض نکرده و حکم صنف آنرا در بیان
حال احادیث آن تصویب و تقریر نموده اند و فقها با احادیث آن تمسک نمودند
فی اختلاف و بی انکار و از همه بالاتر آنست که مناقب علیه جناب وصی خیر البریه
که در روایات فریقین ثابت شده بحکم مخالفتش با احادیث صحیحین و ابطال

نمایند گویند که چون اجماع بر صحت صحیحین واقع است لهذا مخالفان آن بالقول معلوم
البطلان است کافی قوه العینین و لایزالین هم غریب تر است که بخت عدم اعتنا
البحرین صحیحین بلکه دیگر صحاح هم طعن و تشنیع بر ایشان نمایند و چشمک زنند و این
معنی را از بهفوات ایشان شمارند کافی المناقض و با این همه قبح حدیث منکر
غریبتی که دارد محتاج بیان نیست و برای عاقل منصف بر مزید انصاف حق گوئی
علمای قوم و عمارت شان بطریقه علم و فضل و دیانت و عدم ابتلا بجهل و زبونی
بر ابر هزار دلیل و برهانست و اما کلام این حضرات در تواتر این حدیث و زعم کون
کلام ادب پس آنهم دلیل قاطع بر طول رایج در فن حدیث است و تحقیقات و افاد
علمای محققین به اتصال آن می نماید چه انفاذ هستی که این حدیث را بسیاری از
صحابه کرام روایت نموده اند و این مجرور صواعق بر زعم روایت هشت کس از
صحابه حدیث است بلی بکری در معلوۃ اثبات تواتر آن نموده دل خوش کرده
پس این حدیث با ولایتی که بر ائمه زائد از انست متواتر خواهد بود و مع هذا
نصوص علمای مذاق و متقدمین احادیث بر تواتر این حدیث شریفه شکی
و کسی که ادبی مناسبت بعلم حدیث دارد و بر طرق این حدیث و شیوع و کثرت نقل
آن در کتب حدیث و سیر واقف میشود یقین و ائق بر تواتر آن بهم میرساند که کما
و جمیع موهومی سینه هم که آنرا نافی تواتر حدیث غدیر میگردد اینند و بر این حدیث منظمی
و قطع نظر از نیمه بغرض باطل اگر این حدیث شریف متواتر نیست باز هم استدلال
بآن جائز است بوجه عدیده اول آنکه این حدیث متاید است بتواترات دیگر مثل
حدیث غدیر و غیر آن پس استدلال بآن جائز خواهد بود و دوم آنکه این حدیث نیز

بوجه عدیده چون احتیاج به
تذکره کرد و این حدیث

البحر بلا شبهة متواترست ونقل اعلام واساطین مخالفین و انهم کثرت مفید ثبوت و یقینست
وما هذا شأنه لا عائیة فی التمسک به کسوم آنکه نزد حضرات المستعانت لا
باخبار احوال جانیست و جایجا باهتمام بلیغ آنرا ذکر می کنند و بر مخالفین آن بر وجهی می نمایند
و طعن و تشنیع عظیم بر زبان می آرند عجب که چگونه این افادات را نسبتا منبیا ساخته
بر خلاف آن بزرگواران چاری قدح استدلال البحر بفتح تواند صدیث منزلت
پیش میکنند پس بالفرض اگر حدیث منزلت نزد سنی متواتر نباشد الزاما احتجاج بان جایز
خواهد بود و ملک العلماء اشهاب الدین و لسان بادی و در بیان السعداء گفته فی المضمهرات
فی کتاب الشهادات و من انکر الخبر الواحد والقیاس قال الله لیس بمحنة
فانه یصد کافرا و لو قال هذا الخبر غیر صحیح و هذا القیاس غیر ثابت لا یصد
کافرا و لکن یصد فاسقا چهارم آنکه نشان خلافت بکریه و اصل دلیل قیام این پنج
که خطبه بکریه و طائفة عظمی است نزد حضرات ائمت است خیر و احد است اعنی الاثمة
من قریش که خود خلیفه اول آنرا روایت کردند و متفرد بان شدند حسب تصریح
آنکه سنی پس نهایت عجب است که چنان بجواب البحر حرف بودن حدیث منزلت
و غیر آن خیر و احد بر زبان آورده اساس خلافت بکریه بمعاول قبح و جرح میکنند
و مسامح جمیل اسلاف صدور را نامقبول و نامشکوری گردانند فخر رازی در
نهایة العقول گفته قوله الا انصار طلبوا الامامة مع علمهم بقوله
عليه السلام الاثمة من قریش قلنا هذا الحدیث من باب الاحاد
ثرائه ضعیف الدلالة علی منع غیر القرشی من الامامة لانه وجه
التعلق به اثم من حیث ان تعلیق الحكم بالاسم یقتضی نفیة عن غیره

صد ۳۹۸
البحر المتواتر من
الهدایة السابعة

ان انکار الخبر الواحد والقیاس
وقال الله لیس بمحنة
فانه یصد کافرا و لو قال
هذا الخبر غیر صحیح و هذا
القیاس غیر ثابت لا یصد
کافرا و لکن یصد فاسقا

ص ۳۹۸
الاسماء الثمانية من الاصل

الاسماء الثمانية من قریش من باب الاحاد
والاعمال علی نقل الاسماء الثمانية
و قول الله ان من قریش من یؤمن بالله و
الآخرة علی ما اصابه من النفاق

اولاً الف واللام يقتضيان الاستغراق والا قول باطل والثاني
 مختلف فيه فكيف يساوى ذلك ما يدعون من النص المتواتر
 لا يحفل التاويل وايضا فلان الحديث مع ضعفه في الاصل والكلالة
 لما احتجوا به على الانصار تركوا طلب الامامة فكيف يعتقد بهم عدم
 قبول النص الجلي المتواتر اذ بين عبارات صفات ظاهريست كهديث الائمة من
 قرينش از باب ما دست بلكه حديث ضعيف است هم در اصل و هم در دلالت پس
 هرگاه باني بکبر را احتجاج و استدلال بدو ايتي كه خود بيان متفرد بوده و از قبيل احاديث
 بلكه از اخبار ضعيفه و روايات تخيفه است و دلالتش هم ضعيف و مطعون و استدلال
 بان يكيمه موهون جائز شد و صرف خلافت ازان بسوي خود فرموده ايلحي را
 استدلال كهديث منزلت بالاولي جائز خواهد شد كه حديث منزلت بقرض آنكه
 نزد سنيك متواتر نباشد باز هم اقوي است از اين حديث بد ارج كثيره و اگر اندك لغا
 بكار بري اين قول رازي برابر هزار دليل بطلان خلافت خلافتها بياي فت
 چه هرگاه حسب افاده رازي دليل باني بکبر كه براي صرف خلافت از انصار
 آورده ضعيف الاصل و الدلالة است پس قطعاً استدلال بان جائز نخواهد شد
 چه استدلال باخبار ضعيف الدلالة گو قوي الاصل باشد سمع جواز ندارد چه
 كه اصل آن هم ضعيف باشد و حسام الدين در مرافض الر و افض بعد ذكر نصوص
 خلافت جناب امير المؤمنين عليه السلام مثل انت اخي و وصي و خليف و
 خير آن گفته و بر والا خردان دقيقه بين و انصاف پيشكان نكته گزين پوشيده است
 كه اگر در حق خلافت كه امر عظيم الشان و جليل القدر است و صلاح كار خلافت

نصف حديث الامام
 من قرينش ما دست
 و دلالت از اخبار ضعيفه
 رازي

و نظام امور با نام و حفظ حوزه اسلام و اجرای احکام شریعت محمدی علیه السلام
 بدان منوط و مربوط است مثل آن نصوص میبودند بر آئینه بسبب کثرت و دواعی
 میان اصحاب و تابعین رضی الله عنهم شهرت میداشتند و صحابه کبار که در احوال
 جناب نبوت و امتثال فرموده آنحضرت علیه الصلوة و التحية بجان میکوشیدند
 و مراتب متابعت و فرمانبرداری را باقتضای غایت میرسانیدند هرگز از عمل
 بمقتضای آن اخبار تخلف نمیفرمودند و بر خلاف فرموده آنجناب اتفاق نمیدادند
 چون در سقیفه بنی ساعده برای تعیین و تشخیص خلیفه جمع شدند اختلاف تعیین
 آن میکردند و انصار میگفتند متا امیر و منکم امیر و طائفه بخلافت ابی بکر جمعی
 با امامت علی و گروهی بر ریاست عباس و چندی با امامت سعد بن عباد و راضی
 و راغب و مائل میشدند و در دفع خلافت انصار و رفع ریاست خودیان سیدالابلا
 صلوات الله علیه و علی آله الاطهار استدلال بان نصوص متواتره که هر یک از آن فائده
 قطع و یقین میداد و بر انصار مجال گفتگو تنگ میکرد ترک میدادند و متشکک
 واحد الاثمة من قریش یا آنکه مفید الظن است و مجال گفتگو در آن تنگ نمیکرفتند انتهی
 این عبارت ظاهر است که اصحاب بحديث الاثمة من قریش که خبر واحد است
 و افاده قطع و یقین نمیکند و مجال گفتگو در آن تنگ نیست تشکک کردند و خبری مفید
 یقین و مضیق مجال مخالفین نیافتند و هرگاه غایب معی در اثبات خلافت بکر تشکک
 باشد بخیر واحد که از افاده قطع و یقین بیاض در دست و مجال قبل و قال در آن فیج
 ورد آن غیر معذور پس تشکک اهل حق بحديث منزلت که در صورت عدم تواتر هم بسبب
 استفاضه و شهرت و قرآن عذیده و شواهد رسیده و اتفاق طرفین موجب قطع یقین

باین تنقیح با امامت علی و در سقیفه
 بنی ساعده از امر اخص

صاحب را اخص تصریح کرده با آنکه
 خبر الاثمة من قریش خبر واحد است
 و مفید ظن و مجال گفتگو در آن
 تنگ نیست

بلاول جائز خواهد بود و نیز از محمد و شریفی هم اعتراف کرده بآنکه حدیث الاثمه من
قریش خبر واحدست و سکوت انصار و بیعت ابی بکر بسبب آن بوده و عجب حجاب آنکه
در نسبت این حدیث بآبی بکر احتجاج نموده و از ابراهیم منکر نسبت داده و در خواص گفته
الدلیل العاشر علم ان ارباب السیر و اصحاب الحدیث نقلوا ان یوم
السقیفة لما اختلفوا اولاً فی امر الخلافة و كانت الانصار یقولون
لا نرضی بخلافة المهاجرین علینا بل مثا امیر و منکر امیر فقام رجل
و قال سمعت رسول الله صلی الله علیه و سلم یقول الاثمة من
قریش فسکت الانصار و بايعوا ابابکر لغایة اتباعهم اقول اللّٰهی
صلی الله علیه و سلم و کمال تقویهم و مع ان خلافة المهاجرین
علیهم كانت عندهم مکروهة غایة الکراهة رضوا و انحصر خبر واحد
و ان کان لهم همال بحث فیه و از طرف مقام است که اینهم باعتراف همین
حضرات ثابت است که دلیل خلافت بکر به منحصر در همین حدیث اعنی الاثمة
من قریش بوده و صحابه عمل نکردند صرف خلافت از انصار بموسی ابی بکر همین
حدیث نه دلیل دیگر موسی عبدالعلی در شرح مسلم در مسئله تشدید خبر واحد حد
گفته و لنا ثانیاً اجماع الصحابة علی وجوب العمل بخبر العدل و لیس فیه
استدلال بحمل البعض حتی یرداته لیس حجة ما لم یکن اجماعاً و فهم
امیر المؤمنین علی و فی افرا ده کرم الله وجهه قلع لما سؤلت به
انفس الرواض خذ لهم الله تعالی بدلیل ما تواتر عنهم و فیه
تدبیه لدفع ان الاجماع احادیثی فاثبات المطلوب به دور من

فتح صاحبها القاض بكونه لا يملك من
 قرينين خبر واحد وثبتت به بالقرينين على
 ملك وعدم نسبة إلى الملك
 به عيسى بن محمد بن الحسين
 جرجاني الشافعي
 ان الشافعي في فصول الكتاب

اثنى عشر فصول الكتاب

انحصار و تدبیر خلافت الی برگردان
الامام من قریب و ترویج اسلام بدین

الاحتیاج والعمل به ای بخبر الواحد لا انه اتفق فتوهم مضمون الخبر
وعلى هذا لا مردان العمل بدلیل اخر غاية ما في الباب انه وافق
مضمون الخبر في الوقائع التي لا تهم وهذا يفيد العلم بان عملهم
لكونه خبر عدل في عمل وبه اندفع انه يجوز ان يكون العمل بغير
الاخبار للاختلاف بالقرائن ولا يثبت الكلية من غير تكدير
من احد وذلك يوجب العلم عادة باتفاقهم كالقول الصريح
الموجب للعلم به كما في الخبريات وبه اندفع ان الاجماع سكوتي
وهو لا يفيد العلم ثم فصل بعض الوقائع فقال فمن ذلك ان الله عمل
الكل من الصحابة رضوان الله تعالى عليهم فخير خليفة رسول الله
صلی الله علیه وسلم ابن بكر الصديق الا كبر رضوان الله تعالى عنه
الائمة من قريش ونحن معاشر الانبياء لا نورث قد تقدمت فيهما
والانبياء يدفنون حيث يموتون حين اختلفوا في دفن رسول الله
صلی الله علیه وآله واصحابه وسلم رماه ابن الجوزي كذا نقل
عن المحققين من عبارات ظاهريست که حدیث الانبياء من قريش از جمله اخبار است
که صحابه بآن عمل کردند و احتیاج بآن نمودند نه آنکه عمل ایشان درین باب بدلیل
دیگر بود و این عمل شان اتفاقا موافق مضمون این خبر گردید پس قطعا ثابت شد
که دلیل ایشان در صرف خلافت از انصار بابی بکسر خبر در حدیث بود و دلیل
دیگر در دست نداشتند که عمل بآن بیاسختند و قول صاحب نواقض رضوا
ممن خبر واحد نیز نص است درینکه رضای انصار بخلافت ابی بکر

کتاب خبری و غیره
در بیان خبری و غیره
در بیان خبری و غیره

بسبب محض این خبر واحد بودند و امر آخر و هرگاه بنقص رازی ضعف اصل و ضعف
دلائل این حدیث ثابت شود از قول صاحب نواقض که برای انصار حمال بحث
در آن ثابت کرده و نیز ضعف آن واضح خلافت بکریه بهانه نباشد اگر وید و مداحد
علی ذلک حد اجز بلا و غالباً منشا استیضای صاحب نواقض از نسبت حدیث
الائمة من قریش بانی بکر و ایراد لفظ رجل بجای نام مبارک خالفة اول نطق
اوست بلزوم مزید و همین خلافت بکریه چه هرگاه سبب منشا آن چنین خبر واحد
باشد و آن خبر هم منحصر در ذات الی بکر بود اخذ خلافت بوسیله آن بغایت
عجیب بنماید و از اینجا است که ابن روزبهان بصراحت گفته که ابو بکر حدیث
مذکور روایت ننموده چنانچه در جواب پنج احسن گفته فاما حدیث الائمة
من قریش فلم یروها ابو بکر بل رواها غیره من الصحابة و هو کان
لا یعتقد علی خبر الواحد الا فی دهر چند مزید خواست انکار روایت الی بکر
خبر مذکور را بلا حفظ اقادات و نصریحات ائمه سنیّه ظاهراً است که جای این خبر
جنا و جزئاً بانی بکر نسبت بنمایند و احتجاج بان ثابت میسازند چنانچه از مطالع
شرح مختصر الاصول عضدی شرح مسلم عبدالعلی و از ائمه انحاء شاه ولی الله و غیره
ظاهراً است لیکن این کلام ابن روزبهان هم واضح میگردد که دلیل خلافت ماب
که بسبب آن صرف خلافت از انصار بسوی آن عالی تبار حسب اقادات علما
حبار واقع شد مثلاً بسبب اولی اعتبار است که چنین علامه جلیل الشان
سنیه از نسبت آن بانی بکر انکار دارد و غیر معتمد بودن آن نزد الی بکر ثابت
میسازد و بخیر بون میباید که هر چند آنکه حدیث منزلت چون در صحیحین مذکور است

لکن این روایت در بیان دعوت کردن
لیکن حدیث الائمة من قریش و
نسبت آن بانی بکر صحیح و معتبر
است و بکر ابو بکر است

در شرح مختصر الاصول و غیره
در بحث وجوب علی بن ابی طالب
و علی بن ابی طالب علی بن ابی طالب
من قریش و اولی شایسته خلافت
تا آنکه قریشیت شایسته
اعتبار نیست و دلیل
اختلاف الفرض و تعیین
بسیار ثابت از اهل علم
صالحین است

من قریش و اولی شایسته خلافت
تا آنکه قریشیت شایسته
اعتبار نیست و دلیل
اختلاف الفرض و تعیین
بسیار ثابت از اهل علم
صالحین است

مفید قطع خواهد شد گوئیم آن بقرض غیر واقع ثابت نباشد زیرا که صحت احادیث صحیحین قطعیست نزد این صلاح و ابواسحق و ابومحمد اسفرائینی و قاضی ابوالطیب و شیخ ابواسحاق شیرازی و ابوعبدالله حمیدی و ابونصر عبدالرحیم بن عبدالخالق و سرخسی حنفی و قاضی عبدالوهاب مالکی و ابویعلی و ابن الزاخرانی حنبلیین و ابن فورک و اکثر اهل کلام شعری و اهل حدیث قاطبة و همین است مذهب سلف سنی عاتقه و نزد محمد بن طاهر مقدسی هم احادیث صحیحین قطعی الصحیحه است بلکه آنچه بر شرط شیخین باشد نیز بالقطع صحیحست چه با خود احادیث شیخین و بقیة استاد عسقلانی و ابن تیمیه و ابن کثیر شامی و ابن حجر عسقلانی و علامه سیوطی و ابراهیم بن حسن الکویری و شیخ احمد بن محمد بن احمد نخعی و شیخ عبدالحق و ابو سعید و شاه ولی الله نیز قائل بقطعیست صحت احادیث صحیحین اند علامه سیوطی و زبیری و الرازی شرح تفسیر باب النوادی گفته و اذا قالوا صحیح متفق علیه او علی صحته افراد هم اتفاق الشیخین لا اتفاق الامة قال ابن الصلاح لكن يلزم من اتفاقهما اتفاق الامة علیه لتلقيهما به بالقبول وذكر الشيخ يعني ابن الصلاح ان ما روياه او احدهما فهو مقطوع بصحته والعلم القطع حاصل فيه قال خلافا لمن نفى ذلك محتملا بان لا يفيد الا الظن وانما تلقته الامة بالقبول لانه يجب عليهم العمل بالظن والظن قد يخطئ قال وكنت اميل الى هذا واحسبه قويا ثريان لي ان الذي اخترناه او لا هو الصحيح

لان ظن من هو معصوم عن الخطاء لا يخطى والامة في اجماعها معصومة من الخطاء ولهذا كان الاجماع المبنى على الاجتهاد حجة مقطوعا بها وقد قال ما من اكرمين لو حلف انسان بطلا في امراته ان ما في صحيحين مما حكاه بصفته من قول النبي صلى الله عليه وسلم الزمته الطلاق لاجماع علماء المسلمين على صحته قال وان قال قائل انه لا يثبت ولو لم يجمع المسلمون على صحتهما للشك في الحث فانه لو حلف بذلك في حديث ليس هذه صفته لم يثبت وان كان رواه فتا قافا لجواب ان المضاف الى الاجماع هو القطع بعدم الحث ظاهرا وباطنا واما عند الشك فعدم الحث محكوم ظاهرا مع احتمال وجوده باطنا حتى يستقر الرجوع الى المصنف وخالفه المحققون والاكثرون فقالوا يفيد الظن ما لم يتواتر قال في شرح مسلم لان ذلك شان الاحاد ولا فرق في ذلك بين الشيخين وغيرهما وتلقى الامة بالقبول التام افاد وجوب العمل بما فيهما من غير توقف على النظر فيه بخلاف غيرهما فلا يعمل به حتى ينظر فيه ويوجد فيه شروط الصحيح ولا يلزم من اجماع الامة على العمل بما فيهما اجماعهم على القطع بانه كلام النبي صلى الله عليه وسلم قال وقد اشتهر انكار ابن رهاويه من قال بما قاله الشيخ وبالع في تغليطه انتهى وكذا عابدين عبد السلام على ابن الضلاح هذا القول وقال ان بعض المعزلة يرون

ان ائمة اذا علمت بحديث اقصوه ذلك القطع بصحته قال وهو مذهب
 ردی قال الملقینی ما قاله النووی وابن عبد السلام ومن تبعهما
 ممنوع فقد قل بعض الحفاظ المتأخرین مثل قول ابن الصلاح عن جماعة
 من الشافعية كابن اسحق وابن حامد الاسفرايينی والقاضی ابی الطیب
 والشیخ ابن اسحق الشیرازی وعن السرخسی من الحنفية والقاضی
 عبد الوهاب من المالکية وابی یعلی وابن اثراغونی من الحنابلة وابن
 فورک واکثر اهل الکلام من الاشعرية واهل الحديث قاطبة ومذهب
 السلف عامة بل بالغ ابن طاهر المقدسی فی صحة التصرف فالحق
 به ما کان علی شرطهما وان لم یخرجاه وقال شیخ الاسلام ماذکره
 النووی مسلم من جهة اکثرین اما المحققون فلا وقد وافق
 ابن الصلاح ایضا محققون الحنفیون نیز در بیان بفاصله بسیر و مذکور است قال
 ابن کثیر وانا مع ابن الصلاح فیما عول علیه وارشاد الیه قلت
 وهو الذی اختاره ولا اعتقد سواہ الحنفی و محمد اکرم بن عبد الرحمن
 ورامسان النظر فی توضیح نخبۃ الفکر و ذکر غیر بلین صلاح کہ قابل بقطعیست
 صحت احادیث صحیحین است گفته و انتصر لابن الصلاح المصنف و من
 قبله شیخه البلقینی تبعاکا بن تهمیة ازین عبارت و صحت کہ ابن
 تهمیة و بلقینی شیخ عقلا فی انتصار ابن صلاح در اثبات قطعیست صحت
 احادیث صحیحین نووده اند و عبد الرحیم عراقی و رفیع المغیث شرح الفیہ الحکام
 میفرماید حکما صحیحین و التعلیق ص و اقطع بصحة لما قلنا استدلال

قطعیست احادیث صحیحین
 از شافعی و مالکی و حنفی و حنبلی
 و طبع اهل حدیث سند ذکره ایضا
 فی التنبیه

کون قطعیست احادیث صحیحین
 السلف عامة و ذکر السیوطی التدریب
 فلاح ابن البلقینی

قطعیست صحیحین
 ابن کثیر و السیوطی

قطعیست احادیث صحیحین
 النظر عظام

كذاله وقيل ظنا ولدني محققه قد عثا النووي وفي الصحيح بعض
 شيء قد وثي مضعف ولها بلا سند اشياء فان تجز من صحيح او جزء ضا
 فلا ولكن بشعره بجهة الاصل له كين كرساي ما اسند البقاري ومسلم
 عنيد ما روي به باسنادها المتصل فهو مقطوع بصحته كذا قال ابن
 الصلاح قال العلم اليقيني النظري واقع به خلا فالقول من نف
 محتجا بانه لا يفيد في صله الا الظن وانما تلقته امانة بالقبول
 لانه يجب عليهم العمل بالظن والظن قد يخطي قال قد كنسامل
 هذا واحسبه قونا ثريان لي ان المذهب الذي خترناه اولا هو
 الصحيح لان ظن من هو معصوم من الخطاء لا يخطئ الى آخر كلامه
 وقد سبقه الى نحو ذلك محمد بن طاهر المقدسي وابو نصر عبد الله
 بن عبد الخالق بن يوسف قال النووي وخالف ابن الصلاح المحققون
 واكثر من فقالوا يفيد الظن ما لم يتواتر من عبارات ظاهرة است
 بقطيعت صحت احاديث صحيحين محمد بن طاهر مقدسي وابو نصر عبد الرحيم بن
 عبد الخالق قائل اندو بر ابن صلح درين باب سابق وشيخ عبد الحق بن
 سيف الدين الدهلوي در تحقيق البشارة الى تعيم البشارة گفته فخر المتواتر
 يفيد العلم اليقيني ضروريا وقد يفيد خبر الواحد ايضا العلم اليقيني
 لكن نظريا بالقراش على ما هو المختار قال الشيخ الامام الحافظ
 شهاب الدين احمد بن حجر العسقلاني في شرح نخب الفكر والخبر
 المختلف بالقراش انواع منها المشهور اذا كانت له طرق متباعدة

قول ابن طاهر مقدسي وابو نصر
 بن عبد الخالق بن يوسف
 بن عبد الله بن يوسف
 بن عبد الله بن يوسف

ص ٨٢

روایت صحیحین مفید علم یقینی است
نقد الشیخ عبدالحق فی تحقیق
البطلان عن ابن حجر العسقلانی

سالمه من ضعف الرواة والعلل ومنها ما أخرجه الشيخان في صحيحهما مما لم يبلغ حد التواتر فإنه احتف به فرائض منها جلالتها في هذا الشأن وتقدمها في تمييز الصحيح على غيرها وتلقى العلماء لكتابتها بما بالقبول وهذا التلقی وحده أقوى في فائدة العلم من مجرد كثرة الطرق القاصرة عن التواتر قال ليس الاتفاق على وجوب العمل فقط فان الاتفاق حاصل على وجوب العمل بكل ما صح ولو لم يخرج الشيخان فلم يبق للصحيحين في هذا مزية والاجماع حاصل على ان لها مزية فيها يرجع الى نفس الصحة ومن صرح من ائمة الاصول بافاده ما أخرجه الشيخان العلم اليقيني النظري لا استاذ ابو اسحق الاسفرايني ومن ائمة الحديث ابو عبد الله الحميدي وابو الفضل بن الطاهر كلاهما مع لاختصار في بعض الفاظه اذين عبادت ظاهرست كهتصنح شيخ ابن حجر عسقلانی روایت شیخین مفید علم یقینی می باشد و از جمله قرائن مفیده علم بخبر شان جلالت شان درین شان و تقدم شان غیر خود در تمیز صحیح و تلقی علماء برای هر دو کتاب شان بقبول است و این تلقی تنها اقوی است در افاده علم از مجرد کثرت طرق قاصره از تواتر و از مصرعین با فاده مؤخرجات شیخین علم یقینی ابو اسحق اسفراینی از ائمة اصول و از ائمة حدیث ابو عبد الله حمید و ابو الفضل بن الطاهر می باشند و ملا محمد معین بن محمد امین در اثبات قطعیست صحت افتاد صحیحین مبالغه و اهتمام تمام نموده و در تأیید و حمایت ابن صلاح رساله نقله نوشته و آنرا در کتاب در اسات اللبیب فی الاسوة بحسنه المحبیب و از کرده مختصراً

مفني

والثايد باقوال المحققين كابن الصلاح ما فيه مغنى للعاقل فقد
تبين انه وافقه اجماع المحدثين بعد الموافقة مع علماء المذاهب
الاربعة جميعا وافقه المتكلمون من الاشاعرة وهما ثقب المنا
نظر من حيث الدليل العقلي كما ان المحدثين هم القدوة مرجح
فنون الصنعة والدليل النقل ووافقه المتأخرون وهم النقادون
المعنون النظر في دليل السابقين المعقدون فيما يختارونه بعد
الاطلاع بعدم موافقة عامة السلف هم في ذلك وهو المختار
عند الامام الحافظ السيوطي وهو مجتهد وقته حتى قال لا اعتقد سواه
فكثرة القائلين ان ثبتت في جانب النووي لا تقابل هذه الكثرة
مع جلالة هؤلاء وتحقيقهم وهذا الفقير العدة عنده في كل ما
اختلف الترجيح بالدليل دون نقل المتفصلات من الاقاويل الا
اذا خفي الدليل وقد ذكر الدليلان في الكلام السابق ولكن لم يحرر
ولم يفضل بحيث تقع الموازنة في مقدمات احدهما بالآخر
ويتضح باعتبارها فاقول متمسك ابن الصلاح بما صورة شكله ما
في الصحيحين مقطوع الصدور عن النبي صلى الله تعالى عليه وسلم
لان الامة اجتمعت على قبوله وكما اجتمعت الامة على قبوله
مقطوع فما في الصحيحين مقطوع اما ثبوت الصغرى فبالتراتب
الاسلاف الى الاخلاف واما الكبرى فيما ثبت قطعية الاجماع
ولو على الظن كما اذا حصل الاجماع في مسألة قياسية فان الاجماع

العاقل

هنا المظنون مجمعة اورشت القطع بالمظنون لعصمة الامة فكل هذا
 اخبار الاحاد مظنونة في نفسها فاذا حصل الاجماع عليها اورشت
 القطع وتمسك النووى بما صورة مشككه ما في الصحيحين مظنون
 الضد عن النبي صلى الله تعالى عليه وسلم لانه من احاديث
 الاحاد وكما هو من احاديث الاحاد مظنون اما ثبوت الصغرى
 فظاهر لندة التواتر جدا واما ثبوت الكبرى فمفروغ عنه في الحق
 فهذه صورة المعارضة بين التمسكين وهي ظاهر تقرير الكتاب
 ولنبين الموازنة والمواجهة بين ما بان ناخذ دليل النووى
 في صورة المنع على دليل ابن الصلاح ثم نذكر مقدمة دليله
 الممنوعة فان يتحقق بالتحريير عن منعه فالحق معه والا فهو في
 ذمة المطالبة وانت تعرف ان المانع اجل الخصمين واوسعهما
 مجالا فلنقطع هذا المنصب لمن يخالف ما اعتقده من مذهب ابن
 الصلاح ومن معه حتى يظهر الحق ان ظم في غاية سطوع فتقول
 من قبل النووى في صغرى دليله انه ان اراد بقوله ان الامة
 اجتمعت على قبوله بمعنى قبول مقطوعة ثبوته وصدوره
 عن النبي صلى الله تعالى عليه وسلم فممنوع منعاً ظاهراً فان
 الامة اذا اجتمعت على ان ما في الصحيحين صحيح بالاصطلاح الذى
 عند المحدثين في معناه وكل ما هو كذلك يجب العمل به فتلقى
 الامة بالقبول يفيد وجوب العمل بما فيهما من غير وقفة وكما

الى هذا التصريح من الشارح بقوله ثم يبقى الكلام الى آخره لصراحته
ابن الصلاح مقرر بان المراد من قبول الامة ان احاديث الشيخين
صحيحة مثلاً انها وجدت فيها شروط الصحة لا انها مقطوعة في
نفس الامر وقد يتعجب جليل النظر من الشارح بهذا القول مع نصرة
ابن الصلاح وبانه كيف بقي له شأن الجمع بين الكلامين فقطع مع
ان هذا التصريح منه يهدم اساس مذهبه فيما وافقه الشارح
رح وان اراد منه المعنى الذي اردنا فسلم لكن الاكبر على هذا وهو
قوله فهو مقطوع ان اراد به مقبول العمل فلا وجه لانتاج الامة
وهو قوله ما في الصحيحين مقطوع الصدور عن النبي صلى الله تعالى
عليه وسلم وان اراد به متيقن الصدور عن النبي صلى الله تعالى
عليه وسلم فجل على الاصغر وهو الاجتماع على القبول يجب
كون الكبرى كاذبة في نفسها ولا سبيل الى تصحيحها بعينها
وذلك ما اراد بقوله ولا يلزم من اجتماع الامة على العمل فيها
اجتماعهم على القطع بانه كلام النبي صلى الله تعالى عليه وسلم
انهم ولا بن الصلاح ان يحرم دليله ويقول من البدعيات
الاولية ان كل من يدرك صحة كلامه ينسب اليه قائل يترك
على حسيها تحقق نسبه وصدوره عنه في نفس الامر فان
ادرك صحة قطعاً بعلم يقيني علم صدوره عنه قطعاً وان
ظنوا ان شكاً فشكل على انه ليس من الادراك في شئ وانما

غرضنا التوسيع في تفرع ادراك المدلول على ادراك الدال على نحوه فمن
علم صحة قول الرسول صلى الله تعالى عليه وسلم وصديق صدوق
عنه قطعاً كما متواتر من الاحاديث قطع بما افادته من فعل الرسول
او قوله صلى الله تعالى عليه وسلم وان ظن صحته في نسبة صدوق
عنه ظناً غالباً كما في الاحاديث التي حكم عليها بالصحة المصطلية
عند المحدثين فذلك وان ظن ظناً مغلوباً كما في الضعاف فذلك
فظهر ان الحكم على قول من قال للشارع انه صحيح مصطلح يلزمه
غلبة ظن ان كلام النبي صلى الله تعالى عليه وسلم وبهذه
الغلبة يجب عليه العمل بما فيه ولو لم يكن ذلك اللزوم لما
الاخذ عليه فاذا ثبت عندنا اجماع الامة على حديث من
احاديث النبي صلى الله تعالى عليه وسلم انه صحيح على اصطلاح
المحدثين ثبت عندنا اجماعهم على انه كلام النبي صلى الله تعالى عليه
وسلم ظناً غالباً منهم وظن الامة باجمعهم على شئ مقطوعاً
عن الخطاء وكل ظن مقطوع بعصمة عن الخطاء قطعي التحقيق
والثبوت فكون هذا الكلام كلام النبي صلى الله تعالى عليه
وسلم قطعي واحاد يجمعها اجمعت الامة على صحتها المصطلية
ولزها الاجماع على الظن الغالب من الكل انه كلام النبي صلى الله
تعالى عليه وسلم وهم معصومون عن الخطاء في هذا الظن
فكان مقطوعاً واحاد يجمعها مقطوعة الثبوت عن النبي صلى الله

تعالی علیه وسلم وانه كلامه فالصغرى والكبرى على عبارتهما
السابقة صحیحان من غير عنایة اخرى ولنعملهما ونقول اختراهما
المسلم من الصغرى وان الاممة انما اجتمعت على ان ما في الصحیحین صحیح
بالاصطلاح قولك لكن الاكبر مقطوع الارادة بمعنى مقبول العمل
باطل بل هو بمعنى مقطوع الصدور عن النبي صلى الله تعالى علیه
وسلم فان كل ما اجتمعت الاممة على صحته لو لم يكن كذلك لزم
احد الامرین اما عدمه من ان ما اجتمعوا على صحته واقعا وصادرا
عن النبي صلى الله تعالى علیه وسلم وهو خلاف البداهة عقلا
واما عدمه من ان الظنون المجتمعة القطع وهو باطل بدلیل
قطعية الاجماع الاجتهادية على ما اشرنا اليه في اثبات الكبرى
فظهر ان نتائج وصحة حمل الاكبر على الاصغر وكون الكبرى قضية
صادقة حقيقة وبعبارة اخرى سلمنا ان الاكبر مقبول العمل لكن
عدم نتائج الدعوى على هذا باطل كما زعمت فان قبول العمل والاجماع
على وجوبه معلول بالاجماع على الصحة ويلزم الاخير القطع بالصحة
انه كلام النبي صلى الله تعالى علیه وسلم كما فصلنا وعرفت ولازم العلة
لازم للمعلول فصح ان تؤلف ونقول كل مقبول العمل من الامم مقطوع
الصدور عن النبي فبطل قولك ولا يلزم من اجماع الامم على العمل
ما فيهما اجماعهم على القطع بانه كلام النبي صلى الله تعالى علیه وسلم
واذا قد تبين نعم الله هذا التحقيق في كلام ابن الصلاح ودليله

فما ايسر الشان يجمع بين كلاميه وهو قوله المراد بقوله هذا حديث صحيح انا وجد فيه شرط الصحة كالاته مقطوع في نفس الامر وقوله ان ما رواه او احدهما فهو مقطوع بصحته والعلم القطع حاصل فيه صحة الحديث في نفسها عبارة عن وجدان الشرط المعتمدة فالحكم بها عليها حكم بوجودها كالاته مقطوع في نفس الامر فانه مع القوة ظني الثبوت والقطع كما عرفت انما يحصل من الاجماع على القوة على ما يتناقل من افاة بين الحكم على الحديث الصحيح بانه غير مقطوع في نفس الامر وبين الحكم على الصحيح المخرج في الصحيحين بانه مقطوع في نفس الامر مع وجدان معنى اصل القوة فيه كما لا يخفى على من له فهم تغلغلنا في هذا المقام فلما وجد سبحانه وتعالى على نبيهم بالمر تبشر الكبراء وتنبه له النبلاء وما هذا الا من بدت نعامهم وكس فضلا تهرزهم والله تعارحة واسعة تامة ثم اعلم ان قول شارح النخبة المتقدم ذكره في كلام الشيخ السيوطي حيث قال الا ان هذا مختص بالمر ينتقد احد من الحفاظ وبالمربيع التجاذب بين مدلوليه انه غير مسلم في احد جزئي الاستثناء وهو قوله بالمر يقع انه فان المتناقضين في كلام الشارع متناقض عندنا وعدم الترجيح عند من فرض عدمه عندنا كاشنا من كان لا يدل على عدم الترجيح في نفس الامر وعدم ظهور وجه الجمع بينهما عند من لم يظن انه ذلك لا يدل على عدم وجود وجه الجمع في الواقع بيني ما

ووبما يظهر كلاً الاخرين عند من حكم بامتناعهما بحكم حاله فضلا
عند غيره وفوق كل ذي علم عليه وايضا يحتمل ان يكون احدهما
في الواقع ناسخا والاخر منسوخا صحيح الرواية ورفوع الحكم لعدم منافاة
التشخيص الصحة فيحكم بصحة كل منيها ومقطوعه بانه كلام الذي صلى
تلك عليه وسلم وما لم يترجح عندنا واحد منيها نعمل بكل منهما على
العزيمة والاختصاص فان المتعارضين لا يوجدان الا واحدا اشهد
على الآخر كما جزم به الشيخ العارف عبد الوهاب الشعراوي الميراث
فهذا الكلام من الشارح يشبه ان يكون في التناقض حقيقة العقل
دون الشرعي كالاختصاص ثم ما عوان يعرف ان ما انتقد عليه ما اتما
استثنى عما هو حكم المقطوع كما صرح به شارح النخبة وصرح به ايضا
الشيخ ابن الصلاح نال السيوطي استثنى ابن الصلاح من المقطوع بصحة
فيما تكلم فيه من احاديث ما فقال سوى حرفي سير تكلم عليهما بعض
اصل المتقدم من الحفاظ كالدارقطني وغيره فان جميع ما اخرجاه مقطوع
الصحة كالمواثر الا ان القطع فيه نظري لما مر من المقدمات القطعية
وفي المواثر ضرورة فما لم يفتض عليه تلك المقدمات مما لم يجمع
عليه الاثمة وشك منه بعض الحفاظ لم يكن قطعي الصحة فيزول
منه حكم القطعية من عدم حث الخالف وعدم تكفير الجاحد
وما يشبه ذلك لا كون ما انتقد عليه صحيحا يجب به العمل من غير
وقفة ونظر فانه مستثنى عن ايجاع وعما يجب به العمل من غير نظر

له
الصلوات من قبل من غير نظر
استظهر كما لا يخفى

كما تقدم من النور في صرح به غير واحد بل هو ما اجتمع عليه الامّة
ايضا حتى المنتقدين ممن انصف ولا عبرة لبعض المتجاسرين كابن حزم
الظاهري حيث عدّ تعليق البخاري بالصنيع الجواز مرقا قال فلان
او روى فلان او ذكر فلان او نحو ذلك انقطاعا قاطعا قال لنور
ولم يصب ابو محمد بن حزم الظاهري حيث عدّ مثل ذلك انقطاعا
قاطعا في الصحة واستروح الى ذلك في تقرير مذهب الفاسد في
اباحة الملاهي زعم انه لم يصح في خبر واحد صحيحا عن حديث
ابي عامر وابي مالك الاشعري عن رسول الله صلى الله عليه وسلم
ليكون في قوم فيستحلون الحرير والخمر والمعازف الى آخر الحديث
وزعم انه وان اخرج به البخاري فهو غير صحيح لان البخاري قال فيه
قال هشام بن عمار وساقه باسناده فهو منقطع فيما بين البخاري
وهشام قال وهذا خطأ من ابن حزم وبين ذلك بوجوه ثلثتها
تسليماته منقطع وان لم ينقطع في الكتابين غير ملحق بالانقطاع القاطع
لما عرف من عادتها وشرطها انتهى فجميع ما في الكتابين يجب العمل به من
غير توقف ونظرا لما تقدم من مالهم يزل عن اعلی درجات الصحة
درجة ما اخرج به الشافعي فان كون لخرجهما في تلك الدرجة انما ذلك
لما يرجع الى سلطنتهما في الصنعة وما متى ما في الفرق وتقدمها في تعيين
الصحيح عن غيرهما وعرفان العلل جلها ودقها فهما اماما ما في الحجج
والتعديل ومعرفة الاسباب الخفية التي لم تبلغ الى عشر عشير

في نسخ نسخ الحديث
في نسخة في نسخة
في نسخة في نسخة

الاعتبار

قلہ

من انتقد علی ما فی هذه الصحة لما اتفق علی اخراجه مسببة کما لهما
 فی علم الحديث من غیر رجوع الی امر غریب عن ذلك کما انکشف الاصح
 وغیره من القرائن الخارجية عن مجرد علمها وهذا القدر وهو الاتفا
 علی الاخراج یوجد فی المنتقد منما ثبت انه فی علی درجات الصحة
 وفوق ما هو شرطی بما ولزم فی جاه فلا ریب فی وجوب العمل بالمنتقد
 منی ما من غیر نظر ووقفه ان ما یندفع به ذلك الانتقاد یجوز
 اخراجها وجوبا موکدا لا یوجد فی صحیح غیری فان حکم کل حدیث
 صحیح ولو فی ادنی مراتب الصحة وجوبا حصول الظن الغالب لکن
 بین ظن وظن ما یکاد یشبه ما بین الیقین والشک فوجوب العمل بهذا
 یجوز اخراجها فکیف اذا نظر فیما اجابوا عن رد الرد ما جعلوه صیاما متو
 حة حکم المتقنون حکما کلیا علی ما نقل السیوطی عن النووی فی شرح
 البخاری ان کل ما ضعف من احادیثها فهو مبني علی علل لیست بقاد
 وحکما کلیا ان کل ما فیها من الانتقاع والتدلیس فی الظاهر
 فلیس ذلك به فی الحقيقة هذا مما عقدوا علیه الا تامل مجلا و
 قد صنف فی تفصیل الرد واجاب عن حدیث اجزاء علی حدیث
 قال السیوطی وقد ألف الرشید العطار کتابا فی الرد واجاب حدیثا
 حدیثا وقال للعاسی قد فرحت کنا بالما تکلم فیہ من احادیث صحیحین
 او احدهما مع الجواب عنه وقد سؤد شیخ الاسلام ما فی البخاری
 من الاحادیث المتکلم فیها فی مقدمة شرحه واجاب عنها حدیثا

ثم قال السيوطي ونحوه هي نايعة في التدريب بنحوها شامل لا يختص بحديث
دون حديث ثم ساقه بما حاصل ذلك الاجال المتقدم من نقدهما
في هذا الشأن على اجلة المشايخ حتى على من اخذ عنه كابن المديني
وعنه اخذ البخاري مع ذلك فكان ابن المديني اذا بلغه عن البخاري
شيء يقول ما راى مثل نفسه وكان محمد بن يحيى الذهلي علم اهل
عصره بعلم حديث الزهري وقد استفاد ذلك من الشيخين جميعا
وقال مسلم عرضت كتابي على ابن زبارة الرازي فما اشاران له
علة تركته قال فاذا عرف ذلك ونقدها انما لا يخرج جان من الحديث
الا ملاءمة له اوله علة غير موثقة عندهما فتقدير توجيه كلام
من انتقد عليهما يكون قوله معارضا لضميمهما ولا ريب في تقديمهما
في ذلك على غيرهما فيندفع الاعتراض من حيث الجملة وقوله فتقدير
توجيه الخ اشارة الى ما هو الواقع في اكثر من عدم توجيه كلامهم
وسوء فهمهم وظنهم عليهما بما هما يريان عنه ومن تصفح كلام الناقد
وما اجاب به المحققون عن نقدهم يجدان ذلك هو الاكثر من المتقد
عليهما ما اثر سرد السيوطي امثلة مفصلة من ذلك يجب عليك الرجوع
اليها حتى تعان ما حكمنا به هذا كله مع تدوين المستخرجات عليهما
وفيها طرق عديدة للمتون المخرجة فيهما مما لا توجد في الصحيحين
مع المتابعات لاسانيدهما على ما هو في المستخرجين فتبين تنوع
بالاتقاد من ان يوثق ذلك في رفيع درجة ما روى بالانزول عما

يحيى بن اسحق الترمذي بنحوه
انما يخرج على ابن المديني وما
نقد من غير سند له
كروية نقده من غير سند له
على من عساه وعلقه على ما
ابن زبارة من غير سند له
ابن زبارة من غير سند له
باعتبار صحيحين في الحديث
كل حديث صحيح
عن المستدرك وان لم يكن صحيحا
ايضا على من عساه من غير سند له
وقد استفاد من ذلك ما كان صحيحا
فانتهى الامر على هذا الوجه

و هذا مما لا اختلاف فيه ولا ريبه لاحد من العلماء قما العظم افصاح
من يظن من اهل زماننا ان الاتقاد في حديثها يوجب الوقفة في عمل
فانّه مفسد من عدم رجوعه الى اصول هذا الفن الشريف ووقفه
على الرسوم المختلة والله يعصمنا واياهم عن كل ما لا يرضى به ابراهيم
بن حسن كردى كشيخ احمد نخلى كه از اكابر شايخ في امام واجله ائمة اعلام ست ذكر او در
رساله شايخ خوباين الفاتح بليغه نموده العالم الا مام الحيدر الهام
من حكمت افكاره في صحة الاستنباط المتقدمين في جميع الفنون
فكانت مصنفاته جديرة بان تكتب بماء العيون وان يبذل في
تحصيلها المال والاهل والبنون الشيخ برهان الدين ابو الفضائل
ابراهيم بن حسن الكردى الكوراني الشافعي المصوفي نزيل المدينة
المشرقة وعالمها نفعنا الله تعالى به والمسلمين ورحمه الرحمن رحمة
واسعة في الدنيا والاخرة امين نيز مكررا قطعت صحت احاديث صحيحين ثابت
نموده چنانچه در رساله اعمال الفكر والرويات بعد ذكر تواتر حديث انما الاعمال بالنيات
گفت قلت ومع تواتره بالمعنى كما قيل فصحته مقطوع به بناء على
ما يجهى نقله عن الشيخ تقي الدين ابو عمرو عثمان بن صلاح الشهرى
رحمه الله تعالى من ان جميع ما حكم به البخارى مسلم بصحته في كتابها
محققين ومنفردين سوى مواضع قليلة نكلم عليها بعض اهل النقل
من الحفاظ مقطوع بصحته وهذا الحديث ليس من المنتقدة فهو
كالماتوا تشر لفظا في افادة العلم وما اورد عليه سببى دفعه

من ان تولى امام كردى انزل رساله
شايخ

قطعت صحت احاديث صحيحين
از اعمال الفكر لا يبراهيم الكردى

ای شام الله تعالیٰ فاقبل ان هذا الحديث قد يكون على طريقة بعض
الناس مردودا لكونه فردا ليس كما قال لان هذا اغايبنا في فرد لم
يعتقه الشيخان واوحدها سلمنا من النقد بناء على ما اصله ابن الصلاح
رحمه الله وبالله التوفيق ونیز در اعمال الفکر و الروایات فی شرح حدیث اما
الاعمال بالنیات در وجوه رد این معنی کہ در آیه وضو چیزی نیست کہ شتر
باشد پس جاری خواهد بود بر اطلاق آن پس اشتراط نیست بخر واحد یعنی حدیث
انما الاعمال بالنیات مودیست برفع اطلاق و تقييد ان آن نسخ مستخرج
متواتر بخر واحد جائز نیست گفته و اما ثالثا فلا تا لا نسلم ان هذا الحديث
ظنی الثبوت کما و اخبار الاحاد التي في غير صحيحين لما قاله الشيخ ابن
الصلاح رحمه الله من جميع ما حكم به البخاري ومسلم بصحته في
كتابينهما مجتمعين منفردين سوى مواضع قليلة تكلم عليها بعض اهل
النقد من الحفاظ مقطوع بصحته لان الامة تلقت كتابهما بالقبول
سوى من لا يعتد بخلافه و وفاقه في الاجماع والامة معصومة في
اجماعها خبر لا يجمع امة على ضلالة فهو كالتواتر في فائدة العلم
وحاصل استدلاله في صورة الشكل هكذا كل ما احتجوا به سوا المنتقد
اجمع الامة على ظن انه من كلام النبي صلى الله عليه وسلم
لكن ما يندبها في الدرجة العليا من الصحة وكل ما اجتمعت الامة
على ظن انه من كلام النبي صلى الله عليه وسلم فهو من كلام النبي
صلى الله عليه وسلم قطعاً لان الامة لكونها معصومة في اجماعها

اولا لا يكون

ص ۱۳

ایا بخر واحد یا بخر واحد
تفصیل تہذیب صحیحین
غنیب این صحاح نیست ثابت کرده
ورد این حدیث بر این خود

ظنهما ما يخطئ فينتج من الشكل الاول ان كل ما صححناه سوى المنتقد فهو من
 كلام النبي صلى الله عليه وسلم قطعا وهو المطلوب وما اورد عليه من
 ان الاخبار التي لم تنوار انما تفيد الظن وتلقى الامة بالقبول انما افادنا
 وجوب العمل بما فيها ولا يلزم من اجماع الامة على العمل بما فيها اجماعا
 على ان ما استدل به من غير المستثنى المذكور مقطوع بانه من كلام
 النبي صلى الله عليه وسلم وابن الصلاح انما استدلال بالاجماع
 الثاني الاول اجماع الثاني يثبت مدعا كما تبين منقحا عند كل
 من سلك مسلك الاتصاف وبالله التوفيق ولي لا سعا فواذا
 ظهر ان هذا الحديث كالماتواتر مقطوع بصحته لم يكن الزيادة على
 النص على فرض تسليم كونه منها من باب النسخ بخبر الواحد وهو
 المطلوب منه يظهر انه لا اشكال في استدلال صاحب الهداية
 بالحديث على اشتراط النية في العبادات كلها مع قولهم في الاصول
 ان حديث انما الاعمال بالنيات من قبيل ظني للثبوت والمداكلة
 يفيد التسنية والاستحباب لا الفرضية كما استشكله في الجواهر
 لما تبين ان الحديث من قبيل قطعي للثبوت والله اعلم ونيز ابراهيم
 كرمي در رساله بلغة المسير الى توحيد الله العلي الكبير بعد استدلاله في رد المحتار
 صحيح بخبره كان ادلة لم يكن شئ غيره يرد مدعى حاكم لغته ثم اننا اذا قلنا
 بما قاله الشيخ ابو عمرو بن الصلاح رحمه الله وشكر سعيه من اجماع
 ما حكاه الفخاري ومُسْنَدُ الْمُصَنِّفِ وَتَجْمَعِينَ وَمُسْنَدُ دِينَ سَوِيٍّ وَاضِعٍ

بطلان ما ادعى بان
 اجماع الامة على
 وجوب العمل بما فيها
 على كل ما فيها
 كلام النبي صلى الله عليه وسلم

منه

قلبيت احاديث صحيحين
منها ما لا يثبت به خبر واحد

قليلة تكلم عليها بعض أهل النقد من الحفاظ مقطوع بصحته لأن
الامة تلقت ذلك بالقبول سوى من لا يعتد بخلافه ووافقاه
في الاجماع والامة معصومة في اجماعها بخبر لا يتحقق ائمة على خلافه
فهو في قاعدة العلم كالمتواتر انتهى ملخصا كان حديث البخاري المسما
أنفاد ليلاً مستقلاً قاطعاً للنزاع باو ضع بيان فانه حينئذ قطع
المتن وظاهرانه قطع الدلالة على تفرد الحق سبحانه اذ لا بالوجود
كما تبيانه ثمران كلام الشيخ ابن الصلاح رحمه الله هذا كلام موجه
محقق وان ردة الامام النووي بانه خلاف ما قاله المحققون
محتاجان الاخبار التي لم تتواتر انما تفيد الظن وتلقى الامة على العمل
بما فيها اجماعاً على ان ما اسند فيها غير المستثنى المذكور مقطوع بما
من كلام النبي صلى الله عليه وسلم انتهى اذ لا يفهم على الذكر ان يصف
ان اجماع الامة على وجوب العمل بما فيها مبنى على اجماعهم على ظن
ان ما فيها ما كلام النبي صلى الله عليه وسلم لكون اسانيدهما في الحديث
العليان من الضميمة والشيخ ابن الصلاح رحمه الله انما استدلل بالاجماع
الثاني لا الاول والاجماع الثاني يثبت مدعاة لان ظن من معصوم
من الخطاء لا يخطئ كما مر فحاصل الاستدلال هكذا كل ما صححناه سوى
المنتقد اجتمعت الامة على ظن انه من كلام النبي صلى الله عليه
وسلم وكل ما اجتمعت الامة على ظن انه من كلام النبي صلى الله
عليه وسلم فهو من كلام النبي صلى الله عليه وسلم قطعاً لا راجعاً

بالقبول
انما الكادنا وجوب
العمل بما فيها ولا يلزم من
الاجماع الامة

لکونها معصومة فی جماعتها ظاهرا ما یصلی فیلج من الشکل الاول کل ما صحیح
سواء المتقدّم هو من کلام التّقی صلی الله علیه وسلم قطعا و هو المطلق
وهذا کلام منقطع لا غبار علیه عند من سلك مسلك اهل تصاویر الله
الموفق کادب غیره و شاه ولی الله در حجة الله البالیة گفته و اما الصحیحین
فقد اتفق المحدثون علی ان جمیع ما فیها من المتصل المرفوع جمیع بالقطع
و انما احتوا قرآن الی مصنیفها و انه کل من یحتمل امرها فهو مبتدع متبع
غیر سبیل الموصنین و نیز ولی الله در قرّة العینین بعد ذکر بعض احادیث
گفته و درین احادیث چیزی است که بالقطع معلوم البطلانست زیرا که جمیع
الایلیق متفقند بر تصحیح صحیح بخاری و مسلم و ان قصتها مخالف مستفیض صحیح اند
مانند قصه وفات آنحضرت صلی الله علیه وسلم مرتضی که بروایت صحیحین بطلان
آن ظاهر شده است و این عبارت ظاهرست که شاه ولی الله روایات صحیحین را
قطعی الصّحوة می داند که مخالف آنرا بالقطع معلوم البطلان قاضی نماید و لایقان
ذلك الا علی تقدیر کون ما رواه الشّیخان قطعیا و طریقاً از چه نیست
که شیخ عبد المعطی که از مشایخ قومست نقض جناب سالتاب صلی الله علیه وسلم
بر صحت جمیع روایات بخاری از آنحضرت مشافهت و نقطة نقل کرده و نیز از
حصول اجازت روایت جمیع روایات بخاری از آنحضرت نموده چنانچه شیخ
احمد نخلی ذکر کرده و شیخ احمد نخلی شیخ ابوطاهر است و ابوطاهر شیخ ولی الله است
و فاضل مخاطب در رساله اصول حدیث نخلی را اعلم اهل عصر خود گفته
و ابوالفضل السید محمد خلیل آفندی بن السید علی آفندی ابن الاستاد

۱۴۹
۳۹۴
باب طبقات کتب حدیثی
السابع من القسم الاول من حدیث
الکتاب

و ذکر ولی الله البالیة
تعلق الحدیث علی ان جمیع ما
صحیحین من المتصل المرفوع
بالقطع
ص ۱۴۹

بیت ولی الله در قرّة العینین
مخالفت صحیحین با بالقطع
معلوم البطلان قاضی نماید

یسا و الدین محمد آفندی المرادی البخاری النقشبندی مفتی الحنفیه در کتاب سلک
الدرر فی اعیان القرن الثانی عشر که نسخه آن در کتبخانه حرم مدینه منوره موجود است
و از این فقیر تراجم عیدیه نقل نموده بترجمه اش گفته احمد بن محمد بن احمد بن
علی الشهید بالفضله الصوفی النقشبندی المکی الشافعی اکام الله العالم
العلامة المحدث الفقیه الحبر الفهامة المحقق المدقق الحریر ابو
شهاب الدین ترجمه تلمیذ الشمس محمد بن عبد الرحمن المغربي العامر
فی ثبته المسمى لطائف المنة فقال له سنة اربع واربعین
والف بمكة المشرفة ونشأ بها الى ان قال وكانت وفاته بمكة
المشرقة فی وائل سنة ثلثین ومائة والفرود فی بالمعظم رحمه الله
ببین نخلی در رساله که در این مشایخ خود و مرویات ذکر کرده و بعبایت بزرگ
یک نسخه آن پیش فقیر حاضر است و نسخه ای در حرم مکه معتقد دیده ام گفته اخبرنا
شیخنا السید السند احمد بن عبد القادر نفع الله تعالی قال اخبرنا
شیخنا جمال الدین القیدوان عن شیخه الشیخ هبیب الخطاب المالکی
المکی قال اخبرنا عمی الشیخ بركات الخطاب عن والدی عن جده
الشیخ محمد بن عبد الرحمن الخطاب شارح مختصر خلیل قال مشینا
مع شیخنا العارف بالله تعالی الشیخ عبد المعطی التنوسی لزیارته النبی
صلی الله علیه وسلم فلما قربنا من الروضة الشریفه ترجلنا
فجعل الشیخ عبده المعطی یمشی خطوات ویقف حتی وقف بجوار القبر
الشریف فکلم بکلام لم نفهمه فلما انصرفنا سالناه عن وقفاته

ما فی خطه از رساله
خلیل آفندی که نسخه آن
در کتبخانه حرم مدینه منوره
موجود است
له فی ترجمه نخلی
نقله دل اسید سلک
الاشیخ الاستاذ ابو جلال
کرس که ایشان شایخ بزرگ
و تلمذ تادم اعظم
مفتی و جامع علی فضله
الخطابین باشد و شایخ
بافعال سند خود با اینها
المعجم آورده

فقال كنت اطلب لادن من رسول الله صلى الله عليه وسلم في القدام
عليه فاذا قال لي اقدم قدمت ساعة ثم وقفت هكذا حتى وصلت
اليه فقلت يا رسول الله كلما رآه البخاري عنك صحيح فقال صحيح
فقلت له اروي به عنك يا رسول الله قال روى عنه وقد اجاز
الشيخ عبد المعطي نفعا الله تعالى به الشيخ محمد الخطاب ان يرويه
عنه وهكذا كل واحد اجاز من بعده حتى وصلت اليها من
فضل الله تعالى وكرمه واجازني السيد احمد بن عبد القادر
الخلعي ان يرويه عنه بهذا السند واجاز الفخري طاهر واجاز
ابو طاهر لنا ووجدت هذا الحديث بخط الشيخ عبد الحق الدهلوي
ياستاد له عن الشيخ عبد المعطي بعناؤه وفيه فلما اقرع من الزياره
وما يتعلق بها سال ان يرويه عنه صلى الله عليه وسلم صحيح
وصحيح مسلم فسمع الاجازة من النبي صلى الله عليه وسلم وذكر صحيح
مسلم ايضا وشاه ولي اسد هم ابن حكايه نغزو سخن دلربا در رساله دين
في بشرات النبي الامين بواسطه شيخ خود ابو طاهر از نخلي نقل کرده
هرگاه اين را مي يافتى بختي دگر بر حرف فقير گوش بايد نهاد که حاسيان جهان
نشان شيخين توانستند که حديث منزلت را که بس رفيع المنزله است در
شان جناب امير المؤمنين عليه السلام پيچند و در حق شيخين مثل آن در رسيت
ايشان نباشد از تهديدات جناب خاتم المرسلين صلى الله عليه وآله وسلم
در باره وضع واقف حسابي برنداشتند و از شناعت و فطاحت کذب

بصحت و جلال اعدا و شرف و تاج
روایت کن از عظمت و کبریا

ذات الحجة ١٤٢٥ هـ
١٩٠٤ م

و اختلاف حیا فساخند و حدیثی در حق ابی بکر و عمر هم مثل حدیث منزلت یافتند
 چنانچه عبد الرؤف مناوی در کنوز الحقائق می آورد ابوبکر و عمر متی بمنزلة هرون
 من موسی خط ای رفاة الخطیب اما بفاد الحق یعلو ولا یعلی ابن الجوزی
 که از اکابر اساطین و اعظم متقدمین سنی است و ابن تیمیہ در منهاج و ابن قیم
 بجواب پنجم الحق و خواجه کابلی در صواق و خود مخاطب درین باب بکلمات
 اوتسک می کنند قدح آن نموده سیوطی در جمع الجوامع آورده ابوبکر و عمر
 متی بمنزلة هرون من موسی الخطیب و ابن الجوزی فی الواهیات
 و چون از عنایات نامتناهیہ کتاب علل متناسبتہ فی الاما دیث الواحیہ
 که سیوطی بآن حوالہ نموده نزد حقیر موجود بود و لہذا رجوع بآن کردم و در آن
 یافتیم کہ ابن الجوزی باین حدیث را در فضائل شیخین وارد کرده شمول بقدرح سناد
 کن بدیده و بعضی مجال استموضع آن ساخته و ہذا عبارتہ بالفاظہا
 انا ابو منصور و القزاز قال انا ابوبکر بن ثابت قال خبرنا علی بن
 عبد العزیز الظاہری قال انا ابو القاسم علی بن الحسن بن علی بن زکریا
 الشاعر قال نا ابو جعفر محمد بن جریر الطبری قال نا بشر بن دحیہ
 قال نا قرعہ بن سوید عن ابی ابی ملیکہ عن ابن عباس ان النبی
 صلی اللہ علیہ وسلم قال ابوبکر و عمر متی بمنزلة هرون من موسی
 قال المولف هذا حدیث لا یصح و المثلیم بہ الشاعر و قد قال
 ابو حاتم الرازی لا یصح بقراة بن سوید و قال حماد بن مضر
 الحدیث و قرعہ بن سوید را کہ ابن بہتان از ابن ابی ملیکہ روایت نموده

قدح
عبد الرؤف مناوی در انوار
الحقائق حدیث ابوبکر و عمر
متی بمنزلة هرون من موسی
وارد کرده

حکایت حدیث فی فضل
ابوبکر و عمر بن کتاب
الفضائل و المشاہیر

قدح و جزی حدیث
ابوبکر و عمر بن کتاب
ان کل من علی بن عباس

القوی محلّه الصدق واکثر بالمتمیزین یکتب حدیثه ولا یصحح به قال
 یحیی بن یزید القوی قال من ضعیف الخ واین حجر عسقلانی در تقریب
 التہذیب کہ در این اقوال محققہ و منقحہ بنویسد و در دیباچہ اش شرط کرده کہ در
 بارہ ہر راوی صحیح و عادل قوال خواهد نوشت قرصہ را حتما و جزنا ضعیف گفتہ
 و اشعار می ہم توشیح آن ولو بطریق التبریض ننمودہ حیث قال قرصہ ہذا
 و فتحات ابن سوید بن حجر بالتصغیر الباہل ابو محمد الباہل ابو محمد
 البصری ضعیف من الثامنة و از ملاحظہ تہذیب التہذیب ابن حجر عسقلانی
 توضیح می شود کہ ابو داود ہم تضعیف قرصہ ننمودہ و ہم چنین عباس بن جری اورا
 ضعیف گفتہ و ابن حبان ارشاد کردہ کہ او کثیر الخطا فاحش الہمست و بگاہ
 این معنی در روایت او بسیار شدہ ساقط شدہ احتجاج باخبار او بزار گفتہ کہ او قوی
 نیست و عجلی ہم ضعف او ثابت ساختہ و ہذا عبارتہ التہذیب قرصہ
 بن سوید بن حجر بن بیان الباہل ابو محمد البصری دوی عن ابیہ
 و حمید بن قیس الاعرج و اسمعیل بن اُمیہ و محمد بن المنکدر و ابی الزناد
 المکی و عبدالملاک بن عمرو و عبید اللہ بن عمر العمری و عبد اللہ بن ابی
 ملیکہ و ابن ابی یحیی و عدۃ و عنہ ابو النعمان و ابو عاصم و مسلم
 و عاصم بن علی و ابراہیم بن الحجاج الشامی و مسلم بن ابراہیم
 و عبد الواحد بن غیاث و القواریری و قتیبہ بن سعید و لوین
 و آخرون قال عباس بن الکدوری عن ابن معین ضعیف قال عقیل
 الدارمی عن ابن معین ثقة و قال احمد مضطرب الحدیث و قال

ابو حاتم ليس بذلك القوي محله الصدق وليس بالمتين يكتب حديثه
 ولا يثبت به وقال البخاري ليس بذلك القوي وقال الا جري سالت
 ابا داود عن قرعة بن سويد فقال ضعيف كعبت الى المعباس العبد
 اساله عنه فكذب الله ضعيف وقال س ضعيف وقال ابن عدي
 له غير ما ذكرت احاديث مستقيمة وارجوا انه لا باس به قلت
 وقال ابن حبان كان كثير الخطا فاحتر الوهم فلما كثرت ذلك في روايته
 سقط الاحتجاج بالخبره وقال البزار لم يكن بالقوي قد حدث
 عنه اهل العلم وقال العجلي لا باس به وفيه ضعف وابوه ثقة
 وعن احمد قال هو شبه المتروك ذكره الاثرم وعلامه في جرحه
 از سيزان نص صريح بكنهه ابن بستان بنوده حيث قال عمار بن هرون
 ابو ياسر المستقل عن سلام بن مسكين وابي المقدام هشام وجماعة
 وعنه ابو يعلى والحسن بن سفيان قال موسى بن هرون متروك
 الحديث وقال ابن عدي عامة ما يرويه غير محفوظ كان يسرق
 الحديث وقال محمد بن الضريس سالت علي بن المديني عن هذا
 الشيخ فلم يرضه ثم قال محمد ثنا عمار ثنا عند بن الفضل ومحمد
 بن عنبسة عن عبيد الله بن ابي بكر عن انس مرفوعا اللهم بارك
 لامتي في بكورها ابن عدي ثنا محمد بن نوح الجندى ابوري
 ثنا جعفر بن محمد الناقد ثنا عمار بن هرون المستقل ثنا قرعة بن
 سويد عن ابن ابي مليكة عن ابن عباس حديث ما نفعني

قال ما نفعتي مال ابى بكر و زاد فيه و ابو بكر و عمر منى بمنزلة هرون
 من موسى قلت هذا كذب قال بن عدى ثنا ابن جرير الطبرى
 ثنا بشر بن دحية ثنا قرة بن مرة قال قلت من بشر قال ابن عدى
 قد حدث به ايضا مسلم بن ابراهيم عن قرة بن مرة و قرة
 ليس بشئ و تيز ذهبي و درميان الاعمال گفته على بن الحسن بن على الشافعى
 عن محمد بن جرير الطبرى يخبر كذب هو الملقب به منته ابو بكر منى
 بمنزلة هرون من موسى بازين عبارت هم علم جزى ذهبي بكذب اين خبر
 و ابي ظاهريست و علامه عسقلانى هم اين خبر را مفترى و موضوع دانسته
 كوا تمام ذهبي باهر شاعر قاسم را بان كلام كرده و در لسان الميزان مى فرمايد
 على بن الحسن بن على الشاعر عن محمد بن جرير الطبرى يخبر كذب
 هو الملقب به منته ابو بكر منى بمنزلة هارون من موسى انتهى ولا
 ذنب لهذا الرجل فيه كما سابتة قال الخطيب في تاريخه انا على
 بن عبد العزيز الظاهري انا ابو القاسم على بن الحسن بن على بن
 ذكرى الشاعر ثنا ابو جعفر الطبرى ثنا بشر بن دحية ثنا قرة بن
 سويد عن ابن ابى مليكة عن ابن عباس هذا الحديث فشيخ الطبرى
 صاعفته فيجوز ان يكون هو المفترى قد قدمت كلام المؤلف فيه
 في ترجمته و ان ابن عدى اخبر الحديث المذكور بان من سياقه عن
 ابن جرير الطبرى بسند فخرى بن الحسن بن محمد بن عسقلانى
 و الحسن گفته بشر بن دحية عن قرة بن سويد و عنه محمد بن

فتح حديث منزلة هرون
 من موسى قلت هذا كذب

فتح حديث منزلة هرون
 من موسى قلت هذا كذب

فتح حديث منزلة هرون
 من موسى قلت هذا كذب

جری الطبری ضعفه المؤلف فی ترجمة عمار بن هرون المستمل فی اصل
المیزان فذكر عن ابن عدی انه قال حدثنا محمد بن نوح حدثنا جعفر
بن محمد الناق حدثنا ابن هرون المستمل ان افرعة بن سويد عن ابن
ملیكة عن ابن عباس فعه ما نفعني مال ما نفعني مال ابی بکر الحدیث
وفیه وابو بکر وعمر منی بمنزلة هرون من موسی قال ابن عدی
وحدثنا ابن جریر الطبری حدثنا بشر بن دحیة حدثنا افرعة بن سويد
قال لذهبی هذا کذب من بشر قال ثقیف قال ابن عدی رواه مسلم
بن ابراهیم عن افرعة قال لذهبی افرعة لیس بشی قلت فبری بشر
من عهده وشیخ فی ترجمة علی بن الحسن بن علی بن زکریا الشاعری
ان المؤلف اتهمه بروایة براء من عهده ایضا قوله در بخاری و مسلم از براء
بن عازب روایت آمده الخ اقول صیرت است که شاه صاحب با وصف
این همه افتخار و اشتها بر بخر و تهم در علم حدیث نتوانستند که نقل چنین حدیث
شریف که نهایت مشهور و معروف است بطریق تحقیق نمایند چه این حدیث از
بخاری و مسلم روایت براء بن عازب نقل کرده اند حال آنکه در صحیحین این حدیث از
روایت سعد بن ابی وقاص منقولست نه روایت براء بن عازب که ابو علی
تفحصها غیر عازب و اصل اینست که کابی در صواق این حدیث را از صحیحین روایت
براء بن عازب نقل کرده حیث قال فی الصواق الثانی ما رواه البخاری
و مسلم عن البراء بن عازب ان رسول الله صلی الله علیه و سلم
خلف علی بن ابی طالب فی غزوة تبوک فقال یا رسول الله

صاحب مخفف حدیث منزلت روایت
براء بن عازب از بخاری و مسلم نقل کرده
حال آنکه در صحیحین این حدیث از
روایت سعد بن ابی وقاص منقولست

قف
ابو علی کابی روایت بخاری
و مسلم حدیث منزلت را از براء
بن عازب

التخلف فی النساء والصبیان فقال ما ترضون تكون منی بمنزلة
 هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي انتهى شاہصاحب کہ کاری تحت
 وخص ندارند و استراق و انتحال افادات کابلی را اقصای مراتب تحقیق و الکمال
 مذارج تدقیق و موجب ضلوع نهایت شرف و نبالت و باعث ظهور غایت
 فضل و جلالت خویش می پندارند اصلا رجوع بصحیحین نکردند و نه بکتب اهل حق
 رجوع آوردند بر کلام کابلی اعتماد کلی نموده پیش پا خور و دزد و جوی برای نسبت
 کابلی این خبر را بر او بن عازب بر است از نسبت آن بسعد نظامی می شود و چون
 از بعض طرق روایت سعد که مسلم هم آنرا دارد و کرده و در دیگر کتب حدیث
 هم وارد کمال اختلال حال معاویه ثابت است که از این وضع است که معاویه سعد را
 امر بست جناب علی بن ابی طالب علیه السلام نموده و سعد بجا و این حدیث را
 با دیگر فضائل بیان کرده پس چه عجب که باین خیال از نسبت حدیث بسعد اعراض
 کرده باشد که این معنی مفسی بتذکر کمال اسلام امام او خواهد بود پس نام سعد بر زبان
 نباید آورد و تغییر نام را وی باید کرد و عجب است از معاصرین قوم که شاہصاحب را
 باین همه اغماض و اعراض و تغافل و تساهل که ازین مقام و دیگر مقامات کماش
 نبذ منافی تشید المطاعین پیدا است امام محدثین می پندارند و کمال تحقیق
 و تدقیق و اطلاع بر غرر اک ایشان بسته بینا زنده و از طرائف نیست که شاہصاحب
 بر محض تقلید کابلی در نقل این حدیث راضی نشدند و از طرف خود هم تغییر و تبدیل
 در آن بکار برده اند مگر می بینی که آنچه فرموده که آنحضرت صلی الله علیه و سلم
 حضرت امیر را در غزوه تبوک بر اہلبیت از نسا و بنات خلیفہ کرد مطابق واقع

زیاده کردن صاحب تحفه
نظری بر اجماع از مشاهیر
مات در نقل حدیث از صحیحین

چه ظاهر است که قید بر اجماع از مشاهیر و زیادات و اضافات شاه صاحب
که این قید اصلاً در روایتی از روایات صحیحین وارد نشده و حاجه کابلی هم این قید را
ذکر نکرده و چنانچه عبارت او آنفا دیدی و شنیدی عجب که شاه صاحب
در اینجا با کتفاب صنیع کابلی هم رضانداده و اوراق صرمان کرده این قید از خود
زیاده کردند و از کذب و افتراء اتهام بر عمده اکابر ائمه فخام و اساطین اعلام خود
یعنی بخاری و مسلم باکی ننمودند و نهایت حیرت است که اولیاء معتقدین شاه صاحب
برای این اختراع و افتراء چه عذر ایجاد خواهند کرد مگر آنکه بسراپند کس مطلع نظرشان از این
زیادت و اضافت تأیید و حمایت نواصب اهل ضلالت است که از مزید تدین
ولا خواستند که حسب روایت بخاری و مسلم بر خود ثابت گردانند که این سخنان
مخصوص بنسوان بود و خلافت مطلقه نبود و این عین مدعای نواصب کبر است
چنانچه خودش از ایشان نقل کرده که ایشان گفته اند که پس معلوم شد که این خلافت
محض در امور خاکی و خوارسی اهل و عیال بود و چون این امور موقوف بر محض
و اطلاع بر امور مستورات است انچه پس اگر این عذر بر زبان آرند بحواب آن
خواهم گفت که هل یصدق اید المناصب الا قشایب الامم و انهم
الا و شباب فاجزاء من یفعل ذلک الاخری فی الحیوة الدنیا
و یوم القیمة یردون الی مثل العذاب و نیز اولیای شاه صاحب
عذری بین متین و قوی دیگر درین زیادت و خیانت دارند یعنی محتفل است که
بگویند که شاه صاحب با وی این خیانت نیستند بلکه بعضی دیگر اعلام کبار و شیوخ
عالی فخر سنی نیز در نقل این حدیث از صحیحین این قید را زیاده کرده تطیب

قلوب مواصب مضروب خواسته اند مگر بنی دانی که حسام الدین سهارنپوری در
نقل این حدیث از صحیحین لفظ در ایل خود از طرف خود زیاده کرده لکن باوصف
این زیادت این حدیث را از صحیحین بر روایت سعد نقل کرده نه روایت برادر بن حاز
حیث قال فی المراضی مسلم و بخاری از حدیث سعد بن ابی وقاص آورده اند که
پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم از مدینه غم بر آمدن کرد صلی بن ابی طالب را در ایل
خود خلیفه گردانید پس علی گفت یا رسول الله من در پیج غنوه تخلف ننموده ام
چگونه هست که مرا میگزاری و گفت گذاشتی مرا یا رسول الله در خردان و زنان
ظاهر است که صاحب مراضی در نقل حدیث از صحیحین در فقره علی بن ابی طالب را
در ایل خود خلیفه گردانید لفظ در ایل خود زیاده کرده حالانکه در روایت صحیحین
هرگز این لفظ موجود نیست بلکه در آن استخلاف آنحضرت مطلقا مروی شده
در بخاری در معازی چنین است ان رسول الله خرج الی تبوک فاستخلف
علیا پس استخلاف را مقید بآنکه در ایل آنحضرت باشد ننموده و در روایت مسلم
مذکور است خلف رسول الله صلی الله علیه و سلم علی بن ابی طالب
فی غنوة تبوک و در روایتی دیگر در صحیح مسلم است وخلفه فی بعض مغارات
و درین هر دو روایت هم تخلیف را مقید بآنکه در ایل آنجناب باشد نکرده پس
زیادت این قید مثل قید شاه صاحب که قید امانت و ورع کیستند و بزرگ
تخلیق از کابلی هم پاره اترک می گردانند محض افترا و بهتان است پس شاه صاحب
در نقل این حدیث از صحیحین اگر چه قلاوه تقلید کابلی و سهارنپوری می گردان
انداخته اند لکن تقلید هر دو در خطا و خیانت کرده اند که یک خیانت از کابلی

صاحب مراضی نقل حدیث از
صحیحین قید در ایل خود زیاده
کرده

فرار گفته و خیانت دیگر از سناری پوری اخذ فرمودند و هر دو را بسبب آنکه جمع بین
 انجیانتین نگزیده بودند قاصر یا مقصور و انمودند و از غرائب آنست که شیخ عبدالحق
 هم را وصف محدثیت و آنهمه متانت و سلامت و امانت که معتقدینش ثابته
 میسازند در نقل این حدیث از بخاری و مسلم در مدارج النبوة این قید را از اندک کرده
 لفظه اهل از طرف خود افزوده و روایات صحیحین بالتقیر القطعیه که از آن حقیقت حال
 مزید امانت و دیانت شاه صاحب صاحب افاض و شیخ عبدالحق در الحاق
 و اضافت و زیادت قید مذکور ظاهر شود و محدثه سابقا شنیدی فواجباً
 من هؤلاء المتخذین کیف یزیدون ما یثاؤون فی روایاتهم
 ویفترون و یکنون فویل للذین یکتبون الکتاب باید بهر
 یقولون هذا من عند الله لیثروا به ثمنا قلیلاً فویل لهم ما کتبت
 اید یحرم و ویل لهم ما یکسبون و سائر آیه پالی بیتی که از شد تلازمه و الله
 ما جد شاه صاحب است در نقل این حدیث از بخاری و مسلم که نسبت آن برابر
 بن عازب بنقلید کابلی پیش پا خورده لیکن از ذکر این قید مصنوع احتراز کرده
 بلکه خلیفه گذاشتن آنحضرت در مدینه ذکر نموده چنانچه در سیف سلول گفته
 دوم آنچه بخاری و مسلم از برای بن عازب روایت کرده که رسول صلی الله
 علیه و سلم علی بن ابیطالب را در غزوه تبوک در مدینه خلیفه گذاشت علی
 گفت یا رسول الله اتخلفنی فی النساء و الصبیان فقال اما ترضی
 ان تكون منی بمنزلة هرون من موسی الا انه لا نبی بعدی
 و محجب نماید که اگر این قید در روایت صحیحین وارد هم میشد و تسلیم آن نمی

افزودن عبدالحق قید در اهل
 در نقل حدیث منزلت از صحیحین
 و مسلم

فکر اختلاف جناب علیه السلام
نظر اختلاف آنحضرت و دیگر
علی مینه نمی کنند

بانه هم ضرری بماند زیرا که ذکر اختلاف بر اهل و عیال موید مزعوم اهل ضلال
و منافق ثبوت اختلاف آنحضرت بر مدینه منوره و منافق عموم اختلاف نیست کلام
اثبات شیئی که ایدل علی نفی ماعدا که از ذکر اختلاف آنحضرت بر اهل و عیال
لازم نمی آید که اختلاف آنحضرت بر محض اهل و عیال باشد و بر دیگر اهل مدینه اختلاف
واقع نشده چه لفظی از الفاظ محصور وجود نیست و مجرد اثبات شیئی دلالت بر نفی
ما عدا ی آن ندارد و الا لازم آید که اگر کسی گوید الله اکبر و محمد رسول الله بیتی
ازین کلام نفی الهیت است تعالی برای دیگر عباد و نفی نبوت نبی برای سایر انما
لازم آید و نیز قول قائل محمد رسول الله دلالت بر نفی رسالت از دیگر انبیاء کند
و امثال ذلك مما لا یحصی و نیز از ملاحظه روایات صحیحین که سابقا گذشت
واضح است که فقره المتخلفی فی النساء و القصبیان در جمیع آن وارد نیست بلکه
در بعض روایات واقع گردیده و روایت بخاری در کتاب المناقب ازین فقره
عاریست و همچنین در روایت صحیح مسلم از ان خالی پس اقتصار شاه صاحب
بر روایت شمله برین فقره که در باب المطاع عن آنرا اعتراض بر جناب سالتاب
صلی الله علیه و سلم گمان کرده اند و در اینجا استدلال بآن بر قصر خلافت بر خلافت
خاصه منوره و جمعی ندارد چه احتیاج اهل حق بر روایات خالیه ازین فقره تمام است
و ایشان از تسلیم روایت شمله برین فقره ضرورت نیست با آنکه این فقره علی تقدیر تسلیم
مضر آن بایشان نمیرساند و مزعوم نواصب شوم و مقلدین شان ثابت نیگردد
کما بیحیی بیان انشاء الله تعالی قوله گویند که منزلت اسم جنس مضاف است
بسوی علم الخ اقول این کلام نقص واضح و برهان قاطع و اعتراف صریح

و تصریح صحیح است بآنکه تقریریکه نقل فرموده قائل آن اهل حق اند و عجب که بعد این تصریح
صریح نکست عهد نموده تکذیب خود خواسته بزرگسارت نگاشته که طریق تمسک
شیعه باین حدیث بطریقیکه مذکور شد کمال تنقیح و تمذیب کلام ایشانست و الا
در کتب ایشان باید دید که چقدر سخنان پراگنده درین تمسک ذکر کرده اند و مطلب
نرسیده انتقادی ازین کلام ظاهر میشود که تقریریکه مخاطب ذکر فرموده شیعه را میسر
و ایشان بان رسیده اند بلکه ایشان سخنان مخایت پراگنده گفته بودند شاید صحت
این تقریر را که در کمال تنقیح و تمذیب است از طرف خود آورده اند و منت اهل حق
گذاشته و مدحی که برای تکذیب این اقوال و ابطال این اقرار تصریح صدر کلام
کافی و وافی است قوله اصل این حدیث هم دلیل اهل سنت است در اثبات فضیلت
حضرت امیر و صحت امامت ایشان در وقت خود اقول عجب است مدعی
که دلیل اهل سنت است و در صحاح شان هر وی هر گاه اهل حق بان احتیاج بر مطلوبه آرند
متعصبین شان بقدر وجع آن برین خیزند اگر شاه صاحب در کلام مفاخرت
نظام خود صادق اند پس بدخول مدعی و مقلدین او در زمره نواصب بلکه نزوح
ایشان از متبوعین خود سبلی عطا فرمایند که اینها حدیثی را قریح می کنند که اهل
اسلام بر صحت آن اجماع دارند و بخدی قومی محبت که نواصب هم مجال قریح
آن ندارند و الا احتیاج اهل سنت بان بر نواصب صحیح نیست قوله زیرا که ازین حدیث
مستفاد می شود استحقاق آنجناب برای امامت اقول الله الحمد والمنه که قائل
مخاطب باوصف اتمام تمام در اطفاسی انوار حق بالجای قادر علی الاطلاق مطلق
اهل حق اقرار و اعتراف نموده تصریح فرموده بآنکه ازین حدیث شیخ استحقاق جناب

بجای خود صاحب تفسیر به حق در کمال
تنقیح و تمذیب تقریر شیعه را میسر
نموده که شیعه را قائل این تقریر
و انموده

اعتراف صاحب تفسیر به حق
از حدیث منزلت استحقاق جناب
امیر برای امامت مستفاد
میشود

امیر المومنین علیه السلام برای امامت مستغنا میشود پس شناخت این همه دماغ سودی
که در جواب این حدیث بکار برده بیک لفظ حق ظاهر ساخته و بطلان و فساد تمامی
ترتبات و تاویلات خود و الله خود که در ابطال دلالت این حدیث شریف اصالة ادعای
خود و کالاه عن النواصب بر زبان برانده کالنا علی علم روشن فرموده زیرا که استحقاق
جناب امیر المومنین علیه السلام برای امامت ازین حدیث ثابت نمی شود در صورتیکه این
حدیث دلالت کند بر آنکه جناب امیر المومنین علیه السلام از جناب رسالتنا صلی الله
علیه و آله وسلم منزله بارون از موسی در امامت بود چه اگر این حدیث دلالت بر بود
جناب امیر المومنین از جناب رسالتنا صلی الله علیه و آله وسلم منزله بارون از موسی
در امامت نکند ازین حدیث هرگز استحقاق جناب امیر المومنین علیه السلام برای امامت
ثابت نمی شود چه اگر جناب امیر المومنین علیه السلام بمنزله بارون در امری دیگر باشد
که ان امر مستلزم افضلیت هم نباشد ازین معنی هرگز استحقاق جناب امیر المومنین علیه السلام
برای امامت ثابت نمی شود و هرگاه این حدیث شریف دلالت کرد برین معنی که
جناب امیر المومنین علیه السلام از جناب رسالتنا صلی الله علیه و آله وسلم منزله
بارون بود از موسی در امامت مطلوب الحق بلا کلفت و مؤنت حاصل و شبهات
و بهفوات منکرین و جامعین بالبداهة زائل گردید که بنا برین نقض بر امامت و غلا
جناب امیر المومنین علیه السلام متحقق شد و نقض بر اغیار باعتراف خود شاه صا
و دیگر اسلاف کبارشان مغفودست و راه چاره سد و سپس باوصف مخصوص
علیه تقدم غیر مخصوص علیه نهایت قبیح و شنیع است که عقل هیچ عاقلی آنرا قبول
نمی تواند کرد و نیز بر ظاهر است که مرتبه امامت حضرت بارون از حضرت موسی

نبوت بطلان هیچ تاویلات
صاحب عقود استلا اولاد احمد
استحقاق امامت بر اغیار
از حدیث نبوت

آن بود که فاضل بلکه فاضل ثلثه در میان آن برود و حضرت مستحق شود پس فصل
فواصل و تقیید امامت حضرت امیر المومنین علیه السلام بر وجه رابعه اصلا و جوی
از صحت نخواهد داشت و کسی از عقلا این تقیید غیر سدید قبول نخواهد ساخت
و مخفی نماند که اعتراف شاه صاحب باینکه این حدیث دلیل صحت امامت جناب
امیر المومنین علیه السلام است نزد فاضل رشید که ارشد تلامذه اوست نیست
مقبولست و اصلا تا ویلی و توجیهی برای آن برپا نکرده بلکه این کلام صاحب
دلیل مدعا خود گردانیده حیث قال فی الايضاح قوله حدیث دوم شد
منزلت است که قائل بصحتش هستند انتی اقول این حدیث نزد اهل سنت
از احادیث فضائل باهره حضرت امیر المومنین بلکه دلیل صحت خلافت
آن امام دین است لکن من غیران یدل علی نفی الخلافه عن الغیر
فما صرح به صاحب التحفة حیث قال اصل این حدیث هم دلیل
است بر است در اثبات فضیلت حضرت امیر و صحت امامت ایشان و قوت
خود زیرا که آنچه از این حدیث استفاد میشود استحقاق انجذاب برای امامت
آمدیم بر نفی امامت غیر او و آنکه امام بلا فصل حضرت امیر بود پس از این حدیث
فهمیده نمیشود انتهی و هرگاه این حدیث نزد اهل سنت و اهل بر فضیلت
حیدر ابرار بل دلیل صحت خلافت آن امام ابرار باشد و در خیال ایشان از غیر
بر آن بل معتقد خلافت آن خیال کردن لطیفه است جدید و عجیب است تا وید
و ناشنیده و آنچه توجیه اهل سنت این حدیث را تخیل ثبوت مزعوم خود نموده
حالش در قول اتی می آید قوله مگر توجیه می نمایند اقول چون انفا معلوم

نسخ فاضل رشید در ايضاح
بأنه حدیث منزلت نزد اهل سنت
دلیل صحت خلافت جناب امیر است

شده که این حدیث را علمای اهل سنت با وجود تصریح بدلالت آن بر فضل
 حضرت امیر دلیل صحت خلافت ایشان بهم گفته اند و منطوق آن و دلالتی
 خلافت غیر ندارد و در خیال صدور توجیه آن از اهل سنت و در باب خلافت
 ضرری با نحن فیه که بحث و لاست نیز ساند بنا بر بیان عدم تمامیت تقریر
 علمای امامیه در باب خلافت جناب امیر که نزد این حضرات بلا فصل باشد
 علی داب المتکلمین که شعارشان اتجاه ابیحات و انظار بر اوله مسائل تله
 خود در مواقع اتجاه آنست فحافظتک علی کادلة الله اقامها الخافون
 علی اثبات ما جعلوه مسئله لهم بطریق طرح افکار و دریافت سعی
 علمای امامیه صافی الاذیان و در دفع انظار و آورده آنست انذار نفی کلام
 جناب امیر با جلالت کلام دلالت و بنده پر گناه را هم از جواب این حدیث
 و حدیث من کنت موکلا محض طوالة الکلام مع الاحبار و طرح المسائل
 لتوارد افکار الاذکیاء منظورست تا بمیند که تقریر جناب در ایام مرام که خلافت
 بلا فصل امیر انام باشد چگونه بر کرسی می نشینند معاذ الله انکار دلالت
 این خبر بر اصل خلافت جناب حیدر انتهی با فی الا یصلح ازین کلام بلاغت
 نظام فاضل رشید بر صاحب هین سدید بکمال وضوح و ظهور و تاکید مبانی
 و انواق و تشدید اعتراف و اقرار بدلالت حدیث شریف بر خلافت
 جناب امیر المؤمنین قاتل کل کافر عنید صلوات الله و سلامه علیه
 ما کان للجماع تغریب هویدا و آشکارست و نیز از ان ظاهریست که انکار
 دلالت آن بر خلافت معانده شنیع و مکابره قبیح است که استعاذه از آن

فمعصب ناهنجار بیرون کار نیاید نمود کما یدل علیه قوله ز معاذ الله انکار دلالت
این خبر بر اصل خلافت جناب حیدر و برگاه دلالت این حدیث باعتراف مخاطب
و تلمیذ رشیدش بر خلافت جناب امیر المومنین علیہ السلام ثابت گردید مطلوب
الطلبی که دلالت آن بر خلافت بلا فصل مضی بر حق سحت حاصل شد زیرا که
بنابرین حدیث نص بر خلافت جناب امیر المومنین علیہ السلام ثابت
خواهد شد و نص بر ثلثه بدلائل قاطعه سابقه فی المنهج الاول و باعتراف و شاهصا
مفقودست و بدیجی اولیست که با وجود منصوص علیه خلافت غیر منصوص علیه برگز
صحیحست چنانچه جناب الدماجد اعلی الله مقامه در جواب این قول شاه صاحب
فرموده مقصود شیعہ بهمین قدر حاصل میشود زیرا که برگاه بودن حضرت
امیر المومنین علیہ السلام امام امت حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم
با اختیار آنحضرت معلوم شد نص تحقق گردید و بدلیل قطعی ثابت شده که امام
همان کس است که نص بر امامت او از طرف خدا و رسول ثابت شده باشد و چون
انتقای نص بر اصحاب ثلثه باعتقاد و اقرار اولیای ایشان معلومست نفی
امامت ثلثه ثابت گردید انتقی قوله آمدیم بر نفی امامت غیر او و آنکه امام بلا فصل
حضرت امیر بود پس این حدیث فمیده نمیشود و قول حیفست که بعد اعتراف
حق و اختیار انصاف انحراف بسوی انکار و اعتساف پسند کردید و بعد
اظهار صدق صحیح رکون و جنوح بحج و قبیح ایثار فرمودند و برگاه خود
اعتراف دارید که این حدیث مستفاد میشود و استحقاق جناب امیر المومنین علیہ السلام
برای امامت باز نفی امامت بلا فصل جناب امیر المومنین علیہ السلام نفی

جواب نفی فم خلافت غیر از
حدیث منقول

امامت غیر سکا بره محض است چه بر گاه استحقاق جناب امیر المومنین علیه السلام برای
 امامت از بنی حدیث نباشد نفی خلافت اختیار با ضروره محقق خواهد شد و هیچ تقریری
 که از ان محض خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام ثابت شود و نفی خلافت اختیار
 از ان لازم نه آید تصور نیست و من ادعی فعلیه البیان و معذاثبت خلافت
 جناب امیر المومنین علیه السلام بدون دلالت بر نفی خلافت اختیار نیز کافست که بضمیمه
 عدم نقص بر خلافت ثلاثه و قبح تقدیم غیر منصوص علیه بر منصوص علیه نفی خلافت اختیار
 و حصر ان در ذات مبارک صاحب ذوالفقار سلام الله علیه و آله الاطهار هویدا
 و آشکار خواهد شد و قوله هر چند نواصب خدا را لعن الله و تسک است هم قبح
 کرده اند و گفته اند که این خلافت نه آن خلافت بود که محل نزاع است اقول
 الحمد لله علی احسانه رجع الحق الی مکانه بر زبان مخاطب عالی شان که
 مقتدای ایشان و حمده اعیانست حقیقت دعاوی ولای بسیاری از اکابر
 ائمه اعلام و امثال شیوخ فقام حضرات اہلسنت ثابت گردید و مقالات رکبیکه
 و تاویلات سخیفه ایشان خود بخود از هم پاشید چه ظاہرست که اینها قدیم و حدیثا
 در دفع دلالت بنی حدیث بر خلافت جناب امیر المومنین مبالغه و انماک داشته
 اعلام کمال اهتمام در رد افادات ثبوتین خلافت از این حدیث شریف برداشت
 نفی دلالت آن بر خلافت باسی و چه قیصر لهم و هم باین تقریر خاص که مخاطب
 آورده اعنی قصر خلافت آنحضرت بر اهل و عیال بر ملا می سرایند و حقا و افرا
 تابید و تقویت مرسوم نواصب را باین دو نیز بر گاه بتصریح شاہ صاحب قدح
 در دلالت حدیث نزلت بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام نواصب است

صاحب خجسته قدح دلالالت حدیث
 نزلت بر ملا بنو عباس
 صاحب سنت

ثبوت ناصبیت اهل بنی اقول
 صاحب خجسته

پس محمد اسد و ثبوت کمال لای تنگ بین محبت اصل حدیث منزلت مثل آمدنی و اتباع او
بر بی باقی نماند و ثابت شد که ایشان از نواصب السلام در ولایتی جناب امیر المومنین
علیه السلام گذشته اند که نواصب اقتضای بر قبح در ولایت حدیث بر خلافت
و آمدنی و اتباع او با وصف قبح در ولایت قبح اصل حدیث هم نموده اند و قضا
نواصب بر قبح در ولایت حدیث از افاده شاه صاحب ظاهرست زیرا که اگر
نواصب انکار اصل حدیث می کردند نمی گفتند که این خلافت نه آن خلافت بود
که محل نزاحت آن چه ازین قول اعتقاد نواصب تحت اصل حدیث و ولایت
بر خلافت خاتم ظاهرست آری بعضی نواصب متعصبین تحریف این حدیث
کرده و معنی حریر بن عثمان که ناصبی شدید الشناخ بغض عظیم العدو است ثابت
بجای انکار اصل خبر نیافته تحریف آن بطریق شیخ نموده یعنی بجای هارون لفظ
قارون فراموش کرده و محب که احمد بن حنبل چنین ماقده نواصب جامع القوشین
کرده ابوالموید محمد بن محمود الخوارزمی در اوائل جامع مسانید ابی حنیفه بحوال نقل
خطیب از احمد بن حنبل عدم جواز نظر و کتب ابی حنیفه گفته الثالث الخطیب
عفا الله عنه قد طعن فی احمد اکثر من هذا فقال قد وثق احمد
بن حنبل حریر بن عثمان فقال هو ثقة و حریر کان ببغض امیر المومنین
علیها رضی الله عنه و لا فرق بینه و بینه من یغض ابابکر و عمر ثم
قال الخطیب کان حریر کذابا فاسقا و روی عدی بن عیاش
انه قال هذا الذی روی عن النبی صلی الله علیه و سلم لا بن
ابی طالب انه صلی الله علیه و سلم بمنازل هرون من موسى خطاء قال ابن

ص ۴۹
آخر الباب الاول

فی
و وثق احمد بن حنبل ببغض کان
ابیطالب لا یسند فرائضی

عباش قلت له فما هو قال قال لوليد بن عبد الملك برويه عن
 المنذر فيقول على منى بمنزلة ظفرون من موسى ثم اكد الخطيب هذه
 الشاعة على احمد فقال بلغني عن يزيد بن هرون انه قال رايت
 رب العزة في النوم فقال يا يزيد تكذب عن حريز بن عمار فقلت
 يارب ما علمت عليه الا خيرا فقال يا يزيد لا تكذب عنه فانه
 يست على بن ابي طالب و هذه حكايته عن احمد انه طعن في امير المؤمنين
 و بنا بر اين تخریف سخيف هم ظاهر می شود که آمدی و اتباع و اشباع او از نواصب
 پارافرازه نماندند که نواصب مجال نکار اصل خبر نیافتند تا چار بعض شیوخ این
 تخریف آن آغاز نمادند و آمدی و اتباع شان بر قبح اصل حدیث جرات
 کردند و نیز ازین عبارت مستند حقیقت جلالت شان احمد بن حنبل بر نه قصه
 ظاهرست فلا تغفل و شاه صاحب در فتح العزیز در تفسیر آیه لا تلبسوا الحسن
 بالباطل گفته یعنی بتاویل باطل خود که محتاج باضمار یا حمل بر معنی غیر حقیقی
 یا مخالف سیاق و سباق باشد چنانچه فرقه های گمراه ازین امت مثل خوارج و
 و افض و معتزله و قدریه محمدان نسبت بقرآن می کنند و شتمه کردن حق را
 بباطل صورت های دیگر هم هست که همه درین نهمی و منع داخل است از انجمله آنکه
 لفظ در روایت قصه از طرف خود زیاده کنند مثل آنچه شیعه کرده اند که با حدیث
 همخوانی اش با لفظ نعم الله من تخلف عنها افزوده اند و در حدیث کثرت
 مولا فاعلم مولا اللهم وال من والاه و عاد من عاداه لفظ و انصار
 من نصره و اخذل من خذله و از انجمله آنکه لفظی را که قریب النجی باشد

فمن لا یحب الا لیس فی حدیث
 علی بن ابی حمزه

من لا یحب الا لیس فی حدیث
 علی بن ابی حمزه
 من لا یحب الا لیس فی حدیث
 علی بن ابی حمزه

و خارج در تحریف گردانیده لکن بحقیقت هم بادعای لسانی تحریف الحوق در هر
حدیث تحریف ساطین خود ثابت ساختند هم بدکر تحریف نواصب و خارج
در حدیث منزلت برده از علومات مشایخ فحاش خود و پیش قدمی شان از نواصب
لناهم در انکار اصل خبر منزلت بران. فقدا ما عجاایات علمائی سفیه که نصوص
صریح در انکار دلالت حدیث منزلت بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام
پس مثل از پیش است و قلوب اعمی ایمان بلا حظه این تعسفات زبیش شهاب الدین
فضل اسیر بن حسین التوریشتی و شرح مصابیح و شرح حدیث منزلت گفته اند
بمذا الحدیث علی ان الخلافة كانت بعد رسول الله صلى الله عليه
وسلم الى علي زائغ عن مذهب القواب فان الخلافة في اهل في حيوة
لا تقضى الخلافة في الامامة بعد المماتة والمقايمة التي تمت كوايها
تنقضي عليهم موت هرون قبل موسى عليهما السلام وانما بعد
بمذا الحدیث علی قرب منزلته واختصاصه بالمواخاة من قبل
الرسول صمی بنی که شهاب توریشتی طعن و تشنیع بلنج بر سبکه استدلال با این
حدیث بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام نماید سر داده که بسبب مزید
حیف و زلیغ او یا بزلیغ اینج صواب نسبت داده و تشنیع کرده که خلافت
اهل در حیات مقتضی خلافت در اقامت بعد ممات نیست پس ابن عیین مقال
نواصب جا عدین است که چنانچه ایشان حسب افاده مخاطب در تسک المفسر
قدح کرده اند و گفته که این خلافت نه آن خلافت بود که محل نزاع است تا استحقاق
ان خلافت بدان ابن خلافت شود اینچ پیمان توریشتی صبراحت تمام سر بریده

ص
من السماه من ایتنا
من کتابنا

الحار سنیہ

خلافت در اہل در عیانت مقتضی خلافت و ولایت بعد مائت نیست پس احتجاج کلام خودی
با کلام نواصب ثابت شداری بایر و طعن و تشنیع بر استدلال باین حدیث قدم را از
نواصب فراتر نموده و ادو مسابقت و ترجیح از اصل داده و نیز ادعای انتقاض
مقایسه مستل بیوت حضرت ہرون قبل حضرت موسی علیہما السلام کلام نواصب امام
افزوده و نیز بقول خود و افاضت الیہ حضرت استلال باین حدیث در قرب نسبت
و اختصاص بالمواخاة نموده و امامت را خارج از مدلول این حدیث نموده و نیز
توزیشتی در معتقد فی المعقود گفته و از احادیث کہ از رسول عالیہ السلام درست شد
در فضیلت علی و ایشان از ابر خلافت حمل میکنند یکی اینست کہ اما توضی ان تگون
انت صبی بمنزلۃ ہرون من موسی میگویند کہ درین حدیث تنصیص است بر
خلافت علی زیرا کہ گفت تو را رضی نیستی کہ از من بمنزلہ ہرون باشی از موسی و ہارون
خلیفہ موسی بود و ہارون اگر زندہ نبود موسی را خلیفہ دیگر نبود جواب آنست کہ
این حدیث حدیثی درست است فضیلت علی است و ثنا بروی انا استدلال بدان
در خلافت علی وجهی ندارد و حمل این حدیث بر امامت بعد از رسول انا جاہلی کند
کہ بر علم حدیث و صنعت آن و قوفی ندارد و انا معاندی کہ از طریق عناد سخن
گوید چه اگر از حقیقت حال آگاہ باشد و عناد نکند و چنان سخت روشن است
رسول صلی اللہ علیہ وسلم چون بغزای تبوک میرفت کس را در تخلف رخصت نداد
و علی را فرمود تا بیدینہ باز ایستد از بہر محافظت زنان رسول و دیگر زنان اہلبیت
و از بہر قیام بمصالح ایشان منافقان در روی افتادند و گفتند این ہم خود را ہم
داشته است تا با خود شش بیرون بیرون علی رضی اللہ عنہ این سخن را بارہ شغیفہ زد

ص ۱۹۱
فصل دوم از باب ۱۴

خلافت در اہل در عیانت مقتضی خلافت و ولایت بعد مائت نیست پس احتجاج کلام خودی با کلام نواصب ثابت شداری بایر و طعن و تشنیع بر استدلال باین حدیث قدم را از نواصب فراتر نموده و ادو مسابقت و ترجیح از اصل داده و نیز ادعای انتقاض مقایسه مستل بیوت حضرت ہرون قبل حضرت موسی علیہما السلام کلام نواصب امام افزوده و نیز بقول خود و افاضت الیہ حضرت استلال باین حدیث در قرب نسبت و اختصاص بالمواخاة نموده و امامت را خارج از مدلول این حدیث نموده و نیز توزیشتی در معتقد فی المعقود گفته و از احادیث کہ از رسول عالیہ السلام درست شد در فضیلت علی و ایشان از ابر خلافت حمل میکنند یکی اینست کہ اما توضی ان تگون انت صبی بمنزلۃ ہرون من موسی میگویند کہ درین حدیث تنصیص است بر خلافت علی زیرا کہ گفت تو را رضی نیستی کہ از من بمنزلہ ہرون باشی از موسی و ہارون خلیفہ موسی بود و ہارون اگر زندہ نبود موسی را خلیفہ دیگر نبود جواب آنست کہ این حدیث حدیثی درست است فضیلت علی است و ثنا بروی انا استدلال بدان در خلافت علی وجهی ندارد و حمل این حدیث بر امامت بعد از رسول انا جاہلی کند کہ بر علم حدیث و صنعت آن و قوفی ندارد و انا معاندی کہ از طریق عناد سخن گوید چه اگر از حقیقت حال آگاہ باشد و عناد نکند و چنان سخت روشن است رسول صلی اللہ علیہ وسلم چون بغزای تبوک میرفت کس را در تخلف رخصت نداد و علی را فرمود تا بیدینہ باز ایستد از بہر محافظت زنان رسول و دیگر زنان اہلبیت و از بہر قیام بمصالح ایشان منافقان در روی افتادند و گفتند این ہم خود را ہم داشته است تا با خود شش بیرون بیرون علی رضی اللہ عنہ این سخن را بارہ شغیفہ زد

فصل فی اثبات حدیث
 در بیان خلافت حضرت موسی

رسول آمد و گریست و گفت یا رسول الله مرا باز نماند و کوه کان بیکبار از من پیغمبر صلی الله علیه و سلم گفت اما ترضی ان تكون منی بمنزلة هارون من موسی یعنی چون موسی از بهر بیقات از میان قوم بیرون آید هارون را بجای خود باز داشتند و روا نباشد که مراد ازین خلافت باشد بعد از وفات رسول زیرا که هارون پیش از موسی وفات کرد و تشبیه کردن چیزی که پیش از مرگ بود بچیزی که الا بعد از مرگ نباشد مستقیم نیاید و نیز هارون در زمان موسی علیه السلام پیغمبر بود و نتوان گفت که امیر المومنین علی در زمان پیغمبر امام بود و اگر مراد خلافت بعد از مرگ بود هیچ انت منی بمنزلة یوشع من موسی زیرا که خلیفه موسی بعد از مرگ یوشع بود و برین عبارت هم طعن و تشنیع قطع و توهم و تبجین بلغ در حق کسیکه استدلال باین حدیث شریف بر امامت جناب امیر المومنین علیه السلام نماید وارد کرده که حامل این حدیث را بر امامت با جابل خیر واقف بر علم حدیث و صنعت آن قلم را داده یا معاندی که از روی عناد سخن گوید و نیز تصریح کرده بآنکه روا نباشد که مراد ازین حدیث خلافت باشد بعد از وفات جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم و استدلال نموده برین معنی بآنکه حضرت هارون پیش از حضرت موسی علیه السلام وفات کرده و تشبیه کردن چیزی که پیش از مرگ باشد بچیزی که نباشد مگر بعد مرگ مستقیم نیاید و نیز بر اتفاسی دلالت حدیث منزلت بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام استدلال نموده بعد تشبیه آنحضرت بحضرت یوشع علیه السلام پس این کلام توربشتی مثل کلام نواصب است در نفی دلالت این حدیث بر امامت جناب امیر المومنین علیه السلام بلکه بوجه شتی بر کلام نواصب امام

سابق الاقدام ست وتوز الدين علي بن سلطان محمد الهروي المعروف بالمقاري في شرح
 شرح مشكوة گفته قال في التوريشتي كان هذا القول من النبي صلى الله عليه
 وسلم في حجة الوداع وقيل خلف علياً رضي الله عنه صل
 اهله وامره بالاقامة فيهم فارجع به المنافقون وقالوا ما خلف
 الا استنقأ لاله ونخف فامنه فلما سمع به علي اخذ سلاحه ثم
 خرج حتى ان رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو نازل بالبحر
 فقال يا رسول الله نعلم المنافقون كذا فقال كذبوا انما خلفك
 لما تركت ورائي فارجع فلخلفني في اهل واهل عا ما ترضى يا علي
 ان تكون مني بمنزلة هرون من موسى يا قول قول الله سبحانه
 وقال موسى لاهيه هرون لخلفني في قومي والمستدل بهذا الحديث
 على ان الخلافة كانت له بعد رسول الله صلى الله عليه وسلم
 زائع عن منج الصواب فان الخلافة في اهل في حيوته لا تنقض
 الخلافة في الامة بعد ماته والمقايضة التي تمسكوا بها تنقض
 علي هرون قبل موسى عليهما السلام وانما يستدل بهذا
 الحديث على قرب منزلته واختصاصه بالمواخاة من قبل رسول
 صلى الله عليه وسلم وفي شرح مسلم قال القاضي عياض هذا
 ما تعلق به الروافض وسائر فرق الشيعة فان الخلافة كانت
 حقاً لعلي رضي الله عنه وانه وصي له بما فكرت الروافض سائر
 الصحابة بتقديمهم غيره وزاد بعضهم فكراً علياً لانه لم يقم

الفصل الاول من كتابنا
 مناقب علي بن ابي طالب

في طلب حقه وهو كلاء استخف عقلا وافسد مذهبا من ان ينكر
قولهم ولا شك في تكفير هؤلاء لان من كفر الامامة كلها والصد
الاول خصوصا فقد ابطال الشريعة وهدم الاسلام ولا حجة في
الحديث لاحدا منهم بل فيه اثبات فضيلة لعلي ولا تعرض فيه
لكونه افضل من غيره وليس فيه دلالة على استخلافه بعد الان
التي صلى الله عليه وسلم انما قال هذا حين استخلفه على المدينة
في غزوة تبوك ويؤيد هذا ان هرون المشبه به لم يكن خليفة بعد
موسى لانه توفي قبل وفاة موسى فهو اربعين سنة وانما استخلفه
حين ذهب لميقات به للمناجاة وقال الطيبي وتحريرة من جهة
علم المعاني ان قوله متى خير للمبتدأ ومن اتصالية ومتعلق الخبر
خاص والباء زائدة كافي قوله تعافان امنوا بمثل ما امنتم به
اي فان امنوا ايمانا مثل ايمانكم يعني انت متصل بي ونازل متى
منزلة هرون من موسى وفيه تشبيه ووجه التشبيه بهم لم يفهم
انه رضى الله عنه فيما شئ به صلى الله عليه وسلم فبين بقوله
انه لا ينبغي بعدى ان اتصاله به ليس من جهة النبوة فبقى الاتصال
من جهة الخلافة لانها تلي النبوة في المرتبة ثم ان تكون حال
حيوته او بعد مماته لان هرون عليه السلام مات قبل موسى
فنعين ان يكون في حيوته عند مسيره الى غزوة تبوك انتهى و
خلاصته ان الخلافة الجزئية في حيوته لا تدل على الخلافة

وقف
الحجرات لآل البيت عليهم السلام
ازمنة قارة ماري

الحجرات لآل البيت عليهم السلام

کلیه بعد عاتقه لاستقامه و قد عزل عن تلك الخلافة برجوعه صلى الله عليه وسلم الى المدينة ازین عبارت ظاهرست که ملای قاری بسبب مزید تفنگ و از خود رفتگی و دله و شیفنگی غیاسات اعلی و لا بنهایت اهتمام و اهتران و انتعاش نفقه نواصب او باش سراییده و در نشیبه قواعد منحصره و تجدید مبانی مندرجه و احیای بهفوات مندرسه و تزین خرافات منطومه ایشان کوشیده بر خود بالمیده و داد جمع و تلفیق و تلخیص و تزوین داده که اول عبارت تشریفاتی که بوجود عذیده کما سمعت نفی دلالت حدیث منزلت بر خلافت جناب امیرالمومنین علیه السلام می کند نقل کرده و بعد آن صبر و قرارش بر این دست نداده بواسطه شرح صحیح مسلم کلامی صحیح الانقضاض از قاضی عیاض که مشتمل بر مبالغه در طعن و تشنیع بر کسانیکه استدلال باین حدیث بر خلافت جناب امیرالمومنین علیه السلام کرده اند و نفی دلالت حدیث بر امامت و خلافت و افضلیت از غیر نقل نموده و بعد ازین برای مزید تطبیق قلوب نواصب عبارت طیبی که در آن بهم صراحت نفی دلالت حدیث منزلت بر خلافت بعد وفات جناب رسالتآب صلی الله علیه و آله و سلم نموده نقل کرده و خلاصه آن باین طور بیان کرده که خلافت جزئیة در حیات آنحضرت دلالت نمی کند بر خلافت کلیه بعد وفات آنجناب و هذا ما رفعت به النصاب عقیر کما حیث قالوا این خلافت نه آن خلافت بود که محل نزاع است آنهم و از همه عجیب تر و نفوذ تر اینست که قاری عاقل از انصاف و هوشیاری بسبب مزید اشمس از از حبیب حبیب باری در تعصب و جفاکاری از نواصب ناری بر نه قصوی در گذشته او عای عزل قائم نشد

ولایت و مهر سپهر امامت ازین خلافت جزئی نیست هر آغاز نهاد و آتش سوزان و درخت
 اسلام و دین ظاهری خود داده و این حرفی است که تصاب اقباب بهم با آنکه عیان
 و بعضی و تصاب جسارت بر ذکر آن و تقریری که مخاطب ایشان از ایشان نقل
 کرده ننموده اند و ابو شکور محمد بن عبد السعید بن شعیب الکشی السامی الحنفی و فرمید
 فی بیان التوحید گفته و اما قول ما قال البقی علیه السلام جعله خلیفه و
 کان بمنزلة هرون من موسى قلنا الخیر حجة علیکم ان البقی علیه السلام
 خرج فی بعض غزواته فاستخلف فی المدينة علی بن ابی طالب رضی الله
 عنه فلما خرج البقی علیه السلام قال لمنافقون انه قد اعرض عن
 ابن عمه اجلسه فی البیت فلما سمع علی رضی الله عنه اغتم لدن الله
 وخرج خلف رسول الله صلی الله علیه وسلم فلما لحق البقی
 فقال له ما استخفک فقال استخفنی علی النساء والذمار علی المنا
 وقد قال المنافقون فی حقی ما قالوا و قد فی علیه القصة فقال البقی
 علیه السلام اما ترضی ان تكون منی بمنزلة هرون من موسى الا
 انه لا نبی بعدی ثم هرون کان نبیا و علی رضی الله عنه ما کان
 نبیا و هرون علیه السلام کان خلیفه موسی فی حیوته و لم یکن
 بعد وفاته کانه ملئت قبل موسی علیه السلام فهذا لا یشبهه الله
 ازین عبارت ظاهر است که صاحب تمهید خرافات مخدوشه و صاحب را
 تمهید و هفوات منحوسه ایشانرا تشبیه کرده که اولاً بوجوب استدلال بحدیث
 منزلت بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام گفته که این حدیث حجت

ص ۱۱
 بقول ایشان فی خلافت
 انی بکم من الباب الحادی
 عشر من ابواب الکتاب
 فقول صاحب تمهیدات حجت نیست
 بر خلافت

بر شایعنی معاذاً دلالت بر نفی خلافت آنحضرت دارد و این آیه ایست که قوا
 شریر هم در تقریر منقول در عبارت مخاطب تحریر سراییده اند و نیز بر نفی نبوت
 جناب امیر المومنین علیه السلام نفی دلالت حدیث بر خلافت خواسته و نیز بزرگ
 این معنی که حضرت هارون خلیفه حضرت موسی در حیات بود و نبود بعد وفات
 حضرت موسی علیه السلام که وفات کرد قبل آنحضرت نفی دلالت حدیث بر خلافت
 قصد کرده و شمس الدین محمد بن المنظر خلخانی در شرح مصابیح گفته قوله انت
 منته بمذلة هرون من موسی الا انه لا نبی بعدی قبل انفا صلا
 هذا الكلام من البقی علیه السلام يوم غر وقتبولك وقد خلف
 علیا علی اهل بیته وامره ان یقیم فی المدینه ویراعی احوالهم
 یوماً فیوماً قال المنافقون ما ترکها الا لکونه مستقلاً عند
 فحقت عنه ثقله فلما سمع علی ذلك نادى من هذا الكلام
 وقصد الی ذلك الغزو فان رسول الله صلی الله علیه وسلم
 فقال یا رسول الله زعم المنافقون انک ما خلفتنا الا لکونه
 ثقیلاً علیک فحقت ثقلی عن نفسك فقال علیه السلام کذبوا
 ما خلفناک الا لکرامتک علی فارجمع الی اهل واهلک واخلق
 فیهم ما امرتک ما رضی بان تكون منی بمذلة هرون من موسی
 بدلتک علی ان الخلافة بعد رسول الله صلی الله علیه وسلم
 كانت لعل غیر صواب لان الخلافة الجبرئیه وهی خلافتهم فی
 الاهل لا تقتضی الخلافة الکلیة اى الخلافة فی اکامه بعد

من الصالح من باب قیاس
 علی من کتابک قلب

بسم الله الرحمن الرحیم

فی خلافت اهل بیت علیهم السلام
 بر خلافت

وفاته عليه السلام بل تماثل على قربه واختصاصه بما لا يباشر
 إلا بنفسه في أهله وأهله المختصين بالولاية يكون بينه وبين رسول
 صلوات الله عليه وسلم طرفان القرابة والصحبة فلهذا المختار الله
 دون غيره وأيضا ضرب عليه السلام المثل باستخلاف موسى
 هرون على بني إسرائيل حين خرج إلى الطور ولم يرد به الخلافة
 بعد الموت فإن المضروب به المثل وهو هرون كان موته قبل
 موت موسى وأما كان خليفة له في حياته في وقت خاص فليكن
 كذلك الأمر فممن ضرب له المثل به ابن عباس عبارت ظاهرة على
 فضائل ومعالى علامته ظننا في حديث منزلة را از دلالت بر امامت خالي مگر داند
 که بتصریح صریح می سرايد که استدلالات بان خلافت امير المؤمنين عليه السلام
 بعد جناب رسالت صلي الله عليه وآله وسلم غير صواب است و می در ايد
 که خلافت جزئيه که آن خلافت در اهل مقتضى خلافت كليست و اين همان تفرقه
 مبغضين جناب امير عليه سلام الملك القدير است که مخاطب نحرير نقل کرده
 و نیز ظننا في برين قدر اکتفا نکرده بوفات حضرت هارون قبل حضرت موسی
 علیهما السلام در نفی دلالت حدیث بر خلافت تمتک نموده که مقتضای
 این تمتک دلالت حدیث منزلة بر نفی امامت جناب امير المؤمنين عليه السلام
 و مظهر الدين حسين بن محمود بن الحسن الزيداني در مغانج شرح مصابيح گفت
 فالذي يستدل بهذا الحديث على ان الخلافة بعد رسول الله
 صلوات الله عليه وسلم كانت لعلي رضي الله عنه فاستدلوا له بذلك

تكملة سنن الترمذي في فضائل علي بن أبي طالب عليه السلام
 از تكملة سنن الترمذي في فضائل علي بن أبي طالب عليه السلام

ص
 باب مناقب علي بن
 كتاب المناقب

تكملة سنن الترمذي في فضائل علي بن أبي طالب عليه السلام
 از تكملة سنن الترمذي في فضائل علي بن أبي طالب عليه السلام

غير صواب لأن الخلافة الحارثية في حيوته لا تدل على الخلافة الحارثية
بعد وفاته عليه السلام وإنما يستدل على قربه واختصاصه بما لا
يباشر إلا بنفسه عليه السلام وإنما اختص بذلك لأنه بيته وبين
رسول الله صلى الله عليه وسلم طرفان القرابة والضميمة فلهذا
اختاره بذلك دون غيره قال الخطابي ضرب رسول الله صلى الله
عليه وسلم المثل باستخلاف موسى هرون عليهما السلام على
بنى إسرائيل حين خرج إلى الطور ولم ير الخلافة بعد الموت فإن
المضروب به المثل وهو هرون عليه السلام كان موته قبل
وفاة موسى عليه السلام وإنما كان خليفة في حيوته في وقت
خاص فليكن كذلك الأمام فيمن ضرب له المثل ابن عبات زيدا إلى ثم
مثل عبات فلم يأت في دراقطاسي آثاره وأصاب شرار وزيادات برخرافت أن
بعضين إمام الأئمة الأطهار سلام الله عليهم ما تنابع الليل والنهار في شهر
وأبو بكر يا يحيى بن شرف النووي في شرح صحيح مسلم بشرح حديث منزلة ميفر مايد
وليس فيه دلالة لاستخلافه بعده لأن النبي صلى الله عليه وسلم
أما قال لعل حين استخلفه على المدينة في غزوة تبوك ويؤيد هذا أن
هرون المثل به لم يكن خليفة بعد موسى بل توفي في حياة موسى
قبل وفاة موسى بخوار بعين سنة على ما هو المشهور عند أهل
الأخبار والقصاص الوأوا أما استخلفه حين ذهب لملاقات ربه
للمناجاة والله أعلم وشمس الدين محمد بن يوسف بن علي الكرمانى في شرح صحيح

باب الفضائل على ابن
ابن السهر كرت الفضائل
في الألفاظ والحوادث
في شرح صحيح مسلم

بخاري گفته قوله ان تكون معي اي نازل كائنه منزله والباء زائدة
وهذا الحديث تعلق به الروافض في خلافة علي رضي الله عنه خطأ
هذا انما قال علي حين خرج الى تبوك ولم يستصحبه فقال اتخلف مع
الذرية فقال ما رضى ان تكون فطرب له المثل باستخلاف
موسى على بنى اسرائيل حين خرج الى الطور ولم يرد به الخلافة بعد
الموت فان المشبه به وهو هرون كانت وفاته قبل وفاة موسى
عليهما السلام وانما كان خليفته في حياته وقت خاص فليكن
كذلك الامر فمن ضرب المثل به و ابو الفضل احمد بن علي بن حجر العسقلاني
مرفوع الباري و شرح حديث من لم يتكلم في خلافة علي
استحقاق علي الخلافة دون غيره من الصحابة فان هرون كان
خليفة موسى واجيب ان هرون كان خليفة موسى في حياته
لا بعد موته لانه مات قبل موسى باتفاق اشارة الى ذلك الخطأ
وقال الطبري معنى الحديث انه متصل بن نازل منزلة هرون من
موسى وفيه تشبيه بمهر بئته بقوله الا انه لا نبي بعدي عرف
ان الاتصال المذكور بينهما ليس من جهة النبوة بل من جهة ما دونها
وهو الخلافة ولما كان هرون المشبه به انما كان خليفة في حياة
موسى دل ذلك على تخصيص خلافة علي النبي صلى الله عليه وسلم
بحياته وشهاب الدين احمد بن محمد الخطيب القسطلاني وراي شاذ الساري شرح
صحیح بخاری میفرماید و لا حجة ليعرف في الحديث ولا متمسك لهم به كما

قف
تفهم حالات حديث تترك بنحوك
وشرح الساري

باب مناقبه على

قف
تفهم حالات حديث تترك بنحوك
وشرح الباري

باب مناقبه على
الغزوات

صلى الله عليه وسلم انما قال هذا حين استخلفه على المدينة في غزوة
 تبوك ويؤيده ان هرون المشبه به لم يكن خليفة بعد موسى كانه
 توفيل وفاة موسى بنحو أربعين سنة وبين بقوله الا انه ليس
 بنبي في نسخة لا نبي بعدى ان اتصاله به ليس من جهة النبوة
 ففي اتصال من جهة الخلافة لانها تلي النبوة في المرتبة ثم انما
 اما ان تكون في حياته او بعد مماته فخرج بعد مماته كان هرون
 مات فل موسى فتعين ان يكون في حياته عند صدرة الغزوة
 تبوك لمسير موسى الى مناجاة ربه ابن عمه عيارات نودي وكراني
 وعسقلاني وقسطلاني دلالت صريحة دار وبرائكة ابن حضرات اهتمام يلين
 نفى دلالت حديث منكرت بر خلافت جناب امير المؤمنين عليه السلام فهو ده
 وقصب سلقت در تطيب قلوب نواصب نافرين واقفاي ثمار مضيق
 جافين ربو و محمد بن احمد بن عبد الله بن محمد الطبري در رياض النضره
 بجواب احتجاج ابي يحيى بحديث منكرت كفته قوله في الحديث الاول ان موسى
 استخلف هرون عند ذهابه الى ربه الى آخر ما قرده قلنا الجواب
 عنه من وجهين الاول نقول هذا عدول عن ظاهر ما نطق به لنا
 الحال والمقال فانه صلى الله عليه وسلم قال لعلي تلو المقالة
 حين استخلفه لما توجه الى غزوة تبوك على ما سينفع ان شاء الله
 تعالى في آخر هذا الكلام وذلك استخلاف حال الحيوة فلما راني تالم
 بسبب الخلف اما اسفا على الجهاد او بسبب ما عرض من اذى

٩٣
 ٢٤٩
 الفصل

الحديث عشرين خلافا
 بكرى الهادي الاول
 ساقى بكرى الثاني
 في مناقب الامام موسى
 الكتاب

المنافقين على ما نسبته ان شاء الله تعالى قال له تلك المقالة انما
 له بعلو مكانه عنده وشرف منزلته التي اقامه فيها مقاما
 نفسه فالتنظير بينه وبين هرون انما كان في استخلاف منى له
 منتظما الى اخوة وشدا لا زده والعصدة به وكان ذلك كل حال
 الكهنة مع قيام موسى فيما استخلفه فيه يشهد بذلك عورة
 الحال فليكن الحكم في علي كذلك منتظما الى ما ثبتت له من اخوة
 النبي صلى الله عليه وسلم وشدا زده وعصدة به بمراسمه
 لم يشاركه في امر النبوة كما شاركه هرون موسى فلذلك لا يقال صلى الله
 عليه وسلم الا انه لا نبي بعدى اى بعد بعثتى هذا مع سبيل التنظير
 ولا اشعار في ذلك بما بعد الوفاة لا ينفع في اثبات بل هو لوجه
 على ما بعد الوفاة لم يصح تنزيل علي من النبي صلى الله عليه وسلم
 منزلة هرون من موسى لانفاء ذلك في هرون فانه لم يكن
 الخليفة بعده يوشع بن نون فعلم قطعاً ان المراد به الاستخلاف
 حال الكهنة لمكان التشبيه ولم يوجد الا في حال الكهنة الخ اذ عباد
 ظاهريست كه محبت طبرى محل حديث منزلت را بر خلافت و امامت عدول انظر
 انچه ناطق شديان لسان حال ومقال وامي نمايد ونصريح مى كند بآنكه در حدیث
 منزلت اشعار بما بعد الوفاة نیست نیز بنفى و نه باثبات پس این بنی صریح است
 دلالت حدیث منزلت را بر امامت جتایا امیرالمومنین علیه السلام و همین است
 مقصود و نواصب كما نقله المخاطب الحائز للمناقبة عجب تر آنكه بعد نفي اشعار

و نفي محبت طبرى دلالت حدیث منزلت
 بر خلافت

بعد وفاة موسى و ما كان الخليفة

بما بعد الوفاة بنفي واثبات ترقى ازان بنوده بنفي خلافت حضرت هارون بعد حضرت
 موسى عليهما السلام نفى خلافت جناب امير المؤمنين عليه السلام خواسته وبنابر
 معاذ الله لازم می آید که حدیث منزلت دلیل نفی خلافت جناب امیر المؤمنین
 علیه السلام پس این کلام باوصف منافقانش با کلام اول از کلام خواست السلام
 بهم فحش و اشنع است و علی بن برهان الدین حلبی در انسان العیون گفته و ادعت
 الموافقة والشيعة ان هذا من النص التفصيلي على خلافة علي
 كرم الله وجهه قالوا لان جميع المنازل الثابتة له من موسى
 سوى النبوة ثابتة لعل كرم الله وجهه من النبي صلى الله عليه وسلم
 والا لما صح الاستثناء اى استثناء النبوة بقوله الا انه لا يمتنع
 بعدى عما ثبت له من موسى استحقاقه للخلافة عنه لو كان
 بعد اى دون النبوة وروى بان هذا الحديث غير صحيح كما قاله
 الاممدي وعلى تسليم صحتة بل صحتة هي الثابتة لانه في جميع
 فهو من قبيل الاحاد وكل من الرافضة والشيعة لا يراه حجة في
 الامامة وعلى تسليم انه حجة فلا عموم له بل المراد ما دل عليه
 ظاهر الحديث ان علياً كرم الله وجهه خليفة عن النبي صلى الله عليه
 وسلم في اهله خاصة مدة غيبة نبوك كما ان هرون كان
 خليفة عن موسى في قومه مدة غيبته عنهم للمناجاة فعلى
 تسليم انه عام لكنه مخصوص والعام المخصوص غير حجة والى
 او حجة ضعيفة وقد استخلف صلى الله عليه وسلم في رار اخر

انكار حدیث انصاف
 بنی امیه

غیر علی فیلزم ان یكون مستحقا للخلافة ازین عبارت صحیحست که علی
 در حلی ضروری اعتنا بشاید پوشیده که اولاً در استدلال اهل حق
 بنفی صحت حدیث منزلت و قول آمدی بعدم صحت آن خواسته و باز بخوف
 مواضع محققین اهل حدیث تسلیم صحت آن نموده مگر از قبیل احادیث
 فنی تواتر آن کرده و بدعوی عدم حجیت اخبار احاد نیز راضی و شایسته آنرا
 رتبه حجیت افکنده و بر تقدیر تسلیم حجیت قدح در دلالت آن بر خلافت آغاز
 نموده و دلالت آن را مقصور بر خلافت اهل خاصه که همینست مقصود
 خواص مبرود کرده و این خلافت را هم محدود به مدت غیبت نبوک نموده
 و بعد از آن باب قدوای قنوجی معروف بمنعم خان در بحر المذاهب بحواله حدیث
 منزلت گفته و عن الزابع بمنع حقیقه الحدیث کما منعه الا مدعی لو سلم
 صحته الحدیث فلا تم التواتر بل هو خبر واحد بمقابله الاجماع
 کما قال اصحاب الحدیث انه صحیح لکنه من قبیل الاحاد و لو سلم فلا تم
 العموم فی المنازل بل غایة الاسم المفرد المضاف الی العلم الاطلاق
 و ربما تدعی کونه معهوداً معیناً کلام زید و لیس الاستثناء متصلاً
 بل منقطع عنه لکن فلا یدل علی العموم کیف من منازل الملاحق
 فی النسب و لو ثبت لعل رضوان الله عنه فالمراد لوقایه علیاً فی خلافة
 منه علی المدينة فی غزوة تبوک کما ان هرون کان خلیفه لموسی
 علیه السلام فی قومه حال غیبه و لو سلم العموم فلیس من
 منازل هرون الخلافة و التصرف بطریق النیابة علی ما هو

مقتضی امامت لانه شریک له فی النبوة وقوله اخلفه لیس
استخلا قابل مبالغه وتاکید فی لقیام بامر القوم ولو سلم فلا دلالة
على بقائها بعد الموت و لیس انتفاء ما بموت المستخلف عرک ولا
نقصا نابل ربما یكون عودا الی حالة اکمل وهی الاستقلال بالنبوة
والتبلیغ من الله فصرف هرون ونفاذ امره لو بقى بعد موسى
عليه السلام انما یكون النبوة وقد انتفت النبوة فی حق علی فتنفی
ما ینبئ علیها ویسبب عفا ولو سلم فلا دلالة على نفی امامته الاثمة
الثلث قبل علی رض ازین عبادت و صحبت که صاحب بحر المذاهب در تأیید
کلمات نواصب مبالغه تمام نموده بلکه نصیب سابقه از ایشان ربوده که اولاً
زبان ما منع صحت حدیث منزلت و نقل منع صحت آن از آمدی و اکشاده و بعد
تقدیر صحت آن از مقابل اجماع مدعوی فراموده ساقط از درجه اعتبار ساخته
و حتماً بودن آن از قبیل احادیثی تواتر آن خواسته و بعد این کاو کاو کل
اطلاق عنان بیان نفی دلالت آن بر خلافت مطلقه کرده کوسید علی در توضیح
و خمس الدین محمد بن علی و کوب منیر و علی بن احمد و بزی در سراج منیر و احمد
بن زینی بن احمد و علان شافعی معاصر در سیرت نبویه و فخر رازی در نهائیه العقول
و صفهائی در شرح تجرید و شرح طالع و تفنن زانی در شرح مقاصد و قوشچی در شرح
تجرید و ابن حجر مکی در صواعق و خواجه نصر الله کابلی در صواعق و سنا و السید در
سیف مسلول و غیر ایشان از شرح حدیث و تکلمین سنی مبالغه و اهتمام
در نفی دلالت حدیث شریف بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام کرده اند

پس تا صمیمیت اینحضرات بنیادیت الهی با عتران مخاطب با انصاف ظاهر و واضح شد
چه مقصود این انکار سنیّه با مقصود نواصب متحدست چنانچه نواصب قدح در
تمسک بدلائل ایحدیث بر خلافت جناب امیرالمومنین علیه السلام کرده اند همچنین
اینحضرات قدح و جرح در استدلال آن بر خلافت آنحضرت ننوده و گمان ببر که علی
سنیه نفی دلالت ایحدیث بر خلافت بیفاصله جناب امیرالمومنین علیه السلام که
مقصود الحقیق کرامست کرده اند نه نفی دلالت بر خلافت مطلقه که آلی از انطباق
بر مرتبه رابعه نباشد و کار نواصب قدح در دلالت بر خلافت مطلقه است و
اما قدح در دلالت بر خلافت بیفاصله مستلزم نصب نیست زیرا که کلمات اعلام
سنیه دلالات واضحی دارد و بر نفی دلالت بر خلافت علی الاطلاق مگر نمی بینیم
که کلمه انما در کلام توریشتی که قاری هم آنرا نقل کرده نص صریحست بر آنکه دلالت
آن مقصور بر قرب منزلت و مواخات است و دلالت بر خلافت ندارد پس چرا
مدلول آن محصور و مقصور درین دو امر باشد دلالت بر خلافت مطلقه که آنرا بر
خلافت مرتبه رابعه منطبق میسازند از مدلول ایحدیث خارج شد و نیز اگر غرض
اینحضرات قدح دلالت بر خلافت بیفاصله نبود ذکر وفات حضرت بارون
و رحیات حضرت موسی علیهما السلام و عدم فصل خلافت بعد وفات حضرت
موسی بهارون علیهما السلام و باین سبب سلب خلافت از حضرت امیرالمومنین
علیه السلام معنایی نداشت چه اینمعنی مستلزم سلب دلالت بر خلافت است علی
الاطلاق خواه در مرتبه اولی باشد و خواه در مرتبه رابعه بلکه اینمعنی دلیل دلالت
حدیث منزلت بر عدم خلافت امیرالمومنین علیه السلام است معا و امیرین ذلک

ابطال احتمال حرف در کلام
نواصب کلام سنیّه در کار
دلالت حدیث نیست بر خلافت

و آنچه در عبارت شمس المذکور است هیچ بعد هاتمه کان هرون مات قبل موسی
 فتعین ان یكون فی حیوته عند مسیره الی یثین و لا یتولد و کذا ذکر
 العلقه والعزیزی کلامها فی شرحها للجامع الصغیر للشیخ طبرسی
 بر انکار دلالت بر خلافت علی الاطلاق زیرا که این قول دلالت دارد بر آنکه خلافت
 بعد الحماة علی الاطلاق تشبیه با حضرت یارون خارج شده و الا تعین خلافت
 فی الحیوة راست نمی آید و نیز قول صاحب بحر المذاهب در آخر تقریرات که و کولم
 فلا دلالة علی نفی مائة الاثمة الثلث قبل علی صریح است در آنکه قبل
 ازین نفی دلالت حدیث بر خلافت علی الاطلاق نموده که بعد تسلیم دلالت
 آن بر خلافت تخصیص خلافت بر زمان با بعد عثمان خواسته و پنجین جمله بود
 بعد انتساب نفس در نفی دلالت حدیث بر خلافت گفته و بعد التیاء و التی
 کلا دلالة فیہ علی نفی مائة الاثمة الثلث قبل علی رضی الله عنه پس
 بحال صراحت ثابت شد که اولاً این حضرات نفی دلالت حدیث منزلت بر خلافت
 علی الاطلاق بلا تقیید ان بعدم الفصل می نمایند و بر تقدیر تنزیل و تسلیم
 دلالت حدیث بر خلافت این خلافت را بخلاف مرتبه رابعه می اندازند و بجهت
 بعد ادراک این همه عبارات و رناصیبت خطایی و قاضی عیاض و توشیحی
 و نووی و خلخانی و منظر الدین زیدانی و کرمانی و طبری و عسقلانی
 و قسطلانی و علقمی و عزیزی و قاری و علی و امثال اینها برسی نمایند که اینها
 مثل نواعب در دلالت حدیث منزلت بر خلافت قبح کرده اند و فرض کنیم
 که شیوخ ناصبیت این همه اعلام کبار موجب مزید تحقیر و انتشار و باعث نفی

سرسبکی واضطرار سنیّه این دیار نباشد لیکن بحر حرم که بعد سماع ثبوت ناصبیت
والد ماجد شاه صاحب با اعتراضات شان سرهای خود بکدام سنگ خار احواله
میسازند چه حضرت شان بنقص صریح موافقت مقال نواصب لئام و مطابقت
رای آن اقزام نموده اند چنانچه در ازاله الخفا بجواب حدیث منزلت گفته چون
مرقزی را خلیفه ساخت در غزوه تبوک مرقزی تشبیه پیدا کرد بحضرت یارو
در دو خصالت اول خلافت در وقت غیبت و بودن از اهل بیت نه در
ثالثه که نبوت است این معنی با خلافت کبری که بعد وفات آنحضرت صلی الله
علیه و آله و سلم باشد هیچ ربطی ندارد زیرا که آنحضرت صلی الله علیه و سلم در هر
غزوه شخصی را امیر مدینه مقرر میساخت خلافت کبری امر دیگر است و خلافت
صغری در وقت غیبت از مدینه دیگر الخ این کلام مجازفت نظام همان بانگ
بی هنگام نواصب لئام است که مخاطب مقام نقل کرده اعنی قوله اصل این خلافت
نه آن خلافت بود که محل نزاع است تا استحقاق آن خلافت بدادن این خلافت
ثابت شود الی قوله پس دلیل خلافت کبری نمیتواند شد فلهذا که بعد ادراک
مطابقت هر دو کلام در ناصبیت والد ماجد شاه صاحب بر بی باقی ماند که چنانچه
نواصب این خلافت را غیر خلافت کبری دانسته نفی ارتباط یکی با دیگری کرده اند
همچنین والد شاه صاحب تصریح این خلافت را خلافت صغری و مهائن خلافت
کبری میدانند و نفی ارتباط یکی با دیگری ولو بوجه مابکمال توضیح میفرمایند پس
مقصود والد ماجد شاه صاحب بامقصد و نواصب هر دو حد و التعلل
بالتعلل مطابق و موافق است آری ایتام و مبالغه در نفی ارتباط در کلام شان

ص
آخر فصل بحر از مقصد
اعل از در مشکه کتاب

زیادہ است کہ بلفظ پیچ ربطی ندارد نفی جمیع اخبار ارتباط نموده اند و در تقریر
 این تاکید و تشدید در نفی ارتباط مخاطب محتاط نقل فرموده پس این فرق مفید
 علو در حد شاه ولی اسد صاحب رخصت است کہ از نواصب ہم پارا فراتر گذارند
 و طرفه تر نسبت کہ باین افادہ سدیدہ شاہ صاحب ناصبیت خودشان ہم ثابت میشود
 چه حاصل این قدحی کہ از نواصب آورده اند عنقریب بعد این بحوالہ خود
 شاہ صاحب وارو خواهند ساخت یعنی خلافت جناب امیر المومنین علیہ السلام
 مقصور بر خلافت جزئیہ اہل و عیال کہ مقصود نواصب ضلالت خواهند نمود
 و قطع نظر ازینمہ بعنایت ایزدی و تائید صمدی فقیر حقیر کشف حقیقت حال
 مثل آفتاب روشن میسازم و ندای اطف المصباح فقد طلع الصباح میسازم
 و ثابت میسازم کہ اصل این تقریر خاص کہ شاہ صاحب بنواصب منسوب ساخته اند
 از حسام الدین سہارنپوری است و او امام و مقتدای شاہ صاحب است کہ انحال
 نبذی از ہفتوات او ہم فرمودہ اند و جلایکہ انبان کاہلی خالی یافتہ بسوی اخذ و ہتراق
 از دشانتہ وارد کردہ و مخاطب نخریر همان تقریر را بتغییر بسیر وارد کردہ و از مزید جیا
 آنرا بنواصب منسوب ساخته ناصبیت مقتدی و امام خود و امثال او کہ بمثل این
 تقریر تمسک اند ثابت فرمود فذلہ دترہ و علیہ لجرۃ حسام الدین در مراض
 الروافض بعد نقل تقریر استدلال الحق بحديث منزلة گفته رسول الثقلین شفیعنا
 فی الدارین باتفاق طرفین اینحدیث را وقت برآمدن بغزوہ تبوک فرمودہ
 و اصحاب حدیث دار باب سیر کہ متکفل بہان احوال الخضر ت اند صلی اسر علیہ وسلم
 تصریح کردہ اند کہ رسول خدا وقت برآمدن بدان غزوہ علی مرتضی را براہل و عیال

لا یمکن ان یموت
 ملا خلدہ عن کتب
 مالک بن سنان راضی
 و دیگر مقامات

ص ۱۹۱
 دلیل ثالث از فصل دوم
 از باب ثالث

خليفة ساخته بودند برای تعهد احوال ایشان در مدینه گذاشته نه آنکه منصب خلافت
 مطلق یا بجناب بخشیده بودند و باین خدمت والا آن شیر خدا را سر فراز گردانیده مسلم
 و بخاری از حدیث سعد بن ابی وقاص آورده اند که چون پیغمبر خدا صلی الله علیه
 و سلم از مدینه عزم بر آمدن کرد علی بن ابی طالب را در اهل خود خلیفه گردانید پس علی
 گفت یا رسول الله من در هیچ غزوه متخلف ننموده ام چگونه است که مرا بیگانه اری و
 گفت گذاشتی مرا یا رسول الله در خردان و زنان من نه بود ایا راضی نیستی تو ای
 علی که باشی نسبت بمنزله یار و ناز من موسی که بیست و در شرح مشکوٰۃ و صواعق و
 فصل الخطاب مدارج و معارج و حبیب السیر و ترجمه مستقصی و کتب دیگر گفته که
 آن سرور جهان بوقت بر آمدن بغزوه تبوک شاه مردان را بر اهل عیال خویش خلیفه
 ساخته برای تعهد احوال شان در مدینه گذاشته بودند پس ظاهر شد که این خلافت
 مخصوصست نه مطلق و گفتگو در مطلق است و آنحضرت صلی الله علیه و سلم درین
 غزوه چنانچه اهل سیر گفته اند محمد بن مسلم و بقوله سیاح بن عوفه را بر مدینه خلیفه
 ساخته بودند و این ام مکتوم را جنت اقامت صلوة بطریق نیابت و خلافت در
 مدینه گذاشته و پیداست که اگر خلافت علی مرتضی مطلق میبود بهر آئینه گذاشتن تجبه
 بن مسلم و این مکتوم معنی نداشت انتهی از ملاحظه این عبارت سر یا خسارت ظاهر
 که قدحیکه شاه صاحب از نواصب آورده اند در آن مذکور است چه نواصب
 بتصریح شاه صاحب گفته اند که این خلافت نه آن خلافت بود که محل نزاع است
 تا تحقیق آن خلافت بدان در این خلافت ثابت شود و همین است مدلول کلام
 صاحب مراضی چیست قال پس ظاهر شد که این خلافت مخصوصست نه مطلق

قدحیکه صاحب از نواصب
 نقل کرده و در بعضی
 نسخ از بعضی کتب است

و گفتگو در مطلق است و نیز دلیللی که شاه صاحب از نواصب بر مغایرت این خلافت با خلافتیکه محل نزاع است اعنی خلافت کبری و امامت مطلق آورده اند اعنی تعلیق بعض خدمات محمد بن مسلمه و سباع بن عوفطه و این ام مکتوم و درین عبارت مرافض فرمود فرق اینست که صاحب مرافض استخلاف محمد بن مسلمه و یا سباع بن عوفطه را بر مدینه علی الاختلاف ذکر کرده و شاه صاحب بجهت کد امی مصطحت ساخته اختلاف را از میان انداختند و قضیه منفصله ساختند و بجای خلافت مدینه صوبه داری گو تو الی گذاشتند و نیز طرفه سحر کاری بکار بردند که اجماع اهل سیر برین معنی ذکر شده لیکن با این همه این نواصب انداختند و من حیث لایشرع و یشرع و یکتم با ثبات ناصبیت صاحب مرافض و والد را بد خود و دیگران کابرا اعلام و امثال فحاش خود برداشتند ع همت دراز باد که اینهم غنیمت هست و از طرف انست که شیخ عبدالحق دهلوی هم با آنهم انصاف بانصاف حسب مزعوم اهل خلافت بایراد این قدحیکه نواصب آن مستک اند ناصبیت خود ثابت ساخته بانظار کمال دین و حیاسی خود پرداخته چنانچه در شرح مشکوٰۃ بشرح حدیث منزلت گفته و باین حدیث مستک نموده الله به در آنکه خلافت بعد رسول صلی الله علیه و سلم حق علی است رضی الله عنه و آنحضرت وصیت کرده او را بخلاف و علمای اهل سنت و جماعت میگویند حجت نیست مرایشان را در این بلکه ظاهر حدیث انست که علی را رضی الله عنه آنحضرت صلی الله علیه و سلم خلیفه ساخت مدت غیوبت او بغزوة تبوک چنانکه موسی بارون را خلیفه ساخت مدت غیوبت او بنا جات بر طور و نبود بارون خلیفه بعد از موسی زیرا که وفات بارون پیش از موسی است پچهل سال و آنحضرت صلی الله علیه و سلم

از انصاف

مستک شیخ عبدالحق دهلوی
مشکوٰۃ و خارج مشکوٰۃ
نواصب ذکر کرده اند

ص
چونکه از دقت
سال هم از جهت

در همین مدت اختلاف کرد این ام مکتوم را برای امامت مردم در نماز و علی رضی الله عنه
تفقد اهل بیت پیغمبر صلی الله علیه و سلم بنمود و این ام مکتوم امامت میکرد مردم اگر خلافت
مطلق نبود امامت نیز بحضرت علی رضی الله عنه حکم میکرد بلکه اولی و اہم بود و در
مدارج النبوة گفته و باین حدیث تمسک نموده اند شیعه در آنکه خلافت بعد از رسول
صلی الله علیه و سلم حق علی است و درین وصیت است از آنحضرت مر علی مرتضی با خلافت
و علمای سنت و جماعت گویند که حجت نیست ایشانرا چه ظاهر حدیث نیست که آنحضرت
صلی الله علیه و سلم خلیفه ساخت و برارضی الله عنه مدت غیبت او بخزوه تبوک لازم
نمی آید از استخلاف او بر اهل درینجا اختلاف بر امامت چنانکه موسی علیه السلام خلیفه
گردانید بارون را در قوم خود مدت ضعیف خود بنا جان و نبود بارون خلیفه موسی
بعد از وی وفات بارون بیشتر است از وفات موسی پهل سال آنحضرت اختلاف کرد
این مکتوم را برای امامت مردم در نماز پس علی رضی الله عنه تفقد احوال اهل و علی
بنمود و این مکتوم امامت میکرد و اگر خلافت نبود امامت بعلی رضی الله عنه
نیز حکم میکرد بلکه اولی و اہم بود و انتہی و از اینجا که دفع دلالت این حدیث بر خلافت
جناب امیر المؤمنین علیہ السلام نهایت شنیع و قبیح و بغایت ضعیف و قبیح است فاضل
رشید از راه کمال وقت نظر وجودت فکر در چهار تیکه سابقا منقول شد تا ویلی
عجیب برای تعسفات و تضلعات آئمہ عالی درجات خود که در انکار دلالت
حدیث شریف بر خلافت جناب امیر المؤمنین علیہ السلام سر کرم انداخته
کرده یعنی لغاوه نموده آنچه حاصلش اینست که توجیه این حدیث از اہل سنت در باب
خلافت بنا بر بیان عدم تمامیت تقریر علمای امامیه در باب خلافت جناب

امیر المؤمنین علیه السلام میفرماید ایشان بلا فصل باشد بطریق طرح افکار و دریافت سعی علمای
 امامیه در وضع انظار و آورده بر آنست و غایت این تاویل بالاتر از آنست که بیان
 توان نمود چه اگر غرض فاضل رشید آنست که سنیّه انکار دلالت این حدیث بر خلافت
 مطلقه نکرده اند بلکه بر خلافت بلا فصل پس مدفوع است باینکه کلمات این حضرت
 چنانچه بیان کردیم ضمیمه در انکار دلالت این حدیث بر خلافت علی الاطلاق اگر
 غرض فاضل رشید آنست که حضرات اهل سنت بنا بر محض رد و ابطال تقریرات شیعه و
 اظهار قصور است لال شان انکار دلالت این حدیث بر خلافت کرده اند آنکس که اولا
 بصمیم قلب اعتقاد دارند که این حدیث دلالت بر خلافت آنحضرت نمیکند پس این
 انکار از قبیل انکار طلوع شمس و وجود شمار و از غرائب افاد است و از کار است و بر آن
 بسبب متاتل زعفران زار و این تاویل شکر فیهان میماند که یهود و نصاری و اهل
 عناد و تعصب و اناک و ایتام و شفقت دوله و میل در خبیث بیقیاس با ابطال
 دلائل نبوت جناب رسالت صلی الله علیه و آله و سلم ادا میکنند که ما هرگز بصمیم قلب
 انکار دلالت این دلائل بر رسالت جناب رسالت صلی الله علیه و سلم نمیکنیم
 و پناه بخدا ازان میبریم بلکه غرض ما اظهار قصور تقریرات علمای اهل اسلام بود
 انظار و طرح افکار برای دریافت سعی علمای اخبار و فضلاء کبار است و بدین
 که امثال این کلمات ضحکه پیش نیست و هرگز عاقلی بآن گوش نمیکند بلکه سخن بران میزنند
 و نیز بنابرین نواصب را هم پیسنزد که بگویند چه حیکه شاه صاحب از و شان نقل کرده اند
 بنابر توجیه افکار و طرح انظار و دریافت سعی علمای کبار سنیّه است نه بطریق رد و انکار
 و هذا محال و غرضی به اهل الا بصار بر ظاهر است که اگر سنیّه در واقع انکار دلالت

این حدیث بر خلافت آنحضرت نمی‌گردد و غرض شان محض اظهار قصور تقریر شیعه بود
 استدلال باین حدیث بر خلافت جناب امیرالمومنین علیه السلام منسوب ساختن برفع
 از بیج صواب کما تنفوه به التوریشتی و نقل عنه القاری معنای نه شست و نیز قول
 توریشتی که الخلافة في اهل في حيوة لا تقضه الخلافة في الامامة
 بعد جماته الهی صریحست در آنکه نه این استخلافات دال بر خلافت آنجناب است
 مقابله حضرت امیرالمومنین علیه السلام بر حضرت یارون علیه السلام دلالت بر
 خلافت آنجناب میکند پس هرگاه و یکی هم ازین برود و امر بر خلافت جناب امیرالمومنین
 علیه السلام دال نباشد باز نمیدانم که دلالت بر خلافت آنجناب از کدام لفظ برای
 برای خدا آن دلالت صحیح که این انظار رکبکه سفیل بدان وارد نمیشود و ارشاد
 و معنی از کلام توریشتی التماستدل الیه صریح پدیدست که این حدیث بجز قرب منزلت
 و اختصاص بمواخات برامری دیگر دال نیست پس این نفی صریح دلالت خلافت
 و نیز نسبت توریشتی در معتمد غیر معتمد حمل و عدم وقوف یا عناد را بحال این حدیث
 بر امامت ابی ازین تاویل است و همچنین قول او روا نباشد که مراد ازین خلافت باطل
 و کلام نووی نیز بغایت صراحت دال است بر نفی دلالت آن بر خلافت حیث قال
 ليس فيه دلالة على استخلافه الخ و درین کلام و امثال آن بیان قصور تقریر
 شیعه را چه نه فلسفست و از افتاده خطای ظاهریست که استدلال باین حدیث بر
 خلافت جناب امیرالمومنین علیه السلام غیر صواب است چه خلافت جزئیة در حیات
 دلالت بر خلافت کلیه بعد وفات نمیکند و هذا هو الذي قلنا به
 النواصب عذبه الله بعدا ب و اصيب و قريب است بهنوات علی فی تسویلات

عمر بن خطاب و عجمی قول خطابی که کرمانی و مظفر الدین نقل کرده اند و مایه خلافت
 در اشکال است و آن اینست فلیکن كذلك الا و فیه من ضروب الامثال صریحت
 در آنکه خلافت حضرت امیر المومنین علیه السلام در وقت خاص یعنی حیات سرور انام
 صلی الله علیه و آله و سلم منحصر بوده و فایده الدلالة على الخلافة بعد الوفاة
 و عجمی قول طبری که در فتح الباری هم نقل کرده و بتمام جواب آنرا پسندیده و حیات خلافت
 در اشکال فمیده ظاهرست در آنکه خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام مخصوص
 بحیات سرور کائنات صلی الله علیه و آله و سلم است حیث قال ولما کان طرب
 المشبه به انما کان خلیفة فی حیوة موسى حل ذلك على منحصرو
 خلافة على النبي صلی الله علیه و سلم بحیوة نبی این نقل واضحست
 بر نفی دلالت حدیث بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام و تبیین قصور
 تقریر شیعه را بان ارتباطی نیست و کلام این جزم که شایع صاحب در تاجیه نقل
 کرده اند نیز صریحت و در نفی دلالت حدیث بر استحقاق خلافت و حصول دلالت آن
 بر قرابت و قول صاحب ریاض النعمرة فلیکن فی علی كذلك و ایضا قول
 ولا اشعار فی ذلك بما بعد الوفاة لا بنفی ولا باثبات و دیگر کلمات
 او هم بصراحت تمام ابای کلی ازین تاویل دارد و اما عبارت صاحب مراض
 و شیخ عبدالحق که همسان ترانه فواصب است پس ابای آن ازین تاویل مجور
 در کمال ظهور و از مزید وضوح بر احدی غیر مستور و این همه افتادات و عبارات
 اینحضرت را در ابطال دلالت حدیث بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام
 یکسو گذاشته فاضل شید و اولیائش که مدعیان علیی الطبیعت میباشد

نموندن منی بمنزله هرون من موسی و قد استخلف النبی صلی الله علیه
وسلم این امر مکتوم علی المدينة احد عشر مرة و هو اعلم لا یصلح للامان
لان ان فی هذا الحدیث دلالة علی عدم استحقاق علی للامامة
لکن هرون مات قبل موسی و لم یکن له بعد موسی امر فیلزم الراجح
من یقولوا لیس علی بعد التثنی امر الله لثان الرافضة لو عقلت
ما ذکر و هذا الحدیث علی استحقاق لانه شبهه هرون فی الاستخلاف
و لم یحصل من استخلاف هرون الا الفتنة العظيمة و الفساد الکبیر
بعادة بنی اسرائیل العجل حتی اخذ موسی رأس اخیه بجرمة الیه و كذلك
حصل من استخلاف علی ایضا لما عرفت من قتل المسلمین یوم الجمل
و فی صفین و و ههنا اسلام حتی طعنت فیہ الاعلاء و اراهم یکن
او علی علی فی ذلك لکونه صاحب الحق لکن لو لم یکن فی خلافتهم
مثل ذلك لکان اولی این کلام غرابت نظام که ناشی از کمال ثوران جوهر
بجهر و عناء و اضطرام و شنداد و احتداد و نار احقاد و التهاب و شتعال
لغات شتتا و لدا و شتمل پر غایت ناصبیت و ابدار کواضن اضغان و اعلان
تعمای عدوان و شتتان و اظهار نهایت امانت و استخفاف و استنزا
و شتمار و قسطنطین و خیلا و شکبار و استحقارست بندای بلند آواز سید هد که
حدیث سیرت اصلاء دلالت بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام
بیکه پس خیر انهم که آیا اولیای فاضل و شید این عبارت را هم برین محل
تجلی می خواهند فرمود یا سر بر دامن حیا افکنده از تاویل یک دست

دعای یوم الجمل و لک
حدیث سیرت بر عدم استخلاف
جناب امیر خلافت را

دعای یوم الجمل و لک
حدیث سیرت بر حصول فتنة عظمی
و فساد کبیر از استخلاف جناب امیر

خواهند برداشت و اقرار کمال متانت و رزانت افتاد خود خواهند ساخت
 بته اندک انصاف باید فرمود که معنای کلمه دلالة فيه علی امامة علی
 بوجود همینست که تقریر شیعه قاصرست و در واقع این حدیث بر امامت و فلاح
 جناب امیر المومنین علیه السلام دلالت میکند و قطع نظر از این ناصب عجز و بجز
 نفی دلالت این حدیث شریف بر امامت جناب امیر المومنین علیه السلام انفسا
 فرموده ادعای دلالت این حدیث شریف بر عدم تحقیق جناب امیر المومنین
 علیه السلام برای امامت نموده نامسبیت و عداوت کائن را که از دیر باز در
 لباس شن بکار میبرد و ریخا باطلان و اجماع رسانیده و لفظ صدق
 مولانا علی بن ابی طالب ما اضمرا حدیثا کما ظم فی فلتات لسانه
 و صفحات و جبهه و هر گاه نزد احو را این حدیث شریف که حضرات ایست
 هم محض راوی آن نمیند بلکه معتزلی بجهت و تواثر آن میباشد و از کلام خود ادعای
 در وجود اول ثبوت آن بنا کیده و تکرار ظاهر و وضاحت دلیل عدم استحقاق
 آنجناب برای امامت باشد عیاذ الله بقاء و مدیث نبوی بر زعم باطلش
 گوید که جناب امیر المومنین علیه السلام استحقاق خلافت نبود این مذهب فواجب
 و خوارجست و غایت مذهب ایست حسب ظاهرا نیست که انکار دلالت حدیث
 نبویه بر امامت جناب امیر المومنین علیه السلام می کنند و اما ادعای دلالت
 روایات نبویه بر عدم تحقیق آنجناب برای خلافت پس آن خلاف مذهب
 همست و مرکب آن محذرت و کافر بختست که اصالح الله حاله و عاف
 علیه عذاب و نکاله و هر گاه بتصریح صریح احو و درین حدیث دلالت

بر عدم استحقاق جناب امیر المومنین علیه السلام برای امامت پس تاویل علیل و توسل
بعیل ضلّ شید بهاء منشور اگر دید و هیچ مسامحه و مجانی برای آن نماند و گمان
نمی برم که هیچ مکاری و معاندی اگر چه مکاره و عناد او بغایت قصوی رسید
باشد بعد سماع کلام بشاعت نظام امور الزام تاویل رشید ققام نماید و لطیف
رنگین تر اینست که ناصب اعمور باد عای دلالت حدیث منزلت بر عدم استحقاق
جناب امیر المومنین علیه السلام برای امامت تیشه بر پای خود زد و بجهت غفلت
از اکاذیب مفسرین و خرافات کذابان من حیث لا یشر بطلان خلافت شیخین
و عدم استحقاق شان برای امامت اعتراف نمود و زیرا که سابقا دانستی که حدیث
منزلت را بعض کذابان بنمکین فی الافترافه شاید گویان بنی امیه کثیرا بحدود حق
شیخین فرو آورده اند و عیاذ اباسمه جناب رسالت صلی الله علیه و آله
و سلم اقرار بسته که آنجناب این پرده را از خود بمنزله هارون از موسی گفته و چون تشبیه
جناب امیر المومنین علیه السلام بحضرت هارون نزد اعمور دلیل عدم استحقاق آنجناب
برای امامت است پس بالبداهه تشبیه شیخین بحضرت هارون دلیل صریح بر عدم استحقاق
شیخین برای امامت نباشد و خلافت ایشان وجهی از صحت و انعقاد نخواهد داشت
که بحیث نبوی عدم استحقاق شان ثابت شد فخر هذا الهذر علی الاعور
الافخر من نفعه اعظم و اکثر باجماع نظر تا تل لیل ایمان و اسلام درین کلام
شناعة فرجام نظر فرمایند که چگونه اعمور بیزید حیا و آزر م حدیث منزلت را ویل
فنی استحقاق جناب امیر المومنین علیه السلام برای امامت گردانیده و بران اکتفا
نموده استدلال الحق را باین حدیث بر استحقاق جناب امیر المومنین علیه السلام بر

نبوت عدم استحقاق شیخین
برای خلافت از کلام اعمور
بسیب حدیث نبوی و در حق
شان

خلافت منافی عقل میدانند و در توجیه نفی عقل از طعن بسبب بسند لال بایحدیث امریرا
 ذکر میکنند که اهل اسلام را بملاحظه آن موثر تر بنیخیزد یعنی تشبیه جناب امیر المومنین علیه السلام
 را بحضرت بارون علیه السلام در استخلاف و دلیل حصول فتنه عظیمه و فساد کبیر مثل فتنه
 و فساد عبادت عجل کفر و شرک باری تعالی میکردانند و همین اسلام بسبب
 استخلاف آنحضرت ثابت میکند و میگوید که حاصل نشد از استخلاف بارون مگر
 فتنه عظیمه و فساد کبیر بعبادت بنی اسرائیل عجل را و همچنین حاصل شد فتنه عظیمه
 و فساد کبیر از استخلاف علی بسبب آنچه دانستی از قتل مسلمین و زجر جمیع و صفین و کشته
 اسلام تا آنکه طعن کردند در و اعدا پس حالامی باید که اولیای فاضل رشید از خدای
 خفقت بیدار و از سر کربت توجیه تصرفات اسلاف کبار و شمار گردیده و درین طعن
 و استحقار که از اعور عالی تبار نسبت جناب حیدر کرار صلوات الله و سلامه علیه
 با اختلاف الیل و النهار سرزد و ملاحظه فرمایند و خاک بر آری و قفله بر سر کنند
 و جامهای مزین خود را تا بدامن چاک زنند که نفی دلالت حدیث منزلت را بر خلافت
 چه ذکرست و ازان بلکه ادعای دلالت آن بر عدم استحقاق آنحضرت برای خلافت
 هم چه مقام شکایت که اعور معاذ الله دلالت حدیث منزلت بر کمال طعن و عیب
 و لوم و ذم و غایت تمییز و تحقیر و تبجین و تقریع و تشنیع و تقبیح ثابت می کند و دلالت
 کلام اعور بصیر بر نهایت امانت و تحقیر و عظمت اندر او تمییز بر ناظر خیر کمال
 و ضعیف و ظهور روشن و ستیز است بچند وجه اول آنکه قول اوان الرافضة
 لو عقلت ما ذکر و اهذا الحدیث حجة علی استحقاق علی دلالت دارد
 بر آنکه ذکر این حدیث و احتجاج بان بر استحقاق جناب امیر علیه السلام معاذ الله

مفسر
 از جمله حدیثیه از کلام اعور
 معنی او برینست که جناب
 می شود

خلافت عقل و مثبت سلف و محقق است حال آنکه خود شاه صاحب تصریح می
 فرمایند که این حدیث دلیل اہلسنت است در اثبات فضیلت حضرت امیر
 و صحت امامت ایشان در وقت نزاع زیرا که ازین حدیث استفاد می شود آنحضرت
 برای امامت و فاضل رشید ہم بکرات و مراتب تصریح کرده بآنکه نزد اہلسنت
 حدیث دلیل صحت خلافت جناب امیر المؤمنین علیہ السلام و انکار ولایت این
 حدیث بر اصل خلافت آنجناب شنیع و فطیح و استعنا و استعاذہ از ان بحق تعالی
 نموده و ہر گاہ نزد اہلسنت این حدیث دلیل امامت جناب امیر المؤمنین علیہ السلام
 باشد و نیز نزد شیعه دلیل امامت آنجناب است بلاریب پس معلوم شد کہ نزد
 جناب امیر المؤمنین علیہ السلام ہم این حدیث دلیل امامت آنجناب بودہ کہ مخالفت
 شیعه آنحضرت را قطعاً و حتماً باطل است کما یظهر من احکام الاحکام للامامی شریع
 التفتازانی علی الشرح العضدی المختصر این کما جب ایضاً و مخالفت اہلسنت آنحضرت
 حسب عاوی شان و جہی ندارد و ہر گاہ این حدیث دلالت امامت جناب
 امیر المؤمنین علیہ السلام نزد آنحضرت باشد حسب اعتقاد شیعه و سنی ہر دو پس
 طعن و تشنیع شنیع امور بر استدلال باین حدیث بر امامت آنجناب معاد ہ
 بآنحضرت متوجہ گردود و م آنکہ قول او کلام شتمہ بہرون فی الاستخلاف
 ولو یحصل من استخلاف ہارون الا الفتنة العظيمة والفساد الكبير
 بعبادة بني اسرائيل الجمل لالت دارد و بر آنکہ وجہ نفی عقل استدلین باین حدیث
 و لزوم سلف و محقق ایشان معاذ اللہ اینست کہ جناب سالتاب صلی اللہ علیہ وآلہ
 وسلم تشبیہ دادہ حضرت امیر المؤمنین علیہ السلام را بحضرت ہارون علیہ السلام

در استخلاف حاصل نشد از استخلاف یارون علیه السلام گرفته عظیمه و فساد کبیر عباد
بنی اسرائیل عجل را و این کلام شاعت نظام شناعة فرجام دلالت ظاهر دارد
بر آنکه ازین حدیث معاذ است ظاهر می شود که از استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام
فتنه عظیمه و فساد کبیر که مثل فتنه عظیمه و فساد کبیر عبادت عجل است پیدا خواهد شد
و معاذ است بر جناب امیر المومنین علیه السلام لوم و طعن این فتنه عظیمه و فساد کبیر
متوجه خواهد شد چنانچه بر عمو اعمور العیاذ بالله لوم و ملام فتنه عبادت عجل بر حضرت
یارون علیه السلام متوجه است سوم آنکه قول او حتی اخذ موسی بر اس اخیه
بجرح الیه دلالت صریحه دارد بر آنکه معاذ است از حضرت یارون علیه السلام قصود
و فتوری واقع شده و لوم و ملام این فتنه عظیمه و فساد کبیر بر حضرت یارون علیه السلام
متوجه است و معاذ است حضرت موسی حضرت یارون علیهما السلام را بجرع اس
ایانت کرده پس چنانچه قول او و لم یحصل من استخلاف یارون الا الفتنه
العظیمه و الفساد الکبیر الخ دلالت صریحه دارد بر آنکه بر عمو اعمور حضرت یارون
سبب فتنه عظیمه و فساد کبیر گردیده همچنین این قول دلالت برین معنی دارد و ظاهر
که غرض اعمور از اثبات مزید لوم و طعن بر حضرت یارون علیه السلام نیست که
تاکید و تشبیه اثبات طعن بر جناب امیر المومنین علیه السلام نماید فقط الله
اکبر چهارم آنکه قول او و كذلك حصل من استخلاف علی ایضا ما عرفت ان
بالبغ و جوه و اصرح طرق دلالت صریحه دارد بر آنکه از استخلاف جناب
امیر المومنین علیه السلام معاذ است فساد کبیر و فتنه عظیمه مثل فتنه عبادت عجل
حاصل شد زیرا که ضمیر حاصل در قول اعمور راجع بفساد کبیر و فتنه عظیمه است

که سابقاً کور شدیم آنچه که لفظ ایضا دلالست صریح دارد بر آنکه از استخلاف جناب المؤمنین
 علیه السلام معاذاً همان فساد کبیر و فتنه عظیمه که از استخلاف حضرت بارون حاصل شده
 حاصل گردید ششم آنکه قول اولیما عرف من قتل المسلمین يوم الجمل و فی صفین
 صریح و بر بیان ظاهراًست بر آنکه نزد احوار کثیر الزلل قتل اهل صفین و جمل معاذاً صحت فتنه
 عظیمه و فساد کبیر بود که هفتم آنکه قول او و وهن الاسلام دلالست صریح دارد بر آنکه معاذاً
 نزد احوار مؤمنین قتل جناب یحییٰ الدین و قاتل المناکشین و القاسطین و المارقین
 حضرت امیر المؤمنین علیه السلام اهل جمل و صفین را کناکشین و قاسطین اند معاذاً
 سبب هین اسلام و ضعف دین حضرت خیر الانام علیه و اله الاف التحية و السلام گردید
 و فی هذا من التشیع و الاثر اما تمهد منه الجبال و تنشق الصخور و
 یبقی سوء ذکره علی مرالد هود و کن العصور کثرت آنکه قول او حتی
 طعنت الاعداء دلالست صریح دارد بر آنکه قتل اهل جمل و صفین که سبب هین
 اهل اسلام بر عزم اوست موجب طعن اعدا در جناب امیر المؤمنین علیه السلام گردید
 و این طعن اعدا نزد احوار که اعدای الاعداءست قابل التفات و اعتنا و موثر در
 نقص علو قدر و مزید سنا معاذاً صحت باشد اما آنچه احوار در آخر کلام از اهل
 اسلام خوفی کرده فقره و ان لمریکن کالوم اسلم بر زبان آورده پس با وصف آنکه
 انفی التقی اثبات است مگر قطع نظر از آن میگویی که هر چه تراوشش نفی لوم است چنانچه
 دلیل اقتضای آن میکند لیکن بکار ما اولین میخورد چه کلام او لینش حکمت
 و اثبات منقصت و حطم مرتبت جناب یحییٰ الدین امیر المؤمنین علیه السلام
 اگر بعد از آن بالا بجا بحق حکم کند موجب سقوط الزام نمیتواند شد غایه الامر

در اخبار و احادیث

بین الکلامین تناقض و تنافض ثابت خواهد شد و ذلک لیس بعید مرهوک
 انصاف بل ذلک شان جمیع المبطلین الا کتاب طرّفه انت که اعرار
 مزید عداوت جناب امیر المومنین علیه السلام و شغف غوام و انماک در بهتان و عداوت
 و افتد ایرانیای معصومین کرام از مخالفت کلام خود و تنافض صریح بهم نماند
 بیانش آنکه خود در وجه اول تصریح کرده که حدیث منکر برای تسلیه جناب امیر المومنین
 علیه السلام گفته شد و حیث قال الا اول انه قيل تسلیة لعل لا نصیحا
 علیه السلام و باز گفته فقال لنبی صلی الله علیه و سلم تسلیة اما ترضی
 ان تکون منی بمنزلة هرون من موسی و با وصف این تصریح مکرر بصدور این حدیث
 بنا بر تسلیه ازان سرور بزدی هر چه تمامتر سر اسر تکذیب خود نموده در وجه دوم ادعا
 دلالت این حدیث شریف بر نفی استحقاق جناب امیر المومنین علیه السلام برای
 خلافت کرده و بران هم صبر و قرارش دست نداده و با انهاک در غلو او نصب
 و حقه نداده بیا نگیلی شکام مدعی دلالت این حدیث بر حصول عیب عظیم اهنی ترتیب
 فتنه عظیمه و فساد کبیر استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام کرده و همانا ظاهر
 و بدیهیست که هر گاه این حدیث دلیل نفی استحقاق خلافت و دلیل حصول فتنه عظیم
 و فساد کبیر استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام معاد امدن فلک باشد حصول
 تسلیه جناب امیر المومنین علیه السلام و دفع طعن منافقین لثام باین حدیث غیر ممکن
 بلکه بنا برین این حدیث تایید و تصدیق مزعوم منافقین تصحیح و تشریح و تمهید
 و توضیح عیب طاعنین خواهد شد که ازان نهایت ذم و لوم و عیب و طعن
 یعنی نفی استحقاق خلافت و حصول فتنه عظیمه و فساد کبیر مثل فتنه رفسا

تنافض و تناقض در وجه اول
 اعرار با وجه اول

عبادت عجل باستخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام العیاذ بالله ثابت میشود
 پس تسلیه کو دفع طعن کجا بخیر تم که ناصب عور در حالت تحریر این کلمات مرتضی
 و خرافات مکدر و تلفیق این شنائع ابا طیل و ترهات اضالیل و تغوّه باین
 هیانات فاحشه و تقوّل باین بهتانات ناصحه و تصویر این قبائح ایرادات
 و فطنان اعتراضات و هزلیات فاسده و شعریات کاسده و خرابی مجنون
 و زور و طرائف فنون شرور و سخائف بهفوات زبون و شمشعاعات تسویلات
 سرنگون و عجائب الحادیات گوناگون و عظام زندقیات بوقلمون کیسلم
 کذاب و دیگر کفار او شایب را هم ملاحظه ان دست تحسیر بردست و پای ندامت
 و زگل خمار زده بود یا مست لای عقل یا محموم یا مجنون صدق بکم عی فیهم لای عقلون
 و هر چند ناصب عور و کاذب ابر در وجه ثالث عداوت و عناد را باقصی الغایا
 رسانیده لیکن در حقیقت از ان اعتراف بدلائل حدیث منزلت بر خلافت
 جناب امیر المومنین علیه السلام واضحست حیث قال لانه شبهه بکرون
 فی الاستخلاف و این نص صریحست بر آنکه جناب رسالتاب صلی الله
 علیه و آله وسلم جناب امیر المومنین علیه السلام را شبیه داده بحضرت بارون
 در استخلاف و ظاهرست که مراد از این استخلاف نه استخلاف حال الحیوة هست
 که درین استخلاف هرگز فتنه و فساد می واقع نشده پس مراد عور استخلاف بعد
 الوفاة هست و هر گاه شبیه جناب امیر المومنین علیه السلام با حضرت بارون
 در استخلاف بعد الوفاة با اعتراف عور ثابت گردد بدلائل حدیث منزلت
 بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام بالبداهة ثابت گردد پس کمال

ثبوت دلائل حدیث منزلت
 بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام
 عور

تناقض وجه سوم
باصول دعوی

عجیب است که خود احور درین وجه ثالث تشبیه جناب امیرالمومنین علیه السلام
در استخلاف اعتراف می کند و باز بسبب عدم تامل و مزید اختلال عقل این
وجه را از وجه نفی دلالت حدیث منزلت بر امامت جناب امیرالمومنین علیه السلام
می شمارد و هل هذا الا تناقض فضیح و تقافت قیم و این صنیع شنیع احور
بدان می ماند که بگوید که در کلمه لا اله الا الله دلالت بر توحید باری تعالی
نیست بچند وجه و باز در وجه نفی اعتراف کند بآنکه این کلمه دلالت دارد بر آنکه
الله تعالی احد است و لکن معاذا الله از الوهیت باری تعالی فتنه و فساد عظیم
حاصل شده و بعضی آیات موهمه جبر را برین معنی سند آورد بلکه همین قصه عباد
عجل با حسب معلوم اشعریه که شرور را منسوب بایزد و خفور می نماید دلیل آن
گرداند پس کلام ناصب احور و هذا النعل بالنعل مطابق و موافق کلام لمجد بنایست
و هرگاه دلالت حدیث منزلت بر خلافت جناب امیرالمومنین علیه السلام باعتراف
احور ثابت گردد بفاوخذ ما صفا و دع ما کدر با اعتراف ناصب
تا انصاف بدلالت حدیث بر استخلاف قبول کردیم و اما ادعای آن کثیر الا
دلالت حدیث بر ایراث این استخلاف فتنه و فساد را پس بفاوخذ کالای بدیش
خواند بر رو او مرد و دست و مثبت ففاق و کفر قائل عنود و مدعی تجود و تنفوه
کنود و میغض حقود و معاند حسود و امکنده الودود و دود و تخم الدین خضر بن محمد بن
علی الرازی در کتاب التوضیح الانور با کج الواردة لدفع شبه الاحور بجواب
وجه ثالث احور گفته وجه الشبه هو القربا الفضیلة لا ما توهمه
من الفساد الکبیر و الفتنة العظيمة و الا لم یکن تسلیة بل

مذمومة و منقطعة و هو باطل بالاجماع علی ان الفتنة و الفساد
 لم یحصل من نفس الاستخلاف بل من احوالهم الفاسدة و اراهم
 البکاسة و الا لکان القدح فی البنی المستخلف علی ما قبل البغاة
 الناکثین و القاسطین و المارقین عملاً بقول رب العالمین فان
 بغت احدکما علی الآخر فقاتلوا الذین تبغی حتی نفی الی امر الله
 و و هن الاسلام من فعل المخالفین اللثام و طعن الاعداء
 لقلة بصارهم و متابعة الاواء هذا و لو علم الخارجی
 الاغور التائه فی الضلال بحقیقة مال المقال ما قال خلک
 لانه اذا کان علی کھرون و خلافتہ کخلافتہ لزوان
 یکون علی صاحب الحق و المخالف موزعاً علیہ غیره بغیر حق
 کما ان هرون کان صاحب الحق و عبادة الجمل التي اثر و ما علی
 متابعتہ کان باطلا فیلزم منه بطلان الثلثة الذین خلفوا
 لکونهم کالجمل المتبع و لا دخل لمحاربة علی لان وجه الشبه يجب
 ان یکون مشترکاً بین الطرفين و المحاربة لیست کذلک فتدبر
 و محتجب نماید کہ چنانچہ ہر دو وجہ اخیر امور کہ ہر دو برہان اظہیر کفر و نفاق
 قائل است مخالف با وجہ اولین است همچنین ہر دو وجہ باہم نیز متخالف و
 متناقض است زیرا کہ مقتضای صریح وجہ دوم است کہ ایخدیث دلیل نفی استحقاق
 جناب امیر المومنین علیہ السلام برای خلافت بعد جناب سالتاب صلی اللہ علیہ
 و آلہ و سلم زیرا کہ درین حدیث تشبیه بحضرت ہارون واقع است و حضرت ہارون

متناقض ہر دو وجہ اول و دوم

علیه السلام در حیات حضرت موسی علیه السلام وفات کرده و خلافت نرسیده
 پس همچنین بیداید که جناب امیر المؤمنین علیه السلام معاذ الله بعد جناب سالتما
 صلی الله علیه و آله وسلم خلیفه نشود چنانچه حضرت هارون بعد وفات موسی
 علیه السلام خلیفه نشد پس ازین وجه سلب خلافت جناب امیر المؤمنین علیه السلام
 بنا بر مزعم باطل احوار ثابت شد و مقتضای چه سوم نیست که این حدیث دلالت
 دارد بر آنکه خلافت جناب امیر المؤمنین علیه السلام را حاصل شده لیکن آن خلافت
 سبب فتنه عظیمه و فساد کبیر گردید مثل خلافت حضرت هارون علیه السلام که
 بر مزعم باطل او مورث فتنه عظیمه و فساد کبیر گردید پس بنا برین این حدیث دلیل
 حصول خلافت برای جناب امیر المؤمنین علیه السلام است لیکن آن خلافت موجب
 طعن و عیب نزد منافقین و معاندین دین است پس این وجه منافی و نافی وجه
 دوم گردید و تناقض و تضاد و وجه بغایت وضوح رسیده که وجه دوم
 مثبت نفی خلافت است علی الاطلاق و وجه ثالث مثبت خلافت است و لو
 مع العیب و النقص و الذم و الغضب علی زعماء و بر چند شاعت و فساد
 و بشاعت و قبح و سماجت و زواریت اثبات احوار فتنه عظیمه و فساد کبیر را از خلافت
 حضرت هارون علیه السلام بر ظاهر است و کلام او حاجت جواب ندارد و قابل توجه
 و لائق اعتنا نیست لکن برای مزید توضیح می گویم که بر هر عاقل و متامل
 نصیحت شعار بود و آشکار است که احوار ناصب درین کلام سراسر کذب
 و اتمام بر ملک علام و انبیای کرام فرستاده که او عامی حصول فتنه عظیمه و
 کبیر عبادت عجل بسبب استخلاف حضرت هارون علیه السلام و اثبات استحقاق

بجوت کلام با خود در نسبت لغت
و فساد کلمات با خود در
کلام حق تعالی

آنحضرت برای امانت نموده و این همه سر اسرار تکذیب کلام الهی است که از آن بر اوت
حضرت هارون ازین فتنه و فساد ظاهر و واضحست قال الله تعالی و لقد قال لهم
هارون من قبل یا قوم انما فتنتم به و ان ربکم الرحمن فاتبعوه و اطیعوا
امری یسخر الله حق تعالی در کلام صدق نظام خود حکایت فرماید که حضرت هارون
بنی اسرائیل را ازین کفر و شرک زجر و منع کرده که شناعیت آن بیان نموده و امر باتباع
پروردگار و اطاعت خود نموده و احوار سنیان بر خلاف آن صدور فتنه عظیمه و
کبیر کفر و شرک و عبادت عجل را ناشی از خلافت حضرت هارون علیه السلام گردانند و
آنحضرت را باین سبب مستحق ایذا و امانت داند علامه نظام الدین نسیا بوری در
تفسیر غرائب القرآن و سروده شراة بیخانه اخبارات هارون له بال نصحا
و اشفاقا فی شان نفسه و فی شان القوم قبل ان یقول لهم التامی
ما قال ما شفقت علی نفسه فماتت اذ خلها فی زمرة الاکمرین
بالمعروف و الناهین عن المنکر و انه امتثل امر اخیه حین قال لهم
یا قوم انما فتنتم به قال جارا لله کانتهم اقل ما وقعت علیه انصا
حین طلع من الحفرة فتوا به و استحسنوه فقبل ان یطلق الامر
بأدرة هارون فرجهم عن الباطل و لا بان هذا من جملة الفتن
ثم دعا هم الی الحق بقوله و ان ربکم الرحمن و من فوائده تخصیص
هذا الاسم بالمقام الیهم انما یوافق ما علیه فان الله یرحمهم
و یقبل توبتهم ثم یبیین ان الوسيلة الی معرفة کفیه عباد الله
ما هو اتباع النبی طاعته فقال فاتبعونی و اطیعوا امری و هذا ترتیب

سوره طه پاره ۳
رکوع ۱۳

بجوت کلام با خود در نسبت لغت
از تفسیر این تفسیر غریب

فی غایة الحسن ازین عبارت ظاهرست که باخبار ایزد منعم حضرت یارون علیه السلام
 قصوری در نصح و اشفاق در شان نفس خود و در شان قوم قبل مقال پرا ضلال اسام
 نکرده و امر بمعروف و نهی عن المنکر و امتثال امر حضرت موسی علیه السلام بعمل آورده و
 قبل اطلاق سامری بنی اسرائیل را زجر از باطل و دعوت بسوی حق فرموده و
 ایشان را بتبایع و اطاعت خود مامور ساخته پس او عامی سمیت استخلاف حضرت
 یارون علیه السلام برای فتنه عظیمه و فساد کبیر و نسبت آنحضرت بهما و تفصیر
 معاذ است که ذی کلام ایزد قدیر و مخالفت و معاندت با خیر بصیرت و کائنات
 مثل جبر و در تفسیر کبیر فخر رازی در تفسیر قوله تعالی و لقد قال لهم قبل
 یا قوم الایه سفورست اعلم انه قال ذلک شفقة علی نفسه و علی
 الخلق اما شفقتہ علی نفسه فلا تہ کان مأمورا من عند الله
 بالامر بالمعروف والنهی عن المنکر و کان مأمورا من عند اخیه
 موسی بقوله علیه السلام اخلفنی فی قومی واصلم و لا تتبع
 سبیل المفسدین فلو لم یشتغل بالامر بالمعروف والنهی عن المنکر
 کان مخالفا لامر الله و الامر موسی و ذلک لایحیی ازین عبارت ظاهرست
 که حضرت یارون علیه السلام شفقت را بر نفس خود و بر خلق ترک نفرموده امر
 بمعروف و نهی عن المنکر و اطاعت امر الهی و امر حضرت موسی علیه السلام بعمل
 آورده پس کذب عدوان اعور بلوم و عداوت او بانبی معصوم مثل سفید چهره
 و آنچه رازی و نسابوری در تفسیر آیه و اخلفنی فی قومی واصلم گفته اند نیز
 برای تکذیب عیور و اثبات عصمت حضرت یارون از کذب مجنونان مجموع مجنون

نبوت بر این حضرت یارون
 از تفصیر از تفسیر فخر رازی

کافیست رازی در تفسیر کبیر در تفسیر این آیه گفته فان قیل لما کان هرون نبیاً
والنبی لا یفعل الا الاصلاح فکیف وضاه بالاصلاح قلنا المقصود
من هذا الا التاکید کقولہ ولكن لیطمئن قلبی ونیسایوری در تفسیر
این آیه گفته واما وضاه بالاصلاح تاکیداً واطمیناناً والا فالنبی
لا یفعل الا الاصلاح الحاصل کبیر را آنکه از اسلام بمشام اور سیدہ بعد
اطلاع بر کلام شنیع النظام اعور یقین جازم حاصل می کند بانهاک اعور را
در ضلال عن عاد و مجانبیت هدایت ورشاد و مباینت انصاف و سدا و نیز
که او در سلب دلالت حدیث منزلت بر امامت جناب امیر المؤمنین علیہ السلام
بمشابه مبالغه نموده که او عاصی دلالت آن بر عدم تحقیق جناب امیر المؤمنین
علیہ السلام برای خلافت هم نموده و بر این هم گفتاگر وہ مدعی دلالت آن
بر عیبت طعن صریح کرده و بهوس اثبات این ضلال صریح از غایت ستمی
و بیجواسی بن خرافت ترجمان بطعن و تشنیع بر حضرت ہارون بلکه حضرت موسی
علیہما السلام بلکه حق تعالی کشاودہ داد الحاد و زندقہ دادہ زیرا کہ اثبات
فتنه عظیمہ و فساد کبیر عبادت عجل بسبب استخلاف حضرت ہارون علیہ السلام
نمودہ و اخذ حضرت موسی راس حضرت ہارون علیہ السلام را بر اید او امانت
حمل کردہ و ہر گاہ بنا بر مزعوم او این فتنہ عظیمہ و فساد کبیر عبادت عجل و
کفر کفار بسبب استخلاف حضرت ہارون علیہ السلام حاصل شد طعن صریح
بر حضرت موسی بلکه خدای تعالی متوجہ گردید کہ او تعالی شانہ این ہر دو نبی
بنیوت مشرق و مغرب و از تمام عالم برگزیدہ و ظاہرست کہ استخلاف حضرت ہارون

بغیر امر الهی واقع نشده و نیز ظاهر است که زعم ناصب احوار که قتل جناب امیر المومنین
 علیه السلام اهل حمل و صفین را عین فتنه عظیمه و فساد کبیر است عین خطیئه عظیمه
 و عناد کبیر و اظهار کمال بغض و عداوت نفس شریر با جناب امیر علیه سلام
 الملک القدر است زیرا که این قتل و قتال با اهل ضلال حسب افادات و مسلمات
 اکابر و اساطین سنیة با کمال عین حق و صواب موافق سنت و کتاب و محض
 اصلاح و صلاح و تحت هدایت بسوی رشاد و فلاح بوده و اگر استیعاب سنیة
 احادیث حضرت خیر الانام صلی الله علیه و آله الکرام و افادات علمای اعلام که از این
 حقیقت جناب امیر المومنین علیه السلام درین مقاتلات و ثبوت کمال و فضیلت
 آنحضرت ازین محاربات واضح و ظاهر است نمایم می باید که کتابی جدا گانه تصنیف
 نمایم لکن در حدیث فاضل النعل که ما بعد از آنکه خداوند تعالی علاوه بر هر
 این حدیث شریف نهی می فرماید از احادیث دیگر و افادات علمای اعلام و اساطین فقام
 سنیة درین باب مذکور خواهد شد که از ان کمال شناعت و فطاعت همفرات
 طاعین و نهایت حقیقت حضرت امیر المومنین علیه السلام در قتال ناگشتین
 و قاسطین و مارفین واضح خواهد شد پس کاش فاضل شعیب کلام احوار
 عنید که از خرافات نواصب لئام در حبیب طعن و لوم و ظلام براتب قاصیه
 بالا تر رفته بنظر امعان بید و لولاف و گراف و مخالفت انصاف که در تابلو
 نماید و توجیه توجیه اسلاف و اخلاف کثیر الانصاف خویش بکار برده و دست
 می کشید و نیز کاش فاضل شعیب کلام امام اعظم احوار یعنی تقی الدین احمد بن
 عبد الحکیم بن عبد السلام المعروف بابن تیمیة الحرامی که ائمه سنیة محامد فخریه مناصب

محمّد و مفاخر کثیره و مآثر غزیه و محاسن جهته و مدائح و شره و فضائل سنیّه و کلام
 الهی بر اهل و ثابت میکنند کما لا یحصى علی ناظر فوات الوقیات اصلاح الدین
 محمد بن شاکر و والد را کامنه کابن حجر و المجمع المختصر للذهی
 و انصار النبلاء و غیرها چشم نامل بینگرسیت و زار زار بران حرمتها
 ایامه میگرسیت و گرد این تاویل علیل نیگزید و حقیقت انصاف اکابر اهل علم
 خود بخیران محض می سجید گزیده می بینی که ابن تیمیہ بسبب کمال بغض و شان و
 غایت مجازفت و عدوان و اقصای تجربه و تورجنان بکمال سلاطنت لسان
 و بشاعت بیان بهداستان نواصب مهان گردیده بلکه در مضار تعصب
 قدم خود از نواصب فراتر نهاده انواع خرافات و جزافات با التیفس و ادوینان
 در وجه نهج الکرامه که آنرا بمنهاج السنه النبویه فی نقض کلام شیعه و القدر
 موسوم ساخته بحواب حدیث منکرت گفته و کان التبی صلی الله علیه
 و سلم کما سافر فی غزوة او عمرة اوجج یستخلف علی المدينه لفر
 غزوة ذی مر عثان بن عفان و فی غزوة بنی قنیقاع بشرین
 التمدد لما غزا قریشا و وصل الی الفرع استعمل ابن امر مکتوم ذکر
 ذلک محمد بن سعد و غیره و باجملة فمن المعلوم انّه صلی الله
 علیه و سلم کان لا یخرج من المدينه حتی یستخلف و قد ذکر
 المسلمون من کان یستخلفه فقد سافر من المدينه فی عمرتین
 عمرة الحديبية و عمرة القضاء و فی حجة الوداع و فی مغازیہ
 اکثر من عشرين غزاة و فیها کما یستخلف و کان یكون

استخلاف الصحابة کما یختلف علی المدينه

المرسل
 المستند
 التمسک
 النسخ
 انکشاف
 الکتاب
 مع
 و
 شریک
 بنویسند

بالمدينة رجال كثير ون يتخلف عليهم من يتخلفه فلما كان سنة
غزوة تبوك لم ياذن لأحد في التخلف عنها وهي آخر مغانيه ولم
يجمع معه أحد كما اجتمع معه فيها فلم يتخلف عنه إلا النساء
والصبيان ومن هو معدور لعجزه عن الخروج أو من هو منافق
وتخلف للثلاثة الذين تيت عليهم ولم يكن في المدينة رجال من
المومنين أقوياء يتخلف عليهم كما كان يتخلف عليهم في كل مرة
بل كان هذا الاستخلاف اضعف من الاستخلاقات المعتادة
منه صلى الله عليه وسلم لأنه لم يبق بالمدينة رجال كثير
من المومنين أقوياء يتخلف عليهم فكل استخلاف استخلفه في
مغازيه مثل الاستخلاف في غزوة بدر الكبرى والصغرى
وغزوة بني المصطلق والغابة وغزوة خيبر ونجدة مكة وسائر
مغازيه التي لم يكن فيها قتال ومغازيه بضع عشرة غزوة وقد
استخلف فيها كلها إلا القليل وقد استخلف في حجة الوداع و
عمرتين قبل غزوة تبوك وفي كل مرة على أفضل ممن بقي في غزوة
تبوك فكان كل استخلاف قبل هذه يكون على أفضل ممن استخلف
عليه عليا فلما خرج اليه على بسكى ويقول المتخلف مع النساء
والصبيان وقيل إن بعض المنافقين طعن فيه وقال إنما خلفه
لأنه يفضله فيمن له النبي صلى الله عليه وسلم إني إنما
استخلفتك كما ماتك وإن الاستخلاف ليس بنقص ولا غش

فان موسى استخلف هرون على قومه فكيف يكون نقضا وموسى
 يفعل به هرون فطيب بذلك قلب علي وبن ان جنس الاستخلاف
 يقتضى كرامة المستخلف وامانته لا يقتضى اهانتة وخيانتة ذلك
 لان المستخلف يغيب عن النبي صلى الله عليه وسلم وقد خرج معه
 جميع الصحابة والملوك وغيرهم اذا خرجوا في مغازيم اخذ امعهم
 من يعظم انتفاعهم به ومعاونته لهم ويحتاجون الى مشاورته
 والانتفاع برأيه ولسانه ويده وسيفه والمستخلف ان لم يكن
 في المدينة سياسة كثيرة لا يحتاج الى هذا كله فظن من ظن ان
 هذا غضاضة من علي ونقص منه وخفض من منزلته حيث
 لم ياخلده معه في المواضع المهمة التي تحتاج الى سعي واجتهاد
 بل تركه في مواضع لا تحتاج الى كثير سعي واجتهاد فكان قول
 النبي صلى الله عليه وسلم نبينا ان جنس الاستخلاف ليس
 نقضا ولا غضا اذا لو كان نقضا او غضا لما فعله موسى بهرون
 ولم يكن هذا الاستخلاف كاستخلاف هرون لان العسكر كان
 مع هرون واتما ذهب موسى وحده واما استخلاف النبي
 صلى الله عليه وسلم فجميع العسكر كان معه ولم يخلف بالمدينة
 غير النساء والصبان الا معذورا وعاصرا وقول لقائل هذا
 منزلة هذا وهذا مثل هذا هو كتشبيه الشيء بالشيء وتشبيه
 ما كان بحسب ما دل عليه السباق لا يقتضى المساواة في كل شيء

الآثر إلى ما ثبت في الصحيحين من قول النبي صلى الله عليه وسلم
في حديث الأسماء لما استشارها بآبكر فأشار بالفداء وأشار عمر فاشأ
بالبقتل قال سلخبركم عن صاحبكم مثلك يا آبا بكر مثل إبراهيم
إذ قال فمن تبعني فإنه مني ومن عصاني فإنك غفور رحيم ومثل
عيسى إذ قال لمن تعبدكم فأنهم عبادك وإن تغفر لهم فإنك أنت العزيز
الحكيم ومثل نوح إذ قال رب لا تذرني على الأرض في
الكافرين ديارا ومثل موسى إذ قال ربنا اطمس على أموالهم
أشد على قلوبهم فلا يؤمنوا حتى يروا العذاب الأليم فقوله لهذا مثلك
مثل إبراهيم وعيسى ولهذا مثلك مثل نوح وموسى أعظم من
قوله أنت مني بمنزلة هرون من موسى فإن نوحا وموسى وإبراهيم
وعيسى أعظم من هرون وقد جعل هذين مثلهما ولم يردا نهما
مثلهما في كل شيء لكن فيما دل عليه السياق من الشدة في الله والله
في الله وكذلك هنا إنما هو بمنزلة هرون فيما دل عليه السياق
وهو استخلافه في مغيبه كما استخلف موسى بهرون وهذا
الاستخلاف ليس من خصائص علي بل هو مثل سائر
استخلافاته فضلا عن أن يكون أفضل منها وقد استخلف
علي أفضل منه في كثير من الغزوات ولما كان ذلك استخلافات
تقدير المستخلف على علي بل قد استخلف على المدينة وغير واحد
وأولئك المستخلفون منه بمنزلة هرون من موسى من جنس

تخلاف علی بل کان ذلک الاستخلاف یكون علی اکبر و افضل
 من استخلفه علیه عام تبوک و كانت الحاجة الی الاستخلاف اکثر
 و الله کان بخاف من الاغداء علی المدينة فاما عام تبوک فانه کان
 قد اسلمت العرب بالحجاز و فتحت مكة و ظهر الاسلام و عز و لهذا
 امر الله ان یغزو اهل الکتاب بالشاعر و لم تکن المدينة محتاج الی
 من یقاتل بها العدو و لهذا المبدع البقی صلی الله علیه و سلم
 عند علی من المقاتلة كما کان یدع بها فی سائر الغزوات بل اخذ
 للمقاتلة کلهم ازمین کلمات تعسف سمات و جزاقات غابت آیات کریم
 انکاره و تعصب مشمون و قلبی بامل انصاف بلا حقه ان یرد نیست واضح لایح
 میگردد که ابن تیمیه در اظهار کواهن باطن نصب موطن گرم جوشیده و در جیات
 شخصیات سبع در اید او ایلام ابل ایمان اسلام بابلغ و جوده کوشیده و آفاق غلات
 وفاق از اختلاف صفت دوشیده و در ابطال فضل جمیل و شرف جلیل و
 حق بهمه همت خروشیده و پاد از اندازه کلیم زیاده ترکشیده و دست از استین
 افتاد بیرون آورده و سر از جیب تجربه و تکبر بر آورده استخلاف جناب امیر المومنین
 علیه السلام که وقت سرور انام عملی اسم علیه اله بغزوه تبوک واقع شده
 و حدیث منزلت نزو او همان مراد است اضعف او هن از جمیع استخلافات
 متاخره میگردد اندو گمان معبر در که هر استخلافیکه قبل ازین واقع شده افضل
 از غیرت اقوی و اعظم از ان بوده که درین غزوه جز نسوان و صبیان و معذورین
 و عصات و منافقین جفات باقی نماند و رجال اقویای مومنین و عظمای

کما یقال یدفع الله اولادها
 و یؤخرهم و یؤخرهم و یؤخرهم
 و یؤخرهم و یؤخرهم و یؤخرهم

موقنین در مدینه نبوده بخلاف دیگر استخلافات که بر اقربای بی حال و مومنین با کمال
واقع شده و ابن تیمیه بر مجزولین دعوی کفانه کرده خواسته که و برین ضعف این
از فعلی و قول جناب امیر المومنین علیه السلام ثابت سازد چنانچه گفته فلهذا
خرج الیه علی بیکی الخ این کلامش دلالت واضح دارد بر آنکه بجای جناب
امیر المومنین علیه السلام عرض آنحضرت اختلفت فی النساء و الصبیان این
سبب بود که این استخلاف آنحضرت اضعف از استخلافات معتاده آنحضرت
بود و دیگر استخلافات اشرف و اعلی از آن و بطلان بی شفاعت این استدلال این
تیمیه در کمال وضوح و ظهور است چه قطع نظر از آنکه بجای جناب امیر المومنین
علیه السلام در صحیحین واقع نشده و رازی عدم ذکر شیخین را قاضی حدیث غدر
گردانیده و گفته که این بجای هرگز دلالت بر نقص و ضعف این استخلاف ندارد
بلکه ظاهر است که بجای آنحضرت بسبب عدم مشارکت جهاد و مفارقت سرور
انبیای امجاد صلی الله علیه و آله و سلم و تاوی از طعن اهل نفاق و عناد و لداوست
که استدلال بالبکاء علی الوهن و الضعف صریح الوهن و الضعف
و هو مما یلیق ان ینبکی علیه الباکون بل یضحک علیه الضاحکون
و عجب که ابن تیمیه بنظر بصیرت سابق روایت مشتله بر بجای جناب امیر المومنین
علیه السلام هم ملاحظه نکرده بزیاد تعصب قطع نظر از آن کرده استدلال بان
بر و برین ضعف استخلاف کرده حال آنکه سیاق روایات مشتله بر بجای جناب
امیر المومنین علیه السلام خود دلالت واضح دارد بر آنکه این بجای بسبب آنکه
اهل نفاق و جفا بودند و نسای در خصائص کما سمعت با سند خود روایت کرده

عن مالک قال قال سعد بن مالک ان رسول الله صلى الله عليه وسلم غزا على ناقته الحمراء وخلف علينا فجاء على حتى تعذمت
 ناقه فقال يا رسول الله زعمت قریش انك انما خلفتني انك
 ستقتلني وكرهت صحبتي وبكى على فنادى رسول الله
 صلى الله عليه وسلم في الناس ما منكم احدا لا وله خاتبة
 من طائفة ما ترضى ان تكون مني بمنزلة هرون من موسى
 الا انه لا نبي بعدي واسحاق يهودي ودرهم ثاقبة بجواب حديث
 قلت گفته شد اقول قد ذكر اهل التحقيق من المحدثين في سبب صدور
 هذا الكلام من سيد الانام صلوات الله عليه الى يوم القيام
 انه لما توجه صلى الله عليه وسلم الى غزوة تبوك استخلف عليا
 بن ابي طالب وعلى اهل بيته فجاء على رضي الله عنه الى
 رسول الله صلى الله عليه وسلم باكية حزينا لكثرة شوقه الى
 غزاه وملازمة سيد الانبياء صلوات الله عليه وسلامه
 فقال يا رسول الله تذكرني مع الاخلاف فقال عليه السلام
 نسية له رضي الله تعالى عنه اما ترضى ان تكون مني بمنزلة
 هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي الخ ازين عبارت واضح است
 بجا جناب امير المؤمنين عليه السلام بسبب كثرت شوق غزاه وملازمة سيد
 الانبياء وآله الاف التحية والثناء بود پس در حقيقت اين بجا هم فضيلتي از
 منازل عاليه و مناقب ساميه و دليل كمال شرف و جلال و اخلاص

ذكر نزول امير المؤمنين
 عليه بن ابي طالب
 من النبي

بكا على الشاوي من كلام
 قرين

ص
 الفصل السادس
 من المقالة

بكا على كثرة شوقه الى
 الغزاه وملازمة سيد الانبياء

و امحاض عمل و کثرت رغبت و شوق و و له تحمل شدائد فی سبیل امر و نهی
از دنیا و مافیها و عدم مهالات و احتفال بقای سربع الفنا بر ملن
محبت و موافقت جناب سرور انام صلی الله علیه و آله الکرام و انماک در محبت
و نصرت و معاضدت و موازرت و معاونت و حراست و حمایت و کفایت
سرور اختیار از شر و رانداد کفایت پس چنین فضیلت جلیله را و لایعجب
و نقص استخلاف آنحضرت گردانیدن غایت عصمت و عناد و اقصای
مکاره و له اوست به چشم بداندیش که برکنده باد و عیب نماید بهترش در نظر
و اما فقر المتخلف فی النساء و الصبیان پس آنهم بر تقدیر تسلیم سفید و
و ضعف این استخلاف نیست بلکه غرض از بیان آنست که جناب رسالتا صلی
علیه و آله و سلم بجواب آن غایت فضل آنحضرت و دفع مزحوم باطل منافقین
بیان فرمایند چنانچه خود این تمجید هم بیان کرده فبین له اللقی اتی انما
استخلفتک عندی الحاکم ازین عبارت ظاهرست که جناب رسالتا صلی
علیه و آله و سلم باین قول بیان فرمود که استخلاف جناب امیر المؤمنین علیه السلام
بسبب امانت آنحضرت نزد جناب رسالتا صلی الله علیه و آله و سلم واقع
شده و استخلاف موجب نقص عیب نیست که حضرت موسی استخلاف حضرت
هارون بر قوم خود فرموده پس چگونه استخلاف موجب نقص باشد حال آنکه
حضرت موسی از ادر حق حضرت هارون بعمل آورده عجب است که چگونه این
تمجید برخلاف ارشاد نبوی که خود مقر بانست فعل و قول جناب امیر المؤمنین
علیه السلام با محمول بر اثبات ضعف و درین استخلاف آنحضرت میگردانند

بفان متدلال بر تاجب بقیه
و تخلف فی النساء و الصبیان
بر ضعف استخلاف آنحضرت

و لا یجوز

و این ابن تیمیه گفته چنان قول البقی صلی الله علیه وسلم تبییناً از
 حدیثی که اختلافی است نیز صریح است و آنکه جناب رسالت صلی الله علیه وآله
 وسلم بعد از منزلت دفع توهم دلالت اختلاف بر نقص و عیب فرموده و ظاهر
 ساخته که اگر اختلاف موجب نقص و عیب میبود حضرت موسی علیه السلام آنرا در حق
 حضور هارون بعمل نمی آورد پس این میان خودش هم برای ابطال استدلال
 و بکار فقره المتخلفین فی النساء و الصبیان کافی و بسند است و بعد از عبارت
 هم این تیمیه مزید کذب بهتان و غایت افتراء و عدم ان نسبت توهم و من اختلاف
 و نقص و رجه آن بسرو یا وصیا علیه آلاف التحية والثناء نموده لیکن بعد از ثابت
 کرده که جناب رسالت صلی الله علیه وآله وسلم این توهم را دفع کرده چنانچه
 گفته و قول القائل اخرجناه عنزلة هرون الا في النبوة باطل فانی له
 اما ترضون تكون متى عنزلة هرون من موسى دلیل علی انه یستتر
 بذلك و یطیب قلبه لما توهم من ههنا الاستخلاف و نقص درجات
 فقال هذا علی سبیل الجبر له این عبارت ظاهر است که این تیمیه توهم من
 اختلاف و نقص و رجه آن بحجاب امیر المومنین علیه السلام نسبت داده حال آنکه
 بطلان توهم این توهم و شناعت این توهم بر ظاهر است و هیچ دلیل باطلی قائم
 نیست جز توهم باطل و عناد لا حاصل لیکن قطع نظر از آن از قول خودش
 و اینجا هم ظاهر است که جناب رسالت صلی الله علیه وآله وسلم توهم من
 اختلاف و نقص و رجه آنرا دفع فرموده که اما ترضون تكون متى عنزلة
 هرون بحجاب این توهم توهم فرموده برای جبر و استرضاء و تطیب قلب

آنحضرت و ظاهر است که استرضای و تطبیق جبر کسر بغیر آنکه بطلان در این است
و نقص درجه آن ثابت شود متحقق نیگردد پس هرگاه بطلان در این وضع
استخلاف بنا بر ارشاد جناب رسالتناک صلی الله علیه و آله و سلم حسب آنچه
مکرر خود این تیمیه ثابت شد کمال شناخت و فطانت صنیع شنیع او ظاهر
گردید که مزید مجاوله و معانده او بمای مرجوحیت و مفضولیت و اخلافت
این استخلاف نموده کوی سابقیت در کذب و افتراء و اعتساف و عداوت و این
جزاف ربوده و از منافض صریح و تهافت قبیح که از کلمات خودش پیدا است
نماندیشیده بر سر عیب و ذم استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام که بطلان
آن از کلام خودش واضح است رسیده پس این خرافت و تیرگی و جسارت و تحیه
این تیمیه قابل تمسک و تکیه لایق است شهرت است که خود بکرار ثابت ساخته که جناب
رسالتناک صلی الله علیه و آله و سلم توهم و این استخلاف و نقص درجه آنرا رد فرمود
و باز این توهم توهم را دلیل الضعفیت و ادبیت و مرجوحیت این استخلاف میگردد
مان سبب مزید شامت نصب از تقدیم ظاهر جناب رسالتناک صلی الله
علیه و آله و سلم نیز دست برداشته و بامر یکم باعتراف خودش ثابت است اعتنا
نساخته بر خلاف آن باثبات نقص و ضعف استخلاف جناب لایتماک گردان
افراشته و ناهیک به علی بعد از عن الا تصلاف والذین وانما قد
فی الجازفة والكذب المبین دلیلًا ومن یضلل الله فلا
یهدیه سبیلا و انما ک این تیمیه در تأیید خرافات و مقالات
منافقین و شغف و وله او بتقویت بهفوات معاندین بیدار

شناخت شناخت این تیمیه

در بصیرت و بد نیست که چنان در توضیح دلالت استخلاف جناب امیر المومنین
علیه السلام بر نقص عیب مبالغه نموده باوصفیکه در صد بیان خلاف آن
است این سخن بیان سرور انوار جان صلی الله علیه و آله و سلم است مگر نه می بینی
که لفظ فیلن له التبی صلی الله علیه و سلم تا لفظ ولا تقوی به
خارج از تبیین این معنی است که جناب رسالتنا صلی الله علیه و آله و سلم
نموده که استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام موجب نقص آنحضرت نبود
بلکه بسبب مزید تاصیبت و عداوت و مخالفت حق و تیزلی باطن بعد این
هم بقول خود و ذلك لان المستخلف الخ در صد و تقویت و تأیید خرافت
برافقین انعام و معاندین بطعام آمده و بطلبه سکر عناد چنان مصدوق
نمیشود که دیده که از ارتباط کلام و اشتقاق نظام هم غفلت در نمیده
که لغات دلالت این استخلاف بر نقص عیب کوشیده چه قول او و ذلك
لان المستخلف یغیب عن التبی صلی الله علیه و سلم و قد خرج
مع جمیع الصحابة الخ دلالت صریح دارد بر آنکه مقصود او آنست که
کلمات عیب نقص بر جناب امیر المومنین علیه السلام بسبب این استخلاف
و مشار الیه بلفظ ذلك اموری که از قول او فیلن له تا لفظ تقوی به مستفاد
نمی تواند شد و آن چند امر است یکی استخلاف الامانة که از قول او انما
استخلفتك لامانة عندی مستفاد است دوم الاستخلاف
بمن یقصر و لا غرض سوم الاستخلاف بقیص کرامة المستخلف
و امانته لا یقتضی اهانتة و لا تقوی به و ظاهر است که این هر سه

با دلیل و دلالت المتخالف یغیب عن اللقی ربطی ندارد و چه این دلیل مشهورست
 نقص عیب است و این امور خلاف آنست پس ثابت شد که مراد او از خلالت
 یکی از دو امر است که قبل ازین کلام اعنی فیقن به الله اللقی صلی الله علیه و
 سلم الخ ذکر کرده و از جمله آن دو امر یکی آنکه این استخلاف معا و انساضعف استخفاف
 معناه بود و امر دیگر طعن منافقین در جناب امیر المومنین علیه السلام و نسبت
 بغض آنحضرت بحباب رسالت اب صلی الله علیه و آله و سلم است پس ثابت شد
 که این تمحیه بعد تبیین همین جناب خاتم النبیین صلی الله علیه و آله اجمعین عدم دلالت
 استخلاف بر نقص و عیب تعجب بر سر تایید و تقویت و توضیح مرعوم باطل
 منافقین و معاندین رسیده و وجه دلالت استخلاف بر ثبوت نقص و عیب
 جناب امیر المومنین علیه السلام بیان نمایند و بمرایده که وجه دلالت استخلاف بر ثبوت
 نقص و عیب جناب امیر المومنین علیه السلام آنست که آنحضرت غائب شد
 از جناب سوخته اصغر علیه و آله و سلم و حال آنکه بیرون آمدند جمیع صحابه
 با آنحضرت و ملوک و غیر ایشان هر گاه خارج میشوند در مغازی خود میگیرند با
 خود یا کسی را که عظیم میشود و انتفاع شان با او و معاونت او ایشان را و محتاج
 میشود بسوی مشاوره او و انتفاع برای او و لسان او و ید او و سیف او و متخلف
 هر گاه در مدینه سیاست کثیره نباشد محتاج باین نمیشود یعنی او را حاجتی بامتناع
 رای و لسان و ید و سیف نمی افتد و انتفاع عظیم با او حاصل نمیکرد و پس باین وجه
 که نهایت اتمام در تشدید و ابرام آن نموده تایید و تقویت دلالت این
 استخلاف بر عیب نقص و خفایه حضرت جناب امیر المومنین علیه السلام ثابت

نقص عیب
 جناب امیر المومنین علیه السلام
 در مدینه سیاست کثیره نباشد محتاج باین نمیشود یعنی او را حاجتی بامتناع

احضار از

و چه چنانچه خودش گفته پس ظن کرد سیکه ظن کرد که این یعنی اختلاف جناب
 رسالت صلی الله علیه و آله و سلم بخلاف است از علی و نقص است از او
 نقص است از منزلت او که نگرفت جناب رسالت صلی الله علیه و آله و سلم
 و یا خود در مواضع متعدده که محتاج بشود بسی و اجتهاد بلکه ترک کرد او را در
 مواضعی که محتاج نیست بسوی کثرت سعی و اجتهاد پس این تقریر نباید و تقویت
 حالات منافقین لسان کمال تشبیه و ابرام است و آنچه گفته فکان قول القبیح
 ظلال این خرافات که این تمییه نقب کشج آن برداشته مرقه بعد اولی منصفه
 بود میرساند و شاعت کوشش و کوشش و کوشش او در اثبات ضعف
 این استخلاف بر کرسی ضووح می نشاند و مخالفت او با ائمه و جناب ائمه
 علیه السلام و آله و سلم که خود بتکرار و تاکید اعتراف بآن و از ثبات میگروا
 باین التفات نیست که خود این تمییه را نیز قرار بر اثبات عدم دلالت این
 خلاف بر عیب نقص نداده تا بید منافقین و رد کلام جناب ائمه و جناب
 علیه السلام و آله و سلم و اثبات عیب نقص جناب امیر المومنین علیه السلام
 نزاع باز نموده که گفته و لم یکن هذا الاستخلاف کاستخلاف
 فروع علیه السلام و آنچه ازین قول صاف ظاهر است که این استخلاف
 جناب امیر المومنین علیه السلام مثل استخلاف فروع علیه السلام نبود و بلکه
 عکس آن حضرت فروع بود و حضرت موسی تنها رفته بود و در استخلاف حضرت
 امیر المومنین علیه السلام هیچکس از عسکری یا آنحضرت نبوده بلکه جمیع عسکری
 و جناب رسالت صلی الله علیه و آله و سلم بود و در مدینه جز نسا و صبیان

کسی نبود مگر کسیکه معذریه یا عاصی بود پس باین قول خود بصراحت تمام بیه
 و ایرام بمان تقریر بنا فتن که بقول خود و ذلک کان المستخلف یغیب
 عن النبی صلی الله علیه وسلم و قد خرج معه جمیع الصحابة و
 الملوک الخ و ارد کرده خواسته و گو یا معاذ الله عدم تمامیت تقریر افضح من
 فطق بالضاد ظاهرا ساخته و باشبات نقصان تشبیه حسب تصریح شایع صاحب کمال
 بید یانتی اختیار نموده و حدیثیکه ابن تیمیہ در حق شیخین از صحیحین نقل کرده
 و وجودی در صحیحین ندارد و چنانچه بر ناظر صحیحین و شخص آن مخفی نیست پس این
 نسبت محض کذب و زور و افترا می غیر مستورست و من لم یجعل الله له ذنبا
 فحاله من خود کوله و گفته اند که این خلافت زان خلافت بود که محل نزاعست
 تا استحقاق آن خلافت بدادن این خلافت ثابت شود اقول انفا بشرح و بط
 تمام و هستی که بهین کلام مختل النظام که مخاطب مقام از نواصب کلام آورده و کاف
 انکه اعلام و امثال فحاشا سنیہ متفوه گردیده اند که تصریح تمام مغایرت این خلافت
 با خلافت کبری که محل نزاعست ثابت کرده و بیزعومات باطل و توهمات
 لا حاصل نفی دلالت حدیث منزلت بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام
 نموده و بطلان این تواتر عقیم و ترجیم سقیم بوجود عده که سر نواصب و اشاع شان
 بگوید و خس و خاشاک شکوک و او بام از ایمان و افهام خواص و عوام بر و بد
 انشاء الله تعالی در مابعد مذکور خواهد شد و قطع نظر از ان این شبه تعلق ندارد مگر
 تمسک باستخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام که آنهم یکی از طرق است دلالت
 امامت آنحضرتست و تبیین آن مشروعا انشاء الله تعالی خواهد آمد و امامت لا

حدیثیکه ابن تیمیہ
 صحیحین اختیار کرده
 دان موجود نیست

ثابت که در سنیہ و فقه
 و اشبات مغایرت خلافت
 بیزعومات کبری

چنانچه صاحب کمال
 در کتاب خود
 در بیان خلافت

بان تا طعن است و ملا حظہ عبارات کتب سیر هم بان شاید پس انفصال را با اتصال
 مبتدل ساختن دلیل کمال انماک در کذب و بہتان و ضلال است و تمانیا ضفت
 علیہ اباہ منست کہ معذور بہ دلیل انفصال یا انفصال و تغییر افتراق و انقطاع یا تضاد
 و اجتماع دعوی جماع ہم بہ مذکور این عبارت ظاہرست و رہتا کہ ہمہ برای
 ثبوت کذب دعوی مرفوض جماع عبارت مراضی کاخست و معتمد عبارت است
 ہم برای صحیح مدعی جماع وافی جناب الدما بعد قدس استہ نفسہ در جوابش فرمود
 او دعای اجل بر معنی کذب محض و بہتان صرف است زیرا کہ در مدارج النبوة
 مذکورست بعد از اتفاق استخلاف علی مرتضی بر اہل و عیال اختلاف کرده اند
 کہ بر مدینہ کراخلفہ ساخت بعضی گفتہ اند محمد بن مسلمہ را ساخت و گفتہ اند
 روایات نیست و بروایتی سباع بن عوفہ بن عوفہ بن عوفہ بن عوفہ بن عوفہ
 و بروایتی ابوہم غفاری و بروایتی علی بن ابیطالب و ابن عبد البر ترجیح
 این روایت نموده اند و در روضۃ الاحباب ذکر فرمودہ بود کہ مذکورست
 القصہ محمد بن مسلمہ را بروایت صحیح و بروایتی سباع بن عوفہ و بروایتی
 ابوہم غفاری و بروایتی علی بن ابیطالب را در مدینہ خلیفہ ساخت و خود
 بمبارکی بیرون رفت و در ثغیر الوداع عقد الویہ و روایات فرمود و در
 النسان العیون سطورست و خلف علی المدینہ محمد بن مسلمہ را ساخت
 علی ماہو المشہور قال الحافظ الدمیاطی رحمہ اللہ و ہوا ثبت عند
 وقیل سباع بن عوفہ ای وقیل ابی مکتوم وقیل علی بن ابیطالب
 قال ابن عبد البر و ہوا ثبت ہذا کلامہ این عبارت یکسان است

ابن ابی عمیر و دعوی جماع بہ صحت
 محمد بن مسلمہ و دعوی سباع بن عوفہ
 اثبتہ فی مدارج و روضۃ الاحباب و
 النسان العیون

غزوہ تبوک

محمد بن عبد البر مشہور است
 امیر مدینہ ذکر فی کتاب

ذکر یکم که اورا جناب سالک صلی الله علیه و آله وسلم بر مدینه خلیفه کرد و بعضی از محققین
 محمد بن مسلمه و بعضی با استخلاف سباع بن عوفه و بعضی با استخلاف ابورهم و بعضی
 با استخلاف ابن ام مکتوم قائل شده اند و این عبد البر ترجیح استخلاف جناب
 امیر المؤمنین علیه السلام نموده پس دعوی جماع بر خلافت آن کذب محض و بیان
 حرف و دروغ واضح و اقترای صریح است و بر عاقل بطعی مخفی نیست که روایات
 استخلاف محمد بن مسلمه یا سباع بن عوفه یا ابورهم یا ابن ام مکتوم از موضوعات
 نواصب معاندین و افتراءات مخالفین مبغضین جناب امیر المؤمنین علیه السلام
 که بزرگ حقا منزلت و نقص شرف خلافت مدینه را از آن حضرت مصروف
 ساخته بر فراق دیگران بستند و چون این روایات با هم متناقض است و یکی
 کذب و مبطل دیگر نیست لهذا از درجه اعتماد ساقط و از پایه اعتبار باطل باشد
 و الحق را احتیاج دفع آن نیست که بفاد اللهم شغلهم بهم خود این مغتریان یکی
 مشغول تکذیب دیگری کرده و روایت استخلاف جناب امیر المؤمنین علیه السلام
 بسبب تأیید باتفاق اهل حق سالم از معارض خواهد بود و افاده ابن عبد البر
 بهای ابطال این کذبات کافی و بسند است و معذات صریحات و روایات دیگر
 اکابر ائمه سنیه نیز بطل این اختراعات است محمد بن یوسف شامی تلخیص
 علامه سیوطی که فضائل زاهره و مجامد فائره او از لواحق الانوار و دیگر
 نقیب و اسفار بویده او اشکار است در کتاب سبل الهدی و الرشاد گفته قال
 هشام و استخلف رسول الله صلی الله علیه وسلم علی المدینه
 محمد بن مسلمة الا نصارى ضی الله عنه قال ذکر الادرار و ذکر

ص ۴۹۰
 ۴۹۰

ذکر استخلاف رسول الله
 صلی الله علیه و آله و سلم
 المدینه من الباب التاسع
 والعشرين فی غزوة تبوک
 من ابواب المغازی

انه استخلف عام تبولک سیاح بن عرفة زاد محمد بن عمر بعد حج
 ما تقدم ويقال ابن ام مكتوم قال والثبت عندنا محمد بن مسلمة
 ولم يخلف عنه في غزوة غيرها وقيل علي بن ابي طالب قال ابو عمر
 وتبعه ابن حبة وهو الاثبت قلت ورواه عبد الرزاق في المصنف
 بسند صحيح عن سعد بن ابی قاص لفظه ان رسول الله صلى الله
 عليه وسلم لما خرج الى تبولک استخلف على المدينة علي بن ابي طالب
 وذكر الحديث ازين عبارت ظاهرست که ابن عبد البر وابن حبة استخلاف
 جناب امیر المؤمنین علیه السلام را بر مدینه اثبت دانسته اند و عبد الرزاق در
 مصنف از بسند صحیح روایت کرده پس از امری که مثل ابن عبد البر و ابن حبة
 آنرا ترجیح داده باشند و خلاف آنرا رد کرده و بسند صحیح مروی باشد بمقابل
 آنهم اغماض نظر و غرض بصر کردن و بر خلاف آن دست انداختن انصاف
 و شرم و ازرم و رعایت قانون مناظره بغایت مستحسن است و استخلاف
 جناب امیر المؤمنین علیه السلام را بر مدینه ابو الحسن علی بن محمد المعروف بابن المغاز
 که محمد و مناقب او از انساب سمعی و تراجم الحقاظ بدخشانی و مستند برویا
 اولز افادات اکابر سنی در بعض مجلدات آنیه تفصیلا انشاء الله تعالی
 خواهی دریافت و قد سبق الاشارة الیه فیما سبق نیز روایت کرده
 چنانچه در کتاب مناقب جناب علی بن ابی طالب علیه السلام که نسخ آن بخط
 پیش فقیر حاضرست گفته اند شیخ بن سلیمان بن الحسن بن عیدرة الاطرابلسی
 نقل کرده که او گفته حدثننا اسحاق بن ابراهیم الديری عن

نسخ این کتاب در این
 جناب امیر المؤمنین علیه السلام
 از بسند صحیح روایت شده است

هذا الزناد عن معمر قال اخبرني قتادة وعلی بن زید بن جدعان
 انهما سمعا سعيد بن المسيب يقول حدثني سعد بن ابی وقاص ان
 رسول الله صلى الله عليه وسلم لما خرج الى تبوك استخلف عليا على
 المدينة فقال يا رسول الله ما كنت احسب ان تخرج وجهي الا
 وانامعك فقال له اما ترضى ان تكون متي بمنزلة هارون
 من موسى غير انه لا نبي بعدي وطراني نيزا استخلاف جناب امير المؤمنين
 عليه السلام برمدینه روايت کرده چنانچه ابراهيم بن عبد الله يعني در كتاب
 الكنفاء گفته عن علي بن ابی طالب قال قال رسول الله صلى الله
 عليه وسلم حين خلفني على المدينة خلفك لتكون خليفتي
 قلت كيف اخلف عنك يا رسول الله قال لا ترضى ان تكون متي
 بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي اخرجه الطبراني
 في الاوسط وروایت ان المدينة لا تصلح الا لابي وباك که حاکم مستند
 کرده و حکم بصحت آن خبر موده و در الكنفاء تفسير شاهي هم مستور است
 دلالت واضح بر استخلاف جناب امير المؤمنين عليه السلام برمدینه و تکذيب
 روايات استخلاف فلان و بمان و ابرو و مرزا محمد بن ستمد خان بدخشاني که
 منخرج فاضل شيعه در ايضاح از عظامي اهل سنت در کتاب
 ايضاح النجا که تصنیف آن و امثال آن در ايضاح افتخار و ميمايات دارد و آن
 اصل و لای اهل محله خود بطلانيت عليهم السلام می انگارد و حسب افاده او
 منقول حسين اين کتاب از کتب جديده معتبره است گفتيم اخرج احمد و الحاكم

روایت استخلاف جناب امیر
 برمدینه از مناقب نقاش

ص
 الیه السلام من کتاب
 استخلاف امیر المومنین

روایت طبرانی خلافت جبر
 برمدینه

عن ابن عباس رضی الله عنه ان النبی صلی الله علیه وسلم قال
لعل حين استخلفه على المدينة في غزوة تبوك اما ترضون ان يكون
 منه عزلة هرون من موسى الخ وشاء ولي الله هم ورفرة العيين بن داود
 مفضل احمد بن ج بل كه نص واضح برتخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام
 برمیدینه است برای احتیاج و استدلال برنهایت مخم گردانیدن نیابت آنحضرت
 و غیر آن نقل کرده و سوامی عبدالرزاق و طبرانی و ابن عبدالبر و ابن المغنلی
 و ابن دجیة دیگر اکابر و اساطین ایشان هم مثل قاضی عیاض و نووی و
 ابن تیمیة و قسطلانی و علقمی و ابن رزبان و ابن حجر مکی و خواجه محمد یارب
 و شیخ بن عبد الله بن شیخ عبد الله العبدروس و اسحاق برودی و مرزا محمد
 بن محمد خان بدخشی و شاه ولی الله و فاضل شبید و غیر ایشان استخلاف
 جناب امیر المومنین علیه السلام برمیدینه که بصراحت تمام تکذیب اقوال آن معاندین
 می نماید ذکر کرده اند قاضی عیاض کما فی المرافاة گفته و لیس فیہ دلالة
 علی استخلافه بعده لان النبی صلی الله علیه وسلم اذ قال هذا
 حين استخلفه على المدينة في غزوة تبوك و ابن عبدالبر درستیها
 بترجمه جناب امیر المومنین علیه السلام گفته ذکر السراج فی تاریخه و لم یختلف
 ای علی عن مشہد شہید رسول الله صلی الله علیه وسلم
 منه قد و المدينة الا تبوك فانه خلفه رسول الله صلی الله
 علیه وسلم علی المدينة و علی عیاله بعده فی غزوة تبوك
 و قال له انت منه عزلة هارون من موسى الا انه لا ینبئ بعک

امیر المومنین

امیر المومنین

استخلاف جناب امیر المومنین
 از قاضی عیاض و سراج

استخلاف جناب امیر بربر علیه السلام
از نوای و مزنی و خواج
پارسا و سلطان و ابن اوزبک

۲۹۱
۲۲۲
فی اوایل ذکر علی
علیه السلام

روای در شرح مسلم است و لیس فی حدیث الاستخلاف بعدة کانت التبی
صلی الله علیه وسلم انما قال لعن رضی الله عنه حين استخلفه
على المدينة في غزوة تبوك و مزني و تهذيب الكمال أغته خلفه اى عليا
رسول الله صلى الله عليه وسلم على المدينة و على عياله بعد
في غزوة تبوك و خواج محمد پارسا در فصل الخطب استخلافه قال الامام علي السلام
الحمد ابادى البخارى روى في ربيع في الحديث الرابع في ذكر علي
رضي الله عنه و صحيح انه اسلم قبل البلوغ و روى هذا البيت عن
علي رضي الله عنه في سبقتكم الى الاسلام طرا غلاما ما بلغت
اول حلق في ابيات قال فيها ع محمد النبي اخي و حمزة سيدي
الشهداء عتي و جعفر الذي يضي و عيسى بطير مع الملا ثكة ابن ابي
و بنت محمد سكتي و عرشي منو طيها ادمي و لحمي و سبطا الحمد و لا
تفارقن فيكم له سم كسمي و اوجب له ولايته عليكم رسول الله
يوم غد خير و شهد مع رسول الله صلى الله عليه علي بن عبد ر و احدا
و الخندق وبيعة الرضوان و خيبر و الفتح و حنين و الطائف
و سائر المشاهد الا تبوك فان النبي صلى الله عليه وسلم
استخلفه على المدينة و اياه في جميع المشاهد اثار شهيرة
و فسطاط في درار شاد الساري كفته و لا حجة لهم في الحديث لا مقصد
الله صلى الله عليه وسلم انما قال هذا حين استخلفه على المد
في غزوة تبوك و ابن روزبهان بجواب نهج الحق أغته و الجواب

هارون لم يكن خليفة بعد موسى لأنه مات قبل موسى عليه السلام
بل المراد استخلافه بالمدينة حين ذهابه الى تبوك اللهم وسين
يدركي در تاريخ خميس گفته وفي المتن استخلف على المدينة
بن عرفة الغفاري وقيل محمد بن مسلمة قال الدمياطي
استخلف محمد بن مسلمة هو ثابت عندنا من قال استخلف غيره
وقال حافظ زين الدين العراقي في شرح التقریب لم يتخلف
عن المشاهدة الا في تبوك فان النبي صلى الله عليه وسلم خلفه
على المدينة وعلى عياله وقال له يومئذ انت من منزلة هرون
من هو الا انه لا نبى بعدى وهو في الصحيحين من حديث سعد
بن ابى وقاص انهم ورجله ابن عبد البر علقى وشرح جامع صغير گفته
وليس فيه دلالة على استخلافه بعده لان النبي صلى الله عليه وسلم
و سلم انما قال هذا حين استخلفه على المدينة في غزوة تبوك
وان حجر بن مسعود في فضائل جناب امير المؤمنين عليه السلام گفته وشهد
مع رسول الله صلى الله عليه وسلم سائر المشاهد الا تبوك فانه
صلى الله عليه وسلم استخلفه على المدينة وقال له حينئذ انت
من منزلة هارون من موسى كما هو شيخ بن عبد الله بن شيخ بن عبد الله
العيدروس باعلوي در كتاب العقد النبوي والسر المصطفوي و ذكر
فضائل جناب امير المؤمنين عليه السلام گفته وشهد مع النبي صلى الله عليه وسلم
عليه وسلم سائر المشاهد الا تبوك فانه صلى الله عليه وسلم استخلفه

اختلاف جناب امير المؤمنين
عائذ بالله من شره
در تاريخ خميس
ص ۱۱۷
الموطن النسخ في حواشي
الكتاب من الحجة من اركان
الثالث من لم كان الكتاب

شرح حديث علي بن ابي طالب
ارون بن مسعود في فضائل

اختلاف جناب امير المؤمنين
ص ۹۲
الفصل الثاني في فضائل
علي بن ابي طالب التاسع من
ابواب الكتاب

ص ۱۹
۲۳۱

على المدينة وقال له حينئذ انت منى منزلة هرون من موسى
 وشاه ولي الله ورقرة العيينين در فضائل جناب امیر المومنین علیه السلام گفته
 و در غزوة تبوک جانشین آنحضرت شد در مدینه و در آن باب فضیلت عظمی
 انت منى منزلة هرون من موسى نصیب او شد و نیز شاه ولی الله ورقرة
 العيينين بجواب عبارت تجرید گفته قوله والمنزلة اشاره میکند بقصه تبوک
 عن سعد بن ابی وقاص قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 لعلى انت منى منزلة هرون من موسى الا انه لا نبى بعدي بايد دانست
 که مدلول این حدیث نیست الا استخلاف مرتضی بر مدینه منوره در غزوة تبوک
 و تشبیه دادن این استخلاف با استخلاف موسی هارون را در وقت سفر خود به نجف
 طور و معنی بعدی اینجا غیریست چنانکه در آیه فمن تحدیه من بعد الله
 گفته اند نه بعدیت زمانی زیرا که حضرت هارون بعد از حضرت موسی باقی نماند
 تا ایشانرا بعدیت زمانی ثابت بشود و از حضرت مرتضی آنرا استثنا کنند
 پس حاصل اینست که حضرت موسی در ایام غیبت خود حضرت هارون را
 خلیفه ساخته بودند و حضرت هارون از اهل بیت حضرت موسی بودند و جامع
 بودند در نیابت نبوت و اصالت و نبوت و حضرت مرتضی
 مثل حضرت هارونست در بودن از اهل بیت پیغمبر و در نیابت نبوت
 بحسب احکام متعلقه بحکومت مدینه نه در اصالت نبوت پس از این حدیث فضیلت
 مرتضی مفهوم شد از جهت حاکم ساختن بر مدینه و استحقاق او حکومت را
 و تشبیه به پیغمبری نه افضلیت بر شیخین الخ و فاضل رشید در ایضاح

جانشین جناب امیر مومنین
 از ورقرة العيينين

استخلاف جناب امیر مومنین
 از ورقرة العيينين بکار

در عبارتیکه در مابعد انتشار است تعالیٰ مذکور خواهد شد و تسلیه جناب در تسلیه
 مستغاد از ورود حدیث بعنوان امت مسلمة عزلة هارون من موسی
 باینطور که این خلیفه کردن من شمار اند بنابر باز داشتن از فضیلت شرکت در
 غزایا امثال آنست بل بنابر آنست که شمار انظر بر نسبتی که مرا با شما مماثل نسبت
 موسی با هارون علیهما السلام حاصلست پس مثل هارون علیه السلام بر
 محمد اهل محال برده و نظم امور مدینه منوره نیابتی که مثل نیابت هارون
 از موسی باشد میگذارم انتی این همه عبارات ائمه حذوق و جهاند منقدین
 قوم چنانچه می بینی نصوص واضحه و دلالات لائحہ است بر آنکه جناب سالتما
 صلی الله علیه و آله وسلم جناب امیر المومنین علیه السلام را بر مدینه خلیفه فرمود
 و اسحاق جردی مرزا محمد دوم شریفی استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام
 بر مدینه و بر اہلبیت از تحقیقین محدثین خود نقل کرده چنانچه بحواب حدیث
 منزلت در سهام ثاقبه گفته ثرا قول قد ذکر اهل التحقيق من الھد ثین
 فی سبب صدور هذا الكلام من سیداکا نام صلوات الله علیہ
 الی یوم القیامۃ لما توجه صلی الله علیہ وسلم الی غزوة تبوک
 استخلف علیا رضی الله عنه علی المدینة و علی اهل بیتہ
 فجاء علی رضی الله عنه الی رسول الله صلی الله علیہ وسلم
 یا کیا حزینا اکثر شوقہ الی الغزاء و ملازمة سیداکا انبیاء
 صلوات الله علیہ و سلامه فقال یا رسول الله تترکنی مع الاخلا
 فقال علیہ السلام تسلیة له رضی الله عنه اما ترضی ان ینکون

خلافت جناب امیر المومنین
 رضی الله عنہ

ص ۵۹
 الفصل السادس
 من المکات

استخلاف جناب امیر المومنین
 رضی الله عنہ

علی بن ابی طالب علیه السلام را از آن جهت که از آنجا که بنی بعدی یعنی بنی موسی
 علیه السلام را توجیه الی الطور جعل هارون علیه السلام را
 علی اهل و قومه فکذلک انا الغایه الاعتماد علیک والوثوق
 بواجعک خلیفه علی المدینه و علی اهل بیت حق ارجع من
 سفری لکن لست نبیا کما کان هارون نبیا و هذه الخلفه
 انما یرجع عن صلی الله علیه وسلم من السفر الی اهل و قومه
 لعل علی کونه اماما و خلیفه بعد من النبی صلی الله علیه
 وسلم ازین عبارت بتکرار و تاکید ثابت است که محققین می بینند قائل اند
 اینکه جناب سالتما صلی الله علیه و آله وسلم جناب علی بن ابی طالب
 علیه السلام را بر مدینه و اهل بیت خود خلیفه ساخته و معنای حدیث نیز
 است که جناب سالتما صلی الله علیه و آله وسلم بسبب غایت اعتماد
 و وثوق بر حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام آنحضرت را خلیفه بر مدینه
 و اهل بیت خود گردانید و هرگاه ازین عبارات و روایات و تصریحات و
 تمکانات ائمه عالی درجات ائمه ثابت شد که خلافت مدینه منوره هم
 بر علی بن ابی طالب و عیال برای جناب امیر المومنین علیه السلام بود و ظاهر شد
 از آنجا که آن محمد بن مسلم یا سباع بن عقیله یا ابوبکر هم با این نام مکتوم
 علی اختلاف الاختلاق و الافتعال المذموم محض نصب هداوت و انما ک
 از آنجا که عبارت است و اعجاب که بسبب کینه یرینه و بغض یرینه فقر فلا مدینه
 علی مدینه العلم نموده اند و آنرا بکذب و بهتان بر فقر اک فلان و بهمان

بسته اند و قلوب اهل ایمان بیشتر زور و عدوان خسته و عجب که محبت ائمه بنی هاشم
و صاحب مراقض چنان بچنین کذب لا حاصل و اختراع باطل بقابلین
نسک نموده کمال عقل و نهایت تحقیق و اطلاع خود ثابت ساخته شده اند
غالب نواصب بغضین علی بن ابی طالب علیه آلاف سلام الملک الواسع
گردیده بدرجه عالی خسارت ابدی رسیده اند و عبارت مراقض که در این باب
استخلاف محمد بن مسلم یا سباع بن عرفطه بریدینه نموده اطلاق خلافت جناب
امیر المومنین علیه السلام نموده سابقا شنیده و عبارت محبت طبری که در این باب
محمد بن مسلم یا سباع بن عرفطه بریدینه از ابن اسحق نقل کرده مع رد آن انتشار شده
در مابعد مذکور خواهد شد باقیانکه امامت ابن ام مکتوم پس بطلان قشبت بان هر
غیر مکتوم چه اولا صحت آن غیر معلوم و اکتفا بحض و عوی نهایت مذموم و بغایت
ملیم بلکه بعد ثبوت خلافت مطلقه آنحضرت حسب روایات و اخادات خود بخیر
این دعوی مردود و مردوم و بوجومت بطلان موصوم و بیعت کذب فساد است
چه این امامت را شیخ عبدالحق و صاحب مراقض منافق و نافی خلافت مطلقه
وصی برحق دانسته اند و هرگاه خلافت مطلقه آنحضرت بریدینه ثابت شده
بطلان ابن امامت خود بخود ظاهر گردد و از عبارت سبل الهدی انسان العیون
و واضح است که بعضی اختلاف ابن ام مکتوم بریدینه قائل شده اند نه محض خلاف
او بر صلوة و چون با این قول روایات استخلاف دیگران مخالف است پس
آن از رتبه حجیت ساقط است و استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام که بعد از
حذای ائمه سنیة متحقق مبطل نیست بالیقین فاستبصر و لا تکن من الغافلین

شواهد استخلاف بنی هاشم

ابطال نسک فاضل
بیان ابن ام مکتوم و صلوة

و دعوی اجماع اهل حق
چنانکه از اخبار ائمه
و اوضح کتب است

که اهلین قوله اگر خلافت مرتضی مطلق میبود این امور معنی نداشت اقول انستی
 من کلام نواصب تمام است اما اعلام سقیان است که بصراحت تمام نفی
 اطلاق خلافت مرتضی می نموده صاحب مرائض گفته پس ظاهر است که این خلافت
 مخصوص است نه مطلق و گفتگو در مطلق است و نیز گفته اگر خلافت مرتضی مطلق
 می بود گذاشتن محمد بن مسلمه و ابن ام مکتوم معنی نداشت انتهی پس عبارت شایسته صاحب
 نواصب آورده اند با عبارت صاحب مرائض قطع نظر از اتحاد در صدور اکثر
 اظهارات مطابق است پس اگر در ناصبیت دیگر آمده سیه اریاب است در ثبوت
 صیبت صاحب مرائض حسب فاده شایه صاحب کدام خفا و احتیاج است
 شیخ عبدالحق در شرح مشکوٰۃ چنانچه شنیدی گفته اگر خلافت مطلق می بود
 امامت نیز بحضرت مرتضی رضی الله عنه حکم میفرمود بلکه اولی و ابرم بود و در مدینه
 انبویه گفته اگر خلافت می بود امامت بعد از رضی الله عنه نیز حکم میکرد بلکه اولی
 و ابرم بود و انتهی پس در ارتقاء صاحب مدارج بعد از ج نصیب خروج و عروج
 مدارج علوی و خروج از بنسبتین و ولوج در مرتبه صیغ که امام مقام شهباه است
 از روی افادات او بمائیکت تام با خرافات نواصب تمام سیاه است و در
 ابطلان این توهم نواصب متک مقلدین شان با وضوح و جوه ظاهر است
 چه هرگاه اصل این امور معنی بر کذب و زور است نفی اطلاق خلافت
 بران وجهی از صحت ندارد و قوله پس معلوم شد که این خلافت محض در امور خاص
 و قیود ای ابلع عیال بود اقول تخصیص این خلافت محض امور خاصه
 محض هرزه چنانکی و حصر آن محض خبرداری ای ابلع عیال خلاف خبرداری

و این علی اطلاق خلافت محض است
 که نواصب بدان قائل اند و صاحب
 مرائض در این خصوص بیان فرموده
 شده است

و حدیث کذب و افتعال است چه اتفاقاً سر و حسن توفیق دانستی که خلافت
 آنحضرت در مدینه منوره بروایات و تصریحات الهی اکابر و شیوخ و الامام
 و محدثین متقدمین و شراح حدیث و متکلمین متقدمین ثابت است پس بطریق
 خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام بایم عیال که واجب متکلمین فی انفس
 بآن لب کشود و اندوخت طبری و شیخ عبدالحق و صاحب مراض باو عامی آن
 نصب سبق در مضمار عناد حیدر کرار علیه آلاف التحية السلام باتباع اللیل
 و النهار بوده در نهایت ظهور و غایت قبح و شناعة و فطاعت و سمیت
 این فتک صریح الاختلال بر احدی زایل فضل و کمال غیرستور و از عباد
 سالفه صاحب مراض ظاهرست که او بمقام احتجاج و مستدلال بر تخصیص
 خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام بایم عیال چند امر ذکر کرده اول آنکه
 جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم باتفاق طرفین این حدیث را وقت
 برآمدن بغزوہ تبوک فرموده و ظاهرست که اگر غرض ازین کلام آنست که اتفاق
 طرفین این حدیث مختص در بوقت حاضرست و در مقامات دیگر ثابت نشده
 پس او عاصی اتفاق طرفین عین کذب میگوید و در شین است بلکه بروایات
 محدثین طرفین و در حدیث منزلت در مقامات متعدده هم قبل غزوہ تبوک
 و هم بعد آن ثابتست و اگر غرض ازین کلام مجرد اثبات ورود حدیث
 در بوقتست نه نفی ورود آن در مقامات دیگر پس این معنی مثبت حمل
 حدیث بر خلافت خاصه نمیکرد چه جا که دلالت بر تخصیص خلافت بایم
 عیال داشته باشد و امر آنکه اصحاب حدیث و ارباب سیر که متکلم بیان

در خصوص این حدیث
 در کتاب سیرت امیر المومنین
 در باب خلافت

در خصوص این حدیث
 در کتاب سیرت امیر المومنین
 در باب خلافت

حوال آنحضرت صلی الله علیه و آله وسلم تصحیح کرده اند که رسول خدا وقت برآمدن
 ایشان غزوه علی مرتضی را بر اهل و عیال غلیفه ساخته بودند و برای تعهد احوال
 ایشان در مدینه گذاشته اند آنکه منصب خلافت سطلق بآن جناب بخشیده و گذر
 این دو عامی فاضل و متان صحیح بهم از بیان سابق بکمال وضوح ظاهر شد که محمد بن
 یحیی بن سنیة اثبات خلافت آنحضرت بریدینه کرده اند آنکه خلافت آنحضرت
 مخصوص بابل و عیال گردانیده و سوم روایت بخاری و مسلم ظاهرست که
 روایت بخاری و مسلم هرگز دلالت بر تخصیص خلافت جناب امیر المومنین
 علیه السلام بابل و عیال ندارد چه اولاد نیستی که قید اهل از افتراآت این باب است
 و لفظ اهل در صحیحین و بودی ندارد و ثانیاً علی تقدیر التسلیم لیس ما
 افتراه مثبت الحصر بالخلافة فی الاهل كما لا یفهم علی من هو لا یخص
 اهل و تفر من العناد و الجهل و ثالثاً فقره ان تخلف فی النسل
 القیقین که در بعض طرق صحیحین واردست تسلیمش بر اهل حق چه لازمست
 به اجتماع شان بر روایات عاریه ازین فقره تمامست فالنشیث به دون
 اثباته من طریقنا بحیث یصلح الخیة من طلائع الاهل و رابعاً این
 فقره بعد تسلیم هم که مجهول واضح حیان بقیه حصر خلافت در صحیحین و نسوان نیست
 پس می تقریر به بوضوح بیان چهارم حواله استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام
 بر اهل و عیال بشرح مشکوة و صواعق و فصل الخطاب و مدارج و معارج
 و جمیع التیسر و ترجمه مستقصی و کتب دیگر و ظاهرست که حواله استخلاف بر اهل
 اهل باین کتب و باین استدلالات بان بر حصر خلافت در اهل و عیال محض

تخصیص واضلاست چه در صواعق اصلا استخلاف را مقید بایم و عیاں از متن
بلکه در فضائل جناب امیر المومنین علیه السلام استخلاف آن حضرت بر مدینه ذکر کرده
جست قال شهد مع رسول الله صلى الله عليه وسلم سائر المشاهيد
الا تبوء فانه صلى الله عليه وسلم استخلفه على المدينة وقال
حينئذ انت مني بمنزلة هارون من موسى كما ورد في مقام جواب استخلاف
النجي هم از تقبيل خلافت با اهل عیال اثری نیست بلکه در آن هم استخلاف جناب
امیر المومنین علیه السلام بر مدینه ذکر کرده چنانچه خود ابن حجر و ابن عساکر
بان حواله کرده جست قال كما ورد في عبارات صواعق في مقام مذکور اینست
الثانية عشر في عمو ان من النص التفصيل على علي قوله صلى الله عليه
وسلم لما خرج الى تبوك واستخلفه على المدينة انت مني بمنزلة
هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي قالوا ففیه دليل على ان
جميع المنازل الثابتة لهارون من موسى سوى النبوة ثابتة
لعلي من النبي صلى الله عليه وسلم والا لما صح الاستثناء وقما
ثبت لهارون من موسى استخفاؤه للخلافة عنه لو عاش
بعده اذ كان خليفته في حياته فلو لم يخلفه بعد مماته لو عاش
بعده لكان النقص فيه وهو غير جائز على الانبياء وايضا من
جملة منازل منه انه كان شريكاً في الرسالة ومن كذا دلالة
لعلي الا ان الشراكة في الرسالة ممنوعة في حق علي فوجبان يبقى
مغرض الطاعة على الامة بعد النبي صلى الله عليه وسلم

مجاہد صاحب مؤلف استخلاف جناب امیر
بر مدینه ذکر کرده و صاحب
سبب خلافت اهل عیال آن جناب

فوجبان بغير الطاعة لو بقي بعده
فوجبان بغير الطاعة لو بقي بعده

لا بالدليل بأقضى ما يمكن وجوابها ان الحديث ان كان غير صحيح كما
 يقول الامام في ظاهره وان كان صحيحا كما يقوله ائمة الحديث والمعنى
 في ذلك ليس الا عليهم كيف هو في الصحيحين فهو من قبيل الاحاد
 وهو لا يرويه حجة في الامامة وعلى التنزل فلا عموم له في
 مسائل بل المراد ما دل عليه ظاهر الحديث ان عليا خليفة
 النبي صلى الله عليه وسلم مدة غيبة نبوك كما كاهرون
 خليفة عن موسى في قومه مدة غيبة غيبر للمناجاة الى
 ان قال فعلم مما تقر بان له ليس المراد من الحديث مع كونه احاد
 لا يردوا ولا اجماع الا اثبات بعض المنان ان لكائنة لهارون
 من موسى وسياق الحديث وسببه بيان ذلك البعض لما مر
 في كتابنا قاله بعد حين استخلفه فقال على كما في الصحيحين
 في النساء والاصبيان كانه استنقص تركه وراة فقال له الا
 رضى ان تكون منى منزلة هرون من موسى يعني حيث استخلفه
 عند توجهه الى الطور اذ قال له اخل في قومي واصلي واصصا
 فاستخلفه على المدينة لا يستلزم اولوية بالخلافة بعده من
 كل معاصريه افتراضا ولا ند بابل كونه اهلا لها في الجملة وبه
 نقول قل استخلف صلى الله عليه وسلم في مرار اخرى غير
 على كابن ابي مكتوم ولعلنا في بيوتك ان الله اولى بالخلافة بعده
 وبن عبارات چنانچه می بینی اولاد و نقل حدیث استخلاف جناب امیر المؤمنین

علیه السلام بایر مدینه ذکر کرده حيث قال قوله صلى الله عليه وسلم لما خرج الى تبوك واستخلفه على المدينة ودر مقام جواب هم تجاوب آنحضرت بر مدینه ذکر نموده حيث قال وايضا فاستخلفه على المدينة لا يستلزم اولوية بالخلافة اله عجب که صاحب مرفض ازین تصریحات مکرره صاحب صواعق باستخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام بر مدینه متوجه اعراض کرده استخلاف آنحضرت بر اهل و عیال بصواعق نسبت کرده است بهت خلافت ذرا اهل و عیال و نفی خلافت مدینه متوجه اذان حضرت بکذب و بهتان و افتراء میخوابد و کمال و سع و تدبیر و نهایت صدق و تقوی خود کافه عالم را می سازد و حواله صاحب مرفض بفصل الخطاب هم عجب عجاب و مورث حجت الیه الی الا اباب است که کذب صریح و بهتان فاضح است چه آنفا عبارت فصل الخطاب که نص صریح بر استخلاف جناب امیر المومنین بر مدینه متوجه است شنیدی پس نسبت استخلاف بر اهل و عیال بآنرا استدلال بر قصر خلافت آنحضرت بر اهل و عیال باین حواله نادرست از عجائب تلبیسات و تخدیعات است و اسفاه که حال این بزرگ در نقل عبارات کتب اهل نمله خود شنیده است که از خیانت و ران هم در بیخ می کند و در حبیب السیر اگر چه در اول کلام خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام بر اهل و عیال ذکر نموده لیکن این آخر آن خلافت آنحضرت بر مدینه متوجه ثابت است و اینست عبارت آن در غزوه تبوک بر ضمیر انور حضرت مقدس نبوی ظاهر گشت که در آن سفر با اعدای دین و مقاتله و قوع نخواهد یافت شاه مردان را در مدینه بر سر اهل و عیال گذاشته بخلافت خویش تعیین نمود

و احوال مومنین را گفت که از سخن و صوابه ی امام المسلمین تجاوز جایز ندارند و بعد
از رفتن پیغامبر و المؤمن اهل اتفاق بر حال آن سرور مومنین حسد برده بر زبان
آوردند که خیر الانام علیه السلام را جنت اجلال و اکرام نگذاشت بلکه چون بر
ضمیر انور نبوی کریم آمد که او را درین سفر همراه برد خلافت خود بوسی او
چو آن سرور شنید این داستان از فضیحت خواست آن را راست از او و سلاح پوشید
از عقب حضرت مصطفی علیه من الصلوة اشرفها در حرکت آمد و در جرف شرف
ملاقات حاصل نمود و سخنان منافقان را بعرض رسانید آنحضرت فرمود که ای پادشاه
من به مدینه مراجعت نمای که تو خلیفه منی در ایل من و سرای هجرت من قبیلک
اما ترضی ان تكون منی بمنزلة هارون من موسی الا انک کاهن
بعدی سه صلی را چنین گفت خیر الانام که ای کرده در کار دین اهتمام
ترا از من آن منزلت شد پدید که نسبت ز موسی بهارون سید مگر آنکه نبود
پس از من نبی نبوت ز مردم شود اجنبی و در کشف الغم مسطور است که حضرت
شفیع الاله درین حدیث نبوت را بجهت آن استثنا کرد که زویرا یا تحقیق انجلد که
غیر از مرتبه پیغامبری هر سببی که یارون را از موسی علیه السلام پادشاه و امیر
نزد آنحضرت مقروء و مقدر و هذه فضيلة ما شاکت الله به الله
و منقبة فانت ما من یقی من غیور لاجرم امیر المومنین حیدر زمان الهام
این شکری هم ثان جاری ساخت و بجانب مدینه بازگشت هر تو اتمام
حفاظت احوال اهل آن بلده انداخت انتهی از آخرین عبارت صاف ظاهر
که جناب امیر المومنین علیه السلام بر تو اتمام بر محافظت احوال مالی مدینه

متوره انداخت و ایشانرا بر غایت و جرات و صرف توجه و عنایت مشرف
 ساخت و این معنی تصور نمیشود مگر بخلاف آنحضرت بر مدینه متوره کما هو
 ظاهر جدا و نیز آنچه درین عبارت از جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم
 نقل کرده که آنجناب حضرت امیر المومنین علیه السلام ارشاد کرد که ای برادر
 من مدینه مراجعت نمای که تو خلیفه منی در اهل من و سرای هجرت من و قبیل
 من نصر و محبت بر اختلاف آنحضرت بر مدینه سقیه و قبیل بنو راسل
 عبارت حبیب السیر بر قصر خلافت آنحضرت بر اهل و عیال تابع قلند این
 جماعت که بایک لای تقرب و الصلوة استدلال بر ترک صلوة کنند و ازیه
 و اندک سکاری اغراض نظر نمایند اما تخصیص شیخ عبدالحق این خلافت را
 با اهل و عیال و نفی آن از دیگر اهل مدینه بتقلید اهل نصیب ضلال پس بطلان
 آن بافادات و روایات ائمه با کمال و محققین فن حدیث و رجال آنفا
 شنیدنی و تحقیقت حال و بطلان خیال محال لای کذب و افتعال و ارباب
 زور و اتحال و ارسیده که خلافت مطلقه مدینه متوره برای مصی سول رب
 متعال تصریحات این روایات و اقوال ثابت و میرین است و بطلان
 صوفیه و اهل بدیگران واضح و روشن قوله و چون این امور و قوت
 بر حریمت و اطلاع بر ستور است لابد فرزند و داماد و امثال ایشان بر
 این کار متعین می باشند هرچونکه باشد اقول بطلان این عرافت صحت
 و جسارت قبیح بدلائل قاهره و بر این ظاهره و حج زاهره و شواهد باهره
 که در مابعد افشاء الله تعالی مذکور می شود و ظاهرست که خلافت جناب

امیر المومنین علیه السلام دلیل کمال شرف و جلالت و نهایت رفعت و نهایت
 وقایت عظمت و نبالت است و اجر آن حضرت درین خلافت مثل اجر جناب سالتما
 صلی الله علیه و آله و سلم و بمشابه این خلافت عظیم و جلیل بوده که اقامت مدینه
 منوره و اصلاح آن منظر ذات قدسی صفات جناب سرور کائنات صلی الله
 علیه و آله و سلم و حضرت امیر المومنین علیه السلام بوده پس ادعا ایمنی که فرزند
 و داماد و امثال ایشان برای این کار معین میباشند هر چه نگه باشند کذب محض
 و بهتان صرف و خرافت فضیح و جریف و بی سرو پا و محنت عدوان و افترا و عین
 جسارت و خطاست قول پس دلیل خلافت کبری نمیتواند بود اقول دلالت
 استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام بر خلافت کبری عنقریب بتقریب
 مصدق قیسین متین انشاء الله الموفق و المعین و اوضح و مستبین میشود فکی
 من المنزبین یا آنکه دلالت حدیث شریف بر خلافت آنجناب بوجه
 عدیده ثابت است کما سنبین فیما بعد انشاء الله تعالی قوله و بفضل الله تعالی
 اهل سنت ازین قبح ایشان جوابهای دندان کش در کتب خود داده اند که در مقام
 خود مذکور است اقول از تلیعات و تقویات بسیاری از ائمه اکابر و امانت عظام
 اهل سنت در کتب خروج احادیث و علم کلام و سیرت سروران نام صلی الله علیه
 و آله و آله اکرام بجای جوابهای دندان کش شکش و کوشش شان در نفی دلالت
 این حدیث شریف بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام و تأیید قصد
 مقالات نواصب لکن ثابت است نمیدانم که آن کدام کسانی که جوابهای
 کش ازین بهفوات داده و تفصیح و این اکابر و ائمه خود پرداخته اند اگر او کی

این کتاب منقح و مذهب کردن تقریر شیعه
از صاحب نظر و مذهب کردن تقریر شیعه
است

فاضل مخاطب از اسامی ایشان مطلع سازند و نشان کتب شان بپند نهایت نیست
برای مستفیدان گذاشته باشند حیرت که فاضل المعی تصدیع نقل به قوت توان
اقتضای این تطویل و اطناب و تفصیل و اسهاب تشبیه و ابرام و تأیید و احکام
میکشد و از نقل جوابهای دندان کش این امر میکشد و بالا بحال هم نام و نشان
آن کتب که در آن این جوابات دندان کش مذکور است و نمیکند چه جا که اصل
آن جوابات با شخص آن ایراد نماید و خود را از عار و شغار تأیید و نواصب
اشاره خلاص فرماید قوله و طریق تسک شیعه باین حدیث بطریقی که مذکور شد
کمال تنقیح و تمذیب کلام ایشان است و الا در کتب ایشان باید دید که چقدر غفلت
پراکنده درین تسک ذکر کرده اند و بطلب سیده اقول کدیت کلمه تنقیح
من افواههم ان يقولون الا کذباً العجب کل العجب که فاضل مخاطب
با وصف آنکه بسیاری از تحقیقات و تدقیقات اهل حق مانع کرده و تقریر
آورده ما خود از افادات ایشانست و جز تفصیر و اجمال اصلاً تمذیبی تنقیحی
در آن بکار نبرده باز بنا بر تصدیع عوام بی بصیرت و زنی معتقدین به اود سیرت
نهایت بی اصل میزند و چنان ظاهر میکند که اهل حق در تقریر دلاله حدیث
منزلت بر امامت و صی مطلق کلمات نهایت پراکنده گفته بودند جناب
مخاطب تبرعاً و تفضلاً تقریر ایشان را بکمال مرتب منقح و مذهب ساخته و
بار احسان و منت بر ایشان گذاشته و این بدان میماند که کفار لئام باو
آنکه اصلاً قابلیت فهم نکات قرآن و حدیث اخادات و الزامات اهل اسلام
ندارند تقریری از تقریرات داله بر توحید را که بسط تمام مع دفع شبهات

صاحب نظر و مذهب کردن تقریر شیعه
کمال تنقیح و تمذیب کلام ایشانست
و الا در کتب ایشان باید دید که چقدر غفلت
پراکنده درین تسک ذکر کرده اند و بطلب سیده اقول کدیت کلمه تنقیح
من افواههم ان يقولون الا کذباً العجب کل العجب که فاضل مخاطب
با وصف آنکه بسیاری از تحقیقات و تدقیقات اهل حق مانع کرده و تقریر
آورده ما خود از افادات ایشانست و جز تفصیر و اجمال اصلاً تمذیبی تنقیحی
در آن بکار نبرده باز بنا بر تصدیع عوام بی بصیرت و زنی معتقدین به اود سیرت
نهایت بی اصل میزند و چنان ظاهر میکند که اهل حق در تقریر دلاله حدیث
منزلت بر امامت و صی مطلق کلمات نهایت پراکنده گفته بودند جناب
مخاطب تبرعاً و تفضلاً تقریر ایشان را بکمال مرتب منقح و مذهب ساخته و
بار احسان و منت بر ایشان گذاشته و این بدان میماند که کفار لئام باو
آنکه اصلاً قابلیت فهم نکات قرآن و حدیث اخادات و الزامات اهل اسلام
ندارند تقریری از تقریرات داله بر توحید را که بسط تمام مع دفع شبهات

سنگین تا فرجام در کتب محققین کرام اهل اسلام مذکور نقل کنند و باز اگر
 کبر بکشند و ادعا کنند که ایشان کلمات اهل اسلام را مذهب و منقح کرده اند و
 ایشان کلمات خود واهی گفته اند سبحان الله جناب مخاطب را که صد جاهد
 تحصیل او معانی و مقاصد اهل حق را ظاهر شده و در فهم مطالب سهله را غلط
 میکند و پیش پا پای می خورد و بارها تقریرات صحیح و اعتراضات جیده بنوعی بیان
 کرده که جوابش سهل و آسان میگردد و متعرض اشکالات عویصه و معضلات
 قویه نمیشود دعوی آنست که تقریرات اهل حق را مذهب و منقح کند باجمله ظاهر
 که جناب مخاطب بسیاری از تقریرات و تحقیقات اهل حق را که در استدلال کلام
 منزلت ذکر نموده اند ترک داده و در تحریر استدلال خاص بهم باب تقصیر و
 شتت کثافت و صدق دعوی فقیر در نسبت تقصیر بمخاطب غرض
 بر تدبیر خیر و ناقد بصیر روشن مستیست چه جناب او در نقل حدیث صحیح
 بخاری و مسلم قیدی مذهب از طرف خود زیاده کرده و در ذکر فقره انما خلفه
فی النساء و الصبیان که نواصب آن دل خوش میکنند یا وصف غلور و آیت
 عدیده از آن ترجیح بلامرجع بلکه ترجیح مرجوح تقصیر صریح نموده و نیز تواتر این حدیث
 شریف را که جهابذه محققین سنی بآن تصریح میکنند ذکر نکرده و ذکر تواتر را چه ذکر
 نکرده و طرق این حدیث هم دلش نداده بر ذکر صرف روایت برادرین عازب
 و نسبت آن بصحیحین مع خلوهما عن نسبة تلك الرواية الى ابن عازب
 مختصراً در رتیده و نیز از ذکر روایت دیگر علمای قوم و جهابذه محدثین این حدیث
 شریف را اعراض نموده و نیز احتجاج جناب امیر المومنین علیه السلام باین حدیث

ایشان تقصیر عازب نموده و در نقل حدیث
 استدلال باین حدیث منزلت

شریف در روز شوری که اهل حق ذکر میکنند و آن مفید ثبوت این حدیث نزد صحابه
 اعیان و دلیل دلالت آن بر فضیلت جلیله الشانست ذکر نکرده و نیز در روایت
 شریف را در مقامات عدیده و محال مختلفه و مواضع متفرقه ذکر نکرده و در روایت
 این حدیث در مواقع متعدده مفید فوائد جلیله و مبطلی به ثبوت مواضع اقوال ایشان
 و نیز دلالت این حدیث شریف بر فضیلت جناب امیر المومنین علیه السلام ذکر نکرده
 حال آنکه اهل حق فضیلت آنحضرت هم از این حدیث ثابت میسازند و ثبوت فضیلت
 آنحضرت برای ثبوت خلافت بیفاصله آنجناب کافیست و نیز اهل حق ذکر میکنند
 که قطع نظر از خلافت حضرت موسی که برای حضرت هارون که بمقادیر خلفه
 حاصل شده رتبه افتراض طاعت و وجوب اتباع برای حضرت هارون حاصل
 بود و ظاهرست که این مرتبه بوقت بعدی نبوده پس باید که جناب امیر المومنین
 علیه السلام هم بحال حیات و بعد وفات سرور کائنات علیه آلاف التسلیمات
 و التحیات بلا تخصیص بوقت دون وقت مفترض الطاعت و واجب الاتباع باشد
 این تقریر را هم مخاطب در متن ذکر ننموده و در حاشیه اگر چه ذکر آن کرده لکن وجه
 مرجوحیت از تقریر و نیز عموم منازل را اصحاب کرام بوجود عدیده ذکر کرده اند
 چنانچه فخر رازی هم در نهایه العقول سته وجه برای اثبات عموم منازل ذکر کرده
 حیث قال فی نهایه العقول فاعلم انهم ساعدوا علی انه لیس فی
 الحدیث صیغه عموم یدل علی ذلك لکن یویدون ان ذلك من وجوه ثلثة
 الاول ان حکیم الامم و مخاطب این وجوه ذکر ننموده و نیز اهل حق برای اثبات خلافت
 حضرت هارون اسناد لال بآیه اختلف فی قومی ینمایند که ازین آیه خلافت

لا اقل

لا یقین بیان ننموده

مطلقاً بی تقیید نیست ثابت است مخاطب این استدلال را بهم ذکر کرده باز او را زوال خلافت حضرت
 بارون علیه السلام نزد علم تقیید آن بحدت نموده و نیز اثبات خلافت بارون بر
 حضرت موسی بر تقدیر زنده بودن حضرت بارون بعد وفات حضرت موسی
 علیه السلام منحصر در لزوم غیبت بلکه اصحاب کرام بر اثبات آن بعد از وفات تقریر
 دیگر بهم ذکر کرده اند و آنست که اصحاب خلافت ثابت است تا آنکه رافع یقینی آن محقق گردد
 و ظاهر است که شاه صاحب این را ذکر فرموده اند و علاوه برین همه بسیار
 از تحقیقات و اقاوات در کتب اهل حق مثل شافعی و بحار الانوار و حق البقیین و
 احقاق الحق و امثال آن مذکور است و برای دفع شبهات و تشکیکات سنی که
 در وافی است و مخاطب اصلاً تعرضی بآن نکرده و همانا عاقل بلعج را که بعد از تتبع کتب
 اهل حق خصوصاً مثل شافعی و غیر آن نموده بسماع مهابات علی اصل شاه صاحب خنده
 سرشار و ریگیز و عنان ضیافت نفس از دست می رود و حکم حکم که مخاطب صد کلام
 لفظ گویند دارد کرده و آن دلالت صریح دارد بر آنکه آنچه در تقریر دلالت این حدیث
 شریف نقل کرده شیعه قائل آن هستند و جناب مخاطب از ایشان این تقریر نقل
 کرده نه آنکه خود آنرا از طرف ایشان اختراع کرده و ایشان فرآن نکرده اند و تائید
 و فخار شاه صاحب درین مقام باوقاعی کمال تنقیح و تهذیب کلام شیعه و ادعای
 نهایت پراگندگی سخنان ایشان در کتب ایشان و دلالت صریح دارد
 بر آنکه این تقریر را شیعه ذکر نکرده اند بلکه جناب مخاطب از طرف خود
 ذکر نموده و بسزید وقت نظر و ذکا و خاطر و علم و بصیرت از راه تبری
 و تفصل و احسان تهذیب و تنقیح کلام غیب مربوط و اصل است

و تقریر غیر مضبوط نموده پس این هر دو افاده بایم متنافی و متناقض و شفاقت
و یکی مکذب دیگر نیست بجز تم که اولیای شان کدام افاده را تصحیح میکنند و کدام را
مکذب می نمایند و کدام کلام را قبول می فرمایند و کدام را رد می سازند یا بجملة افعالی
تمذیب و تنقیح تقریر الحق کذب و بهتان صریح است که کلام خود شن بران دلائل
دارد و چنان چنین نباشد که تقریر دلائل فقط منزلت بر عموم لصحة الاستثناء
و بودن خلافت از منازل بارون بر تقدیر زنده بودن آنحضرت بعد حضرت
موسی علیه السلام بدلیل لزوم عزل بر تقدیر زوال این مرتبه از آنحضرت
در کتب الحق جا بجا مسطور است پس مخاطب لبیب کدام تنقیح و تمذیب بکار
برده برای خدا آنرا بیان باید کرد و دریغ نباید شود و همانا افعالی کمال
تنقیح و تمذیب از اکاذیب صریحه و افتراءات قبیحه است که بمنوی فها البله
والصبيان فضلا عن الافاضل الاعیان آری در نقل حدیث بخاری
و مسلم که الحق آنرا در استدلال ذکر میکنند خیانت بکار برده و لفظ بر اهل بیت
و نساء و بنات زیاده کرده و این صریح تحریف حدیث ائمه خویش است زیرا که
در صحیح بخاری و مسلم هرگز این قید موجود نیست پس اگر مراد از کمال تنقیح تمذیب
این تحریف و کذب صریح است فلا مشاخة فی الاصطلاح فاعتبروا
یا اولی الافهام و اتقوا العجب من هذا الشیخ المختال القمقام
کیف تحرف الکلم عن مواضعه و تحمرفی معاصی الودی و مصاد
شریباهی و بخاری مرأ و یداعی کمال التهمذیب و الذقیح افتراء و چون
شاه صاحب برآءات نهایت پراگندگی سخنان الحق در تقریر دلائل

حدیث شریف بر امامت جناب امیر المؤمنین علیه السلام و نرسیدن بطلب
 کمال تحقیق و تمیز کلام شان در تقریر یک ذکر کرده اند استیرو و او و
 الحاشیه نفسانی در افتادند ناچار چاره کار را در ان انحصار دادند که در حاشیه
 بعد ثانی را از وجهین استدلال باین حدیث شریف که در شرح موافق
 هر بیت برجائی و اشکال آن مذکور است ذکر کردند و گفتند که مشهور و مستدل
 حدیث نزد ایشان یعنی این تقریر است و بعد ختم آن بر کلمه و چیزی
 تحقیقی مافیہ التعمانوده ایهام صدق و دعوی خود در پراگندگی تقریر
 نموده اند و هذه عبارة الحاشية المشهورة في الاستدلال بهذا
 الحديث عندهم هو ان من جملة منازل هارون بالنسبة الى
 موسى انه كان شريكاً له في الرسالة ومن لوازمه استحقاق
 الطاعة بعد وفاة موسى لوبقى فوجب ان يثبت ذلك لعل
 و هو الله عنه الا انه امتنع الشركة في الرسالة فجب ان يبقى
 مفترض الطاعة على الامة بعد النبي صلى الله عليه وسلم
 بالدليل يا قصى ما يمكن ولا يخفى ما فيه محجب نماند که تقریر یک محط
 ذکر کرده یکی از وجوه دلالت حدیث منزلت است و نیز این تقریر نه تقریر تمام
 بلکه جز تقریر است چه علمائی کرام اولاً عموم افراد منزلت ثابت میسازند و
 عسی و بعد آن بدون امامت از منازل حضرت هارون علیه السلام ثابت
 میکنند مرة بجهة الاستخلاف بجهة الاستخلاف علی بنی اسرائیل
 و عدم العزل منها و مرة بجهة بشراکته لموسی علیه السلام في

افترض الطاعة طين جرد وقرر رزدا الحق مشهود و معروف بهت و سنجيم هم جرد وقرر رزدا الحق
 نقل ميكنند چنانچه از نسيان القول في رازي شرح مواقف عرجا و صواعق ابن حجر وغيره
 و صحت كذا و ذاك لا نقر يا قل نقل ميكنند و ثانيا تقر في كذا في الصواعق الشبهة
 الثانية عشر عموما ان النص التفصيلي على قول الله صلى الله عليه وسلم لا يخرج
 ثبوت خلفه على المدينة انت متى بمنزلة هارون من موسى الا انه لا يبي
 قالوا فقيه دليل على ان جميع المنازل الثابتة لهارون من موسى هي سنية
 ثابتة لعلي من النبي صلى الله عليه وسلم الا لما صح الاستثناء و ما ثبت لهارون
 من موسى استحقاقه للخلافة عنه لو عاش بعده اذ كان خليفة في حياته فلو لم
 بعد مماته لو عاش بعده لكان القصر فيه هو غير جائز على الانبياء و ايضا من جملة
 منازل ممانه كان شيكاه في الرسالة و من ذلك وجوب الطاعة لوقفي
 بعده فوجب ذلك لعلي الا ان الشبهة في الرسالة منتهية في حق علي فوجب ان
 يبق مفترض الطاعة على الامة بعد النبي صلى الله عليه وسلم و لا بالدليل
 ما يمكن مخاطبة ابن عباس الفاضل شرح مواقف بعينها نقل كرد و در اثبات تقرير بيه تقرير آل
 نه كورست و هذه الفاظ شرح مواقف الثاني من وجه السنة قوله عليه السلام
 حين خرج الى غزوة تبوك و استخلف على المدينة انت متى بمنزلة هارون من موسى
 الا انه لا يبي بعده فانه يدل على ان جميع المنازل الثابتة لهارون من موسى
 كالدعوة ثابتة لعلي من النبي صلى الله عليه وسلم و لو اذ لو لم يكن اللفظ هو لا على
 كل المنزل الماصح الاستثناء و من المنازل الثابتة لهارون من موسى استحقاقه لآل
 مقام بعده و فاته لو عاش هارون به و ذلك لانه كان خليفة لموسى في

حياته و دليل على ذلك
 في قوله لا يبي بعده
 الا المصير مقام خلفه
 فيما كان له من النبوة
 و جليل يكون خليفة
 له بعد و لا قطع تقدير
 بقائه و الا كان عا
 موجبا لنفسه

ص ٥٥٣
 القصد لا يبي في الاما
 من ابي عبد الله من النبوة
 و ما من من النبوة

هم درین تنگ بوجه بسیار اختلال باقی است اقول دعوی بقا و اختلال
درین تنگ بوجه بسیار ناشی از ارقار اختلال بدرجه کمال و احتلال و محقق
حمده الا فیال بمرتبه قصوای احتمیال و اختلال است و وجود تله معجزه الا نظار
که بعضی ستشهاد بر دعوی وجود بسیار ذکر کرده مملو و شحون ست از بغوا
عظیمه الغثار و عشرات بادیه العوار و نفثات واضحه الشمار و نزوات
ظاهرة الاضطراب الا انتشار و امد الموفق للمدایه و الاستبصار قوله
اول لکن اسم جنس مضاف بسوی علم از الفاظ عموم نیست نزد جمیع اصحاب
اقول شاه صاحب باوصف اینده ریاست و جلالت و ثعلی و مستکبار
و مباهات و افتخار بکمال شفیق و تهنی و تحقیر و تدقیق بر دعاوی است
و دلیل بلکه محض کذب و تسویل اکتفا نمایند و انکار ثبوتات و اضمحلات
بلا سند و بلا حجت آغاز می نمایند بر کتب الحق اطلاق دارند که حج متینه
ایشانرا که بر افاده منزلت عموم منازل را ذکر کرده اند پیش نظر آرند و نه بلام
کتب اصول خود مشرف شده اند که اناکار ثابت و مدافعت واضح خود
باز دارند و بکمال حسن توفیق عموم منزلت مضاف بشایه ثابت است
که اصلا خمس خاشاک شکوک و شبهات مکابرین بی باک پیرامون آن
منی گردد و کسیکه ادنی ممارست بکتب اصول و افادات اساطین محققین
فحول دارد قطع و جزم بآن بهم می رساند بیانش آنکه اکابر محققین و اجله
مستدین آینه اصولیین نصیح می فرمایند بآنکه صحت استثنای مفید عموم
و باین دلیل اثبات عموم صیغ عموم می نمایند و در کمال ظهور و وضوح است

دعوی اختلال و محقق
بوجه بسیار

جواب من وکالت نزلت نقاشا بعلوم
درین تنگ

اثبات عموم منزلت مضاف بشایه
بلام استثنای اثبات

که از لفظ منزلت مضاف ولو کان مضافا الی علم استثنای صحیحست بالقطع
چه می توان گفت دید بمنزلة عموم و الا فی النسب و الا فی العلم پس هر گاه از لفظ
منزلت مضاف بسوی علم استثنای صحیح باشد بلاریب لفظ منزلت که مضافست
بعلم درین حدیث شریف هم دلالت بر عموم خواهد کرد و با خصوص این لفظ
منزلت که در حدیث شریف واردست استثنای صحیحست بالقطع چه اگر این حدیث
باین طور وارد می شد که انت متی بمنزلة هارون من موسی الا النبوة
او الا اخوة النسبة او ماشائهم بلاریب صحیح می بود و لفظ الا النبوة
صراحتهم وارد شده کما سبق و سیما فی ما بعد ان شاء الله تعالی و سعة استثنای
الا ان الله لا ینبی بعدی هم استثنای متصلست کما سبقت عن قریب
حال بعضی از شواهد دلالت صحت استثنای عموم نزد اکابر اصولیین بنیه باشند
ناصرالدین ابوسعید عبد الله بن عمر البیضاوی الشافعی در منہاج الوصول الی
علم الاصول گفته و معیار العموم جواز الاستثناء فانه ینخرج مما یجب
ان یراجع لولاة و الا لجاز من الجمع المنکر و علامه قاضی القضاة
برهان الدین عبید الله بن محمد الفرغانی العزیزی در شرح منہاج الوصول گفته
لمتابین صیغ العموم علی اختلاف رانی ما فیہ شرع فالاستدلال
علی انها عامة بوجهین وجه یثمل الصیغ کلها و وجه ینخص
بعضها اما تقریر الوجه العام بجمع الصیغ فهو ان نقول لولا ین
کل واحد من هذه الصیغ المذکورة عام لما جاز عن کل منها
لاستثناء کل فرد منه لان الاستثناء عبارة عن اخراج شی من

مسار العموم فلو ان الاستثناء
ذکر البیضاوی فی المنہاج

ع ۱۶۴
مسار العموم فلو ان الاستثناء
من الفصل الاول فی العموم
الیاها الثالث فی العموم
الخصوص من کتاب الاول
من کتب الکتاب

الاستثناء منه لا يجوز باتفاق النخاعة قالوا الا ان يكون المستثنى
 منه مختصا بخوجاء رجال كانوا في دارك الا زيدا منهم جلال الدين
 محمد بن احمد المحلى في شرح جمع الجوامع تصنيف تاج الدين عبد الوهاب سبكي گفته
 ومعيار العموم الاستثناء فكل ما صح الاستثناء منه مما لا يحصر
 فيه فهو عام للزوم وتناوله للمستثنى وقد صح الاستثناء من الجمع
 المعروف وغيره مما تقدم من الصيغ خوجاء الرجال لا زيدا ومن
 نفى العموم فيها يجعل الاستثناء قرينة على العموم ولا يصح الاستثناء
 من الجمع المنكر الا ان يخصص فيعم فيما يخصص به نحو قام رجال
 كانوا في دارك الا زيدا منهم كما نقله المصنف عن النخاعة ويصح
 جاء رجال لا زيدا بالرفع على ان الاصفة بمعنى غير كافي لو كان
 فيها الهة الا الله لفسد تاء لا محبت الله بخارمي در سلم الثبوت بعد ذكر
 صيغ عموم در مقام اثبات عموم ان گفته لنا جواز الاستثناء وهو معيار
 العموم و ملا نظام الدين در شرح سلم گفته لنا جواز الاستثناء من هذه
 الصيغ وهو معيار العموم اي الاستثناء معيار عموم المستثنى
 منه وخاصة الاستدلال من الشكل الاول يعني ان هذه
 الصيغ يجوز الاستثناء منها وكل ما يجوز الاستثناء منه فهو
 عام اما الصغرى فلان من تتبع وجداه كذلك قال الله تعالى
 ان الانسان لفي خسر الا الذين امنوا وعملوا الصالحات واما
 الكبرى فلان معنى الاستثناء اخراج ما لو لا الاستثناء لخل

استثناء معيار عموم مستثنى
 على ان يكون الجمع

استثناء معيار عموم مستثنى
 سلم نظام الدين

البته و لذلك خلوا قاطبة الا على الوصفية في صورة يكون
المستثنى منه جمعا منكورا غير محصور لفقد شرط الاستثناء
خلا به من الدخول وهو العموم هرگاه حسب تصریحات و افتادات این اکابر
اصولیین عالی درجات صحت استثنا مفید عموم باشد و باین دلیل اثبات
عموم صیغ عموم قاطبة و طرا نمایند پس بحد استثنای همین دلیل مقبول فحول عموم
لفظ منزلت مضاف بسو علم هم ثابت و محقق شد و انکار و محذور نفی و ابطال
مخاطب با کمال نفی با و زسائید و لطیف تر است که از افتاده خود مخاطب
هم ظاهر است که او اعتراف دارد بصحت این قاعده یعنی دلالت صحت استثنا
بر عموم حیث قال و صحت استثنا وقتی دلیل عموم شود که استثنا متصل باشد
چه ازین عبارت ظاهر است که صحت استثنای متصل دلیل عموم است و بر ظاهر است
که از لفظ منزلت مضاف بسو علم استثنای صحیح است با لقطع و مراد از صحت استثنا
همین است که اگر استثناء در کلام دارد کنند صحیح شونده آنکه بالفعل استثناء موجود
باشد پس بقرض غیر واقع اگر استثنای الا الله کاتبی بعدی استثنای متصل
هم نباشد که او عموم من کلا بصیرة له فی الحدیث و اللسان خلا
لتصریحات الاثمة الاعیان لکن چون استثنای متصل از لفظ منزلت مضاف
بیسوی علم علی الاطلاق و هم از لفظ منزلت مضاف بلفظ بارون بلا شبهه
صحیح است پس عموم لفظ منزلت مضاف بسو علم مطلقا و عموم لفظ منزلت
مضاف بسوی لفظ بارون حسب اعتراف مخاطب و فنون هم ثابت و محقق گردید
و اگر این بیان منبع البنیان که بحد استثنای مودید است با اعتراف خود مخاطب عالی است

علاج اختلاج وساوس فاسد الاساس وخطرات بی ثبات معتقدین او نکتہ ناپا
 تصریح ائمہ اصول بعموم اسم جنس مضاف نقل کرده شود علامہ عضد الدین
 عبد الرحمن بن احمد الایچی در شرح مختصر الاصول ابن حاجب گفته ثم الصیغة
 الموضوعه له ای للعموم عند المحققین هی هذه فمنها اسماء
 الشرط والاستفهام فحومن وماومها واینها ومنها الموصولات
 فحومن وما والذی ومنها المجموع المعروفة تعریف جنس لا عهد
 والمجموع المضافة فهو العلماء وعلماء بغداد ومنها اسم الجنس
 كذلك ای معرفتا تعریف جنس او مضافا ازین عبارت ظاهرست که
 اسم جنس مضاف مثل اسم جنس معرف بلام جنس از صیغ عمومست نزد محققین
 وظاهرست که منزلت بسم جنس مضافست پس عام باشد حسب افاده
 محققین اصولیین وعلامہ عبری در شرح مناج الاصول گفته المسئلة الثانیة
 یفید العموم فنقول العموم اما ان يستفاد من اللفظ لغة او عرفا
 او عقلا والذی یفید العموم لغة اما ان یفیدة بنفسه من
 غیر ان یکون معه قرينة تدل علیه او یفیدة لا بنفسه
 بل لاجل قرينة ضمت الیه والعام بنفسه اما ان یتناول
 کل الاشياء سواء كانت من ذوی العلم او لا کلفظة ای فاعلا
 یتناول العالمین و غیرهم فی الاستفهام نحو ای شیء عندک
 و فی المجازاة نحو قولک ای رجل یا یتنی فله درهم و ای شیء
 تلبيس یتقرن بک او یتناول بعضها و حیث ان اما ان یتناول

بسم جنس مضاف بر لفظ معرفت
 از شرح مختصر الاصول حضرت

جميع العالمين فقط مثل من في الاستفهام نحو من عندك
وفي المجازاته نحو قوله عليه السلام من كان يوم من بالله واليوم
الاخر فلا يؤذني جاره او يتناول جميع غير العالمين فقط
سواء كان زمانا او مكانا او غيرهما فلو لفظة ما والذي ذا
وغيرها وقيل انه يتناول العالمين ايضا لقوله تعالى والسما
وما بينهما وح يكون ما كاتي في العموم او يتناول بعض العالمين
كايين ومتى فان اين عام في المكان ومتى عام في الزمان لا يتناول
غيرها والعام لقريظة ضقت اليه اما ان يكون في الاثبات ذلك
اما الجمع المحلى بالالف واللام سواء كان جمع كثرة نحو قوله تعالى
الرجال قوامون على النساء او جمع قلة نحو قوله عليه السلام
ما رآه المسلمون حسنا فهو عند الله حسن واما الجمع المضاف
سواء كان جمع كثرة نحو قوله عليه السلام اولادنا اكبادنا وكذا
اسم الجنس يكون عاما اذا كان محلى بالالف واللام نحو قوله تعالى
يا ايها الناس اعبدوا او مضافا نحو قوله تعالى عن امرة ازين عبات
هم ظاهريست كه اسم جنس مضاف مثل اسم جنس محلى بالالف واللام مفيد عموم
و در كلام ملك علام لفظ امر كه مضاف است بسوي ضمير راجع باسمه تعالى
مفيد عموم است پس لفظ منزلت كه مضاف است بسوي علم در حديث منزلت
نيز مفيد عموم باشد كه انهم اسم جنس مضاف بسوي علمست وفارقي در ان لفظ
امر مضاف بضمير الله تعالى پيدا نميست جلال الدين محمد بن احمد المحلي در شرح

العموم

بمعنى يا ايها الناس
الامة او جمع قلة نحو قوله

بمعنى يا ايها الناس
الامة او جمع قلة نحو قوله

جمع الجوامع عبد الوهاب سبکی گفته و المفرد المضاف الی معرفة للعموم و علی
الصیح كما قاله المصنف فی شرح المختصر یعنی صالته تحقق عهد فهو
فلیحد الذین یخالفون عن امره ای کل امر الله وخص منه امر الله
ازین عبارت ظاهرست که حسب افاده علامه سبکی مفرد مضاف بسوی معرفه بنابر
مذهب صحیح برای عموم است و لفظ امر مضاف بعرفه که در کلام الهی وارد است
مفید عموم است و ظاهرست که لفظ منزلت در حدیث منزلت مفرد مضاف است
بسوی معرفه پس آنهم موافق استعمال لفظ امر در کلام ایزد خلاف بر زرعم اهل انکار
و شقاق مفید عموم است غرق باشد و موقوفی عبد العالی در شرح مسلم اولاً بر احتیاج
بآیه و من یشاق الله ورسوله ویتبع غیر سبیل المومنین بر محبت
اجماع اعتراضات عدیده نقل کرده که ثالث آن منع عموم لفظ سبیل است و در
مقام جواب گفته و اما عن الثالث فلانه قد تقدم فی المبادئ الملقوه
ان المفرد المضاف ایضاً من صیغ العموم و کیف یصح الاستثناء عنه
وهو معیار العموم فلهذا المحذور المنه که حسب افاده بحر العلوم و رئیس القوم
عموم منزلت که مفرد مضاف است محقق و معلوم گردید و بنام تشکیک و تسویل
سکرین و جاحدین باب سید و ابوالبقاء الحسینی الکفوی الحنفی در کتاب کلیات
گفته و المفرد المضاف الی المعرفة للعموم صریحاً و بهیچ وجه الاستدلال
علی الامر للوجوب فی قوله تعالى فلیحد الذین یخالفون عن امره
ای کل امر الله ازین عبارت هم ظاهرست که مفرد مضاف بسوی معرفه برای
عموم است و علی این تصریح کرده اند در مقام استدلال بر آنکه امر بر اسم

مفرد مضاف بسوی معرفه برای
عموم است از شرح جوامع
بطلان علی

مفرد مضاف بسوی معرفه برای
عموم است از
شرح مسلم و البقاء

مفرد مضاف بسوی معرفه برای
عموم است از

مفرد مضاف بسوی معرفه برای
عموم است از

مفرد مضاف به عموم برای
عموم است از اشباه و نظائر
این جمله مخرج

و جوبست در قول حق تعالی فیلهذا الذین یخالفون عن امره فلهذا الجهد
که برای ثبوت عموم لفظ منزلت که مفرد مضاف است بسوی معرفه افاده کفوی
هم کافی است و فاضل زین الدین بن نجیم المصری الحنفی در اشباه والنظائر گفته
قاعدة المفرد المضاف الى المعرفة للعموم صحه حواشه فی الاستدلال
على ان الامر للوجوب قوله تعالى فیلهذا الذین یخالفون عن امره
ای کل امر الله تعالى ومن فروع الفقهیه لو اوصی لولد زید
او وقف علی ولده و کان له اولاد ذکور و اناث کان للکل ذکره فی
فتح القدير من الوقف و قد فرغته علی القاعدة و من فروعها الوقف
که امراته انکان حیات ذکرا فانیت طالق و احدى و انکان اثنی فثنتین
فولدت ذکرا و اثنی قالوا لا تطلق لان الحمل اسم للکل فالمریک للکل
غلاما و جاریة لمری و جدا لشرط ذکره الزیلعی من باب التعلیق و هو
موافق للقاعدة ففرغته علیها و لو قلنا بعدم العموم للزم
و قوع الثلث ازین عبارت هم واضح است که مفرد مضاف بسوی معرفه برای
عموم است و تصریح کرده اند بآن علماء در استدلال بر این معنی که امر برای جوبست
در قول حق تعالی فیلهذا الذین یخالفون عن امره و نیز ازین عبارت واضح است
که ازین قاعده چنانچه مسئله اصولیه و جوبست مستفیض است همچنان بران بعض
مسائل فقهیه متفرع است پس محمد استدلالات منزلت که مفرد مضاف است بسوی معرفه
حسب قاعده کاصولیین و فقهاء بران اعتماد دارند و مسائل را بران معنی سازند
واضح و محقق شد کمال حیرت است که شاه صاحب افادات این همه کابر علماء

و اجماله اعلام را بملاحظه ناورده در انکار دلالت منزلت بر عموم و استغراق مبالغه
 و اخواق فرمودند و از همه عجب تر است که شاه صاحب باین همه تبحر و طول بلع
 و عظمت و جلالت مرتبه و کثرت اطلاع بر دوش شرح معلول و مختصر تفنن زانی بر تخیل
 المفتاح که دستمال طلبه علوم است و همچنین حواشی آن هم که بعضی آنهم داخل درس
 مبتدیان است بملاحظه ناورده و گذاران هم عموم اسم جیش مضاف در کمال غلو و خروج
 است علامه سعد الدین مسعود بن عمر تفنن زانی در شرح مختصر تخیل المفتاح گفته فمقتضی
 الحال هو الاعتبار المناسب للحال والمقام یعنی اذا علم ان ليس ارتفاع
 شأن الكلام لفصيح في الحسن الذان الا بمطابقته للاعتبار المناسب
 على ما يفيد الاضافة المصدر ومعلوم انه انما يرتفع بالبلاغة
 التي هي عبارة عن مطابقة الكلام لفصيح مقتضى الحال فقد علم
 ان المراد بالاعتبار المناسب ومقتضى الحال واحد الا لما صدق
 انه لا يرتفع الا بالمطابقة للاعتبار المناسب لا يرتفع الا بالمطابقة
 لمقتضى الحال فليتامل وفاضل نظام الدین عثمان خطائی در حاشیه خود
 بر شرح مختصر تفنن زانی گفته قوله على ما يفيد الاضافة المصدر لانها
 تفيد الحصر كما ذكرنا في ضرورة يدقائنا انه يفيد الحصر جميع
 الضربات في حال القيام وفيه تاويل لان اضافة المصدر انما
 تفيد العموم لان اسم الجنس المضاف من ادوات العموم والا لمحصا
 في المثال المذكور انما هو من جهة ان العموم فيه
 يستلزم الحصر فانه اذا كان جميع الضربات في حال القيام لم يحصر

ص ۱۹
 ۲۳۹
 تعريف البلاغة
 من المقدسة

اشفاق مصدق
 از شرح مختصر تخیل المفتاح
 تفنن زانی

منازل مصدق
 و اسم من مقامات و مقامات
 عموم از حاشیه خطای در شرح
 مختصر تخیل المفتاح

ان يكون ضرب في غير تلك الحال والا لم يكن جميع الضربات في تلك
الحال لا متناع ان يكون ضرب واحد بالشخص في حالتين واما فيها
نحن فيه فالعموم لا يستلزم الحصر فانه لا يلزم من كون المطابقة
سببا لجميع الارتفاعات ان لا يحصل الارتفاع بغير المطابقة نحو
تعدد الاسباب لمسبب واحد فيجوز حصوله بكل منها واما يلزم الحصر
لودل الكلام على حصر سببية جميع الارتفاعات في المطابقة و
ليس فليس يمكن فعه بان ليس معنى الكلام مجرد ان المطابقة سبب
لجميع الارتفاعات بل ان جميعها حاصل بسبب المطابقة ومعلوم
ان ذلك يستلزم الحصر اذ لو حصل الارتفاع بغير المطابقة لم يصح
ان يكون ذلك الارتفاع حاصلاتها لا متناع تعدد الحصول
لشيء واحد ونيز تنافي في شرح مطول تلخيص گفته فمقتضى الحال هو
الا اعتبار المناسب للحال والمقام كالتاكيد والاطلاق وغيرها
مما عددناه وبه يصرح لفظ المفتح وستسمع لهذا زيادة
تحقيق والفاء في قوله فمقتضوا الحال يدل على انه تفرغ على ما تقدم
ونتيجة له وبيان ذلك انه قد علم مما تقدم ان ارتفاع شان الكلام
الفصيح بمطابقته للاعتبار المناسب لا غير لان اضافة المصدر
تفيد الحصر كما يقال ضرب في دار في الدار وقاضل جلي في دار حاشية خود
بمطول گفته قوله لان اضافة المصدر تفيد الحصر كما ذكره الرضا
من ان اسم الجنس اذا استعمل ولم تقم قرينة تخصصه ببعض ما يقع

10
FVF

قریب ہمارے ملک کے
اضافہ سے ملک میں
وہ شیعہ مظلوموں کی

۱۰
۳۳۹

تعريف بالاختراع والمخترع

علیه ^{شبه} الظاهر لاستغراق الجنس اخل من استقراء كلامه فيكون
 المعنى هي بنا ان جميع الارتفاعات حاصل بسبب مطابقة الكلام
 للاعتبار المناسب للمبتة فيستفاد الحصر اذ لو جاز ان يحصل
 ارتفاع بغيره لم يكن هذا الارتفاع حاصل بتلك المطابقة
 فلم يصح تلك الكلية ^{الخ} ونیز چلیپی در عاشر خود در مقام دیگر گفته قوله
 واستغراق المفرد اشمل قد سبق تصريح الشارح بان اضافة
 المصدر تفيد الحصر وحقق هناك ان مبناه كون المصدر
 المضاف من صيغ العموم فهذه القضية كلية لا محالة كما
 توهم ^{الخ} وحيث است که تفقارانی را و صفت آنکه در هر دو شرح تلخیص اسم جنس مضاف
 برای عموم قرار داده که استفادۀ حصر از آن کرده باز بجواب این سبب آنما که
 در مخالفت حق منع عموم اسم مفرد مضاف نموده حيث قال فی شرح
 المقاصد و الجواب منع التواتر بل هو خبر واحد في مقابلة الاجماع
 ومنع عموم المنازل بل غاية الاسم المفرد المضاف الى العلم الاطلاق
 ودر جای دیگر می گویند مع هو و ما معینا که خلا هر زین و عجب که شاه صاحب
 چنانچه کتب اصول هر دو شرح تلخیص تفقارانی و در اشئی آنها ملاحظه نفرمودند
 همچنان کتب نحو بهم ملاحظه نفرمودند و ند ریافتند که از آن بهم عموم اسم جنس مضاف
 ثابت و بر چند افتاده شیخ رضی طاب ثراه درین باب از عبارت چلیپی در ریاست
 لکن بحمد الله صحت آن از دیگر کتب نحو بهم واضح است ملا عبد الرحمن جامی در شرح
 کافیۀ در بیان آن مقامات که حذف خبر در آن لازم است گفته و ثانیها کلام مبتدا

ص ۲۰۳
 بحث در لغت سند الیه علام
 فی باب ثانی در احوال مستند
 ص ۲۰۳
 بحث در لغت سند الیه علام
 فی باب ثانی در احوال مستند

ص ۲۰۳
 بحث در لغت سند الیه علام
 فی باب ثانی در احوال مستند
 ص ۲۰۳
 بحث در لغت سند الیه علام
 فی باب ثانی در احوال مستند

ص ۲۰۳
 بحث در لغت سند الیه علام
 فی باب ثانی در احوال مستند
 ص ۲۰۳
 بحث در لغت سند الیه علام
 فی باب ثانی در احوال مستند

ص ۲۰۳
 بحث در لغت سند الیه علام
 فی باب ثانی در احوال مستند

كان مصدرا صورة او بتاويله منسوب الى الفاعل او المفعول به
او كليهما وبعده حال وكان اسم تفضيل مضافا الى تلك المصدا
وذلك مثل ذهب الى الجلاء ضربت يدا قائما اذا كان يده مفعولا
ومثل ضربت يدا قائما او قائمين ان ضربت يدا قائما او قائمين
اكثر شربى السوق ملتوتا وخطب ما يكون لامر قائما فذهب
البصريون الى ان تقديره ضربت يدا حاصل اذا كان قائما فحذف
حاصل كما يحذف متعلقات الظروف نحو زيد عندك فبقى اذا
كان قائما ثم حذف اذا مع شرطه العامل في الحال واقدم الحال
مقام الظروف لان في الحال معنى الظرفية فالحال قائم مقام الظروف
القائم مقام الخبر فيكون الحال قائما مقام الخبر قال الرضى هذا
ما قيل فيه فيه تكلفات كثيرة والذي يظهر لي ان تقديره
نحو ضربت يدا بلا بسنة قائما اذا ارادت الحال من المفعول ضربت
زيدا بلا بسنة قائما اذا كان حالا عن الفاعل اولى ثم تقول حذف
المفعول الذي هو ذو الحال فبقى ضربت يدا بلا بسنة قائما ويجوز حذف
ذو الحال مع قيام قرينة تقول الله ضربت قائما زيد اي ضربته
ثم حذف بلا بسنة الذي هو خبر المبتدأ والعامل في الحال قام الحال
مقامه كما تقول اشدا مهديا اي سرياشدا مهديا فاعلى هذا يكون
مستتر محلين من تلك التكلفات البعيدة وقال الكوفيون تقديره
ضربت يدا قائما حاصل بجعل قائما من متعلقات المبتدأ ويلزمهم

حذف الخبر من غير سبب مسدود وتقيد المبتدأ المقصود عمومه
 بدليل الاستعمال في عبارات که در آن هم نقل از شیخ رضی طاب ثراه نمود
 ظاهر است که مضاف در ضربی زید اقائم و ضربی زید اقائم مثل آن دلالت بر عموم
 می کند و در ایضاح شرح مفصل تصنیف شیخ جمال الدین ابی عمرو عثمان بن عمر المعروف
 بابن الحاجب المالکی النخوی شرح قول باتن و ما حذف فيه الخبر لسد
 غیره مسدود قولهم اقائم الزیدان ضربی زید اقائم و اکثر شری
 السویق ملتوتا الخ مذکور است و قولهم ضربی زید اقائم قال الشيخ ضابطه
 هذا ان يتقدم مصدر او ما هو في معناه منسوب الى فاعله و هو
 و بعده حال مني ما هو من احدهما على معنى يستغنى فيه بالحال
 عن الخبر و للنخوين فيه ثلثة مذاهب مذهب اكثر محقق البصريين
 ان التقدير ضربی زید حاصل اذا كان قائما فحذف متعلق الظرف
 على القياس المعروف و هو ان الظرف اذا وقع صلة او صفة او خبرا
 او حالا تعلق بمحذوف و اذا كان متعلقه عاما و هو مطلق الوجود
 ثلثا كان في الحال شبه بالظرف حذف لولا لتي عليه فبقى
 ضربی زید قائما المذهب الثاني مذهب الكوفيين ان تقديره ضربی
 زید قائما حاصل في الحال عندهم من تمام المبتدأ و عند الاولين
 هم من تمام الخبر المقدار الثالث مذهب المتأخرين و اختاره الا علم
 ان التقدير ضربی زید قائما فصرح بان كان مصدرا لکنه قائما
 الفعل فاستقلت الجملة به و يفاعله كما استقلت في قائم الزید

از شیخ جمال الدین ابی عمرو عثمان بن عمر المعروف
 بابن الحاجب المالکی النخوی شرح قول باتن و ما حذف فيه الخبر لسد
 غیره مسدود قولهم اقائم الزیدان ضربی زید اقائم و اکثر شری
 السویق ملتوتا الخ مذکور است و قولهم ضربی زید اقائم قال الشيخ ضابطه
 هذا ان يتقدم مصدر او ما هو في معناه منسوب الى فاعله و هو

ص ۲۴۵
 و من حذف بقی
 لیس مالمعنا لا
 فقلت و غی هو یقرب
 قسمی ان عینی قد
 الجواب مسدود کما
 فی لا هم

هذا المصدر المبتدأ
مصدر من الأفعال
سكنه لا يفتح أبداً ما جاز

لجميع هو الأول وبيانه ان معنى خبري زيد قائما ما ضربته الا قائما
وكذلك اكثر شري السويق ملتونا معناه ما اكثر الشرب لا ملتونا
وهذا المعنى لا يستقيم لذلك الا على نقل البصريين وبيانه
ان المصدر المبتدأ اضعف واذا اضعف عمر بالنسبة الى ما اضعف
اليه كاسماء الاجناس التي لا واحد لها وجموع الاجناس التي
لها واحد قائما اذا اضعفت ايضا عمت الا ترى انك اذا قلت
ما بالبحار حكمه كذا عر جميع مياه البحار وكذلك اذا قلت
علم زيد حكمه كذا عر جميع علم زيد فقد وقع المصدر اولا
عاما غير مقيد بحال اذا حال من تمام الخبر ثم اخبر عنه
مخصوصا في حال القيام فوجب ان يكون هذا الخبر للعموم لما نقل
من عمومته لان الخبر عن جميع الخبر عنه فلو قدرت بعض ضرب
زيد ليس في حال القيام لم تكن مخبرا عن جميعه واذا انقضى ذلك
كان معناه ما ضربني زيدا الا في حال القيام الى ان قال وفساد
المذهب الثالث من وجهين اللفظ والمعنى اما اللفظ فانه لو كان
المبتدأ قائما مقام الفعل لاستقل بفاعله كما استقل المفعول
في قائم الزيدان ولو قلت ضربني وضربني زيد لم يكن كلاما واما
من حيث المعنى فان الاخبار يقع بالضرب عن زيد في حال القيام
ولا يمتنع هذا المعنى ان يكون ثم ضرب في غير حال القيام الا ترى
انك اذا قلت ضرب زيد قائما لم تقع من ان يكون زيد ضرب قاعدا

وهو عين ما ذكرناه في بطلان مذهب اهل الكوفة اذ بين عبار ظاهر
 كه معارضه في زيد اقانما مضربه الا قانما ومعنا اكثر شذلي السويق ملتوتا ما اكثر الشذلي
 الامتو نامي باشد يعني اين چو كيب مفيد حضرت ووجه افتاده حضرت كه مصد بگاه
 مضاف مي شود عام مي باشد نسبت مضاف اليه مثل اسماء اجناس و مجموع اجناس
 كه اينها نيز در صورت اضافت عام مي باشد و معناسي باء البحار كه كذا ناست كه
 حكم جميع ميا بحار چنين است و نيز معناسي علم زيد كه كذا ناست كه جميع علم زيد حكم
 آن اين است پس اين عبار هم نهايت صراحت غايت وضوح عموم است
 بعلم غير آن ظاهر است و تشكيك در تيات در ان پيچ وجه مجاني ناست قوله بلكه
 تصحيح كذا انبا نكه براسي عهد است در غلام زيد و امثال آن اقول ظاهر است
 كه از تباد در عهد در غلام زيد بسبب وجود قرينه آن لازم مي آيد كه در هر اسم
 عموم ثابت نشود زيرا كه اسم جنس معرف باللام و جمع معرف باللام يا جمع منصا
 كه تصریح اكابر اصوليين براسي عموم است نيز اگر عهد متحقق گردد معمول عهد مي
 و اين معنی واقع دلالت آن بر عموم در ديگر مقامات نمي گردد فلكذا في اسم الجنس المنصا
 جلال الدين محلي در شرح جمع الجوامع سبكي گفته و الجمع المعروف باللام فهو قد
 افلح المؤمنون او الاضافة فهو يو صيكم الله في ولا دكم للعموم
 ما لم يتحقق عهد لتبادده الى المذهب و علام شيخ عبد الرحمن بن تاني در عهد
 بر شرح جلال محلي على جمع الجوامع گفته قوله ما لم يتحقق عهد ينبغي اعتبار
 هذا القيد في الموصولات ايضا فانها قد تكون للعهد كما هو واضح
 به وقد يقال لا حاجة الى هذا القيد لان الكلام في المعنى الوضع

و البته تبادر عهد از غلام زيد
 بسبب قرينه و عدم مفسر شدن
 بنوم نزلت

ص
 العام من الكتاب الاول في
 الكتاب مباحث الاقوال
 من الكتب السبعة

ص ۲۲۵ نصف اول
 ۳۳۹
 العام من الكتاب الاول
 من الكتب السبعة

للجمع المعروف وهو العموم ولا يخفى انه ثابت مع تحقق العهد غاية
 انه انصرف عن معناه لقريظة العهد غير ان ذلك لا يمنع ثبوت ذلك
 للمعنى المسمى ونيز جلال محل في شرح جمع الجوامع گفته والمفرد المسمى باللام مثل
 اى مثل الجمع المعروف بما في انه للعموم ما لم يتحقق عهد لتبادله
 الحال ذهن فهو واحل الله البيع اى كل بيع ونخص منه الفاسد كالزنا
 وعبد العزيز بن احمد البخارى في كشف الاسرار افاده كرده كه ندرست جمیع امور
 وعامة مشايخ خفية وعامة اهل لغت آنست كه موجب بيني بدلول مفرد وجمع فبين
 باللام عموم وبتفريق است ودر مقام رد منكرين عموم گفته فاما الجواب عن
 مسائل الايمان فنقول انما عدلنا عن الكل بدلالة الحال لان
 الانسان انما يمنع نفسه باليمين عما يدعوه اليه نفسه ويمكن
 الاقلام عليه وتزوج نساء العالم وشرأ عبيد الدنيا وشرأ
 مياميها جميعا غير ممكن فرفنا ان البعض هو المراد فصرقنا
 اليمين الى الواحد للتيقن وصادر كانه قال اشرب قطرة من الماء
 ولا اتزوج واحدة من النساء والدليل عليه ما ذكره محمد
 في الجامع لو قال ان كلمت بنى آدم فامرأته طالق ثلثا فكل
 رجلا واحدا حث لان يمينه انما يقع على هذا ثم قال لا ترى
 انه لا تقدر ان تكلم بنى آدم كلهم فاذا كان الامر على هذا فاذا
 يقع يمينه على من كلم منهم فهذا تصريح من محمد انما يقع
 على الواحد لتعذرا الحمل على الكل هذا هو الجواب في مسألة

٢٢٩
 ٩٤٤

الطلاق ايضا لان ايقاع جميع جنس الطلاق لا يدخل في ملك
 احد فلا يمكنه ايقاع جميع هذا الجنس فصار قائلا انت طالق
 بعضا من الطلاق اي بعضا من هذا الجنس من الفعل المهمتاد
 عن الافعال الاخر وذلك البعض مجهول لحدود الواحد متيقن
 فانصرف اليه كذا في طريقة الشيخ ابي المعين في الميزان وغيرهما
 فان قيل لو كان الاسم الداخل عليه اللام للاستغراق لصحقت
 باسم الجميع فيقال جاء الرجل الطوال كما يقال جاء في الرجال الطوال قلنا يجوز
 ذلك وايضا قلنا يقال اهلك الناس الدينار الصفر والدرهم البيض كذا
 ذكره صاحب القواطع الا ان الاحسن ان نعتمد باللفظ الفرح مراعاة للصورة
 ومحافظة على التام كما يريد بالصفة والموصوف زين الدين بن نجيم الحنفى وشيخنا
 ونظائر بعد عبارات سابقة ذكر ان عمومهم مطلقا يخرج عن القاعدة لو قال زوجي
 طالق او عبدك حر طلفت واحدة وعنت واحد والتعيين اليه مقتضاها
 طلاق الكل وعنت الجميع وفي البرازية من لا يمان ان فعلت كذا فامرت
 طالق وله امرأتان فاكثر طلفت واحدة والبيان البيناته وكأنه انما
 خرج هذا الفرع عن الاصل لكونه من باب التعيين المبنية على العرف
 كما لا يخفى قوله اگر قرينه عدم موجود نباشد غاية الامر الطلاق ثابت خواهد شد
 اقول اگر قرينه عدم موجود نباشد غاية الامر اطلاق چگونه ثابت خواهد شد
 باینکه عدم نباشد استثناء بلاشعوب صحیح خواهد شد و مستثنا دلیل عموم است پس غایه
 السعی مخاطب تحریر در ابطال دلیل الحق که برای افحام و الزام خصام کافیست

و در بیان این که این اسم
 در جمله الموصوفات است

در جوابی که از کلام

چون در قول صاحب گفته
 که اگر قرینه عدم نباشد
 فیه الزام الحاکم ثابت خواهد شد

بر وجهیست بدعاوی نافع دلیل و برهان امر آخر نیست که باوصف اتفاد حمد از اسم
جنس مضاف نفی عموم می فرماید حالانکه اصولیین تصریح کرده اند که معیار عموم صحت
استقناست باخصوص هم تصریح کرده اند که اسم جنس مضاف از صیغ عموم است و
گرویم که غایه امر اسم جنس مضاف اطلاق است نه عموم پس ظاهراًست که اطلاق بهم
ثبوت مطلوب بالحق کافی است چه صدور لفظ مطلق از حکیم فی نصب بنه تخصیص
مفید تقسیم است والا الفار و ایهام لازم آید و هو میو بیسم کمالا یخفی علی من لیس عقله
بسیقم قاضی عبید استبدین سعود المجهول البخاری الحنفی در توضیح فی حل خواص
نتیج گفته و منها ای من الا لفاظ العامة الجمع المعروف باللام اذا لم یکن
معهودا لان المعروف لیس هو الماهیة فی الجمع ولا بعض الافراد لعدم
الاولیة فتعین الكل ازین عبارت ظاهراًست که همان چنین متعرف باللام بر عموم باشد
سببست که متعرف در جمع ما هیئت نیست و نه بعض افراد بسبب عدم اولویت بعض از
بعض پس همچنان بر کل خواهد بود همین دلیل عدم اولویت در مطلق جاریست که حاصل
بر بعضی من بعض ترجیح بلامرجحست لعدم اولویة البعض فلا بد که محمول بر عموم گردد
و نیز در توضیح گفته آعلما ان کلام التعریف اما للعهد الخارجی و للذهنی و اما
لاستغراق الجنس و اما التعریف الطبیعة لکن العهد هو الاصل شر
الاستغراق شر تعریف الطبیعة لان اللفظ الذی یدخل علیه اللام
علی الماهیة بدون اللام فحل اللام علی الفائدة الجديدة اولی من
حمل علی تعریف الطبیعة و الفائدة الجديدة اما تعریف العهد و اما
استغراق الجنس و تعریف العهد اول من تعریف الاستغراق لانه اذا ذکر

ص ۱۹
۲۱۴
فصل فی الفاظ العامة
الباب الاول من اصول
من القسم الاول من

ص ۲۱۴
نشان سابق

بعض افراد الجذر خارجا وذهنا فحمل اللام على ذلك البعض المذكور
اولى من جملة على جميع الافراد لان البعض متيقن الكل محتمل فاذا علم ذلك
ففي الجمع المحل باللام لا يمكن جملة بطريق الحقيقة على تعريف الماهية لان
الجمع وضع لافراد الماهية لا للماهية من حيث هي لكن يحمل عليها
بطريق المجاز على ما ياتي في هذه الصفحة ولا يمكن جملة على العهد
اذا لم يكن عهد فقوله ولا بعض الافراد لعدم اولوية اشارة الى هذا
فتعين الاستغراق اذ ين عبارت ظاهريست كه هرگاه عند تحقق نباشد حمل جمع
بر عدم سبب فقد آن ممكن است واصل آن بر بعض سبب عدم اولويت بعض افراد
از بعض غير ممكن است پس استغراق شمعين شود پس بهمين دليل حمل مطلق بر
عموم لازم گردد كه بعض را اولويت از بعض متحقق نميست پس اگر حمل بر بعض شود
ترجيح بلامرجه لازم آيد و علامه گفتاراني در تلويح شرح توضيح گفته واستدل
على مذهب التوقف تارة ببيان ان مثل هذه الالفاظ لا تدعي عمما
بمحال و اخرى ببيان انه مشترك ما الاول فلان عند اجمع مختلفة
من غير اولوية للبعض لانه يوكد بكل واجمعين مما يفيد بيان الشمول
والاستغراق فلو كان للاستغراق لما احتج اليه فهو للبعض وليس
بمعلوم فيكون محملا الى ان قال بعد ذكر الوجه الثاني والجواب عن
الاول انه يحمل على الكل احتوازا على جميع البعض بلامرجه اذ ين عبارت
ظاهريست كه اگر صيغ عموم را بر عموم حمل نكنند ترجيح بلامرجه لازم آيد پس هرگاه اثبات
عموم صيغ عموم باین دليل صحيح باشد اثبات عموم مطلق برهم بدليل مطلقان ترجيح

ص ۳۱۵
فصل في حكم التام
التقسيم الاول من الكتاب
الاول من الكون الاول
من الفصل الاول من قسم
الكتاب

بلازم صحیح خواهد بود قوله در اینجا قرینه عدم موجود است و هو قوله اختلف فی
النساء والصبيان اقول این کلام مخدوش است بچند وجه اول آنکه شایعاً
باوصفیکه عنقریب قصور دلالیت حدیث منزلت را بر خلافت خاصه اهل و عیال از
مقالات باطله نواصب دانیده اند و ابطال رد آنرا محضرات اهل سنت و اهل فروع
باز در اینجا هر دو متنی چه در کلام خود را فراموش نموده بهمان خرافات نواصب جمع
آورده و بشاشه و ابتهاجاً و نقد بقا و قیاد عالم آنرا ذکر کردند چه حاصل تقریر شایع
درین مقام موافق و مطابق تقریر نواصب حد و القهه بالقده است چه حضرت شان
افاده می فرمایند که مراد از انست صبی عزله هارون بن موسی منزلت است
و منزلت معنوی اختلاف نسو صبیان تفسیر فرموده اند پس این کلام بهین می کشد
که خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام منحصر در امور خانگی و خیر گیری اهل و عیال
و آنچه شایعاً برای تأیید و تقویت اقوال غایت سمات خویش از این حرم درج شده
این مقام نقل کرده نیز صریح است در موافقت با قول نواصب بر بیان حال
معاذ الله نزد ابو حدیث منزلت بر صحت امامت جناب امیر المومنین علیه السلام
و اختلاف آنحضرت برگز و دلالیت ندارد و بلکه امر او از آن محض تشبیه جناب امیر المومنین
علیه السلام با حضرت هارون علیه السلام در قرابت است و هذه عبارات
این حرم علی ما فی الحاشیه هذا لا یوجب استحقاق الخلافة فضلا
عن تفویضها الیه کما هارون لم یول امر بنی اسرائیل بعد موسی
و افا ولی الامر بعد موسی یوشع بن نون فق موسی علیه السلام و
صاحبه الذی سافر معه فی طلب الخضر علیه السلام کما ولی الامر بعد نبیل

جوابی صاحب
میرزا قزوینی

صاحب نقد و صفای
حدیث منزلت
عبداللہ نواس
تقریرات

فقیر
این حرم و عبارات
نقد منقول
نیز با تفویض

صلی الله علیه وسلم صاحبہ فی القار الذی سافر معہ الی المدینة
 واذا لم یکن ہارون خلیفۃ بعد موسیٰ علی بنی اسرائیل فقد صح ان
 کونہ رضی اللہ عنہ من رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم بمنزلۃ
 ہارون من موسیٰ اناہو فی القراۃ ازین عبارت واضح است کہ حدیث منہ
 موجب ثبوت استحقاق جناب امیر المؤمنین علیہ السلام برای خلافت نیست چہ
 کہ دلالت بر تفویض خلافت بآنجناب کند بلکہ دلالت این حدیث منحصرست در اینکہ
 جناب امیر المؤمنین علیہ السلام از جناب سالتاب صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم بمنزلہ
 ہارون از موسیٰ علیہما السلام مرقبت بود و برابر اہل ادراک و شعور مجرب مستور غیبت کہ
 نقل کلام ابن حزم سر اسرار مخالفت نہ بر و حزم و حرم اساس دین و شرمست
 کہ باوصفیکہ شاہ صاحب در متن تصریح فرمودہ اند بآنکہ ازین حدیث استحقاق
 جناب امیر المؤمنین علیہ السلام برای امامت مستفاد نمی شود و این حدیث
 دلیل اہلسنتست و قریح را درین تمسک بنواصب منسوب ساختہ ناصبیت
 عناوید یعنی قوادحین و دلالت این حدیث بر استحقاق جناب امیر المؤمنین علیہ السلام
 برای امامت کبریٰ ظاہر ساختہ اند باز این ہمہ را نسیا منسیا ساختہ و این افادہ را
 پس پشت انداختہ فہن و کاداء ظہور ہم و ہرید انماک در تخریج و تدیین
 از ابن حزم علی حزم و حرم و حتم یعنی دلالت این حدیث بر استحقاق جناب امیر المؤمنین
 علیہ السلام بر خلافت نقل کردہ من حیث لا یشرک و لا یشرک و لا یشرک و لا یشرک و لا یشرک
 بتساہل ناصبیت و عناو و عداوت و کفر و شتان و خروج ابن حزم و انصاف
 خویش ہم باین صفات جمیدہ سبب استخوان ہفوات ابن حزم ثابت کردہ و ہر کج

فہن و کاداء ظہور ہم و ہرید انماک در تخریج و تدیین
 از ابن حزم علی حزم و حرم و حتم یعنی دلالت این حدیث بر استحقاق جناب امیر المؤمنین علیہ السلام
 برای امامت کبریٰ ظاہر ساختہ اند باز این ہمہ را نسیا منسیا ساختہ و این افادہ را
 پس پشت انداختہ فہن و کاداء ظہور ہم و ہرید انماک در تخریج و تدیین

صاحب نقل حدیث منہ از موسیٰ
 دلیل اہلسنتست و قریح را درین تمسک بنواصب منسوب ساختہ ناصبیت
 عناوید یعنی قوادحین و دلالت این حدیث بر استحقاق جناب امیر المؤمنین علیہ السلام
 برای امامت کبریٰ ظاہر ساختہ اند باز این ہمہ را نسیا منسیا ساختہ و این افادہ را
 پس پشت انداختہ فہن و کاداء ظہور ہم و ہرید انماک در تخریج و تدیین

والمنه که بطلان این خرافات که اساطین اهل سنت بتقلید نواصب ازیال نمود و رابو
 آن الوده اند و حضرت مخاطب هم یار او آن اظهار نمید و لا و انما که در نقض و نکست
 عهد نموده بوجوه عدیده و برای این سده ده خطاب است و محتجب نماید که افاده شایع
 با خرافات این حزم متنافی و متناقض است زیرا که افاده شایع صاحب خطاب است که مراد
 از حدیث منزلت منزلت خلافت نسا و صبیان است و این حزم با ثبات این خلافت
 بهم راضی نشده و دلالت حدیث منزلت بر محض تشبیه در قرابت مقصور ساخته پس
 شایع صاحب هر چند یار او کلام این حزم مبالغه در تأیید نواصب ترقی از افاده
 متن خواسته اند لکن عجب که در هوس ترقی چنان مدیوش گردیدند که منافقات و منافق
 مضمون حاشیه با متن خبری نگرفتند و هم آنکه فقره *اتخلفن فی النساء و الصبیان*
 در بسیاری از روایات وارد نیست تا آنکه در روایت بخاری که در مناقب وارد
 کرده و همچنین روایت مسلم که از علامه حسن بن سعید نقل کرده همچنین روایت مسلم که از ابراهیم بن
 سعد از سعد آورده این فقره موجود نیست پس احتجاج اهل حق بر روایات عاریه ازین
 فقره تمام خواهد شد ایشانرا تسلیم این فقره چه ضرورت که شایع صاحب بمقابله
 شان باین فقره احتجاج و استدلال بر ثبوت عدمی نمایند و باین سبب ابطال
 عموم منازل می خواهند سوم آنکه فقره *اتخلفن فی النساء و الصبیان* با قریب
 محمد حدیث منزلت گردانیدن و باین سبب از مخصوص بخلافت نسا و صبیان ساختن
 بعد صبیان و ضحکه نسوان پیش نیست چه این فقره بالبداهه استفهام است
 و استفهام و قبح رانه می خواهد پس جایز است که جناب امیر المومنین علیه السلام
 برای اظهار بطلان این عم منافقین و اثبات کذب مرجعین بیان و محی ترجمان

باین خطاب است
 حاشیه خود منقول است با افاده
 متن خود را در این اثبات خلافت
 نسا و صبیان و این خبری
 با خطبه و دلالت می نماید
 بر این فقره

فقره *اتخلفن فی النساء و الصبیان*
 که در حدیثین است و در حدیث
 در بیک از روایات وارد نیست

فقره *اتخلفن فی النساء و الصبیان*
 از بابی است که در حدیث
 استقامت و در حدیث
 استقامت

جناب خاتم النبیین و اشرف المرسلین صلی الله علیه و آله اجمعین عرض کرده باشد
 که آیا خلیفه ساختن مرا در نسا و صبیان و جناب سالت مآب صلی الله علیه و آله و سلم
 بخوابان ارشاد فرموده که تو از من منزله یارون جستی از موسی و این ارشاد قطع نظر
 از آنکه مثبت دیگر منازل است مثبت منزلت خلافت یارونی برای جناب
 امیر المؤمنین علیه السلام است حسب اعتراف شاه صاحب هم کما یدل علیه قوله یعنی
 چنانچه حضرت یارون خلیفه حضرت موسی بود و وقت توجه بطور حضرت امیر خلیفه بنمید
 در وقت توجه بغزوه تبوک انتهی ظاهریست که خلافت حضرت یارون مخصوص
 بصبیان و نساوان بوده پس این ارشاد نبوی که حسب تصریح شاه صاحب نفید
 مماثلت خلافت مرثویه با خلافت مارونیه است مفیدایم یعنی خواهد بود که من ترا
 تنها در نساوان و صبیان خلیفه ساخته ام و بسبب اختلاف و اشتغال چنانچه فرمود
 اهل اتفاق و ضلال است نگذاشته بلکه ترا منزلت یارونی که از جمله آن خلافت بر
 جمیع متخلفین است ثابت است و بنابرین این ارشاد مسوق برای دفع تخصیص خلافت
 بابل و عیال و اظهار مزید شرف و کمال خواهد بود پس بر خلاف آن فقره المتخلفین
 فی النساء و الصبیان را قرینه عهد و قصر خلافت بر نسا و صبیان گردانیدن
 طرفه ماجراست و بدان می ماند که بلا تشبیه با دشابی جلیل الشان کسی را که زبات
 مقرب و معظم نزد او باشد و بعضی اسفار خود و برابر عیال و تمام دار السلطنت خود
 خلیفه سازد و بعد از آن معاندین و مخالفین برین خلیفه حسد برند و زبان طعن و بدگویی
 سازند و گویند که این با دشاه این کس را برای تعظیم و تکریم او نگذاشته بلکه سبکباری
 خود از او خواسته و آن خلیفه در خدمت آن با دشاه حاضر شده بغرض اظهار کذب

بوت بطلان عهد خلافت نسا و
 صبیان و قصر زبات برای اهل اعتراف
 خود صاحب نفید

این مخالفین معاندین خود عرض کنند که آیا تو مردار و نسوان و صبیان گذاشتی یعنی آیا
مردم مخالفین که عرض از این استخلاف عظیم و تکریم نیست راست است و خلافت
مخصوص بنسوان و صبیان است و آن بادشاه بجوابش بیان فرماید که امروز بمنزله
فلان وزیر جلیل از آن بادشاه عظیم هستی و آن وزیر را خلافت عامه جلیله
بر تمام دار سلطنت او حاصل شده پس احدی از عقلای عالم استغمام آن خلیفه
قرینه قصر خلافت بر صبیان و نسوان نخواهد گردانید که خلاف این قصر از جواب این
بادشاه خود ظاهر است و هرگاه فقره اختلف فی النساء و الصبیان مفید وقوع
اصل خلافت در صبیان و نسوان نیست پس چگونه دلالت بر سلب خلافت از اعدا
ایشان خواهد کرد فان هذا السلب ان استفيد فانا استفاد من المفهوم
و ثبوت المفهوم فرع ثبوت المتطوق و الاستفهام لا يدل علی ثبوت المتطوق
فكيف يدل علی ثبوت المفهوم كما لا يخفى علی اولی الفهم و چهارم آنکه فرض
کردیم که فقره اختلف فی النساء و الصبیان مفید ثبوت خلافت در نساء و صبیان
است باز هم کاری برای تو اصل اتباع شان نمی کشاید و باین سبب حدیث
منزلت را مخصوص ساختن راست نمی آید چه خصوص سوال مستلزم تخصیص جواب
نمی تواند شد مثلا اگر زید بگوید اتملکونی دارک و بکر بجواب بگوید ملکک ما ملک این
جواب مفید عموم است و خصوص سوال موجب تخصیص جواب نخواهد شد پنجم آنکه علما
تفتازانی که از اکابر محققین و مدققین سنی است بطلان توهم تخصیص حدیث منزلت
باین نوع که راه شاه صاحب زده بکمال ظهور و وضوح ظاهر ساخته حیث قال فی
شرح المقاصد فاما الجواب بان النبی صلی الله علیه و سلم لما خرج

الزفر و اختلف فی النساء
الصبیان مفید ثبوت خلافت در نساء
و صبیان باشد یا نه
جوابی تواند شد

غزوة تبوک استخلف علیاً رضی الله عنه علی المدينة فاكثر اهل
 الاتفاق في ذلك فقال علی رضی الله عنه یا رسول الله انما تترك مع
 الاخلاق فقال علیه الصلوة والسلام اما ترضون ان تكون مني
 غزاة هارون من منی الا انه لا تبی بعد وهذا لا يدل علی خلافة
 کابن ارمک و رضی الله تعالی عنه استخلفه علی المدينة في كثير من
 غزواته فاما يدفع بان العبرة بعموم اللفظ لا بخصوص السبب
 ان من عبارات واضح است که علامه تفتازانی تخصیص حدیث منزلت را باین شبیه که
 این حدیث بجواب اترک کنی مع الاخلاق واقع شده پسندناخته و رد آن نقل
 کرده باینکه عبرت بعموم لفظ است نه بخصوص سبب پس ثابت شد که تخلفی
 فی النساء و الصبیان اگر مسلم هم شود موجب تخصیص حدیث منزلت و اراده
 حمد از آن نمیتواند شد و مداحی علی ذلک از غرائب بهوات شنیعه آنست که
 مخاطب مقام چون مقام حمایت خلیفه ثانی است را بر تخطیه جناب سرور کائنات صلی
 علیه و آله و سلم کاشته فقر و تخلفی فی النساء و الصبیان را اعتراض بلکه اعتراضات
 بر جناب سالک صلی الله علیه و آله و سلم پنداشته باین وسیله منع اصابت جمیع
 ارشادات بیکجا پخته چنانچه در جواب طعن اول از مطامع عمر متضمن قصه فرط است
 گفته و نیز جناب امیر و غزوه تبوک چون بودن انکتاب در مدینه نزد عیال امر
 رسول صادر شد چه قسم می گفت که تخلفی فی النساء و الصبیان در مقابل مدحی
 این اعتراضات نمودن کی جایست انتقمی سبحان الله چنین عرض را که وجه آن بر تقدیم
 تسلیم اثبات کذب بار جاف منافقین و بطلان تهمت معاندین بلسان حق می چنان

رد نقلانی علی حدیث منزلت
 بر خلاف قاصد باینکه حدیث
 نقل است نه بخصوص سبب

تفصیل
 صاحب تفسیر طبرانی
 تخلفی فی النساء و الصبیان
 امری است که جایست انتقمی سبحان الله

جناب ختم المرسلین صلی الله علیه و آله وسلم بود و اعتراض بلکه اعتراضات بران حضرت
 لکنان کردن باین سبب اثبات بودن قول حضرت پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم
 خیر و محی خواستن تعصبی و عنادی غریب است که نهایت آن پیدا نیست شتم آنکه از کلام این جمیع
 که سابقان ذکر شد واضح است که فقر و تخلیفی فی النساء و الصبیان چیست هم
 او متوهم نقص در جهات خلاف بوده و جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم بارشاد
 اما ترضی ان تكون منی بمنزلة بارون من جوسی این توهم را دفع نموده و دلالت استخلافت
 بر خضاضت و نقص در فرموده و هرگاه این مدلول متوهم در جواب مسلم باشد
 بلکه رد کرده شود پس چگونه این فقره موجب را ده خمد در جواب خواهد شد گفتیم آنکه
 شاه صاحب سبب مزید عبارتی و مذاقته که در فن حدیث دارند و غایت اطلاع
 و توسع باع و نهایت تتبع که از اقادات شان باینجا ظاهر که بجان نازک و روان
 نازنین را تبع تفحص کتب که خود هم نمی اندازند چه جا که کتب خصم را بنظر بصیرت عظم
 سازند چنان تقلید اسلاف با انصاف گمان کرده اند که حدیث منزلت مخصوص
 بغروه تبوک و بل هذا الاعناء متوک سبحان الله جناب شان کتب دین ایمان اند و چنان
 مستدین خود بنظر بصیرت و دیدند و نه گردتبع اقادات و تحقیقات اهل حق گردیدند محض
 بقولت کلامی و امثال او مثل صاحب مراض و خیره گردیدند و انتحال و تلخیص از اجوب
 ظهور غایت شرف و فضیلت خویش اتباع خویش فهمیدند اینک باندک تتبع کتب حدیث
 ظاهر است که حدیث منزلت را جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم در مواضع
 متعدده و مقامات مختلفه ارشاد کرده و اهل حق هم در و آثار در مقامات متعدده از
 کتب قوم ذکر کرده ستر تخصیص از ابیه تبوک متوک ساخته طریق احقاق حق و کشف

استدلال بکلام این جمیع
 بطلان حدیث منزلت بر خلاف
 نسا و صبیان سبب فقر و تخلیف
 فی النساء و الصبیان

توجه صاحب مراض و خیره
 مخصوص بنور نه تبوک گمان

عبدی مسلوله اشته اند لیکن شایه صاحب اسلاف شان باین تنبیهات و ایقانات کفر انفاق
می فرمایند و نه روایات و اقادات اساطین خو و بنظر می آرند و بر عزم اختصاص این حدیث
ببنوک حرف انحصار آن در عهد مزعوم نواصب شوم بر زبان می آرند و نمیدانند که
این حدیث شریف در مواضع کثیره وارد شده از آن جمله آنکه حدیث منزلت را جناب سالار
صلی الله علیه و آله و سلم وقت موافات ارشاد کرده چنانچه احمد بن محمد بن حنبل
الشیبانی و محمد بن حبان البستی و سلیمان بن احمد الطبرانی و احمد بن علی المعروف بابن
و موفی بن احمد ابو المود المعروف بابن خطیب بخوارزم و علی بن الحسن بن عیبه الله
بابر عساکری و یوسف بن قز علی سبط ابن الجوزی و احمد بن عبد الله محب الدین الطبری
و ابی الیمین عبد الله الوصالی الیمینی و محمد بن یوسف الرزندی و علی بن محمد بن احمد
المعروف بابن الصباغ و عبد الرحمن بن ابی بکر المعروف بجمال الدین السیوطی
و عطاء الله بن فضل الله الشیرازی المعروف بجمال الدین المحدث و شهاب الدین
احمد صاحب تصحیح الدلائل و ملا علی بن حسام الدین المتقی و سید محمود بن محمد بن علی
الشیخانی القادری المدنی و میرزا محمد بن معتمد خان البهشتی و ولی الله احمد بن
عبد الرحیم الدهلوی و مولوی مبین لکنوی و امیت کرده اند که استطلاع علیه فیما
بعد انشاء الله تعالی و از آن جمله آنکه وقت ولادت با سعادت امام حسن علیه السلام
و هم وقت ولادت با کرامت امام حسین علیه السلام حضرت جبرئیل نحمدت با برکت
جناب سالار صلی الله علیه و آله و سلم حاضر شده ادا می تنبیهت و مبارکباد
و حدیث منزلت را در حق جناب امیر المؤمنین علیه السلام از جانب بت جلیل رسانیده
چنانچه ابوسعید عبد الملک بن محمد النیسابوری الخ کوشه و عمر بن محمد

حدیث منزلت در موافات

سالار اعلام سینه که در وقت
منزلت را در وقت موافات
نقل کرده اند

حدیث منزلت در وقت ولادت
حسین علیهما السلام

یا و در شاد کرد ای سلطان این است علی برادر من کرم او از کرم من است و در او از کرم من است
منزلت او از من بمنزله هارون است از موسی مگر اینکه تحقیق نیست نبی بعد من ای سلطان
این است وصی من و وارث من و جی نقله انشاء الله تعالی عن ابن عباس از آنجا که
حدیث منزلت را جناب سالک صلی الله علیه و آله و سلم بعد حدیث ان علیا کرم
من کرمی و در من و می ارشاد فرموده چنانچه در مابعد از منقبه المطهرین ابو نعیم و مناقب
اخطب فی توضیح الدلائل شهاب الدین و فوائد السوطين معنی انشاء الله تعالی
منقول خواهد شد از آنجا که حدیث منزلت را جناب سالک صلی الله علیه و آله
و سلم خطاب حضرت امیر المومنین علیه السلام بعد تشریف عقیل و جعفر رضی الله
عنهما بعض فضائل ارشاد فرموده چنانچه عقیل بن ابی طالب رضی الله عنه
روایت می کند که گفت برای من رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم ای عقیل دوست
میدارم ترالسبب و خصلت سبب قرابت تو و سبب محبت ابیطالب ترا و لیکن ای
جعفر این تحقیق که خلق تو مشابیه خلق من است و اما تو ای علی پس تو از من بمنزله هارون ای
موسی هستی مگر اینکه نیست نبی بعد من ای ابراهیم بن عبد الله صابی شافعی در کتاب الکفا
فی فضل الاربعه الخلفاء نقل کرده گفته عن عبد الله بن محمد بن عقیل عن ابی
عن جده عقیل بن ابیطالب رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله
علیه و سلم یا عقیل ارجل الخصلتین لقرابتک و کحب ابیطالب ایتاک
و اما انت یا جعفر فان خلقک بشبه خلق و اما انت یا علی فانت منی
هارون مع موسی الا انه لا نبی بعدی لخرجه ابو بکر جعفر بن محمد المطهر
فی جزء من حدیثه و محمد صدر عالم در معارج العالی گفته لخرج ابن عساکر

حدیث منزلت با حدیث ان علی
کرم من کرمی

در تفسیر شافعی از آنجا که

حدیث منزلت بطلب جلاله
بعد تشریف عقیل و جعفر رضی
نقل از خلفاء و صحابه

عن عبد الله بن محمد بن عقيل عن ابيه عن جده عقيل بن ابي طالب
 رسول الله صلى الله عليه وسلم قال يا عقيل والله ما في كاحبك خصلتين يقرأهنك
 وكحب ابي طالب اياك اما انت يا جعفر فان خلقك يشبه خلقه واما انت يا
 فانت مني بمنزلة هارون من موسى غير انه لا نبي بعدي وازاحل
 انك جناب سرور ائمة صلى الله عليه وآله وسلم حديث منزلت در روز غدیر ارشاد
 فرموده علامه ابن خلکان در روایات الاخیان ترجمه ای قسم بعد الملقب المستنصر
 بامیر بن الظاهر لا عزادین است گفته و كان في لادة المستنصر صبيحة يوم الثلاثاء
 لثلاث عشرة ليلة بقيت من جمادى الآخرة سنة عشرين واربعمائة
 وتوفي ليلة الخميس لثلاثي عشرة ليلة بقيت من ذي الحجة سنة
 سبع وثمانين واربعمائة رحمه الله تعالى وقد تقدم ذكر جماعة من
 اهل بيته وسباق ذكر الباقرين انشاء الله تعالى كل واحد في موضعه
 قلت وهذه الليلة هي ليلة عيد الغدير اعني ليلة الثامن عشر من ذي
 الحجة وهو غدیر خم بضم الخاء المعجمة وتشديد الميم ورأيت جماعة كثيرة
 يسكنون عن هذه الليلة متى كانت من ذي الحجة وهذا المكان بين
 مكة والمدينة وفيه غدیر ماء ويقال انه غنضة هناك ملاج
 النبي صلى الله عليه وسلم من مكة عام حجة الوداع ووصل الى
 هذا المكان واخى علي بن ابي طالب رضي الله عنه قال علي
 مني كهرون من موسى اللهم وال من والاه وعاد من عاداه
 وانصر من نصره واخذل من خذله للشيعة به تعلق كبير وقال

حديث منزلت روز غدیر
 ابن خلکان

الحادی هو وادین مکه والمدينة عند الحنفية به غدیر عند
 خطب النبي صلى الله عليه وسلم وهذا الوادی موصوف بکثرة الوخا
 وشدة الحما انتم نقلا عن نسخة هاکمل النسخ الحاضرة بین یدک واثقها
 بان کلمه ازین همه روایات و اخبار و احادیث و آثار که محدثین عالی فخر و اساطین
 و الاتبار و جهابذه اخبار روایت کرده اند ظاهر و واضح است که حدیث منزلت علیه
 بر غرضه تبوک در مقامات عدیده ارشاد شده پس تخصیص آن باراده عمد و محل
 آن بر خلافت جزئیة منقطع که شاہ صاحب بتقلید اسلاف با انصاف خود اریکا
 آن کرده اند از تحکلات طریقه و نقصبات لطیفه است و آنرا لحظه مودة القربی تصنیف
 سید محمدانی که از مشایخ اجازه جناب شاه صاحب والد ماجد شان است و نیز
 از جلائل فضایل و معالی مناقب و مفاخر محمد او سابقا مبین شد و سائیک نیز
 انشاد الله تعالی و اوضح است که حسب ارشاد حضرت امام جعفر صادق علیه السلام
 رسالت مآب صلی الله علیه و آله وسلم در ده موضع بخطاب جناب امیر المومنین علیه السلام
 حدیث منزلت ارشاد فرموده و هذه عبارة كتاب المودة في القربى لعلي الهادي عن
 الصادق عليه السلام عن ابائه عليهم السلام قال النبي صلى الله عليه وسلم
 لعلي في عشرة مواضع انت متي بمنزلة هارون من موسى اولا و غائب امير
 و عجائب و هو انست که ابن تیمیہ حسب یدن قدیم خود که انکار ثابت است دفع و اضمحلت
 و رقی و رد و این حدیث بموضع عدیده مبالغه تمام نموده چنانچه در سراج گفته ثور من
 جهل الرافضة انهم یقتاضون فان هذا الحديث يدل علی ان النبي
 صلی الله علیه وسلم لم یخاطب علیا کما یخاطب الاخوان

قال النبي صلى الله عليه وسلم
 لعلي في عشرة مواضع انت متي بمنزلة هارون من موسى اولا و غائب امير

من المنهج الثالث
 من المنهج الثالث

تقدیر
در عار این تفسیر این است که
عظیم است این خطب بعضی است
بیشتر از این که در این کتاب
در خود تفسیر

فی غزوة تبوک فلو کان علی قد عرف انه المتخلف من بعده کما رووا
ذلك فیمات قدم لکان علی مطمئن القلب انه مثل هرون بعده و فی حیات
ولم یمخرج الیه بکی و لم یقل ان یخلفه مع النساء و الصبیان و لو کان علی
منزلة هرون مطلقا لم یتخلف علیه احد و قد یتخلف علی المذنب
غیره و هو فیها کما یتخلف علی المذنبه عامه غیر علی و کان
علی عار مدحتی بحق بالذی صلی الله علیه و سلم فاعطاه الراية
حين قدم و کان قد قال لا عطین الراية رجلا یحب الله و رسوله
و یحبه الله و رسوله و یرین کلمات غریبه افادات شکر انک تأمل باید کرد
که ابن تیمیه با این همه جلالت و امامت و نبالت و ریاست و تحقیق و تحریر و جامعیت
علوم که اتباعش برای او ثابت می کنند تا آنکه یوسف اسطی در رساله خود که در رد
البطلان نوشته او را بلقب امام اعظم خوانده چه طور اخلاق و انماک و مبالغه و اهتمام در
تحسین جلال و تلخیص مقال نموده و چه قسم غایت انصاف و تعمق و تدبیر را پیش نظر نهاده
که مزید بجانب جمل و عناد و جمل و مناقض را با بلحق نسبت می کند و بر این سه تدرال
بامری می نماید که نسبت نهایت بعد او از جمل و کذب بهستان و مجازفت و حد و ان عناد
و طغیان و بغض و شناسانست چه او عامی لالت حدیث منزلت برینکه خطاب نفروود
جناب سالناب صلی الله علیه و سلم حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام را با این خطاب
مکرور غزوه تبوک از غائب عادی صریحه البطلان و عجائب اختراعات واضح الیه
است نیز که اصلا لفظ از الفاظ حدیث بر نمی آید لالت نمیکند انفا الفاظ و آیات
صحیحین و دیگر صحاح و کتب معتبره قوم شنید می هیچ روایتی از روایات برین مضمون
علی

که لایق ندانند و وایلی که بر نفی علم حضرت امیر المؤمنین علیه السلام با اختلاف ذکر کرده
خیلی رکیک و سخیف نهایت فاسد و باطل است که هیچ عاقلی بآن تفوه نخواهد کرد
چه اولاً روایات صحیح و دیگر صحاح سنیه از ذکر بکار جناب امیر المؤمنین علیه السلام
خالی و عاریست پس ثبوت بآن و آنهم بمقابلت اهل حق بعد قبح اکابر ائمه سنیه در
ثبوت حدیث غدیر بعدم ذکر شخص آنرا از طرف تشبیهات است ثانیاً بکار
و لالت بر فقه اطمینان قلب عدم علم با اختلاف ارد چه ظاهر است بکار آنحضرت
تقدیر صحیح بسبب مفارقت جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم یا تا وی این
کلام منافقین اقشایب بوده پس استدلال بآن بر نفی علم و اطمینان محض مجازفت
و عدوان و کذب بهتان است عجب با جرئت که گاهی این تفسیر بکار آنحضرت
و دلیل و حسن و ضعف اختلاف آنحضرت میگردانند و گاهی آنرا برهان نفی اطمینان
و فقدان اختلاف میدانند و قطع نظر ازین همه اگر بفرض باطل مسلم شود که این بکار
و این عرض و لالت بر عدم اختلاف قبل ازین و فقدان اطمینان عدم صدور
این خطاب قبل ازین وقت وارد پس انحصار خطاب برین روز خاص که معنای
آنست که این خطاب سوا می این روز نه قبل آن واقع شده و نه بعد آن پس بوجه
من الوجوه ثابت نمیشود چه جائز است که بعد ازین خطاب باز هم این حدیث در حق
آنحضرت مکرراً واقع شده باشد و آنچه گفته و لو کان علی بمنزلة هرون مطلقاً
لم یختلف علیه احداً و حاصلش آنکه اگر علی علیه السلام بمنزله هارون مطلقاً
می بود اختلاف نمیکرد جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم بر آن حضرت احدی
پس جوابش آنکه بلاریب جناب امیر المؤمنین علیه السلام بمنزله هارون علیه السلام

۴۰ استدلال بر این تفسیر بکار جناب امیر
موفق علم آنحضرت با اختلاف خود

علی الاطلاق است و هرگز جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم کسی را بر آنحضرت گما
 استخلاف نکرده و هرگاه بفار و روایات آمده مذاق و اساطین مهره سنی که در مابعد انشاء
 اتفاق مذکور شود ثابت است که جناب امیر المومنین علیه السلام بمنزله حضرت بارون است
 علی الاطلاق و اراده محمد که سنی او حامی کنند قطعاً و حتماً باطل است پس استخلاف
 احدی بر آنحضرت قطعاً باطل و کذب محض باشد که خود این جمیع اثبات بناغات بین الامین
 می نماید و همانا ادعا استخلاف دیگری بر جناب امیر المومنین علیه السلام برای رفع
 نقص از شیوخ نلشده است که ایشان بارها زیر حکم دیگران در حیات سرورانام صلی الله
 علیه و آله و سلم گردیده اند گاهی زیر مشن عمر و عاص و گاهی تابع ابو صبیحه و جراح
 و گاهی مطیع اسامه پس این تمیز بر آنفع این نقص ملامت که صراحت دلالت بر مفضولیت
 سلب استحقاق خلافت بعد جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم ایشان میکنند
 چنان کذب دروغ افاز نماید که العیاذ بالله جناب رسول خدا صلی الله علیه و آله
 و سلم کسی دیگر را بر حضرت صلی بن ابیطالب علیه السلام استخلاف ننوده یعنی آنحضرت را
 پناه بخدا و طبع و مطیع کسی دیگر ساخته و ادعا استخلاف احدی بر آنحضرت چنانچه این
 قول بران دلالت دارد لکن کاذب و اضحی و اقترات فاضحه است و هیچ عاقل
 که ادنی فهم داشته باشد چنین دعوی باطل و کذب می و دروغ علی فروغ بر زبان
 نخواهد آورد و سبحانک هذا بکتان عظیم و اما ذکر استخلاف غیر باوصف حضور
 جناب امیر المومنین علیه السلام پس بطلان آن نیز ظاهر است و هرگز باوصف حضور
 جناب امیر المومنین علیه السلام در مدینه استخلاف کسی دیگر واقع نشده و مدعی آن کاذب
 و مفتی و دروغ زنت و نصیح ایام مذاق و جماعه اساطین سنیه بآنکه جناب

روایان تمیز روایات
 که دیگر بر جناب

روایان تمیز روایات
 غیر از حدیث نزلت

امیر المؤمنین علیه السلام جز غزوه تبوک در هیچ مشغله‌ی مخالف از جناب سالتاب علیه السلام
 علیه و آله وسلم ننموده که سابق آنفا مبطل این دروغ بی‌فروغ است و مثالی که ذکر نموده
 احسن استخوانی در عام خیر با وصف حضور جناب امیر المؤمنین علیه السلام در مدینه
 پس آنهم مسلم نیست و الحمد لله مطالب الیینه و الیه و ما انزل الله به من سلطان
 و غلبان و یحسان و ثوران مجازفت و عدوان ابن تیمیه رئیس الاعیان بمشابه رسید
 که جایگزین جمل بر ناصیه ائمه اعلام و اساطین فحاش که از جمله شان امام الائمه احمد بن
 حنبل است که مذنب با و خود ابن تیمیه مذنب است کشیده که دعوی اتفاق اهل علم آنکه
 جناب سالتاب علیه و آله وسلم حدیث منزلت را در غیر غزوه تبوک نفرموده
 آغاز نموده چنانچه در منهاج گفته السابغ ان قوله اما ترضون ان تكون مني منزلة
 هارون من موسى انما قاله في غزوة تبوك مرة واحدة لم يقل ذلك
 في غير ذلك المجلس اصلا باتفاق اهل العلم و درین عبارت ناصواب ابن
 تیمیه عالی نصاب تصریح کرده بآنکه جناب سالتاب علیه و آله وسلم حدیث
 منزلت را در غیر غزوه تبوک ارشاد نکرده باتفاق اهل علم حال آنکه بسیاری از ائمه
 امثال و مقتدایان افاضل تقدیم و متاخرین باسنت حدیث منزلت را در غیر
 غزوه تبوک روایت کرده اند مثل احمد بن محمد بن حنبل الشیبانی و محمد بن حبان
 البستی و سلیمان بن احمد الطبری و محمد بن عبد الله ابو حنبله الحاکم و حسن بن
 و ابوبکر جعفر بن محمد الطبری و عبد الملك بن محمد بن ابراهیم الخوکشی و احمد بن یحیی
 بن مردويه الاصبهانی و احمد بن عبد الله ابو نعیم الاصبهانی و اسمعیل بن علی بن الحسن
 بن نجويه الرازی المعروف بابن السمان و احمد بن علی المعروف بالخطیب البغدادي

ص ۱۴۹ نصف ثانی
 الدلیل السادس من المنهج
 في الاول المسندة الى السنة
 من الفصل الثالث من اصول
 الكتاب

لقد علمت انتم انتم انتم
 حدیث منزلت در تبوک

وعلی بن محمد الجلالی المعروف بابن المغازلی و ابو شجاع شیرویہ بن شہر دار بن شیرویہ
 بن فنا خسر الدیلمی و احمد بن محمد العاصمی و موفق بن احمد ابو المویذ المعروف باخطب ازرم
 و عمر بن محمد بن خضر الاردمیلی و علی بن الحسن بن ہبۃ اللہ المعروف بابن عساکر و ابو الوریع
 سلیمان بن سالم البلسنی المعروف بابن سبع و محمد بن محمود المعروف بابن الجہاد
 و یوسف بن قز علی سبط ابن الجوزی و شمس الدین ابو العباس احمد بن محمد المعروف
 بابن خلکان و احمد بن عبد اللہ محب الدین الطبری و ابراہیم بن محمد کجوبینی و محمد بن
 یوسف الزرندی و علی بن شہاب الدین الہمدانی و شہاب الدین بن شمس الدین
 اللہ لتابادی و علی بن محمد بن احمد المعروف بابن الصباغ و عبد الرحمن بن ابی بکر
 المعروف بجلال الدین السیوطی و عطاء اللہ بن فضل اللہ شیرازی المعروف بجلال الدین
 المحدث و حسین بن محمد الدیلمی و علی بن حسام الدین المتقی و ابراہیم بن عبد اللہ
 البیہقی الشافعی و شہاب الدین احمد صاحب توضیح الدلائل و محمود بن محمد بن علی الشافعی
 القادری و میرزا محمد بن محمد خان البغدثانی و محمد صدر عالم صاحب معارج العسل
 و ابی اسد احمد بن عبد الرحیم الدہلوی و مولوی محمد حسین بن محمد اسد بن احمد عبد
 بن محمد سعید بن قطب الدین السہالی الکنوی غیر ایشان ہیں بنا برین ابن تیمیہ حضرات
 متقدمین و معاصرین خود را بلکہ متاخرین باہم کہ روایت حدیث منزلت و غیر غرور
 نبوک کردہ اند از اہل علم بدر ساختہ و بزمہ جلا و عوام انداختہ و دایمہ قیامت کی
 بر سر سفیان برپا ساختہ و فرض کردیم کہ نزد ابن تیمیہ اخراج این حضرات متقدمین
 و معاصرین از اہل علم و ادخال شان در جملہ اہل شرم شاعتی ندارد کہ او بالانرا از ان
 میرود و بیشتر می شناسد و از تفصیح و تقبیح اساطین دین خود فکیف المعاصرین بچشم

ابطال حق نمی برسد لیکن بحیرتم که امام احمد بن حنبل را که او را بر بقیه ائمه ثلاثه ترجیح داده است تمسک بکند باین اختیار کرده چگونه از اهل علم بدر می آرد و همت بر تمجیل و تفضیح و تحقیر اومی گمارد و قو که چنانچه حضرت هارون خلیفه حضرت موسی بود در وقت توجه به طور حضرت امیر خلیفه پیغمبر بود در وقت توجه بغزوہ تبوک قول اولا نهایت ضمنت است که مخاطب فخر باد وصف کمال اغراق در انکار بسیاری از امور واضحہ الظن و درین مقام مزید ناچاری اقتدار بر انکار مایه فی الرضوح کالنور علی شایق الطور نیافته طوطا و کر یا اعتراف به بودن حضرت هارون خلیفه حضرت موسی علیهما السلام در وقت توجه به طور نموده انما ک مثل یخ و اعلام اعیان خود در کذب بهتان و انکار سنت و قرآن ثابت کرده چه عنقریب میدانی که فخر از منی و اصفهان و قفقازانی و قوشچی و بیرونی غیر ایشان انکار ثبوت خلافت حضرت هارون برای حضرت موسی علیهما السلام نموده اند بلکه عجب حجاب آنست که خود مخاطب باد فاسقات سالت با خلافت در ان ابطال خلافت حضرت هارون علیه السلام خواسته و بطون بطلان این جسارت بقا این مقام سهلا نکرده و ثانیاً ازین افاده مخاطب کثیر الانصاف اعتراف بدلت این حدیث بر حصول خلافت برای جناب امیر المومنین علیه السلام مثل خلافت حضرت هارون علیه السلام ظاہر و واضح است پس جدو که وجد او در نفی عموم منازل و ایراد دیگر خدعیات و توہیات که بعد ازین افتاب نفس در تقریر آن نموده همه بیابانست و سیکار و منظر کمال صفار و عوار مخاطب عالی تبار خواهد بود و علاوه برین خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام منصوص احادیث عدیده ثابت است چنانچه حدیث کایذبحی لانی اذهب الی اوانت خلیفه بروایت اکابر اعلام محدثین سنیه در جامعہ شریف

اعتراف علی بن ابی طالب
بنابیر با خلافت حضرت مارو

جواب است که تقیید اختلاف
جناب امیرالمومنین

آنکه گویید خواهد شد و حدیثیکه در حبیب السیر مذکور است نیز نص است بر خلافت و الفاش
اینست که امیرالمومنین علیه السلام در من بعد من مراجعت شما که تو خلیفه منی در این روز پس از هجرت من قبلی
من الحقوله و اختلافیکه مقید بدعت غیبت باشد بعد از انقضای آن بدعت باقی نمی ماند چنانکه
در حضرت هارون باقی نماند اقول اولاً می بایست که تقیید اختلاف جناب امیرالمومنین
علیه السلام بدعت غیبت بدلیلی مقبول بر ما فی قابل التفات حکما فحول باثبات میر
و همانا کتاب محمد دعوی دلیل غایت معرفت مخاطب بقانون مناظره و کمال مهارت
و صداقت او در صنعت مجاوله است و ظاهر است که دعوی مخاطب حید این تقیید
بخیر سدید از صدق و مطابقت واقع بر اصل بعید و لا یجوز علیه الا کل ناصب عنید
و حق شریک کمالاً بخفی علی من القی السمع و هو شهید و این تقیید در هیچ روایتی از روایات
ناصبه بر اختلاف جناب امیرالمومنین علیه السلام وارد نشده و دلالت می کند بر بطلان
آن کلام ابن تیمیّه و ملا علی قاری که هر دو عزل جناب امیرالمومنین علیه السلام را از این
خلافت ادا کرده اند و ظاهراً هرست که اگر این خلافت مقید بدعت غیبت می بود حسب
نص صریح شاه صاحب انقطاع از عزل نتوان گفت و اطلاق عزل بر آن خلاف
عرف لغت است چون این هر دو امام سنیّه اثبات عزل کرده اند ثابت شد چنانکه
این خلافت مقید نبوده فلایدعی التقیید بمدة الغیبة الا من هو مادة نفس فی الابل
العائب هو عن الحق غائب عن الصدق عازب و نیز خلافت حضرت هارون
علیه السلام مطلق است غیر مقید بدعت غیبت پس همچنین خلافت جناب امیرالمومنین
علیه السلام که نازل منزل حضرت هارون علیه السلام است مطلق باشد و غیر مقید بدعت
غیبت و ادعا این معنی که اختلاف حضرت هارون علیه السلام مقید بدعت غیبت نبوده

رد انقطاع اختلاف
حضرت یارون

و باین سبب بعد از انقضای ائمت باقی نماند کذب محض و بهتان صرف و مجازفت
باطل و حد و این صریح و اختراعی بحث و دروغ بی فروغ است چه کلام الهی که مشتمل است بر حکمت
استخلاف حضرت موسی حضرت یارون علیهما السلام را مطلق است تفسیری در آن بهدت
غیبت واقع نیست و مفسرین هم این قید را ذکر نکرده اند و روایات هم خالی از این قید
چنانچه در مابعد میسر آید پس حضرت شاه صاحب محض نشی نفس این قید افزوده کمال
دعوی و تمسین و تخریج خود از کذب افترا بر انبیاء علیهم التحیه و الثنا ظاهر فرموده اند
و اعجاب که از نص قرآن و تصریحات علما اعیان و روایات معتدین و الا نشان
استخلاف حضرت یارون علیه السلام علی الاطلاق ثابت باشد و تفسیری در آن غیر
واقع و شاه صاحب عا انقطاع صریح الاندفاع واضح الاستشناع اغار نیست
آبائی بیکی قول حضرت موسی علیه السلام اختلف فی قومی که در قرآن شریف مذکور
است مطلق است تفسیری در آن بهدت غیبت واقع نیست پس چگونه می دلیل
ادعای انقطاع این خلافه و ارتجاع این مرتبه عظیم الجلاله بعد رجوع حضرت موسی
علیه السلام توان کرد بارها مگر آنکه کسی که یابوست تا قیدی از طرف خود افزاید یا ادعا
ثبوت عمل بصریح قول مجازقه و مدانگ نماید و در مابعد انشاء الله تعالی امید آنکه خود
شاه صاحب رباب المطاعین بر خلاف افادات این مقام بسبب مزید استنکاف از
کذب و تزویر بنا کید و تکریر ادعای قول حضرت یارون از خلافت حضرت موسی علیه السلام
دارند و شرم و حیا از خدا و انبیاء بغایت قصوی میرسانند و چون اطلاق عمل
بر انقطاع اختلاف مقتضی صریح خودشان ناجائز و خلاف عرف لغت است پس لازم
که اولیای شاه صاحب حسب افادشان اعتراف بمرید صدق خدامشان در ادعای

تقیید استخلاف حضرت بارون علیه السلام محدث خواهند کرد قوله وانقطاع این استخلاف
عزل نتوان گفت که موجب امانت در حق کسی باشد اقول جناب شاه صاحب اگر چه بیز
صدق استخلاف مطلق را مقید بدست ضیبت میگردد اند لیکن اینقدر ضبط نفس میکنند
که حرف اثبات عزل جناب امیر المومنین علیه السلام بر زبان نمی آرند و می گویند که این
انقطاع استخلاف است و انقطاع استخلاف را عزل نتوان گفت و این تفسیر ملا علی
که از اساطین مشایخ واجله ائمه قوم اند بهجا با سبب عزل از حقل و ادراک انصاف
و دین معاذ الله و عاقل عزلی جناب امیر المومنین علیه السلام ازین خلافت بهم که از
خلافت جزیره میدانند می نمایند مگر شنیدی که ملا علی قاری در مرقاة گفته اند
الخلافة الجزئية في حياته لا تدل على الخلافة الكلية بعد مماته
لا سيما وقد عزل عن تلك الخلافة برجوعه انتهى عجب که قاری حدیث
یاد عاقل از استخلاف اصلا ابا و استنکاف از امانت و استخفاف نمی کنند و از خزی
یوم قیام و شمر ساری و سربو جناب باری و سرور انام و آل کرام علیه السلام
باکی بر نمیدارد و همانا او عاقل این عزل شفا می غیظی است که شهورت عزل اول از او
سوره بر اوت دادند چه این عزل روایات شهریه و احادیث کثیره ائمه اعلام و جهابذ
فخام متسننین ثابت شده چنانچه بر ناظر کتاب تشبیه المطاعین مخفی نیست پس
ملاحظه این روایات قلوب حضرات اہلسنت کباب دلہای شان پر سورتش و التنا
و مبتلا کمال انزعاج و اضطراب دید با شان پر آب است خون جگری که خورده اند بر
شفا و داران یاد عاقل درین مقام رو فتح دین ایمان خود برده و ندانستی که این
امام و معتقد آخویش برده در وضع آن طریق این بہتان عدوان سپرده چون شایع

جواب عزلی صاحب مخفی انقطاع
استخلاف را عزل نتوان گفت

دعوی ملا علی قاری عزل جناب امیر
از خلافت جزیره بهم معاذ الله
سبحانک

خود تصریح کرده اند که انقطاع استخلاف مقتب را بعد از غیبت عزّل نتوان گفت و در تأیید
تصریح نموده که اطلاق عزّل بر آن خلاف عرف لغت است پس بنا برین حسب تصریح قدس
که مدعی عزّل صیتی حبیب باری است ثابت شد که استخلاف جناب امیر المؤمنین علیه السلام
نخستین غیبت نبوده و این تمییز که شیخ الاسلام و عمده اعلام عظام سنیست
نیز درین دو بابت و درج و امانت بغایت قصوی رسانیده باوجه عزّل جناب امیر المؤمنین
علیه السلام از خلافت مدینه عزّل ملازمین خود از عقل و نقل و قعر می تبرئ می نمایند
و فضل و انجیاز و انزوای اطاعت قول فصل و مزید و لزوم و غوام بغایت بزرگ ثابت
ساخته چنانچه در منهاج الحسنه بحواب قول علامه علی طباطبائی که نیست الرابع آنست
صلی الله علیه و آله و سلم استخلفه علی المدينة مع قصر مدة الغيبة فوجب
لیکون خلیفه له بعد موته و لیس غیر علی اجماعاً و لانه لم یعزله عن
المدينة فیکون خلیفه بعد موته فیها و اذا کان خلیفه فیها کان خلیفه
فی غیرها اجماعاً گفته و قوله لانه لم یعزله عن المدينة قلنا هذا باطل
لما رجع النبی صلی الله علیه و سلم انعزل علی نفس رجوعه کما کان غیره
ینعزل خارج و قلنا رسله بعد هذا الی الیهم حتی وافاه بالموسم فی حجة
الوداع و استخلف علی المدينة فی حجة الوداع غیره افتری النبی صلی الله
علیه و سلم فیها مقیم و علی الیهم و هو خلیفه بالمدينة و لا یریب ان کلام
هو لا کلام جاهل باحوال النبی صلی الله علیه و سلم کما ظنوا ان علیاً
ما زال خلیفه علی المدينة حتی مات النبی صلی الله علیه و سلم الخ این تمییز
درین عبارت سرسره غایت چنانچه می بینی باهتمام تمام و جهد بلند و کد و کاوش

۸۴ نصف ثانی

۳۶

الدلیل الرابع من المنطق الثالث
في الاولة المستندة الى آية
من الفصل الثالث من مقبول
الكتاب

فقوله
ان خلافت مدینه بر رجوع جناب
رسالتنا

و کوشش کوشش حقیق کمال صرف جنابت و همت عول جناب امیر المؤمنین علیه السلام را
 بر جمیع جناب رسالت صلی الله علیه و آله و سلم مثل عول دیگر متخلفین ادعا کرده و عدم عول
 بمشایب انکار بدیهیات جلایه از جمله کلمات جمال بحال نمی آید و ابجلال صلی الله علیه و آله
 و سلم نیست پس ثابت شد که نزد این تیمیه هم اختلاف جناب امیر المؤمنین علیه السلام مقید
 بحدوت غیبت نبوده پس بنا بر فادای این تیمیه قاری ثابت شد که اختلاف جناب امیر المؤمنین
 علیه السلام مقید بحدوت غیبت نبوده فقط اختلاف مطلق عین است و عول بلا شبهه مثبت
 ایانت و حقارت و ازرا و تعبیر و تفسیر است فلا بد بجز عول علی غرضه الی امیر کل امیر و وصی
 البشیر النذیر الانا صلب جن غریب کاذب و عول بصره عن روتیه الحق حسیر فاحمد که یکبار
 و غموح ثابت شد که خلافت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام که نازل منزل خلافت حضرت یار
 علیه السلام است غیر منقطع بود بلکه متصل و مستمر و ثابت و مستقر چه اگر این خلافت منقطع با
 عول آنجناب لازم آید و عول موجب ایانت است چنانچه قول شایع صاحب که انقطاع
 این متخلفان را عول نتوان گفت که موجب ایانت در حق کسی باشد بران دلالت دارد و ایانت
 جناب امیر المؤمنین علیه السلام احدی از اهل اسلام تجویز نموده است کرد ای حاصل بعد از خلافت
 تصریح این تیمیه قاری بعزل جناب امیر المؤمنین علیه السلام چاره ازان نیست که حضرت
 ایانت یا اعتراف بطلان تقیید متخلفان تصریح بزیاد صدق مخاطب و حید در او
 این تقیید غیر سدید فرماید و یا آنکه انقطاع اختلاف غیر مقید را هم مثبت عول دانست
 و از این سخن گفت آن با حرف و لغت دست بردارند و بهر صورت مطلوب بلحق که او
 انقطاع خلافت جناب امیر المؤمنین علیه السلام ملزم ایانت است ثابت و مبهر میگردد
 و چون تجویز ایانت آنحضرت کار مسلمی نیست بالضرورة عدم انقطاع خلافت جناب

ثبوت عدم تقیید اختلاف بر عول
 بعد از عول این تیمیه علیه السلام

امیر المؤمنین علیہ السلام ثابت و محقق شد و چون ابن تیمیہ بسبب غایت شوق چشمنی و بانی
 بتفصیل شأن جناب امیر المؤمنین علیہ السلام مثل خواصب عائدین بہمت می گمارد برای
 اثبات انقطاع خلافت آنحضرت درین عبارت و بعد آن غائب خبر عیالات یاد کرده
 اند نقل آن بالتام نایم و بعد آن برفع و قطع آن بعون اسد المنعم می گزیرم قال بعد
 قوله حتى مات النبي صلى الله عليه وسلم ولم يعلموا ان علياً بعد ذلك
 بالرسالة النبي صلى الله عليه وسلم سنة تسع مع ابى بكر بن عبد المطلب و امر
 عليه ابى بكر ثم بعد رجوعه مع ابى بكر ارسله الى اليمن كما ارسل معاذاً
 و اباموسى ثم لما حج النبي صلى الله عليه وسلم حجة الوداع استخلف على
 المدينة غير على و وافاه على مكة و خال النبي صلى الله عليه وسلم مائة
 بدنة فربيلة ثلثها و خر على ثلثها و هذا كله معلوم عند اهل العلم
 متفق عليه بدنيهم و تواترت به الاخبار كائناك راہ بعينك و من
 لم يكن له عناية باحوال الرسول صلى الله عليه وسلم لم يكن له ان
 يتكلم في هذه المسائل الا صولية ازین عبارت واضح است کہ ابن تیمیہ انقطاع
 خلافت آنحضرت بسبب استدلال نموده بکی آنکہ جناب سالتاب صلی اللہ علیہ وسلم
 حضرت امیر المؤمنین علیہ السلام را فرستاد در سال نهم یا ابی بکر برای بند عہود و ابو بکر
 بر آن حضرت امیر ساخت معاذاً من ذلك و ثم انکہ بعد رجوع آنحضرت ہمراہ ابی بکر
 فرستاد آنحضرت را بسوی یمن سووم آنکہ ہر گاہ آنسر در حج و داع تشریف ادا بخلافت
 در مدینہ خیر جناب امیر المؤمنین علیہ السلام را و بعد ذکر ابن ابی بکر ثلثہ ابن تیمیہ گمان کرده
 کہ این ہمہ معلوم است نزد اہل علم و متفق علیہ فیما بینہم و اخبار بیان متواتر شدہ گویا

ص ۱۴۰ نصف کتاب
 السبل الرابع من المنهج الثالث
 من الفصل الثالث في بيان
 الكتاب

جواب استلال ابن تیمیہ بدو
 بر انقطاع خلافت جناب امیر

که می بینی از یک چشم خود و بر ظاهر است که استدلال باین وجه ثلثه صریحه الاختلال
 موجب غایت استعجاب استغراب اهل علم و کمال است چه تائیدی بکبریا آنحضرت خود
 کذب صریح و بهتان بواح و انکار شایع و انحراف صیاح است و ادعای تواتر اخبار بار سال
 جناب امیر المؤمنین علیه السلام همراه ابی بکر و تائیدی بر آنحضرت نزد متبع احادیث
 و آثار مخصوص سیر و اخبار مانا با دعای تواتر قصه عمر و عیار و دیگر خرافات اسما و کاذب
 اشرا و ارا حیف فجار و مغتریات کفار و مختلفات معاندین سرور مختار و معاونین
 الهی اظهار صلوات الله و سلامه علیه ما تابع اللیل و النهار است و اگر اندک تتبع
 نهایت بطلان این دعوی از روایات و اخبار اهل سنت فضلا عن روایات اهل حق
 حدیث یافت کنی چه روایات و احادیث کثیره اهل سنت دلالت واضحی دارد بر آنکه جناب
 رسالت صلی الله علیه و آله و سلم حضرت امیر المؤمنین علیه السلام را بعد از فتنه ابی بکر
 از سانحه خود پس از سال آنحضرت همراه ابی بکر بخش کذب بهتان است و ادعای امارت
 خالفه اول بر آن حضرت مثل ادعای امارت سید کذاب بر جناب رسالت صلی الله علیه و آله
 و سلم معاذ الله من ذلک یا امارت فرعون بر حضرت موسی و امارت نمرود بر حضرت عیسی
 و مثل این باشد و سدا محمد که روایات و اخبار بسیار دلالت واضحی بر عزل اولی ادعای
 سوره بر اوست که کفار و تخصیص آن بجناب حیدر کرار علیه السلام الملک الجبار در آن
 تجویز امارت او بر حضرت امیر المؤمنین علیه السلام جز مجنون محموم یا ناصب معاند مشوم
 نخواهد کرد و نیز جمله از روایات اهل سنت دلالت دارد بر آنکه ابو بکر بعد از فتنه جناب
 امیر المؤمنین علیه السلام آیات را از و بخندست جناب رسالت صلی الله علیه و آله
 رجوع کرد پس اثبات رجوع ثانی بر ذمه اهل سنت است و باینکه اگر رجوع ابی بکر را

روایتی تائیدی بر کتب
 جناب امیر علیه السلام
 نمیکند بطلان ادعای خود

و گرو امارت حج برای ثابت هم شود از ان امارت او بر جناب امیر المؤمنین علیه السلام لازم
 نمی آید چه ظاهر است که اگر بفرض باطل امارت ابی بکر هیچ ثابت هم شود جناب امیر المؤمنین
 علیه السلام از امارت او مستثنی خواهد بود بسبب لائل کشیده و آنکه بر فضیلت آنحضرت
 و تائید مفضول بر افضل تا جاحوت کما سبق و چگونه امارت ابی بکر بر جناب امیر المؤمنین
 علیه السلام ثابت تواند شد حال آنکه در همین قضیه فضیلت آنحضرت از ابی بکر بالبده
 ثابت شده که آنحضرت ابو بکر را از ادائی سوریه بر امارت معزول ساخته و جناب امیر المؤمنین
 علیه السلام را بآن مشرف فرموده تا آنکه ابو بکر باین سبب بخیده و گریه و زاری و فرج
 و بیقراری آغاز نموده و زبان بکلمه انزل فی شیء واکشاده و تفصیل ذلک کلامی شریف
 المطاع را با فرستادن جناب امیر المؤمنین علیه السلام بهمین بیان میست که دلالت
 بر انقطاع خلافت و عصی واجب الاتباع ندارد و زیرا که عرض از عدم انقطاع خلافت
 جناب امیر المؤمنین علیه السلام آنست که حکمیکه آنحضرت را بسبب این خلافت از جو از تصرف
 در اهل مدینه و وجوب اطاعت و اتباع مستخلف علیه السلام برای آنحضرت ثابت شده و باین
 و ثابت و مستمر بوده و این معنی مستلزم اقامت آنحضرت در مدینه منوره علی الدوام الاستمرار
 چه ظاهر است که اگر سلطان و زیر خود را برای کفایت بعضی مهمات بعضی اوقات و اطراف
 بلاد فرستد و زارت او باطل نمیشود و همچنین تعیین شدن کسی دیگر برای حرمت مدینه
 منوره بسبب غیبت جناب امیر المؤمنین علیه السلام قدمی در ثبوت خلافت آنحضرت و
 ثبوت این حکم یعنی جو از تصرف جناب امیر المؤمنین علیه السلام در اهل مدینه و واجب الاتباع
 و الاطاعه بودن آنحضرت نمیکند چنانچه این حکم برای خود جناب سالتاب صلی الله علیه
 و آله و سلم ثابت است با و صدف ثبوت این حکم اگر آنجناب کسی را در مدینه برا حرمت

درست است و جناب امیر المؤمنین علیه السلام در اوقات انقطاع
 خلافت و حال آنکه در مدینه منوره

شخصی را کسی را برای حرمت مدینه
 تعیین نمیکند چنانچه این حکم برای خود جناب سالتاب صلی الله علیه
 و آله و سلم ثابت است با و صدف ثبوت این حکم اگر آنجناب کسی را در مدینه برا حرمت

آن مقرر سازد منافات باثبوت این حکم برای آنجناب ندارد همچنین مقرر شدن کسی برای حاکم
مدینه منافات باثبوت این حکم برای خلیفه آنجناب ندارد و ظاهرست که اگر سلطان و وزیر خود
از دار السلطنة بیرون فرستد برای امضا و تصدیق بعضی امات ملک خود بسفری رود و در
دار السلطنة کسی را برای جرئت آن مقرر سازد این معنی منافات باثبوت وزارت وزیر
ندارد و احدی از عتلا که باده از قلم و شمشیر با اختلاف حواس مبتلا نگردد و به این معنی را دلیل
القطع وزارت و وزیر نمی گرداند و قال ابن تیمیة فی المفاج بعد العبارة السابقة
والخليفة لا يكون خليفة الا مع مغيب المستخلف او موته فالنبي صلى الله عليه
وسلم اذا كان بالمدينة امنع ان يكون له خليفة فيها كما ان سائر ولاة
الامور اذا استخلف احد هم على مصرة في مغيب بطل استخلافه ذاك اذا حضر
المستخلف و لهذا يصح ان يقال ان الله يستخلف احدا عنه فانه حتى قيل
شديد مدبر عبادة مغفرة عن الموت والنوم والغيبة ولهذا لما قالوا لا يكون
يا خليفة الله قال است خليفة الله بل خليفة رسول الله وحسبي ذلك
والله تعالى يوصف بانه يخلف العبد قال النبي صلى الله عليه وسلم
اللهم انت الصاحب في السفر والخليفة في الاكل قال في حديث الدجال
خليفة على كل مسلم وكل من وصفه الله بالخلافة في القرآن فهو خليفة
عن مخلوق كان قبله كقوله ثم جعلناكم خلافة في الارض من بعدهم
فذكروا ان جعلكم خلفاء من بعد قوم نوح و وعد الله الذين امنوا منكم
وعملوا الصالحات ليستخلفنهم في الارض كما استخلف الذين من قبلهم وكذلك
قوله للملائكة اني جاعل في الارض خليفة اى عن خلق كان في الارض

ص ۳۵۶
المراد من الخليفة
المراد من الخليفة
المراد من الخليفة
المراد من الخليفة

قبل خلافت کا ذکر انفسہم و غیرہم و امامایظنہ طائفة من الانبیاء و اولادہ
و غیرہم ان انسان خلیفۃ اللہ فیہذا من الجہل والضلالی کا قول
بسطنا الرد علیہم فی غیرہذا الموضع برعاقل بمعنی ظاہرست کہ ادا کا مقام
خلافت با حضور و خلف و عوائست عاری از دلیل و تقویٰ ست غیلائی تقویٰ
چہ در تعریف امامت کہ مرادف خلافت ست غیبت یا موت مستخلف را علماء ذکر
نکرده چنانچہ ملاحظہ عبارات کتب عقائد برین مدعی از اصدق شواہد ست شاه
ولی احمد در ازالہ الخفا گفت سلامہ تعریف خلافت ہی الریاسة العامة والقصد
لاقامة الدين باحياء العلوم الدينية واقامة اركان الاسلام
والقيام بالجهاد وما يتعلق به من ترتيب الجيوش والفرص
للمقاتلة واعطائهم من الفی والقیام بالقضاء واقامة الحدود
ورفع المظالم والامر بالمعروف والنهي عن المنکر نیابة عن النبی صلی
اللہ علیہ وسلم و ادعای ابن تیمیہ عدم جواز حصول خلافت الہی براس
احدی نیز ممنوعست زیرا کہ بتصریحات ائمہ سنیہ حضرت داود خلیفۃ اسد اللہ و شاه
ولی احمد در ازالہ الخفا در شرح قیود تعریف خلافت گفتہ و قید نیابة عن النبی صلی
علیہ وسلم ہے کہ وہ از مفہوم خلیفہ انبیاء را ہر چند در قرآن عظیم حضرت داود و
علیہ السلام خلیفۃ اسدہ گفتہ شدہ نیز کہ سخن در خلافت آنحضرت صلی اللہ
علیہ وسلم و حضرت داود و خلیفۃ اسدہ بودند لہذا ابو بکر صدیق راضی نشدند ہا کہ
خلیفۃ اسدہ و فرمودند کہ مرا خلیفہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ہی گفتہ باشید
انتھے ازین عبارت ظاہرست کہ در قرآن مجید حضرت داود علیہ السلام بالخلیفۃ

در بیان تمجید در حق
سابقہ خلافت باطل
مستخلف

صبر
سلامہ در تعریف خلافت
الوصول لاول المقصد
اول المقصدین

در بیان تمجید در حق
و اول حصول خلافت الہی
اسی بیلکہ حسب ما
من اللہ و اولادہ الخفا
دلائل و حجتہ تکررہ

گفته شد و آن حضرت خلیفه است و پس بحیرتم که الحال حضرات اهل سنت این تمییه را
 بکذب قرآن خواهند گفت یا حضرت شاه ولی امر را مفسری بر قرآن قرار خواهند داد
قوله و صحت استثناء وقتی دلیل عموم شود که استثناء متصل باشد **اقول** محققین
 علما اصول و جهابذه متقدمین فحول تصریح کرده اند که صحت استثناء دلیل عموم است
 و متذکره و البته که شاه صاحب هم بآن اعتراف کرده اند لیکن با وصف اعتراض
 حق بنظرت یا تفاضل بعد این کلام متصل بآن بلا فصل فاصل بتقلید کلامی
 بقلید امثال قوشچی و نقاشانی و غیره دلائل را بر عموم مقصور بر وجود استثناء
 متصل ساخته اند حال آنکه معنای این فقره یعنی صحت استثناء دلیل عموم است
 بجز ظاهر است از نهایت و غنوع هر کس را عموم و اصلا اعضایی و اشکالی ندارد
 کمال الدین محمد بن محمد الامام بهر دستا کمالیه که فضائل و محامد او از ضرورت
 سخاوی ساطع و لامع است در شرح منهاج الوصول بعد احتیاج باین فیهذا الدین
 مخالفون عن امره الا به برد لالت امر به وجوب گفته قبل قوله تعالی عن امره
 لا یعمرونه مطلق قلنا عام بجواز الاستثناء منه لانه یصح ان
 یقال فلیحذر الذین مخالفون عن امره الا مخالفة الامر الفلانی
 و الاستثناء معیار العموم است نقله عن نسخة مؤت علی الشارح و
 علی ما خطه ازین عبارت ظاهر است که لفظ امر در آیه کریمیه با وصفیکه استثناء
 در این موجود نیست محمول بر عموم است باین سبب که استثناء از آن صحیح است باین
 عبید الله بن محمد الفرغانی العبری در مقام اثبات قیاس بعد ذکر این معنی که اعتبار
 در قول تعالی فاعتبروا با اولی الا بصار دال است بر جمیع جزئیات بقرینه حقوق

صاحب فقه دلائل عموم را
 بر وجه استثناء منحصرا دانسته است
 این مورد را حق کاتبه دلائل
 علی العموم

ص
 را استثنای الا بیه من الامر
 را لایا بایه من امره

از جهت شرح منهاج الوصول
 با کمالیة ظاهری که در این کتاب
 دلائل بر عموم کالی است و وجه
 استثناء و کتب

عموم بآن آن جواز اشتناء است از آن چه در سببیکه جواز اشتناء دلیل عموم است گفته
 قال الحنفی و لقائل ان يمنع هذا الجواب بان صحة الاستثناء مشروطة
 بثبوت كون الامر بالمأهية امر باجتناباته وللخصم ان يمنع صحة
 الاستثناء ما لم يثبت ان الامر به امر باجتناب ثبات و اجواب بان صحة
 الاستثناء ظاهرة في هذه الصورة اذ لو قال عنبروا الا اعتبار الفلا
 لا يخطأ لغة وصحة الاستثناء معيار العموم لما ثبت في باب العموم
 ولا حاجة الى ثبوت كون الامر بالمأهية امر باجتناب ثبات اذ معنى
 كون صحة الاستثناء معيار العموم هو ان اذا تردد في عموم لفظ
 نعترف فيه الاستثناء فان صح منه علمنا عمومته والا فلا فالعلم
 بصحة الاستثناء يكفي في العلم بالعموم اذ ان عبادت ظاهرة است که لفظ
 اعتبروا باوصفیکه در ان اشتناء واقع نیست بسبب آنکه ما تحت اشتناء از ان عبادت است باین طرز
 که اگر قائلی بگوید اعتبروا الا اعتبار الفلا فی تخطئه کرده نمی شود حسب لغت
 دلالت بر عموم می کند و محض صحت اشتناء معیار عموم است و معنای بودن صحت
 اشتناء معیار عموم نیست که هرگاه ما تردد شویم در عموم لفظی اعتبار می کنیم در ان
 اشتناء پس اگر صحیح شود اشتناء از ان خواهیم دانست عموم افراد الا فلا پس محض علم
 بصحت اشتناء کافی است در علم بعموم و شیخ عبد الرحمن بنانی در حاشیه خود شرح
 جلال محلی بر جمع الجوامع سببیکه در الفیض قول بان و معیار العموم الاستثناء که
 مع شرح آن سابقا گذشته گفتن دلیل مخفیه الاستثناء من معناه که
 اشار الیه الشارح بقوله فكل ما صح الاستثناء منه الخ وفي العبارة

ص ۲۵۹
 الباری الاول فی بیان ان
 القیاس المدونی بالتقریر
 المذكور حجة فی الشرح من
 الکتب الاربع فی القیاس
 من کتب الکتاب

علم بصحت اشتناء کافی است
 علم بعموم ذکره الشارح فی شرح
 الفیض

ص ۲۶۰ نصف اول
 ۳۳۸

مضاف محذوف ای و معیار العموم صحیة الاستثناء دل علیه قول
 الشارح فكل ما صححه الخ ائین عبارت ظاهرست که مراد از قول سبک و معیار العموم
 الاستثناء ظاهر آن نیست یعنی در دلالت بر عموم وجود استثناء غیر لازمست بلکه درین
 قول فقط صحت محذوفست و مراد همینست که صرف صحت استثناء دلالت بر عموم
 نمی کند و ذکر استثناء شرط دلالت بر عمومست و نیز شیخ عبد الرحمن بناتی در حاشیه
 شرح جلال محلی بر جمیع الجوامع سبک در البصاح قول محلی و لم یصح الاستثناء
 من الجمع المنکرا الا ان یخص فیما یخص به حقوقا و رجالا کانوا
 فی دارک الا زیدا منهم که سابقا گذشته گفته قوله حقوقا و رجالا کانوا و دارک
 الا زیدا منهم قال الکمال هذا المثال ان تمشی فیہ ما ادعاه من العموم
 فیما تخص به فلا یخص المثال من کون الدار حاصرة لهم لا
 یقشع فیما مثل به ابن مالک من قوله جاء ن رجالا صالحون
 الا زیدا و اعترضه شیخ الاسلام حیث قال قد یوجه عمومہ فیما
 تخص به بوجوب دخول المشتق فی المشتق منه لولا الاستثناء
 لتکون الدار حاصرة للجمع و یرد بمنع ذلك علی الدار حاصرة
 للجمع بجواز ان لا یکون زید منهم و لهذا اخرج الی ذکر منہم مع ان
 فی عموم ذلک نظر اذ معیار العموم صحیة الاستثناء لا ذکره و هنا
 لا یعرف الا بذكره و اما ما اختاره ابن مالک من جواز الاستثناء من
 النکرة و لا ثبات نحو جاء ن قوم صالحون الا زیدا فهو مخالف لقول
 الجمهور و اذا الاستثناء اخرج ما لو لا لوجب حوله فی المشتق منه

ص ٢٢٤ فصل اول
 ص ٢٢٥
 سبک کل دالای و التی
 دای ما و متی و ابرج و حیث
 و نحو یالعموم من الکتاب
 الاول من کتب الفتا

معیار العموم صحیة الاستثناء
 الا ذکره و لا یبایع
 سنه حاشیه شیخ جمیع الجوامع

وذلك منتف في المثال نعم ان زيد عليه من هو كان موافقا لهم
لكن فيه ما مر آنفا وقوله وان الدار حاصرة للجميع قد يقال لو سلم
انها حاصرة للجميع فكونها كذلك لا يقتضي العموم فيها تخصص
به لصدق اللفظ على جماعة ممن كانوا في الدار ولا يتبادر من اللفظ
جميع من كانوا في الدار ومجايب ان الاستثناء دليل العموم فيها
تخصص به والا لم يحتج اليه والظاهر من الاستثناء هو الاحتياج
اليه وقوله ولهذا احتج الى ذكر من هم يخالفه قول الشهاب قوله
منهم حال من زيد يعني لا يستثنى زيد مثلاً في هذا التركيب الا اذا
كان من جملة الرجال المحدث عنهم فلا يلزم ذكر لفظة منهم في التركيب
حين الاخبار اذ وقوله في توجيه نظره اذ معيار العموم صحت الاستثناء
لا ذكره قد يقال من لازم ذكره على وجه صحيح صحت ولا شك في
صحة هذا التركيب مع صحة هذا الاستثناء وقوله واما ما اختاره
ابن مالك الخ فيندفع به ايراد الكمال هذا المثال على الشارح
فيقال كلامه مبني على مذهب الجهور واعلم ان ما تقدم عن
التلويح قد يدل على العموم فيما مثل به ابن مالك ايضاً سم ازين عبارات
هم ظاهرست كمعيار عموم صحت تشنائه نذكر ان عدم اشتراط ذكر تشنائه في دلائل
بر عموم محدى ازين قاصده اصولية واضح ولا يخفى است كشيخ الاسلام سنيه راجحان
قوهم روداده كذكر تشنائه منافي دلائل بر عمومست پس ازين همه عبارات بصراحت تمام
بحيث لا يحتاج لشي من الشكوك والاوام واضح وثابت شد كمراد از صحت تشنائه

از لفظی است که اگر بعد از این لفظ استثنا واقع سازند صحیح شود پس این معنی مستلزم وجود استثنا
 بالفعل در کلام نیست پس بنا برین هر لفظیکه استثنا از لکن صحیح شود آن لفظ از الفاظ عموم
 گوشتنا در آن موجود نباشد یعنی وجود استثنا شرط دلالت بر عموم نیست بلکه صحت
 استثنا کافیست بنا برین الفاظیکه استثنا از آن صحیح باشد آن الفاظ اگر بی استثنا
 هم واقع شود دلالت بر عموم خواهد کرد پس وجود استثنا را شرط دلالت بر عموم
 نگردانید و اندک بلکه صحت استثنا را معیار عموم ساخته اند و ظاهرست و لا کلامه و ان
 علی العلم و اشراق النور فی الظلم که استثنا از لفظ منزلت مضاف بسوی علم صحیحست
 قطعا و حتما مثلا میتوان گفت که زید بمنزله عمر و الا فی النسب و الا فی العلم و الا فی
 المال و مثل ذلک با خصوص این لفظ منزلت که در برخی روایست استثنای
 متصل صحیحست مثلا اگر حدیث باین طور وارد می شد که گفت من بمنزله هارون
 من موسی الا النبوة بلا شبهه صحیح و متین میبود و مسلک و مانع که در روایات متعدد
 لفظ الا النبوة وارد هم شده کما سبق و سبحی انشاء الله تعالی و هرگاه استثنا
 از لفظ منزلت مضاف بعلم صحیح شد ثابت گردید که لفظ منزلت مضاف بعلم
 از الفاظ عمومست پس بنا برین مجرد انت منی بمنزله هارون من موسی دلالت
 واضح بر عموم منازل خواهد کرد گو فرض کنیم که استثنا هم آن مذکور نشود پس بکمال
 وضوح و ظهور ثابت گردید که کلام شاه صاحب ائمه شان فی تفتازانی متوشی
 و کابلی حدیث استثنا یعنی الا انه لا نبی بعدی متصل نیست بلکه منقطعست
 بعد تسلیم انقطاع استثنا هم منقطعست چه جواز استثنا برای اشبات عموم
 منزلت کافیست و اشبات وجود استثنا متصل ضروری نیست قوله در جواب

استثنا از لفظ منزلت صحیحست
 علم صحیحست و اشبات عموم
 منافیست

استثنا از لفظ منزلت صحیحست

استثنا منقطع است بالضرورة لفظاً و معنی اقول اولاً شاخص صاحب بسبب بعد
از انحقاق نور عقل و الفهم اصل فهم و انقطاع عرق انصاف مرة بعد اولی
در پی ادعای انقطاع و قطع اتصال افتاده اند هنوز از اثبات انقطاع استخلاص
فایز نشده اند که ادعای انقطاع استناداً از نهاده و بزرگداشت بالافزون
اتصال را تجویز کردند و دلیل قاطع و برهان ساطع بر حسن انتظام کلام غایت
ارتباط مرام و نهایت تحقیق و تنقید و خور و اسعان نظر وجودت فهم و فراط ذکا
و کمال احاطه بجنبه اطراف و مسابقت در حدت خاطر از اختلاف اسلاف
پیش کردند و ثانیا براه باعتراف خودش صحت استناد دلیل عموم است می بایستی
که کلام در صحت استثنای متصل میگرد تا نگه بر منع وجود استثنای متصل اکتفا می ساخت
چه اگر استثنای موجود بضرر باطل استثنای متصل نیافت دستمل را چه ضرر است
و مجیب را چه فائده چه کلام در صحت استثنای متصل و در صحت استثنای متصل بخودش
با این همه اغواق و انهماک در انکار و اضمحلت و دفع ثابته کلام نتوانست کرد
عجب که فاضل مخاطب در باب یازدهم برای اظهار کمال منطق دانی و سخن ساز
و غایت تفصیل و گاو تازی بوساوس تمام اثبات او بلام در دلائل حکما گرام
من نماید خود مرکب چنین او بام طریق و اغلاط لطیفه در فهم قواعد مشهوره و قویات
معروفه که اصلاً اعضایی و اشکال ندارد می گردد و عجب در آنکه بسبب کمال و روح
و دیانت و مزید صدق و ایمان و غایت حدق و مهارتیکه دارد در باب
یازدهم و هم اخذ بالقوة مکان الفعل را با بیل حق نسبت کرده و در تمثیل آن ذکر
استدلال اهل حق بحدیث منزلت نموده و صراحت کرده که فساد این توهم در ما بعد بالبع

عدم مراتب روی انقطاع
استناد با قاعده دلالت صحت
استناد بر فهم که خود معنی قد
بان اعتراف کرده

و وجه بیان می نمایم و خود شش مرتبه اینجا اخذ الفعل مكان القوة نموده و وجود استثناء را
که بالفعل است بحای صحت استثناء که بالقوة است نموده قوله ما انقطاع من این جهت
که ان لا نبی بعدی جمله خبریه است و اورا از منازل بارون مستثنی
نمی توان کرد و بعد از تاویل جمله بمقدور بدخول ان حکم الا عدم القوة پیدا کرد
و ظاهر است که عدم نبوت از منازل بارون نیست تا استثناء او صحیح باشد
اقول محتجب نماند که بادی خرق احتمال انقطاع استثناء و نفی اتصال علی باینکه من التبع
سعد الدین گفتار این است که در شرح مقاصد گفته و لیس الاستثناء المذکور اخراجا
لبعض افراد المنزلة بمنزلة قوله الا النبوة بل منقطع بمعنی لکن
فلا يدل علی العموم کیف و من منازل الاخوة فی النسب و لم
تثبت لعل الله ان يقال انها بمنزلة المستثنی لظهور انتفاها و علام
قصدی بهم بان کمال صدق و همه را بی و بهارت و جدالت و نبالت قلاد
تقلید تفکراتی در گردن انداخته و باختیار این بهم صریح پرداخته و از دار و گیر
حذاق بخاریر الکی برداشته چنانچه در شرح تجربه گفته و لیس الاستثناء المذکور اخراجا
افراد المنزلة بمنزلة قوله الا النبوة بکل هو منقطع بمعنی لکن
فلا يدل علی العموم کیف و من منازل الاخوة فی النسب و لم تثبت
لعل الله تعالى عنه اللهم الا ان يقال انها بمنزلة المستثنی
لظهور انتفاها و نصرا و کما بل بهم تقلید تفکراتی و فشی شرافت بر همین
و بهم فصیح دست انداخته لیکن بنابر مزیت فرج از اصل جوابی را که تقادری
و فوشی بزیادتجیا از ایراد عدم نبوت اخوت نسبه ذکر کرده اند حذف ساخته

منه فلهذا اخذ بالفعل مكان القوة
قوله و در اینجا حدیث منکرات
فصل اخذ بالفعل مكان القوة

تفکراتی اولاد روی انقطاع استثناء
و بعد از حدیث منکرات اخراجه نموده و باینکه
تقلیدش در روی انقطاع استثناء

کما بل تقلید تفکراتی و فشی
انقطاع استثناء نموده و باینکه
الحق ذکر کرده اند حذف نموده

بها اطلاق در حدیث مزین
و ثبوت استثناء در حدیث مزین

کمال تحقیق و تدقیق و خور فکر و اسعان نظر و تأمل با تمام خود و در تأیید باطل تضعیف
حق بر ملا انداخته در صواق گفته و الاستثناء لیس اخراج البعض افراد المذلوله
بل منقطع بمنزلة غیر و غیر عن یز فی الكتاب والسنة ولا يدل على العموم
فان من منازل هارون موسی الاخره فی النسب و لم تثبت ذلك على
و حضرت قاطب همین بهم صریح و زعم فی حقیق نفیس پیدا شده و آنرا کمال و ثبوت
و ابتهاج ذکر کرده و تشبیه این شیخ همدات خود در علوم عربیه و فنون ادبیه دانسته
حالانکه اگر اکتفا برستی بکتاب اصول فقه و حقائق نجومی است اصلاً گرد این توهم نمی
و بصدد جان و دل استعاذه اند ذکر آن میکرد که بعد کشف حقیقت حال این شبهه
مشبت کمال فحبل و انفعال و دلیل تمام بر انحلال و اختلال فهم و عدم تدرب در
اوراک حقائق کلام سرور انام صلی الله علیه و آله و سلم است چه بر ظاهر است که تحقیق
فحول و منقذین علم نحو و اصول تصریح کرده اند بآنکه حل کلام به استثنای منقطع غلام
اصل است و تا وقتی که کلام به استثنای متصل محمول شود و لو بالصرف عن الظاهر
حل آن به استثنای منقطع نتوان کرد بلکه حل آن به استثنای متصل لازم و واجب
شیخ جمال الدین ابو عمر و عثمان بن عمر المعروف بابن الحاجب در مختصر منتهی السؤل
والا مل فی علمی الاصول و الجمل گفته الاستثناء فی المنقطع قیل حقیقة قیل
عماذ و علی الحقیقة قیل متواطئ قیل مشترك و لابد لصحته من مخالفة
فی نفی الحکم او فی المستثنی حکم اخر له مخالفة بوجه مثل ما زاد
الا ما نقص و لان المتصل اظهر لمرجمه علماء الا مصاد على المنقطع
الا عند تعذره و من ثمره الوافی له عندی مائة درهم الا و با

ص

رد دعوی انقطاع استثناء
صاحب تحقیق کلام
که بعد تقدیر این است

ص
الاستثناء من بحث
الخصص

در دعوی انقطاع اشتغال در حدیث منزلت
موردی است که در حدیث آمده است
که هر کس در حدیث اشتغال کند
و در حدیث اشتغال کند
و در حدیث اشتغال کند

لا یجوز علی الاصل ان اشتغال
بما لا یصل الی احد قد لا یصل
و هذا یصل الی احد قد لا یصل
و هذا یصل الی احد قد لا یصل
و هذا یصل الی احد قد لا یصل

ص ۱۹۳
من بحث الخصم
المقاله الثالثه من کتاب

لا یجوز علی الاصل ان اشتغال
بما لا یصل الی احد قد لا یصل
و هذا یصل الی احد قد لا یصل
و هذا یصل الی احد قد لا یصل
و هذا یصل الی احد قد لا یصل

و شبهه الا قیمة ثوب و عصبه الدین عبد الرحمن بن احمد الایوبی در شرح مختصر ابن الجبیه
گفته و اعلم ان الحق ان المتصل اظهر فلا یمکن مشترکا و لا للمشتک دلیل
حقیقه فیه و مجاز فی المنقطع فلذلك لم یجمله علماء الا مصاد
على المتفصل الا عند تعدد المتصل حتی عدلوا التحمل على المتصل
عن الظاهر و خالفوه و من ثم قالوا فی قوله عندی مائتة درهم
الا ثوبا و لا علی ابل الا شاة معناه الا قیمة ثوب و قیمة شاة
فیرتکبون الا ضمارة و هو خلاف الظاهر لیصدر متصلا و لو كان
فی المنقطع ظاهر المرء ینکبوا مخالفة ظاهر حدیثه و محب سبیه
در کتاب سلم الثبوت گفته اداة الاستثناء مجاز فی المنقطع و قبل حقیقه
فقیل مشترك و قبل متواطی ای وضعت لبعضی فیها و ضعا و احط
لنا ان المتصل اظهر فلا یتبادر من فهو جاء القوم الا الا ارادة الخیر
البعض فلا یمکن مشترکا و لا للمشتک و من ثمة لم یجمله علماء الا مصاد
عليه ما امکن المتصل لو تناوب و بل فحملوا على الف الا کرا على قیمته
بعد ملاحظه این عبارات بکمال دقت و دشن می شود که استثنای منقطع محض مجاز و خلاف
اصل است تا آنکه اگر استثنای متصل یا التزام اضمارة و تقدیر هم ممکن باشد واجب اعتبار
و لازم تعیین است و مصیر بسوی استثنای منقطع یا و ضعف ظهور آن هم نتوان کرد و
بهمین سبب علماء اصمار و فضلا کبار مثل قول قائل عندی مائتة و درهم الا ثوبا
وله علی ابل الا شاة و له علی الف الا ارا بر استثنای منقطع حمل نمی کنند یا و ضعف
آنکه ظاهر ان انقطاع است بلکه بالترام اضمارة و تقدیر از راجع با استثنای متصل

و انما هو الاستثناء منقطع

ص ٤٢٢

في سائر تدويع عبد العزيز بن احمد بخاري في كشف الاسرار شرح اصول مزدوي گفته
وقال اي المشافعي في رجل قال لفلان على الف درهم الا ثوبا الا استثناء
صحيح وليسقط صوابا لف قد رقيمة الثوب لان معناه الا ثوبا
فانه ليس على من الا لف لانه ليس بيانا الا هكذا ثم الدليل المعارض
وهو الاستثناء واجب العمل بقدر الامكان اذ لو كان لم يعمل به
صار لغوا والا حصل في كلام العاقل ان لا يكون كذلك فان كان
المستثنى من جنس المستثنى منه يمكن اثبات المعارضة في عين
المستثنى والامكان ههنا في ان يجعل نقيا لقل قيمة الثوب لا عينه
فيجب العمل به كما قال ابو حنيفة وابو يوسف رحمهما الله في قول
الرجل لفلان على الف الا كرحضة انه يصرف الى قيمة الكر نصيحها
للاستثناء بقدر الامكان قال ولو كان الكلام عبارة عما وراء
المستثنى كما قلتم ينبغي ان يلزمه الا لف كما ملا لان مع وجوب الف
عليه نحن نعلم انه لا كرحضة فكيف يجعل هذا عبارة عما وراء
المستثنى والكلام لم يتناول المستثنى اصلا فظهور ان الطريق فيه
ما قلنا ودر مقام جواب الاحتجاج شافعي نقل عن اصحابه گفته وكذا صحة الاستثناء
في قوله على الف الا ثوبا ليست مبنية على ان الاستثناء معارضة
ايضا بل هي مبنية على ان الاستثناء المتصل حقيقة والاستثناء
المنقطع مجاز ومهما امكن حمل الاستثناء على الحقيقة وجب حمل
عليها اذ الاصل في الكلام هو الحقيقة ومعلوم ان لا بد في

و انما هو الاستثناء منقطع
بقيت في هذا شافعي وكرهه
انما هو الاستثناء منقطع
بقيت في هذا شافعي وكرهه

و انما هو الاستثناء منقطع
بقيت في هذا شافعي وكرهه
انما هو الاستثناء منقطع
بقيت في هذا شافعي وكرهه

و جوب علی شش متصل
که در باب الف و عن الف

الاستثناء المتصل من المجانسة فوجب صرف الاستثناء الى القيمة
ليثبت المجانسة ويحقق الاستخراج كما هو حقيقة الا ترى ان
لا يمكن جعله معارضة الا بهذا الطريق اذ لابد من اتحاد المحل
ايضا واذا وجب رد الثوب الى القيمة تصحح الاستثناء لا ضرورة
الى جعله معارضة بل يجعل عبارة عما وراء المستثنى اذ بين عبارات
ظاهرست که حسب افاده حضرت شافعی اگر کسی بگوید لفلان علی الف درهم الاثوب
استثنای صحیح می شود و مراد از ثوب قیمت ثوب است و مثل برین اراده واجب است
و محل این کلام بر استثنای منقطع جائز نیست و اصحاب صاحب کشف که مراد از
علما خفیه اند نیز محل استثنای الاثوب را بر استثنای متصل واجب لازم می دانند
باین سبب که استثنای متصل حقیقت است و استثنای منقطع مجاز است و هرگاه محل
استثنای حقیقت ممکن باشد واجب است محل استثنای بر آن زیرا که اصل در کلام حقیقت
پس علما خفیه هم استثنای ثوب را راجع با استثنای قیمت ثوب نمی دانند و این
ارجاع را لازم و واجب می دانند و نیز از آن ظاهرست که نزد ابو حنیفه و ابو یوسف
هم اگر کسی بگوید لفلان علی الف الا کر حنطة و برین کلام حنطة محمول می شود بر قیمت کر
و محل آن بر استثنای منقطع جائز نیست بلکه ارجاع آن با استثنای متصل و لو بالثمن
لازم و واجب است و نیز عبد العزیز در کشف الاسرار گفته قوله ثمننا الا اننا
قالوا استثناء منقطع ذهب بعض مشايخنا منهم القاضى الامام
ابو زيد الى ان هذا استثناء منقطع وتقريبه من وجهين و هو تقدير
القيمة و ذهب اكثرهم الى انه استثناء متصل لان المحل على الحقيقة واحد

۴۱۷
ص ۴۱۷

اکثر علی فاعل استثنای
الا الذین یأوئهم
انما اتصال استثنای
و کشف الاسرار

وإنما هو استثناء متصل بما
يكون له المخرج عن الظاهر

فما يمكن فجعلوا استثناء حال بدلالة التثنية فانها تقتضي المجانسة
وحملوا الصلة على عموم الاحوال اي ضموا فيه الاحوال فقالوا التقدير
اولئك هم الفاسقون في جميع الاحوال اي حال المشافهة والغيبة
وحضور القاضي وحضور الناس وغيبته وحوال النبات والاحياء
على القذف وحال الرجوع والتوبة اذ من عبارات ظاهرة استدل بها
رفقة انه استثنى الا الذين تابوا متصل است زیرا که محل بر حقیقت واجب است پس
معلوم شد که نزد اینها محل این استثنای متصل واجب و لازم است و محل آن بر مقتضا
منقطع ناجائز مالا انکه استثنای متصل محتاج است باضمار و تقدير لفظی جميع الاحوال
پس معلوم شد که تا وقتیکه محل کلام بر استثنای متصل ممکن باشد ولو بالتأويل محل
آن بر منقطع نباید کرد و نیز در کشف الاسرار مذکور است و كذلك قوله تعالى
الا ان يعفون اى مثل قوله تعالى الا الذين تابوا قوله عن وجل الا
ان يعفون فانه استثناء حال ايضا اذ لا يمكن استخراج العفو الدائم
هو حاله عن نصف المفروض حقيقة لعدم المجانسة فيحمل الصلة
على عموم الاحوال اي لمن نصف ما فرضوا وعليكم نصف ما فرضتم
في جميع الاحوال اي في حال الطلب والتكوت وحال الكبر والصغر
والجنون والافاقة الا في حالة العفو اذا كانت العافية من اهلها
بان كانت عاقلة بالغة فكان تكليفا بالباقي نظر الى عموم الاحوال
وقال القاضي لا ما مرجح هو استثناء منقطع لانه لا يثبت ان النصف
لم يكن واجبا اذا جاء العفو بل سقوطه بالعفو بتصرف طارئ

ص ٤١٢
٤٤٤

استثناء در اینجا عفو نازل است
محل بر متصل است بکلیت و علم اولی

در بیان اینست که اصل حکم
در این است که اگر چه
در این است که اگر چه

۱۱۳

۱۱۴

من استثناء در حدیث لا یجوز
بالطعام الا سوا و بسوا
نص

فكان الاستثناء منقطعاً لا نه لعمريه خل في الصدد بالاك استثناء ايزن
جبارت ظاهر است که نژد علامه بر روی قول حق تعالی الا ان یعفون محمول است
بر استثنای متصل بسبب حمل آن بر عموم احوال گو قاضی آنرا منقطع پنداشته باشد
و نیز در کشف الاسرار گفته قوله وكذلك امی مثل قوله تعالی الا ان یعفون
قوله عليه الصلوة والسلام الا سواء بسواء فانه استثناء حال
ایضا لان حمل الکلام علی حقیقته واجباً امکن ولا یمکن استخراجه
المساواة من الطعام فيحمل الصدد علی عموم الاحوال فصار كانه
قل لا تتبعوا الطعام بالطعام في جميع الاحوال من المفاضلة
والمجازفة والمساواة الا في حالة المساواة ولا يتحقق هذه الاحوال
الا في الكثير وهو ما يدخل تحت الكيل لان المراد من المساواة
هو المساواة في الكيل اذ المستوى في الطعام ليس الا الكيل بالاجماع
وبدليل قوله عليه الصلوة والسلام كيلا بكيل وبدليل العرف
فان الطعام لا یباع الا كيلا وبدليل الحكم فان اتلاف ما دور الكيل
في الطعام لا یوجب المثل بل یوجب القيمة لفوات المستوى والمفاضلة
والمجازفة مبنیان علی الكيل ایضا اذ المراد من المفاضلة رجحان
احدهما علی الآخر كيلا والمراد من المجازفة عدم العلم بتساویهما
او تفاضلهما مع احتمال المساواة والمفاضلة مثبت بما ذکرنا ان
صدور الکلام لا یتنازل القلیل الذی لا یدخل تحت الکیل لعدم
جریان هذه الاحوال فيه فلا یصح الاستدلال به علی حرمة

في هذا الخبر لا ينفذ

بيع الحفنة بالحفنة والحفنتين فان قيل لا نسلم ان هذا استثناء
 متصل بل هو استثناء منقطع لا استحالة استخراج المساواة والقسم
 مع من المعين فيكون معناه لكن ان جعلوها سواء فبيعوا احدهما
 بالآخر فيبقى الصل متناو ولا للقليل والكثير وقولكم العمل بالحقيقة
 اولى مسلم ولكن اذا لم يتضمن بالعمل بها مجازا اخر وقد تضمن فيها لانه
 لا يمكن حمل على الحقيقة الا باضمار الاحوال في صدر الكلام و
 الاضمار من ابواب المجاز ولئن سلمنا ان حمله على الحقيقة اولى فلا
 انه يحتاج فيه الى اضمار الاحوال في صدر الكلام لانه يمكن ان يجعل
 المستثنى الطعام الموصوف بالمساواة اي لا يتبعوا الطعام بالطعام
 متساويين كانوا او غير متساويين بالطعام المتساوي فبقى القليل
 داخلا في عموم صدر الكلام وهو بيع الطعام بالطعام غير متساو
 ولئن سلمنا انه استثناء حال وانه يوجب ادراج الاحوال في
 صدر الكلام فلا نسلم ان الاحوال منحصرة في الثلث المذكورة
 بل القلة من احواله كالمفاضلة والمجانفة اي لا يتبعوا الطعام
 بالطعام في جميع الاحوال من القلة والكثرة والمفاضلة والمجانفة
 والمساواة الا في حالة المساواة فيبقى القليل داخلا في الصل قلنا
 حمل الكلام على الحقيقة واجب لا يجوز حمل على المنقطع الذي هو
 مجاز من غير ضرورة وقوله حمل على الحقيقة يتضمن مجازا اخر قلنا
 قد قام الدليل على هذا المجاز وهو الاضمار فوجب العمل به فاما المجاز

وهو حمل الاستثناء في حديث لا يتبعوا
 الطعام بالطعام المتساويين
 وعدم جواز حمل المنقطع على
 كونه المجاز

وجوب حمل استثناء متصل جازم
ولو بالمرتب عن الظاهر

من الاستثناء على التصريح
الاخبار من حد على انقطاع
ذكر في كشاف الاستثناء

فان اذا اختلفت الاستثناء
لا يثبت بشرائها في الفكاكة
عالمها بشرائها في الفكاكة
كتف الاستثناء

الذى ذكرتم فلم يقيم عليه دليل فترجحت الحقيقة عليه الا ترى ان
استثناء الدينار والكرم من الداهم جائز بالاتفاق وان استثناء الثوب
والعبد جائز منى باعند الخصم ولا وجه لصحة ما لا الاضرار اى لا مقدر
مالية كذا فثبت ان حملها على المتصل مع الاضرار اول مرحلة غير
المنقطع وقوله هو استثناء غير الاستثناء حال قلنا هو استثناء بيع
الطعام في هذه الحالة لا استثناء غير وقوله لا نسلم انحصار الاحوال
في الثلث قلنا انما حكمنا بانحصارها في الثلث لانه عليه الصلوة والسلام
نحى عن بيع الطعام بالطعام والطعام اذا ذكر مقرونا بالبيع او الشراء
يراد به الحنطة ودقيقها ويؤيد ما روى في رواية اخرى لا تبغوا البز
بالدرا الا سواء ولهذا قالوا اذا حلف لا يشتري طعاما انه لا يثبت بشراء
الشعير والفاكهة وانما يثبت بشراء الحنطة ودقيقها وكذا لو وكل
بشراء طعام فامشترى فاكهة يصير مشتريا لنفسه وسوق الطعام
عندهم اسم لسوق الحنطة ودقيقها ويسمى ما يباع فيه غير الحنطة
سوق الشعير وسوق الفواكه وانه من ابواب اللسان لا من فقه الشريعة
بشر البيع لا يجرى باسم الطعام والحنطة فان الاسم يتناول الحنطة
الواحدة ولا يبيعها احد ولو باعها لم يحن لانها ليست بما يستقوم فقلنا
ان المراد منه ما صار متقوما ولا يعرف مالية الطعام الا بالكيل
فثبت وصف الكيل لمقتضى النص يصير كانه قيل لا تبغوا الطعام
المكيل بالطعام المكيل الاسماء سواء ولو كان كذا وانحصار الاحوال فيما ذكرنا وهو

و این است که در حدیث متصل معلوم
و در این حدیث معلوم

قوله و ذلك اى عموم الاحوال لا يستقيم الا في المقدر وهو الذى
يدخل تحت الكيل يوضحه انه انما يندرج في المستثنى منه ما يناسب
المستثنى بوصف خاص لا بوصف عام فانك اذا قلت ليس فى الدار
الا زبيد يندرج فى الكلام انسان لا حيوان ولا شئ فهمنا انما يخرج
ما يناسب المستثنى بوصف المساواة فى الكيل وهو المفاضلة
والمجازفة لا القلة التى هى بمنزلة الحيوان والشئ فى تلك
الصورة ذكر شمس الاثمة راجع فى اصول الفقه ان قوله عليه
الصلوة والسلام لا تتبعوا الطعام بالطعام الا سواء بسواء
استثناء لبعض الاحوال اى لا تتبعوا الطعام بالطعام الا حالة
التساوى فى الكيل فىكون توقيفا للنه بمنزلة الغاية ويثبت
بهذا النص ان حكم الربا الحرام الموقفة فى المحل دون المطلق
وانما يتحقق الحرام الموقفة فى المحل الذى يقبل المساواة فى الكيل
فاما المحل الذى لا يقبل المساواة لو ثبت انما يثبت حرمة مطلقة
وذلك ليس من حكم هذا النص فلما لا يثبت حكم الربا فى
القليل وفى المطعوم الذى لا يكون مكيلا اصلا اذ من عبارات مطعنه
واضح ست كه محل استثنائى الاسواء بسواء بر استثنائى متصل كونه محتاج ضمرا بشبه
واجب ست وحمل ان بر استثنائى منقطع جائز نیست وشبهاتى كه مدعين
انقطاع وارد كرده اند مدفوع ست و هرگاه ست كه در حدیث منزلت هم الا
لانبى بعدى راجع ست باستثنائى متصل بدو وجه وجه اول انكه كبريم كصل

ط این حدیث را در حدیث متصل معلوم

اصل الامة لا تسمى
النبي لا تسمى النبي
اصل الامة لا تسمى
النبي لا تسمى النبي
اصل الامة لا تسمى
النبي لا تسمى النبي

كلام جنين بود که الا النبوة لانه لا نبی بعدی پس لفظ النبوة که در حقیقت
مستثنی است محذوف شد و علت آن قائم مقام طول گردیده چنانچه در اصل
سابقه لفظ قیمت را محذوف کرده بجای آن ثوباد شاة و کرانهاده اند و چه
حذف لفظ نبوة باشد ایضا و حسن ایجاز بر تنجیح و می بزوالی و ما بهر علم معانی
نخست نیست سراج الدین ابو یعقوب یوسف بن ابی بکر محمد بن علی السکاکی در مفتاح
العلوم گفته والعلم فی الایجاز قوله غلت کلمته فی القصاص حیوة
واصابته المحرر بفضلہ علی ما کان عندهم او جز کلام فی هذا المعنی
وذلك قوله القتل نفی القتل ومن الایجاز قوله تعالی هدی للتقین
ذهابا الی این المعنی هدی للتضالین المصائرین الی التقوی بعد الضلال
لما ان الهدی ای الهدایة انما یکون للتضال لا للهدی ووجه حسنه
قصده المجاز المستفیض نوعه وهو وصف الشیء بوجه والی المیل واصل
به الی تصدیق اولی الزهرا وین بذكر اولیاء الله وقوله فغشیهم من
الغما غشیهم اظهر من ان ینحی حاله فی الوجود انما انما انما
عنه وكذا قوله ولا یتبئک مثل خیر وانظر الی الفاء الی تسمی فاء
فصیحة فی قوله فتوبوا الی بارئکم فاقتلوا انفسکم ذلکم خیر لکم
عند بارئکم فتاب علیکم کیف افادت فامتلتم فتاب علیکم
وفی قوله فقلنا اضرب بعصا الحجر فانفجرت مفیدة فاضرب
فانفجرت وقام الی قوله فقلنا اضربوه ببعضها كذلك یحیی الله
الموتی الیس یفید فضریة فحیی فقلنا كذلك یحیی الله الموتی

الامة المستفیض
ایجاز لا یستلزم
النفس الی قول فی ضیحة
من الایجاز المستفیض
الکلام الکتاب
صاحب کتاب
وینما ایجاز لغت

الایجاز
لغوی
وینما

وقد رصاحب الكشاف رحمه الله اصل قوله ولقد اتينا داود
وسليمان علما وقالوا الحمد لله نظرنا الى الواو في وقالوا ولقد اتينا
داود وسليمان علما فعلا به وعلما به وعرفا حق النعمة فيه والفضيلة
وقالوا الحمد لله ويحتمل عنده انه اخبر تعالى عما صنع بها واخبر عما قالوا
كانه قال نحن فعلنا ايتاء العلم وهما فعلا الحمد تفويضا استفاء
ترتب الحمد على ايتاء العلم الى فهم السامع مثله في قمر يدعوك بدل
قمر فانه يدعوك وانه فن من البلاغة لطيف المسلك ومن امثلة
الاختصار قوله فكلوا مما غنمتم حلالا طيبا بطة ابحت لكم الغنائم
بدلالة فاء التسبب فكلوا وقوله فلم تقتلوهم ولكن الله قتلهم
بطا ان افترقتم يقتلهم فلم تقتلوهم انتم فعدوا عن الاختصار بدلالة
الفاء فلم وكذا قوله فاعلمه زجرة واحدة فاذا هم ينظرون اذا
اذا كان ذلك فاعلمه الا زجرة واحدة وكذا قوله فانه هو الولي تقديرا
ان اراد واوليا بحق فانه هو الولي بالحق لا ولي سواه وكذا قوله يا
عباد الذين امنوا ان ارضي واسعة فاياي فاعبدون اصله فان
لم يثبت ان تخلصوا العباد لي في ارض فاياي في غيرها فاعبدون
اي فاحاصوها في غيرها فحذف الشرط وعوض عنه تقدير المفعول
مع ارادة الاختصاص بالتقدير وقوله كلا فاذهب باياتنا اي
ان تدعوا عن خوف قتلهم فاذهب اي فاذهب انتم وانتم بدلالة كلا
على المطوي وقوله واذ يقولون اقلاهم انهم يكفلون اصله اذ يقولون

ایضا اجازه از کتاب
که در قطع ذکر کرده

تقلا هم نظرون ليعملوا الا هم يكفل مريم لدلالة ايهم على ثناء بواسطة
علم النحو وقوله يحن الحق ويطل الباطل فعل ما فعل وكذا قوله ولنجعل
اية للناس اصل الكلام ولنجعل اية فعلنا ما فعلنا وكذا قوله
ليدخل الله في رحمة اى لاجل الادخال في الرحمة كان الكف
ومنع التعذيب وقوله انا عرضنا الامانة على السموات والارض
والجبال فابدين ان يحملنها واشفقن منها وحملها الانسان انه كان
ظلوما جهولا اذ لم يفسر الحمل بمنع الامانة والغدر فايد التفسير
الثاني وهو تحمل التكليف كان اصل الكلام وحملها الانسان ثم خا
به منها عليه بقوله انه كان ظلوما جهولا الذي هو توحي
للانسان على ما عليه من الظلم والجهل في الغالب وقوله اخمن
ذيقن له سوء عمله فانه حسنا ثمته ذهبت نفسك عليهم حسرة
فحذفت لدلالة فلا تذهب نفسك عليهم حسرات او ثمته كمن
هداه الله فحذفت لدلالة فان الله يضل مريشا ويهدي من
يشاء وكمال حيرت است از تفننا في ان كه با وصف مهارت وصدق در علم ادب
واصول و مجارات با ائمه فحول از بن قاعده نموده اعني مجازيت تشنه منقطع
وعدم حمل علمي امصارا مشك مذکور را بر تشنه منقطع وارجاع ان بابتنا
تصل بار كتاب ضماد و شرح على الكبر في مختصر ابن حاجب و شرح عضدي مذکور است
وتفننا في خود شرح آن کرده و با خصوص این مقام را بهم دیده و شرح آن نموده
بمقابله الهی عز عایت آنرا از دست داده داد قسط و تلخیص و تخدیع داده زبان را

ایضا اجازه از کتاب
که در قطع ذکر کرده

ایضا اجازه از کتاب
که در قطع ذکر کرده

فصلی است که در این کتاب
در بیان این استثنای
استثنای استثنای استثنای
استثنای استثنای استثنای

ص ۲۷۷
بحث الاستثنای

فصلی است که در این کتاب
در بیان این استثنای
استثنای استثنای استثنای
استثنای استثنای استثنای

بادعای کون الاستثناء منقطعاً حتماً و جزماً و اکشاده اما شرح نمودن تفنّازانی
خصوص مقام حقیقت بودن استثناء در استثنای متصل و مجازی و منقطع و لزوم
حمل استثنای بر استثنای متصل کو بتقدیر و تاویل باشد پس از ملاحظه شرح تفنّازانی
بر شرح عضدی ظاهرست حیث نقل فیله قوله و اعلم ان الحق اشارة الى الابطال
على كونه مجازاً في المنقطع وذلك لان المتصل هو المتبادر الى الفهم
فلا يكون الاستثناء يعنى صيغته مشتركاً لفظاً و لا موضوعاً
للقدر المشترك بين المتصل والمنقطع اذ ليس احد معاني المشترك
و افراد المتواطئ ولى بالظهور والنبادر عند قطع النظر عن عبار
شبهة او كثرة ملاحظة او نحو ذلك ازين عبارت ظاهرست که نزد
تفّازانی مکرر عضدی درین باب که استثنای حقیقت است در استثنای متصل و متصل
مقدم است بر منقطع که از آخر ان لزوم حمل استثنای بر استثنای متصل و کو بار نکای الاضاح
و الفهر عن الظاهر قبول است که تأیید آن نموده و وجه آن بیان کرده و علاوه برین
تفّازانی مختصر این الحاجب شرح عضدی را بر آن که ازین هر دو کتاب لزوم
حمل استثنای بر استثنای متصل و کو بالتاویل و عدم جواز حمل آن بر استثنای منقطع
و انکان ظاهراً فی ظاهرست بمذاهب عظیمه و محامد فخیمه و اوصاف جلیله و محاسن
جمیله موصوف نموده چنانچه مصطفی بن عبد الله القسطنطینی الکاتب الجلی
الاستنبولی در کشف الظنون عن اسامی الکتاب الفنون بعد ذکر شرح عضدی
بر مختصر این الحاجب گفته و شرح العلامة سعد الدین التفّازانی
المتوفی سنة احدى وتسعين وسبعمائة اوله الحمد لله الذی

ص ۲۷۷
فصلی استثنای

سواء استنادا وصحة من
مبدأ في المنطق
في كتابان متصلين
ما لم يفسد الدين في شرح
وافتقار

وقدنا للوصول الى منتقى اصول الشريعة الخ قال ان المختصر يجري من
كتب الاصول يجري الفرات ومن الكتب الحكمية مثال ذلك من المصنف
والواسطة من العقد الخ وكذلك شرح العلامة المحقق عضد الله
وهو يجري من الشرح يجري العذب الفرات من البحر الاجاج بيد عين
الحياة لعمري مثله في ذب الاولين ولم يسمع بما يوازيه او يدانيه الخ
ومخفى نماند كه مجازيت استثنائى منقطع ويرون ان خلاف اصل از تصويحات و
فادات ديگر اکابر ثقات هم واضح است عبد العزيز بن احمد البخاري و در كتاب
تحقيق شرح منتخب في اصول المذهب تصنيف حسام الدين محمد بن محمد بن عمر
الاخيشبكي گفته قوله ثم الاستثناء نوعان متصل وهو الاصل و

ص ١٨٣
سواء استنادا وصحة من
مبدأ في المنطق
في كتابان متصلين
ما لم يفسد الدين في شرح
وافتقار

تفسيره ما ذكرنا ومنفصل وهو ما لا يصلح استخراجا من الاول
لان الصلة لم يتناولها فمجعل مبتدأ مجازا اي ما يطلق عليه
لفظ الاستثناء نوعان متصل وهو الاصل اي الحقيقة وتفسير
ما ذكرنا اي شرنا اليه في قولنا فيكون تكلمنا بالبيان بعد فائدة
يشير الى ان الاستثناء الحقيقي ما يمكن ان يجعل تكلمنا بالبيان
بعد الاستثناء ومنفصل ويسمى منقطعا وهو ما لا يصلح
استخراجا عن الاول اي صدر الكلام بيان لا يكون المستثنى من
جنس الاول كقولك جاءني القوم الاحمار او قيل في تعريفه هو
مادل على مخالفة بالغير الصفة او احدى اخواتها من غير
اخراج فمجعل مبتدأ اي بمنزلة كلام مبتدأ حكمه بخلاف حكم

الاول يعمل به بنفسه لا تعلق له باول الكلام الا من حيث الصورة
وقوله مجازا نصب على التمييز والمراد ان اطلاق اسم الاستثناء
على هذا النوع بطريق المجاز وان كان اللفظ لا ينقاد له لان
جعل مسند الى الضمير الراجع الى المنفصل اى جعل الاستثناء المنفصل
مبتدأ فكان قوله مجازا تمييزا عن الجملة اى جعل المنفصل مبتدأ من
الكلام بطريق المجاز لا بطريق الحقيقة فينصرف المجازية الى كونه
مبتدأ من الكلام لا الى كونه استثناء والمراد هو الثاني دون الاول
وكان ينبغي ان يقال فجعل مبتدأ وجعل استثناء مجازا قال شمر
الائمة رحمه الله الاستثناء حقيقة ما بيننا وما هو مجاز منه فهو
الاستثناء المنقطع وهو معنى لكن اى معنى العطف نير عبد العزيز
بخارى وكشف الاسرار گفته قوله والاستثناء نوعان بلا فرع من اقامة
الدليل على مدعا شرعية في بيان تخرىج الفرع وذكره
مقدمة فقال الاستثناء نوعان اى ما اطلق عليه
لفظ الاستثناء نوعان حقيقة وهو الاستثناء المتصل
وتفسيره ما ذكرنا يعنى قوله الاستثناء استخراج وتكلم بالباقى
بعد الثنيا ومجاز وهو المنفصل ويسمى منقطعا فجعل مبتدأ من
بمنزلة نص مبتدأ حكمه بخلاف الاول يعمل به بنفسه لا تعلق له
باول الكلام الا من حيث الصورة وقوله مجازا نصب على التمييز
والمراد ان اطلاق اسم الاستثناء على هذا النوع بطريق المجاز

ص ٩١١
٩٤٤الاستثناء حقيقة في النقص
بما لا ينفصل

كون الاستثناء متصلاً بالمتصل
بجاء في المنقطع

وان كان اللفظ لا ينقاد له لان جعل مسنداً الى الضمير الرابع
الى المنفصل اى جعل الاستثناء المنفصل مبتدأ فكان قوله مجازاً
تميزاً عن الجملة اى جعل المنفصل مبتدأ من الكلام بطريق
المجاز لا بطريق الحقيقة فينصرف المجازية الى كونه مبتدأ من
الكلام كونه استثناء والمراد هو الثاني دون الاول فكان
من حق الكلام ان يقال فجعل مبتدأ وجعل استثناء مجازاً وعبارة
شمس الائمة رح الاستثناء حقيقة ما بيننا وما هو مجاز منه فهو
الاستثناء المنقطع بمعنى لكن بمعنى العطف وقاضى عبيد الله بن سعد
در توضيح في حل نحو امض التقيج گفته مسئله الاستثناء متصل ومنقطع
والثاني مجاز فان قيل فهمت الاستثناء الى المتصل والمنقطع
فكيف يعرج قولك والثاني مجاز قلت هذا ليرسم حقيقة بل
المراد ان الاستثناء يطلق على المعنيين احدهما بطريق الحقيقة
والثاني بطريق المجاز وقاضى عبيد الله بن سعد ايضا ومضى في نهج الوجود
الى علم الاصول در باب ثالث گفته الفصل الثالث في المخصص وهو
متصل ومنفصل والمتصل اربعة الاول الاستثناء وهو الاخراج
بالا غير الصفة ونحوها والمنقطع مجاز وسعد الدين بن سعد بن عمر تفتازاني
در تلخيص في كشف حقائق التقيج گفته قوله مسئله المستثنى ان كان بعض
المستثنى منه فالاستثناء متصل والا فمتقطع ولفظ الاستثناء
والمستثنى حقيقة عرفية والقسمين على سبيل الاشتراك وامثا

ص ٢١٩
باب في بيان الاستثناء من حيث
في غايته ذكر في الثاني من قسم
الاول من قسم الكتاب

كون الاستثناء متصل حقيقة
بجاء في توضيح عبيد الله بن سعد
المنقطع

ص ٢٢٥
نظم
في بيان الاستثناء المتصل
بجاء في توضيح عبيد الله بن سعد

در دو نوعی تقطیع استثناء مستثنی است
نحوه اولی

کون الاستثناء حقيقة لا يجوز
بما في القطع من قوله تعالى

صيغة الاستثناء حقيقة في المتصل و مجاز في المنقطع لانها موضوعه
للاخراج وكلاخر ارجح في المنقطع وكلام المصنف راجح محمول على ان
الاستثناء اي الصيغة التي يطلق عليها هذا اللفظ مجاز في المنقطع
فان لفظ الاستثناء يطلق على فعل المتكلم وعلى المستثنى وعلى
نفس الصيغة و شيخ احمد المدعو شيخ جيون بن ابى سعيد بن عبد الله بن
عبد الرزاق الصالح الكندي و در نور الانوار في شرح المنار و ذكر استثناء گفته
و هو نوعان متصل و هو الاصل و منفصل و هو ما لا يصح استخراج
من الصدريان يكون على خلاف جنس ما سبق و هذا يسمى منقطعا
في عرف الفحاة و اطلاق الاستثناء عليه مجاز لوجود حرف
الاستثناء ولكن في الحقيقة كلام مستقل چه دوم آنکه ميگويم که
الا انه لا نبى بعدى محمول است بر الا النبوة بقاعده حمل على المعنى و وجه
بودن الا انه لا نبى بعدى در معنى الا النبوة نسبت که هرگاه نبوت مطلقا
بعد آنحضرت منقضى باشد نبوت جناب اير المؤمنين عليه السلام هم بعد
آنحضرت منقضى خواهد بود پس الا انه لا نبى بعدى را الا النبوة لازم است
پس ذکر الا انه لا نبى بعدى از قبيل ترکيل و لازم و اراده لازم است و قاعده
حمل على المعنى قاعده است مشهور و معروف و از استعمالات قرآن شريف
و کلمات فصحا و بلغا نظما و نثر اثابت و محقق جدال الدين سيوطى و شياى
و نظائر گفته الحمل على المعنى قال في الخصائص علم ان هذا الشرح
غور من العربية بعيد و مذهبنا راجح فيهم و قد ورد به القرآن

ص ۷۵۵
فصل في هذه النسخ
بابه اقسام استثناء

الاستثناء اصل في المتصل مجاز في
المنقطع و ذكره طاجي في نور اللام

عمل الاستثناء لا يثبت
بقاعده حمل على المعنى

قوله تعالى و لا نبى بعدى
نحوه اولی

ص ۷۵۴
حرفا محمول من قوله تعالى
و لا نبى بعدى

شوا على الحنفية
من شياؤهم

وضيح الكلام منشورا ومنظوما ككتاب المذكرة وتذكر المونث
وتصور معنى الواحد في الجماعة والجماعة في الواحد في حمل الثاني
على لفظ قد يكون عليه الأول أصلا كان ذلك اللفظ أو فرعا
وغير ذلك فمن تذكر المونث قوله تعالى فلما رأى الشمس بازغة
قال هذا ربى لى هذا الشخص فمن جاءه موعظة من ربه
لأن الموعظة والوعظ واحدان رحمة الله قريب من المحسنين
أراد بالرحمة هنا المطر ومن تأنث المذكر قراءة من قرأ
تلقطه بعض السيارة وقولهم ذهب بعض أصابعه أن ذلك
لما كان بعض السيارة سيارة في المعنى وبعض الأصابع أصبعا
وقولهم ما جئت حاجتك لما كانت ما هي الحاجة في المعنى
وانشداه اتجر بيتا بالحجاز تلقعت به الخوف والاعداء من كل
جانب ذهب بالخوف إلى الخافة وقال يا أيها الراكب المزجي مطية
سائل بنى سد ما هذا الصوت أنت على معنى الاستغاثه وحكى
الاصحح عن ابن عمر وانه سمع رجلا من اهل اليمن يقول فلان اتجو
جاءت مكتابي فاحقرها فقلت له اتقول جايته كتابي فقال نعم
اليس بصحيفة قلت فما اللغوي قال لا حق قال لو كان في قلبى
كف قلامه حب الغيرة قد اتاها أرسل كسرا سو لا وهو مذكور
على ارسلا هو من تكسير المونث كاتان وآثن وعناق واعنق لما
كان الرسول هنا انما يراد به المرأة لانه في غالب الامر ما يستخدم

قوله على من لا يشاء
وغيره

فهذا الباب كذا ما جاء عنهم من جناح وأجمع قالوا ذهب
بالتأنيث إلى الريشة وقال فكان عجمي دون مركب أنقى
ثلاث شخوص كاعيان ومُعَصِّرَاتُ الشفص لانه اراد به المرأة
وقال وان كلابا هذه عشر بطن وانت برئ مرقبائها العشر
ذهب البطن إلى القبيلة وابان ذلك بقوله مرقبائها وامنا
قوله ع كما شرفت صد القنائة من الدر فان شئت قلت انك لانه
اراد القنائة وان شئت قلت ان صد القنائة قنائة وقال
لما اتى خير الزيد تواضعت سور المدينة والجبال الخشع وقال
طول اللبالي اسرعت في نقض وقال تعالى ومن يقنت منكن لله
ورسوله لانه اراد امرأته ومن باب الواحد والجماعة قوله
هو احسن الصبيان واجمل افراد الضمير لان هذا موضع يكثر
فيه الواحد كقولك هو احسن فتى في الناس قال ذو الرمة به و
مية احسن الثقلين جماء وسألا حسنا لا فافرا الضمير مع قوله
على جمعه وقال تعالى ومن الشياطين من يغوصون له فحل
على المعنى قال تعالى من اسلم وجهه لله وهو محسن فله اجر
عند ربه فافرد على لفظ من ثم جمع من بعد والحمل على المعنى
واسع في هذه اللغة جدا منه قوله تعالى المرأى الذي حاج
ابراهيم في به ثم قال وكا لذي مر على قرية قيل فيه انه محم
على المعنى حتى كا لله قال رأيت كالذي حاج ابراهيم وكالذي

هذا هو
المراد

مر على قرية فجاء بالشان على ان الاول قد سبق كذلك ومن ذلك
قول من القيس لان عمت ببساطة اليوم انني كبرت وان لا يحسن
الترامثالي بنصب يحسن والظاهر ان رفع لانه معطوف على
الثقيلة الا انه نصب لان هذا موضع قد كان يجوز ان تكون
فيه الخفيفة حتى كانه قال لان عمت ببساطة ان يكبر فلا
ومنه قوله ياليت زواجك قد غدا متقللا سيفاء بها اي
وحاملا رجا فهذا محمول على معنى الاول لا لفظه وكذا قوله
علفتها نبنا وماء باردا اي وسقيتها ماء وقوله تراه كان الله
يبدع انفه وعينيه ان مولاه تابله وقواي يفقا عينيه
ومنه باب واسع لطيف ظريف وهو اتصال الفعل بغير ليس
ما يتعدى به كقوله تعالى اجل لكم ليلة الصيام الوقت الزناكم
لما كان في معنى الا قضاء عذاه بالي ومثله قول الفرزدق قد
قتل الله ذيا داعتى لانه في معنى ضرفه وقول الاعشى سيمان من
علقه الفاخر علق حرف البحر سيمان وهو علم لما كان معناه براءة
منه وقال ابن بعيش فان قيل قد تهران العامل في الحال هو العامل
في صاحبها والحال في هذا زيد قائما من زيد والعامل فيه
الابتداء من حيث هو خبر والابتداء لا يعمل نصبا فاجواب ان
هذا كلام محمول على معناه دون لفظه والتقدير اريد اليه او
انتبه له فهو مفعول من جهة المعنى وصل اليه الفعل قال

لا والله في فعل يتعدى به

وإنما سأل عن بيان ما في قوله
 ما أشدك إلا فعلك أي ما أشدك
 ما أشدك أي ما أشدك

وقوله منشدتك الله إلا فعلت كلام محمول على المعنى كأنه قال ما
 أشدك إلا فعلك أي ما أشدك إلا فعلك ومثل ذلك شاعر
 ذائب على معنى النفي كان معنى النفي في نشدتك الله إلا فعلت
 أظهر لقوة الدلالة على النفي لدخول الدلالة لتمامها عليه ومثله
 من يحمل على المعنى قوله وإنما يدفع عن إحسانه أو مثله والمراد
 ما يدفع ولذلك فصل الضمير حيث كان المعنى ما يدفع إلا أنا
 وقال أبو حيان في عرابه كلام العرب منه ما طابق اللفظ المعنى
 فهو قارن زيد وزيد قائم وهو أكثر كلام العرب وهو وجه الكلام
 ومنه ما غلب فيه حكم اللفظ على المعنى فهو علمت أقام زيد
 فقد لا يجوز تقدير الجملة على علمت وإن كان ليس ما بعد
 علمت استفهاما بل الهزة فيه للتسوية ومنه ما غلب فيه
 المعنى على اللفظ وذلك نحو الإضافة للجملة الفعلية فهو علمت
 حين عاتبت المشيب على الصبا إذ قياس الفعل أن لا يضاف
 إليه لكن لوحظ المعنى وهو المصداق فصحت الإضافة وقال
 الزمخشري في الأحاجي قولهم نشدتك يا الله لما فعلت كلام مخفف
 عن وجهه معدول عن طريقته مذهوب به مذهب ما غلب
 به على السامعين من أمثالهم ونوادير الغازم وأحاجهم ومكلمهم
 وأعاجيب كلامهم سائر ما يدعون به على اقتدارهم وتصرفهم
 أعتة فصاحتهم كيف شاؤوا وبيان عدله الإكثبات فيه قائم

مقام النف والفعل قائم مقام الاسم واصله ما اطلب منك
 الا ففعلك وقال الشيخ علم الدين السخاوى فى تنوير الدى باجى هذا
 الكلام مما عُدل من كلامهم عن طريقته الى طريقة اخرى تصر
 فى الفصاحة ونفطنا فى العبارة وليس من قبيل الا لغزو قال ابو
 هو كقولهم شاهر ذاناب يعنى فى ان اللفظ على معنى والمراد معنى آخر
 لان المعنى ما امر ذاناب الا شرا قال و قال الزمخشري اقيم الفعل فيه
 مقام الاسم يعنى لا فعلت اقيم مقام الاسم لا فعلك قال ومثل هذا من
 الذى هو معنى ما هو مترادف اظهارة قوله ما اباخراسة امانت
 ذانف فان قومي لم تاكلهم الضبع قال سيبويه المعنى لان كنت
 منطلقا انطلقت لانطلاقك اى لان كنت فى نفر و جماعة من
 اسرتك فان قومي كذلك وهم كثير لم تاكلهم السنة ولا يجوز
 عند سيبويه اظهارة كنت مع المفتوحة ولا حذفه مع المكسوة
 وقال الزمخشري من المحمول على المعنى قولهم حسبك
 يكم الناس ولان اجز مبه كما يجزم بالا مر لانه بمعنى
 اكفف وقولهم اتقى الله امرء فعل خيرا يثبت عليه لانه بمعنى اتق الله
 امرء وليفعل خيرا وقال ابو على الفارسي فى المتن كذا اذا كانا وقد
 حملوا الكلام فى النفى على المعنى دون اللفظ حيث لو حمل على اللفظ
 لم يرد الى اختلاف معنى ولا فساد فيه وذلك نحو قولهم شاهر ذاناب
 وشئ جائبك وقوله وانما يدافع عن احبابهم انا ومثله وقولهم

نزلت في قوله لا يقول ذلك

نزلت في قوله لا يقول ذلك
في قوله لا يقول ذلك
في قوله لا يقول ذلك
في قوله لا يقول ذلك

قل احدا لا يقول ذلك وقولهم نشأنا من الله الا فعلت وكل هذا
محمول على المعنى ولو حمل على اللفظ لم يرد الى فساد والتباس فان
يحمل على المعنى حيث يؤدي الى التباس يكون واجبا فمن اللفظ
وكذلك قوله ضربت زيدا او عمر اما ضربت واحدا منهما لانه لو قال
ما ضربت زيدا او عمر امكن ان يظن ان المعنى ما ضربتهما ولما كان
قوله ما ضربت زيدا وعمر ولو نفي على اللفظ لا يمكن ان يكون
نفي مرورا واحدا ففاه بتكرير الفعل للتخلص من هذا المعنى
جمع قوله ضربت زيدا وعمر وما ضربت بواحد منهما بالتخلص من المعنى
الذي ذكرنا ونيز سيوطي في اشباه ونظائر كفته وقال ابن هشام في اللفظ
قد يعطى الشيء حكم ما شبهه في معناه او لفظه او فيها قاما
الاول فله صور كثيرة احدها دخول الباء في خبر ان وقوله
تعالى او لم يروا ان الله الذي خلق السموات والارض ولم يبعث محمدا
بقادر لانه في معنى اوليس الله بقادر وكفى بالله شهيدا لما دخل
من معنى اكتفى بالله شهيدا وفي قوله لا يقرآن بالسور لما دخل
معنى لا يتقرآن بقرأة السور ولهذا قال السهيلي لا يجوز ان
تقول وصل الى كتابك فقرأت به على حد قوله لا يقرآن
بالسور لانه عار عن معنى التقرآن الثانية جواز حذف خبر المبتدأ
في نحو ان زيدا قائم وعمر واكتفى بخبر ان لما كان ان زيدا قائم
في معنى زيدا قائم ولهذا لم يجز ليت زيدا قائم وعمر والثالثة جواز

ص ١١٤
الشيء اذا شبه الشيء من جهة
الشيء من الغرض الاول
لمن الكتاب

نحوه من النسخ
وغيره

ان ازيد غير ضارب لما كان في معنى انا زيدا لا اضرب لو كان ذلك
للمعجز اذ لا يتقدم المضاف اليه على المضاف فكذلك لا يتقدم معموله
لا تقول انا زيدا اول ضارب او مثل ضارب الرابعة جواز غير قاصر
الزيد ان لما كان في معنى ما قاصر الزيد ان لو كان ذلك لمعجز
لان المبتدأ اما ان يكون في اخبر او ذاهم فوقع يغني عن الخبر الخ
اعطاهم ضارب زيد الا ان وعدا حكم ضارب زيدا في التنكير
لانه في معناه فلهذا وصفوا به النكرة ونصبوه على الحال
ونقصوه برب وادخلوا عليها آل ولا يجوز شئ من ذلك اذا
اريد المضر لانه حينئذ ليس في معنى الناصب السادسة وقوع
الاستثناء المفرغ في لا يجاب نحو وانما الكبيرة الاعلى الخاشعين
وياي الله الا ان يكثر نوره لما كان المعنى وانما لا تسهل الاعلى
الخاشعين ولا يريد الله الا ان يكثر نوره السابعة العطف بولا
بعد لا يجاب في نحو قوله اياي الله ان اسمويايم ولا اب لما كان معناه
قال الله لي لا تتم بام ولا اب الثامنة زيادة لا في قوله تعالى
ما منعك ان لا تسجد قال ابن السيد لما منع من الشئ امر للمنع ان
لا يفعل فكانه قيل ما الذي قال لك لا تسجد التاسعة تعدي
رضي بعل في قوله اذ ارضيت علي بنو قشير لما كان في معنى
اقبل عليه بوجه ووجه وقال الكاسي انما جاز هذا حملا على نقيضه
وهو سخط العاشرة رفع المستثنى على ابداله من الموجب في قوله

علاقلها

بعضهم فشرها وامنه لما كان معناه فلم يكونوا منه بدليل فمن
 شرب منه فليس مني الحادية عشرة تن كيرا لا شارة في قوله تعالى
 فلانك برهانان مع ان المشارة اليه والعصا وهما موشان ولكن
 المبتدأ عين الخبر في المعنى والبرهان مذكرو مثله ثم لم تكن فنتهم
 الا ان قالوا فهم نصب المفتنة وانت الفعل الثانية عشرة قولهم
 علمت زيد من هو برفع زيد جواز لانه نفس من في المعنى الثاني
 عشرة قولهم ان احدا لا يقول ذلك فاوقع احدا في الاثبات لانه
 نفس الضمير المستتر في يقول والضمير في سياق النفي فكان احدا
 ونجم الامام شيخ رضي الدين محمد بن الحسن طاب ثراه في شرح كافيه فرموده وقد اجاب
 لفظة ان وما تصرف منه بحري النفي قال تعالى فابن كذا النبا
 الا كفورا ويا بني الله الا ان يدر نوره والمفزع لا يفي في الموجب
 الا نادرا فعلى هذا يجوز نحو الى القوم ان ياتوني يا ابي زيد اذ حيث
 يجوز الا بدلا في تاويل النفي في غير الالفاظ المذكورة نادرا كما
 جاء في الشواذ فشرها وامنه الا قليل اى لم يطبوعه الا قال في
 شيخ رضي شرح كافيه بعد ذكر شعره اني نخت فالتفت ببلد فوق بلد
 قيل كما الا اصوات الا بعائمه فرموده يجوز في البيت ان يكون
 الاستثناء وما بعد هابدا من الاصوات لان في قليل معنى
 النفع كما ذكرنا ونيز رضي رضي الله عنه في شرح كافيه فرموده وقد تدخل
 الا ولما معناها على الماضي ذات نقلهما قسم السؤال فحوش ذلك

ص ١١٤
 المستثنى من النصوب
 كونه من النفي اذ شرح
 رضي الله عنه

مدد محي القتل

ص ١١٤

ص ١١٤

منقطع اصلا و جمعی از صحت ندارد زیرا که هرگاه الا لانه لا ینبی بعدی بسبب آن در
ما و بل الا عدم النبوة شد تقدیر کلام چنین خواهد بود و اما منی منزله بارون من
الا عدم النبوة و ظاهراست که عدم نبوت را با حکم سابق اصلا مخالفی بوجه
من الوجود نیست حالانکه حسب تتبع موارد استعمال استثنای منقطع و حسب تصریح محققین
عربیت و اصول لازم است که در استثنای منقطع مخالفت بوجه من الوجود
با سابق مستحق باشد عضا الدین در شرح مختصر این حاجب گفته و اعلم الله
لابد لصحة الاستثناء المنقطع من مخالفة بوجه من الوجود و قد تكون
بان ينفي من المستثنى الحكم الذي يثبت للمستثنى منه فهو جائز القوم
الاحرار فقد نفينا الجمی من الحار بعد ما اثبتنا لا للقوم و قد تكون
بان يكون المستثنى نفسه حكما آخر مخالفا للمستثنى منه بوجه
ما زاد الا ما نقص فان النقصان حكم مخالف للزيادة و كذلك ما
الا ماضی و لا يقال ما جاء فی زیلا الا ان الجوهر الفردي حتى اذا
مخالفة بينهما باحد الوجهین و بالجملة فانه مقدر بلکن فیکما نقب
فیه مخالفة اما تحقيقا مثل ماضی بنی یدلکن ضربی عمرو و اما
تقدیرا مثل ماضی بنی لکن اکر منی فکذا هنا ازین عبارت ظاهر است
که در صحت استثنای منقطع ضرورت است که مخالفت بوجه من الوجود مستحق گردد پس
گاهی مخالفت باین طریق میباشد که نفی کرده می شود از استثنای ملک که ثابت کرده
می شود برای مستثنی منه و گاهی نفس مستثنی حکم آخر مخالف مستثنی منه می باشد
و اگر مخالفت بوجه من الوجود مستحق نباشد استثنای منقطع صحیح نخواهد شد

لا اله الا الله محمد رسول الله

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

[illegible]

مختلف حکماء کے اقوال اور تصانیف سے
مختلف حکماء کے اقوال اور تصانیف سے

[illegible]

پروستاکا گروہ ہستنا کی تعلیم کے
خود دانش و عمل کی بنیاد پر قائم ہے
یہ علم ہے جو ہر ایک کو فی الفور
لاسانی ہوگا

اول بحضرت مولانا حسنین صاحب مدنی

مردم و از جمله ایشان در این کتاب
بسیار عیوب و غلطی است

و همین سبب گفته نمی شود ما جاری زید الا ان الجوه هر فرد حق زید که درین
هر دو حکم مخالفتی یکی از دو وجه نیست و حاصل کلام نیست که استثنای منقطع
مقدومی شود بلکه پس چنانچه در لکن مخالفت محققه یا مقدره ضرورت
همچنین در استثنای منقطع و ظاهر است که در عدم نبوت و ثبوت منزلت بار
برای جناب ائمه اربعین علیه السلام در صورت عدم عموم منازل منافاتی
بوجه من الوجوه و حال آنکه منی بمنزله بارون من موسی الا عدم النبوة مثل
ما جاری زید الا ان الجوه هر فرد حق خواهد بود پس معلوم شد که حمل الا انه لا نبی بعد
و استثنای آن از انکه منی بمنزله بارون من موسی سبب انحطاط کلام معجزه
از افاده و کسوف آن بکلام خیر مربوط و ترکیب غیر مضبوط می کرد و العیاذ بالله
من ذلک و عجیب است از تفنن آرائی که با و صغیر که این مقام هم از شرح عقد
ملاحظه کرده و شرح بعضی الفاظ آن بهم نموده باز مخالفت آن مثل مخالفت
ازوم حمل استثنای استثنای متصل و لو بالترام الحذف که بعد این حکم اعنی ازوم
مخالفت استثنای منقطع متصلا با آن مذکور است نموده و هرگاه حال تفنن آرائی
که از محققین علم ادب اصول فقه ایشان است باین مشابه باشد از دیگران مثل کاتب
و حضرت مخاطب بجز ایشان در نحو و اصول ظاهر است چه شکایت توان کرد و محتجب نماند
که علامه قطب الدین محمود بن سید شیرازی هم در شرح مختصر این حاجب
ازوم مخالفت استثنای منقطع با استثنای منته افاده کرده و اتفاق علماء برین معنی
تکرار و تاکید ذکر کرده چنانچه بعد ذکر اختلاف در صحت استثنای غیر منقطع
و ادعای مخالفت ذلک فاعلم ان کل اتفاقوا علی انه کلام لاصححه ای لاصححه

در عدم النبوة

لعدم مخالفت استثنای منقطع
با استثنای منته افاده کرده
و اتفاق علماء برین معنی
تکرار و تاکید ذکر کرده
چنانچه بعد ذکر اختلاف
در صحت استثنای غیر منقطع
و ادعای مخالفت ذلک فاعلم ان کل اتفاقوا علی انه کلام لاصححه ای لاصححه

اشهاد کن الان لانی بعد
بعض آثار النبوة از حدیث

الاستثناء المنقطع من مقاربة المتصل في مخالفته اما في نفى الحكم
مثل ما جاء في يدل الامر واو في كون المستثنى حكما اخر له مخالفة
بوجه ضامع المستثنى منه مثل ما زاد الا ما نقص ما نفع الا
ما خسر مثله في لكن لانها تنقل بها والى هذا لا اتفاق استخرج من
ذهب اليه انه مجاز في المنقطع وقال لو لم يكن مجازا فيه لم يشترط
مقاربتة للحقيقة پس محمد اسد و حسن توفيقه ثابت و تحقق شد که محل
استثنای الان لانی بعد بر استثنای منقطع و زعم این معنی که مراد از ان استثناء
عدم النبوة است نه استثنای نبوت خلاف اجماع و اتفاق و عین اختراع
و بشقاق است پس محمد اسد و تفتاز زبني و قوشجي و کاسبی و حضرت مخاطب
در التزام انقطاع استثنای الان لانی بعد باجماع علماء و اتفاق ایشان
ثابت شد و اگر این بیان منبع البديان و تبیان رفیع الشأن که بمحمد اسد
المستعان در کمال وثاقت مبانی و اطراف و نهایت متانت و رزانت و احصاء
واقع است شفاي مرض و سواس اولیای مخاطب رفیع الاساس نکتہ ایشان را
از براهه شک و ارباب و مضمار پر خار انکار با صواب مسلک قویم حشاش
صریح و جاده متین از عان صحیح نارد تا چار بعنایت بی غایت پروردگار
و مدد حضرت ائمه اطهار صلوات الله و سلامه علیه آثار اللیل و اطراف النیام
باقتضای آثار علی کبار حقا و جزئاً و قطعاً و بشان نص خود سرور کائنات
علیه و آله الاف التحیات و التسلیمات ثابت و واضح سازم که استثناء
حدیث منزلت متصل است نه منقطع و محل الان لانی بعد بر عدم النبوة

محل الان لانی بعد بر عدم النبوة که
تفسیرانی و تفسیری کاملی در حدیث
ذکر که آنه غلات اتفاق و اجماع است

اشهاد کن الان لانی بعد بر عدم
النبوة و نقل از شاد نبوی

أثبتت كونه من آل أبي طالب
بما في كتاب النبوة من حديث

باب ذكر قتي بن قيس
عن ابن أبي طالب
السنن الأربعة

باب ذكر قتي بن قيس
عن ابن أبي طالب
السنن الأربعة

ص ١٢٥
الباب الثاني
في فضائل

باب ذكر قتي بن قيس
عن ابن أبي طالب
السنن الأربعة

دون إلا النبوة سراسر مخالفت ارشاد من لا ينطق عن الهوى ان هو الا
وحى يوحى واطاعت و هم باور هو او خيال سراسر لغو و خطا بلكه او عا
محض كذب و افتراء و عین اختلاق و مررست ابن كثير در تاريخ خود گفته قال احمد
ثنا ابو سعيد مولى بنى هاشم ثنا سليمان بن بلال ثنا الجعيد
بن عبد الرحمن عن عائشة بنت سعد عن ابيها ان عليا خرج الى
النبي صلى الله عليه وسلم حتى جاء ثنية الوداع و علي بكى يقول
اتخلفني مع الخو الف فقال ما ترضى ان تكون منى بمنزلة هارون
من موسى الا النبوة اسنادة صحيح و لم يخرجوه و سبط ابن الجوزي
در تذكرة خواص الائمة بعد ذكر حديث منزلت از سند احمد و سلم و غير آن گفته
وقلا خرج الا ما واحد هذا الحديث في كتاب الفضائل الذي
صنفه كاميير المؤمنين اخبرنا ابو محمد عبد العزيز بن محمود البزار
قال انما ابو الفضل محمد بن ناصر السلي انما ابو الحسن المبارك
بن عبد الجبار الصيرفي انما ابو طاهر محمد بن علي بن محمد بن يوسف
انما ابو بكر احمد بن جعفر بن حمدان القطيعي حدثنا عبد الله بن احمد
حدثنا ابي حنيفة عن ابي حنيفة عن ابي حنيفة عن سعد بن عبد الله عن
ابن مروة قال خرج علي مع النبي الى ثنية الوداع وهو يبكي يقول
خلفني مع الخو الف ما احب ان تخرج في وجهي الا وانا معك فقال
الا ترضى ان تكون منى بمنزلة هارون من موسى الا النبوة وانت
خليفة و در كتاب مناقب احمد بن حنبل علي ما نقل ذكره است حد ثنا ابو سعيد

أشياء كونها أدلة على جوده
عن أبي النبوته عن حماد

قال حدثنا سليمان بن بلال قال حدثنا جعيد بن عبد الرحمن عن
عائشة بنت سعد عن أبيها سعدان علياً خرج مع النبي صلى الله
عليه وسلم حتى جاء ثنية الوداع وعلى يبكي ويقول أتخلفني
مع الخوالم فقال ما ترضى أن تكون مني بمنزلة هارون من
موسى إلا النبوة وأحمد بن شعيب نسائي كرم الله باب صحيح سنن أبي
جنا بامير المؤمنين عليه السلام كفته أنبانا ذكر يابن يحيى قال أنبانا أبو مصعب
عن الدراوردي عن صفوان عن سعيد بن المسيب أنه سمع سعد
بن أبي قاص رضي الله عنه يقول قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم لعلي ما ترضى أن تكون مني بمنزلة هارون من موسى إلا
النبوة أخبرني ذكر يابن يحيى قال أنبانا أبو مصعب عن الدراوردي
عن هشام بن هاشم عن جعيد بن المسيب عن سعد قال لما خرج
رسول الله صلى الله عليه وسلم إلى نبوك خرج على يتبعه فبكى
وقال يا رسول الله استتركني مع الخوالم فقال النبي صلى الله
عليه وسلم يا علي ما ترضى أن تكون مني بمنزلة هارون من موسى إلا النبوة
نيز نسائي كفته أخبرني ذكر يابن يحيى قال أنبانا أبو مصعب عن الدراوردي
عن الجعيد عن عائشة عن أبيها أن علياً خرج مع النبي صلى الله عليه
وسلم حتى جاء ثنية الوداع يود غزوة نبوك وعلى يشتكي وهو يقول
أتخلفني مع الخوالم فقال النبي صلى الله عليه وسلم ما ترضى أن تكون
مني بمنزلة هارون من موسى إلا النبوة ومولوي ولي أسير جبيب الله

قوله النبوة أنبانا أبو مصعب

ص ٩٣
ذكره في غير موضعين
أبي طالب كرم الله وجهه
النبي صلى الله عليه وسلم

قوله النبوة در سؤالات
نسائي در فضائل

ص ٩٣
نشان سلف

فتاوى كرام الله تعالى
بمنهج الشريعة الإسلامية

سنتا لى لکنوى در مرآة المؤمنین فی مناقب آل سید المرسلین و در فضائل جناب
امیر المؤمنین علیه السلام گفته از آنجمله آنکه چون رسول خدا صلی الله علیه و سلم متوجه
غزوة تبوک شد علی مرتضی را برای تعدد حال عیال خود در مدینه گذاشت و در
ضمن آن چه برارضی از عتبه شریفی عظیم بنواخت و خلعت پارونیه عطا فرمود
اخرج بخاری عن مصعب بن سعد عن ابيه ان رسول الله صلی الله علیه و سلم
عليه وسلم اتى تبوك و تخلف عليا فقال تخلفني في الصبيان و
النساء قال صلى الله عليه وسلم الا ترضى ان تكون مني بمنزلة
هارون من موسى الا انه ليس نبي بعدي و اخرج النساء في
الخصائص بطرق متعددة عن سعد بن قاص قال لما غزا رسول الله
صلی الله عليه وسلم من ودة تبوك خلف عليا بالمدينة فقالوا فيه
ملكه وكره صحبته فتبع علي النبي صلى الله عليه وسلم حتى لحقه
في الطريق وقال يا رسول الله خلفتني بالمدينة مع الذمارة
و النساء حتى قالوا ملكه وكره صحبته فقال النبي صلى الله عليه وسلم
يا علي انما خلفتك على اهلي اما ترضى ان تكون مني بمنزلة هارون
من موسى الا انه لا نبي بعدي و عنه ايضا انه قال لما خرج رسول الله
صلی الله عليه وسلم الى تبوك خرج علي يتبعه فبكى قال يا رسول الله
تركتني مع الخوالب فقال صلى الله عليه وسلم يا علي اما ترضى ان
تكون مني بمنزلة هارون من موسى الا اللبوة و اخطب خوارزم
مناقب جناب امیر المؤمنین علیه السلام گفته اخبارنا صمصام الامامة ابو عفا

تفصيلی در فضائل امیر المؤمنین علیه السلام
الفصل التاسع في مناقب
الفاضل الاصحاح

کتابت کردن
الطائفة الناجية
نسخه از کتاب خود را از خانه

عثمان بن احمد الصرام الخوارزمي بخوارزم فرقال خبرنا عما دالدين ابو بكر
محمد بن الحسن النخعي قال حدثنا ابو القاسم ميمون بن علي الميموني
قال حدثنا الشيخ ابو محمد اسماعيل بن الحسين بن علي قال حدثنا
ابو نصر احمد بن سهل الفقيه قال حدثنا ابو الحسين علي بن الحسن
بن عبد الله قال حدثنا ابراهيم بن سلام المكي قال حدثنا عبد الجبار
بن محمد عن حرام بن عثمان عن ابني جابر عن جابر بن عبد الله رضى
الله عنه قال جاءنا رسول الله صلى الله عليه وسلم ونحن مضطربون في
المسجد في ليلة عيسى رضى الله عنه قال **توجد من في المسجد قلنا اجعلنا**
واجفل على معنا فقال النبي عليه السلام تعال يا علي انه يحل لك
في المسجد ما يحل لي الا ترضى ان تكون بمنزلة هارون من موسى
الا النبوة والذي نفسي بيده انك لثائد عن حوضي يوم القيمة
تذود عنه رجالا كما يذاد البعير الضال عن الماء بعصالك من
عوج كان في نظر الى مقامك من حوضي درين احاديث عديده كه التمه
وجها هذه محققين واعلام واساطير دين مستبين روايت کرده اند مثل امام احمد
بن حنبل ونسائي واخطب خوارزم وسبط ابن الجوزي وابن كثير بن حبان
الانبي بعدى لفظ الا النبوة واروست وصد الحمد والمنه كه ابن كثير بن حنبل
صريح بترجيح ان نموده السنه جاحدين ومعاندين باقطع فرموده پس حتما
وقطعا ثابت گردد كه حسب ارشاد خود جناب سالنماب صلى الله عليه وآله
وسلم مراد از الا انه لا نبى بعدى الا النبوة است و استثنای متصل است نه منقطع

نسخه از کتاب خود را از خانه
اخطب خوارزم

اثبات کلام الا اله الا الله
بمعنی آثار النبوة از حدیث

پس این سخا کمال بعد شاه صاحب کابلی من ماثلهما از شخص و تتبع کتب و روایات
خویش و نهایت اثبت از حدیث و قصور بارع و قلت اطلاق شان ظاهر شد
که طرق حدیث شریف چشم بصیرت ملاحظه نکرده بسبب ابتلا بواجب نفسانی
و اتباع و ساوس ظلمانی برای ابطال فضیلت بار عمه و صی رسول بزرگوار
حدیث شریف را تفسیر باطل مفسر و فقره الا اله الا الله بعدی را تعبیری فاسد
معبر ساختند و تدبر و تامل و تثبت و احتیاط در شرح و تفسیر کلام معجز نظام
سرورانام علیه و آله الاف التحیه والسلام که فوق کلام مخلوق و تحت کلام
خالق است پیرچشم انداختند و بایشان ترجمه ج ت و عدم مبالغات
و قلت اعتنا بر داختن سبحان الله متصورین سفیه با این حال غایت نال انبیا و ابطعن
و تحجین ابلحن کشایند و قصب ساقبت در از را و تحقیر بایند و گویند که
ابلیح معاذ الله معرفتی با حدیث ندارند و بد قائلن آن و انمی رسند فغوی
با سدر من اجماله و سبیل را القصد لاله و حیرت بر حیرت نیست که شاه صاحب
هم مکاید خویش خصا لنسای را ذکر کرده اند و آنرا بر ساله مناقب امیر المومنین
تعبیر فرموده و گفته که نسای بسبب تحریر این از دست اهل شام شربت شهادت چشید
و باین حید اثبات برات سفیه از بغض جناب امیر المومنین علیه السلام خواسته اند
و باز درین باب روایات این کتاب را که مایه مباهات و افتخار شایسته پیش نظر
نداشته احادیث آنرا بعین بصیرت ندیده و نمیشناسند از آنرا نا فحی آنرا
نشمیده چنین افادات میسازند و معاذ الله که انین روایات کمال محفل
و دانش و نهایت حزم و احتیاط و اطلاق تفننانانی و قوشی که بیان کند بلند میسازند

شکرت شاه صاحب کمال از حدیث
و اثبات کلام الا اله الا الله
و اثبات کلام الا اله الا الله

استحسان کلام الا اله الا الله
و اثبات کلام الا اله الا الله
و اثبات کلام الا اله الا الله

الحاشیة على حدیث من لا یحضر الفیء
مباحثات علی حدیث

ولیس الاستثناء المذکور اخرج البصر افراد المنزلة منزلة قولها الا النبوة
التي تكمل ظهور ووضوح ميرسد که لفظی که در احادیث عدیده بعینه وارد است
انکار کردند و بتبع کتب حدیث مشرق نگردیده رد کلام الحق بر ساوس و چس
متختم فهمیدند و چنانچه زعم القطع استناد را این احادیث عدیده الباطل میکنند
که از این صراحة واضح است که مستثنی درین حدیث شریف نبوت است والا نه
لانی بعدی بمنزلة الا النبوة است نه آنکه مستثنی عدم نبوت است همچنین اقاد است
محققین سنیه که سری از انصاف داشتند و از تتبع احادیث بهره یافتند این
مجازقت لا طائل را باطل میسازد مگر نمی بینی که علامه وزیر کبیر و امیر نحر بر محمد بن
علی شافعی که از اعظم فقهای شافعیه اکابر صدر سنیه است و فضائل و مناقب او
از کتب ائمه نقاد مثل طبقات سنوی و طبقات ابو یوسف اسدی و مرآة الجنان بانی
و غیر آن ظاهر است در مقابل السؤل گفته فتلخیص منزلة هارون مرعبی
انه كان اخاه ووزيرة وعضدا وشریکه فی النبوة و خليفته علی
قومه عند سفره و قد جعل رسول الله صلی الله علیه و سلم علیها
منه هذه المنزلة و اقبلت الیه الا النبوة فانه صلی الله علیه و سلم
استثنایا فی اخر الحدیث بقوله غیر انه لا نبی بعدی فقی ما عدا
النبوة المستثناة ثابتا علی من کونه اخاه ووزيرة وعضدا
و خليفته علی اهله عند سفره الی تبوء و هذه من المعاجز
الشراف و مدارج الازلا ففقد حل الحدیث بمنطوقه و مفهومه
علی ثبوت هذه المزية العلیة لعدیه و هو حدیث منقول علی

صد ۱۵۰
الفصل الخامس
من الباطل الاول

کون المستثنی فی حدیث المنزلة النبوة
لا عدم النبوة بحسب نص حدیث
در مقابل السؤل

از هاستابان طایفه و خطایست که
مستثنای حدیث نبوت نیستند
در حدیث نبوت

صحیح است ازین عبارت ظاهر که مستثنای بقول آنحضرت غیر از لاینبی بعدی نبوت است
نه عدم نبوت پسند وجه اول آنکه قول او و قد جعل رسول الله صلی الله علیه
وسلم علیا بهذه المنزلة و اثبتها له الا النبوة دلالت دارد بر آنکه جناب
رسالت اب صلی الله علیه و آله وسلم منازل هارون را از موسی علیهما السلام برای
آنحضرت ثابت کرده سوا سی نبوت و این صریحست در آنکه آنحضرت بکلام معجز نظام
خود استثنای نبوت فرموده و استثنای نبوت ثابت نمی شود مگر آنکه غیر از لاینبی
بعدی بمنزله الا النبوة باشد و دوم آنکه ضمیر مصوب در قول ابن طلحه فانه صلی
علیه وسلم استثنای ما فی آخر الحديث بقوله غیر از لاینبی بعدی راجع به نبوت است
که در قول او الا النبوة مذکور است پس این فقره هم صراحت ثابت شد که جناب
رسالت اب صلی الله علیه و آله وسلم بقول شریف خود غیر از لاینبی بعدی نبوت را
استثنا فرموده نه عدم نبوت را که اذعاه المخاطب النبیه و اسلافه کذاب و زورا
یهی بعضیهم الی بعض خرف القول خود را سوم آنکه قول ابن طلحه فبقی ما عد النبوة
المستثناة ثابتا علی نفس است بر آنکه مستثنی درین حدیث نبوت است نه عدم نبوت
و نور الدین علی بن محمد المعیروف باین الصیغ الممالکی المکة در فصول مهم فی معرفة
الائمة در ذکر کلمات عدیده از احادیث فضائل جناب امیر علیه السلام که تنبیه
بر معانی آن نموده گفتند و منها قوله صلی الله علیه وسلم انت منی
عنزلة هارون من موسی غیر از لاینبی بعدی فلا بد او را
من کشف سر المنزلة التي له هارون من موسی و ذلك وان القرات الجعیه
الذی لا یاتی به الباطل من بین یدیه و لا من خلفه لطق

كون المسمى في ميراث منزلة
النبوة حسب ماوات على اربعة

بان موسى عليه السلام سال به عز وجل فقال واجعل لي ذرياة
من هارون اخي اشد دبه اذ ربي واشركه في امرى ان الله عز وجل
جابه الى مسئوله واجناه من شجرة دعائه ثمرة سؤله فقال
عز من قبل قل قد اوتيت سؤلك يا موسى وقال عز وجل ولقد
اتينا موسى الكتاب وجعلنا معه اخاه هارون وزيراً وقال
الله تعالى سنشد عضدك باخيك فظهر ان منزلة هارون من
موسى عليه السلام منزلة الوزير والوزير مشتق من احد
ثلاثة احدها من ابواب كسر الواو وتسكين الزاء وهو الثقل فكونه
وزيراً له يحمل عنه اثقاله ويخففها ثانياً من ابواب فتح الواو
والزاء وهو ان يرجع الى دايه ومعرفته وملجأ الى الاستعانة المعنى
الثالث من الانزاد وهو الظاهر قال الله تعالى اشد دبه انزاد
فيحصل بالوزير قوة الامر واشتداد الظاهر كما يقوى البدن فيشتد
فكان منزلة هارون من موسى عليه السلام انه يشدانر دة و
يعاضده ويحمل عنه اثقاله اى يقال بنى اسرائيل بقدر
استطاعته قتل شخص ان منزلة هارون من موسى صلوات الله
عليهما انه كان اخاه ووزيره وعضده في النبوة وخليفته
على قومه عند سفره وقد جعل سوال الله صلى الله عليه
وسلم علياً منه بهذه المنزلة الا النبوة فانه صلى الله عليه وسلم

بأنه من منزلة هارون من موسى

كون المسمى في ميراث
تصريح بان النبوة

کتاب شریعت فی مسائل الدین
مباحثات علیها

استثناها بقوله غير انه لا نبى بعد في فعله اخوة ووزيرة وعضد
وخليفته عليا اهله عند سفره الي تبوك اين عبارات هم مثل حبارت
سلامه اين طلو صرحت در آنکه غير انه لا نبى بعدى دلالت بر استثنای نبوت
دارد و آنحضرت نبوت را باين قول شريف استثنای فرموده و محمد بن اسماعيل الاصبهاني
در روضه تدريه شرح تحفه صلويا در شرح حديث منزلت بعد ذکر بعض طرق
حديث منزلت و بيان بعض تحريجات آن گفته و لا يخفى ان هذه منزلة
شریفة و رتبة علية منیفة فانه قد كان هارون عضد
موسى المذی شد الله به از ره و وزیر و خليفته علی قومه حين
ذهب لمناجاة ربه و بالجملة لم يكن احد من موسى عليه السلام
بمنزلة هارون عليه السلام و هو الذي سأل الله تعالى ان
يشد به از ره و يشركه في امره كما سأل صلعم كما في حديث اسما بنت
عميس و اجاب الله نبيه موسى عليه السلام بقوله سنفد عضد
باخيلاء الاية كما اجاب نبينا صلعم بارساله جبرئيل عليه السلام
باجابته كما في حديث اسماء بنت عميس فقد شابه الوصي عليه السلام
هارون في سوال النبيين الكريمين عليهما السلام و في اجابة الرب
سبحانه و تعالى في التشبيه بتزيله منه صلعم منزلة هارون
من الكليم و لم يستثن شيئا سوى النبوة لحد ثمر الله بانها برسوله
صلوات الله عليه سلم خانم الانبياء و هذه فضيلة اخضل الله تعالى
بها و رسوله الوصي عليه السلام لما يشاركه فيها احد غيره

ص ۵۲
شرح شعرة كمارون
شاه الآلة ليس غيا

هذا رسول الله

کتاب شریعت فی مسائل الدین
مباحثات علیها
الروضة النورية

کون المستثنی عن التام الا ان
حسب الاوقات على ما

این عبارت هم صریحست در آنکه جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم جناب
امیر المؤمنین علیه السلام نازل منزله بارون فرموده و استثنای فرموده سوئی نبوت
و این معنی صریحست در اینکه آنحضرت بقول خود الا انه لا نبی بعده را استثنای فرموده
عدم نبوت را استثنای فرموده چنانچه مرعوم محققین حدیث نبوی است و الله اعلم
و البته که این بیان مندرج الارکان مخصوص بعلامه این طاهر و ابن الصبغ و محمد بن
اسمعیل نیست بلکه از اقادات بسیاری از اکابر ائمه و جامد محققین متعصبین
که شرح حدیث و اساطین دین ایشانند ظاهراً است که استثنای در این حدیث متصل
نه منقطع علامه حسن بن محمد الطیبی در شرح مشکوٰۃ در شرح این حدیث گفته معنی
الحديث انت متصل في نازل مني بمنزلة هارون من موسى وفيه
تشبيه بهم بدنه بقوله الا انه لا نبی بعده فعرف ان الاتصال المذكور
بينهم ليس من جهة النبوة بل من جهة مادونها و هو الخلاف الى ان
عبارت صریحست در آنکه الا انه لا نبی بعدهی تمیز تشبیه بهم می کند و ظاهراً است
که اگر استثنای منقطع باشد بما قبل یا بطی نخواهد داشت و منقطع هیچ وجه تمیز مجمل
و تفصیل بهم نمی تواند کرد و نیز اقاد طیبی که از قول آنحضرت الا انه لا نبی بعده دانسته نشود اتصال
مذکور در میان حضرت امیر المؤمنین علیه السلام و جناب سالتاب صلی الله علیه و آله
و سلم از جهت نبوت نیست صریحست در آنکه این استثنای تمیز معنای اتصال سابق
می کند و ظاهراً است که این هم دلیل قاطع و برهان ساطع است بر آنکه این استثنای
متصل است نه منقطع چه بغیر اتصال استثنای بیان معنای اتصال سابق ناگن
و همچنین قول اولی من جهة مادونها و هو الخلاف صریحست در آنکه این استثنای

و لانه كلام الطیبی فی شرح مشکوٰۃ
على كون المستثنى في حدیث انزل الله
به و صریح

کتاب التمهید فی معرفة النبی
مسائل علی اسم

ثبوت اتصال الاستثنای و دلالت
لفظ النبوة من کلام علی علیه السلام
بعدمی وجوده

تعیین و حصر اتصال سابق در خلافت می نماید و ظاهرست که اگر استثناء منقطع
باشد و جی برای حصر این استثناء اتصال سابق را در خلافت پیدا نمی شود
و شمس الدین محمد بن احمد العلقمی در کتب منیر شرح جامع صغیر در شرح حدیث
منزلت می فرماید و فيه تشبیه و وجه التشبیه مجهول و یفهم انه رضی الله
عنه فیما شتمه به فبین بقوله الا انه لا ینبی بعد ان اتصاله به
لیس من جهة النبوة ففقد الاتصال من جهة الخلافة لانها تلی النبوة
والموتبة ثم اما ان تكون فی حیوته او بعد مماته فخرج بعد مماته
لان هارون مات قبل موسی فتعین ان يكون فی حیوته عند
مسیره الی غزوة تبوک این تجاریت هم بوجوده و دلالت دارد بر آنکه
الا انه لا ینبی بعدی استثنای متصل است اول آنکه قول او قبلیش بقوله انهم دلالت
صریح دارد بر آنکه این قول دلیل است بر آنکه اتصال جناب امیرالمومنین علیه السلام
با آنحضرت از جهت نبوت نیست و ظاهرست که این معنی تحدیست با حاصل الالاه النبوة
چه معناسی الا النبوة اگر بجای الا انه لا ینبی بعدی باشد کما فی الاحادیث القویة
نیز همین خواهد بود که اتصال جناب امیرالمومنین با آنحضرت از جهت نبوت نیست
و و هم آنکه این کلام صریحست در آنکه الا انه لا ینبی بعدی رافع ابهام تشبه است
و ظاهرست که اگر استثناء منقطع باشد آنرا با قبل ربطی نخواهد شد پس رافع ابهام
تشبیه از ان حاصل نخواهد شد پس ثابت شد که این استثناء متصل است که ابهام
تشبیه را رفع می نماید سوم آنکه تفریع بقا اتصال از جهت خلافت بر نفی اتصال
از جهت نبوت دلیل وضحت بر آنکه این بقا متفرع بر این استثناست و ظاهرست

کون المستثنی فی حدیث النبوة
سبعا لعلها یسیر

یوثق اتصال الاستثناء فی حدیث النبوة
من کلام المقطع فی شرح البخاری

که اگر این استثناء منقطع باشد حال با قبل استثناء و بعد آن یکسان خواهد بود که استثناء با قبل
ربطی ندارد و سابقا شنیدیم که قسطانی در ارشاد الساری گفته و بدین بقوله الا
انه لیس نبی بعدی فی نسحة لانی بعدی ان اتصاله به لیس من
جهة النبوة فبقی الاتصال من جهة الخلافة الحق این کلام بهم تقریب
ما تقدم دلالت بر اتصال استثناء دارد و که آنرا تا فی اتصال از جهت نبوت
گردانیده و بقاء اتصال از جهت خلافت بران متفرع ساخته و لا یتصور ذلك
الا ان يكون الاستثناء متصلا و عهد الروف بن تاج العارفين المناوی و تفسیر
جامع صغیر گفته علی منی بمنزلة هارون من اخیه موسی یعنی متصل
و نازل منی بمنزلة هارون من اخیه حين خلفه فی قومه الا انه
لانی بعدی یبذل بشرع ناسخ نفی الاتصال به من جهة النبوة
فبقی من جهة الخلافة لا تماثلها فی المرتبة ابو بکر المطیری یفتح
المیل و کسر الطاء بضبط المؤلف فی جزوه عن ابی سعید الخدری
و شیخ علی بن احمد بن نوزال الدین بن محمد بن ابراهیم الغزیری در سراج منیر شرح
جامع صغیر گفته علی منی بمنزلة هارون من اخیه موسی یعنی متصل
و نازل منی بمنزلة هارون من اخیه موسی حين خلفه فی
قومه الا انه لانی بعدی یبذل بشرع ناسخ نفی الاتصال به
من جهة النبوة فبقی الاتصال من جهة الخلافة لا تماثل النبوة
فی المرتبة ثامان تكون فی حیوته او بعد حاته فخرج بعد حاته
لان طرون مات قبل موسی فتعین ان يكون الخلافة فی حیوته

یوثق اتصال الاستثناء من کلام
المناوی فی شرح الجامع الصغیر

یوثق اتصال الاستثناء من کلام
الغزیری فی شرح الجامع الصغیر

کون المستثنی من حيث الاستثناء
سبب لفظ ان علی استثنای

و بعد سماع آن هم از کجای و احوال کجای دست نبرد دارند بلکه همان نفر و آنسکه او را
انقطاع و تاویل الاله لانی بعدی بعدم النبوة و زعم استثنای عدم نبوت بردارند
تا چهار تخیل و افهام و اسکات شاه صاحب با فاده والد ماجدشان که خود درین باب
جناب در آیت انا آیات الکی و معجزه از معجزات نبوی گمان کرده می نمایم پس باید دانست
که شاه ولی اسد در کتاب قره العینین گفته و از انجمله حدیث منزلت که مدلول آن
تشبیه است حضرت بارون و استثنای نبوت یعنی حضرت بارون جامع بودند در سه
خصصیت از اهل بیت حضرت موسی بودند و خلیفه ایشان در وقت غیبت به جانب طهر
و نبی بودند و حضرت مرتضی در الهیت آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم بود و خلیفه
آنحضرت در مدینه و در غزه تبوک و نبی بودند و اطالته تکلمین در عهد منازل موافق
معقول منقول می افتد البته درین عبارت چنانچه می بینی شاه ولی اسد تصریح کرده
که مدلول حدیث منزلت استثنای نبوت است پس تمحق و تنقطع و تکایس و تحت لکن
صاحب و تحقین و تدقیق ایشان و اظهار مزید خودانی که تقلید کابلی مقلد
تفتازانی مقلد قوشچی افاز نهاده اند همه محض خدج سراب و نقش بر آب است
گردید و الحمد مدنی المبدأ و المآب فواجب که چگونه شاه صاحب مخالف است
محقق والد ماجد خود و اختیار کرده تکذیب و تخیل حضرتش با آنکه او را آیتی از
آیات الکی و معجزه از معجزات نبوی می دهند خواسته و همانا کمال بعد خود اند و عصمت
و عناد و نهایت ناحق کوشی و کجای بخالفست حق ثابت ساخته اند و چنانچه
مزعوم شاه صاحب را فاده والد ماجدشان ابطال می کند چنان تصریح علیه
رشدید والد ماجدشان احسن سند اسد پانی پتی هم این و هم را باب میرساند

قسم ده م از غیبات و احوال از
فصل در غیبات قوی که در حدیث
ناظر اند بطریق در احوال از غیبات
و مدعی غیبات قوی غیبت
نبوت کون المستثنی من حيث الاستثناء
البیضاء و بقره و اول اسد فی قره العینین
عنه است که از غیبات علی السلام
غیبت از اهل بیت در عهد
و صحبت با ائمه صلوات الله علیهم
بلاشبه پس اگر غیبت از اهل بیت
نیز این منازل است فواجب که در احوال
الاطلاق و معاد و خلا و احوال
آزادی از غیبت از اهل بیت
و انصوح اخذ و تسلیم از منزل
حضرت بارون که ششده حق لا یزید
و صدق لا یریب

کتاب المستشرقین در حدیث نبوی
حساب ابواب حدیث نبوی

از تصحیح شارح حدیث نبوی
علیه السلام و تفسیر حدیث نبوی
لغة العرب

ولین همه آب و تاب تلیعات مخاطب عالی جناب را خراب می سازد و بیافش انگذ
سازد و در سیف سلول گفته و بر تقدیر شمول گویم که منزلت بارون منحصر بود در
دو چیز بخلاف در مدت غیبت چون نبوت را استثناء کرد باقی نماند مگر بخلاف
مدت غیبت الخ این عبارت بهم نص صریح است بر آنکه مستثنی در حدیث نبوت است
نه عدم نبوت و طرفه تر آنکه افاده فاضل رشید که تلمیذ خاص شایع صاحب است
بهم این مزعم شوم یا باطل می نماید چه فاضل رشید هم در تبیین معنای حدیث
منزلت کلامی گفته که سراسر برید و مصدق تحقیقات اهل حق است و بصراحت تمام
مبطل مزعمات شایع صاحب استلاف ایشان که اهتمام تمام در ابطال دلالت
حدیث شریف بر خلافت و نفی عموم منازل و اتصال استثنای اثبات انقطاع
آن دارند پس باید دانست که فاضل رشید در توضیح لطافه المقال گفته و سید
محقق قدس سره در حاشیه مشکوٰۃ شریف در شرح حدیث منزلت تصریح کرده بآنکه
در جمله انت منی بمنزله بارون من موسی و چه شبیه میهم است و استثنای الا انه لا نبی
بعدی برای بیان آنست یعنی علی مرتضی را این اتصال با جناب نبوت مابین اتصال
و مگر سوای نبوت است و هذه عبارة قدس سره یعنی انت متصل به و نازل است
بمنزله بارون من موسی و فیة تشبیه و وجه الشبه هم لم یفهم انه رضی الله عنه بامتناع
صلوات الله علیه و سلم فبین بقوله الا انه لا نبی بعدی ان اتصاله لیس من جهة
النبوة انتهى ما اردنا نقله برین تقدیر استثنای الا انه لا نبی بعدی برای دفع هیچ شبهه
نباشد بل برای تفسیر میهم بود و انتی ازین عبارت صاف ظاهر است که استثناء
الا انه لا نبی بعدی دلالت میکند بر آنکه جناب امیر المؤمنین علیه السلام را با جناب

نبوت اتصال حدیث نبوی
بجمله بارون موسی و فیة تشبیه
الاقوال

کتاب التمهید فی فضائل و مناقب
حضرت امام علی علیه السلام

رسالت بآب صلی الله علیه و آله و سلم در دیگر فضائل سوای نبوت اتصال حاصل
و همین است مقصود اهل حق و ظاهر است که ثبوت اتصال در دیگر فضائل سوای
نبوت بغیر اتصال اشتغال و عموم منازل متصور نمیشود و قطعا کج و المنه که این
بیان متین البنیان واضح و عیان گردید که دعوی انقطاع اشتغال و ثبوت
اتصال را باطل میکند احادیث جناب سالکتاب صلی الله علیه و آله و سلم
و افادات علما اعیان مثل ابن طلحه و ابن صبیح و محمد بن اسماعیل و طبری و شیخ
و قسطلانی و مناوی و خلقی و عزیزی و شاه ولی الله سنا و احمد و فاضل
و اگر بالفرض ادیای شایع صاحب افادات این همه حضرات حتی اقاربه و اولاد
ماجد شایان سبکت و صامت از کجای و مردع از بیخ و احوال نکر و اندیشه
سبانی و توفیق یزدانی با فاده نصر الله کابلی که حق او بر شایع صاحب بالاتر است
والله ما جد شان است که بنا بر این کتاب شان که سبب مزید اشتغال و خواب است
شان نزد اهل نخله شان گردیده بر ستراق خزعبلات کابلی است ثابت گردانم
که اشتغال درین حدیث متصل است و جناب سالکتاب صلی الله علیه و آله و سلم
ارشاد الا انه لا یبید سی نبوت را اشتغال فرموده نه عدم نبوت را قال الکامل
فی الصواع و کان منزلة هارون من موسی کانت منحصرة فی امرین
الا ستخلاف مدته غیبه و شرکت فی النبوة و لما استثنی منها الثانية
بقیت الاولی الخ ازین افاده کما نخرید عن انقطاع اشتغال با لیه باطل
زیرا که هرگاه بتصریح خود کابلی جناب سالکتاب صلی الله علیه و آله و سلم نبوت را
فرموده باشد اتصال اشتغال قطعا و حتما ثابت شد چه اشتغال نبوت ممکن نیست

در افادات ثلاثه و خاتمه

کتاب التمهید فی فضائل و مناقب
حضرت امام علی علیه السلام

مگر آنکه الا انه لا شیء بعدی در حکم الا النبوة باشد و هرگاه الا انه لا شیء بعدی در حکم
الا النبوة باشد استثنای باب ایه متصل خواهد شد و زعم القطع آن باطل و محال
خواهد گویید و اگر استثنای منقطع خواهد بود استثنای نبوت ازین فقره ثابت نخواهد شد
که تقدیر استثنای منقطع حسب افاده مخاطب الا عدم النبوة مست و هرگاه تقدیر
الا انه لا شیء بعدی الا عدم النبوة باشد استثنای نبوت ازین هرگز ثابت
نخواهد شد و بداند که ازین افاده کابلی بطلان و فساد زعم خود شمس ادعا
انقطاع این استثنای اخبار نهاده و الا را بمعنی خیر قرار داده نیز با وضوح طرق و ابلاغ
و جوه و واضح گشت سبحان اسم خود شمس تصریح صریح می نماید که جناب سالتم آب
صلی الله علیه و آله و سلم نبوت را استثنای فرموده و بانه بطلان ادعای القطع
که سابق ازین بهاصوله یک سطر اخبار نهاده متنبه نمی شود و آنرا بحال خود می گذارد
و تمام عبارت کلامی در صریح که ازین نهایت قریب این افاده با روحی القطع استثنای
ظاهر شود چنین است و الا استثناء علیس اخراج البعض افراد المیزلة
بل منقطع بمیزلة غیر و هو غیر عن یزید فی الکتاب و السنة و لا یدل علی العموم
فان من منازل هارون من موسی الاخوة و النسب و لم یثبت خلافه
بل و قوله اخلفنی فی قومی کا عموم له اذ لیس فی اللفظ ما یدل علی
الشمول و کن میزلة هارون من موسی کانت منحصرة فی امرین
الاختلاف صفة غیبه و شرکت فی النبوة و لما استثنی فیها الثانية
بقیت الا و لے اذ ملاحظه این عبارت ظاهر است که در روحی القطع استثنای
و درین افاده که ازین بطلان انقطاع استثنای ظاهر است جز یک سطر متعلق

و اما در قطع استثنای استثناء
کبرسی و اخصیث نبوت و نبوت

عموم اختلافی پنج فاصله نیست پس کمال عجبت که چگونه کابلی یا انتمه فهم و فرست
و ذکا و کیا است به منافض صریح و تفاوت فطیح خود مستثنی نمی شود که اولاد خود
انقطاع استثناء شد تمام می نماید و باز بفصل یک سطر خود آنرا با بلیغ و جود
باطل و بهار مشوراحی نماید که تصریح صریح می نماید بآنکه جناب سالناب صلی الله
علیه و آله و سلم نبوت را استثناء فرموده که قوله اما معنی پس بخت آنکه یکی از منازل
بارون آنست که حضرت موسی در سن اکبر بود و دیگر آنکه افصح بود از موسی لسانا
و دیگر آنکه در نبوت شریک او بود و دیگر آنکه برادر حقیقی او بود و در نسب این همه منازل
بالاجماع حضرت امیر را ثابت نیست اقول این تلخیص و تزوین مخدوش و موهون است
بچند وجه اول آنکه اصل این تقریر بر سر استر زویر حسب ظاهر التبع از تفنناتی محروم
کما جلیت آنفا و قوسه از واخذ کرده و کابلی بهم تیز وارد کرده لیکن حسب
و دلیل فیمم و عادت قدیم خود که بغرض اخفای حق و ترویج باطل احتیاطا انا بکات
تحریف و حذف و اسقاط و نقل کلام حکما خود هم نمی کند چنانکه تفننانا
و قوسه ازین تقریر ذکر کرده اند ساقط از جهات افاد و یافتی که بهر چند علامه
تفان در اول و پایه برای نفی عموم منازل فرخواست نسبی بیان آورده مگر
بر فساد و بطلان تمسک نزدی هر چه تلمس متغیه شده خود بهر دلیل
پیداخته و رکاکت آن ظاهر ساخته حیث قال فی شرح المقاصد لیس
الاستثناء المذکور احرارا لبعض افراد المنزل بمنزلة قوله لا
النبوة بل هو منقطع معنی لکن فلا یدل علی العموم و کیف و صبرانه
الاخوة فی النسب لم تثبت لعلی رضی الله عنه اللهم الا ان یقال

و اما عموم القطع استثنای استثناء
کبرسی و اخصیث نبوت

در کتب معتبره اصول الشریعه

در دعوی انتفاع اشتقاق
کریستنی از صحت و نوبت و اخوت

در دعوی انتفاع اشتقاق
کریستنی از صحت و نوبت و اخوت

نما بمنزلة المستثنی لظهور انتفاها پس می بینی که هر چند تعدد آن
برای نفی عموم منازل با انتفاع اخوت نسبت به از جناب امیر المومنین علیه السلام
متمسک گردیده لیکن از راه انتصاف با انتصاف حیا از مواخذة اعلام
کبار بر رو افتاده زبان بلاغت تبیان به بیان به این تمسک کشاده گفته
بار آنها مگر اینکه گفته شود که اخوت در نسب بمنزله مستثنی است بسبب ظهور
انتفاء آن و نیز دانستی که قوس شجیه هم مثل انتفاع با بعد استدلال بر نفی عموم با انتفاع
اخوت نسبت به اعمد ابطال آن بظهور انتفای آن و بودنش در حکم مستثنی نموده
حیث قال فی شرح المقاصد لیس الاستثناء المذکور اخراجا البعض
افراد المنزل بمنزلة قولك الا الذبوة بل منقطع بمعنى لكن
فلا يدل على العموم كيف ومن منازله الاخوة
فی النسب و لم تثبت لعلی رضی الله عنه اللهم الا ان يقال انها
بمنزلة المستثنی لظهور انتفاها لظهور انتفاها من عبارت قوس شجیه هم ظاهر است
که قبح در عموم منازل بخدم ثبوت اخوت نسبت به برای جناب امیر المومنین علیه السلام
مقدور و شریع و تمام است و جوابش آنست که اخوت نسبت به بمنزله مستثنی است بسبب
ظهور انتفاء آن کابلی در مواقع کما علمت انتفا گفته و الاستثناء لیس اخراجا
بعض افراد المنزل بل منقطع بمنزلة غیر و هو غیر عن یز فی الکتاب
والسنة ولا يدل على العموم فان من منازل هارون من موسی
الاخوة فی النسب و لم تثبت ذلك لعلی می بینی که کابلی کلام و شجیه
و انتفا زانی را به تبذیل و تغییر تفسیر ذکر نموده لیکن از مزید تدبیر و حیا جوابی را

در دعوی انتفاع اشتقاق
کریستنی از صحت و نوبت و اخوت

در دعوی انتفاع اشتقاق
کریستنی از صحت و نوبت و اخوت

و اگر قیوم القطاع هشدار باشد
کبریا و فصاحت و بزرگواری

که خوشی و نشتازانی برای توین این تمسک فر کرده اند در شکم فرو برده و خضیلت استرین
و احتمال را با صبیحه حسیله حذف و اخلاص جمع نموده و هرگاه حال کابلی باین مشابه باشد
که در مقام مقابله با الحق از ذکر کلام ائمه خود که در تائید حق و ابطال باطل مراد اند
با وصف اطلاق بران دل زودیده مرتکب خفای حق گردیده باشد لیس مشابه
که مثل ستغیر از ستغیر و سائل از فقیر می باشند و کتب ائمه خود را هم نمی بینند و همت
و الا همت بر استراق بهوات کابلی گماشته و بعضی خرج جملات یقه امثال او اضا
ساخته اند چه شکایت بر زبان آید که ارم کلام بحجاب شان نکلام آری اتباع
شاه صاحب را می نید که برای اثبات مزید تحقیق شاه صاحب رفع نقیصه استحقاق
و احتمال و غلبه مزید تر عرج و تحذیق شان در این مقام مثبت شوند با نکه کابلی صرف
اخذت نسبی در اینجا کرده بود شاه صاحب بسبب غایت اسمان نظر و نهایت تفحص
و تحسین و تدقیق و تلاش و سعی و کوشش فعلی بر علما سابقین مثل نشتازان و خوشی
بلکه کابلی هم جسته ذکر سه منزلت دیگر بمیان آورده یعنی اکبریت حسن و فصاحت و
شرکت و ربوبت و بطلان تمسک باین امور از وجه آیه بکمال وضوح و غلبه و هشدار
تعالی تبیین می شود و قوم آنکه قاضی عضد الدین عبدالرحمن بن احمد ابجدی در
بجواب حدیث منزلت گفته الجواب منع صحه الحدیث بل المراد استخلافه
على قومه في قوله اخلفه في قومي الاستخلافه على المدينة ولا يلزم
دوامه بعد وفاته ولا يكون عدم دوامه عزله ولا عزله اذا
انتقل الى مرتبة اعلى وهو الاستقلال بالقبوة منفرا كيف والظاهر
منه ولا كان من منازل هادون كونه اخا و نبيا ازين عبارت ظاهر است

۵۲۲
۵۵۳
المقصود الرابع في الامام الحق
رسول الله من القصد الرابع في الامامه
من الوفاء لاساوس من هذا الكتاب

جواب در دعوی قطع استناد
و شک و تردید

انا فاعل دعوی قطع استناد
و شک و تردید

لما فاعل دعوی قطع استناد
و شک و تردید

در دعوی قطع استناد

استناد ظاهر است

که قاضی عضد بنده که اخوت و نبوت است دلال بر ترک ظاهر حدیث نموده و این
دلالیت صریحه دارد بر آنکه ظاهر حدیث شریف عموم منازل است لکن بزرگمای
عضد ظاهر آن بسبب انتقای اخوت نسبه و نبوت متروک شده و این معنی صراحت
ابطال توهم دلالیت انتقای اخوت و نبوت بر القطع استناد که مرعوم مخاطب
باجهاست می کند چه اگر این معنی دلالیت می کرد بر القطع استناد ظاهر حدیث
عموم منازل نمی بود و نه انتقای اخوت و نبوت سبب ترک ظاهر میگردد که سبب ترک
ترک ظاهر دلیل تحقق ترک ظاهر است و ترک ظاهر دلیل تحقق ظاهر است و تحقق
ظاهر منافی دعوی قطع استناد است بدیهه و صراحت پس محمد اسد حسن توفیق
از احرف قاضی عضد تحقق ظاهر ثابت گشت که استناد برین حدیث حاصل است
و لفظ منزلت دلالیت بر عموم منازل میکند و خروج بعض منازل از منازل مثبتی
الحديث منافی و مناقض اتصال استناد و دلالیت منزلت بر عموم است بلکه فایده اینست
قاضی عضد آنست که خروج اخوت و نبوت دلالیت می کند بر آنکه این عام مخصوص
و جواب این زعم بعد انشاء الله تعالی بوجه وافی و شافی متبیین شود و سوم آنکه
علامه علی بن محمد حرجانی در شرح مواقف در شرح قول عضد الدین کیف و الظاهر
منقول گفته ای و ان فرض این الحدیث یعم المنازل کان عاماً مخصوصاً
کان من منازل هارون کونه اخا نسبیا و ذیاً الهی لاین عبارت ظاهر است
که هر چند سید شریف حرکت عنینه بسبب مزید حمایت مخالفین حتی لفظ الظاهر
از ظاهر بگویند آن صرفاً در حکم عدم جزم و عدم قطع در ارجح تشکیک فرض نموده لکن این
عضد بلاشبهان ظاهر است که مراد از ظاهر در قول صاحب مواقف آنست که ظاهر

و گفته اند که در این مقام
انتفاع منافع عامه است

جوابیه در ردی از مقلدین شیعه
بر انتفاع است

حدیث دلالت بر عموم منازل می کند پس قول بطریق شریف هم بطل بر عموم صحیح است
مستثنا باشد و خداوند علی لک چهارم آنکه تسک شاخص صاحب ثابت است
استثنا و قبح عموم منازل با تنقاعی شرکت جناب امیر المومنین علیه السلام در نبوت
از غرائب تسکات و عجائب استدلالات و طرک شبهات و هر اربعه جملات است که
دلالت صریحه دارد بر آنکه نفس الفاظ حدیث شریف که قصد جواب آن دارند نیز
جائزین خاطر شریف شان نشده چه استثنای الا انه لانی بعد که خودشان از
بخاری و مسلم نقل کرده اند دلیل نفی نبوت از جناب امیر المومنین علیه السلام
ابو شکور سلمی در تمهید گفته و اما من قال ان علیا کان شریکا فی النبوة و حق
بقوله علیه السلام حیث قال اما ترضی ان تكون منی بمنزلة هارون
من موسی فی هارون کان نبیا فکذلک علی و جبان یكون
نبیا الجواب قلنا ان عام الخبر ان قال الا انه لانی بعد
و اما قوله اما ترضی ان تكون منی بمنزلة هارون من موسی
اراد به القرابة و الخلافة غیر النبوة انتهى ازین عبارت واضح است
که الا انه لانی بعد می دلیل نفی شرکت جناب امیر المومنین علیه السلام نبوت است
و افادات دیگر اکابر سنی که آنجا که شسته نیز دلالت واضح دارد بر آنکه این
استناد دلیل نفی شرکت جناب امیر المومنین علیه السلام در نبوت است پس
هر گاه استثنای نبوت از نفس حدیث شریف ضعیف باشد باز قبح در عموم منازل
با تنقاعی نبوت جناب امیر المومنین علیه السلام کار هیچ عاقلی نیست این قبح
مما علی افست که کسی بگوید که ما و فی القوم الازید دلالت بر عموم می قومی کند

زیرا که زید از حکم محمی خارج است و هل ذلک الا سفسطة کایاها الا من
عقله خفیف و فهمه طفیف و رایه سخیف و فکره ضعیف و اعمیاء که
شاه صاحب استثنای نبوت را که دلیل صریح عموم است بسبب کمال مهارت
و رفنون عربیه خلاف الاما و بیث الصریحه المذکوره فیها لفظ الا النبوة و شقاقا
لافاوات اکابرهم الاعمیان و والده البارع فی هذا الشأن حمل بر استثنای منقطع
کردند و باز قناعت برین تحریف و تطاول نموده انتقامی نبوت را از جناب
امیر المومنین علیه السلام دلیل عدم عموم منازل گردانیدند و کمال تحقیق و تدقیق
و غایت امان نظر و انعام فکر و جدت ذهن و احاطه اطراف و خوض بلیغ و غور
عمیق را کار فرما شدند بچشم آنکه اگر شاخص صاحب را قناعت و شجاعت و بطلان
و فساد این تمسک بملاحظه نفس حدیث شریف ظاهر نشده بود پس کاش رجوع
بشرح مواقف که نهایت نشنود و شد اول است می فرمودند تا دریافت می نمودند
که قناعت تمسک بانتقامی نبوت از جناب امیر المومنین علیه السلام و شجاعت عم
قدح آن در عموم منازل بر ظاهر و واضح سنت تبیین این اجمال آنکه که قاضی
عضد الدین یا آنکه فضل و جلالت و تحقیق و مهارت بانتقامی نبوت تمسک با
اثبات تخصیص عموم منازل نموده چنانچه آنفا شنیده می که او گفته کیف الظاهر
مستروک لا یصلح من اذل هارون کونه اخا و ندیا و لکن محمد امیر و حسن و فقیه
عضد تمسک قاضی عضد بهر دو امر مکسب و تشبیه او بآن بدفع و مدح و درست
زیرا که جواب انتقامی نبوت نسبت به از افاده تو شجیه و مقالہ گفتار زانیه واضح و محقق
گردید و اما جواب تمسک بانتقامی نبوت پس از افاده علامه شریف علی بن محمد

جوابی و واضح و لایح است که تسک صاحب مواقف را بر تخصیص عموم منازل نبوت
 اشتغال نبوت

حضرت هارون که غرض از این اشاره بانتفای آن از جناب امیر المومنین علیه السلام
 تقدیرش فرموده و افاده نموده که اگر ماتن فخر نبوت ترک میکرد او بی میبود و قال
 الجرجانی شرح المواقف کیف والظاهر متروک اسی وان فرض ان لا یست
 یعم المنازل کان عاماً مخصوصاً لکان من منازل هارون کونه اخا
 نسباً و نبیاً و العام المخصوص لیس حجة فی الباقی و حجة ضعیفة و
 لو ترک قوله نبیاً لکان اولی ازین عبارت ظاهرست که تسک حضرت عیسیٰ الدین
 نبوت حضرت هارون لائق ترک و قابل اعراض است و ظاهرست که وجهش
 همین است که هرگاه اشتغالی نبوت بمنص نفس حدیث شریف ثابت باشد
 بسبب انتفای نبوت از جناب امیر المومنین علیه السلام تخصیص اشتغالی عام
 لازم نمی آید بلکه مستثنی منه بر عموم خود باقی است که نبوت عموم مستثنی منه در غیر
 مستثنی است نه در مستثنی و چیرستی هر دو ازین بیان محکم المستعان کمال
 و هر چه بود آن تسک شایع صاحب بانتفای اخوت نسبیه و نبوت واضح و حین
 گردید که تسک بانتفای اخوت نسبیه نزد فقهای اثنی عشری ناقص است و مورد
 اعتراض و تسک بانتفای نبوت حسب افاده شریف جرجانی لائق ترک
 و اعراض ششم آنکه در محله از طرق حدیث منزلت الا انکم است یعنی صراحة
 وارد شده چنانچه احمد بن حنبل و حاکم و نسائی و امثال ایشان روایت کرده اند
 و طریق جمع بین الاخبار مقتضی جمع بین الاستثنائین است پس انتفای شریکت
 جناب امیر المومنین علیه السلام در نبوت ازین سبب منتفی بصراحة تمام ثابت است

ظهور آن است که اشتغال نبوت
 الجرجانی شرح المواقف

و در این اقطاع مشاهیر
کسی که در این اقطاع

پس انتقاسی که از دلیل عدم عموم منازل گردانیدن طرفه ماجر است که شاه صاحب
بسکریه و اسی ابطال حق چنان مصدوق و مدعوش گردیده اند که بانتقاسی شرکت
جناب امیر المومنین علیه السلام در نبوت نفی عموم منازل ثابت می نمایند و هنوز
معنای فقره الا انک است یعنی هم بخاطر فلک فرسای شان رسیده به مقسم آنکه
بطلان حق و این تمسک شاه صاحب بانتقاسی کسبه سن و انتقاسی فصاحت هم
بعنايت ربانی و توفیق رزقانی از افاده تفقارانی و خوشی واضح و واضح است زیرا که
چنانچه اخوت نسبه بسبب ظهور انتقاسی آن در حکم مستثنی است و انتقاسی آن قبیح
در عموم منازل مشبه فی المستثنی منه نمی کند همچنین انتقاسی کسبه سن و فصاحت
بسبب ظهور انتقاسی این بر دو در حکم مستثنی است و هرگز انتقاسی این بر دو امر
قدح در عموم منازل نمی کند چه با که مثبت القطاع استثناء باشد چنانچه در عموم
مخدوم القروم است فلهذا الحمد والمنة که جواب انتقاسی کسبه سن و انتقاسی فصاحت
از همان یک فقره بلیغه علامه خوشی و تفقارانی بر آید و اهلین را اصلاً حاجت ناقت
مؤمنت دفع و ابطال و کفی است المومنین القتال هشتم آنکه از طرف ائمت که
شاه صاحب در قدح عموم منازل بانتقاسی اخوت نسبه و فصاحت و اکبریت سن
چنانچه از افاده خوشی و تفقارانی خبری بر نداشته اند و ائمت تقلید کابلی مقصود
ساخته همچنین مخالفت افادات والد ماجد خود که مدح و ثناء آن با عواقب اطراف
در همین باب نمود و مبتلا گردیده اند زیرا که از آثار شاه صاحب او هم بطلان حق هم ظاهر
و تحمیل فاسد مخاطب با قدوس ضعیف گرد و زیرا که جناب او تصریح فرموده باینکه بمنزله
بارون من موسی نوعی از تشبیه است و معتبر در تشبیه او صاف مشوره مذکوره

و این تمسک بانتقاسی کسبه سن و فصاحت
از افاده تفقارانی و خوشی مدعیان اخوت
نیست

بطلان تمسک صاحب عقدا بانتقاسی اخوت
نسبه و فصاحت و اکبریت سن و افاضه
فاده از تشبیه است که نزد او
در تشبیه او صاف مشوره مذکوره

علی الاکسره است و او صاف مشهوره را در سه وصف حصر کرده و گفته که او صاف
 دور و دور از بهمان مانند شخصی از نژاد بنزله الاسد انیاب و بر بغمد یا شکرست و در
 ادراک نماید در ازاله الخفافه موده قوله صلی الله علیه و سلم الا ترضی ان تكون منی
 بمنزلة هارون من موسی الا انه لانی بعدی اصل قصه آنست که آنحضرت صلی
 علیه و سلم متوجه شد بغزوہ تبوک و حضرت مرتضی را در خانه گذاشت بمحبت
 خانه خود ازین وجه که نه ملای بخاطر مرتضی بپرسید که وقت جنگ چرا همراه آنحضرت
 صلی الله علیه و سلم نباشد آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمود ایا ترضی ان
 تكون منی بمنزلة هارون من موسی اخرج الترمذی و الحاکم من
 حدیث سعد سمعت رسول الله صلی الله علیه و سلم یقول لعلي
 و خلفه فی بعض معاذیه فقال له علی یا رسول الله تخلفنی مع الانام
 و الصبیان فقال له رسول الله صلی الله علیه و سلم اما ترضی ان
 تكون منی بمنزلة هارون من موسی الا انه لانی بعدی ما اصل
 که حضرت موسی در وقت غیبت خود از بنی اسرائیل بسوی طور حضرت هارون را
 خلیفه ساخت پس حضرت هارون جمع کرد در میان سه خصمیت از اهل بیت حضرت
 موسی بود و خلیفه او بود و بعد غیبت او و بنی بود آنحضرت صلی الله علیه و سلم چنان
 مرتضی را خلیفه ساخت در غزوہ تبوک مرتضی تشبه پیدا کرد بآنحضرت هارون
 در دو خصمیت اول خلافت در وقت غیبت و بودن از اهل بیت نه در خصمیت
 ثانی که نبوت است ایتمنی با خلافت کبری که بعد وفات آنحضرت صلی الله علیه و سلم
 باشد هیچ ربطی ندارد زیرا که آن حضرت صلی الله علیه و سلم در هر غزوہ شخصی را

جوابی که انقضای بیعت با آنست
 که در حق فیضیت مذکور است

حسب تصریح شاه اولی الله
 الامام محمد باقر علیه السلام
 مخصوص در سه چیز است
 محبت
 صلوات الله علیه

صلوات الله علیه
 سکه اول از قصه اول از فصل اول
 شیخین اند که متناهی از قصه ثانی
 از مقصدین کتاب

امیر مدینه مقرر می ساخت خلافت کبری دیگرست و خلافت صغری در وقت غیبت
از مدینه دیگر و اگر دلالت کند بر آنکه مفضل حقیق است یا نکه فوایض امور با و فرایند
این معنی باشد سبب ما خلاف ندارد و اگر مراد آنحضرت صلی الله علیه و سلم خلافت
کبری می بود تشبیه میداد بیو شع که خلیفه حضرت موسی بعد وفات او بودند بحضرت
هارون زیرا که حضرت هارون در وقت غیبت حضرت موسی بجانب طور خلیفه او
بودند بعد وفات او و موت حضرت هارون قبل حضرت موسی است بچند سال
حالات غیبت شیعه باید دید که برای تصحیح این دلیل گفته اند هذا يدل على ان
جميع المنازل الثابتة لهارون ثابتة لعلی من النبي صلى الله عليه وسلم
والأما مع الاستثناء ومن المنازل الثابتة لهارون من موسى
استحقاقه للقيام مقامه بعد وفاته لو عاش لكانه لو عدا كان
منفرد و ذلك غير جائز على الأنبياء و نیز گفته اند من جملة منازل
هارون من موسى انه كان شريكاً في الرسالة و من لوازمه
استحقاق الطاعة بعد وفاة موسى لو بقي فوجب ان يثبت
ذلك لعلی الا انه امتنع الشركة في الرسالة فوجب ان يبقى مفروض
الطاعة على الأئمة من غير رسالة وهذا معنى الإمامة جواب
میگویم بمنزلة هارون من موسى نوعی تشبیهست و معتبر در تشبیه اوصاف
مشهوره مذکوره علی الاسد است نه لوصاف دور و در این بهمان مانند شخصی از
نزد بمنزلة الاسد انیاب و بر فقه با شرکت در سعیت او را که نماید شهوات و
حضرت هارون بهمان خصالی تشبیهست هیچ عاقلی از مثل این کلام معنی استحقاق

جوابی اقطاع
بر سر قاضییت بارون

خلافت بعد وفات می تواند فهمید خصوصاً باین علاقته که از عدم استحقاق
خلافت عزل لازم می آید و از عزل تنفر خلافت می تحقق میشود بلکه می توان گفت
که اگر بارون بعد مکه زنده می بود خلیفه نباشد و خلافت اصطلاحی زیر که خلافت
اصطلاحی غیر پیغمبر الاطلاق است نه پیغامبر را انتهای این عبارت ثابت است که توکم
و خول الخوت نسبه حجیت و اکبریت سن در منازل حضرت بارون علیه السلام
که جناب رسالت مآب صلی الله علیه و آله وسلم اثبات آن برای جناب میراثین
علیه السلام فرموده باطل محض است چه مرافانین منازل تصریح این عبارت
منازل مشهوره است و منازل مشهوره نزد شاه ولی الله همان است که بیان
آن کرده نه غیر آن پس اکبریت سن مثل آن که فرزند ارجمند شاه صاحب ذکر
کرد و حسب افاده شان از اوصاف دور و دراز است پس اثبات آن مثل اثبات
انبیاء و اوبار است برای زید تشبیه زید بمنزله الاسد و اثبات الانبیاء الا و با
لا یصدر الا عن فمه بار و عقله عار و همه عار و حدسه عار و ایه عن السلامه عا
و اگر اندک تامل بکار می منصب عناد را بکار گذار می هست را بستد بر و تامل بکار
و حمایت باطل لازم نیست داری قطعاً و حتماً و یقیناً ازین افاده شاه ولی الله
مطلوبه الحق مثل آفتاب روشن بر تو واضح و منجلی کرد و جمیع تشکیکات و
تکلیفات خودشان و همه تلفیقات و تهویشات فرزند ارجمندشان از پنج و بن بکنند
شود چه هرگاه تصریح ایشان این حدیث نوعی از تشبیه است و معتبر در تشبیه اوصاف
مشهوره مذکوره علی الاسنه است پس محله مطلوبه الحق بلا تحشیم و نیت احتیاج
و استلال ثابت شد چه بالبدایه و بالقطع از اوصاف مشهوره حضرت بارون

بیت سلطان و خد
نسبه در منازل

بیت سلطان و خد
از کلام ولی الله

جوابی بر اقطار و تشریح منزلت
کبری و اصحیح و اوثق

علیه السلام مفترض الطاعة بودن آنجناب بر جمیع امت حضرت موسی علیه السلام
و عصمت و عصمت آنحضرت از کل امت موسی است بلا یب پس جناب امیر المؤمنین
علیه السلام هم مفترض الطاعة و واجب الاتباع نسبت جمیع امت
جناب رسالت صلی الله علیه و آله وسلم باشد از کل امت آنحضرت افضل باشد
پس امامت و خلافت آنحضرت ثابت شود بالهدایه و الیقین فاستبصر لا تکن من الغالطین
نعم آنکه افتاده سنن و اسناد یاقینی که ارشد تلامذه و الدماجد مخاطب است نیز در
و ابطال توهم مخاطب با کمال میکند چه او منزلت بارون علیه السلام را منحصر در
خود چیز کرد و یکی استخلاف در مدت غیبت و دیگر نبوت چنانچه در سیف سلول اهل نقل
حدیث منزلت گفته می گویند که منزلت هم جنس است مضاف بسوی علم پس علم است
جمیع مراتب را الصحیح الاستشناد چون مرتبه نبوت را استثنای نمود و دیگر مراتب را شمول
باقی ماند و بارون خلیفه بود موسی را مفترض الطاعة و این استدلال باطل است
چرا که این خبر دلالت نمی کند بر شمول جمیع مراتب که بارون را بود بلکه سیاق
قصه دلالت دارد بر آنکه مراد استخلاف است در مدت غیبت و اضافت برای
عهد خارجی است و استخلاف در مدت غیبت دلالت ندارد بر خلافت بعد از وفات
آنحضرت صلی الله علیه و سلم و کلام الا بمعنی غیر است برای دفع توهم و بر تقدیر شمول
گوئیم که منزلت بارون منحصر بود در دو چیز استخلاف در مدت غیبت و نبوت چون
نبوت را استثنای کرد و باقی ماند مگر استخلاف مدت غیبت انتفی این عبارت بنص صحیح
ظاهر می شود که منزلت حضرت بارون علیه السلام نزد سادات و اسما منحصر بود در دو چیز
یکی استخلاف در مدت غیبت و دیگر نبوت و انحصار دلیل اشکار است بر آنکه این حدیث

در حدیث منقول است که در حدیث
نقل شده است

ص ۲۹۹

و اکبریت سن و اخوت نسبیه از منازل حضرت بارون علیه السلام نیست پس قسح
 شاه صاحب رعموم منازل بانتفاء اکبریت سن و فصیحت و اخوت نسبیه و جی از
 صحت نخواهد داشت که این قول مفرع دخول کبریت سن و فصیحت و اخوت نسبیه است
 بارونیه است و منازل حضرت بارون حسب اقاده سناء الله در دو چیز منحصرست که آن نیز
 باین امورست و هم آنکه خواجه نصر احمد کابلی هم مطرقت بارون را از موسی
 علیه السلام در دو چیز محصور کرده قال فی الصواع علمت سابقا و لان منزلة
 هارون من موسی کانت منحصره فی امرین الاستخلاف صدقة
 غیبه و شرکت فی النبوة و لما استثنی منها الثانية بقیت الاولی الخ
 پس شایب صاحب با دعای منازل کثیره تکذیب کرده بامجد حقیقی و معلوم است
 واقعی هر دو می نمایند یعنی چنانچه راه مخالفت و حقوق شاه ولی اقتدای
 اخلاق و مبالغه در مدح شان و اطراف افادات شان می نمایند همچنین سعادت
 و مشاقت کابلی که بناسی این کتاب بر استراق و انتحال خرافاتش گذاشته اند
 اختیار سیفر نمایند و نیز شایب صاحب چنانچه مخالفت این کلام کابلی در تعبد
 فصیحت و اکبریت سن و اخوت نسبیه از منازل بارونیه فرموده اند چنان مخالفت
 در دعوی این معنی که الا انه لا نبی بعدی در حکم الاعداء النبوة است آغاز
 نموده اند زیرا که ازین کلام کابلی نص صریح کما سبق التنبیه علیه واضح و
 لایح است که جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم درین حدیث شریف
 نبوت را استثنای فرموده و حثت قال و لما استثنی منها الثانية پس کمال
 بطلان زعم استثنای عدم نبوت که مخاطب خود کابلی در این مبتلا اند و همچنین

در وجه دخول کبریت و فصیحت یا خوت
 نیز از منازل بارون را از کلام خواجه کابلی

در بیان اطلاق مشهوره در ذلک

اشخاص

توضیح و گفتارانی در این گرفتار بنص صریح کابلی که پیر و مرشد مخاطب تحریر است
 ظاهر و واضح گردید و احوال و اسباب و نیز مخالفت این کلام کابلی در ادعای
 منافات نبوت با خلافت بهم کرده اند زیرا که ازین کلام کابلی خلافت حضرت
 یارون علیه السلام برای حضرت موسی علیه السلام به وضوح تمام ظاهر است و
 بسبب التنبیه علیه فیما بعد انشاء الله تعالی و نیز مخالفت این کلام کابلی در ادعای
 دلالت حدیث منزلت بر نفی خلافت از جناب امیرالمومنین علیه السلام بعد از جناب
 رسالت صلی الله علیه و آله و سلم نموده که بسبب التنبیه علیه فیما بعد انشاء الله
 تعالی پس شاه صاحب مخالفت این کلام کابلی که پیر و مرشد شاکر چاره جبین
 فرموده اظهار کمال انشعاب می حق پرستی خدام عالی مقام خود بغایت قصور
 رسانیده اند یازدهم آنکه مناسبت حضرت یارون که جناب رسالت صلی الله
 علیه و آله و سلم اثبات فرموده مراد از آن حسب تبار فضائل نفسانیه است که در
 تفصیل و ترجیح و تقدیم و اکثریت ثواب اصالة عن الله می باشد و محکم است
 نبوت و خلافت و امامت بالاصل همانست و اختصاص باین ایمان دارد
 و کفار را در این حقیقت و ظاهر است که اکبریت حسن و اخوت نسبی و خصامت
 لسان این قسم فضائل خارج است که در بعضی مواقع قریب نسبت فصاحت
 و خل آن در نمایند و در حصول شرف و معرض تفضیل و مدح ذکر می کنند لیکن
 فی نفسها مقصود تقدیم و ترجیح نیست و بعنایت ربانی متانت این تحقیق نوری
 هم از افاده شاه ولی الله بمعرض عرض میرسانم و سنان جانستان و قلب
 مخاطب که بانتقائی فصاحت و اکبریت حسن و اخوت نسبی قبح و عموم منازل

مراد از منازل یارون و حسن و اخوت نسبی و خصامت
 نفسانیه است که در تفضیل و مدح ذکر می کنند لیکن
 فی نفسها مقصود تقدیم و ترجیح نیست و بعنایت ربانی متانت این تحقیق نوری

مخبر است و نفس را برین برون بان دراز ساخته می خلاص نمیشد مخفی نماید که در از انکه
تخصیف شاه ولی الله بعد از بیان نکته اولی که در خاتمه مسکوم بود مقصد اول
از فصل تفصیل ششجین از مقدمه ثانیه از مقصد ثانی از مقصدین کتاب مذکور است
نکته ثانیه اگر سوال کنی در کتاب اسد و صفت به سبب تفصیل بعضی صحابه بعض
ساخته که سوابق اسلامیه باشد و اوصاف قرب معنوی که صدر یقین شریعت
در رفیت از ان و در سنت سینه چهار خصلت را سبب تفصیل بعضی صحابه بعض
اختیار کرده اند و صفت مقدم و د و دیگر یکی از تفاعل درجات و تقدم است
روز حشر و دیگر قیام بوعود خدای تعالی برای پیغامبر خود صلی الله علیه و سلم
و صحابه اوصاف دیگر بدان زیاده کردند یکی از ان عام کتاب سفت است و دیگر
کفایت حزم و حسن استیلاست و موم اجتناب از شبهات و رقائال سمیع و در
رعایت بیت المال مانند آن پس تطبیق در میان هر سه چگونه باشد که هم تطبیق
در میان این اختلاف موافق تطبیق فقهامی باید کرد و اختلاف واقع در سلسله قتل
در قرآن عظیم قسم ثنائیه فرموده اند قتل یا عده است یا خطا و در سنت سینه قسمت
ثلاثیه تقریر نموده اند که قتل یا عده است یا خطا خالص یا خطا شبیهه خود فقهامی
بقسمت خماسیه قائل شده اند پس این قسمت ثلاثیه را بقسمت ثنائیه راجع ساخته
و خماسیه را بشکلا پنججین انجامی گوئیم که دو صفت نائده و در سنت راجع بآن دو صفت
مذکور در کتاب است و تفصیل اوست و شرح و بیان اوست زیرا که از تفاعل مکان
در جنت بسبب این دو خصلت است یا کمال نفسانی شخص بآن میرساند یا سعی در
اصانت آنحضرت صلی الله علیه و سلم و قیام بوعود خدا تعالی نوی از سوابق اسلامیه

زیرا که اصل در سوابق اعانت آنحضرت صلی الله علیه و سلم در قریح و درین محصله است
 علیه و سلم و این گاهی در بدو اسلام می باشد و گاهی در آخر آن بعد انتقال
 آنحضرت صلی الله علیه و سلم بر رفیق اعلی و سه صفت زانده در اقبال و ایل صحابه راجع
 باین محصلت آخره که اتمام موعود آنحضرت صلی الله علیه و سلم بود و قوف است
 بر اطلاق علم کتاب و سنت و نهادن اجماع امت باعتبار کثرت فتوح و امن
 مسلمین از شر کفار و قوف است بر کفایت عزم و حسن سیاست و باعتبار تعلیم
 موقوف است بر اجتناب از شتمات که شان ضحین بود و چون دما و مسلمین ابرم است
 قوت و در آن نیز به اتمام مخصوص گشت پس این همه شرح و تفصیل سنت
 و سنت سبیه شرح و تفصیل قرآن عظیم سوال اگر کوئی که در اقوال صحابه قریب نسب
 با آنحضرت صلی الله علیه و سلم و وجهت در میان ناس و مانند آن از فضائل شمر
 و در قرآن عظیم نفی فضیلت باعتبار نسب و وجهت بیان کرده شد از فضائل
 حضرت ذی النورین ذکر کرده اند که آنحضرت صلی الله علیه و سلم و جگر پاره خود را
 بوسی تزویج فرمود و از فضائل مرتضی ذکر کرده اند که این هم آنحضرت صلی الله علیه
 و سلم و تزویج بتول شهر رضی الله عنها و همچنین بعض فضائل جلیه مثل شجاعت
 و فصاحت و تفا عیف فضائل مرتضی تقریر نمودند پس تطبیق در میان این
 دو قول مخالف چگونه نمایم گویم فضائل دو قسم است یکی آنکه در حد ذات خود فضیلت
 آدمی و سعادت او است و ثبوت یا سلب برهان حاصل شود از جهت پیغامبری
 و این قسم همانست که سنت سبیه بان تصریح و تلویح نمود و قسم دوم آنکه در حد ذات
 خود فضیلت معتبره در شرح نیست مثل نسب مصابرت و قوت بدن و شجاعت

دل و فصاحت لسان و وجاهت در میان مردمان لهذا کافر و مسلمانان بر آن
فضائل حاصل میشود و تقی فاسق هر دو بآن متصف می توانند شد لیکن گاهی در
فضیلتی از فضائل معتبره در شرع میگرد و باین اعتبار می توان از فضائل مذکور
ساخت مثلا تزویج آنحضرت صلی الله علیه و سلم بگریاره خود را تضرع عنایت
آنحضرت صلی الله علیه و سلم بشان اوست و سنته الله چنین جاری شده که هر
بهترین انبیا صلوات الله و سلامه علیه گردانند مگر شخصی را که حال او در شرع
محمود باشد الطیبات للطیبین و الطیبون للطیبات پس باین اعتبار بعض
فضائل نفسانی و لالت می کند و همچنین این عزم بودن سبب عنایت آنحضرت
صلی الله علیه و سلم نسبت او و اعتنا به تعلیم و تشقیف او و همچنین شجاعت و
فصاحت گاهی صرف کرده می شود در نصرت اسلام و اعلاء کلمه الله پس
باین اعتبار با فضائل معتبره نسبتی پیدا می کنند و چه ماناست باین بحث نسبت
مولانا جلال الدین رومی قدس سره به علم سابر قرن زنی ماری بوده علم کر
بر دل زنی یاری بوده پس اسقاط این صفات از درجه اعتبار یا جمعی است
که در حد ذات خود فضیلت معتبر نیست و اثبات این معنی در ذیل مناقبه یا جمعی است
که در ماده خاقص سبب فضائل معتبره شده پس نام این چیز را بگیرند
و مراد بهمان فضائل معتبره میدانند و چون باین هر منازل این دو قسم قد جعل
لکل شی قدر پس اگر ثابت شود وجود فضائل از قسم اول ثانی زیاد و رونق
خواهد افزود و گواهی بر تحقیق آن خواهد داد و اگر قسم اول ثابت نشود یا درون
دیگران ثابت شود این فضائل در شریعت مرد را بالا نخواهد نشاند انتهی این

بیان شیخ طهرانی المذیل بکمال وضوح ظاهر است که قرب نسب فصاحتی امثال
آن از جمله آن فضائل است که در کتاب با متد و سنت و اقوال صحاب و سبب تفضیل و ترجیح
بعض علی بعض گردانیده شده و در حد ذات خود فضیلت آدمی و سعادت او است
و تشبیه با پیغمبر یا ان از جهت پیغامبر و اصل میشود بلکه از جمله آن فضائل است
که در حد ذات خود فضیلت معتبره و در شرح نیست لهذا کافر و مسلمانان را این فضائل
حاصل میشود و متقی فاسق بر و بان تصف میتواند شد لیکن گاهی سبب فضیلتی
از فضائل معتبره و در شرح میگردد پس اسقاط آن بنده در چه اعتبار باین معنی است که در حد
ذات خود فضیلت معتبر نیست و آنچه که مخاطب با وصف آن همه باات و افتخار
بر کتاب از ازاله الخفا و اغواق در مدح و اطرائی آن مصنف الخ مضامین تحقیق الگین آن
خبری و نمیدارد و در بسیاری از مباحث کتاب خود خصوصاً این باب با ماست و لغت
اقادات کتاب از ازاله الخفا آغاز نموده و او ز شد و سعادت داده و و از و هم آنکه
ابن حاجب در البضاح شرح مفصل در شرح قول ما تن و اذا قلت ما مررت
باجل الا زید خیر منه فکان ما بعد الا جملة ابتدائية واقعة
صفة لاحد والا لغو فی اللفظ معطية فی المعنی فائدتها جاعلة
نبدا خیرا من جمیع من مررت بهم گفته هذا راجع الى الاستثناء المفرغ
باعتبار الصفات لان التفریغ فی الصفات و غیرها قال الله تعالی
وما اهلكنا من قرية الا لها منذرون و حکم الجملة و المفرد واحد
فی الصفة فعلى هذا نقول ما جاء احدا الا قائم و ما جاء احدا
الا ابوه قائم و کل خلك مستقیم فان قبل معنای استثناء المفرغ

ص
فصل و اذا قلت الخ مررت فی
علا الاستثناء و مررت فی المنصوبات
من القسم الاول بن قهاس الکتاب

و این هم قطعاً مستثنای است
بر حسن و اخصیبت و اخوت

و این هم در آن اشکال اندک است
مستثنای است از صفات که در این
این جواب

نفی حکم عن کل ما عدلستثنی وهذا لا يستقيم في الصفة ما جاء
لحد لا كما ذكرنا في جميع الصفات حتى لا يكون عالماً ولا
حياتاً لا يستقيم ان ينفك عنه فالجواب من وجهين احدهما
ان الصفات لا ينفك منها الا ما يمكن انتفاؤه مما يضاف لمثبت
لانه قد علم ان جميع الصفات لا يصح انتفاؤها وانما الغرض
لنفى ما يضاف الى المذكور بعد الا ولما كان ذلك معلوماً اعتصر
استعماله بلفظ النفي والا ثبات المفيد للمعصر الثاني ان يقال ان
هذا الكلام يرد جواباً لمن ينفي تلك الصفة فاجاب على قصد
المبالغة والرد جواباً لمن يناقض ما قاله لغرض اظهار اثار اثبات
تلك الصفة ووضوحها واثباتها دون غيرها اذ من عبارات
ظاهرست که بهشتی مفرغ در صفت اشکال دارد می شود بآنکه نفی جمیع صفات
غیر صفت مستثناة ممکن نیست و جواب از آن بدو وجه است و حاصل و جواب اول
جواب آنست که منتفی نمی شود از صفات مگر آن صفات که ممکن است انتفاء
آن و صفات ممکنه الانتفاء آنست که مضاد صفت مشتمل باشد زیرا که معلوم
که انتفای جمیع صفات صحیح نیست و غرض همین است که نفی صفات مضاد
صفت مذکور و بعد الا کرده شود و چون این معنی معلوم بود مقتضی شد که
آن بلفظ نفی و اثبات که مفید حضرت است پس بچنین می گویم که غرض از اثبات
عموم مناسل اثبات مناسل ممکنه الاثبات است و چون معلوم است که اثبات
افصحیت و اکبریت حسن و اخوت نسبی غیر ممکن است لهذا خرج آن منضمی

و این مناسل مناسل ممکنه الاثبات
در صفت مراد نفی صفات الاثبات

عموم منازل نرساند و تقریر بر سر اسر تزدیر مخاطب نحریر کلوی اولیای او را از او
گیرد الحق نرساند ^{فلیضحکوا قلیلا} ولیبکوا کثیرا اما جواب و م از اشکال استثنای
مفرغ در صفت که این حاجب کرده پس آن هم مفید مطلوب و افغ و هم
معیوب است زیرا که این جواب ظاهر است که خروج صفات عدیده از حکم نفی
مضراتی نفی نمی رساند باین سبب که غرض اظهار اثبات این صفت و وضوح
آنست پس همین می گویم که خروج فصاحت و اکبریت حسن و اخوت نسبه قارح
عموم منازل نصیحت دیر که غرض از این منازل عامه منازل خلافت اشراف
طاعت و عصمت و فضیلت است و چون غرض اظهار اثبات این صفات و وضوح
آن و اظهار آن و ن با سوا این نیست لهذا عموم منازل با وصف انتفای فصاحت
و اکبریت و اخوت نسبه محال خود سالم از اعراض ماند و انتفای این امور بلکه
ضرری بعموم منازل در غیر این نرساند زیرا که ملا عبد الرحمن جامی در فوائده
ضمیمه گفته و یعرب ای المستثنی علی حسب العوامل ای بما یقتضیه
العامل من الرفع والنصب و ای اگر اذاکان المستثنی منه غیر مذکور
و یختص ذلك المستثنی باسم المفرغ لانه مخرج له العامل عن المستثنی
منه فالمراد بالمفرغ المفرغ له كما مراد بالمشارك المشترك فيه وهو
ای الحال ان المستثنی واقع فی غیر الکلام الموجب واشتراط ذلك
لیفید فائدة صحیحة مثل ما ضربنی الا زید اذ یصح ان لا یضرب
المتکلم احدا الا زید بخلاف ضربنی الا زید اذ لا یصح ان یضرب کل
احد المتکلم الا زید ان یتقلید المعنی بان یكون الحكم بما یصح ان

وقال في القائل ان شامو مشهور
بأنه لا يمتدح

يثبت على سبيل العموم نحو قولك كل حيوان يترك فكه الاسفل
عند المضغ الا التماسيح او يكون هناك قرينة ذلك على ان المراد
بالمستثنى منه بعض معين يدخل فيه المستثنى قطعا مثل قرأت
الا يوم كذا اي وقعت المقرأة كل يوم الا يوم كذا لظهور انه لا يريد
المتكلم جميع ايام الدنيا بل ايام الاسبوع او الشهر او مثل ذلك
ولفائل ان يقول كما لا يتقدم المعنى على تقدير عموم المستثنى
منه في الموجب في بعض السور فربما لا يتقدم المعنى على تقدير عموم
المستثنى منه في غير الموجب ايضا فحومات الازيد فينبغي
ان يشترط في غير الموجب ايضا استقامة المعنى وايضا لا يصح
مثل قرأت الا يوم كذا الا بعد تخصيص اليوم بايام الاسبوع مثلا
فيجوز مثل هذا التخصيص فخر بنى لا زيد بان يخصر المستثنى
منه بكل احد من جماعة مخصوصين اذا كان هناك قرينة فلا فرق
بين هاتين الصورتين في كون كل واحدة منهما جائزة مع القدر
وغير جائزة بل هما واجبيان للمعتبر هو الغالب والغالب في
الاجاب عدم استقامة المعنى على العموم وفي النفي عكسه
لان اشتراك جميع افراد الجنس في انتفاء تعلق الفعل بها ومخالفة
واحد اياها في ذلك مما يكثر ويغلب واما اشتراكها في تعلق الفعل
بها ومخالفة واحد اياها في ذلك فما يقل كما في المثال المذكور
وبان الفرق بين قولك قرأت الا يوم كذا وخر بنى لا زيد ليس الا

فحينئذ سئل ان لا يوم كذا مشهور
ففي ايامه فربما يصح ان لا يوم كذا

جوابی بر قطع استناد
کبری و اصحیح و اثبات

بظهور قرینه دالة على بعض معین من المستثنی منه مقطوع
دخوله فی الاول وعد و ظهورها فی الثاني فلو قام فی الثاني ایضا قرینه
ظاهرة الدلالة على بعض معین كما اذا قبل من ضربك من القوم ای
القوم الداخل فیهم ید فقلت ضربنی الا زید فالظاهر ان الخ لا ایضا
ما یتقیر فیه المعنی لکن الغالب عد و وجدان القرینه کذلک
فی الموجب الغالب فیه عد و استقامة المعنی انین عبارت ظاهرست
که مثال قرأت الا یوم کذا درست مستثنی منه در ان ایام اسبوع یا شهرا
مثال نیست پس خروج ایام دیگر از ان ضرری بمعوم استفاد از استثنی منه نمی رسد
پس همچنین خروج بعض افراد غیر متباهه از لفظ منزلت قارح در عموم استفاد از ان
که مراد از ان منازل خلافت و اخر اضطرطاعت و اخصیست محتمل نیست بخوابد
و بنا بر مرسوم ملوم مخاطب همده المردم که با تنفاسی بعض منازل استدلال بر قطع
استثنای کند لازم می آید که استثناء قرات الا یوم کذا منقطع باشد متصل زیرا که
ایام بسیار از ان خارج است و هل فکاک الا الضحوة کایرضی بها احد من
اولی الالباب فالله المستعان فی کل باب چهار و هم آنکه این واجب
در مختصر گرفته استثناء من الاثبات نفی بالعکس خلافا کلائی
حنیفة لنا النقل و ایضا لو لم یکن لم یکن کلا الاله الا هو و حیدا
قالوا لو کان للزم من کلا علم الا بحیوة و لا صلوة الا بظهور ثبوت
العلم و الصلوة بمحمد هما قلنا لیس مخرجا من العلم و الصلوة
فان اختار تقدیر الصلوة بظهور بر طرد و ان اختار کلا صلوة بوجوب

مستدرك ان لا یخرج المأمور من قوله
سواء بانتمی انتم من المأمور
خارج من المأمور من قوله
فیرتاد و نه بعد من قوله

بما یجوز ان تنافي کبریا و الصلوة
بما یجوز ان تنافي کبریا و الصلوة

جمله انقطاع اشتداد
که برین واضح است و خود

الابد لك فلا يلزم من الشرح المشروط وانما الاشكال في النفي لا في
مثله في مثل ما زيد الا قائل ان لا يستقيم نفي جميع الصفات المعبر
واجب بامرین احدهما ان الغرض بالمبالغة بذلك والاخر انه أكد
والقول بانه منقطع بعيد لانه مفرغ وكل مفرغ متصل لانه من
تمامه انین عبارت ظاهرست که در مثل الاصلوة الا بطور و ما زید الا قائم
اشکال عدم استقامت نفي جميع صفات معتبره وارومی شود و جواب این
به دو طریق است یکی آنکه غرض مبالغه است و دیگر آنکه صفت مستثناة اگر صفات
پس همچنین عموم منزلت باوصف اتقوا نصیحت و اکبریت سر و اخوت نسبیه در
می شود بسبب آنکه غیر این صفات اعنی خلافت و ائمه اطهر طاعت و فضیلت
و عصمت اگر صفات است یا آنکه حصص صفات عدل جالته واقع شده یا نه
آنکه نیز این که حاجب در منتهی السؤل و الاصل و الجدل علی ما نقل عرفت
والغرض من الاستثناء من الاحكام العامة المقدره لانه من المحکوم
هو اثبات الحكم علی التحقيق و کان اصله امل علی معنی المبالغة کان
قائلا قال ما زید عالما فقیلا ما زید لاعال و امل علی معنی ذلك
اكد ها این عبارت بهم مثل عبارت مختصر واقع شبه مخاطب افخرست شانزدهم
آنکه در تخصیص الفتح گفته القصه حقیقه و غیر حقیقه و کل منها نوعان قصر
الموصوف علی الصفت و قصر الصفة علی الموصوف و الاول من الحقیقه
نحو ما زید الا کاتب فا زیداته لا یتصف بغيرها و هو لا یکاد یوجد
لنعمه الا حاطة بصفات الشئ و الثاني کثیر نحو ما فی الظاهر الا زید

جمله انقطاع اشتداد
که برین واضح است و خود

جمله انقطاع اشتداد
که برین واضح است و خود

جمله انقطاع اشتداد
که برین واضح است و خود

در شرح مطلب
استثنای مذکور
در بحث و اخوت

وقد يقصد به المبالغة لعدم الاعتداد بغير المذكور وعلى تقديره
در شرح مطلب من تلخيص المفتاح گفته و الاول اي قصر الموصوف على الصفة
من الحقيقة فهو ما زيد الا كاتبا ذا الريدانه لا يتصف بغيرها اي
غير الكتابة من الصفات وهو لا يكاد يوجد لتعلق الاحاطة
بصفات الشئ اذ ما من موصوف مقصور الا وله صفات يتعد
احاطة للتكلم بها فكيف يصح منه قصره على صفة ونفى ما عداها
بالكلية بل نقول ان هذا النوع من القصر مفضل للمحال لان
للصفة المنفية نقضا البته وهو ايضا من الصفات فاذا نفيت
عنه جميع الصفات لازما ارتفاع التقيضين مثلا اذا قلت ما زيد
الا كاتبا على معنائه لا يتصف بغيرها الزمان لا يتصف بالمشاء
ولا بعداها وهو محال اللهم ان يراد الصفات الوجودية لكان التعلق
باق ازين عبارت ظاهر است كه محل قول قائل بازيد الا كاتبا يرتفع جميع صفات
غير كتابت متعذر است بلكه مستلزم محال است واگر محل آن بر صفات وجوديه بكنند
درست مي شود ولكن بقدر محال خود باقي مانند پس هرگاه محل صفات منفيه صفت
وجوديه درست باشد و خروج صفات غير وجوديه ضروري بمفهوم نفی نرساند
و مثبت انقطاع استثنای نكره و همچنین خروج اصحيت و اكبريت كس و اخوت نسبة
كه از صفات غير متبادره است قدحی در عموم منزلت نخواهد كرد و مثبت انقطاع
استثنای نخواهد شد بلكه استثنای متصل است منزلت بر عموم خود باقي است و مفهومي
انكيز بقدره في در شرح مطلب و قد يقصد به المبالغة لعدم

در شرح مطلب
استثنای مذکور
در بحث و اخوت

اولاً هم الظاهر اشتغال
کبریت و فصاحت و انوار

الاعتداد بغير المذکور كما يقصد بقولنا ما في المدار الأول بيان جميع
من في المدار من علل زید في حكم المعدوم ويكون هذا قصراً حقيقياً
ادعائياً لا قصراً غير حقیقی لغوات المقصود فالقصر الحقیقی نوعان
أحدهما الحقیقی تحقیقاً والثاني الحقیقی مبالغته ويمكن ان يعتبر هذا
في قصر الموصوف على الصفة ايضاً بناء على عدم الاعتداد بها في
الصفات والفرق بين القصر الغير الحقیقی والقصر الحقیقی مبالغته
وادعاء دقيق فليست اصل اثنين عبارته واضح مست که المطلق ما في المدار الأول
باوصف هو وجود بودن غير زید ودار درست است باین سبب که مقصود نیست که
جميع کساتیکه غير زید ودار درست حکم معدوم اند پس معلوم شد که خروج غیر مستثنی
استثنی منسبیت عایت نکته مثبت انقطاع اشتغال و بطلان اتصال آن نیست
همچنین خروج فصاحت و اکبریت حسن و اخوت منسبیت منافی عموم منسبیت نخواهد بود بلکه
والات بر انقطاع اشتغال و بطلان اتصال آن نخواهد کرد و هیچ وجهی هم آنکه تقاضای دو
شرح مختصر تلخیص المفتاح گفته و الثاني ای قصر الصفة على الموصوف من
الحقیقی کثیر فهو ما في المدار الأول وید علی معنی الحصول في المدار
المعينة مقصور علی زید و قد يقصد به ای بالثاني المبالغة
عدم الاعتداد بغير المذکور كما يقصد بقولنا ما في المدار الأول
جميع من في المدار من علل زید في حكم المعدوم فیکون قصر حقیقی
ادعائياً واما في القصر الغير الحقیقی فلا يجعل غیر المذکور معدوم
العدم بل یكون المراد ان الحصول في المدار مقصور علی زید معنی

مدد علی

جواب استغای کبریت و فصاحت و انوار
بما شئت ان لا تدرج في المقام

بجای آوردن قطع استناد
به حدیث مذکور

بجای آوردن استناد
به حدیث مذکور

آنکه لیس حاصل العزم و ان كان حاصله لیکرو خالد بن عیادت
بهم تقریب با تقدم دلالت صریح بر بطلان فرعون مخاطب معظم دارد و فوز و هم
نکاح در مفتاح بعد بیان بعض صور قصر بطریق نفی استثنای گفته و الاصل فی
جميع دلائل هو ان الا فی الکلام الناقص يستلزم ثلثة اشياء احدا
المستثنى منه لكونه الا للاخراج واستثناء عاء الاخراج من جامده
وثانيها العزم في المستثنى منه لعدم المنصوص و امتناع ترجيح
احد المتساويين ولذلك ترانا في علم النحو نقول تانيث الضمير في
كانت في قراءة ابی جعفر الممدون ان كانت الا صيغة بالرفع وفي
قرى المبنى المفعول في قراءة الحسن فاصبحوا لا ترى الا ما كثر برفع
ما كثر وفي بقيت في بيت ذي الرمة وما بقيت الا الضمير
الجارح للظن الى ظاهر اللفظ والاصل التذكير لا قضاء المقام
معنى شئ من الاشياء وثالثها مناسبة المستثنى منه للمستثنى في
جنسه ووصفه واعني بصفته كونه فاعلا او مفعولا او ذا حال
او حالا او ما ترى كيف تقل المستثنى منه في ما جازي لا زيد
مناسب اليه فالجنس والوصف الذي ذكرت نحو ما جازي هذا لا زيد
وفي ما رايت الا زيدا نحو ما رايت احدا لا زيدا وفي ما جازي زيد
الا راكباً نحو ما جاء زيد كائنا على حال من الاحوال الا راكباً وهذا
المستلزمات توجب جميع تلك الاحكام والحدود وتفتا ثانی و شرح مفتاح
در شرح قوله ولذلك از فقره ولذلك ترانا في علم النحو الخ گفته ای لا يستلزم كلمة

جوابی هم انقطاع استثناء
بکریس و اخصی و اخصی

الاعمو والمستثنی منه نقول ان ثابث الفعل في القرائتين في البيت
انما هو للنظر الى ظاهر لفظ المستثنی عنه صیة و مساکنهم و الضلوع
حيث یَعْلَ فاعلا و الفعل اليه مُسْتَدِلّا و الا فعند التحقيق لفعل
العام المقلد الذي یَقْلَدُ فیها و یَعْمُ الكل و یصدق فی جمیع الصور
و هو شئی من الاشياء و یُخَصَّصُ بالجسم و الحيوان و الانسان و
غیر ذلك بحسب قرائن المقام و خصوص المستثنی منه لانه ازین عبارت
و اوضح است كه مستثنی منه در بیان كانت الا صیة در قرائت رفع و در آیه
فا جمیعوا الا تری مساكنهم و در قول ذی الزن و باقیست الا الضلوع
البحر اشع در حقیقت شئی من الاشیاست كه عام است كل اشیا و صادق می آید
در جمیع صور لكن بحسب قرائن مقام مخصوص می شود بجسم یا حیوان یا انسان
یا غیر آن پس معلوم شد كه حصول نوعی از تخصیص در مستثنی منه بسبب قریب
مبطل اتصال استثناء و ثبت انقطاع آن نیست بستم آنكه در صحیح بخاری كود
عن ابی هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال لا تشد الرحال
الا الى ثلاثة مساجد المسجد الحرام و مسجد الرسول و المسجد الاقصی
و در صحیح مسلم و صحیح نسائی صحیح ابی داود و صحیح ابن ماجه و مسند احمد بن حنبل
و غیر آن از كتب حدیث نیز این حدیث مروی است كه لا یخفی علی المتبحر و پر
ظاهر است كه استثناء در این حدیث متصل و منقطع زیرا كه این استثناء استثنای منقطع
و بر استثنای منقطع متصل است كما صرح به ابن الحاجب فی عبارت قوله
فی الوجه الرابع عشر و یظهر من عبادة المفتاح ایضا و قد سبقت

در حدیث لا تشد الرحال الا الى ثلاثة
الحدیث استثناء متصل استثناء و صحت
خروج افراد فی هذا الحدیث

در بیان انقطاع استثناء
در بیان انقطاع استثناء

و قطعاً و حتماً و جز نباشد در حال برای دیگر مقامات سوای مساجد ثلثه است
و ممنوع نیست و ازین جاست که اکابر و اعظم محققین بسیارین حدیث را تاویل میکنند
تا ممنوعیت سفر برای دیگر مشاهد معتبره و مقامات متبرکه و غیر آن لازم نیاید
ولی الدین ابو زرعه احمد بن عبد الرحیم العراقي در شرح تقریب الاسانید گفته
و يدل على انه ليس المراد اكا اختصاص هذه المساجد بفضل
الصلوة فيها وان خلا ولم يرد في سائر اكا سفار قوله في حديث
ابي سعيد المتقدم لا ينبغي للمطلي ان يشك حاله الى مسجد يبتغي
فيه الصلوة غير كذا وكذا فبين ان المراد شك الرحال الى مسجد
يبتغي فيه الصلوة ككل سفر والله اعلم و مفتی صدر الدین خان
دهلوی در رساله مفتی المقال فی شرح حدیث شد الرحال برای بن حدیث
تاویلات عدیده ذکر کرده و عبادات جمعی از علما سفیه درین باب نقل نموده
من شاء فليخرج اليها پس معلوم شد که خروج بعض افراد استثنائی منه بدلائل
و لیلی مستلزم انقطاع استثناء و بطلان اتصال آن نمی شود لیست و یکم آنکه من انما
فرموده قل لا اجد فيما اوحى الى من ما على طاعهم بطعمه الا ان يكون
ميتا و ما مسفوحا و لحم خنزير فانه رجس و فقا اهل
لغير الله به و ظاهر است که استثنای الا ان يكون استثنای متصل است حالانکه بسیار
اشیا غیر اشیا استثناء نیز خارج از حکم استثنائی است یعنی سوای اشیا استثناء
اشیائی دیگر نیز از مطعومات حرام پس چنانچه خروج این اشیا از حکم استثنائی منه
بسبب لالت و لائل قدحی در اتصال استثناء نمیکند فکلا فیما نحن فيه

در بیان حدیث لا تشك الرحال
در بیان انقطاع استثناء

در بیان انقطاع استثناء
در بیان انقطاع استثناء

جواب دوم اقطاع استثنای حدیث
کبریا و اصیوت و افوت

اما اثبات این معنی که سواي اشیا استثنایه اشیا دیگر هم از مطعومات حرام است پس بر
ظاهر است و حاجت بدلیل ندارد که این معنی مجمع علیه اهل اسلام و الا لازم جلالت
بسیاری از محرمات قطعیة مثل نجاسات غیر مذکورات که از جمله آن خمر و منی است و
اشیا متنجسة نجاسات و دیگر مستقذرات و هر چند امام مالک قائل بحلیت کلب
و سایر حیوانات مخمره غیر خنزیر باشد لیکن در حرمت خمر و دیگر نجاسات احدی را
مجال کلام نیست و ازینجا است که خنزیر از می باب و صف آنکه مذنب مالک را تقویت داده
باز هم برای اخراج خمر و دیگر نجاسات تا ویلاست ذکر کرده چنانچه در تفسیر کبیر و تفسیر
این آیه گفته المسئلة الثانية لما بین الله تعالى بين التحريم والتحليل
لا یثبت الا بالوحي قال قل لا جد فیما اوحی الی من محرم ما علی طاعه
یطعمه اے علی اکل یا کله و ذکر هذا لیبین ان المراد منه هو
بیان ما یحل و یحرم من الماکولات ثم ذکر امورا اربعة اولها
المیته و ثانیها الدم المسفوح و ثالثها لحم الخنزیر فانه رجس و رابعها
الفسق و هو ان اهل غیر الله به ضلوه تعالى قل لا جد فیما اوحی
الی من محرم الا هذه الاربعة مبالغه فی بیان انه لا محرم الا هذه
الاربعة و ذلك لانه لما ثبت انه لا طریق الی معرفة المحرمات
و المحللات الا بالوحي ثبت انه لا وحی من الله تعالى الا الی محمد صلی
علیه وسلم و ثبت انه تعالى امره ان یقول لا جد فیما اوحی الی من محرم
الا هذه الاربعة کان هذا مبالغه فی بیان انه لا محرم الا هذه
الاربعة و اعلم ان هذه السورة مکیه فبین تعالى فی هذه السورة

در بیان این که در تفسیر کبیر و تفسیر
الوحيات من المصوبات که تا ذکر
خمر و الا و غیره نجاسات است
و در حدیثی که در حدیث
در حدیثی که در حدیث
در حدیثی که در حدیث

جاء في القطيع شتبا ورجله نزلت

هذا هو

المكية انه لا يحرم الا هذه الاربعة ثم اكد ما بان قال في سورة
التحل اما حر عليكم الميتة والدم وحكم الخنزير وما اهل لغير الله
فمن اضطر غير باغ ولا عاد فان الله غفور رحيم وكلمة انما تنفي
الحصر فقد خصلت لنا آيتان مكنتان تدلان على حصر المحرمات
في هذه الاربعة شريقتين في سورة البقرة وهي سورة
مدنية ايضا انه لا يحرم الا هذه الاربعة فقال اما حر عليكم
الميتة والدم وحكم الخنزير وما اهل لغير الله وكلمة انما تنفي
فصارت هذه الآية المدنية مطابقة لتلك الآية المكية
كلمة انما تنفي الحصر فكلية انما في لاية المدنية مطابقة لقوله تعالى
قل لا اجد فيما اوحى الي من محرما الا كذا وكذا في الآية المكية
ثم ذكر تعالى في سورة المائدة احلت لكم بهيمة
الا تعلم الا ما ينزل عليكم اجمع المفسرون على ان المراد بقوله الا
ما ينزل عليكم هو ما ذكر بعد هذه الآية بقليل وهو قوله حرمت
عليكم الميتة والدم وحكم الخنزير وما اهل لغير الله به ثم قال
والمنخنقة والموقوذة والمتردية والنطيقة وما اكل السبع الا
ما ذكتم وهذه الاشياء اقسام الميتة وانه تعالى عاها بالذ
ان الشريعة من اولها الى آخرها كانت مستقرة على هذا الحكم وعلى
هذا الحصر فان قال قائل فيلزم مكر في التزام هذا الحصر تحليل الفحاشا
والمستقذرات فيلزم عليه حرمة تحليل الخمر وايضا فيلزم مكر تحليل

هذا هو

المنخنقة

في آية ثم نكاح بشتاد
كبر سن فاضحيت عا فوث

المنقحة والموقوذة والمتردية والطحية مع ان الله تعالى حكم بغيرهما
فلما هذا لا يلزمنا من وجوه الاول انه تعالى قال في هذه الآية
او نحو خنزير فانه رجس ومعناه انه تعالى انما حرم الخنزير لكونه
نجسا فهذا يقتضي ان النجاسة علة لحرمة الاكل فوجب ان يكون
كل نجس فانه يحرر ماكله واذا كان هذا مذكورا في الآية كما بالسؤال
ساقطا والثاني انه تعالى قال في آية اخرى ويحرم عليهم الخبائث
وذلك يقتضي تحريم كل الخبائث والنجاسات فوجب القول بتحريمها
الثالث ان الامة مجمعة على حرمة تناول النجاسات فثبت ان التز
تخصيص هذه الصورة بدلالة النقل المتواتر من دين محمد صلى الله
عليه وسلم في باب النجاسات فوجب ان يبقى فيما سواها على وفق
الاصل ثم كما بعهد كتاب الله تعالى في الآية الملكية والاية المدنية
فهذا اصل مقدر كامل في باب ما يحل ويحرم من المطعومات واما
الخبر فاجواب عنها انها نجسة فتكون من الرجس فتدخل تحت قوله
فانه رجس وتحت قوله ويحرم عليهم الخبائث وايضا ثبت تخصيص
بالنقل المتواتر من دين محمد صلى الله عليه وسلم في قوله يقول
تعا فاجتنوبة ويقولوا وانما الكبر من نفعها والعام المنصوص حجة
في غير محل التخصيص فتبقى هذه الآية فيما عداها حجة واما قوله
يلزم تحليل الموقوذة والمتردية والطحية فاجواب عنه من وجوه
اولها انيها مبيات فكانت داخله تحت هذه الآية وثانيها ان

في المنقحة

فخصص عموم هذه الآية بتلك الآية وثالثها ان نقول انها
ان كانت مية دخلت تحت هذه الآية وان لم يكن مية فخصيصها
بتلك الآية از ملا حظة این عبارت ظاهرست که علاوه بر اشیا استثناء
درین آیه اشیا دیگر نیز حرامست مثل نجاسات و مستقذرات و خمر و غیر آن
که استثنای آن درین آیه غیر واقع و در جواب از لزوم تحلیل نجاسات فخر رازی
عصیده ذکر کرده که ثالث آن اینست که استیصال در حرمت تناول نجاسات
پس بالانضمام کردیم تخصیص این صورت را بدلالة نقل متواتر از دین جناب
رسالتاب صلی الله علیه و آله و سلم در باب نجاسات پس واجبست که باقی باشد
حکم در ماعدای این صورت برون اصل یعنی علیت بسبب تسک بمعوم کتاب
خدای تعالی که محصله و در باب حرمت خمر افاده فرموده که ثابتست
تخصیص آن بنقل متواتر از دین جناب رسالتاب صلی الله علیه و آله و سلم از بیان
حق تعالی فاجتنبوه و بقول و تعالی و انتم اکبر من لفعما و عام مخصوص تحت
است در غیر محل تخصیص و در جواب اعتراض بحرمت مخفی بود توذیه و مستردیه
و نظیر ذکر کرده که تخصیص عموم آیه کلا اجدا فیما اوحی الی الایه بایه و آله
بر حرمت این اشیا واقع شده و این همه دلالت واضح دارد بر آنکه خروج
بعض اشیا از استثنای من ذیل القطار استثناء و بطلان حجیت عموم استثنای
در غیر محل تخصیص نمی تواند شد پس چنانچه در آیه کریمه از اشیا و استثنای من ذیل
نست و باین همه عموم آن در ماعدای این اشیا مسلمست همچنین در حدیث
منزلت خروج بعض اشیا از جمله منازل شعبة برای جناب امیر المؤمنین علیه السلام

در تمام انقطاع استناد و ثبوت
بکسر و اضماع است

بسبب دلالت عرفی یا نقلی موجب بطلان اتصال استناد و ثبوت عدم عموم و در غیر این
 الدلیل بخلاف آنکه باجماع ازین مرجع شافیه کافیه بجایب استانی کالشمس و ابعده النجم
 و شرح و آشکار گردید که استدلال شاه صاحب بانتقامی اخوت نسبی مثل آن بر
 انقطاع استناد از غرائب استدلالات و عجائب احتیاجات است که هیچ عاقله
 بر زبان نتوان آورد و از همین جهت است که ابن حجر مکی بانتقام اخوت و ثبوت استدلال
 بر تخصیص عموم بر تقدیر تسلیم عموم نموده تا آنکه بان استدلال آن دلالت لفظی بر عموم
 کرده باشد و در صواعق بحواب حدیث منزلت گفته سلمنا ان الحدیث یعم
 المنازل کلها لکنه عام مخصوص از من منازل هارون کونه اخاص
 و نبیا و العام المخصوص غیر حجة فی الباقی و حجة ضعیفه علی خلاف
 فیه ازین عبارت ظاهر است که ابن حجر بعد تسلیم دلالت حدیث بر عموم کل منازل
 و شمول جمیع مراتب استدلال بر خصوصیت این عام بانتقامی اخوت و ثبوت نموده
 تا آنکه بانتقامی اخوت و ثبوت استدلال کرده باشد بر انقطاع استناد و عدم دلالت
 لفظی بر عموم کما هو مرعوم الخاطب المحدث و ثم سابقا در یافتی که تمسک
 عند درین مقام بانتقامی ثبوت که ابن حجر تمسک بدین باب پیش گرفته است
 سفیه و رکیک است تا آنکه شریف جرجانی هم درین آن ظاهر ساخته اما تمسک بانتقامی
 اخوت بر خصوصیت این عام پس موقوف است بآنکه سابقا داشتی که مراد از منازل
 مشبه حسب تبادر منازل مشهوره معروفه است که مشبهت فضیلت در دنیا باشد
 و اختصاص باطل بیان داشته باشد پس انتقامی اخوت مانع دلالت لفظی بر
 بر عموم نخواهد بود اما اینکه عام مخصوص حجت نیست یا حجت ضعیفه است چون نیست

در تمام انقطاع استناد و ثبوت
بکسر و اضماع است

در بیان محرمات

در بیان محرمات

در بیان محرمات

که حسب تصویبات محققین بسبب حجیت عام مخصوص باجماع صحابه و سلف ثابت است
و انکار آن بکابر محض است در کشف الاسرار گفته اجماع السلف علی الاحتجاج
بالعموم ای بالعام الذی خص منه فان فاطمة احتجت علی ابن ابی طالب رضی الله
عنه ما فی میراثها من الذی صلی الله علیه وسلم بعوم و قوله تعالی
یوصیکم الله فی ولادکم الا یة مع ان الکافر و القاتل و غیرها انحصار منه
و لم یکن احد من الصحابة احتجاجا به مع ظهوره و شهرته بل عدل الی بکر
فحرمانها الی الاحتجاج بقوله علیه الصلوة و السلام فمن معاش
الانبياء کان نور ما ترکناه صدقة و علی رضوان الله عنه احتج علی
جوارا بجمع بین الاثنين بملک الیمین بقوله تعالی او ما ملک ایمانکم
و قال حلتها آیه مع کون الاختات و البنات مخصوصه منه و کان
ذلك مشی و فایده الصوابه و لم یوجد له نکر و کذا الاحتجاج بالعموم
المخصوص منها مشی و یلزم الصوابه و من بعدهم بحيث یعدا نکاره
من المکابرة فکان اجماعا و اگر عام مخصوص حجیت نباشد یا محجوب ضعیفه
لازم آید که قول حق تعالی الله خالق کل شیء حجیت نباشد یا محجوب ضعیفه
باشد زیرا که تخصیص درین عام هم واقع شده و همچنین در آیه و الله علی الشیء
حج البیت تخصیص واقع است زیرا که لفظ ناس متناول صبیان و مجانین
نیز هست حالانکه ایشان مراد نیستند پس لازم آید که این آیه هم حجیت ضعیفه باشد
یا حجیت نباشد و همچنین آیات بسیار که در آن تخصیص واقع شده سابقا از
حجیت گردد و بیضاوی در منهاج الوصول در بیان مختصات گفت

لما لم يثبت
بما هو

١٩٠
٢٢٤

من الفصل الثالث في المحصر
من الباب الثاني في المحصر
والنحو

والتفصيل ثلاثة الاول العقل كقوله الله خالق كل شئ والثاني
الحس مثل ^{النحو} واوتيت من كل شئ الثالث الدليل الشيعي وبرهان الدين علي
بن محمد القمي العبرني شرح مناجاة الموصول الى علم الاصول گفته وانحصار العلم
المنفصل عنه وهو ما لا يتعلق به تعلقا فظليا ثلثة اقسام اول
الدليل المنحصر ما سمع شرعي ولا والثاني ما ان يكون عقليا
او حسب القسم الاول هو ما يكون منحصرا لعلم العقل وتخصيصه اياها
قد يكون بالبينة كقوله الله خالق كل شئ فالشئ عام ويتناول
ذاته ويعترف وورقة انه ليس خالقا لذاته وقد يكون بالنظر كقوله
ولله على الناس حج البيت فان لفظ الناس متناول للصبيان
والجنانين مع انهم ليسوا المراد من ينظر العقل لا تتفاه شرط التكليف في
حقهم هو الفهم القسم الثاني ما يكون منحصرا لعلم الحس مثل قوله واوتيت
من كل شئ فان الشئ عام ويتناول السماء والارض والشمس والقمر والعرش
والكرسي مثلا والحس يخصه اذ يعلم حسا انها المروت من هذه
المد كورات شيئا وسيوطي در اتقان در بيان عام مخصوص گفته اما المنصوص
فاثباته في القرآن كثيرة جدا وهي اكثر من المنسوخ اذ ما من عام
فيه الا وقد خصص ثم المنصوص له ما متصل بها منفصل وبعديا
اقسام متصل گفته والتفصيل آية اخرى في محل آخر او حل يشاء واجماع
او قياس فمن امثلة ما خص بالقران قوله تعالى والمطلقا يتريصن
بانفسين ثلثة قروء ^{نحو} بقوله اذا نكحتم المومنات ثم طلقتموهن

٥١٤
٩٥٨

من الترخ الخ من الاربعين
نظامه وخاصة

من قبل ان تمسوهن فالكرم عليهن من عدة تعدنهما ويقولن اولاً
الاحمال اجلهن ان يضعن حملهن قوله حرمت عليكم الميتة والدم
خص من الميتة السمك بقوله ما حل لكم صيد البحر وطعامه متاعا لكم
للتجارة ومن الدم ما حل بقوله او دما مسفوحا وقوله و
انتم احد من فطارا فلا تأخذوا منه شيئاً الآية خص بقوله فلا تأخذوا
عليها ما افتدت به وقوله الزانية والزاني فاجلدوا كل واحد منهما
مائة جلدة خص بقوله فعليهن نصف ما على المحصنات من العذاب
وقوله فانكحوا ما طاب لكم من النساء خص بقوله حرمت عليكم
اتناتكم الآية ومن امثلة ما خص بالحديث قوله تعالى ما حل الله
لجميع خص منه البيوع القاسدة وهي كثيرة بالسنة وحرم الربا خص
منه العلم بالسنة وايات الموارد خص منها القاتل والمخالف
في الدين بالسنة وآية تحريم الميتة خص منها الجراد بالسنة وآية
ثلاثة قرخص خص منها الامة بالسنة وقوله ماء طهور خص منه المتغير
بالسنة وقوله والسارق والسارقة فاقطعوا ايديهما خص منه
من هراق ونجس دينار بالسنة ومن امثلة ما خص بالاجماع آية
الموارد خص منه الرقيق فلا يرث بالاجماع ذكره مكي ومن امثلة
ما خص بالقياس آية الزنا فاجلدوا كل واحد منهما مائة جلدة خص
منها العبد بالقياس على الامة المنصوصة في قوله فعليهن نصف
ما على المحصنات المنخص لعموم الآية ذكره مكي ايضا في اگر عموم من

بطلان کذب کلام معصوم
بقتضای اتصال استناد

جواب دوم کذب معصوم
علی منزلت عموم

مجموعی که بتقلید جبر جانی در آن گرفتار شده صحیح باشد لازم آید که این همه آیات تخصیص
در آن واقع شده هیچ ضعیف باشد یا محبت نباشد پس استدلال اهل اسلام باین آیات
بر منافع شرعی و احکام دینی که از آن مستفاد است مخدوش و موهوم نگردد و معاذ الله
من فی ملک قولم پس اگر استناد متصل گردد انیم و منزلت را بر عموم حمل کنیم کذب کلام
معصوم لازم خواهد آمد اقول مستدکم و الله که از مباحث سابقه بکمال وضوح ظهور
برای باب ادراک و شعور کالنور علی شاهق الطور مقبیل گردید که استناد متصل است
و منزلت مجهول است بر عموم و خروج بعض افراد غیر مقتضای مضررت نمی سازد بهوم
مراد و الله الهادی الی طریق الرشاد و لقم السداد و العاصم عن الایغال فی جهامه
العناد و بهرگاه برعم شاه صاحب محل استناد بر اتصال اثبات عموم سترزم ثبوت
کذب در کلام معصوم باشد بحیرتم که بعد ثبوت این اتصال بدلائل باهیه و بر این ظاهر
که بعضی آن سابقا گذشته و در دستشاهی متصل صحیح در روایات امام احمد بن
حنبل و امام نسائی و دیگر اصحاب که الا الغیوة بجای الا انه لابی بعد سی و ایت
کرده اند اولیای شاه صاحب سر کاخه بکدام سنگ خدا و الله سازند و در
تفقیه از احوال عویص و اشکال شدید لزوم کذب شاه صاحب مزید جرات
متفوه باین شده اند کدام حیل می انگیزند و برای صیانت اهل نخله خود از این طعن خبر
و عیب بزرگ کدام رنگ میزنند و بکدام تاویل علیل و توجیه یک می آورند همانا
ناچار مزید انتشار و اضطراب آخر کار عت عالی را بر تصدیق و تصویب شاه صاحب
خواهند گذاشت و احوال از لزوم کذب کلام معصوم بر تقدیر اتصال و اراده
عموم و انحراف ازین الزام مذموم و ایراد مرسوم و احضار ملوم که بغایت سخیفت

ابطال حکم کلام
مقتدر بقتل ایشان

نویسنده سید محمد باقر
با حواشی از سید محمد باقر
و دیگران

۵۹۸
ص ۲۴۴
بجود تخصیص عام

موصوم است و بوضوح نهایت کاکت موصوم خواهند و رزید استلال مخاطب
با کمال با تنقاسی کبرین مثل آن بر ابطال عموم الزام کذب کلام معصوم نهایت
مشابهت با استدلال و احتجاج و بر آورد و کجای عید احمد بن الزبیری کافر بسبب
مزید گفت و عناد و غایت و قاحت و لایوا اعتراض برایه کریمه انکر و ماتعبدون
من دون الله حصب جهنم از آغاز نماده و واد خیط و مجازفت و داده عید العزیز
بن بخاری در کشف الاسرار در بیان دلائل کسانی که تمیز تا خبیه تخصیص
کرده اند گفته و منها قوله تعالى انکم و ماتعبدون من دون الله
حصب جهنم ای حطبها و الحصب ما یحصی به ای می یقال حصبتهم السماء
اذا رزقهم بالحصباء فعل معنی مفعول هذا عام حکم خصوص متراج
ایضا فانه لما نزل جاء عبد الله بن الزبیری الی رسول الله صلی الله
علیه وسلم فقال یا محمد انیس عینی و عزیر و الملائكة قد عبدوا
من دون الله افترکهم یعذبون فی النار فانزل الله تعالی ان الذین
سبقتم لهم مننا الحسنی الی السعادة او التوفیق للطاعة اولئک انما
ای عن النار مبعدون فاجاب بان لا تسلمون فی ذلک و تخصیص
اذ لا یسله من دخول المنصوص تحت العموم لولا المنصوص و اولئک
لم یدخلوا فی هذا العام لا خصاص ما بما لا یعقل علی ان الخطاب
کان لاهل مکة و انهم کانوا عبدا و الا و فان ما کان فیهم من عبید
عیسی و الملائكة فامر یکن الکلام متنا و لا شعور و لا یقال لایرد علی
لایا ادر هم ابن الزبیری نقض علیه الایة و هو من الضعفاء و لولا الرسول

تقدیر اولی و لالت نظائر است
بر مضمون که سابقا گذشت

صلی الله علیه وسلم ولم یسکت عن تخلیته لانا نقول لعل سوال
ابن الزبیری کان بناء علی ظنه ان ما ظاهرة فیمن یعقل او مستعلا
فیه مجازا كما استعملت فی قوله وما خلق الذکر الا نثی و لا انثم
عابدون ما عبدوا قلاتفق علی رودة بمعنی الذی المتناول
للعقلاء علی انه اخطا لانه ظاهرة فیما لا یعقل الاصل فی الکلام
هو الحقیقة و اما عدم رتبه الرسول علیه الصلوة والسلام فغیر
مسلم لما روی انه علیه الصلوة والسلام قال لابن الزبیری انما
ما ذکره علیه ما اجهلک بلغة قومک و ما علمت ان ما لا یعقل
ومن لم یعقل هکذا ذکر فی شرح اصول الفقه لابن الحاجب الخ
ان ابن جبارت ظاهراست که ابن الزبیری بر آیه کریمه اعتراض کرده بآنکه حضرت
و غیره بلیکه را هم مردم عبادت کرده اند پس اگر این آیه حق باشد لازم آید که العباد
باشد حضرت عیسی و غیره و بلیکه هم معذب شوند و حج که حضرت عیسی و غیره بلیکه
کل یا متنازل نیست لهذا مخرج این حضرات ازین حکم منافی عموم این آیه نباشد پس
همچنین می گویم که چون که مراد از منازل مثبته آن منازل است که شریعت فضیلت باشد
و غیر اهل ایمان را از آن بهره نباشد لهذا کبرسج و اخوت نسبیه و افضلیت و
عموم منزله شامل نباشد و اعتراض بانتقائی آن مثل اعتراض ابن الزبیری کافر
بانتقاسی حکم این آیه در حق حضرت عیسی و غیره بلکه باشد اول آنکه از عبارت
عنه الدین عبد الرحمن بن احمد ابی ظاهراست که اسم جنس مضاف از صیغ عموم
نزد محققین پس لفظ منزلت چون اسم جنس مضاف است و لالت بر عموم کند

الاستیفاء

تقدیر اولی و لالت نظائر است
مردم است و جمع بر وجهی که در
نیز و اولیای آن که شد و عیسی و غیره
و لالت سابقه بعضی را اولی و لالت
المعاصی و الامام و ذکر می نماید

قواعد و ادوات و اصطلاحات
بر عموم که سابقا ذکر شد

دوم آنکه از افاده برهان الدین عبید بن حماد العبری در شرح منہاج واضح است که اسم
جنس مضاف مثل اسم جنس محلی باللام مفید عموم است سوم آنکه از افاده جلال الاله
المختل در شرح جمع الجوامع یکی پیدا است که مفرد مضاعف بسوی معرفه برای عموم است
بنابر صحیح و نیز از ان ظاهر است که سبب که در شرح مختصر این معنی را ذکر کرده چهارم آنکه
از شرح مسلم سولوی عبید العالی ظاهر است که لفظ سبیل المومنین در آیه و من یشاق الله
ورسوله و یتبع غیر سبیل المومنین با کایه دلالت بر عموم می کند بلکه
مفرد مضاعف از صیغ عموم است که استثنای از ان صحیح است و ان معیار عموم است پنجم آنکه
ابو البقاء الحسینی الکفوی در کتاب کلیات تشریح کرده بآنکه مفرد مضاف بسوی
معرفه برای عموم است و افاده نموده که تصریح کرده اند یعنی اصولیین یا این معنی
در استدلال بر آنکه امر برای وجوب در قول حق تعالی فلیصل الذین یخالفون
عن امره و مراد از امر هست کل امر الله ششم آنکه بن الدین بن ابراهیم بن محمد بن نجیم
در اشباه و نظائر تشریح کرده بآنکه مفرد مضاف بسوی معرفه برای عموم است و افاده
نموده که تصریح کرده اند یعنی اصولیین یا در استدلال بر آنکه امر برای وجوب
در قول حق تعالی فلیصل الذین یخالفون عن امره و مراد از امره کل امر است
و باز تفریع بعض مسائل فقهیه برین قاعده اصولیه ذکر کرده و منقح آنکه علامه تقی
در شرح مطلق و مختصر تلخیص المفتاح اضافت مصدر را در قول صاحب تلخیص و
ارتقاء شان الکلام فی الحسن و القبول بمطابقه للاعتبار المناسب و انما
بعد مما مفید عموم می اند که بآن استدلال بر حصر ارتقاء شان کلام فصیح
در مطابقت آن برای اعتبار مناسب می کنند ششم آنکه فاضل نظام الدین

قد او دلالت لفظی است
بر عموم که سابقا ذکر شد

چنین است لکن همه افادات محققین عالی درجات سنیه برای اثبات دلالت منزلت
مضاف بسوی لفظ بارون که در حدیث منزلت وارد است کافی و دافی است
خصوصا افاده ابن الحاجب عبد الرحمن جاک که ازین هر دو بنص صریح باطن
افاده هم جنس مضاف بسوی علم هم کالنا را علی علم واضح و روشن است فیروز
آنکه از لفظ منزلت مضاف که در حدیث منزلت وارد است استنباطا شایع است
و صحت استنباطا حسب افادات افانم و اعظم اصولیین دلالت بر عموم می کند
بعضا وی در منهاج تصریح کرده بآنکه معیار عموم جواز استنباط و عبرتی شرح
منحاج بجز استنباط استدلال به دلالت صیغ عموم بر عموم نموده و از
مسلم ملا محب اسد بهاری می شرح مسلم ملا نظام الدین ظاهر است که جواز استنباط از صیغ
دلالت می کند باینکه این صیغ دلالت بر عموم می کند چهارم آنکه از اعتراف
خود مخاطب با انصاف ظاهر است که صحت استنباطی متصل دلیل عموم است و بلا
استنباطی متصل از لفظ منزلت مضاف بسوی لفظ بارون صحیح است پس بحد اسد
عموم منزلت با اعتراف مخاطب عالی منزلت هم ثابت و محقق گردید پانزدهم آنکه حسب
افاده ابن الحاجب استنباطی متصل از ظاهر است و همین سبب فقهای امصار حمل نمی کنند
استنباط بر منقطع مگر وقت تعذر متصل و قول قائل له عندی أنه در هم الا ثوبا مثل
انرا حمل می کنند بر الا قیمة فوب نشانزد و هم آنکه از افاده حصه ابی ظاهر است
که حق نیست که استنباطی متصل از ظاهر است و استنباط حقیقت است در متصل و مجاز است
در منقطع و همین سبب حکام امصار حمل نمی کنند استنباط را بر منقطع مگر در صورت
تعذر متصل تا آنکه عدول کردند از ظاهر و مخالفت آن نمودند حمل کردند استنباط بر استنباط

ملا و از افاده کمال الدین که در
باینکه صیغ در شرح منحاج
که در استنباط عموم استنباطی
نمی که استنباطی می کند
که در استنباط اندک آن که
باشد و از افاده ملا و
شعاع ابی اسد که می
که معیار عموم استنباطی
چنین صحیح باشد استنباطی
مکان باشد عام

نقد اوله اولی لفظ منزلت
بر عموم که سابقا گفته

متصل و از همین جاست که علی ایضا گفته اند که معنای قول قائل عندی
مانند در هم الا ف باوله علی الف الاشاة است که قیمت ثوب و قیمت شاة و این
می کنند اضممارا و آن خلاف ظاهر است تا که اشتنا متصل باشد که مقدم هم آنکه از
سلم ملا محب مد بهاری می واضح است که مختار او همین است که اشتنا مجاز است و در
و متصل اظهر است و متبادر از اشتنا نمی شود مگر استثنای متصل و بهین سبب علی
ایضا اشتنا را به اشتنا می منقطع حمل نمی کنند تا وقتی که ممکن شود استثنای متصل کو
بتاویل باشد پس حمل کرده اند قول قائل باله علی الف الا اگر قیمت گریه هم آنکه
افاده عید العزیز و کشف الاسرار ظاهر شد که نزد اکثر علما اشتنا لا الذین تابوا و
والذین یرمون المحسنات ثم لعمری انوا با ربعة شهداء فاجلدوهم
ثم انین جلدوا و لا تقبلوا لهم شهادة الا بدلا و اولئك هم الفاسقون
الا الذین تابوا من بعد ذلك و اصلحو فان الله غفور رحیم اشتنا
متصل است زیرا که حمل بر حقیقت اجبت ممالک پس بهین سبب این اشتنا
حال می گردانند و حمل می کنند صدر ایل بر عموم احوال یعنی اضماری کنند در احوال
پس گویند که تقدیر چنین است که اولئك هم الفاسقون فی جمیع الاحوال
فوز و هم آنکه نیز افاده عید العزیز حال تبارک کشف الاسرار هویدا و آشکار است
که نزد حضرت شافعی در قول قائل لفلان علی الف ربهم الا فوا اشتنا صحیح است و
محمول است بر نفی قیمت ثوب موجب سقاطه قد قیمت ثوب زالف می گردد و عمل
معنی و اجبت و حمل این اشتنا می منقطع جائز نیست بلکه آن استثنای متصل است
بتقدیر لفظ قیمت لیستیم آنکه نیز از افاده صاحب کشف مشکف گردید که نزد امام عظیم

تقدیر اول در دلالت فظف نزول
بر عموم کبریا باطل است

ص
حدیث البقره
رکوع ۱۵

حضرت ابو صفیه و تلمیذ رشیدش ابو یوسف قول قائل لفلان علی الف الا کر خطه مصر
می شود بسوی قیمت کرنا استثنای صحیح شود بی کم آنکه نیز از افاده صاحب کشف الاسرار
واضح است که نزد خفیه صحت استثنای قول قائل لفلان علی الف الا کر یا مبنی آنست که استثنای
متصل حقیقت است و استثنای منقطع می هست هرگاه حمل استثنای بر حقیقت ممکن باشد
واجبست حمل آن بر حقیقت زیرا که اصل در کلام حقیقت است و مستلزم آنکه نیز از افاده
صاحب کشف لا یحسب که استثنای الا ان یعفون در آیه و ان طلقوه من قبل
ان تمسوهن قد فرضتم هن فریضة فصف ما فرضتم الا ان
یعفون و یعفو الذی بیدا عقد النکاح استثنای متصل است بکمال
صدر بر عموم احوال است سو م آنکه نیز از افاده صاحب کشف ظاهر گردید که در
حدیث لا تتبعوا الطعام بالطعام الا سواء بسواء استثنای متصل است
بحمل استثنای بر استثنای حال زیرا که حمل کلام بر حقیقت مما امكن واجبست پس معنا
لا تتبعوا الطعام آنست که لا تتبعوا الطعام فی جمیع الاحوال دلالت
این بر جوه تسعه که ابتدای آن بر چه پانزدهم و انتهای آن بر وجه بیست و سوم بر اقصا
استثنای الا انه لا نبی بعدک ظاهرست زیرا که الا انه لا نبی بعدی بعین یادکر
فی تلك الاشکله یا در تقدیر الا النبوة لانه لا نبی بعدی است یا آنکه الا انه لا نبی بعدی
تحمولی است بر الا النبوة بیست و چهارم آنکه استثنای منقطع در بر حدیث ثیر
قطع نظر از تقدم متصل بر منقطع فی نفس صحیح هم نمی تواند شد زیرا که در استثنای
منقطع حسب افاده عضد الدین بجای مخالفت بوجه من الوجوه با سابق لازمست
و همچنین سبب تصریح ایچ فی قول قائل ما جاء فی زید الا ان الجوه الفرح حق صحیح نیست

قد داد اوله لفظاً منزلت
بر تقوم که سابقاً گذشته

و بر خطا هرست که عدم نبوت را با ثبوت منزلت با رول برای جناب امیر المومنین
علیه السلام در صورت عدم عموم منازل مخالفتی بوجه من الوجوه نیست و اینست
معنی بمنزلة هارون منجسی الا عدم النبوة مثل جباری زید الا ان الجوه الفروع
می باشد و هو هذ صریح و خطی فصیح لا یصد عن ادنی شیخ فلیف عن هو انصح من نطق
بالضاد و اروی بجوامع کلمه ضلّه کل صداد و الله الموفق للصواب الرشاد و الصائن
عن الانماک فی العناد و اللاد المزری لثمان المهره النقاد الشائ من منزله العلماء الا
بست و پنجم آنکه از افاده قطب الدین محمود مسعود شیرازی بتکرار و تائید ظاهرست
که کل علما اتفاق کرده اند بر لزوم مخالفت شتندای منقطع با سابق بست و ششم
احمد بن حنبل در سند خود در حدیث منزلت لفظ الا النبوة بجای الا انه لانی بعد
روایت کرده است و پنجم آنکه احمد بن حنبل لفظ الا النبوة در کتاب مناقب جابر
امیر المومنین علیه السلام هم روایت کرده است و ششم آنکه حمزه المحدثین بر
المحققین ایشان احمد بن شعیب نسای هم لفظ الا النبوة بر روایت صفوان بن ارمیه
بن السیب از سعد در کتاب خصائص جناب امیر المومنین علیه السلام نقل کرده
است و نهم آنکه نسائی بر روایت هشام بن اسماعیل بن السیب از سعد لفظ الا
ذکر کرده کسی هم آنکه نسائی بر روایت عائشه هم اند پدید اول لفظ الا النبوة دارد و کرده
سسی و یکم آنکه موفق بن احمد المعروف با خطب خوارزم لفظ الا النبوة با سند متصل
بر روایت جابر بن عبد الله نقل نموده سسی دوم آنکه علامه نحریر ابن کثیر روایت
بن حنبل لفظ الا النبوة را ذکر کرده و تصحیح مسعودی نموده سسی سوم آنکه سبط ابن
الکجوزی روایت لفظ الا النبوة از احمد بن حنبل نقل نموده سسی چهارم آنکه

کتاب الاقطار
در بیان حقایق
و اسرار
و اسرار
و اسرار

ولی امر لکنوی در راه المؤمنین و روایت نسائی لفظ الا النبوة ذکر کرده پس
روایت این اعلام فحاش و اساطین عالی مقام اتصال استناد غایت بطلان آن
انقطاع آن کمال صراحت و بداهت و نهایت ظهور و وضوح بحقیقتیکه اصلاً
تشکیک هیچ مشکوک و تسویل هیچ مستول و تاویل هیچ ماول و انکار بالغا قصه
مراتب الاضلال و التخریج صاعدا علی اعلی المعارج فی التزویر و التلویح را در غایت
حتم و جزا و قطعاً و ثبات ثابت گردید و الحمد لله رب العالمین می بینیم آنکه از افاده
علامه محمد بن طلحه شافعی بسبب وجه ظاهریست که مستثنی در حدیث منزلت نبوت است
نه عدم نبوت پس اتصال استثناء از آن کمال وضوح ثابت گردید و عموم منازل انحصار
نهایت ظهور رسیدگی و ششم آنکه از افاده علی بن محمد المعروف بابن الصبیح المالکی
الکلبی بدو وجه ظاهریست که مستثنی در حدیث منزلت نبوت است کسی و بهر تقدیر آنکه
از تحقیق محمد بن اسماعیل امیر در روضه ندیه واضح است که جناب سالتاب صلی الله علیه و آله
در حدیث منزلت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام را از خود منازل منزلت بارون
از حضرت کلیم علیهما السلام فرموده و استثناء فرموده چیزی را سوامی نبوت پس اتصال
استناد و عموم منازل هدایت و صراحت علی رغم انکار بنی امییه و بنی عباس
یقین رسید و شبهات و تسویلات را یکبارگی ماولین خود بخود پاشید و ششم آنکه از
افاده علامه طبری در شرح مشکوٰۃ بسبب وجه ظاهریست که استثنای الا اله الا انبی بعد
استثنای متصل است نه منقطع که از امسین شبیه و نا فی اتصال از جهت نبوت عاصراً
در خلافت و نه کسی و ششم آنکه از افاده شمس الدین علقمی در شرح حدیث منزلت هم وجه
دلالت می یابد که الا اله الا انبی بعد استثنای منقطع و شبهات را یکبارگی ماولین خود بخود

در حدیث منزلت

فقد اورد الله لآلک انقطاع
بر عموم که سابقا ذکر شد

من دفع چهل آنکه از افادات قسط لانی و مناوی عزیز که با هم متقارب و متماثل است نیز
اتصال این اشتنا و توهم انقطاع آن ظاهر و باهرست چهل و یکم آنکه از عبارت شیخ حیدر
دیلوی در مدارج انصال اشتنا و بطلان انقطاع واضح و لایح است که از اول لیل فرق
در میان حضرت یارون و جناب امیر المومنین علیه السلام گردانیده چهل و دوم آنکه
از تحقیق اینق والد ماجد مخاطب ثاقده در قره العینین ساطع و لامع است که مستثنی در حد
منزلت نبوت است که تصریح صریح نموده بآنکه مدلول حدیث منزلت تشبیه جناب
امیر المومنین علیه السلام بمحضرت یارون و استثنای نبوت چهل و سوم آنکه از افاده
سناد امیر یابی بقی که ارشد تلامذه شاه ولی الله است و حسب افاده مخاطب عالیشان
بسیقه زمان صراحت ظاهر است که جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم در حدیث
منزلت نبوت را اشتنا فرموده پس در ثبوت اتصال اشتنا که مشیت عموم منازل است
تنج خضائی و شنباهی مانند چهل و چهارم آنکه از افاده تلخیص رشید مخاطب حیدر و
که حدیث منزلت دلالت می کند بر آنکه جناب امیر المومنین علیه السلام را اتصال با جناب
رسالتاب صلی الله علیه و آله وسلم در قضای دیگر سوای نبوت حاصل است پس
اتصال اشتنا و عموم منازل حسب افاده رشید عمده الاماثل محقق گردید و کجای عمارت
اسلامیه عالی درجات و تخیلات مخاطب بالکالات بسیار منشور و کان لم یکن
شیان مذکور اگر دید و امر حق بغایت قصوای ظهور و وضوح رسید چهل و پنجم آنکه از عجا
الطاف نامتناهی الهیه است که از افاده خواجه نصر الله کاشانی هم که مقتدا و الی
مخاطب عالی است در تعصب و تحسف و تضلیف گوی سبقت از اسلاف و اخلا
ر بوده صراحت واضح و لایح است که جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم در حد

و نیز شاه ولی الله
از امامان کبار است
منزلت گفته و می توان
گفت مستحق طاعت
انبیا و ائمه نبوت است
پس نبوت را از ان
مستثنی ساختند
بجمله نبوت شد آنهم
مستثنی باشد از این
عبارت هم ظاهر است
که مستثنی در حدیث
منزلت نبوت است
نه عدم نبوت پس
اتصال اشتنا که مشیت
عموم منازل است
اینهم عجا
نایت گردید

منزلت نبوت را اشتباه فرموده پس اتصال اشتنا که مثبت عموم منازل حسب افاده کاتبی
 ظاهر و واضح گردید و بطلان شناعة انکار اتصال اشتنا و خطا عتدیم انقطاع این
 که خود کاتبی در آن گرفتار است کالشمس فی رابعة النهار روشن شد پس این چهل و پنج
 وجه از وجوه دلالت لفظ منزلت بر عموم است که سابقاً مذکور شد و بعضی وجوه آن مثل
 برد و وجه یاسه چه که بنا بر اختصار از یک وجه قرار دادیم حالاً وجوه دیگر که زائد بر سابق
 ذکر می نمایم و بامته الاستعانة چهل و ششم آنکه علی بن محمد البزدوی در کتاب اصول گفته
 و الاصل فی الکلام هو الصریح و اما الکناية فیها ضرب قصور من حیث انها
 تقصر عن البیان الا بالنیة والبیان بالکلام هو المراد فظهر هذا التفاوت
 فیما یذکر بالشبه و صار جنس الکنايات بمنزلة الضرورات و لهذا قلنا ان
 هذا القذف لا یجب الا بتصریح الزنا حتی ان من قذف رجلاً بالزنا فقال له
 انخر صدقت لم یکن المصدق وكذلك اذا قال لست بران یرید التعریض
 بالمخاطب لم یکنه و كذلك فی کل تعریض لما قلنا بخلاف من قذف
 رجلاً بالزنا فقال الاخر هو كما قلت حد هذا الرجل و كان بمنزلة الصریح
 لما عرف فی کتاب الحدود و عبد العزیز بن احمد البخاری می گوید که گفتار
 و كان بمنزلة الصریح لما عرف قال شمس الائمة فی قوله هو كما قلت ان كان
 التشبه یوجب العموم عندنا فی المحل الذی یحتمل لهذا قلنا فی قول علی ^{عليه السلام}
 عنه اما اعطيناهم الذمة و بذلوا الجزية لیكون اموالهم كما موالنا و ماؤهم
 كد مائنا الله یجوز علی العموم فیما یندر بالشبهات كحدود و مائت
 بالشبهات كالا موال فهذا الکافیة ایضاً موجب العموم لانه حصل فی محل

۲۲۲
 ص ۲۴۹
 به جمله یا ترک پیچیده

اوله هم منزه
صلواته ساجد

لان الهة جمع منكر في الاثبات فلا عموم له فلا يصح الاستثناء منه ولو قلت
قام رجال الا زيد لم يصح اتفاقا وزعم المبرطان الا في هذه الآية للاستثناء
وان ما بعد ما يدل محققا بان لو تدل على الامتناع وامتناع العلة اتفاقا
وزعم ان التفريق بعد ما جاز وان نحو لو كان معنا الا زيد جود كلام
ويرد انهم لا يقولون لو جاني ديارا كرمته ولا لو جاءني من كرمته
ولو كان بمنزلة النافي كجاءني كذا يجوز ما فيها ديارا وما جاءني من كرمته
ولما لم يجز ذلك دل على ان الصواب في سبويه ان الا وما بعدهما
ازين عبارت ظاهرست كه اين بمشام افاده مي نمايد كه اگر لو بمنزله نافي مي بود لو جاءني
ديارا كرمته ولو جاءني من كرمته درست مي شد چنانچه ما فيها ديارا وما جاءني
من كرمته درست پس معلوم شد كه از بودن چيزي بمنزله چيزي ترتيب احكام آن لازم
مي شود و هذا دليل صحيح على ان قول لقائل هذا بمنزلة ذلك يدل على العموم
كما لا يخفى على ارباب الفهم و **چهل و نهم** آنكه عبد العزيز بن احمد بن محمد البخاري در
كتاب التحقيق شرح منتخب حسام الدين محمد بن محمد بن عيسى گفته قواه لکنه فيما لم يسبق
فيه الخلاف بمنزلة المشهور من الحديث وفيما سبق فيه الخلاف بمنزلة
الصحيح من الاحاديث اي لکن اجماع من بعد الصحابة في حكم لم يسبق فيه الخلاف
بمنزلة المشهور من الحديث حتي لا يكفر باحد الشبهة باختلاف لکن
بجواز الزيادة التي هي في معنى النسخ به لان الاختلاف الواقع فيه مما لا يعاينها
واجماعهم فيما سبق فيه خلاف بمنزلة صحيح من الاحاد حق كان موجبا للعلل
دون العلم بشرط ان لا يكون مخالفا للاصول فكان هذا الاجماع حجة

از متنی این بمشام ظاهرست
كه بودن لو بمنزله نافي مستلزم
ترتيب احكام نافي به است

۲۱۳۵
ص ۴۰۰
بجاء

بودن اجماع فيما لم يسبق فيه
الاختلاف بمنزلة المشهور من الحديث
سبب ترتیب احكام است و همچنین بخود
بجماع و فيما سبق فيه الاختلاف بمنزلة
الاحاديث ترتیب احكام است از کتب
التحقیق عبد العزیز

ملازمین
ملازمین

علاوه بر مراتب کذا فی المتقویر و بدیعیان یكون مقدما علی القیاس
کثیرا الواحد ازین عبارت ظاهرست که بدون اجماع در چیزی که سبق خلاف در آن
نشده و منزله مشهور از حدیث مستلزم نیست که با حد آن کافر نشود و لکن جایزست بگوید
آن کما فی معنی نسخ مستقیم بود و اجماع بمنزله صحیح از آحاد موجب نیست که موجب
عمل باشد پس این عبارت هم دلالت دارد بر آنکه بدون چیزی بمنزله چیزی مستلزم
ترتیب احکام شیئی ثانی برای شیئی اول نیست بودن جناب امیر المومنین علیه السلام بمنزله حضرت
هارون علیه السلام مثبت مراتب حضرت هارون علیه السلام برای آنحضرت خواهد بود
پس ایام آنکه شیخ عبدالحق در شرح مشکوٰۃ انت منی بمنزله هارون من موسی گفت
سعد بن ابی وقاص که از عشره مبشره است گفت آنحضرت مر علی هارون یعنی
تو نسبت من بجا هارون نسبت موسی که برادر موسی و خلیفه وی بود الا الله که
بعد از مکر فرق همین است که نیست پیغمبر بعد از من و هارون پیغمبر بود و تو پیغمبر شدی
ازین عبارت ظاهرست که شیخ عبدالحق جز با جماع حدیث منزلت را دلیل عموم منازل
می داند زیرا که قول او مکر فرق همین است که دلیل صریحت بر آنکه او فرق را در حضرت
هارون و حضرت امیر المومنین علیه السلام منحصر ساخته در آنکه نبوت برای حضرت
هارون علیه السلام ثابت است برای حضرت امیر المومنین علیه السلام ثابت
نمیست و هرگاه قسم در حضرت امیر المومنین علیه السلام و حضرت هارون علیه السلام
منحصر باشد در نبوت و عدم آن پس قطعاً و حتماً بکمال وضوح ظاهر خواهد شد که غیر
نبوت جمیع منازل حضرت هارون علیه السلام یعنی خلافت و افتراض طاعت
و عصمت و اعلیت و سایر صفات اخلاصیت برای جناب امیر المومنین علیه السلام

شیخ محمد بن محمد بن عبدالحق
عبدالحق در شرح مشکوٰۃ

اوله عموم منزلت
ملازم سابق

ثابت مستحق بود و در انحصار فرق بمنزوت و عدم آن بر بجای خود خواهد ماند و تا بهر کس
من دلیل ساطع قاطع لدابر الجاحدين و المتكبرين و الحمد لله رب العالمين و اللهم اني ارجو
المعين بنجاه و ليكن انك لظراف عجيبة که موجب حیرت حقول سلیمه تواند بود و نیست که محض
سنتیه بجواب تقریر متین الحق اغراق تمام در ابطال عموم منازل نماید که دخول منازل
مثبت بهم در لفظ منزلت منع کنند و گاهی بفرض اثبات نقص و صیغ حق چندان برای
اثبات عموم منازل آباده و سرگرم شوند و در اثبات استغراق مبالغه و اغراق نمایند که در
منفی را بهم در منازل داخل سازند و لفظ منزلت را دال بر جمیع احوال حضرت ماسون نفیاً
و اثباتاً گردانند و رازی در عبارتی که در مابعد مقول میشود گفته اما الاول بنجوابه
ان معنی قوله انت من بمنزلة هارون من موسى انما الاعمى او عندي
کحال هارون من موسى علیهما السلام و هذا القول بدخل تحتها
هارون نفیاً و اثباتاً انتهى این کلام صریحست در آنکه منزلت همه احوال مثبت و نفیاً
شامل جمیع احوال آنحضرت درین قول داخل است چه ظاهرست که لفظ احوال در قول
رازی جمع مضایف است و جمع مضایف از صیغ عمومست چنانچه سابقاً شنیدی که حضرت
در شرح مختصر این صاحب رتبه صیغ عموم گفته و منها المجموع المعرفة تعریف جنس
و المجموع المضافة فهو العلماء و علماء بغداد و علماء عبری در شرح نهج در بیان
صیغ عموم گفته و اما الجمع المضایف سواء كان جمع كثرة فهو قوله تعالى يا عبادة
الاية او جمع قلة فهو قوله عليه السلام او لا دنا اکیادنا پس معنای آن را
احوال اارون جمیع احوال یارون باشد و سعمه اگر غرض رازی اثبات جمیع احوال
نباشد معلب او ثابت نشود چه اثبات بعض احوال مستلزم دخول نفی است

نحوت عموم منازل او
جاءت غیر رازی

احوال نخواهد بود پس مطلوب بود که اثبات دلالت این حدیث بر نفی اقامت مست ثابت
 نخواهد شد بی آنکه لفظ منزلت دلالت بر جمیع احوال کند و هرگاه بنص صریح کلام را از
 ثابت که لفظ منزلت دلالت بر جمیع احوال حضرت پارسون علیه السلام میکند بعینیت
 عمومیکه اهل حق او عامی کنند بلا شبهه ثابت شد چه عمومیکه اهل حق ثابت می سازند
 مقصود بر احوال مشتمل معنی بهاست امام رازی این عموم هم در گذشته عموم نماند
 ازان ثابت کرده لزوم شمول این عموم احوال منقیه را هم ثابت ننوده لیکن عجیب است که
 ذلک رازی مثل دیگر اسلاف اخلاف خود از منع ثبوت عموم و ایراد شبهات مذموم
 خود را معذورند داشته و شاه صاحب از همه اسلاف خود در گذشته ثبوت عموم مستلزم
 کذب و محسوم پنداشته اند و العیاذ بالله من ذلک پنجاه و دوم آنکه خود شاه صاحب
 بجواب همین حدیث منزلت گفته و نیز چون حضرت امیر القشیریه دادند حضرت پارسون
 و معلوم است که حضرت پارسون در حیات حضرت موسی بعد از غیبت ایشان خلیفه بود
 و بعد از وفات حضرت موسی یوشع بن نون و کالبینا یوشع خلیفه شدند لازم آمد که
 حضرت امیر نیز خلیفه آنحضرت باشد در حیات ایشان بعد از غیبت نه بعد از وفات
 دیگران باشند تا تشبیه کامل شود و شبیهی که در کلام رسول واقع شود از تشبیه
 ناقص محل گردن کمالی و دینانی و العیاذ بالله ازین عبارت ظاهرست که شاه صاحب
 حدیث منزلت را بتقلید رازی بر عموم زائد از عموم مراد اهل حق حمل میکنند معنی
 منزلت را شامل منازل منقیه هم می گردانند و باین سبب هوس اثبات دلالت این
 بر نفی خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام بعد جناب سالتاب صلی الله
 علیه و آله و سلم در سر دارند و پر ظاهرست که ثبوت کمال تشبیه بغیر ثبوت عموم منزل

بگویم عموم منزلت را در عبارت
 تشبیه است که محل تشبیه
 تشبیه ناقص جا نزد است

ممکن نیست و محل آن بر بعض منازل عین محل آن بر تشبیه ناقص است فساد الحجة والمثله که حسب
اعتراف خود شاخص صاحب بکمال ظهور واضح گردید که فقط منزلت درین حدیث ^{بعض}
مفید عموم منازل است و محل آن بر بعض منازل که در صدر کلام تفوه بیان کرده اند
و دیگر اکابر سنیہ بآن قول می کنند با عتراف خود شان کمال بی دینستی است العیاذ
باسد وزعم انقطاع استثنای تاویل الا انه لا یجوز بعد الذبوة والزام کذب در
کلام مصوم بر تقدیر محل منزلت بر عموم همه خلاف حق و صواب محض نقض
بر آب است و الحمد لله فی المبدأ و المآب پیچاه و سوم آنکه مخاطب در حاشیه کتاب
خود بحجاب حدیث ثقلین گفته ملا یعقوب ملکا که از علماء اهل سنت است گفته
که در حدیث پیغمبر صلعم تشبیه اهل بیت بسفینه و تشبیه صحابه بنجوم اشاره می کند
که شریعت را از صحابه باید گرفت طریقت از اهل بیت زیرا که خوض در بحر حقیقت
و معرفت بدون اعمال طریقت و محافظت شریعت محال است چنانچه سفر دریا
ظاهر بدون یک کشتی و ایستادن بنجوم محال است فقط سوار شدن بر کشتی بر چند
نجات بخش از خرق است اما وصول بمقصد بدون مراعاة بنجوم محال است چنانچه
فقط مراعاة بنجوم بدون کشتی بی اثر و باطل درین نکته تا بل باید کرد که بسیار عین است
انتهم این عبارت ظاهر است که مجرد تشبیه صحابه بنجوم مستلزم آنست که شریعت را
از صحابه باید گرفت پس اگر محل تشبیه بر عموم لازم نباشد این دلالت متحقق نخواهد گردید
چند بر تقدیر عدم عموم ممکن است که مراد تشبیه صحابه بنجوم محض روشنی باشد بسبب
فضائل دیگر غیر مقتدی و ما خود منه بودن و بهر وجهی محل تشبیه بنجوم بر عموم لازم
بماند و چه محل تشبیه در حدیث هم بر عموم لازم و واجب خواهد شد و سدا الحمد والمثله که نزد

تفسیر
تشبیه صحابه بنجوم و وجهی از شریعت
از ایشان است و این دلیل محلی تشبیه
عموم است

اوله عمیم منزلت
علاوه سابق

از عجز این کلام که در صدر آن بسبب مزید تعصب انکار دلالت بر حدیث شریف برقص
کرده ظاهر است که این روز بهمان چنان عجز و ناچاری در گرفته که معترف گردیده باشند که
ازین حدیث ثبوت می شود برای جناب امیر المومنین علیه السلام فضیلت اخوت و موازرت
جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم و تبلیغ رسالت و غیر آن از فضائل و آن
فضائل مثبت است یقیناً بلا شک پس لفظ الفضائل در کلام این روز بهمان که معترف
باللام است و از الفاظ عموم دلالت واضحه دارد بر آنکه برای جناب امیر المومنین علیه السلام
از حدیث شریف علاوه بر فضیلت اخوت و موازرت جمیع فضائل ثابت میشود باین
و خس و خاشاک و اشواک شکوک و اوایام را در آن بدخل نیست اما اینک جمیع معارف باللام
عموم است پس این عبارت حضرت عیسی علیه السلام که سابقاً ذکر شد و اخص
و فاضل رشید بطلان بودن جمیع معارف باللام از جمله صیغ عمومیه اهل علوم ثابت می کند
و بلفظ الذنوب در کلام فخر رازی در تفسیر آیه تطهیر مذکور است لای رفع جمیع
از این بیت علیه السلام می نماید چنانچه در اینصاح طائفة المقال گفته قال اکام الله
فی التفسیر الکبیر قوله لیذهب عنکم الرجس یزیل عنکم الذنوب و یطهرکم
خلع الکرامة انچه درین عبارت لفظ الذنوب که جمیع معارف باللام موجود و بودن
آن بمنجمله صیغ عموم از کتب اصول فقه معلوم اهل علوم پس این عبارت دلالت بر رفع
ساقط داشته باشند بر بعضی آن انتحی بهرگاه با اعتراض این روز بهمان جمیع فضائل علاوه
بر فضیلت اخوت و موازرت از حدیث منزلت بر جناب امیر المومنین علیه السلام
ثابت باشد دلالت آن بر افضلیت قطعا و حتماً ثابت چه سیکه جمیع فضائل
و عا و کل محاسن مثل حضرت یارون باشد بلا شبهه افضل است و بعد از آنکه

ص ۲۲۶
جواب قول و اگر بالفرض
مراون قول فخر رازی
از بعضی طایفه مراد باشد
فقط عموم از اقسام کتاب

مذکور و با انبیاء است شایسته و مشتبه با خداست و کسی که چنانچه شد از امامت سایر کمالین پس
 لابد در میان این تمام کمال در میان انبیاء و ائمه است از سی ظاهر خواهد شد الا نفس مرتبه نبوت
 پس در حق مثل این شخص توان گفت که اگر بعد خاتم الانبیاء کسی مرتبه نبوت فایز شد هرگز
 بهین کمال کمالین فائز می گردد چنانکه در حدیث شریف وارد شده و گویند که
 نبیا المکان عمر و نیز در حسن ابن علی القدر توان گفت که در میان او در میان نبی
 فرقی نیست الا بمنصب نبوت چنانچه در حق حضرت علی رضی الله عنه فرموده اند
 انت منی بمنزلة هارون من مائة لانی بعکة ازین چهار معنی است
 و ضوح ظاهر است که مدلول حدیث منزلت آنست که در میان جناب امیر المومنین
 علیه السلام و در میان حضرت هارون نبی علیه و علی نبینا و آله السلام هیچ فرقی
 الا بمنصب نبوت هرگاه در میان جناب امیر المومنین علیه السلام و حضرت هارون
 هیچ فرقی نباشد الا بمنصب امامت صراحت و بدیهه جمیع منازل مراتب و سایر
 مدارج و مناصب حضرت هارون علیه السلام سوای نبوت برای جناب امیر المومنین
 علیه السلام ثابت باشد پس محمد ص و حسن و فقیه بابلغ و جوه و اکدان و محوم
 و شمول مراتب یا عتق این عالم کامل که برادر زاده حضرت مخاطب قبیح المثل است
 ثابت گردید و انکار سر از سر خار مخاطب عالی بخانه مکاریات دیگر اسلامت عیسی انجا
 از هم پاشید و شاعت جمیع بغوات مثل انکار و لاک اسم جنس معنات بهوی علم
 بر محوم و زعم انقطاع استناد و انکار اتصال استناد و زعم قبیح انتفاسی بصحبت دیگر
 من و اخوت نسبی و نبوت در دلالت منزلت بر محوم منازل مثل سفید و صبح و خورشید
 و نیز ازین عبارت ظاهر است که جناب امیر المومنین علیه السلام شایسته است

اولاً غیر از این
 عارده نبوت
 به حدیث و حدیث
 علی بن ابی طالب
 جلاله فی الجلاله
 جلاله فی الجلاله

مستفاد از حدیث
 که حدیث منزلت
 در میان حضرت
 هارون و امیر المومنین
 هیچ فرقی نیست

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله

با انبیاء اسد و همه کمالات مذکوره و امامت آنحضرت اکمل بود از امامت سایر
 کاملین و لا بد در میان انبیاء و آنحضرت امتیازی ظاهر نبود الا به نفس متبیه نبوت و
 این افتاده نهایت صریحست در ثبوت عموم منازل انبیاء سوا سی نبوت برای آنحضرت
 علیهم السلام و اولیاء الخاطب حرنا و یکد او نیز می از فضائل قاهره و محامد ظاهر
 مولوی اسمعیل سابقا در جز دوم مجلد حدیث خدیر از زبان مولوی محمد بن
 که از اکابر علمای معاصرین و اجله و فاضلین و متقین ایشانست شنیدی که حسب تصریح
 مولوی موصوفه و یک انتمه دین و فقهایی متقین و نبیای محدثین بود و بذروه اعلی
 فضل رسیده و جوهر فکاهی و بغایت عالی افتاده بود و مقدمات عریضه و مشکلات علوم
 زود و تراوراک می کرد و در علوم معقول و منقول با پیشینان از خاطرمی برد و در علم فروع
 و اصول آینه آزاد و رندی نشانده هر علم که با او سخن بانی دانی که وی امام این فن است
 و موافقات وی در فقه و حدیث و اصول جز آن همه نافع و نرزد سنیه مقبول الی غیر ذلک
 مایه افکار و محب النظر پس چنانچه و ششم آنکه سید شهاب الدین احمد در کتاب توضیح المسائل
 علی ترجیح الفضائل بعد ذکر چهار حدیث که آخر آن این حدیث است عن ابی هریره
 رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه و آله و بارک و سلم
 ان الله عز وجل عهد انی عهدا فقلت یا رب بیته لی فقال اسمع فقلت
 فقال ان علیا رایة الهدی و امام اولیایی و نور من بطاعته و هو کلک الخ
 و منها المتقین من احبته احببتنی و من ابغضه ابغضتنی فبشره بذلك فجاء
 فی رضی الله عنه فبشراة فقال یا رسول الله انا عبد الله و فی قبضتک
 عذبتک ان یلقی الذی یشرتنی به فانه اولی به قال صلی الله علیه و آله

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

اولی مرتبه
بلا و صافی

و بارک و سلم الله ما اجل قلبه واجعل بيعة الايمان فقال الله عن وجل قد
فعلت به ذلك ثم اذ رفع الى الله بخصه من البلاء بشئ لم يخص به
احدا من اصحابي فقلت يارب اخي وصاحبي قال ان هذا شئ قد سبق الله
مبتدئ ومبتدئ به گفته روى لا ربعة الحافظ ابو نعير وقال الشيخ الامام العلامة
العامل المعارف الكامل جلال الدين احمد النجندی حفر قلبه بانواع
الفيض الصمد وهو رضى الله تعالى عنه سيدا اولياء بعد رسول الله
صلواته عليه وعلى آله بارك وسلم اذ ولايته من ولاية رسول الله
صلواته عليه وعلى آله بارك وسلم بلا واسطة وكذا علمه وحكمته
من حكمته وشجاعته من شجاعته وكذا سائر الكمالات كما استشهد
بمعنى قوله غيراته لا نبى بعدك ازين عبارات منها في صحبت كشيخ امام عالم
عالم عارف كامل جلال الدين احمد النجندی تصریح کرده بآنکه جناب امير المؤمنين عليه السلام
سيد اولياء بعد حضرت رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم زیرا که ولايت آنحضرت
و ولايت جناب سالتاب صلی الله علیه وآله وسلم بوسطه است و همچنین علم آنحضرت از علم
آنحضرت و همچنین حکمت آنحضرت از حکمت آنحضرت و شجاعت آنحضرت از شجاعت
آنحضرت و همچنین سائر کمالات مکرره آنچه جناب سالتاب صلی الله علیه وآله وسلم
استشنا کرده یعنی قول آنحضرت غیراته لا نبی بعدی پس این بن تقریر واضح گردید که سوا
نبوت جمیع کمالات جناب امیر المؤمنین علیه السلام را حاصل و این کمالات تالی
کمالات سرور کائنات صلی الله علیه وآله وسلم است بلا فصل فاصل و قطع نظر از آنکه
افضلیت جناب امیر المؤمنین در صفات مذکوره و دیگر صفات ثبوت تعیین آنحضرت

حکمت

تفصیل در خصوص کمالات
مذکور در این کتاب
که در کتب معتبره و معتبره
مأخذ است و مستقیم است

برای امامت نیست بلکه تقدیم الفضول علی الفاضل کما هو ظاهر من تصریح اوال الی طلب
 محمد و الا با مثل فضلاء عن غیره من الافاضل و نیز یقینیست که خلافت و امامت راس کالات
 و محمد و فضائل و اعلائی منازلست چنانچه از فاده و رتبه فی نهایت العقول ظاهرست
 پس جناب امیر المومنین علیه السلام مسبب این کمال هم تالی جناب سالتاب صلی الله علیه
 و آله وسلم باشد و الا اگر آنجناب متبوع و یگانه گردید چنانچه موهوم باطل اهل خلافست
 پس آنحضرت بر اثبات قاصد از مرتبه اتصال و قرب معاذ الله و در تزلزل و محمد کالات
 پس آنحضرت موهوم شود و نفوذ با صد من الضلال بعد الرشاد و من یضلل الله فاه
 من یهد و صد الحمد و الله که از تقریر قاضی خمندی که حائز صفات ارجمندیست
 بالسیاسة و الجزم و القطع البقین ثابتست که لفظ منزلت در حدیث انت منی منزله
 هادون من موسی کالاته کاتبی بعد عموم منازل را مفیدست چه ظاهرست
 که قول خمندی لا ینما استثناء یعنی قوله غیر انه لا ینما بعد اشاره به حدیث منزلتست
 لا غیر پس اگر انت منی بمنزلة هادون من موسی مفید عموم منازل نیست این
 دلالت از کجای آمده و چگونه ثابت گردید که جمیع کالات حضرت امیر المومنین علیه السلام
 از کالات نبوتست و تالی این پس تالیله وانی و الطاف بانی مقصود الحق ازین تقریر
 متین بلا تکلف حاصل شد و عموم منازل که مدحشانست بکمال وضوح سید حق
 و انشتمدی کیاست و انصاف اسلاف اخلاف متکلمین سنی و من ضایا بهم که شاخص
 بهم تعلیمشان عموم منازل را منع می سازند و او را محصور در دلالت بر منزلت خاصه
 خلاف مقتضای اغراض نفی اتصال منتها بسبب کمال احتراز از کذب و اقتراعی نمایند
 نه سلیقه ظاهر و صریح و روشن گردید و الحمد لله کما هو الله بخانه و مضمون انکار جمله بر این

در کتاب علی بن ابی طالب

قاطعه و دلائل ساطعه بر آنکه غیر نبوت جمیع فضائل و کمالات و سائر مکارم و سعادات
و کل محاسن صفات تمام مفاخر و حسنات و عاظمه آثار و عوالی مکررات جناب امیر المومنین
علیه السلام را مثل جناب سرور کائنات علیه و آله آلاف التحیات و التسلیت حاصل بوده
حدیثی هست که حاصلش آنکه در بعض اوقات امیر المومنین علیه السلام را وجعی شدید
عارض شد آنحضرت بخدمت سرایر سعادت جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم
حاضر شد پس جناب آنحضرت را نزد خود خوانید و بالقادر فی از لباس مبارک آنحضرت
مشرف گردانید و خود در صلوة و مناجات خالق کائنات مصروف شد بعد از آن
بخطاب جناب امیر المومنین علیه السلام ارشاد فرمود که برخیز که توجیه گردیدی سوال
نکردم چیزی بیای خود مگر سوال کردم برای تو مثل این سوال نکردم چیزی را مگر اینکه
حق تعالی آنرا به من عطا فرمود مگر اینکه گفته شد برای من که نیست بعد تو نبی و این
شریف اکابر و اعظم واجد و اواخر می بین منقدین و شیوخ محققین سنییه مثل ابن ابی عامر
احمد بن عمر و شیبانی و احمد بن حنبل و النسائی و محمد بن جریر الطبری و سلیمان بن احمد
الطبرانی و ابو حفص عمر بن احمد بن عثمان بن شاهین و احمد بن عبد الله بن یحیی الاصبهانی
و علی بن محمد الجلالی المعروف بابن المنازلی و توفیق بن احمد ابو المود المعروف باخطیب
خوارزم و محمد بن یوسف انزلی و سید شهاب الدین احمد و حمید الرحمن بن ابی بکر
المعروف بجلال الدین السیوطی و آیه الله بن عبد الله الوصالی الیمینی و علی بن حسان الدین
المقفی و محمد صدق العالم ملا علی قلی در کنز العمال تبویب جمع الجوامع سیوطی گفته عن
قال و جعت و جعافا نیت النبی صلی الله علیه و سلم فانما منی فی مکانه
وقام یصلي فالتی طرف فوبه ثم قال یوت یا ابن ابیطالب خلا باس

عليك ما سألت الله في شيء الا أعطاني ما سألتك من حقه ولا سألت الله شيئا الا أعطاني
غيره قبل ان ياتي به بعد فقلت فكان ما اشتهيت ابن ابي عاصم وابن
وصيفة طس وابن شاهين في السنة وورخصا نص فسامي ذكره رست انبانا
عبد الله بن علي بن عبد الله بن علي قال ثنا علي بن ثابت قال ثنا منصور
بن ابي الاسود عن يزيد بن ابي زياد عن سليمان بن عبد الله بن الحارث
عن جده عن علي بن ابي الله عنه قال مررت فعادني رسول الله صلى
عليه وسلم فدخل علي وانا مضطجع فالتفت الي جنبى ثم سجد يشوبه فلما رآني قد
هدأت قام الى المسجد ليصلي فلما قضى صلاته جاء فرفع الثوب عني وقال
قربا على فقد رثت فقلت كان لراشتك شيئا قبل لك فقال ما سألت ربي
في صلوتي الا اعطاني وما سألت نفسي شيئا الا قد سألتك قال ابو
عبد الرحمن خالف جعفر الاحمر فقال عن يزيد بن ابي زياد عن عبد الله بن
الحارث عن علي قال جئت وجئت شديدا فانيك النبي صلى الله عليه وسلم
فانك من في مكان فقام ليصلي والى علي طرف ثوبه ثم قال قربا على فقد رثت
لا باس عليك وما دعوت الله لنفسي شيئا الا دعوت لك بمثل ما دعوت
لنفسى الا قد استجب لي وقال قد أعطيتك الا انه قيل لابي عبد الله وعلي بن
محمد بن طيب الجعفي المعروف بابن الغازي في كتاب المناقب گفته قوله عليه السلام
ما دعوت لنفسي شيئا الا دعوت لك بمثله اخبرنا ابو طالب احمد بن محمد بن
هشام بن ابو حفص عمر بن الصديق في عبد الله بن محمد ناجية بن نجية القمي
بن زكريا بن دينار اعملى بن قادم عن جعفر الاحمر عن يزيد بن ابي زياد عن

[illegible]

الشيخ محمد بن الحسين

عبد الله بن الحارث عن علي بن أبي طالب قال وجدت رجعا شديدا
فأتيت النبي صلى الله عليه وسلم فأنامني في مكانه والقي علي طرف ثوبه فوق
فصلته ثم قال قربا على قد برئت لا بأس ما دعوت لنفسك شي لا دعوت لك
بمثله ولا دعوت بشئ إلا استجيب لي أو قيل قد أعطيت ما لا آتاه لا شئ بعد ذلك
وموفق بن أحمد المعروف بالخطيب خوارزمي در مناقب جناب أمير المؤمنين عليه السلام
كفته أنبأني الإمام الحافظ أبو العلاء الحسن بن أحمد المقرئ الهمداني أجازة
قال أخبرنا محمود بن اسمعيل قال أخبرنا محمد بن عبد الله بن أحمد بن شاذان
قال أخبرنا أبو بكر عبد الله بن محمد قال أخبرنا أبو بكر أحمد بن عمر بن أبي عامر
قال حدثنا محمد بن عبد الرحيم أبو يحيى سليمان بن عبد الجبار قال حدثنا
علي بن قادم قال حدثنا جعفر بن زياد الكاهن عن يزيد بن أبي زياد
عن عبد الله بن الحارث عن علي قال وجدت رجعا شديدا فأتيت النبي صلى الله عليه وسلم
فأنامني في مكانه وقام يصلي فالتقي علي طرف ثوبه فصلته ما شاء الله
ثم قال يا ابن أبي طالب قد برئت فلا بأس عليك ما سألت الله شيئا إلا
سألتك مثله ولا سألت الله شيئا إلا أعطانيه إلا أنه لا ينبغي بعد ذلك
ومحمد بن يوسف رندي در نظم السمعين گفته راوي الامام عبد الله بن الحارث
قلت لي علي أخبرني بأفضل منزلتك من رسول الله صلى الله عليه وسلم
قال نعم بينا أنا نائم عنده وهو يصلي فلما فرغ من صلوته قال لي علي ما سألت
من الخير إلا سألتك مثله وما استعذت من الشر إلا استعذت لك
بمثله وفي رواية قال وجدت رجعا شديدا فأتيت النبي صلى الله عليه وسلم

ص ٢٤٤
الفصل التاسع في بيان
أفضل الأصحاب

أفضل الأصحاب في بيان

ص ٢٤٢
القرآن الكريم
السمعة الأولى

2017年12月

سلاسل الفضايا كسالت الله سيار

٢٢٢
الكتاب الثاني من الفصول
من القسم الثاني

فانما مقامه وقام يصلي والقي على طرف ثوبه فلما فرغ قال قد برئت يا ابن
ابى طالب لا بأس عليك ما سألت الله شيئا الا اعطانيه الا انه قيل
لا نبى بعدك وشهاب الدين احمد توضيح الدلائل على ترجيح الفضائل في فضائل جناب
امير المؤمنين عليه السلام في بيان فضل منزلة عند النبي وانه ما كتب كتب مثل فضله
ولا غرور ولا عجب من ذلك فانه ما من شرف الا وقد ناله وكان من امله گفته
عن عبيد الله بن الحارث قال قلت لعلي بن ابي طالب خبرني بافضل منزلة
من رسول الله صلى الله عليه وعلى آله وبارك وسلم قال نعم بينا
انا نأثر عنده وهو يصلي فلما فرغ من صلوته قال يا علي ما سألت الله
غروجل من الخير شيئا الا سألتك مثله ما استعذت بالله من الشر
الا استعذت لك مثله واه الصالحاني باسناد الى المحامي باسناد
وراه الطبري قال خرجه الامام المحامي وراه الزرندی قال في
رواية وقال جئت وجعافا نيت النبي صلى الله عليه وعلى آله وبارك
وسلم فانما منى مقامه وقام يصلي والقي على طرف ثوبه فلما فرغ صلى
عليه وعلى آله وبارك وسلم قال قد برئت يا ابن ابي طالب لا بأس عليك
ما سألت الله شيئا الا سألتك مثله ولا سألت الله شيئا الا اعطانيه
الا انه قيل لا نبى بعدك وابراهيم بن عبد اسير بنى وصاحدا كتاب لاكتفا گفته
عن امير المؤمنين ابى الحسن على بن ابي طالب فوالله عنه قال قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم في جمع وجعته يا علي قم فقد برئت
وما سألت الله شيئا الا سألتك مثله الا انه قيل لا نبوة بعدك لآخر

ابو نعیم فی فضائل الصحابة و صدر عالم در معارج العلی گفته اند خروج ابن ابی عامر
و ابن جریر و صحیح الطبرانی فی الاوسط و ابن شاهی فی السنة عن علی قال
وجعت جعافا نیت النبی صلی الله علیه وسلم فأنامنی فی مکانة فقام
یصلی و اتقی علی طرف ثوبه ثم قال قد برئت یا ابن ابی طالب لایاس
علیک ما سألت الله لی شیئا الا سألت لك مثله و لا سألت الله
الا اعطانیه غیر انی قیل لیه انه کان ی بعدک و فمت کانت ما اشتکت
و انخرج ابو نعیم فی فضائل الصحابة عن علی قال قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم قریا علی فقد برئت ما سألت الله شیئا الا اعطانی و ما
سألت الله شیئا الا سألت لك مثله الا انه قیل لیه نبوة بعدک و ابن
حدیث شریف ظاہرست که ہر چیزی را کہ جناب سالک صلی الله علیہ وسلم
برای خود از حق تعالی سوال کرد برای جناب امیر المؤمنین علیہ السلام نیز سوال
کرد و ہر چه را برای جناب امیر المؤمنین علیہ السلام کرد و بود حق تعالی اگر اکر است
سوا ی نبوت کہ برای حضرت امیر المؤمنین علیہ السلام بسبب ختم نبوت بجناب
رسالت صلی الله علیہ وآلہ وسلم حاصل نگردید پس معلوم شد کہ جمیع سعادت
و کمالات و کمال فضائل و کمالات کہ جناب سالک صلی الله علیہ وسلم حاصل
بود بمقتضا ای بجناب از ایزد و ذوالجلال برای حضرت امیر المؤمنین علیہ السلام حاصل
اگر و سوا ی نبوت کہ حق تعالی استثنای آن فرمود پس ہر گاہ جمیع فضائل و کمالات
کہ برای ذات بابرکات جناب سالک صلی الله علیہ وآلہ وسلم حاصل بود و برای
جناب امیر المؤمنین علیہ السلام بدلائل این حدیث شریف حاصل باشد و حج

منازل و مراتب و کل مغاخر و مناقب حضرت هارون با لاولی حتما و جزا برای حضرت
 امیر المومنین علیه السلام حاصل باشد و هرگاه سوا سی نبوت و حج فضائل و کمال و مناقب
 و خیرات که برای جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم حاصل بوده برای جناب
 امیر المومنین علیه السلام حاصل باشد در تفتین آنحضرت برای خلافت پنج عاقله
 که ادنی راجحه اسلام بمشام آور سیده اریاب نخواهد کرد چه بر ظاهر است که هرگاه
 جمیع فضائل و مناقب جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم ثابت باشد عصمت
 و طهارت آنحضرت از جمیع ذنوب و خطایا و فضیلت در جمیع محامد و مناقب و علیمت
 که جمیع رعایا و مقرر ض الطاعه و واجب الاقتداء بودند بدار میباید ثابت خواهد شد پس
 بعد ثبوت این صفات عالی و درجات تقدیم غیری بر آنحضرت از اشد متمنعات
 و افزع منکرات است و محجب نماید که در بعضی طرق این حدیث شریف فقره الا ان
 قبله لانی بعد از وار نیست و آنرا هم بسیاری از علما اعلام سنی و شیعیان
 بن اسمعیل الحافظ موفق بن احمد ابو المویذ المعروف باخطب خولمزم و احمد بن عبد الله
 حب الدین الطبری المکی عبد الرحمن بن ابی بکر المعروف بجلال الدین السیوطی
 بن حسام الدین المتقی و محمد صدر عالم و ابی احمد بن عبد الرحیم الدینوی و ابی
 محمد مبین الکسنوی و ابی کرده اند و ظاهر است که بتقریب ما تقدم محض این طریق است
 برای اثبات مطلوب که جائز بودن جناب امیر المومنین علیه السلام حج فضائل جناب
 بر سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم است کافی و وافی است لفظ نسائی که خالی از این
 فقره است آنفا شنیدیم و ابی المویذ موفق بن احمد بن محمد المکی الشمر باخطب خولمزم
 در کتاب المناقب گفت اخبرنا الشیخ الجلیل الزاهد صفی الاثمه ثقة الحضا

أبو داود محمد بن سليمان بن محمد الخيام الهمداني فيما كتب لي من همدان قال أخبرنا
 أبو بكر محمد بن عبد الباقي بن محمد ويحيى بن الحسن بن أحمد بن عبد الله بن البتاء
 ببغداد قال حدثنا القاضي الشريف أبو الحسين محمد بن علي بن محمد بن عبيد الله
 بن عبد الصمد المهندي بالله قراءة عليه فأقر به قال حدثنا أبو خضر عمر بن
 أحمد بن عثمان بن شاهين الواعظ سنة ثلث ثمانين وثلاثمائة قال حدثنا
 الحسين بن اسمعيل الضبي قال حدثنا عبد الله بن علي بن قاسط حدثنا علي بن ثابت
 عن منصور بن أبي الأسود عن يزيد بن يحيى عن سليمان بن عبد الله بن
 الحرث عن جده عن علي بن أبي طالب قال سألت رسول الله صلى الله عليه وسلم
 فعادني رسول الله صلى الله عليه وسلم فدخل علي وأنا مضطجع فأتاني جلي
 ثم سجدني بثوبه فلما راني قد ضعفت قام إلى المسجد يصلي فلما قضى صلاته
 جاء فرفع الثوب عني ثم قال قم يا علي فقد برئت فميت فكان ما شئت
 قبل ذلك فقال ما سألتني شيئا إلا أعطاني ما سألت شيئا
 إلا سألت لك ملا على تقي مركز العمال تبويب جمع الجوامع سبطي كفته عن عبد الله
 بن الحارث قال قلت لعلي بن أبي طالب أخبرني بأفضل منزلة من
 رسول الله صلى الله عليه وسلم قال نعم بيننا أنا ثم عنده وهو يصلي
 فلما فرغ من صلاته قال يا علي ما سألت الله من الخير إلا سألت لك
 وما استعذت من الشر إلا استعذت لك بالمحلاة في ماليه ومحبتي
 طبري در رياض النضر وكفته ذكر فضل منزلة من رسول الله صلى الله عليه وسلم
 عليه وسلم عن عبد الله بن الحرث قال قلت لعلي بن أبي طالب أخبرني بأفضل

رواه عن علي بن
الحسين

منزلته من رسول الله صلى الله عليه وسلم قال نعم قال بينا انا نائم
عنده وهو يصلي فلما فرغ من صلوته قال يا علي ما سالت الله عز وجل
من الخير الا سالتك مثله ما استعذت من الشرا لا استعذت لك
مثله اخرجته المحاملة ونيز محب طبري روى عن العقبى كفته ذكر فضل منزلته
من رسول الله صلى الله عليه وسلم عن عبد الله بن الحارث قال قلت
لعل رضي الله عنه اخبرني بافضل منزلتك من رسول الله صلى الله عليه
وسلم قال نعم بينا انا نائم عنده وهو يصلي فلما فرغ من صلوته قال يا علي
ما سالت الله عز وجل من الخير شيئا الا سالت لك مثله ولا استعذت
بالله من الشرا الا استعذت لك مثله اخرجته الا ما والمحاملة وصدره
در معارج العلى كفته المخرج المحامل في ماله عن عبد الله بن الحارث قال قلت
لعل ابن ابي طالب اخبرني بافضل منزلتك من رسول الله صلى الله عليه
وسلم قال نعم بينا انا نائم عنده وهو يصلي فلما فرغ من صلوته قال يا علي
ما سالت الله من الخير الا سالت لك مثله وما استعذت الله من الشرا
الا استعذت لك مثله وروى في نسخة اخرى في الخبر عن سليمان بن
عبد الله بن الحارث عن جده عن علي كرم الله وجهه قال مرضت فعادني
رسول الله صلى الله عليه وسلم فدخل علي وانا مضطجع فالتفت اليه فقلت
يا رسول الله قد هدت قاما الى المسجد يصلي فلما قمنا صلوته جاء
فرفع الثوب وقال قم يا علي فقلت قد برئت كما قال امرتك شيئا قبل ذلك
فقال ما سالت من شي في صلوتي الا اعطاني ما سالت لنفسك الا

ص ٢٩
باب الثاني
في بيان فضل
رسول الله صلى الله عليه وسلم

عن الحارث

ص ٣٠
عن الحارث

ص ٣١
عن الحارث

قال رسول الله
عليه و آله

تصانف جناب امیر المومنین علیه السلام
در مقام اثبات نبوت و ائمه
در مقام اثبات امامت و ائمه

عن ایتان حدیث قال عن نفسه و اخرج ابن النجار فی تاریخ بغداد
من طریقہ قالت فاطمة یارسول الله لم تقل فی علی شیئا قال علی نفسه
فمن ایتہ یقول فی نفسه شیئا و بعد نقل این حدیث گفته یعنی علی مرتضی فوات
من است و دیگر کسی را که تعریف و مدح کند نفس خود را زیادہ از این تعریف و مدح
چه خواهد بود بیان کرد پس بھر صفتی کہ موضوع شد محمد مصطفی موضوع است آن صفت
علی مرتضی سوائی نبوت کہ خاصہ مختصہ حضرت رسالت لکما قال فی حدیث
آخر لابی بکر انتھ ازین عبارت سلسلہ افادت بکمال وضوح و ظهور محقق و
وثابیت کہ سوائی شد جمیع منازل و مراتب کل فضائل و مناقب جناب سالتما
صلی الله علیه و آله و سلم برای حضرت امیر المومنین علیہ السلام حاصل بوده و زیادہ
ازین مدح ثنا و وصف اطراف می باشد کہ عینیت جناب امیر المومنین علیہ السلام
با جناب سالتما صلی الله علیه و آله و سلم بارشاد باسداد حضرت خاتم الانبیاء و المرسلین
علیہ و آله و علیہم آلاف التحية الی یوم القنا و محقق است بھر صفتی کہ جناب سالتما
صلی الله علیه و آله و سلم بآن معروف سوائی نبوت جناب امیر المومنین علیہ السلام
بم بآن موضوع بھر گاہ عینیت جناب امیر المومنین علیہ السلام با جناب سالتما
صلی الله علیه و آله و سلم محقق و سوائی نبوت جمیع فضائل و مناقب ماثرو کل محامد
و مکارم و مفاخر سید الاول و الاو اخر علیہ و آله آلاف التحية و السلام الزاہر ہر
جناب امیر المومنین علیہ السلام الملک القادر ثابت باشد در ثبوت جمیع منازل
حضرت بار عن برای جناب امیر المومنین علیہ السلام اصلا شک و ارتیاب و اعتقا
و احتیاج نزد ارباب الباب راہ نیابد و تقدیم کسی دیگر بر نفس رسول محض جرح و حیف

و تفتيح و عدول از حق بمقبوع و عین بلغیان و نشان و عدوان نامستقول باشد و مخفی نماند
که ملا نظام الدین احمد صاحب تحفة المحبین این مشاییر معتبرین اثبات و اعانگی
عالیه درجات سفیه است فاضل معاصر حیدر علی در مفتی الکلام باو متک نموده
چنانچه بعد از عا این معنی که ابو حنیفه کنیت بسیاری از فقها بوده یکی از ایشان امام
اعظم نعمان بن ثابت است و بعضی از اینها از حقیقت فقه بهره نداشتند و بجز در
وقیاس فتوی می دادند و مخالفت احادیث می کردند و این اخبار بجهت شرکت
نام محمد با سدان بنوع دیگر در قلوب خاص و عام جا می گرفت گفته آما آنچه گفته ام که این
کنیت برای بسیاری از فقهاست پس دلالت دارد بر آن کتب فریقین درین مقام
فقط بر قول محمد الدین محمد بن یعقوب صاحب قاموس الکفای کنم حیث قال و ابو
حنیفة کنية عشرين من الفقهاء أشهرهم امام الفقهاء النعمان أحمد بن محمد
و در اثباتش بر عکس این عبارت ملا صدوق شارح کلینی که ملا نظام الدین بنو
در کتابیکه در بحث فریقین از چند کتاب فراهم ساخته نقل کرده و مکتفی می شوم
به بخانه و هم آنکه سید شهاب الدین احمد در توضیح الدلائل علی ترجیح الفضائل
و لا یخفان مولانا امیر المومنین قدس شایه النبی صلی الله علیه و آله
و باره و سلم فی کثیر بل فی کثر الخصال الرضیة و الفعالم الزکیة
و عاداته و عباداته و احواله العلیة و قد صح خلاؤه بالاحیاء
الصیحة و الاثار الصریحة و لا یحتاج الی اقامة الدلیل و الیهمان
و لا یفتقر الی ایضاح حجة و بیان قد عد بعض العلماء بعض الخصال
لامیر المومنین علی التي هو فیها نظیر سیدنا النبی لا یوقال هو

ملاحظه شود که ملا صدوق شارح
کلینی است که در کتاب خود
در شرح کلماتی که در این
کتاب نقل کرده از ملا علی
قاسم الدین است

فصل ما جرد من الکلام من نقل
ظاهر الفیض و الوفاء
ص ۱۰۹
الباب الثالث
عشر فی الخصال

اور في غير ذلك من الامور

من غير ان يكون له دليل
من غير ان يكون له دليل
من غير ان يكون له دليل

على ما في
الكتاب وغيره
من الامور
والله اعلم

نظيرة صلى الله عليه وآله وسلم من جوه نظيرة في الاصل بدليل
 شاهد النسب الصريح بينهما بلا اتياب ونظيرة في الطهارة بدليل قوله تعالى
 انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت يطهركم تطهيراً ونظيرة في آية
 والى الامامة بدليل قوله تعالى ما نزلناك الله ورسوله والذين آمنوا الذين يقولون
 الصلوة ويؤتون الزكاة وهم راكعون نظيرة في الاداء والتبليغ بدليل
 الوحي الوارد عليه يوم اعطاه سورة براءة لغيره فنزل جبرئيل عليه
 والسلام وقال لا يود بها الا انت او من هو منك فاستعان بها منافقوها
 على رضى الله تعالى عنه بوحى الله تعالى في الموسم ونظيرة في كونه موكلاً
 الامامة بدليل قوله صلى الله عليه وآله وبارك وسلم من كنت موكلاً
 فهذا على موكلاً ونظيرة في حاثلة نفسيهما وان نفسه قامت مقام نفسه
 وان الله تعالى اجري نفس على مجرى نفس النبي صلى الله عليه وآله وبارك
 وسلم فقال من خالفني من بعد ما جاءك من العلم فقل تعالوا
 ندع اباؤنا وابناءكم ونساءنا ونساءكم وانفسنا وانفسكم ونظيرة في
 فتح بابيه في المسجد كفتح باب رسول الله صلى الله عليه وآله وبارك
 وسلم وجاز دخول المسجد جنباً لحال رسول الله صلى الله عليه وآله
 وبارك وسلم على السواء هذا معنى كلامه ومن تتبع احواله في الفضائل
 المنصوصة وتفحص احواله في الشاغل المنصوصة يعلم انه كرم الله
 وجهه بلغ الغاية في اقتفاء آثار سيدنا المصطفى وان النهاية في اقتفاء
 انواره حيث يبلغه غيره مقتضى وقد قال حجة الله ورضوانه

ادعوا من اولاد محمد

عليه في خطبة طويلا قلته وقد علمت موضع من رسول الله صلى الله عليه وآله بآله
وسلم بالقرابة القريبة والمنزلة المخصوصة ووضعت في حجره وانا وليد
الى صلاته ويكنى في فراشه شقني عرقه كان صلى الله عليه وآله بآله
وسلم موضع الشئ ثم يلقيه وما وجد في كذبة في قول لا خطلة في فعل
ولقد قرن الله تعالى به صلى الله عليه وآله بآله بآله وسلم من لدن ان كان
فيهما اعظم ملك من الملائكة يسلك به سبيل المكارم ومحاسن اخلاق المعالي
ليلة فاداره ولقد كنت اتبعه اتباع الفصيل اثر امه يرفع لي كل يوم علما من
اخلاقه ويامرني بالاقبال به ولقد كان يجاور في كل سنة بحراء
فاداره ولا يرا الا غيري لم يجمع بيت واحد يومئذ في الاسلام غير رسول الله
صلى الله عليه وآله بآله وسلم وخديجة رضي الله عنها وانا انما انا
ارى نور الوحي والرسالة واشتم ريح النبوة ولقد سمعت لذة الشيطان
حين نزل الوحي عليه صلى الله عليه وآله بآله وسلم فقلت يا رسول الله ما هذه
الرونة فقال هذا الشيطان قد اليس من عبادته انك تسمع ما اسمع وترى
ما ارى لا انا لست بنبي ولكنك وزير وانك لعل خير راحة الله ورضوانه
ازين عبارات ظاهرت كهركاه جناب امير المؤمنين عليه السلام شنيذ وحققت
كن ان جناب سالتاب صلى الله عليه وآله وسلم برسيد جناب سالتاب صلى الله عليه وآله وسلم
ارشاد فرمود كه تو ميشنوي آنچه من ميشنوم و مني چيني من چيني مگر اينكه بدستيكه تو
نيستي نبي و لكن تو وزير هستي و بدستيكه تو خير هستي و اين ارشاد حضرت در آنكه
فرقي درميان جناب سالتاب صلى الله عليه وآله وسلم و در آنحضرت نبود بغير توبه

قال رسول الله صلى الله عليه وآله
من اراد ان يخلص نفسه من النار
فليكن من عبادي و لا يترك شيئا مما
امرني به و لا يترك شيئا مما نهيتني
عنه و لا يترك شيئا مما امرني به
من عبادتي و لا يترك شيئا مما نهيتني
عنه و لا يترك شيئا مما امرني به

در کتاب التاج فی مناقب ائمه

در کتاب التاج فی مناقب ائمه
در کتاب التاج فی مناقب ائمه
در کتاب التاج فی مناقب ائمه

پس هرگاه جمیع منازل جناب سالتحاب صلی الله علیه وآله وسلم سوای نبوت برای
حضرت امیر المومنین علیه السلام ثابت باشد جمیع منازل حضرت بارون علیه السلام
بالا اولی برای آنحضرت ثابت باشد و ثبوت عموم منازل ازین ارشاد علاوه بر دلالت
استنباط بران سبب لالت لفظ ما بران است زیرا که ما موصوله لالت لفظ عموم است
بتصویرات محققین و منقذین فن اصول و عربیت و علاوه برین دلالت ظاهر خود
سید شهاب الدین این بادشاه با سداد و در معرض احتیاج استدلال رسیدن جناب
امیر المومنین علیه السلام بغایت مرتبه در اقصاء آثار جناب سالتحاب ظاهر شد
جهایت در اقتباس از آثار آنحضرت ذکر کرده و ظاهر است که این استدلال احتیاج دست
نمی شود مگر ثبوت عموم منازل و کفی به درغمالا لفظ کل معاند محاذل شخصه
آنکه جناب سالتحاب صلی الله علیه وآله وسلم بدرگاه پروردگار عرض کرد که بارالها
تحقیق که من میگویم چنانچه گفت برادر من موسی بارالها گردان برآین و در اینها
برادر من علی با خود سگ گردان باو پشت من و شریک گردان او را در امر من که تسبیح کنیم ترابسیا
و ذکر کنیم ترابسیا تحقیق که تو سحی بیفتندی و این حدیث را احمد بن محمد بن حنبل
و احمد بن موسی بن مردویه و احمد بن محمد بن ابراهیم الشعلبی و ابو نعیم احمد بن حنبل
الاصبهانی و ابوبکر احمد بن علی بن ثابت الخطیب و علی بن محمد الجلابی المعروف
بابن المغازی و علی بن الحسن بن ابی اسد المعروف بابن عساکر و یوسف بن
فرع علی سبط ابن الجوزی و سید شهاب الدین احمد و عبد الرحمن بن ابی بکر سیوطی
و مرزا محمد بن معتمد خان بدخشی و محمد بن اسمعیل الایمری و غیر ایشان روایت کرده اند
محمد الدین طبری در ریاض النضره گفته عن اسحاق بن عمار قال سمعت رسول الله

صلوات علیهم
در کتاب التاج فی مناقب ائمه
در کتاب التاج فی مناقب ائمه
در کتاب التاج فی مناقب ائمه

ابو عبد الله محمد بن يوسف

ان عمر محمد بن يوسف حدثهم ثنا ابو اسحق المديني ثنا احمد بن محمد بن
 الحسين بن ثابت المديني خادموه من جعفر بن شاذان عن شعبة عن الحكم
 عن عكرمة عن ابن عباس قال اخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم بيده
 صلى الله عليه وسلم اربع كعاب ثم رفع يده الى السماء فقال اللهم سألوك موثمين عمر
 وانا عجل سالك ان تشرح لي صدقك وتيسر لي امرى وتحلل عقدة من لساني
 فيقوم اقول اجعل لي ذرياً من اهل علياً اشد دبة ازرى واشركه في امرى
 قال ابن عباس سمعت منادياً ينادى يا احمد قد اوتيت ما سالت فقال
 النبي يا ابا الحسن ارفع يدك الى السماء وادع ربك واسأله ان يعطيك
 فرفع علي يده الى السماء وهو يقول اجعل لي عندك عهداً واجعل لي عندك
 ودافاً فانزل الله على نبيه ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات سيجعل لهم
 الرحمن وداً فتلا النبي صلى الله عليه وسلم على اصحابه فحبوا من خرج للا
 محباً شديداً فقال النبي صلى الله عليه وسلم ما يحبون ان القرآن اربعة
 ارباع فربع فينا اهل البيت خاصة وربع حلال ربع حرام وربع فاقص
 والحكام والله انزل في علي كرام القرآن قسبط ابن الجوزي ورتبه ذكره في بعض
 الكتب قال احمد في الفضائل ثنا ابن غناب في رواية كتب اليها يدك في
 من يعقوب حدثهم عن علي بن عباس عن الحارث بن حصيرة عن القاسم
 قال سمعت رجلاً من خثعم يقول سمعت اسما بنت عميس تقول سمعت رسول الله
 صلى الله عليه وسلم يقول اللهم اني اقول كما قال نبي موسى اللهم اجعل لي
 وزيراً من اهل علياً اشد دبة ازرى واشركه في امرى كي ينجيك كثير

عقد من قبل من كان
 من اهل بيتنا ان جعل عندنا
 واني قد اذعن من اشد دبة
 في امره

۱۹
 ص ۲۴۴
 للباب الثاني من كتاب

اوله و دومه و سوم

و تذكره كثير الاية وشهاب الدين احمد در توضيح الدلائل على ترجيح الفضائل لقتل عن اسماء
بنات عيسى رضي الله تعالى عنها قالت سمعت رسول الله صلى الله عليه وآله وبارك
وسلم يقول اللهم اني اقول كما قال اخي موسى اجعل لي ويزا من اهل عليا الشدة بدارك
واشركه في امري كي يستحك كثير او تذكره كثير انك كنت بنا بصيرا واه الطير
قال خرجها احد في المناقب والمراد بالامر غير الدعوة ودر تفسيره بنور سبوحه ذكره
اخرج ابن مردويه والخطيب ابن عساكر عن اسماء بنت عيسى قالت قلت رسول الله
بازاء شهيد وهو يقول اشرق شير اشرق شير اللهم اني اسألك بما سألك اخي موسى
ان تشرح صدره ولن يفسد امره ان تمل عقدة من لسانه فيقول اجعل لي ويزا
من اهل عليا اخي شدته ازرك واشركه في امري كي يستحك كثير او تذكره
كثير انك كنت بنا بصيرا ودر حديث نزول آية اقاموا ليكم الله كه ابن مردويه
ويعلي واية كروه اند ودر مفتاح النجا هم در مقامات نازله در شان جناب امير المؤمنين
عليه السلام كه بعد ذكر آن گفته الايات النازلة في شان امير المؤمنين كثير
جدا لا يستطيع استيعابها فاوردت في هذا الكتاب لئلا وليا بها ذكر كروه
مذكور است فلما فرغ النبي صلى الله عليه وآله وسلم من صلوة رفع راسه
الى السماء وقال اللهم اني اخي موسى اسألك فقال رب تشرح لي صدره
ويشرح امري واجعل عقدة من لسانه فيقول واجعل لي ويزا
من اهل هار من اخي شدته ازرك واشركه في امري فانزلت عليه
فوانا ناطقا سنشد عضدك باخيك ونجعل لك سلطانا فلا يسلط
اليكما باياتنا اللهم وانا محمد نبيك وصفيك اللهم فاشرح لي صدره

سوال في كتاب فضائل عليا
عنه السلام ودر مقامات نازله
در شان جناب امير المؤمنين
عليه السلام ودر حديث نزول
آية اقاموا ليكم الله كه ابن
مردويه ودر مفتاح النجا هم
در مقامات نازله در شان
جناب امير المؤمنين عليه السلام
كه بعد ذكر آن گفته الايات
النازلة في شان امير المؤمنين
كثير جدا لا يستطيع استيعابها
فاوردت في هذا الكتاب لئلا
وليا بها ذكر كروه

سوال في كتاب فضائل عليا
عنه السلام ودر مقامات نازله
در شان جناب امير المؤمنين
عليه السلام ودر حديث نزول
آية اقاموا ليكم الله كه ابن
مردويه ودر مفتاح النجا هم
در مقامات نازله در شان
جناب امير المؤمنين عليه السلام
كه بعد ذكر آن گفته الايات
النازلة في شان امير المؤمنين
كثير جدا لا يستطيع استيعابها
فاوردت في هذا الكتاب لئلا
وليا بها ذكر كروه

وبيد امرى جعل له وزيراً من اهل عليا الشاذلي تهرى قال ابو ذر فاستقر
 رسول الله صلى الله عليه وسلم كلامه حتى نزل جبرئيل عليه السلام مرسل
 عن جلال فقال يا محمد اقرأ فانزل الله عليه انما وليكم الله ورسوله والذين آمنوا
 الذين يتقون الصلوة ويؤتون الزكاة وهم بالكون شيخ بن محمد الجعفي صلي
 في كتاب كنز البرهان الكسبي الاسرار الوبيد الغيبية كنهه ان كبره صر طبعه شدة وركه
 زاد بالامانة شرفاً وعلماً ديد به يوم واحد وبيت صديقه ازان منتخب كرهه گفته وقال صلى
 عليه وسلم اقول كما قال اخي موسى الله هو جعل له وزيراً من اهل اخي عليا
 الشاذلي به ازدي اشرکه في امری کی شجاعت کثیراً و ذکر کثیراً انک کنت بنا
 و نزل جبرئیل علیہ السلام علی النبی صلی اللہ علیہ وسلم فقال یا محمد ان
 متک یقرأ لک السلام و یقول لا اله الا الله منک منزلة طرون من موسى لکن لا نبی
 بعدک و محمد بن اسماعیل الامیر و غیره فی شرح تفسیر طویة نقله عن الجلب الطبری گفته
 و عن اسماء بنت عمیس قالت سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول اللهم
 انی اقول كما قال اخي موسى جعل له وزيراً من اهل اخي عليا الشاذلي تهرى
 و اشرکه في امری کی شجاعت کثیراً و ذکر کثیراً انک کنت بنا بصیراً اخرجه احمد في
 التناقب والمراد بالامر غير النبوة كما تقدم ازين حديث شريف تلخيصه است که جناب
 صلى الله عليه وآله وسلم سوال کرده از حق تعالی که برگرداند علی علیه السلام که از اهل بیت
 وزیر انتخاب شد بکنند با حضرت از انجمن و شریک گردانند آنحضرت را در امر انتخاب
 و این سوالات مثل سوالات حضرت سید و در باب حضرت بارون علیهما السلام است و خود
 جناب کتاب صلی الله علیه و آله و سلم بیان فرموده و بدیکی است که چنانچه سوالات

حضرت یارون کسی یارین امر قائم نے قوا تست شد پس همچنین تخصیص
 جناب سالتاب صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم وزیر مطلوب خود را با آنکه از اہل آنجناب
 باشد ہمین وجہ خواہد بود کہ غیب حضرت امیر المومنین علیہ السلام کسی یارین امر
 قائم نمی توانست شد پس انحصار وزارت در ذات قدسی صفات جناب
 امیر المومنین علیہ السلام دلیل صریح است بر افضلیت جناب امیر المومنین علیہ السلام
 و علامہ برین لفظ امر در قول جناب رسالتاب صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم و اشترکہ
 فی امری لالت بر عموم می کنند زیرا کہ اسم جنس مضاف دلالت بر عموم می نماید کما سبق
 التصحیح عن قول العربیة والاصول و علامہ بران کما استحسن توفیقہ
 بالخصوص عموم لفظ امر مضاف حسب افادات و تصریحات محققین و منقذین
 قوم دریافتی کہ لفظ امر را در آیہ والذین یخالفون عن امرہ عام میدانند و ہر گاہ
 لفظ امر عام باشد دلالت بر شرکت جناب امیر المومنین علیہ السلام در جمیع امور
 آنحضرت خواہد کرد ولیکن نبوت مستثنی از این چنانچہ محب الدین طبری گفتہ کہ مراد
 بامر غیر نبوت است پس ما عدای نبوت در جمیع امور جناب رسالتاب حضرت
 امیر المومنین علیہ السلام شریک باشد و ظاہر است کہ از جملہ امور آنحضرت عصمت
 و افضلیت و کمال علم و تقوی و مفترض الطاعتہ و واجب الاتباع بودن آنحضرت است
 پس جناب امیر المومنین علیہ السلام در این امور ہم شریک باشد و ثبوت شرکت
 درین امور و دلیل قاطع و برہان ساطع بر امامت و خلافت امام المغارب
 و المشرق بلا فصل قاصد و بلا فرق خارج است و اللہ المادی الی اوراک الحقائق
 و کشف الدقائق و تشیید الوثائق و ایضاح الطریق

بسیار علم و تقوی و کمال
 سالتاب صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم
 متذکر اینست کہ این امر
 می شود

المراد عام الامور

قوله دوم آنکه لایسلم که از جمله منازل یارون یا موسی خلافت او بود بعد الموت نیز که
اگر یارون بعد از موسی بنده می بود رسول مستقل بود در تبلیغ و این مرتبه گاهی اندوز
نمیشد و با خلافت منافات دارد زیرا که خلافت نیابت نیست اصالت را بانیست
چه منافات اول خدام عالی مقام حضرت شاه صا چنانچه در بیان چه اول از وجوه خلافت
حواس اعدای خود ظاهر فرموده اند و غایت کیاست همارت مناسبت تبحر و صداقت
ملازمان عالی در علم اصول و علم نحو و اقصای اطلاع بر طرق این حدیث شریف مستقیم
و قوت بر تحقیقات و افادات مثبتین اتصال شناسا هر نموده اند همچنین درین
وجه دوم کثرت ممارست خود با کلام الهی که بر حفظ آن نهایت افتخار و بهشت سازد و در
تمام در باب المطاع آغاز نهاده اند و تمام اطلاع بر تحقیقات مفسرین و روایات
مورخین و تصریحات متکلمین و تنصیصات محدثین بلکه نهایت خوض و غور در افادات
والد ماجد خود و کمال ضبط و حفظ کلمات خود و در دیگر ابواب بلکه غایت اتقان کلمات
همین بحث که یک صفحه بیش نیست ظاهر فرموده اند بر عاقل ووشیار بطلان این وجه
مشتمل بر آشکاره بر رخسار هویدا و آشکار است بچند وجه اول آنکه هرگاه درین وجه ادعا
منافات خلافت بانیت با جهار و اصرار تمام دارند پس در حقیقت سعی تبلیغ در ابطلان
حمل حدیث منزلت بر منزلت معهود که قرینه آنرا در کلام سابق ادعا کرده اند نیز می نماید
زیرا که بنامی کلام سابق بر ثبوت خلافت حضرت یارون علیه السلام تشبیه خلافت
علویه با خلافت یارونیه است و هرگاه خلافت بانیت منافات داشته باشد خلافت
حضرت یارون علیه السلام معاذ الله باطل خواهد شد پس حمل حدیث منزلت بر منزلت
معهوده بهم که اهتمام در اثبات آن کرده است سمتی از جواز نخواهد داشت و هرگاه حمل

سکال خلافت

در مقام شریعت و منزلت

ادعای منافات خلافت بانیت
محل عمل حضرت منزلت بر حق است
کسابقا صاحب نقد ادعای خلافت

حدیث بر منزلت مسجوده خلافت خاصه هم باطل شد پس نهایت حیرت هست که حال است
 یارون و توجیه را که درین حدیث برای جناب امیرالمومنین علیه السلام ثابت شده بر کدام منزلت
 حمل می کنند غالباً این حدیث را عاری از معنی گردانند لیکن حسانت خسارت گویند
 که از شاهد صریح من نطق بالاضداد اصلاً دلالت بر منزلتی از منازل نمیکند کلام بی معنی
 معاذ الله من ذلک دوم آنکه خلافت حضرت یارون علیه السلام بنصر صریح کلام
 که کلماتیه الباطل من بین یدیه و کلام من خلفه صفت آنست ثابت شد قال الله
 تعالی قال موسی اخیه هارون اخی فی قومی واصلی و لا تتبع سبیل المفسدین
 این آیه کریمه صریح است بر آنکه حضرت موسی حضرت یارون علیهما السلام را خلیفه خود
 گردانیده پس از عاسقات خلافت بانبوت از مظاهر ائمه هدی و غائب خرافات و رتبه
 فصیح و نکته بصریح کلام خالق کائنات است معاذ الله من ذلک و اعجاب که حضرت موسی
 علیه السلام بنصر صریح حضرت یارون علیه السلام را خلیفه خود گردانیده و حق تعالی
 در کلام بحر نظام آنرا حکایت نموده باز حضرت مخاطب نبوت را منافی خلافت دانست
 و می فرماید که خلافت نیابت نبی است و اصالت ابانیاست چه مناسب است اگر تشکیکی
 مؤلف العقل و سؤالی فاقد الفضل مد دلالت کلام رب منعم که نص واضح بر خلافت
 حضرت یارون علیه السلام است راه تحریف و توجیه خیر و جیه بیاورد دلالت آن بر
 کلام نماید ناچار افهام و اسکات او با قوال و تصریحات اساطین مفسرین نمایم پس باید دانست
 که اجماع مفسرین سنی و اکابر و اعظم محققین ایشان در تفسیر قول حضرت موسی علیه السلام
 می نمایند و طریق تاویل علی و توجیه خیر و جیه پیش نمی گیرند و در وجه آیه مذکور
 می شود سوم آنکه در تفسیر نقه ابواللیث نصر بن محمد السمرقندی که محمد بن سید و منا

موسی
 رکوع ۹۰
 سوره احزاب

در این کتاب خلافت حضرت یارون علیه السلام

رد روی منافی
نبوت با خلافتخلافت حضرت یارون
از تفسیر ابوالکلیب

علیه و از جواب مرضیه عبدالقادر و کتاب علام الاخیار کفوی طبقات خفیه قاری امثال
آن واضح و لایح است که درست و قال موسی لا خیه هارون یعنی قال له قبل انطلاقه
الی الجبل اخلفنی فی قومی یعنی کن خلیفه علی قومی و اصل یعنی در هم بالصلاح
و یقال و اصل یعنی هم و لا تتبع سبیل المفسدین یعنی و لا تتبع طریق العاصین
و لا ترض به و اتبع سبیل المطیعین این عبارت و دلالت صریحه دارد بر آنکه مراد از
اخلفنی کن خلیفتم علی قومی است پس استخلاف حضرت موسی حضرت یارون را بر قوم خود
و حصول خلافت حضرت موسی برای حضرت یارون علیهما السلام بلا ارتیان و تشکیک
در کمال فوضوح و ظهور ثابت شد و دعوی منافات نبوت با خلافت مبادی منبثا
گردید و الحمد لله علی ذلک چهارم آنکه ابوسخن احمد بن محمد بن ابراهیم ثعلبی که از اکابر
اساطین اصاظم و مفسرین سنیست و نبذی از مناقب فخره و محامد زاهره او در
دوم مجلد حدیث غدیر بسمع تو رسیده نهایت جلالت شان رفعت منزلت او نزد
والد مخاطب بهم دریافتی نهایت تصریح و توضیح حصول خلافت حضرت موسی برای
حضرت یارون علیهما السلام ثابت ساخته چنانچه در کتاب الکشف و البیان فی
تفسیر القرآن گفته و قال موسی عند انطلاقه لا خیه هارون اخلفنی کن خلیفه فی
قومی و اصل و اصلهم بحاکم ایاهم علی طاعة الله و عبادته و یحکم ابو
محمد حسین بن مسعود الفراء البغوی که فضایل فحیمه و محامد عظیمه او بالا تر از آنست
که محتاج تمییز و توضیح باشد و خود مخاطب در رساله اصول حدیث او را بر تبیان
ترجم و تفسیر و دیگر شراح حدیث رسانیده نیز تصدیق مخاطبان حق در دعوی
منافات خلافت با نبوت می نماید که خلافت حضرت یارون بوضوح تمام ثابت

خلافت حضرت یارون
از تفسیر ثعلبی

[illegible]

١- قل في عالم التفتيز

مختصه اسون فو علم میری

فلا تلتفتن الى ما كان منكم

می فرماید قال موسى عند انطلاقه الى الجبل المنجاب
لاخيه هارون اخلفني في قومي ششم آنکه هارون محمد بن عمر مختاری که
 لکال منق و هارت و براعت او در فنون عربیه و غایت خوض و غور او در نکات تفسیر
 مسلم اکابر اساطین سنیست و بنده ای از فضائل جمیل و مدائح جلیل و اواز نایب یا فعی
 و جامع الاصول و دیگر کتب فحول توان نیست و تفسیر کشف فرموده و قال موسی لاخیه
 هارون هوون عطف بیل لاخیه قومی اللهم علی النداء اخلفني في قومي کن خلیف من
 فهم و اصلح و لا تتبع سبیل المفسدین و کن مصلحا ای و اصلح ما یجب ان یصلح من امور
 بنی اسرائیل و من دعاك منهم الى الفساد فلا تتبعه و لا تطعه ازین عبارت هم
 صراحه واضح است که مراد از اخلفني في قومي آنست که خلیفه من باش و ایشان پس حصول
 خلافت حضرت موسی ای حضرت هارون بکمال وضوح ظاهر گردید و زعم تو بیست
 نبوت با خلافت از هم پاشیده قسم آنکه فخر الدین محمد بن عمر الرازی که غایت شهنشاه
 فضل و جلالت هارت و براعت و نقد و تحقیق او نزد اکابر قوم حاجت ایضاح و
 انضمام مدار وراثت خلافت حضرت هارون علیه السلام و ابطال و افساد زعم منافات
 نبوت با خلافت که راه شاه صاحب زنده مساعی جمیل بتقدیم رسانیده در مفاتیح الغیب
 گفت و البحث الثانی قوله اربعین ایلة نصب علی الحال ای قوما لفا هذا العذر
 و اما قوله و قال موسی لاخیه هارون عطف بیل لاخیه قومی اللهم علی
النداء اخلفني في قومي کن خلیف من فهم و اصلح و کن مصلحا او و اصلح ما یجب ان یصلح
 من امور بنی اسرائیل و من دعاك منهم الى الفساد فلا تتبعه و لا تطعه فان قبل
 ان هارون کان شریک موسی علیه السلام فی النبوة فکیف یجعل خلیفه

سابقہ جملہ صلہ و دیون

نور الهدى والنجاة من الضلال

لنفسه فلان شريكاً لا نسل على حاله من خلافة ورعا لانسان من المنصب الا على
الى الا دون يكون احانة قلنا الامر وان كان كما ذكرنا الا انه كان موافقاً لسلام
هو الاصل في النبوة ثم انما نظام الدين حسن بن محمد بن حسن النيسابوري
بسم اثبات خلافت حضرت فارون عليه السلام ودفع توهم منافات نبوت با خلافت
البلغ وجوه نموده چنانچه در غرائب القرآن غاسبها الفرقان گفته اخلض في قومي كنت
خليفة فيهم واصلي كن مصلحاً او واصلي ما يجيبان يصلح من امورهم في اسرائيل ومن
دعاك الى الفساد فلا تتبعه انما جعل خليفة مع ائمة شريكه في النبوة بعد
واشريكه في امرى الشرياء على حاله من الخلافة لان نبوة موسى كانت بالاحياء
ونبوة هارون تبعية فكانه خليفة ونبوة خاتم الانبياء قاضي ناصر الدين عبد الله
بن عمر البيضاوى در انوار التنزيل واسرار الناموس كه نهايت مشهور و معروف است
و در بيان طلبه علوم متداول و در درس شان داخل است گفته قال موسى لاختيه هارون
اخلض في قومي كن خليفة فيهم واصلي ما يجيبان يصلح من امورهم او كن مصلحاً
ولا تتبع سبيل المفسدين ولا تتبع من سلك الفساد ولا تطع من دعا اليه
و هم انما ابوا لبركات عبد الله بن احمد بن محمود تفسير يدارك التنزيل و حقائق
التاويل گفته قال موسى لاختيه هارون هو عطف بيان لاختيه اخلض في قومي
كن خليفة فيهم واصلي ما يجيبان يصلح من امور بني اسرائيل يارو هم انما دعا له
اسماعيل بن عمر بن كثير المشقى في تفسيره و تفسير آية قال موسى لاختيه هارون اخلض في قومي
الاية گفته فلما تم الميقات عن موسى على المذاهب الطور كما قال تعالى يا بني
اسرائيل قد افخيناكم من عدوكم واعدناكم جانب الطور الايمن والاية

خلافت حضرت فارون
در تفسير نيسابوري

خلافت حضرت فارون
در تفسير بيضاوي

خلافت حضرت فارون
در تفسير كثير

موسیٰ خلیفه موسیٰ علی بن اسرائیل ان شاء الله و صلوات الله علیه

فجئناک استخف موسیٰ علی بن اسرائیل ان شاء الله و صلوات الله علیه
 الا فساد و هذا تنبیه تذکره و الا ظهور علیه السلام نبی شریفی که در حدیث
 له و جامة و جلالة صلوات الله و سلامه علیه علی سائر انبیاء الله و از او
 آنکه ابو السعد بن محمد العمادی در شرح و التعلیل السلیم الی هذا کتاب الکرم گفته و قال
 موسیٰ خلیفه هارون حین فوجیه الی المناجاة حسبما امر به اخلفه ای کن
 خلیفه فی قومی و رافهم فیما یاتون و ما یدعون سیر و بهم آنکه جلال الدین عبد الرزق
 بن ابی بکر سیوطی در تفسیر جلال الدین محلی که مجموع آن معروف است بتفسیر جلال الدین
 و قال موسیٰ خلیفه هارون عند ذهابه الی الجبل للمناجاة اخلفه کن خلیفه
 فی قومی و اصطلح امرهم چهار و بهم آنکه محمد بن احمد الشریفی الخطیب در سراج منیر فی الامامة
 علی مرقه بعض معانی کلام ربنا الکرم الخیر گفته و قال موسیٰ خلیفه و قوله هارون
 عطف بیان لاخیه ای قال له عند ذهابه الی الجبل للمناجاة اخلفه ای کن
 خلیفه فی قومی و اصطلح امرهم ای ما یجب ان یصلح من امورهم او کن مصححاً یا نزل و بهم آنکه محمد
 محبوب عالم بن صفی الدین جعفر در تفسیر خود که معروف است بتفسیر شامی در تفسیر آیه
 و واعدنا موسیٰ ثلثین لیلۃ و اتمناها بعشر الا یه گفته و واعد و ادیم موسیٰ شایان
 روز و تمام کردیم آنرا بده دیگر پس تمام شد و عده گاه پروردگار او پهل شبان روز و
 موسیٰ برادر خود یارون را که تو خلیفه من باش در میان قوم من و بصلاح کار کار او پیرو
 مکن یا شاه کار ز این عبارات عدیده و اقادات سدید و دلالت واضح و بر آنکه
 قول حضرت موسیٰ علی خلیفه که در قرآن مجید مذکور است دلیل قاطع و برهان ساطع است
 بر حصول خلافت آنحضرت برای حضرت یارون علیه السلام زیرا که در بیان علی بن

خلافت حضرت یارون
تفسیر ابو السعد محمد

تفسیر ابو السعد محمد

خلافت حضرت یارون
تفسیر ابو السعد محمد

خلافت حضرت یارون
تفسیر ابو السعد محمد

تفسیر اخلاقیه پسر خلیفه بنی قریظی که کورست و ظاهر و بدی است که کور خلیفه بنی قریظی
خلافت حضرت یارون علیه السلام است حتما و قطعا چه ملا و بتاود بعضی این عبادات بخوار
حضرت یارون بنی اسرائیل مذکورست و بواسطه دلیل ظاهر و برهان بابرصل حصول خلافت
یارون علیه السلام بعد از محمد و الحقه کمال صدق شاه صاحب ادعای منافات خلافت
یا نبوت تصدیح کلام بتعام و افادات صریحه مفسرین اسلام محقق و مبهرین گردید اگر کسی
شاه صاحب کلام ملک اسلام و تصریحات مفسرین اسلام از کجای و اعوجاج باز ندارد
تا چاره در وجه آنیه دفع عمارات و رفع منافات تصریحات را با تاریخ و اهل کبر کارین
خطب احوال انبیاء و اوصیاء علیهم السلام است می نمایم و بیزید ابضاح تفصیل و فلیت افعام
و تجیل می نمایم شانزدهم آنکه ثعلبی در حاشیای الجبال گفته قال اهل السیر و اصحاب
التواریخ لما اهل الله فوجوه قومهم قال موسى ان ذلک الجبل لیقات ربی
و اتیکم بکتابه بیان مآثرتون مانند و من و احدهم ثلثین لیلۃ و متخلف
علیهما خاه هارون ابن جبریت و فتح است که اهل سیر و ارباب تواریخ تصریح کرده
یا آنکه حضرت موسی علیه السلام حضرت یارون بنی اسرائیل خود خلیفه ساخت و بعد از آنکه
ابو الحسن محمد بن عبد الله السامی رقصه الانبیاء که صلی الله علیه و آله در برهان فی علماء
مندی آخر الزمان و عبد الرحمن بن عبد السلام بن عبد الرحمن بن عثمان شافعی
صغیری در تریقه المجالس و غیره ما فی غیرها از ان نقل میکنند و نسخ عتیقه آن پیش فقیر
حاضرست گفته فلما عبور موسی البحر سار فی بنی اسرائیل یرید الطور فاذا هم
بقوم قلاتخن و احصا ما و هم عاکفون علی عبادتها فقال المسفها و هم و
کانوا قریبی العهد بعبادة الاضنام و یا موسی اجعل لنا الهاکماله الهة قال انکم

ص ۳۹۹
باب اول کتب الی اهل
و اهل و اهل و اهل
عین و اهل و اهل

تفاوت صورت یارون
و اهل و اهل

مسکون و غیره

توضیح و تفسیر

قوم تجهلون فقال لهم ان هؤلاء متبر ما هم فيه باطل ما كانوا يعملون ثم قال
 ان الله ابغىكم الها وهو فضلكم على العالمين فاستغفر الله عما قلتم فسأ
 القوم وفي قلوبهم حبا لصنام حتى قري من الطور فاستخلف اخاه هارون على
 قومه من عبارات دلالت صریحه دارد بر آنکه حضرت موسی حضرت یارون علیه السلام
 خلیفه بر قوم خود فرمود و محمد بن اسماعیل بن ابی الکرم محمد بن محمد بن عبد الکرم
 الشیبانی المعروف بابن الاثیر الحزری در تاریخ کامل گفته فلما اهل الله فرعون و لقی
 بنی اسرائیل قال انا موسی بن ناسب الكتاب الذی عندنا
 فقال موسی به ذلك فامره ان يصوم ثلثین يوما ویطهر ویطهر ثیابه
 ویاتی الی الجبل جبل طور سیناء لیکلمه یعطیه الكتاب فصام ثلثین يوما
 اول فی القعدة و سار الی الجبل استخلف اخاه هارون علی بنی اسرائیل من
 عبارات هم دلالت صریحه دارد بر آنکه حضرت موسی حضرت یارون علیهما السلام
 بر بنی اسرائیل خلیفه فرمود و نور و هم آنکه علامه بدر الدین محمود بن احمد العینی که از انکار
 محققین و اهل تفقیدین قوم است و حقا بجان فی تاریخ اهل الزمان در فصل قصه حضرت
 موسی علی نبینا و آله و علیہ السلام گفته النوع الحادی والثلاثون قصة السامری
 قال تعالی اتخذ قوم موسی من بعد الاکبة قالوا لما ذهب معی علی السلام
 الی الجبل لم یقار به استخلف علی قومه اخاه هارون علیه السلام پس محمد بن حسن
 توفیق نهایت صدق شایع صاحب را و حای منافات خلافت بانبوت و رسالت
 چنانچه از فصل کلام الهی و قصص بحات مفسرین ظاهر شد چنانچه ان تنصیصا اهل سیر و خیرین
 ثابت و واضح گره بد و اگر اولیای شایع صاحب را نص صریح ملک علام و حضرت

موسی بن اسماعیل
 معروف بابن الاثیر
 الحزری در تاریخ
 کامل گفته
 فلما اهل الله
 فرعون و لقی
 بنی اسرائیل
 قال انا موسی
 بن ناسب الكتاب
 الذی عندنا

نکات اردو سنازل
 ابراهیم

نکات اردو سنازل
 ابراهیم

مفسرین مجامع و افتاد احبار باب سید مورخین اعلام هم مجمل در شتر سارنگند و از دست
مناجات خلافت با نبوت باز ندارند و بنایت الهی در وجود آیه ابطال این منافات
یا افتاد است تکلیف ثقات متصرفین اساطین بنظرین عالی درجات سنیہ می نماید بستم آنگه
حسین بن محمد دیار بکری در تاریخ نمیشد فی احوال النفس التفسیر گفته و خلف رسول الله
صلی الله علیه وسلم علی بن ابیطالب علیه اهلہ امر که با کافیه فیه فیه جفیه
للمنافقون و قالوا ما خلفه الا استنقا لا منه فلما قالوا ذلك اخذ علی سلا
ثم خرج ختانی رسول الله صلی الله علیه وسلم وهو نازل بالجرف فقال
یا بنی الله زعم المنافقون بانک ما خلفت الا انا و استنقلتنی و تخطفت
منه فقال کذبوا و لکنی خلفتک لما ترکک و دایمی خارج فاکلفنی فی اهل
واهلک اما لا ترضه یا علی ان تكون منی بمنزلة هارون من موسی الا
انه لا بنی بعدک فرجع الی المدینة و مضی رسول الله صلی الله علیه وسلم
لسفره کذا فی الککام و شرح المواقف و قال الشیخ ابوالحسن الفیروزانی فی
عقائد الا ای حین توجه الی مبیقات دهره استخلف هارون فی قومه ازین
عبارات ظاہرست کہ شیخ ابوالحسن در کتاب عقاید تصریح کرده بآنکه حضرت سید
قوم بقیات پروردگار استخلاف فرمود حضرت هارون بآورد قوم خود بستم و بستم
ابوشکر محمد بن عبد السعید الکشی در ترمذیة و هارون علیه السلام کان خلیفة
موسی و حیوة و لو یکن بعد وفاته لانه مات قبل موسی علیه السلام
بستم قوم آنکه سید خیر علی بن محمد البحرانی در شرح مواقف گفته الجواب منع
صحة طریق کما منعه الا مدی عند المحدثین که صحیح و انکان من قبل

ص ۲۴۵
خود و بول من الوطن التاسع
خود قاضی الشیخ التاسع
من الترمذیة الشیخ التاسع

خلافت حضرت هارون
حقاً و ابوالحسنی
عنه العباسی

ص
نظیر حضرت هارون
از ترمذیة

الاحاد او نقول على تقدير صحته لا عموم له في المنازل بل المراد استخلافا
على قومه كما في قوله واختلف في قومي لا استخلافه على المدينة أي المراد من
الحديث أن عليا خليفة منه على المدينة في غزوة تبوك كما أن هارون خليفة
لموسى في قومه حال غيبته ليست سوم أنك شيخ الاسلام عهد ابن شمس
بجمال الدين الانصارى للابورى المعروف بمخدوم الملك مكرتتاب عصمة الانبياء
عليهم السلام گفته وما قبل من انه اى هارون عليه السلام لم يجهد في
رفض شملهم ولم يجاهد هم على عملهم فهو مع الانكار القلبي اللسانى و حال
شكهم و عدم سماعهم قوله بل مع خوف قتلهم اياه و ترقبه فيهم حكم الله
و رجوع موسى عليه الصلوة والسلام مع استخلافه اياه عليهم و وعد
معه موعدا قريبا و امره بحسن الاستخلاف فيهم ليس بكبيرة ولا صغيرة بل
التسلط عليهم كما يست چهارم أنك احمد بن محمد الحكيم بن تيمية در مناجاة الله گفته
فبين اى لعل النبى صلى الله عليه وسلم اثنى انما استخلفك لا مانتك عندك
وان الاستخلاف ليس بنقص ولا غش فان موسى استخلف هارون عليه السلام
على قومه فكيف يكون نقصا و موسى يفعل بهارون يست و ثم انك تميز
تيمية در مناجاة الله گفته فكان قول النبى صلى الله عليه وسلم قبيلا ان جنس
الاستخلاف ليس نقصا ولا غشا اذ لو كان نقصا او غشا لما فعله موسى
عنه و يست و ثم انك تميز تيمية در مناجاة الله گفته و لو يكن هذا الاستخلاف
كاستخلاف هارون لان العسكر كان مع هارون و اتما ذهب موسى وحده
يست و تميزت انك تميز تيمية در مناجاة الله گفته و كذلك هنا هو عزلة

خلافت هارون از حضرت الانبياء
عبد الله بن محمد بن الوحي

خلافت هارون بن موسى
بن شمس بن تيمية

هارون فجادل علیه السیاق وهو استخلافه فی مغیبه کما استخلف
 هارون یسئتم آنکه نیز این تمییز در مناجات است که گفت بل قد استخلف علی المدة
 غیر واحد و اولئک المتخلفون منه بمنزلة هارون من موسی من جنس
 استخلاف علی یسئتم آنکه یوسف اعور و در رساله که در این باب در اهل حق کرده
 و لیحصل من استخلاف هارون الا الفتنة العظيمة والفساد الكبير
 بعبادة بنی اسرائیل الجمل الخ یسئتم سی ام آنکه فضل بن زبیر بن جراح
 بنج الحق گفته و الجواب ان هارون لم یکن خلیفة بعد موسی لانه مات قبل
 موسی علیه السلام بل المراد استخلافه بالمدينة حین ذهابه الی تبوک
 کما استخلف موسی هارون عند ذهابه الی الطور بقوله اخلف فی تو
 سی و یکم آنکه اسحاق بر روی رسام ثاقبه گفته قال عایة السلام تسلیة له
 رضی الله عنه اما ترضی ان تكون منی منزلة هارون من موسی الا انه
 لا بنی بعد یعقوب موسی علیه السلام لما توجه الی الطور جعل هارون
 علی السلام خلیفة علی اهله و قومه فکذلك انا لفاية الاعتماد علیک
 و الوثوق بک اجعلک خلیفة علی المدينة و علی اهل بیتی الخ موسی دوم
 آنکه ابن حجر مکی در صواعق گفته بل المراد ما دل علیه ظاهر الحدیث ان علیا
 خلیفة عن النبی صلی الله علیه و سلم مدة غیبة تبوک کما کان هارون
 خلیفة عن موسی فی قومه مدة غیبتهم للمناجاة سی موسی آنکه نیز ابن حجر
 در صواعق گفته و قوله اخلف فی قومی لا عموم له حتی یقتضی الخلافة عنه
 فی کل من حیوته و زمن موته بل المتبادر منه ما مر انه خلیفة مدة

خلافت حضرت هارون از
 کتاب ابن زبیر بن جراح

خلافت حضرت هارون از
 رسام ثاقبه

خلافت حضرت هارون از
 صواعق ابن حجر مکی

در بیان این

خلافت برادران
عزیزان

اعظم قدر و بزرگواری ایشان را

عزیزان و اولاد ایشان

در بیان این
خلافت برادران
عزیزان

خلافت برادران
عزیزان

غیبتی قطعی چهارم که نیز این محرمی بر صدامی گفته فقال له الا ترضی
ان تكون منی بمنزلة هارون من موسی یعنی چیست استخلافه عند توجهه
ان بطور اد قال له اخلفنی فی قومی و اصلح سبی و یخبر آنکه عبد الوهاب قنوجی در
مکه الذا سب گفته فالمراد ان علیاً رضی خلیفه منه علی المدینه فی غیبه و تبوله
کما ان هارون کان خلیفه لموسی علیه السلام فی قومه حال غیبتی پس
بمنایت ربانی چنانچه کمال ثبات متانت غایت حزم و سلامت تابناک
در غم منافات رسالت با خلافت از کلام الهی و تصریحات مفسرین و مورخین
ظاهر غایت بچنان غایت صدق و توحید و نهایت استقامت و اس شان درین
ادعای ملائکه افادات شکلی بن سینه عالی درجات که اکثر آن افادات متعلق به
بحر اوبه همین حدیث منزلت و اگر لولهای شایع صاحب را تصریحات مشکلی خوش
صفایم با وصف قدح کلام رب تعالی و تصریحات مفسرین با کمال افادات و غلبه
عالی درجات متغیر نشود و با این همه از دعوی منافات خلافت با نبوت و رسالت و
شیر دارند محمد امین المنان بنیافت حضرت هارون علیه السلام که مطلق این عاصم
خطا از تحقیقات محدثین احیان و شرح حدیث که نقاد حاکمانند در وجه اثبات
سیر ستمی و ششم آنکه خطای علی با فی الغاب لم یظهر الدین گفته ضرب سول الله صلی
الله علیه و سلم المثل با استخلاف موسی هارون علیهم السلام علی بنی
اسرائیل وین خرج لورد الخلافة بطلو شان از ضرب بطلو و هو هارون علیه السلام کان قبل
هوانه علی السلام و اما کان خلیفه حی و فی وقت ختم آنکه اگر با یکی شرف الودع
در شرح صحیح مسلم و یوید هذا ان هارون المشبه لویکن خلیفه بعد موسی فی فی جهه ستم

آنکه نیز خطای گفته فلیکن كذلك الامر فمن ضرب له المثل سمى نهم آنکه قاضی عرض
کما فی المرقاة گفته و ليس فيه دلالة على استخلافه على المدينة في غزوة
تبوك و یوید هذا ان هارون المشبه به لم یکن خلیفة بعد موسى لانه
توفي قبل وفاة موسى شهور بعین سنة واما استخلافه حين خرج هبطات
دبه للمناجاة چهل آنکه تورشتی كما نقله القاری در شرح مصابیح گفته فقال کذبوا
انما خلفتک لما ترکک راوی فارجمع فالخلفه فی اهل و اهلک اما ترضی یا علی
ان تكون منی بمنزلة هارون من موسى یا قل قول الله سبحانه و قال
موسی لاخیه هارون اخلفنی فی قومی چهل بگو آنکه محب الدین طبریزی در ریاض النضر
گفته فالنظر بینه و هرون اما کان فی استخلاف موسی له منضا الی الاخرة
و شد الاثر و العصد به چهل و دوم آنکه نیز در ریاض النضر گفته و کان ذلک
کله حال الحیوة مع قیام موسی فیما استخلفه فیه چهل سوم آنکه نیز در
ریاض النضر گفته و منزلة هارون من موسی فی الاستخلاف لم یحقق الا فی
حال الحیوة چهل و چهارم آنکه علامه حسن بن محمد الطیبی در شرح مشکوٰۃ گفته
و لما کان هارون المشبه به اما کان خلیفة فی حیوة موسی ذلک علی
تخصیص خلافة علی اللّٰهی صلّی الله علیه و سلم بحیوة چهل و پنجم آنکه محمد
بن یوسف الکرمانی در کواکب درارچی گفته و لم یعد به الخلافة بعد الموت فان
المشبه به و هو هارون كانت فاته قبل وفاة موسی علیهما السلام
و اما کان خلیفة فی حیوة فی وقت خاص چهل و ششم آنکه ابن حجر مستطاب
در فتح الباری بعد نقل استدلال ابن حدیث بر خلافت جناب امیر المؤمنین علیهما السلام

خلافت حضرت عباس
رضی اللہ عنہ

[illegible]

نفاذ حضرت امام
از خطی

نیوٹن حضرت ہستی
اور کرم

رد و کفر و کفر و کفر

نکات هارون که گفتم
نکات هارون که گفتم

نکات هارون که گفتم
نکات هارون که گفتم

نکات هارون که گفتم
نکات هارون که گفتم

نکات هارون که گفتم
نکات هارون که گفتم

نکات هارون که گفتم
نکات هارون که گفتم

نکات هارون که گفتم
نکات هارون که گفتم

گفته و اجیبان هارون ماکان خلیفه موسی الا فی حیاته که بعد موته چهل و
پنجم آنکه شمس الدین علقمی در کتب مزبوره گفته و یوید هارون المشبه به طریقه
خلیفه بعد موسی لانه توفی قبل وفاة موسی بنو اربعین سنة واما استخلاف
حیدر خلیفات دبه چهل و ششم آنکه نور الدین علی بن سلطان محمد الهروی الهروی
بالقاری مرقاة نقل عن القاضي عیاض گفته و یوید هارون المشبه
که لیکن خلیفه بعد موسی لانه توفی قبل وفاة موسی بنو اربعین سنة واما استخلاف
حیدر خلیفات دبه به الامنا جاء چهل و ششم آنکه علی بن ابی اسلمی انسان البیون آورده
فقال کذبوا و لکنی خلفتک لما ترکک و دانی فارجع فاخلفنی فی اهل و اهک
افلا ترضون باعلی ان تکون منی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا بنی
بعدی ای فان موسی علیه السلام حین توجه الی میقات بیه استخلف
هارون علیه السلام فی قومه فرجع علی الی المدینة پنجا هم آنکه علی
کمرانی در مجمع البحار گفته عنزلة هارون من موسی ای استخلافه علی بنی اسرائیل
حین توجه الی طود پنجاه و یکم آنکه شیخ عبدالحق در شرح مشکوٰۃ گفته پس فرمود
آنحضرت صلی الله علیه و آله آیا راضی هستی قوامی علی که باشی تو از من بمنزلة هارون
از موسی چون بمیقات رفت هارون را خلیفه گردانید در قوم خود پنجاه و دوم آنکه
نیز عبدالحق در مدارج النبوة گفته فرمود آیا راضی هستی قوامی علی که باشی تو نسبت
بمن بمنزلة هارون نسبت بوسی لیکن فرقی نیست که هارون نبی بود بعد از من
پس چکس را نبوت نخواهد بود چون موسی علیه السلام بمیقات رفت گذاشت هارون را
که برادر من بود و خلیفه گردانید او را در قوم خود چنانکه فرمود و اذ قال موسی لایخیر

هارون اخلفی فی قومی بنجاء و سوم آنکه نیز در مدارج النبوة گفته و لازم نمی آید از
 اختلاف او یعنی علی علیه السلام بر اهل در بنجاء اختلاف بر است چنانکه موسی علیه السلام
 خلیفه گردانید هارون را در قوم خود مدت غیبت خود و رفت بنجاء و اگر این جزئی
 شدید الحیا افادات و تصریحات محمد شین نقاد و شرح امجاد را هم بخوی نخرند چنانچه
 کلام الهی تصریحات مفسرین افادات مورخین و تنصیصا متکلمین موجب انکار
 و انجبار و اختلال حواس و اضطراب انتشار خود نه پندارند بلکه بعد سماع همه این
 خصوص دست از تقلید غیر مخصوص بردارند پس بتائیدات ربانی نامتناهی و توفیق
 و تسدیدات الهیه و وجود آتیه بطلان ادعای منافات بی ثبات که مخاطب عالی
 در جات بر زبان آورده از افادات ملا با جواد که او را در صدهمین باب است آینه
 از آیات الهی معجزه از معجزات نبوی که اکتشاف فی رابعه التفسیر میر می در روشن گردانم بنجاء
 و چهارم آنکه شاه ولی الله در ازاله الخفا گفته حاصل آنست که حضرت موسی در وقت
 غیبت خود از بنی اسرائیل موسی طور حضرت هارون با خلیفه ساخت بنجاء و بنجم
 آنکه نیز در ازاله الخفا گفته پس حضرت هارون جمع کرد در میان شخصیت از اهل بیت
 حضرت موسی بود و خلیفه او بود بعد غیبت و نبی بود بنجاء و ششم آنکه نیز در ازاله الخفا
 گفته آنحضرت صلی الله علیه و سلم چون مرتضی را خلیفه ساخت در غزوه تبوک مرتضی
 تشبیه پیدا کرد حضرت هارون در دو خصیلت اول خلافت در وقت غیبت بود
 از اهل بیت بنجاء و هفتم آنکه نیز در ازاله الخفا گفته و اگر مراد آنحضرت صلی الله علیه
 و سلم خلافت کبری می بود تشبیه می داد حضرت یوشع که خلیفه حضرت موسی بود
 او بود نه حضرت هارون زیرا که حضرت هارون در وقت غیبت حضرت موسی بجانب

اول
 ۴۱۰ ضف
 ۵۲۸
 از فصل دوم از تفسیر
 از تفسیرین کتاب
 خلافت است از ازاله الخفا
 در دو مورد

100

خلیفه او بودند بعد وفات که موت حضرت یارون قبل موت حضرت موسی است و بعد از
 پنجاه و ششم آنکه نیز در ازاله اختلاف مشهور از خصال حضرت یارون همان خصال
 آنکه است نهمی مراد از خصال آنکه همانست که در قول او اعنی پس حضرت یارون
 جمع کرد و در میان سه خصلت از اهل بیت حضرت موسی بود و خلیفه او بود بعد
 غیبت آنچون پنجاه و ششم آنکه نیز شاه ولی الله در قره العینین گفته باید دانست
 که مدلول این حدیث یعنی حدیث منزلت نیست الا اختلاف مرتضی بر مدینه در خود
 نبود و تشبیه دادن این شیخلاف با اختلاف موسی یارون با و در وقت سفر خود
 بجانب طور شصتم آنکه ولی الله در قره العینین گفته پس حاصل اینست که حضرت
 موسی در ایام غیبت خود حضرت یارون علیه السلام را خلیفه ساخته بودند
 و یکم آنکه نیز ولی الله در قره العینین گفته و حضرت یارون از اهل بیت حضرت موسی بود
 و جامع بودند در نیابت نبوت و احوالت و نبوت شصتم دوم آنکه نیز در قره
 العینین گفته حضرت مرتضی مثل حضرت یارون است در بودن از اهل بیت پیامبر و در
 نیابت نبوت بحسب احکام متعلقه بحکومت مدینه نه در احوالت نبوت شصتم سوم
 آنحضرت صلی الله علیه و سلم که مرئی ظاهراً و باطنیست قصد فرمود که راهی نماید با عت
 نیابت و شان آنرا در چشم مرتضی پس مخم گردانید پس از شاد فرمود این همان منصب
 که حضرت یارون بآن اعانت نمود حضرت موسی را و تا بیک بهای پس از وجه
 پنجاه و چهارم تا و چه شصت سوم ده وجه است از کلام شاه ولی الله که بعد از ازاله
 می کند بر حصول خلافت برای حضرت یارون علیه السلام ثلاث عشرة کاملاً
 دو وجه حاوی عشر نصیح شاه ولی الله است خلافت حضرت یوشع که با سجدی انشاء الله

[illegible]

ملفوظات العبد المذنب محمد باقر

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

پس محمد است انسان با حاکمات خلافت بانبوت که شاه صاحب مدد و شد و جد و کد
بلا و مواسد و براس کمال ثبات جاش و نهایت تسخیر و انتعاش مکرر مقرر می سازند
و جهات تصریح و الداماجه شان محض حاصل سر امر که به بزل گردید و امجا که به
باقادات الداماجه خود که به اعتراف شان در همین باب است که از آیات الهی و معجزه و حجرات
نبوی بوده که شش نمی نهند و کتاب از انکشاف که مدح و شناسی آن در همین باب است نهایت
افتخاره و تبشیر و اقصای تمجید و انبساط و نشاط افشا فرموده و هم ملاحظه نمی سازند
چه جا که از ملاحظه قره العینین حاصل سازند و از اطراف الف انست که خود شاه ولی الله
با این همه تصریحات صریحه و تنصیصات صحیح بر حصول خلافت حضرت موسی بر
حضرت یارون علیه السلام در آخر عبارت از انکشاف که در صدر آن پنج بار خلافت
حضرت یارون علیه السلام ثابت ساخته گردن کبر و مکار و برافراخته و او نهایت
و تناقض داده کمال خوش فحی و دقیقه سخی و نهایت خرم و غور و جودت فکر و غایت
امعان و اتقان خود ظاهر ساخته چنانچه گفته بلکه میتوان گفت که اگر یارون بعد از
زنده می بود و خلیفه نیست خلافت اصطلاحی زیرا که خلافت اصطلاحی غیر بقرایان است
پس بقرایان مقام غایت استعجاب استغراب است که این عالم طلیل الشان و غریب
حمده الاعیان در همین کتاب از انکشاف تصریح صریح بر حصول خلافت برای حضرت
یوشع نماید و نیز در قره العینین بچار وجه تصریح کند حصول خلافت برای حضرت
یارون علیه السلام بلکه در صدر همین عبارت از انکشاف اثبات خلافت حضرت
یارون علیه السلام بوجه خمس نماید و بار متصل بهین بوجه خمس این انکار سر
خسار آفازند و اگر با ولی از جادراید و بسراید که شاه ولی است خلافت صریح

در بیان خلافت حضرت امیر

ولی از خلافت بر این پایه است
با وصف آنکه خودش از انکشاف
آوردن مکرر نموده

شیخ یارون

روایت از شیخ ابوالحسن
چون عود تسلیم یارون خلافت

لایق پیغمبرند است و خلافت حضرت یارون علیه السلام که آنرا ثابت کرده خلافت
مسطلمه بود پس جوابش آنست که حسب تقریرات خود این حضرات خلافت اصطلاح
اعلم و اشرف است از خلافتی که برای حضرت یارون ثابت می سازند زیرا که بر هر
اینها خلافت حضرت خلافت منقطع بود پس هرگاه خلافت منقطع در حال حیات حضرت
موسی برای حضرت یارون علیهما السلام جائز باشد در حصول خلافت دائم بعد از وفات
حضرت موسی برای حضرت یارون علیهما السلام کدام استحاله دامنگیر شود بلکه جوان
آن بالا ولی ثابت گردد و نیز خلافت حضرت یوشع که شاه ولی است ثابت کرده است
بلا شبه خلافت مسطلمه بود پس این تاویل علیل نفی بحاکم شاه ولی است نه ساند و کلمه
شاز از حد توافقت و تناقض می ماند و متداخله الباقی اگر اولیای شایسته صاحب
الغزوات و رشادات و الدماجدشان کافی و بسند و راجع و مانع از کجای ناسودمند نشود
بگویم خلافت حضرت یارون علیه السلام از تصریح صریح و الد معنوی مخاطب تحریر
اعنی کابلی عدیم للتغیر که حق او بر مخاطب نیاید از حق و الد ماجد اوست ثابت
می نماید پس باید دانست که خواج نصر است کابلی در صواقع بحجاب حدیث منزلت گفته
و کان الاستخلاف فی مدة الغیبة لا یقتضی بقاء الخلافه بعد انقضاءها
کما استخلف موسی هارون عند التوجه الی المطور للمناجاة لمریک خلافت
له الا فی مدة غیبه عن قومه الخ این عبارت بدو وجه دلالت دارد و خلافت
حضرت یارون اول آنکه قول او که استخلف موسی هارون الخ تصریح در آنست که
موسی پیش از یارون علیهما السلام را در وقت توجیه طور استخلاف فرموده این وجه شصت و یکم است
دوم آنکه قول او لمریک خلافت له الا فی مدة غیبه عن قومه تصریح واضح

بر اثبات خلافت حضرت یارون و بریدن غیبت حضرت موسی علیه السلام از قوم خود
و این وجه شخصیت و هم است نیز در صواق گفته و لکن منزله یارون من موسی
کانت منحصرة فی امرین الاستخلاف مدّة غیبت و مشارکت فی النبوة و لما اتفق
صفا الثانیة بقیت الاولی بن عبارت بهم بدو وجه دلالت دارد بر اثبات خلافت حضرت
یارون اول آنکه قول لکن منزله یارون من موسی کانت منحصرة فی امرین
الاستخلاف مدّة غیبت و دلیل حرکت بر آنکه اختلاف حضرت یارون و بن غیبت
حضرت موسی علیه السلام از منازل حضرت یارون علیه السلام بود و این وجه
شخصیت و هم است دوم آنکه مراد از اولی در قول و بقیت الاول همین اختلاف حضرت
یارون علیه السلام مدّت غیبت است و این وجه شخصیت و هم است شخصیت و هم
آنکه نیز در صواق گفته و قولها خلفه فی قومی لا عموم لها فلیس فی اللفظ ما یدل
على الشمول این عبارت دلالت دارد بر آنکه مراد از خلفه فی قومی خلافت حضرت
یارون است لکن زعم کابلی نیست که آن دلالت بر عموم و شمول نمی کند و هم
نیز در صواق گفته و لیس فی اللفظ بقوله اخلفه ما یدل على الاستمرار والبقاء
بعد انقضاء مدّة الغیبة و بن عبارت نفی استمرار خلافت حضرت یارون علیه السلام
و نفی بقا آن کرده و آن دلالت صریحه دارد بر اثبات اصل خلافت کما و ظاهر
السیاق السابق و هم است و هم آنکه نیز در صواق گفته و دعوی گونه ای هارون
خليفة له ای موسی علیه السلام من المنادان من فانه ما دامه بعض منادان
المرتبة الثانیة فی حیوة موسی لو فاته لا یستلزم نقصا لآخرین عبارت
هم دلالت بر آنکه در حیات حضرت موسی مرتبه خلافت برای حضرت یارون علیه السلام

ثابت بود هفتاد و نهم هفتاد و سوم که نیز در صواق گفته ولایت نامکان هارون
المنصور به خلیفه موسی در حیات بعد غیبت مدخل او علی تخصیص خلافت
علی لدی نبیوت بعد غیبت این عبارت بدو وجه دلالت دارد بر خلاف حضرت
هارون علیه السلام اول آنکه قول او نامکان هارون این دلیل صریحست بر آنکه حضرت
هارون خلیفه حضرت موسی علیهما السلام بود در حیات آنحضرت بعد غیبت —
دوم آنکه لفظ ذلک در قول او دلالت اشاره است و نیز باید دانست که سناد آن
باقی بقی که تلمیذ رشید شاه ولی است مخاطب او را یعنی وقت حق است که آن
الاحقاف النبلا نیز اثبات خلافت حضرت هارون علیه السلام بنسبت و ضمیمه نمود
بطریق عم استاد عالی تبار فساد موعوم مخاطب عمده الاحبار بود و آشکارا است
چنانچه در سیف مسلول گفته و بر تقدیر شمول گویم که منزلت هارون منحصر بود در دو چیز
استخلاف و رمدت غیبت نبوت چون نبوت را استثنای کرد باقی نماند مگر استخلاف و رمدت
غیبت این عبارت بدو وجه دلالت دارد بر خلافت حضرت هارون اول قول او
منزلت هارون منحصر بود در دو چیز استخلاف و رمدت غیبت صریحست در استخلاف حضرت
هارون علیه السلام و رمدت غیبت و این وجه هفتاد و چهارم است دوم آنکه قول او باقی
نماند مگر استخلاف و رمدت غیبت دلالت دارد بر نبوت منزلت استخلاف و رمدت غیبت بر
حضرت هارون علیه السلام و این وجه هفتاد و پنجم است و اگر او یکا شاه صاحب را افاضت
والله حقیقی و افاضت والد معنوی شان یعنی کایلی هم گفته و بیقی وقت شان یعنی بانی
منفع نشود و اینک محمد اسد ابطال دعوی سادات نبوت با خلافت از افاضات
خود شان در وجه آتیه با ثبات رسانم هفتاد و ششم آنکه خود شاه صاحب جواب

هارون در حیات حضرت موسی علیه السلام در حیات آنحضرت وقت غیبت

خلافت حضرت هارون
از سیف مسلول
برآید

همین حدیث منزلت گفته اند و درین جا قرینه عدم موجود است و هو قوله ان خلقی
 النساء والصبيان یعنی چنانچه حضرت یارون خلیفه حضرت موسی بود در وقت
 توجه بطور حضرت امیر خلیفه پیغمبر بود در وقت توجه بغزو و بنوک انتحی ازین عبارت
 بنص صریح واضح است که حضرت یارون خلیفه حضرت موسی علیهما السلام بود
 هفتاد و هشتم آنکه نیز شاه صاحب فرموده اند و اختلافیکه مقید بحدت غیبت باشد
 بعد از انقضای آن مدت باقی نماند چنانکه در حضرت یارون هم باقی نماند انتحی
 این عبارت دلالت صریحه دارد بر آنکه اختلاف مقید بحدت غیبت برای حضرت
 یارون علیه السلام ثابت بود که بعد انقضای آن مدت باقی نماند و ظاهراً
 که اختلاف حضرت یارون علیه السلام دلالت واضح بر حصول خلافت بر او
 آنحضرت دارد هفتاد و هشتم آنکه نیز شاه صاحب گفته و معلوم است که حضرت
 یارون در حیات حضرت موسی بعد از غیبت ایشان خلیفه بود انتحی شاه صاحب درین عبارت
 تصریح فرموده اند بآنکه حضرت یارون در حیات حضرت موسی بعد از غیبت ایشان
 خلیفه بود پس ثبوت خلافت حضرت یارون وقت غیبت حضرت موسی علیهما السلام
 بالبداهه مکنذب عم منافات نبوت با خلافت است که هرگاه حضرت یارون خلیفه
 حضرت موسی علیهما السلام باشد و نبوت حضرت یارون قطعی است اعتراف خود
 شاه صاحب و دیگر اکابر سنی بان محقق و ثابت پس از عم منافات نبوت با خلافت از
 ظنون فاسده او بام کاسده باشد پس از وجه هفتاد و هشتم تا هفتاد و نهم
 سه وجه است از کلام خود شاه صاحب که در صریح می کند بر دو منافات نبوت با خلافت
 که بسبب کمال منافات با علم و فضل جسارت بران فرموده و وجه رابع از کلام ایشان

تصحیح ایشان است بخلیفه بودن حضرت یوشع بعد حضرت موسی علیهما السلام که ایشان
در مابعد انشاء الله تعالی می آید و این تصریح متصل است بوجه سوم یعنی قول او و معلوم
که حضرت یارون در حیات حضرت موسی بعد از غیبت ایشان خلیفه شد انتمی پس بنام
و حسن بن فقیه بوجه اربعه کلام خود شاه صاحب کمالی بطلان و فساد زعم منافات نبوت
با خلافت ظاهر و محقق گردید و از طرف الف این است که درین بوجه مصدق شاه صاحب
و زعم عجیب غریبشان فصلی طولانی بهم که سبب سوء خاطر شریفشان گردد و غیر
بلکه غایت قریب میان این بوجه و این بوجه اصلی محقق است که دو وجه سالمی است
بر وجهی منافات دو وجه لاحق نیست پس این بوجه را از جانبین مجتوف بغایت
تصدیق خود فرموده اند پس بحکم که آیا امکان اولیای شاه صاحب معاذ الله
حضرت یارون و حضرت یوشع علیهما السلام را انکار خواهند کرد یا روبراه حق و صواب
آورده تصدیق شاه صاحب و ادعای منافات نبوت با خلافت خواهند نمود اگر آگاه
بلکه مسوئی بسر لید که شاه صاحب ادعای منافات رسالت استقلال با خلافت کرده اند
و مطلق نبوت را منافی خلافت نگفته پس خلافت حضرت یارون علیه السلام
بوقت توجه حضرت موسی علیه السلام بطور حاصل شده منافی این ادعای ایشان
پس تنگیس را سوا از احتیاج و سوا از باین طریق می نمایم که منشأ این توجیه غیر وجه
صدم تدبیر در همین کلام شاه صاحب است و الا بظاهر است که از قولشان بریر که
خلافت نیابت نبی است و اصالت را بانیاست چه مناسبت انتهمی ظاهر میشود که مطلق
نبوت را منافی خلافت می پندارند چه این دلیل در هر نبوت جاریست چه در نبوت
اصالت محقق است پس بنابرین صفت استقلال در کلام مخاطب با کمال صفت

مکاتیب ناقص صاحب خود
و عوی زلفان نبوت با خلافت
و اشبات خلافت حضرت یارون

خواهد بود نه صفت احقر از حق آنی بجا است که شاذی است در باران انحرافیه استقلال را ذکر
نکرده است و خیر لاین بودن خلافت و غیره را اصل الاطلاق نموده اند و نیز اگر خواص صاحب
همین باشد که رسالت استقلال منافی خلافت است رسالت خیر استقلال پس میگویم که
بنابرین حاصل کلام شاہ صاحب آن خواهد بود که اگر حضرت بارون علیه السلام بعد
حضرت موسی علیه السلام زنده می بود رسول مستقل میشد یعنی که منافی خلافت باشد پس
بنابرین باکی تسلیم خواهیم کرد که حضرت بارون بعد وفات حضرت موسی علیه السلام
صفتی که منافات با خلافت داشته باشد حاصل نشده و المدعی مطالبه البینه و
البرهان یا بحکم اگر ادعا صاحب از استقلال امری نماید بر مطلق رسالت پس ایشان
آن بر ذمه ایشان است و دعوی آن مثل دعوی عدم امکان حصول خلافت بر
حضرت بارون علیه السلام است و اگر ادعا از استقلال رسالت امری نماید بر مطلق رسالت
نیست پس ظاهر است که دعوی منافات آن با خلافت و خلافت حضرت بارون
علیه السلام که بوقت توحید حضرت موسی علیه السلام بطور حاصل شده و خود شاہ صاحب
و دیگر ائمہ شان بآن اعتراف دارند باطل میشود و علاوه برین از اعتراف بخلایف حضرت
بوشع صلیه السلام چه جواب خواهند داد و اگر بجا شده رسالت آنحضرت را بغير
استقلال گویند پس منافات مکاره مخصوص است که رسالت حضرت بوشع صلیه السلام را
خیر مستقل گویند و رسالت حضرت بارون علیه السلام را بر تقدیر
زنده بودن آنحضرت بعد حضرت موسی علیه السلام مستقل
و برار باب الباب سلیم صافی و اصحاب این بقیه ظاهر است که فرقی درین بر دو رسالت
پیدا نیست پس چه طور یکی مستقل و دیگری را غیر مستقل توان گفت پر ظاهر است که

و عوی استقلال یکی عدم استقلال از سایر محض و کذب فاحش است و اصلاً دلیل بر
عزادند و اگر چنین دعا و فرق در میان ثلاث سمت جواز داشته باشد هر مافوق را
و عوی توان کرد و در الحاح و المنة که این وجه پس مغم و قاطع انسان قال و قبل و با و
اساس تاویل و تسویل است و لکن علاوه بر این بطلان این تاویل و توجیه غیر وجه بود
ایلیخ از سابق که هیچ وجه شک و ارباب برادران و خل نباشد و بملاحظه آن این تاویل
خلیل خود بخود از بهم باشد بعرض میرسانم پس باید دانست که ادعا این معنی را که حضرت
بارون را در حال حیات حضرت موسی علیهما السلام نبوت بالاستقلال حاصل بود
بلکه نبوت بالاستقلال حضرت بارون را اگر زنده میبود و بعد وفات حضرت موسی
علیه السلام حاصل میشد قطع صریح خود شاه صاحب در مقام دیگر ابطال می کند
این احتمال یا بهاء و متورامی نماید چه شاه صاحب تصریح بحصول نبوت بالاستقلال
در حال حیات حضرت موسی و عیسی حضرت بارون علیهما السلام کرده اند چنانچه در همین
کتاب تحفه در مطاعین الجا بک بحجاب طریق لیت بکرا و صف عزل جناب سالتاب صلی الله
علیه و آله وسلم او را گفته قبول کردیم که عمر معزول و پیغمبر صلی الله علیه و آله بود و لیکن
مثل حضرت بارون که بعد از مراجعت حضرت موسی از طور از خلافت ایشان معزول شد
لیکن چون بالاستقلال نبی بود این عزل در لیاقت امامت او نقصان نکرده همچنین
عمر بن الخطاب که در حق او لوکان بعدی بنی لکان عمر ارشاد شده این عزل
در لیاقت امامت نقصان نکرده انتهی این عبارت صفا ظاهر است که حضرت بارون
محال حیات حضرت موسی علیهما السلام نبی مستقل بود پس زعم عدم استقلال نبوت
حضرت بارون در حیات حضرت موسی علیهما السلام وجهی از استقلال ندارد و هرگز

در کتاب

ص ۵۴۱
معنی پنجم از مطاعین الجا
از باب دوم کتاب

در بیان حقیقت نبوت

لفظ مستقل در کلام شاه صاحب اعنی قول اگر بارون بعد از موسی ننده می شود در سوا
مستقل می بود یعنی صفت احراز نبی نیست فساد الحاد و المنه که بطلان این فرع غیر
که در بادی نظر متانت آن توهم می شود از افاده صریح خود شاه صاحب واضح و واضح
گردد چنانچه بطلان آن ایندلیل منافات هم ظاهرست پس قطعا و حتما محقق گشت که
بطلان عم منافات سالت با خلافت از کلام خودشان بود و عیدیه مبرز
و روشنست و محجب ناند که از عبارت شاه صاحب در باب المطاعی که منقول شد
بطلان عم منافات خلافت بانبوت ظاهر می شود و بچند دج اول آنکه از قول اول
مثل حضرت بارون که بعد از مراجعت موسی از طور از خلافت شان برزول شد
ظاهرست که حضرت بارون با وفایت حضرت موسی علیه السلام خلافت حاصل شده
و نبوت آنحضرت هم از قول اولی که چون نبی بالاستقلال بود ثابت و محقق پس منافات
خلافت بانبوت بالهدایت با حرف خود دشمن تفع گشت و این وجه ششم
دوم آنکه قول اولی که چون بالاستقلال نبی بود این عزل و لیاقت امامت و خلافت
ولایت ندارد و اگر حضرت بارون علیه السلام از خلافت برزول شده ظاهرست که عزل
فروع خلافت است پس اثبات عزل دلیل قاطع بر اثبات خلافت است این چه نوعی
شوم آنکه نظر این در قول اولی که عزل شایسته عزل سابق است و عزل سابق
از خلافت است و این چه نوعی و یکمست چهارم آنکه این عبارت نص واضح
بر آنکه حضرت بارون علیه السلام را لیاقت امامت حاصل بود پس
از عم منافات نبوت با خلافت و نیابت هب او منشور نگردد و این
وجه نو و دوم است چیم آنکه قول او چنین مبین الخطاب

بطلان عم منافات
بطلان عم منافات
بطلان عم منافات

دلالت صریحه دارد بر آنکه عمر بن الخطاب مشایخ حضرت باریون است در عزل پس این قول هم
دلالت دارد بر حصول خلافت برای حضرت باریون علیه السلام چه موزولی شدن فرع
حصول خلافت است و دلالت سابق علاوه بر این وجه بود و سوم است که در صنیع
بی بیع مخاطب مقام درین مقام شایسته تمام بهافت فطیخ والد و محقق گردید که چنانچه
بطلان نعم شاه ولی الله که خلافت بارسالت منافات دارد و غیر پیغمبر الا لایق است
نهی غیر رایا زده و قاطع از کلام خود شان ظاهر و محقق است چنان بطلان نعم سلیق نیل
شان بوجه صدقه از کلامش ظاهر است غرق همین قدر است که وجه صدقه
مخاطب از همین کتاب و برآمده که در آن دعوی منافات خلافت بارسالت آغاز شده
و یازده وجه مصدق شاه ولی الله از دو کتاب شان هفت وجه از همان کتاب که
در آن منافات خلافت بارسالت ظاهر کرده اند و چار وجه از کتاب دیگر و نیز غرق دیگر است
که چار وجه تصدیق مخاطب همراه همین دعوی منافات یافته می شود و پنج وجه در مقام
دیگر و از وجه صدقه شاه ولی الله پنج وجه همراه دعوی منافات است و یک
وجه در همین کتاب در مقام دیگر و چار وجه در کتاب دیگر و نیز غرق دیگر است که وجه
صدقه پدر بزرگوار بمقاد الفضل المقدم زائد است از وجه صدقه فرزند از محبت
و هرگاه وجه فرزند از محبت را با وجه والد ناجدش جمع کنی پس برای تصدیق هر واحد
بست وجه که ملحق است از وجه والد و چون اولد بیست می آید با جمله یا و صف این همه تصریحات
مکرره بحصول خلافت برای حضرت باریون و حضرت یوشع که هر دو بلا شبهه نبی بودند
ادعای منافات خلافت بارسالت که از شاه ولی الله و فرزند از محبت شان مندرجه اند
غرائب محیره محقول است که ناظر منصب بملاحظه آن بکمال جسارت و تهور و غایت

و نفس حضرت پی می برد و یاقین میداند که اینها بوقت جوابا قادات الهی چنان
بیوش و مدهوش میشوند که از کلیت خود که بعد از آن مقام بحث ندارد غافل و ذایل میشوند
چه جانشینان ایشان که بعد از مقام بحث است چه جا افتادند که در دیگر کتب ایشانست
و چه با افتادند دیگر اکابر ائمه شان و اگر او را یک شاه صاحب علاوه بر افتادند نصرت
اجله مفسرین و اکابر کلین و اعظم محدثین و تنصیف و والد صورتی و والد معنوی شان و افتاد
بیهوشی زمان ایشان و عترت اوقات خودشان هم متفق نشود و ناچار درین هم قطع و در هم
شفیع بار شهادت فاضل رشید که مرتبه تحقیق و تدقیق او در تاویل حدیثات و توجیه
خرجهای ائمه علی حدیثات سنیبالا تر از همه این حضرات است با ثبات می سامم
پس باید دانست که فاضل مذکور در ابضاح لطائفه المقال گفته و تسلیه جناب افضو
استفاد از درود حدیث بعنوان انت معنی بمنزله هارون من موسی است
باین طرز که این خلیفه کردن من شمارانه بنا بر بارم شستن از فضیلت شرکت در غزای
امثال آن است بل بنا بر آنست که شمارا نظر بر نسبتی که در اینها مثل نسبت موسی با هارون
علیهما السلام حاصل است مثل هارون علیه السلام برای محمد اهل عیال و برده و نظم
نارینه منور و بنیاتی که مثل نیابت هارون از موسی باشد میگذارد انتی این حیات
بدو وجه دلالت دارد و بر حصول خلافت برای حضرت هارون علیه السلام اول آنکه
از قول او این خلیفه کردن من شمارا الخ واضح است که استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام
نظر بر نسبتی بود که جناب رسالتا صلی الله علیه و آله وسلم با جناب امیر علیه السلام
و ان نسبت مماثل نسبت موسی با هارون علیه السلام پس اگر استخلاف حضرت هارون
علیه السلام متحقق نشود این مماثلت بر هم خورد و این چه نمود و چهارم است

نسبت هارون و موسی
در حدیثی که در کتاب
الکافی است

در حدیثی که در کتاب
الکافی است

قول او مثل بارون علیه السلام برای قهید اهل عیال و دلیل صریحیت بر آنکه حضرت
موسی حضرت بارون علیه السلام را برای قهید اهل عیال برده و نظم امور خود را
فرموده و این وجه خود و پنجم است و آنکه قول او بدنیاست که مثل نیابت بارون
علیه السلام از موسی باشد نقص هیچ است بر حصول نیابت حضرت موسی برای
حضرت بارون علیه السلام و این وجه خود و ششم است و آنکه نیز فاضل
در ایضاح گفته است که در بیان کرده شد که حصول تصرف با اعتبار آثار
حدیث شریف است چهارم از اشیاء است که نیابت شریف از جانب جناب
مثل نیابت حضرت بارون علیه السلام است از حضرت موسی علیه السلام است از حضرت موسی علیه السلام
دلالة صریحه دارد بر آنکه حضرت بارون علیه السلام را نیابت حضرت موسی علیه السلام
حاصل و پس بعد از فاضل رشید هم که تلمیذ رشید قاطب است و حضرت چهارم
لا حاصل منافات نبوت یا خلافت که محاط و الکشف در آن گرفتار اند باطل
فرموده و باید دانست که هر دو وجه فاضل رشید یعنی خود و ششم و خود و پنجم
المتع است در تحصیل محاط نیست زیرا که محاط منافات خلافت را با رسالت
ساخته با آنکه خلافت نیابت است حیث قال خلافت جایز نیست و اصالت
نیابت چه مناسبت فاضل رشید درین هر دو وجه صراحت نیابت حضرت بارون
علیه السلام ثابت ساخته حیث قال مثل نیابت بارون علیه السلام و ایضا قال مثل
نیابت حضرت بارون علیه السلام بر حضرت موسی علیه السلام پس فاضل رشید درین هر دو
عیانت بیان نظر نیابت هم ثابت کرده که شاه صاحب قلی آن فرموده اند پس
ازین هر دو جهات چنانچه در معنوی حقوق پادشاهی هم ثابت و ظاهراً

و شاه ولی الله هم در قره العینین صراحتاً نیابت برای حضرت پارس و ن علیہ السلام ثابت
نموده که سمعت علا و ه بر خلافت حضرت پارس و ن علیہ السلام خلافت حضرت
یوشع علیہ السلام هم ثابت و متحقق است چنانچه در وجوه اثیه بیین شود و آنهم
دفع منافات نبوت با خلافت که مرحوم شاه صاحب به الدماجدشان است کافی و قانع
نموده و هشتم آنکه ابو الحسن محمد بن عبد الله الکسائی در قصص الانبیاء در حدیث وفات
حضرت موسی گفته و حکایت کرده که لما دق جلد و دق عظمه و اخبر بالموث استخلف
یوشع بن نون علی بنی اسرائیل نو و و نم آنکه احمد بن محمد بن علی العاصمی در بیان
فی شرح سورة کل گفته معنی الحدیث ان البی صلی الله علیه و سلم جعل المرئی
رضوان الله علیه موضع ستره و تشدید از ره کما ان هارون کان موضع
سر موسی علیه السلام لا علی معنی خلافت بعد موته لانه لو اراد بعد
موته لقال بمنزلة یوشع بن نون لانه کلن خلیفه موسی علی قومه بعد
موته الخ صدمم آنکه فضل اسم توریشتی در معتمد فی المعتقد گفته اگر مراد خلافت بعد
مرگ بودی گفتم انت من بمنزلة یوشع من موسی زیرا که خلیفه موسی بعد از مرگ یوشع بود
صمیم آنکه محب الدین طبری در ریاض النظره گفته و انما کان الخلیفه بعده ای بعد
موسی علیه السلام یوشع بن نون محمد و و م آنکه شاه ولی الله در
ازالہ الخفا گفته حضرت موسی یوشع را که نه از سبط موسی بود خلیفه ساخت
و سوم آنکه خود شاه صاحب بحجاب بهین حدیث منزلت گفته اند و بعد از وفات
حضرت موسی یوشع بن نون کالب بن یوسف خلیفه شد و انتم فی این الفاظ
مثل افاده شاه ولی الله و انما ان کسائی و عاصمی توریشتی برای اثبات برادرشان و الله

خلافت حضرت یوشع بن نون
از کسائی و عاصمی و توریشتی
و غیر اینها کما شایسته است

مر ۲۴۹
۲۴۹
فصل فی شرح حدیث
تأوی خیرت کل الامان
که اندر صفات طهارت
غیر خلافت تعلیلاً مقتصد
نموده از مقصدین کتاب

و ما ولد از توجه تکذیب و تحمیل و تغیر و تضلیل و تعییر و انزال و تحقیر و تشنیع و توبین
و تضییع و تبجین ایشان کافی و بسند است زیرا که این همه افادات هر یکست در آنکه حضرت
یوشع با خلافت حضرت موسی حاصل شده و این هم ثابت است که حضرت یوشع بنی بود
تعلبی در عالس گفته فلما انقضت اربعون سنة ومات موسى بعث الله
یوشع بن نون نبیا فاخبرهم انه نبی الله وان الله قد امره بقتل الجاهلین
فصدقة و بايعوه فوجه بنی اسرائیل الی اریحا و معه تابوت لیت
فاخاط مدينة اریحا سنة فاشهر الخ و ابن اثیر در کامل گفته لما توفي موسى
بعث الله يوشع بن نون بن افرايم بن يوسف بن يعقوب بن ابراهيم
عليه السلام نبيا الى بني اسرائيل فامرهم بالمسير الى اريحا مدينة الجاهلین
و ابو العباس احمد بن يوسف بن احمد الشافعي القرماني در تاريخ اخبار الله
در باب اول گفته الفصل العشر في ذكر يوشع عليه السلام و هو يوشع بن
نون اخو ايمر بن يوسف الصديق عليه السلام و هو فتي موسى الملقب
في قصة المخزوم بعثه الله نبيا بعد موسى الى مدينة اريحا قال ابن اسحق
حوكمت النبوة الى يوشع بن نون في حياة موسى و هرون فسدرا معه و الله كنه
بطلان منافات نبوت با خلافت که شاهد حسن استقلید غیر سدید و الدما بعد خود در آن
اگر فشار شده اند حسب افادات مکرره و تصریحات مکرره خودشان و الدما بعد
فصل احسن غیر بامره بعد آخری مکرره بعد اولی باطل از حلیه صحت فاطل گردید و
محقق نمائند که سواي حضرت هارون و حضرت یوشع برای دیگر انبیاء علیهم السلام
حاصل بود از آنجمله حضرت سلیمان علیه السلام که برای آنحضرت خلافت حضرت

۲۹۷
۳۸۹
ذكر وفاة موسى عليه السلام
من تاريخ اريحا و نزول
بنی اسرائيل الشام
۶۸
ذكر يوشع بن نون عليه السلام
و فتح مدينة الجاهلین

داود علیه السلام متحقق بود چنانچه از افاد اکابر اهل علم و صاحب نظر است تعلیق در قصص الانبیاء
سمی بعراس در آخر قصه استخلاف حضرت داود و حضرت سلیمان علیهما السلام را گفته
قلما رای ذلک داود و حمد الله و جعل سلیمان خلیفة ترسانیه فی بنی
اسرائیل فقال ان هذا خلیفة علیکم من بعدکم و این چه صد و چهارم است
و صد پنجم آنکه محمد بن عبید الله کسائی در کتاب قصص الانبیاء آورده که حضرت داود
علیه السلام بعد سوال سائل از حضرت سلیمان و تصدیق حضرت داود از ابنی اسرائیل
گفت ما الذی نکرتم فی قول ابنی سلیمان قال ما الخطا فی شی من قول فامتنع
به و بارک الله فیہ و لنا معک و معه قال داود اوفضیتم ان یکون خلیفة
علیکم فقالوا و الله بضیانا و از عجائب تنصیبات و غرائب مجازات است که باو
ثبوت خلافت حضرت یارون علیه السلام از کلام الهی و اتفاق است و نظریات مفسرین
در روایات از باب سیر و مورخین و تنصیبات لغات و محدثین فخر رازی که امام المتحذلقین
و رئیس المشککین و قدوة المتعنتین حمدة المتعصبین بزمیدانها که در انکار شواهد
و توسیع دائره بخادلات و سکارات منع آن کرده باین غرض باطل که نزد عوام کالانعام
مزید و من وضعف تسکات الحق ظاهر گردد و واضح شود که مقدمات اثبات ایشان
ممنوع و مردود است و یک مقدمه هم از ان مسلم نیست تا در اینجا چه رسد و بعد رازی
جمعی از هیچ رعاع و مقلدین اتباع او پی سپردادی پر خارا نگار سراسر تحسار گردیدند
فخر رازی در نهایت العقول گفته ان سلما دلالة الحدیث علی العموم و لیکن لا نسلم
ان منادان هارون کونه قائما مقام موسی علیه السلام لو عاش بعد
وفاته قوله انه کان خلیفة له حال حیاته فوجب بقاء تلك الحالة بعد

این سلیمان خلیفه بود

موت قائلان مسلم کونه خلیفه له اما قوله تعالى اخلفني في قومي قلنا
لا يجوز ان يقال ان ذلك كان على طريق الاستظهار كما قال واصلاح و
سبيل المفسدين لان هارون كان شريك موسى في النبوة فلو لم يستخلفه
موسى لكان هو لا محالة يقوم بامر الامة وهذا لا يكون استخلافه على
التحقيق لان قيامه بذلك انما كان لكونه نبي الله في درين كلام حيث نظام
چنانچه می بینی رازی عمده الاعلام صراحت بر تسلیم خلافت حضرت بارون علیه السلام
سرتافته و دلالت قول حضرت موسی علیه السلام اخلفنی بر استخلاف حضرت بارون
علیه السلام منع نموده آنرا بر وجهی استظهار حمل کرده و بر نفی خلافت حضرت بارون
علیه السلام استدلال بر شرکت آنحضرت در نبوت نموده و مدح و المنه که افاده
نموده رازی در تفسیر کبر این اشکار باطل و توجیه بارود و تاویل فاسد و تحریف کاسد
رود میکند زیرا که در تفسیر کبر بصراحت تمام اثبات خلافت حضرت بارون علیه السلام
نموده که اخلفنی را که در تفسیر نموده و توجیه تمام اثبات مشارکت حضرت بارون
در نبوت با حضرت موسی علیه السلام از میان انداخته یعنی افاده کرده که حضرت موسی
علیه السلام اصل بود در نبوت غرض آنکه چون حضرت موسی علیه السلام اصل بود
در نبوت و شرکت حضرت بارون علیه السلام در نبوت بطور تبعیت بود حصول خلافت
حضرت موسی برای حضرت بارون علیه السلام منافی شرکت در نبوت و سبب حضرت
بارون علیه السلام از منصب اعلی منصب اولی و موجب امانت نخواهد شد پس مقام کمال
خیر و تحسینهای خایت اسمان در دست که همان رازی عالی نصاب باوصف افاده
این جواب با حصول استیصال تمع اساس شبه و ارباب بمقام مناظره و مقابله ملحق

در اثبات نبوت با قائلان
در اثبات نبوت با قائلان

در اثبات نبوت با قائلان
در اثبات نبوت با قائلان

خطب عشو اور کو ب متن عیا اختیار کرده افاده سدید و مقاله متین خود را پیش
آمد اخته همت را با فضائی حق و انکار ثابت گماشته کمال انصاف ندین و توجع از نظر
بهواجس و تقوه بوساوس و تفسیر کلام الهی ظاہر ساخته و نیز داشتی که علامه نظام المذنبین
نیسابوری هم در تفسیر غرائب القرآن این شبهه را یک مضمون خفیه را از پنج برگزیده کرده و
گردانیدن حضرت موسی حضرت هارون علیهما السلام را خلیفه خود با آنکه حضرت هارون
علیه السلام شریک آنحضرت بود در نبوت بدلیل و اثر که فی امری شریک اعلی در حالت
از خلیفه افاده کرده که نبوت حضرت موسی علیه السلام بالا صالت بود و نبوت حضرت
هارون علیه السلام قبمیت بود پس گویا که حضرت هارون علیه السلام خلیفه حضرت موسی
و وزیر آنحضرت بود و عبد الرحمن بن احمد جامی در اثبات خلافت حضرت هارون علیه السلام
و اجتماع آن با نبوت کلامی بس لطیف و رشیق افاده فرموده چنانچه در نقد النصوص
فی شرح نقش الفصوص گفته فص حکمة امامیة فی کلمة هارونیة اعلم ان الامامة
المذکورة فی هذا الموضع اسم من اسماء الخلافة وهی تنقسم الی امامة بلا
واسطة بینهما و بین حضرة الالوهیة و الی امامة ثابتة بالواسطة و التعبد
عن الامامة الخالیة عن الواسطة مثل قوله تعالی الخلیل علیه السلام
ان یرجع الی الناس اماما و الامامة قاله بالواسطة مثل استخلاف موسی
هارون علیه السلام علی قومه حین قال له اخلفنی فی قومی اذا عرفت
هذا فقول کل رسول بعث بالسیف فهو خلیفة من خلفاء الحق واته
من اولی العزم و لا خلاف فی ان موسی و هارون علیهما السلام تبعایا
فهما من خلفاء الحق الجامعین بین الرسالة و الخلافة فهارون له

۱۳۴
ع

الایات مبنی بر امامت اوست
حضرت هارون را به سبب این
حضرت موسی در نقد النصوص

الامامة التي لا واسطة بينه وبين الحق مما اولاه الامامة بالواسطة من جهة
استخلاف اخيه اياه على قومه فجمع بين قسمي الامامة فقويت نسبتها اليها
فلذلك اضعف حكمته اليها دون غيرها من الصفات واعلم ان هارون
لموسى عليه السلام حين استخلفه على قومه وذهب لميقات ديبه بمذلة
فواب محمد بن محمد صل الله عليه وسلم بعد انقضاءه عن النشأة العنصرية
ذاهب الى به الحق ان ابن عسار بكمال وضوح ونهايت ظهور بطلان عم منافق
نبوت با خلافت که راه فخر رازی زنده و شاه ولی الله و مخاطب هم در آن گرفتار
نبوت و آشکار گردید که از آن ظاهر است که حضرت هارون رسول نبوت بسبب از انبیا
اولی العزم بود و جامع بود در میان خلافت و رسالت برای آنحضرت ثابت بود
امامت که در آن بیان او و حق تعالی واسطه نباشد و امامتی که بواسطه باشد
استخلاف حضرت موسی آنحضرت را بر قوم خود پس حضرت هارون جمع کردن حضرت
هارون در میان هر دو قسم امامت سبب قوت نسبت آنحضرت بسوی امامت
و چون جمع کردن حضرت هارون سبب قوت نسبت آنحضرت بسوی امامت نبوت
کرده شد حکمت آنحضرت بسو امامت بسوی دیگر صفات آنحضرت پس محمد بن محمد
بکمال وضوح و عیان بطلان و هو ان نعم منافقات نبوت و رسالت با امامت
و خلافت بوجود عیدیه و طرق سیدیه واضح و ظاهر و لائح و مایه گردید و مخفی
نماند که ازین عبارت خلافت حضرت هارون بچند وجه ظاهر است اول از قول او
والامامة التي لا واسطة اليها ظاهر است که حضرت هارون علیه السلام را امامت
بواسطه حاصل بود و دوم آنکه از قول او مثل استخلاف موسی الحق ظاهر است حضرت

عبد السلام جمع کرده و هر دو قسم امامت یعنی نبوت و رسالت بواسطه امامت با او حاصل بود

از ظاهر و باطن و طرق سیدیه و لائح و مایه گردید و مخفی نماند که ازین عبارت خلافت حضرت هارون بچند وجه ظاهر است

حضرت یارون علیهما السلام را اختلاف فرموده بر قوم سوم آنکه از قول او چنین قال
 له اختلفت فی قومی ظاهرست که قول حضرت موسی اختلفت دلیل اختلاف آنحضرت
 بر قوم خود چهارم آنکه از قول او و اختلاف فی بن موسی و یارون این ظاهرست
 که برای حضرت یارون علیه السلام با آنکه رسول بعوث بالسیف و از انبیای اهل بیت
 بود امامت بواسطه حاصل بود پنجم آنکه از قول او من جهة اختلاف اخیه ایاه
 یعنی از اختلاف ظاهرست که حضرت موسی حضرت یارون علیهما السلام را بر قوم خود اختلاف فرموده
 ششم آنکه از قول او فجمع بین قسمی الامامة ظاهرست که حضرت یارون امامت
 بواسطه حضرت موسی علیه السلام حاصل بود که جامع بود در میان هر دو قسماً
 یعنی امامت و امامت با واسطه معتم آنکه از قول او تقویت نسبت الیهما ظاهرست
 که جمع کردن حضرت یارون علیه السلام در میان دو قسم امامت یعنی امامت
 و امامت با واسطه سبب قوت نسبت آنحضرت با امامت است ششم آنکه از قول او
 فلذلك اضعف حکمة الیهما ظاهرست که چون حضرت یارون بنای السلام جامع
 در میان امامت و واسطه و امامت با واسطه و نسبت آنحضرت قوی بود اضافت
 کرده شد حکمت حضرت یارون با امامت نه بدیگر صفات آنحضرت پس بدیهه معلوم
 که امامت و خلافت حضرت یارون اعظم و اجل و ارجح و اولای صفات آنحضرت
 که سبب اضافت حکمت آنحضرت بان گردید و صفات دیگر باین مرتبه نرسیده اند آنکه از
 و اعلم ان یارون لموسی علیهما السلام حین استخلفاهما و احدثت که حضرت
 موسی حضرت یارون علیه السلام را اختلاف فرمود بر قوم خود و هم آنکه از بن
 قول بعد ملا حظت خیرین اعنی بمنزله نواب محمد این ظاهرست که حضرت یارون علیه السلام

در بیان مقام حضرت امام هارون

بنزله ثواب جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم بود و این صریحت در اثبات خلافت
و نیابت برای حضرت هارون و نیز عبد الرحمن جامی در شرح فصوص الحکم اثبات است
حضرت هارون بواسطه سبب اختلاف حضرت موسی آنحضرت را وقت نسبت حضرت
هارون علیه السلام بسوی امامت و بهمین سبب منسوب شدن حکمت حضرت هارون بسوی
امامت نه غیر آن از صفات بیان کرده و نیز بیان کرده که وجود حضرت هارون در مقام
امامت و تحقق این مقام برای آنحضرت از حضرت رحمت بود و حیث قال فحق حکمت امامت
فی کلمة هارونية اعلی ان الامامة المذکورة ههنا القب من القاب الخلافة
و هی تقسم الی امامة لا واسطة یلها و بین حضرة الالوهية و الی امامة ثانیة
بلا واسطة و کل رسول بعث بالسیف فهو خلیفة من خلفاء الحق و لا خلاف
فی ان موسی هارون یعیث بالسیف فها من خلفاء الحق الجامعین بین الرسال
و الخلافة فها رن له الامامة التي لا واسطة بینة و بین الحق فها رن له الامامة
بالواسطة من جهة اختلاف اخیه ایا له علی قومه فجمع بین قسمی الامامة
فقویت نسبتها الیها فلذلک نسبت حکمتها الی الامامة دون غیرها من
الصفات اعلی ان وجود هارون علیه السلام فی مقام الامامة و تحقیق
كان من حضرة الرحمت هی مبالغة الرحمة بقوله ای بدلالة قوله و ههنا
له من جهة یضیحه موسی اخاه هارون نبیا فكانت نبوته من حضرة الرحمت
ای الرحمة علیه و علی موسی و علی امته الهی و علامه داود بن محمد بن محمد الرضی
القمیصری هم قصوری در اثبات امامت و خلافت حضرت هارون علیه السلام مکرر
در جامع بودن آنحضرت در هر دو قسم امامت اعنی امامت نبوی و واسطه و امامت باطن

ما فی شرح فصوص الحکم اثبات است
حضرت امام هارون علیه السلام
موسی هارون

جواب حضرت مولانا محمد رفیع الدین صاحب

انجمن اسلامی پاکستان
اسلام آباد

بیان کرده پس جمیع اسباب متصل با امت بکلی بارون علیه السلام گردانیده امامت با واسطه اسباب غلیظه
بودن حضرت بارون بر حضرت موسی علیه السلام لالت فی الخضر استخلفنی فی قومی و قوت نسبت امامت حضرت
بارون علیه السلام نسبت بهر دو قسم امامت در آنحضرت ثابت کرده چنانچه مطلع نصوص حکم فی سماع حکم
فحق حکم امامیه فی کلمه خارجیه الامامه اسم من احاط بالخلافة کا قال الحق نیت ابراهیم صلوات الله
عليه و آله و الناس امام الله خليفة عليهم هي ما بواسطه او لا بواسطه و القسان ثابته
خارج علیه السلام و لا لا تختص بكنهه اما الاول فكونه خليفة موسی علیه السلام کا قال الخلفه فی
واما الثاني فكونه شيارا و لا يصحنا من الحق ان الخلق بالسيف كخفيه موسی فثبت نسبت امامه اليه
امام مطلقا من جانب الحق اماما مقبلا من جانب موسی علیهما السلام و در هر دو جهت خلافت بر او
علیه السلام آیات این عمره و عهد بن حمید و ساسا و ابو یعلی و ابن جریر و ابن المنذر و ابن الجهم
و ابن مریه و یحیی بن سبط در در سنن خود گفته اند ان یحیی بن عمر القلی فی سننه و عهد بن حمید و القلی
و ابو یعلی و ابن جریر و ابن المنذر و ابن ابی حاتم و ابن مردويه عن سعید بن جبیر قال قال النبی ص
عز فی الله تعا و فتننا لا فتونا فاسأله عن الفتون ما هو فقال ستانف الفخار یا ابن جریر قال
حدثنا طویل قالما اصبحت غدوت علی ابن عباس لا یجزم ما وعدت من حدیث الفتون فقال
تذاکر و عرفت حاساء لا ما کان الله عز و جل عبد ابراهیم علیه السلام من ان جعل فی
ذریه انبیاء و ملوک الی ان ساق حدیثا طویلا فی قصه موسی علیه السلام و قال فیها ما رووه
موسی بنی قال الصحابی من انما لکون انما فتان لا یكون غمق و لا نوم و لا یحکمه عاریه فاجاب
لسیده من الیهم من استیقنوا اثره و ابعدوا و علی قوم کانا یعلمون علی اصنامهم قالوا لیس
اجعل لنا الهام کاهم الهه قال انکم قوم یجحدون ان هو لا یتر ما هم فی باطل و کانا
یجحدون دینهم من الغیر ما یکفیکم و سمعتم ثم مضوا حتی انزلهم منزلا ثم قال لهم الطیغوا

وادی عقیقہ حضرت خضر علیہ السلام
بانت حضرت ارون علیہ السلام
استغفار حضرت یونس علیہ السلام

۳۶۵
سور و طر و قسٹ
فہمیاں کہ وقت کا نوتا

جواب عدم تسلیم از آنجا که
انقلابی بر خلافت حضرت یارون

کلیت بنای بلکه بعد از این شایسته نیست شود و ثبوت خلافت سابقه ابلغ نفع است زیرا که هرگاه خلافت حضرت یارون
علیه السلام سابق ثابت شد خلافت حضرت یارون علیه السلام در سابق بعد از این قول در هر دو وقت متحقق
نشد آنکه خلافت حضرت یارون علیه السلام مخصوص به این خاصه باشد و این قول نیز بنا بر ثبوت این قول
اینکه این قول قطعاً مجموع حضرت موسی علیه السلام شاه صفا و استلا شان لیسان کشود و مانند خود خلافت
مستحق فاعل باشد که بنا بر این پیش هر عمل خلفه بر حضرت فاعل است و هرگاه خلفه بر آن تاکید خلافت سابقه باشد
تقییدت فاعل نیست باینکه منشور خواهد شد اگر غرض از عمل خلفه بر بنده این نفعی است که آن خلافت مطلقاً پس بر
ظاهر که این استظهار بر سر شکار لغت و معانی فصلی هر معنی بر که بر دستیار نفس کلام قمار جفا
بخص من نفی و احوال افکار بی کار است اگر بلا سبب داعی بلا وجه بلا ضرورت چنین تفسیر و اثبات باطنیه
مرد و باور که او شان است پس در بین کلام چنین عالم ظلمین برای مسمی اسلام ابطال یا خدع و
و حرام و افساد و امارت حکام است خواهد بود و متکاوی است در ازاله انحاء گفته قاعده و حصول صریح نیست
باینکه هر چند که کنند مگر آنکه در این قول این ظاهر هر باز در مسئله که آتش شعله میزند تا آنکه خلافت حسن و
نشویم با وجودی که شبهه بنام می نماید بر یقین بدانیم خود اجمالی قصد آن نگردد و محقق طعان بر آن خوف
نگذازد این محقق و بوالگلی است انجمنی پس بسیار این فساد که با سایر بسیار این فساد است و سبب بلکه تحریر خود
ولی افسوس که سبب فساد می داند و تا ویداد شد و خبر حدیث حضرت یارون و خصوصاً جهاد منشور می گرداند
خلفه و معنی آن عمل آن غیر مدلول آن محقق و اجمالی چون حدیث یافت و چون با وند اجمالی آنکه
قیاس از قول حضرت موسی علیه السلام بر قول آنحضرت صلوات الله علیه سبیل المفسرین قیاس مع الفارق است
چه در امر باصلاح و تخیل انانیت سبیل مفسرین فحاشا عذبه و حکم سدید از قبیل توجیه مفسرین و نیز
مسئله در این ظاهر و عذر مفسرین تمام تحت متین منطوقی است خلافت آنکه کیست خلافت او تصور شد و حاصل
کلام از این است که حصول خلافت برای منی ممکن نیست زیرا که قول اولان یارون الخ

و

شاید از آنکه در این قول
که قاعده و معانی فصلی
هر معنی بر که بر دستیار
نفس کلام قمار جفا
بخص من نفی و احوال
افکار بی کار است

جواب عدم تسلیم از آنجا که
انقلابی بر خلافت حضرت یارون

ولایت داشته دارد بر آنکه چون حضرت یار و یار نبوت حاصل بود قیام آنحضرت
بامرتب سبب اختلاف نمی تواند شد و این دلیل صریحست بر آنکه رازی حصول خلافت
برای بنی جابر نمی داند و هرگاه اختلاف بنی ناجاز باشد پس چگونه اختلاف
ناجازه را بر امر باصلاح و تخیل از اتباع سبیل مفسدین قیاس توان کرد و سنا بقاد
که خود رازی در توجیه امر حضرت موسی یار و یار علیهما السلام باصلاح افتاده کرده
که مقصود از آن تاکیدست مثل قول حضرت ابراهیم لعن الله قلوبهم و اولئک هم
افتاده کرده که وصیت فرمود حضرت موسی حضرت یار و یار علیهما السلام باصلاح
تاکید او اطمینان و الا نهی نمی کند مگر اصلاح را پس بنا برین امر حضرت یار و یار علیهما السلام
باصلاح مثبت اتصاف آنحضرت باصلاح است بلکه مثبت باصلاح آنحضرت تاکیدست
پس چنانچه امر اخصاص مثبت اصلاح حضرت یار و یار علیهما السلام تاکیدست همچنین
اغلفه مثبت خلافت حضرت یار و یار علیهما السلام تاکید خواهد بود و ظاهرست که تاکید
فروع وجود موگدست پس اگر موگدست نداشته باشد تاکید از کجا درست خواهد شد
پس در حقیقت فخر رازی تمثیل اغلفه با امر اخصاص خلافت حضرت یار و یار علیهما السلام
بتاکید ثابت ساخته شود و سبب خیر خدا خواهد پست و باید دانست که این قول رازی
ولایت دارد بر آنکه اختلاف عدم اختلاف حضرت یار و یار علیهما السلام سوا سید بوده
و هیچ فایده جدیدی بر اختلاف آنحضرت منفرع نشده و آنچه برای حضرت یار و یار علیهما السلام
قبل اختلاف حاصل بود امری اند بران ثابت نشده حال آنکه خود شش و هشتاد کتاب
اخصی نهایت العقول بعد این عبارت بغاصد بید تصریح کرده اند که اگر حضرت یار و یار
علیهما السلام ممکن باشد از تنفیذ احکام قبل اختلاف برای اختلاف قائمده نباشد

و در مورد رازی که اختلاف
عدم اختلاف حضرت
مندان بر این بوده
بغلام خود

اینکه در این کتاب
در بیان اینست که

پس ثابت شد که حضرت یارون قبل استخلاف مودی احکام از جانب حق تعالی
بوده و اگرچه نفاذ احکام نبوده و بده عبارتت قوله ان هارون لو عاش بعده
عليها السلام لقام مقامه في كونه مفترض الطاعة فلنا يجب على
الناس طاعته فيما يوديه عن الله او فيما يوديه عن موسى وفي ظاهر
في اقامة الحد والاول مسلم ولكن ذلك يعمين كونه نبيا فلا يمكن ثبوت
في حق علي رضي الله عنه واما الثاني والثالث ممنوع وتقريرة ان من
الاجاز ان يكون النبي موديا للاحكام عن الله تعالى ويكون ملتوا لتنفيذ
تلك الاحكام وغيره الا ترى ان من مذهب الامامية ان موسى عليه السلام
استخلف هارون عليه السلام على قمه ولو كان هارون ممكنا من
تنفيذ الاحكام قبل ذلك لا استخلاف لم يكن للاستخلاف فائدة ثبت
ان هارون قبل الاستخلاف كان موديا للاحكام عن الله تعالى وان لم يكن
منفذ الها پس عجيب و غريب است که درین جاترتب فائده جدیده برتخلاف لازم
و واجب میداند و باین سبب سلب تنفیذ احکام از حضرت یارون علیه السلام قبل
استخلاف می نمایند و قبل این عبارت باندک فاصله استخلاف عدم استخلاف را برآید
میداند و باین گمان اشکار خلافت حضرت یارون علیه السلام می نمایند و شرکت آنحضرت
در نبوت دلیل عدم امکان استخلاف میکردانند و لزوم قیام آنحضرت را با امر است مانع
از استخلاف می بیند از و این تناقض و تعارض فخر رازی ما خود است از قاضی القضاة
عبد الجبار که اولاد و درین تناقض و تعارض گرفتار شده بر یک جانب قرار گرفته
مره باین سو و مره بآن سو بزمید انتشار و اضطراب رفته و جناب سید مرتضی ضی الحی

رازی مرتب فائده جدیده
برتخلاف لازم می دانند

فائده از شیخ الخط فائده جدیده
در استخلاف و نبوت آنحضرت

وارضاء و جعل الحجة شوا و بر نهایت اختباط و اضطراب و تنبیه فرموده لیکن برای
پیشناخت این خط متنبه نشده در همان بلیه جلیه متکبر گردیده در شافی بجواب
قول قاضی عباد بجبار و لا تعلم ایضا ان حالها اذا كانت فی النبوة متفقة
ان حالها فیما یقوم به الاثمة ایضا متفقة بل لا یمنع ان یکون لهما
من الاختصاص ما لیس للآخر كما لا یمنع ان لا یدخل فی شریعتها ما لقیض
الامامة و اذا كانت الحال فی هذا الباب مما یختلف بالشرائع فانما یقطع
على وجه دون وجه بدلالة سمعية شریع الاعتماد علی ذلك یفر ما
یقال له ما أشکل اختلاف کلامک فی هذا الباب و اظہر جوعا و فی
من قبل الی ضد و خلافه لانه قلت اولاً فیما حکیناه عنک ان
هارون علیه السلام من حیث کان شریکاً لموسی علیه السلام فی
النبوة یلزمه القیام ففهم بما یقوم به الاثمة وان لم یستخلفه ثم عقیبت
فذلك بان قلت غیر واجب ففهم کان شریکاً لموسی علیه السلام فی النبوة
ان یکون الیه ما الی الاثمة ثم رجعت عن ذلك فی فصل آخر فقلت
ان هارون لو عاش بعد موسی لکان الذی یمشی بکماله ان یکون کما
کان من قبل قد کان من قبل له ان یقوم بهذه الامور لنبوته فجعلت
القیام بهذه الامور من مقتضی النبوة كما ترسی ثم اکتبت ذلك فی فصل آخر
حکیناه ایضاً بان قلت لمن خالفک فی ان موسی لو لم یستخلف هارون
بعده ما کان یجب له القیام بعده بما تقوم به الاثمة ان جاز مع کونه
شریکاً له فی النبوة ان یبقی بعده و لا یکون له ذلك لیهو زن و ان

نیز سید مرتضی از این اختلاف متنبه
نشد و فی این باب اختلاف حضرت زکریا

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطاهرين

استدلوا بما لا يكون له ذلك ثم ختمت جميع ما تقدم بهذا الكلام الذي
هو مجموع عن اكثر ما تقدم ووضيحه بان النبوة لا تقتضي القيام بهذه
الامور وان المفروض على المتأمل في هذا الموضع هو الشك وترها القطع على
احد الامرين فعلى اتي شيء يحصل من كلامك المختلف وعلى اتي لا قال
مفهوم ما نظن ان لا اعتقاد والاستقرار الا على هذا الفصل المتأخر فان
للتأخر كالتأخر والملاح لما قبله والذي تفقنه من ان النبوة لا توجد
بمجرد حال القيام بالامور التي ذكرتها وانما يحتاج في ثبوت هذه الامور مضافة
الى النبوة الى دليل صحيح وقد بينا فيما تقدم من كلامنا ومجيب بان ذلك بتقليد
بعضه ويكره مغفلين بنهية گرفتار هذه الشكارات خلافت حضرت بارون عليه السلام نحوه
ازافادات وروايات اسلاف ثقات خود خبري گرفته بچنين سكاره صريحاً وبنحو
چنانچه برناظر شرح بحر شمس الدين محمود بن عبد الرحمن اصفهاني وشرح مقاصد تفهيم
وشرح تجريد قشبي و سهام تاقية هروسي و در افصح حسام الدين و امثال آن مخفي
وسد الحجة که از بيان سابق کمال شناسا عت فقطاعت بهفوات اين حضرات ظاهر و باهر
و تحفي همانکه که تحرراتي بعد عبارتت سابقه که در ان منع خلافت حضرت بارون
عليه السلام نحوه گفته قوله الخلافة و كاية من جهة القول على سبيل الدنيا
قلنا ليس يجب ان يكون قد تقدم قول في ذلك لانه لا فرق بين خلافة
الانسان لغيره وبين نيابته عنه يقال ثبت عن فلان خلفت فلانا
فيوضع احد هما موضع الاخر و معلوم ان قد يقال ان الانسان قد ناب
منابا به و قام مقامه في النظر في مصالح اهله و تخلفه احسن قيام

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطاهرين

چون در علم تفسیر و تفسیر
از تفسیر تفسیر و تفسیر

در علم تفسیر و تفسیر
از تفسیر تفسیر و تفسیر

وان لم یفوض الیه ذلك اذا فعل افعال السیة علی سبیل النبیاء و ما حصل
این کلام است که خلافت بنی قول هم ثابت می شود و این ضرری به ما نمی رسد زیرا که
آن فرض غیر واقع خلافت بنی قول ثابت شود لکن در ثبوت خلافت بقول هیچ نیست و قول
حضرت موسی اخی خلیفه دلالت بر حصول خلافت و در بدایه ریش نیز بنا بر این خلافت
حضرت هارون بعد رفتن حضرت موسی علیهما السلام بطور ثابت می شود که قطع نظر
از قول اخی خلیفه کنیم زیرا که حضرت هارون بلا شبهه قیام بمصالح است حضرت موسی علیه السلام
بعد رفتن آنحضرت بطور فرموده و نزد برادری صرف همین قدر است ثبوت خلافت کافی
پس بنا برین هم تاویل علیل اخی خلیفه نمی یابیم و نخواهد رسانید و نیز بنا برین خلافت است
که بعد بنی سابق قیام با سوره است بنی سابق نموده ثابت خواهد شد و بطلان بنی سابق
که خود را می دانند گرفتار است و شاه ولی اقتدار فرزند عمار بن شمس هم در آن مبتلا اند
و هیچ خواهد شد ثم قال اراکم فخر بنی طنان من علی علیه السلام استخلف هارون
ولکن فی کل الاذمنة او بعضها بیانه ان قوله اخی خلیفه امر و هو لا یغید التکرار
بالاتفاق سیما عند الامامیة الواقفیه و ایضا لغیرینه و حاله علی ان
ذلك الاستخلاف ما کان عاقلاً بالکل الاذمنة لان العادة جاریة فیمخرج
من الروسل استخلف علی قومه خلیفه ان یکن ذلك الاستخلاف مخصوصاً
بتلك السفرة فقط و اذا ثبت ان فعل الاستخلاف ما کان حاصله فی کل الاذمنة
لم یلزم من عدم وثوقه فی سائر الاذمنة فحق العزل لان العزل عن الشی
انما یكون بعد انعقاد سبب خلافت الشی و کما ان من علی النظر فی بلدة و لم یزل
غیر حال یقال له البلد الذی لم یزل فکذلك فی الزمان و هو ایضاً

چون در علم تفسیر و تفسیر
از تفسیر تفسیر و تفسیر

چون در علم تفسیر و تفسیر
از تفسیر تفسیر و تفسیر

چون در علم تفسیر و تفسیر
از تفسیر تفسیر و تفسیر

و این کلام را از شیخ محمد باقر
نقل کرده اند و در کتاب
توضیح در بیان حقایق
در بیان حقایق
در بیان حقایق

که یک گنجه است که گویند مطلق امر و اهل بیت بر تکرار نگذرد لکن متبادر حسب عرف و عادت از نقص
بر خلافت واحدی بهین است که خلافت او مطلقا حسب بایننا و له اللفظ ثابت باشد
والا لازم آید که اگر کسی از دار السلطنت بیرون رود و بر قوم کسی را خلیفه کند خلافت او
ساعتی بیش ثابت نشود و هو بدیهی البطلان و خود رازی چنین استخلاف را مستوعب
این سفر و انست که ایدل علیه قول مان یکون لک الاستخلاف مخصوصا بکتاب
السفر و جواب به عم اختصاص خلافت با پیام سفر است که از افاده فیصری ملاسی جای
و اوضح است که خلافت حضرت بارون که بقول حضرت موسی علیه السلام اعطی خلفته
ثابت شده بهیچ قوت نسبت آنحضرت با ماست مت و بهیچ سبب شیخ ابن العربی
که حضرت بارون با ماست نسبت کرده و بعد از دیگر از صفات حضرت بارون
علیه السلام نسبت نموده پس اگر این خلافت مخصوص با پیام سفر حضرت موسی علیه السلام
باشد بلا شبهه لازم آید که بعد از جوع حضرت موسی علیه السلام در نسبت حضرت بارون
علیه السلام با ماست قصوری فتوری حاصل شود و قوت آنحضرت بمبدل
دو هن گزده معا و امد من ملک جناب مخاطب باب مطاعن یاد عاقل حضرت
بارون علیه السلام با بان بلاغت ترجمان کشاده پس حضرات سینه را بعد از این
سراسر خسارت چاره نیست از یکدیگر یا شمول استخلاف جمیع از مننه را قبول کنند
و یا بلزوم عزل انقطاع استخلاف با اعتراف نمایند و بر هر تقدیر تنفیذ لازم می آید و بعد
این همه فخر رازی ترانه عجیبی برداشته بر جان نازنین انصاف تیغ اعتساف
آنان و حیا و خوف را از اهل اسلام کیسو گزاشته علم مخالفت بدست برداشته پیش
باز عا عدم تنفیذ از آن مرتبه خلافت از بارون علیه السلام با احتمال کراست آنحضرت

در این کتاب
از حضرت موسی
علیه السلام
در بیان
حکایت
و احوال
و غیره

نکته
در این کتاب
احتمال
از حضرت موسی
علیه السلام
در بیان
حکایت
و احوال
و غیره

از مرتبه خلافت در تفسیر ظاهر این آیه از خود و اشیا که است محصل این
حیث قال ثوان سلمان لا متخلفا کان ثابتاً فی کل الا زمانه فلم
تقلع ان اذالته منقرضه ان العزل نما یكون منقرا اذا انقضت للعزول عن
مرتبه ارتفع بها فاما اذا زال منه ما لم يرتفع فانه لا یكون ذلك منقرا
و معلوم این جمله این که شریک موسی علیهما السلام در اداء الرسالة و هذا
ادفع للنزاع قد بکرمه الا انسان ان یكون خلیفته شریکه فی الولاية و
اذا جازان یكون ذلك مکروها جازان لا یحصل له بسبب حصول زیاده
و نقصان فلا یكون ذلك منقرا محصل این کلام مختل النظام نیست که در
وقتی منقرض شود که عزول یسترسد از مرتبه که ترفع بشود بسبب این و هرگاه
زائل شود از عزول مرتبه که ترفع یان نشد پس این و الی آخر است چون حضرت
بارون علیه السلام شریک حضرت موسی علیه السلام و ادا می رسد و این
ارفع منازل است که است که مکروه می دارد انسان که شریک فی الیاسته خلیفه باشد
و هرگاه جاهل است که این معنی مکروه باشد جاهل است که حاصل نشود بسبب این زیادت
و نقصان پس علی ازان منقرض باشد انتقم رکاکت و مخالفت شناعیت و فطاعت
تخریجت بر نظام است چنانچه احتمال گراست حضرت بارون از خلافت
حضرت موسی علیهما السلام می غایت کجای و عناد و منعی از نهایت محبت
و لداوست و کار مسلمی است که در حق نبی معصوم چنین احتمال شیع پیدا کند و چگونه
صاحلی تجویز تواند کرد که معاوایه حضرت موسی حضرت بارون علیهما السلام را
باور سازد که حضرت بارون ازان کاره و تکلف باشد و مذلت امانت آنحضرت

نکته
در این کتاب
احتمال
از حضرت موسی
علیه السلام
در بیان
حکایت
و احوال
و غیره

در این تصور شود و کافیست برای ابطال این احتمال آنچه رازی بعد از این افاده فرموده
 که از این وضع است که اختلاف حضرت بارون علیه السلام را حصول قائمه جدیده که
 تنفیذ احکام است لازم است چه اگر تنفیذ احکام بسبب اختلاف حاصل نشود بلکه از سبب
 ثابت باشد برای اختلاف قائمه نباشد و ظاهراً است که تنفیذ احکام الهی از اجل فضائل
 و محامدست مآشاکه جز دیوانه یا ملحدی کسی باطل از اسلام کرده داشته باشد چه جائز
 معصوم پس تجویز کراهت آن بر حضرت بارون علیه السلام نهایت بی باکی و جرات
 و غایت تجاوز است و لهذا که این خرافت را افاده خود رازی در تفسیر کسب الایمان
 میکند که در این توهم ازوم امانت حضرت بارون علیه السلام را وساخته گماشت
 انقاد و نیز بطلان این خرافت از افاده صلاوة قیصری تحقیق رشید ملا عبدالرحمن
 جامی که الفاشندی بکال و ضوح و ظهور کالتور علی شایق الطور تابان و
 روشن است و لطیف تمام است که بعد تجویز مکرده بودن خلافت حضرت موسی
 عزه حضرت بارون علیها السلام بر این تفریع نموده که جایز است که حاصل شود
 بسبب این خلافت زیادت و نقصان بطلان این توهم بر ظاهر است زیرا که
 هرگاه این خلافت مکرده خواهد بود آن مستلزم نقصان خواهد بود و اگر محبوب
 خواهد بود موجب حصول زیادت شرف خواهد شد و اگر نه محبوب باشد نه مکرده
 البته در صورت زیادت حاصل خواهد شد نه نقصان پس تفریع عدم زیادت
 و نقصان بر احتمال کراهت باطل است بلکه بر تقدیر کراهت می یابستی که حصول
 نقصان یا انقراض میگرد و غالباً رازی از طعن و تشنیع اهل اسلام ترسیده باو
 تجویز کراهت چنین مرتبه جلیل از اثبات نقصان یا تصریح عنان کشیده

جواب عدم تسلیم بودن خلافت
از سنان حضرت هارون

و عارض خلل قطع را از تشنجه شنیع سهیل تر فمیده گو تجویز کراست نیز صریح تجویز نقصان
و ابانت باشد و طرفه نیست که رازی در رابعین چندان در حجاج و اعوجاج منک
گردیده که بصراحت تمام خلافت حضرت هارون علیه السلام را موجب نقصان
گردانیده چنانچه گفته الشبهة الثالثة عشر فجوابها ان هذا الخبر من باب
الاحاد علی ما تقریر فیما تقدم مسلمنا صحته لکن لا نسلم ان
هارون علیه السلام کان محبثاً له لو بقی لکان خلیفة لموسی علیه السلام
قوله کذا استخلفه فلو عنده کان ذلك امانة فی حق هارون قلنا
لا نسلم فلم لا يجوز ان يقال ان ذلك الاستخلاف کان انما معین
فان فی ذلك الاستخلاف بانتهاء ذلك الزمان و بالجملة فهو مطالبون
باقامة الدلیل علی لزوم النقصان عند انتهاء هذا الاستخلاف بل هذا
بالعکس ان لان من کان شریکاً لانسان فی منصب ثم یصیر فائلاً و خلیفة
له کان ذلك یوجب نقصان حاله فاذا زالت تلك الاخلافة نال ذلك
التفضیل و عاد ذلك الکمال ازین عبارت نیز رازی که در ان مزید حدیث خلافت حضرت
هارون و نیابت آنحضرت را موجب نقصان حال آنحضرت میگردد و ادعای
که زوال این خلافت موجب عود کمال است و این صریح قلب موضوع است
که انقطاع خلافت را که صریح نقصان است موجب عود کمال میگردد و اندوختن
خلافت را که رتبه جلیله است دلیل نقصان می ندارد و ان بذلک الشیء و بیعت
الشیء برای مزید تحجیل رازی در ادعای حصول نقصان و ابانت بسبب خلافت
و نیابت افاده او در تفسیر کبیر وافی است که از ان واضح است که چون حضرت

و این در رابعین خلافت هارون موجب
نقصان حال آنحضرت نگردد

و این در رابعین خلافت هارون موجب
نقصان حال آنحضرت نگردد

و این

جواب عدم تسلیم بودن خلافت
از سادات اهل حضرت بارون

وجه رد آنرا از این حصول
نقص حال حضرت به خلافت

موسی علیه السلام اصل در نبوت بود لهذا حصول خلافت آنحضرت برای حضرت
بارون یا وصف شرکت در نبوت موجب امانت نیست نیز برای مزید تقبیح تو
و تفسیح این زعم رازی از فاده علامه قیصری و ارشاد با سداد ملا جامی کافی است
سبحان الله فخر رازی حصول خلافت حضرت موسی را برای حضرت بارون
علیه السلام که حسب افاده قیصری ملاجا شرف عظیم و فخر جلیل و سبب نبوت
آنحضرت با امانت است عین نقصان و خسران و سبب امانت و تحقیر و موجب امانت
و تمیز گران بر دو کمال انتمندی تدبیر و نهایت خوض و غور خود در فهم حقائق
صفات انبیا علیهم السلام بمنصه ظهور می سازند نیز باید دانست که هرگاه خلافت
حضرت بارون علیه السلام موجب نقصان و امانت باشد معاذا الله من قبلک و نزد
الله محققین سنیه مراد ازین حدیث منزلت تشبیه جناب امیر المومنین علیه السلام است
حضرت بارون علیه السلام درین خلافت ملازم آید که جناب سرور کائنات صلی الله علیه و آله
در مقام تسلیه جناب امیر المومنین و اظهار فضل آن امام دین و ابطال
زعم باطل منافقین معاذا الله نقصان و امانت شاه و ولایت ثابت کرده باشد
ولا یقول الا بقرائن محموم او متافق مرجم و نیز بنا برین نقصان حال امانت اختلاف
شیخین که وضع حدیث منزلت در حق شان کرده اند کما سبق حسب اعتراف رازی
و محض می گردد و فیض کوا قلیلا و لبکوا کثیرا با جمله صد و چهلین کلام از مثل چنین
امام سنیه که حاوی معقول و منقول است و حکما کبار ایشان در مدح و ثناء و تحمیل و اظهار
اوجبانیت قصوی کوشند نهایت عجیب و غریب که اثلن العیاذ بالله نقصان و امانت
و عیب و بنی محموم بلکه طعن بر حق قیوم ثابت میگردد و نیز از اثلن طعن بر جناب سرور امام

صلی الله علیه و آله و سلم حضرت امیر المؤمنین علیه السلام معاذا الله من ذلک لازم می آید
و لزوم طعن بر شیخین علاوه بر اینست که تقریر سر اسر نیز ویرازی بخیر هم عجیب است
مقالت سر با فضالت بعض حکای سنیه که ایشان استخلاف حضرت موسی حضرت
یارون علیه السلام را سبب که قوم آنحضرت عبادت حق تعالی و اختیار عبادت
عجل بعد رفتن حضرت موسی علیه السلام دانسته و اظهار کرده که چون حضرت
موسی علیه السلام قوم خود را بسوی یارون علیه السلام سپرد و بسوی خدا سپرد
لذا اینها ترک عبادت حق تعالی کردند و عبادت عجل آغاز نهادند و نیز بیان کرده
که جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم استخلاف نفرمود بعد خود و تسلیم نمود
امر امت خود را بسوی خدا پس اختیار کرد حق تعالی برای امت آنحضرت افضل است
بعد حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و آنکس ابو بکر است و او اصلاح کرد
در میان قوم آنحضرت فقیه ابواللیث سمرقندی که منافق فاختره و محامد زاهر او
از جواب رضیه و کتاب اعلام الاخیار و طبقات حنفیه ملا علی قاری و امثال آن
و واضح و لاجست این مقاله شیعیه و به فوه فطیعه را در تفسیر کلام الهی بحث است
و ایتاج بلا خوف و هراس از طعن و بلام اهل ایمان اسلام و ابرومی کند و بکل
ساجت و قبح و خرمی آن اعتنای نمی کند چنانچه در تفسیر خود می فرماید و قال موسی
لاخیه هارون یعنی قال له قبل انطلاقه الی الجبل اخلفنی
فی قومی یعنی کن خلیفه علی قومی و اصل یعنی مرهم بالصلاح و بقا و صلح
بینهم و لا تتبع سبیل المفسدین یعنی و لا تتبع طریق العاصیین و لا تتبع
به و اتبع سبیل المطیعین قال بعض الحكماء من مهمنا ترک قومه

منکرین و محمد عابدین متضح گردید قوله سوم آنکه آنچه گفته اند که اگر این مرتبه از حضرت یارون
زائل میشد لازم آمد عزل او و عزل بی جای نیست گیتیم انقطاع عمل را و عمل گفتن
خلاف عرف و گفت **اقول** برابر باب اول اینست و صاحب الباب غیر حقیقه شنا
و خطا است دعوی انقطاع خلافت حضرت یارون علیه السلام مخفی نیست
بوجود عده **اقول** آنکه از افاده ملازمه قیصری ظاهرست که ثبوت خلافت حضرت
موسی برای حضرت یارون علیهما السلام مثبت کمال شرف و فضل و جلالت
و علو مقام و رفعت درجه و سمو منزلت است زیرا که اثبوت امامت را بواسطه
حضرت موسی برای حضرت یارون علیه السلام با ثبوت امامت و اسطه سبب قوت
نسبت امامت با آنحضرت گردانیده و نیز از اسباب اختصاص امامت بکلمه
آنحضرت دانسته و جامع بودن آنحضرت در امامت بی واسطه و امامت با واسطه
و بودن آنحضرت امام مطلق و امام مقید از جانب حضرت موسی در مقام بیان
شرف و فضیلت آنحضرت ذکر کرده و این همه صریحست در آنکه ثبوت این امامت
مثبت شرف و فخر و فضل عظیم برای حضرت یارون علیه السلام است پس اگر این
امامت منقطع و زائل می بود در حکم عدم می گردید و بلا ریب تنفیر و تعبیر متحقق
میشد و وجهی برای فخر این امامت در مقام بیان شرف و فضل یارون علیه السلام
متصور نمی گردید و داود قیصری از اکابر محققین و اجداد منقیدین سنیست و فضل
و مناقب محمد و مدائح او حاجت بیان ندارد محمود بن سلیمان کفوی در
کتاب **السلام** از اخبار گفته **قدوة العارفين** اسوة السالكين صفوة المحققين
الشیخ داود بن محمود بن محمد القیصری هو العالم الفاضل الكامل المولود

در این صاحب خلافت امامت انقطاع
عمل بر عزل بوجه عده

از افاده قیصری ظاهرست که ثبوت
حضرت یارون نسبت شرف و فخر
آنحضرت است

در این قیصری از اخبار گفته

در جواب سئالی که
از عدل حدود ما بین
پرسیده است

داود القصری القرامانی اشغول واجتهد و برع فی العلوم اخذ عن علماء البلاد
القزمانية وبلغ رتبة الفضل الکمال فاق على اقرانه فی الفروع والاصول
وکان فارس میدانہ فی المعقول والمنقول فخر مال الی التصوف فحبب نسیر التوفیق
وساقه سائر العناية ودله علی سواء الطريق وتشرف بمخدمة الشيخ الامام
جمال الدین عبدالرزاق القاشانی اخذ عنه علم التصوف و آداب الطريقة
وبلغ عنده رتبة الکمال والارشاد وصنف فی علم الظاهر والباطن وضع
شرحاً علی فصوص الحکم للشيخ اکبر وسماه المطلاع وضع فی اوله مقدمة
وجعلها اثني عشر فصلاً الى ان قال صاحب الکتاب يفهم من تلك المقدمة مهارته فی
العلوم العقلية ایضاً حکایت السلطان اورخان الغازی ابن عثمان الغازی
بنی مدرسة فی بلدة ازیق وهما اول مدرسة بنیت فی لدولة العثمانية
وعین تلميذها الشيخ داود القصری لمهارته فی العلوم الشرعية والعقلية
وكونه مقدماً علی اقرانه فدرس هناك وافاد واجاد الخ وتوم انک انقاداً
که ملا عبد الرحمن جامی هم نبوت خلافت حضرت موسی رابری حضرت یارون جلیس
شعبت شرف وفضل جلیل بنای حضرت یارون علیه السلام دانسته و مرة بعد از
در توضیح و تقریر و تبیین آن بیان بلیغ و متین کوشید پس بطلان زعم انقطاع ابن جلیس
از بیان جامی هم نهایت واضح و ظاهراً و لامع و با هرست و فضل و جلالت و عظمت
و نبالت و تحقیر و تحقیق و اعتماد و اعتبار و قبول و اشتیاق ملا یحیی خود مسلم اکابر طین
سنیست علامه کفوی مد کتاب علامه لاخیر گفته الشيخ العارف بالله المتوج
بالکلیة قالی الله دلیل الطريقة ترجان الحقيقة المنسوخة عن الهياكل النانقة

لما قام جامی بالبرکت که غلات
اربعین بیت غرضه بیان الحقیقة

ما یحیی بنی الزکریا بنی

والتوسل إلى البعثات اللاهوتية شمس معارف التحقيق بدر فلك التدقيق معارف
عوارق المعارف مستجمع الفضائل جامع اللطائف المولى الحامى نور الدين
عبد الرحمن بن أحمد بن قوام الدين محمد الدمشقي الحامى قدس الله تعالى
سريته كان لقبه الأصغر عماد الدين ثم اشتهر بنور الدين له من مؤلفات جوامع
وقت العشر الثالث والعشرين من شعبان المعظم سنة سبع عشرة و
ثمانمائة إلى أن قال اشتغل مولى الحامى أولاً بالعلم الشريف فاق أهل
زمانه في المنقول والمعقول إلى أن قال له تصانيف كثيرة مقبولة
ذكره عبد الغفور اللادى في التذيل إلى أن قال كان جليل السيرة
حسن السيرة دأب الزكوة مصيب الفكر مستغرق أوقانه بالخلوة و
الطاعة مستوعب العز بالعبادة والتوجه والمطالعة قليل الرغبة
في الدنيا غير ملتفت إلى الآراء جمع بين علمي الشريعة والحقيقة شج
أحسن الشرح أصول الطريقة وكان من محاسن الزمان لم تر العيوب
مثله في العلم والعرفان الخ وسمير دولت شاه بن جلدار الدولة در تذكرة الشعرا
ذكر حارف الحقيقة سالك الطريقة نور الملة والدين عبد الرحمن الحامى إلى أن قال
ابتدأ على ما في التحصيل وأدب شغل كشت تاسر كمد علماء و روزگار شد با وجود علم فضل
مقامی بر تر طلب می داشت تا داعیه طلب دانگی بهت عالیش گشته دست از ادب
بجانب عرفان باب شیخ الاسلام قبله المحققین و سید الواعظین سعد الملة والدين
الكاشغرى قدس سره العزيز واد كه آن از مریدان و خلفاء خاندان مبدك حضرت
شیخ المشيوخ سالك سلك دين مع عارف معارف يقين شیخ الاسلام والمسلمين

خواجہ بزرگ بشار الحق والدین المعروف بہ نقش بند قدس امتد تعالی روحہ و
ارسل الینا فتوحہ بودہ ہست مولانا مدنی در قدم مولانا سعد الدین بسیر برد و خدا
پسندیدہ نمود و در ریاضات و مجاہدات فقر و سلوک حاصل ساخت و بیکت
خدمت آن بزرگوار مولانا را مقام عالی در تصوف فقر پیدا شد بر آئینہ نظر کیا
مردان خدا کبریت ہست الی ان قال ایچہ از مصنفات مولانا کہ حال از قوت بفعل آمد
و محبوب مطلوب اکابر و افاضل شد لغحات الانس است در بیان حالات و مقامات
اولیائے عظام و جویہ چند نسخہ منقوہ شیخ نظامی مثل مخزن الاسرار و غیرہ
نسخہ معما و چند کتاب در تصوف و بغایت ازلی و ہدایت لم یزلی بعد الیوم ہمارہ
از اسرار این بحر حکمت و معرفت در و انما با صلح و جود خواہد رخت یافتار و تعالی
سوم آنکہ از افادہ علامہ شہر و امام کبیر فخر الدین باری کہ انعامہ کور شد نظام
کہ حضرت بارون علیہ السلام را بسبب اختلاف حضرت موسی علیہ السلام حصول
رتبہ جدیدہ تنفیذ احکام لازم است و ہر گاہ اختلاف حضرت بارون علیہ السلام
مزد مخاطب مقام مثل دیگر اکابر اساطین اعلام مسلم و ثابت است بغیر رب کلام
اعمال ثابت شد کہ رتبہ جدیدہ تنفیذ احکام برای حضرت بارون علیہ السلام بسبب
استخلاف حاصل شدہ بود پس اگر این خلافت را خلافت منقطعہ و ریاست منصرمہ
و امامت مخیرہ گردانند بلاشبہ این رتبہ جدیدہ و منزلت سدیدہ تنفیذ احکام امضا
مسائل حلال و حرام نیز منقطع و منصرم اساس این شرف عظیم و فضل فخم منضم خواہد
و انقطاع و انصرام و انحراف و انہدام اساس تنفیذ احکام بلاشبہ موجب پائنت و تحقیر
و سبب عیب و غیرت خواہ شاہ صاحب از غزل نامند یا نہ نامند کہ بنا برین نزاع

باز از اصل خاندان جدیدہ
احکام را تنفیذ حضرت
پسند لازم دانستہ

هر قسمیه آن بعزل محض نزاع در فقط خواهد بود و فائده بحال شان نخواهد رسانید چنانکه
سابقاً دانستی که جبر علام و تخریر مقام و شیخ الاسلام سنیة احسنی محقق عظیم الشان
عبد الحکیم المعروف بابن تیمیة بجزیه خیرگی و تیرگی دعوی انزال جناب امیر المؤمنین
علیه السلام از خلافت مدینه بر جوع جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم از غیر
تبرک معاذ الله من ذلک آغاز نموده داد اظهار کمال نصب عناد ایراز غایب
و احقاد و ادعیه حیث قال فی المنهاج قوله لا یعزله عن المدينة قلنا هذا باطل
فانه لما رجع النبي صلی الله علیه و سلم انزل علی نفس جوعه کما کان
غیر و انزل از رجوع این عبارت نهایت حرکت در آنکه انقطاع خلافت
بعود خلف عین انزال است پس اگر خلافت حضرت بارون علیه السلام منقطع
باشد بلا شبه حسب افاده شیخ الاسلام سنیان عزلی آنحضرت معاذ الله من ذلک
متحقق خواهد بود چنانکه سابقاً دانستی که ملا علی قاری عاری از حق سبب نذر آن
در مجموع و بزرگ عزلی و صلی بلا فصل صاحب کل فضل از خلافت مدینه سبب جوع
جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم او عاکره و این حرکت در آنکه نزد قاری
عاری از ولای حبیب باری انقطاع خلافت بعود خلف عین عزلی است
علامه وحید و محقق فرید و محکم مجید و فقیه مفید ابو شکور محمد بن عبد السعید در کتاب
التمهید فی بیان التوحید گفته ناظر است اشعریا فقال لی ان الوضوء والصلوة
عندکم ان مجلس احدکم تحت المیزاب حتی یبتل وجهه و ذنابه و
رأسه قدمه ما یربط خرقه الحمار و یقوم علیه و یقول بالفارسیة
خدا بزرگد یعنی الله اکبر یقرأ بالفارسیة مقلداً یقول و دیرگ سبز یعنی قوله

نزد آنکه انقطاع خلافت
عین انزال است

ملا علی قاری انقطاع خلافت
عین عزلی است

عزلی انقطاع خلافت
عین عزلی است

ص ۲۱۱
القول الثالث فی ان الله
لم یزل خالقاً من المبدأ
فی اثبات الصفات

چون بعد از تسلیم نمودن خلافت
از منزل حضرت هارون

مدها متان شریک و یسجد ساکتا و یقعد مقدار التشهد وقت القعود
شریضه فمذه عبادتکم قال هذا طعن لانی حنیفة ولا صحابة بحمد الله
فاجبته وقلت انکم تعتقدن بان الله تعالی ما کان خالقاً ولا ذی قیة
ولا معبوداً قبل ان یخلق الخلق واکان لیس بغافر ولا شفیق ولا معاقب
والتسوال لیوم لیس بسوال قبل الوحی ما کان سوکاً والمؤمنون
بالمعصیة منقصین بما هم قائلون بالمعبود الذی اعتقدت بانه ما کان رباً
معبوداً ثم صار هو لا شرع ل فان المؤمن الذی ینقص ایمانه بالافعال وشرک
یکفر بهذا القدر من العبادۃ فهو بذات الله من ذلك انین عبارت سر اسرار
و اشارت سراً یا انارت در حق صحت که علامه ابو شکور یحیی ابی بعض اشعریه اهل غور که
از بیان جسارت ترجمان بطعن حضرت امام اعظم ابو صفیه عجیب جماعه حنفیه شریفه کشوده
یعنی ذکر وضو میزانی و صلوة حنفیه که مختموست بضرط و موسومست بکمال احتیاط
نموده بعض اعتقادات اشعریه در اصول بطرد متهمه و سخریه جانشور و در مزمع جیر
افروز بیان فرموده و از جمله این اعتقادات آنست که نزد اشعریه جناب رسالتنا صلی
علیه و آله وسلم بسبب فوات معاذ امده معزول از رسالت گردیده این افتاده محضست
در آنکه نفی رسالت از جناب رسالتنا صلی علیه و آله وسلم بسبب فوات هم مشیت
عزل موجب حبیب تحقیرست پس خلفا فوات از حضرت هارون علیه السلام بزرع
انقطاع آن در حالت حیات با ولایت تمام مشیت عزل سبباً یا نیت تغییر خواهد بود
بلا لریباً چون بطلان لازم ظاهرست مثل افتاب ملزوم هم خلافت حقست و غایب
صواب و امده ولی التوفیق فی کل یکب نفیتم آنکه از طرف امور بلکه غایب شرور نیست

صاحب نموده ای شریعی
بنفیه الزامی رسول الله
بزرع نفی رسالت بعد از وفات
چون بعد از وفات رسول ما کان سوکاً

که منی طلب فخر یا آنکه بحساب حدیث منزلت سه بار بتاکید و تکرار نفی عزل حضرت بارون
علیه السلام فرموده اولاً بقول خود و انقطاع این استیلافت اعزل نتوان گفت که
موجب بمانت در حق کسی باشد و ثانیاً بقول خود انقطاع عزل را عزل گفتن خلافت
عزل و لغت است و ثالثاً بقول خود هیچکس آنهارا معزول نمی داند باز در مابعد اینهمه
افادات مکرر و مکرر خود را که از ان نهایت تخاشی و تبری میزاری اند عزل حضرت
بارون علیه السلام ظاهرست بصفحت یا تفاضل زده بر مخالفت آن بطلاق همت بیان
جان بیسته بغرض رفع حجب نقص عزل از ساحت علیاً خلیفه ثانی تصریح تمام ببول
حضرت بارون علیه السلام نموده و از ایلام و آزار روح اقدس آن نبی معصوم بلکه
معاندت و شاققت حی قیوم باکی نبوده چنانچه در جواب طعن پنجم از مطاعن اهل کفر
کما دریت انما گفته جوابی یگر قبول کردیم که عمر معزول می فرمود لیکن مثل حضرت
بارون که بعد از مراجعت حضرت موسی علیه السلام از طور از خلافت ایشان
معزول شد لیکن چون بالاستقلال نبی بود این عزل در لیاقت امامت و نقصان
نکرد و همچنین عمر بن الخطاب را که در حق او لوکان بعه نبی لکان عمر ارشاد شد
عزل در لیاقت امامت نقصان نکرد انچه درین عبارت سراپا بلاغت زبان گهر
فشان با بدعا عزل حضرت بارون علیه السلام بصراحت تمام مکرر او موکد است
و اصلاً شرم و آزار را از ان اهل اسلام و انبیا کرام علیهم السلام بساحت علیاً خود بیان
نماده و بر ظاهرست که عزل حضرت بارون بقول از حضرت موسی علیهما السلام واقع
نشده لابد که شاه صاحب عزل آنحضرت را با انقطاع خلافت که مزعوم باطل شایسته
ثابت خواهند ساخت پس ثابت شد که نزد شاه صاحب هم انقطاع خلافت

و دعای صاحب تقدس معزول شدن
حضرت بارون از خلافت حضرت موسی
و تقبیل عزل عمر بن الخطاب

در بیان سبب قطع و انقطاع
و انقطاع و انقطاع و انقطاع

در بیان سبب قطع و انقطاع
و انقطاع و انقطاع و انقطاع

در بیان سبب قطع و انقطاع
و انقطاع و انقطاع و انقطاع

مطلق است و چون عمل می یابد چنانچه می خواهد کرد که مستلزم امانت
یا البتہ و از افادہ صاحب تمہید بلکہ افادہ خود شاہ صاحب ہم ظاہر است چنان
قبل از آنکه انقطاع این استخلاف را عمل توان گفت کہ موجب امانت در حق کسی باشد یا نه
پس بگذاشتہ دعوی انقطاع خلافت بلا سبب باطل باشد قولہ نیز کہ با دشمنان
بر آمدن خود از دلاسلطنتہ نائبان و گماشتگان خود را خلیفہ خود میگذارند و بعد از
معاودت خود بخود این خلافت منقطع میشود و در بعضی آنہا را معزول نمیدانند و
در حق آنہا امانت می نہد **اقول** شاہ صاحب درین باب نیز تخیل و انتشار و غایت
اختلال اضطراب چارہ کار را در آن منحصر یافته اند کہ بحث کاغذ را بتفصیل حال
جلیل محافل فیلسفیان و گماشتگان گماشتہ خلافت و امامت را با گماشتگی احوال خاصہ
دنیاوی و فی مائیل ساختہ این الشریا من الشری فی این الدنیا من الجہتی و در کمال وضوح و بظہور
کہ حضرت موسی علی نبینا و آلہ و علیہ السلام بوقت توجہ بسو طور بلا تقیید بہدت
طویل الشہور یا قلیلہ سریعہ المرو و حضرت ہارون علیہ السلام را خلیفہ و جانشین خود
ساختہ حیث قال الخلفۃ فی قومی و اصلح ولا تتبع سبیل المفسدین و اما این نائبان
و گماشتگان پس ظاہر است کہ در اغلب اوقات ایشانرا خلافت و نیابت مطلقہ سلاطین
حاصل نمیشود بلکہ خلافت ایشان بقتیدہ می باشد بزبان محبت باین سبب انقطاع عمل
ایشانرا کسی عمل نمیگوید و اگر بالفرض باو شاہی بقول مطلق بلا تقیید بہدت بعضی
از نائبان و گماشتگان خود را خلیفہ سازد و من بعد از او خلافت خود منقطع سازد و بلا
حدین صورت عمل امانتسازین نائب و گماشتہ لازم خواهد آمد و المنکو مکار و کما یصلح
الکلامہ و اگر بفرض خیر واقع تسلیم کنیم کہ انقطاع عمل نائبان و گماشتگان باو

و اینست که در این کتاب
مفصل در بیان این
موضوع بحث شده است

حصول خلافت بطلان مطلق بلا تعقید بحدت غیبت موجب امانت است و نمیشود پس خواهم گفت
که مراتب امانت در تنفیذ مختلف است بعضی امور چنانست که بهم نسبت انبیاء و ائمه علیهم السلام
منفرست و بهم نسبت سلاطین و بعضی امور چنانست که نسبت اهل دنیا تنفیذ در آن
استحقاق نمیشود ولیکن نسبت انبیاء و ائمه علیهم السلام که حاکم دین و دنیا اند بلا شبه منفرست
چه مرتبه انبیاء و ائمه علیهم السلام بغایت رفیع و جلیل است بر مرتبه سلاطین و وزراء را
بر مرتبه شان نسبتی نیست پس آنچه نسبت سلاطین و وزراء منفرست البته نسبت انبیاء
و ائمه علیهم السلام منفرست علی الاطلاق و در العکس الکلی چه ظاهراً است که شرط
مراتب عالیه حسب ارتفاع مدارج و ارتفاع معارج زیادتر می باشد پس انقطاع عمل
نائبان و گماشتگان اگر بالفرض در مرتبه نائبان و گماشتگان قدمی نکند و در حق شان
تنفیذی پیدا نشاید از آن لازم نمی آید که انقطاع عمل در حق انبیای معصومین و ائمه اطهار
علیهم السلام بهم منفرست باشد چه بسیاری از امور است که در حق انبیاء و ائمه علیهم السلام
موجب تنفیذ و قدح است خلاف دیگر مگر این مخصوصین چه جا عوام مسلمین و امرا و سلاطین
و ائمه نجاست که در امامت نبوت شروطی را علی طرفین ذکر می کنند که فقدان
آن شروط در سیار است و رعایا بلکه سلاطین و وزراء ای اهل دنیا هم موجب تنفیذ و
امانت شان نمی شود و لی آمد در ارائه الحفا گفته آنچه در وزارت مطلوب می شود
مرد صاحب قوت و مروت است که قوم از صلح عقد وی حساب میگیرند باشند و در
خلافت زیاد از آن اشترک با پیغمبر در جدا علی که قبیلہ بومی منسوب باشد مطلوب است
تمام روان در خلیفه بچشم حقارت نگارند لذا خدا تعالی در بنی اسرائیل پیغامبری
نفرستاد مگر از بنی اسرائیل از سبط حضرت موسی باشد یا خیر آن همین معنی است

در این کتاب
مفصل در بیان این
موضوع بحث شده است
آن که دلالت می کند بر صدق
خاصه و بر خلافت خلفاء
از قصد اول از قصد بر کمال

استحکام غیله اینست که در حدیثی آمده است
تا در میان در غیله بچشم حقارت نگارند
ذکر معانی از الحفا

تذکره صاحب خاندان سلطانی
بسم الله الرحمن الرحیم

صلی الله علیه و آله و سلم در خلفا خود جاری ساختند الا که من قریش تمام موافقت
سته امتد فی انبیاء بنی اسرائیل واقع شد انتحی از بن عبارت ظاهرت که در خلیفه
اشترک با پیغمبر در جدا علی مملکت و فقدان آن موجب تحقیر خلیفه است که مگر
بسیب این اشتراک بچشم حقارت در خلیفه نمی نگرند والا او را حقیر می شنند ظاهر
که فقدان اشتراک با پیغمبر در جدا علی در حق سائر علایا اگر چه صحابه عدل و اعلام
فحول با سلاطین و وزراء و اعظم حکام و کبر باشند موجب تحقیر و امانت شان نمیشود
پس قیاس حال ائمه و خلفا بر نائبان و گناشتگان سلاطین و نیا پر ناز و اوا و اموات
للاستاد و التجنب عن المراء قول و اگر عزل هم باشد چون نبوت مستقلانی بعد از
موسی بهار و ن میرسد که مرتبه علی است بهر درجه از خلافت چرا موجب نقصان
و امانت اومی شد اقول عادت قدیم شاه صاحب که خوش و غور و تامل و تدبیر را
ترک داده مشغول سیاحت کلام و تخیل عوام میشوند درین مقام هم برین عادت
مرضیه و سجیه مرضیه رفته عزل نظر از جوانب اطراف نموده چنان گمان کرده اند
که اگر انقطاع خلافت حضرت مایرون بسبب رجوع حضرت موسی علیهما السلام از
طور عزل باشد این عزل بسبب حصول نبوت استقلال برای حضرت مایرون بعد
از موت حضرت موسی علیهما السلام موجب نقصان و امانت نخواهد بود زیرا که ضمیر بشیر
در قول شان و اگر عزل هم باشد راجع است بانقطاع عمل که در قول شان گوئیم انقطاع
عمل را علی گفتن خلاف عرف و لغت است انتحی مذکور است و ظاهرت که مراد از بن
عمل انقطاع خلافت حضرت مایرون است بوقت رجوع حضرت موسی علیهما السلام
از طور بدلیل قول و نیزه که پادشاهان در صین بر آمدن خود از دار السلطنته نایبان

جواب صاحب خاندان سلطانی
بسم الله الرحمن الرحیم
بعد از وفات حضرت موسی

و گماشتگان خود را خلیفه خود می گذارند و بعد از معاودت مراجعت خود بخود این
خلافت منقطع می شود و بچکس آنها را معزول نمی اند و در حق آنها امانت نمی نهد
انتق پس حاصل افاده شاه صاحب بنا بر این نیست که اگر عزل حضرت بارون
علیه السلام از خلافتی که در وقت توجع حضرت موسی علیه السلام بطور حاصل
شده متحقق شود بسبب توجع حضرت موسی از طور باز هم موجب نقصان امانت
حضرت بارون علیه السلام نخواهد شد زیرا که حضرت بارون علیه السلام را نبوت
بالاستقلال بعد از موت حضرت موسی علیه السلام حاصل میشد و آن مرتبه اعلی است
همزار درجه از خلافت و پرتا هست که این تقریر نهایت رکیک و شنیع بغایت ضعیف
و قطع است چه هرگاه حضرت بارون علیه السلام از خلافتی که بوقت توجع حضرت
موسی علیه السلام بطور باحضرت متوجه گردیده معزول گردد بر توجع حضرت موسی
علیه السلام از طور پس پلاریب نزد هر عاقل بصیر و متوقد خیر امانت و تنفیر
و عیب تغییر متحقق خواهد شد اما آد کا حصول نبوت استقلال بعد از موت حضرت
موسی علیه السلام پس اولا پرتا هست که بر کسی که موجب امانت در متحقق شود
او نبی نمیتواند شد زیرا که خلونمی از منقرات عیوب لازم پس برین تقدیر فرض
حضرت بارون علیه السلام فرض شئی با وصف حصول مانع است و ظاهرا هست
که با وصف التزام تحقق مانع حصول شئی مانع است و تحمیل و السید سوار ایل
و ثانیاً فرض کردیم که حضرت بارون علیه السلام را بعد از موت حضرت موسی علیه السلام
استقلال حاصل میشد لیکن تا این زمان دور و دراز که ابتدای آن بر توجع حضرت
موسی علیه السلام از طور است و منتها می آن بر تالی حضرت بارون علیه السلام

شیخ محمد باقر خراسانی
بسم الله الرحمن الرحیم

از دار غرور بلا شبه و ریب حجب عزل و ابانت و تنفیر معاذ الله در وزیر حضرت
کلیم طیم خیر متحقق خواهد شد پس ذکر نبوت استقلال که بعد مدت مدیده حاصل
میشد برای رفع این ابانت از عجائب تسکات و غرائب استدلالات و بهانه‌ها
این بنیان طویل در ذهن مبارک مخاطب جلیل خطور و مرور نگردد و گویند متحقق نبوت
بالاستقلال مقارن انزال کمان برده و ندانسته که این خلافت کی بوده و عزل
کازان که بر تقدیر انقطاع خلافت لازم آمده کی و وفات حضرت مکه علیه السلام
کی و حصول نبوت استقلال کی همه را یکجا جمع کرده بوصول فصل و ایصال انفسا
استقلال دفع معرت عزل و انزال خواسته و چون بطلان و شاعت این توهم
قبیح بر ظاهر است لهذا جناب مخاطب در باب مطاعن ایزین تقریر یعنی ادعا
حصول استقلال نبوت بر حضرت یار و یار و بعد وفات حضرت موسی
علیه السلام رفع نقص و حجب عزل آنحضرت که بر جوع حضرت مکه علیه السلام از طرد
واقع شده باشد عدول کرده ادعا حصول نبوت بالاستقلال برای حضرت یار و
علیه السلام در حالت حیات حضرت مکه علیه السلام نموده و آنرا مانع حصول حجب
و نقصان بسبب عزل گردانیده چنانچه شنیدی و نیز دیگر آنکه سنیه باین تقسیر
نه آویخته رنگی دیگر ریخته اند یعنی عزل یار و یار بعد وفات حضرت موسی علیه السلام
قرض کرده و حصول نبوت بالاستقلال را ادفع حجب نقصان عزل گردانیده
در شرح مواضع مذکور است الجواب منع صحیح الحدیث کما منعه الامم و عند
المحدثین انه صحیح و ان کان من قبیل الاحاد و نقول علی تقدیر صحیح لا عموم له
فالمنازل بل المراد استخلافه علی قومه فی قوله اخلصنی فی قومی استخلافه

مطلب محقق است حضرت یار و یار بعد وفات حضرت موسی علیه السلام
بسم الله الرحمن الرحیم

مطلب محقق است حضرت یار و یار بعد وفات حضرت موسی علیه السلام
بسم الله الرحمن الرحیم

منشأه في خلافة أبي بكر
عن النبي صلى الله عليه وسلم
استقلال جابر بن عبد الله

على المدينة في المواد في الحديث أن علياً خليفة منه على المدينة في غزوة
تبوك كما أن هارون كان خليفة لموسى في قومه حال غيبته ولا يلزم
دوامه أي وأما استخلاف موسى بعد وفاته فإن قوله خليفة لا يعم
له بحيث يقتضيه الخلافة في كل من بل المتبادر استخلافه مدة
غيبته ولا يكون حينئذ عدم دوامه بعد وفاة موسى لقصد دلالة
اللفظ عن استخلافه فيه عزلاً كما لو صرح بالاستخلاف في بعض
التصوفات دون بعضها ولا عزله إذا انتقل إلى مرتبة أعلى وهو
الاستقلال بالنبوة منفرداً يعني وإن سلمنا تناول اللفظ ما بعد الموت
وإن عدم بقاء خلافته بعده عن له لم يكن ذلك العزل منفرداً
وموجباً لنقصانه في الأعين وبيانه أنه وإن عزل عن خلافة موسى
فقد صار بعد العزل مستقلاً بالرسالة والتصرف عن الله تعالى وذلك
أشرف وأعلى من كونه مستخلفاً لموسى مع الشراكة في الرسالة وتفازاً في
الشرح مقاصده لو سلم فلا دلالة على بقاء ما بعد الموت وليس انتفاء ما
يموت المستخلف عن ولا نقصاً بل ربما يكون عوداً إلى حالة أكمل هو
الاستقلال بالنبوة والتبليغ من الله تعالى كما يلي ورسوماته كفته وليس في اللفظ
ما يدل على الاستمرار والبقاء بعد انقضاء مدة الغيبة ودعوى كونه
خليفة له بعد موته من المنازل ممنوع فإنه ادعاء محض زوال المرتبة
الثابتة له في حياة موسى بوفاته لا يستلزم نقصاً بل غاية استلزامه كالأ
لأنه يصير لا بعده مستقلاً بالرسالة والتبليغ من الله تعالى ذلك

درین کتاب چون از این کتاب
نویسندگان و نویسندگان
نویسندگان و نویسندگان

جواب عدم تسلیم بارون
اندر ادل خلافت بارون

اعلم من كونه خايفة و شر يكاله في الرسالة ان ملاحظه اين عبارات ظاهر است
كه اين حضرات عزل حضرت بارون را از خلافت حضرت موك عليه السلام بعد موت
حضرت موسى عليه السلام فرض کرده اند و چون حصول نبوت استقلالى مقارن
عزل لازم دانسته اند لهذا دفع عيب نقصان عزل بآن خواسته اند و بطلان
اين توهم بظاهر است زيرا كه بنا برين لازم مى آيد كه حضرت بارون عليه السلام
از ابتداى توجه حضرت موك عليه السلام بطور ناوقت وفات آنحضرت خليفه
حضرت موك عليه السلام با و خلافت آنحضرت بر جرح حضرت موك عليه السلام
مقطع نگردد ليكن سبب وفات حضرت موك عليه السلام عزل از اين خلافت واقع
شود و اين صريح البطلان است چه موت مستخلف ادخلى در عزل نمى است خلافتى كه حيات
مستخلف ثابت شده بموت او هرگز باطل نمى شود و كسى از ارباب عقول كه قابل خطا
باشد موت مستخلف اسبب عزل خليفه نمى گرداند و نه از كسى اين حكم عجيب و غريب
گرفته اين افاده از خصائص اين حضرات عالى درجات است جز بمنحون محوم و
مذموم اين حرف بر زبان نماند آورده و اگر محض تنبيه قانع نشوند اينك بجهت
بيان اين سكت و نفهم از ازاله اين سواست نمايم بيانش آنكه سابقا شنيدى كه اين
تصريح كرده بآنكه خليفه خليفه نمى باشد مگر با غيبت مستخلف يا موت او حيث قال
والخليفة لا يكون خليفة الا مع مغيب المستخلف او موقته اتم اين عبارت
و دلالت صريحه بر آنكه موت مستخلف اصلا منافى با خلافت خليفه ندارد بلكه موت
مستخلف صحيح خلافت خليفه است آرى بزرگ اين تبينه حيوة مستخلف و حضور او منافى
خلافت خليفه است پس هرگاه موت مستخلف منافى خلافت نباشد بلكه صحيح آنست

در بیان این که
استقلال از خودی و
استقلال از خودی

پس چگونه کسی از عقلا و عوی بماند کرد که خلافت حضرت بارون علیه السلام کم
در وقت تشریف بردن حضرت مکه علیه السلام بطور ثابت شده و تا آخر حیات
حضرت مکه علیه السلام محقق بود و سبب وفات حضرت مکه علیه السلام زائل
گروید هل هذا الاثر في السهام في معدنك الظلام ونجس فطبع وتقول شنيع
لشام من استيلاء الوساوس والاهام وعلاوه برين سابقا وانستي كه خلافت
حضرت يوشع عليه السلام براي حضرت مکه علیه السلام بعد موت آنحضرت حسب
تصريحات ائمه سنيّه ثابت است و خود مني طبع و اله ماجده شش بآن مصرح پس اگر
موت مستخلف سبب عزل خليفه از خلافت شود لازم آيد كه حضرت يوشع بعد حضرت
موسي عليه السلام خليفه نباشد و نیز حضرت يوشع عليه السلام كالب بن يوفنا
بر بني اسرائيل استخلاف فرمود پس اگر موت مستخلف سبب عزل خليفه از خلافت باشد
لازم آيد عزل كالب از خلافت بعد موت حضرت يوشع عليه السلام و نیز كالب بن
يوشافاش و يوشافاش را بر بني اسرائيل خليفه نموده و او تا چهل سال بر بني اسرائيل
خليفه كالب بن يوفنا بوده و محمد بن عبدالله الكسائي در قصص الانبياء گفته است
يوشافاش بن كالب قال كعب و كان يوشع قد استخلف على بني اسرائيل
كالب بن يوفنا بن عيسى بن يهودا بن يعقوب النبي عليه السلام
و كان هذا كالب من اهل الزهاد فساد في بني اسرائيل سيرة جميلة
و هو يطيعون حتى قبضه الله تعالى فاستخلف عليهم ابنائه يقال له
يوشافاش و كان نظير يوسف عليه السلام في حسنه و جماله و كان
الرجال النساء يجمعون اليه حسنه و جماله و يقولون له علمنا من

خلافت يوشع براي حضرت مکه
عليه السلام بطور ثابت شده و تا
آخر حيات حضرت مکه عليه السلام
محقق بود و سبب وفات حضرت مکه
عليه السلام زائل گرويد هل هذا
الاثر في السهام في معدنك الظلام
ونجس فطبع وتقول شنيع لشام من
استيلاء الوساوس والاهام وعلاوه
برين سابقا وانستي كه خلافت
حضرت يوشع عليه السلام براي
حضرت مکه عليه السلام بعد موت
آنحضرت حسب تصريحات ائمه سنيّه
ثابت است و خود مني طبع و اله
ماجده شش بآن مصرح پس اگر
موت مستخلف سبب عزل خليفه از
خلافت شود لازم آيد كه حضرت
يوشع بعد حضرت موسي عليه السلام
خليفه نباشد و نیز حضرت يوشع
عليه السلام كالب بن يوفنا بر بني
اسرائيل استخلاف فرمود پس اگر
موت مستخلف سبب عزل خليفه از
خلافت باشد لازم آيد عزل كالب
از خلافت بعد موت حضرت يوشع
عليه السلام و نیز كالب بن يوشافاش
و يوشافاش را بر بني اسرائيل
خليفه نموده و او تا چهل سال
بر بني اسرائيل خليفه كالب بن
يوفنا بوده و محمد بن عبدالله
الكسائي در قصص الانبياء گفته
است يوشافاش بن كالب قال كعب
و كان يوشع قد استخلف على بني
اسرائيل كالب بن يوفنا بن عيسى
بن يهودا بن يعقوب النبي عليه
السلام و كان هذا كالب من اهل
الزهاد فساد في بني اسرائيل
سيرة جميلة و هو يطيعون حتى
قبضه الله تعالى فاستخلف عليهم
ابنائهم يقال له يوشافاش و كان
نظير يوسف عليه السلام في حسنه
و جماله و كان الرجال النساء
يجمعون اليه حسنه و جماله و
يقولون له علمنا من

استخلاف كالب يوشافاش
و كان يوشع قد استخلف على بني
اسرائيل كالب بن يوفنا بن عيسى
بن يهودا بن يعقوب النبي عليه
السلام

ولكن انصرفوا فان الله تعالى يقض في امرة ما يشاء فانصرفوا واقبلت اليه
فسالته عن امرة فقالت يا هذا ما لي اراك باكيا حزينا فاشد اليها ان كفى
فان حدثت غما واقام العيزار على ذلك مدة سبعة ايام حتى اذا كان في
الليلة السابعة اتاه النداء من قبل الملائكة ان يا عيزار ما هذا الغم الذي
قد لزمته اعد لك جسدك ودينك سحينا فامر بلية نزلت بك فقام العيزار
في محرابه وهو يرتعد خوفا ثم قال لبيتك لبيتك سيدي ومولاي قد سمعت
واطعت ولحيك حزين لك قد بلغت سن اباي ولعمري قد مولودا وقد
بلغت الكبر فهاك بارتي لدا زكيا تقيا يقوم بامر بني اسرائيل بعدك قال
فنودي يا عيزار قد اجبت دعوتك فانطلق الى باب الحطة وتعيدها
حتى ياتيك امرى قال فاخذ عيزار ذلك ولزم باب الحطة قال فبينما هو
كذلك اذا هو بشئ كالظل قد نزل من السماء وقد تغشاه ووقع عليه
فوجد له رخا ولذاذة ففويت عظامه وكان جلده ثم غشيه النوم
فراى في المنام قائلا يقول خذ من هذا الظل الذي وقع عليك قبضة
فالقها على اهلك فانتبه والقبضة في يده واذا هو بعين تدب من عند
رجليه فنودي ان اغتسل فاغتسل ثم مضى الى اهل بيتك والقبضة فلقها
عليها فحاضت ورجع اليها شابها وحسها وجالها فواقها فحملت منه
وخرج العيزار الى بني اسرائيل وهو على غير حالته الاولى لحسنه وجال
فقرى به قريانا واجتمع اليه بنو اسرائيل وهو هذه الفضيلة ولم يزل
فهم كذلك حتى تمت ايام الحمل فاخذها الطلق قال فلست تدت الى باب

بسم الله الرحمن الرحيم
تفسير القرآن الكريم

بسم الله الرحمن الرحيم
تفسير القرآن الكريم

بسم الله الرحمن الرحيم
تفسير القرآن الكريم

من

الحلة وتعلق بالباب حتى وضعت خلافاً نكياً تقياً ثم حلتها
منزلاً فلما أبصره العبد ربه حمد الله شكراً وقرباً قرباً ثم سماه ميتاً
واخلات أمه في ضامه حتى فطمته وخرج غلاماً عليماً وكان شبيهاً
بجد هارون حتى بلغ سبع سنين فاخذة ابوة واوقفه على البيت
ثم خطب بهم خطبة بليغة وذكر في خطبة مناقب موسى هارون ونشأ
التوراة فتعجبوا من علمه على صغره فاقبل عليهم العبد ربه وقال لهم اترضوا
قالوا نعم فهو لهم الولد فقال يا بني اسرائيل اني قد استخلف عليكم ولدي
هذا ونيز حضرت الياس يسوع راضيفه برثي اسرائيل فرسوده چنانچه كسالى در
قصص الانبياء بعد ذكره كفر قوم الياس گفته فادعى الله تعالى اليه ان
يا الياس اخرج من بيضم واستخلف عليهم اليسع بن مخطب فقد جعلته
خليفته ونيز كسالى در قصص الانبياء در ذكر نزول عذاب بر قوم الياس بعد
رفق حضرت الياس از میان ایشان گفته فاجتمعوا على اليسع بن مخطب
واعترف لهم اليسع ثم اخذت بهم السحاب بما فيها من العذاب فانزلت
على اولئك الكفرة والفراعنة الذين كذبوا الياس الى ان قال
وبقي اليسع بن مخطب في بني اسرائيل حتى قبضه الله على السيرة الجميلة
رحمة الله عليه ونيز حضرت يسع حضرت دوى الكفل را استخلاف فرموده
چنانچه ثعلبي در قصص الانبياء گفته قال مجاهد لما كبر اليسع قال لوانى
استخلفت جلا على الناس يعمل عليهم في حركات الطر كيف يعمل
قال فجمع الناس ثم قال من تكفل لي بثلاث استخلفت بصوم الفهار

وبقوم الليل فلا يغضب فقام رجل شاب تزويه العيون فقال انا
 فوكذا قال اليوم فقال مثلها في اليوم الثاني فسكت الناس فقام فلان
 الرجل وقال لنا فاستخلفه لزين حبارت نهايت لطلان وفساد زعم ابن تيمية
 انه ثبوت خلافت راجع حيات متخلف منقذ دانسته نيز بكمال موضوع وظهور سبب
 انه ازال في اوضح مست كه حضرت ذى الكفل و حيات حضرت يسع عامل و حاكم
 بود و نيز في مفتاح الغيب تفهيم و ابريس و فلان الكفل كل من الصالحين قال ابن عباس في
 عنها في رواية ان نبيا من انبياء بني اسرائيل اتاه الله الملك والنبوة فوحى اليه ان اريد
 قبض حاك فاعرض ملكا من اسرائيل فكنف الملك ليصل الى الليل حتى يصبح يصوب النوازل
 ويقضه بين الناس فغضب فادفع ملكا الى قاضي القضاة في اسرائيل واخبرهم بذلك فقام شاب
 انا تكفل لك هذا فقال في القوم من هو كبر منكم فالتفتوا و حضرت سليمان عليه السلام
 پروردگار خليفه خود گردانیده چنانچه سابقا مذکور شد و تمام عبارت ثعلبی
 در قصص الانبياء متعلق باستخلاف حضرت سليمان عليه السلام چنین است باب
 فی قصه استخلاف او و دابنه سليمان عليه السلام و ذکر بدو
 الخاته قال ابو هريرة رضي الله عنه انزل الله تعالى كتابا من السماء
 على داود عليه السلام مختوما بخاتم من ذهب ثلثة عشر مسألة
 فوحى الله تعالى اليه ان سل عنها ابنك فان هو اخو حسن فهو الخليفة
 من بعدك قال فدعا داود عليه السلام سبعين فتا و سبعين
 حبرا و اجلس سليمان بين ايديهم و قال يا بني ان الله تعالى نزل
 على كتابا من السماء فيه مسائل و امرني ان اسألك عنها فان

و يقولون ان هذا
 من قولهم لا يغضب
 و قوله فقام فلان
 الرجل و قوله فاستخلفه
 لزين حبارت و قوله
 نهايت لطلان و قوله
 فساد زعم ابن تيمية
 انه ثبوت خلافت راجع
 حيات متخلف منقذ
 دانسته نيز بكمال
 موضوع و قوله
 ظهور سبب و قوله
 ازال في اوضح مست
 كه حضرت ذى الكفل
 و حيات حضرت يسع
 عامل و حاكم و قوله
 بود و نيز في مفتاح
 الغيب تفهيم و ابريس
 و فلان الكفل كل من
 الصالحين قال ابن عباس
 في عنها في رواية ان
 نبيا من انبياء بني
 اسرائيل اتاه الله الملك
 والنبوة فوحى اليه ان
 اريد قبض حاك فاعرض
 ملكا من اسرائيل فكنف
 الملك ليصل الى الليل
 حتى يصبح يصوب
 النوازل و قوله
 ويقضه بين الناس
 فغضب فادفع ملكا الى
 قاضي القضاة في اسرائيل
 و اخبرهم بذلك فقام
 شاب انا تكفل لك هذا
 فقال في القوم من هو
 كبر منكم فالتفتوا و
 حضرت سليمان عليه
 السلام پروردگار
 خليفه خود گردانیده
 چنانچه سابقا مذکور
 شد و تمام عبارت
 ثعلبی در قصص
 الانبياء متعلق با
 استخلاف حضرت
 سليمان عليه السلام
 چنین است باب فی
 قصه استخلاف او و
 دابنه سليمان عليه
 السلام و ذکر بدو
 الخاته قال ابو هريرة
 رضي الله عنه انزل
 الله تعالى كتابا من
 السماء على داود عليه
 السلام مختوما بخاتم
 من ذهب ثلثة عشر
 مسألة فوحى الله تعالى
 اليه ان سل عنها ابنك
 فان هو اخو حسن فهو
 الخليفة من بعدك قال
 فدعا داود عليه السلام
 سبعين فتا و سبعين
 حبرا و اجلس سليمان
 بين ايديهم و قال
 يا بني ان الله تعالى
 نزل على كتابا من
 السماء فيه مسائل و
 امرني ان اسألك عنها
 فان

فانما هو من قولهم لا يغضب
 و قوله فقام فلان الرجل
 و قوله فاستخلفه لزين حبارت
 و قوله نهايت لطلان و قوله
 فساد زعم ابن تيمية انه
 ثبوت خلافت راجع حيات
 متخلف منقذ دانسته نيز
 بكمال موضوع و قوله
 ظهور سبب و قوله ازال
 في اوضح مست كه حضرت
 ذى الكفل و حيات حضرت
 يسع عامل و حاكم و قوله
 بود و نيز في مفتاح الغيب
 تفهيم و ابريس و فلان
 الكفل كل من الصالحين
 قال ابن عباس في عنها
 في رواية ان نبيا من
 انبياء بني اسرائيل
 اتاه الله الملك والنبوة
 فوحى اليه ان اريد
 قبض حاك فاعرض ملكا
 من اسرائيل فكنف الملك
 ليصل الى الليل حتى
 يصبح يصوب النوازل
 و قوله ويقضه بين
 الناس فغضب فادفع
 ملكا الى قاضي القضاة
 في اسرائيل و اخبرهم
 بذلك فقام شاب انا
 تكفل لك هذا فقال في
 القوم من هو كبر منكم
 فالتفتوا و حضرت
 سليمان عليه السلام
 پروردگار خليفه
 خود گردانیده
 چنانچه سابقا
 مذکور شد و تمام
 عبارت ثعلبی
 در قصص الانبياء
 متعلق با
 استخلاف حضرت
 سليمان عليه
 السلام چنین
 است باب فی
 قصه استخلاف
 او و دابنه
 سليمان عليه
 السلام و ذکر
 بدو الخاته
 قال ابو هريرة
 رضي الله عنه
 انزل الله تعالى
 كتابا من السماء
 على داود عليه
 السلام مختوما
 بخاتم من ذهب
 ثلثة عشر مسألة
 فوحى الله تعالى
 اليه ان سل عنها
 ابنك فان هو
 اخو حسن فهو
 الخليفة من بعدك
 قال فدعا داود
 عليه السلام
 سبعين فتا و
 سبعين حبرا و
 اجلس سليمان
 بين ايديهم و
 قال يا بني ان
 الله تعالى نزل
 على كتابا من
 السماء فيه
 مسائل و امرني
 ان اسألك عنها
 فان

روى الشيخ في كتابه في فضائل
نوح عليه السلام في حديثه

وما الشئ

أخرجهم فانت الخليفة من بعد فقال سليمان ليسأل نبي الله عما بدا
له وما توفيقي إلا بالله قال داود يا بني ما أقرب الأشياء وما أبعد الأشياء
الأشياء وما أوحشها وما أحسن الأشياء وما أقمحها وما أقل الأشياء
وما أكثرها وما القائمات ما الساعيات ما المشتركات ما المتباغضات
وما الأمر الذي إذا ركبته الرجل حمد آخره وما الأمر الذي إذا ركبته
الرجل ذم آخره فقال سليمان عليه السلام أما أقرب الأشياء فالأخرة
وأما أبعد الأشياء فمافاتك من الدنيا وأما أفسس الأشياء فحسد
روح وأما أوحش الأشياء فحسد الروح فيه وأما أحسن الأشياء
فالإيمان بعد الكفر وأما أقمح الأشياء فالكفر بعد الإيمان وأما أقل
الأشياء فاليقين وأما الأكثر الأشياء فالشك وأما القائمات فالسما
والأرض أما الساعيات فالشمس والقمر وأما المشتركات فالليل
والنهار وأما المتباغضات فالصوت والحياة وأما الأمر الذي إذا ركبته
الرجل حمد آخره فالحكم عند الغضب وأما الأمر الذي إذا ركبته الرجل
ذم آخره فالحدة عند الغضب فبالفضول والخاتم فإذا جاب المسائل
سواء على ما نزل من السماء فقال القسيسون لا نرضى حتى نسأله
عن مسألة فإن أخرجها فهو الخليفة من بعده فقال سليمان عليه السلام
سلوني وما توفيقي إلا بالله فقالوا له ما السئلة إذا صلب صلب كل شئ
من الإنسان إذ فسد فسد كل شئ من الإنسان فقال هو القطيع فقام
داود فصعد المنبر فحمد الله تعالى فأنشأ عليه ثم قال اللهم صل على محمد

سیدنا داود و سلیمان علیهما السلام
که منکر حق حضرت داود و سلیمان علیهما السلام بودند

ان استخلف علیکم سلیمان قال فضجت بنو اسرائیل قالوا اعلام حدثت
یستخلف علینا و فیما من هو افضل منه و اعلم فبلغ ذلك داود علیه
السلام فدعا اسباط رؤسای بنی اسرائیل قال لهم انه قد بلغنی مقال التکر فاروی
عصیکم فای عصاه اثرت فان صاحبا و لی هذا الاثر بعد قالوا
قد ضینا فجاؤا بعصیتهم فقال لهم داود لیکتب کل رجل منکم اسمہ
علی عصاه فکتبوا اثر جمیع سلیمان بعصاه فکتب علیها اسمہ ثم ادخلت
بین العصی و اعلی علیها الباب و خرست رؤس اسباط بنی اسرائیل فلما صبح
صلی لهم الغداة ثم اقبل ففتح فاخرج عصیتهم فاذا هم کاه و عصا سلیمان
قد افرقت و اثرت قال فسلموا ذلک لسلیمان و دعی السلام فلما رأى ذلك
داود حمد الله و جعل سلیمان خلیفه ثم سار به فی بنی اسرائیل فقال
ان هذا خلیفته علیکم من بعد و نیز حکمی و قصص الانبیاء گفته قال و هب
بن منبه لما استخلف داود ابنه سلیمان علیهما السلام و عظمه فقال
یا بنی یایاک و الهزل فان نفعه قلیل و یفزع العداوة بین الاخوان الخ
و نیز حضرت سلیمان علیه السلام پسر خود رحیم را خلیفه خود گردانیده چنانچه ثعلبی
و قصص الانبیاء بعد ذکر وفات حضرت سلیمان گفته ثم ملک بعد سلیمان
ابن له یقال له دخیع و کان قد استخلفه فنباه الله و کان نبیا
و لم یکن یسوا لشر قبض و کان ملک سبعه عشر سنه فابن جبارات ندع بطلان
خلافت بوث استخلفه بکمال وضوح و ظهور سیرد و الا لازم آید که این خلفا بعد از
شان خلیفه نباشند و یهودی و بنی البطلمان پس اگر عمل حضرت داود و سلیمان از خلافت

سلیمان حضرت داود و حضرت سلیمان
که منکر حق حضرت داود و سلیمان علیهما السلام بودند

سلیمان حضرت داود و حضرت سلیمان
که منکر حق حضرت داود و سلیمان علیهما السلام بودند

سلیمان حضرت داود و حضرت سلیمان
که منکر حق حضرت داود و سلیمان علیهما السلام بودند

و بعد از تسلیم بدون خلافت
از منزل حضرت بارون

عذر حضرت است که در این
موضع خلافت حضرت

حضرت مکه علیه السلام معاذا الله واقع باشد لایک وقت رجوع حضرت موسی
علیه السلام از طه واقع خواهد شد آنکه تا آخر حیات حضرت مکه علیه السلام این
خلافت ثابت باشد و بعد موت حضرت مکه علیه السلام ازین خلافت عزل واقع
شود که وجهی برای آن منصور نبیند و قطع نظر ازین میگویم که هرگاه حضرت بارون
از خلافت حضرت مکه علیه السلام که تا این زمان دراز ثابت بوده وقت وفات
حضرت موسی علیه السلام معاذا الله عزول شود بلا شبهه تنفیذ عیب تحقق خواهد
چه عزل مطلقاً و خصوصاً از چنین شبهه طریقه الاستمرار بلا شبهه موجب امانت و
تنفیذ نزد اولی البصار و الالبصار است و بلا شبهه حصول امانت و تنفیذ انبیا
علیهم السلام ناجائز است اما از عم این معنی که چون نبوت استقلال حضرت را حاصل
می شد این عزل موجب امانت نمیشد پس بدفع است اولاً بآنکه حصول نبوت
بلا استقلال باوصف حصول این فرض محال است زیرا که عقل سازج صانع
از شوائب و بام و فهم میر می و مصون از افتات و اسقام و ذهین صانع محفوظ از جهل
و غفایات اعلام قطعاً و حتماً و جزماً و بتاً حاکم است بآنکه عزل سبب عیب و تنفیذ
و طعن و تغییر و لوم و تحقیر است پس باوصف حصول عزل حصول نبوت مطلقاً
ممتنع و محال و فرض آن درین صورت مثل فرض شریک ایزد ذوالجلال است و لا
عزل بر نقصان اگر چه نهایت واضح و عیان است لیکن برای مزید افحام و توضیح
مکمل است تصریح صریح هم بان نقل میکنم پس باید دانست که علامه تحریر و منقذ معدوم
التظیر و محقق شمشیر و صد کبیر سفیه محمد بن ابی بکر المعروف باین قیم الجوزیه الکندی
در زاد المعاد فی ردی خیر العباد گفته فصل ولما النعی عن تسبیح الغلام

من تأمل کن منی که بعد از موت حضرت
حضرت موسی علیه السلام عزل از خلافت
عزل موجب امانت می باشد

من حصول فصل که در
تفسیر آن علیه و طعن و خط
الافق و اختیار الایضا

في قول من يقول بغيره
في قول من يقول بغيره

جواب عن من يقول بغيره
في قول من يقول بغيره

واقطع ونجح ورياح في هذه المعنى آخر قد اشار اليه في الحديث وهو قوله فانك
تقول انهم هو فيقول لا والله ما علم هل هذه الزيادة من تمام الحديث
المرفوع او مدرجة من قول الضحان بكل حال فان هذه الاسماء لما
كانت قد توجب تطيرا تكرر ما بالنفوس ويصدها عما هي بصددها
كما اذا قلت لرجل عندك يسار او رياح او افخ قال لا تطيرت انت
وهو من ذلك وقد تقع الطيرة ولا يمتنع ان يتطير من فقل تطير
الا وقعت به طيرته واصابه طيرة كما قيل في تغلم انه لا طيرة
على متطير فهو الثبوت فاقضت حكمة الشارع الرؤف بامته الرحيم
ان يمتنع من اسباب توجب لهم سماع المكروه او وقوعه وان يعدل
عنها الى اسماء تحصل المقصود من غير مفسد هذا الى ما ينضاف الى
ذلك من تعليق ضد الاسم عليه بان يبقى يسارا من هو من اسما
الناس ونجحا من لا نجح عنده ورياحا من هو من الخاسرين فيكون
قد وقع في الكذب عليه على الله وامر اخر ايضا وهو ان يطالب الاسم
بمقتضى اسمه فلا يوجد عنده فيجعل ذلك سببا لدمه وسببه كما
قيل في سقوف من جعلهم سيدا والله ما فيك من سداد انت الذي
كونه فساد في عالم الكون والفساد في متصل الشارع بهذا الاسم
الذي هو المستقر به ولي من ابيات وسقيته صالحا فاعتدك به في
اسمه في الوري سائرنا وظن بان اسمه سائرنا لا وصافه فعدا شامرا
وهذا كما ان من الملح ما يكون في ما هو موجب الاستورة مرتبة الملح

این سخن را که در این کتاب
در باب اول از حضرت علی علیه السلام
در بیان این که هر کس که
بخواهد از این دنیا بگریزد
باید از این دنیا بگریزد

این سخن را که در این کتاب
در باب اول از حضرت علی علیه السلام
در بیان این که هر کس که
بخواهد از این دنیا بگریزد
باید از این دنیا بگریزد

عند الناس فاقه مدح باليس فيه فطالب النفوس بما يمدح في نظنه
عنده فلا يجد ذلك في قلبه ما ولو تركه بعد مدحه لم يحصل
هذه المفسدة ويشبه حاله حال من ولي ولاية سنية ثم عزل عنها
فانه تنقص نفوس الناس عما كان عليه قبلها اذ ين عبادت ظاهريه
اگر کسی که در این عالم است سنی خود و بعد از این ولایت معزول شود پس
بدرستی که می شود مرتباً و از منزله اش قبل عزل و ناقص می شود خود او در نفوس مردم
از حالیکه بود بران حال قبل این ولایت و نیز ازین عبارت ظاهرست که مشایخت
بحال معزول حال کسی که مدح کرده شود باینکه در مدوح یافته نشود پس این مدح جزو
دوم و پوشیدگی مرتبه مدح خود مردم می گردد که او مدح کرده می شود با پنجه در او نیست
پس مطالبه می کند نفوس مردم باینکه با پنجه مدح کرده شده و گمان می کنند با پنجه را مدح
کرده شده بآن پنجه او پس در این مدح و مدح و مدح پس منقلب می شود این مدح بدم
و اگر مدح غیر واقعی ترک کرده شود این مفسده برای مدوح حاصل نگردد و ثانیاً
انگیزه مردم حصول نبوت بالاستقلال برای حضرت بارون علیه السلام دلیل
قطعی عقل یا نقلی قائم نگرداند و مجرد ادعا غیر کافی در مقام مناظره و محاجه گفتا
بر محض و حوی لیل نهایت بعد از مجروحی رانی و بران غایت تبحر و همه دایمی
و ثالثاً آنکه حضرت بارون در حال حیات حضرت مکی علیه السلام با وصف شریک
در نبوت تابع و مطیع آنحضرت بوده پس اگر بعد از آنحضرت زنده می بود نیز با وصف
انصاف نبوت تابع و مطیع آنحضرت می بود و تابع و مطیع بودن حضرت بارون
علیه السلام برای حضرت مکی علیه السلام از نص قرآن ظاهرست که وزیر حضرت

در حدیثی از امام علی علیه السلام
نقل شده است که فرموده است

موسی علیه السلام بود و ظاهر است که وزیر تابع و مطیع می باشد لکن اگر بفرید بحاج
و او بحاج در دولالت وزارت بر اطاعت کلامی کند و مثل خلیفه آنرا بر خیزد
آن محل نمایند و چهار تصریح صریح بطبیع بودن حضرت یارون برای حضرت موسی
علیه السلام ثابت کنم پس باید دانست علامه سیوطی در در مختصر گفته اخراج این
و ابن جریر و ابن ابی حاتم عن ابن عباس قال کان السامری جلا من اهل
بأحرما و کان من قوم یعبدون البقر فکان حب عبادة البقر فی نفسه
و کان قد اظھر الاسلام فی بنی اسرائیل فلما وصل موسی الی ربّه قال لهم
هاریون انکم قد حملتم اوزاراً من ذینة القوم الی فرعون و امتعة
و حلیة فطهرها و امنها فانها رجس و اوقد لهم نارا و قال قد فو اما معکم
ذلک فیها فجعلوا یا تون بما معهم فیکفون فیها و رای السامری اثر فرس
جبرئیل فاخذ تراباً من اثر حافرة فاقبل النار فقال لھرون یا نبی الله
انک فی یدئ قال نعم لا یظن هاریون الا انہ کبعض ما جاء به غیره
خلل الحلی و الامتعة فکف فہ فیها و قال کن عیلاً جسد الہ خوار فکان للہ
و الفتنة فقال هذا الھکم و الہ موسی فکفوا علیہ و احتبوا حساباً علیہ
مثله شیاً قط یقول الله فتنه ای ترک ما کان علیہ من الاسلام یعنی
السامری فلا یرون الا یرجع الیهم قولا و لا یمالک لهم خیاراً و لا نفعاً و کان
اسم السامری موسی بن طفر و وقع فی ارض مصر فدخل فی بنی اسرائیل فلما
رای هاریون ما وقعوا فیہ قال یا قوم انما فتنتم بہ و ان ربکم الرحمن
فاتبعونی و اطیعوا امری قالوا لن ندبح علیہ عاکفین حتی یرجع الیہم

در حدیثی از امام علی علیه السلام
نقل شده است که فرموده است
عن قولک یا رب العالی و عا اعلی
سوره طه

روز عید ایدت بول بعد از آنکه
از شاول حضرت هارون
جواب عدم تسلیم بودن غلام
از شاول حضرت هارون

سند حسن ابن علی
در بیان سبب انحراف
سید علی بن ابی طالب

باب ذکر کشته بنی اسرائیل
و هارون مع السامری
من ابواب مجلس کریم

سند حسن ابن علی
در بیان سبب انحراف
سید علی بن ابی طالب

الفروع الحادی و الثانی
فی قصه السامری فی فصل
عنه قصه موسی

فاقام هارون فیهن معه من المسلمین و اقام من یعبد العجل علی
عبادة العجل و تخوف هارون ان سارمین معه من المسلمین ان یقول
له موسی وقت بین بنی اسرائیل و لم یرقب قولی و کان له هاتبا مطیعا
ازین روایت که اکابر اساطین و اجدل معتمدین و اصاظم باهرین و افاضم بار عین سینه
اعنی ابن اسحق و ابن جریر طبری و ابن ابی عاتم اخراج کرده اند صراحت و اصرار
که حضرت هارون مطیع حضرت موسی علیهما السلام بود و از ان حضرت موسی سید
و ابو اسحق ثعلبی هم باین مطیع بودن حضرت هارون برای حضرت موسی علیه السلام
ذکر فرموده چنانچه در قصص الانبیاء بعد ذکر شاقن سامری عجل را گفته فعلکوا
علی عبادته یعبدون الله من دون الله و احبوه حبا ما احبوا مثله شیئا
قط فقال لهم هارون یا بنی اسرائیل انما قنتم به و ان ربکم الرحمن فاتبعوه
و اطیعوا امری قالوا لن نطیع علیه غما کفین حتی یرجع الینا موسی
فاقام هارون فیهن معه من المسلمین و اقام من یعبد العجل علی عباد
و تخوف هارون ان المقننین الضالین ان یقول له موسی وقت بین
بنی اسرائیل و کان له هاتبا مطیعا و علامه قاضی القضاة محمد بن ابی مطیع
بودن حضرت هارون بر حضرت موسی علیه السلام ذکر کرده حیث قال فی
عقد الجمان فی تاریخ اهل الزمان قال مجاهد خا العجل و هو صمغ بالجم
القمی اخذوها من بنی اسرائیل فقال السامری هذا الهکم و الله موسی و فرکه
هم هنا و قال مقاتل عبده منی عشرة الاف و هم الذین قالوا یا موسی
اجعل لنا الها و قال هارون یا بنی اسرائیل انما قنتم به و ان ربکم الرحمن

عدم الایمان بول بعد از حضرت یحیی
و یحیی بن زکریا استقلال حضرت یحیی

الایة فاقام هرون عليه السلام فممن معه من المسلمين فاقام من بعد
البحر على عبادته وخاف هرون ان ساروا من معه من المسلمين الى
المفتنين الضالين ان يقول له متوكلت بين بني اسرائيل و كان
هاثما مطيعا رايحا انك سابقا نسي كه حضرت يوشع يا وصف تصدق
بنوت خليفه حضرت موسي عليه السلام بعد ان حضرت بوده پس چنانچه حضرت
يوشع را حصول نبوت مانع از خلافت حضرت موسي عليه السلام نگردید چنانچه
حضرت هارون عليه السلام هم اگر بعد حضرت موسي عليه السلام زنده می بود
نبوت حضرت هارون مانع خلافت آنحضرت برای حضرت موسي عليه السلام
و في ذلك كفاية لاهل الدراية خامسا انك ثعلبي وعائس قلت
قال الله تعالى وان الياس لمن المرسلين في آخر القصة قال ابن ابي
والعلماء من اصحاب الاخبار لما قبض الله تعالى حر قيل عليه السلام
عظمت الاحداث في بني اسرائيل وظفر بهم الفساد ونسوا العهد
الذي عهد اليهم في التوراة حتى نصبوا الاوثان وعبدوا هاهنا
دون الله عز وجل فبعث اليهم الياس نبيا وهو الياس بن
ياسر بن فخصاص بن عيثار بن عمران بن هارون لما كانت الانبياء بعد
موسى يتبعون الهم يتجلى لدا ما نسوا وضيعوا من احكام التوراة ان
عبادت ظاهرت كه انبيا بعد حضرت موسي عليه السلام تجدوا احكام توريت
كه بني اسرائيل نسيان آن كرده بودند و بزرگتر از آن اقدام نموده بعبودت می شدند
پس معلوم شد كه آن انبياء كه بعد موسي عليه السلام آمدند مثل الياس و غيره آنحضرت

حضرت یحیی بن زکریا
نوسی بن قاری العیسی

الحمد لله

الحمد لله

انما كانت الانبياء بعد موسى
لظفر بني اسرائيل بجمع ما نسوا من
احكام التوراة

مطیع شریعت حضرت موسی علیه السلام
بودند پس این انبیاء همه تابع و مطیع حضرت موسی
علیه السلام باشند پس همچنین اگر حضرت بارون علیه السلام زنده می بود نیز تابع و
مطیع شریعت حضرت موسی علیه السلام می بودند نهی مستقل نیز تعلیمی در عواش گفته
قال محمد بن اسحاق غیره من اهل السیر والاکهار کان مما انزل الله
تعالی علی موسی وخبره خبر بنی اسرائیل من احدا ثم و ما هم فاعلون
من بعد که کما قال قضی الی بنی اسرائیل فی الکتاب لتفسدن الارض
مربین لتعلن علوا کبیرا الی قوله حصیرا فکانتم بنو اسرائیل یرکبون
الاحداث والذنوب کان الله تعالی فجاوز عنهم فو لا تعطف علیهم
واحسانا للیهم وکان اول ما نزل بهم سبب نوحهم من قتل الوقائع کما
اخبار الله علی لسان موسی علیه السلام ان ملکاً منهم کان یبکی صدق
وکان الله تعالی املک ملکاً من الملوک بعث الله نبیاً یسدد ویرشده
ویکون واسطه فیما یحدث من امورهم ولهم یزول علیهم کتبا واما
یامرهم ان یامروهم بالحکام التوراة والنهی عن المعاصی والمنکرات
والدعاء الی ما یرکون الطاعة الی غیره عبارت ظاهرست که انبیا که بعد از موسی
موسی علیه السلام می آمدند انبیاء مستقلین نبودند که کتب برایشان نازل نمیشد
بلکه با امور میبشدند یا نگامر نمایند با حکام تورست و نهی از معاصی منکرات و دعا بسو
طاعت همچنین اگر حضرت بارون بعد حضرت موسی علیه السلام زنده می بود نیز حضرت
هم تابع و مطیع شریعت حضرت موسی علیه السلام می بودند نهی مستقل و شمس الدین محمد
العلقمی در کتب منیر شرح جامع صغیر در شرح حدیث انا اولی الناس بعیسی بنی

۳۵۲
۳۴۹
جلسه بی هفتاد و نهم
و خیر شیعیان در بیان
و غیره

این حدیث در کتب معتبره
که از امامان اهل بیت علیهم السلام
یا از ائمه اطهار و ائمه مجتهدین
در کتب معتبره است

فی الدنیا و الاخرة لیس بینی و بینہ بحثی گفته قوله لیس بینی و بینہ نبی قال
 فی الفتح هذا اوردہ کالشاهد لقوله ما نه اقرب الناس الیه واستدل به
 علانہ لم یبعث بعد عیسیٰ احد الا نبینا صلی الله علیه وسلم و فیہ
 نظر لانه و رد ان الرسل الثلاثة الذین ارسلوا الی اصحاب القرية المذكورة
 قصتهم فی سورة یس کانوا من اتباع عیسیٰ و ان جرجیس و خالد بن
 سنان کانانبتیین و کانابعد عیسیٰ و الجواب ان هذا الحديث یضعف
 ماورد من ذلك فانه صحیح بلا تردد و فی غیره مقال الوالمواد انه لم
 یبعث عیسیٰ بشریعة مستقلة و انما یبعث بعده من بعثتقریر شرع
 عیسیٰ و قصة خالد بن سنان اخرجهما الحاکم فی المستدرک من حدیث
 ابن عباس و لها طرق جمعها فی ترجمته فی کتابی فی الصحابة انتهى ازین
 عبارت ظاهرست کہ استقلال نبوت حاصل نمیشود مگر بآنکه نبی بشریعت
 بخدودہ مبعوث شود و هر نبی کہ بتقریر شریعت سابقہ مبعوث شود و او نبی
 مستقل نیست بلکه از اتباع همان نبی سابقست و همچنین وجه اگر نبوت
 بعض انبیاء دیگر بعد حضرت عیسیٰ علیہ السلام سلم هم شود و سالم از تضعیف
 فرض گردد چون استقلال نبوت برای ایشان حاصل نشد کہ مبعوث شدند
 بتقریر شریعت حضرت عیسیٰ علیہ السلام نفی وجود نبی در میان جناب السلام
 صلی الله علیه و آله وسلم در میان حضرت عیسیٰ علیہ السلام صحیح باشد کہ مراد
 نفی نبی مستقلست و ایشان نمی مستقل نبودند پس بنا برین
 اگر حضرت یارون بعد حضرت موسیٰ علیهما السلام زنده می بود نبی مستقل نمی

د افغانستان اسلامي امارت

تاویل غرضی در بیان انصاف و عدل
بنامه شیخ صاحب تدریس حضرت مولانا
بنوده گوشتی بصورت فقر و غریب
علیه در بیان باستان و تاریخ

مذبح طاغوت است از جهت استقلال
نبوت هارون بعد از حضرت موسی

بلکه چون میگویند می شد بتقریر شریعت حضرت موسی علیه السلام تابع و مطیع حضرت
موسی علیه السلام می بود و محتجب تانده که در این دعوی استقلال نبوت حضرت هارون
علیه السلام بر تقدیر زنده مانند آنحضرت بعد وفات حضرت موسی علیه السلام
که بیان دفع نقص عزل خواسته اند بمرجه ظاهر و واضح است که فخر رازی با آنحضرت
گناه نازی که حاصل این تقریر از و ما خود است نیز جسارت بر ادعای حق این استقلال
نکرده بلکه او حصول استقلال را در تنفیذ احکام برای حضرت هارون علیه السلام
بر تقدیر عزل آنحضرت از خلافت حضرت موسی علیه السلام بعد وفات آنحضرت
بر سبیل فرض و تقدیر ذکر کرده نه بر سبیل جزم و حتم که سبیل بان نیست ولیکن اینحضرت
چون تقدیر را نافع ندیدند امر این تقریر تقدیر کشیدند و بمرجه جسارت و تبحر و دلیل
قول بلا دلیل بر سر ادعای حصول استقلال بر آنحضرت هارون علیه السلام سبیل
جزم و حتم بلا دلیل است بعد قال الرازی فی نهاية العقول بعد العبارة
السابقة التي اخرها قوله فلا يكون ذلك منفرا ثم ان سلمنا انه
منفر ولكن متى اذ حصلت عقبيه مرتبه اخرى اشرف منها او اذ الامر
يحصل بيانه وهو ان هارون عليه السلام لو بقي بعد موسى
عليه السلام وقد رنا ان الله تعالى كان يأمره بان يتولى تنفيذ
الاحكام على طريق الاصلالة لا على طريق النيابة من موسى عليه السلام
كان خلافا لاشرف من نيابة موسى على هذا التقدير كما يلزم من
غيات خلافته لموسى حصول امر متفرد ملاحظه این عبارت واضح است
و که مراد می باشد تسلیم عزل تنفیذ این تقریر آنحضرت نهاده که اگر حضرت هارون علیه السلام

باز در ظاهر این تقدیر حصول احکامات
برای حضرت هارون بعد وفات
حضرت موسی علیه السلام
از طریق جزم و حتم می آید

در این کتاب
نویسندگان
نویسندگان
نویسندگان

باقی می ماند بعد حضرت مکه علیه السلام و تقدیر کنیم که اسد تعالی حکم می کند و تقدیر
باینکه توفی کند تنفیذا حکام را بطریق اصالت نه بطریق نیابت که مکه علیه السلام
این معنی اشرف از نیابت حضرت مکه علیه السلام و برین تقدیر لازم
است مگر از وفات خلافت حضرت یارون بر آن حضرت مکه علیه السلام و در کمال
این تقریر ظاهر و مستفید است چه تقدیر حصول اصالت که خلاف اصل است
بکار نمی آید بجا اثبات آن بدلیل از عقل یا نقل می شاید و هر کس را سیر
که هر چه خواهد تقدیر کند و بان دفع اشکالات نماید پس باب مناظره و محاجه
مسدود شود و چون مناخرین از رازی می پس این تقریر میسران عقل سفیدند
از آن کشیدند و ادعا حصول استقلال برای حضرت یارون بعد وفات حضرت
موسی علیه السلام بر سبیل حزم و حتم نمودند و مسدود کردند که از بیان سابق چنانچه بطلان
دعوی حتم و جزم استقلال ظاهر است همچنان از آن پس تجویز استقلال بهم کمال نبود
و نخست ازین جاست که چون جمعی ازین حضرات بطلان و پس از دعای حتمی حصول
استقلال نبوت برای حضرت یارون بعد وفات حضرت موسی علیه السلام
بر تقدیر عزل آنحضرت از خلافت حضرت مکه معاذ اسد من ذلک دریافتند و هم
مخص تجویز استقلال بعد وفات حضرت مکه علیه السلام نافع نیافتند و دست
از دعوی حتم و تجویز این استقلال برداشتند و گنگ دیگر برداشتند یعنی ادعای
حصول استقلال نبوت برای حضرت یارون در حیات حضرت مکه علیه السلام
آغاز ساختند علامه محمود بن عبد الرحمن در شرح تجرید بعد منع خلافت حضرت
یارون علیه السلام بر قوم حضرت مکه علیه السلام گفته است که از این اختلاف

تقدیر
استقلال
نبوت برای حضرت یارون
در حیات حضرت مکه
علیه السلام
در حیات حضرت مکه
علیه السلام

استغفر الله لي ولوالدي ولجميع المسلمين
من كل عيب

في حال حيوته ولكن لا نسلم استخلافه له بعد موته فان قوله اخلفني
ليس فيه صيغة عموم بحيث يقتضي الخلافة في كل زمان ولهذا فانه
لو اختلف وكلا في حال حياته على امواله فانه لا يلزم من ذلك استمرار
استخلافه له بعد حياته واذا لم يكن ذلك مقتضيا للخلافة في كل
زمان فعدم خلافته في بعض الزمان لقصور دلالة اللفظ عن
استخلافه فيه لا يكون عن كماله كما لو صرح بالاستخلاف في بعض
التصرفات بدون البعض فان ذلك لا يكون عن كماله فيما لم يستخلف
فيه واذا لم يكن عن كماله لا ينفرد سلفنا ان ذلك يكون عن كماله ولكن
متى يكون ذلك منفرا عنه اذا كان قلنا ان عنه بالعزل حالة توفيق
نفسه في الاعين او اذا لم يكن الا في مسلم والثاني ممنوع فلم قلتم بان
ذلك مما يوجب نقصه في العين وبيان عدم نقصه هو ان هارون
كان شريكا لموسى في النبوة وحال المستخلف دون حال الشريك
في نظر الناس فاذا كان الاستخلاف حالة منقصة بالنظر الى حال الشريك
وحال المنقصة لا يكون زواله موجبا للتقصير سلفنا لزوم التقصير
من ذلك لكن اذا الزم منه العود الى الحالة هي على من حالة الاستخلاف
او اذا لم يعد الا في ممنوع والثاني مسلم لكن لم قلتم انه لم يعد الى حالة
هي على وبيان ذلك انه وان عزل عن الاستخلاف فقد صار بعد
العزل مستقلا بالرسالة عن الله تعالى لا عن موسى وذلك اشرف
من استخلافه عن موسى واسحاق بهودي وسهام ثاقبه كفته ولو سلم فاقى

دلالة على بقاء الخلافة بعد موت موكه عليه السلام وانتهاء الشغل
بانتفاء العمل ليس من باب العزل خصوصاً اذا شغل على العود الى حالة
الكل وهو الاستقلال بالنبوة والتبليغ من الله كما من موكه عليه السلام
و خود مخاطب بهم در باب مطاع عن دعوى حصول نبوت استقلالى برامى حضرت
بارون عليه السلام بعد اود عاقل انحضرت از خلافت والعباده باسمه من في لك
آغاز نهاده داد تناقض و تهافت و تخالف بافاده اين مقام داده كذا علمت
انفا و پرتلا بهرست كه اگر مراد از حصول نبوت بالاستقلال برامى حضرت بارون
در حیات حضرت موكه عليه السلام هست كه وصفی زائد از شركت حضرت
بارون عليه السلام در نبوت برامى انحضرت بعد عزل از خلافت حاصل شده
پس مخدوش است اولاً بآنكه هیچ دليل بر آن ندارند كه حضرت بارون عليه السلام
بعد عزل از خلافت استقلال نبوت كه وصفی است زائد بر شركت در نبوت
حاصل شده و محض رمى السهام فى الظلام بكار نه میخورد و ثانیاً بآنكه این دعوى
صریح البطلان است و هیچ عاقلی تجویز نمى تواند كرد كه حضرت بارون عليه السلام
قبل حصول خلافت شريك حضرت موكه عليه السلام در نبوت و تابع انحضرت
باشد و بعد عزل از خلافت كه صریح الدلالة على النقص والتغیر است از صفت تبعیت
حضرت موكه عليه السلام بالا نرود و ونمى مستقل شود و اگر غرض از استقلال
نبوت امرى نائید نیست بلكه مطلب همین است كه بعد عزل از نبوت خلافت چنانچه
قبل از حصول خلافت نبى بود همچنان نبى باشد كه شريك تابع حضرت موكه
پرتلا بهرست كه این مرتبه را اعلی و اكمل از حالت خلافت پنداشتن صریح البطلان

جواب بخش دلائل عقلیه نقص و امانت
بر عدم حصول استقلال نبوت برامى حضرت
بارون در حیات حضرت موكه

مدون خلافت و امامت
حضرت امام هارون در نبوتمدون خلافت و امامت
حضرت امام هاروناضحای منتهی حصول نقصان
بسیار شریک در نبوت مودون

چند از عبارت رازی ظاهر شده که استخلاف موجب قائم و جدید است که قبل استخلاف
حاصل نبود پس و ال خلافت بالبداهته موجب و ال این قائم و حصول تنفیذ
نقصان خواهد شد پس عود بحالت اعلی و اکمل صریح البطلان است بلکه عود بقصدا
بوضوح و عیان و نیز افادات علامه فیضی در شرح خصوص هم افادات عبد الرحمن
هامی در شرح خصوص نقد النصوص این توهم باطل را از بیخ می کند و بسیار منشور
می سازد که از افادات این هر دو مقتضای سببان نهایت عظمت و جلالت
و کمال شرف نبالت مرتبه امامت و خلافت که برای حضرت هارون علیه السلام
منقض حضرت مکه علیه السلام حاصل شده واضح و لایح است و علامه صاحبها
چون ادعای حصول استقلال نبوت را برای حضرت هارون علیه السلام بعد
وفات حضرت مکه و هم در حال حیات آنحضرت صریح الوهن و الاختلال یافته
ناچار آنگاه دیگر برداشته یعنی رفع نقص عیب عزل بر تقدیر تسلیم آن بشارت
حضرت هارون علیه السلام در نبوت خواسته قال فی شرح الطوابع و لکن سلوک
این خلایق ای عدم خلافت هارون بعد وفات موسی علیهما السلام
تقدیر حیوة هارون علیه السلام عزل و لکن انما یکون نقصاله اذا لم یکن
له مرتبة اعلی من الاستخلاف و هی الشریکة فی الذیوة بر ظاهر است که بعد
تسلیم عزل حضرت هارون بسبب عدم خلافت آنحضرت بر تقدیر زنده ماندن
آنحضرت بعد حضرت مکه علیه السلام منع دلالت آن بر نقص محض کجایه معاند
نیاید که عزل بلا شبه حسب دلالت عقل صریح تصریح این القیم جلیل القدر و افاد
خود مخاطب عالی تبار و دلالت بر ایمان و نقص هو ان می کند شرکت حضرت هارون

علیه السلام در نبوت دافع این نقص و بیوان و رافع این عیب و خسران نمی تواند شد
 زیرا که عزل را بدهانه و حتما امانت و تقفیر و از راه تحقیر لازمست پس شرکت
 در نبوت سبب دفع این عیب نمی تواند شد و ادعا از نفع نقص از عزل سبب
 شرکت در نبوت یا استقلال آن بشائبه است که کسی بگوید که العیاذ بالله جمیع قبایح
 منقره و ردائل محقره بر حضرت بارون بلکه دیگر انبیاء علیهم السلام جاری و روا
 بوده و بسبب شرکت حضرت بارون در نبوت است استقلال دیگر انبیاء علیهم السلام
 این قبایح و ردائل سبب نقص نمی گردد و هل هذا الاجنون صریح و هذ
 قبیح و از اینها ثابت شد نهایت انتشار تقریرات این حضرات و مزید اضطراب اینها
 که گاهی عزل حضرت بارون علیه السلام را مقارن جمیع حضرت موعود علیه السلام
 از طور قرار داده و در حصول نبوت بالاستقلال را بعد وفات حضرت موعود
 علیه السلام بر آنحضرت دافع عیب نقصان میگردانند و کی ظاهر فصل طویل
 پیش نظر نمیدارند که اتفاقا طبق گاهی عزل را بعد وفات حضرت موعود
 علیه السلام فرض کرده ادعا اجمالی نبوت استقلالی را مانع از حصول نقصان
 می سازند و گاهی بفرض تقدیر استقلال است می اندازند و گاهی عزل حضرت
 بارون را در حیات حضرت موعود علیه السلام بعد رجوع آنحضرت از طور ثابت کرده
 و رفع تعترت آن بدعوی حصول استقلال نبوت حضرت بارون در حیات حضرت
 موسی علیه السلام می خواهند و گاهی مجزو شرکت حضرت بارون علیه السلام
 در نبوت که وصف نمائند از سابق نیست موجب عدم نقص سبب عزل از خلافت
 می پندارند و الكل کاتری معزل عن الصواب مستغرب غایه الاستغراب

در تفسیر این عبارت

عندما ولی الالباب لا یتقوه به الا کل نافع مرئوس والله ولی التوفیق
والیه المرجع والمآب فی کل باب قوله بلکه در رنگ آن باشد که نایب وزیر را
بعد از موت وزیر عزل کرده و وزیر مستقیل سازند اقول هر رنگ که شاه صاحب
میریزند و هر حیل که می انگیزند گو او لا نزاع معقدین نهایت مهارت شان در رنگ
کمال تحقیق و تدقیق و تشجید فکر عمیق ظاهر میشود لیکن آخر باجنایت اکی آن رنگ
برنگ دیگر متبدل و متغیر میگردد و چنان مضیق حیصن بصر بر آستان پیدایشود
که خلاص و مناص از آن متعسر بلکه متعذری نماید پر ظاهرت که این نظیر نایب
عزل و وزیر سر اسر تسلیم و نزویر و تخدیع و تغیر است و در کاکت آن بر ناقد
بصیر و متامل خیر و اضع و مستنیر و اولاد هر گاه نایب وزیر را بعد از موت و وزیر و وزیر
اگر دانند در اینجا حقیقت عزل مستحق نیست بلکه این متری ساختن آن نایب است
بر تبه اعلی منزلت است و حقیقت عزل که موجب امانت میگردد نیست که تعلق
شخص را از عهده او قطع کنند و بامری مثل آن یا فوق آن مشرف نگردانند
و اگر شخصی از عهده او بعهده دیگر مثل آن یا بهتر و اعلی از آن مصروف سازند
این حقیقت عزل نیست و ثانیاً ظاهرت که در صرف وزیر از نیابت وزارت
که آنرا بعزل تعبیر کرده و در تشریف او بر تبه وزارت زمانی بغیر فاصل است زیرا که
آن نایب بعد انصراف از نیابت وزارت خود وزارت حاصل شد پس بلا شبهه
در اینجا موجب تغیر و امانت حاصل نشد تا که تغیر و امانت مستحق گردد و تغیر و امانت
و فسخ مستحق می شد که این نایب از نیابت معزول شده بر تبه مثل آن یا کمتر از آن
نمی شایست و حال آنکه در اینجا تبه بهتر و اعلی از آن یافت پس حصول وزارت

در تفسیر این عبارت
کاستن از آنکه نایب مستحق عزل است
و در تفسیر این عبارت

بعد نیابت موجب مزید شرافت و جلالت است به سبب تنفیذ و ایانت و مذلت خست
و تخلاف مانحن فیه که اگر معاذا الله عز و جل حضرت پادشاه علیہ السلام از خلافت حضرت
موسلی علیہ السلام فرض کرده شود و استقلال نبوت بعد وفات حضرت موسی
علیه السلام حاصل گردد کمایدل علیہ قوله و اگر عز و جل هم باشد چون نبوت استقلال
بعد از موسی پادشاه رسالت و دراز کند و از چهل سال ^{نصف} انصاف آنحضرت بنقصت آن
که مصداق العزل طلاق الرجل است لازم می آید پس این تنظیر و تشبیه و تمثیل
تزویر و تویه و تسویل و عین تلخیص و تدبیر و تضلیل و کثرت تلیق و تزویق و تسویل
و مینوی بر تلخیص و حیفه عدول از سوا و سبیل است مثال می باید که موافق و مطابق
حال باشد نه آنکه سر اسیر و صوب و مخالفت و مضاد است و معاندت و اختلاف کجاست
شخصی از جمله سافل و بعلی و کجا انصاف بصفت عز و جل تا احوام ممتده متکا
و هل هذا الا قیاس المنصوب بالمقبول علی المنصوب علیه للعزل و لا
يجوز الا کلا کل محبول عن الفهم معزول فانه قیاس من جعل و تمثیل
مغسول و محجب نماند که فخر رازی بعد آنکه کا و تازی آخر کار بجز مضطرب و منتظر
جوانی دیگر موجب حیرت اولی الابصار از کیسه بر آورده که مقلدین او از ذکر آن
استحیا کرده اند یعنی بعد تسلیم عز و جل منفر بودن آن عدم جواز امر منفر و انسیا
علیه السلام منع کرده تجویز تنفیذ حق انبیاء علیهم السلام کمال علو رتبه خود و حق
شناسی و نهایت تعظیم و اجلال حضرات انبیاء علیهم السلام ظاهر کرده و هذه
عبارة ثمران سلمنا انه منفر مطلقا فله لا يجوز علی الانبياء فان
المنع منه نابع علی القول بالتحسين والتفجیر و قلنا مضمون القول فيه

[illegible]

فقط
تبع المراسل على سياسة المشرق وهم
جوانب انهم المشرق على الانبياء

و شناختن خرافات بالاتر از آنست که کسی تصدیق شرح و بیان آن تواند شد
 هر مسلمانی بسماع آن ارتعاد قلبی و درد جگر دست می دهد و اطفال اهل اسلام
 ازین تخاشی میکنند و خنده بر ریش قائل آن میزنند معاذ الله هرگاه اموری
 که باعث امانت و مذلت و حقارت و رسوائی و فحیحت و سبب نفرت
 و استیحا ش و مباحث و عدم استیناس بر انبیا علیهم السلام جائز گردد
 پس اعتماد بر دین و شرائع مسلمین چه طور توان کرد و ازین مقام و از عبارات
 اربعین رازی عبارات اصفهانی و کلام اعرشانی که سابقا گذشته میتوان
 دریافت که این حضرات زار و فضل جناب امیر المومنین علیه السلام ابطال
 دلایل انماست آنحضرت بشا بر بطور و بحواس ساخته و چندان گرفتار عجز و ابله
 نموده که آخر با اثبات نقص و عیب امانت نمی معصوم و می آرند و آنرا اصل
 از اعتراف بحق می پندارند چه قبل ازین هستی که رازی در اربعین خلافت حضرت
 بارون را موجب نقصان و بول آنحضرت دانسته حالانکه خلافت آنحضرت بنص
 قرآن و تصریحات علما اعیان و تصریح خود رازی جلیل ایشان واضح و عیانست
 و اصفهانی هم تقلید رازی این خلافت را موجب نقصان دانسته و در پنج رازی
 تجویز امری را که باعث نفرت و امانت حضرت بارون علیه السلام باشد التماس
 کرده بلکه تجویز منفرد در حق جمیع انبیا بکمال ثبات جاش و نهایت انبساط
 و انتعاش ظاهر نموده و اعراب تصریح تمام بخلاف حضرت بارون علیه السلام را
 فتنه و فساد عظیم اعنی شرک و کفر و عبادت عجل گردانیده و ابو الکلیث بر سر
 هم از بعض علما تقریری آورده که از ان صراحت ظاهرست که اختلاف حضرت

در حدیث اسلام

بیزون سبب ترک عبادت حق تعالی و اختیار عبادت عجل گردیده نمیشد
لهؤلاء الکبار کیف فادتهم العصبية الى النار ولم يتلقوا الحق بالافواه
واختاروا النار على العار بل جمعوا بين العار والنار واثبتوا العيب
والعار على الانبياء الا طهار قبل الاله الجبارا حاصل عدم جواز انبیا
و مذلت انبیاء علیهم السلام و بطلان حصول امر منفره در ایشان نهایت واضح است
که احتیاج بیان ندارد و تجویز تنغیر از ایشان صریح تنغیر از اسلام است و لایرضی
پس مسلم من و آنقاد استیکه شاه ولی امداشته اک خلیفه را با پیغامبر در جدا علی
معلل ساخته باینکه مردم در خلیفه بچشم حقارت ننهند و همین معنی فرستادن چنین
انبیاء را از بنی اسرائیل معلل ساخته پس معلوم بالحق که عدم جواز تنغیر و تحقیر استنباط
وضوح ثابت و مستحق گردیده و وجه اول آنکه هرگاه بودن خلیفه از غیر قریش که صلا
وم شرعی عقلی نیست لیکن محض انحطاط از فضیلت نسبیه است جائز نباشد باین
سبب که مودعی تحقیر است پس عمل نبی بعد از او بیت ناجائز و نار و ایا باشد دوم
آنکه ازین عبارت ظاهر است که اگر انبیاء از غیر بنی اسرائیل می آمدند مردم ایشان را بچشم
حقارت می دیدند و تحقیر انبیاء ناجائز است پس عمل منفره هم بر حضرت بیرون قطعاً
و حتماً ناجائز باشد و آیین القیم در زاد المعاد ذکر فوائد مستنبطه از قصه فتح کفنه و فیها
من الفقه جواز قتل المرتد الذی تغلظت رذله من غیر استتابه فان
عبد الله بن سعد ابی سرح کان قدامه و هاجر و کان یکتب الوحي
لرسول الله صلی الله علیه و سلم ثم ارتد و لحق بمكة فلما کان یوم الفتح اتی به
عثمان بن عفان رسول الله صلی الله علیه و سلم لیبايعه فامسك

استنباط عبارت و دلالت
بر عدم جواز امر منفره در انبیاء

Guatemala

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۵/۰۵
محل: ۳۲۶
فصل: فصل اول

عنه طويلاً ثم بايعه وقال انما امسكت عنه ليقوم اليه بعضكم فيضرب
عنقه فقال له رجل هلا او مات الى ان رسول الله فقال ما ينبغي لذي ان
يكون له خائنة الاعين وبعد فاصله يسيرة وكفته وقوله ما ينبغي لذي ان
يكون له خائنة الاعين اي ان المبي لا يخالف ظاهرة باطنه ولا سره
علانيته واذا قصد حكم الله وامره لم يؤمر به بل صرح به واعلنه
ان من عبارات ظاهرت كه بر نبی ايام بعين ورتقيد حكم الکی فضلاً عن غيره روا
که ایا دلیل مخالفت ظاهر باطن و عدم افتخار ستر با علانیت می گردد پس هرگاه
ایام بعین در تنقید حکم الکی بر انبیاء و انباشد عدم منفرات بر انبیاء علیهم السلام
با دلویت تمام ثابت محقق گردد و علامه کمال الدین محمد بن همام الدین عجله
بن عبد الحمید الشیرازی بن الهمام که از اکابر محققین فحاش و اجله متقدمین عظام و امثال
مستقدمین اعلام سنیست و فضائل محاسن سنی و مفاخر و مآثر و ضایع از کنایات
اعلام الاخبار تصنیف محمود بن سلیمان کفوی امثال آن ظاهر و واضح است
در کتاب المسایره فی العقائد المنجیه فی الآخره با تمام تمام لزوم نزاهت انساب
علیهم السلام از امور منفرد ثابت کرده چنانچه کمال الدین محمد بن محمد بن ابی بکر بن علی
بن سعید بن رضوان بن ابی خریف القدسی الشافعی که فضائل و مناقب زاهراً
و محامداً الخ با بهره اواز ضوئ لامع سخاوی و نور سافرنی اخبار القرن العاشر
تصنیف عبد القادر العیدروس بن انس جلیل قاضی مجیر الدین ابوالیمن عبد الرحمن
العلیمی واضح و ظاهرت در کتاب مسامرة شرح مسایره ابن الهمام گفته شراط
النیوة الذکورة لان الاثوثة و وصف نقص و کونه اکمل اهل ملایه عقلا

مقدمه و در بیان معانی

در بیان معانی و مفردات کتب قدسیه

وخلقاً بفتح الخاء المعجمة وسكون اللام حال الارسال واما عقد لسان
السيد موسى عليه السلام قبل الارسال فقد ازيلت بداعوته عند
الارسال بقوله واحلل عقدة من لساني فجعلوا قولي كما دل عليه قوله
تعالى قد اوتيت سؤلک يا موسى واکمل هر ضطنة وقوة راي كما هو مقتضی
کونه سائنس الجميع ورجعهم في المشكلات والسلامة بالرفع عطف
علی الذکورة ای شرط النبوة السلامة من جناة الاکباء ومن غرر
الاکهيات ای الطعن بذكر من مما لا یليق من امر الفرج والسلامة من
القسوة لان قسوة القلب موجبة للبعد عن جناب الرب الخ فی منع
المعاصي لان القلب هو المصغرة التي اذا صلحت صلح الجسد كله واذا فسدت
فسد الجسد كله كما لفظ بها الحديث الصحيح وفي حديث حنيفة الترمذي
ورواه البيهقي ان ابي عبد الله من الله قال القلب القاسر والسلامة
من الصوب المنقاة فهو كالبرص والجذام ومن قلة المروءة كالاكل على
الطريق ومن دناءة الصناعة كالحجامة لان النبوة اشرف مناصب
الخلق ومقتضية لغاية الاجلال لائق بالخلق فيعتبر لها انتفاء
الزین عبارات واهست که شروط نبوت نیست کسی ذکر باشد زیرا که انوشتر و
نقص است و نیز باید که نبی کل اهل زمین در عقل و خلق باشد و سالم باشد از ذوات
و غیر اقیامات و سالم باشد از حیوب منفرد مثل برص و جذام و سالم باشد از قلت
مروت مثل اکل در راه و سالم باشد از ذوات صناعات مثل حماست زیرا که اشرف
اشرف مناصب خلق است و مقتضی خایت اجلال است که لائق مخلوق باشد

از معنی سلامت نبی از حیوب منفرد
و سالم بودن از ذوات و غیر اقیامات
و سالم بودن از حیوب منفرد مثل برص و جذام
و سالم بودن از قلت مروت مثل اکل در راه
و سالم بودن از ذوات صناعات مثل حماست

شیخ الاسلام در شرح معانی
سوره اعراف منقول در آن از خلافت
روایت شده است

صورت از امور منکر بر انبیاء علیهم السلام

در این باب

مسئله قال علی بن ابی طالب
عن النبی عن اهل بیتهم
بأنهم قالوا لا نؤمن
بما یقول الا انما یقول
ما یقول الله ورسوله
فانما یقول ما یقول الله
ورسوله

۱۵۲
۱۹۴

عدم جواز امر بر منکر
بر انبیاء علیهم السلام
بما یقول الله ورسوله

پس معتبر است استقامت منافی غایت اجلال پس محمد امیر از افاده این که ما هم تسلیم
رشد و این ائمه شریف بغایت وضوح عدم جواز امور منکر بر انبیاء علیهم السلام
ثابت و متحقق گردید و واضح شد که فخر رازی تجویز منکرات بر انبیاء علیهم السلام با استدلال
واجب و احلال امر با هم مبنا اسلام و ایمان و خرم اساس شرع و ایقان می خواهد و
بن محمد بن زودی در اصول عقاید گفته و جقول عامة اهل السنة والجماعة ان الله
تعالی بیان بعض الرسل حصل منهم ذنبه که استقدیران یکون فیه عن قصد
ولخیار فانه لو كان كذلك لكان لا یؤمن منهم الکذب فیؤدی الی تقویت ما هو
المقصود بالرسالة ولانه اذا كان یحیی منہم الذنوب قصد انفرطباع الناس
عنهم فیؤدی الی ان لا یكون فی بحث الرسل فائدة لایزین عبارت ظاهر است که قصد
ذنوب بقصد از انبیاء علیهم السلام باین وجه ناجایست که آن سبب نفرت طبل مردم
از انبیاء می گردد و آن مودی است بآنکه در بحث رسل فائده نباشد پس معلوم شد
که تجویز منکرات بر انبیاء علیهم السلام باطل است و آن سبب انتقاد فائده در بحث
این حضرات می گردد و واضح است که رازی تجویز منکرات بر انبیاء علیهم السلام نفی فائده
بحث این حضرات نموده حقیقه را ابطال نبوت انبیاء کوشیده و سعد الدین مسعود
بن عمر القسازانی در شرح عقاید ابو حفص عمر بن محمد نسفی در بحث عصمت انبیاء
علیهم السلام گفته و اما الضعائر فیمود عمدا عند الجمهور و خلافا للجماع و اتباع
و تجوز سهو و ابا لاتفاق الا ما یدل علی الخسة کسرة لقمة و التطفیف بحجة
لکن المحققین اشتراط ان یتبعوا علیه فینها عنه هذا کله بعد الوحی و اما قبله
فلا دلیل علی منناع صدور الکبیره و ذهب المعتزلة الی بامتناعها

جواب در این محله چون از امر تنفیذی است که مقتضای
تسلیم تنفیذ در عمل از خلافت آثار ندارد

نقد و از این تنفیذی

کتابها توجب النفرة للامعة عن اتباعهم فيفوت مصلحة البعثة والحق منع ما وجب
 النفرة كغير الاحكام والفقور والصغار الدالة على الخمسة ازين عبارات واضحست
 که حق نیست که هر چیزی که موجب نفرت باشد مثل عراقیات و فجور و صفات و آله بر
 بر انبیاء علیهم السلام جائز نیست فیه ایضا صریح فی رد تجویز الرازی البطلان فرمود
 المشوم مستاصل شافیه التنفیر المعلوم عند ارباب الفهوم و نیز تفننا زانی و شرح مقاصد گفته
 خلقة من شرط الذبوة اذ كورة و كمال العقل الذكاء و الفطنة و قوة الرأي
 ولو في الصبا كعيسى يحيى عليهم ما السلام والسلامة عن كل ما ينفر عنه
 كدناءة الاباء و غير الاحكام و الغلظة و الفظاظة و العيوب النفرة كالبرص
 و الجذام و نحو ذلك و الامور المخللة بالمرودة كالاكل على الطريق و الحرقة الدينية
 كالحجامة و كل ما يخل بحكمة البعثة من اداء الشرائع و قبول الاما قايير عباد
 هم با و از بلند نامی کند لزوم بر اوت انبیاء علیهم السلام از عیوب منقره و لزوم زیارت
 شان از امور محقره کوا از معاصی و ذنوب نباشد فو ایضا لهدم اساس الرازی کافی
 و للتنفیر عن تجویزه التنفیر و اف و عبد الوهاب شعرا فی در بر واقیت و جواب گفته و گاه
 امام اکرمین بحمد الله تعالى يقول من جوز و فوج الصغيرة من الانبياء سخو
 قيد ما بغیر الدالة على الخمسة كسرقة لقمة و التطيف في الكيل او الوزن
 بشرة و مثله ثمر لا بد ان يلتحقوا عليهم اعلی الفور ازين عبارات ظاهرست
 که کسیکه تجویز صغیره بر انبیاء سهوا کرده آنرا مقید نموده بآنکه و ال بر خست نباشد
 و ظاهرست که وجه این تقييد عدم جواز منقرات بر انبیاء علیهم السلام است لا غیر
 و علی قاری و رضوی المعالی شرح قصیده بدو الامالی در بحث عصمت انبیاء علیهم السلام

ص ۲۱۷
 سر ایضا السلام
 عصمة الانبياء من الغسل
 الاول من المقصد السادس
 سلامات از تنفیذ از شریعت و نحو
 تنفیذ تفننا زانی و شرح مقاصد

ص ۲۱۷
 البعث الحاد و التلويح

ص ۲۱۷
 عدم جواز صغیره و از این
 بآنکه و از این جهت و در علم
 و در علم

طعم و مزه و بافت و رنگ و بو

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
دليلاً على ما فيه الخير والهدى

و تأليف الاقواء اذ لا يابى عن طاعته الشريف فكيف الخبيث بخلاف
الرديل في شبهه فيا ترى كل الاباء من له اذن حظ من كرامة الاباء فكيف
يطيعه من هو في غاية طبقة العلو ونهاية درجة السمو واقصر مراتب
علو النسب يلتجئ الى القريش فيهم مراتب لكن بعضها الكفاء لبعض وواقفنا
في اشتراط كونه قرشيا الجبائيان ازين عبارت ظاهرست كه بودن انمه
لن قرش بل من سبب لازمست كه اگر امام ر ذيل النسب باشد با كنند از طاعت او كيست
او اذني حظي از كرامت آيا حاصل باشد پس چه طور طاعت او نمايد كيست او در غایت
طبقه علو و نهایت جمعو باشد پس بهمين دليل صحت نبی از منقرات بالاولی لازم
باشد كه در صورت انصاف نبی منقرات معاذ الله من فلك مردم از طاعت و تقيا
او سر خواهند چيد و از غرائب امور و عجائبات هو قنست كه چون علامه صلى الزام
چو از بحث كيست موصوف باشد بلور منقود و اشاعر و محقق نفعي حسن و قبح عقلی
فرموده اين وز بهمان نحو بيان فرم كحض الزام را در كمال شاعرت و خطاقت داشته
و بار بار بر خود پيچيده و بار بار انسانيت بر خود ورديده سيفت بان پزل بيان كشيده
بر سرست و شتم صريح رسیده و مركب انواع پديان و غایت مجازفت و حدوان نهایت
مكابر و لطيفان كرده و از جسارت صريحه فخر رازي بر تجويز منقرات در حق انبيا
عليهم السلام كه از نهایت العقول ظاهر شد و خبري ريز داشته قال في جواب العلامة
الخطيب كذا في نجه الحق ان الاشاعة لزعم باعتبار نفی الحسن و القبح ان يذهبوا
الى جواز بعتة من هو موصوف بالذات و الافعال الدالة على الحقة اول
نمود با الله من هذه الخرافات و الهذيان و ذكر هذه الفواحش بحدود

و کرا لنبیاء والدخول فی ذممة ان الذین یحبون ان یشیع الفاحشة فی الذین
امنوا لهم عذاب شدید فی الدنیا والاخرة وکفی بأسا ما کاد بک
عند ذکر الانبیاء و امثال هذه الذی هلت ثم یفتری علی مشایخ السنة و
صلوات اسلام ما لا یلزم من قولهم شیئ منه وقد علمت ان الحسن البصری یکن
بمعان ثلثة احدها وصفه بالنقص والکمال والثانی الملائمة والمنافرة
وهلن المحدثان عقلیان لا شک فیہ فاذا کان مذهب الاشاعرة انهما
عقلیان فاتی نقص اخر من ان یشیع صاحب الدعوة الالهية موصوفا
بهذه القبائح الذی ذکرها هذا الرجل السوء القفاش کانه حسان الانبیاء
امثاله من علم الحلة الحق یفسدون علی شاطی الفرات بکل ما ذکرنا
بلایة من العصبیة او دودة النادین جبارت ظاهرت که بر عزم این روز به
بر اشاعره هم اتصاف انبیا علیهم السلام بر ذل و افعال ذالک خست هانویت
نیز که نزد اشاعره حسن و قبح بمعنی نقص و کمال ملائمت منافرت عقلی مستند و
اتصاف صاحب دعوت بامور قبیحة یعنی بر ذل و افعال ذالک خست غایت نقص
پس این جبارت که در میان برامی ستمیصال بخویش منقرات بر انبیا علیهم السلام
و اما زعم این روز به ان عدم اتجاها الزلم علامه طاب ثراه بر اشاعره پس جوش
خست که بیگانه شرعیه عدم و هیچ چیز نمی راحقلا از حق تعالی مخفی ندانند عدم
محکمات بر انبیا علیهم السلام حقا نزدشان ثابت نخواهد شد بداهت و همین
وجهی قرآنی عدم جهاد از منقرات بر انبیا علیهم السلام صراحتا منع کرده و توقف آنرا
بر حسن و قبح عقلی ظاهر نموده و حواله منع ثبوت آن با سخن کرده و لکن چون شایع

عدم جهاد از طرف برانیا کبر تقدیر
بسیار خفیه و در حزل از خلافت آغاز شده
بر عزم این روز به

جوابی که از این حدیث در جواب این است که اگر چه
فکر منصف و حق است که از خلافت گذرند

و فی نفسه این حدیث را در جواب این است که اگر چه
فکر منصف و حق است که از خلافت گذرند

و فطانت لمن یحجز بر ظاهر است این و زبانه ناچار در مقام و نه در غیر علامه طاب
 شاه راه انکار و قرار سپرده واجب آنکه خود این و زبانه قبل ازین تجاشی و تجری بحث
 حسن و قبح عقله مکرر اکتفا می چا ویده که از ان صراحت اعتراف بعدم امتناع بحث
 کاذب عقلا ظاهر است قال العلامة طاب شاه فی فیه الحق فی وجوه البطلان
 فی الحق العقلی الخاص لو کان الحق والقبح با اعتبار السمع لا غیر
 لما قبح من الله شیء ولو کان كذلك لما قبح منه اظهار المعجزة علی يد
 الکذابين و یحجز ذلك یستد باب معرفة النبوة فان ائی یحجز المعجزة
 عقیب ادعاء النبوة لا یمکن تصدیقه مع مجوز اظهار المعجزة علی يد
 الکاذب فی دعوی النبوة و فضل و زبانه بحال آن گفته اقول جوابه انه
 لم یقبح من الله شیء و له لو کان كذلك لما قبح منه اظهار المعجزات علی يد
 الکذابين قلنا عدم اظهار المعجزة علی يد الکذابين لیس لکونه قبیحا عقلا
 بل لعدم جریان عادة الله تعالی بجاری مجری الحال العادی بذاتک
 الاظهار و این عبارت این و زبانه بصوت جنونی ندا داده بآنکه عدم اظهار
 معجزات برید کذابین باین وجهیت که این معنی قبیح است حتملا پس هرگاه حسب
 تصریح صریح خود این و زبانه اظهار معجزه برید کذابین قبیح عقلا نباشد و مشهور
 تجویز بحث کسیکه موصوف بر فاعل و خائن باشد نزد اشاعره کدام مقام ریست
 و نیز علامه طاب شاه فرموده السادس انه لو کان الحق والقبح شرعیین
 من الله ان یامر بالکفر و تکذیب الانبیاء و تعطیر الاصنام و المظنفة علی
 الزنا و السرقة و النهی عن العباداة و الصدق لا یخاف قبیحة فی انفسها

ص
الطلب لکنان من
من السخا و الشا
من سائل الکتاب

قال بن و زبانه عدم اظهار المعجزة
علی يد الکاذبین لیس لکونه قبیحا
عقلا

در هیچ حدیثی

در این کتاب
بازرسی شده
و در این کتاب
بازرسی شده

فاذا امر الله تعالى بما صارت حسنة اذ لا فرق بينهما وبين الامر بالطاعة
وان شكر المنعم وردا للوديعة والصدق ليست حسنة في انفسها ولو هي
تعالى عنها كانت قبيحة لكن لما اتفق انه تعالى امر بهذه فحجنا لا غير غرض
ولا حكمة صارت حسنة واتفق انه لم يخط عن تلك فصار حسنة قبيحة وقبل الامر
والفهي لا فرق بينهما ومن اداه عقله الى تقليد من يعتقد ذلك فهو جاهل الجاهل
واحق الحق اذ اعلم ان معتقده رثيسته فذلك وان لم يعلم ووقف عليه
ثم استمر على تقليده فذلك فلهذا وجب علينا ان كشف معتقدهم لئلا
يفضل غيرهم ولا يستوعب البلية جميع الناس واكثرهم وابن وزيهان بجهل ان
كفته اقول جوابه انه لا يلزم من كون الحسن واليقع شرعيين بمعنى ان الشرع
حاكم بالحسن واليقع احسن من الله الامر بالكفر والمعاصي لان المراد بهذا
الحسن ان كان استحسان هذه الاشياء فعدم هذه الملازمة ظاهر لان
من الاشياء ما يكون مخالفا للمصلحة لا يفسدنه الحكيم وقد ذكرنا ان
المصلحة والمفسدة حاصلتان للافعال بحسب ذاتها وان كان المراد
بهذا الحسن عدم ولا متناع عليه فقد ذكرنا انه لا يمتنع عليه شيء عقلا
لكن جرى عادة الله تعالى على الامر بما اشغل على مصلحة من الافعال والحق
على اشغل على مفسدة من الافعال فالعلم العادي حاكم بان الله تعالى
لن يامر بالكفر وتكذيب الانبياء قط ولزم عنه عن شكر المنعم وردا للوديعة
فحصل الفرق بين هذا الامر والنهي بمر بيان عادة الله الذي يجري مجرى
الحال العادي فلا يلزم شيء مما ذكره هذا الرجل وقد زعم انه فلق الشعر

قال في بيان في جوابه عدم جواز
الامر بالكفر ولا تكذيب الانبياء
مقتضى على سائر الاقبح على مقتضى

جواب از این هم جواز امر بنفر قبیح است که تعذر
تعلیم بنفر بدین دلیل از خلقت آنجا ندارد
در ذلک منتهی است

فی تدقیق هذا السؤال الظاهر دفعه عند اهل الحق حتى رتب عليه التشيع
والتقطيع فيلزم من اجل ما اجمله اذین عبارت ضراحت ظاهر است که نزد
این وز بهمان امر حق تعالی بکفر و تکذیب انبیاء و تعظیم اصنام و موافقت بر زندقه و سرقت و غیره
از عبادت و صدق عقلا متنع نیست پس هرگاه امور مذکوره عقلا متنع نباشد
بعث موصوف بر ذائل چنانچه اشاعره عقلا متنع باشد عجیب که این وز بهمان این
تصریحات مکرر خود را که برای اثبات کمال شاعت و فطاحت مذهب اشاعره
نزد جمیع عقلا کافی و واقعی است فراموش کرده در مقام الزام و طعن علامه حکما
بر اشاعره نیک فرجام انکار آغاز نهاده و تشیع معکوس و ذکر مذهب اشاعره که اصل
و بدیهه غرض ایشان و باطل است باین کلمات و نیز این وز بهمان درجائی دیگر
بجواب این سخن گفته ترا استدلال بر بطلان کونه خالق القبايح بلزوم عدم
امتناع اظهار المعجز علی يد الکاذب قد استدلل قبل هذا بما مرارا واجبتنا
بحاله و جواب هذا ما ذکر بعده من ترتب الامور المنکرة علی خلق القبايح
مثل ارتفاع الثقة من الشريعة والوعده والوعيد وغيرها انا جری بر این
العامی و بما جرى من عادة الله تعالى انه لم يظهر المعجز علی يد الکاذب
فهو محال عادة کسائر المحالات العادیه وان کان ممکنا بالذات لانه لا يجب
علی الله تعالی علی قاعدتنا فکل ما ذکره من لزوم جواز تزیین الکفر فی انقلو
عوض الاسلام وان ما علیه الا شاعره من اعتقاد الحقیة ممکن ان يكون
کفر و باطلا فلا يستحقون الجواب فجوابه ان جمیع هؤلاء لا يقع عادة کسائر
العادیات نحن نجزم بعدم وقوعه وان جاز عقلا حیث لم یجب علیه تعالی

انما ما یزعمون ان قولهم
علی يد الکاذب من الامور المنکرة
لا یجوز

مقتضی اینست که
 در این باب
 باید دانست که

شئی و کافیه بالنسبة الیه و برین عبارت هم صراحت تجویز عقلی انکار جرم و
 دست کاذب نموده و آنرا معتدل محرم و جوب چیزی بر حق تعالی ساخته و تصریح
 بجواز عقلی زمین کفر و قلوب عرض اسلام و مثل آن کرده و نیز علامه علی طایه
 در مقام کرده و مطلقاً نسبت خلق قبایح حق تعالی گفته و منها انه یلزم مخالفة
 الضرورة لانه لو جازان الخلق الزنا واللواطه لجازان یبعث رسولاً هادیه
 و لو جاز ذلك ان یکون فیما سلف من الانبیاء من یبعث الا لیه و انما
 السرقة والزنا واللواطه و کل القبايح و مدح الشیطان و عبادته فلا یستحق
 بانه هال الشتر له سب رسول و عقوبه الا بوجع ذم المحسن و مع
 للمسی و ابن در بیان می گویند گفته اقول لولایه من نفی جواز بعثه الرسول
 و اینها که الاشیاء الواجب علی الله فی حق نفسه لانه لا یجب علی الله شیء و لای
 نفی لهذا الجواز لا مقتضای عقلاً و ان اراد الوقوع فی حق منع
 هذا لان المعلم العاقل یفیدنا عدم وقوع هذا فهو محال عادة و البقر العقلی
 لا یوجب وقوع هذه الاشیاء كما عرفت مراراً و انما صدد کلامه بلزم
 مخالفة الضرورة و ای مخالفة للضرورة فی هذا البحث ازین عبارت
 صراحت ظاهر است که این در بیان محال جاست و وقاحت منع نفی جواز بعث
 رسول این اشیا یعنی چه پس بر حق تعالی می کند و قدر قلیل توجیه بران می سر آید
 بعد سئید واجب نیست بر حق تعالی برین هم گفتار نموده می در آید که بعث
 این اشیا محال منع نیست پس کمال محبت است که خود برین عبارت صراحت عدم
 مقتضای بعث رسول این اشیا یعنی فساد و سرقة و جمیع قبایح مدح شیطان و عبادت او

فقط لیست و بیان این اشیا
 بیان و الله اعلم بالصواب
 ما حریف بالحق و الشیخ

و تفسیر از این علم حقا با معرفت و انبیا که اقتدا
شیر خود در بیان این از خط است آغاز نموده

در تفسیر از این علم حقا با معرفت و انبیا که اقتدا
شیر خود در بیان این از خط است آغاز نموده

مسئله پنجم در تفسیر از این علم حقا با معرفت و انبیا که اقتدا
شیر خود در بیان این از خط است آغاز نموده

و اختلاف سخن تعالی ششم اوست رسول عتوق و الدین و دم حسن و مدح حسن علی
باشد من ذلک کلامی نماید و باز هرگاه علامه علی بن محمد جو از بحث موصوف و برکت
و مشغولیت نزد اشاعره ذکر می کند رگ گردن را زنی کند و با شکوه ابطال آن
بر می خیزد و نسبت افترا بعلامه علی طباطبائی می نماید و بر خطا هست که این اشکار
و ابطال او با وصف ظهور بطلان آن از نصری است خودش و از تصریح رازی می
مطلوب باطلی است که از آن کمال شناخت و فطانت مذکور باشد و واضح است
و نه احمد علی ذلک محمد جمیل و هر قدر طعن و تشنیع که این روز بهمان حواله قلم نهد
و هم عوده همان حاصل است از اشاعره است که بنا بر خطا است این شناخت و فطانت
لازم می آید و قرائتی هر احوال و تفرقات بر انبیا علیهم السلام نهاده پس این همه
طعن و تشنیع با وصف بر ادوات علامه علی طباطبائی و از آن صراحت واضح و قریب است
چه هرگاه حسب تصریح مانده می نغزات بر انبیا علیهم السلام منع نباشد امتناع
این امور که علامه ذکر فرموده بر عمر رازی برگزین ثابت نشود بلکه صراحت و باریک جانی
کرد و بلکه این همه طعن و تشنیع این روز بهمان عائد شود و دست زبیر که خود این روز بهمان
هم بخیر و عطف اظهار می جوید و دست که این نموده و هم بخیر و عطف امر حق تعالی بفر
و تکریم انبیا و تعظیم اصنام و مواظبت بر زنا و سرقه و نهی از عبادت و صدق
فرموده و نیز تصریح نموده و بعد از امتناع عطف برست و سوا که دین او و جوان زنا
و فعل قوم او باشد بحث کسیکه دعوت کند بسوی سرقه و زنا و فعل قوم او
و کل قبایل این بخیر و بر اتم بسیار انج و افحش و شفع است از بخیر و بحث موصوف
بر ذائل که در محلی اشکار موصوفیت میجوید است بر ذائل اشعار و در محلی اشعار

سائر خلفا است باین شناع و فطاعت و اینها چون باین پس این همه تشیعات این بود
 که بر علامه حلی طاب ثراه توجه ساخته باوصف بر ارات علامه حلی از انجست فاو خود
 این و زنهان بر خود این و زنهان بابلغ و وجه توجه خواهد شد و لا یحق المکرر التی الای
 و اجباه که این و زنهان ذکر الزام را بر اشاعره که صراحت می رسد که هیچ امری بر شیعیان
 قبیح نیست در کمال شناع و فطاعت و نهایت سادت ادب انبیاء علیهم السلام گن
 می برد حال آنکه غرض علامه حلی صراحت تزیه انبیاء علیهم السلام ازین امور و ابطال
 اشاعره و اظهار مزید شناع و فطاعت است و اگر ذکر شناع مطلقا و لو کان بطریق
 علیها و اظهار شناعه القائلین بها شنیع باشد لازم آید که العیاذ بالله حکایت اقوال
 شنیعه و اعمال خفیه کفار که در کلام ملک علام و احادیث حضرت خیر الانام علیه و آله
 الکاف التحیه و السلام و افادات صحابه کرام و صدیق ائیل اسلام بکثرت واقع است نیز شنیع
 و فطیح باشد پس این و زنهان در حقیقت باین افاده خود توجه طعن عظیم بر حق تعالی
 و انبیاء و صحابه و سائر اهل اسلام نموده و حیرت است که این و زنهان این مسم غیال
 تاورد که اگر ذکر فاحشه مطلقا مذموم است پس ذکر فاحشه در همین آیت که این و زنهان
 باوان بلند بقصد تخریب و تحجیل اعدای علامه حلی طاب ثراه خوانده موجود است پس
 بنا برین معاذ الله بر اساس ادب حق تعالی و خود این و زنهان هم بدکر این شنیع فاحشه
 باشد و نیز این و زنهان بد این امور که علامه حلی الزام اشاعره بآن فرموده شنیع
 فاحشه و مصداق تشنیع و تمجین خود باشد و این طعن و تشنیع این و زنهان محال است
 بآنکه کسی فتوی دهد بآنکه نکاح محارم حلال است هرگاه کسی برای اظهار بطلان این فتوی
 بگوید که بنا برین نکاح مادر و خواهر و دختر و خواهرش و آن مفتی و اشاعه او طعن و تشنیع

جواب سؤالی که در این مقام از امام مقرر شده است
 که این مقرر بودن عین اختلاف است و خواهد

در این مقام از امام مقرر شده است
 که این مقرر بودن عین اختلاف است و خواهد

بلنج بر مقرر ضل آغاز نمند و گویند که این مقرر ضل مقرر می ست و اسارت او ب شریعت
 می کند و بزرگتر تجویز نکاح مادر و خواهر و دختر اشاعت فاحشه می نماید پس هر عا
 بد این می داند که این طعن و تشنیع مفتی و او کیا او بر مقرر ضل متوجه نخواهد شد بلکه باید
 بر ادوات مقرر ضل از ان این طعن و تشنیع متوجه شود و مفتی خواهد شد و زیادت مشاعت
 و خطا است فتوی او باین طعن و تشنیع ظاهر گردید یعنی واضح خواهد شد که این فتوا
 به شایع و قطع است که هرگاه مقرر ضل بیان لازم صحیح این فتوی که در حقیقت
 تفصیل اجمال است بغرض ابطال آن نمود خود مفتی و او کیا او هم این تفصیل را
 نهایت شنیع و قطع دانستند و تبری تحاشی از ان آغاز نهادند و الزام آنرا
 انکاشتند حال آنکه لزوم آن صریح است که هیچ وجه انکار آن نتوان کرد پس همچنین
 هرگاه عدم امتناع صد و ز قبائح از حق تعالی مدو شد تمام مقرر کردند بلکه اثبات
 امتناع قبائح بر او تعالی شانه شنیع و قبیح و موجب حکیم حق تعالی و سبب
 محکومیت او تعالی شانه دانستند و نیز قبیح عقل را اسلا انکار کردند بلا شبهه برایشان
 تجویز بحث موصوف بر ذائل لازم آمد پس طعن و تشنیع این روز بهان بیان الزام که حرا
 غرض از ان ابطال این بدیهه شنیع است مشابه و محافل طعن و تشنیع همان مفتی و او کیا
 بر ذکر مقرر ضل لزوم حلیت نکاح مادر و خواهر و دختر بر فتوای تحلیل نکاح محارم
 بالاتر از اینست که این روز بهان در مقام دیگر این الزام است هم کرده و رازی باین
 کرده پس صنیع شنیع این روز بهان انجمن است از انکار و قرار این مفتی و او کیا
 ولعمه ما قال فی احقاق الحق و انما الذی حمل لنا صیبه من هذا التشیع عن
 الجواب و المرافعه عن سمت الحق والصواب كما حکان جلاد رأی فقیهنا اخصا

انوار کشفی

کالتا صبیح مسجد فساله عن مسئله من مسائل الجبض والاستخاضة ولما
 رأى الفقيه انه عاجز عن جواب مسئله اضطرر بقال ساخطا عليه آخر
 هذه القادولت من بيت الله ومؤله عليه حمل نفسه فليتنظر اولياء
 الناصب ان هذه الحيل والقويحات افسدا وما يصدر من جاع الحلة
 على شاطئ القرات اما آنچه رازی افاده کرده که منع از امر بنظر مبنی است بر قول
 تحسین و تقبیح و گذشته است قول ران و حاصلش نیست چون تحسین و تقبیح عقلی نزد
 اشاعره باطل است پس منع از تحویر منقرات بر انبیاء علیهم السلام هم باطل باشد
 بلکه عیاذ ایا مد منقرات بر انبیاء علیهم السلام جائز باشد پس بدفع است اولاً با آنکه
 از عبارت مولوی عبدالمعالی شرح مسلم که انفاذ کور شد و هیچ مستکنز و ابلست
 که او شانرا بوصف قامعین بدعت ستوده عصمت انبیاء علیهم السلام از امور دال بر
 کومباح باشد بمعنی ثابت است پس هرگاه عصمت انبیاء علیهم السلام از امور مباح
 و اگر خیر است بمعنی ثابت باشد ثبوت عصمت انبیاء علیهم السلام از منقرات متوقف ثبوت
 حسن و قبح عقلی مسأله فادات الله سقیم نباشد که در واقع ثبوت شرح موقوف بر ثبوت
 عقلی است و ثانیاً با آنکه حسب افاده این روز بهمان امتناع حد و ائیل خسیه بمعنی بر ثبوت
 حسن و قبح عقلی بمعنی متنازع فیه نیست بلکه نزد ثبوت حسن و قبح بمعنی صحت کمال
 و نقص که اشاعره هم از اثبات می کنند برای امتناع عروا ئیل بر انبیاء علیهم السلام
 کافی است و چون فخر مازی خود هم بثبوت حسن و قبح بمعنی صفت کمال و نقص همین
 کتاب تهاتر العقول تصحیح کرده پس منع حسن و قبح عقلی بمعنی متنازع فیه مضررتی
 با متنازع منقرات بر انبیاء علیهم السلام نرساند که بنا بر ثبوت حسن و قبح بمعنی صفت

جواب رازی در حق منظر بر انبیاء که بر تقدیر
 حکیم منظر بر حق منظر از غایت آگاهانند

حسن و قبح

جوابی میخیزد از عدم جواز امر منفی بر این امر که تقدیر
تکلیف منفی بودن عمل از خلاف است افاضه

افاد و من و حق

کمال و نقص انصاف تبی بصفت نقص عین انصاف او بصفتی قبح خواهم بود و ای
چون اشاعه و پیچ قبحی را بر حق تعالی مخفی نداشتند باین سبب البته بر ایشان تجویز
بعث موصوف بر ذلک لازم می آید بدیهه و کفی بباطال آمد بهر الشیخ و قبیحا
لمنقد هم الفظیح و ثمالا لیکه اگر چه حضرات اشاعره بزیاد شعور غلط گفتند بسبب عدم
تمیز ظلمت از نور جسادت بر نفی حسن و قبح عقلی یعنی منازع فیه کرده اند لکن جمیع
کثیر و جمیع عقیر از اکابر بخاری و اساطین مشاهیر سنی قبح و شاعت و فطاعت و شایسته
نفی حسن و قبح عقلی در یافته اعلام اثبات حسن و قبح عقلی از افاده قلامه عبد الغزیز
بن احمد بخاری می کشف الاسرار شرح اصول برود و گفته قوله من قضیة الشرع ای من
حکم الشریعة فی هذا الباب باینکه امران حکم اکامر الی ما مودیه یوصف بالحسن
والمعنی ان ثبوت الحسن للماموریه من قضایا الشرع کما من قضایا اللغو کان
هذا الصفة تحقق فی القبح کالکفر والسفه والعیث کما تحقق فی الحسن کالزنا
ای السلطان الجائر اذا امر انسانا بالزنا والسرقة و ان قتل بغير حق کان امره حقیقة
حقرا اذا خالفها لما مورد و اموریات بما امر به یقال خالف امر السلطان فمر الخلیف
ان الحسن من موجبات اکامر من مدلوکاته فعندنا هو من مدلوکات اکامر
وعندنا لا شعریة و اممحاب الحدیث هو من موجباته و هو بناء علی ان الحسن
فی الاصل الخارجة عن الاضطرار هل یعرف بالعقل ام لا فعندهم کحفظه فی
ذلك و انما یعرف فی اکامر و الذی فیکون الحسن ثابتا بنفس اکامر کما ان اکامر دلیل و حجت
علی حسن سبب ثبوتہ بالعقل و عندنا لما کان للعقل حظا لیه معرفة حسن
المعتمدات کالایمان و اصل العبادات و العدل و الاحسان کل اکامر دلیل

ص ۱۳۱

الحسن ان لولیات الامر من موجبات
عندنا غنیة ذکر و احسن علی الخیر
کما کشف الاسرار

لنقل خطای سیرت حسن
کما بیان در اصل العبادات و العدل و الاحسان
و کما بیان حجت الخیر فی الشیخ

و معرقلما ثبت حُسنه بالعقل و موجبالمالم يعرف بهكذا في الميزان و ذكر في
القواطع ذهب اكثر اصحاب الشافعي الى ان العقل بذاته ليس بدليل على
تحسين شئ ولا تقبيحه ولا يعرف حسن الشئ و قبحه حتى يورد السمع بذلك
و اما العقل الاله يدرك به ما حسن و ما قبح بعد ان يثبت ذلك بالسمع و ذهب
الى هذا كثير من المتكلمين و ذهب اليه جماعة من اصحاب ابى حنيفة رحم
و ذهب طائفة من اصحابنا الى ان الحس و القبح ضروران ضرب علم بالعقل كحسن
والصدق النافع و شكر النعمة و قبح الظلم و الكذب الضار و شرب الخمر قالوا
و فائدة السمع اذا مرده بموجب العقل ان يكون و رودة موكد لما في العقل
فاليه ذهب من اصحابنا ابو بكر القفال الشاشي و ابو بكر الصيرفي و ابو بكر
القادسي و القاضي ابو حامد و الحلبي و غيرهم و اليه ذهب كثير من اصحابنا
الى حنيفة رحم خصوصاً العراقيون منهم و ذهب للعتزلة باسرها من ابي عبيد
نظام است که صاحب میزان افاده کرده که نزد با هرگاه برای عقل خطایسوی معرفت حسن
بعض مشروعات مثل ايمان و اصل عبادات و عدل و احسان ثابت است امر شارع و دلیل
و متوقف چیزیست که ثابت می شود حسن ان بعقل پس ثبوت حسن عقل نزد حضرات حنفیه
محتمل شد و ثبوت حسن عقل مستلزم ثبوت قبح عقل نیست بدیهه و صراحه و محجب نماند
که ابو از میزان کتاب میزان الاصول فی نتائج العقول تصنیف علاء الدین محمد بن
احمد مرقدی است قال فی کشف القناع میزان الاصول فی نتائج العقول فی اصول الفقه
الشیخ الامام علاء الدین شمس النظر ابی بکر محمد بن احمد المرقدی فی الحنفی الاصول و ارجع
قواطع قطعاً ثابت است که نزد طائفة از اصحاب مؤلف آن که مراد از ان طائفة از علما شافعیه

مجلس علمیه که به فتاوی شد و در میان
نزد حال شافعی ابوبکر صیرفی و ابوبکر
قلادسی و ابو حامد و الحلبي و غیره
و اکثر فقهاء از این طوائف

در این بیان معتقد است
الاعتقاد

شهادت حسن و قبح عقل

حسن و قبح هر دو قسم است یک قسم از آن معلوم می شود بقتل مثل حسن عدل و صدق ثامن و شکر
 خیرت و قبح ظلم و کذب و شر و غیره و نیز این طائفة قائده سمع است که سمع هر گاه در قبح
 عقل وارد شد موکده دلالت عقل خواهد شد و باین بنی سبب ابو بکر قتال شاشی و ابو بکر حبیه
 و ابو بکر فارسی و قاضی ابو حامد و علیمی و غیر ایشان قائل اند و بسیاری از اصحاب ابو حنیفه
 خصوصاً اقبیس بسو این بنی سبب فتنه اند و همین سبب معتزله جمیعاً و باید دانست
 که مصنف کتاب قواطع ابو المظفر منصور بن محمد سمعاً شافعی است قال فی کشف الظنون
 قواطع فی اصول الفقه کلاب المظفر منصور بن محمد السمعان الشافعی المتوفی
 سنة تسع و ثمانین و اربع مائة و نیز در کشف الاسرار گفته فاما المتقدمون
 من اصحابنا فقالوا سبب جوب العبادات نعم الله علی کل واحد من عباده
 فانه تعالی اسدی الی کل واحد من انواع النعم ما یقصر العقل عن
 الوقوف علی کفها فضلا عن القيام بشکرها و اوجب هذه العبادات علینا
 بازا انما ورضی بحاشکر السوابق نعمه بفضلها و کرمه و ان کان یحیی لا یحکم
 لاحد الخروج عن شکر نعمه و ان قلّت مدة عمره او طالت و هذا لان شکر
 النعمة واجب بلا شک عقلا و نصا علی ما قال الله تعالی ان اشکروا لوالدکم
 و قال علیها الصلوة و السلام من انزلت علیه نعمة فلیشکرها فی نصوص
 کثيرة و ددت نیه و کل عبادة صالحة لکونها شکر النعمة من النعم و قد
 ورد النص الدال علی کون العبادات شکرا و هو ما روی انه علیه السلام
 صلح حق تورمت قدما ه قیل له ان الله تعالی قد غفر لک ما تقدم من ذنبک
 و ما تاخر قال فلا اکون عبدا شکورا اخبر انه یصلی لله تعالی شکرا

۴۹
ص ۴۴۴
تأخر شرح قسم اول

فان العقل و سمع من انواع النعم

فان العقل و سمع من انواع النعم

شکر النعمة واجب عقلا و ذکروا ان
عباده العبادات فی کشف الاسرار

مجلس

على ما انعم عليه ثم نعم الله على عباده اجناس مختلفة منها المجادة من العبد
وتكوته بالعقل والحواس الباطنة ومنها الاعضاء السليمة وما يحصل
بها من الثقل والانتقال من حالة الى ما يخالفها من نحو القيام والقعود
والانحناء ومنها ما يصل اليه من منافع الاطعمة الشهية والاستمتاع
بصنوف المأكولات ومنها صنوف الاموال التي يتوصل بها الى تحصيل منافع
النفس دفع المضار عنها في حساب اختلافها وجبت العبادات فاما الايمان
وجوب شكر النعمة الوجود وقوة التطق وكما للعقل الذي هو النفس المواقفة
لما يحصل لانسانها من سائر الحيوانات وغيرها من النعم فالوجوب ^{بالنعم}
لكنه بالعقل يعرف ان شكر المنعم واجب فكان النعم معرفة وجوب شكرها
بواسطة المعرفة وهو العقل هذا معنى قول الناس العقل موجب لبل
ومعرفه لوجوب الايمان بالنظر في سببه هو النعم الخ ازين عبادته كمال صلت
ظاهريه است شكر نعم واجب عقلي است بين شاي اشكر حسن وقبح عقلي ازهم باشد است
اين محمودا محمود باب سيد و بيشو شكور كشي تمهيد گفته القول في مستحسن الفعل قالت
المعزلة الحسن ما يستحقه العقل والقياس ما يستحقه العقل قالت عامة الفقهاء
الحسن ما يستحقه الشرع والقياس ما يستحقه الشرع والفصيل في هذا الحسن
لحسن والقياس في الاشياء على مراتب منها ما يكون حسنا بعينه كالايمان بالله تعالى
والعبادة وشكر النعمة ومنها ما هو حسن بمعنى في غيره كبناء الرياطات والاشياء
واما ما لا دى عن الطريق كذا في القبيح منها ما هو قبيح بعينه كالاشياء الباطنة
والزنا والسرقة واشباه ذلك ومنها ما هو قبيح بمعنى في غيره فقول كذا هو حسن

بسم الله الرحمن الرحيم

مجلسه قیام و دعا
در روز شنبه ۱۴/۱۲/۱۳۵۷

۱۴
۲۱۱

سید الشہداء علیہ السلام

الحق الحقین

والمجاہد المکرم

المستخلص

وَقَدْ كُنَّا مِنْ أَفْوَاجٍ

الحمد لله الذي جعل في القرآن الكريم
وآياته آياتاً للذين آمنوا
وأنزل في القرآن الكريم
التي هي آيات للذين آمنوا
وأنزل في القرآن الكريم
التي هي آيات للذين آمنوا

1964

[illegible]

اوقیع بعضی فی غیره فان الحسن مایکون حسنا باستحسان المشرع والقیح مایکون
 قیحا باستقیح المشرع ولا مجال للعقل فی هذا وکلما ما هو حسن بعینه اوقیع
 بعینه فنقول الحسن حسن المشرع حیث یستحق القیح قیحا والمشرع یتقی به هكذا
 روی عن ابن حنفیه رحمه الله انه قال فی کتاب العالو المتعلم ان الظلم قیح بعینه
 ولا نقول قیحا وحسن بالعقل بل نقول نعرف هذا الحسن والقیح بهذا لا قال العقل کل
 بذلاله المشرع حتی لو لم یکن المشرع فلا سلام والعبادات وما یشاکله یمکن
 بعینه الکفر والظلم یمکنان قیحا بعینین یعنی انین عبارت ظاهرست که تفصیل در باب
 قیح خوبست زیرا که حسن قیح و اشیای بر مراتب متعدد است از جمله چیزست که حسن بعینا
 بعینه مثل ایمان بخدا و عبادت و شکر نعمت و غیر اینها نیست که حسن نیست بعینا
 که در غیر آن یافته می شود و همچنین در قیح چیزیست که قیح است بعینه مثل اشرار و کفار
 و زنا و سرقه و اشیاء آن و از این جمله چیزیست که قیح است بعینا و معنی آن که در این
 و اشیای که بسبب معنای موجود و غیر آن حسن یا قیح می باشد در آن مجال عقل نیست لکن
 چیزی که حسنست بعینه پس عقل او را که حسن و قیح آن می نماید شرع مومنان می باشد و
 حضرت امام اعظم سنیه ابو حنیفه کوفی بر در کتاب عالم و تعلم افاده کرده که ظلم قیح نیست
 و معنی حسن و قیح عقلی نیست که می شناسیم حسن و قیح را ببلالت عقل چنانچه می شناسیم از
 بلالت شرع تا آنکه اگر شرع نمی بود پس اسلام و عبادات و امثال این حسن می بود بعینه
 و ظلم قیح می بودند بعینا و حجة الاسلام سنیه ابو حامد غزالی هم با آنها اتفاق نماید
 اشعریه و تحسین و تزوین مقالات ابن فخره سنیه با و صفت آنکه در کتاب اقتصاد و انصاف
 که مشقه حقیقه آن شد و اصفی الصیاد حاضرست که لا مبالغه و نفی حسن و قیح عقلی کرده

لكن في آخره ولقد اشتهر اعتراف مشيخت علم عقل بنوده كلام متناو حضرت با شريعت
شافعي عليل و منزل غرض نهانسته و تبرى از ان ظاهر گروه حيث قال فان قيل فان لم يكن
مددك الوجوب بمقتضى العقول يؤدى ذلك الى اتمام الرسول فانه اذا
بمعجزة وقال انظر فيها فليكن ان يقول ان لم يكن النظر واجبا فلا أقدم عليه
كان واجبا فيتحيل ان يكون مدركه العقل اذا العقل لا يوجب يستحيل ان
يكون مددك الشرع والشرع لا يثبت الا بالنظر في المعجزة ولا يجب النظر قبل
ثبوت الشرع فيؤدى الى ان لا يظهر صحة الشرع اصلا فالجواب ان هذا القول
مصدره الجمل حقيقة الوجوب قد بينا ان معنى الوجوب ترجح جانب الفعل
على الترك لدفع ضرر موهوم في الترك او معلوم فاذا كان هذا هو الوجوب فالجواب
هو المرجح وهو الله تعالى فانه اذا ناط العقاب بترك النظر ترجح فعله على تركه ومنه
قول النبي صلى الله عليه وسلم انه لاجب ان ترجح ما الله تعالى في ربطه العقاب
بأحدهما واما المدرك فهو عبارة عن جهة معرفة الوجوب لا عن نفس الوجوب
وليس شرط الواجب ان يكون جوبه معلوما بل ان يكون علمه ممكنا من اعادة
فيقول النبي ان الكفر ثم تهاك والايما ن شفاء مسعد بان جعل الله تعالى
مسعدا والاخر مهلكا واستوجب عليك شيئا فان لا يجاب هو الترجيح المرجح
هو الله تعالى واما لنا مخبر عن كونه سنا وشرشا الى طريق تعرفه وهو النظر
في المعجزة فان سلكت الطريق عرفت ونجوت وان تركت هلكت مثاله مثال
طبيب يمشي الى مريض و هو يزدد ينجح واثين فقال لما هذا فلا تساول فانه مهلك
للحيوان وانت قاعد على معرفته بان تطعمه هذا السور فهو موت على الفور فيظن لك

ما قلت واما هذا فاضيفاءك وانت قادر على معرفته بالتجربة وهو ان تشرب
فتشفي ولا فرق في حق ولا في حق اسنادي بين ان تهلك وتشفي فان استادى
غنى عن بقائك وانا ايضا كذلك فعند هذا قال المريض هذا يجب على بالعقل
او بقوله وما لم يظهر له هذا لم يشتغل بالتجربة كان مهلكا نفسه ولم يكن
عليه ضرر فكذلك النبي صلى الله عليه وسلم قد اخبره عن الله تعالى ان الطاعة
شفاء والمعصية داء وان الايمان مسعود والكفر مهلك واخبرانه غنى عن
العالمين مسعود واما شقوا وانما شان الرسول ان يبلغ ويرشد الى طريق المعرفة
فمن نظر لنفسه من قصر فعلها وهذا واضح فان قيل فقد رجع الامر الى ان العقل
هو الموجب من حيث انه بسامع كلامه ودعواه يتوقع عقابا بفعل بالعقل
على الحذر ولا يحصل الا بالنظر فوجب عليه بالنظر قلنا الحق الذي يكشف
الغطاء في هذا من غيواتنا اسم وتقليد امر هو ان الوجوب كان عبارة
عن نوع رجحان في العقل فالموجب هو الله تعالى لانه هو المرجح والرسول مخبر
عن الترجيح والمجزة دليل على صدقه في الخبر والنظر سبب في معرفة الصدق
والعقل اداة للنظر ولهم معنى الخبر والطبع مستحيث على الحذر بعد فهم
الحذر وبالعقل فلا بد من طبع يخالفه العقوبة الموعودة ويوافقها
الثواب الموعود ليكون مستحيثا لكن لا يستحيث ما لم يفهم المحذور ولو يفهمه
قلنا او علما ولا يفهم الا بالعقل والعقل لا يفهم الترجيح بنفسه بل يستماع
من الرسول والرسول ليس يرفع الفعل على تركه بنفسه بل الله هو المرجح
والرسول مخبر وصدق الرسول لا يظهر بنفسه بل بالمجزة والمجزة

قال ابن تيمية ان الغش والافساد من
الوجوه عديدة حوزة جليل

في العقل
والعقل لا لا يظن ولا يفهم في الخبر
ذكره القوس

في شرح من في حقه من غير ان يوافق

او يعاقب لاجله فقول من عفا عنه لا يجب على الله ثواب الاثابة والعقاب لاجله
 فحينئذ عفا في هذا من عفا عنه لا يكون معرضا عن هذا بعيد عن الحق ذلك
 لان الثواب والعقاب آجلا وان كان لا يستقل العقل بمعرفة كيفية الثواب والكن كل من علم
 ان الله تعالى عالم بالكلية والجزئية فاعلم بالاختيار قادر على كل شيء وعلمه غريبي
 نعم الله تعالى في كل لحظة ولحظة ثم مع ذلك كله ينسب من الصفات الافعال ما
 يستحقه في غاية البقع والشاعة الى متاع في ذلك علو كبرياؤه بعقله ^{يستحق} الله
 بذلك مدامة ولم يتقن الله في معرض سخط عظيم عذاب المير فقد سجل على عباد
 وبما جاز من على مخافة عقلة او حاجة استغنى بفكرة وداية حيث لم يعلم بالثواب
 الذي ودائه عصمت الله متاعا من الضاوة والاعوان ^{في حقه} هذا فانا هذا بالهداية
 البطلان دليل الاشرى من جنة الى اقامة الدليل على عدلنا والى الخلاف الذي
 بيننا وبين المعتزلة ^و وعند بعض اصحابنا ^و المعتزلة ^{حسن} بعض اصحاب العلم
 وقسمها يكونان لذات الفعل والصفة له يعرفان عقلا ايضا ^{ان} يمكن في ذات
 الفعل بحيث يحد فاعله عاجلا ويثاب آجلا لاجله او يذوق فاعله عاجلا
 ويعاقب آجلا لاجله ما يكون للفعل صفة يحد فاعل الفعل ويثاب لاجله
 وانما قال ايضا لانه لا خلاف في انها يعرفان شرعا ^{لان} ^ب تصديق النبي
 عليه السلام ان توقف على الشرع يلزم الدورش واعلم ان النبي عليه السلام
 ادعى النبوة واظهر المعجزة وعلم السامع انه نبي فاجريا ^{مور} مثل ان يصدق
 واجبة عليكم وامثال ذلك فان لم يجب على السامع تصديق شيء من
 ذلك فبطل فائدة النبوة وان جب فلا يجز من ان يكون ^{بعض} تصديق

في شرح من في حقه من غير ان يوافق

في شرح من في حقه من غير ان يوافق

في شرح من في حقه من غير ان يوافق

في شرح من في حقه من غير ان يوافق

جوابه در رازی عدم جواز منفراتین
بر تقدیر تسلیم منفر بودن جزای غلط

تفاوت حسن و قبح عقلا

الشارع بالامر وجوب الفعل على العبد وهو معتد بالاستلام عندنا وقد ثبت الوجوب بدون هذه الصيغة اليسارية وجب الايمان على من لم تبلغه الدعوة بدون وزر والتمع قال بوجوب دفع الله عنه ولو لم يبعث الله تعالى رسولا لوجب على العقلاء معرفته بعقولهم فيحمل ذلك على ان المراد يختص بهذه الصيغة في حق العبد الشرعي لا يكون فعل الرسول بمنزلة قوله افعلوا ازين عبادت بهر که وجوب بدون صيغة امر ثابت می شود زیرا که سبک دعوت او را نرسیده بایر و ایمان واجب بدون ورود سمع و ابو صنیفه ارشاد کرده که اگر کسی سال نمی کرد حق تعالی هر آینه واجب بر عقلا معرفت خدا بقول خود و ملا علی قاری در آخر شرح گفته در بیان سائل لمحات گفته و همان العقل الایة للمعرفة و لوجب هو الله تعالى الحقيقة و وجوب الايمان بالعقل مروی عن ابن حنیفة و قد ذکرنا احکام الشیخ فی المنتقى ان ابا حنیفة ریح قال لا عذر لاحد في الجهل بخالقه لما يرى من خلق السموات والارض و خلق نفسه غيره و یؤید له قوله تعا قالت و سألهم شك فاطر السموات والارض قوله تعا و لئن سألناهم عن خلق السموات لقلن ینقولن الله و حدیث کل مولود یولد علی فطرة الاسلام فابوا به یهودا و ینصرانا و ینحیرانه قال علیه مشایخنا من اهل السنة و الجماعة قال الشیخ الامام ابو منصور لما تری فی الصبی العاقل انه يجب علیه معرفة الله تعا و هو قول کثیر من مشایخ العراق خلافا لکثیر من مشایخنا لعموم قوله علیه دفع الظاهر عن ثلث الصبی حتى يبلغ ای یحتمل الحدیث و حمل الشیخ ابو منصور الحدیث علی الشرائع مع اتفاقهم ان اسلام هذا الصبی صحیح یدعی هو الی الاسلام

فثبت الوجوب بالامر و لا بد من العلم بالامر
و لکن مقتضى كماله هو
وجوب الايمان على من لم تبلغه الدعوة
بدون وزر و السمع ان لم ير الرسول

ص ۵۰۹

قال ابو حنیفة لولم یبعث رسولا لوجب علی العقلاء معرفته بعقولهم
و وجوب الايمان بالعقل مروی عن ابن حنیفة
و قد ذکرنا احکام الشیخ فی المنتقى

قال ابو حنیفة لا عذر لاحد في الجهل بخالقه لما يرى من خلق السموات والارض و خلق نفسه غيره و یؤید له قوله تعا قالت و سألهم شك فاطر السموات والارض قوله تعا و لئن سألناهم عن خلق السموات لقلن ینقولن الله و حدیث کل مولود یولد علی فطرة الاسلام فابوا به یهودا و ینصرانا و ینحیرانه قال علیه مشایخنا من اهل السنة و الجماعة قال الشیخ الامام ابو منصور لما تری فی الصبی العاقل انه يجب علیه معرفة الله تعا و هو قول کثیر من مشایخ العراق خلافا لکثیر من مشایخنا لعموم قوله علیه دفع الظاهر عن ثلث الصبی حتى يبلغ ای یحتمل الحدیث و حمل الشیخ ابو منصور الحدیث علی الشرائع مع اتفاقهم ان اسلام هذا الصبی صحیح یدعی هو الی الاسلام

كما يذهب على المباح اليه وقال الاشعري يجب لقوله تكافؤ ما كنا معذبين حتى نبعث
رسولا واجيبنا الرسول عم من العقل واللبس وتخصيص عموم الآية بالكل حال
التي لا سبيل الى معرفة وجوبها الا بالشرح في قيل ما كنا معذبين عقاب الاستيصال
في الدنيا حتى نبعث رسولا والاظهار في قوله تكافؤ ما كنا معذبين ينافي الوجه
العقل الذي لا يرتب على فعله ثواب ولا على تركه عقاب كقوله تدبروا ثمرة الخلا
اتما تظهر فحق من امر بلغه الدعوة اصلا بان كان نشأ على شاق قبل ان
رسولا ومات ولم يؤمن بالله فيعذب عندنا لا عندهم ولا يعذب المجنون ^{الذات}
المطيع وكذا الاطفال مطلقا وكذا من مات في ايام الفترة بين عيسى ^{عليه السلام} ومحمد
ولم يؤمن بالله فعندنا جهنم لا يعذب على بن محمد والبزدي في كتابه
عنا انه قد قال هل المستقر والمصلحة لا يجب دأر شئ مما الا بالخطاب من الله
فقال على السائر ^{المراد} من عباده وذلك لا يجب عليه الا امتناع عن شئ مما الا بال
وبه قال الاشعري عند المعتزلة يجب الايمان بالله تكافؤا والشكره قبل بلوغ
الخطاب وهل يجب عندهم الاقرار بالرسول عند بوضوحه لا يجب قد قال الشيخ
ابو منصور الماتريدي رحمه الله تعالى ما قال المعتزلة وهو قول عامة طلبة ^{فقد}
وقول بعض علماء من اهل العراق قد ذكر الكرخي في مختصره عن ابن حنيفة
رضي الله عنه انه قال لا عند احد في معرفة الخالق لما يرى في العالم من اثار
الخلق وبطاقة انظار الذين شاهدناهم كانوا على القول الاول والمسئلة تعرف
بان العقل هل هو واجب للفريق الاول غير موجب عند الفريق الثاني موجب
هذا جهاز من الكلام فان العقل لا يكون موجبا شيئا ولكن عند المعتزلة ^{منصور}

له كلام في العقل
فقد عرفت ان
فقد عرفت ان

مراد

عنه من راي في عدم جواز امر متفرقا
باعتبار تعليم متفرقا من اول كثر خلافت
المتأخرين في فرق

لما تريد في حجة الله وعند من يقول بقولهم الله تكاهوا الموجب ولكن سبب العقل
فيكون العقل عندهم سبب الموجب فائدة الاختلاف ان من لم تبلغه دعوة
رسول الله ولا دعوة رسول من سله ولم يرو من هل يجلد في النار عند الفرق الاول
لا يخلو يكون حكمه حكم المجانين والاطفال عند الفرق الاخر يخلو لكن عند الفرق
الاول لو اسلم مع هذا جميعا سلامة يصير من اهل الجنة وكذا الصواب اعقل
عند الفرق الاول لا يخطأ ببدء الاسلام ولكن اذا اسلم مع هذا سلامة في احكام
الدنيا والاخرة جميعا لم ازين جهات ظاهريست كما هو منصور ما تريد في وصاته
على ما سمعت وبعض اهل عواقب اخفية مثل قول معتزلة قائل اني يعني وجوب بيان
بما ابي تكا ووجوب شكر الله تعالى قبل بلوغ خطاب شرع ثابت في كنهه بعد الدين
تفتازاني في شرح مقاصد بعد ذكر وجه خامس كحاصل ان استدلال استحقاق
شكره امثال ان وجه سادس من تفهم لزوم قيام انبياء بنابر نفى حسن وقوع عقلي لغته
ولقوة هاتين الشبهتين ذهب بعض اهل السنة وهم الخفية الى ان حسن بعض
الاشياء وقبحها مما يدل على العقل كما هو راي المعتزلة كوجوب اعلل المولجبات
وجوب تصديق النبي عليه الصلوة والسلام وحرمة تكذيبه فالتسلسل
وحرمة اكشاك بالله تعالى نسبة ما هو في غاية للشناعة اليه من حرافيه
وبصفاته وكالاته وجوب ذلك ولا راي في ان كل واجب من كل حرافيه الا
انهم لم يقولوا بالوجوب احرمة على الله تعالى وجعلوا الحكم بالحسن واليقين الحق
لافعال العباد هو الله تعالى والعقل آلة لمعرفة بعض ذلك من غير انما ولا حيلة
بل في عباد الله تعالى غير كسب البعض ومع الكسب بالنظر الصحيح في البعض من عباد

ص ٢٢٥
٣١٤
الفصل الخامس في اخلاص
من المقصد الخامس
في الامليات

ظاهر است که قوت این و محبت بمرتبه سیده که بسبب این حضرات خفیه باین سوره قه اند که حقیر
اشیا و قبح آن بعقل مد رک می شود چنانچه رای معتزله است پس این حضرات جو باطل
و اجتناب از جو تصدیق نبی و حرمت تکذیب و حرمت اشراک بخدا و حرمت نسبت انجیم
و حریم شاکست با و تکاشانه و جو تکذیب نسبت ثابت کنند و علامه کمال الدین محمد
بن حام الدین عبدالواحد بن عبید الحمید الشیرازی امام که از اکابر ائمه اعلام امامت
فخام حضرات جنیه است فضائل محاسن حنیة و مغاخره و ماثر و ضیاء و از کتاب است علامه
الاخیر که غوی اشغال این ظاهر و واضح در کتاب السیرة فی العقاید النجمیة فی الاخرة گفته
لا نزاع فی استقلال العقل با درک الحسن و القبح بمعنی صفة کمال و النقص کالعلم ^{الجهل}
و در حبه الشریع امر لا و بمعنی ملائمة الغرض و عدمها کفصل ید بالذنبه الی
اعدائک الی الی الی الی الذلوع فی استقلاله بدر که فی حکم الله تعالی استقلال المعتزله نعم
یحی و العقل بثبوت حکم الله فی الفعل بالمنع علی وجه یلخص مع سبب العقاب
اذا ادرك قبحه بثبوت حکم جل ذکره فیہ بالایجاب و الثواب بفعله العقاب
بذکره اذا ادرك حبه علی وجه یستلزم ذکره فیها کثرت المنعم و هذا بناء علی ان
للفعل فی نفسه حسنا و قبحا ذاتین اولی لصفة فیہ قد یستقل بذکرهما فی حکم الله
تعالی باعتبارهما فیہ قد لا یستقل فلا یحکم بشیء حتی یرد الشرع کحسب هو و آخره
من مضان و قبح صوم اول یوم من شوال قالت الاشاعرة قاطبة لیس للفعل
نفسه حسن لا قبح و انما حسن و رد الشرع باطلاقة قبحه و رد لا یحظر و اذا
ورد الشرع بذلك فحسناه او قبحناه هذا المعنی فی الیه بعد و رد الشرع بان
الی الوصفین کماله قبل و رد لا یجب قبل البعثة شیء لا ایمان ولا غیره

ص ۴۴
الاصول الکامنه
منه و کما لا شک

جواب مع رزی عدم جرم از علم منفرد انبیاء
بر تقدیر علم منفرد بودن عقل از حقایق

این در حسن و قبح

ولا یمرو کفر و قالت الخفیه قاطبة بثبوت الحسج القبح للفعل علی الوجوه الـ
 قالت المعتزلة این عبارت صراحتاً ظاهرست که خفیه قاطبة قائل اند بثبوت حسن
 و قبح برای فعل یوحیی که گفته اند معتزله و نیز در مسایره گفته و که اعلم احدا منی
 الخفیه جود عقلاً تکلیف مالا یطاق و اختلافوا هل یعلم باعتبار العلم بذواتها
 فی فعل حکم فی ذلک الفعل تکلیف فقال الاستاذ ابو منصور و عامه مشایخ
 سمرقند نعم یعلم و جوب الایمان بالله و تعظیمه و حرمة نسبة
 ما هو شیع الیه تعالی و جوب تصدیق النبی هو من شکر المنعم و ی
 فی المنتفع عن ابی حنیفة رضی الله عنه لا عذر لاحد فی الجمل بخلافه
 لما یدری من خلق السموات و الارض و عنه انه قال لو لم یبعث الله رسولا
 لوجب علی الخلق معرفته بعقولهم این عبارت واضحست که ابو منصور مایه یدری تعالی
 مشایخ سمرقند قائل اند باینکه وجوب ایمان بخدا و وجوب تعظیم او و حرمت نسبت
 مثل کذب و سب او و تعالی و وجوب تصدیق نبی سبب ثبوت حسن و قبح
 ثابت می شود در منتفی از امام اعظم سنیة نقل کرده که او گفته که نیست برای کسی عذر
 در جهل بخالق خود بسبب آنچه می بیند از خلق سموات و ارض و نیز حضرت ابو
 ارشاد کرده که اگر میفرستاد خدا رسولی را بر آئینه واجب می شد بر خلق معرفت او
 تعالی شأنه یعقول ایشان و انصرت از امام اعظم ثبوت وجوب عقیده و جوبش علی ثابت
 نباشد و بعضی اهل بخارا که سبب عدم تمیز ظلمت از نور بتقلید اشعریه الاشعریه
 حکم بعدم وجوب ایمان عدم حرمت کفر قبل بعثت کرده اند و تاویل ارشاد نباشد
 حضرت ابی حنیفه خواسته باینکه از ابر ما بعد بعثت حمل میکنند پس بر ظاهرست که این

قالت الخفیه قاطبة بثبوت الحسج القبح
 للفعل علی الوجوه الـ
 این الطامس السائبة
 سمرقند نعم یعلم و جوب الایمان بالله و تعظیمه و حرمة نسبة
 ما هو شیع الیه تعالی و جوب تصدیق النبی هو من شکر المنعم و ی
 فی المنتفع عن ابی حنیفة رضی الله عنه لا عذر لاحد فی الجمل بخلافه
 لما یدری من خلق السموات و الارض و عنه انه قال لو لم یبعث الله رسولا
 لوجب علی الخلق معرفته بعقولهم این عبارت واضحست که ابو منصور مایه یدری تعالی
 مشایخ سمرقند قائل اند باینکه وجوب ایمان بخدا و وجوب تعظیم او و حرمت نسبت
 مثل کذب و سب او و تعالی و وجوب تصدیق نبی سبب ثبوت حسن و قبح
 ثابت می شود در منتفی از امام اعظم سنیة نقل کرده که او گفته که نیست برای کسی عذر
 در جهل بخالق خود بسبب آنچه می بیند از خلق سموات و ارض و نیز حضرت ابو
 ارشاد کرده که اگر میفرستاد خدا رسولی را بر آئینه واجب می شد بر خلق معرفت او
 تعالی شأنه یعقول ایشان و انصرت از امام اعظم ثبوت وجوب عقیده و جوبش علی ثابت
 نباشد و بعضی اهل بخارا که سبب عدم تمیز ظلمت از نور بتقلید اشعریه الاشعریه
 حکم بعدم وجوب ایمان عدم حرمت کفر قبل بعثت کرده اند و تاویل ارشاد نباشد
 حضرت ابی حنیفه خواسته باینکه از ابر ما بعد بعثت حمل میکنند پس بر ظاهرست که این

تاویل علیل را بر دو عبارت سرسریستانت و رزانت امام اعظم بر غنی تأید زیرا که بنابرین
در عبارت اولی تعلیل لغی صدر بر ویت خلق سموات و ارض و جمیع بیست بلکه می
که آنرا معطل میساخت با دراک و جوب آن از شرع و اما عبارت ثانیه که در آن تصریح
باینکه اگر فیستاد حق تعالی سولی را بر اینجه واجب میشد بر خلق معرفت او تعالی شأنه
پسین ظاهرست که این تاویل خفیف صریح منافی و مناقض این باشد با سدادست چه
درین عبارت حکم بر جوب معرفت با وصف فرض عدم بیست طاقع شده پس حمل آن
بر بعد بیست ناممکن و محال قال ابن الهمام فی المسایرة وقال الثمّة بخاری فهم لا یجب
ایمان لا یحرر کفر قبل البعثة کقول الشاعر و حملوا المروی عن ابن حنیفة
علی ما بعد البعثة وهو ممکن فی العبارة الاولی و من الثانية ازین عبارت ظاهر
شود که تاویل اعلی بخارادر عبارت ساول که از ابو حنیفه منقول است ممکن است نه در عبارت
ثانیه هرگاه عبارت ثانیه ممکن باشد تاویل نباشد حمل عبارت اولی هم بر ظاهر آن لازم
خواهد شد نعم الداعی الی صریحاً عن ظاهر بابا آنکه عبارت اولی هم این تاویل برین
کتابینکه و محمد ادر کتاب العالم و المتعلم که از تصانیف ابو حنیفه است کافی کتاب اصلا
الاخیر و غیره مذکور است قال المتعلم هو کما و صفت لکن اخبرنی عن الرسول
علیه السلام من قبل الله نعرفه او نعرف الله من قبل الرسول فان علمناک
انما نعرف الرسول من قبل الله فکیف یكون ذلك الرسول هو الذي یحیی عوالمی الله
تعالی قال العالم نعم نعرف الرسول من قبل الله لان الرسول وان کان یدعو
الی الله فلو یکن احد یعلم الذي یقول الرسول حق حق یقذف الله فی قلبه
التصدیق العلم بالرسول لذلك قال الله تعالی لا تجدی من احببت

برای منع دزدی عدم جواز استغفار
بر تقدیر تسلیم مغفولان عمل از عفو

فقد من فرق

اللاه...
والشكر...
من قبل الرسول

ولكن الله يهدي من يشاء ولو كان معرفة الله من قبل الرسول الامر قبل الله
لكانت المنة في معرفة الله من قبل الرسول على الناس ولكن المنة لله على
الرسول في معرفة الرب عز وجل المنة لله على الناس بما عرفهم من التصديق
بالرسول لذلك لا ينبغي لاحد ان يقول ان الله يعرف من قبل الرسول بل
ينبغي ان يقول ان العبد لا يعرف شيئا من الخير الا من قبل الله تعالى ان
عبارات ظاهرست كه معرفت حق تعالى از جانب رسول مست بلکه از جانب حق تعالى
پس عدم توقف جوب معرفت حق تعالى بر سمع به ائمه اران ثابت شده و نیز
در مسایره گفته و ثمره هذا الاختلاف تظهر في حكم من لم تبلغه دعوة رسول
فلو يوم من حتى مات يخلد في النار على قول المعتزلة والفرق الاول من
الخفية دون الفرق الثاني من هو الاشاعة ازين عبارات ظاهرست كه نزد
فریق اول الخفیه یعنی ابو منصور مازیدی عار مشایخ سمرقندی را که دعوتی را
نرسد و ایمان نآورد و میر تمخلد در نار خواهد بود و هذا عين الحق التحقيق بالاتباع عالمهم
الاساس في علم الاشاعة الرعاع و نیز در مسایره گفته و اعلم ان الخفية لما استحال عليه
تكليف ما لا يطاق كما مر لتعذيب المحسن الذي استغرق محمرة في الطاعة فحقا
لهوى نفسه في ضاموكاه متنع بغير اية يتعالى عن ذلك فهو من باب
التفريط اذ التسوية بين المستحق المحسن امر غير لا ثق بالحكمة في فطرسائر
العقول قد نصق على قبحه حيث قال من حسب الذين اجتروا اليتامان
ان يجعلهم كالذين آمنوا و عملوا الصالحات سواء محياهم و مماتهم ساء ما
يحكمون فجعله حكما سياتا ازين عبارات واضحست كه حضرت خفیه هرگاه تكليف

ان مات ولم يؤمن لم يخلد في النار
رسول يخلد في النار عن الله
الماتة في النار مشايخ سمرقندی

الحكم

بالا یطاق را منع می کنند پس ایشان بالاولی تعذیب محسن را که متغراق عذر طاعت است
و مخالفت به وای نفس خود و تحصیل رضای خود را خود کنند منع می کنند و تجویز آن بسیار
تعالی نمی نمایند و این منع از باب تنزیه است زیرا که سویه در میان بسعی محسن امری است
غیر لایق محکمت و نظر تمام سایر عقول و نفس فرموده است حق تعالی بر قبح آن فساد کرده
و البته که کمال صحت مذکور است و این باب به نهایت بطلان و شناخت مرفوعه مشهور است
ازین بیان منع النبیان واضح و عیان گردید و تقریرات و اسبیه موبدین را شاعره که بسیار
بیز از جمله ایشانند از هر پاشید و واضح شد که شاعره بتجویز تعذیب محسن مخالفت
نظر تمامی سایر عقول می نمایند و نفس الهی را بر قبح تسویه بین المحسن و المفسد صفاها
نمی دهند و نیز در سایر کفره و قد تقدیر آن محل اتفاق ادراک العقل قبیح
الفعل بمقتضا نقص حسن بمعنی صفة الکمال و کثیرا ما یدهل کمال الاشیا
عن محل النزاع فی مسئله التحسین و التقیح العقلین لکن لما ایشعرون النفس
ان لا حکم للعقل بحسن ولا قبح فذهب لذلك عن خاطرهم محل الاتفاق
حتی تعجز کثیر منهم فی الحكم باستحالة الکذب علیه تعالی کانه نقص لما لا یزول
القائلون بنفی الکلام النفسی لتقدیر الکذب علیه تقدیر قدمه الاخبارات
وهو مستحیل علیه لانه نقص حتی قال بعضهم ونعوذ بالله مما قال لا یتدر استحالة
النقص علیه تعالی الا على دایم معتزلة القائلین بالتقیح العقلی وقال امام محمد
لا یمکن التمسک فی تنزیه الرجل جلاله عن الکذب بکونه نقصا لان الکذب
عندنا لا یقع بعینه و قال صاحب التلخیص حکم بان الکذب نقص ان کا عقلی
کان قولا بحسن الاشیا و فیهما عقلا وان کان سمعی الزم الدور و قال صاحب

قال صاحب نهج رازی ان شاعره بتجویز
التعذیب علی احادیث اصحابها و المتعارف
و قد قال السیوطی و سائر من بعده
قال صاحب نهج رازی ان شاعره بتجویز
التعذیب علی احادیث اصحابها و المتعارف
و قد قال السیوطی و سائر من بعده
قال صاحب نهج رازی ان شاعره بتجویز
التعذیب علی احادیث اصحابها و المتعارف
و قد قال السیوطی و سائر من بعده

این صاحب نظران
 قال صاحب الامر
 ان من السهل ان يظن
 ان العقل

المواقف لم يظن في فوق بين النقص العقل واليقين هو عينه وكل هذا
 منهم للعقل عن محل النزاع حتى قال بعض محقق المتأخرين منهم بعد ما حل كلامهم
 هذا وانا اتجرب من كلام هؤلاء المحققين الواقفين على محل النزاع في مثل
 واليقين العقليين انهم عبارات ظاهريه است که بسیاری از اکابر اشاعه در حکم با احتمال کذب
 بر حق تعالی تخریر شده اند و بجواب عرض قائلین بنفی کلام نفس عاجز گردیده تا آنکه
 بعضی از اکابر اشاعه گفته اند که تمام نمی شود احتمال نقص بر خدا تعالی مگر برای چیزی
 که قائل اند بقیع عقلی و ازین افاده صراحت واضح می شود که حسب سبب اشاعه احتمال
 کذب بر حق تعالی ثابت نمی شود بلکه معاذ الله تخریر کذب بتأیید سبب ظاهر است
 و بسبب مزید شناخت این الزام این الهام بنعاده از این آغاز نموده و نیز ازین عبارت
 واضحست که تمام الحکمین ارشاد کرده که ممکن نیست کسی تنزیه پروردگار از کذب بسبب
 بودن آن نقص زیرا که کذب نزد ما یعنی جماعه اشاعه قبیح نیست بذات خود اینها تصریح
 بخیر کذب از دپاک تر تعالیما یقول المظالمون علواکی واد صاحب تلخیص تلخیص کلام
 باین طور فرموده که حکم بانکه کذب نقص است اگر عقلی است این معنی قول است بحسب شما
 و قبح آن اگر این حکم سمعی است لازم خواهد آمد و صاحب مواقف ارشاد کرده که ظاهر است
 برای منسوق در میان نقص عقلی و قبح عقلی بلکه نقص عقلی عین قبح عقلی است و علم
 الهام که کلام این اعلام بسبب غفلت است از محل نزاع در سلسله حسن و قبح عقلی نفی بخاصین
 نمی سازند زیرا که اگر با فرض کلام این اعلام بسبب غفلت باشد لکن چون تخریر کذب حق تعالی
 از این ظاهر است بر کشف عوارض و تنگی است از سبب این حضرات عالی تبار کافی باشد
 و بر ظاهر است که گو حسن و قبح عقلی یعنی نقص و کمال متفق علیه باشد اشاعه بر آن متر

هذا هو الحق

يا شدة لكن امتناع صفت نقص من حق تعالى ووجوب انصاف او تعالى بصفت كمال عقلا
 امتناع سائر قبائح مثل تعذيب محسن وتكليف الا ليطاق ومثل ان من يتكلم عقلا ثابت
 خواهد شد زیرا که جواز صدور قبائح نیز صفت نقص است پس بنا برین اصل غریب است
 برهم خواهد شد و چون ملازمة حسن و قبح عقلا بمعنی صفت نقص و کمال برین است
 لهذا خبر رازی با آنکه در نهایت القول اشبات حسن و قبح بمعنی صفت کمال و نقص
 لكن در کتاب محصل امتناع نقص از حق تعالى منع نموده و هذه عبارة المحصل
 مسألة اتفق المسلمون على انه تعالى يبيع بصير لكذا يختلفون في معناه فقامت
 الفلاسفة والكعبيون بالحسين البصري في ذلك عبارة عن علمه تكا بالمشهورات
 والمبهمات قال الجمهور متنا ومن المعتزلة والكرامية انها صفتان لا يتنازع عليهما
 العلم بانها تتنازع بالحجج اطلاقها بالسمع البصر وكل من يبيع لتضافه
 بصفة فلا يرتفع بها لاصحاف بغيرها فلو لم يكن الله سبحانه سمعاً بصيراً
 كان موصوفاً بصفة واحدة ما نقص ما نقص على الله تكا اعمال فان قيل حجة الله
 تكا مخالفة لحيوتنا والمختلفان لا يجب اشتراكهما في جميع الاحكام ولا يلزم من
 كون حيوتنا موصوفة بالسمع البصر كون حيوتنا متساوية لسلطان ذلك لكن لا يجوز ان
 يقال حيوته تكا وان سمحت السمع البصر لكن باميت تكا غير قابلة لها كما ان الحيوة
 ولن سمحت الشهوة والنفقة ولكن ملعبته تعالى غير قابلة لها فكذلك هيئتنا
 ان حاجاته تكا قابلة لها لكن لا يجوز ان يكون حصولها موقوفاً على شرط ممتنع
 في ذات الله تكا وهذا هو قول الفلاسفة فان عندهم ايضا الشيء مشروط بانطباع
 صورة صغيرة مشابة لهذا الشيء في الرطوبة الجليدية واذا كان كذلك

المستند لزعمهم جواز المنع من غير ان يمازج كالتقريب

ص ٥٨
 لكن انما ذلك في الذات والصفة
 والنظر في الذات والصفة
 والافعال جارية عن الذات
 لكونها الكليات

بنا بر حسن و قبح

عدم تسلیم لازمی الی الحصول بقوله
النقص على مستلزمه مقوله قوله
بالنقص بالنقص

عن الله تعالى منع الاجرم لم يثبت العهدة سلمنا حصول النقص لكن لم تسلّم ان
القاتل بالصفة يستعمل خواصها عنها وعن ضدّها معا وقد سبق تقريره سلمنا
ذلك لكن ما المانع بالنقص ثم لم تسلّم ان النقص محال فان جوعا في الالجام
صارت الدلالة معية واذا كان الدليل على حقيقة الالجام هو الالاية والايّة
الذاتية على التسمية والبصرية اظهر دالة من الايات الذاتية على صحة الالجام
فكان الرجوع في هذه المسئلة الى التمسك بالايات لمعنى المعنى التمسك بالايات
ولا شك ان لفظ السمع والبصر ليس حقيقة في العلم بل مجاز افي صفة اللفظ عن
الحقيقة الى المجاز لا يجوز الا عند قيام المعارف من تنبصير النظم محتاجا الى قامة
الدليل على منقاع انصافه تعالى بالسمع والبصر ومن الاصحاب من قال السمع
للبصير اكل ممن ليس بسمع كالبصير والواحد مناسم بجمع بصير فلو لم يكن الله تعالى
حكما لزم ان يكون الواحد منا اكل من الله تعالى وهذا محال فكن هذا ضعيفا
للقائل ان يقول الماشي اكل على المشي والحسن الوجه اكل من قبح الوجه والواحد
منا موصوف به فلو لم يكن الله تعالى موصوفا به لزم ان يكون الواحد منا اكل
من الله تعالى فان قلت المشي صفة كمال في الاجسام والله تعالى ليس بجمع كمنصو
شبهه في حقه قلت فلم قلت ان السمع والبصر ليسا من صفات الاجسام ومن يعود
المذكورين عبارات ظاهريست كه فخر رازي قد ابرأني نقص معنای يحصل نمی تواند و بنا
استحالة نقص احتملا بر حق تعالى تسليم نمی کند پس ثابت شد كه بنا بر انكار حسن و قبح عقلی
بعضی متنازع فيه امتناع نقص هم بر حق تعالى ثابت نمی شود و تمسك باجماع درین
باب فرج ثبوت حجیت اجماع است حجیت اجماع بغير ثبوت شرع غیر ممكن و ثبوت شرع

ثبت حسن فتح

بغیر امتناع نقص متحقق نمی تواند شد شاه عالم که از اکابر و اعظم عرفای سنیست نیز آنقدر
اشاعره دست داشته عدم معذورت کسیکه باو دعوت اسلام نرسیده باشد و وجوب
استدلال وجود صانع بر هر عاقل بالغ ثابت کرده چنانچه محمد بن صفی الدین بلقیس محبوب عالم
در تفسیر خود که مشهور است تفسیر شاهی نهایت عظمت و جلالت مرتبه و اعتبار او و اعتبار ان از
افاده شایع صاحب بابستم واقاده رشید الدین خان در ایضاً وضع است گفته قال
ساداتی محبوب الله الا عظم شاه عالم دام صفا جلالی لکن الحسنی کل عاقل
بالغ یجب علیہ ان یستدل علی ان للعالم صافها بان المصنوع لابد له من المصنع
كما استدلال بر اهدیم علیه السلام فقال فی وجهت وجهی للذی فطر السموات و الارض
حقیقا و ما انا من المشرکین كما استدلال اصحاب الکفوف ضلی الله عنہم فقالوا ربنا
هدنا لیسماوات و الارض ان تدعونا من و نه الما لقد قلنا اذا شططنا ان من لم
تبلغه الدعوة لا یكون معذورا و عاونه محمد بن ابی بکر المعروف بابن القیم تربیین نهایت
اشاعت معتقدات خلیف حضرت اشاعره و او احقاق حق و ابطال باطل داده زبان غیاث
ترجمان باین عبارت طبعی صیغ در زاد المعاد فی بدی خیر العباد کشاده و من حق ان یضع
علیه عمل الصالح الذی عملہ خالصا لوجه الکریم علی امتثال امره و بطله علی بلا
من العباد و انه یعاقبه بما لا صنع له فیه و لا اختیار له و لا قدرة له لا ارادة فیه
حصول بل یعاقبه علی فعله و یبطله بالموطن ان یجوز علی ان یؤید اعدائه الکاذبین
علیه بالمحرمات التي یؤید بها انبیاءه و رسله یجری علی ایدیهم یمضون بها عباد
وانه یحسن منه کل شیء تعذیب من افق عمره بطاعته یخلف فی الخیر اسفل السافلین
و یجزم من استنفذ عمره فی عداوته و عداوة رسله دینه فیرفع الی علی علیین و کلا

۲۶۲
ص ۵۹۸
ای علی رضی الله عنہم
بالحق انهم فیه یخونون
سورة الکاف

شاه عالم قدس سره
استدلال خود و تصحیح
کرده باشد کسیکه در
بیم سید و معذرت

۲۰۴
ص ۳۶۴
صلی الله علیه و آله
الحق انهم فیه یخونون
و قد اشار الیه سیدنا الی الامام
فی سورة آل عمران من
فصول سورة احد

حسن ان القیم تربیین
و جزم تعذیب سنیین

عنه ودر این مورد جز از مقرر اینها
بر تقدیر و تدبیر مقررین عمل این نظر است

احمد حسن بن محمد

الامر من في الحسن سواء عندة ولا عرفا متناها احدهما ووقع الاخر الا انهما
والا فالفضل لا يقتضي بيع احدهما وحسن الاخر فقد ظن به ظن السوء فاضل
مقرر ما هو على المثل مغاير وكم لو لم يكن كمال الدين بها كانه انما يرافاضل وابدع من
اين يار و مشهور بغايت اعتماد واعتبار استسهل في الامر من حيث ملكه ودر عود
الوسايل من لو گفته ملا شيخ كمال الدين عليه الرحمة مولد شتر قصبه سكاو طنشا فقه
از جمله تلامذه خاص حضرت مولانا به دود و توفي سنة الف مائة وسبعين خمس من الهجرة
المقدسة خامس عشر المحرم ودفن كرده شد در قصبه فقير يزار و مقبره مرقد و بنا و كان
عالما كاملا و سيدا للعلماء و رئيس الفاضلاء و استاذ زمامة بحر العلوم البحر العالم و خبير فاضل
صاحب التصانيف الجيدة مثل العروة الوثقى و الكاشية على شرح العقائد الجلال و شرح
كبرى الشاكر الى غير ذلك من التعليقات و له مناقب و مغاير لانه و لا تحصى انتهى و در عود
و در ذكر مسائل جبر و اختيار گفته و لا بد هي نام من محمد مقدمه من حسن الافعال
و فيها اعتدل على المذهب المنصور هو مذهب المنصور لما تروى بنامه على جلال
التوجه سلامه و ان جعل بعض الافعال مناخا للشواب و المذبح البعض الاخر
للعقائد الدوم بلا موجب من في التي استعمل قطعا و الصانع الحكيم لا يرجح المروج
بل لسانه و بلبه حكمة الامر قاضية بان تخصيص الافعال غير انما لا بد لها
مروج مخرج و انما و قد بين في موضعه ما الحسن ما قال الشيخ الا كبر مجيى الدين
على النظر قدس سره و بعض ضحاة لو لم يكن الافعال خصوصية داعية الى
تميزها بخصوصية ايكر الافعال التي على هي النفس التي على خلا هو كما
سوا سبه في حق ثمراتها و يلزم سبه الظاهر اليه انما الله عن ذلك فان

الحسن بن محمد بن احمد

احمد حسن بن محمد

احمد حسن بن محمد

احمد حسن بن محمد

احمد حسن بن محمد

احمد حسن بن محمد

الطاعات الواجبة كلها على خلاف هوى النفس وذا قال عليه السلام
افضل العبادات امرها بالالفعل على خلاف الهوى عين الطاعة والمعاصي
كلها على فاق هو بها بل فاق الهوى عين المعصية واذ كانت الطاعات
متساوية بالنسبة في الواقع جعلها مناطا للثواب والعقاب وكذا المعاصي
جعلها مناطا لها فحقير المعاصي بكف النفس عن الشهوات في الدنيا واجبات
الطاعات بقهر النفس فيها بلا ضرورة باعثة ظلم لانه حسن النفس عن الشهوات
والفحاص في القهر في الدنيا بلا فائدة ولو عكس الله الامر لغازى الصبي
بالراحتين في الاول والاخرة ليزين عبادت وادفع ست كنه يارب بهيب منصور
که آن بهیب منصور را تزیین است حسن افعال و قبح ان خصلست بنا بر آنکه ترجیح بلا مرجع
باطل است زیرا که گردانیدن بعض افعال منوط به مدح گردانیدن بعض آخر منوط
عقاب و ذم غیر بموجب جمیع اذات افعال است قطعا و صانع حکیم ترجیح مرجع
بلکه ترجیح مساوی بهم نمیکند و حکمت امر حکم می کنند بآنکه تخصیصات افعال ثمرات
آنست بر اسی آن مرجع که در ذوات آن افعال باشد و از افاد شیخ محی الدین ابن عربی
که رئیس العرفاء این حضرات است و علامه سبکی آنرا سهله است مرتبه تحسین نموده و می گوید
که اگر برای افعال خصوصیت داعیه کسب ثمرات آن نباشد و افعالی که بر وفق خویش
نفس است و افعالی که بر خلاف خواست نفس است برابر باشد و تعلق ثمرات آن با آن نسبت ظلم
ببار تعالی لازم آید و هرگاه طاعت و معاصی در واقع متساوی بالنسبه باشد و در گردانیدن آن
مثلا ثواب عقاب تحریم مساوی با مجاب طاعات بلا ضرورت باعثة عین ظلم است که اگر
عکس آن واقع میشد بنده فائز بر راحتین میر دنیا و آخرت می گردید و بقهر نفس بلا وجه مبتلا

نیاید و بدین روی عبدالمعز تواج ارحمت گفته مسئله قال الا شعریة علی التذلل شکراً
لیس واجب عقلاً خلافاً للمعتزلة ومعظم مشائخنا وقد نص صدر الشریعة
علی ان شکر المنعم واجب عقلاً عندنا و فی الکشف نقلاً عن القواطع و ذهب
طائفة من اصحابنا الی ان الحسن و القبح ضربان ضرب یعلم بالعقل کحسن العمل
و الصدق النافع و قبح الظلم و الکذب الصادق قال و لیه ذهب کثیر من اصحاب
ابن حنیفة الامام خصوصاً الطریقین منهم و هو مذهب المعتزلة بالسرهم و معرفة
الحسن هو التوجو اولاً و ما اذا تعرض لاین الماخذة فی ترک الشکر عقلیة تعرض بالعقل
و لولاد بالشکر هی ناصرف العبد جمیع ما یصل الیه الا ما خلق لاجله کالعبین شاهد
ما یعمل شاهد تلیستل بوجه عجب صنعة الحق تعالی و یعلم امر اراد و ابان الصلوة
الصبر النفع یدلک بالعقل لا الصرف مطلقاً و الا فلا یحضر لدعوی العقلیة
و کلام صالح بن حماد یقوله ان اکابر علما محققین و مشاهیر علمای رب رب فقیهین متأخرین
سیدیهت در اثبات حسن و قبح عقلی و رد و ابطال توهمین و تجویب و تشنیع و تبذیر سبب
اشعریه و انظار قبح و حوار و ابدان و ساجت شارکن ساعی جمیله بتقدیم رسائیده چنانچه
در مسائل لمختصه بابحاث مستوده گفته مسئله الفحصین و التبیین ان شدت فاسع الکلام
فی بعض اطراف هذه المسئلة من نفی من اخوة المسلمین بالقدر المشترك
و رفض الفضول لمنوعة لهم و قال لسان حاله حین لفظوه جمیعاً و لمزوه
و دعووه بمخالفتهم و بدو و فکیده و بی جمیعاً کما لا یستطرون انی توکلت
علی الله ربی و ربکم ما من دأبة الا هو اخذ بناصیتها ان ربی علی
صراط مستقیم و وجه تعرضی ان کلام من اهل المذاهب ینظر من

ص ۱۲۸

بناصیتها ان ربی علی
صراط مستقیم و وجه تعرضی ان کلام من اهل المذاهب ینظر من

سلفه عين الرض من جهة خصم معين البعض ولا العندين غير صحيحة نظر
 لما انا فحين ايمان الله تعالى من تلك العلة نظرت الى ما ذهب اليه من ان تصاف
 فيهما على وجه على معينا بيان ما ادركت تلك العندين امثالا كون من يكلم الحق
 وهو يعلم فمن مع باذنها وامتنع من الاستماع فقد خفي طريقه على عاقله
 ذلك الله شاهد فاستخيرا لله سبحانه وتعالى وقل جميع العقلاء يعلمون تحقق
 ماهية الاحسان والاساءة ونحوها وخاصة كل منهما والفرق بينهما وان الاحسان
 يقبل العقول الرفيع من شأن المتصف به ولا تباها وتعالى الخط من شأنه ^{نقطة}
 والعكس في الاساءة هذا خبر من محل النزاع فمن انكر القدر الذي كونه قفلا
 فلا يستحق المناظرة وما زاد على هذا فليس من محل النزاع بل بعضه تفرع غير
 صحيح كثير من كلام المعتزلة الذي هو موهوم لا يجرى على هذه المسئلة ومنعوا
 ما جوا اشياء ونحوها على الله تعالى كثيرا وعتقوا في قلوب آياتها ما يدعي كما
 حققنا بعض ذلك مفصلا في العلم الشيعي وزواله لا وفي هذه الاما الشفرقة ^{من}
 لكثير من كلام الكثر وغيره ان شاء الله تعالى وبعضه كخط لا يذكره منصف بل
 كقول الحق بالباطل قول الاشاعرة بطلان الثلثة معان لتأديتها القوي ^{لها}
 وما يوافق هو في النقص بخالفه فان هذه الثلثة ليست ^{لها} لفظ الاحسان
 والاساءة لغة ولا الحسن واليقع شرعا ولا يجب اصطلاح نبيها وكوهم ^{لها}
 فلا يمكن وسبقها اصطلاحا منها ^{لها} وتبين في قولهم انها لا تباها وتعالى الخط من شأنه
 لشدة انكار المعتزلة لذلك في كثير من تصريفهم بها ^{لها} وتبين في قولهم انها لا تباها
 على النزاع معصية بطلت ثم قالوا ان الحكماء المحسنين ^{لها} في قولهم انها لا تباها

وین

والتصویر المعنی المتعین بآ عبارة على التفریق و على التحقیق و کلا جانبی هر شریطی بر این
 بیان تطبیق جمیع العقلاء علی ماذکرنا فصح قولنا جمیع العقلاء یعلمون و کما
 افراد النظر في حال الحال لا يقدح في علمهم بل كثير ما يقرنوا بالاطاعة بالسقم
 مرة وان نكروا اخرى انما يعبرون بالنقص والكمال ثم هم يقررون في جميع فاتهم
 الحالية والمقالية سو ما ذكر فصح انه لا يخالفا لزم من النظر ولا نسبة لهم الى
 اعداد الخليفة في زمر من احوالهم اقوالهم ايضا ولا نسبة لافعال عامة احوالهم واقوالهم
 لا تحم في كل لحظة وطرفة راعون للفرق ولا نسبة للاحوال الجدلية الذاتية اما
 قولنا ان المخالفات يسير في بعض الاحوال فبيانها من المناقضات خاصة وعامة مرادنا
 بالخاصة هم النظر واما المقلد من الغافلون فقد يتجاهلهم في جملة الناس
 حين يتعاملون على الفرق بين الحسن والمسيح الصادق الكاذب والكمال والناقص
 ذلكم الغافل لا يحمل التارمية بهذه الداهية التي تهدم الدين والديار كما تذكره
 وايضا فهو كذوب عليه او تخيل واما المقلد فليرى على الاول الحسن المظن ببقطار
 واول الرض حلة واما وسمع الناس يقولون شيئا فقال له فهو المرناب الذي يقال له
 قبرة لم قلت كذا فيقول سمعت الناس يقولون شيئا فقلت لا تغافل السد حلا من سلا
 فطرقه واما الطراد الذين يعرفون هذه الحقائق ويقبلونها علما اما من غافل كذا
 منهم احد المراد بالمراد في كرمين من يعزى الى الاشعرى في غير هذا الشأن غير
 هم ابو هدير الكردي وليدة البرزخي في اسواق مصر العربي ثلثتهم معترف
 افعال المتبادر كما ومثلة تعليل افعالهم كما ملا من هذه المسئلة والمفرق فيهما
 تحتل كما نذكره لان المراد انه تعالى لا يفعل الا الا وكانه او كما هو من العبادات نعم ولما

فاما منین فلا تحکم علی حدیثه المقالة الفی جمع مع ما سمع کان ذکره انشاء الله تعالی
 وھی مکاتبة فی الفصل کما یبینه فلا تحکم الا علی من ارب عن نفسه اکثر المصنفین وکثیر
 انما یحکم المقالة فی قلمای صرحون بان فی الله تعالی هذا واولیه واولیایه واولیایه واولیایه
 هذه المقالة السیئة جمیع الماتریذیه وجمیع الشیعة من الامامیه والزیدیة
 وهؤلاء مطبقون للروم وخراسان واورام النهر والهند والسند وغالب فی الهمز کثیر فی
 الحجاز ومصر والشام والعرب لا ینتشار دولة الخفیه والشیعة فی هذه الاقطار
 وانما قوة المذاهب بقوة الدولة الا لشعرية منحصرة فی الممالکیة وبعض قدماء
 الشافعية وکثیر من متأخريهم واما المعتزلی فانما هو فی هذه الفرق مقالة المتأخرین
 وقائلون فی القدماء وليس لهم قوة یشار الیه فی جمیع موارد الدین لانهم انما یسمون
 بذلك بحسب العقائد هم فمالفقه و غیره من الفنون افراد کسبویه فی النحو وعبد
 والسکاک فی المعانی والزمنیة و غیرهم ممن لا یحیط علی الناظر وکذلک اناس فالحلیة
 کابن تیمیة تلیذه ابن القیم فها قائلان بالحکمة ما فاحقت هذا نظر لاولیایه افراد
 فی النظر وبقولون فی ذلك فی معركة الجدل لسان النظر لعراض جمایة حمی الکباء
 والا سلاف و رعایة امود قام بها شر الخلاف فان قلت جد هم فی ذلك فممن
 قلت لا کذلک فاعتند عنهم فی المناقضة کذلک فی جمیع تصوفاتهم الدینیة و
 الدنیایة فان قلت قد ذکر والاعتذار قلت کل جاهل یقصد علی ما قلت فی سلف
 من سلف کافر وانا اقول لهم عذر انما خلاصا فانت مدع وانا منکر فها طایر
 وهذا الفرس للیدان فان قلت هم معروفون بخیر کثیر بل هم من جملة ائمتنا
 ایها المنکر فی عدة فنون قلت ان جعلت تصورا خیر دلیل الا صابة فی کل امر

ثبات مستقر في الحق

لعمرك انك طردت ذلك لعموم الناس يا خير ووجدتهم في ذلك في التصديق ووجدناهم
وكثرتهم عبرة وخصمك المضاد لك في هذه المسئلة من الحاتريدية وغيره لا يقصرون
عن ذلك ولا يختصصوا بالتحقيق الحق بغيره ان كنت جاهلا فلا تفتي الجاهلين
وان كنت عالما فخذ وقت هذا العلم وانا اول من يضييق عليك في بيان الحق الذي
تدعيه ليس غرض المنصف طالب المخلص نفسه غير بيان الحق واقل كما قال الاول
واما ما علمت فقد كفاني واماما ما حملت فحملوني وانت تتكلم في علمي ولا عذر عن
العلم مع شيوع الباطل في عمك كالمزعم عن عدو على الاضاح لك بما ذكرنا وذكرك ما
التاس من المحاباة واعلم ان حسن الظن بناس من غير دليل خاص عندهم جميع فرق
وعند اليهود والنصارى وسائر فرق الكفار كذلك صدور الادلة ولا فرق الا بدليل
يخلص عند الوقوف بين يدي الله تعالى وما على من نعم الله اكثر من هذا ان الله تعالى
والحجة انما هو العقل الذي هو اساس الكتاب والسنة في الكتاب والسنة في حق الله
بصالحه وتكافى كتابه بغير هذه الثلاثة وهذا كتابه بين ايدينا هل اجمع بغير ذكرنا
واما قوله تعالى فاستلوا اهل الذكر ان كنتم لا تعلمون فانما امرنا ان نأخذ منهم لمطلب مستند
الى الحسن مثل كون المرسلين جالا لا ملوكا وهذا واضح في الاثنين مع المتدبر ولم يامر قط
ان نقل عقولهم في حيننا وطرح عقولنا فان الله تعالى ايجالنا طروا ذكروا قوفوا بين
يديه وقد سالوا لم اطرحت حجج عليك واتبع ما ليس بحجة فان قلت لا يسع عقل
نسبة جماعة عوايا الخير الى انكار الضرورة فاعندك في ذلك قلت انهم لم يقروا بالكل
الضرورة يادي بها انما شاعهم شيئا وشانك وقبوا في حجب اقوام وروهم وحسن ظنهم
ثم نظر واصورا دهم ثم اصا بهم ما اصا به جميع العقلاء اليهود والنصارى وسائر الفرق

فان اتفق جمهور وقد علمت اننا ساجاز عندهم ان يكون كاله حراما وامتنع ان يكون
الرسول بشرا واستحسن احسن الناس رعاية لما كرمه الا خلاق لن بطون مكشوفه
رجالهم ونساءهم ولا تجد فرقا الا قولك هؤلاء مسلمون اولئك كفار و هو ذو
اذ لا يعرف الحق حتى يعرف الحق ولو عرفت الحق لم يتبعه واسترحمت من اتبع
باذبال من لا يفصل بينه وبين سائر المتدعين الا بمثل ما يذني به سائر
خصومك من المسلمين والكفرة على ان الخبر المذعي متروك على صحة هذه
لان الصدق والكذب سواء عندك فتصدق الكاذب كصدق الصادق
جميع الشرائع كذب لم يجز سلفك بفرق يتلعضر عنده الا بله فضلا عن
واكثر اعتذارهم ان العادة قاضية بصدق من ظن على المجردة وهذا الكلام
مع سماعتهم من عدة جهات كما قد وضحناه في العلم الشائع لم يقع على عمل الذراع
لان منكر الذبوة لم يعلق انكاره باخرى بل انما انكر الذبوة مطلقا فاول من يورد
عليه جواز انه كاذب لا يلزم من المجردة الصدق بل التصديق ولا فائدة فصل
بالحكم ويعتذر بها من فيه روعة من الحيا سبى انك اللهم و هو ذو كاله لا انت
واعلم ان هذه المسئلة متصلة بمسئلة تعليل افعال الربا في حاله لا تزيد
افعاله الا انه لا يفعل الا ما ظن ان يكون الشئ حكمة واول ما يجوز خلوفه عن ذلك
لان عيبه فاعل العيب ليس بحكيم فاعل الفجيع ليس الفاعل كجمل القبح كذلك
والحكيم من كان فعله حكمة ليل الا فخرج بيد المستعين كسعد الدين فقد اخطأ
وقد قيلوا هذا القول جند اقم منه فخالوا جميع افعال الله تعالى لا تخلو عن
فائدة وعاقبة عمدة لكنها غير مقصودة فلوهم سداب اشياء الصانع كان عجا

و

للملكوت ومحاسن الشرائع اتفاقية وح فلا دليل لهم على اثبات الصانع للجوزهم
مع انها تقوت المحر كثره بلا تخصيص وحصول نفس العالم فرد واحد في حوصله
بلا مرجح على ان من حصل ابتداء البيت اتفاقية لم يتلعمث احد تكذيبه كيف نظام العالم
ولم يضا انكر وانعم الله تعالى ان ما لم يقصد ليس بنعمة وايضا فهو مناقضة محض
مع قولهم ان كل واقع بفعلة في الواقع مالم ينحصر وخدما شئت من هذا القبيل
ومن اقم تفرجها تفرجهم يجوز ان يبدل الله تعالى الشرائع بتقاضيها فمهم الصدق
ويوجب الكذب يجر عبادته الرحمن شكره بوجوب عبادته الشيطان على الجملة
يوجب كل قيم ويحرر كل حسن هو تفرج صحيح على اصل خبيث قد فرغ علمه ايضا
في مواجهه جواز التكليف بالحق لذاته قال لان حكمته تعالى لا تدعى غرضا فلا يستلزم
التكليف بالفعل الا ببيان به هذا منه تعطيل لبعضه اطلب فيتعطل جميع التكليفات
غيره اجتزأ على ذلك وهو من المنحصرين لاصول الا شرعى حاصل التعطيل كاد
ونيز صالح بن مدي قبله امثالهم اسد وكفته للمثل الشا من قال الله تعالى
وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون كما اوضح من هذا النص قد اكد به بالة المحر
النفى والاستثناء فهو الصراط المستقيم فالتعنه الا شاعرة الا قصير من وقا
بلسان المقال لسان صوابه فيكون كذلك بل لا يفرض اصلا فضلا عن المحر
على ذلك ففقت الغرض على المعنى فلا يوجد منه تكا فعل لغرض تزايد شهم من
وقت وفيه حتى تصحح البضائع في منهاج في الاصول بناء على هذه القاعدة
ان مدلول الاوامر والنواهي غير مطلوب بحصوله الا كان غرضا وهو مستحيل
التكليف بغير الممكن فاستنتج من الحية عقربا ولما من تجاسر على هذا التفرج فهو

١٠

ص ١١

مجلس حسن انظر

اذ ليس متخلعة المتكلمين في كلماته في تفسيره شيء من هذه الرائحة الخبيثة فهو
في الكلام في الجبرية كابن عربى واهل تخلصه في متصوفة كلهم كدية بعضها من
المرئى الى تفاسيرهم عادت الى تفاسير الباطنية كهذه الاية الكريمة وجميع التعليلات
القرآنية والقرآن مشحون بذلك قال الواحى في تفسيره لما قال اصفى بنا بهذا فالمقال والاول
كل تعليل او قال كل لام في الكتاب والسنة يعنى ان ذلك مجاز عن الحال فهو ليكون لهم عذر
حزنا وكذا يصورون قواعدهم بخرى الكتاب العزيز والسنة النبوية في سائر الامور
ونيز عذرهم مقبوع ودر كتاب علم شامخ گفته بحث التحسين والتجويد اختلاف الناس هل في
الاضال فتنفس الامم حقائق متفرقة وفيها هم اهل الان يدعى وثر على نقائصها
وتستوعب الرغ من شان المتصف به كالصدق والافتناء وارشاد الضال مظلوا
حقائق متفرقة وفيها هم اهل الان يُعَدَّل عنها وتكسب الوضع من شان من تصف
بها من تلك الخبيثة كالكذب والظلم قالت المعتزلة واكثر العقلاء الخفية هم
والمراد بالخفية ان المعروف بالما تريبه نسبة الى ابى المنصور الماتريدي وكذلك
افراد من غيرهم كالامام الحق الشهيد بن تيمية حتى عكسها عليه السبيل
خالفة فيه الاجماع او الاكثر وقد حل الله على نزل درجة السبيل فان نحو
الاجماع كاذبة وكذلك الكثرة مع ان مخالفة الاكثر غير ضارة وما اكثر الناس
ولو حرصت بمؤمنين الى ان قال ولم يفرق ابن تيمية حكم في الخبايلة من صنف في
المطالع الاشعري واتباعه كما تجده في التراجم للذهبي وغيره ومن جملة ما انقم
عليه هذه المسألة فيقول القائلون بما لان المذهب المشهوره بين مطابقة
على خلاف الاشعري ومختلفة مع تجميع المخالف لهذه المقالة فلا يفرق ذلك شيوعا

ص ٥٣٢

اشات مجلس حسن انظر
در علم شامخ ودر دوا ودر شامخ
در نقائص ان

بجای خود

فیهذه المقالة كما السبكي وولده فلهو حوامل قد كثرنا اسبابها ان كنت مؤثقا
 ومن عدل بالله غيره فقد شابه الكفار ثم الذين كفروا يهرعون الحمد لله
 على العصمة وقال ساثر الاشاعرة لا اتماما للحقائق معناها ان الشارع امر بها
 ونهى عنها ولو عكس انعكس معانيها هذا هو محل النزاع ونيزر علم شارع بعد ذكر محبت
 بر تحصيل تقيج كه حاصل ان ضرورت استحقاق مدح بر عدل احسان في عدم بطلان عدل
 گفته واما من دفع هذه المقالة وقال لا تفرق بين تعذيب زيد بانواع العذاب
 والتعذيب به باشنع ما يستحسنه اولوا الالباب بين اكرامه النعم ومراقب الارفاق
 وهدايتهم الى اشرف مكارم الاخلاق بل بين مست الباري تع بعد معرفته بصفا
 الكمال وجلال النعم وبين حمده وشكره على تلك الجود والكرم وقال انما الفرق
 بين هذه الاشياء ونحوها بميل الطبع ومروء الانسان عليها للتعارف عليها
 اول للتاديب الشرعية وغير ذلك فالجواب عن هذا انما يفرق بين تلك الامور
 التي ذكر تمكون الفعل يترتب عليه حسن المدح والذم وانتم سلمتم لنا هذا الفرق
 وتحييتهم ما سقيناه تحيينا وتقييها كالا ونقصا واما انكاركم بعد هذا الاقرار
 وقضاؤكم بان المدح والذم لا يلبسان عن فعل المنة وانما يمدح على الشيء يذم
 لان الشارع امرنا بذلك وما يدين ذلك الفعل والمدح الذي تبه عليه الشارع بالظن
 ان في ايها الاما بين الضب والنوع لم يكن امرة ايضا لم يجر بل محض الاختيار ولو
 عكس ولم نأبالعكوف على سبه وكفران نعمه وعبادة الشيطان اوجب الكفر
 وحرم الايمان قال انا احق باللغو والشيطان بالعبادة تعا الله علوا كبيرا فلو لم
 ما انتم احقا بعد ذلك بالمناظرة ولا بمن يرقى منها الانصا ولا جئتم باقرب

استحقاق مدح
 باقرب

سكان الله عند كرهية كراهية

جواب رازی ص ٥٢٣ از امر منفرد بنیاد بر تقصیر
تکلیف منفرد در طول ذوات آنستاده

نشان حسن و قبح عقاید
در این کتاب

فما جاء به السوفسطائية ولا وليقربا من قما اذ كوا به وما نقول لمن اقره
الا قد قلب فراد و بعرك كما بالحق اول مرة ولم تبال بين تقع قد مك في طرك
ا قول خطوة و لوسر نامعه على الجدل نقلنا له قد ادعينا نحن و اكثر الفرق كما فت
انا اذكر كنا هذا المعنى المتنازع فيه بضرورة عقولنا و فرقنا بينه تلك الامور التي
لم يبلغ فهمك الى غير ما نحن بصادقك على اعترافك على نفسك بالجهل بهذا العلم
الذي هو الهدى لكل الهدى فمن اين يبلغ لك الحكم علينا بعد ما العلم بما ادعينا
العلم به ضرورة حتى زعمت اننا ظننا الخلق الاكابر و التي ذكرت امر اخارجا عنها
وحكمه انما هو جعل مركباتك في الحقيقة قد شككت في صحة عقولنا لما ادعينا العلم
بما جعلت فهناك تقول هذا التليل صبح ابعي البحر و ن عن الضياء و نيزر علم شاع بعد
محبتا نيه بتحسين و تقسيم كه حوائش اينست اذا لم يفهم من الله شي جاد كذبه تصد
الكاذب فلا يعلم صدق نبى قط و لا يوفق بخبر من اخباره و كذا ما يشاء و ازان يعلم
عادى گفته فهذا العلم الذي يتبعونه ردة بالعلم لا بد انى لقد قها سر مراد
هذا العلم على اهل السموات و الارض لو قال احد قولا يحتمل المصدق الكذب و قل
لنما طيبين معكم علم قد خلق الله لكم بصدق كان تكذيبه من اهلون شي مع
استواء الامر في الامكان فكيف هذا الذي يدفعه كل عاقل فان ادعيتون
هذا العلم الضرورى بصدق المجزوء و صدق الله تعاثر جليل حاصل النابع طمع
لفظ الخبر و روية المجزوء او معا عما من و نظروا في عوانا كذبكم مخالفا للضرورة
كان للسوفسطائية ان يريدوا تكذيبا لكم بذلك حين ادعوا انه لا علم عندكم
فانى شي فعلنا فكم بعد ادراكهم لما هية العلم و ادراكهم لا تصائم به منكرونا

عليه وجوبه قالوا ايضا وجوبه لا يتوقف على وقوعه اما الاول فلا مكان وقوع النظر
من لا يجب عليه اما الثاني فلا نظر واجب الشرع نظرا ولم ينظر وهذا الجواب
المغالطة بمكان من حيث انما العبد تخيله الفرق باعتراض الوجه الاول ترك الثاني
وهما مردودان والجواب عن الاول ان مكان معرفة صدق النبي لا يجب اتباعه بل
الموجب هو معرفة صدقه بالفعل المعجز المصدق لقوله قد فرضنا امتناع امر
اليه عن تعرف ما لم يجب عليه تعرفه لو قال النبي كما قلتم يمكنك معرفة صدق
قبل العلم بوجوب المعرفة لمكان من جوابه نعم ولكن ليس لك التام في العلم لا مكان
الممكنات كثيرة هذا احداهما فان اتعبت لهذه الحادثة خصوصية تبلغ بها
الوجوب فهاول المسئلة ولا جواب للرسول حينئذ وهذا اعترضه العبد وغيره
والجواب عن الثاني ان هذا من تكليف العاقل الذي اتفضل على امتناعه ودعوى
الفرق بينهما بان هذا يمكنه النظر وذلك لا يمكنه فكيف لا تكون فرغا من بينا
انه لم يقيم عليه حجة اى على المحتج من النظر فهو معذور عن النظر واذا عذر لعدم
الحجة فلا عقاب على ما المرء معذوره فلا يتحقق في حق الوجوب الشرعي
ادعيته ان لا يجتمع جوب الفعل والعذر عنه لان المعذور لا ينفك وتارك الواجب
يتم والفرق المدعى خارج عن الجامع ومجرد ترويج ما يجمع عدم قيام الحجة
والا مكان في حق هذا دون ذلك لا يتم فلدقائق وجه عن محل النزاع وموجب
منه انك صالح بن محمد يقبل اذا كان عالما بمحققين في امثل فضلا منقذين بينه
متأخرين بين متحمدين وفضائل صالح ومناقض مدائح راجحة ومشهود ومعرفة مسلم
مقبول اعظم فافهم اساطين في حلال است علامه محمد بن علي بن محمد الشوكاني في الجمل

هذا هو الحق

محمد صالح بن محمد
عالم شريفة

محمد بن حسين ومدايح بيته ومحمد بن علي ومحمد بن علي ومحمد بن علي
له الزاوية الفاخر ونحوها من اصنام سنية معاصر من ست ظاهروا في طالع بحسن
من بعد القرن السابع كفته صالح بن محمد بن علي بن عبد الله بن سليمان بن محمد
عبد الله بن سليمان بن اسعد بن منصور الملقب فوالصناعات المكي له في سنة ١٢٠٠
المقبل من اعمال بلاد كوكبان واخذ العلم عن جماعة من كبار علماء اليمن منهم السيد
العلامة محمد بن ابراهيم بن الفضل كان ينزل للقرابة عليه من مدينة تلاك
شام كل يوم وبه يخرج ما تنفع ثم دخل بعد ذلك صنع جنة بين علماء
مناظرات وجهت المناظرة لما فيه من الحدة والتصديق على ما يقتضيه الادلة
الانتماء الى التقليد ثم ارجع الى مكة ووقعت له امتحاناهنالك واستقرت حاجته
في سنة كتبت مولاه محمد بن علي بن محمد من كتبه فانه ذكر فيها ما يفيد ذلك
وهو من نوع في جميع علمه الكون والهيئة وحقق الاصول العربية والمعارف
والبيان الحديث والتفسير وفاق في جميع الاوله مولانا كلها مقبولة عند العلماء
محبوبة اليهم وينافسون فيها ويحبون بقرائنها تحقيق بذلك وفي عباراته
قوة وقصاحة وسلاسة تعشقها الاسماع وتلتذ بها القلوب لكلامه وقع
في الاذهان قل ان يعجز في مطالعته من له فهم فيبقى على التقليد بعد ذلك اذا
اي كلاما متها فاديقه ومزقه بمبارات عنيدة حلوة وقد اكد الخط على
المعتزلة في بعض المسائل الكلامية وعلى الاشعرية في بعض اخر وعلى الصوفية
في غالب مسائلهم وعلى الفقهاء في كثير من تفريعاتهم وعلى المحدثين في بعض علومهم
ولا يزال انكسارك بالليل من مخالفة كائنات من كان فمرحوا فانه الفاتحة حاشية

الفضاحة والطلاقة انه لو يكن مستظياعا وانما خرج لطلب العلم والظهار للامام
 المحمد بن علي لان لديهم حاشية المنار للقبلي وقد دلت على ما سألنا عن احوال
 جهات داغستان هي خلف الردود بشرحها اخبرني بذلك وقال في حال مطالعتهم
 واشتغالهم بتلك الحاشية يلتبس عليهم بعض ابحاثها الكونية معلقة على الله
 الذي هي حاشية له هو الحق المذكور لطلب نسخة اليوم وصل الى مكة فسال
 فلم يظفر بخبره عند احد فلقى هنالك السيد العلامة ابراهيم بن محمد بن ابي
 الامير فخره ان كتاب الله موجود في صنعاء عند كثير من علماءها
 فوصلت الى هنالك ورايته اليوم الثاني وهو مكتبة المدرسة على نسخة من الله
 يطالعها مطالعة من له كمال غيبة وقد سرت به في غاية السرور وما رأيت
 مثله في حسن التعبير واستعمال خاتمة اللغة وقفا على الذين في مخاطبة حسن التعم
 عند الكلام فانه ادركت لسماع كلامه من الطرب والنشاط ما علا معه قشيرة
 ولكن مرجعه الله ما بعد وصوله الى صنعاء في يسيرة ولم يكتب الله له الرجوع
 بالكتاب المطلوب الى وطنه وللترحم له مع اتساع دائرته في العلوم ليس له التقا
 الى اصطلاحات المحققين في الحديث ولكنه جعل بما حصل له عند فطن صيته كما هو
 المعتبر عند اهل الاصول مع انه لا ينقل الا حادith الا من كتبها المعتبر كالآثار
 وما يلتحق بها واذا وجد الحديث قد خرج من طريق وان كان فيها من الوهم ما لا
 ينقص معه للاحتياج لا يبلغ به الدتبة الحسن لغيره عمل به كذلك كان يعمل
 ما كانت له على تحفية فينبغي للطالب ان يشمت في مثل هذه المواطن قد ذكر
 في مؤلفاته من اشطه ولكنها سافلة بخلاف نثرة فانه في الدرر ومن احسن

شعره ابیات که میگوید: **مفرقا بین القریبة والفقیر** و قد اجاب
علیه بعض یهودیه الیهن بحجاب اقدع ذیه و اوله اطرق کریم مقبلة الا
لاحقر من بابا شرهه و بعض الکلمه و حیه فقال القبله ناصیه لعمو المشقابصره
و بعد بیت اقدع منه هکذا شان غالب اهل البیت مع علمائهم و علمای کلام و لما
یریده الله لهم من غیر الاجر الاخر و فی کان ینکر ما تدعیه الصوفیه من الکشف
فرضت ایته زینت فی بینه من مکة و کان ملاصقا لعمو و فکانت تخذروه و
من داء جدار بما فعل فی الکرم و کان یطلق علیها امرارا و تذکراتها تشاور یکا
و کذا فخر الی الکرم و فجد ما قالته حقاً و ذکر رحمة الله فی بعض مولفاته
اخذ فی مکة عن الشیخ ابراهیم الکریمی المتقد و ذکره فی هذا الکتاب لانه
چون حضرت امیر القشیریه اندک حضرت بارون و معلوم است که حضرت بارون در حیات
موسی بعد از غیبت ایشان خلیفه بود و بعد از وفات حضرت موسی بن یوسف بن یون کالب
بن یوسفنا خلیفه شدند لازم آمد که حضرت امیر خلیفه آنحضرت باشد در حیات ایشان بعد از
غیبت بعد از وفات بلکه بعد از وفات دیگران باشند تا نشیبه کامل شود اقول
این استدلال صریح الاختلال و احتیاج واضح البیاض که آخر مساعی مخاطب تحریر ابدل
الالت حدیث شریف بر امامت جناب امیر علیه السلام الملک القدر است مدفع
و مخدوش و موبون و مغشوش است بچند وجه اول آنکه خود مخاطب ایشان در صدر جواب
این حدیث گفته اصل این حدیث هم دلیل الیسنت در اثبات فضیلت حضرت امیر و
امامت ایشان در وقت خود انتمی ازین عبارت اعتراف صریح و اقرار صریح با اینست که این
حدیث شریف نزد الیسنت و الت می کند بر صحت امامت حضرت امیر المومنین علیه السلام

و در مورد بیانی غلطی که در بعضی کتب
و کتب حضرت بارون در حیات حضرت
موسی بعد از غیبت ایشان خلیفه بود و بعد از وفات حضرت موسی بن یوسف بن یون کالب بن یوسفنا خلیفه شدند لازم آمد که حضرت امیر خلیفه آنحضرت باشد در حیات ایشان بعد از غیبت بعد از وفات بلکه بعد از وفات دیگران باشند تا نشیبه کامل شود اقول این استدلال صریح الاختلال و احتیاج واضح البیاض که آخر مساعی مخاطب تحریر ابدل

و صحبت و پر ظاهریست که اگر این حدیث شریف معاذ الله دلالت نماید بر سلب خلافت
از جناب امیر المومنین علیه السلام بعد وفات جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم
این حدیث شریف بر صحت امامت آنحضرت هرگز بوجه من الوجوه ظاهر نخواهد شد
من التنافی الظاهر و التضاؤ الصریح پس دعوی لالت این حدیث بر سلب خلافت از جناب
امیر المومنین علیه السلام نهایت و ابیحی سخیف و بغایت فاسد و رکیک است و بطلان فیه
این دعوی ظاهر الکساد و تصریح صحیح خود مخاطب نقاد کافی و واقعی است بار الله اما اگر انکه
بسرایت که حضرت او درین کلام بودن این حدیث شریف دلیل است بر اثبات فضیلت
حضرت امیر المومنین علیه السلام و صحت امامت آنجناب ظاهر کرده و خود او از امامت
بلکه رئیس فرقه نواصیت پس از بودن این حدیث دلیل صحت امامت جناب امیر المومنین
علیه السلام نزد امامت ضروری آنحضرت او نمی رسد و و مگر نیز مخاطب بعد عبارت
سابقه گفته زیرا که ازین حدیث مستفاد می شود استحقاق آنجناب بر امامت تجمعی اینست
با سداد حکمت در آنکه نزد خود حضرت اولین حدیث شریف مستفاد می شود استحقاق جناب
امیر المومنین علیه السلام بر امامت مستفاد استحقاق آنجناب بر امامت بعد لالت این
حدیث شریف ثبوت فضیلت آنحضرت و صحت امامت آنحضرت و هرگاه بغایت ربا
خود شایعنا اعتراف کرده اند یا اینکه ازین حدیث مستفاد میشود استحقاق جناب امیر المومنین
علیه السلام بر امامت پس تفویج دلالت آن بر خلافت آنجناب بعد جناب سالتاب
صلی الله علیه و آله و سلم از غائب کذب است و سخائف بغوات و ثریات با سبجان الله
اعتراف فرموده با مستفاد استحقاق جناب امیر المومنین علیه السلام بر امامت از حدیث
باز آنرا برودی هر چه تا مترسیا منسیا ساخته و پیرایش انداخته فتنه کار و داه

ظهور هم کانهم لا یعلمون ثمره بعد اوست و گفته بعد از آنکه خلافت و شایستگی این حضرت
صریح و اقرار صریح آغاز نهاده که سوم آنکه نیز مخاطب بعد از ذکر دلائل این حدیث بر تحقیق جناب
امیر المومنین علیه السلام است که هر چند نواصب گفته اند که این حدیث در کتاب اهل سنت هم قریح
گردد و گفته اند که این خلافت نه آن خلافت بود که محل نزاع است تا استحقاق آن خلافت به این
این خلافت ثابت شود و الی قول این دلیل استحقاق خلافت کبری نمی تواند شد و گفته اند که دلیل
بعد از حصول خلافت حضرت موسی برای حضرت بارون علیه السلام سبب قات حضرت بارون
بر عدم حصول خلافت جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم برای جناب امیر المومنین علیه السلام
نهایت تأییدیه تقدیم بقوات نواصب معاندین و اثبات تحقیق خرافات منافقین بیدین است
اگر این استدلال تمام شود مطلوب نواصب که سلب دلائل این حدیث بر تحقیق جناب امیر المومنین علیه
برای خلافت و امامت است نهایت ضوع و ظهور خواهد سید و قدح جرح ایشان و شک اهل سنت
با حدیث بر اثبات صحت امامت جناب امیر المومنین علیه السلام بدرجه قصوی متین و قوی
خواهد گردید و قدحیکه از نواصب نقل کرده است از آن حرف انکار دلائل این حدیث بر خلافت است
جناب امیر المومنین علیه السلام ثابت می شود و ادعای دلائل آن بر سلب امامت از آنحضرت بخلاف
این افتاده شاه صاحب که از آن ادعای دلائل این حدیث بر سلب امامت از جناب امیر المومنین علیه السلام
یکمال وضوح و صراحت ظاهر است پس حضرت شاه صاحب در این مقام از نواصب هم گوی ساق
ر بود و این جا بحث بیدین که اسلام حقیقی و باطنی است جناب شان اند که کلمه نبی شایسته
چهارم آنکه مخاطب بعد از نقل قدح نواصب گفته و بفضل الله تعالی اهل سنت از این قدح ایشان
جواب دادند و گفتند که در مقام خود داده اند که در مقام خود کورست انقیاد این عبارت صراحت
ظاهر که نزد حضرت اهل سنت قدح نواصب و دلائل این حدیث شریف بر تحقیق جناب امیر المومنین

علیه السلام بر خلافت کبری یابن عمر که خلافت آنحضرت آن خلافت بود که محل نزاع است متعلق
 و حضرات سنی جواب دادند ان کثرت این قبح و این در کتب خود داده اند یعنی تفسیر و توضیح و تفسیر و تفسیر
 حدیث شریف بر خلافت جناب امیرالمومنین علیه السلام داد تحقیق و تدقیق داده السنت بلایه خود
 در تکلیف و تفریح و افحام اسکات فواصب کما یفنی و اکشاده اندیش نهایت حیرت عجبت که چگونه
 فاطمه زهرا بعد از این تصریحات مکرر و افادات موکده که مثبت دلالت حدیث شریف بر خلافت
 حضرت امیرالمومنین علیه السلام بسبب غلبه سانس و او هام و از د هام و اجس نافر جام او عا دلالت
 این حدیث بر سلب خلافت از جناب امیرالمومنین علیه السلام می نماید این تناقض و تفاوت عدم مسأله
 ولی برهان از عمائم و زنگار و از خصائص و محرمه و مخاطب کتاب است و اعجاب که اولاً بکمال
 انوار و انبساط و نهایت اشباح و نشانه افاده فرموده که این حدیث دلیل نیست بر این اثبات
 خصلت جناب امیرالمومنین علیه السلام مستفاد میشود و از ان استحقاق آنجناب ای امامت و با قبح
 جمع دلیل نیست از فواصب تفصیل و اشباح مستفاد نقل کرده و در واقع آن از اسناد ضعیف است
 کما یظهر من راضی الرافض و غیره و باز جواب دادند ان کثرت این قبح و کتب نیست زوده و ما
 و الله خود را بخیر و این را سبک در ساخته و بسبب نزد عجمی شاره اجمالیدم کتابی بالخصوص
 ننموده چه جا که اسما کتب متعدد به زبان آرد یا عبارتی بعین یا یا صلیما نقل کند
 و بعد این همه برود که هر چه تمامتر هم در متن کتاب هم در حاشیه تصدیق و تایید مقاله و
 شروع کرده که اولاً آنرا در کتاب جناب امیرالمومنین علیه السلام در خلافت فساد صبیحان
 ساخته و در حاشیه از این جزم نقل کرده که این حدیث موجب استحقاق خلافت نیست فضل
 آنحضرت الیه نیر که ما بعد از این امر بنی اسرائیل جدو نکند و باز در مقام با اتمام تمام او که
 دلالت کن بر امامت جناب امیرالمومنین علیه السلام بعد جناب رسالت صلی الله علیه و آله

افکار نهاده پس حضرت محاطت محلی فاعل قرار نیگیرد و بر طریق مخصوص متعبر و بر وضعی معین
نمیشود در نگار میریزد و فتنه با انگیز و کمال میانش با غایت سخاوتی امین و گاهی در لباس
و صاحب عترت و فضیلت و سر او صبار می آید و گاهی در لباس نواصب و جفا طلبین و بزرگوار
مسابقه از ایشان میریزد از کلام خود با لمر و غفلت زید و صراحت و اعلان تائید تصدیق
نواصب آغاز می نموده و الله که بطلان دعوی دلالت این حدیث شریف است سلب خلافت
از جناب امیر المومنین علیه السلام بچار وجه ظاهر از کلام محاطت ظاهر واضح گردیده و بر آن
نفسه آل عبا علیه السلام آلاف النجیه و التناو حی خاس هم از کلام محاطت با حیا بر می آید و آن وجه
همی است پنجم آنکه بطلان ادعا دلالت این حدیث شریف است خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام
از افاده خود شاه صاحب مقام جانشین را ملحق هم نهایت ارفع ظاهر است که اهتمام تمام در عمل
حدیث منزلت بر منزلت موهبه معین است خلافت نساء و عصیان بنوده اند چنانچه بعد نقل
تقریر سند لال این حدیث شریف بر امامت جناب امیر المومنین علیه السلام فرموده و در اینجا
عقد موجود است و هو قوله ان خلفه فی النساء و العصیان یعنی چنانچه حضرت بارون خلیفه
حضرت مکه بود در وقت توجیه بطور حضرت امیر خلیفه پیغمبر بود در وقت بغزوه تبوک آنکه
پس ازین عبارت ظاهر است که مدلول حدیث منزلت نزول است و مقتضای مندرج در منزلت امام
خلافت نبوی در وقت توجیه بغزوه تبوک هر گاه مدلول حدیث منزلت مندرج باشد در منزلت امام
خلافت ادعا دلالت آن بر سلب خلافت از جناب امیر المومنین علیه السلام همین لغو خطا محض
کذب افتراء و محض نور پا در هوا خواهد بود کمال عجب و حیرت که چنان بود که هر چه تا ستر این
افاده را مرثیه بعد از خرابی از خاطر وقت مآثر عمومی فرمایند و صبا السبعین در کلام از غایت قوت
و مجابیت سحر بر اینند و نهایت بد و ذلت شریف است انجا که نصیب بکجا چنان خوانده و باطل است

نسخه امیر المومنین

و تفاوت تناقض و محقق است و تفاوت کتابت می نمایند ششم آنکه نیز شاهد در باب بیستم
در بیان امام گفته اند نوعی هم اقد القوة مکان الفضل مثل آنکه گویند حضرت امیر و حضور آن
جناب امام بود لقوله انت مني بملازمة هارون من هو ليس اكر بعد له و اني انباشد و عمل
لازم آید و عمل امام جائز نیست حال آنکه حضرت امیر و حضور آنجناب امام بالقوه بودند امام
بافضل الخ ازین عبارت ظاهرست که نزد شاهد حدیث منزلت دلالت می کند بر آنکه
جناب امیر المؤمنین علیه السلام در حضور جناب سالتاب علیه السلام و سلم امام بالقوه
بوده و هرگاه این حدیث شریف بر امامت آنحضرت ولو بالقوه دلالت کند دلالت آن
بر سلب خلافت از آنجناب سمتی از امکان ندارد و الله یعق الحق بکلماته و هرگاه بطلان
این عم تصحیح الاختلال یعنی دلالت حدیث منزلت بر سلب خلافت از بعضی رسول است
صلوات الله و سلامه علیه و آنکه فیضان شش و جه از کلام مخیط با کمال درستی محال است
عمیده برای ابطال این عم فاسد و دوهم کاسد از کلام تلخیص رشید حضرتش بر می آید و بیست
بمزید احقاق حق می گمارم هفتم آنکه فاضل رشید در ایضاح گفته این حدیث نزد اهل سنت
احادیث مضاعف با بوده حضرت امیر المؤمنین بکافیه دلیل صحت خلافت آن امام دین است
لکن من غیر این دلیل علی نفی الخلافه عن النبی انتهی ازین عبارت سراسر بلاغت حاصل
رشید ظاهرست که این حدیث شریف نزد حضرات سفیه مثبت فضل با هوای جناب
امیر المؤمنین علیه السلام است بلکه دلالت می کند بر صحت امامت آنحضرت بدیهی اولی است که هرگاه
این حدیث دلیل صحت امامت جناب امیر المؤمنین علیه السلام فضل با هر از ان برای آنحضرت ثابت شود
هرگز ازین حدیث شریف دلالت بر سلب امامت از آنجناب بعد وفات جناب سالتاب علیه السلام
علیه السلام ظاهر نخواهد شد ششم آنکه نیز رشید در ایضاح بعد عبارت سابقه گفته که واضح

صاحب التحفه بحث قال این حدیث هم دلیل است بر نبوت و اثبات شخصیت حضرت امیر
امامت ایشان در وقت خود و انتحی ازین عبارت و آنست که فاضل شید حکم صاحب تحفه را با آنکه
این حدیث دلیل علی نبوت است در صحت امامت جناب امیر المومنین علیه السلام و اثبات شخصیت
آنحضرت بالغیر من الراس بل و دخل تشکیک و سوا قیاس نمود و اصل آنکه تاویل علیل و توجیه غیر
نموده بلکه بر مذهب خود باین استدلال احتجاج نموده اند که نیز در ایضاح نقلا عن التحفه
نیز آنکه آنچه ازین حدیث مستفاد می شود مستحقاً از جناب علی امامت است ازین عبارت
تحفه که فاضل شید نقل کرده هر کس است در آنکه این حدیث شریف مستحقاً از جناب امیر المومنین
علیه السلام بر امامت ثابت می شود پس دعوی دلالت آن بر سلب خلافت از آنحضرت و بهای
منعاً خواهد گردید بلکه از نقطه آنچه ظاهر می شود که مفاوید این حدیث مختص است در حق
آنجناب بر امامت پس ازین عبارت بدو وجه نفی دلالت این حدیث شریف بر نفی خلافت
جناب امیر المومنین علیه السلام بعد جناب سالتاب علی امتد علیه و آله و سلم ظاهر می باشد
یکه بوجه دلالت آن بر مستحقاً از آنحضرت بر امامت دیگر حضرت لالتان برین اتم کلام
کافی دفع نزاع الادبام کمالاً بحفی علی اولی الافهام و بعد ولی التوفیق و الانعام و السلام
آنکه نیز در ایضاح گفته و هرگاه این حدیث نزد اهل سنت و آن شخصیت حیدر کرار بر دلیل
صحت خلافت آن امام برکات است ازین عبارت هم هر کس است در آنکه حدیث منزلت خود است
دلالت بر نبوت خلافت حضرت حیدر کرار علیه علی انشاء الاطهار الاوفاً التحیه و السلام
ماشایع اللیل و النهار می نماید پس آنکه ما دلالت آن بر سلب خلافت از حضرت خاتم ولایت
حضرت محمد و کذب خلافت عین مجازفتی عدوان و عداوت است با یاران و هم آنکه نیز
ایضاح گفته درین حال ایشانرا غیر عامل بلین بل محققه خلاف آن خیال کردن بکلیت است

جدید و عجیب است تا ویدونا شنید انتحی ازین عبارت و صحبت که بود و حدیث منزلت لیل
 فضیلت جناب امیر المومنین علیه السلام علی دلیل صحت خلافت آنحضرت بشاید بیشتر که ایشان را
 غیر از این و معتقد خلافت آن خیال کردن بعضی ایشان را منکر ولایت آن بر خلافت آنحضرت
 پس در حق قابل طعن و تشنیع بلوغ است که لای طایفه است جدید و عجیب است تا ویدونا
 و هرگاه تخیل انکار رسیده ولایت حدیث منزلت بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام و وجه
 تشنیع و تحجیم بلوغ باشد نمی دانم که نزد حضرت او و ولایت آن بر سلب خلافت آنحضرت و
 مرتبه شناخت و فدا عتق و سماجت خواهد بود و چه حقیقت و فاضل شیدان لطیفه
 جدید و عجیب است تا ویدونا شنید و کشفنا عتق و فاضل شیدان و الیوم حدیث و از
 آنکه نیز در ایضاً بعد عبارت سابقه گفته چون آنجا معلوم شد که این حدیث باطلی است
 با وجود تصریح بدلائل آن به فضیلت حضرت امیر المومنین علیه السلام و حدیث آنحضرت
 عبارت هم قائل شدن حضرت ابی است به ولایت حدیث منزلت بر خلافت حضرت امیر المومنین
 علیه السلام نهایت ضعیف ظاهر است پس ولایت آن بر سلب خلافت آنحضرت از جناب امیر المومنین
 علیه السلام سلب حق و دین است از دعوی فطین فاستبصر و لا تکن من الغافلین پس و هم
 آنکه نیز در ایضاً گفته درین حال صدور توجیه آن از ابی است به باب خلافت با آنکه هر
 باطن خبیث که بحث و تلافی رساند بنا بر بیان عدم حمایت غیر علی اما بعد باب خلافت
 جناب امیر المومنین علیه السلام از این حضرات بلا فصل شیخ علی ابی الحکیم که شعارشان انما و انظار
 بر توفیق مسائل مسلم خود در مواقع اجتماع نیست فاطمک علی الاوله التي اقامها الخافلون
 علی اثبات ما جملوه سلمه بطریق طرح افکار و دریافت سعی علی امامیه صافیه الا و بان
 افکار و از دست انتحی ازین عبارت مبتذل و مدبر در سیاق و سباق این سخن است که حضرت

و خاتمه قبح و فضاوت از حدیث و دلالت بر سلب خلافت از جناب امیر المومنین علیه السلام هیچ
عقلی را برین امر نگیرد و فساد کند که این اقوال و رشیقه فاضل شید هم که از این صاحب نظر است
که این حدیث دلیل صحت است جناب امیر المومنین علیه السلام است و اشکال و دلالت بر این
شیخ و قبح است پس تا با دو حدیث آن نبی است که حضرت پیغمبر برای تصدیق شاه صفا
و بعد نشان از تکلیف تکمیل و تکمیل و انی است پانزدهم آنکه نیز فاضل شید در ایضاح
المقال که اسمعت سابقا گفته و ستیذ محقق قدس سرور در حاشیه مشکوٰه شریف در شرح حدیث من
تصریح کرده باینکه در جمله انت معنی بجزا و عارون من متوجه تشبیه است و استحقاق
الآله لابی بعد برای بیان آنست معنی علی بر آن اتصال از جناب نبوت و در صراط
و دیگر سوانحی است و هذه عبارت قدس سرور معنی انت فعل فی بناتل معنی بمنزله عارون
من موسی فی مقام نبوت و تشبیه بهم لیس فی قوله رضی الله عنه باجماع به صل الله
علیه سلم عین بقوله الآله لابی بعد ان اتصاله لیس من جهة النبوة و انما
لقله برین تقدیر تشبیه لابی الآله لابی بعد برای رفع هر شبهه باینکه تشبیه هم بود
ازین عبارت ظاهر است که حدیث من انت لابی یکند بر آنکه چون جمله انت من بعد قوله عارون
من موسی و تشبیه هم بود لاین تشبیه لابی الآله لابی بعد برای تفصیل این حال و بیان
اتصال جناب امیر المومنین علیه السلام با جناب سالک صلی الله علیه و سلم و فضا
و دیگر سوانح نبوت دارد گردیده پس هر گاه مدلول حدیث شریف حسب این فصل و بیان
اتصال جناب امیر المومنین علیه السلام با جناب سالک صلی الله علیه و سلم و فضا
سوانح نبوت بازم دلالت آن بر سلب خلافت صریح البطمان است و اما این دلالت محض کلامی است
فوائد بود زیرا که سلب خلافت از جمله فضا محض نیست پس چگونه این سلب لولی حدیث داخل

و چگونه مفاد حدیث این فی قصه را متداول و شامل باشد پس بکلامی در حسن و قبح چنانچه شرح و
برای ابطال دعوی دلالت حدیث منزلت بر سلب خلافت جناب امیرالمومنین علیه السلام از کلام
مخاطب مفید حاصل شد همچنانکه وجه از کلام تلخیص شد مخاطب حید برای ابطال این دعوی
تاسید بهم رسیده و الحمد لله العالی المجید الفعالی لما یرید الماحق لتزویقات کل مبطل عنایت کند
که اعتراض فاضل رشید به چنین اعتراضات صاحبان دلائل تا بخدیث بر خلافت جناب امیرالمومنین علیه السلام
منافی دلالت آن بر خلافت آنجناب نیست باید توهم که مراد از خلافت مشبهه فساد در مرتبه باشد
و مراد از خلافت منقیه خلافت در مرتبه اولی پس منافق و منافقت لازم آید زیرا که بدیهیست که این تاویل
وقتی لائق اصحابی بود که صحت خلافت جناب امیرالمومنین علیه السلام بقید مابعد زمان عیان
از حدیث ظاهر میشد پس البته در مصوحت دلالت بر خلافت مرتبه رابعه با دلالت بر سلب خلافت
مرتبه اولی متنع الاجتماع نمی بود و هرگاه ظاهر است که این قید در حدیث مذکور نیست پس دلالت
آن بابر خلافت بی فاصله است که بظاهر من تقریرات اهل الحق و یا قایم الاصل دلالت آن بر خلافت
مطلق است بی قید عدم فصل و بی قید مرتبه رابعه پس دلالت بر خلافت جناب امیرالمومنین
علیه السلام خواهد شد مطلقا بی آنکه این خلافت بقید علی عدم فصل یا فصل مقید باشد و ظاهر
که ثبوت چنین دلالت بهم منافق دلالت آن بر نفی امامت آنحضرت است بالبداهه و حاصل کلام
که حدیث منزلت حسب تقریرات اهل الحق بمنزله ارشاد است خلیفتمی بلا فصل و حسب تقریرات صاحبان
و فاضل رشید بمنزله انت خلیفتمی و انت خلیفتمی را شاه صفا و فاضل رشید گویند دلالت آن بر خلافت
خارجیه اولی سازند بخلاف مرتبه رابعه لیکن فی نفسه مطلق است بی قید پس این کلام فی
نفسه دلالت بر سلب خلافت نمی تواند کرد بلکه دلیل خلاف آنست و اما اینکه سببه از سبب
دلالت آن بر دعوی محل بر خلافت مرتبه رابعه میکنند پس این معنی موجب رفع منافقات آن با دلالت بر سلب

خلافت خود را خشنود شایسته هم نگه برانی نه تصدیق و تجویل مخالف میل و مع مرتب و از تکلیف
و تحصیل و عدم لالت حدیث منزلت بر نفی خلافت جناب امیر المؤمنین علیه السلام افتاده و الله
ما بعد و اعنی حضرت شاد و ای الله که محله و مناقب او فوق الوصف تقریر میکند و که همین
باها و را آیتی از آیات الهی و سوره از سوره طه بنویس قرار داده و نیز کافیهست زیرا که
سابقا شنیدی که حضرت او را از انانیت انانیت حاصل است که حضرت موسی در وقت غیبت
بنی اسرائیل بسو طوره حضرت با من را خلیفه ساخت پس حضرت با من جمع کرد در میان حضرت
از این بیت حضرت که بود و خلیفه او بود بعد غیبت و دوشی بود آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم
مر قاضی الخلیفه است در غوغه و قیوک مر قاضی شبیه پیدا کرد حضرت با من در حدیث منزلت
خلافت در وقت غیبت بودن این امانیت در خلافت شایسته که غیبت است این بیت با خلافت کبری بعد از آن
آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم را شایسته است با منی ندارد و ازین عبارت ظاهر است که حضرت با من علیه السلام
جامع منزلت بود و حضرت امیر المؤمنین علیه السلام با حضرت با من علیه السلام در حدیث
مشابهت پیدا فرموده یکی خلافت در وقت غیبت و دیگر بودن این امانیت در منزلت شایسته که غیبت است
پس آن عاد لالت حدیث منزلت بر سلب خلافت از جناب امیر المؤمنین علیه السلام نزع بود و سلب
خلافت از منازل با ر و نه خلافت این افتاده است مراجه هر چند هم آنکه قول شایسته علی الله علیه و آله و سلم
کبری الخ و لا صریح دارد بر آنکه در حدیث منزلت منحصر است و اشکات تشبیه حضرت امیر المؤمنین
علیه السلام با حضرت با من علیه السلام در حدیث منزلت و دلالت این تشبیه بر سلب خلافت هم باطل است
چون هم آنکه نیز در انانیت انانیت بنزله با من که نوعی تشبیه است معین و تشبیه و صفا
مشهور و مذکور علی الاکمل است و صفا و صفا و در انانیت انانیت تشبیه بنزله با من است
و در طبع یا شرکت در سببیت ادراک نماید مشهور را مضافات حضرت با من جامع حال تشبیه

پس چنانکه از مثل این کلام معنی تحقیق خلافت بعد وفات نبی خوانند فهمیده ازین عبارت عبارت ظاهر
که در حدیث منزلت مفید تشبیه است مستند و تشبیه و تشبیه مذکور علی الاکمل است او خداوند و
مستور از او خداست یا بعد علیه السلام حضرت در خصال ائمه سابقه یعنی چون حضرت یاران
از ائمه حضرت مکه علیها السلام خلافت بعد نبوت هرگاه او خدا مشبوه خدا را
علیه السلام در حدیث صحیح که یکی از این حدیث خود شش است پیش از حدیث منزلت در حدیث
دو و صفا یعنی خلافت بعد نبوت بودن از ائمه تشبیه است یا پیش از حدیث منزلت برقی خلافت
با حضرت که تمکین تشبیه نفس کند بپشتان و خدیج توبه حاده و الداجد غیبه مخاطب و خیا و
نور و هم آنکه نیز شاذی است در کتاب سیره العبدین گفته و از جمله حدیث منزلت که مدلول آن
تشبیه است حضرت یاران را با نبوت یعنی حضرت یاران را با نبوت و در خصوص ائمه ائمه
حضرت موسی بوده و علیها السلام در وقت حبس و شکنجه یعنی بود و حضرت یاران
آنحضرت صلی الله علیه و آله و خلیفه آنحضرت در مرتبه در غزوه تبوک نمی بودند و احوال
مشکوکین در عدنان و اهل معقول و منقول متخالفند و این عبارت در حدیث منزلت که
حضرت یاران علیه السلام متابذون ائمه است حضرت موسی علیه السلام بعد از نبوت ازین
منزلت حاصل بود و در حدیث نبوت پس بعد از حدیث منزلت بر سبب خلافت از جناب امیرالمؤمنین
علیه السلام است این حدیث صحیح است که از قول شاه ولی الله و اهل تشکیلات و اهل طهارت که اهل طهارت
تشکیلات و عدنان و اهل معقول و منقول است پس ائمه ائمه حدیث بر سبب خلافت از جناب
امیرالمؤمنین علیه السلام حقه این محذور و اهل خلافت معقول و منقول باطل محذور
بدخل و بعلت قدح جمع معلول نهایت خیفه و ذول بغایت و یک و بنا مقبول
خدا محذور که برای ابطال دعوی دلالت حدیث منزلت بر سبب خلافت از جناب امیرالمؤمنین

در بیان حقایق و معانی
عزت و درج و مقامات ائمه

و پنج وجه از افتادات والد ماجد مخاطب ناقص هم بهم رسید چنانچه شش وجه برای
ابطال این دعوی از کلام خودش محقق گردید و نه وجه از افتادات فاضل رشید
والحمد لله العالی بحیثیه نیست و یکم گرفته که شاخص صاحب اطاعت والد ماجد صورت
معنوی خود حضرت شاه ولی الله سر تافته ترکیب حقوق و ایشار حقوق و مخالفت و
ساقط و معاندت و معارزت او اختیار ساخته بصدور نفی خلافت جناب
امیرالمومنین علیه السلام رسیدند و آیت الهی و معجزه نبوی را معاذ الله بگو
نخریدند لیکن همه حیرتم که چنان بیگانه با موسی و قاضی و قاضی و قاضی و قاضی
که حقوق او بر ذمه شان یا لا ترا والد ماجد شایسته است که استراق تسویلات و احتمال
تلیعات او منشأ این همه اشتها و افتخار شاه صاحب گردیده برگزیده و از مخالفت
و معاندت او هم ترسیدند که او محض منازل در دو چیز با او بلندند رسید و مزید خصم
پیش نظری همه چنانچه سابقا شنیده می که او در صواقع گفته و کان منزله هارون
موسی کانت منحصر فی امرین الاستقلال مده غیبه و شرکتی فی الذیوة و لما استثنی
منها الثانية بقیة الاولی پس صریح صریح بعین لغوه کابلی منزلت حضرت هارون علیه السلام
سفر و منزلت است که یکی از این حدیث بستی شده پیش لالت حدیث منزلت منحصر شد در
واحد و آن استخلاصت حضرت پیر از کالات همیشه منزلت بر خلافت جناب امیرالمومنین
علیه السلام کذب صریح و انحرافی صریح که کابلی هم با انحراف ملو مرتبه سمو منزلت در انکار و انحراف
و ختم بجا رضا بان نداده بلکه ابطال آن قاضی تمام نموده و لیکن شاخص در کمال انحراف
و انصاف و محاببت هزل سفاهت تارک خط و خراف از کابلی هم برانب کشید و بالاتر فرستاده
جای که انبان از بعضی کلان یافته اند باضا چنین غائب است و غائب خرد عبادت و غائب است

از حق تعالی که
است و در
شاه اسلام
که سلفان
عنه الامان
و در

مخصوصاً بر سر این اختصاص با الواح ادا و دلالت آن بر نفی خلاف که بگفت
 در جواب این اعتراض که در حدیثی که در دیگر نسخ التافیه بحسب شیخ محمد انکه در حدیث
 در شرح مشکوٰۃ از توشیحی در شرح حدیث منزلت نقل کرده اند اینست که بعد از حدیث
 قرب منزلت و اختصاص با الواح ادا من قبل الرسول صلی الله علیه و آله سلم است و ثم
 انکه انچه در حدیث تحریر شده و نصالحی و احسن الدین طبعی هم بر آن قصد بنی محاط با اینست
 و سکا کافی و دانی است نفی شیخ المصباحی لکن حال شرح حدیث المنزله باینست که
 علی قریب و اختصاص با الواح ادا باینست که اهل خانه اختصاص با او دارند که لایق
 و درین رسول الله صلی الله علیه و آله سلم طرفان المقاربة و المحبة و اخلاص و اخلاص
 این عبارت در حدیث صحیح در حدیث این حدیث دلالت بر آنکه گویند قرب جنانها بر این
 و اختصاص با او است و اما این حدیث در حدیث این حدیث دلالت بر آنکه گویند قرب جنانها بر این
 فی هذه السکاه دلالت حدیث درین حدیث در حدیث این حدیث دلالت بر آنکه گویند قرب جنانها بر این
 بلاخره حدیث که بنده در حدیث این حدیث در حدیث این حدیث دلالت بر آنکه گویند قرب جنانها بر این
 محاط با این حدیث در حدیث این حدیث در حدیث این حدیث دلالت بر آنکه گویند قرب جنانها بر این
 حدیث المنزله انما یستدل به علی قریب و اختصاص با او باینست که اهل خانه اختصاص با او دارند که لایق
 و اما اختصاص با او لایق نیست باین رسول الله صلی الله علیه و آله سلم طرفان المقاربة
 و القریبه ظهیر الاختاره بدلیل دون غیره این عبارت هم با او بلندند امید به حدیث
 دلالت حدیث منزلت بر قرب اختصاص جنانها بر این حدیث در حدیث این حدیث دلالت بر آنکه گویند قرب جنانها بر این
 جنانها بر این حدیث در حدیث این حدیث در حدیث این حدیث دلالت بر آنکه گویند قرب جنانها بر این
 ادا و در حدیث شریف بر خلاف لایق کمال حق و وفایت تا آخر و خروج

و نهایت آنها که در تحقیق حق و اعتماد و لا و غایت بعد از کذب اخلاق و فاسد است
پشتم آنکه محب العین طبری ریاض النضر و غیره عبارت منزه عبارت سابقه گفتند که
فی خلدک بما بعد الوفاة و لا باثبات این عبارت صریح است که بعد از وفات حضرت علی
بما بعد الوفاة نه نفی منه اثبات پس اجماعی لا استلزام حدیث بر نفی خلافت جناب امیر المؤمنین
علیه السلام صراحت و در آنجا محسب این افاده طبریه صریح البطلان است لیست بهم انکه یقولون
طبریه ریاض النضر گفتند البقاء عدم الاستخلاف مگر هارون بعد وفاته انما کان افتقد
هارون علی السلام و لا یستحق الخلافة و لا یستحق الخلافة علی مع الی صلی الله علیه
سوره انما یتوکلوا ان لو کان هارون حیا عند وفاته و استخلف غیره لا مانع من
الکلام معکم فی بیین ان المراد بهذا القول لا استخلاف حال حیوانا لیکن المنزله
هارون من مکر و منزله هارون من مکر و لا یستحق الخلافة حال حیوانا ثابت
ان المراد به ما یستحق الامر اخر و راء ذلك و الا یستحق الخلافة من بعده او حصل استخلاف
هارون بعد وفاته مگر این عبارت صراحت و واضح است که مراد از حدیث منزلت علی
حال الحیوة است نه امر کفر پس اجماع و لا استلزام حدیث بر سلب خلافت ما بعد الوفاة
که بلا شبهه امر اخر است غیر خلافت حال الحیوة نیز و چون صحبت شما باشد سی ام آنکه ابو شکر حنفی
تمهید کما مر سابقا گفته و اما قوله اما توضیح نگویند معنی منزله هارون من مکر
اراد به القرابة و الخلافة غیر القیوة این عبارت در دلالت بر عدم خلافت بعد از وفات
رسالتنا این حدیث شریف در این خلافت ما مراده کرده پس اجماع و لا استلزام بر سلب خلافت
لا یخصرت محض مجازت محدودین غایت محدودین و لا یستلزم خلافت من بعده
علی هناك تلخیصا لعل الشک من سی که آنکه عبد الله بن مسعود و غیره در بیان حدیث

در حدیث ابو شکر حنفی

علمی بملایه هارون من اخیه موسی فی متصل و نازل منی منزلة هارون من الخیر
 حين حلفه فی قومه اذ انه لا نبی بعدک یزول بشرح نافع فی الاتصال به من جهة النبوة
 فیه من جهة الکلام لا یتم فی الرتبة الاخرى سابق این عبارت دلالت صریح دارد بر
 اتصال از جنس و ثبوت اتصال جناب امیر المؤمنین علیه السلام با جناب سالتما صلی الله علیه و آله
 وسلم خلافت زیرا که خلافت تالی نبوت در رتبه پس هرگاه این حدیث شریف ثبوت اتصال
 جناب امیر المؤمنین علیه السلام خلافت باشد این خلافت هم خلافتی باشد که تالی مرتبه نبوت بود
 بلا ریب و دعوی لالت آن بر سلب خلافت از آنحضرت از غرائب عادی فیه و عجایب مقالات
 خواهد بود و می گویم آنکه این تمییز درحتاج در عبارتیکه سابقا شنیدی گفته و گذشت آنجا هو و
 هارون فیما دل علیه السیاق و هو استخلافه فی مغیبه کما استخلف موسی هارون
 این عبارت ظاهرست که دلالت حدیث بر ثبوت خلافت موسی در چیزیکه دلالت می کند بر آن سابق
 و مدلول سیاق است خلافت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام در مغیبه پس دعوی لالت آن بر سلب خلافت
 نهایت ایهی یکد و مخفی خواهد بود و ازین مآخذ هر شد که دعوی لالت حدیث غیر بقیه سلب
 خلافت از جناب امیر المؤمنین علیه السلام بشا پیشین و فیلح بر تفسیر فیه است که این تمییز هم با آنکه
 بقصر و عناد و تعصب و لعلو که عالمی با تحرفات غریب است آیات تیره و تلکروانیده و جبارت فکر آن
 نیافت بلکه صراحت قلع اساس این معلوس نموده بقصر و حصر دلالت حدیث بر خلاف وقت
 باطن و وجه ابطال فساد این دعوی محیب نموده می سویم آنکه نیز این تمییز درمنهاج گفته
 و قول لقاظمی هذا بمنزلة هذا و هذا مثل هذا و کتشیه الشیء بالشیء و تشبیه
 الشیء بکون بحسب ما دل علیه السیاق و لا یقتضی المساواة فی کل شیء این عبارت
 لا صریح دارد بر آنکه قول قائل هذا بمنزلة هذا و هذا مثل هذا تشبیه حدیثی که سیاق و

و لالت کنند و پیری پس لالت حدیث منزلت و تصور باشد بر مایل علی السباق و ادعای
دلائل علی نفی الخلافة لا یصدرا لکن ایس خلق سنی چهارم آنکه این حجر یکی در
صواعق بگویند یث منزلت بعد از او آحاد بودنش گفته و علی التذلل فلامعوم فی المنا
بالمراد مادل علیه ظاهر الحدیث ان علیا خلیفة عن النبی صلی الله علیه و سلم
مدة غیبة تبوؤا کما کان هارون خلیفة عن موسی فی قومه مدة غیبة عنهم
لکن اجماعا ازین عبارت ظاهرست که مراد ازین حدیث نیست که لالت می کند بران ظاهرست
و ظاهرش آنست که جناب علی بن ابی طالب علیه السلام خلیفه است از جناب سالار صلی الله
علیه و سلم مدت غیبت تبوک پس هرگاه مراد حدیث منحصرا برین ظاهر باشد لالت آن بر
سبب خلافت خود خلا ظاهر و مردود و نامقبول نزد هر ناظر باشد و دلائل کلام این حجر
مدلول حدیث درین منزلت فاقده بر ظاهرست لکن چنانکه در عبارت یکدیگر و جهال
می شود آدقا معلوم شدن حصرا حدیث در اثبات همین منزلت از تقریر سابق خود
سعی پنجم آنکه نیز این حجر بعد از سیر از عبارت بعد در صراحت گفته فعله فاقده لالت علیه السلام
من الحدیث مع کونه لاحاد الاقواء و الاجماع الا اثبات بعض المناد الی الکاتبه لهارون
من موسی و سیاق الحدیث و سبب میوتان فی ذلک البعض لالت لانه انما قاله علی حین
فقال علی کافی بصحیح الخلفه فی النساء و العیاب کاتبا منقصتم که راجع فقال له
الا ترضان ان تكون منی بمنزلة هارون من موسی یعنی چیست استخلفه عند توجه الی الطور
اذ قال الخلفه فی قوم و اصل این عبارت نصرت آنست که مراد این حدیث منحصرا در
اثبات بعض منزلت حضرت یارون علیه السلام و آن بعض منزلت برین خلافت و مدت غیبت
تبوک و سیاق حدیث و سبب آن بیان کنند این بعض را و این انحصار از بیان سابق معلوم شد

۱۲۱۵

پس هرگاه مراد حدیث صحیح یا حدیث بعضی دلائل آن بر سلب محو خلافت از کجا آید و تقویه بآن عاقلی
نشانده سنی و ششم آنکه از عبارت علامه خیر و وزیر کبیر محمد بن طلحه شافعی در مطالب السؤل که سابقا
منقول شده است که تلخیص منزله از موسی آنست که حضرت بارون بحد و وزیر و عضد حضرت موسی
و خیر که آنحضرت نه نبوت خلیفه آنحضرت بر قوم جنابش بود و جناب سالتاب صلی الله علیه و آله سلم
جناب امیر المؤمنین علیه السلام را از خود باین منزله گردانیده و اثبات این منزلت بارون که سنی و شافعی
صدقه و برای آنحضرت فرموده و سنی نبوت که آنرا اشتقاق فرموده و آخر حدیث بقول خود غیر از این
بعد پس بماند اصدا نبوت استثناء برای جناب امیر المؤمنین علیه السلام و آن بعد از حضرت
امیر المؤمنین علیه السلام برادر و عضد جناب سالتاب صلی الله علیه و آله سلم و خلیفه آنجناب اعلی
آنجناب یک فرسخ آنجناب بسو نکست پس چینی که این طلحه منزلت بارون را تصور بر اخوت
و عضدیت شرکت در نبوت گردانیده پس اجماع دلائل حدیث شریف سلب خلافت از جناب
امیر المؤمنین علیه السلام که سراسر کذب و تزویر است حسب افاده این محقق بخیر و وزیر کبیر و ناقد بصیر
حامد خیر باطل و خراب محض نقش بر آب و خدع سر استیلا سنی و شافعی آنکه سابقا یاد داشتی که این اصحاب
عالم که هم منزلت بارون علیه السلام در اخوت و وزارت حضرت موسی و نبوت و خلافت بر قوم حضرت
نصیر ساخته است قال فی الفصول المهمة تلخیص ان منزلة هارون من موصولات الله
علیها انه كان خاه و وزیر و عضده فی النبوة و خلیفه علی قومه عند سفرة
و قد جعل رسول الله صلی الله علیه و سلم علیا منه بهذه المنزلة قال النبوة الام الزین
عبدت اجماع که منزلت بارون و اخوت و وزارت حضرت موسی و نبوت و خلافت علی القوم عند السفر
و این بنابر امامی جناب امیر المؤمنین ثابت سوانح است پس اجماع دلائل حدیث بر سلب خلافت از
جناب امیر المؤمنین علیه السلام و حتی از صحت نداشته باشد سنی و شافعی آنکه سابقا شنیدیم که محمد بن اسماعیل

در روضه تدبیر بعد ذکر بعض تحریرات حدیث منزلت گفته و لایحه ان هذه منزلة شریفة
و در تبة علیة منیفة فانه قد کان هارون عضد موی الذی شد الله به ازده
و و ذیوه و خلیفته علی قومه حین ذهبنا جاعة و به الی سبی تم انکم سابقا و سبی
که این اخادش و شیخ و امام عالم عامل و عارف کامل جلال الدین احمد محمدی علی انقل عمره شهاب الدین احمد
فی توضیح الدلائل ظاهریست که حدیث منزلت مثبت کمالا و فضائل علی العموم و نبوت بر
جناب امیر المومنین علیه السلام و ظاهریست که نفی خلافت کمال و نصیبت پیش گنبد نبی چهل و یک
فضل بر و زبان بجا حدیث منزلت کما علت گفته بل المراد استخلافه بالمدينة حیدر
ذهابه الی یثرب و استخلفه موهار من عند حابه الی الطود بقوله تعالی و اظف
فی قومی و کبایث بنی کلامی المومنین فضیلة الاخوة و الموازنة لرسول الله صلی
علیه سلم فی تبلیغ الرسالة و غیرها من الفضائل همه مثبت یقینا کاشکوفیه
ازین عبارت واضحست که مراد از حدیث منزلت متعلق جناب امیر المومنین علیه السلام در مدینه است
و نیز ثابت شود ازین حدیث فضیلت اخوت موازرت جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم
و تبلیغ رسالت نیز از این واضحست که ازین حدیث ثابت شود فضیلت اخوت موازرت جمیع فضائل
و این همه فضائل مثبتست یقینا شکی در بی میان نیست پس هر گاه بدلول حدیث منزلت اثبات
فضائل مناقب محمد و مدح باشد توهم دلالت آن بر سلب خلافت که هرگز از قسم فضائل نیست
بلکه سلب افضل فضائل محمد مناقب اسر مغاخر و اجل و اعزست بدو نه باطل باشد و زعم و ادعا
این سلب خوار بدلول حدیث شریف صادر نشود و اگر از تنجیض مؤلف العقل یا معاند ماچین شوق
بالنزل حمل و کلمه انکه طبعی در شرح مشکوة بشرح حدیث منزلت گفته و تقریریه من جملة علم المعانی
ان قوله منی خبر المبتدأ و من اتصالیه متعلق الخبر خاص الباء زائدة کما فی قوله تعالی

خانیان و امثال امثال منو ایماناً مثل ایمانکم یعنی انت متصل و نازل
مقام منزلة هرون من منیٰ ازین عبارت آنست که تقدیر حدیث چنین است انت نازل
منزلة هارون ^{منیٰ} و نازل یعنی متصل است پس حاصل حدیث شریف این خواهد بود که تو
متصل و قریب هستی بمن مثل اتصال و قرب هارون از موسیٰ پس گاه منزلت یعنی
قرب اتصال یا سلب خلافت از آنحضرت که اصلاً مناسبی بقرب اتصال ندارد و دیگر
داخل منازل شریعت نخواهد بود و فی هذا ملحق الناطق الماهر و بتاصل شافیه کل
مکار و کماله فی الاول والاخر چنانکه نیز علامه طبری شرح مشکوٰۃ بعد عبارت
سابقه گفته و فی تشبیه وجه التشبیه میسر لم یفهم آیه رضی الله عنه فیما شققت
عنه الله علیه سلم فبین بقوله الا انه لا ینبئ بعد ان اتصاله به لیس من
جملة النبوة فبقی الاتصال من جهة الخلافه لا غایت النبوة فی المرتبة اجماع
دلالت دارد و بر آنکه حدیث منزلت دلیل قریب اتصال از جهت خلافت است مابین سبب
الاکانه لا یعنی بجهت فقی اتصال از جهت نبوت می کند پس باقی خواهد ماند اتصال از جهت خلافت
نیکی که خلافت تالی نبوت است و مرتب پس هر گاه حدیث منزلت دلیل قریب اتصال باشد و
دلالت آن بر سلب خلافت محض کنج زعم و افتعال و محتمل است و اگر گوئی که طبری بعد
سابقه برگردن باز ساخته پس استدلال بوجه آنحضرت یارون قبل حضرت موسیٰ علیهما السلام
اختلافه حیث قال ثم امان فکون حال حیوة او بعد عاتقه فخرچان نگویند بعد عملته
کان هارون علیه السلام مات قبل موثقین این نگویند حیوة عنه سیره
غیر و قبول پس جایز است که این استدلال احتیاج واضح البطلان و محض کجای و ضعیفی از
خطا و کجاست چه هر گاه تشبیه افکاره مکرره طبری مفاد حدیث منزلت تشبیه و قریب اتصال باشد

امری که منافق قریب اتصال باشد هرگز مدخلی در بطنی او نمی‌گردد و آن قریب به تخصیص خلافت
 محال است اگر چه چهل و پنجم آنکه سابقاً و نسبتی که علی قاری در مرقاة بشرح حدیث منزلت گفته
 قال الطیبی شریحه من جهة علم المتعالم قوله من خبر لابن داود و من اتصالیه و متعلق
 الخبر خالص و الباء ذالک كما في قوله تعالى (فان آمنوا بمثل ما آمنتم به) ای فان آمن
 ایماناً مثل ایمانک و یعنی انت متصل و نازل من منزلة هارون من مکه چهل و پنجم
 آنکه نیز علی قاری در مرقاة خلاص الطیبی گفته و فيه تشبيه وجه التشبيه بهم
 انه فعل الله عنه فيما شق به صلى الله عليه وسلم فيقول انه لا ينبغي
 ان اتصاله به ليس من جهة النبوة في الاتصال من جهة الخلافة لا غائله في النبوة
 في المرتبة الا چهل و پنجم آنکه ابن حجر در فتح الباری شرح حدیث منزلت گفته
 الطیبی من الحديث انه متصل بمنزل من منزلة هارون من موسى
 چهل و ششم آنکه نیز ابن حجر عسقلانی در فتح الباری نقل
 عن الطیبی گفته و فيه تشبيه به هارون بقوله الا انه لا ينبغي بعد
 فنعرف ان الاتصال المذكور بيني ما ليس من جهة النبوة
 بل من جهة مادونها و هو الخلافة الا چهل و پنجم آنکه شیخ علی
 بن احمد عزیزی در سراج منیر شرح جامع صغیر علی منی بمنزلة هارون من اخيه موسى
 یعنی متصل من و نازل منی بمنزلة هارون من اخيه موسى حين خلفه و قوله
 چهل و ششم آنکه علی عزیزی بعد عبارت سابقه گفته الا ان ملائک بنی بعد یفزل بشرح
 نافع فی الاتصال من جهة النبوة في الاتصال من جهة الخلافة لا غائله في النبوة في المرتبة الا
 چهل و پنجم آنکه شمس الدین محمد بن احمد العلقمی در کتب منیر شرح جامع صغیر در شرح حدیث

فرمود می فرمود و وجه التشبیه هم از آن جهت است که در حدیثی آمده که هر که در دنیا
الان لا یصلح بعد ان اتصاله به لیس من جهة النبوة فبقی الاتصال من جهة الخلا
لا تمانی النبوة فی المرتبة الخ یعنی ایها المسلمون در ارشاد الساری شرح حدیث من
گفته و بیان بقوله الا ان یصلح فی جهة لا ینبئ بعد ان اتصاله به لیس
من جهة النبوة فبقی الاتصال من جهة الخلا الخ و وجه استدلال باین عبارت آنست
و علقی و فسطلک و فسطلک و قاری میانه است که در استدلال عبارت طبعی که در حدیث و نیز باین
که علقی و فسطلک و علقی بعد عبارت مذکور در حدیث مذکور و اندر وفات حضرت یارون قبل
حضرت موسی علیه السلام و باین خیال تخصیص خلافت علوی بحال میخواستند که علقی بعد
عبارت شایسته گفته شود اما آن نگویند که در حیات او بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد
مات قبل مو فقیهین آن نگویند خلافت در حیات او بعد علقی و فسطلک و فسطلک و فسطلک
علی بن ابی طالب علیه السلام و علقی بعد عبارت شایسته در حدیث آن
نکون فی حیات او بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد
فی حیات او بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد
نکون فی حیات او بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد
حیات او بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد علقی بعد
بعینا تخریج این استدلال صریح الاستدلال ذکر کرده و فسطلک و فسطلک و فسطلک و فسطلک
من عبارتها سابقا و جواب این شبهه که امر آنفا ظاهر است که هرگاه این حدیث شریف حسب
الحوادث خود این حضرت را لیس قریب اتصال است امریکه نافی و متناهی اتصال باشد هرگز ربطی
و متناهی بطریق مطلوب مراد نخواهد داشت تا آن فریضه قصر تخصیص خلافت بحال حیات باشد که

والله اعلم باین همه چاره که گذر شده و در مابعد عکس می شود و شمار تو بر قاطب تحریر نکرد و ایام بلکه
باین چاره ظاهره که بر این پایه رسیده و جدا حور و قطع اصل رازی فخر هم بالغ و جود کرد و هم بلکه
احقر هم عز و دلالت این حدیث شریف تفسیر امام است از جناب امیر المؤمنین علیه السلام در بیان
و رازی هم از ایراد این حسی ظاهر الفساد خود را معذور داشته عبارت احر که سابقا
و عبارت رازی ما بعد می بیند چنانکه فخر رازی در نهانیه القول بوجوب حدیث شریف
ولا نقول انه یفید منزلة واحدة فقط بل توقفیه فی محل الحدیث علی السبب لانه
المحقق فان السبب لا یجوز خروجه من الخطاب ما عدا ما یلزمه من ان تقفوا فیما یزید علی
ظاهر است که فخر رازی حدیث منزلت اصل میکند بر سبب حدیث که آن را می یگوید
این سبب با توقف میکند و بلا شبهه دلالت حدیث منزلت بر سبب خلافت امام آخرت پس باید
که در آن هم توقف نمایند بلکه بلا حای با السنه خود را بآن الاخره بخواهد و هم آنکه فخر رازی
و جمالی از وجهین استلال حدیث منزلت که ما صغر التمسک که حدیث قطع نظر از نقل حضرت
ایمان علیه السلام بر تقدیر بقای آنحضرت بعد حضرت موسی علیه السلام اگر حضرت هارون
آنحضرت که علیه السلام باقی می ماند بلا شبهه قائم می شد مقام آنحضرت و اقرضت علی
زیر که اقرضت علیعت برای حضرت هارون ثابت است باینکه آنحضرت در بیان
شیات معیده و وارد کرده که انشاء الله تعالی ما بعد بطان سقیصال دفع وقع آن بالغ
طریق می یایم و بعد آن گفته ثمران سلیمان هارون علیه السلام لو عاش بعد من
علیه السلام لکان منقذا للاحکام و لکن لا شک فی لقائه ما باشد تنفیذ الاحکام
لانه ما قبل من علیه السلام فان لزوم من الاول کون علی بن ابی طالب علیه السلام
لزم من الثاني ان لا یكون اماما و اذا تعارضت قطعیاتین جازت شخصیت که فخر

در حدیث منزلت

بردت حضرت بارون قبل حضرت مکه علیها السلام لازم کرده که جناب امیرالمومنین علیه السلام
ملم نباشد و این لازم متعارض گردانیده باین معنی که اگر حضرت بارون بنده می بود متقد
احکام می شد و بعد متعارض مکه بنساقط نموده پس هرگاه حسب عم رازی دلالت حدیث
امامت متعارض با دلالت آن بود و تنفیذ احکام گردد بنساقط شده با وجه دلالت آن خلاف
بر جود ثبوت خلاف حضرت بارون این قبل حضرت مکه اخلافی قومی سالم از معارضه با و ظاهر
که مخاطب قصد معارضه همین جنوده پس این معارضه جوی صحت شد باشد که حسب
رازی این چه از عمل اعتبار ساقط از مقام قبول بابطال گردیده است و تعجب نماند که دعوی
متعارض را درین وجه جوی صحت نماید زیرا که متعارض فسخ است که دلالت این خبر نفی است
مسلم شود و بظاهر است که این هرگز مسلم نیست از عبارت خود رازی که در وجه پیچاده دیگر مذکور شد
ظاهر است که او عمل حدیث فسخ است پس می کند در امتداد آن توقف می نماید ظاهر است که هرگاه
در ماحد اسبب فسخ از تنفیذ دلالت آن بسلطنت است مبادی منبأ خواهد شد پس مگر دلالت
معارضه با و تنفیذ احکام خواهد شد و دیگر وجه بطلان و کجاست دلالت حدیث بسلطنت خلافت
برین پیچاده رسوم آنکه از تشبیه جناب امیرالمومنین علیه السلام حضرت بارون علیه السلام
سلب خلافت از آن حضرت بشاید این است که حضرت بارون قبل حضرت مکه علیها السلام فسخ
لزم آید که معاذا الله جناب امیرالمومنین علیه السلام بعد جناب امیرالمومنین علیه السلام
امام نباشد و بعد عثمان زیرا که حضرت بارون بعد حضرت مکه علیها السلام گاهی امام
پس تقوه باین استدلال فاسد احتیاج کاسته حقیقت نقایص و خارج معاندین منافقین با مردم
تلف و کشتن و بهای کلاه و زندقه کشادن اگر از حدیث منین هم دست بشویند از اعتقاد خلاف
جناب امیرالمومنین علیه السلام در مرتبه ایجه تبری جویند و آنچه در دل دارند صفا صفا بزرگان

و باز باین استدلال صحیح انحصار تشبیه نمایند و زبان را باین حرف ای کشایند البتة مقام سکوت
و صحت و آنچه رازی در نهایت العقول سبب ندید حصول ذبول بجواب این وجه گفته بطلان آن
یعنی استعنا در مابعد و ریاست سکنی بخارج چهارم آنکه عبد الکرم نظام الحنفی البجراجی
رساله که آنرا بالجام الرضیة موسوم ساخته بعد ذکر حدیث منزلت گفته درین ضمن هر دو احتساب
بعد اعلام نموده در جواب گفت که این حدیث چنانچه آمدی گفته صحیحست و استمساک و نکلا
حضرت علی متصل به فوات نمی غیر صریح و لو سلم که تنزله خلافت حضرت امیر در رنگ درجه حضرت
هارون مقتضای این حدیث است و غیر از مرتبه نبوت جمیع مراتب بار و بامیر محقق خیلزوان یکون
خلافة علی موقنة الى جوع البی من تلك الغزوة المستطوره كما كانت خلافة هارون
موقنة الى جوع من الطور و ايضا لم یصل الى خلافة قال هارون بعد موفلا
ان لا تصل الى علی بعد فوات المصطفی و هو خلاف مرادنا و مراد کونین عبارت صریح
ظاهر است که استدلال باین حدیث بر عدم وصول خلافت بجناب امیر المومنین علیه السلام بعد
جناب سالتماج علی الله علیه و اله وسلم سبب آنکه خلافت بحضرت هارون بعد حضرت
موسی علیه السلام نرسیده خلا مراد سنی و مراد شیعه و دوست پس حسب افتاده حسب
مخاطب مقام و همچنین رازی و اعور مقام و من بالمهم و ضایع من انتمم الا علام الله
اسلام خارج باشد که بر خلا شیعه و و حومی کنند دلالت حدیث را بر سلب خلافت از جناب
امیر المومنین علیه السلام بخارج و پنجم آنکه ابو القاسم حسین بن محمد المعروف بالراغب الاصبهانی
در محاضر گفته کان بعض الشيعة يستدل بقول النبي صلى الله عليه وسلم على
هارون من موقنة قال بعض النواصب ما نكح المنازل فان هارون كان خامو

بجواب

صحة هذا
ما جاء في هذا الخبر
الصحة من آخر الخبر
في الروايات ما فيها

من اییه و امه کان شریکه فی النبوة و مات قبله لیس شی من هذه المنازل لعلم
فلو یحق الا ان یاخذ بالحیة و اسبغ فی قوله لا تاخذ بالحقیقی و لا براسی انما یحفظه این
عادت ظاهریست که این بعضی نکتصبا انهم بغض عناد با امام الائمه الاحقاد علیه السلام
الی یوم للفتنه محمد بن زین العابدین استدلان نفی خلافت از جناب امیر المومنین علیه السلام شد
که بلکه تصریح کرده که وفات قبل حضرت موسی که برای حضرت یارون علیه السلام حاصل بود
جناب امیر المومنین علیه السلام حاصل شده و شاه صاحب بن یاصبی بغض و عناد حاکم
یا را فراتر از حد استدلان با این حدیث بر سلب خلافت از جناب امیر المومنین علیه السلام
پس در حقیقت باین استدلال صریح الا اعتلال علو مقام خود و نصب عداوت قص خاتم و لا
و اظهار بغض و عناد با فاتح باب امت زینت و مستدار شاه و هدایت علیه آلاف التحية
السلام من الملک العلام ظاهری فرمایند و چه ابله از شبه این بعضی نکتصبا اخذ حضرت موسی که
راس حضرت یارون را بر محل غیر صواب حمل کرده از ملاحظه اقوال امامیه و تحقیق فخر از تحقیق
و وجه جواب این اشکالات دارد بر این که میگوید قائل با یارون ما منع از دایم هم ضلوا ان
افصیت امری قال یا ابن اءلا تاخذ بالحقیقی و لا براسی لایة و ثانیا ان موسی علیه السلام
اقبل و هو غضبان علی قومه فاخذ براس اخیه و جرّه الیه کما یفعل الانسان بنفسه
مثل ذلك عند الغضب فان الغضبان المتفکر قد یغض علی شغفیه و یفعل ما یرید و یحرم
عن حکمته فاجری موسی علیه السلام اخاه هارون بحری نفسه لانه کان اخاه
و شریکه فصنع به ما یصنع الرجل بنفسه فی حال التفکر و الغضب و اما قوله لا تاخذ
بالحقیقی و لا براسی فلا یمتنع ان یکون هارون علیه السلام فحما من ان یوهم بنوا سبیل
من سوء ظنهم انه منکر علیه غیر معاون له فراحذ فی شهر القصة فقال انی خشی ان

برای نفی خلافت

تقول فرقت بین بنی اسرائیل و نالغاثان بنی اسرائیل کا تو اعلیٰ منجابه سوء الظن بموجب
علیه السلام ہے ان ہارون غایب غیبہ تھا والوالموسیٰ انت قتلہ فلما وعد اللہ تعالیٰ
موسیٰ علیہ السلام ثلاثین لیلۃ واثمنا عشر وکثبت فی الا لواح من کل شیء تخرج فوا
من قومہ ما رای فاخذ براس اخیه لیدنیہ فینقح من کبھیۃ الواقعتہ فجارہ
علیہ السلام ان یسبق الی قلوبہم ما لا اصل لہ فقال اشفاقا علی موسیٰ لا تاخذ
بلحیق لئلا یظن القوم ما لا یلیق بک یخاہ وشم انک ظہور مخالفت او عا دالات
حدیث منزلت بر سلب خلافت امامت از جناب امیر المؤمنین علیہ السلام باجماع شیعہ و
بمشاہدہ است کہ فقر از می آرا خود بطور عقل مقدمہ ذکر کردہ با آنکہ کا و تازی سخن پر کرد
وحیلہ بازی و سقیم سازی بنیان مرصوص از سنزلزل تو نیست کرد ناچار بخرافت ہا
بیدین کہ ناصب شیعہ و مبغض جناب امیر المؤمنین علیہ السلام دست زدہ چنانچہ بعد عبارتیکہ
در وجہ پنجاہ دوم مذکور شد و آخرش فقرہ واذ نقاضا فضا فطاست گفتہ و علیہم
ذلک ان ہارون علیہ السلام انما المرینا شر عمل الامامۃ لانه مات قبل موسیٰ
علیہ السلام واما علی رضوان اللہ عنہ فادہ لعمیت قبل النبی علیہ السلام فظہر
الفرق فجوابنا عنہ ان نقول ما ان یلزم من انتفاء السبب انتفاء المسبب ولا یلزم فان
لزم فکون ہارون منفذا لاحکام انما کان بسبب کونہ نبیا والنبوۃ ما کان حاکما
لعلی رضوان اللہ عنہ فیلزم من انتفاء ما انتفاء کونہ متولیا لاحکام واما ان لا یلزم
فقول عدم امامۃ ہارون علیہ السلام انما کان ہونہ قبل موت موسیٰ علیہ السلام
فوجب ان لا یلزم من عدم موسیٰ رضوان اللہ عنہ قبل رسول اللہ صلی اللہ علیہ وعلیہ
السلام لا یصل السبب ہون فی الخلق لا یقال انہ لا یجوز ان لا یستدل ان ہارون علیہ السلام

لجعل عمل الامامة لان هذا خلافة نفي والنفي لا يكون منزلة وانما الاثبات هو المنزلة
فلا يتناول الحديث خلافا للنفي وانما ان النفي منزلة ولكن الكلام خرج عن مخرج الفضيلة
لعل فضل الله عنه فلا يجوز ان يدخل فيه كما ما يكون فضيلة ونفي الخلافة غير فضيلة
وانما صحتها اندراج هذا النفي تحت الحديث ولكن الاجماع منعقد على انه غير داخل
فيه لان الامامة قائل بدلالة هذا الحديث على امامته واما قائل بانها كدلالة
على امامته اما القول بدلالة النفي على انه ما كان اما قد لا يقال احد بعد
الامامة وانما منعقد الاجماع لكن لو حكمنا بدلالة النفي على عدم امامته لزم ان لا يكون
امام بعد عثمان هو باطل لاننا نقول اما الاول فاجوابه ان معنى قوله انت متى
بمنزلة هارون من موسى ان حاله معي او عند كحال هارون من موسى وهذا القول
يدخل تحته احوال هارون خيرا واشيئا واما الثاني فاجوابه ان اخادة الكلام لهذا النفي
لا يمنع من دلالة النفي على الفصل ببيان ان اماما لوالي ابنه امامة بلدة معينة فقط
ولما اخر بعدة انسانا اخر تالفا لبلدة فقط فطلبنا ذلك لانسان من الامام الثاني لولاية
بلدة اخرى فانه يحسن من الامام الثاني ان يقول له اما ترضون ان تكون متى بمنزلة ابن الامام
الاول منه فهذا الكلام مع ما يفيد من فضيلة ذلك الانسان فانه يفيد نفي توليته
سائر البلاد فكذلك هنا واما الثالث فاجابه اننا لا نسلم اجماع الامامة على عدم دلالة
هذا الحديث على نفي امامته فان الجاحظ اخرج به عليه وانما لنا انعقاد والاجماع
ولكن نحن لم نذكر ما قلنا للاستدلال بل لنجمله معارضنا ان ذكره حجة حتى ينظر به
ذلك ويحذر ان يظهر الجواب عما ذكره رابعا ان من عبارات طائفة من انهم رازي ولا اجماع
بري ثم خول نفي خلافتهم في حديث بطريق دخل مقدم ذكره في مقام جوابي يستدركهم

زبان گزشتان بعد تسلیم اجماع بر عدم دلالت حدیث منزلت بر نفی امامت جناب امیر المؤمنین
علیه السلام کشاد و تحلیل عدم تسلیم اجماع با احتجاج باحاطه حدیث منزلت بر نفی امامت جناب
امیر المؤمنین علیہ السلام آغاز نموده کمال دیندار می و حرم و انصاف و مزید مجاہدت اعتصاف
جوزاف و سفساف قرار وی را بابین نموده آتجابه که رازی قبح اجماع شیعہ و سنی و تفاوت
ناصوب و جاهل کتاب بخوابد و قول شیعہ اور متضمن استدلال حدیث منزلت بر امامت جناب
امیر المؤمنین علیہ السلام بمقابلہ الحق ذکر میکند و بیان تسک احتجاج و استدلال می نماید ششم از
از خدا و رسول و حکما فحول بغایت قصو میرساند و نمی داند که هر گاه دلیل اسلام تسک را بگوید
باحتفا خواهند دید و حق او چه خواهد گفت بنزدی از فضیلت و قیام و شالوب و معاوی و
و مخاز علی و سابقا و جزنا و اول محمد حدیث غدیر شیعہ و دریا که او ناصبی معاند و طرد
و مبتدع فی الدین و خارج از زمره مسلمین و مفتری کذاب و مشکک متناهی و ناصبیت او تصریح
صریح خود شاه صاحب را حاشیه لیل ششم از دلائل حجتیه امامت جناب امیر المؤمنین علیہ السلام
و بهم ناصبیت او از تصنیف کتاب روانیه را که ابن نجیم بکرا ذکر آن در احتجاج نموده و حضرت
نہ می اندک ناصبیت آیات و که قلوب اهل ایمان ببلای حمله شاعت آن مجرزد و حسب افادہ خود
شاه صاحب کفرست شیعہ می نیز دانستی که محمد طاهر گجراتی از حضرت خطابی تصریح بلای بود
باحتفا نقل کرده و همچنین خواجہ نصر الله کابل از شیخ سلقیہ حاکم بلای نقل نموده این افادہ خطابیه را
بدل جان خرید و انرا در دلائل قاطعہ ابطال ناصبیت الحق معاذ الله من لک او کرده و ذہبی
بترجمہ جاحظ گفته قال ثعلب لیس شقة و لا مامون نیز ذہبی در میزان الاعتدال بترجمہ
جاحظ بعد نقل افادہ ثعلب بهم تصریح نموده که جاحظ از امر بدع بوده حیث قال قال ثعلب
الیس شقة و لا مامون قلت مکان من اثمة البدع و نیز ذہبی در سیر النبلا از ثعلب نقل کرده

فصل جاحظ که رازی
استدلال او حدیث منزلت
بر نفی امامت جناب امیر
تسک کرد

که بود حق جا حظ گفته ماهو بهیقه و خودی بهی در سیر افاده کرده که او ما جن بود و بر آنهم گفتا فوده
وصف قلیل الدین را هم قرین آن میسازد و نیز بعد ذکر بعض حکایات از جا حظ گفته قلت نظر
من مثالی که احاطه آن به خلق و نیز هرگاه اینج و او دوز جا حظ حاضر شد و گفت جل من اجها
الحديث جا حظ بجا ایش گفته او ما علمت کما اقول بالمشوية و ازین کلام صراحت ظاهر است که جا حظ
در باب حدیث را بمشویه ملقب ساخت و تدوین و تجمیع شان بر یکا نمود و براءت و نیز از می انانین
می جست نیز در قلیل جا حظ را در روایت حدیث و کتب غیر نزد سیر عین نیست او می اند که آنرا بقا
مؤنت تعبیر می کند و لیس هر کسیت را آنکه اگر جا حظ اکثر نقل و آیات می ساخت تا بل اسلام
در بلاد اوقت می انداخت و نیز در بهی بقول خود بل فی النفس من حکایات و لیس افساده کرده که
او را در لیس و نقل حکایات ممتعه نمی اند و بقول خود فرما جاز فی تصریح کرده بآنکه جا حظ را
مجازفت می شد و نیز از قول بهی و کلمه بغیر بد چارم و اخصر ضح است که جا حظ به عا منعه
متعلق و بدنس ضلالا متنوعه متوجه بوده الی غیر ذلک تمام سابقا و چون عبارت علام
نخبر و محقق متعدد م النظر حضرت ابن حجر عسقلانی در جمع تدوین فضایل و قبایل جا حظ
و دیگر عبارات ائمه اعلام که سابقا گذشته بلیج است لهذا درین مقام اعاده آن مناسب
قال فی لسان المیلان عمرو بن بحر الجاحظ صاحب التصانیف قدی عنه ابو بکر بن داود
فما قيل قال تعجب لیس شیفة و لا مامون قلت و کان من ائمة البیع انهم قال الجاحظ
فی کتاب البیان لما قرأ المامون کتبی فی الامامة فوجدنا على ما اخبروا به وصرت
اليه قد امر البریدک بالنظر فیها فخره عنها قال له قد کلن بعض من یرضی و یصدق
خبره خیرا عن هذه الکثیر حکام الصنعة و کثرة الفائدة فقلنا قد یزنی
الصفة على البیان فلما رايت ایت البیان قد اری على لصفة فلما فلیکها ایت

نصائح الجاحظ
مستطاب

على العيان هذا كتاب يحتاج الى حضور صاحبه ولا يقدر الى المتعدين وقد جمع استقصاء
المعاني واستيفاء جميع الحقوق مع اللفظ الجزل والمخرج السهل فهو سوق ملوك عالم
خاطر قلت وهذه والله صفة كتاب الجاحظ كلها فبالحال من اقبله على علمه قال
المستورد وفي سنة خمس وخمسين قبل سنة ست وخمسين مات الجاحظ بالبصرة
ولا يعلم احد من الرواة والاهل العلم اكثر كتبها منه وحكى يموت بن المزرع عن الجاحظ
وكان خاله ابيه دخل اليه ناس وهو على من مكانين من الاقلام الذين يشر
قال لنافي على متناخضة يتخوف من بعضها التلف واعظمها على نيف وتسعون يعني
عمره قال ابو العيناء قال الجاحظ كان الاصح من انيا فقال له العباس بن سفيان
ما متان يا ولكن تذكر حين جلست اليه تساله فجعل ياخذ نعله بيده وهي مخصوفة
عن يده ويقول نعم متاع القدرى نعم متاع القدرى فعلمت انه بعد ذلك فقلت
وحركته وروى الجاحظ عن حجاج الا عور وابى يوسف القاضى وخلق كثير وروايت
عنهم في ثناء كتابه في الحيوان وحكى ابن خزيمة انه دخل عليه هو وابراهيم
بن محمود وذكر قصه وحكى الخطيب بسند له انه كان يصلي وقال الصولي مات سنة
خمسين مائتين قال اسمعيل بن محمد الصنقار سمعت ابا العيناء يقول نا كذا
وضعا حديث فذلك وادخلنا على الشيوخ ببغداد فقبلوه الا ابن شبيه
العلمى فانه ابا لا وقال هذا كذب سمعها الحاكم من عبد العزيز بن عبد الله
الا عور قلت ما علمت ما اذا حديث فذلك وقال الخطيب هو مغموص في
دينه ذكر ابو الفرج الاصحها انه كان يرمى بالزندقة واشد في ذلك الاشعارا
وقد وقعت على رواية ابن ابي داود عنه ذكرها في غير هذا الموضع وهو

انما لونه عن جاحظ الجاحظ

كان

في الطويات قال ابن قتيبة في اختلاف الحديث فخصير الالباحظ وهو احسنهم
للحجة استنارة واشدهم تليقا لتعظيم الصغير وعظم العظم حتى يصغر
ويكمل الشيء وينقصه فتجد وترقة في الحج للعثمانية على الرافضة ومرة للزندقة
على السنة ومرة بفضل عليا وترقة يوحرة ويقول قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
كذا وينبعه اقول الحان يذكر من القوا حش ما يجعل رسول الله صلى الله عليه وسلم
ان يذكر في كتاب ذكر احد فمرفيه فيك في ورقة او بعد سطر او سطرين يعمل
كتابا يذكر فيه حج النصارى على المسلمين فاذا صار الى الرخ عليهم نورا الحجة كما
انما اراد تبينهم على ما لا يعرفون تشكيك الضعفة وبسهم بالحديث استهزاء
لا يفتعل اهل العلم وذكر الحمار لا سود وان كان ايض فتوده المشركون قال وقد
كان يجب ان يتقصد المسلمون حين استلموه واشياء من احاديث اهل
الكتاب ومع هذا الكذب لامة واوضحهم للمحدث وانصرهم للباطل قال
الندير قال الميزد ما رايت احص على العلم من ثلثه باحظوا اسمعيل القاضي والقاضي
بن خاقان قال لندير لما حكى قول باحظ لما قرأ المامون كتب قال هي كتب
الخصير صاحبها عند ان باحظ حسن هذا اللفظ تعظيما لنفسه وتفهيم ان البغ
والا فاما المامون لا يقول ذلك وحكى عن ميمون بن هرون انه قال لي باحظ
احد كتب كتاب الحيوان لابن الزيات فاعطاني خمسة آلاف دينار واهديت كتاب
البيان والتميز لابن دكاد فاعطاني خمسة آلاف دينار واهديت كتاب الفحل
والزروع لابراهيم القسولي فقبله واعطاني خمسة آلاف دينار قال فلست احتاج
شئ بضيعة ولا غيرها وسرد الندير كتبه في مائة ونبذ سبعون كتابا فمؤ

هذا هو الكتاب
الذي ذكره في
الكتاب

٥٤

محققین اساطیر دین سبیکه فضاوح و قباح ما حاطه توده توده نقل میکنند نهایت توحید
و عظمت مترقی ساخته و ظاهر است و لا کلمه النار علی العلم و النور فی الظلم که تنها با حاطه
حس اگر صد تا امثال ما حاطه می افتد اجماع اهل اسلام نماید علمی در اجماع نیست نمی اندازد
و بنیان مبنی بر حجیت اتفاق اعلام شیعه نمی سازند زیرا که این خلاف عقل است
بامر ظاهر البطلان و مثبت مذمت اصحاب اجماع که مثل این خلاف اگر از علمای سفیه هم نهند
قانع اجماع معتبر نمی تواند شد بلکه چنین خلاف قدح صحیح و طعنه صحیح در حق مخالفین ثابت می نماید
و اگر حضرات سنی را بمقابله اهل حق بنماید و محتاج بقول ما حاطه با این همه فضاوح قباح و روا
لایم آید که این حضرات را بمقابله اهل حق احتجاج و استدلال با قوال و زیلیات جمیع ملاحظه و
وسائل فساد اشرار که کاری می بینیم نیست مانند و هر چه در دل شان آید بر زبان آورند و آید
و لایرضی عاقل فضلا عن فاضل علاوه برین همه شناخت و فساد است و شناخت نیست
و مثبت و محتاج استدلال بقول ما حاطه مشابه ظاهر و مستغیر است که خود رازی بعد از اثبات
تبری و تخاصم متصل و بیزاری از اهل انقاد نماده بقول خود و ان سلنا انقصادا لاجماع و لکن
نحن لم نذکر ما قلنا للاستدلال به و قول ما حاطه از رتبه احتجاج و استدلال ظاهر فرمود
و ناهیک به دلیل ظاهر و برهان با هر که اعطای قول ما حاطه لا یصلح للاستدلال
و انه من نضج الهمم و المقال و صیغ الهذیان و الضلال و شنیع الکذب و الافتعال و یجمل
ظلم می شود که رازی حدید النظر را بعد قدح چنین اجماع قوی متمد و اتفاق متین معتبر بقول
ما حاطه فاقد البصرند است و داده تعلیق نمود از عار و شناخت و صواب و صواب و صواب
خمس در مقام اعتذار و توفیر ازین خطا صحیح الهوان و الاستدلال غریب باشد که از فایده
و مناقض نهایت عجز و انتشار و اقصای اختلال و اضطراب خبر می دهد که اولاد عا کرده که او

قول ما حذر برای استدلالی که کرده و باز افاده نموده که این قول برای آن ذکر کرده که آنرا مستحکم
گرداند بکلام شیعه یعنی ادعای اجماع بر عدم دلالت حدیث منزلت بر امامت جناب امیرالمؤمنین
علیه السلام تا که این ادعای اجماع باین قول ما حذر باطل شود پس این قول صریحست در اعتراف بطلان
و احتجاج بقول ما حذر با وصف انکار از آن قبل ازین بلافاصله چه معارضه قولی بقول غیرست
بآن متصور نمیتواند شد زیرا که معارضه بچیزی نمیتواند شد مگر استللال بآن همچنین ابطال چیزی
بچیزی مگر استللال باین بطلان این بدیهست که سفیان بن عقیل چه ما حذر و اعجاب که او را
نموده را با این تحریر و امامت جلالت منور معارضه ابطال استللال مخوم نگردید که
و صف افاده خودش این معنی را که او بقول ما حذر معارضه اجماع و ابطال آن میخواهد انکار است
بآن آغاز نموده این کلام را ازین باب مانده که کسی بخواهد حوی اجماع حقت بر وجه صلو
و زکوة و صوم و حج و سایر اعمال یا بگوید که تسلیم نمیکنیم اجماع حقت بر وجه این احکام
فلان محمد و کافر نفی و جواب این ضروریات اسلام نموده و اگر تسلیم کنیم اجماع را بر این احکام پس
ما ذکر نکردیم نفی اجماع این محمد و کافر را برای ابطال آن بلکه برای آن ذکر کردیم که این نفی را معارضه اجماع
شما گردانیم تا آنکه اجماع شما باطل شود نفی این محمد و کافر بظاهرست که این کلام مخوم
موجب غایت استحقاق تشفی اهل اسلام است فلما ما ذکره الرانزی لان تقریر الرانزی الخیر مثال
است تقریر مشابه مذوقه با نقده مطابق لم بالتقریر الخیر تقریر متامل خیر و ناقص تقریر
و مستحکمست قول رانزی لکن نحن لم نذكر اننا استدللنا بالاسلم اجماع بر عدم دلالت
حدیث بر امامت جناب امیرالمؤمنین علیه السلام صلا تسبیحی وارتباطی ندارد چه هرگاه را
تسلیم کرد که اجماع هست عدم دلالت حدیث منزلت بر امامت جناب امیرالمؤمنین علیه السلام و
پس اقامت ما حذر با وصف انکار از آن لم یکن شایسته کور اگر دید اجماع هست بر عدم دلالت حدیث

در جواب

بر نفی امامت جناب امیر المومنین علیه السلام که مطلوب اهل حق است مسلم شد و نزاع خلاف و شقاق
بر سر جمعی پس بعد از تسلیم نفوذ باینکه ما قول جا حذر را بر آسار ضد این اجماع ابطال این اجماع
ذکر کرده ایم از عجائبات مقالات و غرائب بهوات است که نظیرش کمتر بگوش کسی خورده باشد
که بعد تسلیم اجماع و جویی دیگر از انسان خودی آورد و نماند باین تناقض و تخافت همان خرافات است
که حاصل آن ابطال و قدح اجماع است اعاده میگرد و بحقیقت حاصل این کلام باین می کشد
که اگر تسلیم کنیم انقضاء اجماع را بر عدم دلالت حدیث امامت جناب امیر المومنین پس باز هم
اجماع بر عدم دلالت حدیث بر نفی امامت جناب امیر المومنین علیه السلام باطل است چنانکه
که از بی تسلیم انقضاء اجماع هم حرف بطلان این اجماع بر زبان آورده و وضاحت که بعد تسلیم
انقضاء اجماع ذکر بطلان اجماع نزل صریح است که اصلاً محصل ندارد و گمان ندارم که عاقل
کلام یک زبان آورد و در هر نقطه مناظره مقتضی آن بود که بعد منع اجماع بر تقدیر تسلیم اجماع
مفسرین اجماع بطلب دلیل بنمود و چون ظاهر است که بعد تسلیم اجماع مصدق عظیم حضرت
سید میرسد و دفع آن غیر ممکن است از بی طریق طریقه علی کش نمود و خط و خط عجیب اظهار نماید
زبان این بیان خراب است آن عاجز است یعنی بعد تسلیم اجماع عدم ذکر خلاف جا حذر را برای
بلکه ذکر آن بر آسار ضد ابطال بیان کرد و ظاهر است که ازین بر دوام یعنی عدم ذکر خلاف
جا حذر را استدلال ذکر آن بر آسار ضد ابطال اصلاً جواب کلام اهل حق حاصل نمیشود
و اگر و احتیاج اشکال نمی کشاید چه امر اول محض اشکار قبح اجماع و اظهار عدم است
جسارت و این عین تسلیم انقضاء اجماع است تا امری نماند که بعد تسلیم اجماع بپای جواب ذکر آن
توان نمود و اما امر دوم آنست که ذکر این خلا برای معارضه اجماع و ابطال آن پس این چنان نیست
سابق و نافی و منافق و منافق تسلیم انقضاء اجماع پس ثابت شد که از بی بعد تسلیم اجماع

جوابی از کلام الحق نگاشته بکلیه سبب یه عجز و پشیمانی و تکلیف حیرانی و پشیمانی اظهار فرمود
صارت خود را ایشان صنعت تعارف و تناقض نمود و کلام الحق را بعد تسلیم اجماع بی جواب
گذاشته الحاصل اذین بیان منبع البیان ظاهر است که رازی عایشان پیش و پس و پس
و اعلیٰ طالع اخته دست پاک ساخته اولاً در قدح جرج اجماع بکلام ما حفظا صبی دست
انداخته باز چون شناخت آن میر یافته قرار ازین اختیار ساخته و بعد تسلیم انعقاد اجماع
کلام مختل النظام که محیر انباشت نگاشته در عبارتی مخمکه سطر بیست و شش است
و در لعل و بیعت نهاد و آن برین فرج و انکار و نزل و تدبیر با خلل و عدم ارتباط و فرج
و اختلاط نهایت شناخت خطا عتاجی با حفظ ظاهر و صحت است چگونه چنین باشد
مالا نکه احتجاج باین حدیث بر امامت جناب امیر المؤمنین علیه السلام مستلزم نفی امامت
آنحضرت بعد عثمان و هو مرجع البطلان و محض الناصبیه و العبد طلع الله السعای چون
منازعت زانیت و قوت و خصما این اشکال عظیم اخصال مخبر ظاهر بود و رازی سلیط اللسان
با این همه تطویل و اشباع شیع و اطناب اسباب تشویش بر نهایت اختصار تحمل اقصا
کرده و صلیحت و را بهمالی احوال و اخصال دیده بر کمر و جیره و بهذا نظر الجواب عا ذکر و
رابطا انضمام و اصولا و جطور جواب این اشکال بیان کرده مالا نکه بر ظاهر است که این
سبب جواب این اشکال ظاهر نمیشود زیرا که خلاصه آنچه از قول او و این سلمنا انعقاد اجماع
ظاهر می شود و اولیست آنکه او احتجاج با حذر را باین حدیث بر لطف امامت جناب امیر
علیه السلام بر آنست لایق کرده و دوم آنکه این احتجاج را بر آنست اجماع البطلان آن
نموده و ظاهر است که این بر دو امر اصلا جواب این اشکال ظاهر نمیشود اما اول پس ظاهر است
که حاصل آن تبری و تخاصی از استدلال و احتجاج با حذر است و نهایت واضح است که

این تبری تخاشی نهایت قوت غایت اشکال البته ثابت میشود چه غرض از وجه رابع که فخر کرد
نظور جواب آنرا بکلام خود روشن نمیشود آن اینست و آن سلبنا صحیح اندراج هذا
تحت الحديث ولكن الاجماع منعقد الخ اثبات این معنی مست که این حدیث دلالت بر نفی است
جناب امیرالمومنین ندارد و این باید و وجه ثابت کرده و وجه اول نفی قائل برین قول غیرستین و
توجه دوم اثبات استلزام این قولی مذکور صاحب سیدین یعنی نفی امامت جناب امیرالمومنین
علیه السلام بعد عثمان هم پس تبری از استدلال و احتجاج با احتجاج با حفظ باین حدیث بر نفی است
جناب امیرالمومنین علیه السلام نباید مرام اهل حق نیست نه جواب ایشان چاین تبری تخاشی و لا
در دبر آنکه این احتجاج نهایت شفع و قطع و باطل و فاسد است که قابلیت متکلف استدلال
ندارد و همچنین مطلبی است پس باین کلام جواب کلام اهل حق که در آن استلزام قول بدلت
این حدیث بر نفی امامت جناب امیرالمومنین علیه السلام مذکور صاحب بیان کرده اند بگز
ظاهر نمیشود آری تأیید قسید تصدیق آن البته ثابت میشود پس ظاهر حضرت را که
تأیید اجواب نام نهاده و لا مشاقه فی الاصطلاح آما مردوم یعنی ذکر احتجاج با حفظ
برای معارضه و ابطال اجماع پس لا یر ظاهر است که خیال معارضه و ابطال باغ
انکار و رد استدلال خیال محال است چه هرگاه استدلال با احتجاج با حفظ نگردد با معارضه
کلام اهل حق هم و ابطال آن با احتجاج با حفظ ناممکن است چه معارضه و ابطال بغیر استدلال
و جی از امکان صحت ندارد و هرگاه استدلال مفقود باشد بنا بر معارضه و ابطال باغ
و خود بخود از هم خواهد پاشید و ثانیا ظاهر است که ذکر احتجاج با حفظ برای معارضه و ابطال
اجماع امت بر نفی لالت حدیث منزلت بر امامت جناب امیرالمومنین علیه السلام اصلا
بوجه رابع مناسبی ندارد زیرا که وجه رابع را خود را ندی بعد تسلیم عدم اجماع بر نفی لالت

حدیث بر قامت جناب امیر المومنین علیه السلام نقل کرده است قال و این سلمنا عدم
الاجماع و لکن بحکمنا بعد کشته شدن امام حسن و امام حسین و عقیقه
پس اگر بغرض محال این احتجاج برخلافت با حفظ معارضه که دو باطل شود باز هم جواب این کلام
ظاهر نمیشود چه بنا آن بر این است که حسب نقل خود رازی این کلام بعد تسلیم عدم
پیوسته باید دانست که فخر رازی بعد این اجمال و اجمال در نهایت العقول و جوابی که از شما
از مصلحت است جناب امیر المومنین علیه السلام بعد عثمان فرموده است و ایضا
فلو استدللنا بالجبر فامامة علی بعد عثمان انما تثبت بااختیار و لیس الامر كذلك
فی حق هارون علیه السلام فلا یقتادله الحدیث و ایضا فلو تناوله لکل انان
خرج هذه الحالة عن عموم النص لیل و یقی ما قبل وفاة عثمان فلو تناوله لکل انان
ظاهر لا یتقی خلاصه جواب اول اینست که اگر استدلال کنیم بحديث منزهت بر نفی امامت
جناب امیر المومنین علیه السلام پس امامت آنحضرت بعد عثمان ثابت نشده و مگر با اختیار است
و امامت حضرت یارون علیه السلام با اختیار است فی بود پس حدیث منزهت امامت
حضرت امیر المومنین علیه السلام را بعد عثمان مقنن نشود و انتحی محصله و این کلام از
غرائب افادات و عجائب بغویست چه برگاه امامت حضرت یارون علیه السلام با اختیار
است نباشد بلکه نص حضرت موسی علیه السلام باشد که ما هو الواقع پس چون حضرت
امیر المومنین علیه السلام منزله حضرت یارون علیه السلام مفید ثبوت امامت کن حضرت
بنص خواهد بود نه با اختیار است و علاوه برین غرض معترض که این واضح نیست که اگر بعد
نشیل حضرت یارون امامت را بعد حضرت موسی علیه السلام استدلال کنیم بر امامت حضرت
امیر المومنین علیه السلام درست شود لازم آید که حضرت امیر المومنین علیه السلام بعد عثمان

در جواب این که از ادعای
آنجا که جناب امیر المومنین
علیه السلام بعد عثمان
امامت حضرت یارون
علیه السلام را با اختیار
است نباشد بلکه نص
حضرت موسی علیه السلام
باشد که ما هو الواقع
پس چون حضرت
امیر المومنین علیه السلام
منزله حضرت یارون علیه
السلام مفید ثبوت
امامت کن حضرت
بنص خواهد بود نه با
اختیار است و علاوه
برین غرض معترض
که این واضح نیست
که اگر بعد نشیل
حضرت یارون امامت
را بعد حضرت موسی
علیه السلام استدلال
کنیم بر امامت حضرت
امیر المومنین علیه
السلام درست شود لازم
آید که حضرت امیر
المومنین علیه السلام
بعد عثمان

هم امام نباشد اصلاً خواه بنفس باشد خواه با اختیار است چه حضرت یارون بعد حضرت موسی
اصلاً نام نشد و در مرتبه اولی خود مرتبه را به بنفس و نه با اختیار پس کجا پس قبح اول فایده این معنی که
امامت حضرت یارون علیه السلام با اختیار نبوده حدیث منزلت امامت جناب امیر المومنین علیه السلام
بعد عثمان که با اختیار است بوده متنازل نخواهد شد اصلاً بطبیعی مقام ندارد چه تنازل اگر باشد
اراده کرده پس ما نحن فیہ اصلاً مناسبتی ندارد و ما خود قائلیم که حدیث منزلت مثبت خلافت
حضرت امیر المومنین علیه السلام در مرتبه است که با اختیار است بوده حسب ابراهیم الخافق نسبت چه
حضرت یارون تقدیر حیات بعد از کماله السلام بنفس میباید با اختیار است و نیز بلا فصل حاصل
میباشد طفل باشد اجنبی اگر غرض از بی آنست که بر تقدیر تعیین منازل اراده متنازل شسته و منفیه
اما صریح بی آنکه اولاد اول نفی خلافت منصوب حضرت امیر المومنین علیه السلام لازم می آید
خلافتی که با اختیار است باشد پس بطریق ممکن همانست چه خود شنیده باشد عاقل قبول خود
و بلا القول داخل تحت احوال یارون نفی او اشیا نامیده احوال منفیه را هم داخل ساخته و ظاهر است
که نفی خلافت علی الاطلاق خواه منصوب باشد خواه با اختیار است در این احوال داخل است چه حضرت
یارون یا بعد حضرت موسی علیهما السلام اصلاً حاصل نشده نه بنفس و نه با اختیار پس اگر احوال
منفیه حضرت یارون علیه السلام داخل حدیث منزلت میماند بلا شبهه نفی خلافت علی الاطلاق
در این حدیث داخل شود آنست که نفی خلافت است علی الاطلاق از جناب امیر المومنین علیه السلام
خواه خلافت بنفس باشد خواه با اختیار و اخرج خلافت با اختیار از منازل منفیه انکار بداهت و
مصادقت صراحت آری اگر مراد احوال مثبت باشد البته در این احوال مثبت خلافت با اختیار است
منازل حضرت یارون علیه السلام نیست آن بر اهل سراسر سودمند و نافع و بر اهل بی اهل
و سمر نافع است با جمیع اهل بی اهل و سمر نافع و نافع و بر اهل بی اهل و سمر نافع

باید و تحقیق خود حاصل و دایسته و فصل و امانت ایشان باید رسید که هرگاه اهل حق اثبات محکم
امیرالمومنین علیه السلام حدیث منزلت خواهند و عموم منازل را تقریرت مسدود و ذکر کنند باو
تصحیحات آنکه اصول شان هم مثبت نیست را می منع این عموم برخیزند و شاه صاحب باو عا ازوم
معصوم بر تقدیر عموم خاک نهالت بر سر اسلا خود بیزند و رازی چندان مستغرق اثبات عموم
استغراق کماله و انواق شود که منازل تقریر اهل منازل را رومی سازد و هرگاه آفت عظیم
این عموم موهوم بر سر اورسد اعنی انحصار اهل نهالت است و این معادریان جناب امیرالمومنین
تأیید کرده و ازین عموم قول نکول و صدور اختیار سازد و منع اهل منازل خلا غیر منصوص در نزد
دلیله برای این منع ندارد و از لزوم کذب که بر تقدیر عموم مدعا اهل بسبب وج بعض منازل شاه صاحب
الذم کرده و اند حساب بر ندارد و اما جواب دوم پس کاکه مخالفت ان ظاهر است چه بعد اعتراف تمام
منازل جمیع حالاً بعد فوات سر کائنات علیه آله الا ان التحیات اخراج با بعد زمان و مثال دلیل
مستند دلالت حدیث بر نفی امانت آنحضرت زیرا که خصم نیز همین کلام اعاده خواهد کرد که فرض
کردیم که حدیث شریف متناول منازل منیه حضرت با وون علیه السلام است لیکن بعد از
حاصل امانت بدلیل غلط است پس عارضه که رازی بر انگخته باطل و از طبع صحت باطل و تخیل
جلیس چون فخر رازی بر مقام با محتاج با حظ و نفی امانت جناب امیرالمومنین علیه السلام نیست
چنانچه سابقاً تقدیر او درین حدیث در دست است و اخذ از درین مقام هم مثل سابق
مقالات با احتکاک ان تفضیل اهل بیت علیه السلام بر سایر ناس با مانع و جوه و حسن طرق است
نذکور می شود پس باید دانست ابوحنیفه بر این معنی علی المحصری المالکی در زهره الاحادیث
و ثمر الالباب گفته فصل کابن عثمان عمرو بن عثمان الحارثی که قولش بنی هاشم قد عمر
الناس کیف کرد و قش و سخا و هاه کیف عقولها و دها و هاه و کیف یا هاه و کا و هاه

وكيف يستقامون ويبرها وكيف يبارها وتحسبها وكيف حاجتها إذا
 الحيرة وحدة أذهانها الذل كل جديد كيف صبرها عند اللقاء وشبابها في اللام
 وكيف فلوهاذا السفس الغد وكيف جودها إذا احتاج المال وكيف ذكرها إذا
 غدت قلة صندودها عن حمة القصد وكيف أقرارها بالحق صبرها عليه وكيف
 وصفيها إلى مدعاؤها إلى كيف ساحة أخلاقها وصوتها لأعراقها وكيف
 قد يمر عهد يثمر وطير يثمر تليدهم وكيف أشبهه علانيتهم سرهم وقولهم فعلهم هل
 سلامة صدد لحد علم على قد بعد غدق وهل غفلت لاف ونن صدق
 خطه وهل ظنه ألكيفين غيره وقال عمر ابن الخطاب لا تنقع بعقله حتى تلقع بظنه
 قال الحسن بن حجر لا لعل الذي يظن بك الظن كان رأى قد سمعاه وقال آخر
 ملج نهم آخر ما زن فصيح حديث الغائب وقال بلعاء بن قيس وابي صواب
 الذي أحل له أن يطاش ظن الموم طاشت قلادة بل قد علم الناس كيف جالها
 وقوامها وكيف غاؤها وماؤها وكيف سرورها وبهايتها وكيف بيانها جهاها
 وكيف تفكيرها وبهايتها فالعرب كالبدن قرين روحها وقرين روح وبنو حكا
 سرها وليها وموضع غايها الدين الدنيا منها وهاشم ملح الأرض وزينة
 الدنيا وحنى لعالم السامر الأخصر والكاهل الأعظم ولباب كل جوهر كريم
 وسر كل عنصر شريف الطينة البيضاء والمغرس المبارك والنصاب الوثيق
 ومعدن الفهم وينبع العلم وثلان والحضاب في الحمر والسيف السام في العزم مع الكنا
 والخزم والفتح عن الجرم والقصد بعد المعرفة والفتح بعد المقدرة وهم الألف المقدم
 والسمام الأكرم كالماء إلى الألف نفسه شيء وكما الشمس التي لا تضيء بكل مكان كالألف

بالتقصان كما نفهم للحيران واليارح للضمان ومنهم القائلون لا طيبان والبطلان الشبهان
واسأل الله ذوالجنان حين ذوقتها وسيد الوادي سائى الحجج وخالص البطا والحق
والحبر ولا تصار انصارهم والمهاجرون من هاجر الفهم ومهم الصادق من صديقهم والحق
من ق بين الحق والباطل فهم والحوارى حواريهم ذوالشهادتين كانه شهد لهم ولا خير
لا لهم وفيهم وصيهم ايضا اليهم كيف لا يكونون كذلك وهم سول رب العالمين
واما اولاد اولاد الاخيرين فخير من خيرا المسلمين خاتمة النبيين الذي لم يولدني نبوتهم الا بعد
التصديق به البشارة بحبيته الذي علم رسالته ما بين الخافقين والظاهر الله
على الدين كله لو كره المشركون **نجاه** ونعم انك عهد الجبر ومضى كقوله انك
عزلة هارون من سوكايتنا والامثلة ثابتة منه ولا يدخل تحت منزلة مقتد
لان مقتد ليس حاصل لا يجوز ان يكون منزلة لان صفة بانه منزلة يقتضيه حصوله
وجه مخصوص لا فوق والمقتدين ان يكون من الباب الذي كان يجب بحالة على
الذي قرأوا ولا يجب في الايجلا يدخل تحت الكلام ويبين صحة ذلك ان قولنا
عزلة هارون من سوكايتنا منزلة هارون من سوكايتنا منزلة هارون
فكيف يصح ان يدخل في ذلك المقتد وهو كقول القائل حقا على مثل حق
فلان على فلان حينئذ عندك مثل حق فلان الى ما شاكل خلاك في انه لا يتناول
الا امرا معروفا فاصلا واذا ثبت ذلك فلان ان ينظر فان كانت منزلة هارون
من سوكايتنا معروفة حملنا الكلام عليها ولا واجب التوقف كما يجب مثله فها مثلنا
من الحق والحق ويجب ان تنظر ان كان الكلام يقتضيه الشمول حملناه عليه فالأ
وجب التوقف عليه لا يجوز ان يدخل تحت الكلام ما لم يحصل له من المنزلة البتة وقد

١٢٠

١٥١
١٩٥

هو الذي هو في نفسه
 لا يثبت في نفسه
 في نفسه

من ان يوصف بالمقدور ان يكون مع ما يشار اليه ويشبهه
 لانه اذا صح وكان مع كونه مقدرا معلوما حصوله وجوبه عند وجود شرطه
 فلا شارة اليه صحيحة التعريف فيه حاصل قد غيبنا ما ذكرناه في الدليل لانه لو كان
 لاحد من غير دين مشروط بحجب في وقت من غير قبل ثبوته وحصوله لان يقع
 الاشارة اليه ويحمل غيره عليه ولا يمنع من جميع ذلك فيه كون منظره متوقفا
 ويوصف ايضا بانه دين في حق ان امر يكن في الحال ثابتا وما يكشف عن بطلان
 قولنا ان المقدور ان كان ما يعلم حصوله لا يوصف بمنزلة ان احداثا لوقا
 فلان منى بمنزلة زيد من عمرو في جميع احواله وقد علمنا ان لا يقد بلع من الاخصا
 بعمره والقربى من الزلف عند ذلك حد لا يسأل عنه شيئا من امواله الا اجابة
 اليه بذلك لان المكشبه حاله بحاله ان صاحب درهما من ماله او ثوبا لوجب
 عليه ان كان قد حكم بان منزلته منه منزلة من خرج كرفاهه ان يبذل لسلطان
 لم يكن وقع من شبهه حاله به مثل ذلك والمثلية بعينها ولم يكن للقائل ان
 حكمت قوله ان يمنع من الزعم والثوب بان يقول اني جعلت ذلك منازل
 فلان من فلان ليس في منازل له انه سأل في درهما او ثوبا فاعطاه
 بل يعجب عليه جميع من سمع كلامه العظيمة من حيث كان المعلوم من حال
 من جعل له مثل منزلته انه لو سأل في ذلك كاسا ل هذا اجيب اليه ليس
 يلزم على هذا ان يكون الصلوة السادسة وما اشبهها من العبادات التي لا
 الرسول عليه السلام علينا لوجب ما يجرى عليها الوصف لان بانها من شرع
 لانه لم يحصل لها سبب وجوب استحقاق بل سبب وجوبها مقدد كما انما مقدرة

وليس كذلك ما اوجبنا لاننا لا نصف بالمنزلة الا ما حصل استحقاقه في سبب وجوب
لوقال صلوا بعد سنة صلوة مخصوصة خارجة عما يعرف من الصلوات كما
ان يقال بل وجبان يكون تلك الصلوة من شرعه قبل حصول الوقت من حيث ثبتت
سببه جوها وبمثل ما ذكرناه سقط قول من يقول فيجب على كل مكمل ان يكون كل احد
منا اما على سائر الاحوال التي يجوز على طريق التقدير ان يحصل عليها مثل ان يكون
وصيا الغيرة وشر يكال الى غير ذلك لانه على طريق التقدير يصح ان يكون على جميع
هذه الاحوال لوجود اسبابها وشرطها وانما المراد من جميع ما عددناه لما قدمنا
ذكره من اعتبار ثبوت سبب المنزلة واستحقاقها وجميع ما ذكره لم يثبت له سبب
استحقاق ولا وجوب ولا يصح ان يقال انه منزلة ثم يقال له ما يحتاج الى مضائق
فوصف المقدمات بمنزلة وكلامنا يتروى وينظم من ذلك لان ما عليه امر في وقت
من استحقاق منزلة الخلافة بعد وفاة موسى عليه السلام افا كان ثابتا في احوال
حيوة مع ان يوصف بانه منزلة وان لم يرجع صفا لخللا بعد الوفاة بانها منزلة
في حال الحيوة لان التصرف في الامور المتعلقة بحال مخصوص غير استحقاقه لاحد الامور
منفصل من الاخر واذا ثبت ان استحقاقه لخللا بعد الوفاة يجري على ما يوصف
بالمنزلة ووجب حصوله لأمير المؤمنين عليه السلام كما تحصل له في وقت
الخلافة بعد النبي صلى الله عليه وآله وسلم لقام شرطها فيه الا ترى ان وجوب
الغيرة جعل اليه التصرف في امواله بعد وفاته بحيث ذلك بشرط الوفاة
وكذلك من استخلف غيره بشرط غيبته عن بلده ليكون نائبا عنه بعد الغيبة
له هذه المنزلة عند حصول شرطها في حال التصرف والقيام بالامر المفوض غيره

استحقاقه في كل وقت
حضرته في كل وقت

استحقاقه ولو ان غير الموصي والمستحق قال فلان من فلان اشار الى الموصي الموصى
اليه لوجب ان يثبت له من الاستحقاق في الحال انصرف بعد ما اوجبت له الالة
ولم يكن لاحد ان يتطرق اليه منع هذا المنع من انصرف في الخلق الى حال فاته من حيث
من حيث لا يوصف انصرف المستقبل بالآلة منزلة قبل حضو وقته ولا من حيث كان
شبهت حاله به لم يبق بعد الوفاة لو قلنا انه لم يبق فان قال صاحب الكتاب
ما ذكرتموه لان انصرف في مال الموصي والخلق لم يستحق في حال الغيبة ولو ان
لم يكن انا حاصلين في حال الخطاب لم يوصف باها تمام منزلتها فيما يتضمها من الوفاة
والاستحقاق للموجبين لاستحقاقها يثبت في الحال بوصفها بالآلة منزلة قلنا وهكذا
نقول ان الغيبة اوجبت من منازل هارون من مو علي ما السلام لا مير المومنين
عليه السلام حرفا شرفا وليس له ان يخالف في ان يستحق هارون في حال مو علي
بعد الوفاة كان حالا في الحال ان كلامه في هذا الفصل مبني على تسليم وان كان
قد خالف في ذلك في فصل ستانفيا مع الكلام عليه فيما بعد وقد خرج مو
من كلامه الاله حكينا به تسليم هذا الموضع كانه بنى الفصل على ان الخلافة
لوجبت بعد الوفاة حسب ما نذهب اليه لم يوصف صفها قبل حصولها باها تمام
ولو كان مخالفا انما ما يجب ان يحصل لاستغنى بالمنازعة عن جميع ما تكلف
فقد بان من جملة ما اوردناه ان الذي قد رجع من ان الخبر لم يثبتنا والى المقعد
لم يكن عنه شيئا لا تامع تسليم قد يثبتنا صحة مذهبا في تاويله ان كلامه
اذا صح لم يكن له من التأثير اكثر من منع الوصف بالمنزلة ما كان مقدرا
وليس يغير من حيث هذا الخبر الى الفصل لا متناع من وصف الخلق بعد الوفاة

بأنها منزلة قبل حصولها اذا ثبت لها انها واجبة مستحقة وان ما يقتضيها يجب
وصفه بأنه منزلة وقوت وجوده متانت نزالت این تقریر مستحق حضرت هارون خلاف
حضرت موسی علیهما السلام منزلة ثابت است کو حصول تصرف منزلة مقدرة یا بشایستگی
که خبر از وی نقل کرده و بجز این خبر مستحکم است از در نهایت العقول و تقریر استدلالی
منزلت بریاست جناب امیر المؤمنین گفته الشان ان لا ندعی خلافة هارون لموسی
عليهما السلام بل نقول ان هارون كان في مكانه بموسى عليهما السلام في الرسالة
فلا شك انه لو بقي بعد وفاته لقيام مقامه كونه مفترض الطاعة وذلك لبقاء
كاف في المقصود لانه لما دل الحديث على ان حال علي كحال هارون
في جميع المنازل كان من منازل هارون استحقاق القيام مقامه في وجوب الطاعة
وجبان يكون على ذلك ولا معنى للإمامة الا ذلك لا يقال الحديث
لا يتناول الا المنازل الثابتة دون المقدرة و امامة هارون بعد موسى عليهما
ما كانت حاصله بل كانت مقدرة فلا يتناولها الحديث لا نقول استحقاق
هارون القيام مقام موسى عليه السلام بعد وفاته منزلة ثابتة في الحال ان
استحقاق الشيء قد يكون حاصلًا وان كان المستحق متاخرًا و در مقام جواب خبر در رد
این را عنی لا نقول استحقاق هارون القيام مقام موسى عليه السلام بعد وفاته
منزلة ثابتة في الحال كما لا يخفى على ناظر نهاية العقول شبهات دیگر که تقریر
افترض طاعت و لم ذکر کرده رکاست و هر آن که بخواهد مابعد تفصیل تمام دریافت یکنی
بیجا و وشم آنکه قاضی عیاض اخبار و منشی گفته علیاته لوجعل ذلك دالة على ضد
ما قالوه بان يقال لم يكن لهارون من موسى عليه السلام منزلة الامامة بعد

این تقریر مستحق حضرت هارون
که خبر از وی نقل کرده و بجز این خبر
مستحکم است از در نهایت العقول و تقریر
استدلالی

اللیتة فجب اذا كان حال علي من النبي صلى الله عليه وسلم حال هارون من موسى
لا يكون اماما بعده لكان اقرب مما تعلقوا به لا تخم مواثبات منزلة مقدرة
حاصلة بهذا الخبر فان سماع الخبر لا وسامع من جعفر ان يدان الخبر يتناول نفي الامام
بعد الرسول عليه السلام من حيث لم يكن ذلك لهارون عليه السلام من موسى
بعده ومضى قالوا ليس لك مما يبعدك من المنازل فبتنا وله الخبر قلنا بمثله في المقام
الذي ذكره ازين عبارات ظاهرست كما اذا سناول ابن خبر نفي امامت رابرة بعد
اثبات منزلت مقدرة است پس معلوم شد که دلالت آن بر نفي امامت حقيقة ثابت
قاضی خبر بر سبیل فرض و تقدیر از جانب الغیر الزامی آن کرده بر ظاهرست که زعم
الزام محض خیال ناتمام و توهم مختل النظام است چنانچه از ارشاد با سداد جناب سید مرتضی
طائفة و در جمیع آیین ظاهر می شود پس چنانچه در عو می دلالت حدیث بر امامت حسب
قاضی انقضای حجت از تحقیق ندارد همچنان چلی را الزام بر آن تصورست که در متدلل
البحر و این استدلال قی ظاهر و وضع سخنست پیچیده نهیم آنکه جناب سید مرتضی
وارضا و ارشاد فی بحار کلام عباد الجبار که منقول شد فرموده فاما اذا عاوه اقصاه
لنفي الامامة من حيث لم يكن هارون بعد وفاة موسى اماما و جعله الله لم
بمكة الصفة منزلة فبيد من القوابل ان هارون ان لم يكن خليفة لم
بعد وفاته فقد لنا على الله لو بقي خلفه في امته وان هذه المنزلة وان كانت
مقدرة تصح نعت في منازلة ان المقدور لو تسامحنا بانه لا يوصف بالمنزلة
لكان له من ان يوصف ما هو عليه من استحقاق الخلافة بعده باق منزه
لان التقدير وان كان في نفس الخلافة بعده فليس هو في استحقاقها وما يقتضيه

عبد الجبار و ثلاث حدیث
نیز در کتب خلافت بر سبیل
الزام وارد کرده و بر سبیل تحقیق

و جویها و اذا ثبت خلافها الواجب فی شکی حال محال و جعل له مثل منزله اذا
 بعد الوفاة ان یجب له الخلافة و لا یقدم فی ثبوتها انما الترتیب لها من بعد
 الوفاة شصتم آنکه نیز جناب سید مرتضی ^{تقریر} ثانیة بحجاب عبد الجبار گفته و لو كان ما ذکر
 صحیحاً الواجب فی حال لو کیله اعطی فلان فی کل شهر اذا حضره دینار انما قال
 فی الحال و بعد ما عدة و اتزل عمر و منزلته ثم قدرنا ان المذکور الاول محض
 المأمور و لیه عطية لم یقبض ما جعله له من الدینار ان یجعل الوکیل ان کان لا یعمل
 ما ادعاه صاحب الکتاب آخر المذکور الاول طریقاً الی حرمان الثانی العطية و ان
 یقول لماذا کنت انما انزلت منزلة فلان فلان لم یحصل له عطية فیحرج ان
 لا یحصل له البضا و فی علمنا بانه لیس للوکیل لا غیره منع من ذکرنا حاله و لا
 ان یعمل فی حرمانه مثل علی صاحب الکتاب لیس علی بطلان هذه الشبهة ^{على}
 ان النفع ما جرى مجراه لا یصح وصفه بانه منزلة و ان صح وصفه المقدر
 مجری الاثبات بذلک و اذ کان سبب استحقاق وقوعه ثابتاً الا ترى انه لا یصح ان یجری
 احدنا فلان متى بمنزلة فلان انه لیس باخية لا شریکة لا وکیل و لا فيما جرى
 مجراه من النفع ان صح هذا القول فما جرى مجری المقدم من انه اذا شفع الیه
 شفاعة اذ اساله اعطاه لا یجعل حداته لم یشفع اذا کان من لو شفع لیشفع
 منزلة یقتضی فی حاله مثل منزلته الا فیما شفاعة شصت یکم آنکه شاهد
 باین همه تجرد و مهارت حدیث کثرت اطلاق طول باع و در حدیث و تفسیر و فنون اویسی
 علوم عربیه تا حال این همه استند اند که معک لفظ منزلت چیست و اگر رجوع بکتاب لغت می آورند
 هرگز پیرامون این استدلال باطل و محال نمی گردیدند پس چنانچه از افادات قسری حدیث و غیر

برند اشتقاقی این مقام است و تنبیح محاورات حسب و با خود را غافل ساختند و اگر
تقلید غیر سدید را زنی اعور و امثال شان سزاواراقتند ابو نصر سلیمان بن حماد جوهری در
المنزلة المرتبة لا یصح استنزل فلان ای خطا عن وجهه این عبارت ظاهرست
که منزله بمقام مرتبه است و مرتبه با خود است از رتبه توبیای معنی شست جوهری صحیح گفته الرتبة
المنزلة و کلا المرتبة قال لا یصح المرتبة الموقفة و هی اعلى الجبل قال الخلیل المراتب
فالجبل الصفاة هی الا علام التي ترتب فیها العیون الرقباء و نقول ثبتت
ترتیباً و ترتب الشئ ترتباً ای ثبت یقال ترتب کوب الکعب انتصب انتصابه
و امرایک دائر ثابت و جمیعاً له بن محمد بن یعقوب فیروز آبادی در غار من گفته ترتباً
ثبت و امرایک کتر ترتب ترتبه انا ترتیباً و الترتیب کقصد و جندب الشئ المقید لثابت
و جندب الا بد و العبد الشئ الثواب یقف و کذا جا و الترتیباً جمیعاً و الترتیباً
کطوطیة ای شبه طریق بطوئه و الرتبة بالقیم و المرتبة المنزلة و محمد بن عمر
در صراح گفته رتبة پایه مرتبه کذا هو الی ان قال یقال ترتباً ای ثبت و ترتباً کوب
الکعب ای انتصب انتصابه امرایک ای دائر ثابت و امرایک ترتباً علی تفعل یفعل
و فتح العین ثابت هرگاه مرتبه یا خود باشد از رتب معنی ثبت پس امر غیر ثابت
مرتبه افضل نباشد و چون منزله بمعنی مرتبه است لهذا امر غیر ثابت از مدلول منزله بیرون خارج
و ظاهرست که نفی خلافت و امامت را امر ثابت نتوان گفت پس نفی خلافت هرگز مدلول
مرتبه و منزله نباشد و مبارک بن محمد المعروف بابن الاثیر الجزیری در نهایه گفته و فی
من مات علی مرتبة من هذه المراتب عطف علیها المرتبة المنزلة الرفیعة
اراد بها الغزو و الحج و نحوهما من العبادات الشاقة و هی مفعلة من ترتب اذا
انتصب قائماً و المراتب جمیعاً او محطای غیر معنی جمع البحار نقلها عن النهایه گفته و فیها من مات

نقل من قوله حسب المراتب
لنویس في لالت شوار و
المرتبة المنزلة

علم مرتبة من هذه المراتب بحيث عليها المرتبة المنزلة الرفيعة اراد بها القوة
والج وفوقها من العبادات الشاقة وهي مفعلة من حيثها التصديقان
انين عبارت وضحت که مرتبه بمعنی منزله رفيعه است و چون صحاح منزله را بمرتبه تفسير کرده
ظاهر شد که در مدلول منزله تحت ما خود است پس لفظ منزلت نفی امامت را که اصلا در تحت
در ان نیست هرگز شامل نباشد و نیز در مجمع البحار کتب صحاح انزلوا الناس منازلهم ای اگر
کلا على حسب فضله و شرفه فلا تتواووا و اهل البيت ضيع و شريفه و خادمه و مخدوم
و در بعضا بعضی حرفی بعضی از این عبارت وضحت که مراد از منازل در حدیث انزلوا الناس
منازلهم مقامات فضل و شرف است پس هر و جمیع منازل را در این حدیث مخصوص
بمقامات فضل و شرف خوانند نه همان چه بعینه لفظ منزلت حدیث مختص بفضل
شرف خواهد بود و چنانچه لفظ منازل غیر فضل و شرف را متناوین است همچنین لفظ
منزلت هم غیر شرف و فضل را شامل نخواهد شد پس نفی خلافت و امامت که هرگز شرف و
فضل نیست مدلول لفظ منزلت نباشد و در قاموس منزله را بدرجه تفسیر کرده و حیث قال
و المنزلة موضع النزول و الدرجة و مراد از درجه منزلت رفيعه می باشد چنانچه ابو القاسم
حسین بن محمد بن الفضل الراغب الاصفهانی در مفردات گفته الدرجة المنزلة لكن
يقال للمنزلة درجة اذا اعتبرت بالصعود و دونها امتداد على البسط كدرجة
السطح و السلم و يعتبر بها عن المنزلة الرفيعة قال الله تكامل الرجال على درجات
يعني بالرفعة منزلة الرجال على العقل و السياسة و نحو ذلك و من المشار اليه
بقوله الرجال قوامون على النساء بما فضل الله بعضهم على بعض این عبارت
ظاهر است که تفسیر کرده می شود بدرجه از سنن زکریا رفيعه و چون قاموس منزله را بدرجه

تفسیر کرده است و واضح شد که رفعت در اطلاق منزلت با خود می باشد پس بنا برین مسلم
 امامت خلافت از مدلول منزلت خارج باشد و لزوماً غائب است که غیر از این در کتب
 حکمیه و بکسانیکه قائل اند بثبوت اعدوم تشیع ملحق نموده تا آنکه ایشان از جمله عقلا
 خارج ساخته و درینجا خود شرع اتباع او درین بلیه گرفتار شده اند که نفی خلافت یا
 مصداق منزلت که بمعنی امر ثابت گردانیده اند رازی در مباحث مشرقیه در باب اول
 از کتاب **الفصل التاسع** ان المبدء و المبدء ثابت فان ما من عین بصلوات
 فی حقانی الاثبات المتعلقة بالوجود و العدم و زعموا ان مالم یمن و وجودی تقسم
 الی ما یبکون ممتنع الوجود و الی ما لا یبکون فان کان
 ممتنع الوجود فهو النفی الضر و ان کان ممکن الوجود فانه یبکون عند کونه
 معدوماً ثابتاً و زعموا ان الله مرصوداً بمتناهیة فحالة العدم تلوا الصفا
 که موجود و معدوم متناهی عبارت از هر شیء که حق اجمع است که معدوم
 ثابت نیست و کسانیکه معدومات ممکنه را وقت عدم ثابت می دانند مستحق غایت
 طعن و تشنیع اند که غیر از این ایشان را بصائر سبقت نماید و هر گاه معدوم را بثبوت
 وصف نتوان کرد بلا شبهه وصف نفی خلافت هم بثبوت جائز نخواهد شد پس
 نفی خلافت مصداق منزلت بمعنی مرتبه است نخواهد زیرا که مرتبه لالت بر ثبوت دارد و نه
 در مباحث مشرقیه بعد از ادب بعضی دلایل برینکه معدوم ثابت نیست گفته علی ان کل خلاف
 بما حین اوج ناهای فی الموضع البدیعی الا و فی الفساد فاقاد بیننا ان الوجود هو
 الحصول فی الاعیان من جعل هذا الحصول بما معال الحصول فقد خرج
 غریزة العقل ان من عبارت است که قول بثبوت معدوم بدیهی الفساد است

در رازی مباحث مشرقیه
 فی حقانی الاثبات
 ان المبدء و المبدء
 ثابت فان ما من
 عین بصلوات
 فی حقانی الاثبات
 المتعلقة بالوجود
 و العدم و زعموا
 ان مالم یمن و
 وجودی تقسم
 الی ما یبکون
 ممتنع الوجود
 و الی ما لا یبکون
 فان کان
 ممتنع الوجود
 فهو النفی
 الضر و ان کان
 ممکن الوجود
 فانه یبکون
 عند کونه
 معدوماً
 ثابتاً و زعموا
 ان الله مرصوداً
 بمتناهیة
 فحالة العدم
 تلوا الصفا

و یک حصول باجماع لا حصول می گرداند از غیر عقل خارج است پس حسابی را و باید
رازی نقل خود ملازمان او و حضرت شاه صفا و اعور و امثالشان که نفی خلافت را مصداق
منزلی گمانند و صفت جمیل و عاقل و مودود و مخالفت بداهت اختیار بدیعی افساد خود
از غریزه عقل گرفتار باشند شخصیت دوم آنکه استدلال شاه صفا و فخر رازی و اعور
و امثالشان بحديث منزلت سلب خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام هر چند ظاهراً
حضرات سنی یا نهایت خوش می آید لیکن بعد از آنکه تا مل ظاهر میشود که این دعوات عظیم
سنیه بر پایه سازد و خلل بین در اصل اصول ایشان می اندازد و البته شان را به تحمیل تفسیق
و از راه تحقیر و تشنیع و تعبیر بلکه تضلیل و تکفیر بنوازد و یعنی خلافت خلفا ثلثه با کمال
وضوح ظواهر باطل میگردد و غصب جور و ظلم و حیف و زبغ و عدوان و شان و طغیان
شان بمقتضای ظهور میرساند و سبب طایع بنیان جمیع کتب با اب تاب علام سنی در صحیح
خلافتها جاری میداند زیرا که هرگاه تشبیه جناب امیر المومنین علیه السلام بحضرت یارون
علیه السلام بود آنحضرت بمنزله حضرت یارون مستلزم سلب خلافت از آنحضرت بعد از
رسالتنا علی امده علیه آله و سلم باشد سلب خلافت از شیخین و ثالث ثلثه هم تحقق خواهد شد
زیرا که سابقاً دانستی که حدیث منزلت را اسلاف انصاریها در حق شیخین هم بر تافته اند
و ایشان را بمنزله یارون علیه السلام ساخته علامه تحریر ایشان عبدالرؤف مناد و دیگران
از عمده المحدثین شان خطیب بغداد نقل کرده ابو بکر و عمر و عثمان و عذرة هارون بن موسی بن جناب
شاه صفا و فخر رازی و اعور و اتباع شان را لازم است که حسب ادعای باطل خود بنابرین
حدیث سلب خلافت از ابوبکر نمایند و گویند که اثبات خلا بر اعیان ایشان کمال میدیست
که مستلزم حمل تشبیه ناقص است که حضرت یارون بعد حضرت موسی علیه السلام خلافت

ند منعی از خلافت
وضوح سبب منزلت از
عقل اینست که
رازی و اعور و
فخر رازی و فخر

رسیده که قبل آنحضرت وفات یافته پس شیخین هم کبریا بروضع اضمعین معاذ الله بنزله حضرت
پادشاه و بن علیه السلام بودند بعد آنحضرت خلیفه نشوند پس خلافت ایشان باطل است و خلافت
ارشد و جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم خواهد بود و قول بان کیانست و یانستی است
و آخر افشا و صفا و شد الحمد علی ذلک و هرگاه خلافت شیخین باین وضوح ظهور باطل شد
خلافت ثالث که می پرسید شخصیت هم آنکه معتزبان کذابان ثالث را هم تشبیه آنحضرت کردند
علیه السلام داده بطلان خلافت و حسب افادات این حضرات محمد و سید مرتضی ساخته اند
نمی بینی که حافظ تحریر و محدث شهر ایشان مجتهدین طبری در کتاب یا ض النضره که
افاده فاضل رشید در شوکت میا ز کتب معتبره است که مستطیع علیه فیا بعد انشاء الله
در باب بیایع فیا جاب مختصا بالاربعه الخلفاء از قسم اول گفته ذکرالتنظیر بین کل واحد
و بین نبی من الانبیاء علیهم السلام عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه و آله
ما من نبی الا وله نظیر فی امتی فابوبکر نظیر ابراهیم و عمر نظیر موسی و عثمان
نظیر هارون علی بن ابیطالب نظیر یحیی خواجه الخلعی و الملائکه سیه و نیز در ریاض النضره
در فضائل عثمان گفته ذکر تشبیهه صلی الله علیه و آله وسلم عثمان یا ابراهیم علیه السلام
عن مسلم بن یسار قال نظر رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم الی عثمان فقال
یشبه بابراهم صلی الله علیه و آله وسلم و ان الملائکه منه خرجوا المخلص الله
و البعوض فی الفضائل قد تقدم فی مناقب الاعداد انه يشبه به هارون فمحمول
ان يكون شبيها بابراهيم استحياء الملائكة او في بعض صفاته و هارون في بعض
و جلال الدين سيوطي در کتاب خصائص نبویه گفته اخرج ابن عساکر عن انس قال قال
رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم ما من نبی الا له نظیر فی امتی فابوبکر نظیر ابراهیم

فصل در بیان
و تشبیه و تمثیل

ص ۱۴۹

۱۴۹
۲۸۴
الفصل التاسع في مناقب
الشيخ عثمان بن عفان
رضي الله عنه

۲۸۴
۲۷۸
باب في مناقب
الشيخ عثمان بن عفان
رضي الله عنه

و عمر نظیر مو و عثمان نظیر هارون علی نظیر موسی من من ان یبصر الی بنی فلینظر
الی ابی خود پس بعد ثبوت تشبیه شیخین و ثالث ثلثه حضرت هارون علیه السلام حسب مقتضیات
این حضرات جناب هارون در ذی اتباع شان مقتضای آنکه خود کرده را رد نمایند چاره
نی یابند از اینکه دست از خلافت بکشند و بطریقه تبری از امامت شان بکشند و موسی
غیر از هارون جویند و ضلالی خسرون بدارند بلکه بطلان گویند و یاراه فرار و انکار از خلافت
حدیث منزلت بر سلب خلافت از جناب امیر المؤمنین علیه السلام سپارند عار تمام است
سبب ازین آفت عظیم که هر شر و حواس شان باخته چند دارند و همت را تجلیل و تحقیر
درین باطل کارند و مطلوب الحی بر صورت حاصل فقد صارت هذه المعضلة
عقدة اعضلت علیهم و تصعبت ضاقت علیهم کالارض بما رحبت شصت و شصت
آنکه اگر حدیث منزلت لالت بر سلب خلافت از جناب امیر المؤمنین علیه السلام میکرد و العیاذ
من ذلک لابد که این لالت بر آنحضرت مخفی نمیشد حال آنکه بدلائل باهره ثابت که نزد جناب
هرگز این حدیث شریف دلیل سلب خلافت آنجناب نیست و زیرا که آنجناب همیشه طالب خلافت
و امامت در زمان اول و ثانی و ثالث بوده پس محال عقل و خلاف نقل است که جناب امیر المؤمنین
علیه السلام با وصف آنکه سلب خلافت از خود باین حدیث شریف که در مواضع کثیره و مواقع عده
از جناب سالت یاب صلی الله علیه و آله وسلم شنیده و فهمیده و با زبان طالب خلافت شنیده و
حق خود و اند صلاحه ابو عمر یوسف بن عبد الله المعروف بابن عبد البر کتاب تعیاب فرمایند
و بنام من جوه ان الحسن رضی الله عنه لما حضرته الوفاة قال للحسین علیه السلام
یا حسین فیما من جوه ان الحسن رضی الله علیه و آله وسلم استشف لهذا الامر و رجاء ان
صاحبه خیر فاستشف عنه و لهما ابو بکر فلما حضرت ابابکر الوفاة استشف لها ایضاً

در بیان فضیلت حضرت موسی
عز وجل
در بیان فضیلت حضرت موسی
عز وجل
در بیان فضیلت حضرت موسی
عز وجل

حضرت عنده الی عمر فلما قبض عمر جعلها شورى بین ستة من اهلها فلما قبض عمر جعلها شورى بین ستة من اهلها
لا تذكروا حضرت عنده عثمان فلما اهلوا عثمان جميع له ثم روع حتى جردوا سيفه
فما صفاه شئ منها اذین عبارت حضرت که بفرموده امام حسن علیه السلام
امیر المؤمنین علیه السلام استشارت بر خلافت بعد وفات جناب سالتاب صلی الله علیه و آله
وسلم و بعد از آنی بفرموده بعد موت عمر شک داشت که خلافت متجاوز از آنحضرت نخواهد
و ظاهرا هست که اگر حدیث منزلت دلالت بر سلب خلافت از آنحضرت میکرد استشارت آنحضرت
برای خلافت مرتبه بعد اولی و کراهت بعد از آنی اصرار بر طلب امامت تا زمان ورود و در بعضی از
اینها مرحلت جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم تا موت ثانی امکانی نداشت که دلیل
کمال انما که در مخالفت ارشاد جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم سعاد الله میگردد و ظاهر
که جمیع متدینین جسامت بر التزام چنین احوال باطل نبودند نمود و بالجمله فلهذا الاستشارة
اول دلیل عند اهل الانصاف علی بطلان حق اهل الاعتراف و اذین بر همان حال
عضل الجراف و صریح انفسافانه مستلزم کاشا الا فماله و انشقاق و الخلافة الیه
لا یقاسر علیه الا اشرار الا جلا و روایات بسیار که دلالت بر سلب سبک یعنی طاعت
جناب امیر المؤمنین علیه السلام خلافت را و از احوال خود و دشمنی انشاء الله تعالی را بعد از
کتاب معتبره و اسفار معتبره مستفید مذکور خواهد شد تا آنکه بروایت صحیحین این معنی را عین
محبت الدین طبری واضح خواهد گشت و این همه دلالت صریحه دارد بر بطلان دعوی لالت
حدیث منزلت بر سلب خلافت از آنحضرت و چه میگویم آنکه فخر رازی در نهایت العقول بعد از
دو طریق که بر عجم و آل است بر فقدان نص بر خلافت جناب امیر المؤمنین علیه السلام گفته
الطریقة الثالثة الاستدلال بالحوکمل واحد منها بغیر الظن بعدم النص و مجموعها

در بیان طایفه انانیت
لا تعدد ملای جملها و هر یک

دریما ممکن ان یقال لہ یغید العلم بعد ممته کثیرۃ الا انما اقتصر علی ما علی وجہ
الاول لہ نامرض رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم قال العباس یعلی انا عن الخاتم
جو کہ بنی عبدالمطلب قد عرفت الموت فی وجہ رسول اللہ علیہ السلام فاذا
بنی علیہ نسأله عن هذا الامر فان کان لنا بیئۃ لکن لغيرنا وحق الناس معلوم
ان علیا لو کان منصوباً علیہ لکان العباس اعرف الناس بہ لک فکان لا یقول
مثل هذا الكلام لایقال مراد العباس منه ان الامارة التي جعلها النبي علیہ السلام
هل تسلم لهم ام لا لانا نقول لفظاً لنا ولغيرنا یقتضی الملاءمة الاستحقاق ولم
یقل العباس لہ هل تسلم هذا الامر الیہ انما لا یصح ما قاله السائل ویشأ
فقد روی ان علیاً رضی اللہ عنہ قال فیما بعد خفت ان یقول النبی علیہ السلام
انہ لغيرکم فلا یعطیناہ الناس وعلو من ذلک وانما یلزم اذا قال هو مستحق لغيرکم
لا اذا قال لا یسلم بالناس الیکم ازین عبارت ظاہرست کہ فخر رازی ادلاً باین قول کہ
نسبت ان عباس نموده استدلال کردہ بر عدم نص خلافت جناب امیرالمومنین علیہ السلام
و حاصل این آنست کہ عباس حضرت امیرالمومنین علیہ السلام گفت کہ من می شناسم
در وجہ بنی عبدالمطلب تحقیق کہ شناختہ ام موت را در روایتی است لکن علیہ
و آنکہ وسلم پس داخل شویم ما یلزمنا کہ سوال کنیم آنحضرت را ازین امر پس اگر ایشان
برای ما بیان خواهند کرد آنحضرت اگر باشد بر ما غیر ما وصیت خواهد کرد مردم را یعنی ایشان
وصیت نیکویی بر حق ما خواهد فرمود رازی میگوید کہ اگر علی علیہ السلام منصوبست بر ما
اعرف الناس بان می بود و نمی گفت مثل این کلام بر ما نیست کہ نزد الحق این کلام عباس
ثابت نیست پس احتجاج بر آن صریح الفساد است و ضرر با الحق از آن نیز سد ہرگز

لفظی ثابت نمی شود لکن الزام می گویم که دلالت این کلام عباس که رازی می شناسد لایان
بر اهل حق نموده بر دلالت حدیث منزلت بر سلب خلافت از جناب امیر المومنین علیه السلام ظاهر
و تقریر رازی را بر او قلم می کشیم می گویم که اگر حدیث منزلت دلالت بر سلب خلافت از جناب
امیر المومنین علیه السلام میکرد عباس می بایست بود پس مثل این کلام که دلالت اضمحلال دارد بر
تجویر حصول خلافت بیفاصله بر جناب امیر المومنین علیه السلام نمی گفتیم بالفرض
اگر عباس این کلام میگفت جناب امیر المومنین علیه السلام در آن میفرمود و ارشاد میکرد
که چنان تجویر خلافت بیفاصله بر من میکنی حال آنکه حدیث منزلت که بموقع عیدیه از خود
حضرت سالتما علیه السلام و آله و سلم شنیده ام دلالت دارد بر سلب خلافت از من میفرماید
آنچه رازی از جناب امیر المومنین علیه السلام نقل کرده که آنحضرت بعد از این میعباس گفت
که خوف کردم که بگویند بنی علیه السلام که این امر را غیر حکما پس ندهند ما را این امر مردم
گاهی دلیل بر آنست بر آنکه نزد آنحضرت حدیث منزلت دلیل سلب خلافت از آنحضرت
و گمان میرسد که مراد عباس از قول او آن که این تجویر خلافت برای نفس خود است جناب امیر المومنین
علیه السلام زیرا که بنا بر این استدلال رازی قول بر نفی نفس خلافت جناب امیر المومنین
علیه السلام باطل میشود و نیز بیعت کفر تر از آنست که از این قول واضح می شود که عباس جناب
امیر المومنین علیه السلام را بر خلافت متعین میداشت پس چگونه تجویر خلافت برای خود
میکرد پس واضح شد که مراد عباس تجویر خلافت برای جناب امیر المومنین علیه السلام
و سبب ید قرین چنین کلام تعبیر ششم و ششم آنکه غرض رازی در نهایت العقول بعد
عبارت سابقه گفته الشان انما لما قبض رسول الله قال العباس اعلی امدد
يدك ابا عبدك يقول للناس هذا علم رسول الله بايع ابن عمه فلا يختلف عليك

این کلام باطل است
در بعد از آنکه عباس
نقل کرده که جناب
امیر المومنین علیه السلام
در آنوقت خود را

نشان معلوم آن عباسی تا قال فذلك لانه وثق بطاعة الناس من يابعه لكونه
 عم الرسول الله صلى الله عليه وسلم اعطاهما منهم للرسول والذين يكونون لذلك
 كايده وان يكونوا مطيعين لمن يقض عليه الرسول عليه السلام لان من رضي ^{الله}
 عليه السلام للامامة فقبول المسلمين له اكثر ممن رضي عنه فقبول الله فالتعبا
 كيف يمكنه انجز برآئه ولا يختلف اثنان على من يابعه عم الرسول مع مشاهدته
 لن كلهم تركوا انصر الرسول عليه السلام فان هذا الكلام اما جماله مفردة و ^{حقا}
 مفردة آين دليل هم دليل واضح و برهان واضح است بر بطلان ادعا و دلالت حديث من
 بر سلب خلافت از جناب امير المؤمنين عليه السلام نيزا كه گفتن عباس بن جناب امير المؤمنين عليه السلام
 كه دراز بكن دست خود را بيعت كنم بگويند مردم كه اينست عم رسول الله بيعت كرده اين عم
 خود را پس اختلاف نكنند بر خود و كس دليل صريح است بر آنكه عقد خلافت بيعت بان بر حضرت
 امير المؤمنين عليه السلام نزد عباس جائز بود و با اعتقاد عباس رايي حجاج ميكند لازم
 جهالت مفردة يا وقاحت مفردة را در حق او باطل ميدانند پس اگر حديث منزلت كه جناب
 رسالتنا صلى الله عليه و آله وسلم بمقامات كثيره ارشاد فرموده و دلالت بر سلب خلافت
 از آنحضرت ميكرد چگونه عباس تحريم عقد خلافت بيعت بان بر حضرت امير المؤمنين عليه السلام
 ميكرد و جهالت مفردة يا وقاحت مفردة بر خود ثابت مي نمود معذرا اگر بالفرض عباس بان
 نكته عيني كه سفيه اين متفطن شده اند يعني دلالت حديث منزلت بر سلب خلافت از جناب امير المؤمنين
 عليه السلام و از سنده بود جناب امير المؤمنين عليه السلام چگونه در اين تجزيه فرموده ارشاد
 نميكرد كه سلب خلافت از من بد دلالت حديث منزلت كه جناب سرور كائنات عليه السلام
 احتياط و التمسك بمرات و كرات ارشاد فرموده ثابت شده چگونه بر خلافت آن تجزيه بيعت بر

و در وقت غایت حیات و در وقت وفات
حضرت بارون حیات حضرت موسی

من میکنی و کمان عدم اختلاف دو کس بسیار است و هر چه هست مقتضی آنکه نیز رازی در نهاده است
بعد از کرد و وجه دیگر گفته آنحضرت این عمر و خوی الله عنه نقص علی التتة و کان یوم
نکل واحد منهم آله لو صار اما ما فاته لا یجلیس اقارب علیه قاب الناس مع علمه
بآله یعلمون منه تركه الدین اعراضه عن بعض الرسول فاکل فیهم من قبول
نحو ان علی را مع انك انت التذکره نقص الله نقص سوله رازی درین عبارت
بنقص عمر شش کس که از جمله شان جناب امیر المؤمنین علیه السلام و وصیت او هر یک
از ایشان را باینکه اگر امام بشود و نشانند اقارب خود را بر رقاب مردم که آخر این معنی از
حضرت ثالث خلافاً بجناب و مشکافه که معانده آیه بظهور نیست احتیاج کرد و برضد
نقص جناب امیر المؤمنین علیه السلام باین تقریب هر گاه عباد و صف علم خود باینکه این
شش کس میدانند که حضرت او ترکین تولد و اعراض از بعضی سول کرده این وصیت
میکند پس کسی در ایشان بود که میگفت که چگونه میکنی این را از اهل کس اقارب بر رقاب
با آنکه دو تارک نقص خدا و رسول مستی ظاهر است که این وصیت حمد دلالت میخورد
تجويز خلافت بر جناب امیر المؤمنین علیه السلام نیز بعد خود حسب از بالغیره علیه السلام
من الخمسة الباقيين الذين منهم عثمان پس اگر حدیث منزلت دلالت بر خلافت از جناب
امیر المؤمنین علیه السلام می نمود همان اش در کاسه میگردد یعنی لازم می آید که خلیفه باشد
در تجويز خلافت برای جناب امیر المؤمنین علیه السلام بعد خود تارکین عرض از ارشاد جناب
خاتم النبیین صلی الله علیه و آله و سلم باشد و معذرت اسکو تا این شش کس از جمله شان
امیر المؤمنین علیه السلام برسان قاطع است بر آنکه نزد ایشان و نزد جناب امیر المؤمنین علیه السلام
هم حدیث منزلت دلالت بر خلافت از آنحضرت نمیکرد و الا چنان بعمره می گفت که

و این شش کس را در وقت غایت حیات و در وقت وفات
حضرت بارون حیات حضرت موسی
و این شش کس را در وقت غایت حیات و در وقت وفات
حضرت بارون حیات حضرت موسی
و این شش کس را در وقت غایت حیات و در وقت وفات
حضرت بارون حیات حضرت موسی
و این شش کس را در وقت غایت حیات و در وقت وفات
حضرت بارون حیات حضرت موسی

بطلان دلالت منزلت بر نفی خلافت
بمعنی عدم اقصای شش کس
بعد از اهل کس اقارب بر رقاب
مردم مقتضی آنکه نیز رازی در نهاده است

و هم اصحاب الحقیقه و الاصفیاء و الشیخاۃ و طلائع اللسان علی الدکوت علی ذلک
فان کان كذلك فقد کانوا شراۃ أخرجت للناس منسلخين عن کل حیثه مروت
و کما بعد الرحمن فی غایة الوقاحة ازین عبارت ظاهرست که عبد الرحمن بن عوف
تقصید کرده که سمیت جناب امیر المومنین علیه السلام کند آنحضرت را غلیظ سازد و بشو عمل
بر کتاب سنت شریف و فخر رازی بر تقدیر مخالف عبد الرحمن بن عوف
و آنوقت شیخاۃ و طلائع لسان صحابه سبک است از اعتراض عبد الرحمن بن عوف
شان شراۃ أخرجت للناس و انسلخ شان از هر حیث مروت بودن عبد الرحمن بن عوف
و قاحت ثابت کرده و بکمال ظهور واضح است این همه محذورات که فخر رازی تقریر کرده لازم
می آید اگر حدیث مندرک است بر سلب خلافت جناب امیر المومنین باید نیز که بنا بر حدیث
در تجویز خلافت بر جناب امیر المومنین و اراده سمیت آنحضرت مخالف بنقص میباید پس
باید گفت که آیا نبود در جماعت کسیکه برای او نفس و حیت بوده باشد که میگفت بعد از من
که میمیزد که محافظت میکنی بر کتابت و سنت رسول و صلوات الله علیه و آله و سلم اگر اتباع
کتاب و سنت در عدم تجویز خلافت بر اهل بن ایضا میکردی بر آئینه محتاج نمی شد
باین دلیل که تکلیف نمیدی نفس خود را اولایا بتابعیت سنت چگونگی مبرک و نفوس این
جماعت برکوت ازین کلام و بودند ایشان اصحاب حیت و آنوقت طلاق است
مردم میان پس اگر صحابه با و صف این همه سکوت کردند بودند اینها شراۃ است که
بیرون آورده شد برای مردم و بودند منسلخ از هر حیث مروت نبود عبد الرحمن بن عوف
قاحت از اینها ظاهر شد که چون رازی با و صف مروت این تقریر درین مقام بعد از
او کمال حدیث مندرک است خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام نموده در حقیقت

و در عدم تجویز خلافت بر جناب امیر المومنین و اراده سمیت آنحضرت مخالف بنقص میباید پس

حیث و انفت و شجاعت و ملاقات بر اصحاب ثابت کرده چون ایشان شریعت مسیح از هر
صورت و بدون عبد الرحمن در غایت قاحت حسب افتاده خود میرین نموده و چون که ظاهر
که جناب امیر المومنین علیه السلام بر عبد الرحمن اعتراض براراده او بیعت آنحضرت را و
تجويز خلافت آن جناب نفرموده ثابت شد که نزد آنجناب هم دلالت حدیث منزلت
بر سلب خلافت آنحضرت باطل محض بود پس ادعا شاه صفا و خزانگی من تبعه کذب
محض و بتان صرف دروغ بیفرغ و غایت مجادلت و عدوان و طغیان و جور و جفا و
اعتنا و فسق که قطع نظر از لزوم تفصیل و تفسیق و تحمیل و تحمیل و تسفیة ذم و تعسیر
و تشنیع و بوج و ثلب و عیب صحابه عظام برین تقدیر لغز باسد اسارت ادب جناب امیر المومنین
علیه السلام هم لازم آید بهفتاد و م آنکه ابو الفدا حماد الدین
اسمعیل بن علی که از اکابر سلاطین و اعظم اساطین و امله معتدین و اقا خرم مد و صین و مغربین
سنه است و فضائل علیه و مناقب سائیه و حماد باذخر و مداح شامخه او بر ناظر ممتنه
حمر بن مطهر بن عمر الشهید باین اورد و قوالت الوفیات محمد بن شاکر بن احمد الکلبی و
روض المناظر قاضی القضاة محمد بن محمد الشهید باین الشرحه و کتباً فقها شافیه قاضی
عظیم بن ابوبکر بن احمد اسد و در رکات احمد بن علی بن حجر عسقلانی و غیر این مختفی نیست
در تاریخ خود سنی بالمتحر فی اخبار البشر که نسخه قلیه آن در خزانه کتب حرم مدینه منوره
علی الرافقه فیها واکالات صلو و تحیه بنظر قاصر رسیده و درین اوان برکت نشان
بخشیده بطیحه مصری آن باین بجهان بر خورده می فرماید شوجع عبد الرحمن الثانی بعد
ان اخرج نفسه عن الخلافة فدعا علياً فقال عليك عهد الله وميثاقه لنعلم
بكأن الله وسنة رسوله وسيرة الخلفتين من بعده فقال ادعوا رجلاً فاعمل

۱۴۳۰
۲۲۹
سنه اربع و خمسين

و اعمل مبلغ علی و طاقه و دعا بعثان فقال له مثل ما قال لعل ففعل عبد الرحمن
باسمه الى سقف المسجد و يدعا بعثان بايعه فقال علي ليس هذا اول يوم
تظاهرتم علينا فيه فصدر جميل بالله المستعان على ما تصفون والله ما ايت
عثمان الا ليرد اكم ارياء والله كل يوم في شان فقال عبد الرحمن يا علي
لا تجعل علي نفسك حجة و سبيلاً في حق علي و هو يقول مبلغ الكتاب احله
فقال المقداد بن الاسود لعبد الرحمن بالله لقد تركته يفضي علينا و انه من الله
بالحق و به يعدلون فقال بالمقداد لقد اجمعت السامع فقال بالمقداد ان
لا تجيب من قولهم انهم تركوا رجلاً ما اقول كما اعلون جلاً انفسه بالحق و كما علم
منه فقال عبد الرحمن يا مقداد اتق الله فان اخاف عليك الفتنة ثلما
اشد عثمان رضي الله عنه ما اخذ من قولته الا مصادراً لاحداث من اقاويل
روى انه قيل لعبد الرحمن بن عوف هذا كله فعلك فقال لم اظن به يمكن
عليان الا اكله اهدا ما عبد الرحمن هو مهاجر عثمان رضي الله عنه ما دخل
عليه عثمان عاندا في ربه فتحوّل الى محاط و لم يكلمه اذ بن جبارت بكمال و غش و
ساطع و لا سمع كذا حق فاض جناب امير المؤمنين عليه السلام بود و انحضرت خرد
ستعين بر اخلافت و انما ميديست و تجوز ان سماء ديگري نبي فرمود و عبد الرحمن
بسبب في خلافت بسو عثمان و اول و ثاني و ثالث و احزاب ايشان هم در حضر خلافت
از حيدر ركار عليه آيات النجوة و السلام ما تنابع الليل و النهار و تجوز ايامت بر الحى غيا
جاء و ظالم و منافق و غادر و خائن كاذب مائن بود و ندس كاشم في رايه النجاء
هو يدا و اشكار كرويد كرا و دالالت حديث منزلت بر خلافت آنحضرت كذبي است

قال علي ففعل
عبد الرحمن
باسمه الى سقف
المسجد و يدعا
بعثان بايعه فقال
علي ليس هذا
اول يوم تظاهرتم
علينا فيه فصدر
جميل بالله المستعان
على ما تصفون والله
ما ايت عثمان الا
ليرد اكم ارياء والله
كل يوم في شان
فقال عبد الرحمن
يا علي لا تجعل علي
نفسك حجة و سبيلاً
في حق علي و هو
يقول مبلغ الكتاب
احله فقال المقداد
بن الاسود لعبد
الرحمن بالله لقد
تركته يفضي علينا
و انه من الله
بالحق و به يعدلون
فقال بالمقداد
لقد اجمعت السامع
فقال بالمقداد ان
لا تجيب من قولهم
انهم تركوا رجلاً
ما اقول كما اعلون
جلاً انفسه بالحق
و كما علم منه
فقال عبد الرحمن
يا مقداد اتق الله
فان اخاف عليك
الفتنة ثلما اشد
عثمان رضي الله
عنه ما اخذ من
قولته الا مصادراً
لاحداث من اقاويل
روى انه قيل لعبد
الرحمن بن عوف
هذا كله فعلك
فقال لم اظن به
يمكن عليان الا
اكله اهدا ما عبد
الرحمن هو مهاجر
عثمان رضي الله
عنه ما دخل عليه
عثمان عاندا في
ربه فتحوّل الى
محاط و لم يكلمه
اذ بن جبارت بكمال
و غش و ساطع و
لا سمع كذا حق
فاض جناب امير
المؤمنين عليه
السلام بود و
انحضرت خرد
ستعين بر اخلافت
و انما ميديست
و تجوز ان سماء
ديگري نبي فرمود
و عبد الرحمن
بسبب في خلافت
بسو عثمان و اول
و ثاني و ثالث
و احزاب ايشان
هم در حضر خلافت
از حيدر ركار
عليه آيات النجوة
و السلام ما تنابع
الليل و النهار
و تجوز ايامت
بر الحى غيا
جاء و ظالم و
منافق و غادر
و خائن كاذب
مائن بود و
ندس كاشم في
رايه النجاء
هو يدا و اشكار
كرويد كرا و
دالالت حديث
منزلت بر خلافت
آنحضرت كذبي
است

قال المقداد بن الاسود
لعبد الرحمن بالله
لقد تركته يفضي
علينا و انه من الله
بالحق و به يعدلون
فقال بالمقداد
لقد اجمعت السامع
فقال بالمقداد ان
لا تجيب من قولهم
انهم تركوا رجلاً
ما اقول كما اعلون
جلاً انفسه بالحق
و كما علم منه
فقال عبد الرحمن
يا مقداد اتق الله
فان اخاف عليك
الفتنة ثلما اشد
عثمان رضي الله
عنه ما اخذ من
قولته الا مصادراً
لاحداث من اقاويل
روى انه قيل لعبد
الرحمن بن عوف
هذا كله فعلك
فقال لم اظن به
يمكن عليان الا
اكله اهدا ما عبد
الرحمن هو مهاجر
عثمان رضي الله
عنه ما دخل عليه
عثمان عاندا في
ربه فتحوّل الى
محاط و لم يكلمه
اذ بن جبارت بكمال
و غش و ساطع و
لا سمع كذا حق
فاض جناب امير
المؤمنين عليه
السلام بود و
انحضرت خرد
ستعين بر اخلافت
و انما ميديست
و تجوز ان سماء
ديگري نبي فرمود
و عبد الرحمن
بسبب في خلافت
بسو عثمان و اول
و ثاني و ثالث
و احزاب ايشان
هم در حضر خلافت
از حيدر ركار
عليه آيات النجوة
و السلام ما تنابع
الليل و النهار
و تجوز ايامت
بر الحى غيا
جاء و ظالم و
منافق و غادر
و خائن كاذب
مائن بود و
ندس كاشم في
رايه النجاء
هو يدا و اشكار
كرويد كرا و
دالالت حديث
منزلت بر خلافت
آنحضرت كذبي
است

قال المقداد بن الاسود
لعبد الرحمن بالله
لقد تركته يفضي
علينا و انه من الله
بالحق و به يعدلون
فقال بالمقداد
لقد اجمعت السامع
فقال بالمقداد ان
لا تجيب من قولهم
انهم تركوا رجلاً
ما اقول كما اعلون
جلاً انفسه بالحق
و كما علم منه
فقال عبد الرحمن
يا مقداد اتق الله
فان اخاف عليك
الفتنة ثلما اشد
عثمان رضي الله
عنه ما اخذ من
قولته الا مصادراً
لاحداث من اقاويل
روى انه قيل لعبد
الرحمن بن عوف
هذا كله فعلك
فقال لم اظن به
يمكن عليان الا
اكله اهدا ما عبد
الرحمن هو مهاجر
عثمان رضي الله
عنه ما دخل عليه
عثمان عاندا في
ربه فتحوّل الى
محاط و لم يكلمه
اذ بن جبارت بكمال
و غش و ساطع و
لا سمع كذا حق
فاض جناب امير
المؤمنين عليه
السلام بود و
انحضرت خرد
ستعين بر اخلافت
و انما ميديست
و تجوز ان سماء
ديگري نبي فرمود
و عبد الرحمن
بسبب في خلافت
بسو عثمان و اول
و ثاني و ثالث
و احزاب ايشان
هم در حضر خلافت
از حيدر ركار
عليه آيات النجوة
و السلام ما تنابع
الليل و النهار
و تجوز ايامت
بر الحى غيا
جاء و ظالم و
منافق و غادر
و خائن كاذب
مائن بود و
ندس كاشم في
رايه النجاء
هو يدا و اشكار
كرويد كرا و
دالالت حديث
منزلت بر خلافت
آنحضرت كذبي
است

علا بر انوار و بهمانی است و واضح اشاره و دلالت بر عبارت بر آنکه خلافت حق جناب امیر المومنین
علیه السلام بود و در شان بدیگران و جوی از جویان نیست و چند وجوه اول آنکه هرگاه
عبد الرحمن بیعت عثمان کرد آنحضرت بعد از عمر بن الخطاب و عمر سعد که بیعت این اهل بدو
که نظایر کردید شایر ما دین کلام محبت در آنکه نظایر عبد الرحمن و یاران او در بین
و قبل آن ساجد و واقع شده بود که قول آنحضرت صبر جمیل دلالت صریح دارد بر آنکه از عهد آن
و احزاب و ظلم صریح و حد آن قبیح بر آنحضرت طبران صبر جمیل اختیار فرموده و سوم آنکه قول
و الله استعان علی ما صنعنا لئلا تزلزلت صریح دارد بر آنکه عبد الرحمن و اخوان او ظلم بر آنحضرت کردند
و اذیت بر آنحضرت رسانیدند که آنجناب از حق تعالی استعانت بدو صفایشان خواسته چنانکه
آنکه قول آنحضرت و الله ما ولیت عثمان الا محبة صریح است و آنکه غرض عبد الرحمن از قول عثمان
نه خدمت رسمی و پر میزگاری و رعایت و دینداری و بلکه محض تسویل خدمت بخواه نفس و طمع
و خافیه نیاید و نتیجه دو نفر چشم بر حکومت ریاست باطله مخیره بوده و چه آنکه قول آنحضرت
و الله کل یوم فی شان لیل محبت بر نگردد و تا لم و تا دمی آنحضرت از فضل شفیع عبد الرحمن
و احزاب او و غرض آنحضرت از این ایشاد است که حق تعالی بعد از این جو این ظلم جویشا خواهد
از الله عذاب جز در دنیا و اتمام در کات سعید و آخرت خواهد چنانکه ششم آنکه قول
عبد الرحمن یا علی لا تجعل علی نفسك الا دلیل صریح است آنکه عبد الرحمن کلمات و آیات جناب
امیر المومنین علیه السلام موجب ظهور کمال خرمی و هوای و وضوح غایت حیف و حد و ان و
آنکه اقصای جور و طغیان و افراط منتهای ظلم و شنان خود و احزاب خود و البته تهدید آنحضرت
معنا و مدنی آنکه ظاهر نموده و بفرموده آنکه از قول راوی قبیح علی و هو یقول سبیل الکتاب
ظاهر است که جناب امیر المومنین بعد از منع و تهدید عبد الرحمن عید مکرر و منقص شده از نزد

شایر ما دین کلام محبت

تشریف برد و آیه سیلغ الكتاب اجله که مشعر از نزول عطفی عذاب بر احرار و ارتکاب
در حق جماعه اصحاب علی الاطلاق تلاوت فرمود و هشتم آنکه قول مقدار بعد الرحمن لقد توکمه
یعنی علیا و آله من الذین یقضون بالحق الامور بحسب در طعن و تشنیع بر عبد الرحمن بن مرزک
بیعت جناب امیر المومنین و عدول او از جاده حق صواب و بنوع سیلان باطل و سراسیمه
آنکه قول مقدار اذنی کما یحب من قریب الی الامر بحسب در آنکه قریب که مراد از آن عبد الرحمن و
اصحاب جلیل الشان اند با جناب امیر المومنین علیه السلام بغض و عناد و حسد و عداوت
و اراد و دشمنی که با و صغیر می دانستند که کسی افضی یا کن و اعلم از آنحضرت نیست یا ترک
آنحضرت کردند و بهم آنکه از قول عبد الرحمن یا معتقد اذنی الله فانی اخاف علیک العنته و
که عبد الرحمن مقدار را از اظهار کلمه حق و تبیین جور و جفا خود و احرار خود منع کرد و تحریف
مقدار بخت و فساد نمود پس از اینجا تحقق مزید ظلم و جور و حیف خاصمین و نابینان و غایت
و نقصان و مانتها حق و ترویج باطل و اطمینان شد و خرافات و تمیقات و تهویلات و تسویلات
سنتیه که اعمار عزیزه در نزولین و تلفیق آن صرف کرده و بزعم باطل خود امتناع مخالفت حق
بر صحابه و بیاد و شان از نقض منع از اظهار حق و تراست از ایلام و افیت کسی که انکار بر ظلم
کنند ثابت نموده محض نقش بر آب و خدع سراب گردید و متذکره که فی المبدأ و العاقبه قوله و شبیهی
در کلام رسول ص و واقع شود از این شبهه ناقص محل که در کمال است و دینا می هست و العیاذ بالله
اقول بحمد الله و حسن توفیق از بیان سابقین بکمال موضوع ظهور و نیستی که حدیث منزلت
تصریحات و اقادوات اکابر متقدمین و اساطین محققین سنی و دلالت بر اتصال و توفیق ارب و هم
تصریح آنکه لغت لفظ منزلت بمعنی مرتبه است که لکن معنی امر ثابت است پس هرگز بر لغتی
خلط و در لونی لفظ منزلت داخل نباشد پس شبهه تمام است و هرگز نقصان و ادران بدخلی نیست

جواب از جناب فخر که در این
مکاتبت جناب امیر المومنین علیه السلام
محل از جناب امیر المومنین علیه السلام
محل از جناب امیر المومنین علیه السلام

و بساط انصاف و عدل در تقریر این مطلب حاصل در نوشتن و نیز بهین اعتراف شاه صاحب
مفترض الطاعة و واجب الامتثال چون جناب امیر المومنین علیه السلام علی الاطلاق نسبت
بجميع است حضرت سالک جناب صلی الله علیه و آله و سلم در حالت حیات و بهم بعد وفات آنحضرت ثابت
میشود چه حضرت بارون بلا شبهه مفترض الطاعة بوده و بر جميع است حضرت موعود علیه السلام
امتثال او امر و اطاعت احکام آنجناب علی الاطلاق واجب لازم بود پس همچنین می یابیم که
جناب امیر المومنین علیه السلام هم مفترض الطاعة و واجب الانقیاد باشد و بر جميع است
آنحضرت امتثال او امر حضرت امیر المومنین علیه السلام و اطاعت احکام آنجناب لازم بود
باشد تا تشبیه آنحضرت بحضرت بارون کامل شود و الا تشبیه ناقص میشود و کمال پیدایشی
الزام می آید و المعیاد با صدق فلک و هرگاه وجود بطاعت لزوم انقیاد جناب امیر المومنین
علیه السلام بر جميع است آنحضرت ثابت شده و لو فی حیوة النبی صلی الله علیه و آله و سلم اما
و خلا آنحضرت بلا فاصله ثابت خواهد شد لعدم العائل بالفرق و لزوم الحزن و قوله اگر
ازین همه در گذریم پس در یخدیث که دلالت بر نفی امامت خلفا ائمه تا مدعی ثابت شود
اقول هرگاه ازین همه احوال و علاج و معاد و سکاره و لاد در گذریم تشبیه تقریر میکنیم که
بحدیث منزهت بر خلا جناب امیر المومنین علیه السلام مسلم و مقبول گردید و ظاهراً است که
این تقریر شدیدی که اثبات آن دفع شبهات را یکباره ایرادات سختی بران بوجود میدهد
که دریم بصراحت تمام نفی خلافت ائمه میکند چه خلافت حضرت بارون علیه السلام که الحق
بر نقه یر حیات آنحضرت بعد حضرت موعود علیه السلام ثابت می کنند خلافت محصل است
بلا فصل فاصله خلافتی که ائمه اجنبیه بران عاجز و فاصله باشند پس خلافت جناب امیر
علیه السلام هم خلافت بی فاصله متصل وفات جناب سالک صلی الله علیه و آله و سلم

چون این صاحب کلام که در
حدیث منزهت بعد از آنکه
مقتضای دلالت بر نفی امامت
ائمه است

باشد و خلافت ثلثه بسیار منتهی خواهد شد و این در نهایت موضوع و ظهور است لکن غفلت
شما نسبت از وضوح و بدیهه امری تاریخیست که سبب عجب و حیرت تواند شد بطریق قدیم و سنت
مستقیم ایشان همینست که بتائید باطل و ابطال حق هر چه در دل گذرد و باید نگاه و عوام و سفهرا
در تشکیک و هم نباید انداخت و از انکار بدیهه و وقوع و حقیقت هم مسکات نباید برداشت و کلام
شما بصفا در این مقام مشابهت با آنکه بعضی اتباع سیله کذب و امثال او اولاد و دلائل و آثار
بر نبوت جناب سالتماب صلی الله علیه و آله و سلم کلام کنند و گویند که این دلائل هرگز دلائل نبوت
آنحضرت نمی کنند و در تقریر رد و اثبات شبهات و ایهیه خلافت و لغت و تصریح مقتضایان خود
پیش کنند و باز بگویند که اگر این همه در گذریم پس درین دلائل کجا دلالت بر نفی نبوت
مسلم و سراج تائیدی ثابت شود و جواب این جواب نیز خلافتی که الحق بر آنحضرت بارون
علیه السلام ثابت می شد ثابت میکنند خلافت حاتمه است بر جمیع امت حقیر مومنی علیه السلام
پس چون جناب امیر المومنین علیه السلام بنفله حضرت بارون علیه السلام باشد خلافت امام است آنحضرت
هم بر جمیع امت جناب سالتماب صلی الله علیه و آله و سلم ثابت باشد و با فرض اگر خلافت حضرت بارون
بر بعضی امت باشد بر کل امت پس شک نیست در اینکه این خلافت بر حزب اعظم بود و معدود و چند چهار
حضرت علیه السلام رفته بودند پس خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام هم بر حزب اعظم این است
ثابت با پس این اوجاع مرکب خلافت بر جمیع امت هم ثابت خواهد شد و هرگاه خلافت
ولایت آنحضرت بر جمیع امت جناب سالتماب صلی الله علیه و آله و سلم ثابت نشد ثلثه متبوع و از جمله
رعایا آنحضرت شدند و خلافت ایشان با و فدا رفت جاء الحق و زهق الباطل ان الباطل
کلن هو قاذورات حدیثی است بر خلافت بی فاصله جناب امیر المومنین علیه السلام و بطلان خلافت
ثلثه بوجه حدیده سودا سازد که در حق است پس این بطلان است افترض طاعت حضرت بارون

علیه السلام که شایسته آنست که از انقل کرده اند آن میراث تمام یعنی خلافت خلفا جور است چه
خلاصه آنکه فرض الطاعة بودن جناب امیر المؤمنین علیه السلام است مثل حضرت بارون علیه السلام
و ظاهر است که حضرت بارون نسبت جمیع امت حضرت مولا علیه السلام مفروض الطاعة بوده است
بعضی هم پس جناب امیر المؤمنین علیه السلام نسبت جمیع امت بلا استثناء و التثنية را عام و مفروض
الطاعة و لازم الاتباع با پیش هم صحیح است مثلاً آنکه از یاد آید و تقریر اقتراض طاعت تفصیلات
در حدیثها و اینها بر آن ابرو کرده اند و ما بعد از انشاء الله تعالی عنقریب میبینیم شود و همچنین ثبوت
افضلیت جناب امیر المؤمنین علیه السلام ازین حدیث که با عترت شعیبه بن الحکم شایسته است که بگوید
و افاده مخاطب هم مفید آنست که ما بین ما فی حدیث خلافت بلا فاصله خلیفه بر حق و بطل خلافت
تثانیست بالیقین فاستبصر و لا تکن من الغافلین و همچنین ثبوت عصمت جناب امیر المؤمنین علیه السلام
ازین حدیث مشهور است که خلافت در جناب امیر المؤمنین علیه السلام است و العالمین و منافق
خلافت خلفا معصومین است چنانچه بالیقین غیر معصوم بودند پس خلافت غیر معصوم و مقدم
او بر معصوم قطعا باطل و مذموم کما لا یخفی علی ارباب الفهوم و همچنین ما بعد از انشاء الله تعالی
در آنکه اعلی است جناب امیر المؤمنین علیه السلام از حدیث منقول است حسب اقامه خلیفه رابع
سفیان ثانی است و اعلی است افضلیت میافضلیت مثبت قعین خلافت آنحضرت و تعیین خلافت
آنحضرت لیس است بر سلب خلافت خلفای جور فتعوز بائسند من الحور بعد الکوز و من
ثبوت امامت و وصایت شبر و شبیر اولاد حضرت بارون علیه السلام مثبت امامت و وصایت
حسنین علیهما السلام است و آن با جماع مرکب متلزم خلافت بلا فصل جناب امیر المؤمنین
علیه السلام و نفی خلافت غاصبین حقوق کرام است و همچنین ثبوت تقوی و بیعت مظلومین
جناب امیر المؤمنین علیه السلام مثل حضرت بارون علیه السلام از حدیث منقول است

محمد ادلی علیه قول الهی لایزال است و بر سلب خلافت جائزین و انماک شان به قهر و مخالفت جناب
امیر المومنین صلوات الله علیه و آله و آله المعصومین و آله الی غیر ذلک مما یجی بوجوب استدلال علی
قوله غایه مافی الباب استحقاق امامت برای حضرت امیر ثابت میشود و لوفی وقت من الاوقات
و هو عین فی سبیل الله اقول هرگاه اینبارادشبهات رکیکه و احضرتا شیخه که بر تقریر
دلالت حدیث شریف بر خلافت جناب امیر علیه السلام وارد کرده بودید در گذشته
و تقریر الحق را ورین باب تسلیم کردید پس بعد از این حرف زبان آوردن که از حدیث
غایه مافی الباب استحقاق امامت بر حضرت امیر ثابت می شود و لوفی وقت من الاوقات
از مجانب به فروات و غرائب فر عیلا و عرائف عثرات و بدائع تریات و روائع طائعات
زیرا که مفاد صریح تقریر الحق ثبوت خلافت امامت جناب امیر المومنین علیه السلام است
متصل فوات جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم بلا فصل فاصل لافی وقت من الاوقات
زیرا که خلافت حضرت بار و ن علیه السلام که بر تقدیر حیات آنحضرت بعد حضرت موسی
علیهما السلام ثابت می شد خلافت متصله است که فصل فاصل در این امکانی ندارد
و همچنین باید که خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام نیز خلافت متصله باشد بلا فصل فاصل
بالتشبییه تمام شود و حمل آن بر خلافت منفصله عن الوفاة که در این فاصل اجنبیه ثلثه فاصل
باشد حمل تشبییه بر تشبییه ناقص و آن حسب افاده خود شاه حسب کماله و دیانتی است
و العیاذ بالله قطع نظر از این ثبوت استحقاق جناب امیر المومنین علیه السلام نص صریح را تا که
علیه آلاء النجیة و السلام مفید خلافت بی فاصله آنحضرت است چه نص بر خلافت
خلقا ثلثه و با حراف خود شاه حسب مفقود است چنانچه در صدر همین باب تصریح کرده اند
هرگاه نص بر خلافت باشد شخص نباشد و استحقاق جناب امیر المومنین علیه السلام است

چون در مقامات شریعت خلافت
از حضرت مولانا محمد تقی عثمانی
است و این کتاب از حضرت مولانا
محمد تقی عثمانی است و این کتاب
در وقت من الاوقات
در این باب است

ثابت شود منتفی پس خلافت بیفاصله آنحضرت تحقق خواهد شد چه تقدیم غیر مخصوص علیه بر
مخصوص علی بن ابی طالب نیست هیچ ماقبل تجویز آن نتوان کرد و هرگاه همه اسرار حسن و فقیه از روی شهادت
طریقه و وقع ایرادات لطیفه شاه صاحب در تقریر تلغین آن ساجی جمیل بکار برد و اتفاقاً
نفس نازنین در تدوین نزدیق آن بغایت قصوی سائیده فراغ حاصل شد حالاً ایست
که این همه مباحث متعلق بتقریر دلالت حدیث منزلت بحکم تخللاً حضرت موسی حضرت یونس
السلام را بود حالاً بغایت بی غایت پروردگار و تائید نفسیه حضرت امیر المومنین علیه السلام
علیه السلام آلاف التحية والسلام با تفصیل اللیل والنهار لای دیگر که از این دلالت حدیث و غیره
بر خلافت امامت جناب امیر المومنین علیه السلام ظاهر و باهر شود و ایراد منکر و مزین لای
کمالی شفاعت و سماجت قسوف و فصلف یوسف واسطی و نهایت
قیح و فطاعت کلمات غوایت سمات و همفوات و غزیمات و هذیانات
و تربات او که در باب مسلسل ایل حق حدیث منزلت ایراد است سرابیده که
ایستاد دلالت دارد بر عدم تحقیق جناب امیر المومنین علیه السلام بر خلافت و این حدیث شریف را دلیل
طعن و عیب منقصت صریح در حق و صریح حق العباد با سر من لک پنداشته دلیل حصول
و غیره و فساد تخمین از استخلافت جناب امیر المومنین علیه السلام مثل فتنه مجمل که در بنی اسرائیل واقع
شده و سلب عقل از ایل حق بحکم استدلال آن بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام
که اسمیت ابقامی غرض خواهد بود که این لای خلافت خواهد شد نهایت بطلان و بیان جزاف و حق امام
اعظم عور و بنی امین تمییز و کمال سلطنت اسان و بشاعت بیان و استان و صاحب
بدینون گردیده بلکه در مضار لغاد و حنا و قدم خود را از نواصب قرار ترک نموده و انواع و اقسام
و زحمت و خرافاتی آغاز نموده چنانچه ساجد شریف که استخلافت جناب امیر المومنین علیه السلام

که وقت قریب سرور انام صلی الله علیه و آله بفرقه تبوک واقع شده و از حدیث منزلت
نزد او همان مراد است اضعف ما و هر یک از جمیع اختلافات معتاده میگردد و گمان می رود
که هر اختلافی که قبل ازین واقع شده افضل و اشرف و اقوی اعظم ازین است که درین غرض
جز رسول و صبیان و معذورین و عیسا و منافقین جنات باقی نمانند و در جبال افریای
موسنین و حکما موافقین رسیده نبوده و خلاف دیگر اختلافات که بر افریای جبال موسنین
بالکمال واقع شده و این تسمیه مجرد این عوی که گفته اند که خواسته که درین ضعف این
از فضل و قول جناب امیر المومنین علیه السلام ثابت سازد و چنانچه گفته اند اخرج الیه علی بن
ابن کلاش و لالت و اخرج و در بر آنکه بجای جناب امیر المومنین علیه السلام و عرض آنحضرت
آنحضرت و هم جناب امیر فرموده شد لئان نهایت بطلان جرات سر سر خسارت خیر ازین
که ترانه عجیبی و آهنگ غویبی شده است حیاء خوف از اهل اسلام یکسو گذاشته علم حق لغت برداشته
برداشته یعنی بخیر عدم تنفیر لئان که مرتبه خلافت از بارون علیه السلام با احتمال کراهت
آنحضرت از مرتبه خلافت آغاز نموده و کلامی گفته که محصل آن اینست که عزل مفتی منفر
می شود که معزول است و از مرتبه که مرتفع شده باشد بسبب آن و هرگاه زائل شود
از معزول مرتبه که مرتفع بآن نشده پس این عزل منفر نیست و چون حضرت بارون
علیه السلام شریک حضرت صلی الله علیه و آله و سلم در ادای مسالت بوده و این ارفع منازل است
و گاه است که مکروه میدارد انسان شریک فی الایمانه خلیفه شریک خود باشد و هرگاه جایز است
که حاصل نشود بسبب این زیادت نقصان پس عزل انان منفر نباشد انتهمی نیز ازین
نهایت قبح و خطا عت حنا و ولداد بعض حکمائی سستی که در ادای حصب
و هرزه سرای نیز گام می رود و کلامی که مانا و شبیه بکلام مجابین است

در این کتاب که این اختلاف نیست اختلاف است و در این کتاب که این اختلاف نیست اختلاف است

بر بنیان می آرد یعنی استخلاف حضرت کو حضرت یارون علیهما السلام
 ترک عبادت حق تعالی و اختیار عبادت مجمل بعد رفتن حضرت موسی علیه السلام قرار
 میداد و اظهار می نماید که چون حضرت موسی علیه السلام قوم خود را بسوی یارون علیه السلام
 هجرت و بسوی خدا نسیب و لهذا اینها ترک عبادت حق تعالی کردند و عبادت مجمل آغاز نمودند
 و نیز میگوید که جناب سالتما تبصر علی ما علیهم استخلاف نفرمود و بعد خود را تسلیم نمود
 است خود را بسوی خدا پس حق تعالی برای امت آنحضرت افضل ناس را بعد حضرت سول خدا
 صلی الله علیه و آله و سلم اختیار کرد و آن ابو بکر بود که صلاح کرد و در میان قوم آنحضرت هذا قولنا
 الشیخ الاکمل المدا فی علی کلامه عند المنزلة علی علیه السلام لیس اول الیک علاوه بر ثبوت
 خلافت حضرت یارون علیه السلام شد حضرت کو که وقت غیبت طور و عدم و این
 زوال و انقطاع آن که سابقا بالغ و وجه این است که قطعاً و جزاً و یقیناً
 از منازل حضرت یارون علیه السلام اقتراض طاعت نمودم و تقبل کرد و با اتباع آنحضرت
 است هیچ مبارکی معارضی بهم خلق احتمال انقطاع و زوال نمی تواند کرد و جو اتباع
 حضرت یارون علیه السلام امری است نهایت ظاهراً و واضح تا آنکه حضرات مستقیم با انهم
 انما کدر انکار و احتیاج منع آن نتوانستند کرد بلکه تاکید و تشبیه تمام اشادات کن کردند
 شمس الدین محمود بن عبد الرحمن بن احمد اصفهانی فی تشبیه القواعد
 فی شرح تحریر العقائد گفته قوله انه کان خلیفة له علی قومه فی حال حیاته
 قلنا لا نسلم ذلك بل کان شریکاً له فی النبوة و الشریک غیر خلیفة و لیس
 جعل احد الشریکین خلیفة عن الاخر اول من العکس قول متکا حکایت عنه
 اقلی فی فی فاما رادیه المبالغة و التاکید فی لقیامها مام قومه علی نحو

و الله اعلم بالصواب

در صورتی که این
 سخن را بگویند
 که این سخن
 از زبان ایشان
 صادر شده است

قیام موسی اما آن بیرون استخفافه بقوله فلا فان المستخلف عن الشیخ
 بقوله لولم یقتد استخلافه لکن له القیام مقامه فی التصدیق و هارون من
 حیث هو شریک فی النبوة و لکن لولم یستخلفه موسی و حسام الدین سباز پوری مراد
 گفته و قول استدلال که بارون لیل قول من تعالی و اخلفنی قومی خلیفه حضرت موسی علیه السلام
 در صحن حیث انتخاب پس لازم آید که بعد از وفات انجناب تقدیر حیات خود نیز خلیفه بودیم
 لا نسلم که حضرت بارون در صحن حیث حضرت موسی خلیفه آنحضرت بود بلکه حضرت بارون
 با انجناب در منصب نبوت شرکت داشت و اگر دانیم من احد الشریکین خلیفه دیگر اولی
 از حکم نیست قول حضرت موسی علیه السلام اخلفنی فی قومی که از وی ادوی الراجعی استخلاف
 استفاد میشود مراد از وی استخلاف نیست بلکه محمول بر مبالغه و تاکید است در قیام ترتیب قوم
 و تدبیر کار ایشان مانند انجناب یعنی مثل انقیاد تمام بامر قوم قیام نما زیرا که خلیفه
 شخصیست که اگر متخلف از او خلیفه نکند قیام او مقام خلیفه تصدیقا جائز و درست نبود
 و در مانع فیه نه چنین است چه حضرت بارون پس باینکه در منصب نبوت شریک حضرت موسی
 علیه السلام اگر بالفرض حضرت موسی بقول خود اخلفنی فی قومی خطابش نمیرمود انجناب
 استحقاق تصرف در امور خلافت و پشت انتهی و تفاترانی در شرح مقاصد گفته و لو سلم
 العموم فلیس من منازل هارون الاخلاقه و التصرف بطریق النیابة علی ما هو مقتضی
 الا ما متکانه شریک فی النبوة و قوله اخلفنی لیس استخلاف قابل مبالغه و تاکید
 فی لقیام بامر القوم و قشچی در شرح تحریر گفته و لیس من منازل هارون الاخلاقه
 و التصرف بطریق النیابة علی ما هو مقتضی الا ما متکانه شریک فی النبوة
 و قوله اخلفنی لیس استخلاف قابل مبالغه و تاکید فی لقیام بامر القوم و اسما

در صورتی که این
 سخن را بگویند
 که این سخن
 از زبان ایشان
 صادر شده است

بر روی سلام تا قبله گفته و قوله خداوند اخلاص لیل استخلافاً بالاعتناء المشهور و بالتکلیف
 بالقیام کامرانی و ایام غیبه موسی علیه السلام و الا فلو کان بقیاتی من موت
 علیه السلام ماموناً بالتبلیغ و برگاه حضرت پادشاه علیه السلام مقرر فی الطاعة و لادام
 الاتباع و در حیات حضرت موسی علیه السلام با پیروی یحییئین جناب امیر المؤمنین علیه السلام
 هم در حیات سرور کائنات علیه السلام فی النجاة مقرر فی الطاعة و لازم الاتباع با ثبوت حجج
 المنان فی الوجود المتقدیر و محل نزول منزل مشهور هم که شایسته در امانت است
 رضا باین اده برای اثبات مراد کافیه وافی است و ثبوت اقتراض طاعت و لازم اتباع
 جناب امیر المؤمنین علیه السلام در حیات سرور انام صلی الله علیه و آله الکرام برای ثبوت
 خلافت آنحضرت کافیست بحد و جد اول آنکه قول بود بوجوب طاعت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
 در حیات سرور کائنات صلی الله علیه و آله و سلم و باز صرف خلافت آنحضرت داخل آنحضرت
 در زمره رعایا و متبوعین بعد وفات جناب سالک صلی الله علیه و آله و سلم خلافت
 اجماع مرکب است دو مرتبه اول عقل رایج عاقله تجویز نتوان کرد که جناب امیر المؤمنین علیه السلام
 در حیات جناب سرور انام علیه السلام آلاف التحية والسلام والا کرام مثل حضرت پادشاه
 واجب الاتباع و لازم الطاعة نباشد و بعد وفات جناب سالک صلی الله علیه و آله
 و سلم این بر تبه از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام مصروف شود و آنحضرت در زمره رعایا
 و مرؤسین و تابعین داخل گردد و سوم آنکه هرگاه جناب امیر المؤمنین علیه السلام مثل
 حضرت پادشاه علیه السلام واجب الطاعة و لازم الاتباع علی الاطلاق باشد با جمیع است
 جناب سالک تا آنکه اصحاب ثقه هم تابع جناب امیر المؤمنین علیه السلام شوند و طاعت
 آنحضرت بر ایشان لازم باشد پس اگر بعد وفات سرور انام صلی الله علیه و آله و سلم جناب

در ذلک و در ذلک
 اینها همه خلافت

در حیات سرور انام

نبوت افتراض طاعت جناب امیر
نبوت افتراض طاعت حضرت یارون

مایستی علیها و یسبب عنهما و قبحی در شرح تجرید گفته و لو سلم فقصر هارون و نفاذ
امره لو بقی بعد موت صحیحاً یا کون لدنونه و قد انتفت النبوة فینتق مایستی علیها
و یسبب عنهما و ابن حجر در صواعق گفته که نفاذ امر هارون بعد وفاته موسی و فرض
اتمامه و النبوة لا للخلافة قد نفیت النبوة لاستحالة کون علی نبیا قبل وفاته
مسیبها الذی هو افتراض الطاعة و نفاذ خلاصه و بطلان این قبح فیه شناعة
این قبح قبیح بر ظاهر است بوجه عده اول آنکه از آن لازم می آید که جناب امیر المومنین
علیه السلام در مرتبه ابعده هم خلیفه نباشد چه هرگاه نزد این حضرات نفی نبوت از جناب
امیر المومنین علیه السلام موجب نفی افتراض طاعت آنحضرت پس چرا که در مرتبه رابعه
هم بلا ریب است از آنحضرت منتفی است و کسی قائل بحصول نبوت در این تبه که آنحضرت مستلزم
که در این تبه هم افتراض طاعت از آنحضرت منتفی شود معاذ الله من فک و دوم آنکه نفی
نبوت مستلزم نفی وجوب طاعت جناب امیر المومنین علیه السلام میبود جناب
رسالتاب صلی الله علیه و سلم در احادیث عده اطاعت حضرت واجب فرمود
حال آنکه در مابعد انشاء استقامت که منقض احادیث عده اطاعت جناب امیر المومنین
علیه السلام واجب است سوم آنکه بنا برین مصیبت عقلی و قیامت کبری محسوس است
بر پامیشود یعنی هرگاه انتفای نبوت از کسی دلیل انتفای وجوب اطاعت او باشد عدم
وجوب اطاعت ثلثه و بطلان اختلاف شان بالبداهه متحقق خواهد گردید زیرا که نبوت از ایشان
هم منتفی است بلا ریب پس افتراض طاعت از ایشان هم منتفی شود پس خلافت
کجا ماند و امامت کوفلیضه کواقلیلا و لبیکوا کثیرا چه اگر آنکه بلا شبهه از مندرج
حضرت یارون علیه السلام محض است پس لازم آید که جناب امیر المومنین علیه السلام

جناب امیر علیه السلام در مرتبه ابعده هم خلیفه نباشد چه هرگاه نزد این حضرات نفی نبوت از جناب امیر المومنین علیه السلام موجب نفی افتراض طاعت آنحضرت پس چرا که در مرتبه رابعه هم بلا ریب است از آنحضرت منتفی است و کسی قائل بحصول نبوت در این تبه که آنحضرت مستلزم که در این تبه هم افتراض طاعت از آنحضرت منتفی شود معاذ الله من فک و دوم آنکه نفی نبوت مستلزم نفی وجوب طاعت جناب امیر المومنین علیه السلام میبود جناب رسالتاب صلی الله علیه و سلم در احادیث عده اطاعت حضرت واجب فرمود حال آنکه در مابعد انشاء استقامت که منقض احادیث عده اطاعت جناب امیر المومنین علیه السلام واجب است سوم آنکه بنا برین مصیبت عقلی و قیامت کبری محسوس است بر پامیشود یعنی هرگاه انتفای نبوت از کسی دلیل انتفای وجوب اطاعت او باشد عدم وجوب اطاعت ثلثه و بطلان اختلاف شان بالبداهه متحقق خواهد گردید زیرا که نبوت از ایشان هم منتفی است بلا ریب پس افتراض طاعت از ایشان هم منتفی شود پس خلافت کجا ماند و امامت کوفلیضه کواقلیلا و لبیکوا کثیرا چه اگر آنکه بلا شبهه از مندرج حضرت یارون علیه السلام محض است پس لازم آید که جناب امیر المومنین علیه السلام

در مرتبه ابعده هم خلیفه نباشد چه هرگاه نزد این حضرات نفی نبوت از جناب امیر المومنین علیه السلام موجب نفی افتراض طاعت آنحضرت پس چرا که در مرتبه رابعه هم بلا ریب است از آنحضرت منتفی است و کسی قائل بحصول نبوت در این تبه که آنحضرت مستلزم که در این تبه هم افتراض طاعت از آنحضرت منتفی شود معاذ الله من فک و دوم آنکه نفی نبوت مستلزم نفی وجوب طاعت جناب امیر المومنین علیه السلام میبود جناب رسالتاب صلی الله علیه و سلم در احادیث عده اطاعت حضرت واجب فرمود حال آنکه در مابعد انشاء استقامت که منقض احادیث عده اطاعت جناب امیر المومنین علیه السلام واجب است سوم آنکه بنا برین مصیبت عقلی و قیامت کبری محسوس است بر پامیشود یعنی هرگاه انتفای نبوت از کسی دلیل انتفای وجوب اطاعت او باشد عدم وجوب اطاعت ثلثه و بطلان اختلاف شان بالبداهه متحقق خواهد گردید زیرا که نبوت از ایشان هم منتفی است بلا ریب پس افتراض طاعت از ایشان هم منتفی شود پس خلافت کجا ماند و امامت کوفلیضه کواقلیلا و لبیکوا کثیرا چه اگر آنکه بلا شبهه از مندرج حضرت یارون علیه السلام محض است پس لازم آید که جناب امیر المومنین علیه السلام

هم معصوم باشد و ثبوت عصمت آنحضرت بر اثبات کتات و خلافت آنحضرت کافی بود
نقیض تقدیم غیر المعصوم علی المعصوم از انتفای نبوت انتفای عصمت لازم نمی آید و الا لا بد
که ملائکه هم معصوم نباشند که نبوت در ایشان منتفی است پس معاذ الله عصمت آن
شود و بچشم آنکه اگر سبب انتفای نبوت انتفای افتراض طاعت لازم آید بزرگ آنکه نبوت سبب
افتراض طاعت است چون سبب منتفی شد سبب منتفی خواهد شد لازم آید که معاذ الله
فضائل دیگر نیز از حضرت امیر المومنین علیه السلام باین هم که نبوت سبب دیگر فضائل باری
علیه السلام بود و چون نبوت از جناب امیر المومنین علیه السلام منتفی دیگر فضائل هم
معاذ الله منتفی شود و ششم آنکه در کمال ظن و وضوح است که از انتفای نبوت انتفای افتراض
طاعت لازم نمی آید چه سبب افتراض طاعت عصمت در نبوت نیست بلکه افتراض طاعت بزرگ
و دیگر هم سوای نبوت حاصل میشود از طاعت پروردگار واجب و طاعت قلیقا
واجب و نبوت ایشان طاعت واجب است پس هرگاه بزرگ چیزی واجب متعدد باشد با لزم
یک سبب انتفای سبب لازم نمی آید و تعدد همستای بر یکی واحد چنان شائع و ذائع است که
بر اولی محصلین بهم نمی نیست چه ملاک آن محققین جیدان مشرب بر سلف المبرور
باب ششم در معنی اللبیب عن کتاب الاغاریب ذکر معانی لکفته الثالث اثبات فید
امتناع الشرط خاصه و کدالة لطلوع امتناع الجواب و کدالة ثبوت و لکته
ان کان مساوی بالشرط و العموم کافی قولاً و لو کان الشمس طالعاً کان النهار
موجود الزم انتفاء و لانه يلزم من انتفاء السبب المساوی انتفاء مسببه ان کان
اعلم کما فی قولاً و لو کان الشمس طالعاً کان الضوء موجوداً فلا يلزم انتفاء و
انما يلزم انتفاء القدر المساوی منه للشرط و هذا قول المحققین و تلخص

ص ۹۵
البحث فی ثبوت عصمت
السلام من انبیا الاولین
من اجواب کتاب

در انتفاء سبب طاعت
سبب نبوت و سبب عصمت
در کتاب

۱. اہل بیت علیہم السلام

على هذا ان يقال ان لو تدل على ثلثة امور عقد السبية والمسبية وكونها
فالمانع وامتناع السبب تدل على العقل بين الجزئين ارتباط مناسب بلغة العقل
فالنوع الاول على ثلثة اقسام ما يوجب فيه الشرع او العقل انحصار سبية اخرى
مما ونحو لو كانت الشمس طالعة كان النصار موجودا وهذا يلزم فيه من امتناع
الاول امتناع ما شاء قطعاً وما يوجب احد مما فيه عدم الا فصلا والمذكور
نحو لو نام لا تنقضي ضوءه ونحو لو كانت الشمس طالعة كان الضوء موجودا و
هذا لا يلزم فيه من امتناع الاول امتناع الثاني كما قد مناه وما يجوز في العقل
ذلك نحو لو جاء في اكرمه فان العقل يجوز انحصار سبب الا كما في الجمي
ان ذلك هو الظاهر من ثبوت السبب على الاول انه المتبادلان للشرع واستصحاب
الاصل وهذا النوع يدل فيه العقل على انتفاء السبب المساوي لانتفاء السبب
انتفاء مطلقا ويدل الاستعمال والعرف على الانتفاء المطلق اذ من عبارات فلا بد
من حسب افاده تحقيق سبب وقسمي باشد بعض سباب مساوي سبب باشد وبعض
اسباب عام مستند الى سبب جزاء انتفاء سبب عام انتفاء سبب جزاء في ايد جنان في طلوع شمس سبب عام
وجود حتم واز انتفاء طلوع شمس انتفاء ضوء لازم في ايد وتهيئت تعجب في غير انتفاء
رومي وهدك اوله شبهه كيك انتفاخي اقراض طاعت بسبب انتفاء موت او بختة حاله
فودش من تحت لو جواز بودن سبب مختلفه بر اي شئ واحد لقلا عن ابن الحاجب في كرده
و در جواب كلام ابن الحاجب في ان نخوة بلکہ عدم ضرر عاين مع بامراد قوم بيان نموده چنانچه
در شرح مظهر الخیر گفته و لو للشرط اسی تعلیق حصول مضمون الجواب حصول مضمون الشرط
فرضا في المانع مع القطع بانتفاء الشرط فيلزم انتفاء الجواب كما نقول لو جئنا

مفتی اعظم پاکستان اسلامیہ کونسل
 دارالافتاء اسلامیہ کونسل
 دارالافتاء اسلامیہ کونسل

مدرسه و مرکز تحقیقات
انتقادی و فلسفی
فلسفه و اندیشه

لا كرمته معلقا لا كراما بالمعنى مع القطع بانتقائه فيلزم انتفاء الاكرام واما
 عبارة المفتاح هي انما التعليق ما امتنع بامتناع غيره على سبيل المقطع كقول
 لو جئت لا كرمته معلقا لا امتناعا كراما ما امتنع من يمتنع مما طابك
 فيها الشك انما جعل لولا المعلق نفس الجزء والمعلق عليه امتناع الشرط
 وثانيا المعلق امتناع الجزء والمعلق عليه نفس الشرط مع ضيق فساد كل
 منهما فقد وجهه بعض من اطلع عليه بانه على حذف المفتاح اي انما التعليق
 امتناع ما امتنع ومعلقا لا امتناعا كراما ما امتنع ما امتنع من المعنى
 واطن ان لا حاجة اليه لان تعليق الحكم بالوصف مشعر بالعلية فكانه
 قيل انما التعليق ما امتنع من حيث انه امتنع وهذا معنى تعليق امتناعه
 كما قول بما امتنع وهذا معنى لطيف شجع السكاكي على هذه العبارة وغفل
 عنها لمرارة من معني كتابه فعنده في تعليق الامتناع بالامتناع القطع على
 ما ذكرنا لتعليق الثبوت بالثبوت مع القطع بانتقائه الاول والمآل واحد ففي الجملة
 هو امتناع الثاني اعني الجزء لا امتناع الاول اعني الشرط سواء كان الشرط والجزء
 اثباتا او نفيا او احدهما اثباتا والاخر نفيا فامتناع النفي اثبات وبالعكس
 فهو في قولنا لم تاتي لو اكرامك لا امتناع عدم الاكرام لا امتناع عدم الاثبات
 اعني ثبوت الاثبات هذا هو المشهور بين المجتهدين واعترض عليه الشيخ ابن الحارث
 بان الاول سبب والمثاني مسبب والشبب يكون اعم لحوال ان يكون شي اسباب
 مختلفة كالنار والشمس للاشراق وانتفاء السبب لا يوجب انتفاء المسبب
 انتفاء المسبب انه يوجب انتفاء السبب كما ترى ان قوله تعالى لو كان في ما الالهة

جواب

الكرامات

في انتفاء السبب في انتفاء المسبب
 في انتفاء السبب في انتفاء المسبب
 في انتفاء السبب في انتفاء المسبب

الا الله لفسدنا انما سبق يستدل بامتناع الفساد على امتناع تعدد الالهة
 دون العكس اذ لا يلزم من انتفاء تعدد الالهة انتفاء الفساد كجواز ان يفعل الله
 بسبب آخر فالحق انما لا امتناع الا اول الامتناع الثاني وقال بعض المحققين ان دليله
 باطل دعواه حتى اما الاول فان الشرط عندهم انهم من ان يكون سببا فهو لو كان
 الشمس طالعة كان النهار موجودا او شرطا فهو لو كان الج مال لم يجز غيرهما فهو
 لو كان النهار موجودا كانت الشمس طالعة واما الثاني فلان الشرط ملزوم و
 واجبا لا ندر وانتفاء اللازم يوجب انتفاء الملزوم من غير عكس في موضوعه
 ليكون جزاءهما معدوم المضمون فيمتنع مضمون الشرط الذي هو ملزوم لا اجل
 امتناع كانه هو الجزاء فهو لا امتناع الا اول امتناع الثاني لا يدل انتفاء الجزاء
 على انتفاء الشرط ولهذا قالوا في القياس الاستثنائي ان رفع التارة يوجب رفع المقدم
 ودرج المقدم لا يوجب رفع التارة فقولنا لو كان هذا انسانا كان حيوانا
 لكنه ليس بحيوان يرفع انه ليس بانسان قولنا لكنه ليس بانسان لا يرفع انه ليس
 بحيوان هذا ما ذكره جماعة من الفحول و تلقاه غيرهم بالقبول ونحن نقول
 ليس معنى قولهم لو لا امتناع الثاني لا امتناع الا اول انه يستدل بامتناع الاول
 على امتناع الثاني حتى رد عليه ان انتفاء السبب او الملزوم لا يدل على انتفاء
 المسبب او اللازم بل معناه انما للدلالة على انتفاء الثاني في الخارج انما هو
 انتفاء الاول فبعض لو شاء الله لهدمكم جميعا ان انتفاء الهداية انما هو
 بسبب انتفاء المشية في عندهم تستعمل للدلالة على ان عللة انتفاء مضمون
 الجزاء في الخارج هي انتفاء مضمون الشرط غير التفات الى ان عللة العلم بانتفاء

٩٥
 بيان كون اول
 للسنة من الفجر الاول

الجزء ما هي الجزاء وغير تفان في در شرح مختصر تلخيص گفته ولول الشرايط لتعلق حصول
 مضمون الجزاء بحصول المشرط فوضا في الماخض مع القطع بانتفاء الشرط
 فيلزم انتفاء الجزاء كما نقول او جفتي لا كرمته معلقا لا كرام بالجميع مع القطع
 بانتفائه فيلزم انتفاء الاكرام في لا متناع الثاني اعني الجزاء لا متناع الاول اعني
 الشرط يعين الجزاء منتف بسبب انتفاء الشرط هذا هو المشروط بين الجزاء واعترض
 عليه ابن الحاجب ان الاول سبب الثاني فيسبب انتفاء السبب لا يدل على انتفاء السبب
 لوان كان يكون للشي اسباب متعددة لا يدل الامر بالعكس لان انتفاء السبب يدل
 على انتفاء جميع اسبابه في لا متناع الاول لا متناع الثاني الا ترى ان قولنا
 لو كان فيها الحق لا الله فسد تا انما سبق ليستدل بامتناع الفساد على متناع
 تعدد الالهة دون العكس استحسن المتأخرون ان ابن الحاجب حجة كادوا يجمعون
 على انها لا متناع الاول لا متناع الثاني اما ما ذكره واقلا ان الاول ملزم
 والثاني لا ضرورة وانتفاء اللازم يوجب انتفاء الملزوم من غير عكس لوان يكون
 اللازم اعم وانا اقول منشاء هذا الاعتراض قلته التامل لانه ليس معنى قوله
 لو لا متناع الثاني لا متناع الاول انه يستدل بامتناع الاول على امتناع الثاني
 حتى رد عليه ان انتفاء السبب الملزوم لا يوجب انتفاء السبب الا لزم بل
 معناه انها لا تدل على ان انتفاء الثاني في الخارج اتماما هو بسبب انتفاء الاول
 فيصير لو شاء الله لهدنكم ان انتفاء الهداية اتماما هو بسبب انتفاء المشية يعني انها
 تسعمل للدلالة على ان علة انتفاء مضمون الجزاء في الخارج هي انتفاء مضمون
 الشرط من غير التفات الى ان علة العلم بانتفاء الجزاء ما هي ومغنى ناسد

نقل تفان في
 عن ابن الحاجب في
 السبب يدل على انتفاء
 السبب

که جواب شبه انتفاء اقرض طاعت سبب بقا نبوت جناب سید مرتضی طایفه است که اعلام
 کبارستیه محمد طایفه صحاح جمیده مناقب عظیمه فضائل فخمه بر اسی انجناب ثابت می کنند ذکر
 نموده لیکن تضارانی و جرجانی و اثباتی شان سبب قصور ریا در فن کلام کما هو واضح
 علی اولی ان مقام بر افادات جناب سید مرتضی مطاع نشده این شبهه را یکدیگر مقلد
 سنجیده بر زبان آورده اند و در مقام اثبات عموم منازل فرموده و ممکن مع ثبوت
 هذه الجملة فان تبطل دلیل فی الاصل علی وجهه بمجب مع کون هارون مقرر
 الطاعة علی ائمة موثوقی الی بقدر فحاشه و ثبوت مثل هذه المنزلة
 کامیر المؤمنین علی السلام و ان لم يرجع الی کونه خلیفة له فی حال حیاته
 و وجوب استمرار ذلک الی بعد الوفاة فان فی المخالفین من یعمل نفسه علی دفع
 خلافة هارون لیس علیهما السلام حیوة انکار کونه مدله تفصل
 عن تبعه وان کان فیما حمل علیه نفسه ظاهر الکفارة و نقول قد ثبت ان
 هارون علیه السلام کان مفترض الطاعة علی ائمة موسی کان شریکاً له
 فی النبوة التي لا یفکک من دفعها و ثبت انّه لو بقی بعده لکان ما یجب من طاعته
 علی جمیع ائمة موسی علیه السلام یجب له لانه لا یجوز خروجه عن النبوة
 وهو حی و اذا وجب ما ذکرناه و کان النبی صلی الله علیه و آله وسلم قد اوجب
 بالخبر کامیر المؤمنین جمیع منازل هارون من موسی و نفی ان ینکون نبیا و کان
 من جملة منازل الله لو بقی بعده لکان طاعته المفترضة علی امتّه
 فان کانت تجب لکان نبوة جبان ینکون امیر المؤمنین المفترض الطاعة علی
 سائر الائمة بعد وفاة النبی صلی الله علیه و آله وسلم و ان لم یکن نبیا

در طاعت جناب

در طاعت جناب سید مرتضی طایفه

در طاعت جناب

منع سید مرتضی از
 اقتراض طاعت
 هارون

لأن نفي الثبوت لا يقتضيه نفي ما يجب كالمصلحة ما يقتضاه وانما كان محتمل في النفي
 نفي فرض الطاعة ولو لم يصح حصول فرض الطاعة أكال النبي وإذا جاز أن يحصل
 لنفي النبي كالأمر لا مبدء علم انفصاله من النبوة وأنه ليس شرطها وحقاقتها
 التي تثبت بثبوتها وتنتفي بانتفائها والنشأ الذي تقدم يكشف عن صحة قولنا
 أن النبي صلى الله عليه وسلم لو صح أيضا ما ذكرنا لا حتى يقول أنت بمنزلة هارون
 من هو في فرض الطاعة على اعتدائه وان لم تكن شريك في النبوة وتبليغ الرسالة لكأن
 كلامه مستقيما بعيدا عن التناقض من فخر رازی همین جواب جناب سید مرتضی طلب شاه
 مطلع شد وانه ذکر آن دو تافه بشبه دیگر نسک ساخته و انتهای سبب یا انتهای سبب
 در مابعد بطریق تشکیک علی وجه الحتم و الجزم ایراد کرده قال فی غایة العرف
 قوله ان هارون وعاش بعد موسى عليها السلام لقام مقامه كونه مفتر
 الطاعة قلنا يجب على الناس طاعته فيما يؤذيه عن الله او فيما يؤذيه عن
 موسى في تعرفه في إقامة الحد و الأول مسلم ولكن ذلك نفس
 كونه نبيًا فلا يمكن ثبوته في حق علي رضي الله عنه اما الثاني والثالث
 ممنوع وتقدم ان من الجائز ان يكون النبي موديا للاحكام عن الله
 تعالى ويكون المتولي لتنفيذ تلك الاحكام غيره الا ترى ان من ذهب الى ما
 ان موسى عليه السلام استخلف هارون عليه السلام على قومه ولو كان
 متعاضدا من تنفيذ الاحكام قبل ذلك الاستخلاف لم يكن الاستخلاف فائدة فثبت
 ان هارون عليه السلام قبل الاستخلاف كان موديا للاحكام عن الله تعالى
 وان لم يكن منفذا لها از ملاحه این عبارت است که فخر رازی در اقتراض طاعت

فخر رازی که اقتراض طاعت
 هارون را از ملاحه این عبارت
 است که فخر رازی در اقتراض طاعت
 هارون

حضرت یارون علیه السلام سه احتمال بیان کرده یکی آنکه اقراض طاعت حضرت یارون
در چیز باشد که او کند از آن جهت ثلث دوم آنکه اقراض طاعت در چیزی باشد که او کند از آن جهت
علیه السلام سوم آنکه اقراض طاعت در تصرف او در اقامت عده یکو فخر رازی احتمال اول را
تسلیم کرده و احتمال دوم سوم را منع کرده و هر چند بقول خود و تقریریه چنان ظاهر کرده
در تقریر منع هر دو احتمال میکند لیکن ظاهر است که درین تقریر از بیان منع احتمال
دوم اثری نیست اصلاً وجه منع آن بیان نکرده بلکه این تقریر منع احتمال سوم است
و پس در ظاهر است که درین احتمال دوم اعمی اقراض طاعت حضرت یارون از جهت
حضرت موسی اصلاً اعتراضی و اشکالی لازم نمی آید زیرا که حضرت یارون علیه السلام
با وصف شرکت در نبوت تابع حضرت موسی علیه السلام بود و حاصل در نبوت
موسی علیه السلام بود چنانچه خود فخر رازی در تفسیر کبیر و میساجوری در غرائب القرآن
تصریح بآن کرده اند پس بنابراین اگر حضرت یارون علیه السلام بعد حضرت موسی
زنده می بود و از جانب آنحضرت ادای احکام حسب یقار فرعیت سابق میکرد استیفاء
بر آن لازم نمی آید و نمی بایست که متوجه نیگیرد و مواجبه در تقریر منع احتمال سوم گفته که جائز است
اینکه نمی بودی از جانب خدا تعالی باشد و متولی تنفیذ احکام غیر او باشد پس فرض را بر این
تقریر ازین تقریر نیست که جائز است که حضرت یارون بعد حضرت موسی علیه السلام متولی
احکام از جانب حق تعالی باشد و لکن متولی تنفیذ این احکام دیگری باشد پس نبوت و جوب
اعطای حضرت یارون علیه السلام در تنفیذ احکام لازم نمی آید تا بسبب ثبوت جوب اطاعت
حضرت یارون جوب اطاعت جناب امیر المومنین علیه السلام در تنفیذ احکام ثابت گردد
الاطلاق بود و کما کثرت فسخ این تقریر را بر سر تزییر نماید ظاهر و مستفید است زیرا که

هرگاه حضرت بارون افضل قاسم بعد حضرت موسی علیه السلام بود پس باید وصفه و جو حضرت
بارون بعد حضرت موسی علیهما السلام جائز نیست که کسی بگوید که تنفیذ احکام با زیرک
رست منقول با وجود افضل ناجایست کما سبق بیان شد با تفصیل حجت برک العلیل
و شفی العلیل اما در حقیقت حضرت موسی علیه السلام پس از آنکه حضرت موسی افضل از آنحضرت بود
بنابرین اگر تنفیذ احکام بالا افراد برای حضرت بارون علیه السلام ثابت نشود قبحی لازم
نشد آری احتمال غیر فرض الطاعة بدون حضرت بارون علیه السلام در تنفیذ احکام معتبر
بقادر آنحضرت بعد حضرت موسی علیه السلام باطل است و استدلال آن عدم توالی آنحضرت
احکام را قبل حصول خلافت حضرت موسی علیه السلام از حدیثی صحیح باطل که قیاسی است مع الف
الواضح و نظیری مستمع البون اللامح و موسی بدون حضرت بارون علیه السلام احکام
علا لای حرام را قبل آنخلافت حضرت موسی علیهما السلام از جانب خدا بابت برکت آنحضرت
در نبوت بطریق و زارت بود و نه بطریق محض است اصحاب پس چون حضرت موسی علیه السلام
که افضل از حضرت بارون علیه السلام موجود بود باین سبب اگر حضرت بارون علیه السلام
با وصت واجب الطاعة بدون تنفیذ احکام بالا افراد نفرایده قبحی شنا عتد و تقال لازم
که مانع از تنفیذ احکام بالا افراد وجود افضل است بخلاف آنکه هرگاه جناب امیر المؤمنین علیه السلام
واجب الطاعة با بعد جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم پس چرا کسیکه واجب الطاعة
و افضل از جناب امیر المؤمنین علیه السلام با یقینا سرچون بود و چه بر آن منع آنحضرت
از تنفیذ احکام بالا افراد ظاهر نشود و وجوب طاعت ابو بکر که با و ما فضیلت است
خود را می آید قطعاً و حتماً و جزا و یقیناً مفقود نظر الی لای القاطعة علی عدم وجوب
اعمال علی اصول السید فضل الرحمن صرنا تحقیق مقام بر و شایسته که مراد او بام و منزل

استقامت یافت و ثابت و جویا طاعت حضرت یارون علیه السلام عدم حصول مرتبه تنفیذ
 احکام بالانفراد و اصلان و تناقض و تهافت و تضاد نیست زیرا که حال آنحضرت درین
 صورت مثل حال جناب سالتما جعلی الله علیه آله وسلم است قبل از بعثت که آنحضرت قبل
 بلکه قبل خلق ظاهری بهم موصوف بود و نبوت و جویا طاعت مگر حصول صفت تنفیذ کا
 موقوف بود بر خلق ظاهری حصول بعثت جلال الدین عبد الرحمن بن ابی بکر سیوطی در خصائص
 کبری گفته قال الشيخ تقي الدين السبكي في كتابه التعظيم والمنة في التوسل به و
 لتصورته في هذه الآية من التنويه بالنبي صلى الله عليه وسلم وتعظيم قدره
 العلم ما لا يخفى وفيه مع ذلك انه على تقدير محييه في زمانهم يكون رسلا
 اليهم فتكون نبوته ورسالته عامه لجميع الخلق من من آدم الى النبيا
 وتكون الانبياء عليهم كلهم من امته يكون له بعثت الى الناس كافة لا يختص
 به الناس من زمانه الى القفلة بل يتناول من قبلهم ايضا وبتبين بذلك
 معن قوله صلى الله عليه وسلم كنت نبيا وادريين الروح والجسد ان
 من فتره بعلم الله بانه سيصير نبيا لم يصل الى هذا المعنى كان علم الله
 محيط بجميع الاشياء ووصف النبي صلى الله عليه وسلم بالنبوة في ذلك الوقت
 ينبغي ان يفهم منه انه امر ثابت له في ذلك الوقت ولهذا رأى آدم اسمه مكتوبا
 على العرش محمد رسول الله فلا بد ان يكون له معنى ثابتا في ذلك الوقت
 ولو كان المراد بذلك محض العلم بما سيصير في المستقبل لم يكن له خصوصية
 بانه نبي وادريين الروح والجسد لان جميع الانبياء يعلم الله نبوتهم في ذلك
 الوقت قبله فلا بد من خصوصية للنبي صلى الله عليه وسلم لا جلي الاخر

مر ۳۳۴
 به خصوصية النبي
 امول النبيين في الخلق
 تقدم نبوته فاخذ اليه
 عليه
 استدلال تحقيق صاحب

بما اخبر اعلاما كونه ليعرفوا قدره عند الله تعالى فحصل لهم الخبر بذلك وقال
فان قلت اريد ان افهم لك القدر الزائد فان النبوة وصف لا بد ان يكون الموصوف
به موجودا وانما يكون بعد بلوغ اربعين سنة ايضا فكيف يوصف به قبل ذلك
وقبل الرسالة ان صح ذلك فغيره كذلك قلت قد جاء ان الله خلق الارواح
قبل الاجساد فقد تكون الاشارة بقوله كنت نبيا الى دوح الشريعة والى حقيقة
والحقائق تقصر عقولنا عن معرفتها وانما يعلمها خالقها ومن امدة بنور الهى
ثم ان تلك الحقائق يؤتى الله كل حقيقة منها ما يشاء فالوقت الذى انشأ الخلق
النبي صلى الله عليه وسلم قد تكون من قبل خلق آدم واتاه الله فخلق الوصف بان
يكون خلقا متحيا فلذلك وافاضه عليها من ذلك الوقت فصار نبيا وكتب اسمه
على العرش واخبر عنه بالرسالة ليعلم ملائكته غيرهم كرامته عند حقيقة
وجوده من ذلك الوقت وان تاخر جسد الشريف المتصف بها وانما حقيقة
بالاوصاف الشريفة للقاء عليه من الحضرة الالهية وانما تاخر البعث والتبليغ وكل
ماله من جهة الله ومن تامل ذاته الشريفة وحقيقته معجل الاخير في ذلك
استنفاؤه وايتاؤه الكتاب والحكم والنبوة وانما المتأخر تكونه وتنقله الى ان ظهر
صلى الله عليه وسلم وغيره من اهل الكرامة قد تكون افاضة الله تلك الكرامة
عليه بعد وجوده بمدة كما يشاء سبحانه ولا شاق ان كلما يقع فانه عالم به
من الاذل ونحن نعلم علمه بذل الاسباب الادلة العقلية والشرعية ويعلم
الناس بها ما يصل اليهم عند ظهوره كعلمهم بنبوة النبي صلى الله عليه وسلم حين
نزل عليه القرآن اول ما جاءه جبرئيل هو فعل من افعاله تعالى من جملة

آيات الله

بما اشار اليه في كتابه
الكتاب والنبوة قبل
ظهوره في الدنيا
من السجدة في الخصال

معلوماته ومن آثار قدرته وادارته واختياره في محمل خاص يتصف بها
 فهاتان مرتبتان لاول معلومة بالبرهان والثانية ظاهرة للعيان ^{تبيين} بين
 وسائط من افعاله تكاليف حدث على حسب اختياره منها ما يظهر لهم بعد ذلك ومنها
 ما يحصل به كمال لذلك المحل وان يظهر لاحد من المخلوقين ذلك ينقسم الى
 كمال يقارن له المحل من حين خلقه والى كمال يحصل له بعد ذلك ولا يصل
 علم ذلك اليها الا بالخبر الصادق والنبى صلى الله عليه وسلم خير الخلق فلا كمال
 لمخلوق اعظم من كماله لا محمل اشرف من محله فعرفنا بالخبر الصحيح حصول ذلك الكمال
 من قبل خلق آدم ولنبينا صلى الله عليه وسلم من ربه سبحانه وانه اعطاه النبوة
 من قبل ذلك الوقت ثم اخذ له المواثيق على ان ياتى به نبياء ليعلموا الله المقدم عليهم و
 نبهم ورسولهم في اخذ المواثيق وفي معاملة الاستغفار ولذلك دخلت الامم القسمة
 في التوطين به ولتصيرته لطيفة اخرى هي كائنها ايمان بالبيعة التي توخذ للخلق
 ولعل ايمان الخلق اخذت من هنا فانظر هذا التعظيم العظيم للنبى صلى الله عليه
 وسلم من ربه سبحانه فاذا عرف ذلك فالنبى صلى الله عليه وسلم هو نبي
 الانبياء ولهذا اظم ذلك في الاخرة جميع الانبياء تحت لوائه وفي الدنيا كذلك
 ليلقوا لاسلامه صلى الله عليه وسلم لو اتفق بمشيئة في من آدم ونوح وابراهيم وموسى عليه
 وحب عليهم على انهم ايمان به ونصرتة بذلك اخذ الله للبشر عليهم رسالتهم
 اليهم مع ما حصل له انما امره يتوقف على اجتماعهم معاً فخر ذلك كما راجع الى
 وجودهم لا الى عدم اتصافه بما تقتضيه فرق بين فعل الفعل على قبول
 المحل وتوقفه على اهلية الفاعل فهنا توقف من جهة الفاعل ولا من جهة

فالتابع صلى الله عليه وسلم الشريفة واتمام حجة وجود العصر المشتل عليه
خارجة عصرهم لهم اتباعه بلا شك لهذا ياتي عيسى في آخر الزمان على شريعتهم
وهو نبى كريم على حاله كما يظن بعض الناس انه ياتي واحدا من هذه الامة
نعم هو احد من هذه الامة لما قلناه من اتباعه للتابع صلى الله عليه وسلم
وانما يحكم شرعية نبيتنا محمد صلى الله عليه وسلم بالقرآن السنة وكل ما فيها من
الوحي فهو متعلق به كما يتعلق بسائر الامة وهو نبى كريم على حاله لم ينقص
منه شيء وكذلك لو بعث النبي صلى الله عليه وسلم في زمانه او في زمن موسى
داود ابراهيم ونوح محمد وكانوا مستقرين على نبوتهم ورسالتهم الى الله تعالى صلى الله عليه وسلم
وسلمون على جميعهم فنبوته رسالتهم عام واشمل واعظم متفق مع
شأنهم في الاصول لانها لا تختلف فنقد شرعيته صلى الله عليه وسلم فيها
يقع الاختلاف في الفرع اصيل على سبيل التخصيص اما على سبيل النسخ او لا
ولا تخصيص بل تكون شريعة النبي صلى الله عليه وسلم في ذلك بالاولى
بالنسبة الى اولئك الامم ما جاءت به انبياءهم في هذا الوقت بالنسبة
الى هذه الامة هذه الشريعة والاحكام تختلف باختلاف الاشخاص
والاوقا وبهذا بيان لنا معنى حديثين كان خضيا عنا احدهما قوله صلى الله عليه وسلم
عليه وسلم بعثت الى الناس كافة كذا نظن انه من زمانه الى يوم القيامة
فبان انه جميع الناس اولهم وآخرهم والثاني قوله صلى الله عليه وسلم كبرت
نبينا وادبر بين الروح والجسد كذا نظن انه بالعلم فبان انه مائة على ذلك
ما خرج عنه وانما يفرق الحال بين ما بعد وجود جسده صلى الله عليه وسلم

و
شقيقة

ويبلغه الأربعين ما قبل ذلك بالنسبة قال المبتحون اليهم وتأهلهم لسماع كلامه
لا بالنسبة اليه لا اليهم لو تأهلوا قبل ذلك وتعلقوا بحكام على الشرط قد
يكون بحسب المحل المقابل وقد يكون بحسب الفاعل المتصرف فمنه التعلق بآثاره
بحسب المحل المقابل المبتحون اليهم فقبولهم سماع الخطاب الجسد الشريف الذي
تخاطبهم بلسانه هذا كما يؤكل الالب جلالة زوجه ابنته اذا وجد كفو فالتوكل
صحيح ذلك الرجل اهل للوكالة وكالته ثابتة وقد يحصل توقف التصرف
على وجود كفو ولا يوجد الا بعد مدة وذلك لا يقدر في صحة الوكالة واهلية الوكيل
انهم كلام السبكي بافظه شيخ عبد القادر بن شيخ العيد من اول نور سافر عن اخبار القدر
العاشر گفته علم ان الله سبحانه وتعالى اراد ايجاد خلقه ابرز الحقيقة الهادية
من افوار الصمدية في حضرة الاحدية فوسلح بها العوالم كلها علمها واطلها
على ما اقتضاه كمال حكمه سبق في ارادته علمه ثم اعلمه بتكامله ونبوته
وبشيرة بموعد عودته في سالتة بانة نبي الانبياء واسطة جميع الاصفاء والاولاد
ادم بين الروح والجسد ثم انجست منه عيون الارواح فظلمت بظلمها في عوالمها
المنقطة على عالم الاشباح وكان هو الجنس العالي على جميع الاجناس والاب كبر
الجميع الموجودات والناس فمما يتلوه وجود جسمه متغير على العوالم كلها برفته
وتقدم ما هو خزانة السر العبداني في تحت تدفقه الامداد والرحمة ومع في مسلكه
صلواته عليه وسلم قال ان الله كتب مقادير الخلق قبل ان يخلق السموات والارض
تتسعين الف سنة وكان عرشه على الماء ومن جملة ما كتب في الذكر وهو ان الكائنات
ان محمدا خاتم النبيين وصح ابضا ان عند الله لخاتم النبيين ان آدم في جنة

طهارة اى طرح ملقى قبل نفخ الروح فيه فتح ايضا انه قيل له يا رسول الله
 متى كنت نبيا قال آدم بين الروح والجسد ويرى كُتبت بحسب الكتابة وخبر كنت
 نبيا و آدم بين الماء الطين قال بعض الحنابلة لنقف عليه هذه اللفظ وحسن
 الترمذى خبر يا رسول الله متى وجبت لك النبوة قال آدم بين الروح والجسد
 ومضى وجوب النبوة وكتابتها شوقها وظهورها فى الخارج نحو كتب الله لا غلبت كتب
 عليكم الصيام والمراد ظهورها للملائكة ودوحه صلى الله عليه وسلم فى عالم الارباب
 اعلاما بظهور شرفه وتميزه على بقية الانبياء خص الاظهار بحالة كونه آدم بين
 الروح والجسد لانه اوانح خوال الارواح الى عالم الاجساد والتميز حينئذ اتموه ^{اظهر}
 فاختر صلى الله عليه وسلم زيادة اظهار شرفه حينئذ ليقتر على غيره وتميزا
 اعظم واخر واجتا الغزال عن صفه نفسه بالنبوة قبل وجود ذاته عن خبرانا
 اول الانبياء خلقوا و آخرهم بعثا بان المراد بالخلق هنا التقدير لا الابدان فانه
 قبل ان يحمل به أمه لم يكن مخلوقا موجودا ولكن انشأ وانكسرت سلسلة التقدير
 لاحقة فى الوجود فقوله كنت نبيا اى التقدير قبل تمام خلقه آدم اذ لم ينشأ
 الا لينتزع من رحم ديسه محمد صلى الله عليه وسلم لتحقيقه ان اللدنة ذم المحدث
 وجودا هذنيا سببا للوجود الخارجى سابقا عليه فانه تعايقده ثم يوجد
 على وفق تقدير بانهم انتم ملخصا وذهب السبكي الى ما هو احسن وايدى هو انه
 جاز ان الارواح خلقت قبل الاجساد فاذا اشارة بكون نبيا الى وجه الشرفية
 او حقيقة من حقيقته ولا يعلم الا الله ومن جاءه بالاطلاع عليها اثراته تعالى
 يؤتى كل حقيقة منها ماشاء فاقى وقت شاء فحققته صلى الله عليه وسلم قد تكون

من حين خلق آدم عليه السلام اتاه الله ذلك الوصف بان خلقها متعينة له فاقاض
عليها من ذلك الوقت فصار نبيا وكتب اسمه على العرش لتعليق ملائكة غيرهم كما
عنده فحقيقته موجودة من ذلك الوقت وان تخرج جسد الشريف للنصف كما هو
اياته النبوة والحكمة وسائر اوصاف حقيقة كالاتي مما جعل لا تخوفه وانما المتأخر
تكونه نقله في الاصل والارحام الطاهرة الى ان ظهر صلى الله عليه وسلم من قضا
ذلك بعلم الله بانه سيصير نبيا لم يصل لهذا المعنى لان علمه تعالى محيط بجميع
الاشياء فالوصف بالنبوة في ذلك الوقت ينبغي ان يفهم منه انه امر ثابت له فيه
والا لم يختص بانه نبي اذا لا نبيا كلهم كذلك بالنسبة لعلمه تعالى واخرج ابن سعد
عن الشعبي عن اسنيد شتار رسول الله قال قال آدم بين الروح والجسد حتى اخذ صلى
الميثاق هو ويدر على ان آدم عليه السلام لما صور طينا استخرج صلى الله عليه
وسلم منه ونبي واخذ منه الميثاق ثم اعيد الى ظمرة لخرج او ان وجوده فهو
اولهم خلقا وخلق آدم السابق كان موثقا لروح فيه وهو صلى الله عليه
كان حيا حين استخرج ونبي واخذ منه الميثاق ولا يتأخر هذا ان استخرج خربة
آدم انما كان بعد نفخ الروح فيه لانه صلى الله عليه وسلم خص من بين آدم
بذلك الاستخراج الاول وفي تفسير العماد بن كثير عن علي وابن عباس رضي الله
عني ما في قوله تعالى واذا اخذ الله ميثاق النبيين الاية لم يبعث نبيا الا اخذ
عليه السلام في عهد صلى الله عليه وسلم لئن بعث وهو حي ليؤمنن بوليتص
وباخذ العهد بذلك على قومه اخذ السبك من الاية انه على تقدير بعثه
في زمانه يرسل اليهم فتكون نبوته ورسالته عامة لجميع الخلق من آدم

ايتا والنبى النبوة والحمد
سأله الله عما شئت ثابت قبل خلقه
انظروا الى هذا في النور السلف
من السبك

لربوب القيامة ونكون الانبياء واهل بيوتهم من امته فقولوا بعثت الى الناس
 كافة فيتناول من قبل زمانها ايضا وبه يتبين مع كونك نبيا و آدم بيد الروح
 والجسد حكمة كون الانبياء في الاخرة تحت لوائه صلواتهم ليل قالا سرا و
 روى عبد الرزاق بسنده ان النبي صلى الله عليه وسلم قال ان الله خلق نوحا
 قبل الاشياء من فجرة فجعل لها النور يدور بالقدرة حيث شاء الله ولم يكن
 في ذلك الوقت لوح كاقلام الحديث بطولته ورفاؤى احمد بن محمد بن علي بن حجر
 حجتني وراؤله بعثت جنابه سالتهم صل الله عليه وآله وسلم يسوئكم انكم كنتم
 ان السبكي قد يلقى تاليفاته صلى الله عليه وسلم ارسل الى جميع الانبياء آدم
 فمن بعده واستدل بحديث نبيا و آدم بين الروح والجسد ونحو بعثت الى الناس
 كافة ولهذا اخذ الله المواعيق على الانبياء واذ اخذ الله ميثاق النبيين لما اتيتكم
 الاية واخرج اليك حاتم عن اسك في التفسير قال لم يبعث نبى قط من لدن فخر
 الا اخذ الله ميثاقه له من محمد وقال السبكي عرفنا بالخبر ايج حصول لكان
 قبل خلق آدم لنبينا صلى الله عليه وسلم من ربه سبحانه الله اعطاه النبوة
 من ذلك الوقت ثم اخذ الله المواعيق على الانبياء ليعلموا انه المتقدم عليهم والله
 يتهم رسولهم فهو صلى الله عليه وسلم نبي الانبياء ولهذا كانوا في الاخرة
 تحت لوائه وفي الدنيا كذلك ليل قالا سرا و لو اتفق مجيئهم فيهم لزمهم والامام
 به ونصرتهم كما اخذ الله عليهم الميثاق لذلك مع بقائهم على نبوتهم ورسالتهم
 الى الله فليوته عليهم ورسالتهم اليهم من حصل له واما امره يتوقف
 على اجتماعهم معه فتأخر ذلك الامر وراجع الى وجودهم لا لعدم اتصافه

حديث

قول ابن جرير في قوله
 السبكي الذي حصل
 لقوله اعطاه النبوة
 فخلق آدم

بما تقتضيه فنيوتة رسالته اعظم واعظم شريعتهم موثقة لشرائعهم في الاصول لا في المكلفات
 وتقدم شريعتهم فيما يقع الاختلاف فيه من الفروع لئلا على سبيل التخصيص
 اولادها بل يكون شريعتهم تارة بالانبياء والاولاد بالانبياء ما جاء به انبياءهم
 وفي هذا الوقت بالنسبة الى هذه الامة هذه الشريعة ولا حكم يختلف باختلاف
 الأشخاص والاوقات فالحاصل كلام السبكي ومحمد بن يوسف شامي ورسول الله صلى الله عليه وآله في حق
 خير العباد وكفته ويستدل بخبر الشيخين وغيره مما تقدم في الباب السابق على انه عليه السلام عليه
 وسلم في انه نبي فان نبوته وجبت له حين اخذ الميثاق حيث استخرج من صلب آدم فكان نبيا
 من حيث ذلك كانت مدة خروجه الى الدنيا متاخرة عن ذلك وذلك لئلا يمنع كونه نبيا
 كمن يؤكل ولاية ويور بالتصرف فيما في من مستقبل فحكم الولاية ثابت له من حين وكيته
 وان كان تصرفه متاخرا الى حين محال الوقت والا حاديث السابقة في ما تقدم نبوته تحت
 في ذلك وحديث شيعي كبر ان اشارة كروه ايرست وقال ابن سعد عن الشعبي رسالا قال
 جعل يا رسول الله من استبشع قال صلى الله عليه وسلم وادم بين الروح والجسد
 حين اخذ من الميثاق ايرتج عباته ولا صريحه واراد ان يكون جنابا بالثنا عليه عليه السلام
 وسلم قبل وجوده لم يكن ثابتا حتى يور على بن يوسف عليه السلام ان الانسان العيون كفته في الوفاء عن
 صيرته قلت يا رسول الله من كنت فيما قلنا خلق الله الارض استحو الى السماء فتوالت
 سبع سموات خلق العرش كتب على ساق العرش محمد رسول الله خاتم الانبياء خلق الله
 الجنة التي اسكنها آدم وحواء فكتب اسمها في موصوفها بالدعوة او بما هو المختار منها
 وهو الرسالة على ما هو المشهور على الايولاب والادواق والقباب والخيام
 وادم بين الروح والجسد قبل ان تدخل الروح جسده فلما احياه الله

وهو الذي لا ينفك
 عن الله تعالى
 في كل حين

صلى الله عليه وسلم
 بايضا جاء في الخبر
 عن النبي صلى الله عليه وسلم
 في قوله عز وجل
 ومن المكن من العباد

وصف النبي بالنبوة
قبل جود آدم عليه السلام
لنسان المليون

فظر الى العرش فرأى اسمي فاخبره الله تعالى انه سيد ولدك فلما غرهما الشيطان تابا
واستشفعا يا اسمي اليه اى فقد وصف صلى الله عليه وسلم بالنبوة قبل وجود
آدم وفيه ايضا عن سعيد بن جبير لخصم له ادم اتي الخلق اكرم على الله
تعالى فقال بعضهم ادم خالق الله بيده وامجد له ملائكة قال اخرون بل
للملائكة لانهم لم يعصوا الله عن اجل فذكر وانك لا ادم فقال الملائكة في اليوم
لن تبلغ قدمي حتى تستويت جبالا فبرق للعرش فظرت فيه محمد رسول الله
فذلك اكرم الخلق على الله عز وجل اين عبارت هم دلالت صريحه دارد بر آنكه برك
جناب سالتماب صلى الله عليه وآله وسلم قبل وجود ظاهري و صفات حاصل بود پس حال
حضرت پارسا و ن عليه السلام قبل وفات حضرت مكي عليه السلام و همچنين حال حضرت
امير المؤمنين عليه السلام در حيا جناب سالتماب صلى الله عليه وآله وسلم مشابه حال
جناب سالتماب صلى الله عليه وآله وسلم قبل حصول نبوت حسب ظاهر و احوال و اشكال
و اعتراض ايرادى ان لازم نيابد و سابقا در مجله حديث غدير بيان كرده ام كه مراد
از امامت كه اختصاص دارد بزمان يا بعد جناب سالتماب صلى الله عليه وآله وسلم است
كه تنفيذ احكام شرعيه و تصرف را مورد عايات مختص بجناب امير المؤمنين عليه السلام
باشد و ظاهريست كه اين معنى در حيات نبوى و جهنم است و مراد از امامتى كه برك
جناب امير المؤمنين عليه السلام در حيا جناب سالتماب صلى الله عليه وآله وسلم است
اينست كه بر مردم انقياد و اتباع آنحضرت و امثال او امر و نواهى بجناب واجب
و اگر آنجناب نيابته عن رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم تصرفى امرى را نمود
بغير قبول آن بچون مومنين لازم و مستقيم بود و اين اثبات امامت و امارت مومنين بر

جناب امیرالمومنین علیه السلام در حال حیات جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم بلکه
 در زمان سابق از آن کما یدل علیه خبر الفردوس مثل اثبات نبوت بر آن جناب سالتاب
 صلی الله علیه و آله وسلم قبل از وجود ظاهری آنحضرت که جناب سالتاب صلی
 علیه و آله وسلم قبل از حضرت آدم هم نبی بوده گو وقت تصرف آنجناب را امور خلق و
 ظهور و دنیا متاخر بوده باشد پس اگر جناب امیرالمومنین علیه السلام در دنیا در حیات
 جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم متصرف بوصف امامت و ولایت باشد و تصرف
 کلی آنجناب تا آخر گردد چه جایستی است و محمد بن یوسف شایسته افاده کرده که اگر کسی
 دالی و لایستی گردانند و امر کنند و را که تصرف در این زمان مستقبل کند درینصوت حکم و لای
 برای او از وقت الی گردش ثابت خواهد شد گو تصرف او متاخر باشد تا زمان مجی وقت
 که در آن امور متصرف شده پس همچنین تا آخر تصرف کلی جناب امیرالمومنین علیه السلام
 از حیات جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم مستلزم عدم حصول حکم ولایت است
 برای آنجناب در حالت حیات آنسرور صلی الله علیه و آله وسلم و موجب امتناع اجتماع
 نبوت جناب خاتم النبیین و امامت حضرت امیرالمومنین می گردد و آنرا خواست امور نیست
 که شاه حسنا در باب یازدهم در ذکر او بام می فرماید متوجع نم اخذ القوه مکان الفعل مثل
 آنکه گویند حضرت امیر در حضور آنجناب امام بود لقوله انت صلی بمنزلة قهار و من
 موسی الیین بعد از وی امام نباشد عزل می لازم آید و عزل امام جائز نیست حال آنکه
 حضرت امیر در حضور آنجناب امام بالقوه بود و ثلثا امام بالفعل و عزل امام بالقوه بمعنی عدم
 نصب و جائز است لوجود الارح منتهی شاه حسنا درین عبارت سراسر جرات بسبب
 تسلط و هم اختلاف فهم و هم را با نفی عائد می سازند و از و هم می بود آن هم صریح آنجناب

در فردوس و علی
 نبوت آنجناب و علم آن
 ما المومنین
 امیرالمومنین و آدم بن
 اله و الحسنا قال
 فقال و اذا فذلک
 من بنی آدم من فذلک
 و فذلک من فذلک
 القسم المست علی
 الله الی فذلک
 بک و فذلک فذلک

ص ۹۱

الحسنا

عاجل جارت باب باند
 که در این نیست و هم
 استلال کلمات
 جناب امیرالمومنین

خود خبری نمی دارند حال آنکه نهایت سقوط و بطلان آن نهایت ظاهری است زیرا که ثبوت آن
بالتوجه بر آن حضرت امیر المؤمنین علیه السلام از حدیث منزلت بر اثبوت مطلوب اهل حق کما فی
دو آیه است چه بنا بر دلالت حدیث منزلت بر امامت بالتوجه بر آن جناب امیر المؤمنین علیه السلام
نقص بر امامت آنحضرت ثابت خواهد پس آنحضرت بر امامت متعین باشد چه اگر استخفاف نصیح خلافت
خلیفه باین طریقی که در این خلیفه من بعد پس در بنصورت امامت بالتوجه برای خلیفه ثابت
خواهد شد و مع هذا خلافت حق اوست نه حق دیگری که متصوص علیه نباشد و ثبوت آن
بالتوجه برای جناب امیر المؤمنین علیه السلام مثل ثبوت نبوت برای جناب سالتمآب
صلی الله علیه و آله و سلم است قبل وجود ظاهری و قبل بعثت پس چنانکه تقدم آمد
بر سالتمآب صلوات الله علیه و آله و سلم بعد وجود ظاهری آنحضرت جائز نیست محض
تقدم کسی دیگر بر جناب امیر المؤمنین علیه السلام جائز نخواهد شد و نهایت حیرت
که شاه صاحب دین عبارت سراسر خسارت تجویز عزل و نصبی بر حق از امامت فرموده اند
چنانچه قول شان عزال امام بالتوجه بمعنی عدم نصب او جائز است لوجود الارجح من دلالت صریح بر آن
دل دل حال آنکه ارشاد باشد او خود شان هیچ ابهامی منزلت ظاهریست که عزل موجب امانت است
نه حق کسی نیست قال القطع این استخلاف و عزل توان گفت که موجب امانت نمی باشد پس بگاه
تقرین بلکه اثبات عزل جناب امیر المؤمنین علیه السلام در باب یازدهم فرمودند حسب افاده این مقام
یعنی جواب حدیث منزلت مغایره امانت را بوضوح تمام ثابت کردند و
اثبات امانت کار فواصب لاسم است نه طریقه اهل اسلام و نیز دلالت عزل
بر نقص از عبارت علامه محمد بن القیم سابقا و آتیه و علاوه
بر این بدیهیست که با اثبات عزل در حق نفس رسول راضی نباشد

مگر معذول عن العقل السمع و بصره از استعمال دین و شرع و زعم و ادراج کرد آنجناب بقل بدلائل
مخصوصه که بدی از این سابقا گذشت و بسیاری از این انباء است که هر چه در عرف خود شاه صاحبان
نصیح ثلثه استیصال این هم باطل و زعم لا حاصل میکند چه هرگاه نصیح جناب از این
علیه السلام بدلائل حدیث منزلت و دیگر دلائل کثیره متحقق گردید و فقدان نصیح ثلثه
افاده شاه صاحب نصیر شجاع دیگر انچه مستفیظان بر باب رسوخ عم از محبت ثلثه خود بخود پیا
ستند اگر دیده آنچه از حق نیاید جواز قول و غیره فیذا حکام با انقاد کرد که از مذسب انانیت است که بر علیه السلام
استخلاف و یارون علیه السلام را بر قوم خود و اگر یارون متکلم بود از تنفیذ احکام قبل این
استخلاف بود و بر استخلاف قائمه پس ثابت که یارون علیه السلام قبل استخلاف بود و احکام
جائز تعالی بود اگر چه منقدان خود انچه محتمل پس ثابت آن خود ظاهر است که اول استخلاف
حضرت یارون علیه السلام با منسوب با مائیه تنها نمودن و جمعی یار که کما رسد سابقا دانستی که
استخلاف حضرت یارون علیه السلام افادات بخاریه اساطینیه ثابت و خود رازی هم
در تفسیر کبیر اثبات آن نموده لیکن بمقام مناظره الحق سر از قبول آن تاخته راه توجیه تاویل
علیل و انکار و ابطال پس سر شکرورین جا استخلاف آنحضرت از خصائص مذسب حق
پنداشته بطلان آن معاذا الله در اذیان هیچ رعا ع انداخته و ثانیا آنکه این افاده را در
صراحت مبطل افاده سالفه اوست که قبل ازین در مقام احکام استخلاف حضرت یارون علیه
اشلفه بر بنظر اوست و تاکید قیام حضرت یارون با مائیه حضرت موسی بنیر شمل حضرت
موسی هم بسبب ت لازم و واجب دانسته و اختلاف عدم استخلاف را منو اسیه انکاشته
و اینجاست که خلافت ترتیب قائده جدید واجب دانسته و تنفیذ احکام را موقوف استخلاف
گردانید و محض شجاعت حضرت یارون را بر این تنفیذ احکام کافی ننموده و سابقا دانسته

که انکار تنگداری و صف اعتراف بحصول فرائض طاعت حضرت یارون علیه السلام غیر
استخفاف حضرت یا بحق نمی رساند که مقصودشان برین صورت هم حاصل و نیز رازی
در نهانیه العقول بعد عبارت سابقه گفته و ایضا من مذهبهم همان یوشع بن نون
کان نبیا بعد مو علیه السلام مودیا عن الله تعا و لم یکن خلیفه لموسی
علیه السلام فی معنی امامت لان الخلافه فی لدهار من علیه السلام
و ایضا فداود کان مبتنیا لاحکام و المتولی لتنفیذها طالوت و اذا جازد
لم یلزم من تقدیر بقاء هارون علیه السلام بعد مو علیه السلام که
متولی لتنفیذ الاحکام و اذا لم یجب له لکن یجب کون خلیفه الله عنه ایضا
و مخفی نماند که نفی الحق خلافت حضرت یوشع علیه السلام را ثابت و احادیث و آله بر صایغ حضرت
یوشع علیه السلام که بطریق شیعی است و لا یمکن ان یجد در بر خلافت حضرت یوشع علیه السلام
که علی عبارت شهرت ظاهر است که صایت حضرت یوشع علیه السلام صایت تود و بود تا آنرا
شیر شیر مرد و پس این حضرت یارون علیه السلام برساند و اینجاست که لا یمکن ان یجد در بر خلافت حضرت یوشع علیه السلام
نمی کند بلکه مشبه صایت آنحضرت است لکن بطریق الاستبصار فی غیر شائبه الاستشکاک
اما اینکه حضرت داود علیه السلام مبین احکام بود و متولی تنفیذ آن طالوت پس صحیح است
با اینکه قوی طالوت تنفیذ احکام را با اختلاف حضرت شمویل علیه السلام بوده و اگر نبی
غیر نبی را خلیفه گردانند این معنی قدح نمی کند در آنکه تنفیذ احکام حق نبی است
از آنکه آنحضرت اگر معصوم مقرر علی یارون را با بر سلطنت قائم گرداند یا پادشاهی او صحیح یا خود را امام
و این صوغ خلیفه نماند آنکه حضرت شمویل طالوت را خلیفه ساخت خود ایشان نبی بود و نه طالوت بلکه
با جمله ازین بیان منیع البنیان که با دم اساس شجاعت رازی عمده الاحیان ظاهر شد که حضرت یارون

صورت اول
از مقصد اول
در بیان نبوت حضرت یارون
علیه السلام
که با جمله ازین بیان
منیع البنیان که با دم
اساس شجاعت رازی
عمده الاحیان ظاهر
شد که حضرت یارون

می بود و غیرتی تنفیذ آن نمی کرد مگر بنیابیت آنحضرت و لا شریک فیہ و چونکه جناب امیرالمومنین
 علیه السلام نازل منزله حضرت یارون علیه السلام است لهذا با و صفح جود آنحضرت تنفیذ
 احکام حق دیگری نیست با بجهله عاقل بلعی یارون بنیابیت و تناقض را می بیند الفجور است
 و هول مشدته خفول این جادی معقول منقول تا تل و ند تریاید کرده و تحقیقت انصاف و امان
 اکابر و اعظم قوم بی باید برده که مقام رده خلافت حضرت یارون علیه السلام چنان افاده
 می فرماید که یارون شریک مکه علیهما السلام در نبوت بود پس اگر حضرت مکه استخلاف
 یارون علیهما السلام کرده لا محاله حضرت یارون علیه السلام قیام برست می کرد و این
 استخلافت باشد علی الحقیقه زیرا که قیام حضرت یارون علیه السلام بامر است جز این نیست
 که بسبب نبودن آنحضرت بود و این افاده نسبتاً صریح است و آنکه محض نبوت برای قیام امر است
 و تنفیذ احکام کافی است و ثمره که بر غلا سترت می شود برای نبی بغیر استخلافت ثابت
 می شود و در مقام جواب از افتراض طاعت حضرت یارون علیه السلام این افاده سابقه
 خود را بر پشت انداخته نبوت را برای تنفیذ احکام کافی نمی داند و باین سبب بقا و حضرت
 یارون را بعد حضرت مکه علیهما السلام مستلزم نبوت رتبه تنفیذ احکام برای حضرت یارون
 علیه السلام انکار و بدین الکلام بنیابیت و تناقض طبعی جواب از شبهه رازی
 و اتباعش که قیام حضرت یارون علیه السلام بامر است بسبب نبوت بود و مکه استخلافت
 از بیان سابق بر ظاهر است زیرا که فرض الحوق و لالت استخلافت حضرت یارون علیه السلام
 نبوت ثمره خلافت برای آنحضرت و آن بر تقدیر حاصل است خواه این ثمره برای حضرت
 یارون قبل از استخلافت حضرت موسی علیهما السلام ثابت باشد و این استخلافت مکه گدآن گردد
 و خواه این ثمره از وقت استخلافت ثابت باشد بلکه نبوت این ثمره از قبل بر اثبوت مطلوب

المنقح والصحیح است که بنا بر این شبهه یکم انقطاع فتلا بر گز و ارمی شود و نیز حال حضرت
 هارون قبل از آنکه حضرت مکه مشایب است بحال جناب سالتماب علیه السلام و آنکه مسلم بن
 شمر سالت که حسب افادات اساطین سنیہ انفا و اوضح است که آنحضرت موصوف بود و جنبت
 قبل خلق ظاہری پس هر قائده که بر پشت آنحضرت بعد از بعثت با و وصف ثبوت ثبوت
 آنحضرت قبل خلق ظاہری بر ترتیب شده همان قائده بر فتلا حضرت هارون علیه السلام با و
 ثبوت افتراض طاعت آنحضرت قبل از این استخلا مترتب آمد شد و نیز حصول شرف عظیم
 و فضل جلیل ای حضرت هارون با استخلا حضرت مکه علیهما السلام از افاد آنحضرت
 و عهد الرحمن جا به موضوع تمام در یافتن و این هم برای اتصال شب و رازی با کمالی بزرگوار
 تا رکن اغفال کافی و دانی است که متبعنا علیه سابقا است و نیست که فخر رازی بعد از این هم
 گاه و تازی و سقیفه سار حاصل آن عدم تسلیم ثبوت لزوم تنفیذ احکام بر آنحضرت هارون علیه السلام
 بر تقدیر بقاء آنحضرت بعد حضرت مکه علیه السلام در نهایت العقول درست انداخته بر آنکه
 حضرت هارون علیه السلام با شری تنفیذ احکام نگردیده که وفات یافت قبل حضرت مکه علیه السلام
 حیث قال کیا تر سابقا ثلثان سلمانان هارون و عایش بعده و علیهما السلام
 لکن منغذ الاحکام لکن لا شک فی انه ما با شری تنفیذ الاحکام الی آخر ما سبق
 و جواب این شبهه یکم که حاصلش دلالت فوات حضرت هارون قبل حضرت مکه علیه السلام
 بر سلب خلافت از حضرت امیر المؤمنین علیه السلام بود و وجه صمدیه و طرق صمدیه در یافتن
 پس اعمک تعارض و تساقط که رازی درین عبارت زبان را بان آلوده ساقط از پای اعتبار
 و موجب مزید رد و انکار اولی البصار و الا بصارت و آنچه رازی درین عبارت گفته و عذره
 عن ذلك ان هارون علیه السلام انما امره بایش عمل الامامة لانه ما قبل موت

علیه السلام و اما علی رضی الله عنه فانه لم یثبت قبل البنی علیه السلام فظهر الحق
فجوابنا عنهما ان لقول ان الخو مسبق پس مخفی نماند که فخر رازی چنان فرج است که باین کلام
خود کلام متین شایسته برد کند و الا آنکه بر ظاهر است که اصل کلام شافی نهایت شاد و بین
و بغایت مرتبه نعم و مستین است از باین اختصار مجمل ساختن بعد از و ابایل علم و فضل است
و قطع نظر از وجه دیگر که جناب سید رضی طاب الله بقول خود کلام هارون ان لیردکن خلیفه
الغاده فرمود و آنچه انجناب در معارضه قاضی گفته و لو کان ما ذکوه صحیحاً ^{لیست} الخ محضش
که گاه شخصی بکیل خود گوید که بده فلان کس را در هر شهر هرگاه حاضر شود نزد تو بکند بزار
انسان گوید در همان حال یا بعد از آن بکلی خود که نازل کن عمر را بمنزله همان کس او که علم
با عطاء دینار در هر شهر را و گروه و بعد از آن فرض کنیم که شخص اول حاضر نشود و نزد وکیل
و در نزار از وکیل بگیرد پس وکیل انمیرسد که عمر را هم با و صف حضور را و از اعطاء و دینار
منع کند و بگوید که تو بمنزله فلان کس هستی و نورا عطیه حاصل فرشته بسبب عدم حضور او پس
برای تمام حاصل نخواهد شد چه این عذر و تعلل باطل است با یقین پس رازی بخسریا
می بایست که جواب این تقریری نکاشت آنکه تخصیص کلام بر وجه غیر مرضی نبوده و اخبار
فیست و حاصل جواب رازی اینست که یا لازم از انتفاء سبب انتفاء سبب یا لازم از آید پس
لازم آید پس تنفیذ حضرت یارون علیه السلام احکام را بسبب انتفاء سبب نبوت
برای جناب ائمه اربعین علیه السلام حاصل نبود پس لازم آید از انتفاء نبوت انتفاء برون
انحضرت متوسل احکام و یا لازم آید از انتفاء سبب انتفاء سبب پس گویم که عدم اکت
حضرت یارون علیه السلام چنان نیست که بسبب انتفاء سبب نبوت حضرت متوسل
واجب است که لازم آید از عدم نبوت علی علیه السلام قبل جناب سالتاب صلی الله علیه و آله

عدم حصول سبب آن نفی خلافت و بر تامل شده بر ظاهر است که انتقامی سبب انتقامی سبب
 لازم می آید که برای سبب واصله از اسباب متعدد و هرگاه برای سبب اسباب متعدد واصله از
 انتقامی یک سبب انتقامی سبب لازم نمی آید که اینها افتاد بود من کمال انظار و لا یغنی علی من اوجی
 قسطا من الشعور و از اینجا که رازی انتقام سبب یا انتقام سبب بفرمان حاکمان و عاقلان و بلکه
 بطریق تردید و تشکیک گفته اما ان یلزم من انتقام السبب انتقام السبب و لا یلزم من انتقام
 عبادت صراط سبب که رازی حتما و جزا انتقام سبب یا انتقام سبب لازم نمی گرداند و
 که منتقلین مقلدین نیز در جرات اندر رازی را از آنکه نهاده حتما و قطعا انتقام افتراض طاعت
 بر انتقام نبوت لازم می گرداند که در بیت من عباده شرع المواقف شرح المقاصد شرح
 التقریر و الصواعق انما هم رازی که اگر از انتقام سبب انتقامی سبب لازم نمی آید پس هیچ تکه عدم امانت
 پادشاه سبب انتقام نبوت قبل حضرت سید علیها السلام واجب است که لازم نمی آید از عدم و قاطع
 جناب میرالمومنین علیه السلام قبل جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم عدم
 حصول سبب آن نفی خلافت پس این افتاده موجب نهایت استعجاب و استغراب است که
 الا لایست یزید که در تسک الملق بعدم انتقام سبب انتقام سبب تسک رازی باین قضیه چون
 بل من فرق ظاهر است که ان ندانم که بر ادنی محصله این فرق مخفی بود شباهت فکیف چنین ایام تحریر
 که در علوم عقلیه و فقهیه مخصوص فریضه و مجادله فرق مختلفه برای و نظیری کمتر نشان
 لیکن همانا عصیت بجای موجب باطل چشم آدمی را از حلقه امور واضح می پوشاند عالم حق را
 مثل حاشیه میگرداند مگر نمی بینی که تسک الملق باین قضیه در مقام رد استدلال سبب
 و برآمد استدلال محذور همان کافی است تسک رازی در مقام استدلال و برای تسک محذور
 کافی نیست اما اینجاست که تسک الملق باین قضیه در مقام رد استدلال استدلال نیست

حينئذ مع الاذعن مقدمة معينة منه مع السند كما اذا منع الحكم كبري دليل
للتكلم بان يقول لا نسلم ان كل متغير حادث مستند باثباته لم لا يجوز ان يكون
بعض المتغير قدما او مجر دأعنه اى عاريا عن السند فيما يبطل السند اذا ضاع
مع السند بعد اثبات التساوى اى بعد بيان كون السند مساويا لعدم المقدمة
الممنوعة بان يكون كلما صدق السند صدق عدم المقدمة ممنوعة وبما
لغيره باطله بطلان المنع كان يثبت المتكلم كون قوله يجوز ان يكون بعض المتغير
قدما مساويا لعدم كون كل متغير حادثا ثبوت دليله لا فالجواز او يجب
باثبات المقدمة فالممنوعة اعم من ان امر يكن المانع مستند بشئ او يكون مستندا
بالسند المساوى او غيره مع التعرض عما تمسك به ان كان متمسكا بشئ والتعرض مستحسن
وليس له جازم يتر المناقشة باثبات المقدمة بدون التعرض ايضا وهو المقصود
وقال المصنف ما نقل عنه باطل السند المساوى معتبر سواء كان مساويا له
نفسه لا او زعم المانع لا فادته اثبات المقدمة فالممنوعة تحقيقا او تقدير التمسك
كلامه فعلى هذا اما ان يقيد قوله بعد اثبات التساوى بما اذا لم يعتقد المانع
ذلك او راد به كونه مثبتا في ذهن السامع المانع ما باثبات المدعى وباعتبار
ظنه ثم اعلم ان حق السند يكون على وجهين احدهما المنع بان يكون نظريا
فيطلب المحلل الدليل من المانع عليه وهذا عيب لان اللازم عليه اثبات المقدمة
الممنوعة واثبات السند لا ينفعه بل يضرة فلا يخص قدس سره لا باطلان بالذكر
وانما لا باطلان هو انما ينفع اذا كان مساويا للمنع لان انتفاء احد المتساويين
في الخارج يدل على انتفاء الآخر فيه بخلاف ما اذا كان يخص فانه لا ينفع

فان انتفاء الاختصاص يستلزم انتفاء الاعمر اما السند الاعمر فهو بالحقيقة ليس
 يستدول له في كماله الا بطلان بقوله بعد ثبوت التساوي ينقض الدليل
 اذا كان قابلا للنقض باحد الوجهين المذكورين من التخلّف وزوال الحال ان
 يقول السائل هذا دليل غير صحيح لتخلّفه عن المدلول في تلك الصورة او لانه
 لو كان المدلول ثابتا واجتماع التقيضين مثلا يعارض احدهما قابلا للمعاد
 باحد الوجهين الثلاثة المذكورة من المعارضة بالقلب او المعارضة بالمثل
 او المعارضة بالغير كما مر في كتاب في صورة النقص والمعارضة بالمتنع في كل
 قابلا او النقص ان كان صالحا او المعارضة ان كان قابلا لهما ان العمل
 الاول بعد النقص والمعارضة يصير سائلا فيكون له ثلثة منته كما كانت
 للسائل الاول قد يورج الاسول فالثلثة في كل واحد منى ما فكلية او منع
 الخلود ون الجمع اربع عبارات فلا بد من كماله من كل جواب اوده من شود
 بمنع ونقص معارضة سائل ميگرد پس بمقتضى اول مناصب ثلثة كبر سائل اول اصل
 بود حاصل في شود ويزعج بالارشيد وشرح شريفية گفته والمعارضة اقل من الدليل
 على خلاف ما اقام الدليل عليه التحم والمراد بالخلاف ما يناق مع الخصم سواء
 كان تقيضه او مساو تقيضه او اخفض منه كما ما يباير مطلقا كما يشعربه
 لفظ الخصم لانه انما يتحقق المناصبت لو كان مدلول دليل احدهما مثلا في
 مدلول دليل الاخر فان اتحد دليلاهما بان اتحد في المادة والصورة
 جميعا كما في المغالطة العامة الورج او صورتهما فقط بان اتحد في الصورة
 بان يكونا على الضرب الاول مثلا مع اختلافهما في المادة معارضة بالقلب

هذا دليل على ان النقص والمعارضة بالمتنع في كل قابلا او النقص ان كان صالحا او المعارضة ان كان قابلا لهما ان العمل الاول بعد النقص والمعارضة يصير سائلا فيكون له ثلثة منته كما كانت للسائل الاول قد يورج الاسول فالثلثة في كل واحد منى ما فكلية او منع الخلود ون الجمع اربع عبارات فلا بد من كماله من كل جواب اوده من شود بمنع ونقص معارضة سائل ميگرد پس بمقتضى اول مناصب ثلثة كبر سائل اول اصل بود حاصل في شود ويزعج بالارشيد وشرح شريفية گفته والمعارضة اقل من الدليل على خلاف ما اقام الدليل عليه التحم والمراد بالخلاف ما يناق مع الخصم سواء كان تقيضه او مساو تقيضه او اخفض منه كما ما يباير مطلقا كما يشعربه لفظ الخصم لانه انما يتحقق المناصبت لو كان مدلول دليل احدهما مثلا في مدلول دليل الاخر فان اتحد دليلاهما بان اتحد في المادة والصورة جميعا كما في المغالطة العامة الورج او صورتهما فقط بان اتحد في الصورة بان يكونا على الضرب الاول مثلا مع اختلافهما في المادة معارضة بالقلب

في الاشكال الاول

این تقدیر دلیلها و معارضة بالمثل ان تقدیر صورتها و الا ای وان لم یقبل
للاصوثة و لا مادّة فمعارضة بالغير این عبارت بوضوح تمام ظاهرست که معنی
معارضة تقاضای دلیل مستبرر غلا آنچه اقامت کرده است خصم دلیل برابرین پس معلوم
که معارضه مستدل می باشد پس برای رفع معارضه مجز و خلق احتمال کافی و وافی باشد
اما متک از می بعدم انتفاء سبب انتفای سبب برین مقام اصلی نفی خلافت بسبب عدم
موت پس بظاهرست که در مقام ادعا و استدلال واقع شده نه در مقام منع بیان آنکه
متک از می بعدم مباشرت حضرت بارون علیه السلام تنفیذ احکام بالعصبیت قبل
حضرت موه علیه السلام بر عدم اقامت جناب امیر المؤمنین علیه السلام استدلال حرکت
و استدلال دلیل حویث پس برین مقام از می می گردیده و از اینجا که از می برین دلیل است
دلیل اطلاق گردانیده است قال و اذا قلنا اننا نسا قاطوا و ظاهرست که تعارض در دلیل
می باشد نه در دلیل منع و دلیل دلیل حویث پس از می در این مقام مدّ شده و بجواب این دلیل
هرگاه اطلاق بگویند که از عدم اقامت حضرت بارون بر حضرت موه علیه السلام و فایده است و ان
نمی آید عدم اقامت جناب امیر المؤمنین علیه السلام زیرا که وفات آنحضرت در حیات سرور
کائنات علیه آله ارف التعمی که سبب نفی آن شد متحقق نشده پس برین مقام منصب اطلاق منصب
منع نیست منصب ادعای مانع را مجرد احتمال کافی است پس حضرات سنیّه ای باید که چون مدّ
نفی غلا جناب امیر المؤمنین علیه السلام بسبب عدم وصول حضرت بارون علیه السلام غلا
گردیده اند می که باعث عدم وصول خلافت بحضرت بارون علیه السلام گردیده ثابت سازند
تا مدعاشان ثابت شود و مجرد احتمال که شاید سببی دیگر قائم مقام موت در نفی خلافت
شده باینکار نمی آید و هذا ظاهر کل الظواهر سن لم یجعل الله له نورا خالدا من نوره

و قطع نظر از این معنی که چون از انتقای سبب انتقای سبب لازم آید پس از مجرد عدم ثبوت
 انتقای نفی خلافت لازم تأیید واضح ظاهر است که در جناب امیر المؤمنین علیه السلام
 برای نفی خلافت متحقق نشده پس از این تقریر بر لزوم بر فرض تقدیر نبودن آن در مقام
 استدلال هم نفی ساند و کلامی و اتباع او از دوا و گیر و اندازند زیرا که تقریر اثبات
 افتراض طاعت بعد اثبات عموم منازل است هرگاه عموم منازل در حدیث منزلت
 ثابت افتراض طاعت جناب امیر المؤمنین علیه السلام در حیات جناب سالتماب صلی
 علیه آله و سلم هم ثابت خواهد شد مثل ثبوت افتراض طاعت حضرت یارون در حیات
 حضرت مکی علیه السلام اما عدم حصول افتراض طاعت امامت حضرت یارون بعد
 حضرت مکی علیه السلام پس این عدم سبب نیست در جناب امیر المؤمنین علیه السلام ثبوت
 که خود مقتضی است اما احتمال استواری سبب دیگر که مانع از افتراض طاعت آنحضرت بعد
 جناب سالتماب صلی علیه آله و سلم باشد نیز باطل است چه هرگاه افتراض طاعت
 آنحضرت در حیات جناب سالتماب صلی علیه آله و سلم ثابت باشد باجماع هر کس افتراض
 طاعت آنحضرت بعد وفات جناب امیر المؤمنین علیه السلام ثابت خواهد شد و این اجماع قاطع و برین سبب
 بر عدم حصول سبب دیگر که باعث نفی خلافت قائم مقام موت گردد و نیز چون افتراض طاعت
 حضرت یارون بر جمیع است حضرت مکی علیه السلام علی العموم و الشمول بود و همچنین افتراض
 طاعت جناب امیر المؤمنین علیه السلام بر جمیع است جناب سالتماب صلی علیه آله و سلم
 علی العموم و الشمول با پس بر ابو بکر و عمر و عثمان هم طاعت آنحضرت منفرض شد یا در حیات
 جناب سالتماب صلی علیه آله و سلم و عقل هیچ عاقلی قبول نخواهد کرد که در حیات حضرت
 کائنات صلی علیه آله و سلم اطاعت جناب امیر المؤمنین علیه السلام بر ثلثه فرض باشد و بعد

عدم تحقق سبب
 خلافت جناب امیر المؤمنین علیه السلام

در سالتماب صلی علیه آله و سلم

وقالت ان حضرت قلبه فسمع بوقوع آية وثلاثة واحدة واحدة مفترض الطاعة ومطاع كرونند
جناب ايرالمؤمنين عليه السلام العياذ بالله طبع منقادشان كرونند پس باين خبر وجه عدم
سبب آخر غير موت برافقي فقلت جناب ايرالمؤمنين عليه السلام ثابت مخفوق شد في غير طاعت
كه هرگاه فرض طاعت جناب ايرالمؤمنين عليه السلام ثابت اين معنى مستصوب خواهد
تا آنكه رافع يقيني ان ثابت كرونند رافع يقيني بل كنه مضموني بهم باليقين ثابت شدست اگر كرسج
بادعا ان كيشايد و حسب سبق در سكاره رايه مطالب خواهد شد بدليل هرمان و ما انزل الله
به من سلطان في عماد الاسلام في جواب هذا القول يرد عليه اننا لا نمنع هذا القول
في نفسه نظر الى امكان ان يكون لعدم الاختلاف اسباب اخر غير الموت لكننا
نمنع نظر الى ان من قال السلطان في حقها انه ابني بمنزلة نبيد ابني والله اميرون
امكان جروته بمنزلة نبيد اميرون الله وان عمدي كما كان الرضا عليه السلام
وان عمده لاسمون هارون عليه السلام وان عمده هو عليه السلام ونحو ذلك
وفرضنا في كل من تلك القصور ان المشبهة والمنزل عليه فاته حل الموت
وبقي المذى اثبت له تلك المناصب لم يخطر بال احد من العقلاء واهل الدنيا
ان يجوز في تلك المناصب بالنصوص عليها الشخص مخصوص مع كونه حيا
موجودا بسبب حلول الموت في من شئها السلطان بهم فوات المناصب عنهم
الا ترى ان من يكون له مال في يد احد من كرامة وكتب في الاموال او اياه ان
اعطيه الصديق رالفه دينار من مال واحسن له عمر وبتلك المنزلة فاته ايضا
صديق له بدولة نبيد وفرضنا انه قبل ان يصل كتابت مال وكيله ما نبيد
لم يحكم احد من العلماء والعقلانيات فوات ذلك الاعطاء بالنسبة الى نبيد

بسیب معنی او جفت کلا عطاء بالنسبة الی غیر الذی هو موجود حق و هذا کله
ظاهر کلا کلا کلا و آنچه باریز بر اثبات خول نفی خلافت در جمله منازل گفته که لا نناقول
اصا الاول جوابه ان معنی قوله انت معنی الخیر و لا یزید طاعت که باریز باین قول جمع
نقیض خود را که قبل ازین برای عموم منازل تقریر کرده اتعاب نفس نفیس و تلفیق آن بقیات
قصور سائیده باطل گردانیده فساد آن بختاب مرتبه اضع ساخته چه هرگاه معنی
حدیث منزلت آن باشد که حال تو با من باین نزد من مثل حال علی و ابی موسی است علیهما السلام
و درین قول احوال حضرت باریز و نقیض و اثبات داخل باشد عموم زائد از عموم مطلوب
الباقی ثابت گردیده چه مطلوب الباقی صرف عموم منازل شدید است و باریز باینهم در گذشت
عموم منازل همیشه ثابت کرده که احوال منفیه باینهم شامل باشد و ثانیاً سابقاً در باره
افادات محققین اعلام و شراح حدیث حضرت خیر الانام علیه و آله آلاف التحية و السلام
لفظ منزلت نفی خلافت را شامل متناول نیست که مراد ازین در اقرب و اتصال
پس نفی فصل و کمال هرگز در آن داخل نباشد و ثالثاً بطلان خول نفی خلافت در منزلت
افاده خود را از کسی حمل آن بسیب نموده و در ماصدا آن توقف لازم دانسته ظاهر شده
و راجعاً افادات مکرره شاه نصرت و ناصر و والد ماجدشان و تحقیقات فاضل رشید
و سنا و الله و نصرت کابلی و امثال ایشان بر ابطال استیصال این شبهه ایهیه کاملاً
و دافی است کما در بیت سابقاً و غامساً علا و در همه افادات لغوین که سابقاً شنیده
صرحتاً مبطل احوال نفی در مدلول لفظ منزلت و سلسله تسلیم کردیم که در مدلول خیر
احوال منفیه هم داخل است لیکن چون معتاد در این حدیث اثبات فضائل و مزایای
مناقب و محامد است لهذا نفی است از آن خارج باشد و حضرت امام حسن قنبریه قدس سره

جواب ادعای باریز نفی
خلافت باریز منازل

افاده کرده اند که این حدیث شریفی مقام تسلیم جناب امیر المومنین علیه السلام و دفع
 طعن منافقین است و در کمال ظهور و اعلان است اگر این حدیث دلالت بر امامت علی
 جناب امیر المومنین علیه السلام نماید از آن بمقام تسلیم و تسکین و دفع ارجح منافقین میسر
 نهایت تنقیح منکر نزد عقل بزرگوار می آید و در خزانة فیض مقام حاکمان و چه حسب این
 خود کلامی مختل غیر مربوط و تقریر منتهی به سوال غیر مطابق با اصل مطلب غیر
 موافق است و اگر معنی گفته آنچه محصلش اینست که افاده این کلام یعنی حدیث منزلت بر
 این یعنی نفی امامت جناب امیر المومنین علیه السلام بعد جناب سالتاب صلی الله علیه
 و آله سلم منع نمیکند از دلالت این کلام بر فضل بیانش آنکه اگر امامی الی سائر پیغمبران
 بلده معین فقط بعد از او الی سائر و امام آخر بعد از امام اول انسان آخر این بلده را فقط
 طلب کند این انسان آخر از امام ثانی تو لیت بلده دیگر را یک میشود از امام ثانی که بگوید برای
 این انسان ایا راضی میشوی که باشی از من بمنزله این امام اول پس این کلام افاده فضیلت
 این انسان میکند و نفی تو لیت او از سائر ملایم نماید و همچنین است در اینجا آنچه در کاکت این
 تقریر و عدم ارتباط این نظیر و سخنان بر تو و بر متوقف خبر و ناقد بصیر علی الامر مستفیدست چه
 عدم استحقاق این کلام از امام ثانی باین خاطرست که این انسان آخر از و طلب تو لیت بلده
 دیگر نموده و در مانحن فیه از جناب امیر المومنین علیه السلام طلب الایتی و اقتراح واقع نشده
 حتی بقاس احدیها علی الآخر در اینجا منافقین و معاندین گذاشتن جناب امیر المومنین
 علیه السلام را کما یظهر من آیات الله سبحانه و تعالی و دلیل نقص آنحضرت گردانیده
 بودند و گمان کرده بودند که جناب سالتاب آنحضرت را نگذاشته مگر باین سبب که آنحضرت
 معاذ الله مغرض میدارد و معیت آنحضرت گویند از انبیا و پس حضرت امیر المومنین علیه السلام

چنانچه در عریضی و در
 مناقشات خلافت با مردم
 حدیث بقرآن

باین سبب بحکم مجوی حاضر شده انصار انکسار و شجاعت را علی بار و نه حلا ائمه الاخبار
 پس با وصف این حالت و ملائت کلامی خطاب آنحضرت گفتن که نفی خلاف است که اعظم است
 و اهل فضائل است صراحت مخالف غرض تسلیم و تطبیق قلب درین ازاله ابهام منافقین است
 بخلاف مثالی که آورده که در اینجا قصد و طعن از احمادی مفروض نیست انسان آخر بر خلاف
 مرکب داب اقتراح گردید که درین صورت نفی تولیت بلا و دیگر از و مستقیم نمیشود اگر فرض
 کنیم که این انسان آخر طلب تولیت بلده دیگر از امام ثانی نماید بلکه احداً او سبب تولیت
 بلده معینه فقط طعن و اغاز نمند و گویند که این امام ثانی تولیت این انسان ابعاد و
 او از بساط قرب خود میخاهد و منشا آن بغض و عداوت است و باز این انسان آخر از
 مقابل احساد و اراجیف اهل عناد تشکیل شده و خدمت این امام ثانی حاضر شده و اظهار
 تمسک قلبی نماید و شکایت اقوال معاندین بگوید و باز امام ثانی بگوید این انسان
 آخر بگوید که آیا تو را ضعیف نمیشوی که باشی تو مثل کسی که ولایت این بلده در حالت حیات
 امام اول یافته و بعد از وفات او خلافت نرسیده پس ولایت این بلده سالر بلا و
 بتو هم بعد من بتو نخواهد رسید این کلام مستقیم و مستنکر خواهد بود و اصلاً موجب تسلیم
 و تطبیق قلب و سبب ازاله و هم معاندین از احتیاج مخالفین نخواهد شد بلکه موجب
 تقویت کلام انجماع خواهد گردید و علی الخصوص هرگاه این انسان آخر اخص خواص
 امام ثانی باشد و بغض اهل عالی و مناقب سامیه صرف از این اهل مرتب این مقام فقر است
 و اهتمام در اطاعت و استئصال این امام و بدل نفس خود در حمایت او بمقابل حضام مقام
 و مجاهد مخالفین امام معروف باشد و خود این امام در اظهار مناقب محله این انسان
 آخر که این هم و ماد او باشد همیشه مصروف باشد و او را بمنزله فخر خود و الموده با و بان

بمقام تطبیق نفس الظاهر منقبت جبر کفر قلب و دفع طعن مناقضین چنین کلام متضمن سلب امامت
از وی بعد خود گوید سنجان و استقلال من زیاده تر ظاهر میگردد دلیل دوم آنکه حضرت موسی
برای حضرت بارون علیه السلام امامت و وصایت و خلافت طلحه و ائمه که اصلا و هم
انقطاع و زوال باور این غلط نیست ثابت فرموده و شهادت محمد را که موقوف بر امامت بود
با حضرت مفوض ساخته و اطاعت آنحضرت بر جمیع بنی اسرائیل واجب گردانیده و مخالفت آنحضرت
و اولاد آنحضرت بر همه شان حرام ساخته بلکه خون مخالفین آنحضرت و اولاد آنحضرت را مباح گردانیده
چنانچه میرخواند محمد بن خاوندشاه در کتاب روضة الصفا که مصطفی بن عبد الله قسطنطینی کشف
و ذکر آن باین شرح نموده روضة الصفا فی سیرة الانبیاء و الملوك و الخلفاء اقدس علیه السلام خوانده
المودع محمد بن خاوندشاه بن محمد فی سنة ثلث و تسعمائة ذکر فی بیاجته ان جمعا
من اخوان القسوة تالیف کتاب مجمع محتوی معظم وقائع الانبیاء و الملوك و الخلفاء ثم در
حصصه الوزير میر علی شیر و اشاد الیه ایضا فباشرة مشقلا علی مقدمة و سبعة
اقسام و خاتمة علی ان کل قسم مستعد ان یكون کتابا مستقلا حال کونه ساکنافا اتفاقا
خلاصیفة التي انشأها الامیر المذکور بمرآة علی طر الجبل الخ می فرماید که احداث صند و الشیخة
و خلافت بارون علیه الصلوة و السلام واقع بقدره و قاطعی که در خلال این احوال ظهور پیوست
در ماه تشرین الاول که ما یوم فتم بود از سال هشتاد و یکم از عمر موسی علیه السلام فرمان بامام
که صند سازند و الواح را که ششست بر کلست عشره در آنجا نهند و بر بالا آن صند و قیمة
در طول سی گز و عرض ده گز و ارتفاع ده گز بزنند و بحوالی قیمة سر دقتی در طول صد گز و در عرض
پنجاه گز و ارتفاع پنج گز در کشند و بعد از اتمام تکمیل آن تویست نهاد و بر آن صند و قیمة
و سر برده را بهارون و ائمه بارون تفویض کنند و موسی علیه السلام بموجب موده فرمان داد

ص
قسم امام الهی اقسام
سند کتاب

تا صمدی که از طلا و احمر ساخته و قبه آن در بیابان گشت ننگ نصب کردند و بگردان سر پرده زر نگار
 برافراشتند و مجموع آلات ادوات با از طلا و نقره ترتیب دادند و آنجا را بخواهرش و آلای نفیس
 گردانیدند و خواند الطبع با صندوق الشهاده نام کردند و قبه را بسکلی خواندند سر پرده را با طلوع
 و با حق بیت المقدس گفتند مقام یارون الله و خلفاء یارون الله و سر پرده بخواهرش و آلای نفیس
 گردانیدند و همچنین مقام قربان بنی خورشید عطریات تعیین نمودند چون تمام بیت المقدس
 فراخت یافتند نوری ساطع از آسمان نزل کرد و در بدن سر اوق و قبه محیط شد و پیرسون آن
 رفیق صفا آمد و شعله یو فروغ آن نور بر تپه سید کیمج آفریده غیر سوگواری و دل و دل
 و خروج میسر نشد و در اندرون قبه زیاده از نور سر پرده بود و در شب سوم آه و صر
 موسی بنی اسرائیل را فرمود تا قربان کنند نفس مبارک خود بخت و قربان کن و تا آخر ماه اذین
 مهم قیام بیند و چون صبح روز ششم که عود مسلمانان و طالع شد حضرت که مامورین اعلی که
 امامت خلافت با تو فرمود و آن شغل بحسب وصایت رسول الله بعد از بنی مقرر گردانیدند
 قنادیل و بنی خورشید و ولایت قربان و الباس ملائمه جهت اصحابنا صلب و غیره لکن با او
 ساخت تمامه بنی اسرائیل را بدین معنی گواهی گرفت و مخالفت او و اولادش را بر ایشان حرام کرد و چون
 کسانی که مخالفت یارون فرزندان او نمایند سباع گردانیدند یعنی جبارت و خسته الصفا ظاهر
 و بود که حضرت موسی علیه السلام حضرت یارون علیه السلام امام و خلیفه خود گردانیدند امامت خلافت را
 بحسب وصایت رسول الله حضرت بعد از بنی مقرر فرمود و اشغال را که بوقوف امامت بود اخصی
 قنادیل و بنی خورشید و ولایت قربان و الباس ملائمه جهت اصحابنا صلب و غیره لکن حضرت یارون
 علیه السلام فرمود و جمیع بنی اسرائیل را بدین معنی گواهی گرفت و مخالفت حضرت یارون علیه السلام
 بلکه مخالفت اولاد آنحضرت را هم حرام گردانید بلکه خون کسانی که مخالفت حضرت یارون علیه السلام

تو بنی خورشید و آلای نفیس
 حضرت یارون از روضه الصفا

حضرت موسی علیه السلام فرمود و جمیع بنی اسرائیل را بدین معنی گواهی گرفت و مخالفت حضرت یارون علیه السلام
 بلکه مخالفت اولاد آنحضرت را هم حرام گردانید بلکه خون کسانی که مخالفت حضرت یارون علیه السلام
 بنی خورشید و آلای نفیس
 حضرت یارون از روضه الصفا

و در این کتاب

۹۵۸

می کردند مجالی نداشت بلکه امام بودن آن در نسل آنحضرت محقق و ثابت پس برای جناب
 امیر المومنین علیه السلام هم امامت و خلافت و امامت جناب سالتاب علی علیه السلام و سلام
 زوال و انقطاع و یار و یار آن نگردد ثابت و امور بیکه موقوف بر امامت باشد متعلق با آنحضرت
 و اولاد طاهری آنجناب تا جائز و حرام و خلافت و یار و سلام با و محجب نماید که اعتماد و اعتبار
 کتاب و روضه الصفا که امامت و خلافت خود می طلبد چنانچه در حدیث الثابت
 و سخن است پس متقدمین جناب غیر از کتاب و سلام و سخن است که سر از قبول افتاد و حصار و روضه
 بتایید و کردن استکبار و استکبار در از نمایند و بیان ثبوت اعتبار و روضه الصفا از کتاب
 می طلب کثیر الحیا است که حضرت او در جواب طعن سوم از مطاوعین بیکه بعد ذکر قصه تهمین
 جمیش اسانه گفته اینست آنچه در روضه الصفا و روضه الاحیاء و حبیب السیر و دیگر
 قوافل معتبره شیعه دستی موجود است انتمی ازین عبارات ظاهر است که تاریخ روضه الصفا
 مثل حبیب السیر و روضه الاحیاء از تواریخ معتبره است و بشما که علی لک و عبد الرحمن
 بر روضه الصفا اعتماد دارد که در مرآت الاسرار که شاه ولی الله در ساله انتباه از آن
 نقل نموده از روضه الصفا تکرار نقل میکند چنانچه گفته در روضه الصفا مسطور است
 بعد از شهادت امیر المومنین حسن علی علیه السلام معاویه بن ابی سفیان در ساله حکومت
 هجرت نموده پانزدهم رجب سال شصت هجری بحر ضلالت و در و شوق و فانیات
 و لا و تش پیش از بیست و پنج سال بود در سال پنجم از هجرت ایمان آورده و نیز در مرآت
 الاسرار مسطور است در روضه الصفا و حبیب السیر مسطور است که در زمان خلافت
 امیر المومنین حسن علی علیه السلام خنجر و دگر و دگر را اسیر کرده آورده بودند و در راه
 گرم آمد و وجه در حصه خود گرفت قاضی القضاة بدر الدین محمود بن احمد عینی که یکی

الرحماد سنية و مدائح و ضحية مرثية و مدائح منية و محاسن عليه مفاخر جليلة و مناقب
شامخة و مناصب بالوفاء و سابقا و مجلد غدير ميزان انمه بخارير سنية شنيعة في ريبا
كه شمس الدين محمد بن عبد الرحمن سخاوي في رذيل طاهر كنهه ان من بين بخط مصنف و تصحيح او
بمناسبت بل نهايت پروردگار بتظاير غا كسار رسیده في فریاد محمود بن احمد بن محمد بن
احمد بن حسين بن يوسف بن محمود القاب بسلام الدين ابو محمد و قيل ابو الشاين
القاضي شهاب الدين اكلبي الاصل العشا المولد القاهري الخفيا حاصل الاعيان
و يعرف بابن العيني كان له ولد في سنة خمس و عشرين و سبعمائة و انتقل
الى عتبات فول قضاها فولد له بمولده البعد و خلا و كما قرأته بخطه في سبع
رمضان سنة ثنتين و ستين و سبعمائة فحدثها و قرأ القرآن و اشتغل بالعلوم
سائر الفنون على العلماء الكبار الذين قال كان اماما عالما علامة عارفا
بالصرف و العربية و غيرها حافظا للتاريخ و اللغة كثير الاستعمال لها
مشارك في الفنون لا يمل من المطالعة و الكتابة كتب بخطه جملة و صنف
الكثير و كان ثار في حيث لا علم بعد شيئا اكثر تصانيف منه و قيل اجود
تقريره و كتابته طريفة حسنة مع السعة الى ان قال حدث و افته و درس
مع لطف العشرة و التواضع و اشتراه و بعد صيته و اخذ عنه الفضل
من كل مذهب من سمع عليه من القدماء الكمال الشمنى سمع عليه
بعض شرح الطحاوي من تصانيفه ارغون شاه التيد مرى ملتوف سنة
اثنى عشر ثمان مائة صحيح البخاري و مسلم و التصانيف و ملق شيئا من فوائد
بل سمع عليه لاجل ما كان عر فر عليه من عمل البلدانيات الى ان قال

هذا هو العيني الذي كان له
نحو

وذكره العلامة في خطبة الناصرية في تاريخه فقال هو امام عالم فاضل مشهور
في علوم وعنده حشمة ورؤة وعصبية وديانة اتقى وقد قرأت عليه
الكتابها اشتمل على حجة الله تعالى من صحيح مسلم في خامس صفر سنة احدى وخمسين
وعرضت عليه قبل ذلك محافل وسمعت عدة من دروسه في مسقط
وخرج من المحاضرة گفته العيني قاضي القضاة بدر الدين محمود بن احمد بن موسى
بن احمد بن حسين بن يوسف بن محمود ولد في رمضان سنة اثنتين وستين
وتفقه واشتغل بالفنون في مصر ومهرود دخل القاهرة وولي الحسبة مرارا وقضا
الحفية وله تصانيف منها شرح الفخاري في شرح الشواهد وشرح معاني الآثار
وشرح الهداية وشرح الكفر وشرح المجمع شرح درر البحار وطبقات الحفية
وغیر ذلک مات في ذي الحجة سنة خمس وخمسين في ثمانمائة ونيستين وربعين
گفته محمود بن احمد بن محمود بن حسين بن يوسف بن محمود العنتابي الحنفي
العلما قاضي القضاة بدر الدين العيني ولد في رمضان سنة اثنتين وستين
وسبعمائة بعين تار و نشأ بها وتفقه واشتغل بالفنون في مصر ومهرود انتفع
في الفقه واصول الفقه والمنا و غيرها بالعلما جبرئيل بن صامم البغدادی
واخذ عن الجمال يوسف الملقب والعلما السیرامی دخل معه القاهرة وسمع
ابن حنيفة للحارثي على الشرف بن الكويك وولي نظر الحسبة بالقاهرة وادار
نظر الاحباس ثم قضاه الحفية بما احدث من الحديث بالمؤيدية وتقدم عند
السلطان الاشرف في سبها وكان اماما عالما علامة الامم ومحمود بن سليمان الكوفي
در کتاب اعلام الاخبار گفته قاضي القضاة بدر الدين محمود بن احمد بن حسين

در ١١٩٥
ص ١٩٥
ذكر من كان له
من الفقهاء الحنفية
في اربعين من اجازة
في سبها و كان له

بن حسين بن يوسف بن محمود العتيق ذكره جلال الدين السيوطي في طبقات
المصريين في حسن المحاضرة قال ولد في رمضان سنة ثمان مائة وستين سبعة
وتفقه واشتغل بالفنون وهو دخل القاهرة وولي الحسبة مرارا وقضاء
ومحمد بن عبد الله الزرقاني لما كان في شرح بواهب لم يفتحه محمد بن احمد بن موسى
الخفيف ولد في رمضان سنة ثمان مائة وستين سبعة في سعة وتفقه واشتغل بالفنون
وعرف الخوازمي حريته العلوم كفته ومن التواريخ قال في قاضي القضاة العتيق
العسائي الخفيف العلامة قاضي القضاة بدلا من العيني في في رمضان سنة
ثمان مائة وستين سبعة في سعة في تاج نشأ بها وتفقه واشتغل بالفنون في
وهو ولي قضاء الخفية بالقاهرة وكان ماما حلالا علامة بالعربية و
التصريف وغيرهما الخ وكتب عليه في كشف الظنون وذكر شرح صحيح بخاري كفته
ومن الشرح المشهورة ايضا شرح العلامة بدلا من محمد بن احمد بن العتيق
الخفيف المتوفى سنة خمس وخمسين في ثمان مائة وهو شرح كبير ايضا في عشرة اجزاء
وازيد وسماه عمدة القاضى اوله الحمد لله الذي وضع وجوه معالير الدين
ذكر فيه انه لما حل في البلاد الشمالية قبل الفاتحائه مستصفا معه هذا
الكتاب فظفره من بعض شايخه بعراشب النوادر المتعلقة بذلك ثم لما
عاد مصر شرحه وهو مخطوطة في احدى عشرين مجلدا بعد ان انشأها
بحارة كتابه في القريب من الجامع الا انه لم يزل قال في الجلاء فان شرحه جافل
كامل فجمعته له في لم ينشر كانتشار في البلاد في حيوة مؤلفه وظهر خيرا
وفاضل مناصر مولوى حيدر علي تسك باقادات هو باجائوه وچنائيه ومنتقى الكلام

من التواريخ
من التواريخ

ص ١٩٢
علم التواريخ
الثانية من جملة

من التواريخ

July 31

[illegible]

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين

من کاش شیء موعظة اشارة الى تمام القسم العلی و تفصیلا لكل شیء اشارة الى
 تمام القسم العلی قالوا و کان موعظیه السلام قد آتاه اسرار التواریخ و الاصول
 الخ و شیء بن نون صیغه من بعده ليعضوا الى اولاد هارون لان لا یکان شیء
 بینة بین خیه هارون علیه السلام اذ قال لشریکة فی امری هو کان الوصی
 مات هارون فی حال حیاة موسی علیه السلام انتقلت الوصایة الى یوشع
 بن نون کانوا یحکمون بمأوامرهم تمسکون بملة صفة من الزمان انهم نقلوا عن
 عتیقة یحفظ الدرب ازین جبارت و حضرت مکه علیه السلام اسرار و کلمات
 حضرت یوشع و سانیده تا که حضرت یوشع این اسرار را با اولاد حضرت یارون علیه السلام
 رساند زیرا که امر مشترک بود در میان حضرت مکه و حضرت یارون علیه السلام
 بمذات قول حضرت مکه علیه السلام و آخر که فی امری یعنی شریک کروان امری خود را
 یارون و اولاد امری حضرت یارون و حضرت مکه علیه السلام بود و بسبب
 حضرت یارون مصایت حضرت یوشع منتقل شده پس حسب لالت حیات یعنی
 عمدة الامان تحت الملائکة صلیت فامنت کل شیء و انکه حضرت یارون علیه السلام
 ایستاد و خطاب با حضرت یوشع و اولاد حضرت یارون و ایضا حضرت مکه علیه السلام
 و تحقیق است بین این جناب امیر المؤمنین علیه السلام و صایت الممت فامنت
 یا مکه و اختصاص صایت اسرار کلام ایر و جبار با حضرت و اولاد اطهار حضرت
 علیه و علیهم الف تحية و سلامات تلح اللیل و النهار و اضع و تحقیق کرده و الی الخ
 محمد بن عبد الله که شریف شریف که خوشه شریف که کمال و مدوح و مجاهد و صاف
 و جلال و جمال است ایمل و صدور اکابر و احاطه خود علی المغاخر و اقام احباب الدائر

وکیل دولت و کرامت و کرامت
 مانت و دعایت حضرت ایدون
 وکیل دولت و کرامت و کرامت
 مانت و دعایت حضرت ایدون

ص ٢٢٢

در بیان طهارت

طهارت و طهارة
الاجان در احوال

ابو محمد سید و مداح علیه مناقب بیتی و فضائل و صیته می ستاین چنانچه وفیات ایشان
 گفته ابو الفتح محمد بن القاسم عبد الکریم بن یحیی بکر احمد الشهرستانی المتکلم علی مذهب
 الاشعرى کل اماماً معتزلاً قضیها متکلاً تفقه علی احمد الخوافی المقدم ذکره
 و علی ابن نصر القشیری و غیرها و مرجع فی الفقه قوال کلام علی ابن القاسم الاقتصار
 و تفرغ فی صنف کتب خاتمة الاقدام فی علم الکلام و الملل و الفحل و المناهج و کتاب
 المصارعة و تلخیص الاقسام لهذا هب لا نام و کان کثیراً المخفوظ حسن المحاوره
 یعظم الناس دخل بغداد سنة عشر و خمس مائة و اقام بها ثلث سنين و ظهر له
 عند العوام قبول و سمع الحديث من علی بن احمد المدينی بنیسا بور و من غیره و
 کتب عنه الحافظ ابو سعد عبد الکریم السمعانی و ذکره فی کتاب المذیل و کان
 ولادته سنة سبع و ستين و اربع مائة بشهر رستان هكذا وجدته بخطه فی
 مسوداتی و ما ذکره من ان یقلنه قال ابن السمعانی فی کتاب الذیل سألته عن
 مولده فقال فی سنة تسع و سبعين و اربع مائة و توفي بها ایضاً فی اواخر شعبان
 سنة ثمان و اربعين و خمس مائة و قيل سنة تسع و اربعين و الاول مع رحمه الله
 فقال و عبد اشهر بن اسعد بن امرأة الجثن گفته ابو الفتح محمد بن عبد الکریم بن احمد
 الشهرستانی المتکلم علی مذهب الاشعرى کل اماماً معتزلاً قضیها متکلاً تفقه علی
 ابن نصر القشیری و احمد الخوافی و غیرها و مرجع فی الفقه قوال کلام علی ابن القاسم
 الاقتصار و تفرغ فی صنف کتب خاتمة الاقدام فی علم الکلام و الملل و الفحل و المناهج و کتاب
 و تلخیص الاقسام لهذا هب لا نام و کان کثیراً المخفوظ حسن المحاوره و یعظم الناس
 دخل بغداد و اقام بها ثلث سنين و ظهر له قبول کثیر عند العوام و سمع الحديث

ص ٢٢٢
در بیان طهارت

جامع شریعتی اسکندریہ
 باب الفضا
 ۲۱۳
 ۴۹۹
 الفصل الاول
 باب الثمین

من ابن المدني في غيرة فكتب عنه الحافظ ابو سعد عبد الله بن السمعاني
وذكره في كتاب الذيل في الخوارج عبد الرحيم بن اسحق ولفقات شاذية في ابو الفتح
محمد بن عبد الكريم بن احمد الشهير بكنية قال بن خلكان كان اماما مبررا فقهيا
متكلمًا واعطاء نفقه على الخوارج قتل ابن امام الحرميين على ابي نصر المقتدر
وغيرهما ويرجع في الفقه فقرا الكلام على المقاسم لانصاره في تفرقة في
عصره صنف كتب كثيرة مشهورة منها غاية الاقلام في علم الكلام وكتاب
الملل والنحل وتلخيص الاقسام لمناهب الائمة دخل بغداد وظهر له قبول كثير
وسمع وحديث له بشهرستان سنة سبع وستين اربعائة وقبل غير
ذلك وتوفي بها ايضا في اخر شعبان سنة ثمان اربعين وحماسة

والله اعلم بن علي وخصصه في حق البشير ابن النور و...
 أن تمت المحاضرة بذكره حيث قال بعد فيقول الفقير المعترف بالتقصير عن غيره من عظماء
 الفؤاد من العزى المرى الشافعي رحمه الله سبحانه وعلو قدره في الدنيا والآخرة فغفر له البش
 تاليه وكنا السلطان المملوك المولى صاحب جلاله قدس سره وكروا له من الكتب التي لا يقع مثله ولا يسع
 فانه اختاره من التواريخ التي لا تجمعه الا الملوك ونظرة في سلوك الحسن والسلوك فانه كان العرس التي
 المغرب وجاهها الكامل وشرفها العفوة فله الدل النقطه في خيالها الذلة الاحلام لفظ المتظلم
 ابن النور بمجته ابتغاء الامم حادها بنو اسرائيل ونظر في الكرم في دكها وفيك الاعيان وصلوا الاعا
 وفيها من وج الذهب هامن العن ذكرها من المشرق اصفا وفي المغرب الفير واصفاها الدنيا
 وجميعها من الزمان تبه حقه تغار قبيل فبه اسماعيل القواعد من البيت وشيد صحنه
 من الحجر عن كنوز من ماله موبد وفيها توفى ابو الفتح محمد بن عبد الكريم بن احمد الشهير في الحكم

وكان أصل الكلام
الكلام في الكلام
عند مصنفات
مخالفات الكلام
في علم الكلام
ولذلك في الكلام

والمناجاة
١٢٩
١٣٠
١٣١
١٣٢
١٣٣
١٣٤
١٣٥
١٣٦
١٣٧
١٣٨
١٣٩
١٤٠
١٤١
١٤٢
١٤٣
١٤٤
١٤٥
١٤٦
١٤٧
١٤٨
١٤٩
١٥٠
١٥١
١٥٢
١٥٣
١٥٤
١٥٥
١٥٦
١٥٧
١٥٨
١٥٩
١٦٠
١٦١
١٦٢
١٦٣
١٦٤
١٦٥
١٦٦
١٦٧
١٦٨
١٦٩
١٧٠
١٧١
١٧٢
١٧٣
١٧٤
١٧٥
١٧٦
١٧٧
١٧٨
١٧٩
١٨٠
١٨١
١٨٢
١٨٣
١٨٤
١٨٥
١٨٦
١٨٧
١٨٨
١٨٩
١٩٠
١٩١
١٩٢
١٩٣
١٩٤
١٩٥
١٩٦
١٩٧
١٩٨
١٩٩
٢٠٠
٢٠١
٢٠٢
٢٠٣
٢٠٤
٢٠٥
٢٠٦
٢٠٧
٢٠٨
٢٠٩
٢١٠
٢١١
٢١٢
٢١٣
٢١٤
٢١٥
٢١٦
٢١٧
٢١٨
٢١٩
٢٢٠
٢٢١
٢٢٢
٢٢٣
٢٢٤
٢٢٥
٢٢٦
٢٢٧
٢٢٨
٢٢٩
٢٣٠
٢٣١
٢٣٢
٢٣٣
٢٣٤
٢٣٥
٢٣٦
٢٣٧
٢٣٨
٢٣٩
٢٤٠
٢٤١
٢٤٢
٢٤٣
٢٤٤
٢٤٥
٢٤٦
٢٤٧
٢٤٨
٢٤٩
٢٥٠
٢٥١
٢٥٢
٢٥٣
٢٥٤
٢٥٥
٢٥٦
٢٥٧
٢٥٨
٢٥٩
٢٦٠
٢٦١
٢٦٢
٢٦٣
٢٦٤
٢٦٥
٢٦٦
٢٦٧
٢٦٨
٢٦٩
٢٧٠
٢٧١
٢٧٢
٢٧٣
٢٧٤
٢٧٥
٢٧٦
٢٧٧
٢٧٨
٢٧٩
٢٨٠
٢٨١
٢٨٢
٢٨٣
٢٨٤
٢٨٥
٢٨٦
٢٨٧
٢٨٨
٢٨٩
٢٩٠
٢٩١
٢٩٢
٢٩٣
٢٩٤
٢٩٥
٢٩٦
٢٩٧
٢٩٨
٢٩٩
٣٠٠
٣٠١
٣٠٢
٣٠٣
٣٠٤
٣٠٥
٣٠٦
٣٠٧
٣٠٨
٣٠٩
٣١٠
٣١١
٣١٢
٣١٣
٣١٤
٣١٥
٣١٦
٣١٧
٣١٨
٣١٩
٣٢٠
٣٢١
٣٢٢
٣٢٣
٣٢٤
٣٢٥
٣٢٦
٣٢٧
٣٢٨
٣٢٩
٣٣٠
٣٣١
٣٣٢
٣٣٣
٣٣٤
٣٣٥
٣٣٦
٣٣٧
٣٣٨
٣٣٩
٣٤٠
٣٤١
٣٤٢
٣٤٣
٣٤٤
٣٤٥
٣٤٦
٣٤٧
٣٤٨
٣٤٩
٣٥٠
٣٥١
٣٥٢
٣٥٣
٣٥٤
٣٥٥
٣٥٦
٣٥٧
٣٥٨
٣٥٩
٣٦٠
٣٦١
٣٦٢
٣٦٣
٣٦٤
٣٦٥
٣٦٦
٣٦٧
٣٦٨
٣٦٩
٣٧٠
٣٧١
٣٧٢
٣٧٣
٣٧٤
٣٧٥
٣٧٦
٣٧٧
٣٧٨
٣٧٩
٣٨٠
٣٨١
٣٨٢
٣٨٣
٣٨٤
٣٨٥
٣٨٦
٣٨٧
٣٨٨
٣٨٩
٣٩٠
٣٩١
٣٩٢
٣٩٣
٣٩٤
٣٩٥
٣٩٦
٣٩٧
٣٩٨
٣٩٩
٤٠٠
٤٠١
٤٠٢
٤٠٣
٤٠٤
٤٠٥
٤٠٦
٤٠٧
٤٠٨
٤٠٩
٤١٠
٤١١
٤١٢
٤١٣
٤١٤
٤١٥
٤١٦
٤١٧
٤١٨
٤١٩
٤٢٠
٤٢١
٤٢٢
٤٢٣
٤٢٤
٤٢٥
٤٢٦
٤٢٧
٤٢٨
٤٢٩
٤٣٠
٤٣١
٤٣٢
٤٣٣
٤٣٤
٤٣٥
٤٣٦
٤٣٧
٤٣٨
٤٣٩
٤٤٠
٤٤١
٤٤٢
٤٤٣
٤٤٤
٤٤٥
٤٤٦
٤٤٧
٤٤٨
٤٤٩
٤٥٠
٤٥١
٤٥٢
٤٥٣
٤٥٤
٤٥٥
٤٥٦
٤٥٧
٤٥٨
٤٥٩
٤٦٠
٤٦١
٤٦٢
٤٦٣
٤٦٤
٤٦٥
٤٦٦
٤٦٧
٤٦٨
٤٦٩
٤٧٠
٤٧١
٤٧٢
٤٧٣
٤٧٤
٤٧٥
٤٧٦
٤٧٧
٤٧٨
٤٧٩
٤٨٠
٤٨١
٤٨٢
٤٨٣
٤٨٤
٤٨٥
٤٨٦
٤٨٧
٤٨٨
٤٨٩
٤٩٠
٤٩١
٤٩٢
٤٩٣
٤٩٤
٤٩٥
٤٩٦
٤٩٧
٤٩٨
٤٩٩
٥٠٠
٥٠١
٥٠٢
٥٠٣
٥٠٤
٥٠٥
٥٠٦
٥٠٧
٥٠٨
٥٠٩
٥١٠
٥١١
٥١٢
٥١٣
٥١٤
٥١٥
٥١٦
٥١٧
٥١٨
٥١٩
٥٢٠
٥٢١
٥٢٢
٥٢٣
٥٢٤
٥٢٥
٥٢٦
٥٢٧
٥٢٨
٥٢٩
٥٣٠
٥٣١
٥٣٢
٥٣٣
٥٣٤
٥٣٥
٥٣٦
٥٣٧
٥٣٨
٥٣٩
٥٤٠
٥٤١
٥٤٢
٥٤٣
٥٤٤
٥٤٥
٥٤٦
٥٤٧
٥٤٨
٥٤٩
٥٥٠
٥٥١
٥٥٢
٥٥٣
٥٥٤
٥٥٥
٥٥٦
٥٥٧
٥٥٨
٥٥٩
٥٦٠
٥٦١
٥٦٢
٥٦٣
٥٦٤
٥٦٥
٥٦٦
٥٦٧
٥٦٨
٥٦٩
٥٧٠
٥٧١
٥٧٢
٥٧٣
٥٧٤
٥٧٥
٥٧٦
٥٧٧
٥٧٨
٥٧٩
٥٨٠
٥٨١
٥٨٢
٥٨٣
٥٨٤
٥٨٥
٥٨٦
٥٨٧
٥٨٨
٥٨٩
٥٩٠
٥٩١
٥٩٢
٥٩٣
٥٩٤
٥٩٥
٥٩٦
٥٩٧
٥٩٨
٥٩٩
٦٠٠
٦٠١
٦٠٢
٦٠٣
٦٠٤
٦٠٥
٦٠٦
٦٠٧
٦٠٨
٦٠٩
٦١٠
٦١١
٦١٢
٦١٣
٦١٤
٦١٥
٦١٦
٦١٧
٦١٨
٦١٩
٦٢٠
٦٢١
٦٢٢
٦٢٣
٦٢٤
٦٢٥
٦٢٦
٦٢٧
٦٢٨
٦٢٩
٦٣٠
٦٣١
٦٣٢
٦٣٣
٦٣٤
٦٣٥
٦٣٦
٦٣٧
٦٣٨
٦٣٩

حضرت شیخ محمد بن عبدالحق

فمنشأه عاقبه لعری لقد ظففت المعاهد كلها وسيرت طرفي بين العالمين فلم
 ادكلا واقعا كفت حار وعلد في اوقارها سن تبادر ثم قال عليكم بين العجائز
 فاته اسفل الجواز انتم ما حكاة القرطبي فانظر الى امراء علم البرهان فوسان
 هذا الشأن كيف جعلوا القري في ما قاله علماء الاثر واثمة السنة فاذا عرفت
 هذا تبين بان اختيار اصل الحديث لتزلف الكلام والتاويل ليس بل زور البلاء
 وجعلوا العلة انه بما ذهب اليه ذلك من هو الطف منك طبعوا واصلب منك بغيرا
 واحسن فها واغرد علماء او موكو صديق حسن خان معاصر در احوال النبلا گفته محمد بن
 ابی القاسم عبد الكريم بن علي بكرة الشهرستاني المتكلم على مذاهب الاشعري امام مذهب
 نقية متكلم بود نقه براهه خوافي ابی نصر قشيري وده و كلامه ابی القاسم انصار
 رتبه بابي ع در فقه و متفرد در كلام گردیده كتاب نهاية الاقدام في علم الكلام كتاب
 الملل والنحل و مناج و بيان في كتاب المصارعة تلخيص من الاقسام لغايب التام تصنيفات
 كثير المحفوظ حسن الحاضرة و اعظم بود سه سال در فقه و ايسر و ده قبول عظيم نزد حكام
 پيدا كرد و حديث از ابن ابي عمير و غيره در رساله رسما تحت كرده بود ابو سعده سماني
 از و فني شته و در كتابه التذييل كروي كرده در شهرستان در سنة تسع و سبعين و اربعه
 پيدا شده و هما بخمادرسه نماز اربعين و خمس مائة در گذشته در كتاب تلخ نخل كه صلا
 سبكه آفرين ترين كتب مصنفه درين باب و انما چنانچه مصطفى بن عبد الله القسطلاني
 در كشف الظنون بعد ذكر تلخ نخل ابن حزم گفته قال التلخ السبكه في الطبقات كتاب هذا
 من اشمل الكتب ما راجع بالمحققون من اصحابنا فهو من النظر فيه لما فيه من الاجل
 باهل السنة و قد افرد فيه في التعقيب على اهل الحنفية لا شعرا حتى صرح بنسبه

من شهرستان از نزد علم
 محمد بن ابی جعفر و ابی جعفر
 صدوق مستطاب

۳۷۹
 ص ۳۷۸
 حرف الميم و مقصد
 دوم كتابك

الى ائمة ائمة ائمة واما ابو الفتح الامام محمد بن عبد الكريم الشيرازي المتوفى سنة
ثمان اربعين وخمسة فقه قال فيه هو عند خير كتاب صنف في هذا الباب
ابن جرير وان كان اسطمنه الا انه مبدد ليس له نظام من فرائد اليهود وخاصة
الرجل اخرج وكتاب ائمة ائمة هذا الاسم يقول موسى عليه السلام انا هذالك
رجعا وتضرعنا وهم ائمة موسى عليه السلام وكتابهم التوراة وهو اول
كتاب نزل من السماء اعني ان كان ينزل على ابراهيم وغيره من الانبياء عليهم السلام
ما كان يسمى كتابا بل صحفا وقد ورد في الخبر عن النبي صلى الله عليه وسلم
قال ان الله تعا خلق آدم بيده وخلق حبة عدن بيده وكتب التوراة بيده
فانبت لها اختصاصا آخر يسو سائر الكتب قد اشتمل على اسفار فيذكر
مبدأ الخلق في السفر الاول فريد ذكر الاحكام والحدود والاخوال والمواظ
ولا ذكر في سفر سفر انزل عليه ايضا الا لوح على شبه مختصر في التوراة
يشتمل على الاقسام العلمية والعملية قال عن ذكره وكتبنا له في الاواح من
كل شيء موعظة اشارة الى تمام القسم العلم وتفصيلا لكل شيء اشارة
الى تمام القسم العمل قالوا وكان موسى عليه السلام قد افصح باسرار التوراة والاواح
الى يوسف بن نوح وصيته من بعده ليفض الى ولده هارون لان لامر كان مشركا
وبين اخيه هارون عليه ما السلام اذ قال واشركه في امرى كان هو الوصي فلما
هارون في حال حيوته انتقلت الوصاية الى يوسف بن نوح دعيه ليوصلها الى
شبر شبر ابني هارون قرارا وذلك ان الوصية والامامة بعضهما مستقر
وبعضها مستودع واليهيوتدعي ان الشريعة لا تكون الا واحدة وهي ابتداء

قال في كتاب التوراة
صنف في هذا الباب
الخارجون عن الملة
التي فيها بشرى الاشارة

قال في كتاب التوراة
صنف في هذا الباب
الخارجون عن الملة
التي فيها بشرى الاشارة

بموسی علیه السلام و تمت به فلم یکن قبله شریعة الا حد و د عقلیة
و احکام مصلحیة و امر بحیز و النسخ اصلا این عبارت شهرتانی چند وجه
ظاہرست کہ امامت و خلافت و صایت عاتق برای حضرت هارون علیه السلام ثابت بود
اول آنکه از آن واضحست کہ حضرت موسی علیه السلام اسرار تورات و الواح را بسو
حضرت یوشع رسانیده بود تا حضرت یوشع آنرا با اولاد حضرت هارون علیه السلام
رساند و این معنی دلالت دارد بر آنکه افضاء اسرار تورات و الواح با اولاد حضرت هارون
علیه السلام امر مهم و مقصود اصغر بود پس معلوم شد کہ حضرت هارون علیه السلام
در اختصاص با اسرار تورات و الواح کہ بسبب اختصاص آن حضرت اختصاص اولاد با
اسرار متفرع شد و هم آنکه قول و کان لامر کان مشقرا بینه الهم و دلالت ندارد بر آنکه
بودن اولاد هارون مقصود اصلی با افضاء اسرار تورات باین سببست کہ امر مشترک بود
در میان حضرت موسی و حضرت هارون علیه السلام متوهم آنکه قول او و کان هو الوصی بحسب
در آنکه حضرت هارون وصی حضرت موسی علیه السلام بوده و ظاہرست کہ هیچ متدینی که را
از اسلام بشام آور سیده و وصایت بنی معصوم قوم بنی زوال و انقطاع نمی کند چهارم آنکه
از قول او فلما مات هارون فی حال حیوته انتقلت الوصایة الی یوشع بن نون
و دلیلة ظاہرست کہ صایت حضرت یوشع صایت متوهمه بود و این معنی بدلت سیاق ظاهر
می شود کہ صایت اصلیه بر حضرت هارون علیه السلام حاصل بود و تخیم آنکه قول اولیو صلا
الی شبر و شبیر ابنی هارون قرار دلیل محسب بر آنکه انتقال وصایت بحضرت یوشع
برای آن بود کہ آنرا بشبر و شبیر سپارد حضرت هارون علیه السلام رساند و این محسب
در آنکه اصل در وصایت حضرت هارون علیه السلام بود کہ بغرض افعال و صایا با اولاد

حضرت یارون علیه السلام وصایت محض است و شیخ رشید شمس انکه قول او و ذلک لکن بالوصیة
والامامة بعضها مستقر و بعضها مستوفی و دلالت دارد بر آنکه وصیت و امامت منقسم به دو قسم
یکی مستقر و دیگری مستوفی است و وصیت امامت حضرت یارون علیه السلام اولاد آنحضرت مستقر
و وصیت امامت حضرت یوشع مستوفی و غیر گاه بر آنحضرت یارون علیه السلام وصایت
عامة الله ثابت باشد و ثبوت وصایت امامت عامه غیر منقطع است و حضرت امیر المومنین علیه السلام
بعد ثبوت عموم منزلت و لا اقل وجوب محل تشبیه بر او صفا ظاهری مشهود که مظهر من انوار الهی
فی انزاله الخفاء و وجوب محل تشبیه تشبیه کامل که شاهد صفا بان معترف اند بر این باقی نمی ماند و ثبوت
ثبوت افتراض طاعت شیری و شیر اولاد حضرت یارون علیه السلام و ثبوت وصایت امامت
ایشان مقتضای این معنی است که اولاد جناب امیر المومنین علیه السلام عنی حضرت امام حسن و امام
علیهما السلام که به نام شیری و شیر و غیره و نیز مفضل الطحا و امام یاسر و وحی باقی است و تسمیه حضرت
حسین علیه السلام با اسماء اولاد حضرت یارون علیه السلام بطوریکه دلیل اقتضا صحت
نزولت این تسمیه است و با کما جمعی فیما بعد افشاء الله تعالی نیز مقتضی حصول اوصاف اولاد حضرت
یارون علیه السلام و حسین علیهما السلام که مظهر جلال و ثبوت افتراض طاعت امامت
اولاد و جناب امیر المومنین علیه السلام بنص بیابان معراج مرتب دلالت بر آن بیافا صحت
میکنند و اگر بلیسی قول و شککی با قول بعد سماع عدالت شهرت است و مبتلا سر سبکی و غیر اگر در
انجا و باید و بپرسید که مرجع قالوا در قول شهرت است و بپرسید پس احتجاج باین کلام است نه اینکه
صحابت است لکن با انشاء این کلام بعد از انکه نشان نهایت مکاره و بطلان غایت
و بطلان این احتمال الهی و شرعی حیانت و لزوم موضوع ظهور غیر محتاج بیان گریخت
که در مقوله قالوا استدلال بر اشتراک امیر و میان حضرت یوشع و حضرت یارون علیهما السلام

باینه قرانی اعنه و اشراکه فی امری واقع است حیث قال کان الامر کان مشترکاً بیننا و بینکم
 عارضت علیهما السلام اخفا قال و اشراکه فی امری و یدیکم اولی است که بود معتقد حقیقت
 قرآن شریف نیستند تا استدلال احتجاج بان بر طلب این طالب و مقصد از مقاصد علیهم
 پس این احتجاج و استدلال نهایت صریح است و آنکه فاطمین این معنی را نیویسند بلکه
 علیاً اسلام بنفوذ بن حقیقت قرآن شریف است فالحمد لله الذی ابان الحق کاشف فی
 دایته التهاد و اجماع بلفظ و منه هذا الاحتمال الذی کما علی شفا جوف هالی
 و نیز شریعت قبل قار الامور ثابت ذکر کرده اعنه بودن تورات اول کتابی که نازل شد و تورات
 و اثبات اختصاص فی تورات بحدیث جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم و اشتمال
 تورات بر اسفار و نزول احوال بر حضرت موسی و اشتمال آن بر اقسام علمیه و عملیه و اثبات شأ
 تمام قسم علمی بر حضرت موسی علیه السلام از قرآن شریف پس باین کلام تقاضی عمل قوله
 قالوا هم با امر و اعبست بکذب بهتان صرف و نیز قول او و الیه و عد علی ان الشریعۃ الخ مقضی
 این معنی است که مراد از قالوا ایهود و نباشند چه اگر مراد از قالوا ایهود می بودند و اینجا باین
 می گفت پس اظهار این جمله اظهار میکند که در قالوا اخبار شان بخود و چون این قوله
 بود و خبر صحیح و باطل است لهذا اگر آنست بایشان کرده و تعبیر از ان بلفظ دعوی خود و آنکه
 ظاهر شود که این محض دعوی است لیس اظهار و بلکه باطل محض است پس اگر بقوله قالوا هم با امر
 می بود آنرا در همین سیاق داخل میکرد و نیز بر ظاهر است که شورشانی بعد فعل مقوله قالوا
 سکوت بر آن نموده و رد آن نکرده و سکوت بر کلامی که از مخالف قولش با حسب افاده
 شائبه صادر باشد و حسب افاده فاضل شید در رساله جوابیه شیخ مسلم ثبت شد
 و خیانت کند چه انهم بخیر و لیس تسلیم و طعن آن کلام بر احتجاج و استدلال و هرگاه

بسیکوت شہرستانی حسب افادہ شاہ صاحب فاضل رشید ثابت شد کہ این مقولہ مقبول
شہرستانی عمدۃ الفحول است پس کلام در قائل این بقولہ وارجاع آن بہ یو ضرری بمقصود
و نفی مخالف حقوق و معاند حسود دارد و الحمد للہ الودود و علاوہ برین در فضلای مستغنیہ
مضمون عبارت مطلق و محمول بالقطع الجزم و البتہ و الحکم ذکر نموده اند و صلا بقائل آن نسبت نموده
عبدالوہاب و داورمی در نقادہ المصلح طراوتہ الفحل کہ نسخہ عقیقہ آن پیش فقیر حاضر است
در ذکر یہو گفتہ بد آنکہ ہاد الرجل یعنی باز کردہ ہو تو بہ کردنت و سبب اطلاق این لفظ
بر ایشان اینست کہ ہوسی گفت صلیہ السلام انا ہنا الیک یعنی باز کردہ ہم فخرج می کنم
و اینہا ہست مگر اند و کتاب ایشان فرستاد این کتابی کہ از آسمان فرود آمد تورات بود
اما آنچه بایریم علیہ السلام جز او فرود آمد آنرا کتاب نگویند بلکہ صحفہ ہست و این کتاب شش
براسفارہ در سفر اول مبداء خلق یاد کند پس احکام و حدود و احوال و قصص و مواظبات
و از کار در سفر یاد دیگر جداگانہ یاد کند و همچنین الواح کہ بر میت مخصوصی بود ہوسی فرود آمد
شکل بود بر اقسام علمی و عملی قال اللہ تعالیٰ و کتبنا فی الالواح من کل شیء موعظۃ شاہد
بتامم علم و تفصیلا لکل شیء اشارت است بتامم علم موعظۃ السلام اسرار تورات
و الواح را بر یوشع بن نون فائض گردانید و صمیم بعدہ تا یوشع پس از وی بر اولاد داد
فائض کند نیز کہ موسی و ہارون علیہما السلام در آن کار مشترک بودند و قرآن خبر داده است و اشارت فرماید
و وضعی برین کار ہارون و یوشع علیہما السلام فائض و صایت از وی منتقل شد یوشع بن نون
و وصیت تا بہ شہر و شہر سازد پس از آن بنی اسرائیل کہ وصیت امامت بعضی مستقر است و بعضی متوہد
و یہو و دعوی کند کہ شریعتیکہ بیشتر نباشد ان شریعت بگو علیہ السلام ایند اگر دہ آ و دہ و تمام
خندہ پیش ازین شریعتی دیگر بود مگر مدعیانہ احکامی تعلیل و نسخ جائزند ششند

اصلا گفتند پس این وی شریعتی دیگر نباشد زیرا که نسخ در او امر نیست و بدیهی پیشانی بر خدا جا نرسد
و مصطفی بن خالد از دانشمندی عباسی در توضیح المثل که در شهر سنه عشرين الف من الهجرة
النبویه علی صاحبها السلام التجهیه بحکم ابو المنذر بن نور الدین صانگیر باو شاه تالیف کرده و در ذکر
یهو گفته جعل معنای نعت از باو الرجل اذ ارجع و ناسبت و این لقب این است را از ان جهت
که موسی علیه السلام فرمود انا هوذا الیک امری رجعا و تصرعنا یهود و لمست و کذا و کتاب
ایشان قبح نیست و اول کتابست که از آسمان فرود آمده زیرا که آنچه برابر ایمم دیگر اندیا علی نبینا
و علیه السلام فرود آمد پیش او پیغمبری است علیه السلام از صحف می گفتند و در حدیث
از سر کائنات که فرمود ان الله خلق آدم و خلق جنه عدن بیده و کتب التوراة بیده
و این خبر تورات را کمال ثابت کند که مخصوص نبوت باارون و دیگر کتابها الهی توراتست
بر چند سفر و سفر اول ابتدای خلق بود یا ساخته و در دیگر سفرها احکام حدود و احوال
و مراعات و اذکار بیان فرموده هر کدام در یک سفر می باشد مثالی از تورات الواح فرود آمد
که مشتمل بر اقسام علمی عملی بدو حق تعالی فرماید و کتبنا له فی الاواح من کل شیء
موعظه اشاره است به تمام علم و تفصیلا لكل شیء اشاره است به قسم علمی حضرت
کلیم علی نبینا و علیه الصلوة و السلام اسرار تورات را بیوش فرمود بطریق وصیت که
باولاد باارون رساند زیرا که نبوت مشترک بود میان موسی و باارون علیهما السلام زیرا که
موسی در مناجات از خدای تعالی درخواست نمود و اشراکه فی امری و شریک ساز
باارون را در کار من باارون صی کلیم بود چون باارون در حال حیات بود و اوقات یافت
وصیت موسی بیوش انتقال یافت تا بشیر و شبیر سپهران باارون رساند و بر شل قیام
یابد و دعوی یهو نیست که شریعت یکی است و آخاد آن از موسی است و بهم موسی

وَشَامِرُو اِثْ مَشْمُو وَ اِثْ مَشْمُوثْ كَالْ مَاعِلْ لَقْنِ
 و محافظ کنند مر محافظ اورا و مر محافظ ہمہ جماعت را ہر
 اِہْلْ مَوْعِدْ لَعْبُدْ اِثْ عِبْدَاتْ مَشْكَانْ و شَامِرُو اِثْ
 خیمہ میعاد برای عبادت مر عبادت کریں آن مسکن و محافظ کنند مر
 کَالْ اِہْلْ مَوْعِدْ و اِثْ مَشْمُوثْ یعنی اسرائیل
 ہمہ آنہ خیمہ میعاد و مر محافظ سنے اسرائیل
 لَعْبُدْ اِثْ عِبْدَاتْ مَشْكَانْ و اِثْ مَشْمُوثْ مَلُو نَمْرْ کَاہَرْنْ اُولْبَانَاوْ
 و عبادت مر عبادت آن مسکن و بیابان مر لادینا و ہسوارین و پستیان
 یَتَمَرُ نَتَوَجِرْہَا لَوِ مَاتْ بِنِہْ ہَمَا اِہْلْ و اِثْ اَہْرَنْ و اِثْ
 بدینہ بدین ایشان برگاہ از سنے اسرائیل و مر ہر من و مر
 بَانَاوْ تَقْعُدْ و شَامِرُو اِثْ کَہْوَنَاتَامْ و ہَرَارْ مَقَارِبْ یَوْمَاتْ
 اسرائیل ہر تاحفظ کنند مر امامت و اُن یگانہ کہ پیش میآید کثرت و
 و نیز در سفر رابع نورست مذکور است الفصل الثامن عشر فقال الله لهارون
 انت وابناک و آل ابیک معک قملون و زوال المقدس وانت وابناک معک
 یحلبان و زوالا مامکم و ایضا اخوتک سبط لیوی سبط ابیک قدس
 الیک فی نضا و الیک و یخدموک وانت وابناک معک فقط بین
 یدی خباء الشہادۃ و یحفظوا محفظک و محفظ کل المضرب لکن
 لا یتقلوا الی آلۃ القدس و المذبح لئلا یموتوا ہم و انت و المتصاوت
 الیک یحفظون حفظ خباء المحضر و جمیع خدمتہ واجنبہ

لا یتقل مرالیکم ولتحفظوا حفظ المقدس وحفظ المذبح ولا یكون
زیادة سخط علی بنی اسرائیل فانی اما اخذت اخوتکم الیوانیین
من بلین بنی اسرائیل وجعلتهم رهبة لکم لله لئلا مواخذ متخبا
المضر و انت وبنوک معک تحفظون اما متکم لجمع امور المذبح
و داخل السجف فخذ مونه فقد جعلت اما متکم خدمة بنو
وامی اجنبی تقام الیه اقلی قتل ثم کلم الله هارون فقال انی قد
اعطیتک حفظ رفایع من جمیع اقداس بنی اسرائیل اعطیتک
ایاها مسحا و بنیک رسم الدهر هذا یكون لك من خواص
الاقداس من بعد المحرق من جمیع قرابینهم و برهم و ذکاتهم و قربان
اکثر الذی یاتون به فهو من خواص الاقداس لك و لبنیک
انین عبارت ظاہرست که حضرت یارون و هر دو پسر آنحضرت
امام بودند و امور بودند بحفظ امامت خود و حق تعالی امامت ایشانرا
خدمت موهوب گردانیده و هر اجنبی که تقدم بآن نماید محکوم بود بآنکه
قتل کرده شود و اصل عبارت عبرانی تورات درین فصل چنینست
و یأمر یهوآة ال اهرن اناه او یأینا او بیت
و فیروز خدا به یارون تو و پسران تو و خدا
اینها اشیاء تنو ائ عوون همقد اش
پدر تو با تو تحمل کنید مر عون مقدس را

وَأَتَاكَ أَوْلِيَانَا بِشَاخِ تَشْوِ إِيَّاكَ عَوْنُ كِهْوِ نَحْمُ
 و تو و پسران تو با تو محو کنده سه بار او را فرستاد
 إِلَى إِيَّاكَ قَالَ وَأَتَاكَ أَوْلِيَانَا إِيَّاكَ تَشْمُو إِيَّاكَ
 و تو و پسران تو با تو محافظت می نمود
 كِهْوِ نَحْمُ إِيَّاكَ دَبُو هَذِهِ أَوْلِيَانَا وَهَزَارُ
 ارادت خدا برای همه فرمان مدح و داخل و آن بیگانه
 هَقَارَتُ يَوْمَانِ وَيَكْدَارُ يَكْوَاهُ إِيَّاكَ أَهْرُتُ
 که نزد ایشان کشته شود و فرمود خدا به بارون
 وَأَبُو هَذِهِ نَأْتِي إِيَّاكَ إِيَّاكَ مَشْمُوتُ
 من اینک دادم برای تو سه محافظت
 تَرَوْنَاهُ إِيَّاكَ قَادِشْتُمْ يَوْمَ يَسْرَ إِيَّاكَ نَحْمُ
 پیشکشهای از کل مقدس است اسباب برای داد و ستد
 لِمَا تَقَاهُ أَوْلِيَانَا إِيَّاكَ عِلَامُ نَزَاهُ يَحْمُ
 برای همه و پسران تو همه عالم این می باشد برای تو
 مَقْدُوشُ هَقَادِشْتُمْ مِنْ مَأْرَاشِ كَالِ قَادِشْتُمْ
 از مقدس مقدس از آتش همه قربانها
 إِيَّاكَ مَقَادِشْتُمْ أَوْلِيَانَا حَقَاتُمْ أَوْلِيَانَا أَشْمُ
 برای همه بر ما و همه و همه کنان
 أَشْمُ يَسْمُوتُ يَوْمَ قَادِشْتُمْ يَحْمُ هُوَ أَوْلِيَانَا
 که میاورند برای من مقدس برای من است و پسران تو

و نیز در سفر رابع قورایت مذکور است الفصل السادس عشر و تقدّم قورح
 بن یصهار بن قهاث بن لیوی و داخان ابیرام ابنا الیاب و اون بن خاٹ
 بنور او بین فقاموا امام موسی و اناس من بنی اسرائیل خمسون
 و مائتان اشراف الجماعة دعایة محضرون ذو و اسماء فتجوزوا
 علی موسی و هارون و قالوا لهما ما حسبكما ریاسة اذ الجماعة
 کلهم مقدسون و فیما ینتہی نور الله فما بالکم اتشرفان
 علی حق الله فسمع ذلك موسی و وقع علی وجهه فکلم قورح
 و کل جموعه و قال لهم غدا یغرف الله من هوله و من المقدس
 یقر به الیه و من یختاره یقر به الیه اصنعوا خلة خذوا همام
 یا قورح و کل جموعه و اجعلوا علیها نارا و القوا فیها
 بیدر سیدی الله غدا فای رجل اختاره الله فهو المقتدر
 حسبکم ذلك یا بنی لیوی ثم قال لهم موسی اسمعوا یا بنی لیوی
 اقلیل عندکم ان افرزکم الی اسرائیل من جماعتکم فقر بکم الیه
 لتخذ مواخمة مسکبه و تقفوا بین یدی الجماعة لتخذ منهم
 فکذاکم قریب و ساثر اخوتک بنی لیوی معکم حتی طلبتم الامامة
 ایضا الی ان قال فکلم الله موسی قائلا امر الجماعة و قل لهم ارتقفوا
 من حوالی مسکن قورح و داخان و ابیرام فقام موسی و
 الی داخان و ابیرام و مضی معه شیوخ بنی اسرائیل فکلم
 الجماعة و قال لهم اجتنبوا خبیة هاولاء القوم الظالمین

و کلام قرآنی ظاهر است که لا تسوا بیهم فارتفعوا عن حال مسکن و روح
دانشان ابدی و درها خرجا ایضا و انتصاب علی ابواب خیمها و نساؤها و بنوها و اطفالها
فقال ^{الله} یومئذ تعلمون ان الله یبعث فی کل عمل جمیع هذه الاعمال لیس للو من تلقا نفسه
ان صلت هؤلاء کموت کل الناس و طولیوا کطال البقر فلیس الله یبعث فی کل
خلقها بان تفتح الارض فاما قبلهم و جمیع ما لهم فیزلون احباء الی الذی علمهم
ان جاثلا قد عصوا الله فکان عند فراغه من قول هذا الکلام ان انشققت الارض
الیه ففتحت فاما فابتلعتهم و کل انسان یقوی و جمیع السج فزولوا
و جمیع ما لهم احباء الی الذی تنطت علیهم الارض و بلاد و امم جمیع الجوق و
جمیع نفاس کل الذین جالهم هر و امم شدة صومهم فالواکیلا تبطلنا الارض و نار
اخرجت من عند الله و احرق الماسین و خمسين علامتی النور و کلم الله موتا نکلا
مر العانارین هر و ان الامم بان فی الجمار من بین یک المرقین بذی النار هانک انما
تقدس و اما جمار اولئک المخطئين علی نفوسهم فیصنعون صفاة رقا فاعشاء
للذین فاعلم ما قد هیبت الله قد تقدست تصیر علامتی ابرائیل و اخذ
العازا را کام جمار النصار الی قد هما المرقین فارقوها صفاة للذین ذکر الی
اسرائیل لکی لا یقدم رجل اجنبی من لیس من نسل هر و النبی یخولین یک الله و
یکون کفوت و کجوه کما نزل الله علی محمد و ان یزید عیارت و صحت که قورخ و جماعه
که طالس امامت گردید و برایاست ریا حضرت یارون علیه السلام معتز شریک فی فضیله
و علی آبی مبتلا شد که من ایشان را و جمیع احوال شان را بلع نمود و امامت خدمت بخیر
انوار و ملا و یارون اگر کسی اجنبی که از نسل حضرت یارون علیه السلام باشد که بر قدمش نهد و جوارش

وقد حصل ثلثون ألف دينار في ثورث مذكورة من ثلثين ألف دينار وجميع أبقيا والمائة أبقيا ومنه من ثلثين ألف دينار
 الصبيد وجميع أبقيا الخوض في مقعدة وقد جمع بها ثكن من خصل المقداس كل من ذابها
 تقدس وجمعها وروى بنية قدسهم ليوم والى من بني إسرائيل قائلا لا يكون ملاه من مسخ القدس
 كاجالكم لا يدهن به يدين في الاضواء مثل على هيئة كما هو قدس كذا اليه فليكن قدس لكم
 اى انسان يحترق مثله وجعل منه على الجنى قطع من قمه نيزر سفر ثاني ثورث مذكورة
 الفصل الخامس والثلاثون فجمع من جماعة بني إسرائيل فقال لهم هذه الامور التي امر الله من
 في مستقايام تصنع الصانع وقلوب السابيع يكون لكم قدس اعطاه في ستين سنة كل من
 فيه علاقتا ولا تشعلوا النار في جميع كنكم في يوم السبت ثم قال هو الجماعة اسرائيل
 فلتاخذ الامم لكم الله به ايتوا من عندكم ربيعة الله بكل من تحت نفعه ربيعة الله
 من الذهب والفضة والفضة من ايمانهم وارجوان صبغ قوم وعشرة مشرور وجلود كلبش
 اديهم وجلود اربش وخشب سبط ودهن الاضواء وطيب من المسح والنفث والاصماغ وحجارة بلور وحجارة
 النظم للصدقة والبنية وكل حكيروكم ينجون يصنعون ما امر الله به المسكن وخباءة
 وغطاءه ونظاياه فخايقه عوارضة عدة وقواعد الصندوق ودهق والعشاء
 والحجارة المائدة ودهق وجميع ابقيا والخبر للوجه منارة الاضواء وبقيا وجميعها ودهن
 الاضواء ومنه من الخوض في مقعدة قلع السرقى عدة وقواعد
 من ثياب القطن والذبح ودهوقه جميع ابقيا الخوض في مقعدة قلع السرقى عدة وقواعد
 من ثياب القطن والذبح والدمق والطبايح او ثياب الوشي للخدمة في القدس وثياب القدس
 من ثياب القطن والذبح والدمق والقميص من ثياب القدس وجميع الثياب
 من ايمانهم وارجوان صبغ قوم وعشرة مشرور وجلود كلبش
 اديهم وجلود اربش وخشب سبط ودهن الاضواء وطيب من المسح والنفث والاصماغ وحجارة بلور وحجارة

فقال قد صنع ما صنعوا ثياب القدس التي لهنون كما امر الله موسى به على الصدقة من ذهب
واسمانجون ارجوان صبغ قرمز وعشر مشز وروذلك انهم ارقوا صفائح النحاس
ثم قطعوها سلوكا وغزلوها مع الاسمانجون اكارجوان وصبغ القرمز وعشر
صنعة هاذق وصنعوا لها جيبين مخيطين في طرفيها خيطا ونفثيها الذهب على
مثلها في صنعتها من ذهب واسمانجون ارجوان وصبغ قرمز وعشر مشز ورو
ما امر الله به موسى وعملوا حجر البلور يحيط بها عيون الذهب عوشا على ما
كشفت الخاتم اسماء بنى اسرائيل صيروها في جيب الصدقة في ذكرى بني اسرائيل
حسب ما امر الله به موسى وصنع الهدنة صنعة هاذق كصنعة الصدقة من ذهب
واسمانجون ارجوان صبغ قرمز وعشر مشز ورو صنعوها ربعة سطوية طولا
شبر وعرضها شبر ونظموها في اربعة اسطر حجارة السطر الاول منها ثمانية
ونزجده واصفر السطر الثاني كله ومما لا تحرم ان القصل الاربعون فكلوا الله
موسى ثمانية اصبغ في اول يوم من الشهر الاول المسكن باب خباء المحضر وصير في
صندوق الشهادة واستقر عليه بالسجف ثم ادخل المائدة وحفف بها
ثم ادخل المائدة واسرج سرجها ثم اجعل مذبح الذهب للبخور بين يديه
صندوق الشهادة وعلق سترياب المسكن ثم اجعل مذبح القرايين
بين يدي خباء المحضر ثم اجعل الخوص بين يدي باب مسكن
خباء المحضر والمذبح واجعل فيه ماء ثم اضر ب السراة
مستديرا وعلق ستريابه شروخا من دهن المسح وامسح المسكن
وجميع ما فيه وقل له وجميع آتيته قصير قد ساء وامسح

في كل يوم من الشهر الاول

ايضا من الصعيدة وجميع آيسته وقدسه فيصير من خواص الاقداس واصح
الحوض مقعدة وقد هما وكذا مرفون بنيت الى باب خباء المحضر فاعلم بالماء
والبس لهرن ثياب القدس واسمى قد ليؤتمرن قد مبدية البسهر تونيات
واسمهم كما سمحت اباهم ليؤتمروا لي يكون مسهم لهم امامة الدهر لاجيالهم على
موسى يجمع ما امره الله به ذلك فانه لما كان الشهر الاول من السنة الثانية
اليوم الاول منه نصب المسكن فاقول ما نصبه وضع قواعد وركب
عليه فخانة جعل فيها عوارضة اقام عدة ثوبط الخباء عليه صيكر
الغطاء عليه من فوق كما امر الله ثم اخذ الشهادة فوضعها في الصندوق
وعلق عليه الدهوق وجعل عليه الغشاء ثم ادخله الى المسكن علق حمله
السترة فستره بما كما امر الله ثم جعل المائدة في خباء المحضر وجانب المسكن
العام خارج السموت صنف عليها صنف خبز بين يدي سكينه الله كما امره الله ثم
صيكر المائدة في خباء المحضر حذاء المائدة في جانب المسكن الجنون واسج المسج بين
سكينه الله كما امره الله ثم صيكر مذبح الذهب في خباء المحضر بين يدي السموت
عليه من مخور الصاع كما امره الله ثم علق سدة الباب على المسكن صير مذبح
القرابين على باب مسكن خباء المحضر وقرب عليه صعيدة وهدية كما امره الله
ثم صيكر الحوض بين خباء المحضر المذبح وجعل فيه ماء للغسل فيغسل منه مو
وهرون بنوه ايديهم وارجلهم في دخولهم الى خباء المحضر في تقدمهم الى المذبح يغسلوا
كما امره الله ودر سفر ثالث تورات مذكورت الفصل الاول دعا الله موسى
فخاطبه من خباء المحضر قائلا يا طيب بنى اسرائيل قائلا اني انسان منكم قرب

قربان الله من الجائر فليقر به من باب الغفران كان قربانه ضعيده من البقر فليقر به
 ذكر احيى وبقربه الى باب خباء عظمى مرضيا عند الله وبنسب يد على رأس
 الصعيده فيرضى عنه يغفر له يدع الحزب بين يدي سكينه الله ليقدر بنوها وبناته
 الدور وشرح الامام عند المذبح الذي عند باب خباء المحضر مستورا ويصلح الصعيده
 ويبقى باعضاءه تشعل بنوها وبنو الامام نارا على المذبح وينضد واعيها اطفا
 وينضد وبنوها وبنو الامام الاغضاء والرأس القصبة على الخطب الذي على
 النار التي على المذبح وجوفه اكارعه فليغسلها بالماء ويقره الامام الكل على
 المذبح صعيده قربان مقبول مرضى هو عند الله ان كان قربانه هو من الغفر
 الضان او الممنوع صعيده فليقر به ذكر احيى ويزججه الى جانب المذبح شمالا
 بين يدي سكينه الله ويرش بنوها وبنو الامام دمه على المذبح دارة او جبهه
 اعضاءه وينضد هامع راسه قصبة الامام على الخطب الذي على النار
 على المذبح والبطون اكارعه يغسلها بالماء ويقره الامام الكل ويقره على
 المذبح صعيده قربان مقبول مرضى عند الله ولين كان قربانه من الطير
 صعيده لله فليقر به ذلك من الشندين او من فراخ الحمام ويقره الامام
 ان المذبح ويفصل رأسه ثم يقره على المذبح ويصف دمه على حائط
 المذبح ويزرع حوصلته مع قاصصه بطرحها في جانب المذبح شرقا يوضع
 الرماذ ويقره من جناحيه ولا يقرها من اخره الامام على المذبح على
 الخطب الذي على النار وهو صعيده قربان مقبول مرضى عند الله وينزل
 الحين سطر الثالث من كورست الفصل الثالث في واي انسان كعب قربانا

هدية لله كل قربان سمي بالهدية عليه دهننا ويجعل عليه لبانا ولبات بها
الى بعض بني صلم من الائمة ويقض منها ولا يقضته من سميها واما من دهنها
ومن جميع لبانها ويقتره فاحمد ذلك على المذبح قربانا مقبولا فهو مقبول
مريض عند الله والفاضل منها الهرون وبنيه من خواص الاقداس من قربان الله
وان قربت هدية من خبز التور فليكن حرا دق سميد فطير ملتوتة به من
ورفاق فطير مسوحة بد من وان كان قربانك هدية على الطابق فليكن
فطيرا من سميد ملتوتة به من واثر دقا اثر دقة وصبت عليها دهنها بن الله
يكون هدية وان كان قربانك هدية من صنعة الطبخير فليكن سميد
بد من فانت بالهدية التي علمت من احبك هذا لله وتقدمها الى الاما وتقدمها
الى المذبح فغير رفع منها فوجها ويقتره على المذبح قربانا مقبولا مرضيا
عند الله الفاضل منها الهرون وبنيه من خواص الاقداس من قربان الله
جميع الهدايا التي تقربون بها الله لا تعمل من الخبز كل خير وكل عمل لا تقربون
منها قربانا محرقا لله ولكن قربانا او لا تقربون بها الله والى المذبح لا يصعد
القبول مرضي وجميع قربان هداياك فاملحها بالملح ولا تعطل الملح فانت
محمداك من هديتك مع سائر قربانك فاقرب ملحا وان قربت هدية بواكير الله صر
مقلوبا النار حشا من المذبح قربانها واجعل عليها دهننا وصير عليها لبانا ان الله هو هديته
ويقتره الاما واذ انما من جريشها وودنها مع جميع لبانها قربان الله ونيزه سفر
ان لم يرت الفصل الثالث فان كل قربان به ذبح سلامة من البقرة كراوانثي
صم فيه صمها بين يدي سكة الله ويسد يديه على رأس قربانه ويدنحه

هذا هو القربان الذي
يذبح على المذبح
وهو من سميد ملتوتة
به من واثر دقا اثر
دقة وصبت عليها
دهنها بن الله
يكون هدية وان
كان قربانك هدية
من صنعة الطبخير
فليكن سميد بد من
فانت بالهدية التي
علمت من احبك هذا
لله وتقدمها الى
الاما وتقدمها
الى المذبح فغير
رفع منها فوجها
ويقتره على المذبح
قربانا مقبولا
مرضيا عند الله
الفاضل منها
الهرون وبنيه
من خواص الاقداس
من قربان الله
جميع الهدايا
التي تقربون بها
الله لا تعمل من
الخبز كل خير
وكل عمل لا
تقربون منها
قربانا محرقا
لله ولكن
قربانا او لا
تقربون بها
الله والى
المذبح لا يصعد
القبول مرضي
وجميع قربان
هداياك فاملحها
بالملح ولا
تعطل الملح
فانت محمداك
من هديتك مع
سائر قربانك
فاقرب ملحا
وان قربت
هدية بواكير
الله صر
مقلوبا النار
حشا من المذبح
قربانها واجعل
عليها دهننا
وصير عليها
لبانا ان الله
هو هديته
ويقتره الاما
واذا انما من
جريشها وودنها
مع جميع لبانها
قربان الله
ونيزه سفر
ان لم يرت
الفصل الثالث
فان كل قربان
به ذبح سلامة
من البقرة
كراوانثي
صم فيه
صمها بين
يدي سكة
الله ويسد
يديه على
رأس قربانه
ويدنحه

عند باب خباء المحض و برش بنو هرون الائمة الذم على المذبح مستديرا و يقرب من فرج على السلام
قربان الله الذم المخطئ للجوف و سائر الشعير الذم على الجوف و الكليتين و الشعير الذي عليها
والذي على الاحشاء و زيادة الكبد مع الكليتين يذرعها و يقدر و اذ لك بنو هرون على المذبح
على الصعيرة التي على الخطب التي على النار مقبولا مرضيا لله و ان كان قربان من المقتر
فرج سلامة لله ذكر او انشئ قصيها يقرب به فان قربت قربانه من الضلع فليدعه
بين يديه و ليس يديه على راسه و يذبحه عند باب خباء المحض و برش بنو هرون
دمه على المذبح مستديرا و يقرب من فرج سلامة قربان الله شعيرة كالية
صحية يقامها الى امام الصعير و الشعير المخطئ الجوف و سائر الشعير الذي عليه
الكليتين و الشعير الذي عليه ما و على الاحشاء و زيادة الكبد مع الكليتين
يذرعها و يقدر ذلك امام على المذبح مع الصعيرة التي على الخطب التي على النار
قربان الله و ان كان قربانه من الغنم فرج سلامة لله ذكر او انشئ قصيها
يقرب به و ان كان قربانه من الماعز فليقرب به بين يدي سكة الله و يسند يديه
على راسه و يذبحه بين يديه خباء المحض و يرش بنو هرون دمه على
المذبح مستديرا و يقرب منه قربان الله الذم مخطئ الجوف و جميع الشعير
الذي على الجوف و الكليتين و الشعير الذي عليها و على الاحشاء و زيادة
الكبد مع الكليتين يذرعها و يقدرها امام على المذبح قربان الله قربان
مقبولا كحل شعير كذا الله و رسم الذم على تراجا لكم في جميع مسكنكم كل شعير
و كل ذم كان كلوها و نيز و سفر ثالث ذكره في الفصل الخامس و اى ناس
اخطأ بان سمع صوت تخرجه و هو شاملا و راى المخرج من

اجزاء وقلبان لم يقرب به فقد حمل وزره او انسان نابش من الامم النجسة او
 محسن من بيوتهم فحمة نجمة البجيلة شئ من المديب النجس وخفي عنه ذلك
 فهو محسن اثم او دنا بفحاسة انسان من البشر من الفحاسة التي سبيلها ان
 يحاط به عنه فاثم وهو عالم بما فعل وانسان حلف بافظ سفيه كسائة
 او احسان على جميع ما يلفظ الانسان به واليمين خفي عنه ذلك ثم علم
 بما فعل واثم في واحدة من هذا فاذا اثم في واحدة منها اثم اقربا الخطا فليثما
 بقربانه لله من اجل خطيئته التي اخطأها انشئ من الغفر نجمة او من الزكاة
 ويستغفر الامام خطيئته فان لم تنل يده مقدار شاة فليثما بقربانه بسبب
 خطيئته شغنين او فسخي حمار لله لاجلها للذكاة والاخر الصعيبة فاذا ار
 بها الى الامام فليقر بالذمى للزكاة او لا يفصل رأسه مما يلى قفاه ولا يفرز
 وينزع مرج منه شيئا على حائط المذبح والفاضل من الذم يراق على رأسه
 بذلك يكون ذكاة والثاني يجعله صعيبة على السيرة ويستغفر عنه الامام
 من خطايا التي اخطأها فيغفر له فان لم تنل يده ثمن شغنين او فسخي حمار
 فليثما بقربانه بسبب الخطا في عشراوية صعيبة للذكاة لا يصيب عليها دهن
 ولا يجعل عليها البان لا تخاذ ذكاة فاذا انجأ الى الامام قبض الامام منها مالا
 قبضته فقتله على المذبح مع قرايين الله بذلك تصير ذكاة ويستغفر
 عنه الامام خطيئته التي اخطأها الواحدة من هذه فيغفر له تصير الامام
 كسائر الهدايا ثم كلم الله موسى تكليما قال اني انسان نكث نكثا وخطا خطوا
 في شئ من قداس الله فليات بقربانه لله وهو كبش صحيح من الغفر

بغيره مشاغل فضة للقرايين الذي خطا فيه من القديس فليس له مثله ووجهه
يزيد عليه يعطه الامام والامام يستغفر عنه بكيش لقربان فيغفر الله له
انخطا في فعل واحدة من محارم الله التي لا تفعل ولو يعلم بانه قد اثم وحمل
وزنه فليات بكيش صحيح من الغنم يقبضه للقربان الى الامام ويستغفر عنه
الامام سيوتيه الله سيهاها هو لا يعلم فيغفر له هو قربان اثم عن اثم الذي
اثمه وينزدر سفر ثالث ان يذكر است الفصل السادس ثم كرم الله موسى قائلاً
اني انسا انخطا ونكت بكتا بعدة الله فخذ صاعبة ودبعة او معاملة او
غضبا او غشم صاحبه او وجبضالة وخذها وحلة على ذاك كاذبا من
جميع ما يعمل الانسان فيخطى فيه اذ الخطا واثم فليرد الغضب الذي غصبه
والعظم الذي غشمه او الدبعة التي اودعت عنده او المضالة التي وجدها
او ما سجد له فاحلف عليه باطلا فليرده بثلثه ويزيد عليه الخماسه
ويعطيه الذي هو له في يوم اعترافه بذنبه وليات بقربانه لله بكتا
من الغنم يقبضه للقربان الى الامام ويستغفر عنه الامام يدين بكسبه الله يغفر
ايه خله فعلها من جميع ما يعمل فياثر فيه ثم كرم الله موسى قائلاً مرها ورا
وبنيه بان تقول لهم هذه شريعة الصعيده التي توضع على قود
المنذع طول الليل الى الغداة ونار المنذع تود عليه يلبس ما من قيصا من عشر
وسراويل عشر يلبس عليه ويزيد من الزماد الذي تاكل النار الصعيده على
المنذع فيصير اياه ويجعله ملاصقا للمنذع ثم يلبس ثيابه ويلبس ثيابا اخرى يخرج
الزماد الى خارج العكر الى موضع طاهر والنار على المنذع تقذف فيه ولا تطفأ

ويشمل عليها الأمام حشوا في كل غداة وينضد عليها الصاعدة ويقترن عليها شحم
السلامة لئلا يغيب عن قدام الله تعالى الذبح ولا تطفأ وهذه شريعة
الهدية فإن يقدها بنو هرون بين يديك سكية الله بين يديك للذبح ويرفع منها ^{بقضيتها}
من صيدها ودهنها وجميع اللبن الذي عليها ويقترن فوجها على الذبح
مقبولا مرضيا عند الله والفاضل منها يأكله هرون وبنوه فطير أوكل
في موضع مقدس في صحن نجاء المحضر يأكلونها لا يخرجونها إجماعا ثم من قرباني
مخرج أصلا قداس كالذكاة وقربان لا يشرك في ذكر من بني هرون يأكلها هم
الدهور لا جبالكم من قربان الله كل ما سها تقديس ثم كلم الله موسى قائلا هذا قربان
هرون بندي الذي يقرب مني لله من ذبيحة مسحة عشر الأوبية سحيدا هدية
دائما نصفه في المقداد ونصفه بالفضة على طابق بالدهن نعل وفيه تسكا
عاشرة ذرة تقر بها مقبولة مرضية لله وكذا للأمام المستخفاف من بندي
بعد يصنعها رسم الله تقترن جملة وسائر هذا بالأمام تقترن جملة ولا توكل
وكلم الله موسى بكلاما قل هرون ولبندي هذه شريعة الذكاة في موضع تذبح
الصميدة تذبح الذكاة بين يديك سكية الله من خواص لا قداس هو الأمام لمعدن
ياكلها وفي موضع مقدس في صحن نجاء المحضر كل من ذنبا تقربا تقديس في أن تضع
منها الذي ترفع عنها على ثوب فليغسل في موضع مقدس في الماء الذي يطبخ
فيه يكفران طهقت في نساء فحاش ظهروا ويغسل بالماء وكل ذكر من الأئمة
ياكلها فهو من خواص لا قداس وكل ذكاة يدخل بشئ من ذنبا الخبأ المحضر
يستغفر به فلا توكل بل تحرق بالنار ونيسر في سفر ثالث توريت مذكورت

انه صل السابغ هذه شريعة قريان الاثر هو ايضا من خواصه انما في موضع ذلك كما في
 قريان الاثر هو صيرش على المذبح مستديرا وجميع شحمه يرفع من لالية والذبة التي على الجوز
 والكليتان والشحم الذي على صاعه الاحشاء وزياد الكبد مع الكليتين يرفعها ويقدرها الهن
 على المذبح قريانا لله بذلك ما يصير قريان الاثر كل ذكره ان لائمة ياكله في موضع
 مقدس بكل لينة من خواص الا قدس قريان الاثر كالذكاة شريعة واحدة لها الامام الذي
 يكفري به له يكون الامام اذا قرص عيدة انسلن فجلدها بعد قريها ان يكون كل عدية
 مما يخبز في النار او يعمل في طخيد او على طاق يكون الامام لقربها وكل عدية ملوثة
 بالدهن جافة لخبث فهو ان يكون الاحد فيهما كالآخر فيزويهم من من كوريت ثم طهر الله
 قائلا خاطبنا اسرائيل يا هون لهم في المقرب مع السلامة لله بقريانه الله من ذبح
 السلامة يداه تحمل قريدين ان الله لشمع مع القضيان به معه في كثر كثر الله
 ويقتل الامام الشحم على المذبح ثم يصير القصر من بنية الساق اليمنى اعطوها الاما
 ربيعة من ذبايح سلامتك المقرب من السلا والشحم من هرون تكون الساق اليمنى
 نصيبا لان قص القرباء وساق الربيعة خذتها من اسرائيل من ذبايح سلامتهم
 واعطيتها هرون الامام وبنيد سم الدهر من اسرائيل هذه حصة هرون وبنيه
 من قبل الله مذبي يوم قد مواليه واولاده التي امر الله بان يحطوها مذبي يوم سمهم من
 اسرائيل سم الدهر كجياهم هذه شريعة للصعيدة والهدية وللذكاة قريان الاثر
 للكمال الذبح السلا التي امر الله بها موت في جبل سيناء في يوم اوله في اسرائيل بان يقربوا قواهم
 لله في قرية سيناء في سفر التوراة مسطور الفصل التاسع عشر ثم كل الله مو كثر في
 اسرائيل قائلا اية ما اءت في ذلك فكلوا فكلوا من حبة ايام كايا وبعديها يكون كثر في حيا

وفي اليوم الثامن يخرج قلعة حليمة ثلثة وثلاثين يوما تقير في دم الطهر لا تلامس شيئا من
الاقلام ولا تدخل الحمام في كمال ايام طهرها فان لم تنس في ثلثي ايامها فليس بسبعين حكما
حيضها وستة وستين ما تقير على دم الطهر عند تمام ايام طهرها لا بركان
ابنة تاتى حرة وفاتنة للصعيدة وورخ حماما وشفتين الزكاة الى بابها المخصر
الى الامام يقرب به يدين بك الله ويستغفر عنها وتطهر من نبيح دمه هذه شريعة
الولادة للذكر والاكثى فان لم تنس ايامها مقدار شاة فلتاغذ شفتين وورخ حمام
احدهما للصعيد والآخر للزكاة ويستغفر عنها الا ما وقفه في زيور بن سفيان كورت
الفصل الثالث عشر في كلام الله موسى هرون قائلا اني انسان كان في جلد بدنه
شامة او عارضة او بقعة او صار في بدنه بلاء البرص فليؤت به الى هرون
الا ما او واحد من بنيه الا تمة فتنظر الا ما البلاء في جلد البدن فان كان فيه
شعر قد انقلب ابيض فنظر البلاء عميق من جلد بدنه فهو بلوى البرص فاذا راه
كذلك فليؤت من كانت بقعة بيضاء في جلد بدنه ليس منظرها عسقا من الجلد
وشعرها لم ينقلب ابيض فليقفه سبعة ايام ثم ينظره في اليوم السابع فان و
البلاء بعينه لم يتفش في الجلد فليقفه سبعة ايام ثانية ثم ينظره في اليوم
السابع ثانية فان كان البلاء لم يتفش في الجلد فليطهرها فانما عارضة وبقي
شابة يطهرها ان تغشت العارضة في جلد بعد ما ارى الامام فطره فليؤت ثلثتها
فاذا رآها الامام قد تغشت فلينجسها فانها برص اذا كان بانسان بلوى صر
فان به الى الامام فنظر فاذا شامة بيضاء في جلد وقل انقلب الشعر ابيض او جز
من لحم نقي في الشامة فهو برص عميق في جلد بدنه فلينجسها الا ما ولا يقفه

اذا هو فخرج ان انتشر البرص في البدن حتى غطى جميع بدن المبتلي من راسه الى جلده جميع
منظر عين الامام فانظر الامام فاذا قد غطى البرص جميع بدنه فليطهره اذا قد انقلب كل
ابيض فهو طاهر واتي يوم ظهريه لم ينقى فلينجس بان يرى الامام اللحم النقي فينجس
لان الجزء من اللحم النقي مع البرص نجس هو وان رجع اللحم النقي فانقلب ابيض فلينجس
الى الامام فاذا نظر الامام ان البلاء قد انقلب ابيض فليطهره اياه طاهر واتي
انسان كان في جلده منه قرح فبدا فصار في موضعه شامة بيضاء او بقعة
بيضاء حمرة فليطهر الامام فان راي الامام منظرها مستغفلا من الجلاء شعرا
قد انقلب ابيض فلينجسه فانما بلوى برص قد انتشر في القرع ان هو نظرها ولم يكن
شعرا ابيض وليست مستغفلة الجلاء بل كابية فقفه الامام سبعة ايام وان تفتت في
الجلاء فلينجسه فان البلاء وان قفت مكانها لم تنفش في من اثر القرع فليطهر الامام فان
انسان كان في جلده من نار ثم صار جزوا الك ببقعة بيضاء حمرة او بيضاء فقط فليطهر
الامام فان انقلب شعرا ابيض كان منظرها عميقا من الجلاء قد انتشر في
الكي فلينجسه الامام فان اها وليس شعرا ابيض وليست مستغفلة الجلاء بل كابية فقفه
سبعة ايام ثم ينظر الامام في اليوم السابع فان تفتت في الجلاء فلينجسه وانما
بلوى البرص وان قفت مكانها لم تنفش في الجلاء وهي كابية في من اثر الك فليطهر
الامام فانها تشوب الك واتي جل او امرأة كان به بلاء في راسه او لحيته
فلينظر الامام فان كان منظره عميقا من الجلاء فيه شعور دقيق اصعب
فلينجسه الامام فانه كاف في هو برص الرأس او اللحية فان رآه وليس
منظره عميقا من الجلاء وليس فيه شعرا سوء فليقفه سبعة ايام ثم

الحمد لله الذي
جعل في خلقه
البرص دليلا على
قوته وعلو
جلاله وانه
الغالب على
الضعف والذل

ينظرة في اليوم السابع فان لم ينفش الكلف لم يبق في الشعر ذهب منظر الكلف ليس عميقا من
الجلد فليقتل الكلف فليقف الامام الكلف سبعة ايام ثمانية من نظرة الامام
في اليوم السابع فان هو لم ينفش في الجلد منظره مع ذلك ليس عميقا من الجلد فليطهر
ويغسل ثيابه بطرا وان نفش الكلف في بدنه بعد طهره فطهره الامام وقد نفش في الجلد
فلا يفحص عن الشعر الا حسب بجران فان لم ينجس وان هو بعينه قف وبت فيه شعرا
فقد برأ وهو طاهر فليطهره الامام واتى جلاد او امرأة كان في جلاد بدنه يقع بيض فليظفر
الامام فان كان جلودا بداهم يقع كابية في بيانتها فهو كافي في انشره الجلد وهو طاهر
واتى ناس ان تنفش شعر رأسه فهو اصلع وهو طاهر وان كان ملبس وجهه فهو ارجل
وهو طاهر وان كان في الصلعة او في الجحفة بلاء ابيض محمر فيمكن ان يكون صادق
انتشر في صلعة او في جحفة فليظفرها الامام فان كانت شامة البلاء بيضاء
محمره في صلعة او في جحفة على سبيل مناظر برص ساثر جلد البدن احكامها فهو
احال برص وهو نجس فلينجس الامام تنجيسا فان بلاءه في راسه والا برص الذي
به البلاء مجبان تكون اياه مرقعة ورأسه شعنا ويلتزم على شاربية ينادي
النجس الفجس طرما اقام به البلاء نجس لانه نجس لميل منفرد في خارج المعسكر
لو كان فيه بلاء البرص من ثوب او كتان او شدة من ثوب او حذاء او في
جلد او في ما صنع منه كان البلاء الخضر او احمر او الثوب او في الجلد او في ما صنع منه
شئ من امة الجلود فذلك هو بلاء البرص فليد الامام في نظرة الامام في نظرة
سبعة ايام ثم ينظرة في اليوم السابع فان نفش في الثوب او في كاية الثوب او في الخند
او جميع ما يعمل من الجلد مصنوع او ذلك البلاء عود من ملح وشمس نجس فليرق

الثوب والسكا واللمعة كان صوفيا وكتان او جميع آلة الجلود الذي يكون فيه السكاة لانه
برص ملحق لذلك يهرق بالنار وان آه الامام لم يتفش في الثوب والسكا واللمعة وجميع
آلة الجلود فليام بغسله يقف سبعة ايام ثانيا ثم ينظرة الامام بعد غسل
فان كان لم ينقلب لونه لم يتفش فهو نجس ليهرق بالنار في مملكة كانت في سبغها او
زئذره فان آه قد خبا بعد ما غسل فليهرقه من الثوب او من الجلد يقطعه من السكا
او من الللمعة وان ظهرت زيادة في الثوب والسكا واللمعة او جميع آلة الجلود في المنتشرة
فليهرق بالنار الذي فيه البلاء والثوب والسكا واللمعة وجميع آلة الجلود ان غلبت
فزال عنها البلاء فلتغسل ثانيا وتظهر هذه شرعية بلوى البرص في ثوب الصوف
او الكتان او السكا او الللمعة او شئ من آلة الجلود ليظهر للنجس في يوم سفر ثالث فليهرق
مذكور في الفصل السابع والعشرين ثم كرم الله سبحانه وتعالى في كتابه في قوله
اي انسان سق غ نذرا من النفوس لله فليقوم فتكون قيمة الذكر من اربع عشرة سنة
الى ستين سنة خمسين مثقال فضة عشقان لقدس في كتابه في قوله اي انسان سق غ نذرا من النفوس لله
اي خمس سنين في قيمة الذكر خمسة مثقال فضة والاثنى عشرة مثقال فضة وان كان من اربع سنين
فصاعدا في قيمة الذكر خمسة عشر مثقالا والاثنى عشرة مثقال فضة وان كان مهيئا من القيمة فليهرق
بين يدي الامام ويقومه حسب ما تاليد الناذر كذا في قوله الامام فان كان
بقيمة يصلح ان يقرب منها قربا نادده فكل ما يجعل من خيلك لله يكون قدس لله
بعينه لا يبدله ويغيره جديا ردي لا رجيا مجيدا فان غير قيمة بكمية فقد
ا صار هو وبديله قدسا وان كانت بكمية فحسب ما لا يقرب منه قربا لله

فلتوقف بين يديك اذ امام فيتموها على جودتها او حاشا ويكون الا وحيثما فوهم الامام ان شاء
فكأما فليرد على القيمة خمسها والحق في القديس قدس الله خليفته وكأما في جودته او حاشا
وكأما في جودته ان شاء المقدس فكأما منزله فليرد على القيمة خمسها ويكون الا وحيثما ان شاء
بالله شيئا فيبيعة حوزة فلتنك القيمة على قدر بذرة كل مبرز كرم من شعيرة خمسين مثقال
فنية فان اذ ضيعت سنة الاطلاق فالقيمة ثابتة بها لها فان قدسها بعد سنة
الاطلاق فلو لم يكن الامام الذي هم على قدر السيرة الباقية السنة الاطلاق فينقص
قيمة ان شاء مقدس الضيعة ان يحكمها فليرد على القيمة خمسها فيجب وان لم يكن
وباعها الامام لرجل آخر فلا تملك ابدا وتكون عند خروجهما من يديك الماشترى في سنة
الاطلاق قدس الله كضياح الصوافي وتصير للامام وان قدس الله فيبيعة انتزاعها
وليس له ان ينفذ له الامام تقسيط القيمة من سنة الى سنة الاطلاق فيدها
في ذلك لا يلود قدس الله ترجع الضيعة في سنة الاطلاق للبائع الذي اشتراها منه
الذي له رغبة الارض جميع قيمته يكون بمثابة القديس كل مثقال عشرة مثاقيل
ودون مائة اربع اوزة على سبب الفصل الرابع ثم كلم الله موسى وطرون قائلا ارجع اجملة
بنى قنات من بني لوي بعشائرهم وبنو اباثهم من ابن ثلاثين سنة فصاعد الى ابن
خمس مئة سنة كل من يدخل الى الجيش ليحل صناعة في خباء المحضر وهذه خدمة
بنى قنات في خباء المحضر خاص الاقداس يدخل طرون وبنوه عند حبل العسكر
فيهميون السجود المستور ويعلمون به صندوق الشهادة ويحيطون عليه
غشاء جلود ارض ويسطون في باجلة اسمائهم ويصلحون اقوابه وعلى المائدة
الموجه يسطون ثوب اسمائهم ويجعلون على القصاع الذي ربح الملاهي من ارض
الارض

الذي ربح الملاهي من ارض
الارض

والنحو الذي يكون عليها ويبسطون عليها ثوبا صبيح قويا وينطونها بغشاء جلود دارش
ويصلحون افهامها وليأخذوا ثوب اسمائيلين فيطووا به منارة الاضاءة وسائر انبياءهم
كليةها وبجوارها جميع آنية هذه التي تجدونها ويجعلونها جميع آنية او غشاء
دارش وضعوا ذلك على المذبح وعلى المذبح الذهب فيبسطوا ثوب اسمائيلين وينطو
بغشاء جلود دارش ويصلحون قوابله ياخذوا جميع آنية الخدماء الذين يخدمون
في القدس فيجعلوها في ثوب اسمائيلين وينطوها بغشاء جلود دارش ويضعونها على المذبح
ويرمدها المذبح ويبسطوا عليه ثوب اجوان يجعلوا عليه جميع آنية الخدماء
الاجام والمناشيل والجايف والكرانيب وسائر آنية المذبح ويبسطوا على غشاء جلود دارش
ويصلحوا دهوقه فاذا فرغ هرون بنوه من تغطية القدس وجميع آنية عند حبل
العسكر فعند ذلك يدخل بنو ثمان فيجعلونها كما لا يدنو من القدس فهملكون هذه صفة
حمل بني ثمان لغناء المحضر وكالة العازار بن هرون الامام وعلج من الاضاءة وهو
الاقتناع والبر الذي هو من المسح فذلك كالة المسكن وجميع ما فيه من القدس وآنيته
ثم كما امر الله بنو هرون تكالما لانه طعنا عشر بنى ثمان من بين الليوانيين بل الصغار
هذه الخلة التي يحبون بها ولا يملكون بدو ونعم الى خاطر لا قداس يدخل هرون بنوه
ويولونهم كل فريق منهم على خدمته حلة لا يدخلوا فينظروا عند تغطية القدس
فهملكون كلام الله موقعا لا ارفع حلة بنى جبرشون هم ايضا البيت ابائهم عتار
من اربع ثلاثين سنة فصاعدا الى ابن خمسين سنة بعد كل من يدخل الجيش
لخدمته خباء المحضر وهذه خدمته موعلا وحلا يحملون شقاق المسكن
وخباء المحضر وغشاءه وغشاء الدار الذي على من فوقه

مستبرأ بن خباء المحضر وقلوع السراق في ستر باب الله على المسكن في المدح مستديرة واطناها
وسائر آنية خدمتها وكل ما يصلح لها هم يخدمون فيه على قول هرون بن بني يمين
خلة بني جبرشون من جملهم سائر عملهم عداو عليهم يحفظ جميع حاملهم هذه خدمة
عشائر بني جبرشون في خباء المحضر وحفظها على يد ايثامار بن هرون الامام وبن
مراري عشائهم وبيوت اباهم تقدمهم من ابن ثلثين سنة فصاعد الى اربع مئة سنة
كل من يدخل للجيش للخدمة لخباء المحضر وهذا حفظ حاملهم وسائر عملهم في خباء
المحضر فحتاج المسكن وامهجة اعمدة قواعد وعمد السراق مستديرة وقواعد هنا
واوتادها واطناها وجميع آنيها وسائر اعمالها واعدوا باسما جميع آنية حفظ
حاملهم هذه خدمة عشائر بني مراري سائر عملهم في خباء المحضر على يد ايثامار بن
هرون الامام ونيز وسفر رابع توران في كورست الفصل الخامس في كلام الله في قتالهم
بنو اسرائيل ان ينفوا من المعسكر كل ابرص وكل خائب وكل نجس ليت من ذكرا الى ان ينفوا
الى خارج المعسكر ولا يجسوا عسكرهم الذي ناسا كنه فيما بيني من صنع كذاك بنو اسرائيل
ونفوا من خارج المعسكر كما امر الله موسى كذاك صنع بنو اسرائيل ثم كلم الله موسى قائلا
قل لبي اسرائيل الى جبل او امرأة يصنع شيئا من خطايا الناس فينك نكنا بعمد الله
فيا تفرق فطيت الى جنسها فليرد الظلامة راسها ويرد عليها انصها ويدفعها الى
ظلمة ان امرى يكون المظلمة الى ليزد الظلامة عليه فلتكن الظلامة المردودة لله
وهي الامام سوكيش الغفران فيستغفر به عنه كل ذبيحة من جميع اقداش اسرائيل
فلا ما اذ فهو حاله تكون كل امرى يكون امر اقداسه الى الامام يدفعها
فتكون ثم كلم الله موسى قائلا من بني اسرائيل وقل لهم اي جبل حاد ث من وجهه

فكانت خيانة بان ضلوا جميع ارجاء ضالعة فانسال في هذا من وجعها واستقر في حنة
وشاء وليس عليها وهي لم ترضه وخطر بالظلمة فغيره فصار عليها او هي حنة او غير
عليه روح الغيرة ضلوا على نرجسة في غير نجاسة فليسا ذلك على الرجل زوجته الى الامام
ويأت بقرانها معاً عشر مئة من قبح الشعيرة لا يمس عليها ان هذا ولا يجعل في قبحها
ليانها لا تخاف بان الغيرة قربان الذكر يدكر بالالتوبة فيقنعها الا ما يرضى بها بين يدي الله ياخذ
الا ما من من الله على من آتية خرف من التراب الذي يكون في عصاة المسكر ياخذون
في الامانة يقفها بين يدي الله بكثرة واسما ويجعل على يد ما قربان الذكر قربان الغيرة
ويحسك في مودة الماء المر اللامع ويجعلها او يقل لها ان كان رجل لم يرضها
ولم ينجسها في الحاسة غير وجد فابعد من هذا الماء اللامع ان كنت قد جردت
غيره وجعل في نجاسته وجعل في غيرة في ارض ضاحكة ويجعلها الا ما من على ذلك
بغير الحج فيقول لها يجعل الله مسبة وميتا في ما لا يجعل الله ذكره
ساقطة وبطنك وارما وذا اذا صار هذا الماء اللامع في امعاءه في غير البطن
ويستقطر الواء فيقول المرء اقم ايامك في كتب الاما وهذا الماء في كتاب في هذا الماء
المر ويستقي بالماء المر اللامع فيستحيل فيها لو يلاخ من يد ما قربان الذكر ويجعل بين
يدي الله يقدمه الى المذبح ويقض منه ويقتره على المذبح بعد ذلك فيسقيها
الماء فاذا ساقها فان كانت قد نجست وخانت زوجها خيانة استحالة فيها
مرافقهم طها وسقطت ركتها وصارت مسبة فيما بين قبحها وان لم تنجس بل هي طاهرة
برئت وحلت حلالا هذه شريعة الغيرة فان تحيد المرأة عن زوجها اقتبس او
رجل يخطر بالبال في غيرة فيعار على زوجته فليقفها بين يدي الله و

بصنع بها اکامام جمیع مافی هذه الشریعة حتی یبرأ الرجل من الوزر وتلك الامور
تقل وزرها این عبارات و کلمات صریحیه از ویرانگی حضرت یارون علیه السلام را بر تبه علی علیه السلام
حاصل بود و این امامت را تخصیص بوقت من الاوقات نبوده بلکه امامت دائمیه و منقطع
و برای اولاد اجماع حضرت یارون علیه السلام هم ثابت بود و این امر معتدلت حضرت موسی
علیه السلام و البسته امامت حضرت یارون علیه السلام بود و بعد مردم مامور بودند با آنکه
آنند حضرت یارون استشفاع و استغفار از ذنوب خود بوسیله ائمه انحضرت نمایند و تکفیر خطایا
و دفع ذلایا و رفع بلا یا و اصلاح برایا و حفظ رعایا بسبب انحضرت متابع می شدند پس چون جناب
امیر المومنین علیه السلام منزله حضرت یارون علیه السلام را بر تبه علی علیه السلام و در حق جناب
رسالت صلی الله علیه و آله و سلم برای انحضرت با مردم مامور با آنکه رجوع بسوا انحضرت
و اعتدایا بخنا و افتخامی آثار آن عالی قباست نمایند استشفاع با انحضرت و استغفار از ذنوب و آثام
و دفع شدائد و بلا یا عظیم بوسیله انحضرت شعاع خود گردانند و هر کلام امامت جناب امیر المومنین
علیه السلام در حیات سرور کائنات علیه آله و آله و التحیات و التسلیما ثابت با بلا خبر و ب
این امامت بعد وفات جناب رسالت صلی الله علیه و آله و سلم ثابت شود و تقدم الحسب
جائز نگردد که وجهی بر آفرین حکم ثابت متصور نمی شود و در صورت رفع این حکم اولاد
و آن ایام است صریح است نیز اگر امامت ثابت جناب امیر المومنین علیه السلام با بعد جناب رسالت
صلی الله علیه و آله و سلم رفع موقوف سازند لازم آید که ملاحد و فساد قهقهه نبوت ثابت جناب
رسالت صلی الله علیه و آله و سلم را بعد از نفسانی و و سادسین است بعد تسلیم آن هم رفع
نموده نیز مستدعی و ضاکیر معاینه بین بر سر مد که جمیع احکام شرعیات را با وصف
اعتراف نبوت ان دفع و نیز کلام امامت اولاد اجماع حضرت یارون علیه السلام و حسب تعویض

بسیاری ازین عظمت ثابت لازم آمد که حسین علیهما السلام هم امام باشد و صفی ثبوت
امامت حسین علیهما السلام احتمال تقدم اجنبی جناب امیر المومنین علیهما السلام ندارد
و در حق ابطلان جو واضح الاستشاع است چه کسی را این نیست که حسین علیهما السلام امام غیر من الطاعة
بنقض دند و جناب امیر المومنین علیهما السلام امام من الطاعة بود بلکه معاد و متاخر بود و از آنکه که با حق
اکابر شیعیان که استدلالات عبارات تورات بر امامت حضرت امام و اولاد اجداد انحضرت
بر جا خویش نیست که تحریف و تبدیل تورات و سقوط آن را اعتبار تصحیح حکما گسار بود
و اشکار است پس جانش بکند و جتا اول انکه امیر قبال بن سائق بکند در مجلس ششم
جماعه علماء الدوله سیگورید فرموده یعنی علماء الدوله که چو بان آید و فی ستاد و بود و سلام
رسانیده گفته اگر اراستین شود جهاد از ما زندان کس مستقیم و خدمت شیخ را خیریم
و نیازمند نموده که گوشت صید بخورند علماء شهادت حکایت امیر نوروزیاد آمد
انگاه که در خراسان بود مرده بودم زیارت مشید طویل و شخید با پنجاه سوار در
بیاید و گفت میخواهم که یادام در خراسانی یا قوباشتم باری چند روز صحبت افتاد و کرد و زاهد
و و خرگوش آورد که مرغ دزده ام مگر گفته خرگوش هر که زند بخوابم هر دو گفت چرا گفتیم
جعفر صادق حرام است چو این بزرگان یکجایم شسته است تا خون بهتر بود و برقت است
دیگر باز آمد و انشمندی طازم بود و فقیه سی با خود بیاورد ایمن الشمد بر سید خرگوش
بچه سیبام میگویی گفتیم بقول جعفر صادق گفت او نیز درین نعل است که داشت با فقره
باید کرد گفتیم که قرآن است بدیل نفس میگویی بخت و قرآن کجاست گفتیم در تورات
حی و فرمود که خرگوش حرام است و در قرآن فرمود که و انکال الدین هذا کماله عندهم
اقتضا یعنی انکال بیا که خرگوش کسانیکه چو بیت نموده خدا تعالی بیدار است این

بسیاری ازین عظمت ثابت لازم آمد که حسین علیهما السلام هم امام باشد و صفی ثبوت
امامت حسین علیهما السلام احتمال تقدم اجنبی جناب امیر المومنین علیهما السلام ندارد
و در حق ابطلان جو واضح الاستشاع است چه کسی را این نیست که حسین علیهما السلام امام غیر من الطاعة
بنقض دند و جناب امیر المومنین علیهما السلام امام من الطاعة بود بلکه معاد و متاخر بود و از آنکه که با حق
اکابر شیعیان که استدلالات عبارات تورات بر امامت حضرت امام و اولاد اجداد انحضرت
بر جا خویش نیست که تحریف و تبدیل تورات و سقوط آن را اعتبار تصحیح حکما گسار بود
و اشکار است پس جانش بکند و جتا اول انکه امیر قبال بن سائق بکند در مجلس ششم
جماعه علماء الدوله سیگورید فرموده یعنی علماء الدوله که چو بان آید و فی ستاد و بود و سلام
رسانیده گفته اگر اراستین شود جهاد از ما زندان کس مستقیم و خدمت شیخ را خیریم
و نیازمند نموده که گوشت صید بخورند علماء شهادت حکایت امیر نوروزیاد آمد
انگاه که در خراسان بود مرده بودم زیارت مشید طویل و شخید با پنجاه سوار در
بیاید و گفت میخواهم که یادام در خراسانی یا قوباشتم باری چند روز صحبت افتاد و کرد و زاهد
و و خرگوش آورد که مرغ دزده ام مگر گفته خرگوش هر که زند بخوابم هر دو گفت چرا گفتیم
جعفر صادق حرام است چو این بزرگان یکجایم شسته است تا خون بهتر بود و برقت است
دیگر باز آمد و انشمندی طازم بود و فقیه سی با خود بیاورد ایمن الشمد بر سید خرگوش
بچه سیبام میگویی گفتیم بقول جعفر صادق گفت او نیز درین نعل است که داشت با فقره
باید کرد گفتیم که قرآن است بدیل نفس میگویی بخت و قرآن کجاست گفتیم در تورات
حی و فرمود که خرگوش حرام است و در قرآن فرمود که و انکال الدین هذا کماله عندهم
اقتضا یعنی انکال بیا که خرگوش کسانیکه چو بیت نموده خدا تعالی بیدار است این

آنچه که پیش از این در تورات حرام کرده باشد که در قرآن بحلال آید یا نسخ نیامده باشد آن برقرار و حرام
باشد و در قرآن جای نیامده است که خرگوش یا بر شما حلال کردیم حرام باشد بر بعضی بقتل انتهی
ازین عبارت ظاهر است که علاوه بر حرمت خرگوش استلال نموده یا نگه در تورات حرمت این
مصرحت و هر چه در تورات حرام باشد و در قرآن شریف آیت ناسخ آن نیامده باشد آن چیز برقرار و
حرام است پس معلوم شد که احکامیکه در تورات مذکور است در قرآن شریفه خلاف آن مذکور نیست
مستند و معتبر است و رد و ابطال آن نتوان کرد و چون ایمانت حضرت بارون و اولاد و جمله کلمه حضرت
در تورات مذکور است و خلاف آن در قرآن شریف مذکور نیست بلکه اخلافه فی قومی معید ایمانت
حضرت بارون است لهذا آنچه در استلال بان صحیح باشد معتبر بنی لایق رد و توهم فاستقصی
ولا تکن من الغافلین دوم آنکه شایع صاحب ربانیه کتاب تحفه فرموده اند عقیده هم
بعوث الی الخلق کافه در زمان خسرو پرهیز محمد بن عبدالستار بن عبدالطلب و حضرت علی علیه السلام
من عند الله علی بن ابی طالب بن مطلب حضرت جبرئیل امین خداست بر همه از طرف خود
با و می نیامده و در ادوار رسالت خیانت نه کرده و نیز معصوم است از سهو و خطا درین
امر عظام درین امر غلطی نه کرده و دشمنانه او را واقع نشده و باید که سابقان شاکین است
در باب اهل مخالفت این عقیده دارند و جبرئیل را لعنت کنند و در اینجا خصوص قرآنی و
اخبار آمده الهییت آوردن غالی از ساجی نیست معذرت اسکات خصم هم نمیکند زیرا که چون
بر جبرئیل است قرآن و شراعی همه ازین اعتبار افتاد و الهییت چرا مخالف منصب خود
که ایشان را با و شرف حاصل است خواهند گفت تا چار از تورات و انجیل نقل باید آورد که
غیر از این همه این قدر عقیده پیش مندی جبرئیل نیستند که در آن کتب هم نیست
و مسلم هیچ می کرد که آن خود را با و سرکاری شدن است و اگر این احتمال هم

و این دومین شهادت بر آنست که
ایمانت و وصایت حضرت امام
آنچه که پیش از این در تورات حرام کرده باشد که در قرآن بحلال آید یا نسخ نیامده باشد آن برقرار و حرام
باشد و در قرآن جای نیامده است که خرگوش یا بر شما حلال کردیم حرام باشد بر بعضی بقتل انتهی
ازین عبارت ظاهر است که علاوه بر حرمت خرگوش استلال نموده یا نگه در تورات حرمت این
مصرحت و هر چه در تورات حرام باشد و در قرآن شریف آیت ناسخ آن نیامده باشد آن چیز برقرار و
حرام است پس معلوم شد که احکامیکه در تورات مذکور است در قرآن شریفه خلاف آن مذکور نیست
مستند و معتبر است و رد و ابطال آن نتوان کرد و چون ایمانت حضرت بارون و اولاد و جمله کلمه حضرت
در تورات مذکور است و خلاف آن در قرآن شریف مذکور نیست بلکه اخلافه فی قومی معید ایمانت
حضرت بارون است لهذا آنچه در استلال بان صحیح باشد معتبر بنی لایق رد و توهم فاستقصی
ولا تکن من الغافلین دوم آنکه شایع صاحب ربانیه کتاب تحفه فرموده اند عقیده هم
بعوث الی الخلق کافه در زمان خسرو پرهیز محمد بن عبدالستار بن عبدالطلب و حضرت علی علیه السلام
من عند الله علی بن ابی طالب بن مطلب حضرت جبرئیل امین خداست بر همه از طرف خود
با و می نیامده و در ادوار رسالت خیانت نه کرده و نیز معصوم است از سهو و خطا درین
امر عظام درین امر غلطی نه کرده و دشمنانه او را واقع نشده و باید که سابقان شاکین است
در باب اهل مخالفت این عقیده دارند و جبرئیل را لعنت کنند و در اینجا خصوص قرآنی و
اخبار آمده الهییت آوردن غالی از ساجی نیست معذرت اسکات خصم هم نمیکند زیرا که چون
بر جبرئیل است قرآن و شراعی همه ازین اعتبار افتاد و الهییت چرا مخالف منصب خود
که ایشان را با و شرف حاصل است خواهند گفت تا چار از تورات و انجیل نقل باید آورد که
غیر از این همه این قدر عقیده پیش مندی جبرئیل نیستند که در آن کتب هم نیست
و مسلم هیچ می کرد که آن خود را با و سرکاری شدن است و اگر این احتمال هم

و چون جوانی را می بینید که
کوشش است بر آنست که
دولت را ببرد

احتیاج است به نظر بشارت فدا
و تکمیل تقابل غرایب میگویند
نبوت جلیک سالک

پس می بینید که درین واسطه جبرئیل بود خصم او را که یکدیگر را بشمارید و در هر یک
حنایت شده بود مکتوب روح بر جگر در نهاد داخل جبرئیل نه تواند شد و التوراة فی السفر
الرابع منه قال الله تعالی ابراهیم ان هاجر تلذ فیکون من لدها من یدیه
فوق الجميع ید الجميع مبطو الیه بالخشوع و نسخة قوراة کما ین عبارت از انجاست نبوت
اهل اسلام بابران نبوت نیست نه دران جبرئیل تصرف نموده کان اليهود کما نوا بعد و در جبرئیل
و بدینست که از اولاد با جزاین قسم شخصی که در وقتی از او گذشت است لو بالاکم شده باشد و بدین
بخشود توجه حضرت او باشد غیر از محمد بن عبد الله نبوت است اما علی بن ابیطالب پس از آن
خلفاء و خلفه و مخالف و معصوم و مظلوم مانده و چون نبوت بخلاف است و رسیده خشمی که
معاویه با او بعمل آورد و دیگر بغاوت و خوارج پوشیده نیست فی السفا الخا من منه یا مونی
انی مقبول یعنی اسماعیل نبیا من بدیتی اجرکم و اجر قلی فی فیه یقول لهم ما امرت
و این قسم نبی لابد از بنی اسماعیل پیدا شود و علی بن ابیطالب است ای امر الله ترسانید و قول خدا
در و بان او آمد که خود را تابع پیغمبر وقت تلمیذ او نیست پس آن نبی است الامجد بن
عبد الله فی الانجیل فی الصحاح الرابع عشر من انجیل یوحنا اما فار قلیط روح
القدس الیک یوسله ای یاسعی هو یتلکم و یتلکم جميع الاشياء و هو یتلکم
ما قلته لکم و فی انجیل یوحنا ايضا فی الصحاح السادس منه لکنه اقول لکم
الآن حقاً و یقیناً ان انطلاقی عنکم خیر لکم فان امر اطلق الی الی امر یا نکم
فار قلیط و ان انطلقت لریست به الیک و فاذا ما جاء هو یعتدل لعل العالم
و یدیتهم و یو قفهم و یو قفهم علی الخطیئة و البر و فیه ایضاً ان لی کلاماً کثیراً

و در این کتاب
که در بیان
امور دینی
و اخلاقی
است
و در این کتاب
که در بیان
امور دینی
و اخلاقی
است

اذا جاء روح الحق يرشدكم بعد موتكم ويريدكم جميع الخلق لا يهلك من تعلقه نفسه
و در زبور نام مقدس محمد بن عبد الله نیز واقع است احتمال شکی نیست که هر کس در این کتاب
مخوفانه عند الهی بالحد فاضلت الرحمة عند شقیات من اجل ذلك بار الله عليك
فقل السيف فان جهادك وحده الغالب بوركك كلمة الحق فان لموسى شهيدك
مقرونة بحببة عينك هما ملك مستونة والا من خرج من تحتك كتاب حق جاء
به الله من العین القدیس من جیل قارن و امتلاک الارض من تحمید احمد قدس
ومالك الارض و کتاب الامم و فی موضع آخر من الزبور ايضا لقد انكسفت النجوم
من بحاله احمد و امتلاک الارض من حده و اهل کتاب بحمد از سوره و بعثت نوب
و نبوت شامل نبی آخر زمانی اخراج کفار قریش و در الزور طنج و محل حشرت او بوجنی خبر میدهند
که بحسب صیانت تقییدات احتمال شرکت آنها مرفوع و منفی گشته که منحصر فرود واحد شده و در
و نکته در وقت ظهور آن عالم باطن صفات را برین طریق یافته بلکه منحصر در و شناخته پاره و در
ر بعد انقیاد آمده و بر خیزنده نصرت و امید او بر وقت معمم نموند و انصاف پیش دستی کرده و
انجامه قبل از رسیدن وقت بدار القرا شتافتند و نیز در وقت تولد علاما که بقدر آمد و شکل
اخبار و شجار و اخبار کا بنیر و تنف بر واقع جری و با آنکه من امانام و شیاطین و همچنین در وقت
بعثت آنچه وقوع یافت احتمالا دیگر را مسدود ساخت باز ظهور معجزات و استجابات و دعوات
و لدا و نصرتی که بی و بی از جناب آنی با و اتباع او می رسید و هرگاه و اوزار که از و در عالم منتشر شده
و باقی ماند دلیل بر آن تخصیص گردید نتیجتا ازین عبارت ظاهرت که شاید صفا مرفقه غایب که حسب
اظهار شان بگویند جناب سالک صلی الله علیه و آله و سلم اند و اسارت او ب حضرت

وین دویم تہذیب الحمت جہاد میر شہوت
الحمت ووصایت حضرت یارون
نعمت علیہ السلام
نعمت علیہ السلام
نعمت علیہ السلام

قرانی و اخباری علیہ السلام است ایشان نسبت عبارات توراتیکہ عبارات انجیل و زبور
استلال میکنند از آنکه است غایب نموانند پس گاہ عبارات توراتیکہ ہم عبارات انجیل و زبور
خواہد شد و قرآن شریف و اخباری علیہ السلام محبت و محبت است و عبارات توراتیکہ
شعوت الحمت حضرت یارون علیہ السلام است و لا انکفرت لما سئلت محبت شما و چراغ است ایشان
مگر آنکہ خود را از غایب ہم بالا در بحال و احوال و صحت و سلامت بدست ممکن گردانند لکن
باز ہم افتاده و عزیز بکلوی شان گند و دود و محو و انباشتن باطلما قبول این عبارات توراتیکہ
می گردانند سو ہم آنکہ حقیقت سنیہ را بوجہی عدم قبول عبارات واکہ بر امامت حضرت
یارون علیہ السلام و امامت و لا انکفرت نسبت مگر آنکہ عبارات مذکور عقیدہ مذہب
الطحق است حال آنکہ در کتب سابقہ عبارات دیگر نیز سنیہ مذہب الطحق مذکور است واکہ بر امامت
سنیہ نیز قبول کرده اند و سابقا از اعتبار نموده و کفایا مذکور تا میں از جمله عبارات کہ
مؤید مذہب الطحق است عبارات آئمہ پیشوایانہ اثنا عشر علیہم السلام است کہ در سفر اول
از تورات مذکور است فخر الدین از می تغییر کبیر در عقیدہ و تورات واکہ بر نبوت جناب
رسالت آپ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کہ در کتب سابقہ یافته شد گفتہ الخامس فی السمان
فی تفسیرہ فی السفر الاول من التورۃ فان الله تعا اوحى الى ابراهيم صلوات الله
عليه قال قد اجبت دعاءك في اسمعيل وباركت عليه فكبرته وعظمته
جدا جدا واجعله كامة عظيمة وسيله اثني عشر عظماء والاسم كال به
انه لم يكن في ولد اسمعيل من كان كامة عظيمة غير نبينا محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم
و شهاب الدین احمد بن ادریس مالکی قرانی در احوال فاخره عن الاسوۃ الفاجره گفتہ
الباب الرابع فی ایدل من کتب القوه علی صحۃ دیننا ونبوة نبینا

نعمت علیہ السلام
نعمت علیہ السلام
نعمت علیہ السلام

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران

مجلس عمومی مدرسین
در روز شنبه ۱۳۰۲/۱۲/۲۵
در محل اجتماعات

عليه السلام وانهم لم يخلفوه كافرين ولمعاندة الله ثم كما بعدون عن حبه معارضة
لاستلزامه بكتابتنا على صحة دينهم بعد بيان بطلان جميع حججه ما اعتقدوا عليه
وقد نصت الانبياء من ابراهيم عليه السلام على نبوة محمد صلى الله عليه وسلم
ورسالته افضل النبيين والمرسلين ونصا على اسمه نعمة جليلة فضيلة
وجميل سيرة صلاح امته سعادة ملته اقامه من لدن اسماعيل اوج عونه
تدوم الى يوم القيمة فمن لم يعتقد وقوع هذا الكلام من الانبياء عليهم السلام
لزم الطعن عليهم فلا جرم نحن المومنون بجميعهم والشاكرون بصنيعهم وغيرناهم
الكافرون بجهنم والمسكذبون لا خبرهم فاننا اذ ذكرنا البشارة بالدلالة على صحة ديننا
خمسين بشارة البشارة الاولى في السفر الاول من التوراة في الفصل العاشر قال الله
تعالى ابراهيم في هذا العام يولد لك ولد اسمه اسحاق فقال ابراهيم
اسماعيل هذا يحيى يمين يديك بمحمد فقال الله تعالى اسما عليك في اسماعيل
اذ اباركه واعظمه جدا جدا بما قد استجبت فيه واصدرك لامة تكبيرة اعطيت
شعبا جليلا وسيل مائتي عشر عظيما واتفقت الامم على انه لم يظهر من نسل اسماعيل
الا نبي او لا نبي اما كانوا من اسحاق ولما ظهرت بكية تمت كلمته كان الشعب
اجليل الى اعلى اسماعيل فملت المشارق والمغارب وبحث الجبابرة بالقوا
وتولوا الايام لا يلبس جديدها ولا يقصم عودها فخفضت البشارة الربانية
لاسماعيل وظهرت امه فاخليل ياكرا واكل حلقه مولودى رحمة الله
في يومى اعطاه الحق كفة البشارة الرابعة في الاية العشرين من الباب السابع
عشرين من التكوين وعدا الله في حق اسماعيل عليه السلام من ابراهيم

منه من شدة ما استجد له من
العلم والجملة من حركات الاركان

منه من شدة ما استجد له من
العلم والجملة من حركات الاركان

منه من شدة ما استجد له من
العلم والجملة من حركات الاركان

لعمري انما هي الترجمة العربية فالمطوعة منهم وهذا على اسمعيل
هو فا اباركة اكبره واكثره جدا فيلذني عشر نيسا واجعله لشعب كثير وقوله
اجعله لشعب كثير يشير الى محمد صلى الله عليه وسلم لانه لم يكن في ولد اسمعيل
كان لشعب كثير غيره وقد قال الله تعالى اقلاد عاء ابراهيم واسماعيل في حق
عليهم في كلامه اجميدا يضاربنا وابعث فيهم رسولا منهم يتلوا عليهم اياتنا
ويعلمهم الكتاب والحكمة ويزكيهم انك انك انت العزيز الحكيم واين عبارت توراة چنانچه
جناب سالتم اب صلى الله عليه وآله وسلم والائمة هجنان بر امامت ائمة ائمة عشر عليهم السلام
با و از بلند نامي كنند سبكه ادي را كه از انصاف و تدبير و اخلاص و شجاعت و شجاعت
و هرگز عقل عاقل قبول نميكنند كه لالت اين عبارت بر نوت جناب سالتم اب صلى الله عليه
و آله وسلم قبول باشد و دلالت آن بر امامت حضرت ائمة ائمة عشر با و صف نصوح بعد ائمة
مسلم نباشد تلاك اذا فهمه ضيوع مساحله المنه كه فاضل خري نقاوت طاعت و حوا
بن ابراهيم سا باط با و صف حنيت سفت تاب كتمان حق نيافته بركت ضر او ثا عزيز
در تاييد اسلام و ر و سكرين جا حد بن نبوت حضرت خيرا لانام اعتراف صريح اقرار
باين معني مؤه كه حق است كه اين كلام در شان ائمة ائمة عشر عليهم السلام كه شيعة اخقا
عصمت بن بندي قال في البراهين الساباطية فهاست قديره الملة المحمدية بعد
نقل عبارة عبرانية من سفر التكوين من التوراة و ترجمته بالعربية و اما
اسماعيل فاني قد سمعت عاتك له ما انا قد بركت فيه جعلته مثوا
فكته اوسيل و اثني عشر ملكا و سا صيرهم امة عظيمة اقول ذهب اليهود والنصارى
الى ان المراد بالمانا الاثني عشر لولا اسمعيل ائمة عشر و هو باطل لانهم لم يولكو

در تاييد اسلام و ر و سكرين جا حد بن نبوت حضرت خيرا لانام اعتراف صريح اقرار

دايل و مشهور باسم جنانة تير في
الامت و صارت حضرت بارون
في يوم جمعة من شهر ربيع الثاني سنة ١٢٠٤

واكتب عليه السلام مدينة هبة بوشلير الجديدة التي نزلت من السماء من عندها هي
واكتب عليه السلام الجديد فمن كانت له اذن سامعة فليسمع ما تقول الروح للكنائس في ٢١
منها المظفر اهلب الجلو مع على كرسى كظفرت انا ايضا وجلست مع ابراهيم كرسى
فمن كانت له اذن سامعة فليسمع ما تقول الروح للكنائس اقول هذه سبعة
براهين متواترة متوافقة في الاصحاح ٢٢ - و٢٣ في ايوحنا بن زيد في دلالة
صريحة على بعثة محمد صلعم وعلى نبوته العامة وقبلته الجديدة وعلو
درجته تغافل النصارى عنها واؤلواها تاويلات دكيكة لا تستقيم على شيء
منها حجة ولا يثبت برهان كل الاخرى بها ان يكتب كل احد مما على عدة لكفى
اعرضت عن ذلك كتبت ما كلفها في برهان واحد جعلها في اول هذه المقالة وتركت
تفصيلها الى آخر خروجي من الهند وبعد ذلك سألته ان شاء الله تعالى في المطول الذي عند
به في صدر الكتاب لا شرع الا في بيان معانيها والاستدلال بمبانيها فاعلم ايها الله
بروحه القدسية وجعله ممن يقف في شريعة سيد البرية ان يوحنا رضع كان في
جزيرة الطوم وهي جزيرة واقعة في طول ٢٢ - درجه و ١٥ - دقيقة من اطلال
الجديد عرض ٢ درجه و ١٥ دقيقة من الشمال في يوم الاحد فاتاة الوحي وحل
عليه الروح القدس سمع صوتا عظيما يقول له انا انا الالف والياء الاول و
والاخر فاكتب ما تراه وارسله الى الكنائس السبع المشهورة اعني كنيسة قسطنطين
كنيسة قسطنطين وناوير عاموس وساندراوسارديس وبيلاولغية ولاذقية وروما
في رواية سبع منائر من ذهب في سبط الانسان يا ثل عيسى وفي يده سبعة
كواكب في سيف فقال له انا الذي كنت حيا وصرت ميتا انا الان

ان لا بد وعنه مفايح جهنم فاكتب الى الكنائس السبع ما رايتك وما هو كائن وما
 يكون عندي سائر الكواكب السبعة التي رايت في يدك والمنابر السبع فان النفوس ملائكة
 الكنائس والمنابر انفسها فاكتب الى ملك كنيسة افسس هذا ما يقول اخ والكواكب
 السبعة المقسم بين المنابر السبع اني قد عرفت جميع احوالك وامتحانك اني انا ذاك
 الكذبة لكنك لست كما كنت فاذا ذكر سقوطك وتبوا افساحي وانزل منارتك
 من وسطك من كان مثله اذن سامعة فليسمع ما تقول الروح للكنائس التي
 ساظم المظفر من شجرة الحياة الذي في جنة الله واكتب الى ملك كنيسة سمرنا هذا
 ما يقول الاول الاخر الذي صارت حياتي قد عرفت عملك ومسكنك فلا تخف
 مما يعمل عليك فان ابليس مضطهد كمر عشر ايام فاصبر وانا اعطيك لك كل
 من كان مثله اذن سامعة فليسمع ما تقول الروح للكنائس فان المظفر لا تضره
 الموتة الثانية واكتب الى ملك كنيسة بيرغاموس هذا ما يقول اخ والسيف
 الحاقان قد علمت انك لم تنكرني مع انك مستقر في مقر الشيطان لكن بعض قوما
 ممسك ببدع بلعاب باعوا وبعضهم ببدع النيقولا نبين حبه والا حاربناك بسيف
 فني من كان مثله اذن سامعة فليسمع ما تقول الروح للكنائس ساظم المظفر من
 المكتوم واعطيه حصاة بيضاء مكتوب عليها اسم لا يعرف الا من يقال واكتب
 الى ملك كنيسة شاتيرا هذا ما يقول ابن لقله الذي عيناه كالنار ورجلاه
 كالنهار الذي قد اطلعت على حسن ايمانك الا انك قبلت زابيل المحتنية ان تفضل
 القوم ترغيمهم في الزنا واكل في بائعها واثان فاقتلها واولادها واستعلم
 الكنائس اني انا هو وساحص الكل واجان يكر محب اعمالكم ومن تمسك

ولما جاء به الروح القدس من السماء
 فقامت روحه من بين يديه
 فقامت روحه من بين يديه
 فقامت روحه من بين يديه

منكم بشرني فلا القى علي ثقل الخرب يسكون كذلك الى ان ياتي وساعطي المظفر
 يحفظ افعاسا طائعا على الامم فيدعاهم بقضيب من حديد ويستقيم مكانته
 الفخا كما اخذت انا ايضا من ابر وا عطيه نعمة الصبح فمن كانت ماذن سامعة
 فليسمع ما تقول الروح للكنائس واكتب اليك كنيسة سارح هذا
 ما يقول ذو الارواح السبع الالهية والكواكب السبعة فاني قد عرفت اعمالكم
 وانا حتى بالاسم الا انك ميت فتيقظ فواصحابك فان اعمالكم لو تكمل اليها
 فتذكر ما سمعت ثبوا الانساجي اليك مجي اللص والذين امرت فواصحابكم
 يستحقون ان يلبسوا معي البياض فالمظفر يلبس ثيابا بياضا ولا انسخي اسمه
 من سفر الحياة واعترف باسمه امام اذن امام ملائكته فمن كانت له اذن
 سامعة فليسمع ما تقول الروح للكنائس واكتب اليك كنيسة لفيان هذا ما
 المقدس الحقيقة الذي عنده مفتاح داود وفتح ولا احد يفتح ولا احد
 يفتح قد عرفت اعمالك وفتحت لك بابا لا يستطيع احد ان يغلقه لحافظتنا على
 وسيدل لك الذين يقولون انا يهو وليسوا يهود ويعلمون اني احبك وساحفظ
 عليك ساعة امتحان كما حافظت على كلامي فان سربح الاثيان فقسك باعذك
 فلا يؤخذنا جافا فاسجل المظفر على فمك فلا يخرج منها الى خارج اكتب عليه اسم
 فذلك هو سليمان الجدة التي زلت من السماء من عند الله واكتب عليه اسمي الجديد
 كانت له اذن سامعة فليسمع ما تقول الروح للكنائس واكتب اليك كنيسة
 لاذقية هذا ما يقول طامير الشاهد الا مدين الحقيقة راس خليفة الله اني قد
 عرفت انك لا حار ولا بارد فبارك في البيت وكن حار او باردا او ما انا نقياك

والتكلم

کے لئے جو کہ ان کے لئے ہے۔

لا نوافوا تدعى الغنى وعدوا لا احتياجا لهم تعلم بفقره وشقاؤه فاشترى من الذهب
الامرير المستغني والبيع البياض المسدود وكل البصر فاتق اذ ب من اخيه مغتبا في
على الباب فمن يفتح له الباب ادخل اليه وانتقي معه وسا جلس المظفر معي على
كرسي كما ظفرت وجلست مع ابني على كرسية فمن كانت له اذن سامعة
قليسمع ما تقول الروح للكائن قول هذا ملخص الفصول ^{المختصرة} المشتملة على
^{الحجج} وان ارادت الاطلاع على جميع العمدة فاربع الى سفر الرويا اذا علمت
خلافا علم ان هذه القديما هي على ما يعتقد النصارى يا رها يوحنا عمر
تشغل على الاخبار التي حدثت في العالم من ارتفاع المسيح عيسى الى بعثة محمد صلى الله عليه وسلم
ومن غاته صلح الى ظهور محمد بن عبد الله ومن غاته الى قيام الساعة ولا شك
في انها تدل على جميع ذلك وانما كلام الله تعالى لانه يستحيل ان يحاط به في
ومع ذلك الاشكال اما كل الاستدلال فيها قائمة على دعائها الاصلية فمن
جل خلاص هذه الايات الشريفة وما هنا امر يقف عليه الباحث وهو معرفة الكلام
التي هي محل النزاع فمن ذلك لفظة الاوور كرم يعني المظفر وهي في الاصل اليوناني
تدل على الغالب الغانم والقاهر في الحرب ومنها الموتة الثانية وهي عند النصارى
عبارة عن موت الانسان في الدنيا كما فيه لا غير واما البعث فانهم يعترفون
بقيام جميع الناس عندهم المسيح ويخلو داهل الجنة واهل النار في النار
ولم يتعرضوا للبحث في هذا المقام وعند اليهود عبارة عن الموتة التي لا تكون بعد
موتة وتقر بذلك وانهم يقولون ان مدة مكث هذه الخليقة على حالها لا يكون
الا ... سنة فمن آدم الى موسى عيسى ... سنة ومن موسى الى المسيح

14-3122

در این دو مبحث امامت جاثلیق است
امامت در مصانیت حضرت یارون

در این دو مبحث امامت جاثلیق است
امامت در مصانیت حضرت یارون

... فاذا ظهر المسيح تبع جميع المولى يستقيم لهم السلطنة ... اسنة ويغندلوا يقين
من علة جهة الارض من زول هي السماء ويصير العالم كان لم يكن ثم يستأنف الصانع صنعا آخر
ترادف هذه الصنعة وتغايرها وفيه ما فيه من عدم فساد الانفس الحكماء كلهم
متفقون على عدم فسادها لانها لو قبلت الفساد لكانت مركبة من شئ يكون فيها
بمؤولة المادة يقبل الفساد وشئ بمنزلة الصورة يفسد بها الفعل فيلغى للقاء
الفساد ان يبقى مع الفساد و لئلا سدا بفعل ان لا يبقى معه والى
يفسد بها الفعل غير الذي يقبل الفساد فتكون مركبة من شئ لا يفسد كذا وكذا
لو كانت قابلة للفساد لا شير اليها في النواميس لانها مما عليه التعويل ولو يذكر
ذلك في شئ من نواميسهم فليس بشئ وقال بعضهم ان نفس لا تقياء تبقى الى الابد
ما نفس لا شقياء تهلل و عند المسلمين اما اهل السنة والجماعة فالظاهر انهم
لا يعترفون بموتة ثانية ولم يذكر والا الموتة الاولى والحياة الثانية وبعدها
يساق الذين امنوا الى الجنة والذين كفروا الى النار وقالوا ان الاستثناء في مثل
لا يذوقون فيها الموت الا الموتة الاولى منقطع اما الامامية فيقولون انه اذا ظهر المسيح
وضع نزل عيسى عليه السلام يرجع حينئذ محمد صلى الله عليه وسلم وعلى وفاطمة كسنا
وضعهم يرجع معهم الى ابرار و الفجار وتستقل لهم المملكة واستدلوا بايات كثيرة منها
قول الله انا انصر رسلا في الحياة الدنيا ويوم يقوم الاشهاد وقالوا ان علي بن
ابراهيم وسهل بن عبد الله قد روي عن الصادق رضع ان يوم يقوم الاشهاد
يوم رجعة محمد صلى الله عليه وسلم بقوله تعالى ربنا ائمتنا اثنتين واجهيتنا اثنتين اقبل فيه
بحث ازين عبارت و صحبت که مومنه ثانیه که یوحنا ذکر آنی کرده منطبق نمی شود

مفسرین که یوحنا را از انصاری
بعد جوت که غیبی است
منطبق نمی شود و حسب ظاهر
چند سابط و کثیرا و کثرا
اما آن خود در وقت
تضرع حالت آیه او

در بیان حجت بر امامت
و وصایت حضرت امیر مومنین

۱۹۹

حجۃ الیوم
در بیان حجت بر امامت
و وصایت حضرت امیر مومنین

۱۹۹

۱۹۹

بر مذهب امامیه ایشان قائل اند جمیع جناب سالتما بجناب امیر المومنین و حضرت فاطمه
و حسنین علیهم السلام در جمع ابرار و فجار و اما قول او و فیه بحجت پس اگر تفصیل این بحث
یکروز جواب سکت آن می شنید و کلمات آئیه لو که خالی از تشکیک است برای رفع این تشکیک
کافیست و نیز در برابرین سا باطییه بیان لیوریکه ازین رو یا مستفاد شد گفت و منیها
الحصاة البیضاء و هی یدفعها عیسی او الروح القدس عصم الی المظفر و هو الی الله
یکون بعده و لا یفهم ما کتب علیها الا من یاخذها و لا شیء یشابه ذلک و فی
مذاهب اهل السنة و الجماعة و ذهب الامامیه الی ان جبرئیل عصم قد اعطی
ذلک محمد اصلم و هو ضعه الی علی ضعی هلم جبر الی الحسن بن علی وضع و هو
دفعها الی الامام و وضع این عبارت ثلاث صریح دارد بر آنکه امری که مشابیه حصاة بیضا که
حضرت عیسی یا روح القدس آنرا بسوی مظفر دفع می کن در مذهب امامت یافته نمی شود
و لکن مذسب شیهه با آن موافق است که ایشان قائل اند بآنکه جناب سالتما بصلی الله علیه
و آله و سلم این حصاة را بجناب امیر المومنین علیه السلام عطا فرموده تا آنکه امام حسن عسکری
علیه السلام آنرا بحضرت مهدی علیه السلام داده و نیز در برابرین سا باطییه گفته قوله المظفر
لا تقصره الموتة الثانية یرید به محمد اصلم و الموتة الثانية مژذکرها فی مقدمه
البحت ازین عبارت ظاهر است که مراد از موتة ثانیة درین قول همانست که سابقا مذکور شد و تا
اشاره کرده که مراد از ان جمیعست و آن معبد مذسب امامیه است و نیز در برابرین سا باطییه گفته قوله
یا کتب الله کتبه بیدرغاموسع ه بلد فی عرض ۳۹ درجه و ۳۰ دقیقه
من الشمال و طول ۴۰ درجه من الطول الجدید قوله هذا ما یقول
ذوالسيف الحادی فی قد عرفت الخ اشاره الی حسن

عقادهم عدم انهم عن نبوته في ايام الشهادت الا ان بعضهم كانوا يعملون الربا حثا
 والاطلاق في شايخنا امرنا بفتح عن ذلك وجره بوجه هو بعض من يدعي اليقود عيسى
 اضاحته اليقود عيسى هو شمس هري فتعهم عيسى عن اتباع شهادته فيقولون
 هذا ليس بيقود عيسى الذي ذكر في سورة من يوحنا فان خلاصا كان من مقتد
 التصاريح ثم قال ان تركت هذين الامرين سلك في سبيل الرشاد الذي
 امرنا به بلوكه والا جئت حاديتك بسيف فمقال بعض النصاري انه بسيفه
 سيف الله ابيه فعلى هذا التقرير يكون المراد به عليا رضع لانه هو سيف الله
 الذي قاتل مشركي اليهود والنصارى الذين عبادت وصفت كمراد بسيفه كدورين
 روي اشار به بان وقع شده جناب امير المؤمنين عليه السلام ست كمرقاة فرقة مشركين يهود
 ونصارى وايرتجى حادثة مويده نذهب اليه من حيث لا ندر ان فضليت جناب
 امير المؤمنين عليه السلام ونيز در برابرين سا با طيه گفته قوله انا ساطع المنظر من المن
 المكتوم وريده به محذا صلعم والمن المكتوم هو علم النبوة والمن هو ما كان يلا
 من الظل على الاشجار لبنى اسرائيل في ربه فارعا عطيه حصة ايضا اختلاف
 النصاري تاويلها فاكثروا لم يثبت في الرويا والذي بحث في قوله قال هذه
 كذا يدين ما يتفضل به عليهم من الثواب لان اللذة لا يعرفها الا من ينالها
 فيمن شئ اذ تشبيه اللذة بالحصة لمر بار دوا الحق ما ذهب اليه الامامية
 في مقدمة هذا البحث ابن عبادت صرحت وراثة تهييها به در باب حصة
 صريح صرحت خلافه غير مقبول اول الباب ونيز در برابرين گفته وقال بعض
 التحقيق هذه حصة تزل بها آدم عيسى واعطاها عند وفاته

يقول الامام علي بن ابي طالب
 في تفسيره في قوله
 في قوله تعالى
 في قوله تعالى
 في قوله تعالى

في قوله تعالى
 في قوله تعالى
 في قوله تعالى
 في قوله تعالى

وليس هو ثم ثبوت نامت جناب الميرزا
نامت ووصايت حضرت بارون

شيئا عمرو ولم ينزل انتقل من يدك الى يد حقارة الى عيسى عم منه الى محمد صلعم ولا شئ
ان محمد صلعم اما ان يكون قد دفعها الى علي رضع او سيدفعها الى محمد كاسبيل الى
الثاني لان علمنا انه يعتز فابا الرجعة وانما هي من خصائص مذهب امامية فيكون
قد فوضها الى علي رضع هذا مما يؤيد مذهبهم من عبارات بهر ثم بحسب در تاييد مذهب
امامية رباب صفاة ويزدريهين سا باطية گفته شر قال فان المظفر يلبس ثيابا بيضا
اي يدخل تحت راية عجة الصبح وهذا مصداق ما ذهب اليه الامامية من
باب الرجعة فانهم قد اتفقوا على ان محمد صلعم الله عليه سلام عليا وفاقا
والحسين رضيهم يرجعون بالاجسام اذا ظهر المحدثي فمع اين عبارت حكمت
ورائكم فقره ان المظفر يلبس ثيابا بيضا الكج مصداق مذهب امامية است ورياست
رجعت كه مذهب ايشان انست كه جناب سالتاب صلعم اسد مليه آله وسلم و جناب ايراهيم
حضرت فاطمة و حسين علي عيهم افضل النجاة والسلام رجوع خواهند كرد باجسام بگناه
حضرت محمد ظاهر خواهد شد ويزدريهين گفته وء قوله واكتب الى ملك كنية
لا ذقية وهي بلدة في عرض ٢٤ - درجة و ٣٠ - دقيقة من الشمال طول
٢٤ - درجة من الطول الجديد قوله هذا هو ما يقول الخاي غاية قوله و
مين عجة عبرانية بمعنى ليكن كذلك وكلف المفسرين لها جعل تحت تفسيرها
علم التكملة اشارة الى نفوذ الكلام ووصفه نفسه بالشاهد الا مين بياننا
لانه لو بات الا شاهد الحمد صلعم ثم وصف الشاهد بلامين اخراجه الى
كلامه و يديه انه لم يكثر شهادته بل انه اذا ما على سبيل الاعلام
وخراب فيها الامثال الحقيقة الذي يباين المزاجي يريده انه

شأنه و صلعم امام
مذهب امامية و صلعم امام
انما اولد سا باطية
فان المظفر يلبس ثيابا بيضا
سنة في اليوم و صلعم امام
ايشان و صلعم امام

عن الامام بن بابويه
عن الامام بن بابويه
عن الامام بن بابويه

فيسر شاهد من اهل البيت امام القضاة المرجعية على الامور المرجعية بل انه حقيق
امام القضاة الحقيق على الامور الحقيق واتصافه براس خليفة الله لشارع في فضيلة الاشياء
وقوله انه قد عرفناه فانه ما توهمه من مقتضى الاشارة الى عدم اتصال الحكمة
في هذا صرحوا به مع اليونانيين والملاحدة ثم وصفوا بالفقروا بالشراء الذي
اشارة الى تبشيرة بالشرعية القراء ولباس البياض حيث الاعراض عن سبل
الضلال والتكحل امر بامعان النظر في معاني كلامه ليحصل اليقين في الامور
وقد ستر بالسر الذي لا يزال الود يشاهد حقائق الاشياء كما هي عليه ففصل الامر
وقوله ائودب من احبه بيان لكمال اللفظ على اهل الكنيسة ثم امره بالنوبة
بعد ما حدث دة بالشاديب واخبره بسرعة اتيانه وقرب مانه ثم قال
وساجلس للظفر معي على كرسى تاكيدا لخرجة محمد صلى الله عليه وسلم
من اهل ظر المحمدى وضع وتاييد لما روي عنه الامامية من باب الرجعة فمن
كانت له اذن سامعة فليستع ما يقول الروح للكتابى ويرغب في اجل الموت
ويهدر من اجل العقاب وحقا الشريعة رب الجنود ويكفيها جمال الفلاح
ويظلم في حزب فحمة الصباح جعله الله وايا الله من يغوز بلقائه ويسلك
ويأسله اوليائه اين عبارات صريحة في انك ائودب كما روي عن جابر بن عبد الله
صلى الله عليه وآله وسلم ورزمان حضرت محمد بن علي السلام ثابت في شدة وآن تبشيرة
له من اماره ودر باب جئت مي كن ويزور بر ابراهيم سا باطيه بعد نقل جابر الى اقص
ماوى عشره اشيا كفته وترجمته بالعربية وستخرج من قتل لاسى عصى
وينبت من عرقه غصن وستشرق عليه روح الرب اعني روح

هذا الامام بن بابويه
عن الامام بن بابويه
عن الامام بن بابويه

هذا هو الحق الذي لا يبدل
في شجرة الجنات كما هو في القرآن
والتحفة العزراة

الحكمة والمعرفة وروح النور والعدل شرح العلم وخشية الله فجعل في افكرة وقادة
متقياً وخشية الله فلا يقضه محاباة الوجوه ولا يدمن بجر السمع اقول اقول الله
في شجرة النصارى في حق المصطفى فقال اليهود ان اسمي اسم داود والمسيح لا يكون
الا من ارجل داود فيكون هو المنصوص عليه قد ذكرت منع صغر هذا القياس في قبل
فتذكرة وقال النصارى ان المراد به عيسى بن مريم عسم لانه هو المسيح الذي يجب
ان يكون من ارجل داود واجيب بان صفاته عام من صفات المنى ولا قرينة لقياسه
مقام العام فيكون المنصوص عليه هو الله رضع بعينه لصريح قوله ولا يدمن بجر
السمع لان المسلمين اجمعوا على انه رضع لا يحكم بجر طالعهم بل لا يلاحظ الا
الباطن لم يتفق ذلك احد من الانبياء والاوصياء اطلاق في له صلعم من قال
لا اله الا الله حق بماله ودمه افاضت في الوفا علم ان لفظه قاسم في العبرانيين
لا يجوز فيكون من قبيل استعمال الال في مقام المعلوم فلا يمكن ان يكون للوجود
المتنوع اصل فيكون المواد متحد اصل الله عليه سلم لقوله لولا الله ما خلقت الاطلا
وقد اختلف المسلمون في المحدثي فقال اصحابنا من اهل السنة الجماعة انه رجل
من اولاد قاطية يكون اسمه عمدا واسم ابيه عبد الله واسم امه امنة وقال الامامية
بل انه هو محمد بن الحسن العسكري رضع كان قد ولد سنة ٢٥٥ من فتاة الحسن
العسكري اسمها نرجس في سنة من راضي من المعتمد فترغاب سنة فخر فخر
وهي الغيبة الكبرى ولا يوجب بعدها الا اذا شاء الله تعالى وما كان قولهم لتبنا
هذا النص كان غرضي لذئ عن ملة محمد صلى الله عليه وسلم مع قطع النظر عن
التصنيف في المذهب كونه مطابقة ما يدعيه الامامية مع هذا النص

هذا هو الحق الذي لا يبدل
في شجرة الجنات كما هو في القرآن
والتحفة العزراة

معه و انما جاء بهما
شكراً للممت يارون
اولاد ان حضرت انما جاء بهما

اذا علمت ذلك فاعلم ان ما تحقق عندي هو ان عمر الدنيا ... سنة فمن
خلقة آدم و عسم الى مولد موسى عسم ٢٣٩٨ سنة ومن مولد موسى عسم
الى مولد عيسى عسم ١٣٩٢ سنة ومن مولد عيسى عسم الى مولد محمد
صلی الله عليه و سلم ١١٣ سنة يصير الجميع من خلقة آدم عسم الى ميلاد
محمد صلی الله عليه و سلم ٢٣٩٢ سنة ومن ميلاد محمد صلی الله عليه و سلم
الى بعثته ٢٠ سنة يصير الجميع ٢٢١٣ سنة فيبلغ ان يكون من بعثة
محمد صلی الله عليه و سلم الى ظهور المهدي رضع مدة ١٥٨٤ سنة مضت منها
١٢٢١ سنة و بقيت ٣٦٢ سنة حتى تلم مدة ٤٠٠ فبعد هذه المدة يظهر
المهدي رضع و يملأ الارض عدلاً كما ملئت ظلماً و يتسلط بنو هاشم على جميع
المسكونة مدة ١٠٠٠ سنة ان شاء الله تعالى و حينئذ يعلم الظالمون انهم
يقبلون و اما ما ذكره بعض العلماء من ان المدة الفاصلة بين محمد صلی الله
عليه و سلم و بين المهدي رضع ... سنة فليس شئ عاقل يوشا ردا و رين جبارت
نصفت شعاع حقيقت آثاره كه اين علامه و دكار دزده ملكا عالي فخار بمقابله منكرين
دين سرور مختار صلي الله عليه و آله الاطهار بر زبان آورده تا كل مي بايد نمود كه چنان
از خرافات اهل سنت در باره حضرت صاحب العصر و الزمان دست برداشته و همش
نمت را بشهيد و تسديد كجا نه بسيا يلحق گاشته بطاقت منسبا يلحق بافصل كاشته
سابق در باره حضرت محمد و اقرينيت قول يلحق بر تناول اين نصن تصحيح فرموده و شهادت
در تحقيق حق و توپين باطل بوده و فتور و ده و عليه اجرة و تيزه بر اين سا با طييه بيان
بريان خامس ان مقاله ثالثه بعد نقل جبارتي از سفر روايي بوحنا گفته و ترجمته

في قوله واصلين حضرت آية الله
 في قوله واصلين حضرت آية الله
 في قوله واصلين حضرت آية الله

وهم اثنتا عشرة ورسل الخ لاثنا عشرهم الخ لاثنا عشر وضع الخ
 لاثنا عشر ورسل الخ لاثنا عشر ورسل الخ لاثنا عشر ورسل الخ لاثنا عشر
 وان محسنت در تاييد مذهب اماميه ونيوز در برابرين بعد نقل جباري الاسفري ويا گفته و
 بالعمومية والا يواب لاثنا عشر لاثنا عشر لاثنا عشر لاثنا عشر لاثنا عشر لاثنا عشر
 واحدة وساحة المدينة من المذهب الايريز كالزجاج الشافق اقول هذا بيان
 وصفة الابواب كون كل باب من لؤلؤة واحدة فيه اشهر على يد عبده الامير
 من عصمة ائمتهم لان اللؤلؤة كروية ولا شأن بالشكل الكروي لا يمكن انشائه
 لانه لا يباشر الاجسام الا على نقطة واحدة كما صرح به اوقليد في الاصل
 في عصمة الامام اما عند اهل السنة والجماعة فان العصمة ليست بشرط بل
 العدة فيه انعقاد الاجماع واما عند الامامية في واجب كانه لطفه لان
 النفوس الزكية الفاضلة تاتي عن اتباع النفوس الدنية المفضولة وعده
 العصمة علة الفضيلة ولها فيها بحث طويل لا يناسب هذا المقام قوله
 وساحة المدينة من المذهب الايريز كالزجاج الشافق يريد بذلك اهل ملة
 صلعم لانهم لا يخفون عن اعتقادهم ولا ينصرفون عن مذهبهم في حاشا
 المسرة واما الذين افواهم قسوس لانك تدينهم فمن الخيال الذين لا معرفة
 لهم باصول دينهم وهذا هو مصداق قوله صلعم انا مدينة العم على بابا
 اين جبارت صرحمت درينكه بون هر باب از لؤلؤة واحدة اشارت بصمت ائمتهم
 عليهم السلام وان انا عظم تاييدات مذهب الحق است وذهب مخالفين
 في سنة زجاج معاذ الله اتهام تمام ورفعي عصمت ابن حضرت در ان

اشارة الجاهل بالامامة عصمة الامامة
 الا انهم لا يبالون بغيرها
 ان كان احد من الامامة في قوله

في قوله واصلين حضرت آية الله

و در جواب احتجاج علیه السلام
شکسته نیست بارز و علامه
و حضرت از تواتر

ملفوظ

و عجب که شاخص صاحب بسم با وصف اظهار کمال لاطلاقاً لما انصرف الله من علي عليه السلام
فكيف يغفل عن المتعنتين المتصافين و نیز از قول او و هذا مصداق قوله صلعم ان
مدينة العلم و علمها كما حده صحت حديث ان مدينة العلم و علمها
که شاخص صاحب پناه بخدا سبحانه و اخراق و البطلان و تكذيب ان ارند ظاهر است
نویز از ان وضاحت که عبارت سفر و یا مصداق این حدیث شریف است فلجماله
ارلیاء المخاطب حزنا و کذا چهارم آنکه امامت حضرت بارز و ان اولاد آنحضرت از
قبیل فضائل مناقب است و استدلال مناقب انبیا علیهم السلام که اهل کتاب نقل
آن کنند مثل استدلال است بفضائل الهیبت علیهم السلام که نو اصحاب نقل آن
نمایند و هیچ عاقلی قدح در فضائل مناقب الهیبت علیهم السلام که نو اصحاب
نقل کنند نمی کند باین چه که بر نو اصحاب نقل دیگر امور اعمتاد نیست پیغمبر آنکه ندید
جمعی از اساطین شیعه است که در کتب سابقه تحریف لفظی واقع نشده و از غرائب
امور آنکه حضرت بخاری صحیح خود این معنی یاد کرده پس بنا برین اجماع
البحرین به عبارات تواتر برای الزام این حضرات خصایبت
قوس و متین باشد بخاری در صحیح خود گفته
باب قول الله بل هو قرآن مجید فلیح محفوظ و الطود و کتاب مسطور قال قتادة
مکتوب مسطورون یحفظون فلیح الکتاب جملة الکتاب و اصله ما یلفظ ما یتکلم
من شیء الا کتب علیه و قال ابن عباس یکتب الخیر و الشر فون یزیلون
ولیس احد یزیل لفظ کتاب من کتب الله و لکن یحرفون و یتأولونه علی غیر
تاویله و ابن حجر عسقلانی در فتح الباری گفته قوله و لیس احد یزیل لفظ کتاب

۱۱۲۸
ص ۹
من کتابه قدس سره
البحرین و غیرهم

و لا یجوز ان یحذف اللفظ
لعدم تواتر التوفيق اللفظ
من کتب الله سابقه

ملفوظ

والمؤمنين
والمؤمنات
والمؤمنات
والمؤمنات

من كتب الله تعالى له من غير فونه بنا ولونه من غير تاويله في ولبا كشمه على غير
تاويله قال شيخنا ابن الملقن في شرح هذا الذي قاله صاحب القولين في تفسير هذه الآية
وهو مختارة ابي البخاري قد صرح كثير من اصحابنا بان اليهود والنصارى بدلوا
التوراة والا انجيل وقرعوا على ذلك جواز استهان اوراقهم ما هو مخالف لما قاله
البخاري هنا انتهى وهو كالصريح في ان قوله وليس احد الى آخره من كلام البخاري
دليل به تفسير ابن عباس وهو محتمل ان يكون بقية كلام ابن عباس في تفسير
الآية وصح في مرعته الجمل كفته ثم شرعوا في تحريفها وتبديلها كما قال الله تعالى
وان من قوم الا يفترون انهم لم يلقوا بشيء من عند ربهم فكذبوا به لئلا يبينوا
ويضعوني على غير مواضعها وهذا ما لا خلاف فيه بين العلماء واثباته على
الفاظها فقال قائلون انها جميعا بدلت وقال الآخرون لم تبدل واحتجوا
بقوله تعالى وكيف يحكمونك وعندهم التوراة فيها حكم الله ولكن هذا
على ما يقوله كثير من المتكلمين وغيرهم ان التوراة انقطع نواترها في زمان
بخت نصر ولحق من يحفظها الا العزير عليه السلام ثم العزير كان نبيا فهو
معصوم والرواية الى المعصوم تكفي بالهتاف ان يقال لم تتناول اليه ملك بعد
نكوتيا ويحيى وعيسى عليه السلام كلهم كانوا متسكين بالتوراة فلو لم تكن
صحيحة معروفا لاعتقدوا عليها وهم انباء معصومون القول بان البدل
وقع في معانيها لا في الفاظها حكاه البخاري عن ابن عباس في آخر كتابه
الصحيح وحكاه في الخبر الذين الرازي عن اكثر المفسرين والمتكلمين
وغير الرازي في تفسير كبير تفسير آية ان الذين يكفون ما انزل الله من الكتاب

فقد
الفاظ
المتكلمين
المتكلمين
المتكلمين

فصل في تحريف
ابن الكتاب

فقد
المتكلمين
المتكلمين
المتكلمين
المتكلمين

[illegible]

انجام الیٰ انیٰ فی سبیل اللہ
مبلغ ۶۷۱ روپے
مکرم ۱۱ ذی قعدہ ۱۳۳۵

الاصححنا الرزقي القسري
التوا به في وقت المعنوي

ويشتركون به ثمنا قليلا أو لشك ما ياكلون في بطونهم الا الناس ولا يكلمهم الله
يوما نصيبا قولا ركيهم ولهم عذاب اليم گفته المسئلة الثالثة اختلفوا في كيفية
الكلن فخرودي عن ابن عباس انهم كانوا يحرقون ظاهر التوراة والا نجعل عند
المتكلمين هذا مجمع لا يتم ما كالا كتابين بلقاء الشريعة والتواتر اسلم حيث يتعد
ذلك فيما لم كانوا يكتفون التاويل ونيز رازي وتفسير آية وان منهم لفرقا يلودن
البتهم بالكتاب المحسوبة من الكتاب ما هو من الكتاب ويقولون هو من
عند الله وما هو من عند الله ويقولون على الله الكذب وهم يعلمون گفته السوا
الثان كيف يمكن ادخال الحريف في التوراة مع شهرتها العظيمة بين الناس
والجواب لعله صدر هذا العمل عن نفر قليل يجوز عليهم التواطؤ على التحريف ثم
انهم قد ضاؤوا ذلك الحرف على بعض العوام وعلى هذا التقدير يكون هذا التحريف
ممكننا والاصوب عندي في تفسير الآية وجه آخر وهو ان الآيات الدالة على
نبوة محمد صلى الله عليه وسلم كان محتاج فيها الى تدقيق النظر وتأمل القلب
والقوم كانوا يوردون عليها الاسولة المشوشة والاعتراضات المظلمة
فكانت تصير تلك الدلائل مشبهة على السامعين واليهود كانوا يقولون
مراد الله تعالى من هذه الآية ما ذكرناه كما ذكرتم فكان هذا هو المراد بالحق
قبل الاسنة وهذا مثل ان المحقق في زماننا استدلل بآية من كتاب الله
فالمبطل يورد عليه الاسولة والتشبهات ويقول ليس مراد الله ما ذكر
فكذا في هذه الصورة ونيز رازي وتفسير آية من الذين هادوا الحرفون الكلم
عن موضعهم ويقولون سمعوا والمناوا سمعتم من الله وراها الى اخر الا

مجموعه دستاویزهای
استاد آیت الله العظمی
امام الخوئی

مجموعه

مجموعه

فقه
آیت الله العظمی
امام الخوئی
مجموعه دستاویزهای
استاد آیت الله العظمی
امام الخوئی

في هذا العمل على اولى احوال الانبياء المتكاثرة في كل عصر بخلافها اليوم هذا ان اريد
الحكمة وعدة التفاصيل وان اريد اذق دقيق كرفعه وخفضة نصبه وزليقة
حرفه مثلاً ونقصه فلا تتراكم اربعة عن ذلك وكيف وهذه القرائن قد
كثرت كثرة كثيرة لا سيما على من يقبل ما يسمونه الشاذ ولا نراهم العادة
تقتضيه بحفظه عن ذلك واما ادعواهم على سائر كتب الله تعالى انها مخرقة
عموماً الجواز عليه كثير من مؤرخي علة الشافعية بانه يجوز الاستغناء بالكتاب
والانجيل او كثير ايجازهم كثير فلا دليل لهم عليه كما ورد في تحريف اهل الكتاب
فهو اما عائد الى المعنى كما هو واقع في القرآن مخترقه الا ان كل مبتدع على هواه واما
ان يكتبوا كتاباً ويقولون هو من عند الله وما هو من عند الله سواء افردوها
او ادخلها احد هم في الاسفار تلهيها بلا شيوع لان شيوع ذلك محال لما
ذكرنا من قول الدواعي على الحفظ وعلى كل تقدير فاصل كتب الله تعالى كما عرفت
مخطوطة كما صرح به خبر ابن عباس وغيره وكيف لا وقد قال الله سبحانه
وتعالى يعرفونه كما يعرفون ابنائهم واجتمع عليهم بكتابتهم على الاطلاق فلو كان الله
او ثبوتهم في ايديهم انما هو في كل او مختلف لم تقم عليه حججة وعلى الجملة فلا يس
لا من قبيل الغلو في الدين والافتقار على الامم كما يفعلونه من التعريض بالانبياء
حين الشك على النبي صلى الله عليه وسلم والواجب تعظيم الكل ورعاية حقّه
والاقتضار من التفضيل على ما دل عليه دليل ان الجأ إليه من عامة الاشتغال
المفاضلة مطلقاً فضول ومحمد بن اسمعيل بن صلاح الامير النجاشي الصنعاني وروى
في كتاب مسنده روى عن عمارت متقبل كمن نقل شديداً بعد كلامي گفته اذا عرفت هذا

ويعلمون انهم لا يعرفون
مستطوع ائمتنا ايراف
مستطوع ائمتنا ايراف
مستطوع ائمتنا ايراف
مستطوع ائمتنا ايراف
مستطوع ائمتنا ايراف
مستطوع ائمتنا ايراف
مستطوع ائمتنا ايراف
مستطوع ائمتنا ايراف
مستطوع ائمتنا ايراف

قال الذي ينسبنا ان حرفي نسخ التوراة ولا نجعل بتبديل اللفاظ ونقوش كتابها
بعيد جدا كما قرناه وقرة العلوقة ولكن هذا بالنسبة الى من يعرف لغة الكتاب
ويعرف نقوش كتابة الفاظها وكيفيتيها بالنسبة الى من لا يعرف لغة الكتاب
فانه لا يعرف اللفاظ لهم اى حرفها اهل الكتاب عند روايتهم مثالا فانهم
الله اسم ربهم هو آدم طوال لفظا وخطا لان ادمى جاصل للغة الكتابير ونقوش
الفاظها وقد وقع هذا كثيرا وانما اصل الله لا حرفي ولا تبديل في نسخ التوراة
لما ذكر من ادلتها وقد وقع التحريف والتبديل لالفاظها عند رواية اهل الكتاب
وح يصدق قوله يخرجون كلام الله على حرفي الفاظها ايضا وان لم يثبت اللفظ
الحرف اليه فيها صرحت انه لا تبديل في نسخ التوراة وقد وقع التبديل في روايتهم
طالما لا يعرفها لانهم احرص الناس على اضلال المؤمنين وردتهم كما قلنا وكثير
من اهل الكتاب لو يردوا فكم من بعد ما نكروا كما راجعنا من عند انفسهم من بعد
ما تبين لهم الحق فهم لو ادا هم يخرجون صفات صفة الله عليه وسلم التي
يجدونها مكتوبة عندهم في التوراة ولا نجعل طمعا في اضلال المؤمنين لذا قال
طائفة آمنوا بالذي انزل على الذين آمنوا وجه النهار واكفروا بالآخر لعلمهم جونا
ولذا قال يا ايها الذين آمنوا ان تطيعوا فريقا من الذين اوتوا الكتاب يردوكم
بعد ما نكروا كافرين ولا يلزم من حرفي الفاظ التوراة وجودها في التوراة
بل التوراة والافجيل اى نسخها سائلة عن تغيير اللفاظ كما فسوقا لمرافقه
بالحكم ما فيها كما قال تعالى انا انزلنا التوراة الى قولهم يحكم بها النبيون لاية وفي
الافجيل يحكم اهل الافجيل بما انزل الله فيه وفيها معا ياهل الكتاب لستمر

الحق
المتبين

الحق
المتبين
المتبين
المتبين
المتبين
المتبين
المتبين
المتبين
المتبين
المتبين

صلوات حضرت یونس
صلوات حضرت یونس

صلوات

عنه حتى يقيموا التوراة والانجيل وقال فالتوا بالحق والافان واسبعة واثني عشر
حفظ ما فيها والمراد بعد بعثته صلى الله عليه وسلم من احكام اقامتها
والحكم رسالتهم صلى الله عليه وسلم والايمان به كما دللت عليه
كتب الله تعالى كلها فهذا الذي يقوى لنا وشاهد في التوراة والدي مخاطبة نوح
كقوله يهود به يوريت ايمان آورده بودند وضلالت ايشان تحريف احكام تورات
وخواه تحريف لفظي باشد خواه تحريف معنوي وكتمان آيات آن واقترا با الحاق
اينچنانچه ان نبيست بان و تسابل در اقامت احكام آن و مبالغه و تعصب بغير خود
و استبعاد در رسالت حضرت پيامبر صلى الله عليه وسلم و لي ادلي و طعن بغير
المنكرت بلكه نسبت خدايتبارك و تعالي نيز ميمتلا بودن به نخل و حرص و خيال
ما تحريف لفظي در ترجمه تورات و امثال آن بكار مي برند نه در اصل تورات و تورات
فقيه اين چنين محقق شده و هو قول ابن عباس تحريف معنوي تاويل فاسد است
بكل آيتي بر غير معني آن بسيمه زوري و انحراف لاذرا و مستقيم ششم آنكه قطع نظر
اينكه كه امامت و وصايت حضرت يارون عليه السلام باقادات سابقه شهرستاني
و عيشي و صاحب دضة الصفا و مترجمين مل و نخل ثابت است تصديق و تحقيق
امامت حضرت يارون و اولاد آنحضرت از ديگر اقادات اجله و اقادم ائمه سنييه هم
ظاهر و باهرست پس رد عبارات تورات كه دلالت برين مرام دارد و جبي ندارد
حسين بن مسعود بنقوي در معالم التنزيل گفته قال اهل العلم بالاخبار كان قارون
اعلم بني اسرائيل بعد موسى و هارون عليهما السلام و اقراهم التوراة و اجمل
و اعناهم و كان حسن الصوت فبني و طفي و كان اول طغيانه و عصيانه

آيه ان قارون كان
من قوم موسى فبنى عليه
المنزلة و كان اول طغيانه
عصا

و لعلهم يرون انما كانت جنابا من شيت
انتم وكونوا بابت حضرت بارون
و لعلهم يرون انما كانت جنابا من شيت
و لعلهم يرون انما كانت جنابا من شيت

ان الله وحي الى موسى ان يامر قومه ان يعلقوا في ارجلهم خيوطا رابعة
في كل طرف خيط اخضر بلون السماء يدكرون اذا نظروا اليها السماء ويعلمون
ان منزل منها كلامي فقال موسى يا رب اقلنا من هم ان يجعلوا ارجلهم كلها اخضر
فان بني اسرائيل فحق هذه الخيوط فقال له رب يا موسى ان الصغير منكم
ليس بصغير فاذا هم لم يطيعوني في اكلها الصغير من اموي لم يطيعوني في اكل
الكبير فداهم موتا عليه السلام وقال ابن الله يا ربكم ان تعلقوا في ارجلكم
خيوطا اخضر اكلون السماء لكي تذكروا ربكم اذ رايتوها ففعلت بنو اسرائيل
ما امرهم به موتا واستكبر قارون فلم يطعه وقال انما يفعل هذه الاراباب
بعبيد هم لكي يميزوا عن غيرهم فكان هذا بداعصيانته فبنيه فلما قطع
موسى لبني اسرائيل البحر جعلت الحبورة طهر من وهي دياسة للذبح فكان
بنو اسرائيل ياتون بجديهم الى حارون فيضعهم على المذبح فحقول نار من السماء
فقاكاه فوجد قارون من ذلك في نفسه واتي موسى وقال يا موسى ملك
الرسالة وطهر من الحبورة ولست في شيء من ذلك وانا اقول للتوراة لا تصدق
عليها فقال له موتا ما انا جعلتها في طهرون بل الله جعلها فقال قارون
والله لا اصدقك حتى تريني بيانه فجمع موسى رؤس بني اسرائيل فقال هاتوا
عصيتكم فخرجوا والقاه في قبة الله التي كان يعبد الله فيها فجعلوا حرسون
عصيتهم حتى اصبحوا فاصبحت عصاه من قد اهلها وورق اخضر و كانت
من شجر الملوذ فقال موسى يا قارون الا ترى ما صنع لك حارون فقال له الله
ما هذا يا محب مما تصنع من السحر واعزل قارون موسى باتساعه

لما قطع موسى لبني اسرائيل البحر جعلت الحبورة طهر من وهي دياسة للذبح فكان بنو اسرائيل ياتون بجديهم الى حارون فيضعهم على المذبح فحقول نار من السماء فقاكاه فوجد قارون من ذلك في نفسه واتي موسى وقال يا موسى ملك الرسالة وطهر من الحبورة ولست في شيء من ذلك وانا اقول للتوراة لا تصدق عليها فقال له موتا ما انا جعلتها في طهرون بل الله جعلها فقال قارون والله لا اصدقك حتى تريني بيانه فجمع موسى رؤس بني اسرائيل فقال هاتوا عصيتكم فخرجوا والقاه في قبة الله التي كان يعبد الله فيها فجعلوا حرسون عصيتهم حتى اصبحوا فاصبحت عصاه من قد اهلها وورق اخضر و كانت من شجر الملوذ فقال موسى يا قارون الا ترى ما صنع لك حارون فقال له الله ما هذا يا محب مما تصنع من السحر واعزل قارون موسى باتساعه

ووجه جود وجاهد
سورة كهن
تو بستم كهن

وهاراندر محمود بن عمر بن خشرى در كشاف گفته قارون اسم اعجمى مثل هارون
ولم يصرف للجهة والتعريف ولو كان فاعولا من قرن لا تصرف في قيل معنى كونه
من قومه انه آمن به وقيل كان اسرائيليا ابن عم لموسى هو قارون بن يهر
بن فاهث بن لاوى بن يعقوب بن موسى بن عمران بن فاهث وقيل كان مو
ابن اخيه وكان يسمى المنور بحسن صورته قال اذا كانت النبوة لموسى المذبح
والقربان الى هرون غالى وردى الله لما جاؤهم موسى اليهم وصارت الرسالة
والجيرة لهرود بن قربان بن يكون راسا فيهم وكان قربان الى موسى فجعله
موسى الى اخيه وجد قارون في نفسه وحدهما فقال لموسى الامر لكما وليست
علي شئ الى متى صبر قال موسى هذا صنع الله قال الله لا اصدقك حتى تأت
بآية فامرهم ساء بنى اسرائيل ان يجي كل واحد ببصاة فخرمها والقاهها في القبة
التي كان الوحي ينزل عليه فيها وكانوا يجرسون عصيهم بالليل فاصبحوا اذا
بصاهرون تحزوها وهاورقا خضرو كانت من شجر اللوز فقال قارون ما هو
يا عجب ما تصنع من التحرف فبغى عليهم من البغى وهو الظلم والبوسه ومن محمد عمادى
در ارشاد العقل السليم گفته ان قارون كان من قوم موسى كان ابن عمه يصهر بن
فاهث بن لاوى بن يعقوب عليه السلام وموسى عليه السلام ابن عمران
بن فاهث وقيل كان موسى عليه السلام ابن اخيه وكان يسمى المنور بحسن
صورته وقيل كان اقرب بنى اسرائيل للتوراة ولكنه نافع كما نافع السمرى
وقال اذا كانت النبوة لموسى والمذبح والقربان لهرود غالى وردى الله
لما جاؤهم موسى عليه السلام اليهم وصارت الرسالة والجيرة والقربان

صارت الجيرة لهرود بن قارون
ويكون راسا فيهم ذلك الوقت
من الكشاف
فصل في بيان
اختلاف اصناف
سائر اصناف
فصل في الكشاف

لهون وجل قارون في نفسه وحدهما فقال موسى لهما انا انا
الى موسى انا قال موسى عليه السلام هذا صنع الله فقال لا اصدقك حتى تأتيني
بآية فامروا بني اسرائيل ان يجمع كل واحد حصاة فخرها والقاحلة
القبلة التي كان الوحي ينزل اليه فيها فكانوا يحرسون عصي موسى بالليل فاجروا
بعضهمون تحت زورها ووق الخضر فقال قارون ما هو يا عجب مما تصنع من السحر
ومحمد بن احمد شريفي خطيب در سراج منير گفته روى اهل الاخبار ان قارون كان
اعلم بني اسرائيل بعد موسى وظهرت اجماعهم واعناهم وكان حسن الصوت قوي
وطغى كان اول طغيانه وعصيانه ان الله تعالى اوحى الى موسى ان يامرهم
ان يعلتوا في ارجيتهم خيوطا ربعة في كل طرف خيطا اخضر كلون السماء
يذكرون اذا نظروا اليها السماء ويعلمون ان منزل منها كلامي فقال موسى
عليه السلام يا رب افلا تأمرهم ان يجعلوا ارجيتهم كلها اخضر افان بني
اسرائيل يخف هذه الخيوط فقال الله تعالى يا موسى ان الصغير من امرى
ليس بصغير فان لم يطيعون في الامر الصغير لم يطيعوني في الامر الكبير فعلم
موسى عليه السلام وقال ان الله تعالى يامرهم ان تعلقوا في ارجيتكم خيوطا
خضر كلون السماء لكي تذكروا ربكم اذا راى قوه فافعل بنو اسرائيل ما امرهم
به واستكبر قارون ولم يفعل قال فما فعل هذا لا ريب بعبيد هم لكي
يخبروا عن غيرهم وكان هذا بدء عصيانهم وبقي مولد قطع الله تعالى
اسرائيل البحر فغرق فرعون جعل الكهنة طهرون عليه الصلوة والسلام
فصلت له النبوة والهيوة وكان له القربان والذبح وكان موسى عليه السلام

سورة قصص
ركن من اركان التفسير

الرسالة فوجد قارون لذلك في نفسه فقال يا موسى لك الرسالة ولهمون
الخبورة ولست في شيء لا اصبر ان اعدى هذا فقال ^{صنعت} موسى عليه السلام والله ما
ذلك لهمون بل الله تكلم بها فقال قارون والله لا اصبرك حتى ترى
بيانه فجمع موسى عليه السلام رؤسا بني اسرائيل وامرهم ان يجمع كل رجل
منهم بعضا فجاءوا بها فخرمها والقاهها موسى عليه السلام في قبة لكان
يعبد الله تكافيا وكان ذلك بامر الله تعالى وودعها موسى عليه السلام
ان يركبهم بيان ذلك فالتوهمون عصيتهم فاصبحت عصاهمون عليه السلام
وقد اهتز لها ورق اخضر وكانت من شجر اللوز فقال ^{صنعت} موسى عليه السلام قارون
الان ترى ما صنع لهمون فقال والله ما هذا يا عجبا ما صنع من السحر فاعتزل
قارون ومعه ناس كثير وولى لهمون عليه السلام الخبورة وهي رئاسة
المنع والقربان وكانت بنو اسرائيل ياتون بمهديا لهم الى لهمون عليه السلام
فيضعها في المنع وتنزل نار من السماء فتاكلها واعتزل قارون باتباعه و
كان كثير المال والتبع من بني اسرائيل فكان لا ياتي موسى عليه السلام ولا يجا
وامحمد بن محمد بن ابراهيم ثعلبي درع السكفة قالوا فلما قطع ^{صنعت} موسى ببني اسرائيل
جعلت الخبورة وهي رئاسة المنع وبيت القربان لهارون وكان بنو اسرائيل
ياتون بمهديهم فيدفعونه الى هارون فيضعهم على المنع فتقرل نار من السماء
فتاكلهم فوجد قارون في نفسه من ذلك واتي موسى وقال له يا موسى لك
الرياسة والرسالة وهارون الخبورة ولست انا في شيء من ذلك وانا اقر
التوراة منك لا اصبر على هذا فقال ^{صنعت} موسى والله ما جعلتها انا في لهمون

ص ۲۳
باب في قصة قارون
عنه ربه من مجلس درویش

بأن الله جعلها له فقال له قارون في الله لا صدقه في ذلك حتى ترى بيانه قال
فجمع موسى وسام بنى اسرائيل وقال ها تو اعصيتكم فمن اصيحت عصاه خضرافه
الحق بالخبر فجمعوا العصا وجاءوا بها وكتب كل واحد اسم على عصاه فخرهم
والفقاها في القبة التي كان يعبد الله فيها وجعلوا يهينون عصي موسى حتى اصبحوا
فاصبحت عصاهرون قد اهتزها ورقا خضر وكانت من شجر اللوز
فقال موسى يا قارون ترى هذا من فعله فقال قارون في الله ما هذا يا عجب
فما تضع السحرة وذهب قارون مغاضبا واعتزل موسى باتباعه وجعل
موسى يلازمه للقرابة التي بينهما وهو يؤذيه في كل وقت ولا يزيد في كل وقت
الا اعتوا وتجبوا ومخالفة ومعاداة موسى حتى اتاه بنى حار وجعلوا يهينون
الذهب الاحمر وضرب على جدرانها صفائح الذهب كان للامم من بنى اسرائيل
يغدون عليه ويروون فيطعمهم الطعام ويهدئون به وبضاكونه وعلامة
محمود بن احمد يعني شارح صحيح بخاري در عقدا بجلن گفته وقد كانت قبة الزمان
هذه مع بنى اسرائيل في النية فيصلون اليها وهي قبلتهم وكعبتهم وامامهم
كليم موسى عليه السلام ويقدم القربان هرون عليه السلام فلما مات
هرون ثم موسى استمرت ابنا هرون فيما كان يليها بهم في القربان وهو
في حال كان وقام باعباء النبوة بعد موسى عليه السلام وتدير الامم بعده
فتاه يوشع بن نون كما ذكره ان شاء الله تعالى ولو لم يكن من امره معاصر الانبياء
ولا كلاباس بان يخلص وليا لله بخصا لكان يسمى ان هرون فاولاده
كانوا من خصصين بامور كثيرة من خدمة قبة الشهادة وما يتعلق بها

الشيخ والسادس
والثلاثون من فصل
في قصة موسى
عليه السلام
في القبة
التي كان يعبد الله فيها
وجعلوا يهينون عصي موسى
حتى اصبحوا
فاصبحت عصاهرون
قد اهتزها ورقا خضر
وكانت من شجر اللوز
فقال موسى يا قارون
ترى هذا من فعله
فقال قارون في الله
ما هذا يا عجب
فما تضع السحرة
وذهب قارون مغاضبا
واعتزل موسى باتباعه
وجعل موسى يلازمه
للقربة التي بينهما
وهو يؤذيه في كل وقت
ولا يزيد في كل وقت
الا اعتوا وتجبوا
ومخالفة ومعاداة
موسى حتى اتاه بنى
حار وجعلوا يهينون
الذهب الاحمر
وضرب على جدرانها
صفائح الذهب
كان للامم من بنى
اسرائيل يغدون عليه
ويروون فيطعمهم
الطعام ويهدئون به
وبضاكونه وعلامة
محمود بن احمد
يعني شارح صحيح
بخاري در عقدا
بجلن گفته
وقد كانت قبة
الزمان هذه
مع بنى اسرائيل
في النية
فصلون اليها
وهي قبلتهم
وكعبتهم
وامامهم
كليم موسى
عليه السلام
ويقدم القربان
هرون عليه السلام
فلما مات هرون
ثم موسى
استمرت ابنا
هرون فيما كان
يليها بهم في
القربان وهو في
حال كان وقام
باعباء النبوة
بعد موسى عليه
السلام وتدير
الامم بعده فتاه
يوشع بن نون
كما ذكره ان شاء
الله تعالى ولو
لم يكن من امره
معاصر الانبياء
ولا كلاباس بان
يخلص وليا لله
بخصا لكان
يسمى ان هرون
فاولاده كانوا
من خصصين
بامور كثيرة
من خدمة قبة
الشهادة وما
يتعلق بها

وما كانت هذه الامور جلتة ليدركها الاخرين فضلا عن غيرهم من الرسل
وبما انما حصل من علمه كتاب مختصر في اخلاص البشر كقصة فحساس بن العليزاد بن روهان
بن عمران كالكاب بن يوفنا وكان فحساس هو الامام وكان كالكاب يحكم بني سمر
وعمر بن خلف المعروف بابن الوردي زمتة المختصر گفته وبعد يوشع قام بتدبيرهم
فحساس بن العليزاد بن هارون بن عمران وكالكاب بن يوفنا وكان فيهما
هو الامام وهو من سبط يهوذا وكان كالكاب يحكم وعيني در عقدا كمان گفته
فصل في قصة فحساس بن العاد بن هرون وفي امراته قيل انما ملك بعد كالكاب
فحساس ثلثين سنة وعوالذي خذ مصاحف موسى عليه السلام فجعلها
في خاية من فحاس ورضعها وسد لها وان بها حجرة بيت المقدس التي
بلغت الخاية ثم دبر امير بني اسرائيل جماعة حتى قام حزقيال وفي تاريخ النور
بعد وفاة يوشع قام بتدبير بني اسرائيل فحساس بن العاد وكالكاب بن يوفنا
كان فحساس هو الامام وهو من سبط يهوذا وكان كالكاب يحكم بني سمر
والفداد كتاب المختصر گفته عالي الكاهن فاصل الكاهن في لغته سركوهن ومعناه
امام وكان عالي المذكور جلاصا كافد بربني اسرائيل اربعين سنة وكان
روما واولي ثانيا وخمين سنة فيكون مدة عمره ثانيا وتسعين سنة وفي
ال سنة من ولايته ولد شموي النبي بقرية على باب القدس يقال لها شيلو
في السنة الثالثة والعشرين من ولايته عالي المذكور ولد داود النبي
عليه السلام فيكون وفاة عالي المذكور في اواخر سنة اثنتين وثمانين واربعمائة
فأقام موسى عالي بعين عملة على وزن فاعل وابن الوردي ورتمة المختصر گفته

[illegible]

۱۰۰

۲۶
ص ۲۶
نشان سابق

١٢٠

من کتب معتبره

مقام فخر عالی الکامن محمد صالح من ولد اثنا عشر بن هارون بن محمد
 الکامن که امام دوازدهم در چهارصد و پنجاه و یک ساله و در سال اول ثانی و در سال
 سنه فخره ثانی و در سنه فخره ثانی و در سنه فخره ثانی و در سنه فخره ثانی
 بقریه شیلو علی باب القدس فی الثالثه و العشرین من کایه عالی ولد داود
 علیه السلام وفاته عالی فی و آخر سنه اثنین و ثمانین و اربع مائه لوفاة
 باجله بعد ثبوت امامت حضرت بارون علیه السلام و ثبوت امامت اولاد حضرت
 پاره از عقل و فهم و دین و حیا و خوف از خدا و خلق داشته باشد تشکیک نمی کنند در
 ثبوت امامت بر جناب امیر المومنین و حسین علیه السلام و دلایل عموم منازل که سابقا
 گذشته برای اثبات این مرام کافی است و همچنین افاده شاه ولی الله در الزامه الحضا که از ان
 لزوم حمل تشبیه بر منازل مشهوره ثابت می شود و هم افاده محاطه از ان وضوح که حمل
 تشبیه در حدیث منزلت تشبیه کامل لازم و واجب و تشبیهی که در کلام رسول صلی الله
 علیه و آله و سلم واقع شود آنرا بر تشبیه ناقص حمل کردن کمال بی دینانی است و العباد
 برای ايضاح و تفریر مطلوب وافی لکن در دلیل آنی که دلیل سوم است بحکایت المنان حسن
 توفیق و لطف تسدیده بوحی رب منعم ثابت می نمایم که حدیث منزلت محمول بر عموم
 منازل است و با مخصوص ثبوت حصول اوصاف اولاد حضرت بارون بر این
 علیها السلام دلیل سوم آنکه حدیث منزلت از احادیث قدسیه است که
 حضرت جبرئیل علیه السلام وقت ولادت با سعادت حضرت امام حسن و هم وقت
 ولادت با سعادت حضرت امام حسین علیه السلام بعد از ای تمییز و مبارکباد
 بخداست سرور انبیای امجاد صلی الله علیه و آله الی یوم التنازه از جانب ت اهل

دلیل سوم تبلیغ حضرت جعفر بن محمد در وقت ظهور حسین
و قضا این حسین با اسم شمس و جعفر بارون ۳۴۷

تبلیغ آن فرموده بیانش آنکه هرگاه جناب امام حسن علیه السلام متولد شد حضرت جعفر بن
علیه السلام بر جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم فرود آمد و گفت که ای محمد
پروردگار تو میخواهد ترا سلام و میفرماید بگو که علی از تو بمنزل بارون از موسی است لیکن
نیست نهی بعد تو پس مسمی کن پسر خود را بنام پسر بارون همچنین این وحی را وقت ولادت
حضرت امام حسین علیه السلام رسانیده و اکابر صره و حذاق و اساطین مشهورین
فی الاتفاق این معنی را روایت کرده اند مثل عبدالملک بن محمد الواعظ الخ کوفی
ما محمد بن عبد الله بن محمد الطهری و شهاب الدین بن شمس الدین الدولتا بادی
و حسین بن محمد الیاری که ملک العلما شهاب الدین الدولتا بادی که جلالت فضل او
از اخبار الانهار و بحر المهران بمقامه سعید در ما بعد الشارح کما خواهی فهمیدی و
بصری فاضل رشید و الفضل از علما علی السنت قدما و ائمة معتبرین ایشانست
در کتاب هدایة السعد که در صدر آن تصریح کرده که آن سال معتبر و فضال است از
درون سید که یحیی الحق و یبطل الباطل و لو که الکافرون و از شبه و اعتراض
و باعقاد قریب باشد و مرکب است باقوال سلف و مقبول اراعی خلف و بیان روایت
و نیز تصریح که آن سال همیون و فضال است و تفسیر شاهی از آن نقلها می آرد و در
تاسع گفته الجولة السادسة عشر فی عن اولاد فاطمة علیها السلام باسماهم
من الله تعالى فی شرف النبوة روی جابر بن عبد الله صلوات فاطمة الحسن
قالت لعلی ستمه قال ما لی ان اسبق باسمه من رسول الله صلی الله علیه و سلم
تقرأت للنبی صلی الله علیه و سلم ما قاله عنی رضی الله عنه فقال النبی
صلی الله علیه و سلم ما لی ان اسبق باسمه من رسول الله صلی الله علیه و سلم

الحفظ من کتب خیر المجلدات

ص ۱۰۰

علیه السلام از مولد محمد بن فاطم الطیبه و عنه و قل له ان علیاً منک بمنزله
 مارون من مکتوم فسمه باسم ابن هارون فخط جبرئیل قنناً عن الله تعالى
 ثم قال ان الله يا ابراهان تسميه باسم ابن هارون قال ما كان اسمه قال خير قال
 لسان عن ابی قال فسمها الحسين فاولاد الحسن علیه السلام في احوال الله تعالى
 ابی جبرئیل انه ولد ل محمد بن فاطم الطیبه و عنه و قل له ان علیاً منک
 بمنزله هارون من مکتوم فسمه باسم ابن هارون فخط جبرئیل قنناً عن الله تعالى
 ثم قال ان الله يا ابراهان تسميه باسم ابن هارون قال ما كان اسمه قال
 شير فقال لسان عن ابی قال فسمها الحسين فسماء الحسين ترجمه حاصل هارون حسن
 و حسین رضی الله عنهما تولد شد ند فاطمه مرثاء علی را گفت ای علی ایشان را نام
 بکن گفت چه جمال مرا از مصطفی است گفت کنم فاطمه پیش تخت رسالت عرض داشت
 که علی چنین میگوید فرمود چه شده است مرا که سبقت کنم از حضرت عزت پس حضرت
 عزت جبرئیل فرستاد بعد از سلام مبارک یاد رسانید گفت ای محمد علی را برادر است بنام
 هارون از نوهی نام ایشان نام فرزند این هارون کن که پسر هارون یکی را شبر و دیگری را هارون
 مصطفی فرمود ای جبرئیل این نام از کجاست و مرا بیان حریف فرمود که شبر را عربی حسن
 و از شبر حسین تا عالمیان بگرممت و حرمت ایشان شناسد کسی که حضرت تقدس
 خود نام دهد ای بچه عزت و شمت بشه و علیه قول الشاعر در گزین باید از شیخ
 بر جان با مناغب شبر نوشته اند خداوند تعالی بر امای ظهار کر است ایشان را فرمود که
 نهاد چنانچه یحیی بن یسیر را نام نهاد بقوله لا نبشركم بغلام اسمه یحیی بن یسیر
 الظنون مذکور است شرف المصطفی لابی الفرج علی بن عبد الرحمن المعز و

در این سوخته باغ خضر جبرئیل خدمت مرآت را و وفات یافت

در این سوخته باغ خضر جبرئیل خدمت مرآت را و وفات یافت

والمسألة الثانية في معرفة ما كان عليه حاله في سنة سبع وتسعين وخمسمائة ولأنه سعيد بن جابر
 قال في تاريخه في سنة سبع وتسعين وخمسمائة قال كان في سنة سبع وتسعين وخمسمائة
 قال في تاريخه في سنة سبع وتسعين وخمسمائة

في الجورس المتوفى سنة سبع وتسعين وخمسمائة ولأنه سعيد بن جابر
 أبو سعيد عبد الملك بن محمد النيسابوري الخرجي كوشى المتوفى سنة ست وأربع مائة
 وهذا الكتاب من مجلدات ونيز من كشف الغنون كفته شرف النبوة من كتب الخط
 كاتبي سعيد عبد الله بن أبي عثمان محمد الواعظ الخرجي كوشى المأذ ذكوة كداس
 هذا في العشرة عبد الكريم بن محمد سمعان ونسبت خبر شى كفته وأما عبد الملك
 بن أبي عثمان محمد بن إبراهيم الواعظ الخرجي كوشى من أهل نيسابور كاتبي أما
 في هذا المال الصالح وأعمال الخير والقيام بمصالح الناس أيضا لنفعهم
 مع ببلدة أبا عمرو بن محمد أسلم جماعة كثيرة سواهم ورجل إلى العراق والحجاز
 وديار مصر وادر الشيوخ وصنف التصانيف المفيدة وذكره أبو الفضل
 محمد بن طاهر المقدس فقال في سعاد الخرجي كوشى يقال بالكاف بالفارسية
 منسوب إلى قرية تحسان قال المقدس في هذا في خالقاء بسكة خوخوش ولا
 أدري أبو سعيد هذا نسبة هذه السكة أو السكة نسبة إلى سعيد توفى
 في جمادى الأولى سنة سبع وأربع مائة ونيز سمعنا من أنساب كفته الخرجي كوشى كفته
 الخاء المعجمة وسكون الزاء وخم الكاف وفي آخرها الشين هذه النسبة إلى
 خرجوش هي سكة نيسابور كبيرة كان بها جماعة من المشاهير مثل أبي سعيد
 عبد الملك بن أبي عثمان محمد بن إبراهيم الخرجي كوشى المأذ ذكوة كداس
 أعمال البر والخير وكان عالما زاهدا فاضلا رجل إلى العراق والحجاز وديار مصر
 وادر العلماء والشيوخ وصنف التصانيف المفيدة مع القاضي أبا محمد محمد بن
 منصور بن عبد الملك الخرجي كوشى المأذ ذكوة كداس

هذا الكتاب من مجلدات ونيز من كشف الغنون كفته شرف النبوة من كتب الخط

سنة

بعد وفاته محمد بن عبد الرحمن بن محمد الفارسي الشيرازي صاحب كتاب الاقناب در
سبع واربعمائة گفته قلت فيها مات ببغداد ابو عبد الله محمد بن محمد بن يوسف
دوست الغلاف البزاز وكان على من حفظه مع محمد بن جعفر الميطري وشيخ
نيسابور الواعظ ابو سعد عبد الملك بن ابي عثمان الخركوشي الزاهد صاحب التفسير
والتصانيف علي بن محمد المعروف بابن الاثير وداود بن سنان واربعمائة گفته وفيها مات
عبد الملك بن ابي عثمان الخركوشي الواعظ النيسابوري كان صاحب اخيرا وكان
افضل محمد بن سبكتكين يقوم وبتقنيه وكان محمود قد قسط على نيسابور بال
يا خذ له مني فقال له الخركوشي بلغني انك تكذب للناس ضاق صدره فقال
وكيف قال بلغني انك تاخذ الاموال الصعاء وهذه اكمية فترك القسط واطلقة
وشيخ جمال الدين عبد الرحيم بن حسن الاسودر طبقات شافعية گفته ابو سعد عبد الملك
بن ابي عثمان محمد بن ابواحمد الخركوشي بنجد معجمة مفتوحة وراء محلة ساكنة
وكان مغمومة وشين معجمة وخرقوش سكة نيسابور الا سناد الكامل الزاهد
الزاهد الواعظ من افاد خراسان تفقه على ابي الحسن المرحوم مع هراسان و
عراق فرخج الى الجواز وجاور بمكة ثم رجع الى خراسان وترك الجا لاولي الزهد
والعمل وكان يعمل القلائد يامر ببيعها بجميت لا يدرك انعام من صنعه وياكل
من كسب يده وبنى مدرسة وبيمارستان صنف كتب كثيرة سائرة في
البلاد قال حاكم لم ارا جمع منه للعلم والزهد والتواضع والارشاد الى الله تعالى
وتوفي بنيسابور في جمادى الاولى سنة سبع واربعمائة بعد ملاحظة ابن عيارت
على هدمي شود که خرگوشی از نبلای شاهیرو وعلای تجارت و علم از یاد و فضل نقد بود

کبر جلت عراق و حجاز و دیار مصر فاضله گزیده و بخدمت اعظم علما و مشیخ رسیده
و تصانیف مفیده و تالیفات سدیدة بقالب تالیف پیچیده و سلسله سماع
از کابر محدثین و افاده امثال متقدمین و انجمنه و در حدیث سن و غضا ضمت
غصن بخت فاضل کرده و نهانستند از مجربین و عباد صالحین برگزیده تا آنکه حق تعالی
او را برزخ عم الشان خلف متقدمین از عباد مجتهدین و زما و منقطعین گردانیده و بجا آورد
حرم الهی بهم مشرف شده و در بحالت کجاست هم مصاحبت عباد صالحین و سماع
حدیث عباد قاطنین و واریدین مشغولی بود و بعد از آن به عباد انصاف و بسوی خود
اصیل الطالع کرد و بیت خود را ملایمت خود مشرف ساخت و منزلت نفس مال برای مستحق
ان غیا و فقر و منقطع الطریق و القادشان از عذاب حریق پر داشتند که آنرا جامع ادراک
حدیث نوشته سلطان المذنبه و این مصنفات در باب مساجد ساز و دوازده و بیست و نه
الحاکم که یکی از علامه اوست گفته که ندیدم هیچ جامع تری از حدیثی علم و نه در توافع و انما
بسیاری که ایتامی زیاده کنند البته او را توفیق و سعاد کند ما با بایام او و حافظ
محمد بن محمد بن انصر المذنبه که شب الیبر طبری روایات بسیار خود در ریاض الاثر
جای نقل میکند و صاحب صواق و خود شام صاحب هم بعض روایات او را بخرید
قل لا اله الا الله فی تقریبی مسند ساخته دست بر آن انداخته اند علی بن نقی
وسیله التعبدین الی متابعت سید المرسلین که در کشف الظنون بهم ذکر آن مؤید می آید و خروج
بن عبدالله قال لما ولدت فاطمة الحسنی قالت لعن الله من قال ما کنتم لا تسلمون
رسول الله صلى الله عليه وسلم ثم اخبر النبي صلى الله عليه وسلم فقال ما کنتم
اسبقوا سماء بنی خنوخ فاحی الله جل جلاله الی جبرئیل انه قد ولد محمد

در این کتاب از حدیثی است که در کتابهای دیگر آمده است و این حدیث در کتابهای دیگر آمده است

در این کتاب

النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال صلى الله عليه وآله وسلم يا أسماء ما لي بئني قد
 اليه في خرقة صفراء فرمى بها النبي صلى الله عليه وآله وسلم وقال للنبي صلى الله عليه
 وآله وسلم يا أسماء الرأع هذا ليكر أني تلقوا المولود في خرقة صفراء خلفته في خرقة
 بيضاء ودفعته اليه صلى الله عليه وآله وسلم فأذن في ذنه اليمنى أقام في اليسرى
 ثم قال لعلي عليه السلام باني شئ سميت ابني هذا قال علي عليه السلام ما كنت لا
 باسمه يا رسول الله وقد كنت أحب أن اسميه حريفا فقال النبي صلى الله عليه وآله وسلم
 وأنا لا اسبق باسمه ربي عروجل فحبط جبرئيل عليه السلام فقال يا محمد اعد
 الأعراس اقرأ السلام ويقول على منك بمنزلة هارون من موسى ولا ينبغي بعدك
 ختم ابنك هذا باسم ابن هارون فقال النبي صلى الله عليه وآله وسلم ما اسم
 ابن هارون يا جبرئيل فقال شبر فقال النبي صلى الله عليه وآله وسلم لكأنني
 قال سمى الحسن قالت أسماء فسماها الحسن فلما كان يوم سابغة عن عنه النبي
 صلى الله عليه وآله وسلم بكوشين أم الحين فاعطى القابلة في ذكبه خلق رأسه
 وتصديق يوزن شعرا وقد فاطمة رأسه بالخلق ثم قال يا أسماء الدم فعل الجاهل
 قالت أسماء فلما كان بعد حول مني لد الحسن عليه السلام ولد الحسن
 عليه السلام اگر کسی اندک تا بل و تبریکار بررد و عصبیت عناد را بکنار گزارد و انصاف
 و حیا را طرح نظر و اندر و قطع او و حتمایز او بعد ملا حظت این حدیث شریف واضح میگردد که در مد
 این حدیث منزلت اثبات کل منافع و جمیع مراتب پادشاهی برای جناب امیرالمومنین علیه السلام
 نیز که حق تعالی و روحی اقدس خود حضرت جبرئیل را امر فرمود که بنی بست جناب ساجد
 علیه السلام و آنکه و سلم عرض نماید که علی از تو بمنزله هارون از موسی است پس سمی کن

[illegible]

انقلابه فقه كبرى
فصل الجليله واعظم
بالحق وقال الله
شروه ورثاؤه
انسه فلهذا في الجليله
كبرى كبرى
فصل الجليله واعظم
انقلابه فقه كبرى

پس علی را بنام پسر یارون و ابن بن ارشاد واضح گشت که بدین جناب امیر المومنین علیه السلام
از جناب سالتاب صلوات الله علیه آمد و سلم منزل یارون از حضرت موافقتی قسمیه اولاد
جناب امیر المومنین علیه السلام با سایر اولاد حضرت یارون علیه السلام بوده پس یارون
آنحضرت بمنزل حضرت یارون موافقتی حصول اوصاف حضرت یارون در آن حضرت با آنحضرت
خواهد بود پس واجب است که آنحضرت مثل حضرت یارون اعلم و افضل و اشرف اکرم امت معصوم
از خطا و زلل و معاصی و ذنوب و واجب الاتباع و لانهم الامثال و متهم الاقلیاد و محظوظ رالمخالفه
باشد و حسین علیه السلام هم مثل پدر و پسر حضرت یارون علیه السلام امام و واجب الطاعت
باشد و بعد از آنکه و المنه که از ملاحظه این حدیث شریف ثابت شد که حسب محلی که این حدیث
و فطاعت جزافات مزعوبات و تحمیلات حضرات سنی که حدیث منزلت محمول بر منزلت
معصوم یعنی خلافت جزئیه نقطه است و دلالت بر تفصیل نیستی کند و همچنین نهایت قبح و
و غایت فصاحت و خلافت بقوات امور و ابن تمیمه و امثال شان که این حدیث شریف را
دلیل نقص عیب و طعن و ریب گردانند باقصی الغایه ظاهری شود و اعجاب که در سر
این خرافات و سوق این محمل از خلف و معاصی و با خالق کائنات هم سبب لانه برداشتن
و اصل احیاء و شرم را از حق تعالی بردارند و عجب است که شایع صاحب هم با آنهم مهارت
و توجیه نظری بر این حدیث شریف امثال ابن ابی اسیرم ظریفی و الزام کذب بر کلام معصوم
صوت اراده عموم منازل باز می افتد اما بقوات امور و خرافات این تمیمه غایب
و امثال شان پس نهایت شاعت و فطاحت این غایت قبح و فصاحت آن بعد سماع
این حدیث شریف امثال آن باقصی مراتب تلوی و وضع می رسد و بعد از آنکه علی نوک
و محب مانند که در بعض طرق این حدیث شریف با خصله منقول است محب الدین طبرانی

در حدیث شریف

ص ۱۵۲
الفصل السادس من الباب الرابع من القسم الثاني من فصول الكتاب

در ریاض النضر گفته ذکر اخبار جبرئیل عن الله تعالی ان علیاً من النبی صلی الله
علیه وسلم منزلة هارون من موسی عن اسماء بنت عمیس قالت هیط جبرئیل
علیه السلام علی النبی صلی الله علیه وسلم فقال یا محمد ان یتلک یقرئک السلام
و یقول لک علی منک بمنزلة هارون من موسی لکن لا نبی بعدک خریجه الامام
بن موسی الرضا و در ذخایر العقبی گفته و عنی ای عن اسماء بنت عمیس قال هیط
جبرئیل علیه السلام علی النبی صلی الله علیه وسلم و قال یا محمد ان یتلک
یقرئک السلام و یقول لک علی منک بمنزلة هارون من موسی لکن لا نبی بعدک
خریجه الامام علی بن موسی الرضا و شباه باله بن احمد و توضیح الدلائل علی فرضه و اقتضا
الله گفته و عنی ای عن اسماء بنت عمیس رضی الله تعالی عنها قالت هیط جبرئیل علی
الصلوة علیه و السلام و قال یا محمد ان یتلک یقرئک السلام و یقول لک علی منک
بمنزلة هارون من موسی لکن لا نبی بعدک و الا الطبری قال خریجه الامام
علی بن موسی الرضا و ایرایم بن عبد الله بن شافع در کتاب الاکتفاء فی فضل الاربعه
الخلفا گفته عن اسماء بنت عمیس رضی الله عنها قال هیط جبرئیل علیه السلام
فقال یا محمد ان یتلک یقرئک السلام و یقول لک علی منک بمنزلة هارون
من موسی لکن لا نبی بعدک خریجه الامام علی بن موسی الرضا فی مسنده
ان یروى و ایبت ظاهری شود که حضرت جبرئیل علیه السلام بر جناب سالتاب صلی الله علیه
و آله و سلم فرود آمد و تبلیغ تحمیه سلام از جانب ملک هلام نمود و بیان کرد که حق تعالی
می فرماید که علی از تو بمنزله هارون از موسی است لکن نبی بعد تو و چون قریب به عت
اوجا آن در حدیث منزلت وقت غرور و تبوک می نمودند درین جا مفقود است لابد که

ص ۱۵۲
و ذکر از حضرت اسماء بنت عمیس
منزلة هارون من موسی
السلام و یقرئک السلام
بن موسی الرضا و شباه باله بن احمد و توضیح الدلائل علی فرضه و اقتضا
الله

ص ۱۵۲
الاب الثالث
والعشرون من
القسم الثاني

ص ۱۵۲
الاب السادس
المن النبی جبرئیل علیه السلام
من موسی

حدیث منزلت که حضرت جبرئیل از جانب رب جلیل تبلیغ آن کرده محمول بر منزلت علم الاکرام
 تمام باشد دلیل چهارم آنکه بلا شک و ارتباب و اعتراض و استعجال و اختفا و اضمحلال ظاهر
 که حضرت یارون علیه السلام با بلا شبه و ریب حضرت امیر المؤمنین علیه السلام هم معصوم
 باشد و با وجود معصوم خلافت غیر معصوم امکانی ندارد و هر چند عصمت حضرت یارون
 علیه السلام از مزید موضوع عیان محتاج دلیل و برهان نیست لکن بر ارض بحاج و موارات
 از باب بیخ و بنا و ات بعض نصوحات کابر قوم ذکر می شود سابقا شنیدیم که قمری
 در تفسیر کیه و اخلافتی قومی اصح گفته فان قبل لما کان هارون نبیا و النبی لا یفعل
 الا الاصلاح فکیف و صاه بالاصلاح قلنا المقصود من هذا الامر التاکید
 کقولہ و لکن یطعن قلبی و الله اعلم و نظام تیسامور می خواند الفرقان در تفسیر آیه گفته
 و انما وصاه بالاصلاح تاکید و اطمینان و الا فالنبی لا یفعل الا الاصلاح محمد بن
 احمد شریقی خطیب مدسج نیز گفته فان قبل لما کان هارون نبیا و النبی لا یفعل
 الا الاصلاح فکیف و صوالیه بالاصلاح احییان المقصود من هذا الامر
 التاکید کقول الخلیف و لکن یطعن قلبی بر گاه حسب افاده شاه ولی احمد در ازاله کفها
 تشبیه در حدیث منزلت محمول بر منازل مشهور و است و ظاهر است که بلا شبه از منازل
 مشهوره حضرت یارون علیه السلام عصمت است پس عصمت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
 هم ثابت و محقق باشد و نیز اعتراف خود مخاطب باین معنی که حمل تشبیه در کلام بر تشبیه
 ناقص کمال و یاستی و العیاذ بالله مثبت عصمت جناب امیر المؤمنین علیه السلام که اگر
 العیاذ بالله آنحضرت معصوم نباشد تشبیه ناقص بلکه ناقص خواهد بود و جمیع ادله که
 برای اثبات عموم منازل سابقا گفته مثبت منزلت عصمت بر حضرت امیر المؤمنین علیه السلام

معصوم بود و در کتب معتبره از ائمه اهل بیت و اولاد علی بن ابی طالب

در بیان احوال و احوال حضرت علی بن ابی طالب

و علامه و دبیرین همه دلالت حدیث منزلت بر عصمت جناب امیرالمومنین علیه السلام مندرج و واضح
و لایح و ظاہر و باہرست کہ حاوی محاسن مفاخر و معالی مولوی نظام الدین سہالی کہ از
اکابر و اعظم ائمہ شیعہ و ملاذ و بلجی اصغار و کبار این فرقه سنیہ است و عظمت و جلالک مزید
اعتقاد و شہاراد و در بلاد مشرقیہ ہند بشل غایت علو منزلہ و سمو مرتبہ نہایت اعتقاد و شہار
شاہ ولی امتد و در دیار مغربیہ ہندست باجای قادر علی الاطلاق استدلال بحدیث منزلت
بر عصمت حضرت امیرالمومنین علیہ السلام رخا لا نافع المعانیدین اللہام و تقریر بالمتکونین
الا غلٹ و تبکیت اللہا حدیث الطغام نمودہ بر اوت ساحت علیا آنحضرت از خطایکمال
اہتمام ثابت کردہ چنانچہ در کتاب صبح صادق شرح منار فرمودہ و قاضیہ قال الشیخ
ابن ہمام فی فتح القدر بعد ما اثبت عتق ام الولد و انعدم جواز تبعہا عن عدۃ
من الصحابۃ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم و بالاحادیث المرفوعہ مستفیضات الاجماع
علی بطلان البیع و ما یدل علی ثبوت خلافت و الاجماع ما اسندہ عبد الرزاق ان ابانا
محمد بن عمر عن ابی یوسف عن ابن سیرین عن عبیدۃ السطانی قال سمعت علیا یقول
اجتمع رایی و رای عمر فی امہات الاولاد ان لا یبعن ثمر رأیت بعدالی یبعن فقلت
فایک و رای عمر فی الجماعۃ احب الی من یرایک و حدیث فی الفرقۃ فصح علی رضی اللہ
تعالیٰ عنہ و اعلم ان جوع علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ یقتضی انہ یرئی اشتراط
القراض العصر فی تقریر الاجماع و المرجح خلافہ و لیس یجب فی ان لا یمیز المومنین
شأننا بعد اتباعہ ان یمیلوا الی دلیل مرجوح و رای مغسول مذهب مردود
فلو کان عدم الاشتراط اوضح لا کوضوح شمس النہار کیف یعمل ہوا لہ و قد
قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم انت منہ عزلة ہارون من موسی

ص
اشراق و کذا القراض
العصر لا یشترط من ہا
لا یراع

الان له لا بنی بعدی و اء الصیحان قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم اننا
دار الحکمة و علی بابها رواه الترمذی فالانقضاض هو الحق لا یقال ان الخلفاء
الثلاثة ایضا ابواب العلم و قد حکم عمر بامتناع البیع لان غایة ما فی الباب انها
تعارض المذهب ان امیر المومنین عمر افضل هو لا یقتضی ان یشترط ان لا یفصل
فی العلم ایضا و قد اثبت ان دار الحکمة فی الحکمة حکم ایزد عبارت ظاهرست که شان
جناب امیر المومنین علیه السلام ارفع و اعلى و برترست، از انکه انجناب باطل دلیل مرجوح
در این مفسول مذنب قول کرده و اینست که انجناب سیل فرماید بخیزی که خدا حق باشد
و حدیث منزلت و حدیث اثبات دار الحکمة دلالت بر تنعینی دارد و امریکه انجناب اختیار کند
بهمان حق است حکم انجناب صدیق است پس این عبارت بوجوده عذیه دلالت صریحه
می کند بر عصمت آنحضرت اول آنکه از این ظاهرست که شان آنحضرت بعیدست از انکه سیل
فرماید بکسو دلیل مرجوح هر گاه میل بهی و دلیل بعید از شان آنحضرت باشد بر عصمت آنحضرت
که نام مقام ارباب است دوم آنکه از این وضحتست که شان آنحضرت بعیدست از انکه سیل فرماید
برای مفسول پس هر گاه میل بهی مفسول در حق آنحضرت بعید باشد اختیار برای مفسول در حق
آنحضرت وجهی نداشته باشد و هو عین العصمة من الخطا و الله توفیق للصواب و الاصل
سوم آنکه از این وضحتست که شان آنحضرت بعیدست از انکه سیل فرماید بذهیب مرد و دل پس بعید
سیل آنحضرت بکسو مذنب مرد و دل مغیبه عصمت آنحضرت است از خطا و زلل و شبهت از و
صواب آنحضرت در قول و عمل و الله الصائن عن کل هذو و خطل چهارم آنکه از قول
فلو کان عدم الا شراط او فیه لا کو ضوح شمس النیها و کیف میل الیه و وضحت
که میلان آنحضرت بامر باطل و حکم ناصواب محال و باطل است و احتمال آن از حلیه صحت

در حق

عاطل بچشم انکار قول او و قد قال سوا الله صلى الله عليه و آله وسلم انت مني منزلة
 جبارون من مني صراحة و عصمت که حدیث منزلت لالت دارد عصمت جناب امیر مکتوبات
 علیه السلام از میلان بخط اوزلال بهرگاه آنحضرت از میلان بیست خط مصدوم باشد
 از اختیار و ایشار خط بالاولی حقا و جز ما مصدوم باشد ششم انکار قول او و قد قال سوا
 الله عليه و آله وسلم انا دار الحکمة و علی بابها الخ و عصمت که این حدیث شریف
 بهر لالت عبرت حضرت امیر المومنین علیه السلام از مخالفت صواب لزوم عدم مخالفت
 آنحضرت با عصمت و کتاب دارد و بقرآن که از قول او فالانقضاض هو الحق و عصمت که چون جبار
 امیر المومنین علیه السلام بهتقررا جماع انقضاض عصمت شرط نیست لهذا همین مذمت حق باشد
 پس معلوم شد که هر مذمت که از آنحضرت ثابت باشد حق مصدوم است و خلاصه آن بطلان و خلاف
 حق واقع پس عصمت آن حضرت کاشمیر فی رابعة اهل بیوایا شکار گردیده مدح علی بن ابی طالب
 ششم انکار قول او و قد ثبت انه دار الحکمة فالحکمة حکمة عصمت که هرگاه ثابت شد
 که حضرت امیر المومنین علیه السلام دار حکمت است پس حکمت حکم آنحضرت است یعنی هر آنچه آنحضرت بآن
 حکم فرماید آن عین حکمت است مصدوم و بوضع و خلاف آن خلاف حق است و بطلان واضح بهرگاه
 استلزام خروج ما نظام الدین محمد بن خضر از اثبات عصمت جناب امیر المومنین علیه السلام
 در یافتن و اخذ او عصمت آنحضرت با وجود عید و تعیین بعیت ملاحظه کردی حالا بعد
 از فاضل فخر و محامد زبیر و غلام علی بن سید روح بن سید روح المرحوم گفتند لا نظام الدین
 بر الملاحظه الدلیل الثبوتی السیاقی لم تقدم ذكره هو عالم بخبر و فاضل بحری
 سابق قهنتا القوی و الکتاب الفنون المدیسیة من علماء الزمان ختم بحسبیه
 حوزه حدس الشیخ علام نقشبند الکنهوی المذکور فی الاعلی و اخذ عنه بحسبیه

الكتب قواعده يد فاعلم الفراع ولقارم بلكنو وطوى مسافة عرو في شغل
التدريس والتصنيف انقضى اليه رياسة العلم في المغرب فلبس الخرقة عن الشيخ
عبد الرزاق البلسا المتوفى سنة ست وثلاثين مائة والف واخذ من الكتب
عن السيد عميل البلكرام المتوفى سنة اربع وستين مائة والف وهو من اجل
خلفاء الشيخ عبد الرزاق المذكور وانا دخلت لكونه في التاسع عشر من ذي الحجة
سنة ثمان اربعين مائة والف ولحقته بالملا نظام الدين على طريقة السلف
الصالحين كان يلزم من جيبه نور القدس في في التاسع من جمادى الاولى سنة
احدى وستين مائة والف من تواليه حاشية على شرح هداية الحكمة لشيخنا
الشيرازي شرح على مسطر الثبوت في اصول الفقه للملا محمد باقر الجباري المتفهم
ذكرة و مولوى الى امير بن جيب اسد و عدة الوسائل و ذكر مسند قطب الدين كفته
ومات مولانا عن اربعة ابناء و قلت بنات اكبرهم سنا ملاح محمد سعيد
ملاح محمد سعيد ثم ملا نظام الدين هو اجالهم قدرا و وارت ابية على ملاح
وز هادة و تقى ثم ملا محمد ضا و هو اصغرهم سنا و كانوا كلهم متفهمين
ولي الله و عدة الوسائل كفته و ملا نظام الدين قدس سره حسب خبر مولانا و لكننا استقامت
اكرفته بر جاده علم و فضل شسته بتدريس علوم شغل شدا انتشرت طيب راحة الله
والاكتناف و جاء كل طالب العلم لديه من كل جانب فصار ملجأ للعلماء و جاز
للفضلاء و رئيس المحققين مقدمة الاولين و الاخرين حسنة من حسنات
سيد المرسلين حبه الله تعالى و قدس سرارهم و افاض علينا بركته اللهم اجعلنا
على طريقته و تكلمت اقدا مناع على سنته برحمتك يا ارحم الراحمين نيروي الى الله

نور جوده

مرقته

در عمدة السائل گفته مولانا پشواوی عرفا متقاضی علما ملا نظام المیزه و القدرین محمد امده قفا
ابن ملا قطب الدین الشہید المذکور فیما سبق مولد شریف قصبہ سنالی ست و موطن آقا ش
بعد وفات و شہادت والد بزرگوارش قصبہ لکنو گویند بعد از آنکہ ہمہ ہندوگان تحصیل کرا
سنالی گذاشتہ بام بادشاہ مغفور عالمگیر در قصبہ لکنو اقامت گرفتند سن شریف قصبہ
پانزدہ ہندو باشند و کتاب شرح جامع در علم نجوم مطالعہ می نمود و از بسبب شہادت والد ماجد
و انتشار خویشاں برادران در اطراف صورت خواندن نحمدان محمد نبیستہ ناچار برای
تحصیل علوم دیگر دہ بار فتح چندی تحصیل کتب مختصات در قصبہ دیوا الفاق افتاد و چنان
بقصبہ ہائی گیر و اما مطولات در ستارہ من خدمت حافظان امدنارسی کہ محقق وقت و تلمیذ
والد بزرگوارش بود تحصیل کردہ و در صبر تحصیل کمال ساخت بعد از آن مراجعت وطن یعنی
نمودہ در قصبہ لکنو رجاءہ اسلا شستہ بتدریس علوم مشغول گشت و صار عو یفا مامہ
ذالذی الطولی فی العلوم العقلیة و النعلیة سید المتحققین من الاولین و الاخرین
رئیس المذہب و الفاضلین حتی سار کل طالب للعلم من الاوطان البعیدۃ الی
جنابہ المقدس و صار ملجأ الطلبة شیخ و فقیہ فی الحکمة و رئیس مانہ فی الاصول
و الفروع و لم یبق فی الدیار احد ممن لا ینسب الیہ بالتلمذ و ملئت الارض
من تلمیذ و تلمیذ تلمیذہ و صنف کثیرا من الکتاب المشغلة علی المسائل الدقیقة
مثل شرح مسلم الثبوت فی الاصول شرح فی الاصول شرح لکنار المسعی
بالصیح الصالح و الحاشیة علی شرح ہدایۃ لصد طلبہ الشیرازی تلمیذ
السید الباق و الحاشیة علی الشرح البازعۃ من تصانیف ملا محمد الجونفوری
و کتاب مناقب الرزاقیة و الشرح للرسالة المبارکیة الی غیر ذلک و لقی

که پیش یقیناً علیاً اقتضای راه و دعای مدعیانست رسول الله فی اعلاء کلمة الله
وکان لا یتکلم الا لیتام من القول لا یلبس الاختصاص الثیاب عضداً للضعفاء و قوة
للمساکین و هادی الخلیل امام عصره و حید و همة حسنة من حسنات سید المرسلین
شیخ الاخوان و الاخرین تلاً نور الولاية من غرته الغراء و تنور القلوب القاسية
من صحبتها العلیا وله طریقة و اقتداء بالشیخ الهادی الولی الحقیقی سید السادات
شاه عبدالوہاب المذکور فیما سبق قدس الله اسراره می آید که خدمت مولانا در
اولی شریک علوم عقلیه و نقلیه اشتغال میکرد و مذاقی از اعمال و کتابت را با او و کتب
تاریخیه بصحت بابرکت حضرت پیر مرشد هادی سید شاه عبدالوہاب با نسوی قدس سره
العزیز مشورت و تمیز فیض می یافت حاصلات نایده و ناشنیده بر قلب صافیش طاری
شده و بسبب بیعت شان در آمدن باریان با وی ملان خاطر بجانب کار و اواراد کثیر بود و در
مقام و اقتطاع از اهل دنیا شعار خود ساخته بلکه از مخالفت و موافقت بامر و مامور
باز از این پیش و خود بدولت و خدمت چندان قاضی و مدارا با اهل دول نکردی و هر که از اینها
مکلفات قدسی بجهت بزرگوار است که این همه در کرباست و هر کسی اهل لباس و طلب علم
و غیره مردم غیر می آمد بتواضع و تکریم چنانکه بایستی پیش آمدی خدمت چنانکه شایستی
بجا آوردی و خود مولوی صدیق حسن خان در کمال معلوم گفته ملا نظام الدین بن ملا خطیب
الستوبالوئی کان فاضلاً حیداً عارفاً بالفنون الدینیة و العلوم العقلیة و نقلیة
تلمذ علی الشیخ غلام نقشبند الکهموی و اقام بکهم و اشتغل بالتدوین و التألیف
و التبحر الیه ریاسة العلم فی بودیج الشیخ عبدالوہاب الیاسوی المتوفی
سنة ۱۰۳۴ و اخذ الفیوض من کثیرة عن السید اسماعیل البکواوی المتوفی سنة ۱۰۳۴ قال

السلام و اوجعت به فوجدته على طريقة السلف الصالحين وكان يلح من
 جينته نور القدر في في ساقوم من تصانيفه حاشية على شرح هداية
 الحكمة لفضل الدين الشيرازي شرح على مسلم الثبوت في اصول الفقهاء
 تقاد ليل يجمع تلكه علامه مخبر عادي جلال ميا فقيه ابو الحسن علي بن محمد المغازلي که جملة
 شان و رفعت مرتبت و علو منزلت لو ان انساب سمعنا ظاهرت و اکابر ائمه سنية استناد
 بروايت او می کنند در کتاب المناقب که نسخ عتیقه آن بخط عربی پیش ابن فاکار بلطف
 بی نهایت پروردگار حاضرست حدیثی طولانی بتضمن سید ابوالبابی بکر و عمر و عثمان و غیره
 آورده و در آن مذکورست که آنحضرت بجناب امیر المومنین علیه السلام ارشاد فرموده اسکن ظمرا
 مطمرا و نیز در آخر آن مذکورست و نفس فک و حال علی فوجدوا في انفسهم و تهين
 فضله عليهم و علی غیرهم من اصحاب النبي صلى الله عليه وسلم فقام خطيبا فقال
 ان جا لا يجدون في انفسهم ان اسكنت عليا في المجد و الله ما اخرجهم و ما اسكنه
 ان الله عز وجل اوحى الى موسى و اخيه ان تبعا لقوم كما بمصر بيوتا و اجعلوا
 بيوتكم قبلة و اقموا الصلوة و لم يوافقوا ان لا يسكنوا بمصر و لا يبع في بلاد خله
 الا هم و من خذيتته و ان عليا من مذبلة هرون من موك و هو اخي و من اهل و غل
 مبعوثا لاحد ينك فيه النساء الا على و ذرينه فمن شاء فميتا و ادمي بيته الى شام
 بر ظاهرست که جناب سالتاب علی امده علیه و آله و سلم محدث منطت بر تحقیق جناب
 امیر المومنین علیه السلام بر تقدیم و ترجیح اینجناب بر اصحاب استلال و اجتماع نموده و اسکا
 آنحضرت و اخرج یکران با معطل ساخته بآنکه حق تعالی حکم فرموده حضرت موی ریکه سالن مسجد
 نشود و نکاح در آن نکرده و افضل آن نشود مگر حضرت هرون و ذریت او و چون علی علیه السلام

در بیان حرم استیلا بر بیت المقدس و استیلا بر بیت المقدس

آنحضرت بمنزله یار و یارون از موسی علیه السلام بوده می باید که طاعت سجده آنسرور و مخلص
 حضرت علی بن ابیطالب و تربیت آنحضرت باشد پس این دلیل قاطع و نقص ساطع است بر آنکه
 حدیث منزلت مقتضای حصول جمیع مزایا و مناقب و فضائل و مکارم و منافع محاسن و محامد و عواید
 آنحضرت یار و یارون علیه السلام برای جناب امیر المؤمنین علیه السلام و موجب تقدیم و ترجیح
 آن حضرت بر سایر اصحاب نیز موجب حصول منازل شرف و فضل و تربیت یار و یارون برای تربیت
 آنحضرت است پس محل حدیث منزلت بر بعضی منازل خاصه منزلت خلافت منقطعه ناصبه و منح
 عموم منازل نمودن در حقیقت احتیاج و استدلال جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم اگر کما یطابق
 عن الهوی لن هو الا و لم یوحی و حی و صفی از او صفا آن عالیجناب است بعد صحت و فساد و خلل و
 زلل و موصوف ساختن و معاذ الله از شلوا آنحضرت را نور و طعن و قبح و جرح نمودن و خطا هر
 که اگر مراد از حدیث منزلت منزلت خاصه خلافت جبرئیه منقطعه می بود و عموم منازل مراد نمی شد
 این حدیث هرگز دلیل نمی شد بر جناب امیر المؤمنین یا سکنان فی المسیح و ترجیح و تقدیم آنحضرت
 بر سایر اصحاب نمی گردید پس نهایت محبت است که جناب صاحب تقدیر ثبوت عموم
 منازل انبیاء با صحت کلام نبوی لازم می سازند و نذر خرافات عجیب و غریب و شکار
 سینه زنده و اندین احتیاج و استدلال جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم خبری از امیر علیه السلام
 و بر خلاف آن مکاره و جسارت حدیث منزلت را بر اراده محمد فرد می آرند و هر چند که
 این حدیث شریف بر حصول جمیع فضائل و مناقب منازل و مراتب حضرت یار و یارون
 جناب امیر المؤمنین علیه السلام نمایان و واضح است لکن دلالت آن بر حصول عصمت و حرکات
 برای حضرت امیر المؤمنین علیه السلام ایضا ولو که است زیرا که از ارشاد جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم
 علیه و آله و سلم جناب امیر المؤمنین علیه السلام را سکن طاهر و مطهر ظاهر است که سبب اختصاص

آنحضرت بسکنای سجدی بشارت مکتوب است که در غیر آنحضرت مکتوب و علی است که
 اختصاص آنحضرت بشارت و مطهریت و لیلی و اوضح بر عصمت آنحضرت و نیز چون عصمت حضرت
 یارون علیه السلام قطعی و حتمی است و از استلال و احتجاج جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم
 بحديث منزلت نیز تخصیص جناب امیر المؤمنین علیه السلام و وزیرین آنحضرت بسکنای سجدی نکاح
 در این ظاهر است که جمیع مناقب حضرت یارون بر آنحضرت امیر المؤمنین علیه السلام ثابت است
 پس عصمت هم بر آنحضرت ثابت است و متحقق است با کمال این حدیث شریف مثل امثال خود قاطع است
 قال و قيل و قال لسان تشکیک و تسویر و مستاصل شانه ازلال و تفصیل و رابع و فوات
 ارباب تلویع و تهویل و سده الحکیم الحکیم و نیز از صدر این حدیث سده فرمودن جناب
 سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم ابواب صحیبه ثلثه مخصوص ظاهر است پس فضیلت آنحضرت
 جناب امیر المؤمنین علیه السلام از ثلثه قطعا و حتما ثابت شد و عبارت صدر این حدیث که
 ثبت سده ابواب ثلثه است این است عن حذیقه بن أسید الغفاری قال قال رسول الله
 صلی الله علیه و سلم لما قدم أصحابی النبی صلی الله علیه و سلم المدينة لم یکن
 لهم شیء یبیتون فیها فکانوا یبیتون فی المسجد فقال لهم النبی صلی الله علیه و سلم
 لا تبیتوا فی المسجد ففعلوا ثم ان القوم بنوا بیوتا حول المسجد وجعلوا ابوابها الی المسجد
 و ان النبی صلی الله علیه و سلم بعث الیهم معاذ بن جبل فنادی بامر فقام
 ان رسول الله یامر ان یمخرج من المسجد فقال سمعاً و طاعة و سداً بابیه
 و خرج من المسجد ثم ارسل الی عمر فقال ان رسول الله یامر ان یسد باباً
 الذی فی المسجد و یمخرج منه فقال سمعاً و طاعة فسد بابیه و خرج من المسجد
 و رسول الله غیر ان یغیر الله فی خوخة فی المسجد فابلاغه معاذ ما قال عمر

انوار سل الى عثمان وعنده رقية فقال معها وطامة فسك باباه وخرج من
 المسجد وخرج من فقره وتبين فضله عليهم وعلى غيرهم ظاهر است که به عدم ستم
 باب مدینه العلم و ماوراء ختن آنحضرت اسکنای سجد محالیکه ظاهر و مظهر باشد
 فضل آنحضرت برین مردم که ناخوش شدند و غیر ایشان از اصحاب جناب سالتکاب
 صلی الله علیه و آله وسلم قطعاً و حتماً ظاهر شده پس دلالت عدم ستم باب
 مدینه العلم بر فضیلت و از محبت بشایه ظاهر است که در نفس این حدیث
 بیان آن واقع شده و محالی برای انکار منکرین و محمد جاحدین باقی نمانده و قیض از آن
 روایت ظاهر است که چون ناخوشی اصحاب که ابواب شان سد و شد بسمع مبارک
 جناب سالتکاب صلی الله علیه و آله وسلم رسید آنحضرت با تمام تمام برای د و ابطال
 او بام شان خطبه فرمود که از این صراحت ظاهر است که خسران این اصحاب
 و مسکن جناب امیر المؤمنین علیه السلام از طرف جناب سالتکاب صلی الله علیه و آله وسلم
 نبوده بلکه بر حق است و هر چند ظاهر است که افعال جناب سالتکاب صلی الله علیه و آله وسلم
 همه حق و صحت صواب است لکن بر مزید تاکید دفع و سلب و ابطال غایت
 شرف و فضل جناب امیر المؤمنین علیه السلام این هم ظاهر فرمود که این فعل آنحضرت
 بومی آگهی بده و نیز از فقره حق شاه فطیما و اوصی بیده الی المشا و ظاهر است که حضرت
 انبیین مردم که بر ستم ابواب ناخوش شدند چندان غضب فرمود که اشاره و مکرر
 شان بسوی شام فرمود و عرض آنحضرت آن بود که اگر شما باین تفضیل ترجیح
 علی طالب ناخوش و رنجیده می شوید و تاب و طاقت معاینه این فضل
 و شرف نمی یابید پس این مدینه نور و شب شام که مسکن کفار کلام است برود و ایل ششم

موفق بن احمد المعروف باخطب غار زم در مناقب علی بن ابی طالب علیه السلام که اسمعت سابقا
 گفته خبرنا مصداق ائمة ابو عقیل عثمان بن احمد الصولم الخوارزمی بخوارزم قال
 اخبرنا عماد الدین ابوبکر محمد بن الحسن النخعی قال حدثنا ابو القاسم میمون بن علی
 المیمونی قال حدثنا الشیخ ابو محمد اسمعیل بن الحسین بن علی قال حدثنا ابو الحسن علی
 بن الحسن بن عبدة قال حدثنا ابراهیم بن سلام المکی قال حدثنا عبد العزیز بن
 عن جرم بن عثمان عن ابی جابر عن جابر بن عبد الله عنه قال جاءنا رسول الله
 صلی الله علیه وسلم ونحن مضطجعون فی المسجد وفی یده عسب طب قال قد و
 فی المسجد فاجفنا واجفل علی معاذ قال لئن صلی الله علیه وسلم لیا
 انه یصل الماء فی المسجد ما یصل الا ترطبان تكون فی بمنزلة هارون من موسى
 الا البوة والذی نفس یده الاولیاء عن حوضی یوم القيمة تذود عنه
 رجلا کما اذا البعیر الضال عن الماء جفا له من حوضی کان انظر الی مقامه
 من حوضی الزین وایت ظاہرست که جناب سالتماب صلی الله علیه وآله وسلم بعد انکار
 بررقاد صحابه در مسجد برای جناب امیر المومنین علیه السلام تحریر آن بارشاد و بایضا
 انه یصل فرموده و ازین بارشاد ظاہرست که آنچه برای جناب سالتماب صلی الله علیه وآله
 وسلم حلال بود در مسجد برک جناب امیر المومنین علیه السلام هم حلال بود و این نهایت شریف
 و تعظیم و غایت تجلیل و تکریمست که مساوات حضرت امیر المومنین علیه السلام با جناب
 رسالتاب صلی الله علیه وآله وسلم صریح بلب ظاہر می شود و از بارشاد جناب سالتماب
 الا ترضی ان تكون منی منزلة هارون من موسى بعد بیان طلیت ما یصل رسول الله صلی
 علیه وسلم فی المسجد فعلی علیه السلام صراحة و بدایت واضح و ظاہرست که ثبوت این مرتبه

در این باب از حضرت امیر المومنین علیه السلام روایت شده است که
 در این باب از حضرت امیر المومنین علیه السلام روایت شده است که

سَدَّ ابوابنا وترك باب علي وهو أخذ ثنائنا فقال بعضهم تركه لقربته فقالوا اجزة
اقرب منه واخوة من الرضاغة وعنه وقال بعضهم تركه من اجل ابنته فبلغ
ذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم فخرج اليهم بعد ثلثة فحمد الله وثني
عليه ثم اوجبه وكان اذا غضب احمر عرفه في وجهه ثم قال ما بعد ذلك
فان الله اوحى الي موسى ان اتخذ مسجدا طاهرا لا يسكنه الا هو وهرون وابنا
هرون شبر وشبيرا وان الله اوحى الي ان اتخذ مسجدا طاهرا لا يسكنه الا انا
وعلي وابنا علي حسن حسين قد قدمت المدينة واتخذت بها مسجدا وما
اردت التحول اليه حتى اموت وما اعلم الا ما علمت وما اصنع الا ما امرت ^{فخرجت}
علي ناسقي فتلقاني لا تصاد يقولون يا رسول الله انزل علينا فقلت خلوا الناقية
فانها ما مورقة حتى نزلت حيث بركت والله ما اناسدوت الابواب ما اناس
فتحتها وما اناسكت عليا ولكن الله اسكنه وايراهيم بن عبيد الله يعني الوصالي
در كتاب الاكتفا في فضل الاربعة الخلفاء في رخصه ان گفته اما بعد فيقول فقر العبيد
الى عفوريته الغني ابراهيم بن عبد الله الوصالي يعني المشافعي نزيل اشرف الامم
محمد عليه افضل الصلوة وازكى السلام رزقه الله العفو والغفران بمجره لفضل
والاحسان انه كريم مثان لما سألني بعض اخوان الصفا من اهل الصدق والوفاء
من اشهر بالخير والورع وحسن الخلق باتباع الكتاب والسنة حقوله وصفا
ويحب النبي واصحابه قد شغفوا ان اجمع له تاليفا من الاحاديث النبوية ^{التي}
هي عن الثقات لا ثبات مروية في فضل الصحابة رضوان الله تعالى عنهم سيما الكوفة
الخلفاء ثم من سواهم من الصحابة علي ما ورد في فضلهم خصوصا وعموما

و فضل محبتی و خدم مبغضین هر لیضع بهان محبتهم و اقتفاء آثارهم من انك القرب
و افضل الاعمال فان المقتدين بهم على هدى من يجمعون مبغضينهم في عورات الضلال
فيظهر الحق على الباطل فيدمغه فاذا هو زاوون فيحصل بذلك لقلوب المؤمنين
شفاو يكون للفقهاء الذين هم لفضل الصحابة جاحدون عن السنة و الجماعة
حائذون و لنقض الكتاب و السنة معاندون هما و حزنا و غيظا و أسفا و يحصل
عندهم العلم اليقين ان لهم في الآخرة اشتداد العذاب الا لغير مقرئين في السلاسل
و الاغلال في اسوء حال طعامهم الزقوم و شرابهم الحمير في المذلة الاسفل من النار
تسمر الحيات و العقارب ينوحون فيها من كل جانب قائلين ما لنا من شافعين
ولا صديق حمير احبته بالاعتذار و الاعتراف بالجهل و التقصير مصرحاً بعبء
الاعتذار ان انال شرف ما طلب متى لقلة البضاعة و قصر اليد في الصناعة و لكن
ذلك مما يسوقني فلم يقبل الاعتذار مني فاستخرت الله تعالى في ذلك و اراد
فرايت بعد الاستخارة ان اجابته واجبة علي لان يد نعمته الوسطى من الله تعالى
الى فشرح الله صدرى لما اطلب مني فاجبته الى سؤالي لما رايت من عزه و اقباله
مستعيناً بالله الملك القدير الذي اذا شاء جعل الحزن سهلاً مستمداً من اسمه العليم
الجبار و لي كل نعمة و دافع كل نقمة فمن المولى نعم التصدير فسهل الله ذلك
عنه و فضله فجمعت هذا الكتاب في شرف مناقبهم و عظيم قدرهم و علوم و راتهم
و تدوين بعض ما روى من فضله و لبيان ما ذكر من غير مفاخرهم من كتب عديدة
على وجه الاختصار و في السند ليسهل على المناظر تناوله و يقبل على الطالب
فيه ما يحاوله عازياً كل حديث الى الكتاب المخرج منه منها على مولفه

تخصاص عن هذا كالتيا في النقل واتباعا لا في السابقة من أهل العلم والفضل
 لا غبار في الثواب من إله الملائكة والوهاب في بقية هلاك كفاء في فضل الأربعين الخلفاء
 رضي الله تعالى عنهم عن بقية الصحابة أجمعين هو أيت كره على جل من أصحاب
 رسول الله قال بينا الناس جالسون في مسجد رسول الله صلى الله عليه وسلم إذ
 خرج من خلفهم الناس سبعة أبو بكر بن عبد الله بن عمر بن الخطاب ثم خرج ثمانية فقالوا يا رسول الله
 سبعة أبو بكر فلم يردهم أحد وقال للناس ما أراد بهذا فخرج الثالثة فقالوا يا رسول الله
 هو أبو بكر قبل أن يذل للعذاب فخرج الناس صليدين خرج حمزة بن عبد المطلب ثم
 كساءه حين نادى سبعة أبو بكر قال لكل رجل منهم باب المسجد أبو بكر وعمر وعثمان
 وغيرهم وجاء على حق قام فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما يغركم
 أرجع إلى حللهم ولم يامر به بالسدة فقالوا لست بأبناء وترك باب على وهو أخذ ثوبا
 فقال بعضهم تركه لقربته فقالوا حمزة اقرب منه أخوه من الرضاة وعنه
 وقال بعضهم تركه من أجل ابنته فبلغ ذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم فخرج
 إليهم بعد ثلاثة فحمد الله وأثنى عليه حمدا وجمعا وكان إذا غضب لجموع عرف في
 وجهه ثم قال ما بعد ذلك فإن الله أوحى لي موسى أن اتخذ مسجدا طاهرا
 لا يسكنه إلا هو وهارون وأبناؤه شيبرون وشبروان والله أوحى إلي أن اتخذ
 مسجدا لا يسكنه إلا أنا وعلى وأبناؤه علي حسن وحسين قدمنا المدينة واتخذت
 بها مسجدا وما أرحمت القول إليه حتى أمرت وما أعلم إلا ما علمت وما أمتنع
 ما أمرت في حجت نافية فتلقني لأنصار كلهم يقول يا رسول الله نزل علينا
 فقلت خافوا الناقة فأتوها ما مورق حتى نزلت حيث نزلت والله ما الناس ددت

أوحى لي موسى أن اتخذ مسجدا طاهرا
 لا يسكنه إلا هو وهارون وأبناؤه شيبرون
 وشبروان والله أوحى إلي أن اتخذ مسجدا
 لا يسكنه إلا أنا وعلى وأبناؤه علي حسن
 وحسين قدمنا المدينة واتخذت بها مسجدا
 ما أرحمت القول إليه حتى أمرت وما أعلم
 إلا ما علمت وما أمتنع ما أمرت في حجت
 نافية فتلقني لأنصار كلهم يقول يا رسول
 الله نزل علينا فقلت خافوا الناقة فأتوها
 ما مورق حتى نزلت حيث نزلت والله ما
 الناس ددت

حضرت امیر المومنین و حضرت خاتم النبیین علیه السلام و شهادت دیگر صحابه را حاصل نمود و این
 دلیل بر صحیح است بر حصول شهادت و عصمت بر ائمه اطهار علیهم السلام و فقدان
 آن از دیگر اصحاب و دلیل بر ششم آنکه هیچ شریک و غیر مستندین را از آن خروج و عصمتی که در
 آنست بر عباد الله اصفهانی در فضائل الصحابه علیهم السلام نقل کرده اند فقیر و غنی
 اما ابو منصور محمد بن محمد بن عید العزیز الکبیری اما ابو احمد عید الله بن محمد
 الفوزی ثنا جعفر بن محمد الخواص ثنا الحسن بن عید الله الانزازی ثنا ابی
 یوسف عن سعید عن ابی امامه عن الرشید عن المحدث عن المنصور عن ابی
 عن ابن عیسی قال قال رسول الله صلی الله علیه و سلم لعنه ان موسى سأل
 ربه ان یطهر مسجدک فخرج علیه و ان سأل الله ان یطهر مسجدک فخرج علیه
 من بعد فخره و سأل ان یطهر مسجدک فخرج علیه و قال معناه طاعة فیه
 بایه منوالی و کذا و ثمره بعد التبر فکان التبر است ابی ابکر و لا تحت ابی
 و لکن الله سئل ابی ابکر و فتح علیه و لم یسمن عید الله العینی الرضایی در کتاب الاقطار
 فی فضل ابی ابکر و کذا و ثمره عن علی بن ابی طالب رضی الله عنه قال یخبر رسول الله
 صلی الله علیه و سلم بیک فقال ان موسی سأل ربه ان یطهر مسجدک فخرج علیه و لکن
 سأل ربه ان یطهر مسجدک فخرج علیه و ثمره فکان التبر است ابی ابکر و لا تحت ابی
 قال معناه طاعة فیه فخره و سأل ان یطهر مسجدک فخرج علیه و ثمره فکان التبر است
 ذلک و قال رسول الله صلی الله علیه و سلم ما اتانا سجدت ابی ابکر و فتح علیه
 علیه و لکن الله فتح باب علی سید ابی ابکر اخرجه الامام الحافظ ابو حاتم
 احمد الطبرانی فی مستدرک الزیج وایت ظاهر است که جناب سالتاب صلی الله علیه و سلم

صحة
 انما هو الذي
 منقوله

فمن سئل عن هذا
 فقال هو الذي
 منقوله

و مست مبارک حضرت امیر المومنین علیه السلام گرفته با آنحضرت فرمود که سوال کرد پروردگار
 خود را که ظاهر کرد این سجده با آنحضرت با روح و سوال کردم پروردگار خود را که ظاهر کرد و اند
 مسجد و اینده این باشد در آنکه جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم شایسته حضرت
 امیر المومنین علیه السلام با آنحضرت با روح و اختصاص با این فضیلت دایره و نقیبت با بهره ثابت
 فرمود پس باید که این تشبیه در حدیث منزلت داخل باشد و اراده عمد نیابت منقطه جز
 که مبنای دلیل علیل حضرات است از سیم یا و مزید شاعت فطاعت و قبح و بطلان مع خرمی
 و همان جزایات احوال و این تمیز و امثال شان که حدیث منزلت را معاذ الله و دلیل
 نقص و عیب یا آنرا موجب سلب خلافت از آن حضرت می دانند باین وجه ظاهر با کبر و
 دیرگاه جلالت مرتبه جناب امیر المومنین علیه السلام بنشاند که آنحضرت سبب تطهیر سجد
 گرد و کفافی بروایت البزار پس در ثبوت تطهیر خود آنحضرت کدام مقام از نیابت دلیل فضیلت
 امیر المومنین علیه السلام و طهارت و عصمت آنحضرت از این روایت در کمال ظهور است و شهادت
 و تا ویدات و کیک از مرتبه النفات نهایت دور و من لم یصل الله له فوذا خاله من فوذا
 و بنابر روایت ابو نعیم جناب بشیر و نذر سوال تطهیر سجد بر آنحضرت امیر المومنین علیه السلام
 و در تیت آنحضرت فرموده و آن هم دلیل محکم بر طهارت و مطهریت جناب امیر المومنین
 علیه السلام و در تیت آنحضرت و فقدان آن از دیگر اصحاب حتی الثلثه دلیل ششم آنکه علامه
 غیره و غیره فقیه ابو الحسن علی بن الحسن الفارابی در مناقب جناب امیر المومنین علیه السلام گفته
 قوله علیه السلام ان الله اوحى الى موسى ان ابي مسجد الحديث اخبرنا احمد بن محمد
 لاجازة ثنا عن بن شود ثنا عن احمد بن عيسى بن الهيثم ثنا عن محمد بن عثمان بن شيبه
 ثنا عن احمد بن محمد بن ميمون ثنا عن علي بن عباس عن الحارث بن حصيرة عن

محمد بن

بن ثابت قال خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم المسجد فقال يا الله اوحى الى
 نبيه صلى الله عليه وسلم ان ابن مسجد طاهر لا يسكنه الا موسى وهرون ابنا هرون فان الله
 اوحى الى ان ابن مسجد طاهر لا يسكنه الا انا وعلى وابنا علي ونيزابن المغازي
 كتاب المناقب قوله صلى الله عليه وسلم ان الله عز وجل اوحى الى موسى الحشا
 وباسناده قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله عز وجل اوحى الى
 موسى عليه السلام ان ابن مسجد طاهر لا يكون فيه غير موسى وهرون ابني هرون
 شهر ونسب رواه الله امر في ان ابن مسجد طاهر لا يكون فيه غيري خبر اخي علي
 وغير ابني الحسن والحسين ابن جديث ولالت صريحه دار وبراكنه جناب سالتاب صلى الله
 عليه وآله وسلم تشبيه حضرت اميرالمومنين حسين عليه السلام با حضرت هارون و هرون
 آنحضرت در سکنای مسجد طاهر و انحصار سکنای آن در نفس نفیس خود و این حضرات بیان
 فرموده پس لا بد که این تشبیه در مراد حدیث منزلت داخل باشد و اضمحلت جناب امیرالمومنین
 علیه السلام و این حدیث را ابو سعید عبد الملک بن محمد خرکوشی هم روایت کرده چنانچه
 شهاب الدین احمد در توضیح الدلائل علی ترجیح الفضائل گفته عن سعد بن ابی قاص
 رضی الله تعالی عنه فی حدیث طویل کان مع رسول الله صلى الله عليه وعلى آله و سلم
 و سلم فی المسجد فودی طینا الا یخرج من المسجد الا رسول الله صلى الله عليه وسلم
 و علی آله و باریک و سلم و الا علی فخرنا باجمعنا فلما اصبحنا انما معه فقال
 یا رسول الله اخرجت اعمامك واصحابك واسكنت هذا الغلام فقال رسول
 الله صلى الله عليه وسلم و باریک و سلم و ما انا لیرت باخرا جکروا مکان هذا
 الغلام و روی ان رسول الله صلى الله عليه وعلى آله و باریک و سلم قال

فیه حدیثی از امیرالمومنین و این حدیث
 مندرج علی المسجد کوفه ذکر شده است
 صحیح

فیه حدیثی از امیرالمومنین و این حدیث
 مندرج علی المسجد کوفه ذکر شده است
 ابن المغازلی

بجانب سادات ائمه
 و جناب سادات ائمه
 علیهم السلام
 و غیره
 و این حدیث
 صحیح است

در بیان سید محمد در حال جنابت

ان الله عز وجل امر موسى بن عمران صلوات الله عليه ان يبني مسجدا طاهرا
لا يسكنه الا هو وهرون وابنا هرون شبر وشبر وان الله جل جلاله قد امرني
ان ابني مسجدا لا يسكنه الا انا وعلى والحسن والحسين سدا هذه الابواب الا بها
علي وفي خبر اخر ان النبي صلى الله عليه وآله بارك وسلم قال سدا هذه
الابواب باب علي ثم قال صلى الله عليه وآله بارك وسلم سدا واقبل ان ينزل الغمام
فخرج الناس بايديهم خرج حمرة رضي الله تعالى عنه بحرقيفة له حمراء وعينا
تذخران يركن يقول يا رسول الله اخرجت عماء واسكنت ابن عماء فقال صلى
الله عليه وآله بارك وسلم ما انا اخرجتك ولا انا اسكنت ولكن الله عز وجل
اسكنه وروى ان بعض الصحابة وضعي الله عنهم قال رسول الله صلى الله عليه
وعليه وآله بارك وسلم يا رسول الله دع كوثا حتى انظر اليك منها حين تغدو حين
تروح فقال رسول الله صلى الله عليه وآله بارك وسلم لا والله ولا مثل
ثقب الابرقة روي الثلاثة ابو سعد في شرف النبوة ولسيل درهم انك علام سبط
در در مشور گفته اخرج ابن عساکر عن ابي افعان النبي صلى الله عليه وسلم خطب
فقال يا ايها الناس انا امرت ان يقبول القومها بيوتا وامرهم ان لا يبني في مسجد
جنب ولا يقر بواقية النساء الا هرون وذريته ولا يحمل لحدان بقر النساء
في مسجدي هذا ولا يبني فيه جنب الا علي وذريته ازين وايت كره عارضا
بارعه مجذوبين سنيه در مائة ناسه اعني سبطي از حاوي لماثروا المفاخر علامه ابن عباس
و تفسير كلام الهي نقل کرده و شخصت که جناب سالتاب صلي الله عليه وآله وسلم مشايهت
حضرت امير المومنين عليه السلام و ذريته آنحضرت در بيوت مسجد بحال جنابت

سوره يوسف
حدیثی از امام

در بیان سید محمد در حال جنابت
حضرت امیر المومنین حضرت علی

و مقاربت نسادران با حضرت بارون در تریب آنحضرت بیان فرموده و ضرورت کد این
 تشبیه در هر دو حدیث منزلت داخل باشد پس افضلیت جناب امیر المومنین علیه السلام از آن بالاتر است
 ثابت کرده و دلیل این را هم آنکه خطب خوارزم موفق بن احمد انکی الحنفی در مناقب جناب امیر المومنین
 علیه السلام گفته اند بن شهریار هذا اجازه حدثنای شیرویه بن شهرار الله علیه
 اخبرنا ابو الفضل احمد بن الحسن بن خیرون الباقلائی لامیه فیما اجازه اخبرنا
 ابو الحسن بن الحسن بن دو ما به بغداد اخبرنا احمد بن نصر بن عبد الله بن الفتح الدار
 بالخرقان حدثنای صدقة بن مویس بن عیون بن بیعه ابو العباس حدثنای حدثنای ارضا
 عن ابيه مویس بن جعفر عن ابيه محمد بن علی عن ابيه علی بن الحسین بن علی بن طاهر
 عن ابيه قال خرجت مع رسول الله صلعم ذات یوم غشی فی طرق الدار فتلذذنا
 فخل من قنطاریا فصاحت نخله باخری هذا النبی المصطفی وعلی المرتضی فخرجناها
 فصاحت ثانیة ثالثة هذا موسی و نوح هارون فخرجناها فصاحت رابعة
 هذا نوح و هذا ابراهیم فخرجناها فصاحت سادسة سابعة هذا محمد سید الانبیاء
 و هذا علی سید الوصیین فقتلهم النبی صلعم ثم قال یا علی المدینه صیحات ثلاثه
 صلح بفضل و فضلک و اسعد بن ابراهیم اریلی و اریعین حدیث فضائل ابی بیت علیهم السلام
 کما ان از استاد عالی نزار خود و عمر بن اکیم المعروف بابن وحیه که فضائل عالی و مناقب سابع
 و محمد زاهر و مداح فاخره اوز و فیات الاعیان احمد بن محمد المعروف بابن خلکان و یغیه
 و حسن المحاضره جلال الدین عبد الرحمن بن ابی بکر سمعی و لغیر الطیب ابو العباس احمد
 بن محمد مقرئ طایر و باهرست روایت کرده و در اوّل آن گفته قال الرابع حقه مراد
 من جنبه اسعد بن ابراهیم بن الحسن بن علی که ادبلی کنت سمعت علیا کثیر من مشایخ

۹۸
 ص ۱۳۱
 الفصل التاسع عشر
 في فضائل له عليه السلام

الحسين بن الحسين

الحسين بن الحسين
 سيد الوصيين

والمسلمين صلوات الله عليهم أجمعين
 في يوم القيمة فحينها ومن يوم القيمة

عن أبي بصير عن أبي عبد الله
 عليه السلام

الحديث عن النبي صلى الله عليه وسلم قال من حفظ على امتي أربعين حديثاً بعد الله
 يوم القيمة فحينها ومن يوم القيمة شفيعاً له يوم القيمة فحفظت
 من الأحاديث ما نالنا أعلم إلى أني الأحاديث أشار رسول الله صلى الله عليه وسلم إلى
 أن بقيت ساطعاً المحققين الحسين والنسب إلى الخطاب ابن جحبة بن خليفة الكوفي
 وسمعت عليه عظاماً له وسألته عن الأحاديث التي إذا حفظها الإنسان بعث الله
 يوم القيامة فحينها عالمنا ما قال في هذا السؤال سئل عنه محمد بن أحمد بن
 الإمام المطلب في الله عنه فقال هي الأحاديث المرددة في حق أهل البيت وروى
 عن الإمام ابن عبد الله أحمد بن حنبل النعمان ما أعلم أحدنا العظيم منقلاً عن الإمام في
 زمن الشافعي من الشافعي وابن إدعوا الله تعالى أدهار صلواتي أن يغفر له منقلاً
 من أن الأربعين حديثاً أراد بها النبي مناقب أهل بيته ثم قال الإمام أحمد بن
 دخلت فنفسي من ابن جحبة عند الشافعي هذا فزيت في المنابر تلك الليلة رسول الله
 صلى الله عليه وسلم وهو يقول يا أحمد لا تشك في قول من أديس فيهم ما
 عنه قال بعد فقرات عليه جميع الأحاديث المشهورة في المسند في مناقب
 أهل البيت عليهم السلام فإن جزءاً فيه أحاديث غريبة سمعتها عليه ما
 عن الثقات فلما سكنت محمية بغداد وتدبرتها وجدت جنابها الرحمة فخرجت
 وشجنت من صدقات حيواتها العزيز محمد الله تكافؤت مستقرها الخلافة
 ومستدراً أكتافها سألني جماعة من الفضلاء أن أجمع لهم ما رويته من الأحاديث
 بخلاف أسانيد المطولة فاجبت الخ لك أجابة من غلب في جزيل الثواب والى عود
 الخلافة والأصهار والله الموفق للصواب فقلت حدثني الشيخ الإمام المظفر

الحبيب السيب جمال الدين ابو الخطاب عمردو الحسين والنسبين ابن الحسين بن الحسين
 المعروف بالاندلسي حرقاءة المباركة بن موهوب الاربلى سنة عشرة وستائة في
 مجلس واحد حديث السادس يرضع الى جابر قال سمعت عليا يقول لجماعة من
 الصحابة اتدرون لعمري الصبيان صحايا قلنا الله وانا قال خرجت انا ورسول
 صلى الله عليه وسلم فلما وصلنا الى الحدائق صاحبت نخلة هذا النبي المصطفى
 وذو الفعة المرتفعة ثم صاحبت ثلاثة رابعة هذا كوسى وهذا كهمرون ثم
 صاحبت خامسة سادسة هذا خاتم الانبياء وهذا خاتم الاوصياء فظفر
 رسول الله صلى الله عليه وسلم الى ثيبيها وقال يا ابا الحسن ما تشع قلت
 بلى قال فاشق هذه النخلة قلت الله ورسوله اعلم قال نسقيها الصبيان
 كلهم صاحب فضيلة وفضلك محمد بن يوسف كنيته كفاية الطالب كفته اخبرنا الحافظ
 ابو محمد عبد الرحمن بن الحافظ الملباني بدمشق اخبرنا عبد المتعم الحوانى ببغداد اخبرنا
 ابو علي بن نبهان اخبرنا الحسن بن الحسين بن العباس بن الفضل بن دوما اخبرنا
 ابو بكر بن احمد بن نصر بن عبد الله الدارع بمروان حدثنا صدقة بن موسى حدثنا
 ابي حدثنا الرضا عن ابيه موسى بن جعفر عن ابيه جعفر بن محمد عن ابيه محمد بن علي
 عن ابيه علي بن الحسين عن ابيه الحسين بن علي عن ابيه علي بن ابي طالب قال
 خرجت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم ذات يوم نمشي في طرقات المدينة فاذا مر بنا فاضل من
 تخيلها فصاحت نخلة باخرى هذا النبي المصطفى وعلى المرتضى ثم جزناها فاصفا
 ثمانية ثلثة هذا موسى واخوه هارون ثم جزناها فصاحت رابعة فاصفا
 هذا نوح وابراهيم ثم جزناها فصاحت سادسة بسابعة هذا محمد سيد النبيين

الاصحاح

صاحبت نخلة باخرى في السوسى في
 كوسى في السوسى في السوسى في
 كوسى في السوسى في السوسى في

صاحبت نخلة باخرى في السوسى في
 كوسى في السوسى في السوسى في

صاحبت نخلة باخرى في السوسى في
 كوسى في السوسى في السوسى في
 كوسى في السوسى في السوسى في

و هذا على سيد الوصيتين فتبسم النبي صلى الله عليه وسلم ثم قال يا علي انما سميت في هذا البيت
 صياحا لانه صلح بفضل وفضلك قلت هكذا ذكره الذاري في مسنده اربعين
 و اخرجت كروزي جناب سالتاب صلى الله عليه وآله وسلم و حضرت امير المؤمنين عليه السلام
 بر نخيل مدينه فرمودند پس يك نخله بدگرى آورداد كه اينجى مصطفى است و اين علم نطفى چون
 اورد و جناب ازین هر دو نخله تجاوزت فرمودند نخله ثانیه نخله ثالثه آورد و كه اربعين است
 يعنى جناب سالتاب صلى الله عليه وآله وسلم و برادر او بارون است يعنى على عليه السلام و بر
 ظاهر است كه صياح نخله باينكه حضرت رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم موسى است و حضرت
 امير المؤمنين عليه السلام بزود است دليل واضح است بر آنكه حضرت امير المؤمنين عليه السلام
 از جناب سالتاب صلى الله عليه وآله وسلم منزله بارون است حضرت موسى عليه السلام و بعد
 اولی است كه قرينه عهد منزله خاص درین جامه و نیست پس محمول بر منازل عامه خواهد بود
 پس عصمت و افتراض و فضیلت غیر این است جناب امير المؤمنين عليه السلام قطعا ثابت است
 و تميز از هر دو ایت ظاهر است كه نخله رابعه خامسه گفت كه این نوح و ابراهيم اند يعنى جناب سالتاب
 صلى الله عليه وآله وسلم را بمنزله نوح و حضرت امير المؤمنين عليه السلام را بمنزله ابراهيم گفته
 و فيه ايضا ما يشهد العليل و يروى الغليل و يستاصل شافرة داء كل مشكوك محمل
 و ازین همه واضح تر است كه نخله سادسه سابعه و ازاد كه این است محمد سيد نبیین و این علی
 سيد وصیتین پس وصایت جناب امير المؤمنين عليه السلام و بودن آنحضرت شرف فضیل
 اوصیا سابقین محقق گردید و ما بعد ذلك مجال التلیقا الما و لیس لا مبالغه فی الخدیجات
 المتوالین فقطع دایر القوم الذین ظلموا و اجدد الله رب العالمین و نور الدین علی بن ابي طالب
 سرمدی و خلاصه الروفا گفته و انواع ثمر المدينه كثیره استقصيناها فی الاصل الاول

و نیز بانه هم صبح و عصر و شب و روز و در هر وقت که بخواهد
 ۱۴۰ رسالت و کتاب و غیره را در هر وقت که بخواهد

فباغت مائة و مضعاً و ثلثین فعمامتها الصبيحة و فضل أهل البيت كابر الموبدين
 عن جابر رضي الله عنه قال كنت مع النبي صلى الله عليه وسلم يوم ما في مضعاً
 المدينة و يد على فيده قال فمرنا نخل فصاح النخل هذا عهد سيد الانبياء وهذا
 سيد الاولياء ابو الانبياء الطاهرين ثم مرنا نخل فصاح النخل هذا عهد رسول الله
 على سيف الله فالتفت النبي صلى الله عليه وسلم الى الخلق قال له سمعتموه من قبل
 اليوم الصبيحة فكان هذا سبب هبة هذا النوع بهذا العهد المراد نخل خلد الحطاب و شيخ
 عبد الحق و بلوحي و جذبا لقلب لغتم و یکی از نزاع ثم حسی است که بروایت جابر رضي الله
 عنه و ثبوت رسیده که در دست حضرت رسالت بنیاد صلی الله علیه و آله و سلم است در دست علی مرتضی
 سلام الله علیه در بعضی ایستادن برینه میگذشت ناگاه از میان نخله آواز برآمد که هذا عهد سيد الانبياء
 و هذا عهد سيد الاولياء و ابو الانبياء الطاهرين بعد از آن گذر نخله دیگر افتاد آواز آمد که هذا
 رسول الله و هذا علي سيف الله من حيث اوراقه حسی نام گردید که من بعد در لغت معنی آوار است
 و حسام الدین بن شیخ محمد بایزید سمرقندی در مرقع گفته در جذبا لقلب جابر رضي الله
 عنه روایت کرده که در روزی پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم دست راست و دست چپ نهاد و در ایستادن
 می گشت ناگاه از میان نخله آواز برآمد هذا عهد سيد الانبياء و هذا عهد سيد الاولياء و ابو الانبياء
 الطاهرين بعد از آن گذر نخله دیگر افتاد آواز برآمد هذا عهد رسول الله و هذا علي سيف الله
 ازین روایت ثابت که جناب امیر المومنین علیه السلام و الی الله طاهرین بوده پس گاه اول
 اجماد و آنحضرت ائمه طاهرین باشند خود و آنجناب نیز حتماً قطعاً نام و طاهرین پس امارت و عصمت
 آنحضرت بر تئید بدیهی اولی رسید و او با تم تشکیکات جاعلین و منکرین اینهم باشند و نیز خود آنحضرت
 سید الاولیاء ازین روایت ثابت است و آن دلیل واضح و برهان الحجج بر افضلیت آنحضرت

صلی الله علیه و آله و سلم
 و این نخل از آنست که در آن عهد است
 و این نخل از آنست که در آن عهد است

ص ۴۰
 بیهوده و در هر وقت که بخواهد
 و این نخل از آنست که در آن عهد است

ص ۴۱
 و این نخل از آنست که در آن عهد است
 و این نخل از آنست که در آن عهد است

ص ۴۲
 و این نخل از آنست که در آن عهد است
 و این نخل از آنست که در آن عهد است

به تقدیر لا ینبذک مثل خیر دلیل و از و هم آنکه کلام الله لانی بعد که در حدیث
و است و ذالت واضح دارد و بر آنکه اگر بعد جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم نبی می بود
حضرت امیر المومنین علیه السلام نبی می شد و این دلیل قاطع و برهان ساطع بر فضیلت و عصمت
آنحضرت زیرا که فضیلت عصمت در نبوت ضروریست و هر چند دلالت این بر شاد برین
بر ظاهرست لیکن این دلیل البضاعة جنابیت است این دلالت را تصریح بعضی کبری سنیة ثابته
سازم و پرده از روی کار براندازم پس باید دانست که ملا علی قاری در مرقاة شرح مشکوٰۃ بشرح
حدیث انت متقی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا یبغی بعد گفته فیہ اجماع الی الله
لو کان بعد نبی لکان علیا انقیضت فسد الحمد والمنه که ملا علی قاری که از اکابر علمای محققین و
جهانمندی محمد ثنین معتدین بنسبتن است تصریح تمام کرده درین حدیث شریف است باینکه اگر بعد از آنحضرت
نبی می آمد هرگز نبی آن نبی علی می بود پس بالبداهة ثابت شد که حضرت امیر المومنین علیه السلام
در صورت عدم اجتماع نبوت استحقاق نبوت و شست و ظاهراست که فضیلت از کل علایا
و ارحمیت جامع بر ایا و عصمت از ذنوب و خطایا شرط نبوت است پس اگر العباد با بعد این امر
از آنحضرت منتفی می بود چنانچه فرعون مذموم و موہوم مشوم خصوم است هرگز نبی نباشد
که اگر بعد جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم نبی می بود آن نبی جناب امیر المومنین علیه السلام
می بود و سابقا در مجلد حدیث غدیر شنیدی که ملا علی قاری یکی از اعیان اثبات معتدین
ثقات و ماهرین مذاق و متقدین سابق است از افاده محمد بن فضل الله الحنفی در خلاصه التاثر
فی اعیان القرن الحادی عشر ظاهراست که علی قاری یکی از صدور علم و فیه عصر خود با برت
در تحقیق و تنقیح عبارات است و شهرت او کافیست از لفظ او در وصف او در حجت کرده
بسیوی مکتوب اقامت کرده در آن و اخذ نموده در آن از ابو الحسن بکری و زکریا و ابن حجر

انما اصابه من ان الرافضیون
من حدیث ملا علی قاری
لو کان بعد نبی لکان علیا

کلام صدراعظم ملا علی قاری
بنی صلی الله علیه و آله و سلم
بیکه در معنی و تفسیر است

بیعتی شیخ احمد مصری شیخ عبد اللہ سند و علامہ قطب الدین و غیر ایشان و مشہور شد
و اگر او منتشر کرد برصیت او و تالیف کرد مؤلفا کثیر و لطیف التاویہ کہ محتوی بحث و فہام
جلیلہ و انجمن آن شرح مشکوٰۃ است و آن اگر مؤلفات و اہل آنست و نیازان ظاہر است
کہ الکافی قاری جہارت بر تالیف سلسلہ شتمہ بر اساتاد دین جناب سالتاب صلی
علیہ وسلم و مثل ان بشکیر مؤلفات و چندان شہر می شد کہ دنیا را پر میکرد و بسبب کثرت فہام
و حسن الشیخام کہ ہر گاہ خبر وفات او بعلماء مصر رسید بر او نماز غیمت خوانند و جمعی
کہ جامع چہار ہزار مردم بلکہ زیامہ لایحی و تاج الدین تلمذ کفایت المظاہرہ اورا بعلماء
و مصطفیٰ بن عبد اللہ قسطنطنیہ و کشف المظنون شرح او را بر مشکوٰۃ شرح عظیم گفتہ و
خسام الدین سجادی پورے در مسد افق شمس مشکوٰۃ اورا لکبت معتبرہ شد
و ہستاد یان کہ وہ و فاضل صاحب مسئلہ الحدیث شرح حدیث علی قاری را بر موطا مروج
و مشہور درین و لا یتورہ و تحت علیہ سید محمد شہر شد شرح مشکوٰۃ ملا علی قاری
لکبت معتبرہ داشتہ و سلسلہ اجازہ روایت خود را تا بلورسانیدہ و شاہ سلیمان
اورا از عمائد علیہ خود و امثالیدہ افتادہ اورا در باب تحذیر از نسبت انہم و غیر انہم
علیہ لکوات التعمیہ و السلام و مزید تشفی برین نسبت نقل کردہ عین تحقیق می دانہ و فاضل
حیدر علی فیض آبادی در مستحق الکلام اورا از اکابر می آمد و ہستاد و حجاج بافتادہ او
و در ازالہ الغیہ اورا و تعدید اکابر محدثین صدر مجلس کردہ و کلام خود را استفادہ
یا افتادہ او کردہ حمد الہی بجا می آورد و نیز در ازالہ الغیہ اورا بوجہ تالیف و سبکتہ و از
شہرہ او بر فقہ اکبر نقل مکرر و دلیل سیر و ہم لنگہ علاوہ برد لالت
مجدد ارشاد الا انا لا غی بعمدہ بن کتبہ لطیف کہ قاری افتادہ فرمودہ تصحیح ہمیشہ

مروی گردیده که جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم در آن حدیث نزلت بحضره ابراهیم
 علیه السلام امر شده که اگر بعد من شیء می بود تو می بود و این حدیث را علامه لمیب و حدیث
 اریب و ناقد حسین و دیگر ادیبان بکرامه علی الخلیف و لیت که خطیبی بنا بر افاده سمعاً و انساباً
 خود بلامدافعت و حافظه وقت خویش بلامنازعیت بود و نیز بنا بر افاده سمعاً و ذیل تاریخ
 بغداد امام صنعت حدیث بوده و منتهی شده باور یا ست در حفظ و اتقان قیام بعلوم
 حدیث حسن تصنیف و در درجه قدما از حفاظ و الله کبار شعل محبی بن معین علی بن ابی
 و احمد بن خثیمه و طبقه شان بود علامه عصر که مکتبی شد باو شان علم حدیث و مختصات حدیث
 و نصارت را و بود جمیع قریه و غیل خطیر و صدوق و تحری و محبت در آنچه تصنیف میکرد
 و میگفت جمع میکرد حسن النقل و الخط اکثر الشکل و القبط قاری حدیث صحیح در درجه کمال و در
 اندر وی خلق و خلق و هیبت منظره شده باو معرفت علم حدیث و حفظان و ختم شد و در
 و این خلکان با قاعده کرده که اولاً علی حفاظ متقنین و ملک مستحسین بود و اگر نمی بود برای او
 تاریخ یعنی تاریخ بغداد هر گونه کفایت میکرد و او را تحقیق که آن تاریخ دلالت میکند بر اطلاع
 عظیم و فضل او مشهور تر است از آنکه وصف کرده شود و ابو اسحاق شیرازی از جمله صاحبان
 جنازه او بوده و بسیار از او منتفع شده و مراجعت او در تصانیف و دیگر و علم حدیث
 و حفظان و در وقتش باو منتهی شده بود و علی بن محمد المعروف بابن الاثیر الجری در کامل و محمد
 بن احمد فقهی سیر النبلاء تذکرة الحفاظ و غیره و در الاسلام و عمر بن مظفر در ترمذی المختصر و اخبار
 و حیدر بن اسعد بن ابی یوسف و حیدر بن ابی یوسف و حیدر بن ابی یوسف و حیدر بن ابی یوسف
 و حیدر بن ابی یوسف و حیدر بن ابی یوسف و حیدر بن ابی یوسف و حیدر بن ابی یوسف
 در طبقات الحفاظ و حسن بن محمد الدیار بکری در خمیس فی احوال النفس النقیس و محمد بن

خلاصه منقول از
 تاریخ بغداد

عبد الله الزرقاني المالكي در شرح مواهب لدينه و عبد الرؤف بن تاج العارفين ^{عليه السلام}
 در فيض القدير شرح جامع صغير و ابوسعيد محمد بن المالكي در مقاليد الاسانيد و شاه عبد العزيز
 بن ولي الله مكي طاب ثلث ربتان المحدثين و موكوحي صديق حسن خان القنوجي المعاصر ^{عليه السلام}
 و اتحاف النبلا و ابراهيم ناقيب حميد و محمد عليه مدارج سنية مفاخر عليه و نازيهه ستوده اند
 اما روايت نمون خطيب بغدادی صديقه مذکور را پس علامه جلال الدين عبد الرحمن بن ابی بكر سيوطي
 در آخر كتاب بغيه الوعاة في طبقات اللغويين و النحاة در باب كذا ممنوع باین عنوان نموده
 هذا باب في احاديث متفقاة من الطبقات الكبرى عن ائمتنا في تخلفها هذا المختصر
 ليكون المسامحة و الكرم الطيب تمام گفته و به اليه اى بالاستناد للمناضى الخطيب
 البغدادي ثبانا ابو القاسم ادهري حذتنا المعافي بن كذا يا حذتنا ابن ابي الاذر
 حذتنا ابو كريب محمد بن اعلا حذتنا محمد بن اسمعيل بن جميع حذتنا ابو اويس حذتنا
 محمد بن المنكدر حذتنا جابر قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لعلي اما بعد
 ان تكون متقي بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي ولو كان لكنته ازين حذتنا
 شريفه كه خطيب بغدادی روايت کرده و علامه سيوطي محمد بن سنيه در مائة تاسعة از ارجاء
 كلم طيب شمار کرده و باعث ختام كتاب منطاب و بسك دانسته ظاهرست كه جناب سالتما
 صلى الله عليه و آله و سلم آخر حديث منزلت اين هم بجناب امير المؤمنين عليه السلام ارشاد كرد
 كه اگر نبی بعد من باشد بود فوجي بود و دلالت اين بر شاد و حصول شرائط نبوت در آنجناب
 و ثبوت اين مرتبه عاليه در صورت عدم اختتام آن بخاتم النبيين پس بر آن محالي قیام به شست
 شل آفتاب و لا ينكوه الا كل معاند و تاب و اما حد كذاب چا اگر شرائط نبوت در آنجناب جمع
 نمی بود و آنحضرت معاند و معصوم و افضل خلق نبود و مسك جناب سالتما صلى الله عليه و آله و سلم

ص ٢٤٤

روى الخطيب بهذا الالاف في كذا
 ولو كان الكثرة ذكره السيوطي
 في بغيه الوعاة

علیه که در علم اثبات نبوت بر آنحضرت بر تقدیر عدم اختتام نبوت نمیفرمود چنان اثبات
حالات و احوال و در آنکه بر این شیعیان نبوت جناب امیرالمومنین علیه السلام مانع از اختتام نبوت
نبود و اگر با وصف فقدان شیعیان نبوت تحقق موانع یعنی عدم عصمت و فقدان اخصایست و تحقق
مفسد است از تحقیق بلکه نشانه چنانچه حضرات سنیہ گمان می برند معاذ الله من ذلک اثبات نبوت
بر تقدیر عدم اختتام آن جائز باشد لازم آید که برای سائر ناس اثبات نبوت بر تقدیر عدم
اختتام آن جائز باشد زیرا که چنانچه عدم عصمت و فقدان اخصایست مانع از حصول نبوت است
بهمین سبب مطلق بگویند موانع که در اصل مانعیت همه موانع شریک اند اگر
با وصف تحقق بعض موانع اثبات نبوت بر تقدیر عدم اختتام نبوت جائز باشد در صورت
تحقق موانع دیگر اثبات نبوت برین تقدیر جایز نباشد بلکه اثبات نبوت در اصل
و تقدیر بر وجهی که حصول نبوت محال بر تقدیر شریک است و مستحکم
و منکر است عقل پس عاقلی آنرا قبول نتوان کرد و الا لازم آید که برای فاسق و فاجر و اشترک
هم اثبات نبوت برین تقدیر جائز باشد معاذ الله من ذلک و باین تقریر متین مندرج شد و هم
این معنی که در شان لوکان لکنه از قبیل تعلیق محال بالاحمال است و آن دلالت بر تحقق
حضرت امیرالمومنین علیه السلام نبوت در تقدیر فقدان عصمت و اعلی و از حیث آنحضرت
ثابت شود زیرا که اگر چنین تعلیق در آداب و مسائل سنیه که بغرض معارضه فضائل است
امیرالمومنین علیه السلام در حق عمر یافته اند لوکان بعد نبی لکان عمر ثلث صحت و در آن
کلام آید بخیر لوکان بعد نبی لکان ابا جحلی و ابا لهب و هل یصدر هذه
سبیل تا از ادوات لب با جمله ظاهر است که چنانچه موانع نبوت مثل سبب کفر و عدم عصمت
و فقدان اخصایست به جمیع در هر غیر مفقود است چنان موانع نبوت در الی جمل و ابوالکفر

بسیار از کتب معتبره

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل العلم نوراً
والمعرفة هدًى والحق باقياً

والمشال ان سجد پس اگر برای عمر و امثال او اثبات نبوت علی تقدیر عدم الاختتام
جائز باشد برای ابو اسبغ این چنین هم اثبات نبوت بر تقدیر عدم اختتام آن جائز خواهد بود
و قطع نظر ازین اگر ارشاد لو کان نكسبه دلالت بر جواز نبوت جناب امیر المومنین علیه السلام
بر تقدیر عدم اختتام آن نبوت مشروط نبوت در آنحضرت نكسبه بلکه از قبیل تعلیق محال
بمعانی باشد مفاد آن جز بیان استحالة نبوت آنحضرت نخواهد بود و ظاهر است که در بیان آنحال نبوت
آنحضرت فضیلتی ثابت نمیشود حال آنکه این ارشاد در مقام بیان فضل وارد است پس بطلان
این بیجم صریح النبی و نیز بطلان این تاویل یک آنست که علی سنیة محدث لو کان بعد
نبی لکان عمر استعمال بر فضیلت او بمنزلة بعد الدین منورین عمر فتنه اتی و تمهید گفته
و الا فضلیة بترتیب الخلافه اما اجمالاً فلان اتفاق اکثر العلماء علی ذلك
وجود دلیل لهم علیه اما تفصیلاً فلقوله فقال و سمعنیها الا نقول الذی یوقی صلاه
یتزکی هو ابو بکر و لقوله صلی الله علیه و آله ما طلعت الشمس و کانت
بعد النبیین المسلمین علی احد افضل من ابی بکر و لقوله صلی الله علیه و آله خیرا
ابو بکر ثم عمر و قال لو کان بعد نبی لکان عمر و ازین عبارت ظاهر است که اتفاق
حدیث لو کان بعد نبی لکان عمر را مثبت فضل بلکه فضیلت عمر بر ابی بکر گردانید
پس اگر اثبات نبوت بر احدی بر تقدیر عدم اختتام نبوت از قبیل محض تعلیق محال
بالمعانی باشد لا یمکن بر فضل و فضیلت از کما ید و هذا ظاهر الاستدلال فیهِ و از
افاده شاه صاحب هم بطلان این تاویل صلی ظاهر میگردد و نیز اگر جناب شایخ
ما بعد حدیث لو کان بعد نبی لکان عمر استعمال بر حصول شرا علی وجه انهم یزیدون
از ان بر آن عمر کرده اند چنانچه بحواب حدیث انما یدینه العلم گفت و مع هذا

و تا بحکم نیر که اگر شخصی بایدهیته العلم هم باشد چه لازم است که صاحب تمام باشد
 باین فصل بعد از سبغ غایه مافی الباب آنکه یک شرط از شرائط امامت درک و بوجدهم متحقق
 و از وجدهم آن یک شرط وجود و شرط لازم نمی آید باوصف آنکه آن شرط یا زیاد و از آن شرط در دیگر
 هم روایات الحسنات ثابت شده باشد مثل ما صیقل الله شیئا فی صدق الاوقد صبیته
 فی صدور ای بکر و مثل لو کان بعلک بنی لکان عمر اگر روایات الحسنات را اعتباری است
 در هر جا اعتبار باید کرد و الا قصد الزام ایشان نباید نمود که بیک و ایت الزام نمی خورد
 ازین عبارت ظاهر است که عبادت لو کان بعلک بنی لکان عمر دلالت دارد بر آنکه عمر را یک شرط
 خلافت یعنی علم بوجه اتم که جناب امیر المومنین علیه السلام را بدلالت حدیث انما مدینه العلم
 و علی بابها بر تقدیر تسلیم آن ثابت شده یا زیاد و از آن حاصل بود و ظاهر است که این دلالت
 در صورتیکه این حدیث از قبیل تعلیق المحال بالمحال باشد متحقق نخواهد شد و بنا برین حدیث
 لو کان لکنه دلیل قاطع بر تحقق بودن جناب امیر المومنین علیه السلام شرائط نبوت را
 استحقاق آن در صورت عدم افتشاش خواهد بود و توهم این معنی که این حدیث از قبیل تعلیق
 محال بالمحال و غیر مثبت شرف و کمال است از توشیح محال حقیقت حاصل خواهد بود و مراد از این
 برین حدیث کتباً شریفی هم هست لو کان بعلک بنی لکان عمر یکمال فضل و جلالت عمر
 استدلال کرده است قال فی النواقض لو انصف المسلمون علوانا اسلام علم بیک
 عمر و هو تالی النعمه الجلیله العظمه الالفوق العم و لهذا قال اللقی صلی الله علیه
 فی شأنه لو کان بعلک بنی لکان عمر من الخطار البیاض شیخ احمد بن شیخ عبد الاحد قاضی
 سرهند که حضرات الحسنات او را مجوزین خود در الف ثانی می نامند حدیث لو کان بعلک
 بنی لکان عمر را دلیل احتفا ثانی بفتا الکل و بعد و بودن او در زمره انبیاء گردانید و

الاحول بر اول
 تالی بکر

قال في المكتوب الحادي والخمسين المائتين من الجلد الاول في نظر ابن جعفر بن محمد بن
 در میان جمیع صحابه شان علی حدیث است و در جبهه مفروضه گویند هیچ احدی شرکت ندان
 صدیق با حضرت پیغمبر صلی علیه الصلوة والسلام گویند با هم خانه است اگر تفاوت است
 به علم و سفل است و حضرت فاروق بطریق حضرت صدیق نیز با وی دولت شرفند و سایر
 کرام با هم و علی علیه الصلوة والسلام تسلیات نسبت هم سر آرد از شهر با و لیا است خود
 ع این بسکه رسد و در میان جمیع پس از آنکه از کلمات شریفین چه در میان این بزرگوار
 از بزرگی و کلا فی در انبیاء معدود اند و بغض اهل انبیاء محفوف قال المثنی صلی الله علیه
 لوکان بعد نبی لکان عمره یبطل و لالت ارشاد لوکان لکنه بر جمیع و استکمال
 جناب ائمه اربعین علیه السلام شریک نبوت را بر جمیع طهارت و فضیلت و اعلی و سایر
 صفات رحمت و کمال ظهور است و محمد است که در حق صحت این دلالت و بطلان مزعم
 کسی که کما ین ذکر این کلام است جواز حصول نبوت بر ائمه اربعین علیه السلام است که
 کلام بر سبیل فرض و تقدیر است با فاده عمده المتبحرین السابق و فخر التقاد و اخذ حق
 ابن حجر عسقلانی نیز با ثبات میراث پس مخفی نماند که او در فتح الباری گفته قال عیاض اشهر
 کون الامام و نبیام مذهب العلماء کافة و قد عدوها فی مسائل الاجماع و لم یقل عن
 احد من السلف بها خلافة کذا و لا من بعدهم فی جمیع الامصار قال و لا اعتدوا بقول الخلفاء
 و انهم من المعتزلة لما فیهم من مخالفة المسلمين قلت یحتاج من یقال لاجماع القلوب
 ملجاء عن هر و لا یفقد خرج احد من سید عالم و نقادانه قتل در کتب اجماع
 و ابو عبیدة حتى اختلفه فذكر الحديث فيه قال فان در کتب اجماع قدما ابو عبیدة
 استخلف معاذ بن جبل انصار کاتب فی قریش فیمثل ان یقال لعل الاجماع یعتقد بجمیع

ص
 ۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

على اشرط ان يكون الخليفة قرشيا او تغلبا اجتماعهم في ذلك والله اعلم ان جبار ظالم
که قول عمر فان احل و قد مات ابو عبیده استخلف معاذ بن جبل لالت اذ جوا
اشکلا معاذ بن جبل در صورت موت ابو عبیده و عدم اوراک اجل آن ایام اجل او این جور مفید
اجتماع معاذ شرایط خلافت را و از نفع موانع آن از وی باشد چه اگر این دلالت نمی بود حاجت
بناوین انعقاد اجتماع بر شرایط و شصت را نام بعد خلیفه تا یا اجتماع تغییر را آن نیز ساد
حکم را این و هانی بجا خلافت عدوانی افتاد که این بر دو تا دلیل دلالت دارد و بر آنکه قول
دلالت بر عدم اشرط و شصت در خلیفه دارد و این دلالت تصور نمیشود مگر بقتله و این جور
جولو تمخلف معاذ و اجتماع و شرایط خلافت را باشد و محجب نماید که وضع حدیث لو کان یبک
نبی لکان محمود و حق فکلا باب که حقوق شان بر احقاق حضرت سنیة بالاتر از آنست که در جنس آن
اختلافی باشد و اختلاق مغایره قمعی اشته باشد مقام مزید استحقاق است و از باب است
غلبت محبت میرت نیست کما انه یبید را چنانچه بود ولی خودی و داده که در حق ابو محمد عباده
بن یوسف حمینی چنان اعتقاد دارند که اگر بازمی شد که بعوث میکرد حق تعالی را در حضور آن
نبی نمی بود مگر حضرت جعفری عبد الله بن اسمعیل افعی بر آه اجماع گفت سنیة ثانی ثلاثین
و اربعین فیها الشیخ الامام الجلیل القدر رفیع الاقامه قدوة المسلمین یکن الاسلام
دو و الحاسن المناقب العظیم و الفضائل المشی و رق عند العلماء و العوام و الفقهاء الاصول
الکلاسیة الفوی القسری ابو محمد الجعفی عبد الله بن یوسف شیخنا شافعی هو الامام
قال اهل التوابع کان اماما فی التفسیر و الفقه و الاصول العربیة و الاحادیث و الاثر
او کما علی ابی هان یعقوب یوسف نجون خرقه و نسیا بور و اشتغل بالفقه علی ابی الطیب
بن محمد الصعلوکی ثم انتقل الی ابن بکر الففال المروزی و اشتغل علیه بمرو و کان له استفاد

ص ۱۹۰

و اتفق به و اتفق علیه المذهب و الخلاف و قواعده و احکامها و فروعها و احکامها
 عاد الی نسیابور و قصد التدریس و الفتوی و تخریج علیه خلق کثیر منهم و لداهامام
 و کان مهیبا لا یجری بین یدیه الا الجود و العفة و التقریر علی التخصیل فی الفقه قصا
 کثیرة الفضائل مثل البصيرة و التذکرة و مختصر المختصر و الفرق و الجمع و السلسلة
 و هو الامام و المامور و غیر ذلک من التعالیک و له التفسیر المذکور المشتغل علی
 انواع فی کل آیه و قال الامام عبد الواحد بن عبد الکریم القشیری کان اثنتی عشر
 و المحققون من اصحابنا یعتقدون فیه من الکمال و الفضل و الخصال الحمیده مائة
 و جازان یبعث الله تکا نبتا فی عصره لما کان لاهو من حسن طریقه و ورعه
 و زهده و دیانتہ و کمال فضله و رضوانه عنه و عبد الوهاب بن علی بن عبد الکریم
 و طبقات اشافیه ترجمه جوینی گفته قال الامام ابو سعید بن الامام ابی المقاسم القشیری
 کان المتأخرون فی عصره و المحققون من اصحابنا یعتقدون فیه من الکمال و الفضل
 و الخصال الحمیده انه لو جازان یبعث الله نبتا فی عصره لما کان لاهو من حسن
 طریقه زهده و کمال فضله و رضوانه عنه و عبد الوهاب بن علی بن عبد الکریم
 فی بغی سرائیل لنقل الی بنا شاملا و لا یخفى و ابوه و بعض یکر از ملک اکابر سنی که نزد شام
 جامع اند در میان علم ظاهر و باطن حق غزالی چنان بر او سیمه اند که اگر بعد چنانچه
 صلی الله علیه و آله و سلم نبی می بود غزالی می بود و نیز ادعا کرده که حاصل می شود ثبوت
 معجزات آنحضرت بعض مصنفات غزالی سیوطی در کتاب التنبیه بمن یجثه الله علی رأس
 گفته قال الشیخ عفی عنہ الذین الیافعی فی الارشاد قد قال جماعة من العلماء منهم
 الحافظ ابن عساکر فی حدیث الوارد عن النبی صلی الله علیه و سلم ان الله یبعث

قد اتفقوا ان الله لا یبعث
 فی عصر محمد نبی من بعده
 الا من یصلح لاصحابه و لا یفقه
 الا ما یصلح لاصحابه و لا یفقه
 الا ما یصلح لاصحابه و لا یفقه

صاحب التوفیق الی نور هدایت
 بن محمد بن ابی القاسم القشیری
 قد اتفقوا ان الله لا یبعث
 فی عصر محمد نبی من بعده
 الا من یصلح لاصحابه و لا یفقه
 الا ما یصلح لاصحابه و لا یفقه

لهذه الأمة من جدها دینها على رأس كل مائة سنة أنه كان على رأس المائة دینها
عمر بن عبد العزيز وعلى رأس المائة الامام الشافعي وعلى رأس المائة الامام ابو الحسن
الاشعري وعلى رأس المائة ابو بكر الباقلاني وعلى رأس المائة الامام ابو حامد الغزالي
وذلك لفضله بكثرة المصنفات البديعة وغوصه في بحر العلوم والجمع بين علوم الشريعة
والحقيقة والفروع والاصول والعقول والمنقول والتدقيق والتحقيق والعلوم والعمل
قال بعض العلماء الاكابر اجماعا بين اهل العلم الظاهر والباطن كان بعد النبي صلى الله عليه وسلم
عليه وسلم نبي لكان الغزالي فانه يحصل ثبوت معجزاته ببعض مصنفاته وادب من هذه
لطيف التفسيرات كوالده ماجده حضرت شاه ولي الله والد ماجد مخاطب قد چنان در رسا
صا و قد بچشم بصیرت ملاحظه فرموده که طائر غیبی شکل ایست و والد شاه ولی الله
که در منقار خود کاغذی که بر آن اسم حق تعالی بکتابت مکتوب بود در دهنش و بعد از آن طائر غیبی بگوید
که در منقار خود کاغذی برداشته که در آن بعد بسم الله الرحمن الرحیم نوشته بود آنچه حاصلش
ایشست که اگر نبوت بعد محمد صلی الله علیه و آله و سلم ممکن بودی هر آینه می گردانیدم زبانم لکن
نبوت قطع گوید یا حضرت هرگاه والد ماجد شاه ولی الله این منام عجیب افشام بخدایت زوج بهیج
خویش یعنی والد شاه ولی الله نقل کرد حضرت او فرمود که خوشحال شو بولد خود یعنی شاه ولی الله
ایا نبودی که اعلام کرده بودیم ترا پدری که او خواهد شد ولی الله ماجده شاه ولی الله
بخطاب شان افاده می فرماید که علم من درین منام آن بود که این بشارت یعنی بشارت نبوت
نبوت در حق پدر تو بود و لکن قبول خود حضرت او یعنی پدر شاه ولی الله مشعر یا نیست که این
بشارت جلیله در حق نیست یعنی شاه ولی الله و شاه ولی الله بعد از این افاده عجیب والد ماجد
خود تردد و اشتباه حضرتش درین باب ثابت می کند و خود در تفسیر و تفسیر این منام مقتضا

قال بعض العلماء الاكابر اجماعا بين اهل العلم الظاهر والباطن كان بعد النبي صلى الله عليه وسلم نبي لكان الغزالي فانه يحصل ثبوت معجزاته ببعض مصنفاته وادب من هذه

قوانین حکمت افاده پدر بزرگوار خود را که این بشارت را در حق شاه ولی الله دانسته بر علم والد
 خود که آنرا در حق رفیع مکرّم خود دانسته بود ترجیح می دهد یعنی استحقاق نبوت بر آن خود ثابت
 می نماید نه بر آن پدر بزرگوار خود و اگر بسبب مزید حیرت و انتشار دعوائی این خاکسار را
 محمول بر ستم و سحر و عیاذ بالله من جنّ لک من کلّی اینک چشم غفلت ببال عبارت شاه ولی الله
 بنقصها و انقضا ملاحظه کن که حضرت او در کتاب نفیحات الیه می فرماید تعجیبات و الدّی
 بادی الله فی عمرها فی المنام کان طائر عجیب الشکل جاء الی ابنی قدس سره یحییٰ منقاراً
 کاغذ علیها اسم الله بالذهب فجاء طائر آخر یحمل منقاراً کاغذاً اخری فیها
 بسم الله الرحمن الرحیم لو کان الذبوة بعد محمد صلی الله علیه وسلم ممکناً لجعلناه نبیاً و
 انقطعت به هذه الالفاظ و معناها و الطائر الاول کان منقاراً لحم و سائر جسد
 اغبر مثل اللحم و الثانی سائر جسد اخضر کالطوطی فقال ابنی قدس سره ابشر بولد
 اشار الی اما کتا اعلمنا انه سیکون لیا قالت فالدق و کان علی فی خلا و لمنا
 ان البشارة فی حق لیا و قوله قدس سره یشریانها فیه کان الامر مشتملاً علیها
 اقول حق التعبير کاتقضیه قوانین الحکمة ان یقال الکاغذ الاول لشاره الی کمال
 ابن قدس سره فانه کان غایباً فی الله مستغرقاً فیه اما غبرة حاملها فلانه کان غیر
 مشغول بذکر المعارف کذلک اللحم و الفاخنة حسن المصنوع یمیزهما و اما الکاغذ
 الاخری فاشارة الی الکمال الذی و تبتیه من تلقاء تشیع کما کات الانبیاء علیهم الصلو
 و السلام و اما اخضره حاملها فلا یضاحی بالمعارف کما ان الطوطی تفصح و تقطع
 و کان هذا حق فقلت عن المبین الحمد لله رب العالمین الرحمن الرحیم ولی حماد
 انکه سید علی زهدی در کتاب مودّة القرّی که در خطبه آن کما سمعت سابقاً گفته الحمد لله

بسم الله و فی الله
 فی المنام ان طائر ابی
 غنقه کاغذاً فیه
 لو کان الذبوة بعد
 محمد صلی الله علیه
 وسلم ممکناً لجعلناه
 نبیاً و انقطعت به
 هذه الالفاظ و معناها
 و الطائر الاول کان
 منقاراً لحم و سائر
 جسد اغبر مثل اللحم
 و الثانی سائر جسد
 اخضر کالطوطی فقال
 ابنی قدس سره ابشر
 بولد اشار الی اما
 کتا اعلمنا انه سیکون
 لیا قالت فالدق و کان
 علی فی خلا و لمنا
 ان البشارة فی حق
 لیا و قوله قدس سره
 یشریانها فیه کان
 الامر مشتملاً علیها
 اقول حق التعبير
 کاتقضیه قوانین
 الحکمة ان یقال
 الکاغذ الاول
 لشاره الی کمال
 ابن قدس سره
 فانه کان
 غایباً فی
 الله
 مستغرقاً
 فیه
 اما
 غبرة
 حاملها
 فلانه
 کان
 غیر
 مشغول
 بذکر
 المعارف
 کذلک
 اللحم
 و
 الفاخنة
 حسن
 المصنوع
 یمیزهما
 و اما
 الکاغذ
 الاخری
 فاشارة
 الی
 الکمال
 الذی
 و تبتیه
 من
 تلقاء
 تشیع
 کما
 کات
 الانبیاء
 علیهم
 الصلو
 و
 السلام
 و اما
 اخضره
 حاملها
 فلا
 یضاحی
 بالمعارف
 کما
 ان
 الطوطی
 تفصح
 و
 تقطع
 و کان
 هذا
 حق
 فقلت
 عن
 المبین
 الحمد
 لله
 رب
 العالمین
 الرحمن
 الرحیم
 ولی
 حماد
 انکه
 سید
 علی
 زهدی
 در
 کتاب
 مودّة
 القرّی
 که
 در
 خطبه
 آن
 کما
 سمعت
 سابقاً
 گفته
 الحمد
 لله

خطبة من قبله

عليه ما انعم الله على النبي صلى الله عليه وآله وسلم من مودة حبيبته جامع الفضائل والكرامات الذي بعث الله
 رسوله الى كافة الامم محمد بن عبد الله صلى الله عليه وسلم بعد قد قال الله تعالى
 قل لا اسألكم على حلال الا المودة في القربى وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم اجابوا
 لما ارادكم من نعمه واحبون يحب الله واحبوا اهل بيته حتى فلما كان مودة آل النبي
 مسؤلا عما حيث امر الله تعالى حبيبته العزى بان لا يسأل من مسؤلة المودة في القربى وان
 ذلك سبب النهاية للصالحين موجب صلوات الله اليه الى الله عليهم السلام كما قال عليه السلام
 من احبني واحب اهل بيتي فاني احبهم وايضا قال عليه السلام من احبني فاحب اهل بيتي
 الوصول في القبول محبة الرسول ومودة اهل بيته البتة هذه لا تفصل الا بمقتضى
 فضائله فضائله صلى الله عليه وسلم في موقوفته على معرفة ما ورد فيهم من اخباره ولقد
 جمعت في فضائله العلماء والفقهاء اربعين اربعة وثمانين كتابا كثيرة ولم تجمع في فضائل اهل
 الا قليلا فلذا وانا الفقير الجاني على العلوي الحمداني ارجو ان اجمع في جواهر اخباره
 وكأني اثاره ما ورد فيهم مختصرا موسوما بكتاب المودة في القربى تذكرا بالكرامات
 القدير كما في ما مولانا يحصل الله ذلك في سيرة اليهم ونجان بغير طويته على يد
 عشر مودة والله اعلم من الخط والخل في القول والعمل والبر بغير قول ما لا يتصل
 بحق محمد ومن تبعه من اهل بيت رسول الله صلى الله عليه وسلم وما يعرض الله عنه قال
 قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله اصطفى ابي عليا وانا اختارني وصيا
 عليا ورسول الله صلى الله عليه وسلم كاشد عضده من اخيه هارون هو خليفة وولي
 ولو كان بعد النبوة لكان نبيا انتم ابن سيد بيت شريفكم نصير خلافة وصايت جنانا
 لم ير من قبل في الاسلام دلالة بغير حجة وادراك انك انك انك بعد جناب خاتم النبيين محمد صلى الله عليه وسلم

٤٢
 المودة السابعة في
 فضائله صلى الله عليه وسلم

خطبة من قبله

می بود جناب امیر المومنین علیه السلام نمی شد و چون نبوت بعد از آنکه صلی الله علیه و آله
 نبود ازین سبب است بر جناب امیر المومنین علیه السلام شگفتی گشت لکن خلافت و وصایت
 وزارت بر آنحضرت ثابت بود پس قطع نظر از آنکه این حدیث شریف دلالت صریح دارد
 بر خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام دلالت دارد بر استحقاق آنجناب بر آن نبوت که مفید صحت
 و فضیلت آنحضرت و مبین دلالت حدیث منزلت برین دو ملامت و استحقاق التوفیق و انعام
 و مخفی نماید که علی (ع) نزد حضرت سید عالم با دلی صداتی و برگزیده جناب سبحانی
 و حاکم کالات انسانی و حاکم غرائب کرامت مثل احیاء اموات و غیر آن که سماع کن و جب
 صد گونه سرسبکی و حیرانی است باشد و لیل پانزدهم آنکه ملا علی تقی در کثر النعمان
 بزرگ جمع اجماع سید گفته عن یحیی بن عبد الله بن الحسن عن ابيه قال كان
 یحضره فقال يا امیر المومنین اخبرني من اهل الجماعة ومن اهل المارقة
 ومن اهل السنة ومن اهل البدعة فقال لا یجوز لک ان تفتی فافهم عنی ولا
 ان تاسأل عنها الا بعد فاما اهل الجماعة فانا ومن اتبعنی وان قلوا وذلک
 عن امر الله و امر رسوله فاما اهل الفرقة فالخالفون و امر اتبعنی وان کثروا و
 اهل السنة فالمقتلون بما سته الله لهم و رسوله وان قلوا و اما اهل البدعة
 فالخالفون لا امر الله و لکتابه و دسل بالعاصون بما هم و امر اتبعنی فان کثروا و قد
 منهم الفوج الاول و بقیة افواج علی الله تخصی استیصالها عن جدید الارض فقام الایمان
 فقال يا امیر المومنین ان الناس یدکرون الفی و یرثمون ان من قاتلنا فهو و ماله اهل
 فی لنا و لک فقام رجل من بکروا ثل یکه عباد قبیح کان عارضا و
 اشهد فقال يا امیر المومنین الله ما قسمت بالتوبة و لا عدلت فی الموعنة فقال

الکتاب

ص ۲۴
 خطی
 من اهل الکتاب
 الکتاب من اهل الکتاب
 و اهل الکتاب

قال علی بن ابي طالب
 ان قلوا ذکره فی کثر النعمان
 قال من اهل الکتاب
 لک و من اتبعنی

عليه السلام قال لا فقه فيكم في العسكر وترك الاموال والنساء والذرية فقال
عليها الناس من كان به جراحة فليدوها بالسيف فقال عباد جئنا نطلب غنائمنا فانا
بالدنيا فقال السعة ان كنت كاذبا فلا امان لك والله حتى تدرى غلام ثقيف فقال
رجل من القوم ومن غلام ثقيفيا امير المومنين فقال جل لا يدع الله حرمة الاثم
قال فماتوا وقتل قال بل يقصه قاصه لجبارين قتله بموت فاحش يحرق منه ديرة
الكثرة ما يجي من بطنه يا اخا بكرة انت امر وضعيف الرأس وعا على ان لا تاخذ
بذنب المكبر وان الاموال كانت لهم قبل الفرقة وتزوجوا على رثدة ولد فاعلى
واغالك ما حوى عسكرهم وما كان في دودهم فهو ميراث لذرهم فان عدا علينا احد
اخفناه بنسبه ان كف عنا لم نعمل عليه ذنب غيره يا اخا بكرة لقد حكمت فيهم حكم
رسول الله صلى الله عليه وسلم فاهل مكة قسم ما حوى العسكر ولم يعرض له سوى
خلده وانما اتبعتم اثره من دون النعل النعل يا اخا بكرة ما علمت ان اكره عملها
وان اكره قبيح وما فيها الا عن فم لا رحمة الله فان اذ لم تصدقوني واكثرتم
وذلك ان تكلم في هذا غير واحد فايكم يا خدامه عاتبة بهم قالوا لا ايها
يا امير المومنين بل اصبنا وخطانا وعليت جملنا ونحن نستغفر الله وننادي بالثا
من كل جانب اصبنا يا امير المومنين اصاب الله بالرشاد والساد فقام عمار
وقال يا ايها الناس انكروا لله ان اتبعتموه واطعتموه لم يضل بكم عن مصالح دينكم
قيس شعرة وكيف يكون ذلك وقال استودعهم رسول الله صلى الله عليه وسلم
المنايا والوصايا وفصل الخطاب على مصالح هارون بن عمران انه قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم انك من موالاته لا من موالاتي بعنصره

انما عمار بن عبد الله بن مروان
فانما عمار بن عبد الله بن مروان
فانما عمار بن عبد الله بن مروان

بما کر امامانه نسبت به صلی الله علیه و آله سلم حيث اعطاه ما لم يعط احدا من خلقه
 قال علی النظر و احکم الله ما توهمون به فاما مضوالاته فلان العالم اعلم بما یامر الجاهل
 بالتخیل اکثر فانی جامل کما ان شاء الله تعالی ان یطعمونی علی سبیل الجنة و ان یدفع
 شیئیدة و مرارة عتیدة و الدنیا حلوة الخلافة لمن اتمتها من الشقوة و التامة
 عما قبل ثم انی تخبرکم ان خیلا من سائر اولاد بنی اسرائیل و هم یقولون لا یشربوا من النهر فانی و انهم
 امره فشرابوا من ماء قلیلا منهم فکونوا حکما حکم الله من اولئک الذین اطاعوا الله
 و لم یصوبوا فیه من جدید و طمخ و ظاهرا که حاوی بحاسن و معاف و جامع مناقب و آثار
 مصداق و قیاس لفظ حاکم علی و اولاد امامهم الکابرین و سائر اصحاب حضرت عمار بن یاسر
 رضوان الله علیهم الفاضل و وقت اختلاط و اضطراب بعض ضغفاء البصائر بعد بیان
 الاصابه و الاکار حقیقت صواب فعل خود بجهت ظاهر و برهان قاطع و وجوب اطاعت امتثال
 و اتباع ائمه اطهار و عصمت برات ان برین و ساده و ولایت هدایت از ضلال و ازلال
 از تضلیع حاج نبی ایزد ذوالجلال و توقیر شعرة بیان کرده و بر اثبات آن بحديث مندر
 است دلیل فضا و اربابان ابطال نموده فرموده آنچه مختلش نیست که چگونه می اند که مختل
 ضلال نماید و در الزم حاج نبوی و توقیر شعرة حالا نکرده است سپرده است آنحضرت علیها
 رسالت و کتاب صلی الله علیه و آله و سلم منایا و وصایا و فصل خطاب به برضاج هارون و چون
 تحقیق که فرموده است بر حضرت امیر المومنین علیه السلام جناب سید محمد صلی الله علیه و آله سلم
 که تواند من منزله هارون اند موسی هستی مگر تحقیق نیست نبی بعد من و این الی این بیان
 حضرت عمار که عنوان این تفسیر و تفسیر نبی خیر و بصیرترین بلکه بطاعت ارشاد سلیم حق
 آن امام المغار و المشارق حقیقت آن برین پیدا و روشن است که حدیث مندرت دلیل

امام البراء یسلم سنایا و صایا و حصول الحاصل خطاب بر آن عالیجناب منتهی حاج حضرت بارون
عمران که مصمم از خطا و شواحب و نقصان بحدی باشد و جوینا طاعت و اتباع آن جناب بهر
و عصمت است از ادعای لغت منتهی جناب سالتاب صلی الله علیه و سلم اگر چه بقدر شواحب از ان تا
گنج و پیل کمال در ثبوت افتراض طاعت و عصمت و اعلیت و اطاعت و پیوسته و برات و عیون
و نسبت از ذنوب بآنحضرت امیر المؤمنین علیه السلام از حد منزه است پس نمی تواند تعیین خطا بر این حضرت
و عدم تحقیق اخبار برای آن قطعا و حتما کالشمس فی رابعة النهار و اصبیح وقت
الاسفار ثبوت رسیده و تریات و و بها و تصلفا و تکلفا و تعشفا منکر و مزعوت ایشان که حیا
بانه و دلالت حدیث منزلت بر خلافا و منقطع ناقصه مقصود و دلالتش بر خلافا و منقطع
و نفی دلالتش بر فضلیت و عصمت و اعلیت ظاهر است غیر مستور بهیچان و نسبتا اگر دید و غایت
شناخت و فتاحت الطین و الضالیل ابن تیمیة و حور که از جمیل آن بار باز و برترن بجز
ظواهر انجا میسر و برناظر بصیر و متاعل شبیر و علامه بر ما سبق فوائد عدیده ازین حدیث ضعیف
ثابت اول آنکه از ارشاد آنحضرت فاما اهل الحاجة فاناد من اتبعه وان قلواد
لایل جماعت جناب امیر المؤمنین علیه السلام و اتباع آنحضرت اند اگر چه کم باشند پس احادیث
آمر و باتباع جماعت که حضرت سنیة بایراد آن گویان افتخار می افرازد و نفسی ایشان را
و مزعوت طریقه ایشان که بان صحت خلافت بکر و مثل آن ظاهر می سازند و بکر کثرت
حقیده خود می نازند ثابت نگرداند بلکه حساب این باشد و انبیا امر با اتباع جناب
امیر المؤمنین علیه السلام و اتباع آنحضرت گویشی با دوم آنکه ازین باشد و ظاهر است که جناب
امیر المؤمنین علیه السلام و احب الاتباع و مغرض الطاهر بود که آنجناب و اتباع آنجناب اهل
جماعت اند و ثبوت افتراض طاعت و عصمت و اما است آنحضرت سوم آنکه از قول آنحضرت

وذلك الحق عن امر الله و امر رسوله ظاهر است که بامر خدا و رسول تعینت تفسیر اهل جماعت و محققان
 امیر المومنین علیه السلام و اتباع آنحضرت و لزوم اتباع آنحضرت و اقتراض طاعت آنجناب ثابت
 می گردد و در هذا من جملة التأكيد و التشديد غاية التوثيق و التسليل بالصحة قلنا
 كل كفار عنيد لزوم الاقتداء به و الاتباع له و بما لكل منع من مخالفة علي بن
 ابي النعمان و هو شهيد چهارم آنکه از ارشاد آنحضرت فاما اهل الفرقة فالخالفون لان
 اتبعوا و اتبعوا کسانى که مخالف آنحضرت و اتباع آنحضرت اند اهل فرقت اند پس ازین ارشاد
 هم اقتراض طاعت آنحضرت و عدم مخالفت آنجناب ثابت گشت و امامت آنحضرت بکل
 وضوح ظاهر و باهرست بچشم آنکه از قول آنحضرت فاما اهل السنة فالمفسكون بما سئله الله
 ظهور رسوله بعد جمع آن باقوال آنحضرت فاما اهل الجماعة فاننا و من اتبعنى فان قلوا
 و ذلك عن امر الله و امر رسوله ظاهر می شود که اهل سنت کسانى هستند که اتباع آنجنابند
 کرده اند و اطاعت امتثال آنجناب واجب و لازم دانند و خطا و زلل را در اقوال و افعال
 آنجناب تجویز نکنند پس شسمیه معتقدین ثلثه خود را بابل سنت در مثل شسمیه عمی سنت بهر وجه
 مثل خبیر زید که بر ظاهر است که اینها اتباع آنجناب لازم ندانند و اقتراض طاعت آنحضرت
 باهتمام تمام و نکنند که ادیت نمود و وجه الدلیل المثبتات خطا یا صریح در احکام
 العبادات و من فی الکتاب و غیره من مقامات عدیده همین کتاب تحفه شاهد برست فضلا عن
 غیرها و سیمیا انشاء الله تکاتفصیل بعض حصاراتهم في مجلد حديث الثقلين بحيث
 يستدل استداره باب المیزان ششم آنکه از قول آنحضرت فاما اهل المهدفة فالخالفون
 لامر الله و لکتابه و رسوله العاملون براهم و اهو اهم ان کثروا و این ملا حظ از ارشاد
 سابق ظاهر است که مخالفین آنجناب اهل عت اند که مخالفت امر خدا و کتاب و رسول و

وکیل با پرتو هم استلال حضرت عمار بعد از عمار
منزله بر لزوم اتباع جناب پیر المومنین حضرت آنحضرت

و عمل بر او ایستادگی نمایند کثرت ایشان قابل اعتناء و التفات نیست بفقیر آنکه از قول آنحضرت و قد
منهم الفوج سال اول از آن ظاهر است که قبل از وقت این امر شاد و فوجی از اهل بدعت معتقد که مخالف
و کتاب و مخالف مسل او بودند و عمل با او و ابواء خود می کردند گذشته اند پس اگر مراد از این فوج
فوج اول و ثانی است که در آن جمیع مخالفین آنحضرت داخل اند با کما هو الظاهر عند اولی الامر
فهو اقصی المراد و عمدة المهام هاد و اساس کار و هم العظام کاشف اسرار و تلخیصات
احیاء هم الفقهاء و اگر حضرت سنیة رضا بقبول این تفسیرند پس چاره ازین نیست که مراد از این
فوج ناکشین با پس تصانف طلحین و اتباع شان بفضیلت جلیله بدعت و مخالفان آن
و کتاب ضد و مخالف مسل و عمل با او و اجس و اتباع ابواء و ساس و سبب ثابت خواهد شد
و هو ایضا شاف العلیل و رد الغلیل و غیر این و فوج فوجی دیگر که اربع صابرین منطبق
شود برنی توانند آورد و بیشتر آنکه از قول آنحضرت او ما علمت اننا لا نأخذ الصغیر بذنب الکبیر
و حضرت که کبری این محل در تکبیر ذنب بودند پس تاویل علیل خطای اجتهادی بباطل و غارت
که خطای اجتهادی موجب جبر و واحد و ثواب است ذنب سبب می اخذ و عقاب فشتان مایلها
نتم آنکه قول آنحضرت فان عدا علینا احد فمهم اخذنا ذنبه و ان کف عنا لم نعمل علیه
خبر غیبه دلالت صریحه دارد بر صدور ذنب از اصحاب حمل فالتاویل بالخطا و الاجتهاد
صریح الذنب و الزلل و هم آنکه از قول آنحضرت ان الاموال كانت لهم قبل الفریقة و حضرت که
اصحاب حمل از باب فرقت بودند و ذم فرقت از احادیث بسیار که در کتب اخبار و آثار شیعه
مروست واضح اشکار است از ارشاد خود جناب پیر المومنین علیه السلام ظاهر است که اهل فرقت
مخالفین آنجناب و اتباع آنجناب تارکین جماعت اند یا زدهم آنکه نیز از قول آنحضرت و ان
الاموال كانت لهم قبل الفریقة و از قول آنحضرت و انما لکم ما حوی عسکرهم و ما کان

در این کلمات
و مقایله با سنت نبوی
در این کلمات
تفاوت
را آنحضرت در فرقی
و متحملین

دلیل بآنند هم استدلال حضرت عمار بن محمد بن زید
بر آنند که اتباع جناب امیر المؤمنین و عصمت آنحضرت

دور هم فوایدات لذت بخش و محبت که اموال اصحاب جمل سبب محراب جناب امیر المؤمنین علیه السلام
از ملکشان بیرون رفت پس اگر اینها خاطی فحال اجتماع و پیوستن از بغض و عناد می بودند و چنانچه
بر این وجه اموالشان از ملک ایشان دو کردیم آنکه از قول آنحضرت لقد حکمت فیهم بحکم رسول الله
صلی الله علیه و سلم فی حل مکه قسم ما حوی العسکر و لم یعرض لما سوا ذلک و محبت که
جناب امیر المؤمنین علیه السلام در باب حمل حکم کفار اهل مکه جاری فرموده و ناهیک و دلیل
و اضا علی ان المحاربین علی السلام فی حکم الکفار اللثام و الله ولی التوفیق و الا نعلم
سیر و هم آنکه از قول آنحضرت و اما اتبعتم امره و هذا النعل بالنعل نیز ظاهرست که جناب امیر المؤمنین
علیه السلام در افد اموال عسکر اصحاب جمل ترک سوا می ان اتباع جناب سالتما علی علیه السلام
و آله و سلم در حکم آنجناب کفار اهل مکه نموده پس بعد از اصحاب جمل در حکم کفار از این شاهدیم
نهایت واضح و آشکارست چهاردهم آنکه از قول آنحضرت انظروا حکم الله ما هو و
خامس و اله ظاهرست که اطاعت امر آنجناب بلامرور و تلبس و غیره اعم و قوی از آنست
و هو دلیل صریح علی افتراض طاعت لزوم امثال امره و ظهور عصمت من الزلل و
و عدم تطرق الارقیاء و الامتراء فی احواله و افعاله الواجبه الا قفاء بآنند هم آنکه
از قول آنحضرت فان العالم بما یاقی من الجاهل الخسین الا خسر ظاهرست که آنحضرت
اعلم است باعمال و افعال خویش و خطا و زلل را در این نیست مخالف آنحضرت جاتل
اخص است شانزدهم آنکه از قول آنحضرت فان حاملکم ان شاء الله تعالی اطعمو
علی سبیل الجنة و محبت که آنحضرت مردم را بر سبیل جنت بر دارد و اعطای آنحضرت
سبب سبب سبیل جنت ثواب با عتی خلاصان ناز عذابست بهم آنکه از قول آنحضرت
انتم انتم و کما ان خیلا من اسرا یل امرهم یتهم و محبت که اطاعت آنحضرت

اطاعت نبی بنی اسرائیل که ایشانرا حکم کرده که از هنرنوشتند واجب لازمست مخالفین
آنحضرت مثل مخالفین آن نبی اند که بجای ترک امر حضرت را کردند بجهت هم آنکه از قول آنحضرت
فکروا حکم الله من اولئک الذین اطاعوا انیتهم لم یصوابکم ظاهریست که اطاعت آنحضرت
بعینها اطاعت نبی معصوم و عدم عصیان آنحضرت عدم عصیان حق قیوم و فیه مایه
على کمال العصمة من الخطاء وان حکم عین حکم رب السماء والله ولی التوفیق للاهتد
والکاشف عن القلوب الرقة الغطاء و دلیل شانزه و بیستم بلا شبهه در بیان منزلت حضرت
بارون اعلیت آنحضرت یعنی آنحضرت بعد حضرت موسی علیه السلام اعلم از جمیع است آنحضرت
پس باید که جناب امیر المومنین علیه السلام هم بعد جناب سالتاب صل الله علیه و آله از جمیع
است آنحضرت اعلم باشد و اعلیت بقیه افضلیت بسبب انحصار خلافت را آنحضرت
و اعلیت حضرت بارون علیه السلام بر چند امریست ظاهر و اوضح و از بیان حضرت عمار که
پانزدهم مذکور شد نیز ساطع و واضح و لکن بخوف انکار مکاربین و محمود مجادلین ایراد بعضی
و دیگر می نمایند پس باید دانست که حسین بن علی بن ابی طالب علیه السلام گفت قال اهل العلم بالاخبار
کان قارون اعلم من اسرائیل بعد موه و هارون علیهما السلام و اقراهم بالتوراة و اهل
و اغناهم و کان حسن الصورة و طیف و محمد بن احمد علی در تفسیر تصریح کرده که از باب کلمه سبط
هارون که در مقابل انا و تیت اسی المال علی علم عندی انی مقابل و کان اعلم من
اسرائیل بالتوراة بعد موه و هارون محمد بن علی بن خلیف سراج منیر گفته در وی اهل
الاخبار ان قارون کان اعلم من اسرائیل بعد موه و هارون و اهلهم و اغناهم و کان
حسن الصورة و طیف و ملاسه معنی در حدیث اجماع گفته و کان قارون اعلم من اسرائیل
بعد موه و هارون و اهلهم و اجماع ان قارون کان اعلم من اسرائیل بعد موه و هارون و اهلهم و اغناهم و کان

اعلیت حضرت بارون
در تفسیر سراج منیر

اعلیت حضرت بارون
در تفسیر سراج منیر

فی بنی اسرائیل اقواء للتوراة منه و لکن عند الله نافی کالسامری فبغی علی و فله ملک
البغی کما قال الله تکافئ علیهم ازین عبارات ظاهرست که قارون اعلم بنی اسرائیل بعد حضرت
و یارون علیهما السلام بوده پس هرگاه قارون اعلم بنی اسرائیل بعد حضرت مو و یارون باشد
بلا شبهه ریب حضرت یارون اعلم بنی اسرائیل بعد حضرت مو علیهما السلام بازیر که اعلیت
قارون بعد حضرت مو و حضرت یارون علیهما السلام مثبت این معنی است که غیر حضرت مو
و یارون علیهما السلام اعلم از قارون نبود پس اعلیت بعد حضرت مو بر اسی حضرت یارون
علیهما السلام ثابت باد اگر کسی دیگر اعلم از حضرت یارون بعد حضرت مو علیهما السلام باشد
صادق نه آید که قارون اعلم بنی اسرائیل بعد حضرت مو و حضرت یارون بعد و ظهور
و هرگاه اعلیت حضرت یارون علیهما السلام ثابت در ثبوت اعلیت بر حضرت امیرالمومنین علی
سالمین سوحتاج اصداق نیاید اختلاف بر نمیگزید چه قطع نظر از آنکه دلائل عموم منزهت است
گذشته و بعضی آن برین دلائل بهم مذکور شد و بعضی آن انتشار اسمعاد را بعد مذکور شد
برای اثبات این مرام مثل آن کافی است افاده شاه ولی الله در ازالة الخفا لزوم حمل تشبیه
بر منازل مشهوره و افاده خود شاه صانع عدم حجاز حمل تشبیه بر نافع منقطع است
علامه برین بیان حضرت عمار که در دلیل یازدهم مذکور شد و صحبت که حدیث منزه
مثبت اعلیت حضرت امیرالمومنین علیه السلام که دلالت دارد بر حصول علم نایاب
و فصل الخطاب بر حضرت امیرالمومنین علیه السلام اگر متعصبی کج و مشکی هندو را بیان
حضرت عمار را آنکه تقریر حضرت امیرالمومنین علیه السلام بجهان مثبت تحت قیادت
اینک محمد است دلالت آن بر اعلیت از افاده علامه تحریر لاثانی سعید الدین محمد بن احمد غفر
ثابت کنیم پس باید دانست که حضرت او در شرح فارسی تائید این غرض در شرح شروع و اوج

بالتاویل ماکان مشکلا علی تعلم ناله بالوصیۃ علی ما نقل عنه گفته شد اور روشن کرد
علی بتاویل آنچه مشکل پوشیده بود از معنی مراد قرآن حدیث بر غیر او اصحاب خصوصاً عمر چنانچه
در آن معرض گفته بود که لا علی لعل و عمر بآنکه بیان تفسیر این مشکلات را متعرض گشته بود و علی که بگو
بمیراث رسیده بود و مصطفیٰ بوصیت که از جنت و فرموده بود انا ناری فیکم الثقلین
کتاب الله و عترتی اذکرکم الله فی اهل بیتی سه بار و باز فرمود که انت متقی عرلة هارون
من موغیرانه لا نبی بعد و با آنچه گفت انا مدینه العلم و علی بابها پس از علم و بیان
حق و ارشاد خلق همه اثر در باب او بود از مصطفیٰ صلی الله علیه و سلم در دعوت خود و اثر
صاحب حق در وقت المرشد المکرم ازین عبارت ظاهراًست که حدیث منزلت مثل حدیث
تقلید دلالت دارد بر آنکه جناب امیر المومنین علیه السلام را بوصیت جناب سالتما بصلی الله علیه
و آله و سلم علمی حاصل شده که ایضاً مشکلات بآن فرموده و ظاهراًست که این دلالت متصو
نمی تواند مگر باین طور که چون حضرت بارون را بوصایت حضرت موسی علیهما السلام علم ایضاً
مشکلات و بیان تاویلاً معضلاً حاصل بود می باید که حضرت امیر المومنین علیه السلام بین با
مثل حضرت بارون علیه السلام با و ظاهراًست که علم حضرت بارون ارجح از علم سالتما
است موسوی بوده پس علم جناب امیر المومنین علیه السلام که بوصایت جناب سالتما بصلی الله علیه و آله
صلی الله علیه و آله و سلم حاصل شده نیست ارجح و اکثر ازید و اغر از علم جمیع اصطفوی
باشد و نیز از بیان منبع المکاب علامه قرطبی ظاهراًست که حدیث منزلت مثل حدیث تقلید دلالت
دارد بر آنکه حضرت امیر المومنین علیه السلام بین حق و مراد خلق داعی الی الصلوة بود و حق در آنحضرت
ساری و احکام آنحضرت از مقارنت خطا عاری می این آثار جمیله حاصل بود در آنحضرت از
جانب جناب حبیب بار و محمد صمدیه مدائح صمدیه مناقب سعید و قرطبی سالتما بصلی الله علیه و آله

علي بن محمد الجلابي المعروف بابن المغازلي من مشايخ جناب المصنفين

عليه السلام كوفي اخبرنا ابو القاسم عبد الواحد بن علي بن العباس البرازي رفعه الى اسمعيل بن خالد

عن قيس قال سأل جلا معاوية عن مسألة فقال سأل عنها علي بن طالب فانه اعلم قال

يا امير المؤمنين فلو فيها احب الي من قول علي فقال ليس ما قلت ولوم ما جئت به لقد

كوهت جلا كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقره العلم غرا وقد قال رسول الله

استمعت من هارث بن من مولا انا له كاتبي بعدك ولقد كان عمر بن الخطاب يسأله

يا خذ عنه لقد شهدت عمر اذا اشكل عليه شيء قال هي سألته فمرا اقام الله رجله

ومها سمع من المديون فقيه ابو الليث نصرون محمد حفي كره فضائل ومفاخر ومناقب والمو

برناظره ابو رضيه عبد القادر وكتائب الجلام الاخبار كقوى في اثار جنبيه على قارى وغيره

ظاهر وباهرست در كتاب المجالس كمنه في سفر عراق منظر عبد مفتاق بسيد ممي فرمايد

عن قيس بن ابى حازم رضى الله عنه قال جاء رجل الى معاوية رضى الله عنه

عن مسألة فقال سأل عنها علي بن ابى طالب فمرا فمرا فقال الرجل فمرا

من قول علي فقال معاوية بشما قلت ولوم ما جئت به لقد كوهت جلا كان

صلى الله عليه وسلم يقره العلم غرا وقد قال النبي صلى الله عليه وسلم يا علي

مرا له هارث بن من مولا انا له كاتبي بعدك ولقد كان عمر بن الخطاب رضى الله

يسأله يا خذ عنه لقد شهدت عمر اذا اشكل عليه شيء فقال هي سألته

ابى طالب فمرا فقال معاوية رضى الله عنه فمرا اقام الله رجله ومها سمع من المديون

ويروى ان سائلا سأل عائشة رضى الله عنها عن المسألة على الحقيق فقالت سأل عنها

علي بن ابى طالب فانه اعلم بالسنة وعن قيس بن حازم قال جاء رجل الى معاوية

عن مسألة فقال سأل عنها علي بن ابى طالب فمرا فمرا فقال الرجل فمرا

من قول علي فقال معاوية بشما قلت ولوم ما جئت به لقد كوهت جلا كان

صلى الله عليه وسلم يقره العلم غرا وقد قال النبي صلى الله عليه وسلم يا علي

١١٢

استدل بالمشاورين
براعتك جناب المصنفين
ناظره

فضائل علي بن المصنفين
الذين من المصنفين

استدل بالمشاورين
براعتك جناب المصنفين
بعض الباقين

فساله عن مسألة فقال سل عنها علي بن ابي طالب هو اعلم فقال اريد جوابا فقال
 ويحك لقد كرهت جلا كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يغزوا بالعلم غزا والقد
 قال رسول الله صلى الله عليه وسلم انت متى بمنزلة هارون من موسى ولقد كان
 عمر بن الخطاب يسأله وياخذ عنه ومحب الدين احمد بن عبد الله الطبري لم يترك في رايض
 كفته عن الحارم قال جاء رجل الى معاوية فساله عن مسألة فقال سل عن
 ابي طالب فهو اعلم قال امير المؤمنين جوابك فيها احب الي من جوابي قال من اقلت
 كرهت رجلا كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يغزوا بالعلم غزا والقد قال
 من بمنزلة هارون من موسى الا انه لا يتي بعد وكان عمر اذا اشكل عليه شئ اخذ منه
 خروا في المناقب شرح الغزاة بالغيا المحبة الكثرة وقد غزا الشئ بانهم كل واحد
 بن محمد بن موسى بن فرات السطيفي على ما نقلت كفته اخبرنا الشيخ جمال الدين احمد بن
 محمد القزويني المعروف بديكويه مناولة قال انبانا الشيخ ضياء الدين عبد الوهاب
 بن علي بن علي البغدادى جازة بروايته عن شيخ الاسلام جمال السنه ابن عبد الله
 بن حمويه بن محمد الجويني قال انبانا الشيخ ابو محمد الحسن بن احمد انبانا الامام ابو بكر
 محمد بن ابراهيم الفخاري بكلا يادى نبانا محمد بن عبد الله بن يوسف النخعي محمد بن
 بن كاذهر الاشعري قال نبانا الكديمي قال النخعي نبانا عمر بن عثمان القزويني قال كاذهر بن
 وهب بن عمرو بن عثمان هو الصواب قال نبانا ابن عن ابي اسماعيل بن خالد عن قيس
 بن حارم قال جاء رجل الى معاوية فساله عن مسألة فقال سل عن علي بن ابي طالب
 هو اعلم فقال اريد جوابا فقال ويحك لقد كرهت رجلا كان رسول الله صلى الله عليه وسلم
 عليه لم يغزوا بالعلم غزا ولقد قال له رسول الله صلى الله عليه وسلم انت

ص ٢٢٢
 ذكر اختصاصه باحاديث
 جميع من المعاصرين
 في الفصل السادس
 من كتابنا المسمى في التفسير

استدلال بهفدهم حديث محمد بن
 بر اعلميت جناب امير المؤمنين

استدلال بهفدهم حديث محمد بن
 بر اعلميت جناب امير المؤمنين

رجبیک و اسم او از دیوان محو گرد و گفت عمر رضی الله عنه از وی سوال میکرد و سائل فرامیگرفت
 از وی من حاضر بودم و قنیکه سکر بر عمر رضی الله عنه مشکلی شده بود و می پرسید که آیا علی
 رضی الله عنه در اینجا حاضر است یا نه و احد بن فضل بن محمد باکثیری با گفته عن ابن الجحاض قال
 جاء رجل الى معاوية فسأله عن مسألة فقال له سل عنها علياً فهو اعلم فقال جوابك
 فيها الحبالي من جوابك فقال له بش ما قلت لقد كرهت جلأكان ^{الله} سول الله ^{صلى}
 عليه وسلم يخرجه بالعلوم غداً ولقد قال لانت متى بمنزلة هارون من ^{هو} الا انا لا نبقى بعد
 و كان عمر اذا اشكل عليه شئ اخذ منه لخرجه الامام احمد في المناقب و احد بن عبد القادر
 عجله در كتاب في خيرة المال گفته لخرج احمد بن حنبل رحمه الله ان جلأسال معاوية
 عن مسألة فقال سل عنها علياً فقال بش ما قلت لقد كرهت جلأكان سول الله
^{صلى} الله عليه وسلم يخرجه بالعلوم غداً ولقد قال لانت متى بمنزلة هارون من ^{هو}
 خيرا انه لا بى بعد و كان عمر اذا اشكل عليه شئ اخذ منه ثم قال قم لا اقام الله
 جليلك و محاسنه من الذبوان مولوى مبین لکن نوی در کتاب وسیلة النجا گفته فی الصواب
 اخراج احمد بن جلاس معاوية عن مسألة فقال سأل عنها علياً فهو اعلم فقال يا مولى
 جوابك فيها الحبالي من جوابك قال بش ما قلت لقد كرهت جلأكان سول الله
 بالعلم ولقد قال لانت متى بمنزلة هارون من ^{هو} الا انا لا نبوء بعد مقام اصحاب ^{الله}
 که معاوية با انتم بغض و عناد و عداوت له اید با فضل التمام و علیهم السلام الی یوم القنا و
 منزلت را مثبت اعلیت آنحضرت دانند و آزاد دلیل رد و انکار بر کسیکه جواب معاویه را از جواب
 جناب امیر المومنین علیه السلام دوست تر داشته گردانند و حضرات ائمت از چنان موقع و کم
 منزله سازند که دلالت آن بر محض خلافت جزئیة منقطع که مستلزم استحقاق امامت کبری است مثل آن

استقلال مساوات بحالت آزادی
برعلیت جناب علی محمد خان
کلیہ فقہاء
استقلال مساوات بحالت آزادی
برعلیت جناب علی محمد خان

مكتبة
جامعة
البحرين

بلکه افضل از این هم این تسمیه بارها با حاد و صواب حاصل شده مقصود گردانند بلکه اگر دلیل نفعی خلافت
ان آنحضرت بندارند بلکه اعرار از ادلیا عیب نقص عظیم گردانند و نیز سلب استحقاق خلافت از آنحضرت
بآن ثابت سازد و ذکر آنرا خلاف عقل و دانش گمان برود کاش آنحضرات اگر از خدا و رسول شرمی نداشتند
از مخالفت معاویه و این خطاب سب میداشتند هرگاه اعلیت جناب امیر المومنین علیه السلام از
حدیث منزلت ثابت افضلیت آنحضرت بآل بیت متحقق گردید که اعلام و افضل است کما هو ظاهر
جلال و استطاع علیه فاما بعد انشاء الله تعالی و فضل تعین است بر آن خلافت کما سبق فی المنهج الاول
بیانه بالادلة القطع و اعتراف ائمة السنیة کوالد الخطاب غیره و اگر کسی توهم کند که خویش
معاویة اثبات اعلیت جناب امیر المومنین علیه السلام از خود است نه اثبات اعلیت از کل اصحاب
تا اعلیت آنحضرت از شخص لازم آید پس این توهم صریح البطلان و کمال تخلف آن در وضع و حیاست
زیرا که حدیث منزلت دلالت بر اعلیت جناب امیر المومنین علیه السلام از معاویه بلکه کائنات
نمیتواند کرد مگر بدلائل آن بر افضلیت از کل است زیرا که اثبات اعلیت آنحضرت از معاویه محدود است
منزلت موقوف بر آنست که اثبات منزلت بارون علیه السلام را بر آنحضرت دلیل اعلیت
آنحضرت گردانند که چون حضرات بارون علیه السلام
اعلم بودند باید که حضرات امیر المومنین علیه السلام هم علم باشد
و ظاهر است که حضرت بارون علیه السلام از جمیع امت حضرت موسی علیه السلام اعلم بود و پسین
امیر المومنین علیه السلام هم از جمیع امت باشد نه از معاویه تنها و علاوه برین معاویه اعلیت
جناب امیر المومنین از عمر بصرحت تمام بیان کرده که سوال عمر و اخذ او از آنحضرت مرجع در
مشکلات بحلال مشکلات ثابت ساخته و فيه کفایة لاهل الهدایة و نیز کسی توهم نکند که ذکر
معاویه حدیث منزلت را خطاب این شخص که جواب معاویه را دوست تر از جواب حضرت امیر المومنین

مخالفت این خطابه
افتناسی
حدیث منزلت را در حق
خدا که سبب انشاء الله
تعالی نمیکند و فراموش
معاویة نشود

عليه السلام اللهم هؤلاء على الثالثة سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم وقد خلفه
 في بعض غزاه فقال يا رسول الله تركتني مع النساء والصبيا فقال صلى الله عليه وسلم
 الا ترضى ذكرا كذا وقد ذكر المسعودي في كتاب مروج الذهب معاوية بن الجهم
 سعد لما قال المعوية هذه المقالة قال المعوية ما كنت عندكم منذ ان كان
 نصرته لم يفتد عن بيعته كان سعد قد تخلف عنبيعة علي ثم قال معوية اما ان
 لو سمعت من رسول الله صلى الله عليه وسلم ما سمعت علي بن طالب لكانت لي خادما
 ما عشت اصل عيارت علي بن الحسين المسعودي كما سبط ابن الجوزي ما حصل ان ذكر كروه وركت
 مروج الذهب اين است حدث ابو جعفر محمد بن جرير الطبري عن محمد بن حميد الرازي عن
 محمد بن محمد بن اسحاق بن النعمان قال لما حج معاوية طاف بالبيت معه سعد
 فلما فرغ انصرف معاوية الى دار الندوة فاجلسه معه سريرة وقع معاوية في
 وشرح في سببه فنهض سعد ثم قال اجلسن معك على سريرة ثم شرعت في سب علي
 والله كان يكون في خصلة واجلة من خصال كانت لعلي احب الي من ان يكون له
 ما طلعت عليه الشمس والله لان اكون مع الرسول صلى الله عليه وسلم من الولد
 احب الي من ان يكون ما طلعت عليه الشمس والله لان يكون رسول الله صلى الله
 عليه وسلم قال لما قال يوم خيبر لا عطين الراية غدا رجلا يحب الله ورسوله
 ويحب الله ورسوله ليس يفرار بفقه الله عليه يدية احب الي من ان يكون ما طلعت
 عليه الشمس قال الله لان يكون رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لما قال في غزوة
 تبوك الا ترضان تكون مني غزاة هارون من موالاته لا يبي بعد احب الي من
 يكون ما طلعت عليه الشمس واما الله لا دخلت دارا ما بقيت فخر ووجد

قال معاوية لسعد لما ذكر حديث الله
 اني لو سمعت من رسول الله صلى الله عليه وسلم
 في علي بن طالب لكانت له خادما
 ذكره سبط ابن الجوزي

فی باب بیعت عم البقی صلی الله علیه و سلم و قال التما غزیه بنت قیس بن طریف من
 بنی الحارث بن فهر بن مالک قال ولدت لانی ذاعة المطلب و اباسفیان و ام حیل و ام
 حکیم و المویعة روزی نزد معاویه آمد و ظلم و عدوان و جور و طغیان
 امام اهل شتان بیان فرمود بلکه زادنی با علی ترقی ساخت پرده اندر وی کار برانداخت جور
 و ظلم و حیف و تم حضرت ثلثه و کوشش کشش الشان را طغی و انوار سنی و تریه نبویه و جد و جد
 ایشان در بیست سال اخصان و ده علیه علوم و مساریعت سابقت شان در غصب حق و سلب
 و انما ک شان در عصیان و عتوق و مقهور ساختن اهل بیت کرام علیه السلام و تحصیل شایسته
 تمام یکو ساله پرستان لئام عیان نمود و ظاهیر فرمود که اهل بیت کرام علیه السلام و اتباع
 بمنزله بنی اسرائیل در آل فرعون بودند و جناب امیر المومنین علیه السلام بعد جناب سالتما
 صلی الله علیه و آله و سلم بمنزله پادشاه و بن موسی بود و معاویه یسعی شمس تابان صحت
 اروی را و اما الله بنیر ریاض الجنان و قضا بسواغ الرحمة و الرضوان هر سکوت بر لب نو
 با و صف کمال رسوا بر ملا چاره جز اعراض مید و بزمید با کار بند شده از زیادت ظهور عار و شانه
 و قضا صغار اندیشید و پادشاه من عجز و محو کشید لیکل عمر بن العاص فاقه الاخلاص کمال و قضا
 و عت و درین صلا و عتلا نفع زبان خسارت بجان کشید و مرکب سبب و تم آن صحابه علیه غاتون عقیقه
 که بنت عم سرور نام علیه آله الف النجیة و السلام بوده کرده و از عذاب عقاب الهی ایذا
 روح اقدس جناب سالتما صلی الله علیه و سلم تریه تحقیقا البسفت را و در عظیم
 صحابه و صحابی و لوم و ملازم ایشان بطاعین این جماعه و الا صفا مخاطر نیاورد و آن
 بضلال و ذهاب عقل که خود شکر فستار بآن بود نسبت او خود را بچنین سب و ادب در مقام
 در کات تحیم فراموش چون حضرت اروی چنین یاده گوی این سلیط اللسان هر نه چاکلی

خلع القدر فی ابقان شنیع تخمیل و تفضیع و اسکات و تقصیر او پر داخت و پاداش حسارت
شنیع او در کنار او برود هر چه تمامتر انداخت یعنی بخطاب او بیان سخت که مادر و شش و پرت
زنان ثانیه از زبان تبیین ایشان این بود و او را هیچ که این قریش او عاگردند و هر کس از ایشان
می گفت که او پسر من است پس مادرش را این خیال رسیدند بحواب آن جناب و بر غرض شقیق ساین سفت که همه
ایشان بخیرت او پرداخته اند و هر کس را شبنم باین جو بود به بیند بآن کس او را طعن سازد پس
عاص را شبنم باو یافتند و باو ملحق ساختند آخر کار عمر و بن العاص عا جزد و رسوا و ذلیل گردیدند
و بسوی باغ سکوت و خاموشی خزیده چاره کایب سبب مزید عجز و اضطراب جز اعراض از سستی و کما
ندید و نادیدم شرمسار و فحل مساکت و صفا و منفعل مثل خرد در کل فردماند و معاویه که خلیفه بر حق
و امام صدق سنیا است و ابن حجر مکی در رساله تلخیص اللسان مناقب عظیمه و محامد خیمه برای و ثابت کرده
که ال اسلام و ابقان و نهایت حسن اعتقاد و عرفان خود فراروی باب ایمان نباده نیز انکار کلام
اردی ننوشت نمود بلکه لب بمعذرت و انکسود و عفا الله عما سلف که مثبت و حوی است خوانند و
و این انجیل و مبارکه و مجادله افشانده ابو عمر احمد بن محمد بن عبد رب بن حبیب بن عدیر بن سالم
اند کسی که فضائل و مناقب علیه و ملاح و محامد جمیل از ملاحظه کتاب الاکمال تصنیف عظیم
ابو نصر علی بن باکولاد و فیات الاعیان این خلکان کتاب العبر فی خبر من تصنیف ذبیح مختصر
فی اخبار البشر تصنیف ابوالفدا اسمعیل بن علی و تمة المختصر عمر بن مظفر المعرفه باین آورد
و مرآة الجنان عبد الله بن اسعد یا و بغیة الوعاة فی طبقات اللغویین و النحاة تصنیف جلال الدین
عبد الرحمن بن ابی بکر سیوطی و مدینه العلوم از یحیی بن علی بن طاهر و بایست و ابوالعباس احمد بن
بن محمد المقرئ که جلالت و نبالت و ریاست و ایست و حذاقت و مشهور است فضائل و
مجادد و از ریحانة الالباء شیخ احمد بن محمد بن عمر قاضی القضاة ملقب بشهاب الدین الخفاجی

و ليس في نسخة و ثبت عن صاحبها
 ٨٠٤ بخط يده في مخطوطات كتيبة قدم اخبار راجحة

و خلاصة الاثر محمد بن فضل المدرس مجتهد في تصفية العقود لسنه تصنيف رضي الدين
 بن محمد بن علي بن حيدر واضح مستدرك الطيب عن غصن الاندلس الرطيب قال يعني لسان الله
 في ترجمة صاحب العقد الفقيه العالم ابو عمر احمد بن عبد الله عالم ساد بالعلوم
 راى في اقتبس من المخطوطة ما اقتبس وشهر بالاندلس حتى سار الى المشرق ذكره في تطلد
 بشر الذكاء فكه وكانت لسنانية بالعلوم وثقة و رواية له متفقه و اما الالاف
 فمعه حجة به غيرت الالاف كجتم مع صيانة و ورع و ديانة و روح ماء فاكع
 و له التاليف المشهور سماه بالعقد و حماه عن عثرات النقد لانه ابرر و مشفق
 من هذا الشبهة تقصر عنه فواقب الالباب و تبصر حرم منه في كل باب له شعرا في منقوله
 و تجاوز حاله الاحسان سماه الحذر كتاب العقد الفريد به بعناية ت محمد منم حميد
 جمد حميد و كد شديد في تصحيحه نسخ ان يدست عهد محمد آه و حسب نصريح ابن خلكان و وفيا
 و نصريح ان يبقى در مدينة العلوم ان كتب منعم مست حسب نصريح ابن الفخاد و مختصر و نصريح
 ابن الوردي و رتبة المختصر ان كتب نفيس مست حسب افاده لسان الدين و زير تاليف مشهور است
 كه محفوظ ساخته آنرا و عثرات نقد و ظاهرا ساخته آنرا و در ماليكه مشفق القناعة منقولة
 و قاصري شود و ان فواقب الالباب من يمدانان سحر و زهر باب ابن خلكان و وفيا
 و يوسف بن محمد البلوي و الفيا و ابو الفضل جعفر بن ثعلب كتاب الامتاع باحكام
 السماع و عبد الرحمن بن محمد در كتاب العبر و ديوان المبتدا و اخر و محمد العزيز بن عمر
 محمد بن محمد بن محمد بن عبد الله بن محمد در غاية المرام باخبار سلطنة البلد الحرام و اصيل
 بن محمد اليمني و در رساله تحليل سماع تسك مضامين آن منماين و در اول نسخ آن كمد
 مطبوع شده اين عبارت مكتوب في نسخة الشيخ عبد العزيز حاسن رحمه الله

ص
 الباء الحاء سحر ابراهيم
 شروقه من القصر كان
 الكس في التعريف بكن
 بن خطيب
 من خطيب
 عقد و انه في رسلان
 في الطيب و كره

المشهور بالقيمة والضبط المعول على ما في الغالب في الجمع والتجميع بسم الله الرحمن الرحيم
سبحان من هرت جواهر حكمة العقول وتزهت صفات جلاله عن المعقول خارج المحزن
لطقيان تخرج مني ما التلوذ والمرجان والصلوة والسلام على واسطة عقد النبيين
وجوه نظام المسلمين وعلى آله صحبه وتابعيه وحزبه ما نذرت قطرات من
درافق النور وانتظمت اليواقيت عقودا في نوح الحور وبعد فيقول الخ والحمد لله
الفقيه في دولة عبدالعزيز طاعت من كتب الادب عدة قطعت فيها من الزمان
ولما زال البحث عن كل كتاب منها المراه لكي انظر خبره اذا سمعت خبره حتى انبأني
ذو راي سديد عن كتاب العقد الفردي تاليف الامام احمد بن عبد ربه فلم أقصر في
طلبه لا فوز بجوزع او كنبه فلم انظر في انوار فرائده تلوح في سماء نظره علمت كل
منه ان تصيب من اوجه عند ذلك شمرت عن مساعدتي واشتغلت بنقله
ليكون في خيرة عندك فلا تسامح الا قد ارعيت على نيل المرام ومن الله تعالى من جرد
الانعامه بالتقارر وبيت ناداني الخط انعم ما قد حزناه من عقد جواهر به
قد غزناه فاخترت نظام فخر ساء قد ليس من سناح لاه دستا ورثته في الرسم على هذا
الاسلوب ليخير الطالب من ابوابه انواعه المطلوب والله السجد على الكمال ونسأله
حسن الختام عند المال المين خرد بن عبد ربه راو ان كنت وبعد فان اهل كل طبقة
وجماهير كل امة قد تكلموا في الادب وفلسفوا في العلوم على كل لسان ومع كل
زمان وان كل متكلم منهم قد استفرغ فائته وبذل مجهوده في اختصار يد يد معا
المتقدمين واختيار جواهر الفاظ السالفين اكثر وافضل الى الحق حتى احتاج المختص
منها الى اختصار والمختير الى اختيار ثم اني رأيت آخر كل طبقة وواضع كل حكمة

١٠٠

[illegible]

استاذة في اللغة

فکر کتاب خود را کرده

إلى طالب بعد نبينا منزلة هارون من موسى فغايبتنا الجنة وفانيتكم النار فقال لها
 عمرو بن العاص كفى اتها العجز والضلالة واقصرى عن قولك مع ذهاب عقلك إذ
 لا يجوز شهادتك وحدك فقالت له أنت ابن النابغة تتكلم وأما ما كانت أشهر
 بمكة وأخذ من الاجرة أذكراك خمسة نفر من قريش فسلكت أمانك عنهم فقالت كلهم
 اتان فانظروا أشهر به فالحقوه به فغلب عليه شبه العاص بن ائيل فمقت
 فقال مروان كفى اتها العجز واقصرى لما جئت له فقالت انت ليضاييا ابن العرج
 تتكلم ثم التفت إلى معاوية فقالت والله ما جئوك على هؤلاء غيرك فان أمانك لقا
 في تاج حمزة ع فحق جنياناكم يوم يردده والحرب بعد الحرب فأتى سعه ما كان في عنته
 من براء وشكروا حتى على حكمه حتى زرع غل في قبرك فاجلهاست عني ومن يقول
 خزي في بدر وبعد بدر يا أمة جنان عظيم الكفر فقال معاوية عفا الله عما سلف
 يا خالة هاتي حاجتك فقالت مالي اليك حاجة وخرجت عنه اتهم ما في المقعد
 وعلامه سميل بن علي المشتري بالي القداكه ما لا انواع فضل وعلا وماوى اقسام شرق وسناو
 مشاهير اساطين جليل الثنا واما ظلم سلاطين بلقيست ومحمد وماثر جليله بكار ثم فاض
 لوزننا فطبقا الشافعية بنو ستمته المختصر جهم بن مظفر المعروف بابن الوردي ثم روض المنظر
 محمد بن محمد بن شحنة وفوات الوفات محمد بن شاكر بن احمد الخانن وطبقات شافعية ابو بكر
 اسد ودرر كاسنابن حجر عسقلاني وغيره ان مخفى مستغنى عن كتاب المختصر اخبار الشافعية
 فليكن في كتابه حرم مدينة منوره ويد ثم مطالب عديده ازان بر جديم ودرين اوان كرت
 بنو مطبوعه ان نيز ولسيدم ودر اول ان بن كورست اما بعد قال الفقير الى الله تعالى
 ومولانا السلطان الملاك المولى محمد الدين ابو القدا اسمعيل بن الملاك الا فاضل

ابو الحسن علي بن سلطان الملك المظفر تقي الدين الفخري محمد بن السلطان الملك الناصر
 ناصر الدين المتعالي محمد بن السلطان الملك المظفر تقي الدين الخطيب عمري شاعر
 شاعر من ائمة زالت علومه مشهورة في المغارب والشارق رافعة شامكة لكان
 الخلائق اعز الله انصاره وضا غف جلاله انه سخر لى اورد في كتابه هذا شيئا
 من التواريخ القديمة ولا سلامة يكون تذكيرة تعني عن راجعة الكتاب المجلد
 واختارته اختصرته من الكامل تاليف الشيخ عز الدين علي المعروف بابن الاثير
 وهو تاريخ ذكر فيه ابتداء الزمان الى سنة ثمان وعشرين سقائة وهو نحو ثلثة
 عشر مجلدا ومن تاجريد الامم كتابي على احمد بن مسكويه ومن تاريخ ابن عسلى احمد
 بن علي الملقب بالمسقي بكتاب البيان عن تاريخ سقاية ما ان العالم على سبيل الحجة والبرهان
 ذكر فيه التواريخ القديمة وهو مجلد لطيف ومن التاريخ المظفر في القاضى محمد بن
 ابى الدم الحموى هو تاريخ يقتصر بالملء الاسلامية في نحو ستة مجلدات ومن
 تاريخ القاضى شمس الدين ابن خلكان المسقى بوفيات الاعيان ثبته على الحق
 وهو نحو اربعة مجلدات من تلخيص النعمان للفقير عماره وهو مجلد لطيف ومن
 تاريخ القاضى ابن المسمى بالجمع والبيان للصفا حتى كماله من نحو اربعة مجلدات
 ومن تاريخ علي بن ميمون محمد بن عبد الملك بن سعيد المغربي الا نداء للمسمى كتاب
 لذة الاحلام في تاريخ امم الامم وهو نحو مجلدين ومن كتاب ابن سعيد المذكرة
 المسمى بالمغرب في اخبار اهل المغرب وهو نحو خمسة عشر مجلدا ومن تاريخ الكروب
 في اخبار بني توب للقاضى جمال الدين بن اصيل وهو ثلثة مجلدات من تاريخ
 حمزة الاصفهاني وهو مجلد لطيف ومن تاريخ خلاط تاليف شرف الدين المظفر الاصفهاني

تاريخ علي بن ميمون
 علي بن ميمون
 تاريخ علي بن ميمون

تاريخ علي بن ميمون

دليل في تاريخ بني اسرائيل
 ١٢٠٠ هـ

وكشف المثلون في ذكر ان كنهه المختصر في اخبار البشر في ثلاث المئود اسمعيل بن علي
 الايولي المعروف بصاحب حياة للتوفي سنة اثنيتين وثلثين سبعمائة اوله الحمد لله الذي
 حكم الامار بالاجال الخ او رده فيه اشياء من التواريخ القديمة والاسلامية لتكون تذكرة
 ومغنية عن مراجعة الكتب المطولة واختصرة من الكامل وغيره من نحو عشرين مجلدا
 ورتب التواريخ في القديمة على مقدمة وخمسة فصول التواريخ في الاسلامية على اثنيتين
 حسب اللفظ الكامل في ما يدوم ما يحكى عن حماد بن معاوية من تاريخ القاضي جمال الدين
 بن اصيل الى اربع مئود الحارث بن عبد المطلب بن هاشم خلت على معاوية وهي عجز كبيرة
 فقال لها معاوية مرحبا بك يا خالة كيف انت فقالت بخير يا بن اختي لقد كبرت التبعث
 واسأت لابن عمك الصعبة وتسميت بغير اسمك واجدة غير حقك وكنا اهل البيت
 اعظم الناس في هذا الدين بلا حجة قبض الله نبيه مشكورا شعبيه مرفوعا من قوله
 وثبت علينا بعدة بنو تميم وعك وامية فابترؤونا خفنا ووليتم علينا وكنا فيكم
 عزلة بني اسرائيل في آل فرعون كان علي بن ابي طالب بعد نبينا بمنزلة هارون من
 فقال لها عمرو بن العاص كفي ايقا البعور الضالة واقصرى عن قولك مع ذهاب عقلك
 فقالت وانت يا ابن النابغة تكلم واما كانت اشهر بغى بكاة وارخصن اجرة وادعنا
 خمسة مئود في فئولك امك عنهم فقالت كلهم اتان فانظروا انهم به فالحقوه به
 فغلب عليك شبه العاص بن اثل فالحقوه به فقال لها معاوية عفا الله عما سلف
 ما حاجتك فقالت اني قد دينار لاشترى بها عينا فارة وارضى خيرة تكون لفقراء
 بني الحارث بن عبد المطلب والفقير دينار اخر لي زوج بها فقراء بني الحارث والفقير دينار اخر
 استعين بهما على شدة الزمان فامر لها معاوية بستة آلاف دينار فقبضت اواصره

وقال حماد بن معاوية في سنة الف و...

في سنة الف و...

١٩٩
 ٧٢٤
 ذكر اخبار معاوية

وقال معاوية بن وهب في سنة الف و...

وقال معاوية بن وهب في سنة الف و...

وقال معاوية بن وهب في سنة الف و...

وقال معاوية بن وهب في سنة الف و...

وقال معاوية بن وهب في سنة الف و...

وكان بحسب الحديث اهله لقد قام مقام ما عجز اقوانه عنه وبعجل انما
منه سابق جوابه ليقول المقدم غيره وكان المجلس حيث وصير جامعته و
بالشر لا نصيب واحدا بها وفي يوم ذلك طول قال ولده انه انفق في التفسير
وشرح الكشاف ولم يكملهما والتفلاجل في لفقه مختصرا في غاية القصر من
علمه الممتد على المطولات جعله ضوابط وشتات فعد منه بعض الاسفار
واختصر منظومة النسخ في الفقه مع زيادة مذهب احمد ونظم الفقه
في عشرة علوم هي غير ذلك في الفقه والاصول والتفسير وعامة العلوم قال
وحاصل الامر فيه انه كان منفردا بالرياسة علما وعلا في بلده وعصره و
قوة في جهة دمه ولقضاء حبيب مشرق والقاهرة ثم قضاء الشام كله و
قدم حلب فقيدت وفاته بها وسلم له في علومه الباهرة ومجوده النيرة
الظاهرة وانتهى امره الى ترك التقليد بل كان يجهد في مذهب امامه ويخرج على
اصوله وقواعده ويختار اقوالا يعمل بها وذكر ان من اخذ عنه العز الحاضر في بلد
بن سلامة حلب وابن قاضي شعبة وابن كاذر عي بالشام وابن الهام وابن التميمي ^{لسقط} و
ابن عبيد الله بمصر وقرأت بمحظ اخرهم قرا عليه بالقاهرة حين قدمها سنة
ثلاث عشرة ولزم دروسه الى سفره في اخر التي تليها صحبة قلعكرو قال ان
الناصر قربة واستصحبه معه الله اعلم بذلك كله من تصانيفه ايضا اختصار تاريخ
المؤيد صاحب حجة مع التأييد عليه زمنه على طريق الاختصار وسيرة نبوية الرحمة
القصيدة بالديار المصرية قداو حجت ترجمته من قبل خطاة مصر فوائد كثيرة من نظم
ونثره ومطارحاته وحكايا ونيز در فيل قضاة مصر تصنيفه على سنخاوى كمنه ^{معنف} نسخا من نسخ

او اني على جميع نظمهم

نقل محمد بن شیخ
 در فضیلت امامان و ائمه
 حضرت پادشاه و مملوکیت
 بی تقصیر بخیار بر حضرت

در زمان سابق بیست اذل کلمات افتاده بود بترجمه ابو الولید بن الشحنة مذکور است
 و ذکره العلامة ابن خطیب الناصریه فقال فی شغفنا و شغفنا لا سلام کان انسانا
 حنا عاقل و صفا خلق حلو النادرة عالی القیمة اماما عالما فاضلا زکیا له
 الادب الجید و العلم و النثر الفائق و الید الطول فی جمیع العلوم قرأت علی طرا
 من المعانی و البیان حضرت عنده کثیر و كانت بیننا صلیة اکیة و صنف فی الفقه
 و التفسیر و علوم شتی و اورد للجمال عبد الله بن محمد زریق المعرفه صلیة امتحان
 بها و قال المبرهان الخلی من بیوت الحلیین مفر فی الفقه و الادب و الفرائض مع حجة
 الکتابه و لطف المحاضرة و حسن الشکالہ یتوقل ذکر له تصانیف لطف و قال
 انه ألف فی التفسیر و شرح الکشاف و الکما و الفلاجل فی الفقه مختصر فی غایة القصر
 محتویا علی ما لم یحتو علی الطولات جعلها بوابا و مستثنیا فعد منه فی بعض الاسفار
 و اختصر منظومه النسخ فی الفیث مع زیادة مذهب احد و نظم الفیث عشر
 علوم الی غیر ذلک فی الفقه الاصول فی التفسیر و عامه العلوم قال و حاصل الامر
 فیما انه کان مفردا بالریاسة علما و عملا فی بلده و عصره و غرقه فی جمیع دهره ولی
 قضاء حلب و دمشق و القاهرة ثم قضاء الشام کلہ قد قدت و فاته بها و سلم
 له فی علومه الباهره و شجونه المنیره الظاهره و انتم الی ترک التقلید بل کان یحذف
 فی مذهب امامه و ینسج علی اصوله قواعد و کتاب فی المناظر فی علم الاول و الاخر
 که بعنایت بعض اکابر نسخه عتیقه آن در زمان غایب بیست ایرق صرا عثر آید و در اول آن
 گفته و بعد فقد القس من طاعته من اجل المناصب و من هو لرایات السعاده
 ناصبه فی عین الزمان سبطه و لانا السلطان احشم العلماء و السلاطین

۱۹۴۴

وقال قد التمسني عماد الدين محمد بن مكي النابغية حلياً أن يجمع له كتاباً في
التاريخ وجزءاً من ألفاظ فاجبه وجعل له مفتاحاً ومصرعاً عين خاتمة الخ في يده
وفي سنة ستين مات معاوية وكان عمره خمساً وسبعين سنة وكان يغلب
عليه ظلمة كان خافية يحسن سياسة الملك دخلت عليه روى بنت الحارث بن
عبد المطلب فقال لها مرحبا بك يا خالة كيف حالك فقالت بخير يا ابن اختي لقد
كفرت النعمة وأسأت لابن عمك الصعبة وتقيت بغير اسمك وأخذت غير
حقك وكنا أهل بيت أعظم الناس في هذا الدين بلا حتى قبض الله نبيه مشكواً
سعيه مرفوعاً منزلة وثبت علينا بعده بنو تيمر وعدوامة فابنزوننا
حقنا ووليتم علينا فكنا فيكم بمنزلة بني إسرائيل قال فرعون كان على ابن عمك
بعد نبينا صلى الله عليه وسلم بمنزلة هارون من موك فقال لها عمر بن العاص
كفى انتم العجز الضالة واقصري عن ذلك مع ذهاب عقلك فقالت وانت يا
ابن الباغية تنكروا كانت أمك أشم في بركة وأرخص أجره وأدعاه خمسة
مئة ميس كل يقول هو ابني فسلنا أمك عن ذلك فقالت كلهم اتوني فأظفروا
أقرب شهابة كان أقرب شهابة والعاص بن وائل فالحقوا به فقال لها معاوية
خفا الله عما سلفه في حاجتك فقالت أريد ألف دينار اشتري بها عينا فواردة
فأرض خوارة تكون لفقراء بني عبد المطلب وألف دينار أخرى زوج بها فقراء بني
الحارث وألف دينار أخرى ستمين بها على شدة الزمان فأعطاهما ستة آلاف
دينار وانصرف انتحى مائة رطل المناظر ازين حكايت سراسر حكايت وشكايت
بهايت كه جگر حضرت بسنت كما ينبغي يمزاجه ونمك شور به جراحات شان في شاد

[illegible]

و حضرت که ابروی سنت الحارث بن اخطبه معاویة بنی عامر و اعشاشیوخ ثلثه و اتباع شان
 خلا و امارت از اهل بیت علیهم السلام متوجه تمام و تبیین بالاکلام بیان فرموده و ایشان را
 اتباع فرعون الذخنام مشایخ عابدین عجل و کوساله پرستان الهام ساخته و تشبیه حضرت
 امیر المومنین علیه السلام را حضرت بارون بنی خنق انجذاب تعیین این عا قیاب بر خلافت
 و امارت حمل کرده مظلومیت مقبولیت آنحضرت بمقبولیت حضرت بارون تشبیه داده که تصریح
 کرده که بعد جناب سالتقا صلی الله علیه و آله و سلم بنویم و بنی سعد و بنی اقیه بر بار جسته
 و ابرو حق را کردند و کردیم ما بنزله بنی اسرائیل در آل فرعون بود علی بن ابی طالب بعد
 بنی ماضی الله علیه و آله و سلم بنزله بارون از مومنی و این بخت صحت در آنکه چنانچه
 حضرت بارون علیه السلام اتباع فرعون عابدین عجل غالب آمدند و اطاعت از آن
 حضرت نکردند همچنین شیوخ ثلثه و اتباع شان بر جناب امیر المومنین علیه السلام فالبت
 و اهل بیت آنحضرت را مقبول و مغلوب ساختند و محضبتی شان نمودند پس ثابت که تشبیه جناب
 امیر المومنین علیه السلام لالت اصغر بر وقوع جور و ظلم و حیف بر آنحضرت از دست اتباع
 سامری عجل این امت دارد و این تشبیه مثبت تعیین خلافت حضرت امیر المومنین علیه السلام
 بطلان قصده و تقدم اغیار بر آنحضرت است و مصدق بیان منبع البیان حضرت
 ابروی احادیث عدیده سرور انوار جان صلی الله علیه و آله و سلم ماکرا بجدیدان است چنانچه
 افشاء الله در مابعد نبذنی از آن مذکور خواهد شد و در مقام اکتفا بر یک و ابیت میسر بود
 پس باید دانست که در مسند احمد بن حنبل که فضائل و مناقب و محامد آن
 و نهایت اعتماد و اعتبار احادیث آن در مابعد حسب افادات آنکه
 مستقیما افشاء الله تعالی با ثبات میرسانم مذکور است عن الفضل

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
من أحب الله أحبته أحبته أحبته أحبته

بنت الحارث و هي ام ولد العباس اخت ميمونة قالت اتيت النبي عليه السلام في يوم
فجعل لي في عراسته فقال ما يبكيك قالت خفتنا عليك ولا ندر ما نلق من الناس
بعدك يا رسول الله قال انتم المستضعفون بعد ازين حديث و صحبتكم انتم افضل بنت
الحارث بخدمت جناب سالتك صلى الله عليه وآله وسلم ما ضررته و كبرياءك انا و شاد و انك تحضر
سرا قدس محض و بروشت و اسبب كبرياء و استفسار ساخت ام الفضل عرض كبرياء كبرياء و
ملاقات كنيم از مردم بعد تو ای سول الله آنحضرت ارشاد فرمود که شما بستیست
بعد من یعنی مردم شما را ضعیف خواهند ساخت و اعلام جور و عدوان بر شما خواهند فرود
آورد که نور اسلام و ایمان و سداد بطلست و ادویه ادب را بلبیت امجاد خواهند کاست چنانکه
که استضعاف ام الفضل و امثال او تحقق نمیشود مگر بر تقدیر جور خلفاء و غصب و الا اگر خلفاء
آنحضرت بر حق بودند و قوی تر از ام الفضل و دیگر اقارب آنحضرت ^{بخت} مغایرتی در میان
طراف امور و بدایع و بدو نیست که بعضی حضرت را نیست بزمیداراک و شعور بر محض است و الا
بر سلب خلافت حضرت امیر المومنین علیه السلام که بیست منزلت اکتفا کرده و از دلالت
صریح آن بر حیف و جور مغلبین بر جناب امیر المومنین علیه السلام اعراض و اغماض آغاز
نموده چنان ظاهر کرده اند که تشبیه جناب امیر المومنین علیه السلام بحضرت هارون علیه السلام
و دلالت دارد بر آنکه است جناب سالتک صلى الله عليه وآله وسلم بر خطایب و بیای صحابه
در اخذ خلافت محق بودند و فخر رازی در تفسیر معانی الغیب در تفسیر قوله تعالی و لقد قال لهم
هارون من قبل یا قوم اتخافتم الا که مذکور است همی بنا دقت و همی ان الوافقه
تمتوا بقوله صلى الله عليه وسلم انت منه عزلة هارون من مکان هارون
ما منعه التقية في مثل هذا الجرم العظيم بل صعد المنبر و صرح بالحق و دعا

المتابعة نفسه من متابعه غيره فلو كانت امة محمد صلى الله عليه وسلم
 على الخطاء لكان يجب ان يفعل مثل ما فعل هارون وان يصعد المنبر من غير
 تقية وخوف وان يقول فاتبعوا طاعتكم واما لم يفعل علمنا ان اامة كانوا على الحق
 وهر من بطلان وركاست اين تقرير بطلان وفساد اين تزوير بناقد بصير و متامل خير
 و مستنير است وليكن اين غرائب تاثيرات معلوم و مزید شمول الظاهر بحال اهل ايمان است
 كه غلبه نظام الدين عيسا بور كمي از عاظم سرور و امله مستحق ائمه سني است اين
 و اهل احتجاج باطل را رد کرده تايميد اهل حق صراحة و تهار نمود و چنانچه در غرائب القرآن
 و غرائب الفرقان در تفسير كرميه مذکور گفته قال اهل السنة همنا ان الشيعة قسما
 بقوله صلى الله عليه وسلم انت مني بمنزلة هارون من موسى فارق هارون ما منع
 التقية في مثل ذلك الجمع بل صعد المنبر و صرح بالحق و دعا الناس الى متابعتهم فلو
 كانت امة محمد صلى الله عليه وسلم على الخطاء لكان يجب على كل واحد وجهه
 ان يفعل ما فعل هارون من غير تقية و خوف للشيعة ان يقولوا ان هارون صرح
 بالحق و خاف فسكت و لهذا عاتبه موسى بما عاتبه عذرا بان القوم يستضعفون و كذلك
 يقولونني هكذا على امتنع اولاً من البيعة فلما اال الامر الى ما اكل عظامهم ما سئلوا
 و انما قلت هذا على سبيل البحث لا لاجل التعصبي بل من عبادت ظاهرت كه عدا
 عيسا بورى تمسك اليست بلا حديث من كتب من غير نفي لاراد اصحاب صياست ايشان از ظلم
 و جور را بهيت اطيار و مخالفت امر جناب سالقار صلى الله عليه و سلم باطل و بسته
 و بيرة آن پرداخته و افاده کرده آنچه حاشا آنست كه براي شيعة است كه بگویند كه حضرت
 هارون عليه السلام تصریح بحق نمود و خوف كرد پس سكوت و رزید و بچين سبب عتاب كرد

استدلال قرآنی و حدیثی
 بر اینست که اصحاب حقین

موسى و هارون
 را عتاب كرد
 و عتاب كرد
 و عتاب كرد
 و عتاب كرد

و عتاب كرد
 و عتاب كرد
 و عتاب كرد
 و عتاب كرد

یارون را حضرت مولانا علیهما السلام با پنجه عتاب کرد پس اعتذار کرد حضرت یارون
علیه السلام اینکه قوم مستضعفان کردند و قویب بود که بکشند مرا چنین علی علیه السلام متناع
کرد اول الذبیعت پس هرگاه آنکه شد امر بسو آنچه اهل شد یعنی نوبت بحکم و قسرو تندید
و تخویف و مطالبه تشدید رسیده اعطا کرد جناب امیر المومنین علیه السلام طالبین بیعت را
آنچه سوال کردند انتمی محصله و بیچاره نظام نیشابوری بعد از این تقریر متین و جواب
بخوف لعمریه و تقنت عاذلین و عنایت صبیح و احواج با حدین عذری بهم برای خود
آغاز نموده که از ان هم بغایت متانت این تقریر و است یعنی ارشاد کرده که تکلفم اینرا مگر
بر سبب بحث در سبب تعصب انتهمی و ازین اعتراف صاف واضح شد که این تقریر عین احقان حق
و انصاف و دبر از شوا لب تعصب است و فیه الحمد و المنة که بطلان مزهوم واهی حضرت
ایست یکا ال ظهور و وضوح نمایان گردید که سخافت استدلال شان بمشایر رسیده که خود علامه
نیشابوری توان نموده و در روان خود را از تعصب بر ساخته و ازین کلام نیشابور
ظاهر است که متناع جناب امیر المومنین علیه السلام از بیعت ابی بکر و وقوع ان بخوف
و اضطراب امری ثابت و متحقق انکار آن توان کرد چه اگر ایتمعی و هنی می شست و بدرجه
ثبوت و تحقق نمیزید چگونه تشبیه الحی بان جایز میشد حال آنکه جوار تشک بان از تصریح
نیشابور ثابت و واضح که در حجاج بان تعصب مد فنی نیست و روایات المة صفیه مثبت
ایمنی انشاء الله تعالی در مابعد مذکور خواهد شد لیکن در اینجا بر یک وایت که از ان جلال
استضعاف جناب امیر المومنین علیه السلام مثل متفصلا حضرت یارون ثابت گردید و
گفتن جناب امیر المومنین علیه السلام مثل حضرت یارون و این اعلان القود استضعاف
و کاد و ایقتلون فی و اشیع شود ذکر می نمایم پس مخفی نماند که عبد الله بن مسلم قتیبه بنی
سک

که بعد ملا حظه تاریخ بغداد و احمد بن علی الخطیب بغدادی مختصر تاریخ بغداد از ابوعلی محمد بن عیسی بن جریر و انساب ابو سعد عبد الکریم بن محمد السمعاوی جامع الاصول و فتاوی ابی السعادات مبارک بن محمد المعروف بابن الاثیر الجزیری و تهذیب الاسماء بحسب شرف بن یونس التوکی و وفیات الاعیان احمد بن محمد المعروف بابن فلیکان فی سیر النبلاء و محمد بن احمد قندی و مراده الجندان عبد الله بن اسعد الیاضی و حسن المحاضر و بقیة الوعاة و مزهر جلال الدین عبد الرحمن بن ابی بکر سیوطی و تطهیر اللسان احمد بن محمد المعروف بابن حجر و اتخاف النبلاء صدیق حسن خان معاصر غایت فضل و جلالت و براعت و نبالت و ثقت و عدالت و علوم مرتبت سمو منزلت و غایت عظمت و بلند می شرف و ارجمندی اعتماد و اعتبار و شهرت و مدح و ستایش مصنفات او و شرح و تلامح می شود در کتاب الامانة و بسیار گفته کیف كانت بیعة علی بن ابی طالب و ان ابابکر اخبر بقوم تخلفوا عن بیعة علی علیه السلام فبعث الیهم عمر بن الخطاب فجاء فناداهم فی حار علی فایوان فخرجوا فاقبل عامر بالمخطب قال الذی نفس عمر سیده فخرجت و لا حرقها علیکم علی ما فیها فقبل له یا ابا حفص ان فیها فاطمة فقال ان فخر جوافبا یعواک علیا فاته زعم انته قال حلفت ان اخرج کلا ضعیف ثوبی علی عاتقک حتی اجمع القرآن فحقت فاطمة علی بابها فقالت لا علی بقوم حضروا السوء فمخض منکم ترکتم جنازة رسول الله یدینا و قطعتم امرکم بینکم لم تستامروا ولم تروا الناحق فان عمر ابابکر فقال لا تأخذ هذا المتخلف عنک بالبیعة فقال بوبکر یا فنفذ و هو مولی له اذهب فادع علیا قال یدعوك خلیفة رسول الله قال علی سریع ما کذبتم علی رسول الله صلی الله علیه و آله فخرج فنفذ فابلاغ الرسالة قال فیکل ابوبکر

و علی بن الخطاب قال الذی نفس عمر سیده فخرجت و لا حرقها علیکم علی ما فیها فقبل له یا ابا حفص ان فیها فاطمة فقال ان فخر جوافبا یعواک علیا فاته زعم انته قال حلفت ان اخرج کلا ضعیف ثوبی علی عاتقک حتی اجمع القرآن فحقت فاطمة علی بابها فقالت لا علی بقوم حضروا السوء فمخض منکم ترکتم جنازة رسول الله یدینا و قطعتم امرکم بینکم لم تستامروا ولم تروا الناحق فان عمر ابابکر فقال لا تأخذ هذا المتخلف عنک بالبیعة فقال بوبکر یا فنفذ و هو مولی له اذهب فادع علیا قال یدعوك خلیفة رسول الله قال علی سریع ما کذبتم علی رسول الله صلی الله علیه و آله فخرج فنفذ فابلاغ الرسالة قال فیکل ابوبکر

بالطاعة ولزوم الجماعة فان الله لا يوتي بلدا يطعن في امامه الا طلبته في الحرم
 انه لا ادى فيما كتب الخليفة او راء الامامه واشتد عليهم فخرج من مكة من
 اهل العراق كرها وهدم من انزل عراقي او آجرة دلا واشتد عثمان على اهل المدينة
 وعسفهم وجاد فمهم من انزل عراقي وكانوا ايام عمر بن عبد العزيز كل من
 الحجاج بجاء مكة والمدينة وقال ابو محمد عبد الله بن مسلم بن قتيبة في كتاب
 الامامة والسياسة كان مسند بن مروان الياء على اهل مكة فيينا هو فخطب على
 المنبر اذ اقبل خالد بن عبد الله القس من الشام واليا على ما قد دخل المسجد فلما
 مسلة خطبته صعد خالد المنبر فلما ارتقى في الدرجة الثالثة تحت مسلة اخرج
 طومارا فخطبه ثم قرأه على الناس فيه بسم الله الرحمن الرحيم من عبد الملك
 بن مروان امير المؤمنين الى اهل مكة اما فانك لميت عليكم خالد بن عبد الله القس
 فاسمعوا له واطيعوا ولا يحج على احد على نفسه سبيلا فانما هو القتل لا غيره وقد
 برئت الذمة من جل وى سعيد بن جبيرة والسلام ثم انفتحت اليهم خالد فقال
 والذي يخلف به ونج اليه لا اجده في دار احدا لا قتله خدمت حارة ودار كل من
 جاوره يستحق حرمة وقد اجلت لكم فيه ثلاثة ايام ثم نزل دعا مسلم بن حاتم
 ولحق بالشام فان رجل الى خالد قال لمان سعيد بن جبيرة يادى كذا من اودية
 مكة مخفيا مكان كذا فارسل خالد في طلبه فالتقه الرسول فلما نظر اليه قال اني
 امرت باخذك واقتيت لاذهب بك اليه اعوذ بالله من ذلك فالحق باي بلد
 شئت فانامعك فقال سعيد بن جبيرة لك ههنا اهل ولد فقال نعم قال انهم
 يوخذون بعدك وينامون المكروه مثل الذي كان بينا لاني قال فانى اكلهم الى الله

في تاريخ خوارزمشاهي
 في تاريخ خوارزمشاهي
 في تاريخ خوارزمشاهي

دليل في بيان ما يثبت من عدم جواز سلبه من غير ما يثبت
في ١٢٠٠ من غير ما يثبت من غير ما يثبت

عن رجل قال سعيد لا يكون هذا فاني به الى خالد فشله وثاقا ثم بعث به الى الحجاج
فقال جل من اهل الشام ان الحجاج قد اندب به واشعر به قبلك فمعرض له
فلو جعلته بينك وبين الله لكان اذكي مر كحل عمل تقرب به الى الله تعالى
خالد وظهره الى الكعبة قد استند عليهما والله لو علمت ان عبد الملك لا يرضى عنك
الا ينقض هذا البيت حجر اجم النفضة في رضائه ودين عبارات كبر في اذنتك
الامانة والسياسة نقل فرقة درخ كتاب الامانة والسياسة موجود قال في كتاب الامانة
والسياسة ذكر قتل سعيد بن جبير وذكر وان مسلمة بن عبد الملك كان واليا
على اهل مكة فبينما هو يخطب على المنبر اذا قبل خالد بن عبد الله القسري من
شام واليا عليها فدخل المسجد فلما انتهى مسلمة خطبته صعد خالد المنبر
فلما ارتقى الدرجة الثالثة تحت مسلمة لخرج طوما وافضه ثم قرأه
على الناس فيه يسبح الله الرحمن الرحيم من عبد الملك بن مروان امير المؤمنين
الى اهل مكة اما بعد فاني فكيت عليكم خالد بن عبد الله القسري فاسمعوا له
واطيعوا وعوا ولا يجعلن لكم على نفسه سبيلا فانما هو القتل لا غيره وقد
برئت الذمة من رجل آوى سعيد بن جبير والسلام ثم التفت اليهم خالد
فقال الذي تخلف به وتبع اليه لا اجد في دار احد الا قتلته هدم محارة
ودار كل من جاورة وتمت حرمة قد اخلت لكم فيه ثلاثة ايام ثم نزل
ودعا مسلمة وواحدة ولحق بالشام فاق رجل الى خالد فقال له
بن جبير وادي كذا من اودية مكة تخفيا مكان كذا فارسل خالد في طلب
فاتاه الرسول فلما نظر اليه فقال لانه ابرث باخذك واتيتك لا ذهبك

ص ١١١

الیه و اعوذ بالله من خلك فالحق باقی بماندست و انا معك فقال سعيد بن
لك ههنا اهل ولد نعم قال انهم یوخذون بعلمك وینالهم من المكروه مثل الذی
كن بیننا قال فانی اكلهم الى الله عز وجل قال سعيد لا یكون هذا فانی به الى الله
فتنه وناقا ثم بعث به الى الحجاج فقال له جل من اهل الشام ان الحجاج قد
انذبه اشعوبه قبلك فاعرض له فلو جعلته بینك و بین الله لكان انك من كل
عمل یتقرب به الى الله قال خالد وظهر الى الكعبة قد استند اليها و الله لو علمت
ان عبد الملك لا یرضی عنی الا بنقض هذا البيت حجرا حجرا لقتلته في مرضاته
بعنايت ایزوی ثابت شد بطرحت دلالت عبارت این علامه با جلالت و بزرگوار
نیالت فاضل بوصف بشفقت و یانت محمدت معروف بصیانت امانت
جلیل الحذاق و المهاره و محقق عظیم الریاسته و الامامه که کتاب الامامه و الیاته
تصنیف ابو محمد عبد الله بن مسلم بن قتیبه است و الله السجده علی ذلک و الحمد للشاکرین
حیش ظم کذب المقاصری و وضع عدوان الخاسرین بان مین الحائزین و لاح شین
البائزین و پسر صاحب اتحاد الوری اعنی الشیخ عزالدین عبد العزیز بن عمر بن قندلک
نیز نسبت کتاب امانت سیاست حشما و جزا باین قتیبه می نماید چنانچه در کتاب غایة المرام
باخبار سلطنته البیله اکرام که بعنايت رب منعم نسخمه آن بخط عویب بدست اقل
الانام آمده می فرماید و روی العتبی عن جل قال خطب خالد بن عبد الله القسری
بواسط فقال ان اکرم الناس من اعطی من لای رجوه و اعظم الناس عفوا من عفا
عن قدره و اوصل الناس من وصل عن قطیعه و بنی خالد لامه کنیسه و کتاب
نصرانیة و همی بایات انته و قال الموالد خالد القسری حدیث فی ذلک المخلص

ص ۳۴

ترجمه خالین عبد الله
بن یزید از ولایه کم

وفی المقتضب من سبعة عشر في مسند عبد بن حميد وهو من سماع الحجاز حدثني محمد بن
عون حدثنا هشير عن سيار بن الحكم عن خالد بن عبد الله القسري عن ابيه
جده ان النبي صلى الله عليه وسلم قال له يا يزيد احب للناس ما احب لنفسك
وذكر ما تقدم في ترجمة مسلمة بن عبد الملك عن ابن قتيبة في الامامة والسياسة
ابن عمارت چنانچه می بینی هر کسیت در آنکه کتاب الامامة والسياسة تصنيف ابن قتيبة است
فقد اجمعه والممنه که چنانچه بودن کتاب الامامة والسياسة تصنيف ابن قتيبة تصریح عمر بن
فهد ظاهر است همچنان صحت نسبت این کتاب با ابن قتيبة از فاده فرزند ارجمند عمر بن
فهد با بر و عبد العزيز بن عمر بن محمد از شيوخ قطب الدين جرجاني است چنانچه
قطب الدين مذکور که فضائل يابره و مناقب فاخره لواثر ریحانة الالباء خفایج هر
در کتاب الامام باعلام بيت اسد اکرام که نسخه حقیقه آن در خزانه کتب مکه معظمه
دیده بودم و درین بلد هم بعض نسخ آن موجود و هم در لندن مطبوع شده می فرماید
اعلم ان من بركة العلم نسبة الی قائله ما لم يكن هناك سند بين المتأخرين
ومن ينقل عنه فلا اعتقاد على ذلك النقل ولا بد أن يكون جال له ثقة فقام
والا فلا اعتبار لتلك الرواية وأقدم مؤرخي مكة هو الامام ابو الوليد محمد
بن عبد الله الازرق ثم الامام ابو عبد الله محمد بن اسحاق بن العباس الفاكهي
الملكي ثم قاضي القضاة السيد تقي الدين محمد بن احمد بن علي الحنفی الفاسي ثم الملك
ثم الحافظ نجم الدين بن محمد بن فهد الشافعي العلوي الملكي ثم ولده الشيخ عز الدين
عبد العزيز بن فهد وهذا الاخير ممن ادرکناه ولنا عنه رواية و هرگاه شاهد
عدل سنیه برعت نسبت کتاب الامامة والسياسة با ابن قتيبة آوردم حالا بحمد الله و توفيقه

ص ١٤٤

هذا الحديث في نسخة
 من كتاب تاريخ طبرستان
 في نسخة من كتاب تاريخ طبرستان
 في نسخة من كتاب تاريخ طبرستان

نشأ به ثالث هم في ارم وسميت را بيزاسكات و الفحام مي گرايم پس بايد دانست كه علامه
 مخبر تقي الدين محمد بن احمد بن علي قاسي كه فضايل حميله و محامد جاييله و مناقب اشيايه و مناقب
 اصياليه از ضوابط سخا در مي اضع و لا محاله است و خود او در كتاب العقد الثمين مدائح عظمه
 از اكابر اهل عصر خودش و فرد فخر نقل كرده بعد از امامت سيده تصفيه اقبال چنانچه جز ثابته است و در
 مقام استدلال احتجاج بفرمان مسلم بن عبد الملك ليكره عبادت الله و سبيها را كرده چنانچه عمر بن عبد العزيز
 حواري كوفي و غياي الرومي با مسلم بن عبد الملك بن ابان حكوم بن ابان اسامه بن مذكوره الواندي بضم و
 وقال انما امر مذكور ولايته علي ابن قتيبة في الامامة اليه لانه قال ذكره ان مسلم بن
 عبد الملك كان واليا على اهل مكة فنهاه عن خطب علي المنبر اذا قبل خالد بن عبد الله
 القسري من الشام واليا على ما فدخل المسجد فلما قضى مسلمة خطبته صعد
 المنبر فلما ارتقى في الدرجة الثالثة تحت مسلمة اخرج طومارا ففضه
 ثم رآه على الناس فيه بسم الله الرحمن الرحيم من عبد الملك بن مروان
 امير المؤمنين الى اهل مكة اما بعد فاني وليت عليكم خالد بن عبد الله
 القسري فاسمعوا له واطيعوا ولا يجعلن امره على نفسه سبيلا فانما
 هو القتل لا غيره وقد برئت الذمة من جل آوى سعيد بن جبير والسلام
 ثم التفت اليه خالد فقال الذمة يحلف به ويحج اليه لا اجدك دار احد
 الا قتلته وهدمت داره ودار كل من جاوزه وامتحت حرمة وقد اجلت لكم
 فيه ثلاثة ايام ثم نزل وعل مسلمة بواحدة وعلق بالشام وذكرا في خبر
 بن جبير و كلاما قبيحا لخالد القسري في امره قلت و هو ان جلان بن خالد
 فقال له ان سعيد بن جبير يوادى كذا من اودية مكة فحقيا مكان كذا

فارسل خاله فی طلبه فاتاه الرسول فلما نظر اليه قال له انني امرت ياخذك واثقت
 لاذهب بك واعوذ بالله من فحشاء ما نحن بائي بلد شئت وانا معك فقال سعيد
 بن جبیر انك همنا اهل ولد قال نعم قال نعم يوحنا بن سعدك وينا لهم من المكة
 مثل الذي كان بيننا قال واني اكلهم الى الله قال سعيد لا يكون هذا فان
 الى خاله فشد وثاقه ثم بعث به الى الحجاج قد اندر به واشع قبلك فاعرض
 له فلو جعلته بينك وبين الله لكان اذكي من كل عمل يتقرب به الى الله
 قال خاله وظهره الى الكعبة وقد استند اليها والله لو علمت ان عبد الملك لا ير
 الا ينقض هذا البيت حجر حجر القضة في رضائه انهم قال انفسه ايضا ذكر
 الزبير بن بكار ان مسلمة كان من جاهلهم يعني بني عبد الملك قال كان بلقب
 الجراد الصفر اوله اثار كثيرة في الحرم في مكة في الروم انهم كلام القاسم
 ولمان ندارم كه بعد اين شهودي كسي ازار باب حيا و انصاف اختلاج و هم والتباس
 واعتلاج شكك سواسن جار بايد يا احمدي از مكابرين و مجادلين تشكيكي و تريف و انما
 لكن بعنايت و تاييد و قافي برامی مزيد ايضا محج و اتمام حجة شايد رابع كه اقدم است از شهود
 شانه مذکور چن آرم پس بايد دانست كه شيخ ابو الحجاج يوسف بن محمد البلوي در كتاب
 كه شانه قلميه آن از حديد خريده بود و در مصر مطبوع شده است و مصطفی بن عبد الله
 القسطنطيني در كشف القلوب ذكر ان گفته القيا في الحاضرات للشيخ ابن الحجاج يوسف
 بن محمد البلوي الاندلسي المعروف بابن الشيخ وهو مجلد ضخيم اوله ان اضع كلام سمع اعني
 حمد الله تعالى نفسه الخ ذكر فيه ما جمعت فوائده بدائع العلوم لابنه عبد الرحيم
 ليقرأه بعد موته اذ لم يلحق بعد الصغرة الى درجة النبلاء وبقى ما جمعه

دلیل نور و تشریح و تفسیر علم جناب سالک حضرت مولانا

دلیل نور و تشریح و تفسیر علم جناب سالک حضرت مولانا

دليل في معرفة من هو من علم جليل سالك في حق الله عز وجل
 بحسن ما رواه عن مقلوبت لبيبة بن محمد بن أبي نصر ١٢٢

لهذا الطفل المسمى بكتاب الف باو من نظم في اقل هذا كتاب الفبا صنعته يا التيا
 من اجل الجليل المرجاه اذا شد ان يلبى ادعو لعلم ومن حق من عان يلقى و
 انت عبد الرحيم الطفل الصغير المسمى اذا عقلت فقل رضيت بالله رباه و
 دينه الاسلام وبناه وبالي المنبأ محمد قل سوكا وقل نبينا محمدا ثم استقم
 واتبعه تردد من الله قباله وذا الكتاب اتخذه لدا جمالك طباه فانه صنع
 به طبيب من جت طباه هذي صا اة اب لوزن الشخصك صباه ثم ذكر تسعة
 وعشرين بيتا على عدد الحروف المعجمة وشرحه كلمة كلمة مع مقلوبه ومعكوسه
 واورد في اقل الشعر ثمانية ابواب في آخرها اربع من الكلمات المزودة بجا المتشابهات
 الحروف هو تاليف غريب لكن فيه فوائد كثيرة في فرايد فصل اما ابن جبير
 ايضا مشهور في الدواوين المذكور ذكر ابن قتيبة في الامامة والياسة لانه
 لما قدم على الحاج سعيد بن جبير قال ملاسك قال لانا سعيد بن جبير فقال
 الحاج بل انت شقة بن كسير قال سعيد اقول علم باسمي اسم ابن الحاج شقيت
 منك قال سعيد العلم يعلم غيرك قال لا ورحمك حياض الموت قال سعيد
 اصابت اقول اذا اسمي قال الحاج لا بد لك بالدنيا نارا تلظى قال سعيد لو اني علم
 ان لك بيده لا اتخذك الها قال الحاج فما قولك في محمد صلى الله عليه وسلم قال
 سعيد نعمي للرحمة ورسول رب العالمين امام المتقين وسيد المرسلين قال فما قولك
 في الخلفاء قال استعليهم بوكيل قال شقتهما واما مدحهم قال سعيد لا اقول احدا
 اعلم اقا استمخضت امر نفسي قال الحاج ايهم اعجب اليك قال بفضل بعضهم
 على بعض قال الحاج كيف قولك في علي بن ابي طالب في الجنة

نسخة من كتاب
 الف باو من نظم
 في اقل هذا كتاب
 الفبا صنعته يا التيا

في

وليس هذه هي الشبهة التي كانت في جوارحهم من سائر الآفات التي كانت في الدنيا
 ١٠٣٣ من غير ما كان في تلك الدنيا من غير ما كان في تلك الدنيا

من غير ما كان في تلك الدنيا
 من غير ما كان في تلك الدنيا
 من غير ما كان في تلك الدنيا

من غير ما كان في تلك الدنيا

من غير ما كان في تلك الدنيا

من غير ما كان في تلك الدنيا

من غير ما كان في تلك الدنيا

هو اول النار قال سعيد دخل الجنة فرأيت اهلها علمت ولورأيت من النار من اهلها
 علمت فاسوالك عن غيري قد حفظت وحببتك قال الحجاج فأتى الرجلين انا يوم القصة
 قال سعيد انا همون على الله من ان يطعن على الغيب قال الحجاج ابيت ان تصدق
 قال سعيد بل امر احسان اكتبك قال الحجاج دع عنك هذا اكل يا اخي ما لك من
 فظ قال امر ارباب الهن وكيف يفهم مخلوق من طير والطير تأكل النار ويوم
 حمله وهو يصيح ويهتج قد وصفت له النار قال الحجاج فانا انما نوصف قال سعيد
 القلوب كلها بالتواء قال الحجاج ما رأيت من الله شيئا قال اعل فعد ما الحجاج
 بالعود والنأي فلما ضرب العود وقع والنأي بكى سعيد عند ذلك فقال الحجاج
 وما بك بك قال ذكرني يا حجاج امر اعظما والله لا شجيت ولا ربه ان كنت
 ولا قلت حزينا لما رأيت قال الحجاج ما كنت أيت هذا الله وقال سعيد بل هذا
 والله الحزن يا حجاج اما هذه الفتحة فقد ذكرني النفع في الصور واما هذا
 فمن نفس يتحسر معك يوم القيامة واما هذا العود فتجوت من عود قطع
 بغير حق قال الحجاج انا قاتلك قال سعيد فرغ من سبوتي قال الحجاج انا احب
 الى الله عز وجل منك قال سعيد الله اعلم بالغيب منك قال الحجاج كيف
 صليتم لا مريد للمؤمنين قال امر ارباب منه شيئا فدعا الحجاج بالذهب والفضة
 والياقوت فوضع بين يديه فقال هذا لامير المؤمنين كيف تهيى بسعيد قال
 ان تحلت يا حجاج ان تشترى له بها الام من الفزع الاكبر يوم القيامة فوالله
 والا فان كل مرضعة تدملها ارضعت ولا تنفع الاموال يوم القيامة الا
 ما طاب منها قال الحجاج فخرج جميع ما طيبا قال برأيه جمعت قال الحجاج الله

این کتاب در میان
 کتب معتبره است
 و بسیار است

کتاب الامامة والسياسة نقل می کند در تفسیر شایع کورست و آن یکن لهم الحق یا تو الیه
 مذمتین و اگر باشد مرایش از حکم بیاید بسوا و فرمان برندگان که کتاب الامامة
 والسياسة قام علی کرم الله تعالی وجهه خطیباً فقال ایها الناس ان القوم اقلوا
 من کتلت الله ثم یدالهم ان دعونا الیه ان اکره ان اكون من الفرق المتول عن کتلت
 ان الله عز وجل یقول لمرزالی الذین او تو انصیباً من الکتاب یدعون الی کتلت الله
 لیحکم بینهم ثم یقول فریق منهم هم معروضون ان یکن لهم الحق یا تو الیه مذمتین
 اقله یحکم مرضاه و ان تابوا امر یخافون ان یخیف الله علیهم و رسول الله ان الناس
 قد اختاروا لانفسهم اقربا للناس فله یحبون و اخترتم لانفسهم اقربا للناس
 مما تکرهون انما عیضهم بانی و هو یقول انما فتنه فافطموافها و فاد
 و اکسوافها تسیم فان یک صاد قافدا خطا بسیره غیر مستکرة و ان یاک
 کاذبا فخذ لزمته الفهمه فاد فموا فی فخر عمر و بن العاص بن عباس حکمان بکتاب الله
 من فافتنه الی فافتنه یحییان الیهم و عیتان ما امات الا و ان فی احیاء الکتاب فافتنه
 معاویة و ان حکما بالحق فافتنه حکما عدل ان غیر افان الله و رسول الله و الامامة و انما هم
 برشی و نیز در تفسیر شایع کورست ما الصلب من مصیبة فی الارض و لا و انفسک و لا
 فی کتاب من قبل ان نبأها ان خالو علی الله یسیر لکیلا تا سوال علی ما فافتنه
 و لا تفروا بما انفسکم و الله لا یحب کل مختال فخور الذین یخجلون و یامروا الناس
 بالافتنه من یقول فان الله هو الغنی الحمد انر سید حج مصیبتی در زمین و نه در
 و انما شما مگر آنکه نوشته شده است در کتاب پیش از آنکه بیافزیم آنرا بدستی کورست
 بر خفا آسانست تا اندو بگین نشوید بر آنچه فوشت بر شما و شاد نگردید با آنچه از شما

خدا دوست نمیدارد هرگز کینه نازده را انا که نخل میکند و میفرماید مرد ما را
نخل و برکه روی بگرداند پس بدستی که خدا دوستی نیاز از همه ستود و بگفت
الامامة والسياسة ذكروا ان ابا معشر قال حدثني ابو محمد علي بن الحسين
عليه رضوان الله تعالى عنهم قال دخلنا على يزيد ونحن اثنا عشر غلاما مملوكا
في الجوارح وعلينا قمم فقال يزيد احرزوا انفسكم بعبيد اهل العراق والله ما
يخرج ابن عبد الله حين خرج ولا يقتله حين قتل فقال علي بن حسين رضي الله عنهما
عنهما ما اصابنا مصيبة في الارض الا في انفسكم الا في كتاب من قبل ان نراها
ان ذلك عطائه يسير لكيلا نأسوا على ما فاتكم ولا تفرحوا بما انكمروا والله لا
كل تحتال فخور قال فغضب يزيد وجعل يعيث بلحيته ثم قال ما اصابكم
مصيبة فما كسبت ايد بكمو يعفو عن كثير ونيز در تفسير شافعی که در شأن احمد
لعله فتنه و متاع ال دین می آید شاید که تاخیر از عده فتنه باشد و شمار او شاید
که نفس برده تا وقتی و العقد النبوی قبل المابایع الحسن معاویة قال عمر و بن العاص
والولید بن عقبه ان الحسن علی مرتفع فی عین الناس لقرا بته من رسول الله
صلی الله علیه وسلم حدیث الشیخ ثم فلیخط فانه یسعی فی الخطبة
فیسقط من عین الناس علیها فلم یزال به حتی امره فقام الحسن بن علی
رضی الله تعالی عنهما علی المنبر دون معاویة فحمد الله واثنی علیه ثم قال
والله لو انتم بنو جابر و جابر بن جابر و جابر بن جابر و جابر بن جابر
و انما قد اعطینا عتق معاویة و رأینا ان حق ماء المسلمین غیر من امرها
والله ما هو لعل فتنه لکم و متاع ال دین شاید به الی معاویة قال

فخطب معاوية فخطب بعد خطبة عيينة فاحتثهم أن يقولوا ما أريدت بقوله
 فتنة لكم ومتاع إلى حين قال ردت بها ما أراد الله بها وقيل إنه قال بعد التشهد
 أما بعد فإن عليا رضي الله عنه أحد من هذه الأئمة من أهل بيته وليس
 به أحد من الآخرين فمهم ثم وصله بقوله الله لو ابتغيتم وقيل إنه قال في خطبته
 إن الله هذا كرمنا وحقن مائكم بأمرنا لهذا الأمر مدته والدينا دول
 وإن الله تعاقل النبي صلى الله عليه وسلم قل إن أدركت قريباً من عبيد ما وعدت
 أنه يعلم الخ من القول يعلم ما تكفون إن أدركت لعل خطبة ومتاع إلى حين وفي
 كتاب الإمامة والسياسة قتل علي بن أبي طالب كرم الله تعالى وجهه قاتل الناس
 إلى الحسن بن علي رضي الله عنهما ما ظلموا ببيعة قال لهم تبايعون على السمع والطاعة
 وتجادون من جابت قالمون من سالت فلما سمعوا ذلك من قومه تسالمون من
 سالت ارتابوا وأمسكوا أيديهم وقض يده وقالوا نيا ببيعة على ما يابينا عليه
 أباه وعلينا قال لا تحب تعطوني هذه فأتوا الحسين فقالوا له أيسر يدك ببيعة
 على كتاب الله وسنة رسوله وعلى ما يابينا عليه أباه رضي الله عنه وعلى خز
 الخليلين الصالحين أهل الشام فقال الحسين معاذ الله أن يابيعكم ما كان الحسن
 حياً قال فأنصرف إلى الحسن فلم يجد وابلاً من مبايعته على ما شرط عليهم فلما تمت
 البيعة وأخذ عهودهم ومواثيقهم على ذلك كاتب معاوية فأتاه فخلابه فاصطاح
 مع علي بن معاوية الأمر ما كان حياً فإذ مات فلام الحسن لما تفرص بعد الحسن
 المنبر فحمد الله وأثنى عليه ثم قال إنما الناس إن الله هذا كرمنا وحقن مائكم
 بأمرنا قد كانت لي رقابكم بيعة تجارئون من جابت تسالمون من سالت

في مناقب أمير المؤمنين عليه السلام
 في مناقب أمير المؤمنين عليه السلام
 في مناقب أمير المؤمنين عليه السلام
 في مناقب أمير المؤمنين عليه السلام
 في مناقب أمير المؤمنين عليه السلام
 في مناقب أمير المؤمنين عليه السلام
 في مناقب أمير المؤمنين عليه السلام
 في مناقب أمير المؤمنين عليه السلام
 في مناقب أمير المؤمنين عليه السلام
 في مناقب أمير المؤمنين عليه السلام

و قد سللت معاوية و بايعته فبايعوا له و ان ادري لعلمه فتنه الكرم و متاع
الحسين اشاد بيده ال معاوية و هرگاه دريافت که در تفسیر شاهی مکرر نقل از کتاب الامامة و
السياسة می کند پس بدانکه عبارت شاه صاحب در باب سوم همین کتاب تحفه در بار تفسیر شاهی
که حواله بیان کردیم و از آن مزید اعتماد و اعتبار روایات این تفسیر و ضمیمه است و ذکر کتب
و اما تفاسیر پس اینها بجملة است تفسیر بکلمه منسوب است گفته بحضرت امام حسن عسکری علیه السلام
رواه عنه ابن بابويه باسناده و رواه عنه غيره ايضا باسناده مع زیاده و نقصان
و اینست نیز از حضرت امام موصوف و دیگر ائمه و تفسیر روایات دارند چنانچه در مکتوب
مستوفی و در تفسیر شاهی مجموع و مضبوط است اما آنچه شیعه از جناب امام روایت می کنند هرگز
با آن مطابق نمی شود و آنچه این عبارت ظاهر است که تفسیر شاهی از تفاسیر است که روایات
در تفسیر شاهی از امام حسن عسکری و دیگر ائمه علیه السلام منقول است روایات اینست
و آن روایات ضمیمه است مجموع بودن آن درین تفسیر و در منشور شاه حسن افتخار و
دارند و بیالغه و را حاکم عدم مطابقت روایات شیعه با این روایات بطلان می یابند
روایات شیعه العیاذ بالله من لکن ر قلوب معتقدین خود را نسخ می سازند پس بحکم الله
حسب اعتراف شاه حسن کمال اعتماد و اعتبار روایات کتاب الامامة و السياسة که از آن
در تفسیر شاهی جای نقل واقع است ثابت محقق گردید و عبارت فاضل رشید الدین خان
نیز رشید شاه صاحب را تفسیر شاهی را بیاض الحافه المقال است و چگونه از اینست
اتحاد اعتقاد شیعه متعارف با جناب امام رضا رضی الله عنه متوهم شود حال آنکه حضرت
امام از ائمه ائمه ائمه است و معتقد فیہ ایشان بودند کما يدل عليه ما تو بنید من فضائل الخلیفة
التي كاد ان يكون له نسبة الذر الى البيضاء والقطرة الى الدماء وأكثر من حد

ایست از جناب امام علیه السلام روایت دارند چنانکه صاحب مفتاح النجا در ترجمه
 آنجناب می فرماید می عنده اسحاق بن یاسویه و یحیی بن یحیی عبدالله بن عباس
 القزوی و بنی داود بن سلیمان احمد بن حرب و محمد بن اسلم و خلق غیرهم هر کال
 صاجه انقیه ما الر جذا نقله و مثل شقیق یحیی که از اعاظم و فیه ایست از جناب
 امام استفاده دارد و مثل معروف کرخی از سوا آنجناب باشد و کتب تفسیر ایست مثل تفسیر
 و تفسیر شاهی و غیرها از روایات و آثار آنجناب مخلو باشد و ظاهر است که هرگاه جناب
 امام رضا با اعتقاد ایست بمحمد ائمه ایشان باشد و ائمه ائمه ایشان کتب ایست
 مخلو باشد باز توهم اعتقاد ایست با اتحاد عقیده شیعه متعارفه با عقیده امام علیه السلام
 از واقع بعید تر و حیرت افزای اهل نظر انتهی ازین عبارت است که تفسیر شاهی از کتب
 ایست و فاضل رشید بوجه روایات و آثار امام رضا علیه السلام در این احتجاج
 و استدلال می کند بر تنجیه اتحاد اعتقاد شیعه با اعتقاد امام رضا علیه السلام این دلیل
 نهایت اعتماد و اعتبار روایات تفسیر شاهی و ایست پس حسب استفاده فاضل رشید
 نهایت اعتماد و اعتبار روایات کتاب ائمه و ایست که در تفسیر شاهی نقل از آن می کند
 ثابت و محقق شد و باینکه علی دلال حملا جریلا و نیز فاضل رشید در شوکت عمریه گفته
 در ذکر اشارات و بیست و چهارم بر دعوی ایست ایست معلوم حق اهل بیت اهل اسلام
 می گوید سوم آنکه نزد ایست جماعت هزاران روایات از حضرت امیر المومنین علی بن
 ابی طالب کرم الله وجهه و دیگر ائمه اطهار در کتب ایشان که جمعا و فرادلی برای آن مؤلف
 شده موجود است چنانکه لا الکاکی از محدثین ایست کتابی در فقه حضرت امیر از کتب
 الطهره گرفته تا آخر ابواب فقه جمع نموده است تفسیر شاهی مخضرب ای جمع روایات

در مفتاح النجا
 در تفسیر شاهی
 و ابواب الصلوات
 در جامع الترمذی
 و فاضل رشید
 در مصلحت شاهی
 در مصلحت شاهی
 در ابواب الصلوات
 در کتاب فقهی

تفسیر شاهی از کتب
 ایست و فاضل رشید
 بوجه روایات و آثار
 امام رضا علیه السلام
 در این احتجاج و استدلال
 می کند بر تنجیه اتحاد
 اعتقاد شیعه با اعتقاد
 امام رضا علیه السلام
 این دلیل نهایت اعتماد
 و اعتبار روایات تفسیر
 شاهی و ایست که در
 تفسیر شاهی نقل از آن
 می کند ثابت و محقق
 شد و باینکه علی دلال
 حملا جریلا و نیز فاضل
 رشید در شوکت عمریه
 گفته در ذکر اشارات و
 بیست و چهارم بر دعوی
 ایست ایست معلوم حق
 اهل بیت اهل اسلام

در تفسیر شاهی
 از کتب ایست
 و فاضل رشید
 بوجه روایات و آثار
 امام رضا علیه السلام
 در این احتجاج و استدلال
 می کند بر تنجیه اتحاد
 اعتقاد شیعه با اعتقاد
 امام رضا علیه السلام
 این دلیل نهایت اعتماد
 و اعتبار روایات تفسیر
 شاهی و ایست که در
 تفسیر شاهی نقل از آن
 می کند ثابت و محقق
 شد و باینکه علی دلال
 حملا جریلا و نیز فاضل
 رشید در شوکت عمریه
 گفته در ذکر اشارات و
 بیست و چهارم بر دعوی
 ایست ایست معلوم حق
 اهل بیت اهل اسلام

امته اهل بیت در باب تفسیر مرتب شده دیگر تفاسیر اهل سنت مثل تفسیر کبیر و مشهور معالم
و کتب حدیث و فضائل اهل بیت صوابه روایات امته اهل بیت معلومست پس بلا شبهه اگر شیعه
لوحا اعرافیت خود بحدیث اهل بیت نسبت نماید بجا باشد و بجا باشد که اسکوت چاره باشد
و با جمله بر حاقل خیر ازین تقریر واضح شده باشد که ادعا مخالف اهل سنت است و سفینه اهل بیت
کثر از ادعا مخالف اهل اسلام از سفینه دین خاتم الرساله علیه الصلوٰه و السلام نیست
انتها این عبارت و صحبت که تفسیر شاهی محض رای جمع روایات امته اهل بیت در باب تفسیر
مرتب شده است این کتاب از اوله لغی اعرافیت شیعه بحدیث اهل بیت علیه السلام معلومست
تخلف سفینه از سفینه این حضرات پس کمال اعتماد و اعتبار روایات تفسیر شاهی بدون
روایات آن روایات امته علیه السلام ازین افاده بدیهه هم ثابت و محقق گردید و هم ثابت
اعتماد و اعتبار روایات کتاب الامامة و السیاسة که از ان در تفسیر شاهی نقل کرده است
بمنقده ظهور رسید و دلیل است که بلا شبهه و انتباه بغیر مسامح تشکیک و توهم مخالفین
حق و صواب واضح و واضح و ثابت و محقق است که ازین از ان حضرت بارون علیه السلام افضلیت
آنحضرت از جمیع امت میسوی پس افضلیت جناب امیر المومنین علیه السلام هم از جمیع
امت جناب سالک صلی الله علیه و آله و سلم ثابت و محقق باشد و تورات و تعلیمات
منسوب و جامعین این هم باشد و وضوح فضیلت حضرت بارون از جمیع حضرات علیه السلام
بدرستی رسیده که شاه ولی الله هم افاده آن نموده چنانچه سابقا شنیده می کرد و از انکه انحضرت
فقیر گوید بامره تبارک و تعالی حضرت سوره بجانب فرعون فرستاد و آن حضرت صلی
الله علیه و آله بعضی آلات ضروری که بغیر آن تحمل اعباء رسالت متعذر باشد طلب نمودند و حال
تفصیلی آن باید شنید از جمله سوالات سوالات است که بنفس حضرت موسی تعلیق دارد

دب اشراج لی صدکه و این از جمله ضروریات تحمل اعباء رسالت تا شرح صدر نباشد هر
سوالی اجاب با صواب میسر نیاید و تا تسلیس بر از جهت غیب نباشد مگر آنکه با و شایان
زمین باشد و چون نیاید و تا فصاحت لسان نباشد بتبلیغ رسالت و تا العزّة صورت نگیرد
و از جمله آنها سوالی است که با عاقلانگی در امر رسالت تعلق دارد و این با وزارت
رفته و در جای دیگر و این صدقه تقرر کرده شد باز اینجا سه صفت در باب وزارت طلب کردند
یکی من اهل بیارون اخراج این صفت از جهت خصوص حال بود که حضرت موسی را غیر حضرت یونس
در آنوقت کسی با من قائم نمیتوانست شد نه شرط وزارت مطلقا از این عبارت و آنست
در زمان حضرت موسی که غیر حضرت یارون بود وزارت حضرت موسی علیهما السلام قائم نمیتوانست
پس معلوم شد که حضرت یارون افضل اهل زمان خود بود حضرت موسی علیهما السلام بود
و قاضی عیاض بن سبک الوعسی شقانی تعریف حقوق المصطفی بعد از ذکر جواب از حدیث
مستملک حضرت موسی علیه السلام با خضر گفته و هذا الحديث ما حجج القائلين بقوله
الخضر بقوله فيه انا اعلم من موسى ولا يكون الولي اعلم من النبي و اما الانبياء
فيتفاضلون في المعارف و بقوله ما فعلته عن امرى فدل انه يوحى و من قال انه
ليس بنبي قال يحتفل ان يكون فعله بامر نبي آخر و هذا بضعف لانه ما علمنا
انه كان في زمن موسى عليه السلام نبي غيرهما الا اخاه هرون و ما نقل احد
من اهل الاخبار في ذلك شيئا يعول عليه ازین عبارت ظاهرست که در زمان حضرت
موسی سوا حضرت یارون علیهما السلام کسی یگرنمی بود و هرگاه کسی بگوید سوا حضرت
یارون در زمان حضرت موسی علیهما السلام نبی نباشد بلا شبهه افضلیت حضرت یارون
از جمیع امت حضرت موسی علیهما السلام محقق گردد و زیرا که بنا برین سوا حضرت موسی

این حدیث صحیح است
از کتاب التمهید فی التفسیر

قال عیاض بن سبک الوعسی
ما علمنا ان كان في زمن موسى عليه السلام نبي غيرهما الا اخاه هرون و ما نقل احد من اهل الاخبار في ذلك شيئا يعول عليه

و حضرت بارون علیها السلام همه یا غیر نبی باشند و نبی از غیر نبی بلا شبهه در پست
 این حضرت بارون علیه السلام بلا شبهه از جمیع امت موسوی افضل باشد با جمله اولاد
 این حدیث شریف بر آنکه منزلت جناب امیر المومنین علیه السلام نزد جناب سالک صاحب
 علیه و آله و سلم افضل ماعلی و ارفع و اسمی و اشرف و اسمی و اعلى و انجی اصغر و اجلی و اکبر
 از مرتبه هر کس بود و در کمال ظهور است چه هرگاه کسی بگوید که زید و بکر منزله فلان در مرتبه
 نزد فلان سلطان و آن وزیر افضل قوم نزد آن سلطان یا هر کس را یقین حاصل گردد که
 این کلام نیست که چنانچه وزیر افضل قوم است نزد سلطان چنان زید و بکر افضل قوم
 و منکر این دلالت منکر بهی قطعی و یقینی است و اشکار فضیلت جناب امیر المومنین علیه السلام بعد
 ورود این حدیث غایت مکابره و عناد و نهایت مارات و بکلیج و هیچ حلقه تجویز نتوان کرد
 که با وصف مفضولیت جناب امیر المومنین علیه السلام به مرتبه حضور است کس افضل از آن حضرت
 معاذ الله من فی ملک آنحضرت را بمنزله حضرت بارون که نزد حضرت موسی افضل قوم بود گردانند و
 و نه از آنکه شاه ولی الله باشد یا بجهت مخاطب اعتراف کرده که معتبر در تشبیه و قصا مشهور
 مذکور علی الاکمل است لیکن غایت انصاف و قصا مشهور حضرت بارون علیه السلام را
 در مرتبه چیر محض کرده نبوت و خلافت در غیبت حضرت موسی از این بیت حضرت موسی علیه السلام
 بودن حال آنکه ظاهر است که فضیلت حضرت بارون بعد حضرت موسی علیهما السلام نیز از انصاف
 مشهور است و از افاده خود شاه ولی الله ظاهر است پس حساب افاده شاه صاحب
 هم بر جناب امیر المومنین علیه السلام نیرساند و آن خام و اوقعد و او تغیر و او ثبوت و
 و از الطاف امتنا بهیه الیه نیست که دلالت حدیث منزلت بر فضیلت جناب امیر المومنین
 علیه السلام در باره بکلام متانت نظام شاه ولی الله ثابت میشود چه او در قره العینین و صاحب

از کتابت این خط انکار جا حدیث بیغی باو شان

این حدیث از امام
 علی علیه السلام است
 و در آنجا که می
 گوید من سمعته
 يقول

جناب امیرالمومنین علیه السلام گفته و در غرضه تبیین جانشین آنحضرت صلی الله علیه و سلم در مدینه
 و در آن باب فضیلت عظمی انت مقی بمنزلة هارون بن موسی علیه السلام شد تا حق تعالی ظاهرست که عظمی
 تانیث اعظم است نفی تفصیل پس این کلام لالت در بر آنکه حدیث منزلت لالت ندارد و در خصوص
 فضل اعظم برای جناب امیرالمومنین علیه السلام هرگاه فضل اعظم از حدیث منزلت بودی
 جناب امیرالمومنین علیه السلام ثابت گردد و تفصیل آنحضرت بر غیر آنجناب تحقق خواهد شد و متوجه
 که ازین بیان بطلان مزحوم سنده مثل قاضی عیاض و ابن تیمیة امثالشان که حدیث منزلت
 دلالت بر فضیلت جناب امیرالمومنین علیه السلام ندارد و کمال وضوح ظاهر شد و چنانچه از
 شاه ولی الله مشیت لالت حدیث منزلت بر فضیلت جناب امیرالمومنین علیه السلام است
 همچنان افاده مخاطب میر که فرزند ارجمند شانت بنیر الصرح کام مفید افاده این حدیث
 فضیلت آنحضرت را چه تصریح او باینکه حمل تشبیه تشبیه ناقص کمالی و دانیستی است دلالت
 و اوضوح دارد بر آنکه حی باید که آنچه برای حضرت دارد و علیه السلام ثابت شده بر این حق تعالی امیرالمومنین
 علیه السلام ثابت گردد و ظاهرست که اگر فضیلت برای جناب امیرالمومنین علیه السلام
 متحقق نگردد بلکه معاد از ثلثه مفضول باشد تشبیه ناقص بلکه نقص است و نخواهد بود
 لاریت فی ذلک و علاوه برین همه ادله عموم منزلت که سابقا گفته شد بر اثبات فضیلت
 جناب امیرالمومنین علیه السلام از حدیث منزلت کافی و کافی است و بعد از آنکه در بین
 شاهی جدید بعارض عرض میسرانم و شان جان شان در یگردد که اسکرین و صاحبین
 می فلازم پس بدانکه قاضی عیاض در شفا علیه باب اول فی بیان ما یوفی حق النبی علیه
 الصلوة والسلام سه و نقص من تعریف و نقص گفته فصل الوجه الخامس ان
 لا یقصد نقصا ولا یدکر عیبا ولا سبوا و لکن ینزع بذکر بعض الوصاف و هو ان
 یقال من قال سمعته يقول من حضره من

منه
عبد الله بن محمد بن الحسين
ساعات غداً من الآن
جواز شيفير النسخ
منه

في
الكتاب

بعض احواله عليه السلام الجائزة عليه في الدنيا على طريق ضرب المثل والحجة
لنفسه ولغيره او على التشبه به او عند هضبة نالته او هضبة حقته
ليس على طريق التماس وطريق التحقيق بل على مقصد الترفع لنفسه ولغيره
او سبيل التقليل وعدم التوقير لنبوته عليه السلام او قصد الهزل والتبذير
بقوله كقول القائل ان قيل في لسوء فقد قيل في النبوة وان كذبت فقد كذب
الانبياء وان زينت فقد اذنبوا وانا اسلم من السنة الناس لم تسلم منهم
انبياء الله ورسلا وقد صبرت كما صبرا ولو العزم من الرسل او كصبرا يتوب الله
صبري الله من عذابه وحكم على اكثرهما صبرت وكقول المتلبي انا فامتنادها
غريب كصالح في ثمود ونحوه من اشعار المنجيين في القول المتساهلين في الكلام كقول
المعري كنت مودا فته بنت شعيب غير ان ليس فيهما من فقير على ان اخرج البيت
شديد عند تدبره وداخل في باب الايراد والتقصير بالنبي عليه السلام وتفضيل
حال غيره عليه كذا قوله لولا انقطاع الوحي بعد محمد قلنا بعد من ابيه
بديل هو مثله في الفضل الا انه لم يات به رسالة جبريل صعد البيت الثاني
من هذا الفصل شديد التشبيه غير النبي صلى الله عليه وسلم في فضله بالنبي
والبحر محتمل لو حين احدهما ان هذه الفضيحة نقصت المدوح والاخر استغناء
عنها وهذه اشده ونحوه قول الآخر واذا ما وقعت رايانه به خفت
بين جناحي جبريل وقول الآخر من اهل العصرة فمن اخلد واستقام بناه ^{الله} صبر
قلب ضوان كقول ^{جبريل بن جبريل} حسان المصيصي من شعراء الاندلس في محمد بن عبد الله المعروف
بالمقدوني ابي بكر بن زيد بن كلثابا بكر ابو بكر الرضا وحسان حسان بن محمد

الى امثال هذا وانما اكثرنا بشاهد هاجم استقلالنا حكايتها التعريف امثله
 كثير من الناس في ولج هذا الباب الضيق في سقفاهم فادح هذا العبء وقلة علمهم
 بعظيم ما فيه من الوزر وكلامهم منه بما ليس لهم به علم ويحسبونه هينا وهو عند الله
 لا سيما الشعراء واشدهم فيه نصري مجاد للسانه تسريها ابن هاني كان دلسي وابن
 سليمان المعري بل قد خرج كثير من كلامها عن هذا الحد لا سقفا وانقص جهرهم
 الكفر قد اجتنبا عنه وغرضنا اكن الكلام في هذا الفصل الذي سقنا امثله
 فان هذه كلها وان لم تتفق في سبأ ولا اضافت الى الملائكة والا نبياء نقصا وليست
 اعني عن ي بيتي المعري لا قصد قائلها ازياء وغضا فها وقر النبوة ولا عظم
 الرسالة ولا عن حرمة الا صطفاء ولا عز حظوة الكرامة حتى شبهه من شبه
 في كرامة نالها او معرفة قصدا لا انتفاء منها او ضرب مثل الطبيب مجلدا او غلاما
 وصفه لقسين كلامه عن عظم الله خطره وشرف قدره والزم توقيره وبره ونهى عن
 جهر القول له ونزع الصلوة عنه فحق هذا ان جدد عنه القتل الا ذب والسجود
 وقوة تعزيره بحسب شناعة مقاله ومقتضى فتح ما نطق به عاداته لمثل او ندورة
 او قرينة كلامه او ندورة على ما سبق منه لم ينزل المتقدرون ينكرون مثل هذا
 ممن جاء وقد انكر الرشيد على ابن نواس قوله فان ياك ياق يحيى فرعون فيكون قلن
 موسى بكف خصيت وقال ليا ابن اللخماء انت المستهزى بعصا موسى وامر باخراجهم عن
 عسكرة من ليلته وذكر القاضي القتيبي ان ما اخذ عليه ايضا وكفر فيه او قارب قوله
 في محمد الامين وتشبيهاه اياه بالنبى صلى الله عليه وسلم تنازع الاخذ ان الشبه
 فاشتبهاء خلقا وخلقا كما قد اشتهر بان وقد انكر ايضا عليه قوله كيف لا يترك

المجلس

مجلس

من أصل من رسول الله من نفرة + لأن حق الرسول موجب قطعه وإنه منزهة
 أن يضاق إليه ولا يضاق هو لغيره فالحكم في أمثال هذا ما بسطنا في طريق الفتيا
 وعلى هذا المخرج جاءت فتيا امام مذهبنا مالك بن أنس رحمه الله وأصحابه رضي الله
 عنهم من طائفة يحيى بن مريم عنه في رجل عثر رجلا بالفقر فقال تعذرني بالفقر قد
 اللقي صلى الله عليه وسلم العظم فقال مالك قد عرض يذكر النبي صلى الله عليه وسلم
 في غير موضع أي أن يؤذ بقال ولا ينبغي لأهل الذنوب أن يقولوا
 انطأت أكفيا قلنا وقال عمرو بن عبد العزيز لرجل انظر لنا كتابا يكون ابوة
 عربيا فقال كاتبه قد كان ابوالنبي كافر فقال جعلت هذا مثلا فعزله فقال
 لا تكتب أبدا وقد كره سمعون أن يصلي على النبي صلى الله عليه وسلم عند النهي
 إلا على طريق الثواب والاحسان في غير الله تعظيما كما أمرنا الله وسئل القابسي
 رجل قال لرجل قبيح الوجه مكانه وجه نكير ورجل عبوس كان وجهه مالا والخصيان
 فقال لشيء أراد بحدا ونكير أحد قتان القبر وهما ملكان فقال الذي أراد أن يدخل
 عليه حينئذ مع حلم عافا نظر إليه الله مامنة خلقا كان هذا في شدة
 كراهية جري مجرى التخيير والتهمين فهاشدة عقوبة وليس في تصحيح بالسب للملك
 الساقع على المخاطبة في الأدب بالسوء والسجن نكال للسفهاء فقال ولما ذكر مالك
 خلقنا الله فقد جفأ الذي كره عند ما انكر من عبوس الاخر كما ان يكون للعبس
 في غير هيب عبس في شدة القائل على طريق الذم لهذا في فعله ولزوم في ظلم
 مالك للملك المطيع لربه في فعله فيقول كأنه الله يغضب غضب مالك فيكون
 وما كان ينبغي له التعرض لمثل هذا لو كان أشي على العيوس بعينه وانجبت

ماله کان شد و عاقب المعاقبة الشديدة و لیکن هاذم الما و لو قصد
 لقتل قال ابو الحسن ایضا فی شاب معروف بالخیر قال لرجل شیئا فقال الرجل اسکت
 فأتی فأتی فقال للشاب لیکن البقی اثباتا شیع علی مقالة و کفره الناس و اشفق
 الشاب مما قال فظن ان الله علیه فقال ابو الحسن اما اطلاق الکفر علیه فخطا لکنه مخطئ
 فی استشهاده بصفة النبی صلی الله علیه و سلم و کون البقی صلی الله علیه و سلم اثباتا
 آیه ای که اینها ناقصه فی جماله و من جماله احتیاج بصفة النبی صلی الله علیه و سلم
 علیه و سلم لکنه اذا استغفر و تاب و اعترف و لها الی الله بذلك لان قوله لا ینظر الی
 حد القتل و ما طریقہ الا در بطوع فاعله بالنسبة و علیه یوجب الکفر عندنا من جبار
 طولانی واضح و بویست که تشبیه غیر نبی منی بلکه تشبیه بعض احوال یا جائز و حرام و از حکما
 آن از خطایم جبرائیم و انما است و محمدی قبیح و شنیع و فظیح و فظیح است که اگر قتل از مرتکب آن
 در کرده شود پس لا اقل تا وید و تعزیر و حبس او باید کرد و همیشه مقدمین بر این تشبیه اشکارا
 کرده اند و رشید بر ابو نواس قریل او را که متضمن تشبیه حقنا خصیب بعضا حضرت موسی
 الحار کرده و باین سبب او را سبب شتم نواخته و او را مستهزی می بعضا موسی قرار داده اند
 باخراج او از عسکر نموده و از اقل جمله ابن قتیبہ که قاضی عیاض لقل کرده ظاهر است که تشبیه
 ابو نواس محمد امین را بجناب سالک صلی الله علیه و سلم سبب مواخذة او و موجب تکفیر او
 گردیده یا قریب بتکفیر رسیده حضرت مالک تشبیه مرد فقر خود را بر عی جناب سالک
 صلی الله علیه و سلم سبب تا وید و تشبیه پس اگر جناب امیر المؤمنین علیه السلام معاقبه
 معصوم و افضل خلق بعد جناب سالک صلی الله علیه و سلم نباشد بلکه معاذ الله
 سالک اصحاب غیر معصوم با و فضول و مرجوح از تشبیه بود تشبیه آنحضرت حضرت با و

در حدیثی که در بعضی از احادیث

بیان شود بلکه مستغرق در لازم باطل فالکرم مثله پس حسب اقادات ائمه حقیقه
عالی در جات تشبیه جناب امیر المومنین علیه السلام بحضرت یار و ن ذلیل صریح
بر فضیلت و عصمت آنحضرت باشد و انجمل الله رب العالمین و نهایت
محبت از قاضی عیاض که درین مقام باین اتمام تمام عدم جواز تشبیه غیر بنی سبب
ثابت ساخته و بشرح حدیث منزلت دلالت تشبیه جناب امیر المومنین علیه السلام
آنحضرت یار و ن علیه السلام بر فضیلت آنحضرت هم قبول نکرده و در نفی آن کوشیده
و بجزید الطاف ربانی و قتیقات سبحانیه برین همه که مذکور شد اکتفا نکرده و بتصریح
تمام غیبت امامی پس دلیل از ائمه اهل خلاف بد لالت حدیث منزلت بر فضیلت
وصی مطلق و امام به حق واضح دلالت کرده و انهم پس باید دانست که شیخ کجاست که از اعظم
ائمه اهل راد کجاست با کجا و قادر علی الاطلاق دلالت حدیث منزلت بر فضیلت
جناب امیر المومنین علیه السلام واضح ساخته و در بیان این حدیث گفته که یار و ن افضل
است موسی بوده پس واجب است که علی افضل از کل است محمد صلی الله علیه و آله و سلم باشد
برای صیانت این نص صریح محمد بن یوسف بن محمد الکلبی الشافعی در کتاب کفایة الطالب
فی مناقب علی بن ابی طالب که بهمانیت قادر علی الاطلاق در سفر جواق نشود آن
است عهد و متعلق افتاده بعد ذکر حدیث منزلت گفته قال الحاکم النیسابوری
هذا حدیث دخل فی حدائق التواتر و قد نقل عن شعبه بن الکجاج انه
قال فی قوله صلی الله علیه و سلم لعلی انت منی بمنزلة هارون
من موسی و کان هارون افضل امة موسی فوجب ان
یکون علی افضل من کل امة محمد صلی الله علیه

در کتاب

صاحب
الکلبی الشافعی
در کتاب کفایة الطالب
فی مناقب علی بن ابی طالب

در کتاب
الکلبی الشافعی
در کتاب کفایة الطالب
فی مناقب علی بن ابی طالب

صیانة لهذا النص الصريح وكتاب كفاية الطالب از كتب مشهوره معروفه باسنت
وصفتان از حقايق و مشايخ علماء شافعية است مصطفى بن عبد الله قسطنطيني در كتاب
كشف الظنون عن اسامي الكتب الفنون در حرف الكاف لغته كفاية الطالب في مناقب
علي بن ابي طالب للشيخ الحافظ ابي عبد الله محمد بن يوسف بن محمد البجلي الشافعي المتوفى
سنة ونيوز در كشف الظنون كتاب كفاية الطالب در باب ديگر ذكر و چنانچه در حرف الميم
گفته مناقب علي بن ابي طالب لعل الله ثلثه للامام احمد بن حنبل ذكرها في فضائل
ولا في مؤيد موفق بن احمد الخوارزمي المتوفى سنة و لا في عبد الرحمن احمد
بن شعيب النسائي الحافظ المتوفى سنة ثلث و ثلاثمائة وفيه كفاية الطالب في
مناقب الامام علي بن ابي طالب لابي عبد الله محمد بن يوسف الكوفي الحاصل از عبارت
كفاية الطالب در ان بر احوال حق كفايت مطلوب بلون نهايت ظاهرت كه از ان
بمنص صريح توضيح صحيح وضع گشت كه نزد شعبه ابن فضال صحيح اعنه حديث منزلت ولا
برفضايت جناب امير المؤمنين عليه السلام دار و دهر كه بخلافان ميرد باضاحت عدم
صيانته اين نص صحيح رو آور پس بعد سماع اين افاده صحيحه و مقاله صحيحه شهادت
و بهقوات ائمه سني كه در ابطال لالت حديث شريف بر امامت جناب امير المؤمنين
عليه السلام و فضيلت آنحضرت سماعا مشكورا بتقديم ميرسانند و خطا امتضا بر حال النصا
حق شانند بلكه بزياد حيا و آردم نعوذ بالله اين حديث شريف را دليل حيت و نقص و تعبير
وازار و ميگردانند و سيلاب حيف و عدوان بني ايمان مبد و انند خود بخود محل
و باطل و نقش بر آب و داسست في بنياد و خراب گرديد و نور حق مثل سفيد
و رخشان از افق بيان اين علامه جليل الشأن مقتداي رفيع المكان و خشميد

ويحق لله الحق بكلماته پس شكر الطاق و احسانت خالق كائنات تا كجا بجا توان آورد
 که حق را بر زبان چنین حضرات که مشغوف و واله ابطال حق بمصد دل جهان می باشند تا
 می سازد و قعصبات و جزافات الله سنی را با فادات اساطین شان بیاء منشورا
 می گرداند و مناسب نماید که در اینجا شعبان خضائل محمد و مادر و مفاخر و محاسن و مقام
 شعبه بن الحجاج از زبان اکابر محققین اهل اعوجاج ثابت سازم پس مخفی نماند ابو سعد عبد الکلام
 بن محمد السمعانی در انساب راجع عنک گفته ابو بسطام شعبه بن حجاج بن الورد العتکی
 مولی بنی عتیک من اهل واسط سكن البصرة یروی عن قتادة و ابی اسحاق و هشام
 بن یزید بن انس بن مالک و ابی عمران الجونی و عمرو بن مرة و سعید بن یزید و یزید بن محمد
 بن المنکدر و یروی عنه عبد الله بن لمیاد و ابی الولید الطیالسی و سلیمان بن حرب البصری
 و غندر و حمید بن زنجویه و علی بن الجعد و عبد الله بن ادریس الثوری و حماد
 سلمة و کان مولده سنة ثلث و ثمانین فربان قرية اسفل من واسط و مات
 سنة ستین مائة فی اولها و له یوم مات سبع و سبعون سنة و کان اکبر
 من سفیان بعشر سنین و کان من سادات اهل زمانه حفظا و اتقاناً و دواعی
 و فضلاً و هو اول من فتن بالعراق عن امر المحدثین جانب الضعفاء و المتروکین
 حتی صار علماً یقتدی به ثم تبعه علیه بعدة اهل العراق و کان جمع بین العلم
 و الزهادة و الجود و الصلاة و الصدق و القناعة و عبد الله تغاکه جف
 جلد و علی عظمایین یفهما الحرم و قال شعبه راایت الحسن بن ابی الحسن البصری
 و علی عمامة سوداء و سمع عبد الله بن مسلمة القعنبي من شعبه بن الحجاج
 الحديث الواحد و ما سمع القعنبي عبد الله بن مسلمة من شعبه غیر هذا الحديث

الواحد كان القعني لما وافى البصرة قصد منزل شعبة ليسمع فصادف المجلس قد
انقضى فحمل الشراة واخرض على ارجل دار شعبة من غير استئذان كان شعبة
حاجة لا يمكن ان يقضيها غيره فقال القعني السلام عليك وجل غريب قدمت
من بلد بعيد لتحدثني فقال لشعبة دخلت منزلي بغير اذني وتكلمت على مثل
هذا الحال تاخر عني حتى اصلي من شاني فقال اخشى الفوت والحق نهاية الاحاج فقال
شعبة انا منصور عن ابي يعرب بن خراش عن ابي مسعود البصري رضي الله عنه قال
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان مما ادر الله الناس من كلام النبوة الا
واذا لم تستحي فاصنع ما شئت ثم قال والله لا احذر ان يغير هذا الحديث ولا
حقت قوما نكون فيهم فاسمع منه الا هذا الحديث ومحمي الدين يحيى بن شرف النوك
ورتنزيب الاسماء والالفاظ كفته شعبة بن الحجاج الامام المشهور مذكور في المختصر
في باب السلف والرهق والعتق وهو ابو بسطام شعبة بن الحجاج بن ابي العتق
الازدي مولى الواسط ثم البصر مولى عبدة بن الاعن وعبدة مولى يزيد بن
المطلب الازدي كان شعبة من فاسط ثم انتقل الى البصرة فاستوطنها وهو من
تابع التابعين اعلام الحديث وكبار المحققين ابي الحسن ومحمد بن سيرين وسمع
انس بن سيرين وعمر بن دينار والسبيعي وخلائق لا يحصون من التابعين
وخلائق من غيرهم روى عنه الاعمش وابو السخيت ومحمد بن اسحق التميمي
والثوري وابن مهدي وكيع ابن المبارك ويحيى القطان وخلائق لا يحصون من
كبار الائمة واجماع علماء امامته في الحديث وجلالته وتكرمه واحتياطة تقا
قال احمد بن حنبل لم يكن في زمن شعبة مثله في الحديث ولا احسن حديثا منه

من السيرة في فضيلة خاندان آل البيت
الامام الازدي

وانس بن سيرين في يحيى بن أبي كثير وقتادة وخلق كثير وعنه ايوب السخيتان
وسفيان الثوري في ابي المبارك وفهد وادم وعفان وابو داود وسليمان بن جرير
وعلي بن الجعد وامرؤ القيس وقال ابن المديني له نحو الف حديث وكان الثوري
يقول شعبة اصيد المومنين في الحديث فقال الشافعي لولا شعبة ما عرفنا
الحديث الى ان قال الذهبي قال الحاكم في ترجمة شعبة راى انس بن مالك
وعمر بن سلمة وسمع من اربعةائة تابعين في حديث عنه من التابعين سعد
بن ابى هاشم منصور بن المعتمر والاعمش وابو داود بن ابي هند قال ابو نعيم
الهاورني ولد شعبة سنة ثنتين ثمانين قال ابو قتيبة قدمت الكوفة فقال
سفيان ما فعل استاذنا شعبة قال ابو قلابة لنا ابي نوح احاد بن زيد انه كان
اذا حدث عن شعبة قال حدثنا الفهم عن الفهم شعبة اخيرا بوسطام
وقال ابن المديني هو كلاء مشيخة شعبة الذين قاتوا سفيان بالكوفة سليمان
بن الرجا عبيد بن الحسن الحكم بن ثابت طلحة بن مصرف المنهال بن عمرو
بن مدرك سالك الخفي سعيد بن ابي ردة وسفيان بن عمار قال ابو الوليد قال
احاد بن زيد اذا خالفني شعبة تبعته لانه كان لا يرضان يسمع الحديث عشرين
مرة والبا ارضى ان اسمعه مرة قال ابو زيد الهاروني سمعت شعبة يقول ان
اقع من السماء فانقطع الحب الى من ان ادلج الى من قال الذهبي صالح بن محمد
جزيرة ناسليمان بن جواد القزاز سمعت ابا داود يقول سمعت من شعبة
سبعة آلاف حديث وسمع عنك سبعة آلاف حديث اغربت عليه الف
واغربت مثلهما قال لا يصح كان شعبة اذا جاء بالحديث الحسن صالح

أما فوق من جودته قال الجدي بن جبريل كان شعبة أمة واحدة في هذا الشأن
بعض الرجال بصره بالحديث قال أبو الوليد الطيالسي قلت لبعض بني سفيان
أحد أحسن حديثاً من شعبة قال لا قلت فكر صحبتته قال عشرين سنة قال
قال المذموم قال لا سمعته لم أر أحداً أعلم بالشعر من شعبة قال لم كنت أرى الطرم
أسأله عن الشعر قال بوداد قال شعبة لولا الشعر لكانتكم بالشعر عن شعبة
كان قتادة يسألني عن الشعر فقلت انشدك بيتاً وتحدثني حديثاً قال أبو زيد
الأنصاري ذكر عنده فقال هل العلماء إلا شعبة من شعبة أمة واحدة
بن سفيان في رواية الجنيان بن روقائع سنة ستين ومائة كفته وفيها قول الإمام أبو بشار
العتكي مولاهم الواسط شعبة بن الحجاج بن الورد شيخ البصرة وأمير المؤمنين
الحديث روى عن معوية بن مرة وعمر بن مرة وخلق من التابعين قال الشافعي لولا
شعبة ما عرف الحديث بالعراق قال ابن المديني له قال الفقيه حديث قال سفيان
لما بلغه موت شعبة مات الحديث قال أبو زيد الهروي أبيت شعبة يصلي
يذكر قدامه وأتى جماعة من كبار الأئمة عليه وصفوه بالعلم والزهد والفتنة
والزجة والخير وكان أساقفة العربية والشعر والحديث ودر تفرق بالتميز
ابن عمر عسقلاني ذكر است شعبة بن الحجاج بن الورد العتكي مولاهم أبو بشار
الواسط ثم البصري ثقة حافظ متقن كان الثوري يقول هو أمير المؤمنين في الحديث
وهو أول من فتن بالعراق من الرجال ذنب عن النسبة وكان عابداً من السابعة
مات سنة ستين فضل التبر بن وزبان في شرح شمائل ترمذي كفته شعبة بن
الحجاج بن الورد العتكي مولاهم أبو بشار الواسط ثم البصري ثقة حافظ متقن

مات سنة ستين في سنة
مات سنة ستين في سنة

مات سنة ستين في سنة
مات سنة ستين في سنة

كل النودي يقول هو أمير المؤمنين في الحديث وهو أول من فتن بالعراق عن الزمان
 وذهب عن السنة وكان عابدا من الطبقة السابعة مات سنة ستين بعد المائة
 اخرج حديثه الألفه انتفى في صحاحهم كان شعبة من واسط ثم انتقل إلى البصرة
 فاستوطنها وهو من تابعي التابعين في اعلام المحدثين كبار المحققين في الحديث وعبد
 سيرين وسمع انس بن سيرين وعمر بن دينار والشعبي خلافة لا يحصل من التنازع
 وغيرهم وروى عنه كاهن عمار بن يوسف السخني ومحمد بن اسحق والتابعيون في الحديث
 وابن مهدي وكيع ابن المبارك ويحيى القطان وجموعا على امامته في الحديث
 وجلالاته وحرية احتياطة اتقانه قال الشافعي لو كانت شعبة ماء فالحديث
 بالعراق قال احمد بن حنبل كان شعبة امة واحدة في هذا الشأن يعني على الحديث
 واحوال الرواة وروى عن بعض السلفائه قال ما رأيت اعمد من شعبة
 حتى جعلته على عظم ليس فيها لحم قال عبد القادر بن شعبة من اصحاب
 عمر بن قاف وخمسين جلالة في شعبة بالبصرة رجل الله تعالى وقاضى عبد الجبار
 بن احمد بن عبد الجبار بن زيد والتمت حديثه من كتب فضيلة جناب الميرزا
 علي السلام بك في موضع وظنوا ثابت سائفة باحراق قلوب منكرين في جاحدين في حبل
 معاندين عالمين صلم افتخار افرخته جنان في ابو محمد الحسن بن احمد بن متويه وكتاب الجمع
 المحيط بالتكليف في اصل تصنيفه في القضاء عبد الجبار بن احمد بن عبد الله بن احمد
 جمع كرومي كرومي وقد ذكر في القاضى عبد الجبار في كتابه في الاستعمال لفظ
 الفضل فيما لا يتعلق بفعل العبد واختياره كقول الفضل للعاقلة على غيره وفضل
 الشجاع على غيره وفضل من لا يفسد من يفسد من لا يفسد من لا يفسد

فما لم يرد عندكم هذا الخبر قبل لانه صلى الله عليه وسلم لما اختلف على البدن
وكل المناقشون فيه قال هذا القول الالاه على لطف محله منه بقوة سكون
اليه اشتد اظهر به ليرى ما خامر القلوب من الشبهة في امره وليعلم انه اذا اختلف
لهذا الاحوال التي تقضي كناية الاختصاص قاضي عبد الجبار موصوف بغير
فضل واعتبار ومعروف بغايت جلالت وشمسها وممدوح اجله عالي مجاز ومصدق
عليه ما طين كيارسنيست سابقا شديدي تقي الدين ابو بكر بن احمد الاسكندر طبقات
شافعية كفته عبد الجبار بن احمد بن عبد الجبار بن احمد بن الخليل القاضى ابو الحسن
المهدي قاضي الرمي اعمالها وكان شافعي المذهب وهو مع ذلك شيخ الاعتزال
المصنف الكثيرة في طريقهم في اصول الفقه قال ابن كثير في طبقاته ومن
اجل مصنفاته اعظم ما دلل النبوة في مجلدات ابان فيه عن علم وبصيرة
حميدة وقد طال عمره ورحل الناس اليه من الاقطار واستفادوا به مات
في ذي القعدة سنة خمس عشرة واربعمائة وعبد القفار بن ابراهيم العلوي
وكتب بحجرات الركب نسخا في كثير من الحرم مكة معظم نظر ابن قاضي سميده كفته
عبد الجبار بن احمد القاضى ابو الحسن المهدي قاضي الرمي اعمالها كان شافعي المذهب
وهو مع ذلك شيخ الاعتزال المصنف الكثيرة في طريقهم في اصول الفقه
ومن اجل مصنفاته كتاب دلل النبوة ابان فيه عن علم وبصيرة حميدة
وعبد الوهاب بن علي السكي در طبقات شافعية كفته عبد الجبار بن احمد بن الخليل بن
عبد الله القاضى ابو الحسن المهدي الاسكندر بادي هو الذي تلقب بالمدني
قاضي القضاة ولا يطلقون هذا اللقب على سواه ولا يصنون بسعلا ولا

هذا هو الجليل
المتخصص في الحديث
الشرعي في الفقه

في طبقات جليلته
في طبقات جليلته

في طبقات جليلته
في طبقات جليلته

غلبة كان ما رآه من الاعتزال في زمانه وكان ينقل مذهب الشافعي في الفروع
 التصانيف السائرة والذكر الشائع بين الأصوليين عمودهم وطولاً حتى ظهر له
 الاضغاب وبعد حبيته رحلت اليه الطلاب في قضاء الرعي اعمالها سمع
 من ابي الحسن بن سلامة القطان عبد الرحمن بن حمدان الجلابي عبد الله بن جعفر
 بن فارس بن الزبير بن عبد الواحد الاسدي ابا دى غيرهم روى عنه القاضي ابو يوسف
 عبد السلام بن محمد بن يوسف القزويني المفسر للقرآن وابو عبد الله الحسين بن
 علي الصيمري ابو القسم علي بن الحسين التنوخي في في في القعدة سنة خمس
 عشرة واربعمائة بالرعي دفن في داره ونيز سكة ودر طبقات شافعية روى عنه ابي
 درياب ايمان كفته والرابع انه كل طاعة فضا كانت ام لاهل وهو راى الخواجه
 واليه ذهبت طائفة من المعتزلة منهم القاضي عبد الجبار بن احمد الذي
 يلقبونه قاضي القضاة وكان جلا محققا واسع النظر وشمس الدين محمد بن طه
 بن احمد الداودي المالكي تلميذ جلال الدين سيوطي ودر طبقات المفسرين كفته عبد الجبار
 بن احمد بن عبد الجبار بن احمد الخليل القاضي ابو الحسين الهمداني الاسدي ابا دى
 شيخ المعتزلة وصاحب التصانيف منها التفسير عاش حراً طويلاً وسار ذكره
 وكان فيها شافعية للمذهب سمع من ابي الحسن بن سلامة القطان عبد الله بن جعفر
 بن فارس بن الزبير بن عبد الواحد الاسدي ابا دى غيرهم روى عنه القاضي ابو يوسف
 عبد السلام بن محمد بن يوسف القزويني المفسر للقرآن وابو عبد الله الحسين بن
 علي الصيمري ابو القسم علي بن الحسين التنوخي في في في القعدة سنة خمس
 عشرة واربعمائة بالرعي دفن في داره ونيز سكة ودر طبقات شافعية روى عنه ابي
 درياب ايمان كفته والرابع انه كل طاعة فضا كانت ام لاهل وهو راى الخواجه
 واليه ذهبت طائفة من المعتزلة منهم القاضي عبد الجبار بن احمد الذي
 يلقبونه قاضي القضاة وكان جلا محققا واسع النظر وشمس الدين محمد بن طه
 بن احمد الداودي المالكي تلميذ جلال الدين سيوطي ودر طبقات المفسرين كفته عبد الجبار
 بن احمد بن عبد الجبار بن احمد الخليل القاضي ابو الحسين الهمداني الاسدي ابا دى
 شيخ المعتزلة وصاحب التصانيف منها التفسير عاش حراً طويلاً وسار ذكره
 وكان فيها شافعية للمذهب سمع من ابي الحسن بن سلامة القطان عبد الله بن جعفر
 بن فارس بن الزبير بن عبد الواحد الاسدي ابا دى غيرهم روى عنه القاضي ابو يوسف
 عبد السلام بن محمد بن يوسف القزويني المفسر للقرآن وابو عبد الله الحسين بن
 علي الصيمري ابو القسم علي بن الحسين التنوخي في في في القعدة سنة خمس
 عشرة واربعمائة بالرعي دفن في داره ونيز سكة ودر طبقات شافعية روى عنه ابي
 درياب ايمان كفته والرابع انه كل طاعة فضا كانت ام لاهل وهو راى الخواجه

قال سفيان بن عيينة في تفسيره
 محمد بن سفيان بن عيينة في تفسيره

قال سفيان بن عيينة في تفسيره
 محمد بن سفيان بن عيينة في تفسيره

قال سفيان بن عيينة في تفسيره
 محمد بن سفيان بن عيينة في تفسيره

القاضي أبو الحسن عبد الجبار بن أحمد بن عبد الجبار الكاشغري ما والمعتزلة
كان مقابلا للشافعي في الفروع وعلى رأي المعتزلة في الأصول وله في هذا التصنيف
المشهور تولى قضاء القضاة بالري ورحل بغداد حاجا وحده ما عن جماعة كثيرين
توفي في ذي القعدة سنة خمس عشرة وأربعمائة ذكره ابن الصلاح هو أبو المود محمد
بن محمود النخعي روى عنه سائر أئمة الحديث في القضاة عبد الجبار قال
المطيب عبد الجبار بن أحمد بن عبد الجبار أبو الحسن الكاشغري ما والمعتزلة
أبراهيم بن سلمة القزويني عبيد الله بن جعفر بن أحمد الكاشغري والقاسم بن
صالح الهذلي كان ينفذ مذهب الشافعي في الفروع ومذهب المعتزلة في
الأصول وله في هذا تصنيفات كثيرة في القضاة بالري ورحل بغداد حاجا
وحده ما عنه القاضيان الصيمري والنخعي مات سنة خمس عشرة
وأربعمائة وعلاء الدولة أحمد بن محمد السلمي كان له معرفة بالعرفاء الوثائق كونه
أن كفته أما بعد فقد سمع في خاطري بغيته يؤكده بعد صلوة الصبح الثاني من
الاعتكاف في مسجد صوفيا باد خداداد العشر الأخر من شهر الله المباركة من طائفة
سنة عشرين سبعمائة إن أبواب آداب علي في الإشارة بعض القضاة
الواردة على قلب في الأوقات المعينة في علم من المخصوصة بما فيها يجب الاعتقاد به
وما سمع بتقييده الوقت المصنف عن المقت في ثناء الكناية ستة أبواب
ليسهل على الشارع في أبواب المعارف خاصة في مشاريع أبواب القدس
مربع أصح باب الانسلاط على ما فيه والظفر المطلوبه عند مطالعته
بقوله تعالى ربكم الله الذي خلق السموات والأرض في ستة أيام وتبقيه

الفصل الثاني في القضاة
الواقعة على الكشاف
من باب الحكم

تلك القضاة عبد الجبار بن أحمد

القاضي القضاة له كتاب
سائر أئمة الحديث في القضاة
فوائد في

عملت شرحه في القضاة
على الدلالة كذا في القضاة
على القضاة في القضاة

العروة الوثقى لأهل الخلوة والجلوة الموصلة لهم إلى المعارف الإلهية في مذق
أهل الآداب السليمة جلوة عن خشو التعصبين المتكافئين خلوة فاستخرب الله
العزيز مشانه واشتغلت بكتابتها جعلها الله وسيلة إلى شفاعته حبه
ونبيه عليه الصلوة والسلام سبيل الهداية للتورطيين فيما لا يعينهم من الآباء
والزنادقة والفلسفة والحلول والآحاد والتنازع والآحاد وهو لا يغنيهم
من الله شيئا بل يلعبون إلا الظن وإن الظن لا يغني من الحق شيئا وصفت هذا
الكتاب عن الترقعات والطامات والشظيات المحكية عن أهل الغلبات
والجندوبين والمشكلات المشككة للمبتدئين والمتوسطة الصادرة عن إخوان
الشطار من مبتدئ حل في مقام السكر الموت للشفاش التي بحمد الاستغفار
عنها في مقام الصحو في هذا السراشار خام النبين سيد الأولين الآخرين
من الأنبياء المرسلين وأولياء المهين العارفين بعقيد علي الصلوة والسلام في حقه
المشهور أنه ملغان على قلبه وإن لا يستغفر الله كل يوم سبعين مرة وكيف لا يستغفر
وقدام الله تعالى في كتابه حيث يقول فاعلم أنه لا إله إلا الله واستغفر الله
واقف أثره في هذا المقام وصية في الله وأمر المؤمنين سيد العارفين على
رضي الله عنه سلام السلام عليه حيث قال في خطبة العراء تلك شفقة هدية
إلى مقام السكر ثم قوت يعني إذا رددت إلى مقام الصحو رجا واثق بعمدة الله
التي وسعت كل شيء إن يتوجه الدين المرضي عنه كما قال رضيت لكم الإسلام
دينا ونصرا أهل الإسلام أكرمين بالمعروف والنهي عن المنكر في مشارق
الأرض ومغاربها نصرا مؤثرا ويقوى قلوب الطالبين برضا المرئيين بوجه المعز

[illegible]

عما سواه من اصحاب العیان ارباب البرهان بالفیوض الفاتحة من حضرة العندة
الموصلة لصاحبها الدرجة العلیة والرتبة العندیة وینور اسرارهم بالانوار
الساطعة المثمرة للبراهین القاطعة الحاصلة من العلوم الدینیة ویرقاها
برفع اعلام کلام بالمعروف والنهي عن المنکر فی الدنیا لیطیر انوار العدل و یحطم الظلم
عن وجه الارض بالطف والکرم لنشاء العزیز وما ذلک علی الله بعزیز می فرید
وقال لعلي عليه السلام سلام الملائكة الكرام انت مني عزلة هارون من
موسى لكن لا نبى بعدك قال في غدير خم بعد خي جالوداع على ملا من المهاجرين
والانصار اخذ ابكتفه من كنت مولا فعلى مولا اللهم قال من مولا وعاد من
عاداه وهذا حديث متفق على صحته فصار سيدا ولباء وكن قلبه على قلب
شهد عليه التحية والسلام والى هذا السرا اشار سيدنا الصديقين صاحب الغدير
صلوات الله عليه وسلم ابو بكر حين بعث ابا عبدة بن جراح الى علي لاستقصاء رايه
انت امين هذه الامة فبعثك الى من هو في رتبة من فعدناه بالامس ينبغي
ان تتكلم عنده بحسن الادب في آخر مقالة بطوطها اذ ربح جارت ظاهرت كه حد
منزلت مثل حديث غدير دليل است بر آنكه جناب امير المؤمنين عليه السلام سيد اولياء
و قلب انحضرت بر قلب جناب سالتاب صلى الله عليه وآله وسلم است و نیز از این دو
كه ابو بكر هم بهمين سر در كلام خود اشاره كرده كه بحق جناب امير المؤمنين عليه السلام گفتند
كه انحضرت در مرتبه جناب سالتاب صلى الله عليه وآله وسلم است و ابو عبدة
بهمين سبب امر كرده كه بيا انحضرت بحسن ادب كلام نمايد پس بر گاه حديث حضرت
مثل حديث غدير دليل باشد بر آنكه جناب امير المؤمنين عليه السلام سيد اولياء است

استقل عليه السلام
السلام في الرتبة
فهرست دعوت القدير
ان صار من سيدنا
وكان تاليف في
صلى الله عليه وآله وسلم

و قلبی آنحضرت بر قلب جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم است و آنحضرت در مرتبه
جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم است فضیلت حضرت امیر المؤمنین از کل و نقد
آنحضرت بر جمیع و ثقیق آنحضرت بر امامت و خلافت بالبدیهه ثابت شد و اساس
تحریفات و تاویلات و تسوئات را یکدیگر و تلمیحات و تزویقات و توجیهات سخیفه که حضرات سینه
صیغ عرض متغلبین متقیصین قیصر خلافت اقطاب نفوس نازنین خود در اختراع و اختراع
آن بغایت قصودی رسانیده اند بآب سید و محمد و شریع و مفسرین و کاهن و لایع
گردیده فضائل سامیه و محامد عالیه علماء الدوله سابقا از طبقا است و در رکن
عقلا و کتاب کفوی تذکره دولت شاه شفیعی و عبدالرحیم اسنوی ربطا شایع
گفت علماء الدین ابوالمکارم محمد بن محمد بن احمد الملقب بعلاء الدوله و علماء
المعروفه بالنسبه قال المستنابین فحمله مفتوحه ثمره ساکنه و ثمره
بلیها الف و هم مدینه فی اسان المذکور من بعض قراها کان عالما مرشدا له
کرامات و صفات کثیره فی التفسیر و التصوف و غیرها و فی قبل الاربعین
و سهجانه و شاه و ابی است در رساله انتباه فی سلاسل اولیاء الله گفته ثمره الامیر السیّد
الهدای اخذ الطریقه عن الشیخ شرف الدین محمود بن عبدالله المرقدانی و الشیخ
تقی الدین المدوستی السمنانی کلاهما عن الشیخ علاء الدوله محمد بن محمد السمنانی
وسید محمد بن یوسف الحسینی الدیلوی که معروف است بکیسور از در کتاب
اسمار در سمرقند و وفاتم گفته بیشتر جبرئیل بصورت دحیه کللی از غیب پر رسول
شاهد شدی این چنین بود که از صورت خود کشتی بدین صورت شدی و نه
این بوده که این صورت غیر این بودی اختلاف اعتبار را اتفاق افتاده است

سید محمد علی علاء الدوله
سمنانی از طبقا است
طرح کرده
سید محمد علی
علاء الدوله
اجازه و است

علی الاطلاق این سخن را که مطلق در خارج وجود ندارد و میدان چنین هم می گویند
 که جبرئیل عقل محمد است که صورتی نشانی کردی و وضع اشیا مواضع را تعلیم شد هر چند
 که چهار خلاف عقل گفته اند اما نه عقلی مخفی است فلک افلاک عقل کل را اینجا باید
 تراظری بدان بود و نظری بان داری بسیار اسرار در فهم تو آید همین که خلقت انان
 و علی بن نور واحد هم از اینجا است که علی اخ بیست آخری بین کل نوعین شکنین
 سینه شت ففی النبوة و فیہ الخلافة همین اشاره کرد و آنست منی که ارفان
 من موهوم همین فقه را حدیث می کند کلامنا اشاره و عند من فهم عبارت و السلام
 ازین عبارت صراحت ظاهر است که حدیث منزلت مثل حدیث نور و دلیل تقدیم
 و ترجیح جناب امیرالمومنین علیه السلام بر سایر خلفاء و بران مساوت و اتحاد حضرت
 با جناب سالک صلی الله علیه و آله و سلم است پس محمد است مطلوب اهل حق که اهل حق
 و ظهور رسیده و توجیه باطله ضعیفه و تاویلات و ابیه ضعیفه که اکابر اهل حق سینه
 خود را بآن آلوده اند بسیار منتهی را گردید و محتجب نماند که سید محمد و در آن از اعظم ائمه
 سینه و اهل حائزین فضائل سینه است شیخ عبدالحق در اخبار الاخیار گفته سید محمد
 بن یوسف الحسینی الدیلمی خلیفه راستین شیخ نصیر الدین محمود یزدی است جامع
 میان سیادت و علم و ولایت شانی رفیع و ربیع منیع و کلام عالی دارد و او را در بیان
 مشایخ پشت مشرقی خاص و در بیان اسرار حقیقت طریقی مخصوص است در او اتم حال
 هم بدی شریف است و بعد از رحلت شیخ بدیار دکن رفت مقبولی عظیم یافت اهل این دیار
 همه منقاد و مطیع او گشتند و بهر آن دیار از دنیا انتقال فرمود او را سید کیسور گویند
 و وجه شهرت او باین لقب را پنجه شنیده شده است آنست که روزی او با چند شیخ

از مردان پاک شیخ نصیر الدین محمود داشته بودند و وقت برداشتن گیسو سید بسبب درازی
که داشت در پای پاکلی بند شد و او بسبب عایت ادب و استغراق عشق و محبت شیخ به خود
گسیخته شد و بهم بران وضعی که واقع شد صافت بعید قطع کرد بعد از آنکه شیخ را برین معنی
الطایع افتاد خوشحال شد بر صدق حقیقت و حسن صفت او آفرینها کرد و بهم در حال
این بیت فرمود بیت هر کومرید سید گیسو دراز شد و اسد خلافت نیست که او عشقا ز شد
خدمت میرا موقوف است مسمی بحکم الکلم که بعضی از مریدان او که او نیز محمد نام دارد جمع
کرده و بعد نقل بعضی از موقوفات گیسو دراز گفته و یکی از تصنیفات شود
میر سید محمد کبیر راز کتاب است که حقائق و معارف بزیان مغز و ایما و ایقاظ و اشارت
بیان کرده سمری از آن نوشته می شود و محمد بن اسمعیل ال لامیر بعد ذکر شهرت حدیث
منزلت و روایت کردن حجم تغیر از صحابه آنرا و حصول علم و تواتر آن برای مطلع کتاب و حدیث
و ذکر بعضی طرق و شرح بعضی دلائل آن بر فضیلت جناب امیر المومنین علیه السلام
بوضوح تمام ثابت ساخته چنانچه در روضه ندید شرح شعرو کهن و غنای شاه
منه الا ان هلیس ثلثاً لفته النبیت و اوضح الالفاظ و الاشارة الی حدیث منزلت الشهد
الذی رواه من الصحابة الجهم الغفیر و ان من رزق اطلاق علی کتب الاحادیث
المخافه علم و اتوخذ له و منتشر و بعضی ما ورج من خیرک جماعه فایا الی ان قال
بعد ذکر بعضی الطرق شرح بعضی الالفاظ و قوله صلی الله علیه و سلم انت منی
قال بعضهم ان من فیہ لبیلان الجنس ای انت من جنسی فالتبلیغ و الادایه و جو
الطاعة و هو ذلک قلت و یصح ان تكون تبغیضیه مثل ما فی قوله تعالی خلین
فمن بعض خالده منی ای فانه بعض من لفظ الاختصاصه فی اتصاله و تبعیت

وتعبده كما يرى يكون قوله بمنزلة هارون من موسى بمنزلة بيان هذه البعثة
والخصوصية والباء للمقابلة أي أنت بعض من يقابل منزلتك منزلته هارون
من موسى فكأن هارون بعض من موسى فانت تقابل منزلته وتساويها
ويحتمل تحريفات أخر هذا أقبح في ذلك ولا يخفى أن هذه منزلة شريفة
علية منيفة فإنه قد كان هارون عضد موسى الذي شدد الله به أزره ووزيره
وخليفته على قومه حين ذهب لاجاة دية بالجملة لم يكن أحد من موسى
عليه السلام بمنزلة هارون عليه السلام وهو الذي سأل الله تعالى أن يشد به
أزره ويشركه في أمره كما سأل ذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم كما في حديث
اسماعيل بن عيسى وأجاب الله نبيه موسى عليه السلام بقوله سنشد عضدك
بأخيك الآية كما أجاب نبينا صلى الله عليه وسلم بأرساله جبرئيل عليه السلام
باجابته كما في حديث اسماعيل بن عيسى فقد شبه الوصي عليه السلام هارون في
سؤال النبيين الكريمين عليهما السلام في أجابة الرب سبحانه تعالى وتعالى
بتزويله من عند الله عليه وسلم بمنزلة هارون من الكبير ولو يستثن شيئاً
من النبوة كخبر الله بأمر رسول الله صلى الله عليه وسلم خاتم الأنبياء وهذه فضيلة
اختص الله تعالى بها ورسوله الوصي عليه السلام لما يشاركه فيها أحد غيره
وقد نزل به رسول الله صلى الله عليه وسلم من نفسه بمنزلة داسه من جبهه
كما أخرجه الخطيب عن المبراء بن عازب قال بلغني في مسند الفردوس عن ابن عباس
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم على منبر بمنزلة داسي من جبهه من جبهه
صراحة واضح يستدل به أن حضرت موسى عليه السلام بمنزلة هارون عليه السلام بمنزلة

یعنی حضرت یارون افضل خلق بعد حضرت مکیلیا السلام بود و چنانچه حضرت موسی
سوال شد از خود بچهره یارون و اشراک آنحضرت را مرقوم داد حق تعالی که آنوه جناب سالتاب
صلی الله علیه و آله و سلم سوال اینست و در حق حضرت امیر المؤمنین علیه السلام که کما فی حدیث ائمه
بمنت عمین و اجابت کرده حق تعالی آنحضرت مکیلیا السلام را بقول خود شنیدند و حضرت
باخیلا و لایکه چنانچه اجابت کرده حق تعالی آنجناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم را باین
حضرت جبرئیل اجابت آنجناب پس مشابه شد جناب امیر المؤمنین علیه السلام حضرت
اسماعیل علیه السلام را در سوال نمیدانیم که پس علیه السلام و در اجابت حق تعالی و تمام شد
تشیبه قنزیل حضرت امیر المؤمنین از جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم بمنزله یارون
از حضرت مکیلیا السلام و تشابه نمود جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم بسکا
نبوت را و این ظهیری است که فاضل در حق تعالی و جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم
جناب امیر المؤمنین علیه السلام را باین مشربک فشد کسی آنحضرت درین فضیلت نازل
فرمود جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم جناب امیر المؤمنین علیه السلام را بمنزله یارون
از جسد خود چنانچه وایت خطیب دلیلی بر آن دلالت دارد و محمد بن اسماعیل (الامیر که باین اهتمام)
دلالت حدیث منزلت بر افضلیت جناب امیر المؤمنین علیه السلام ثابت کرده اند از اکابر علی
مشهورین عالمی که مقتدین معتبرین است و بعضی فضائل فاخره و محمد زاهر و ابوسا بن قنبر
حدیث ضعیف شنیدی درین باب بعضی محاذیر جمیل و مناقب جمیل او بر زبان علامه شریف
قاضی محمد بن علی بن محمد شوکانی باین شنیدی که در کتاب بدر طالع می فرماید السید محمد بن
اسماعیل بن صلاح بن محمد بن علی بن جعفر الدین بن شرف الدین بن صلاح
بن الحسن بن المهدی بن محمد بن ادریس بن علی بن محمد بن احمد بن محمد بن حمزة

ولين ستم شمس في شخصيت جليل الرحمن
ويعيش من الرتبة التي استمرت بمرو

بن سليمان بن حمزة بن الحسن بن عبد الرحمن بن يحيى بن عبد الله بن الحسن
 بن القاسم بن ابراهيم بن اسمعيل بن ابراهيم بن الحسن بن الحسن بن علي بن
 رضوان الله عنهم الكملاني ثم الصنعائي المعروف بابن الامام الكبير المجتهد
 المطلق صاحب التصانيف والديلة الجمعة نصف جمادى الاخرة سنة ٢٩٩
 بجلان ثم انتقل مع والده الى مدينة صنعاء سنة ٣٠٠ وافتتح عن علمائها
 كالسيد العلامة زيد بن الحسن السيد العلامة صلاح بن الحسين ^{خفي}
 والسيد العلامة عبد الله بن علي الوزير والفقهاء العلامة بن محمد العنزي رحل
 الى مكة وقرأ الحديث على اكار علمائها وعلما المدينة فبرز في جميع العلوم وخلق
 الاقارب تفرد برباسة العلم في صنعاء ونظم ^{بالهجاء} واهل بالادلة ونفر عن
 التقليد ونيف ما لا حيل عليه من الاراء الفقهية وجعل له مع اهل عصره ^{خطوة}
 وعين منها في ايام الامام المتوكل على الله القاسم بن الحسين ثم في ايام ولده الامام
 المنصور بالله الحسين بن القاسم ثم ايام ولده الامام المهدي العباس بن الحسين
 وتجمع العوام لقتله مرة بعد اخرى حفظه الله من كيدهم ومكرهم وكفاه
 شرهم وكلاه الامام المنصور الخطابة بجامع صنعاء فاستقر كذلك الى ايام
 ولده الامام المهدي واتفق في بعض الجمع انه علم بذكر الائمة الذين جرت العاقبة
 بذكرهم في الخطبة الاخرى فتأد عليه جماعة من آل الكملانيين والاهل بالحكم
 وعصدهم جماعة من العوام وتواعدوا فيما بينهم على قتله في المنبر في الجمعة
 المقبلة وكل من اعظم الحسين لئلا ياتي يوسف العجمي ليعلم القاتل في ايام
 الامام المنصور بالله وللد من مخزونة فخرج الامام المهدي ما قد وقع التولية

ما في خطبة الحسين بن علي
الامر ان يمد باليد في
شواكس

ان من انكروا على كبار العلماء ما خالف المذهب من اجتهاد انهم كل من خلاص الشيعة الذابن
عن مذهب الان تكون تلك الشيعة مفيدة في الغالب شي من منافع الدنيا وفوائد
فلا يزالون قائمين وناشرين في نخطئة اكابر العلماء وريهم بالتصيب مخالفة اهل
فسمع ذلك العامة فظنه حقا ذلك المنكر لانه قد تفق على عقولها صدق
قوله وظنوه من المحامين عن مذهب الاثمة ولو كشفوا عن الحقيقة لوجدوا ذلك
المنكر هو الخالف لمذهب الاثمة من اهل البيت بل الخارج عن اجماعهم كلهم جميعا
حرموا التقليد على من بلغ رتبة الاجتهاد وواجبوا عليه ان يجتهد بآي نفسه
ولم يخصوا ذلك بمسئلة دون مسئلة ولكن المتعصب اعى لمقصد كبري يتدى
الى صواب ولا يخرج عن عقده الا اذا كان من فخر وى كالباب مع ان مسئلة
تحريم التقليد على المجتهد هي محرمة في الكتب التي هي من يدس صغلا الطلبة فضلا
عن كبارهم بل هي في اول بحث من مباحثا تلتقى الصبيان وهم في المكتب ومن
جملة ما اتفق اصحاب الترجمة من الامتحانات انه لما شاع في العامة بما شاع
عنه بلغ ذلك اهل جبل رط من فخر وى محمد وذوي حسين هم اذ ذاك حجرة ائمة
الذين لا يقوم لهم قائم فاجتمع اكابرهم ومن اعظمهم سائهم حسن بن احمد العنسي
البرطي خرجوا على الامام المهدى في جيوش عظيمة ووصلت نعم الكتب انهم خارجون
لنصرة المذهب وان صاحب الترجمة قد كاد يعدم ان الامام مساعده
على ذلك فترسل عليهم العلماء الذين لهم خبرة بالحق واهله رتبة العلم فاما
افاد ذلك واخر الامر جعل لهم الامام المهدى زيادة في مقرراتهم قبل ان يهاجموا
عشرين الف قرش في كل عام فعادوا الى دارهم وتركوا الخروج من بلادهم

في غير الدنيا ولا يعرفون من الدين الا رسوم ما يلج الخالفون ما هو من القطع
 كقطع ميراث النساء والتحاكم الى الطاغوت واستحلال الدماء والاموال
 وليسوا من الدين في وزر ولا صدق ومن نحن الدين ان هؤلاء الا شرار يدخلون
 لمقرات لهم في كل سنة ويجمع منهم الوف مؤلفة فاذا راوا من يعمل باجتهاد
 في الصلوة كان يرفع يديه او يضمها الى صدره او يتورك انكروا ذلك عليه وقد
 تحدث بسبب ذلك فتنة وتجمعون يذهبون الى المساجد التي يقرأ فيها كتب
 الحديث على عالم من العلماء فيستبدون الحق وكل ذلك بسبب شياطين الفقهاء
 الذين قد منادى بهم واما هؤلاء الاعراب الجفاة فاكثرهم لا يصلي ولا يصوم
 ولا يقوم بفرض من فروض الاسلام سوى الشهادتين على ما في لفظه بهما
 عوج وانفق في الشهر المذكور فيه هذه الترجمة انه دخل جماعة منهم فجمعهم
 ونية استخفاف باهل صنعاء على عادتهم قد كانوا غيبوا في الطرقات فوصلوا الى
 باب صلالة الامام حفظه الله فرائى جل بكرة له معهم فرأوا اخذها فسل من هم
 معهم من السلاح على ذلك الذي راخذ بقرتهم فنادى عليهم اهل صنعاء الذين كانوا
 مجتمعين في باب الخليفة وهم جماعة قليل من العوام هؤلاء من العوام ثم بعد ذلك
 اخذوا عليهم ما معهم من المال التي يملكونها وكذلك سائر دوابهم فضلا عن الدواب
 التي يهبطون عليها المسلمين اكثر بنادقهم سائر سلاحهم وقتلوا منهم نحو اربعة انفار
 او زيادة وجنوا على جماعة منهم فاسموا الافراد الى المساجد الى خلاصتها الى
 ولو كان الخليفة حفظه الله يبادر الى جرح العامة عند ثوران الفتنة لما تركوا منهم احد
 فصلا الا ان في ذلة عظيمة زادهم الله له قتل عدوهم قد كان كثر اتباع صاحب الدعوة

المراد بها جماعة وضع الزعم طولا

من الخاصة والعامة وعملوا باجتهادهم وتظاهروا بذلك وقروا عليه كتب الحديث وفيهم جماعة من
الاجناد بل كان الامام محمد بن يحيى الظهير بن بكير وزيره الكبير الفقيه احدث في الفقه و
اميره الكبير الماس محمد بن مازان اشهر الناس في الخاصة والعامة غير مبال عن تعدد به
الافقون له وقعت في خلال ذلك فتن كبار وقاه الله شرها وله مصنفات جليلة
حافلة منها سبل السلام اختصرة من البدل الطام للمعري ومنها منحة الفقار جعلها حاشية
على ضوء النهار للجلال ومنها العدة جعلها حاشية على شرح العدة لابن قتيب العبد منها
شرح الجامع الصغير للسيوطي في اربع مجلدات شرح قبل ابن بريق على شرح المناوي ومنها
شرح التلخيص في علوم الحديث للسيد الامام محمد بن ابراهيم الوزير سماه التلخيص ومنها منظومة
الكامل لابن مهران في الاصول شرحها شرحا مفيدا وله مصنفات غير هذه وقد افرد كثيرا
من المسائل بالتصنيف ما يكون جميعه في مجلدات وله شعر فصيح من بحر جمعه وله العلامة
سيد الله بن محمد في مجلدات خالصة في المباحث العلمية والتلخيص من ابناء عصره ولورد
لهم وبالحاجة فهو من الائمة الجاهدين لعلم الدين قد لا يبلغ في المناوي سنة وهو
راجلا واناراك في جماعة مع فلما رايته قلت عليه فيلاني بينه كلام حفظت
منه انه قال في حق لاسناد وتائق في تفسير كلام رسول الله صلى الله عليه وآله عليه خطريا
عند ذلك انه يشير الى ما صنع في قومة البخاري في الجامع كان يحضر تلك المظاهرة عجا
من العلماء ويحقق من العوام عالم لا يحصون فكنت في بعض الاوقات افسر الالفاظ الحديثة
انهم اولئك العوام الحاضرون فاحسنت ان اقول لانه يحضر جماعة لا يفهمون بعض الالفاظ
نوعية فبادرت وقال قبل ان تكلم قد علمت انه يقرأ عليك جماعة وفيهم عامة ولكن في
الاسناد وتائق في تفسير كلام رسول الله صلى الله عليه وآله سلم فمساءلة عند ذلك
الحديث ما احلهم في الآخرة فقال بلغوا هذه نعم الجنة او بلغوا هذه نعم بين يديكم
الشك معنى ثم بكى بكاء عاليا وضمق المية فارقت فقصصت ذلك على بعض من لي في التعبير
وسأله عن تعبير البكاء والضم فقال لا بد ان تجري لك شئ عاجز لي من الامتحان فوقع
من ذلك بعد تلك الروايات عجائب وغرائب كفى الله شرها وتوفى رحمه الله في يوم الثلاثاء

شهر شعبان پیش از ظهر بیستم فکان هکذا محمد فی جناب الخلیفه نیکو و این همه که مذکور شد اعنی اثبات
شعبه الحجاج قاضی عبد الجبار بدلائل حدیث شریف بر فضیلت جناب امیرالمومنین علیه السلام و هم
اثبات فضیلت از ان بکلام شاه علی امیر و اثبات فضیلت از ان بافادات علماء الدوله و سید
گیتو از و محمد بن سمیع کافی و سند برای او را و بکجای او بکار و مبارزه معاند و نهایت نافع
و مؤمنند است لیکن بحدیث منور ترکش فقیر از سهام جگر و دیگر خسارت اندوز سپهر نشسته
تیرا دیگر با همی کنم و بر سر و سر بر سر و دیگر نیز نمیشد مخفی نماند که لالت این حدیث شریف بر حصول
جمع فضائل برای جناب امیرالمومنین علیه السلام سوا نبوت از کلام فضل بن زبجهان که از ان
امه متکلمین بیان است و خواجه نصر الله کاتبی و محلی اسطر او کاسه لیس فضلاء او نند ثابت است چنانچه
سابقا شنیدی که او در جواب حدیث منزلت گفته و ایضا اثبت به کلام امیرالمومنین فضیله الا خود
واللوان قال رسول الله صلی الله علیه و سلم فی تبلیغ الرساله و غیبهام فی الفضائل و هی ثبته
یقینا لا شک فیها انقی و لا لایحاطه بالفضائل که در کلام این زبان کورست بر نبوت جمیع
فضائل برای جناب امیرالمومنین علیه السلام افلا فاضل شیده در ایضاح که یلغظ الذنوب و
رازی است لال بر رفع جمیع معانی از این حدیث علیه السلام نموده ظاهر است که سابق و هرگاه جمیع
فضائل سوا نبوت بر جناب امیرالمومنین علیه السلام یقینا و ثمان ثابت محقق باشد بر نبوت
فضیلت از حجت تقدم آنحضرت بر جمیع است جناب سالکتاب صلی الله علیه و سلم هیچ معاندی
و مبارکی هم امتیاز آنکه در تفسیر سابقا شنیدی که از عبارت فاضل شیده در ایضاح ظاهر میشود
که حدیث منزلت بنا بر تصریح سید محقق شریف حاشیه مشکوٰه و لالت دارد بر اتصال جناب امیرالمومنین
علیه السلام با جناب سالکتاب صلی الله علیه و سلم در فضائل و بگو سوا نبوت و ظاهر است
از حدیث منزلت اتصال جناب امیرالمومنین علیه السلام در دیگر فضائل سوا نبوت ثابت است
افضلیت از حجت اعلیٰ آنحضرت بر مرتبه بدیعی رسید و تو هم که یک امه سببه
مراد از نبوت منزلت خاصیت اعنی محض خلقت جزئی و بس و خود باطل برآمد شاعت در ان
نفسی است که در تقریر این ویر ظاهر شد زیرا که هرگاه این حدیث شریف مفید اتصال جناب
امیرالمومنین علیه السلام در دیگر فضائل سوا نبوت باشد بلا شبهه فضائل که حضرت پادشاه

افاد این حدیث از
ثبوت حدیث از
فضائل امیرالمومنین
و غیره

ثبوت فضائل جناب امیرالمومنین
سوا نبوت از
نزلت سالکتاب صلی الله علیه و سلم
بر امیرالمومنین علیه السلام

حضرت مکی علیه السلام حاصل بود و جناب امیر المومنین علیه السلام را بنسبت جناب صاحب الامر
علیه السلام خواهر بود و از عمده این فضائل حضرت بارون الفضیلت از جمیع اعلیٰ حضرت
بعد حضرت مکی است پس فضیلت از جمیع جناب امیر المومنین علیه السلام هم برتر و خواهر
و اخراج آن از جمله این فضائل محض از کثرت و عدوان و استعلاء نیز سابقا شکی که مولو
محمد جمیل که ابن اخ محاط به فعل است در کتاب منصب امامت بعد از کمالات عدیده از کمالات
انبیاء علیهم السلام که بیان آن در تحقیق امامت بکار آید گفته نیز باید دانست که بعضی کمالیان در یک
کمال مشابعت با نبیاء و امده حاصل میشود و بعضی را در دو کمال بعضی را در سه کمال و همچنین
بعضی را در یک کمال مذکور و پس امامت هم بر مراتب مختلفه باشد که بعضی مراتب امامت اکمل است از
مراتب دیگر اینست بیان حقیقت مطلق امامت پس کسیکه در یک کمال مذکور و با نبیاء و امده مشابعت
داشته باشد امامت او اکمل باشد از امامت سایر کمالین پس لابد در میان این امام اکمل و دیگر
انبیاء و امده امتیاز ظاهر بخاطر شد الا به نفس مرتبه نبوت پس در حدیثی که در این شخص است
که اگر بعد خاتم الانبیاء کسی مرتبه نبوت فائز می شد بیافیند همین اکمل الکاملین فائز می گردید
چنانکه در حدیث شریفه آمده شده لو کان بعد نبی الکان عود نیز در حق این دلیل القدر
قولی گفت که در میان او و در میان هیچ فرقی نیست الا منصب نبوت چنانچه در حق حضرت علی
عنه السلام دانست مگر بفرقه هارون من سواک الله لا نبی بعثت بعدی و این عبارت حدیث
وضوح ظاهریست که جناب امیر المومنین مشابعت با نبیاء و امده در یک کمالات مذکور
و امامت آنحضرت اکمل است از امامت سایر کمالین و لابد در میان انبیاء و امده آنحضرت امتیاز
ظاهر نیست الا به نفس مرتبه نبوت مدلول حدیث منزلت آنست که در میان جناب امیر المومنین
علیه السلام و در میان حضرت بارون پیغمبر فرقی نیست الا منصب نبوت پس در نبوت و فضیلت
و اعلیٰ حضرت عصمت جناب امیر المومنین علیه السلام اصلا از تالی می نماید و دعوی این مرتبه عظیم
برای ثانی و قصد این حدیث لو کان بعدی کان عود ناشی از وسوسه ظلماتی است و بطلان
آن از حدیث کفر و خلافت با عدم عصمت مثل آن ظاهر نیست از آفتاب و الله الموفق للصواب
و علی باب نیز سابقا شنیدیم که نظام الدین احمد بن علی اکبر در تخریج الحجب بعد

در بیان احوال و فضیلت جناب امیر المومنین
بسم الله الرحمن الرحیم

حدیثی که اهل است بر آنکه جناب امیر المؤمنین علیه السلام نفس رسول است گفته یعنی علی مرتضی است
 و دیگر کسی که تعریف مدح چه خواهد بود که عینیت او یا خود بیان کرد پس هر صفتی که موضوع
 محمد مصطفی موصوفت بان صفات مرتضی است و آنست که خاصه مختصه حضرت است که کاف
 حدیث آخر که نبی بعد از منی و دلالت این کلام حقیت نظام فاضل نظام بر نبوت فضیلت
 و ارجحیت جناب امیر المؤمنین علیه السلام و تقدم آنحضرت بر سایر انام مستغنی از بیان و ابرام است و الله
 ولی التوفیق و الاتعالم و الامجد فی المبدأ و المآب و المختار و دلیل است که در حدیث منزلت
 در غرضه نبوک بمقام تسلیه جناب امیر المؤمنین علیه السلام که مدلول و ایات کثیره است لالت بر
 دلبر آنکه مراد از ان اثبات مرتبه عظیمه خلافت است لافضل آنکه مراد از ان اثبات مرتبه
 افضلیت است ارجحیت که انهم مستلزم خلافت بلا فاصله است خواهد بود اگر مراد از حدیث منزلت
 همین خلافت جزیه منقطعه یا و یا خرافات شیعه و ابر و ابن تیمیّه امثال شان چنانچه از واقعیت یابد
 از این حدیثی مشرفی حمده بر آن جناب امیر المؤمنین علیه السلام ثابت نشود که در خلا جزیه
 مشرفی خاص نیست برای آن صاحب بانه حاصل شده و بنا برین تسلیه جناب امیر المؤمنین علیه السلام
 که حدیث منزلت در غرضه نبوک است بر آنست حاصل نشود بلکه بر آنست مخالفت تسلیه بر حسب
 هفوات اعمرو ابن تیمیّه لازم آید و چون منافات حمل حدیث برین نیابت خاصه جناب سبحان علیک
 بواجب الشرح استغناهی در بیان فرموده بود فاضل رشید در البصاح بجا این چهاره جز آن نیافته که شرح
 حمده از این حدیث بر آن جناب امیر المؤمنین علیه السلام نفی مماثلت خلافت دیگران با خلافت آن حضرت
 بمبالغه اهتمام که از ان تفسیر و تفسیر آنست که خلافت آنحضرت مماثل خلافت دیگران نمی باشد
 و نهایت تکذیب و تمیل این تمییه که خلافت دیگران از افضل از خلافت آنحضرت میباشد ثابت است
 ثابت ساخته پس باید دانست که جناب آنصاحب جواب بجا شرح استغناهی خود در رد توجیه حدیث
 منزلت تخصیص آن بنیابت مدینه فرموده علاوه مفتوح حدیث هم محمول نیست جناب نبی بر کل
 اما توضیح در تسلیه جناب مرتضی فرموده بودند پس اگر معنی همین باشد که آیا توشیح چنین منصب
 یعنی نیابت مدینه را نمی شود و غیر است که کدام شرف درین منصب است جناب امیر علیه السلام
 که رسول مختار محل تسلیه ارشاد فرموده بار با این منصب چه ایراد است بعد از ابرام بگویم

مسماة الله الرحمن الرحیم
 و این حدیثی است که در حدیث
 منزلت است و آنست که
 حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
 فرمودند که من بعد از منی
 و من بعد از منی

تعلق گرفته بود مگر اینکه دیدیم بهیچ وجه بر منصب کمال شایسته گوید که منصب عبد الله بن ام مکتوم هم
ثوق آنست که جناب ابی کل مومنین بودند بعد از رسول بود و فاضل شید در ابضاح لطافه الملقب
میفرماید قوله علاءه مفتوح حدیث هم محو منسی است اقول منفتح حدیث بلوست لیکن عمنافا
بالتوجه بحوث عن بعد از سند اوست بیانش آنکه کلامه صافی بواجب ال حضرت امیر است علی
عنه قوله که مراده وجهه اتخلفه فی النساء والصبيان و سلیه جناب رضو مستغاد از
ورد حدیث بعنوان انت من عذلة هارون من سبب است باینطور که خلیفه کردن من شجرانه بنابر
باز داشتن از فضیلت شرکت در غزایا مثال آنست بل بنابر است که شمار از نظر نسبتی که را با شما
مماثل نسبت مو با هارون علیه السلام حاصل است مثل هارون علیه السلام بر محمد اهل و عیال
بزرگ و نظم امور مدینه منوره به نیابتی که مثل نیابت هارون از موسی با میگزارم چون از فضیلت
مخصوصین است فاضل الیرکات حضرت امیر بود بخلاف شرکت در حرکت کافه هم کار بان جناب که
در آن شرکت حضرت امیری بودند و عهد امتثال امر نبی تعهد عیال و اطفا و دیگر علاقه داران
امام المجاهدین اعنی سید المرسلین سلمه شرکت معنوی جناب امیر در حربه موجب حصول جرائز و چنان
برای تعهد کننده عیال مجاهدین و تابع امر نبی لاین درین تعهد سعادت قریب باید پس سلیه عباد
حدیث سوق آن بود چه اتم و اکمل با نظر فضیلت جناب امیر علی اهل و عیال باشد جناب مخاطب
بعد تغییر عبارت حدیث بعبارت دیگر هر چه خواسته اند فرموده اند و ازین بیان واضح شد که
او مفتوح حدیث قطع نظر نیست بلکه ملازمین با جمله اتخلفه فی النساء والصبيان است قوله حیرت که کلام هم
درین منصب بر امیر کل امیر بود اقول شرف عده در شبیهی که عبارت انت من عذلة هارون
من مو برای افاده آنست بر دست بر امیر کل امیر موجود است که این اتفاقا بارها این منصب بود
روایت نیست بعد از سبب بن ام مکتوم تعلق گرفته است اقول خصوصیت مستغاده تعلق این منصب
بعد از سبب بن ام مکتوم از روایات نیست ظاهرا بخاطر میرسد زیرا که حصول این منصب با وسوسات
امامیه هم است چنانکه فاضل نورانی شمس سروده احقاق الحق در بحث حدیث تابع از احادیث الام
بلاست حضرت امیه که همین حدیث منزلت است می فرماید فان قبل النبی صلی الله
علیه وآله وسلم استخلف معاذ بن جبل و ابن ام مکتوم و غیرها و لم یوجب لهم خلافة

فلا علی علیه السلام فاجواب ان الاجماع من الامة حاصل علی ان هولاء لا حظ لهم بعد
الرسول صلی الله علیه و سلم في امامة ولا فرض طاعة لذلك دليل ظاهر علی ثبوت
عنهم انهم از نقل عبارت احقاق الحق جواب اصل کلام جناب مخاطب هم حاصل شد باین طریق
که اشکال مشترک الورد و فاهو جوابا و معذرة عرض آنکه مکرر بیان کرده که حصول
شرف با اعتبار عبارت حدیث شریف چنانچه صحت که نیابت شیر خدا از جانب سرور انبیا
مثل نیابت حضرت یارون ان موسی علیه السلام است و حصول این قسم نیابت شرفی مخصوص ذات امیر المؤمنین
ع است که شرکت دیگری بان با نجای یکسر منفی است تفصیل کلام درین مقام آنکه تعلق یک منصب
بدو کس هر گاه بجا مختلفه و عبارات متنوعه صورت بند و موجب ید شرف در حق یکی از آنها و عدم
در حق دیگری میتواند شد مثل آنکه کسی میفرود و با صدی از اقرای قریبه خود مثلا گوید که ترا تعهد
امور خانگی ملک خود نمودم بجای من در انصرام امور تعلقه بذات من مصروف باش و همان بدین بعض
نوکران خود را امر نماید که بعد مسافرت من بخدمت خاند و خبر گیری ثبات و املاک من مصروف باش
پس عتیقی نیابت او ای حاصل است نیابت ثانیه از ان عاقل است درین صورت نیابت حضرت
امیر المؤمنین را که بعنوان انت و عجزه هارون من میگویند کورست مماثل نیابت دیگران
گفتن مستغرب قوله گویند که دیده بصیرت بر سره نصب کجول باشد اول دیده کجول کجول نصب
خشی و درین نور و کور باد و چون این قسم احتمالات ظاهرة للبطلان نزد اصحاب ایمان بل
بسانینان ایذا رسان سنیة اهل ایمان باشد ذکر آن در او منصب علمای عالمیشان درین مقام
ابداع استثنای مثل استثنای مخاطب بلند مکلن بعید از داب کلام جائز بین الاخوان استثنای
الا یصلح محجوب اند که فاضل شمشید دیده و دل بسته تخیر عوام خواسته و الا جهل شان و
و ذهون با لاتر از نیست که بی مقصود ظاهر نبرد چه توضیح اشکال جناب خان عالمیشان
بار حمت و الرضوان نیست که هر گاه مراد از حدیث انت منی بمنزلة هارون من موسی
الاست حضرت امیر المؤمنین علیه السلام حضرت یارون علیه السلام در خلافت
خاقده یعنی نیابت مدینه است و آن نیابت مستلزم خلافت عامه نیست و اثبات دیگران
برای حضرت امیر المؤمنین علیه السلام مراد نیست پس بنا برین دلیل لوکل انت بمنزلة هارون

مسبب افتاد و فاضل
نیابت جناب امیر المؤمنین
و دیگران نبوده

جواب کلام فاضل
استثنا ان حدیثی که
ایضا کل انت بمنزلة هارون

من موسطی جز حصول نیابت مدینه برای حضرت امیر المؤمنین علیه السلام امری دیگر نخواهد بود
و مفاد این حدیث همین خواهد بود که تو در صرف این نیابت مثل بارون جنتی و ظاهر است
که ثبوت محض نیابت مدینه که مستلزم خلافت حاکمه نباشد و صفی و فضلی
خاص نیست که بآن تسلیم جناب امیر المؤمنین علیه السلام حاصل شود چه این وصف
بار برای احاد صحابه که قابلیت خلافت نداشتند مثل این ام مکنوم و غیره حاصل
شده کما صرح به ابن تیمیه و غیره بلکه بر عمر ابن تیمیه این وصف در
دیگران اقوی اعظم بود و در جناب امیر المؤمنین علیه السلام اضعف او هن پس بنا برین توجیه
غیر وجهی شرفی عمده ازین حدیث ثابت نخواهد شد و تسلیم تحقق نخواهد شد و اما اینکه این وصف
مقتضوی تشبیه بوصف حضرت بارون علیه السلام داده اند بخلاف دیگران که کوبرا می نشان این وصف
حاصل شده لیکن این وصف را ایشان شبیه خلافت حضرت بارون علیه السلام نگردیده پس باین
سبب فضل خاص و شرف عمده بر آن جناب امیر المؤمنین علیه السلام حاصل باشد بخلاف دیگران پس
جواب این نیست که حصول فضل خاص و شرف عمده بتشبیه با حضرت بارون علیه السلام قتی ثابت
خواهد شد که این تشبیه با دلیل حصول امری که از خلافت جزیمه و نیابت مدینه منوره گردانند
و اگر بگویند آنرا مقصود برین نیابت و خلافت گردانند پس فضل خاص و شرف عمده ثابت نمیشود
چه این معنی از او جداست که است چنانچه این تشبیه بیان کرده و حاصل کلام نیست که اگر چه در واقع است
منه بمنزله هارون من موسی علیهما السلام اثبات منازعه و در آن حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
واقع شده موجب ثبوت کمال شرف و فضل آنحضرت لیکن چون سنیة دلالت آنرا مقصود برافاده
تشبیه آنحضرت با حضرت بارون علیه السلام در خلافت و نیابت منقطع گردانند و آنرا مشبه محلا
حاکمه ندانند لازم می آید که مفاد آن جز حصول نیابت منقطع بر این حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
نباشد و ظاهراً است که این معنی موجب ثبوت فضل خاص برای آنحضرت نمیکرد و چنانچه این تشبیه
در تقریر و اثبات این معنی خرافات طولیه نگاشته پس اثبات فضل خاص کمال شرف و جلالت آن
مدیث منزلت بر آن جناب امیر المؤمنین علیه السلام خود مطلوب الیهی است لیکن بنا بر این معنای
حضرات سنیة که مدلول آنرا بر نیابت منقطع مقصود سازند یا از آن هم بستر اندازند ثابت نمیشود

و چون فاضل رشید پیش از آنکه الزام انتقاد لاکت حدیث منزلت بر شرف خاص تنفیذ شده در رد و ابطال آن مبالغه فرموده در حقیقت منت عظیم برای حق گذاشته و قلوب آنکه واسطین خود را سیما این تمیز و امثال او را تبیین خرافات شان گذاشته و از مؤنت ابطال دعوات ایشان اهل ایمان مسکد ش ساخته و از لطائف بدیعه نیست که فاضل رشید بنقل عبارت احقاق الحق که در آن دفع شبهه معارضه آلات استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام بر خلافت آنحضرت به تحصیل آن بمسبب عدم مرجع آن بخلاف آن این ام مکتوم غیر مذکور است جواب اصل اشکال را حاصل می سازد باینطور که اشکال مشرک را ورود دست حال آنکه بدیهی است که مبعنا اشکان بر موعوم باطل حضرت امام است که لاکت حدیث منزلت را مقصود بر تشبیه در نیابت منقطع میگردد و آنکه بنا برین وصفی نماند از این ام مکتوم غیر برای جناب امیر المومنین علیه السلام ثابت نمیشود و اما اهل حق پس در ایشان حدیث منزلت دلیل ثبوت خلافت بلا فصل در بیان فضیلت از تحت جناب امیر المومنین علیه السلام از سایر امت محبت قوی بر عصمت آنحضرت پس گو خلافت جریده این ام مکتوم غیر از ایشان ثابت شود لیکن چون حدیث منزلت در حق شان وارد نگردیده و ملاقات ایشان با آنحضرت امیر المومنین علیه السلام لازم نیاید و نیز خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام نزد اهل حق مثل خلافت این ام مکتوم و غیر نبوده چه ایجا بطاعت این ام مکتوم بر اهل حق نه ثابت نیست نه اطلاق لفظ خلیفه در حق شان مرد بخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام که جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم ایجا بطاعت آنحضرت سادواج خود حسب آیات است ثابت هم نموده و لفظ خلیفه در آنجناب فرموده که ایسی فیما بعد انشاء الله تعالی پس با وجود این فرمای ظاهر و واضح است که در رد اشکال از غائب افاد است و عجائب زعم است و آنچه فاضل رشید گفته و معذله عرض آنکه پس اینکلام بعد از آنکه امان نظر سراسر سفید اهل حق و یقین و مبطل خرافات دعوات مخالفین است بحد و چه اول آنکه هرگاه این حدیث ثابت شود که نیابت جناب امیر المومنین علیه السلام مثل نیابت حضرت یاروان علیه السلام بوده و محل تشبیه حسب تصریح جناب حضرت تشبیه کمال پیدا نیست پس نیابت بصمت از خطا و زلل برای جناب امیر المومنین علیه السلام خواهد شد چه نیابت حضرت یاروان مقرون بصمت بوده پس همچنین نیابت جناب امیر المومنین

علیه السلام هم بصورت از خطا موصوفه خواهد شد و هم آنکه حصول نیابتی مثل نیابت نبی دلیل فضیلت
بلا ریب چه اگر این تمثیل و تشبیه محض حصول این نیابت یعنی اصل نیابت در هر دو حاصل
که مراتب هر دو مختلف باشد پس این تمثیل مقتضی حصول شرف خاص که بر دیگران منتفی باشد
نمیگردد پس لابد مراد آن شبیه که جناب امیر المومنین علیه السلام در حصول شرف نیابت خلافت
مثل حضرت یارون علیه السلام افضل از دیگران بوده و این حدیث فضیلت سوم آنکه هرگاه در
این حدیث حسب اعتبار اصل شرف حصول شرف خاص برای جناب امیر المومنین علیه السلام باشد
فضیلت آنحضرت از دیگران که این شرف در ایشان یافت نشده ثابت گردد و چون اتفاق این
شرف از شیعیان قطع است که دو طبعین آنچه خواسته باشند ساخته با پس فضیلت آنحضرت از شیعیان
هم ثابت خواهد شد اگر گویند که این شرف خاص حسب فضیلت نیست پس همان آتش در کاس می افتد
که بنا بر این حدیث منتهی بر جناب امیر المومنین علیه السلام ثابت نمیکرد و تا تسلیم طیب
قلب متحقق نگردد بلکه لول آن وصف مشترک در آحاد صحابه خواهد شد فحسب آنچه فرمود تفصیل
کلام درین مقام آنکه الا پس این تفصیل عین تبذیل و تضلیل ایام علیه السلام مقتضای تمسک سنیان است
این تمسک ایام اعظم شان و اعور را خود دیگر اکابر عالی مقام است چه دستی که این تمسک فعلی نصب
نیابت مدینه را بجناب امیر المومنین علیه السلام صلا موجب مزید شرف خاص آنحضرت نمیداد
بلکه خلافت آنحضرت را او هم و اضعف از خلافت امای دیگران پس ندارد و اعور را انصاف شدید
الاعتساف با وصف نهضت و استغفاف این استخلاف این حدیث را دلیل عیب و طعن و حصول
فساد و عظیم فتنه گیر می پندارد و دیگران هم نفی دلالت آن بر فضیلت جناب امیر المومنین علیه السلام
بر غیر آنحضرت می کنند که از من عبارة القاضی عیاض التذکره القاری فی غیره و حاصل کلام درین مقام
آنست که این سخن و مسلم است که فعلی یک نصب و کس هرگاه بجهت مختلفه عبارات متنوعه صحت ببرد
موجب مزید شرف و حق یکی از آنها و عدم آن در حق دیگری و باینکه این تمسک را اکابر شیاف و شکر کرده
و پیش نظر نداشته بلکه ابطال در آن بهمت گشته جان انصاف با مال اهل ساختن آنکه خلافت جناب
امیر المومنین علیه السلام مثل خلافت امای دیگران پس پندارند و در معارضه خلافت آن جناب که خلافت
خلان در میان آنند بلکه این تمسک ضمایم ثالث هم نمیدارد و از اکثر و بیشتر از جمیع خلافتها و دیگران می پندارد

و اعور حدیث منزلت اویس عیبت نقص عظیم میگردد و اندوختن و انحراف از حقیقت را باقصی الغایات سیرت پس
اینقدر را بر ابرار و بزرگان خود باید خوانند و تفسیر تحقیق شان فتوی باید داد و باجمله این خود مطلوب الحق
که جهت خلا جناب امیر المومنین علیه السلام جهت خلافت دیگران مثل این امکتوم و غیره مختلف بوده
یعنی نزد ما ثابت نیست که آنحضرت ایجاب طاعت این امکتوم و غیره علی الاطلاق را اهل مدینه فرموده
باشند و خلا جناب امیر المومنین علیه السلام که ایجاب طاعت و تحریم مخالفت آنحضرت علی الاطلاق
از اوج نموده پس غیر ایشان با او ثابت باشد و نیز عبارتی که در تحت خلا جناب امیر المومنین علیه السلام
ارشاد فرموده یکبار است من عذلة هارون من مکر برزی دیگران فرموده این عبارت قطع نظر از
اشبات دیگر فضائل و کمالات دلالت بر کمال عظمت و جلالت این خلافت دارد و خلافتها دیگران پس
قیاسا کار بسته این خلافت را بر خلافت دیگران خلاف انصاف و عدل است و محض جحمت و مصادقه
که باین مقدمه خود فاضل شباعترا کرده و مماثل ساختن نیابت دیگران بنیابت جناب امیر المومنین
علیه السلام مستغریانسته پس خلافت هفالت آمده سنی که در خلافتها دیگران معارضه این خلافت میان
آرند کما ظه من عباقه الریاض النضرة و انسل العیون و غیدها و همچنین حرکات این تیمیه و اعور سر
باطل گردید و کمال شاعت و عظمت آن منصب ظهور کرد و آنچه فرموده در نصوت نیابت حضرت
که بعنوان انت من عذلة هارون من مکر برزی دیگران گفتن مستغریانسته
استغریانسته و اعور اساطین و مشایخ خود که کاسه لیسان نقاب اند مخاطب باید ستاد و بطعن و
تشبیح و تنجیع و تفضیع مقتدایان خود را با آن خلافت که ایشان نیابت جناب امیر المومنین علیه السلام را مماثل
دیگران مثل این امکتوم و غیره میگردانند که نیابت شان با معارضه نیابت آنحضرت ذکر بینانند
و اوج انقطاع آید و این تیمیه ضابطه مماثلت بهم نمیدهد بلکه نیابت آنحضرت را اضعف از این
نیابت دیگران می نماید و آنچه گفته و چون این قسم حقا که پس از این اصحاب ایمان و ارباب ایمان کمال نصب
خروج عناد و عصیت این تیمیه و اعور ظاهر است چه فاضل شید احتیاج بود در منصب عید الله بن امکتوم
فوق آرزو جناب امیر المومنین علیه السلام از جمله احتیالات ظاهره و البطلان نزد اصحاب ایمان بلکه عین
دانسته و تصریح کرده که آن بسان شان ایدار شان اهل ایمان ذکر این احتمال هم و لو من جانب اهل
والتشاکر و در این منصب عینا و حالشان و ابداع استثنای شمشیر مثل این احتمال بعید انداب کلام

عليه السلام خلافاً لافعله اهل الكذب والعدوان نايه مثل سعد بمشرب الجحان عندهم
 هم كزافون كمدوي خود و اندو از بافتن مستنجا خود رسند كما استعلم ذلك كله فيما بعد ان شاء
 الله تعالى ثم لم يرد في هذا الخبر خلاف كنهه انهم يكتومون و يشيروا اليه مثل ايشان من حيث
 ما روي في ان طرف خود عنانيت سله و گردن كبر و غرور باثبات ان ببر ايشان افرانده بلكه در حقيقت
 شديت عظمت هار و رايست و فرو تر از قدر جليل و فخر جميل ايشان انكار دك باثبات مريت
 استغلا ايشان بخلاف مرام الا انصاح بحديث المنزلة باتفاق اهل الوفاق و اخلاص استغلا بخلاف
 انحضرت و اعتقاد مستقام و عدوان جواز اياياني نگذارد و اين هم در كنار در ما بعد چون آتش
 نفع و عبادش بانه تيزي كشيده اخلاط سو او به عداوت و بغضش نهايت شوران و بهيجان
 رسیده و تخصيص جنايه امير المؤمنين عليه السلام محمد مكرم مري با گردانیده كه ثبت نقص عيب
 حر كيت يعني چنان گمان بر دك و تخصيص انحضرت باين حديث ثبت كه انحضرت بيكا و شديت
 انكار كور هم نقص استخلاف خود فرموده و چون بگمان يعني مثل اين ام يكتوم و غير او تو هم نقص خود
 خود نكرند ايشان را حاجتي نبود كه حضرت صاحب السلام صلى الله عليه و آله وسلم حديث منزلت در
 ايشان ارشاد سازد كودر واقع حضرت با كودر باشند معاذ الله من هذه النفوس
 عالا عبارات سرخرسارت او بآيد شنيد قال في المهاج عظم المزيدي الا عوجاج و تخصيص
 اعله بالذكر هاهو مفهوماً للقب هو نوعان لقب هو جنس و لقب هو جنس
 العلم مثل زيد و انت و هذا المفهوم اضعاف المقام و لهذا كان جماهير اهل الاموال
 و الفقهاء على انه لا يلحق به فاذا قال محمد رسول الله صلى الله عليه و آله وسلم لم يكن
 هذا نصيباً للرسالة عن غيره ولكن اذا كان في سياق الكلام ما يقتضي التخصيص فانه
 يلحق به على اي وجه كقوله فمناها سليمان قوله كلاً انهم عن يمين يومئذ لمحجوبون و اما
 اذا كان التخصيص بسبب يقتضيه فلا يلحق به باتفاق الناس و هذا من جملة اللفظة
 انما خص علياً بالذكرا لانه خرج اليه بيكي و يشك في خلفه مع النساء و الصبيان
 استخلافه كونه على لما لم يتوهموا ان الاستخلاف نقصان يلحق ان يخبرهم بمثل هذا
 الكلام و التخصيص بالذكرا اذا كان بسبب يقتضيه ذلك لم يقتض الاختصاص بالحكم فليس

و این حدیث که گفته اند علی ایام عید لم یکن منه عزلة هارون من توفی و برای همین حدیث است
 که بکذب به تنالیع عاشرت هارون برای مثل این ام مکتوم بشیر بن المنذر و ثالث چه جا اول
 و ثانی فرموده هر چند اقاوات فضل رشید مثل دیگر اقاوات و ایات سابقه و لاحقه کافی و دست
 لیکن بعضی در اقاوات شاد و ایام که از ان جلالت عظمت حدیث ثبوت ثابت کرد و بعضی عرض
 تا تعصب عناد او زیاده تر ظاهر گردد و شاد و ایام در قرص بعین بحال عبارت تجویز گفته و حد
 معلوم میشود که حضرت مرتضی اعانت آنحضرت را صلی الله علیه و سلم در شبا اعت کملوا فی مساجد اعدا
 محصور دانسته بود و با آنکه در نیابت می باشد اعتنا نمیکرد آنحضرت صلی الله علیه و سلم که در آن
 و باطن است قصد فرمود که راهی نماید اعانت نیابت شان ازاد چشم مرتضی پس فرمود که در آن
 فرمود این همان منصب است که حق هارون باین اعانت نمود حضرت کور او نه یک بهاد دالت میکند
 برین قصه مفصله عن ابن المسیب عن سعد بن وقاص ان رسول الله صلی الله علیه و سلم
 من خرج فی غزوة نیول استخلف علیا علیه السلام فقال هل یان رسول الله ما کنتم
 یح جمحا الا وانا معك فقال و ما ترضون ان یكون منی عزلة هارون من توفی و غیر
 لایقی بعد لخرجه احد و شوا به ارجع بین بسیار در جبهه و توان رسید اندک که ایام
 علی علیه السلام حدیث آنحضرت باین عبارت پدید است که جناب سالتاب صلی الله علیه و سلم
 نیابت حضرت امیر المومنین علیه السلام پس فرمود و انید و ظاهر است که لفظ پس مخم دالت دارد
 بر آنکه شان این نیابت رتبه است عظمت و فحاست و رتبه جلالت بوده چه لفظ مخم خود
 تفخیم و تعظیم است چه جا که لفظ پس که ملید کثرت این تفخیم و تعظیم است بران فرموده و نیز قول او
 پس شاد و فرمود آنچه است که نیابت جناب امیر المومنین علیه السلام در غایت شرف
 و عظمت جلالت و نبالت و کمال و جلال مجوده که این منصب باین منصب که حضرت هارون باین
 آنکه نمود حضرت موسی و کله نایک بهاد لیل ظاهر است بر آنکه این شرف و فضل باین
 قصه پی سیده و ناهیک به دلیل آن حدیث جلیل علی کل الشرف الجلیل
 پس بطلان بهوات و خرافات این تمییز و محو ازین افاده بهم کمال و ضعیف ظهور رتبه و جلال
 جلیل و کراکار برستیه که نیابت دیگر از مثل این نیابت جلیله می پندارند و بعضی معارضه

و این حدیث که گفته اند علی ایام عید لم یکن منه عزلة هارون من توفی و برای همین حدیث است
 که بکذب به تنالیع عاشرت هارون برای مثل این ام مکتوم بشیر بن المنذر و ثالث چه جا اول
 و ثانی فرموده هر چند اقاوات فضل رشید مثل دیگر اقاوات و ایات سابقه و لاحقه کافی و دست
 لیکن بعضی در اقاوات شاد و ایام که از ان جلالت عظمت حدیث ثبوت ثابت کرد و بعضی عرض
 تا تعصب عناد او زیاده تر ظاهر گردد و شاد و ایام در قرص بعین بحال عبارت تجویز گفته و حد
 معلوم میشود که حضرت مرتضی اعانت آنحضرت را صلی الله علیه و سلم در شبا اعت کملوا فی مساجد اعدا
 محصور دانسته بود و با آنکه در نیابت می باشد اعتنا نمیکرد آنحضرت صلی الله علیه و سلم که در آن
 و باطن است قصد فرمود که راهی نماید اعانت نیابت شان ازاد چشم مرتضی پس فرمود که در آن
 فرمود این همان منصب است که حق هارون باین اعانت نمود حضرت کور او نه یک بهاد دالت میکند
 برین قصه مفصله عن ابن المسیب عن سعد بن وقاص ان رسول الله صلی الله علیه و سلم
 من خرج فی غزوة نیول استخلف علیا علیه السلام فقال هل یان رسول الله ما کنتم
 یح جمحا الا وانا معك فقال و ما ترضون ان یكون منی عزلة هارون من توفی و غیر

و این حدیث که گفته اند علی ایام عید لم یکن منه عزلة هارون من توفی و برای همین حدیث است
 که بکذب به تنالیع عاشرت هارون برای مثل این ام مکتوم بشیر بن المنذر و ثالث چه جا اول
 و ثانی فرموده هر چند اقاوات فضل رشید مثل دیگر اقاوات و ایات سابقه و لاحقه کافی و دست
 لیکن بعضی در اقاوات شاد و ایام که از ان جلالت عظمت حدیث ثبوت ثابت کرد و بعضی عرض
 تا تعصب عناد او زیاده تر ظاهر گردد و شاد و ایام در قرص بعین بحال عبارت تجویز گفته و حد
 معلوم میشود که حضرت مرتضی اعانت آنحضرت را صلی الله علیه و سلم در شبا اعت کملوا فی مساجد اعدا
 محصور دانسته بود و با آنکه در نیابت می باشد اعتنا نمیکرد آنحضرت صلی الله علیه و سلم که در آن
 و باطن است قصد فرمود که راهی نماید اعانت نیابت شان ازاد چشم مرتضی پس فرمود که در آن
 فرمود این همان منصب است که حق هارون باین اعانت نمود حضرت کور او نه یک بهاد دالت میکند
 برین قصه مفصله عن ابن المسیب عن سعد بن وقاص ان رسول الله صلی الله علیه و سلم
 من خرج فی غزوة نیول استخلف علیا علیه السلام فقال هل یان رسول الله ما کنتم
 یح جمحا الا وانا معك فقال و ما ترضون ان یكون منی عزلة هارون من توفی و غیر

بنهایت ثبوت میرسد و نیز شاه ولی امر در لایزاله انکشاف و فضائل جناب امیرالمومنین علیه السلام گفته
و از آنجمله آنکه آنحضرت صلی الله علیه و سلم چون متوجه غزوه تبوک شدند برای احمد حال عیال
خود حضرت را در مدینه گذاشتند و در ضمن آن تشریف عظیمی فرمودند که است فرمودند که و سوگواری
که از علی فرزنی محل است در کتاب امیرالمومنین در احوال این بیت سیما مسلمین در فضائل جناب
امیرالمومنین علیه السلام گفته و از آنجمله آنکه چون سول خدا صلی الله علیه و سلم متوجه غزوه تبوک
شدند ترضی را برای احمد حال عیال خود در مدینه گذاشتند و در ضمن آن تشریف عظیمی فرمودند
بنو الحث و خلعت بار و نیه خطا فرمود و محمد بن طلحه شافعی هم از حدیث منزلت فضیلتی عظیم
مزیفی بخیم که از معارج شرف و مدارج ازلایف است برآ جناب امیرالمومنین علیه السلام ثابت کرد
چنانچه در مطالب السؤل در عباد که سابقا منقول شد گفته فقی ماعدا النبوة المستثنی
ثابت العلم من کونه اخاه و وزیر و عضده و خلیفه علی هاله عند سفره الی التوکل
و هذه من المعارج الشرافة مدارج الاکابر فقد حل الحدیث بمنطوقه و مضمونه
ثبوت هذه للنزلة العلیة لعل و دلیل است دوم آنکه جناب امیرالمومنین علیه السلام
و آله و سلم در وقت ارشاد حدیث منزلت دستخلاف جناب امیرالمومنین علیه السلام
با آنحضرت فرموده ان المدينة لا تصلح الا لک و لک یعنی مدینه صلاح نمی یابد مگر بمن یا تو
ارشاد باسلو و ذلک اضواء دارد بر آنکه صلاح مدینه منوره منحصر در ذات حق صفا سرور کائنات
صلی الله علیه و سلم و حضرت امیرالمومنین علیه السلام بوده جناب امیرالمومنین علیه السلام
عظیم منزلت فخر بعد جناب سالتاب صلی الله علیه و سلم که احدی مان عاجز و فاضل
حاصل بود پس ظاهر شد که آنجناب جناب امیرالمومنین علیه السلام بسبب آن فضیلتی است
شرف و نهایت عظمت اقصا جلالت اعظم مرتبت اجل منزلت بوده که احدی را غیر آنحضرت
بعد جناب سالتاب صلی الله علیه و سلم حاصل نبوده پس افضلیت آنحضرت که مستلزم غلات
بلافاصله که شمس رابعه النهار بود و شکار گردید و حالا فواصله و کلا و اتباع شایرا
که در صدد تعقیب و تحقیر و ذل و ذل و ذل جناب امیرالمومنین علیه السلام باشند و تحقیرات
شیعه و نقول آفتاب قلوب اهل ایمان فرستاده می باید که سر پا خود بدو دیوار زنند از مروت

فصل فی فضائل امیرالمومنین علیه السلام
در حدیث منزلت

فصل فی فضائل امیرالمومنین علیه السلام
در حدیث منزلت

فصل فی فضائل امیرالمومنین علیه السلام
در حدیث منزلت

باطل و اقوال و اصل قویہ کنند عجب چنین مرتبه جلیل و عظیم را که مختصر ذات جناب سالما
و جناب امیر المؤمنین علیہ السلام و صلاح بدینہ منورہ بآن وابستہ بود چنان قویہ و تحقیر نماید
که آنرا از امور مشترکہ در حضرت امیر المؤمنین علیہ السلام و اصحاب و صحابہ گردانند بلکه آنرا
و اوہم از استغلافا دیگر کہ بسیار غیر حاصل بحدہ پندارند بلکه این حدیث را لیس عیبت نقص
و حصول فتنہ عظیمہ فساد کبیر شمارند و ذکر آنرا خلا عقل و دانش انکارند حالار وایت
مذکورہ از اسفار معتبرہ ائمہ سفید باید شنید دندان تعجب است تحسیر و حیرت اکابر
باید گزید ابو عبد اللہ محمد بن عبد اسد الحاکم درست رک و کتاب التفسیر فریاد خدا الحسن
محمد بن اسحاق الاصفہانی شامی و بن و اس شامی بن بکر الحضری شاعر عبد الله بن بکر
الغنوی شامی بن حکیم بن جبر عن الحسن بن سعد موعی عن علی بن رسول الله صلی الله علیہ
وسلم اراد ان یغزو غزاة له فذاع جفرا و لم یدر ان یخلف علی المدينة فقال لا تخلف
بعدي اذ قد عار رسول الله صلی الله علیہ وسلم فخر علی ما تخلف قبل ان اتکلم قال
فبکیت فقال رسول الله ما یبکیک یا علی قلت یا رسول الله یبکی فی خصال غیر حد
تقول قریش غدا ما اسرع ما تخلف عن ابن عمه فخذله یبکی فی خصال اخری کثرت
ان عرض للجهاد فی سبیل الله ان الله یقول لا یطون موطنای غیظ الکفار ولا ینالون
من عدو نیلا الا لآخر الاکیة فکنت اری ان تعرض للاجر و یبکی فی خصال اخری کثرت
ان عرض لفصل الله فقال رسول الله صلی الله علیہ وسلم اما قولک تقول قریش اسرع ما
ابن عمه خذله فان لك بنی اسوة قد قالوا ساحرو کاهن کذاب و اما قولک ان تعرض
اما ترضی ان تكون منی بمنزلة حمار من من ماک الا انه لا ینبی بعدک و اما قولک ان تعرض
لفصل الله هذا حمار من فلفل جاء فامر الهم فی عهده استمع به انت و فاطمة خیر ینکم
من فضل فان المدينة لا تصلح الا لک اوباک هذا حدیث صحیح الا سناد و لم یخرج
در مساجد العلماء مناقب لم ترضی گفته اخراج البزار و ابو بکر العاقولی فی فوائده و الحاکم
قال صحیح الا سناد و ابن مردویه عن عبد الله بن بکر الغنوی عن حکیم بن جبر عن الحسن
بن سعد موعی عن علی بن رسول الله صلی الله علیہ وسلم اراد ان یغزو غزاة له قد

سورة التوبة من
كتاب التفسير

قال سوزنده في طب النورث لا يصح
في دواءه الا ان في استعماله فساد
ص ٢٨٥
للعلاج الثامن في ما ياتي
من كوكب الشفاء تلواردة في
لوح كتابها سنة
٢
سجيت خان الحيرة سوزنده
في دواءه وحقا في علاج
دواءه معالج

تقول قریش عذما اسرع ما تخلف عن ابن عمه وخذله تبکینی خصله اخوی کنت
 اریدان اتعرض للجهاد فی سبیل الله لان الله تعالی يقول ولا یطعون مع طغایظ الکفار
 الا یة فکنت اریدان اتعرض للاجر و تبکینی خصله اخوی کنت اریدان اتعرض لفضل
 الله فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم اما قولک تقول قریش ما اسرع ما تخلف عن
 ابن عمه وخذله فان الله عز وجل قالوا ساحر وکاهن کذاب اما قولک اتعرض
 للاجر اما ترضی ان تكون بمنزلة هارون من مولا الا انه لا نبی بعدک واما قولک
 اتعرض لفضل الله فهذا بما رفل فل جاء نامن الهمین جعة و استمتع به انت فاطم حجة
 بوتیکم من فضل الله فان المدينة لا تصلح الا لی و بک لخرجها لکاکم فی المستند
 و در تفسیر کلمه شاه صا در باب م این کتاب حواله جمع ضبط و آیات اہلسنت از حضرت
 امام حسن عسکری می گیریم علیهم السلام بیان کرده اند و از افاده فاضل رشید هم ظلم است
 تفسیر کور از تفسیر معتمد اہلسنت است کہ بسبب جهل و آیات و آثار حضرت امام رضا
 علیه السلام در آن استدلال بر امتناع اتحاد و عقلا و الحق با عقل و انجناب نموده مذکور است
 و عجبا ان جاء هم منذرهم و قلل الکافرون هذا ساحر کذاب و حجب دارند از آنکه
 آمد بایشان بیم کننده از جنس ایشان و گفتند کافران این بیم کننده ساحر است کافکاه
 عن علی بن الحطاب رضی الله عنه تعالی قال الما را در رسول الله صلی الله علیه وسلم
 ان یغزو تبوک و علی بن جعفر بن طالب فامره ان یتخلف علی المدينة فقال اتخلف
 بعدک یا رسول الله صلی الله علیه وسلم فخره علی لما تخلفت قبل ان تکلم
 فیکت فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم ما یکفیک یا علی قال بالوصول
 تبکینی خصله غیره احد تقول قریش عذما اسرع ما تخلف عن ابن عمه وخذله
 و تبکینی خصله اخوی کنت اریدان اتعرض للجهاد فی سبیل الله لان الله تعالی يقول
 ولا یطعون مع طغایظ الکفار الا یة فکنت اریدان اتعرض للاجر و تبکینی خصله
 اخوی کنت اریدان اتعرض لفضل الله فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم
 اما قولک تقول قریش ما اسرع ما تخلف عن ابن عمه وخذله فان الله عز وجل قالوا

روایت خاندان الدین و ایست خاندان الدین
 و ایست خاندان الدین و ایست خاندان الدین

و ایست خاندان الدین و ایست خاندان الدین

[illegible]

۱۹
۱۵۰

مجلس شورای اسلامی

مكتبة
مكتبة
مكتبة

الدليل اننا نرى من الآثار
المستندة الى اللغة العربية
في المساجد اننا نرى ان
اننا نرى من فصول الكتب

مجلس الشورى
البحرين
البحرين

على الفضيلة ولا على الامامة بل قد تختلف عند غيره ولكن هؤلاء هم الذين
الفضائل العامة المشتركة بين علي وغيره خاصة لعل وان كان غيره اكمل منه فيهما
في النصوص الوقائع وهكذا فصلت المصادر جعلوا ما اتي بالمسيح من الايات والآلهة
يختص من اجل ان الاتحاد وقد شاركه غيره من الانبياء فيما ان به كان ما ان به هو
من الايات اعظم فاجاء بالمسيح الاميرين ببارت في هيرت كه بن تيميه چنان و عوي كنه و صفيك
جناب امير المؤمنين عليه السلام با استخلاف و وقت غزوه تبوك حاصل شده و اختصاص اخضر است
دالات فضيلت نمايد بلکه از فضائل مشتركة است بلکه معاودة است و اعظم از بن استخلاف و بيارك
شده و ديگر اين اخضر تيرين صفايكل و اشرف بوند و تخصيص اخضر است بجناب امير المؤمنين عليه السلام
معاودة است و ارجح است كه فضائل عامه مشتركه باور سيلان جناب امير المؤمنين عليه السلام غير اخضر
با تخلف ميكنند و اگر چه غير اخضر تيرين است بخدا اكمل از اخضر است با و اخضر تيرين است با و اخضر تيرين است با
كه ايات مسيح عليه السلام را كه در انبيا شريفين ان بودند بلکه حضرت مكي عظيم تر از ان ايات تيرين است
خاص حضرت عيسى عليه السلام گويانند ايات مشتركة را و بعد از حلول و اتحاد رساليند پس بحث
حضرت المسند طالع باري تشييعات و خرافات كه كجا كجا سير چه خواهند كرد و در تفصيل اين كه
و عناوين كه بر هذا ارشاد نبوي دلالت صريح بر اختصاص اخضر است بجناب امير المؤمنين
عليه السلام از اخضر تيرين است اخضر تيرين است اخضر تيرين است اخضر تيرين است اخضر تيرين است
و نه بكنام حيله تدبير است خواهند داشت يا ابوابا بيه توجه تاويل و تخليع و تخليع و تخليع
بند يافته تا چار معترف بخود نشو و بگويد شيخ الاسلام خود را اخضر تيرين است اخضر تيرين است اخضر تيرين است
ظاهر شد كه خرافات اين تيميه و امور ديگر ان در تيرين است اخضر تيرين است اخضر تيرين است اخضر تيرين است
و چنانست كه اين ايات با هم بسوزد معاودة راجع به ركانا صلايه عليه السلام بگويد
اين جناب امير تيميه شريفه را منحصر بر خود و جناب امير المؤمنين عليه السلام فرموده پس تايل بگويد كه
لوه ضعف و عيب و نقص آن كجا سير اين تيميه را اگر در تفوه باين صفات از اساسي بشن
نبوي يكي نبود كاشان خليفه تا و اتباع شان مثل معاويه و سعد بن ابى وقاص مثل شان شان
برسيد و اندي كجا سبب ناساني مي برد كه بنا برين خرافات خليفه ثاني كه حديث فطرت عالم

فما بعد چندان عظیم جلیل است که در روز و آنرا در حق خود از دنیا و مافیها بهتر بشمارد و از روی
آن ظاهر ساخته و از او صفا جلیل و مناقب عظیم خود بهم بالالتزام است و این را از او صفا مثل این
مکتوم غیر ایشان و همچنین معلوم و معجز است و قاضی امثال ایشان که علمت و علم حدیث منزلت را
نهایت عظیم جلیل است و آنرا از او صفا بیشتر که بر آورده بی تیر و جابجایی خبر غافل بلکه کفایت
مشابه و مماثل خواهند شد و هرگاه این تیریه از تجلیل و تفضیل معاویه و سید خلیفه ثانی نمی باشد
و در جنبش اهل حق و حق تعالی و تفضیل و تفضیل ایشان از ستمی شناسد پس این اسوات و بلاد درین
پرد و بخوابد ای المؤمنین علیه السلام یوم شوری که احتیاج به حدیث منزلت فرموده و حقیر بیان
حضرت عماره یا سر از اثبات علمیت و محبت خود دانسته و همچنین اسوات و بکارین یا سر
اکابر صحابه و حرف شکایت بر زبان آورده و لیل است و در هر آنکه محمد بن سعد کاتب و نوی
در طبقات که علمت یا کفایت اخبار ناروح بن عبادة ناعوف عن میمون عن البراء بن عازب
و زید بن ارقم قال ما کان عنده من رواية جیش العسک و هی بولک قال سول الله صلی
علیه و سلم لعلمی طالب لانه کلام من ان اقیو و تقیو فخلده فلما فصل رسول الله
صلی الله علیه و سلم غازیة قال اناس ما خلفه رسول الله الا لشئ کره منه فبلغ الله
صلی الله علیه و سلم رسول الله صلی الله علیه و سلم حق انتهی الیه فقال له ما جاء بک یا عبد
قال رسول الله الا انی سمعتنا سائر عیون انک انما خلفت فی شئ کرهته منی
فصاح رسول الله صلی الله علیه و سلم قال یا عبد اما ترضوان تکون کفر من
من هو غیر انک لست بنبی قال بل یا رسول الله فانه کذلک انت فی نقلنا عن اصل
کتاب الطبقات و نسخه موجوده عند فضل مفیض الخیرات و شهاب الدین ابو الفضل
احمد بن محمد بن محمد بن عقیلا در فتح الباری شرح صحیح بخاری و شرح حدیث منزلت گفته و گفته اند
ان تکون بمنزلة هارون من موسی انما کان من منزلة هارون من موسی و الباء لله
و فی دایة سعید بن السبیع عن سعد قال علی ضیعت ضیعت اخراج احکامین
سعد من حدیث البراء و زید بن ارقم فی فیه هذه القصة قال بل یا رسول الله فانه
کذلک و فی قول حدیث الله علیه و سلم قال العلی کذب من ان اقیو و تقیو فاقام علی

۲۴۵ صف اول
۳۵۹
منی حجة علی بن ابي طالب
و ذکر الطهارة الاول من السابعة
فی الاسلام من شمس
کتاب رسول الله صلی الله علیه و سلم
و کلامه و من ان اقیو و تقیو
ابن سعد فی الطبقات

ابن عساکر
ابن کثیر

فی فتح الباری شرح صحیح بخاری
و ذکر الطهارة الاول من السابعة
فی الاسلام من شمس

دلیل است سوم را شاد و جلیب سالتاب و جلیب
و دست غزوه بود که لابد من اقصم اقصم

در حدیث و روایات و کتب معتبره

ما علی بن سنان و ابی
ابن خلکان

فسمعنا سابقولون انما خلفه لشئ منه فامعه فذكر له خلفه فقال له الحديث
والسنة قوی این وایت قویة السند نیز مثل وایت حاکم صحیح در آنکه رتبه عظیمه منزلت
قیام مقام سرور انام صلی الله علیه و آله و سلم منحدر در ذات جناب امیر المومنین علیه السلام بود و
انحضرت بسبب انحصار سبب اقامت در انحضرت و جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم عدم
احدی از اصحاب آنرا بوده پس فضیلت جناب امیر المومنین علیه السلام بلا شبهه ریت ثابت
و محقق شد و کمال شاعت و فطانت ظهور او بام و خیالات خام و اوصاف تمام و کمال و اتباع
عالیه مقام ایشان که در صد و صیغ چنین رتبه جلیله و منزلت فخریه باطوار مختلفه می آیند و بغزائب
خرافات السنه خود را در خط این شرف عظیم می کشایند و لباسها گوناگون در تقریر آن می پوشند
و بسط لالت آن فضل خاص جناب امیر المومنین علیه السلام مظهر و شند بلکه آنرا باید بشهرت و فخر
و اتخاف عقل الحق بنهارند و همست را بر شریک آن در احد و صحابه بلکه تنقیص آن می گزینند
بنهایت مرتبه ظاهر گردید و واضح شد که این همه معاند و مصلح در و صرح بر جناب سالتاب
صلی الله علیه و آله و سلم است و محترم و نیکو این حد از کار میرسد و صیغ واجبه مقبول و احکام
مستندین و افاضه معتبرین الله سنیه است از محمد بن محمد المعروف بابن خلکان در روایات الایمان گفته
ابو عبد الله محمد بن سعد بن مزیع الزهري المتكدر كاتب الواقدي كان احدا الفضلاء
الاجلاء محمد الواقدي المنكود قبلة ما نا و كتب فوفيه و سمع سفيان بن عيينة
و الظلال و روى عنه ابو بكر بن الدنيا و ابو محمد الحديث ابن اسامة التيمي و غيرها
و صنف كتابا كبيرا في طبقات الصحابة و التابعين و خلفاء الائمة فاجاد فيه
و احسن هو يدخل في خمس عشرة مجلدة وله طبعا اخرى صغرى كان صدوقا نقى و
اجتمعت كتب الواقدي عند اربعة انصار لهم كتابه محمد بن عبد المنكود كان كذا العام
واسع الحديث و الرواية كثير الكتب لكثير الحديث و الفقه غيرها و قال الحافظ ابو بكر
صاحب تاريخ بغداد في حق محمد بن سعد عندنا من اهل العدالة و حديثه يصل
على تصديق فانه يترجم في كثير من و ابان في هو من الى الحسين بن عبد الله بن
عبد الله بن العباس بن عبد المطلب توفي يوم الاحد ربيع الاول من جمادى الآخرة

که معاذ الله این وجه اول و ضابطه مشترک بلکه انقضای دوین و این وجه دیگر این پندارند بلکه معاذ الله
فقد و فساد عظیم باعث طعن و تحقیر بر این سلب فلان از انحضرت گمان ندرت منصفان و رسید انحضرت
که دلیل قطعی تعیین خلافت برای آنجناب کاشمش در اربعه اشعار و اشعار کردید چه بدیهی است که مثلث
اجر جناب امیر المؤمنین علیه السلام با اجر جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم دلیل قاطع است بر آنکه
اجر جناب امیر المؤمنین علیه السلام و ثواب آنحضرت مثل اجر و ثواب جناب سالتاب صلی الله علیه و آله
و سلم زیاده و اکثر از اجر جمیع خلق بوده اکثریت ثواب اجر صبیض است و اعجاب که جناب سالتاب
صلی الله علیه و آله و سلم اجر جناب امیر المؤمنین علیه السلام درین خلافت مثل اجر خود و باید و کمال عظمت
و جلالت و شرف فضل آنحضرت ظاهر نماید و محسین حضرت ابیسیف این خلافت را تو بهر کفایت آنرا
او بهر واضع استخلافت پندارند بلکه آنرا دلیل عیب نقص و حصول فساد و فساد عظیم گردانند
و اگر نهایت تبرع و تفضل و کار فرما شوند از آنجا مثل دیگر خلافتها که با حاد صواب حاصل شده اند
و از اولالت آن شرف خاص و فضیلت که محبت نماینده با و است که آغاز نبند و آنرا مایه است
و سخریه پندارند و فضائل فاخره مناقبه بیرون و انداخ راه و خلقی که محبت طبری بر هر حدیث از
نقل کرده سابقا در مجله حدیث غدیر شریفی مثل آنکه بهی رسیب العبد المور ابو صفی الامام نقیبه
القدوة مسند الدیاد المصنوع و صفی نموده فلان این سکره نقل کرده که در حق او گفته هو فقیه
تصانف و القضاء و حکم و ما و احدا و استیع و انزوی بالقرافة و کان مسند
بعل الحبال و لزم ابو بکر بن العزنی نقل کرده که در حق او گفته شیخ معتزل فی القرافة قوله
فی الدیة و عندة فوائد و نیز فی بهی رسیب حکم کردن خلقی در میان حق و حضور شان بخدمت او
و مشربودن او و بخدم و جدان المبرود و حر از جانب حق تقاضا و ظهور اثر این بشارت ذکر کرده
مقام او در کرامات و خرق غلوت ثابت نموده و نیز بهی رسیب رسیب اعیان هلو بسو خلق و در
و وصف او بهی رسیب عبادت ثابت کرده و مدح او از این سکره نقل نموده و علامه سنوی تصریح کرده
با آنکه خلقی فقیه صالح بوده و برای او کرامات و تصانیف و روایات متعین است و اعلا
از سی اسناد بخود و این خلکان در روایات الا علی گفته ابو الحسین علی بن الحسن بن الحسن
بن محمد القاضی المعروف بالخلع الموصی الاصل المصنف الشافعی صاحب الخلق المصنوع

و این حدیث از
نقل مسند ابیسیف

الیه سمع ابا الحسن الحنفی و ابا محمد بن النحاس و ابا الفتح العداس و ابا سعد المالینی و ابا القاسم
 الاموازی غیرهم قال القاضی عیاض النصبی انت ابا علی الصیدغی عنه کان قد لقیه
 رجل فی البلاد الشرقیة فقال غفیه له توایف لی القضاء یوما واحدا و استعفی
 و اتزوی بالقراءة و کان مسند مصر بعد الخبائ ذکر القاضی ابوبکر بن العربی فقال
 شیخ معتز فی القرافة له علو فی الروایة و عنده فائدة و قد حدث عنه الحمید
 و کفی عنه بالقرافی و قال غیریة و الخلیج قضاء فامیه و خرج له ابونصالح
 الحسن الشیرازی اجزاء من مسوعاته اکثر من و اما عنه ابورفاعه الخ و حجة
 بن اسعد فی درمارة الجنان در سنه اثنتین و تسعین و لربما کتفه و فیها الخلیج القاضی
 ابوالحسن المصکر الفقیه الشافعی سمع من طائفة و انتفی الیه علم الاسناد و
 قال ابن سکرة فقیه له تصانیف فی القضاء و حکم یوما و استعفی و اتزوی فی
 القرافة و لم یلک **وین سید محمد** ارشد جتای رسالتا صحت بخیر
 و شرف کمال و علو منزلت جناب البکر المومنین علیه السلام از حدیث منزلت است
 رسالتا صلی الله علیه و آله و سلم وقت تنجلا و ان حضرت برید بن خنساء
 منزلت ارشاد فرموده الله لا ینفی ان اذهب الا و انت خلیفة و ابن ارشاد اکابر
 و اعظم واجد و اخم و جهابذه حدائق و دره سیه مثل احمد بن محمد بن الشیبانی و
 احمد بن محمد بن عیسی و ابوعبدالله محمد بن عیسی و ابی اسحاق محمد بن عیسی و ابی اسحاق
 و علی بن الحسن بن بریه و ابی اسحاق محمد بن عیسی و ابی اسحاق محمد بن عیسی و ابی اسحاق
 و محمد بن یوسف الکجی و محمد بن احمد بن عبد الله الطبرستانی و احمد بن محمد بن عیسی و ابی اسحاق
 و احمد بن علی بن محمد المعروف بابن محمد الحنفی و احمد بن محمد بن عیسی و ابی اسحاق
 و احمد بن ابی اسحاق محمد بن یحیی الدین شمس الدین و احمد بن محمد بن عیسی و ابی اسحاق
 و احمد بن الدلائل و احمد بن فضل بن محمد یاکوثر و مرزا محمد بن محمد خان و احمد بن
 عبد الرحیم الدیلمی محمد بن یحیی الدین صلاح الامیر و احمد بن محمد بن عیسی و ابی اسحاق
 الکنتی و روایت کوه انما یکر و ابی اسحاق محمد بن یحیی الدین شمس الدین و احمد بن محمد بن عیسی و ابی اسحاق

در سنه ۹۱۴
 در سنه ۹۱۴

يحيى بن حماد حدثنا ابو عوانة حدثنا ابو حنيفة عن عمار بن ميمون قال قال النبي صلى الله عليه وآله وسلم
 اذا جاءك تسعة رهط فقالوا يا عباس انما ان تقوم معنا ولما ان تخلونا هو لا قال
 فقال ابن عباس بل قوم معكم قال هو يومئذ يصبح قبل ان يعي قال فانئذ وافقته
 فلما ذكر ما قالوا قال فجاء بنفض ثوبه يقول افوقفوقفوا في رجل من قريش
 قال النبي صلى الله عليه وسلم لا بعثن بطلا لا يخزي بانه عابد يحب الله ورسوله
 قال فاستشف لها من استشف قال عجل قالوا هو في الرحى حتى قال ما كان احد من
 قال فجاء وهو ارمدة لا يكاد يبصر قال ففتش في عينيه فخره الرواية ثلثا فأتاها
 آتاء فجاء بصفيّة بنت حبي قال فمريعت فلا تابسة التوبة ذهبت عليا خلفه
 فاخذها منه قال لا يذهب بها الا رجل متقى انا منه قال قال النبي صلى الله عليه وآله وسلم
 في الدنيا والاخرة قال وعليه معه جالس قابوا فقال علي اننا
 اولى بك في الدنيا والاخرة فابوا فقال هات انا اولى بك في الدنيا
 والاخرة فقال انت ولي في الدنيا والاخرة قال وكان اقل
 من انكم من الناس بعد خديجة قال واخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم
 عليه وسلم ثوبه فوضعه على علي وفاطمة وحسن وحسين
 فقال المغيرة بن ابي لهب ليدهب عنكم الرخص اهل البيت يطعمكم تطهيرا قال شري على نفسه
 ليس في بيتي صلى الله عليه وسلم ثم نام مكانه قال كان المشركون يرمون رسول الله
 صلى الله عليه وسلم فجاء ابو بكر وعمر قال ابو بكر يحسب انك بنى الله قال فقال النبي صلى الله عليه وسلم
 قال فقال لي علي ان بنى الله صلى الله عليه وسلم قد اطلق لمخويز ميمون فادرك قال فقال
 ابو بكر قد دخل مع الغار قال وجعل علي في المهاجرة كما كان في بني الله صلى الله عليه وسلم
 وهو يتصور قد كفاسه في التوبة لا يخرج منه حتى اصبح ثم كشف عن راسه فقالوا انك للغير
 كان صاحبك زعمه فلا يتصور وقد استنكرنا ذلك قال فخرج باناس في غزوة تبوك
 قال فقال لي علي اخبر معك قال فقال النبي صلى الله عليه وسلم لا فيك علي فقال لي علي
 رضي الله عنك مني عزلة هارون من موالاتك ليس فيك انه لا يلغي ان اذهبك وانت

قال علي بن ابي طالب
 في الدنيا والاخرة

في الدنيا والاخرة

في الدنيا والاخرة
 في الدنيا والاخرة
 في الدنيا والاخرة

ان یجدوا الفضائل من وایة احمد بن حنبل رحمه الله عنه انه رايت بوفق بن احمد ابو الويد
 المعروف بخطب خازن من حديث شريف ليس من مناقب جناب امير المؤمنين عليه السلام گفته اخبرنا
 احمد بن الحسين هذا اخبرنا ابو عبد الله الكاظم حدثنا احمد بن جعفر القطيعي حدثنا عبد
 بن احمد بن حنبل حدثنا ابى حدثنا يحيى بن حماد اخبرنا ابو عوانة اخبرنا ابو الوليد حدثنا
 عمرو بن ميمون قال ان كمالا من اهل البيت انا تسعة عشر طال قال قال ابن عباس خرج رسول الله
 صلى الله عليه وسلم في غزوة تبوك وخرج الناس معه فقال لي على اخرج معك فقال اني
 صلى الله عليه وسلم لا فيكم على فقال لما نزلت ان تكون مني منزلة هارون من موسى
 الا انه لا نبي بعدي الله لا يدعي ان اذ هب الا وانت خليفة نكروايت على بن الحسن بن احمد
 المعروف بلير عن كابر حديث شريف ليس من عبارات كفاية لطلب وسيله المال كره وما بعد
 من شود ظاهر است آثار وایت ابو عاصم عمرو بن محمد بن حسين بن يحيى بن عاصم كافي ابن حديث شريف
 پس در ما بعد از عبارات توضیح الدلائل تصنيف شهاب الدين احمد كره وما بعد ذكره كور می شود
 ظاهر است آثار وایت محمد بن يوسف بن محمد الكوفي ابن حديث شريف ليس من عبارات كفاية لطلب
 مناقب امير المؤمنين علي بن ابي طالب الكوفة من علي ما رواه اهل الحديث احمد بن حنبل في مسند قصة
 نو وعلی علی فراش رسول الله صلى الله عليه وسلم في حديث طويل فتابعه الكاظم
 محدث الشام في كتابه المسمر بالا وبعين الطوال فاما حديث الامام احمد اخبرنا
 قاض القضاة حجة الاسلام ابو الفضل يحيى بن قاض القضاة ابو المعالي محمد بن
 علي القرشي قال اخبرنا حنبل بن عبد الله المكبر اخبرنا ابو القاسم هبة الله بن
 الحسين اخبرنا ابو علي الحسن بن المذهب اخبرنا ابو بكر احمد بن جعفر القطيعي حدثنا
 عبد الله بن احمد بن حنبل حدثنا ابى واما الحديث الذي في الامام الطوال اخبرنا
 به القاضي العلامة مفق الشام ابو نصر محمد بن هبة الله بن قاض القضاة شافعي
 وغيره ابى نصر محمد بن هبة الله بن محمد بن جميل الشيرازي قال اخبرنا الكاظم
 ابو القاسم علي بن الحسن اخبرنا الشيخ ابو القاسم هبة الله بن محمد بن عبد الواحد
 شافعي اخبرنا ابو علي الحسن بن علي بن محمد القمي اخبرنا ابو بكر احمد بن جعفر بن

وایت از ابی بنی ان کور
 وایت از ابی بنی ان کور

صمد الظاهر
 ما منون

القطيع حدثنا عبد الله بن أحمد بن محمد بن حنبل حدثني ابن حدثنا يحيى بن حماد
 حدثنا ابو عوانة حدثنا ابو يعلى حدثنا عمرو بن ميمون قال قال الجالس الى ابن عباس
 اذا ناء تسعة رهط الى ان قال مخرج بالتاس في غرة ثوبك قال فقال علي اخرج
 قال فقال له النبي صلى الله عليه وسلم لا فيك على فقال له اما ترضى ان تكون بمنزلة
 هارون من موسى الا انك ليس بنبي الله لا ينبغي ان اذهب الا وانت خليفة تار وبيت
 بن عبد الله بن محمد بن الطبري بن محمد بن شريك بن رباح النضر كفته فخر اختصا صديقا
 بن عمرو بن ميمون قال قال الجالس عند ابن عباس اذا ناء تسعة رهط الى ان قال فخلا عن ابن
 عباس مخرج اي رسول الله بالتاس في غرة ثوبك قال فقال علي اخرج معه فقال النبي
 صلى الله عليه وسلم لا فيك على فقال له اما ترضى ان تكون بمنزلة هارون من موسى الا انك
 لست بنبي الله لا ينبغي ان اذهب الا وانت خليفة الى ان قال اخرج به بقامه احمد
 والحنا فظا ابو القاسم في موافقته في كل عشرين الطول واخرج القسما بضلتهما
 اسميل بن عمرو بن العرو في باب كثير من حديث شريك بن رباح في غرة ثوبك فقلت ابو
 حريش خير راير وايت عمرو بن ميمون في باب عيسى بن عيسى في هذا الوجه هو
 من حديث طويل فاه احمد بن يحيى بن حماد عن ابن عوانة عن ابن بلج عن عمرو بن ميمون عن
 ابن عباس في ذكره بقامه فقال احمد بن يحيى بن حماد ثنا ابو عوانة ثنا ابو بلج ثنا عمرو بن
 ميمون قال قال الجالس الى ابن عباس اذا ناء تسعة رهط الى ان قال فخلا عن ابن عباس مخرج
 يعني رسول الله صلى الله عليه وسلم بالتاس في غرة ثوبك قال فقال علي اخرج معه
 قال فقال له النبي صلى الله عليه وسلم لا فيك على فقال له اما ترضى ان تكون بمنزلة هارون
 من موسى الا انك لست بنبي الله لا ينبغي ان اذهب الا وانت خليفة تار وبيت احمد بن
 بن محمد بن العرو في باب كثير من حديث شريك بن رباح في غرة ثوبك فقلت ابو
 من طريق عمرو بن ميمون في باب عيسى بن عيسى في هذا الوجه هو
 يخص فيه فقال قوافي رجل المشوق قال النبي صلى الله عليه وسلم لا فيك على
 لا فيك على الله بن محمد بن رسول الله فاه وهو ارمده فميت في هذيه فميت الراية ثلثا

حدثنا احمد بن محمد بن الطبري
 حدثنا احمد بن محمد بن الطبري
 حدثنا احمد بن محمد بن الطبري
 حدثنا احمد بن محمد بن الطبري

حدثنا احمد بن محمد بن الطبري
 حدثنا احمد بن محمد بن الطبري
 حدثنا احمد بن محمد بن الطبري
 حدثنا احمد بن محمد بن الطبري

حدثنا احمد بن محمد بن الطبري
 حدثنا احمد بن محمد بن الطبري
 حدثنا احمد بن محمد بن الطبري
 حدثنا احمد بن محمد بن الطبري

بضآن للالیال و الايام و من اختصامه بادیع لیست فی احد غیره کما اخرجہ العلامة ابو عمر
 بن عبد البر من حدیث بکر الامة ابو عباس و نحو الله عنهما الی ان قال کاختصاصه
 بعشر کما اخرجہ احمد بن حنبل و ابو القاسم الدمشقی فی موافقات و فی الاربعین المطول
 و اخرج النسائی بعضه من حدیث عمرو بن مہمون قال فی بحال الطریق ابن عباس اذا فاته
 دھط الی ان قال قال ابن عباس یأس خیر الناس غرور و تبوء قال فقال له علی الخرج
 قال فقال للنبی صلی الله علیه وسلم لا فکر علی فقال اما ترضی ان یتکون
 من عذرة هارون من مولا ان لیست انہ لا یتبغی ان اذهب الا وانت خلیفۃ ما
 روایت احمد بن عبد القادر عجیب در ذوقه اما فی شرح عقد جہنم اللیل گفته و اما الوکایة
 الهارونیه فانه خلفه صلی الله علیه وسلم فی غرور تبوء فقال ابی رسول الله تخلیف
 فی النساء و الصبیان فقال اما ترضی ان یتکون منی منزلة هارون من مولا غیر انہ لا
 یتبغی ان اذهب الا وانت خلیفۃ ما روایت ابن عباس فی ذلک اشادات و سیاق
 بعضها آثار روایت مولوی محمد سید کزاکا بر علی بنی سکنین فرنگی محل بوده در کتاب
 وسیلة النجاة کہ در صدر آن کہ در کتاب احوال و صفات و فضائل صحیح و صحیح و کتب
 موثوقہ معتبرہ مشراج نموده جمع کرده از ضعیفتر و مذکور و مطروحات و اعراض و زیدہ
 و بذیل عدل و انصافی تمسک گردیده و امین داشته کہ این کتاب بیضاغت و بیضاغت و غفرت در
 و وسیلة نجات و فوز بر رجا باشد در فضائل جناب امیر المؤمنین علیہ السلام گفته و از آنجمله
 کہ در غرور تبوء و یعنی جناب سالک صلی الله علیه و سلم کہ یتبغی ان اذهب الا
 وانت خلیفۃ ما روایت بکر الامة ابو عباس و نحو الله عنهما الی ان قال کاختصاصه
 حدیث ثعلبی بحضرت امیر المؤمنین علیہ السلام کہ بدرستی کہ سزاوارت است کہ اگر بروم مگر آنکه تو
 خلیفۃ من بعدک و موضوع ظہور روشن بسیار که از فضیلت جلیلہ و ثقیب عظیمہ خلافت جناب
 رسالت سالک صلی الله علیه و سلم منحصر در ذات جناب امیر المؤمنین علیہ السلام بوده و بیاطلاق
 از عموم نواصب کہ این خلافت دلالت بر فضل آنحضرت ندارد بلکه برای هر کس از فرزندان و اصحاب
 می شود چونکہ با و همچنین غایت شایع خرافات ائمه سنیہ کہ بتقلید نواصب آغاز نموده اند

و این حدیث در کتابهای معتبره
 و این حدیث در کتابهای معتبره

و این حدیث در کتابهای معتبره
 و این حدیث در کتابهای معتبره

و این حدیث در کتابهای معتبره
 و این حدیث در کتابهای معتبره

و نهایت قطاعت به فوات این تیره و احوار بر ظاهر شد و از این ارشاد خلا و امامت جناب
امیر المومنین علیه السلام کمال ظهور یافت که شوق این ارشاد یا محمول بر عموم است که هو الواقع
به نظر این اذهاب سبب آن در حکم صدر است بمعنی یا علی و حفظ دیار با اسم جنس مضاف است
و اسم جنس مضاف است نشان از آن قطعا صحیح است از الفاظ عموم که صاحب به قول ائمه
الاصول قدامضی فی هذا الباب علی شرف العلیل و برک الغلیل هر گاه عموم آن اذهب
ثابت شد لازم آمد که در پی باب جناب سالک صاحب صلی الله علیه و سلم خلیفه جناب امیر المومنین
علیه السلام باشد و چون باب فی الرب بوقایم همگی از افراد و یا است می باید که درین وقت هم
جناب امیر المومنین علیه السلام باشد کسی دیگر و اگر این ارشاد را بر عموم محمول سازند بلکه آنرا
مقتد سازند بوقت خاص گویند که مراد آنست که سر و از نیست مراد درین وقت که بر مردم
و خلیفه من پس از هم فضیلت جناب امیر المومنین علیه السلام از آن ظاهر می شود و او است
دلیل خلافتی فاصله است محبت الدین طبری بگوید از حدیث شریف که خود مشیت آنست
بسبب مزید عجز و ناچار می غایت اضطراب و پریشانی و نهایت اضطراب و حیرانی هر چند
دست بازده لکن بهر حال در وقت آنکه حضرت خلافت آنحضرت در اهل و اثبات آنجا
محمد بن سلیمان بن عوفه بریده است و بعد از آن نقد بر تسلیم تقریر یک سر سر
المسند و بال و نکال است بقلم اضطراب هم سر چنانچه در ریاض النضره گفته و قوله
لا یلعن الله من اذ هب الا و انت خلیفه المراد به و الله اعلم خلیفه علی اله و الله
صلی الله علیه و سلم او است خلفه لا علیهم و القریبه مناسبه لذلك و بخلاف
صلی الله علیه و سلم علی المدینه و مدین مسلمة الا تصادح فیل سبع بن عوفه
ذکره ابن اسحاق و قال خلف رسول الله صلی الله علیه و سلم فی غزاه ثوبان و علی
علی اهله امره بالاقامة فهم خارج المناقضون علی علی و قالوا ما خلفنا الا انت
قال خلفنا علی سلاحه و خرج حتی ان رسول الله صلی الله علیه و سلم و هو نزل
بالبحر فقال انبی الله من المناقضون قالوا انما خلفت فی لانک استعانتی و شفعه
فقال کذبوا و لکن خلفتک لما رکت و دلی قایم فایضا و اهل و اهل و اهل

و این است خبر ارشاد جناب صاحب کتاب محقق در وقت
تخلی از دنیا که فرمود این آیه را و این خلیفه

یا علی ان تكون منی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا ینقی بعدک او یكون المعنی الا ان
 خلیفه فی هذه القضية علی تقدیر عموم استخلافه فی المدينة ان محذور و یكون
 خلافاً علی اقتضایه فی تلك المرة علی رسول الله صلی الله علیه وسلم و محذور غیر
 یدل علی ان الله صلی الله علیه وسلم استخلف غیره فی قضایا کثيرة و مرات عديدة
 او یكون المعنی الذی یقتضی جلاله و امره ان اذهب فی جملة الا وانت خلیفه لانک
 بمنزلة هارون من موسی لکان یأمر عنی و اخذت عنی لکن قد یكون شخوصاً مع
 فی وقت انقاع من استخلافه او یكون الحال تقتضی ان المصلحة فی استخلاف غیره
 فی خلاف حکم الاستخلاف عن مقتضایه لعارض قوی منه یقتضی خلافه و لیس
 فی شیء من ذلك ما یدل علی انه الخلیفة من بعده و منه صلی الله علیه وسلم
 برآر باب الباب سلیم و اصحاب عقول غیر عجمی یعنی نیست که ارشاد آنحضرت لا یغنی
 ان اذهب الا وانت خلیفه مطلق است تعقید یعنی ران واقع نیست پس محل نظر
 خلیفه بر خلافاً خاص یا بل مدعیان لیس سمی از خود از نداری و تعقید این فقره و امثال
 آن بود اجتنافی مثل تعقید جمعی از مسوّلین اهل کتاب نبوت جناب سالتم صلی الله
 علیه و آله و سلم بویست که ایشان بسبب مزید و ضوح حق چون انکار دلائل نبوت آنحضرت
 نتوانستند کرد و تا چار نبوت آنحضرت را مخصوص بهر یکا خدند اما ادعا حضرت خلاف جناب
 امیر المؤمنین علیه السلام بر اهل آنحضرت پس بطلان آن بر و ایات و تصرّحات ائمه سنی که این
 استخلاف آنحضرت بر مدینه ظاهر است و بیجا و بهمانا محب طبری بسبب باطل و صدق حق
 و عدم تفحص کتب که و مشایخ اساطین خود و همچنین تخصیص دلیل که شود و بتایید و
 بعد بر تقویت غرافت آن زمره ملازمین فصیحاً بقوت در تعصب بوده اما ذکر است
 قرابت پس اگر غرض از این نیست که قرابت مناسباً بمعنی است که خلافت حضرت
 مد علی آنحضرت باشد پس بالهاتمه باطل است و دلیل اختلال عقل و اگر غرض اثبات
 مناسبت قرابت با خلافت بر اهل مدعیان اثبات حصص خلافت بر اهل است پس بر ظاهر است که
 بنابرین عدم خلافت بر دیگران لازم نمی آید آنچه محبت طبری بر تقدیر سلیم عموم استخلاف

و ظاهر محبت طبری و کتب
 اند لا یغنی ان اذهب الا وانت خلیفه

در بیان حقانیت و جانشینان رسالت و خلافت

فلاقت عامة ثابت كرويد في دلالت حديث منكرت بر خلافت محض جباله في كارد في ثبات
مكبره في قابل الانكشاف وايد بود ووجب تانك اخاده خود نسائي كه او كتاب خصائص لم يتو
منخرين ان جناب اير المومنين عليه السلام تصنيف كرده دليل ساطع برمان قانع سند با هر حجت ظاهر
براست كه احاديث اير كتاب مستطاب بخدي قومي مستين ثابت كه هدايت نصاب بان خواسته
پس اگر احاديث غير معتبره در ايات غير معتبره در آن درج ميكرد و حكمه منخرين و طعنه معاندان ميكرد
كه ايشان بصدر جان نواح آن تحس ميكرد و معاندان پيش ميگويند پس هدايت بجه طور
عاصل ميشود و دفع خلافت كجاي قطع نظر از اين ازاخادات ديگر ائمه محققين سني ثابت
كه مقصود نسائي من خصائص احتجاج استلال است علامه ابن حجر عسقلاني شروع تبليغ
التنزيه و قد ذكر المؤلف بعض النثر في الترمذي فقال المستعصم وللاربعه عا و للوفاء
و للمسلم و لابن داود و للترمذي و للنسائي و لابن ماجه و للبيهقي و للبخاري
و في كتابه في الترمذي و في حرم دفع اليدين في خلق اضلال لصادق و في حرم
القراءة خلف الامام و في مسلم و في مقدمه كتابه متي و لابن داود و في المراسيل و قد
و في القدر قد و في المنايع و المنسوخ و قد و في كتاب التفرقة و في فضائل الانصار
و في المسائل و في مسند مالك و في الترمذي و في المسائل و في النسائي و في اليوم
و في النبوة و في مسند مالك و في فضائل علي و في مسند علي و في ابن
ماجه في التفسير في هذا الذي ذكره المؤلف من نثر الترمذي و كراهه تركه و تصانيفهم
في التواريخ و قد كان الاحاديث التي تورد فيها غير مقصودة بانه احتجاج ببقه عليه من
تصانيفهم التي على الابواب عدة كتب منها الوالد بن الفضل و في كتاب الانتفاع بال
الشعاع لمسلم و كتاب الزهد و دلائل النبوة و الدعاء و ابتداء الوحي و اخبار الخلفاء
من تصانيف ابن داود و كانه لم يقف على ما اولاه الموفق و اورد غير يوم و ليلة
للنسائي عن السنن هو من جملة كتاب السنن في رواية ابن الاحمر و ابن سيار و قد
اورد خصائص علي و هو من جملة المناقب في رواية ابن سيار و لم يفرق في التفسير
و هو من رواية حمزة و حله و لا كتاب الملايكة و الاستعاذه و الطهارة و غير ذلك

كتاب

كتاب في فضائل النبي صلى الله عليه وآله
وآله و صحبه اجمعين

كتاب في فضائل النبي صلى الله عليه وآله
وآله و صحبه اجمعين

بلکه بعضی چیزها نزد اوست که نزد دیگران نیست صدق دیانت حسن اعتقاد و اتباع سنت که او را
نصیب شده است از علم و انصاف و حدیث سبقت جناب امیر المؤمنین علیه السلام با سایرین
روایت نقل کرده و گفته که این سناد است که نیست ما طعن و بان بر احدی سبب صحت آن
و ثقت ناقلین این سناد است بفرموده حدیثنا عبد الواث بن سفیان قال ثنا قاسم بن اصف
قال ثنا احمد بن محمد بن حریز قال ثنا الحسن بن حماد قال ثنا ابو عوانة عن ابی یلم
عن عمرو بن ميمون عن ابن عباس قال کان علی قال من آمن بالله من الناس بعد خدیجة
قال یومئذ و هذا السناد لا مطعن فیہ لاحد لصحة وثقة نقلته و یکنون این جزا
نقله عدول مدوح و موثق و مقبول باشد که وضاح و عمرو بن ميمون از روایت صحاح سنده
و ابی یلم از روایت صحیح نزد صحیح نسائی صحیح ابن ماجه صحیح ابی داود و تصحیح مساندانی که از او
تنبیه السیفیه و سوم ساخته قوی السیفیه روایت صحاح المستدرکة معادل مرکزی و ابی یلم و یافعی
ولین است و هفتم آنکه علامه ابو سعید بن خریز علی بن حماد سید این یوزی که محامد سنی
و مفاخره مناقب علیه او سابقا شنیدی و هستی که تصحیح فاضل شید از آنکه در روایت
معتبر بن ابی السیفیه جماعت در کتاب کرده خواص آثار بعد نقل حدیث منزلت از سند احمد
و صحیحین و غیر آن گفته و قد اخرج الامام احمد هذا الحديث في كتاب الفضائل لهذا صنفه
لا مبرر المومنین اخبرنا ابو محمد عبد العزيز بن محمد البرار قال قال النبا ابو الفضل محمد بن
ناصر السلي انبا ابو الحسن المبارك بن عبد الجبار الصديقي انبا ابو طاهر محمد بن علي
بن محمد بن يوسف انبا ابو بكر احمد بن محمد بن جعفر بن جابر القطيعي حدثنا عبد الله بن احمد
حدثنا ابی حذنا و كيع عن الامش عن سعد بن عبيدة عن الجعدة قال خرج صلوات الله
عليه و آله سلم الى ثنية الوداع و هو يبكي و يقول خلفني مع الخوفا ما احب
لن تخرج فني هذا و انا معك فقال صلى الله عليه سلم اكرضني ان تكون معي في هذه
هارون من موالا النبوة و انت خليفة ازين حدیث شریف هم ظاهر است که جناب سادات
صلوات الله علیهم بعد از شاد حدیث منزلت تصریح فرموده بآنکه تو خلیفه من هستی و این سخن
خبر است به خلافت آنحضرت پس هر گاه نصیر خلافت آنحضرت بمراد حدیث منزلت متوجه باشد

در حدیث منزلت

صراط
البار
الکامل
الفاضل

انکار دلائل آن بر خلافت بعضی مخالفین میسازد بلکه مزید بغض و دشمنی ایشان و انحراف گرداند دلیل
پس ششم آنکه در کتب الرجال که روایت عن علی بن ابی طالب علیه السلام قال خلفاء
ان تكون خلفی قلت اختلف عنه یارسول الله قال لا یخلفونک قلت کی یخلفونک
هاتر من هؤلاء انما کان بنی فاطمه و بنی عباس و بنی شافعی و بنی امیه و بنی امیة
فی فضل الاربعة اختلفا گفته و عنه یعن عن علی بن ابی طالب علیه السلام قال قال رسول الله
علیه السلام من خلفت علی المذنبه خلفتک و من خلفتک فقلت کیف اختلف عنه
یارسول الله قال لا یخلفون منی بعدی من هؤلاء انما کان بنی فاطمه
الخروج الطریق الاوسط هرگاه خلافت جناب امیر المومنین علیه السلام در مدینه منور
روایت تصریح دیگر آمده که سابقا گذشته ثابت است از امام که صحابا بدشمنی که رافع آن
حقق شود و ظاهر است که قطعا و حتمی رافع آن که قول صحیحی است و معنی آن بدشمنی است و قطعا
آن که مخالفان تفسیر آن بدست فیساده و ماکده صحیح البطلان و تفسیر بدست درین روایت
و غیر آن که نص بر خلافت آنحضرت واقع شد و در صحیحین علی بن ابی طالب خلافت بر جمیع جناب ائمه
صلی الله علیه و آله و سلم که قاری این تفسیر او ماکده اند صریح الفساحت که حدیث هرگاه این
خلافت صحیح باشد پس بعد از جناب امیر المومنین علیه السلام این خلافت باقی خواهد بود و در حدیث
بقای این خلافت اثبات خلافت برای یگویی معنی از جواز ندارد که آنرا این خلافت جامع مرکب است
که خلافت بر کسانی که در مدینه بودند و بنهم از وراج برای جناب امیر المومنین علیه السلام و بعد از
رسالت امیر علیه و آله و سلم ثابت شد و خلافت مطلقه بر دیگران و ثانیاً اثبات خلافت
مطلقه برای یگویی سترم ایضا است که بر کسی که در مدینه بودند و خلیفه و یکثرت ثابت
شوند یکی جناب امیر المومنین علیه السلام و دیگری یکی از خلفای منصوبین و این صریح البطلان
که برای جماعت دو خلیفه در یک وقت متحقق شوند حصول الاجماع علی عدم جواز و جناب
سید مرتضی علم الهدی طلبه در شافعی فرموده فان قبل فخذ ذکره ان التعلق بالکتاب و خلافت
علی المذنبه طریقه معتدله که صاحب کرم فیتو او جلال استدلال بحاقلنا الوجه
فدلائل ائمه قد ثبت استخلاف النبی صلی الله علیه و آله و سلم و امیر المومنین

ص ۱۰۰

دلیل بر شرف ائمه و خلافت ایشان
وقت اختلاف حضرت امیر مومنین

دلیل بر شرف ائمه و خلافت ایشان
وقت اختلاف حضرت امیر مومنین

ص ۱۰۰

دلیل بر شرف ائمه و خلافت ایشان
وقت اختلاف حضرت امیر مومنین

عليه السلام لما توجه الى غزاة تبوك ولما ثبت عزله عن هذه الولاية بقول من
الرسول عليه السلام ولا دليل فوجب ان يكون الامام فانه حاله لا يتغير
فان قيل ما انكرتم ان يكون جوع النبي صلى الله عليه وآله وسلم الى المدينة يقتضي
وان لم يقع العزل بالقول قلنا ان الرجوع ليس من الولاية في عادة ولا عرف
وكيف يكون المعود من الغيبة عزلا او مقضيا للعزل قد يجمع الخليفة والاستخفاف
في البلد الواحد ولا ينفى حضوره الخلافة له وانما ثبت في بعض الاحوال العزل في
الاستخفاف اذا كنا قد علمنا ان الاستخفاف يتعلق بحال الغيبة دون غيرها فلو
لغيبه كالشرط فيه ولم يعلم مثل ذلك في استخفاف امير المؤمنين عليه السلام فان
عارض معارض عن روى ان النبي صلى الله عليه وآله وسلم استخلفه كذا وابن امير المؤمنين
وغيرهما فاجاب عنه قد تقدم وهو ان الاجماع على انه لا حظ له ولا بعد النبي
صلى الله عليه وآله وسلم في امامة ولا فرض طاعة يدل على ثبوت علمهم فان يتعلق
باختصاص هذه الولاية بقوانين كانت مقصورة على المدينة فلا يجوز ان يقتضي
الامامة قال نعم فقد مضى الكلام على الاختصاص في هذا الفصل مستقصا
جناب سيد مرتضى طاب ثراه الى ان فرموده ثبت فاما قوله انه صلى الله عليه وآله
وسلم لما خاف بالمدينة لو يكن له ان يصير الحدود في غيرها وان مثل ذلك لا يعد
لإمامة فهو كلامه على من يتعلق بالاستقلال في تأويل الخبر وقد تقدمنا ما هو
جواب عن فيما تقدم قلنا انه اذا ثبت لعل عليه السلام بعد وفاة الرسول صلى الله
عليه وآله وسلم فرض الطاعة وبتحقيق التصديق بالامر والقي في بعض الامامة وجب ان يكون
لإمام على الكل لانه لا احد من الامم ذهاب الاختصاص ما يجلي في هذه الحال
من اثبت له هذه المنزلة انما عامة على وجه الامامة الامارة فكل الاجماع ساعا
من في الصحيح ان يكون بعد غاته صلى الله عليه وآله وسلم اماما لا اميرا والرسول ما
ذكرناه من جهة ان الحق الامارة يقتضي اثبات الامامة كما ظن بل ما بيناه من ان
وجوب فرض الطاعة اذا ثبت بطلان يكون امير المختص بالولاية بالاجماع ظاهرا

مرا این که بگویند اما ملاک الامر او مایه می بخرا حاصرا لولايات المختصة اذا انتفت مع
 ثبوت وجوب الطاعة فلا بد من ثبوت الامامة بالجملة اثبات خلافت عاتره جناب امیر المومنین
 علیه السلام بعد جناب سالتما علی علیه السلام و سلم خلافت آنحضرت بر مدینه منوره و مدین
 عدم ثبوت عزل ایشان و نزوم خرق اجماع مرکب صورت بقا این خلافت و انتقامی خلافت عاتره
 دلیل قاطع و بر این ساطع است حضرات ائمه سنت اگر استماع بر زمین و وزند و دما خفا خود و دیگر
 سوزند بگویند آن حضرت نتوانند آراستن و بتاویل و توجیه لغوه ساختن زیرا که بمثل این دلیل اگر
 سندی برای اثبات خلافت ابی بکر بعد ثبوت اختلاف و بر صلوته تمسک شده اند و هرگز
 در اربعین در حج خلافت بکر را گفته الحجة التاسعة انه عليه السلام يتخلف على
 ايام مرض موته و ما علم من ذلك فوجبان بقی بعد موته خلیفته و فی الصلوة
 و اذا ثبت خلافته فی الصلوة ثبت خلافته فی سائر الامور ضرورتا و لا یقال
 بالفرق و صفهانی در شرح طوابع در وجه استدلال بر خلافت ابی بکر گفته الثالث البقی
 صلی الله علیه و سلم استخلف ابی بکر فی الصلوة بالانقل الصحیح و ما عزل البقی
 ابی بکر عن خلافته فی الصلوة فبقی کون ابی بکر خلیفه فی الصلوة بعد وفاته و اذا
 ثبت خلافته ابی بکر رضی الله عنه بعد وفاته فی الصلوة ثبت خلافته فی سائر
 بعد وفاته فی غیر الصلوة لعدم القائل بالفصل در هدایة السعد در وجه
 استدلال ائمه است بر خلافت ابی بکر بطور الرابع ابو بکر رضی الله عنه الفصل العاشرة
 فها و لی بالامامة و يتخلفه البقی صلی الله علیه و سلم فی الصلوة ايام مرضه
 و ما عزل له فیکون خلیفه له فی سائر الافعال لعدم القائل بالفرق محذور فان ذکر
 استدلال صحیح للاختلال موقوف بر ثبوت که اختلاف جناب سالتما علی علیه السلام و سلم
 ابی بکر را در صلوته ثابت شود و ظاهر است که این هرگز این استخلاف را قبول نکنند بلکه
 عدم آن با عترت امیر تیمیه در ساج بناغات این استخلاف را و دخول ابی بکر در پیشانی
 ما بیت که دخول او در پیشانی با فلووات و روایات ثقات ائمه متقیه کما فی فتح الباری و غیره
 محذور است پس این استخلاف که منافی است خود باطل خواهد بود و پس این استدلال حاکم

در بیان مستحقان ارشاد و مذهب آنست که این طوائف
 وقت اختلاف حضرت امیر علیه السلام

۲۹۲
 ص ۲۹۲
 للبحث الرابع من باب
 الثالث في الامامة

۲۹۸
 ص ۲۹۸
 الجملة ان هذا من المذهب
 الثالث عشر

بعدم ثبوت اصل آن بلکه ثبوت عدم آن بدو قول است خلاف استدلال با اختلاف جناب امیر مومنین
علیه السلام که بعنائیت الی این استخلاف حسب تصریحات و افتادات اساطین سفینه ثابت و معتمد
و متعصبین و جاحدین هم انکار آن نمیتوان کرد تا آنکه فواصیل قبول کرده اند گویند که مقتضای
برای احوال و مصالح و نظام است که در این مقام این قصر ضروری نماید و چه ثبوت خلافت بر مقتضای
برای ثبوت امامت مطلقه کافی است لعدم القول بالفصل و ثبوت این استعلام مشایخ رسید
که علامه تفتازانی با آن همه دانسته که خودانی همانا که در مقتضای اطلاق و اغراق در اختراع ساق
نفس قدرت بر رد آن نیافته و نیز ذکر آن اقصای ساخته حرفی بجواب آن نگاشته و شرح مفصل
بجواب حدیث نیز گفته و اما الجواب بان النبی صلی الله علیه و سلم لما خرج الی غزوة فهو
استخلف علیاً رضی الله تعالی عنه علی المدينة و اکثر اهل النفاق فی ذلک فقام
علی رضی الله تعالی عنهما رسول الله انترکنی مع الاخلاف فقال علیه الصلوة و السلام
اما ترضون ان تكون بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی و هذا کدیل
علی خلافته کما بر امر مکتوم رضی الله تعالی عنه فخطفه علی المدينة فی کثیر
غزواته فربما یفزع بان العدة لعموم اللفظ لا خصوص السبیل بایمجه بان استخلاف
علی للمدينة و عدم عزلها مع انه قائل بالفصل و ان الاحتیاج الی الخلیفه بعد
الوفاة اشد و او کدمنه فی حال الغیبة قید علی کونه خلیفه تازین عبارت است
که اختلاف جناب امیر المومنین علیه السلام بر مدینه و عدم عزل آن حضرت از آن در اوقات
بر خلاف آن حضرت میکند چه کسی قائل بالفصل نیست چه کسی قائل است باینکه بعد وفات
جناب سرور انام صلی الله علیه و آله الکرام جناب امیر المومنین علیه السلام خلیفه برین پایه
و خلافت در دیگر امور بر آن حضرت ثابت نباشد و نیز احتیاج بخلیفه بعد وفات
است و او کدست نسبت حال غیبت و علامه تفتازانی بسبب مزید عجز و جبر و تناف
و ماندگی و بدیشانی با آنکه خلافت ساقی و بلاغت بیجا بر این تقریر منین سخن بر زبان نیارده
محل غمخشی بر لب نه و سکوت بعد نقل کلامی نزد شاه صاحب فاضل رشید دلیل تسلیم و
قبول قابلیت آن برای احتیاج استدلال ساکت است که هیچ فیما بعد انشا الله تعالی و از غایب

و تفتازانی در این کتاب
الاستیعاب فی مناقب علی
علیه السلام

وی بجا آورد و ابو عبد الله محاکم در کتاب الاکلیل علی ما نقل شد و ایت عطا بر این مباح
بعد نقل حدیث منزلت ذکر کرده فقال و اعلم الخلفاء فی هذه الاصل و جد و عظم قدر
فساءة فقال استحق لعی و اطعن بر گاه و جوب اطاعت جناب امیر المؤمنین علیه السلام
امامت آنحضرت یتمیم گزید زیرا که نصیح خود شاه صاحب ریضا مقام استدلال آن به قیل
لخلفاء من الاعراب آنهم که واجب اطاعت با امام است ثالثا سابقا نیستی که این خلافت
جناب امیر المؤمنین علیه السلام موجب کمال شرف عظیم و عظمت فخر بوده که جناب سالک صاحب
علیه السلام حدیث لا ینبغی ان اذهب الا وانت خلیفه انحصار آن در ذات جناب
امیر المؤمنین علیه السلام ثابت فرموده و نیز می بیند ان الله ینتقم لا یصلح الا فی اوباک و یضج
فرموده که این خلافت موجب صلاح مدینه منوره مثل صلاح آن بذات قدسی صفات نورانی
علیه السلام آلاف التحیات و التسلیمات است این صلیح مختصر در ذات نبی و وصی است و غیر می در آن
حکایت نیست و همچنین حدیث لا یقلن اقیما و تقدیر بر آن لالت اضواء در پس خلافت بر ام
مکتوم و غیره را مثل این خلافت گردانید و صریح بر جناب سالک صلی الله علیه و آله و سلم
حزیر حدیث خلقی که دلالت بر سلوات ابو جناب امیر المؤمنین علیه السلام با اجر جناب سالک
صلی الله علیه و آله و سلم دارد و بطل این معارضه شفع و مجادل و خلق است و رابعا آنکه بر عدم
خلافت امیر ام کتوم و غیره ایشان بعد وفات جناب سالک صلی الله علیه و آله و سلم طاع
واقع است پس حکومت ایشان در بعضی این مدینه که عدم خلافت نشان کاشف از انوار
ایشان است بمیان آوردن نهایت دشمنی و ثابت کردن و خامسا آنکه امیر ام کتوم اعمی و کما
از صحابه که استخلاف شان بر سبیل معارضه کرده می کنند قابلیت خلافت کبری را شایسته نیست
ایشان بمقابله جناب امیر المؤمنین علیه السلام از نقصانها و خفایا است این تمیید در سنجاق الهی گفته
و ایضا فالا استخلاف فی الحقیقة نوع نیایه که به کل آن را و لیس کل من یصلح
لا استخلاف فی الحقیقة علی بعض الا ... استخلاف بعد موت فان لقی صلی الله
علیه و آله استخلاف حیوانه و غیره و اینهمه من لا یصلح للخلافة بعد موت و کما استخلف
امیر ام کتوم را ... لا یصلح للخلافة بعد موت و کذا بشیر

قال رسول الله
صلی الله علیه و آله
خلفاء من الاعراب

۱۳۳
۳۶۳
ص ۳۶۳
المرسلات
السفحة الى السفة المذكورة
في المتن الثالث
فصل
المرسلات في اصول الملك

بن عبدالمعز و غیره آنچه به گاه این اسم مکتوم و امثال او قابلیت خلافت کبریٰ دارند پس
ثابت محقق شد که حکومت شان در مدینه در بعض احوال مستلزم خلافت ایشان نیست بجز آنکه
امیر المؤمنین علیه السلام که قابلیت خلافت کبریٰ را بجانب بالا جماع حاصل بود پس معارضه
استخلاف آنحضرت با حکومت کسی که با اعتبار اهل خلافت هم خلافت ندارند از طرف اختلاف
و بدائع عشر است فخر رازی جواب استدلال استخلاف جناب امیر المؤمنین علیه السلام را
عاجز و حیران گردیده که بعد تجویز ادعا تقدیر این اختلاف به دست خدایتعالی
استخلاف استخلافی بکردار سر کرده و بر تقدیر انکار اهل حق استخلافی بکردار انکار استخلاف
جناب امیر المؤمنین علیه السلام آغاز نهاده چنانچه در بعض کتب الشیعه الرابعة هشتم
آن علیه السلام استخلافه فی غزاة تبوک فقول ما لا یجوز ان یقال له الاستخلاف
کل مقدار اربعة ذلک السفر فلا جرم آنچه خلاف استخلاف بانقضاء تالیف المدة
و ایضا فانه معارضه استخلاف النبی علیه السلام با بکر حال مرضه فی انکولو
انکر فاهلک محقق نماند که ادعا تقدیر اختلاف جناب امیر المؤمنین علیه السلام به دست
و انقضای این اختلاف بانقضای این مدت که بعضی در میان صرف نیست این تقدیر هیچ
روایتی از روایات وار و گفته در روایات ناقصه استخلاف آنجناب مطلق است کما سبق
فاکعماء التقدير عاين قطعاً کل ناقص صيد فانه محض الكذب والتزوير
ولا اثر له في شئ من الروايات السالفة الماثورة من البشير النذير صلوات الله
وسلامه عليه وآله احوال التطهير خارج البصر هل ترى من ظهور شرار جمع البصر
كوتين ينقلب اليك البصر فاسأوه و هو حسيو سحان الله استخلاف جناب امیر المؤمنین
علیه السلام محض کذب و میان مقدر به دست سازند و خلافت بکر را در صاوة بلاد
باستمرار و دوام نوازند و آنچه فخر رازی ادعا معارضه استخلاف جناب امیر المؤمنین
علیه السلام با استخلاف ابی بکر نموده پس مکابره عجیبه معانده غریب و هیچ عاقل
بمثل این مجازفت تفوه نخواهد کرد که استخلاف جناب امیر المؤمنین علیه السلام بلکه باتفاق طریق جماع
جانبین ثابت است بحدیث و محققان سید که نواصب هم انکار آن نتوانند کرد و کما

ص ۱۹۳
تفاوت رازی تقدیر اختلاف
آن علیه السلام استخلافه فی غزاة تبوک
فقول ما لا یجوز ان یقال له الاستخلاف
کل مقدار اربعة ذلک السفر فلا جرم
آنچه خلاف استخلاف بانقضاء تالیف
المدة و ایضا فانه معارضه استخلاف
النبی علیه السلام با بکر حال مرضه
فی انکولو انکر فاهلک محقق نماند
که ادعا تقدیر اختلاف جناب امیر
المؤمنین علیه السلام به دست و
انقضای این اختلاف بانقضای این
مدت که بعضی در میان صرف نیست
این تقدیر هیچ روایتی از روایات
وار و گفته در روایات ناقصه
استخلاف آنجناب مطلق است کما
سبق فاکعماء التقدير عاين قطعاً
کل ناقص صيد فانه محض الكذب
والتزوير ولا اثر له في شئ من
الروايات السالفة الماثورة من
البشير النذير صلوات الله وسلامه
عليه وآله احوال التطهير خارج
البصر هل ترى من ظهور شرار جمع
البصر كوتين ينقلب اليك البصر
فاسأوه و هو حسيو سحان الله
استخلاف جناب امیر المؤمنین
علیه السلام محض کذب و میان
مقدر به دست سازند و خلافت
بکر را در صاوة بلاد با استمرار
و دوام نوازند و آنچه فخر رازی
ادعا معارضه استخلاف جناب امیر
المؤمنین علیه السلام با استخلاف
ابی بکر نموده پس مکابره عجیبه
معانده غریب و هیچ عاقل بمثل
این مجازفت تفوه نخواهد کرد که
استخلاف جناب امیر المؤمنین علیه
السلام بلکه باتفاق طریق جماع
جانبین ثابت است بحدیث و محققان
سید که نواصب هم انکار آن نتوانند
کرد و کما

مقصود بر این عیال سازند با استخلاف ابی بکر که سقیه باثبات آن متفرذاند معارض گردانند و این عیال
 همانند که بود و نصایب ایشانات نبوت جناب خاتم النبیین صلی الله علیه و آله جمعین کمال اسلام
 ایشان تنقیر بر اثبات آنند محضه نصیبات خود در باب تثلیث قبول آن که متفرذبان مستند
 معارض سازند یا اتباع سیاره کذاب دیگر ملحدین اقتضای امور مجمع علیها اگر سالک امر بر
 اجماع دارند متفرذات خود معارض نمایند و گویند که شیوه نبوت انبیاء سابقین مثلا
 معارض است نبوت سبله معاذ امتیاز فلک و آسمان شکر قرائت فخر رازی حضرت متو
 خود را مبتلا ساخته که با انکار استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام بر تقدیر انکار الحق
 استخلاف ابی بکر آغاز نماید و در سابقیت در کمال تعصب عناد و بکاربرد دلداد و ده
 نواصب و خوارج را هم جمیع شریک ساز ساخته چه انکار الحق استخلاف ابی بکر را ظاهر و لا کلام
 ایشان حالانکه نواصب و صفای انکار استخلاف جناب امیر المومنین علیه السلام را انکار
 کرده اند که مقصود بر انزال و عیال ساخته چنانچه از نقل شایع صاحب الفصح می گردد و فخر را
 استخلاص جناب امیر المومنین علیه السلام بر تقدیر انکار الحق استخلاف ابی بکر را بکار می کند
 و محضه آنکه فاضل نظام الدین سیار بر جمع سبب مزید انکار رحلت بکرات و صفات
 و خلافت او بسبب صحبت او با جناب سالتاب صلی الله علیه و آله و سلم در سفر تقریر تفصیلا
 دفات حضرت بشیر ندیر خواسته چنانچه در تفسیر غرائب القرآن تفسیر آیه الا نصروه و قد
 نصروه الله اذ اخرجهم الذین کفروا ثانی اشهد اذها فی الغار گفته استدل
 الستة بکایة علی افضلیة ابی بکر و غایة القیاده و غایة صحبة و موافقة بانه
 و ظاهره و الا لم یعقد علیه الرسول صلی الله علیه و سلم فی مثل تلافی حالانکه
 کان ثانی رسول الله صلی الله علیه و سلم فی الغار و فی العلم بقوله صلی الله
 علیه و سلم ما خبت فی صدق ثقیلا و صبه فی صدق ابی بکر و فی الدعوة
 الی الله لانه صلی الله علیه و سلم عرض الايمان او لا علی ابی بکر فامض عن
 ابی بکر الا یمان علی طلبة و الزید و عثمان بن عفان و جماعة اخری من اجرة اقصا
 و کان لا یفارق رسول الله صلی الله علیه و سلم فی غزوات و فی اداء الحاکمات

۲۴۵
 صد ۵۵۹
 جزء عاشق سوره
 توبه رکوع ۱۳

وفي المجالس والمحافل قد تلامه في رضى مقامه الامامة و لما توفى دفن بحسب
 رسول الله صلى الله عليه وسلم وكان ثاني اثنين من اقل العره الى اخره و لو
 قد بدا انه توفى رسول الله صلى الله عليه وسلم في ذلك السفر لزم ان لا يقوم
 بامره ولا يكون صيته الا ابو بكر وان لا يبلغ ما حدث في ذلك الطريق من الوسم
 والتفريق الا ابو بكر اذ من عبارته و تحست كه نظام و درين كلام فاسد النظام اثبات
 خلافت ابى بكر و صايت ابو بر تقدير وفات جناب سرور كائنات صلى الله عليه وسلم
 و درين سفر خواسته و گفتا پنجه صفتش اينست اگر تقدير كنيم كه جناب سالناب صلى الله عليه وسلم
 و سلم وفات مى يابد درين سفر لزم مى آيد كه قيام بامر آنحضرت كند و وصى آنجناب نباشد مگر
 ابو بكر آنحضرت ظاهرست كه حين تقرير تقدير و اختلاف جناب امير المؤمنين عليه السلام هم بابت
 حقا محرف چه اگر تقدير نيسا بورى در غوه تبوك الجمع مى شد ظاهرست كه خليفه بر دين و جفا
 امير المؤمنين عليه السلام كسى بگيرنى بود با آنكه در تقدير نيسا بوردى تقدير اين مقام قوت
 نيز اگر اختصاص قيام مقام سرور نام و وصايت آنحضرت در ابى بكر و لعل نذرند چه خود آنحضرت
 كسى نكرم بغيره نيكست كه هرگاه فاك مستطوع واقع شود مستحب قائم مقام و وصى مستحب باشه
 خصوصاً هرگاه در سفر مستحب صاحبين بگيريم با و بر ظاهرست كه درين سفر با جناب سالناب
 عامرين فرود عهد اشدين الامام بقطعه صاحب آنحضرت بود و پس اين صحبت سفرى با استخلاف
 جناب امير المؤمنين عليه السلام كه مطلق نقص خلافت آنحضرت واقع شده و ايجاب اتمام خلافت
 برانواع ضرورى و فاسق نيكست پس در نجا اگر تقدير نيسا بوردى واقع مى شد با بجز هم كرم خلافت
 بگيرى بگيريد و هذا بين كاستفاد فيه و فله الحمد على ذلك و لعل است و نعم
 آنكه حكيم داود بن عمر الانطاكى در شرح منظومه ابن سينا كه اولش اينست ضبطت اليك من
 المحل الكادح و دقاء ذات تعوز و تمنع على ما نقل عنه كنه كنه سفاك و التقا و ك
 قاصد كصود ليل على القصص كان قصه قلب فصاد كشف كرب الا انه لا ينى بوج
 الا على خلافت الخلافة اثباتا و الدعوة نحو او قال لعل ان كواكل الخبر و ثبات
 الماء فقال هو اليوم و فقال و الذى نفس على بيده فخير فكان ما كان و كذلك

فصل
 في بيان ما كان عليه
 حال الامام عليه السلام
 في سفره الى مكة
 و ما كان عليه من
 حاله في استقباله
 و ما كان عليه من
 حاله في استقباله

خروج علیه السلام این مبحث فی السجده نظر الی السماء قلذ ذاباخصص به وطاعة واجابة فاكثر
 من ذاك ثم خفي عن رجع الاوتار قال هو صوامع يتلو من النواحي كفسر زدا وبقیة
 من جمیع المسئلة والجواب احاط بكل شیء علما فهو والله الكتاب تبعها اذن من اذیة
 فامن معه وصلى كالتالى ثم اقبلت الاخلافة من ثلث فكان هو الرابع اخرج الخطيب
 بن عسدين حميد في التوريات يا علي من لم يقل انك رابع الخلفاء فعليه لعنة الله
 لعن الله قال كدماني جاعلك في كاد من خليفة وقال يا داود انا جعلناك خليفة
 وقال متوكلا فيه هارون بن خلفه في قومي ثم قال الحارون هو له كن علي ما انا عليه
 فبعض فقال علي الصبيان والنساء فقال اما ترضان تكون منه بمنزلة هارون من
 موسى الحدیث ثلثین جبارت بكمال صراحت ظاهر است که حدیث من ثلث دلالت قطعی بر خلافت
 جناب امیر المؤمنین علیه السلام دارد که بسبب لالت آن بر خلافت آنحضرت رابع الخلفاء است
 و مراد از بودن آنحضرت رابع الخلفاء آنست که خلافت در قرآن مجید برای حضرت آدم و حضرت
 داود و حضرت هارون علیه السلام ثابت شده و چون در حدیث من ثلث حضرت هارون
 علیه السلام برای حضرت امیر المؤمنین علیه السلام ثابت شد آنحضرت رابع الخلفاء با و نیز از
 قول داود فلا خلاف فی الخلافة اثباتا و النبوة محوذاً حضرت که حدیث من ثلث دلالت
 دلالت بر خلافت دارد و الله الحدیث علی ذلک و نیز از قول داود و احاط بكل شیء علما
 فهو والله الكتاب آنحضرت که جناب امیر المؤمنین علیه السلام محیط جمیع علوم بود و این
 همه برای اثبات فضیلت آنحضرت و عدم جواز تقدم اغیار بر آنحضرت کافی و واقعی است
 و نیز حکیم داود در شرحین بنی ذکر قول حضرت مکر برای حضرت هارون اعز الخلفاء فی
 قومی واضح گفته و لهذا قال بعضی المذنبین علیه السلام علی آله سیدنا علی اما ترضان
 ان تكون من منزلة هارون من موسى فالمتساورة المشقة للتفید علی مقامات
 النبوة خلیفة عن الوحي المملکی لا للتفید فنیق آمن من الخطأ یعرض علی الامام
 و وصی له و عصمته الا الحواص نسا و علی الرضی باعمال الانبیاء و هل هذا هو

مجلس

[illegible]

اسمه ليختبر بذلك قوة حدسه فاصبحت يدخل الجلبابين قال هذه يد دعني
 نجس لا يضرني منها ارج النبوّة ولا يستلشق عرف الفتوة ثم اهرج موضع على التراب
 واحدا بعد واحد حتى وصل الى الشريف فقبل يده وتقبل الجلباب جدا وعجب من ذلك
 ما اخبرني به من اتق به بالقاهرة المعزية قال كان له حجرة بالمدرسة فالتفت اليه
 اتفدها لاجتماعه بالتاسع مداواة اصحاب الياس في رحه عليه بضر الايام رجل
 من الاجناد بجهر بالسلام فذيع سلامه من عوامه قال اذهب فلا شئ لي الله
 لك علة ولا تتركك غلة تشرب الخمر وتفضل في ذلك الا فوجت احدك هذا اليوم
 وثاني الضمير تروى منه البواء ثم استتابه وشفاه مرجائه بعد ما اشفاه
 كنه علة الا من تحرك شفاه وعجائبه في هذا الباب فتجده غرائب لا تستقص
 وعلاسه درويش محمد بن احمد الطالوي كشيها بالدين خواجه محمد بن شايه ودرر رحمة الاله
 ابو المعالي حميد بن محمد الطالوي وحول له الحزن وخرق والالطف قريب وماجد
 اماله في قصص الحق دهرين ودينق فغضب المروءة فقام حصون الملمات عنوة سليلا

المعالي والكفر رقيق حاشي الطباع والشعر فكمز علاه صريح للمقال ومجال
لمفهرات الامان والامان اذا عجبك خصاله فكنه تكن مثل ما يحبك
فليس على الجهد من جلب اذا جلت نثار الحجب حجاب عورة وابو عبادته
له في الجهد يتعدى ولا طاع من مودة العذب بشر في نور حياه في
ظلمة الخطوب حادي وصيت كرمه لو كاشه الامال حادي وبهر فكره المنة
سريع ونج طبعه ايم والنج من وشي الربيع اذا حلت احياء الغصون بعقود
حد الغمام واليس هامات الري من الشبت مخضر العائرف كانه بصر البيان اعد
عيون الغيا الحسنان فخير قيل عليه المتعاصرة قصودة وتثني عليايات
الفضل سورة همدسورة واذا كاتبيا لفاظه الرقيقة وذال السحر لو كان
قته ورققه فكم سرح طرف طرفه في دياض المنشور فجن من حداثقه
بيد الفكر غصن الزهور ففاح شربلا غته في ليل جيرة ولا يدع للمنشور

اذا عبق في غير الظلماء عبرة فشره تحليت لسان بقود انشأ في الدنيا وانقار
 على من فلك المسامحة كوكبا الدنية ورايت سبع سطور حافي يد الجهد وخيلان
 نظير اثنى من وجه الطرس صفحة الخلد فبكت حجاب من جد لونه السواد ومن
 رياض كافر تثبت مسك المداد فكان اسطورة غصون حديد ومن القوافي ومن
 حمار وهو فرع من شجرة آل طالو الذين فاوا في تيب العلا وطالوا ان اجار بوا ملاه
 السيلاد مصارعها وابو سالمو عمر والديار مساجد طلعوا في ربي الحيا دغصوا
 موقر بالسلاح فبقت فروجها من بطن الصفايح سم الرياح صيروا الكفر للكارم
 معدناه وابو ابيهم لوفود السعادة موطنه فكم من يا كعب عجل استوقفه فوقفه فاهد
 الى من اثاره فحفا بكل طرفه تحف حتى وح على بالروم فقر به نظري ولم تسمع
 اذ في باحس مما قد رأى بصري فطام غراب البين من كرا العنا وتوت على قادم
 يمنه ثار الشاء وانامة غريب الوجه واليد اللسان وليست الفرقة فقد اهل
 بل فقد الاحبة والخلان فدار بين وبينه كوس محاورات تسكر الاذهان و
 يعقبه حياها فكر كل لبيب فواه الاذان ويوسم بها عقل الدهر وتغنى حياه
 منها عيون الزهر الحى ومخير فضل الله المحبى ومخلصه الاثر به واز فضائل جليله
 ومن اقرب جميله او ياد كروه حيث قال درويش محمد بن احمد وقيل عبد ابو المكارم الطاهر
 الاذ تقى الدمشقي الخلف احد افراد الدهر ومحاسن العصر وكان ملهم في كل فن من
 الفنون مفرد الذكاء في جميع العبارات منشأ بلية فاحسن التصرف في النظر والنثر و
 كتاب سائنات دمي القصر جمع فيها اشعاره وترسلاته وهو كتاب حسن الوضع
 متداول في ايدي الناس والده روى المحدث قدم الى دمشق في صحبة السلطان
 سليم وكان خادما لبعض تبايعه فتروج اورد درویش محمد بن محمد بن غفران بن الامير
 علي بن طالو وقطن منها الحياة التعديل مرج دمشق فرائه انكسر عليه بعض مال
 مرغمان مائة اقطاع كانت عليه فسار عن دمشق فلما ولده درویش
 محمد فريدا واعطى من اقطاع والده حصته بيرة وفرغ عنها الاخر ووزر صنعة

التبرع والبر بطل مكنته فاحق جذبته السحاب احمد بن البند الغري المية كان توهم
 فيه قابلية العلم وحسب اليه اليه ولما ذاق حلاوة العلم اشار اليه بدها ^{لجده}
 ولكن نسي العلم او ثم صعب العلامة ايا الفهم في الملك فقرأ عليه الادب والرياض
 المنطق والحكمة والتصوف وغيرها ولزمه مدة مديدة واخذ عن جماعة
 من فضلاء الحمد الوارد في دمشق منهم المولى محمد بن حسن المغاني لما انزلته في مدة
 جده لامة امير على المذكور وقرأ عليه حاشية المطالع ملازاده في الحكمة
 وغير ذلك واخذ التصوف عن ملا عياش الدين الشهير بغير محمد وملا الاكاشي التبر
 قرا عليه دمشق مقدما في الفصوص للشيخ داود القيصري وشرح الرابعا للهو في
 عبد الرحمن الجامي واخذ عن الشيخ سراج الدين التبري في نزول مكة للشرفة وخصه بركة
 لما قدم من مكة الى دمشق في سنة ثمانين وتسعين وثمانمائة واخذ بحرقه الفصول
 على الشيخ محمد الناصر في نزول المدينة المنورة واما ما وصفتنا من قرا الفقه بقفاة
 شيخه ابي الفتح عليه مذهب الامام ابي طهفة رضي الله تعالى عنه على الشيخ فخر الدين
 الحسيني خطيب دمشق ومفتيها والشيخ والبيان على العباد الخفي وحضر مجالس تفسير
 على البند الغري في تفسيره بالتقوية والجامع الامم مع ملازمة ولده الشها
 ثرواني رئيس المدرسة الخاتونية داخل دمشق ثم انقل عن خدمة قاضي القضاة
 للمولى محمد بن بستان حين كان قاضيا بدمشق فلان خدمته ناعية وله فيه
 مدائح كثيرة ثم ارتحل معك الى الروم وناب عنه ما حين في قضاءها ولما ولى قضاء
 العسكري انا طولي معك الى الشام فتا ما اخرج الى الروم وولى بها عدة مدارس ثم
 عاد الى دمشق في سنة سبع وتسعين وثمانمائة وصحب بها جماعة من اهل القضاة
 وكان يجرى بيده فيهم مطارحات وترسلات الخمر كتابا في القصر على ما نقل عنه بعد
 الطال في وصفه فيكم واودى كفته وقد سالت عن مسقط داسه ومشتعل بتراسة فاخبر
 انه ولد بانطاكية بهذا العارض ام يكن له بعد الولادة بعارض قال ثواني بلغت
 من السن عدد سيرة النجوم وانا لا اقل على ان انفضى الا قوم لعارض في تم تكلم

في الاعتناء ومنع قواني من حركة الاعتناء وكان الذكر رئيسية سيدي حبيب التجار له
كبر وخير وطيب فاجاز فاختار من راسه حبيب باطال الوارد من بني فيه حجاب
والجواردين في رتبها في كل صباح من الطعام ما يجعل اليها بعض الخدام وكانت تحمل
كل يوم الى صحن الرباط فاقيم فيه سحابة يومى يعادى الى منزل الذي عندك
وكنت اذ ذاك قد حفظت القرآن ولقيت مقدمت ثقيف اللسان انا لا اقدر
تلك الحال من مناجاة قديم العالم في ترى مبدع الكل فيما اليه نزل عاقبة امرى
فبينما انكذلك اذا رجل جاء من اقصى ابدى فيسبح كانه يفسد ضالة او اضل
فنزل من الرباط بساحته ونفخ فيه اثواب سياحته فاذا هو من افاضل العظمى وقد
منيف في محمد شريف بعد ان القى فيه عصا النسيار وكان لا يالف من ذلك القهر
التيار استاذنه بعض الجواردين في القراءة عليه وابتدأ في بعض العلوم والاهلية
فكنت اسأله اليه فلما رأى ما رأى منى استغبر من منالاه عني فاجبته ولم يله
عبد الله مع سائل ولا محبباً فعند ذلك اصطنع لي دهناً مسك به في حر الشمس
واللهي بلفافة من فرقى الى قد في حق كدت اعتد الحشر وتكر منه خلاهم را
من غير فاصل فشت الحرارة الغريبة في كاحيتا في المفاصل فيعد ما شتد وثاق
وضد في من عضك وساقى فقصت بقدره الواحد الاحد بنفسى لا معونة
احد ودخلت المنزل على والدى فلم يقلك سروراً وانقلب الى اهل مفرحاً من فرح
فضممت الى صدره وسألت عن حاله فحكته بحقيقة ما جرى لي فشي من فطال اليه
ودخل حجرته وشكر سعيه لجزل عطية فقيل منه شكره واستغفاره وقا
افاضلت ذلك لما رأيت فيه من الهيبة الاستعدادية لقبول ما يلقى اليه
من العلوم الحقيقية فاستدات عليه بقراءة المنطق فتابعت به بالرياضى فلما شرت
شرعت في الطبيعى فلما اكملته اشرأبت نفسي لتعلم اللغة الفارسية فقال يا بنى
انها سحابة لكل حد ولكنك ازيدك اللغة اليونانية فانك لا تعلم الا على وجه الاخر
من يعرفها على غيرى فاخذتها عنه وانا بعد ذلك الان فيما كهو اذ ذاك فهاج

ان ساد كالبد يطوى المستذل لم يبارك وانقطعت عنه بعد ذلك سياحة اخيه
ثم حوت الاقدار ما جرت خلت الديار من اهلها وافضت بغيرها على كنفها
والدي وعتقال ما عرذته من طريق تالدي فكان ذلك داعية المهاجرة لزيد
مصر والقاهرة فخرجت عن الوطن رفقة كرام وقر بعض المدن من اجل الشار
حتى فالت في بعض ثغورها المحمية د عتق همة علية او علية ان اصعد
جبل حامله قصده ته منسوب على المدح كنت حامله اخذت عن مشايخي
ما اخذت من محبت مع فضلائها فماتت ثم سافقتني العناية الالهية الى
دخلة حمى مشق المحمية فاجتمعت ببعض علماءها من مشايخ الاسلام كالي
الشيخ محمد بن محمد بن عبد السلام وكشمس علومها الهند والغري العام في العلوم
والشيخ علاء الدين القادري في قان كان فيه دعاية يؤنس بها جليله
يعرف الوحشة انيسه الى حسن محبا كالرياض كنها الا مطا فماتت ثغور قاحها
عن باسم الكوار وكه جاز وطب حيدر عرف في وجهه نضرة النعيم واما وقوة من
المعاد وخشيته من باب العبادة فظهر لغيره من اهل هذا الطريق واحسان اولئك
الفرق وكثيرا ما تاملت هذين البين هما العبد الله ظاهر من الحسين الام تطلعت
في كل ساعة فلم لا تكلم ان طبيعة والجراد رويدك ان لا تعرفه كفاية وتقري
خاست اليد فالتظري الدهاء وكان اذا سئل عن شئ من الفنون الحسنة والطبعية
والرياضية امد على السائل في ذلك ما يبلغ الكرامة والكراسية كما هو مشهور
مثل ذلك عن الشيخ الرئيس ابو علي والحسين فخرج لك ما شاهدته وهو بحجة
الظاهرة وقد ساله رجل عن حقيقة النفس الانسانية فاجاب على السائل سالة
عظيمة في ذلك وعرضها عليه من التاليف والرسائل الاشعار المبررة بروض
الخاتل ما هو بايدى الناس مألوف وعند اربابه من الفضلاء معروف فمن ذلك
الكتاب الذي صنفه وسماه بتذكرة اولى الاكابر والجامع للبحر العجيب جمع فيه
الطب والحكمة وهي بايدى الناس شحيحة ثم اختصرها لقصور الهمم في عمل اوله

ازین حدیث ظاهر که جناب سالتاج صلی الله علیه و سلم اولاد در غیبت حضرت امیر المومنین
علیه السلام بمخاطبه انس بن مالک بیان فرمود که آنحضرت سید المسلمین و امیر المومنین و امیر
و اولی الناس بالنسب است و بعد از آن بمخاطبه خود حضرت امیر المومنین علیه السلام هرگاه
حدیث نبوی شریف شد حدیث منزلت ارشاد کرد پس معلوم شد که حدیث منزلت بمقام
و مقام سایر فضائل حدیده مناقب علیه السلام است که هر یک بیک اثبات خلافت و امامت
و فضیلت از محبت آنحضرت کافی است چه اگر حدیث منزلت را برینسانا که مفید فضیلت و آیات
آنحضرت نباشد حل کنند بعد بیان این همه فضائل حالیه مناقب سلمیه بیان حدیث منزلت
مخاطبات آنحضرت لایستاق بعد تصدیق بکماله اما ترضی که دلالت بر غایت جلالتا بعد آن دارد
موجب انحراف تمام از مقتضا مقام که مستحق توجیه و تفسیر الی الا فنام است خواهد بود و در
بیان آنکه باو شاه کلید حق و نیکو خیر خود و رحمت و بیست و بیان کند که آنوزیر بر سرار جمیع رعایا
و امیر جمیع خواص است بلکه بهتر از همه خلفا و اوصیا سلاطین سابقین و اولای ناسرین
باو شایان سابقین است هرگاه آنوزیر حاضر شود و مخاطبات کلامی بگوید که مدلول آن
ثبوت منزلتی باشد که در منزلت خلفا و اوصیا سلاطین سابقین است بلکه آحاد رعایا
این سلطان دین شریک بلکه آحاد ایشان با بهتر و شرف ایشان حاصل شده و ظاهر است
که صد و در چنین کلام بعد از این همه فضائل مناقب سلمیه احدی از عقلا تجویز نخواهد کرد
و نیز چنانچه جناب سالتاج صلی الله علیه و سلم اوصاف عظیمه جناب امیر المومنین علیه السلام
که مثبت فضیلت خلافت آنحضرت قبل حدیث منزلت بیان فرمود همچنان اوصاف حدیده
که مثبت فضیلت آنحضرت است بعد حدیث منزلت بیان فرموده یعنی ارشاد فرمود که تو
برادر من و نیکو منی و بهتر منی کسیکه میگذازم بعد خود فضیلتی که دین مرا و وفا میکنی
و صد مرا و بیان میکنی برای ایشان آنچه اختلاف کند در آن بعد من و تعلیم میکنی ایشان را
از تعالی قرآن آنچه ندانند و محله میکنی ایشان را و اول چنانچه مجاهده کرده ام ایشان را از شر
پس با این همه اوصاف عظیمه سابقه و محامد فخر لاحقه حمل حدیث منزلت برینسانا که مثبت خلافت
و فضیلت آنحضرت نباشد و جوی از جواز ندارد و لیل سی و یکم آنکه چنانچه جناب سالتاج

صلوات الله عليه وآله وسلم حديث منزلت راجحة عليه جناب امير المؤمنين عليه السلام بعد بيان سياست المؤمنين
 مؤمنين و خيريت از و نصيب و لو لويت انحضرت بنين في مورد و هي ان في مقام كبر جدار شاد و
 منزلت انحضرت بر آيين و سياست سليم و ديگر فضائل شبيه فضيلت انحضرت بيان كبر و جلال
 علامه ابو نعيم احمد بن محمد بن عبيد الله صنفها كماله و جليله و محتاج بيان حيث و نبذ
 و در مجلد حديث بل افشار الله تعالى كجوشتم في خورد و قد سمعت سابقا بعضا على نقل عنه و در كتاب
 ذكر مناقبه المطهر بن ابييت محمد بن سيد الاولين و الاخرين گفته حد ثنا ابو الفرج احمد بن محمد بن جعفر
 النسائي قال حدثنا محمد بن جرير قال حدثنا عبد الله بن زاهر الرازي قال حدثني ابي
 بن يحيى الاحمري المقرئ قال حدثنا الاعمش عن عبيدة عن ابن عباس قال قال رسول الله
 عليه و سلم هذا علي بن ابي طالب كحل من كل داء و هو مني و هو مني و هو مني و هو مني
 من و الا انه لا يبي بعد و قال يا ام سلمة اشهدني اسمع هذا علي امير المؤمنين سيد
 المسلمين عبيدة عليه و بابي الذي اوتي منه الوحي على الاموات من اهل بيتي فانا
 وخذني في الآخرة و مع في السامر الا على و طاعة و فتن من اهل البيت المعروف في خطبة خيرة
 كماله و مناقب فاخرة مدائح و محاسن باهروا و از اخلاص اهل البيت و عطاء الدين كاتب
 و ابو الويد خوارزمي علامه فريحي عبد القادر حنفي و تقي الدين فاضل و سيد شهاب الدين احمد
 و جلال الدين سيوطي و محمود بن سليمان كوفي و غيره شيوخ و را بعد خواهي شنيد و خواهي و يا كبر و
 اكابر افاضل و امثال اكابر و احاطم فقهاء و فضلا و اجملة علماء و نبياست كه معرفت ثلثه بفتح جاد
 و ارد و بعد الله و صدر الائمة و الخطيب الشافعي و في غرب ثلثه و و امام همام عالم الفقه و جليل
 زكي و حافظ خطيب و فاضل نجيب و در كتاب مناقب جناب امير المؤمنين عليه السلام گفته انما في الوفاء
 هذا اخبرنا الحسن بن احمد المقرئ حدثنا احمد بن عبد الله حافظ حد ثنا ابو الفرج احمد
 بن جعفر النسائي حدثنا محمد بن جرير حدثنا عبد الله بن زاهر بن يحيى الرازي حدثنا
 زاهر بن يحيى المقرئ حدثنا الاعمش عن عبيدة عن ابن عباس قال قال رسول الله
 عليه و سلم هذا علي بن ابي طالب كحل من كل داء و هو مني و هو مني و هو مني و هو مني
 من و غير الله لا يبي بعد و قال يا ام سلمة اشهدني اسمع هذا علي امير المؤمنين

ولكن اتيناك لتعلم على وفعاله فقال وفعاله علم العالم صعب لا يحصى ولا تعد فقلوا
 الآن نقل عن ابن عباس انه قال في خطاب الشام فاجلس حتى اخبرك الذي سمعته من
 رسول الله صلى الله عليه وسلم عاينته مع رسول الله صلى الله عليه وسلم في رجب من
 بقت حش فاولم كانت ولهمته الجحش وكان عشرين عشرة من المؤمنين فكانوا اذا
 اصابوا من طعام نبي الله صلى الله عليه وسلم استانسوا الى حديثه واشتهوا
 النظر في وجهه كان رسول الله صلى الله عليه وسلم في ان يحفظوا عنه فخلوا اليه
 المنزل لانه كان قريب عهد بعرض يندب بنت حش وكان يكره ان ياتي المؤمنين فانزل
 سبحانه يا ايها الذين امنوا لا تملأوا بيوتكم مما اتواكم من الخبأ ان يؤذن لكم الى طعام غير
 ناظرين اليه ولكن اذا دعيتهم فادخلوا فاذا اطعمتم فانكشروا ولا مستانسين ^{عليه}
 ان في لكم كان يؤذي للنبي فسقيكم من الله لا يستقي من الحق فلما نزلت هذه الآية
 كان الناس اذا اصابوا من طعام نبيهم لم يلبثوا ان يخرجوا ففكر رسول الله صلى
 عليه وسلم سبعة ايام وليا اليها ثم قال الى بيت امرسلة بنت امية وكانت
 ليتمها وصنها ويومها من رسول الله صلى الله عليه وسلم فلما اتمها انما انتم على
 الى الباب فقام فاضرق رسول الله صلى الله عليه وسلم دقة وانكرته
 فقال يا ام سلمة قومي افقي الباب قالت يا رسول الله من هذا الذي بلغ من خطره ان ينظر
 الى محاسني فقال لها نبي الله كهيئة الغضب من بطع الرسول فقد اطاع الله
 قومي افقي الباب فان بالباب جلا ليس بالخرق ولا بالزرق ولا بالعجل يحب الله
 ورسوله يحب الله ورسوله يا ام سلمة انه اخذ بعقداتي لئلا يظن بفلان ابنا
 ولا داخل الدار حتى يغيب عنه الطوطه فقامت امرسلة وهي تندی من الباب غير
 انها قد حفظت النعت والمدح فشت نحو الباب وهي تقول شيخ لرجل يحب الله
 ورسوله ومحبة الله ورسوله ففتحت واصفاك عن تضادتي الباب فلم يزل قائما
 حتى خفي عليه الطوطه فدخلت امرسلة فذرها وفتح على الباب فدخل فسلم على
 النبي صلى الله عليه وسلم فقال يا ام سلمة هل تعرفينه قالت نعم وهذا هذا

قال صدق يا ام سلمة هذا علي بن ابي طالب كحلجى دمه من هذا من عزله هذا
من مولا انما كاتى بعد يا ام سلمة اسع واخبر هذا على امير المؤمنين سيد
وعبد على باى لى ورسنه الوصى على الاموات من اهل بيتى والخليفة على
الاخياء من امتى فى الدنيا وقربى فى الآخرة ومع فى التنازل على فاشهد على
سلمة انه يقاقل الناكثين والقاسطين للدارقين فقال السلام فرجت عنى يا عباس
اشهد ان عليا مولاى مولى كل مسلم اتفق كلامه اربعين حديثا هبست كجانب سالتما
صلواته عليه وآله وسلم بعد ارشاد حديث منزلت در حق جناب امير المؤمنين عليه السلام فقال
ام سلمة فرموده كه اى ام سلمه گواه باش و بشنو كه اين على امير المؤمنين سيد مسلمين و عبده علم من
سنت كه كنده ميشوم از ان نيز فرموده كه على عليه السلام با آنحضرت در مقام اعلى است ظاهرست
كه برگاه جناب على بن ابي طالب امير المؤمنين بر نفس جناب خاتم النبیین صلی الله علیه و آله و سلم
باشد اللهم لا فصل و خليفه مطلق خواهد بود و همچنین وصف سيده سلیمه دليل قاطع بر سادت و انا
و فضيلت آنحضرت از جمیع مسلمين است نيز بدون آنحضرت حبيب علم جناب سالتما صلی الله علیه و آله
و سلم و با آنحضرت دليل علميت فضيلت قلما و حتما و بدون آنحضرت با جناب سالتما
اعلى نيز دليل قاطع بر فضيلت و اكثریت ثوابت و حسب ايت فقيه حميد خلافت آنحضرت بر اعيان
اينست خود نيز بيان فرموده پس با وصف اين همه قصص و محات و دلالت حديث منزلت خلا و انا و اما
و فضيلت جناب امير المؤمنين عليه السلام على باب نخواهد كرد و نيز حديث ام سلمه را حسن بن بر
و شيرازى باختصار نقل كرده و همابر ايسم بن عبد الله بن محمد و كتاب لا كفارة گفته و عنه عن ابن عباس
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا مسلم الا على محمد من كحلجى دمه من دمى
هو من عزله هارون بن موسى و كذب منى علماته محبوف و يفضله اخراجه بالحسين بن
بد ريفار و الا الخلفاء و الشيرازى فى الا لقاب اربعين عبارت ظاهرست كه جناب سالتما
صلواته عليه وآله وسلم حديث منزلت را خطاب با ام سلمه بعد ارشاد ان عليا كحلجى دمه من دمى
فرموده و ظاهرست كه اين را شاد و اسد و قاطع اساس علم و دلالت بر نهايت اقرريت
و از محبت و فضيلت جناب امير المؤمنين عليه السلام دارد و فكذا يدل عليه حديث المنزلة

و ابو محمد احمد بن محمد بن علی العاصمی در زین الفقی فی تفسیر سورة الملک فی حدیث طویل با این استادی
 علامه اشراف ساحت روایت کرده حدیثی الحسین بن علی المدنی عن یونس بن بکر عن
 جعفر بن محمد عن ابیه عن جده علی بن الحسین بن علی بن ابیطالب رضوان الله علیهم
 و در این کورست ثم قال یا سلیمان انک من الداخل علینا قال نعم یا رسول الله جئتک
 زحنی علی انی علی قال یا سلیمان هذا علی الخی کلمه من کلمی حمه منی منزلت منی
 بمنزلة هرون من موالا الله لا یبغی بعد یا سلیمان هذا وصتی و وارثی و الذی یعقبنی
 بالنبوة لا خذت یوم القیمة حجرة جبرئیل علی أخذ حجرة فاطمة آخذة بحجرتها
 و الحسن أخذ حجرة فاطمة و الحسین أخذ حجرة الحسن و شیعیهم أخذة حجرتهم فلان
 تری الله ذاهبا رسول الله و این تری رسول الله ذاهبا خیه و این تری اخا
 رسول الله ذاهبا و زوجته و این تری فاطمة ذاهبة و ولدها و این تری ابی رسول
 ذاهبین شیعیهم الی الجنة و دبت الکعبة یا سلیمان الی الجنة و دبت الکعبة یا سلیمان
 الی الجنة و دبت الکعبة یا سلیمان الی الجنة یا سلیمان محمد نکهت به جبرئیل من عند
 رب العالمین این روایت هم مثل روایت اسمعید و لا یستوی و لا یزید و لا یزید و لا یزید
 فضائل عظیمه است که اثبات انضایات آنحضرت می کند و همراه آن وصایت آنحضرت
 دلیل صحیح و م آنکه جناب رسالت صلی الله علیه و آله در حدیث منزلت را وقت
 موافقت بخطاب حضرت امیر المومنین علیه السلام ارشاد کرده چنانچه روایت کرده اند از
 احمد بن محمد بن حنبل و عبد الله بن احمد بن محمد بن حنبل و ابو محمد عبد الله بن عبد الله بن جعفر
 بن حیان الاصبهانی المروزی الشیخی و احمد بن علی الخطیب قصبی بن محمد الجکلی المعروف
 بابن المغازلی و موفقی بن احمد المعروف باخطه خاندنم و ابو محمد حسام بن عمرو
 بن محمد بن حسین بن یحیی الاصبهانی و محمد بن یحیی
 الزبیدی نور الدین علی بن محمد بن احمد المعروف بابن الصبیح و عبد الرحمن بن یحیی بن یحیی
 و ابی ابراهیم بن عبد الله الوصافی و عطاء الله بن فضل الله الشیرازی المعروف بجمال الدین
 المحدث و علی بن مسلم الدین المتقی و شهاب الدین احمد و محمد بن علی الشیخی القفطی

و سلیمان بن ابی طالب

در حدیث

الثالث لا اله الا الله محمد رسول الله طول كل سطر الف سنة وعرضه الف سنة
 وتسير بالمواء والحسن عن عيناك الحسين عن عيناك حتى تقف بين يمين ابراهيم
 في ظل العرش ثم تكس حلة خضراء من الجنة ثم نادى مناد من تحت العرش نعم ابراهيم
 ابراهيم ابراهيم فتم كالأخ اخوانه على ابشر يا علي اناك تكس اداكيت وتدعى اداكيت
 وتكس اداكيت اناك رايت ابراهيم عبد الله بن عبد الله بن جعفر بن جابر بن ابراهيم المعروف
 بابي الشيخ حديث منزلة راد موافقات ليس ان عبادت توضح حاله لا اكله در باب بعد مذکور می شود
 ظاهر است آثار وایت سلیمان بن احمد الطبرانی حدیث منزلة راد موافقات پس طاعتی تقی در
 كنز العمال شویب جمع الجوامع سید گفته قمر فاصححتان تكون ابان ارب اغضبت علی جبین
 الخیت بین المهاجرین الا نصار و لواء الخ بینك و بین احد منهم اماتر ظلمان يكون
 صفر عزلة هارون من قومه الا الله لا نبی بعدك الا من احبك خطبك من و الايمان من
 انفضت اماته الله ميتة الجاهلية و حوسب بعلمه في الاسلام طبع عن ابن عباس
 آثار وایت احمد بن علی الخطیب حدیث منزلة راد موافقات پس در ماجد از حبارت توضح
 واضح خواهد شد آثار وایت علی بن محمد المعروف بابن المغازل حدیث منزلة راد موافقات
 پس ابن المغازلی در مناقب جناب امیر المؤمنین علیه السلام علی بن نقول ابن بطریق طائفة في مناقب
 اخبرنا ابو الحسن احمد بن المظفر العطار قال اخبرنا ابو محمد ابن السقاء اخبرنا
 ابو الحسن علي بن عبد الله بن القصاب المبع الواسط فيما اذن في رواية عنه الله
 قال حدثني ابو بكر محمد بن الحسن بن محمد البياض قال حدثني ابو الحسن علي بن
 محمد بن الحسن الجوهری قال حدثني محمد بن بكر بن دريد العبد قال حدثني
 حميد الطويل عن انس قال لما كان يوم الميامة و اني كنت مع النبي صلى الله عليه وسلم
 بين المهاجرين و علي فاقف براه و يعرف مكانه لم يواخ بيننا باحد
 فانصرف علي الى العيين فاقف قال النبي صلى الله عليه وسلم فقال ما فعل
 ابو الحسن قالوا انصرفوا الى العيين يا رسول الله قال يا بلال اذهب فاتي به
 فذهب بلال الى علي و قد دخل منزله باكي العيين قالت فاطمة يبكي و كان الله

ص

در مناقب

عنه قال يا فاطمة اني النبي بين المهاجرين والانصار وانا واقف بيني وبين
مكان ولم يواخ بيدي بين احد قالت لا يحزنك الله لعلها ما اخرت لنفسه فقال
لال يا علي اجنب النبي صلى الله عليه وسلم فاني على النبي صلى الله عليه وسلم
فقال النبي صلى الله عليه وسلم ما يبكيك يا ابا الحسن قال اخيت بين المهاجرين
والانصار يا رسول الله وانا واقف تراني تعرف مكان لم يواخ بيدي بين احد
فقال فما اخرتك لنفسك الا بستر ان تكون اخائبك قال بلغ يا رسول الله اني
في هذا فاخذ بيده وارقا المنبر فقال اللهم هذا مني وانا منه الا الله
عنه بمنزلة هارون من موسى الا من كنت موكاه فهذا علي موكاه قال فانصر
عليه قري العين فاتبه عمر بن الخطاب فقال نزع يا ابا الحسن اصحت موكاهي موسى
كل مسلم تارة رايته مرفق بن احمد المعروف باخطب خوارزم حديث منزلت راجعة مواقات
در مناقب جناب امير المؤمنين عليه السلام گفته انباني سيد القفا ابو العلاء الحسن بن احمد
القطار الهذلي قال اخبرنا الحسن بن احمد المقرئ قال اخبرنا احمد بن عبد الله
قال حدثنا سليمان بن احمد الطبراني قال حدثنا عمرو بن محمد المروزي قال حدثنا
ابو جعفر المروزي قال حدثنا جابر بن عتيق عن ابي عبد الله عن ابي عباس قال الما اني النبي
صلى الله عليه وسلم بين اصحابه وبين المهاجرين والانصار ولم يواخ بيدي بين علي بن
ابي طالب وبين احد منهم خرج علي غضبا حتى اتى جدولا من الارض فتوسد ذرا
وانك وسفت عليه الرمح فطلبه رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى وجده
فوكزه رجلاه قال ثم فاصبحت ان تكون الا ابا تراب اغضبت علي حين اخيت
بين المهاجرين والانصار ولم يواخ بيديك وبين احد منهم اما ترضي ان تكون متي
عذلة هارون من موسى الا الله ليس بعدى الا من حبك حقا بالامر والايمان
ومن ابغضك امانه الله صينة جاهلية وحوسب بعلمه في الاسلام فخر
خطب خوارزم در مناقب بسند خرد وروایت کرده ان رسول الله صلى الله عليه وسلم
انني بين المسلمين ثم قال يا علي انت اخي وانت مني بمنزلة هارون من موسى غير انه

لا يريها ما علمت يا ابن آدم يوم القيامة ما انظر قال فاقوم عن عرشك
 في ظلك فأكبر حلة خضر من جلال الجنة ثم يدعى بالنبيين بعضهم على اثر بعض فيقومون
 ساجدين عن عرش العرش يكسون جلال خضر من جلال الجنة الا وان اخبرك يا علي ان
 الحق اول الامر بما سيوم يوم القيامة ثم انت اول من يدعى بقربتك مني يوم
 عند في يد فخر الياء لوان في هولاء الكهف فتسبر به بين الساجدين واهل جميع
 خلق الله يستظلون بظل لوان يوم القيامة وطوله مسيرة الف سنة
 يا قوتة حمراء قضيبه قصة بيضاء زججه درة خضر لعله ثلث ذوات من فؤاد
 ذوابة في المشرق وذوابة في المغرب والثالثة وسط الدنيا مكتوب عليه
 ثلاثة اسطر الاول بسم الله الرحمن الرحيم والثاني الحمد لله رب العالمين
 والثالث لا اله الا الله محمد رسول الله طول سطر الف عام وعرضه مسيرة
 سنة وتسبر بلوان والحسن عن عبيدك والحسين عن يسارك حتى تقف
 بين بين ابراهيم في ظل العرش ثم تكسى حلة خضر من الجنة ثم ينادى مناد
 من تحت العرش نعم اياك ابراهيم واهل بيته اقول على ابيك انك
 تكسى اذا كسيت وتنادى اذا دعيت وتجي اذا حبيت اما روايت ابو محمد عمار بن محمد
 بن محمد بن حسين بن يحيى الصالح في حديث منكرت را در مواغات بين الزعميات تو ضيع الارواح
 ظهر في الزعميات را در مواغات بين الزعميات را در مواغات بين الزعميات
 و نعم در السامعين گفته راوي عن عمر رضي الله عنهما ان النبي صلى الله عليه
 وسلم اخي بين اصحابه ولم يواخ بين علي وبين احد فجاء علي تدمع
 عيناه فقال يا بني الله ما لك لم تواخ بيني وبين احد فقال
 انت اخي في الدنيا والاخرة وفي رواية انه قال يا رسول الله
 ذهب روحي وانقطع ظهري حين رايتك فعلت باصحابك
 ما فعلت غيري فان كان من سخطك علي فاصح
 العتيق والكرامة فقال النبي صلى الله عليه وسلم والله

بعضه بالحق ما اتخذه الا لنفسه انت متى بمنزلة هارون من موسى غير انه لا يلقى
 نيك وانتي اخي واد في فقال يا رسول الله ما ادرت مناه فقال ما ورتشك انبياء
 قبله قال ما ورتشك الا نبياء قبله قال كتاب بهم ستة يتهم وانت معي في قصر
 في الجنة مع ابني فاطمة وانت اخي رفيقي ثم تلا رسول الله صلى الله عليه وسلم هذه
 الآية اخوانا على سر متقابلين الا خلا في الله ينظر بعضهم الى بعض اماروايت
 نور الدين علي بن محمد المعروف بابن الصليح المالك حديث منزلت راد رسوات يس من فصول مكية
 عن مناقب ضياء الدين الخوارزمي عن ابن عباس قال لما اخبر رسول الله صلى الله عليه وسلم
 وسلم بين اصحابه من المهاجرين والانصار وهو انما صلى الله عليه وسلم اخي
 ابن كعب وعمر رضي الله عنهما واخي بين عثمان بن عبد الرحمن بن عوف واخي بين طلحة
 والزبير واخي بين ابو ذر الغفاري والمقداد رضي الله عنهما جميعا ولم يوافق بين
 علي بن ابي طالب وبين احد منهم خرج على غضب ابي جندب ولا من الارض توفيقا
 ونام فيه في الرحمة علي التراب فطلبه النبي صلى الله عليه وسلم فوجده على تلك
 الصفة فركزه رجلاه قال ثم فما صلت ان تكون الا ابا تراب غضبت حين اخيت
 بين المهاجرين والانصار ولم اواخ بينك وبين احد منهم اما ترعى ان تكون متى بمنزلة
 هارون من موسى انما لا يلقى بعد الا من احبك فقد حلف بالامان والامان ومن
 ابغضك اما الله مينة جاهلية انه رايت عبد الرحمن بن ابي بكر السلمي حديث منزل
 در رسوات يس من فصول مكية عن ابي بصير جميع الجوامع سيوطي في اوضح شدة آثاره
 ورايهم بن عبد الله بن عيسى حديث منزلت راد رسوات يس من فصول مكية عن ابي
 الاربعين اخلفا كفته وعنه اي عن ابن عباس رضي الله عنه قال اخي النبي صلى
 عليه وسلم بين المهاجرين والانصار وتلك عليا ولم يواخ بين احد منهم فوجد
 في نفسه فانه المسجد فنام فيه فاخبر النبي صلى الله عليه وسلم فانااه وهو ناظر
 وقد اصابه تراب فجعل يفض التراب عنه ويقول قر فما صلت ان تكون ابا تراب
 غضبت حين اخيت بين المهاجرين والانصار ولم اواخ بينك وبين احد منهم

ص ٢٢

ص ٢٢
 ابي الهيثم بن عمار
 من اخي ابي الهيثم بن عمار
 ووزيره

اما از طرفی که میگویند هارون من مولا الله لیس بعد از من است
 حکم بالا من و الايمان من انبضك اما الله سینه با جاهلیه و حوسب بعد از من
 اخروجه الطبرانی فی الکبیر اما روایت جمال الدین محدث حدیث منزلت راور موافقا پس
 در اربعین فضائل جناب امیر المؤمنین علیه السلام گفته الحدیث الرابع عشر عن رجل
 قال اخي رسول الله صلى الله عليه وسلم بين المسلمين جعل خلف عليا خة يحيى في
 اخرهم وليس مخرج له فقال له علي اخيت بين المسلمين تركتني فقال اغا تركك
 انت اخي في الدنيا والاخرة وانا اخوك وفي رواية ما اخرتك والا لنفسك انت
 بمنزلة هارون من مولا الله لا نبی بعدك وانت معی فی قصر فی الجنة مع ابنتی
 فاطمة وولدت لخي ورفیق ثم تلا رسول الله صلى الله عليه وسلم هذه الآية اخوانا
 علي من مقابلي الا خلا في الله ينظر بعضهم الى بعض ثم قال اللقي صلى الله
 عليه وسلم اخ اكره احد فقال ناعبد الله واخو رسول الله لا يدعها بعد الا كذب
 مفتر اما روایت شهاب الدین احمد حدیث منزلت راور موافقا پس مع توضیح الدلائل علی
 سبب الفضائل گفته عن یسین ابی ورفیق ضیاء الله نقایسته قال دخلت علی رسول الله
 صلى الله عليه وآله وبارك وسلم فذكر المواخاة بين اصحابه قال فقام علی كره الله
 تعالى وجهه للنبی صلى الله عليه وآله وبارك وسلم فقال لقد خست دوحی انقطع ظم
 حین یاتك فعلت ما فعلت بغیری فان كان هذا من سخطه علی فذاك العیب علی
 فقال صلى الله عليه وآله وبارك وسلم والذي بعثني ما اخرتك الا لله واني لله
 بمنزلة هارون من مولا الله لا نبی بعدك وانت واري قال ما اريد منك ياخي
 قال صلى الله عليه وآله وبارك وسلم ما وريد الا لنباء من قبلي قال ما وريد
 الا لنباء من قبلك قال صلى الله عليه وآله وبارك وسلم كتاب الله وسنة نبي
 وانت معی فی قصر فی الجنة مع فاطمة ابنتی وانت اخي ورفیق ثم قال رسول الله
 صلى الله عليه وآله وبارك وسلم اخوانا علی من مقابلي المتحابين فما لله نظر
 بعضهم الى بعض وای الامام الكاظم ابو بكر الخطيب والصالحان باسناد علی

۱۸۳
 ص ۳۴۹
 ابی جلال

اولاً در آنکه حدیث منزلت موجب تخصیص ترجیح و تقدیم آنحضرت بوده والا ذکر آن برین
 مناسبت نیست و در روایت وسيله النجاة حرف فایم بر حدیث منزلت داخل است حیث ذکر شده
 فقال صلى الله عليه وسلم والذي بعثني بالحق ما اخوتك الا لقت فانت بمنزلة هارون
 من موسى و ظاهر است که فادر بن جابر آنقتیل است پس چون جناب امیر المؤمنین علیه السلام
 آنحضرت بمنزله هارون از موسی سبب تخصیص آنحضرت باخوت نبویه باشد صراحت و بدهد و در حدیث
 خروج بذلی که عبادت بن احمد بن حنبل در مناقب وایت کرده بعد از شاد حدیث منزلت است
 صوت جناب امیر المؤمنین علیه السلام بعد دعوت جناب سالتاب صلى الله عليه وآله وسلم روز
 جلسه قلیل آن بقرایت منزلت آنحضرت که دلیل قاطع بر فضیلت آنحضرت مذکور است همچنین
 اختصاص آنحضرت بشرف محل اواء حدیث که دلیل تقدیم و ترجیح بر سبب همچنین و قوف آنحضرت
 در میان آنجناب حضرت امیر علیه السلام و پوشانیده شدن آنحضرت عله سبز اعلی
 و پوشانیده شدن آنحضرت با کلاه ابراهیم و نغمه کاخ اخوانه علی دین و تشریف آنحضرت
 بمصاحف است و بعد از آنحضرت با استو و جبار جناب نبوی و لایع و اخوه و حج قاطع بر فضیل
 و تقدیم و ترجیح و عظمت منزلت و اکثریت است پس فر حدیث منزلت با کمال سیاق
 و سابق هم دلیل قاطع است بر آنکه این حدیث هم دلیل واضح و برهان واضح بر فضیلت آنحضرت
 و مزید بر آن اختصاص آنحضرت پس کدام از تباخ و بطلان مزعوت حضرت ابیسنه که در حدیث
 و تاویل حدیث منزلت و حکم منزلت آن و صرف آن باندالیت بر فضیلت مزید اختصاص فرمایند
 غرض آنست که بر زبان آنند بلکه مزید حیا و شرم آنرا محمول بر اراده منزلت معوده که آن جلالت
 منقطه ناقصه است می انگارند بلکه معادله آنرا نافی خلافت آنحضرت بلکه مثبت غلبه
 می بیند و دلیل سومی آنکه جناب سالتاب صلى الله عليه وآله وسلم حدیث منزلت
 بر و ترجیح همراه فضائل عظیم آنحضرت از شاد فرموده و کافی بودن آن در اثبات فضل و شرف
 آنحضرت بیان فرموده چنانچه عبد الملک بن محمد بن ابراهیم الحارثی و علی بن محمد الحارثی
 المعروف بابن المغازلی و عوف بن احمد ابو المود المعروف بالخطیب از زم و عمر بن محمد بن
 الحارثی و ابی المعروف بالله و سکیم بن یونس السیسی المعروف بابن سراج و محمد بن یحیی

وأبو أيمن بن عبد الله بن الشافعي وشهاب الدين أحمد صاحب توضيح الدلائل ومحمد بن
 أحمد المديني وأبو بكر بن عبد الله بن أبي شامة في كتاب المناقب وما يذكره عليه السلام
 لما قدم بفتح خيبر أخيراً أبو الحسن علي بن عبيد الله بن القصاب البجلي وحده الله
 فكانت أبا بكر محمد بن أحمد بن يعقوب المفيد الجرجاني ثنا أبو الحسن علي بن سلمان
 يعني شاعبه الكريزي عن نا جعفر بن محمد بن سفيان السجستاني ثنا الحسن بن الحسين
 ثنا كادح بن جعفر عن مسلم بن بشير عن جابر بن عبد الله قال لما قدم علي بن أبي طالب
 بفتح خيبر قال يا أبا النبي صلى الله عليه وسلم يا علي لولا أن تقول طائفة من أمتي
 ما قالت النصارى في عيسى بن مريم لقلت فيك مقالة ثم علي ملاء من المسلمين
 اخذوا التراب من تحت جليك وفضل طورك يستشفون بها ولكن حسبنا أن نكسب
 بمنزلة هرون من مو غير أنه لا نبي بعدك وانت تبرئ ذمتي وتستريحون وثقت
 على ستون أنت غدا في الآخرة أقرب الخلق مني فانت على الخوض خليفة وإن
 شجعتك على منابر من نور مبيضة جوهراً حراً شفيع لهم ويكونون في الجنة
 جيراناً لأن جريك حرق سلمك سلم من نار سريروا إن ولدك ولد من أنت
 تقصه ديني وانت تنجز وعدي وإن الحق على لسانك وفي قلبك ومعك عين
 يديك ونصب عينيك الإيمان محال الطمأنينة ودعي لا يرد على الخوض مفضل لك
 ولا يغيب عنه محب لك مقر على ساجدة وقال الحمد لله الذي من على بالسلام على
 القرآن حتى إلى خير البرية وأعلى الخلق وأكرم أهل السموات والأرض على سبيل
 وسيد المرسلين صفوة الله في جميع العالمين أحساناً من الله تفضلاً منه على قائل
 النبي صلى الله عليه وسلم لولا أنت يا علي ما عرفوا المؤمنين بعدك لقد جعل الله جل
 عز وجل كل ذي من صلبة جعل لي من صلبك يا علي فانت أعز الخلق وأكرمهم
 على وأقرهم عندك ومحبك أكرم من يرد على من أمي روف بن أحمد بن عمرو بن الخطاب
 بن خوارزم في كتاب المناقب كتم حديثاً شامداً حافظاً أبو منصور شهر دابن شيريه
 بن شهر دابن الذي فيما كتب من حديثنا أبو الفتح عبدوس بن عبد الله بن عبدوس

في كتاب المناقب

الحمد في كتابه اخبرنا الشيخ ابو طاهر الحسين بن علي بن مسلمة رضي الله عنه من
 زيد بن علي حدثنا الفضل بن الفضل بن العباس حدثنا ابو عبد الله محمد بن سهل
 حدثنا محمد بن عبد الله الطالبي حدثني ابراهيم بن عبد الله بن العلا حدثني ابي
 عن زيد بن علي عن ابيه عن حمزة عن علي بن ابي طالب قال
 قال النبي صلى الله عليه وسلم وروى خير لولا ان يقول فيك طوائف من اهل
 النصارى في عيسى بن مريم لقلت اليوم فيك مقالا لا يجمع له ملاء من المسلمين الا اخذ
 من ثياب جليلك فضل طهورك يستشفون به ولكن حسبك ان تكون متقى وانا منك
 ترثني وارثك وانت مني بمنزلة هرون من موسى الا انه لا نبي بعدي انت تؤدي
 ديني تقابل علي ستقي وانت في الآخرة اقرب الناس مني وانا في الدنيا اخص خلقه
 تزدود عنه المنافقين وانت اقل من دعة الخوض فانت اقل داخل الجنة من
 اقمه وشيعتك على منابر من نودى فمؤمن مبيتة وجوهي نحو اشفع لهم
 فيكونون غدا في الجنة خيرا ان انا عبد ولا ظلمة من مظلوم مسودة وجوهي نحو
 حرك حرك وسلمك سلمك سرك سري علايتك علايتي وسريرة صدرك
 كسريرة صدرك وانت باب علي ان ولدك ولدني كحك كحي دمك دمى ان
 الحق معك والحق على لسانك وفي قلبك وبين عينيك والايمان مخالط
 ودمك كما خالط الحمي دمي وان الله عز وجل امرني ان اشرك اناك وعترتك
 وعترتي في الجنة وان عدوك في النار لا يرد الخوض على مفضل لك لا ييب
 عنه محبتك قال فخرت له سبحانه وتعالى واجدته على ما انعم به علي
 من الاسلام والقرآن محبتي في خاتم النبيين سيد المرسلين صلى الله عليه وسلم
 في خطبة غرارة من كتاب المناقب گفته في المناصب للحق باسناد في حديث طويل قال
 لما قل علي رسول الله صلى الله عليه وسلم بفتح خير قال رسول الله صلى الله
 عليه وسلم لولا ان يقول فيك طائفة من اهل النصارى في المسيح لقلت اليوم
 فيك مقالا لا يجمع له ملاء الا اخذوا التراب من تحت قدميك ومن فضل طهورك

٩٢٢

يستشفون به لكن حسبك ان تكون متى انا منك ترثني اراك وانك معي بملأ فمك
من سوا الا انه لا ينبغي بعدك وانك تدرى معي وتقاتل على سبقي اناك غدا في الآخرة
اقرب الناس مني واناك اول من يدخل الجنة من يركب على الخوض اول من يكسب معي اول داخل الجنة
من امة وانا شيعتك على مناب من نور وانا الحق على لسانك وفي قلبك وبين يديك
وعمر بن محمد بن جعفر الرديلي المعروف بالملاور وسيد المتعبدين گفته ان النبي صلى الله عليه وسلم
قال لي لما قدم عليه يوم فتح خيبر يا علي لولا اني انا ان يقول فيك طوائف من امة
ما قالت النصارى في عيسى لقلت فيك فولاك على صلا الا اخذوا تراب جليلك
وخصل طهروا يستشفون به لكن حسبك ان تكون متى كهارون من سوا الا انه لا ينبغي
بعدك واناك تدرى معي وتقاتل على سبقي واناك في الآخرة معي واناك على الخوض خليفة
وانك اول من يكسب معي واناك اول من يدخل الجنة معي من امة وانا شيعتك على منابر
من نور مبيضة وجوههم اشفع لهم فيكونون حيران في ان حركت حرجي سلمك وسلطان
سرك سري وعلا نيتك علا نيتي وانا الحق معك وعلى لسانك وفي قلبك وبين يديك
وانك ايمان مخاطب محك ودمك ولن يرد الخوض من يرضى لك ولا يغيب عنه محبتك
قال فخر علي ساجدا وقال الحمد لله الذي من علي بالاسلام وعلم القرآن وحسن
الى خير البرية خاتم النبيين سيد المرسلين احب الناس له وتفضلا ومحمد بن يوسف
در كفاية الطالب گفته اخبرني ابو سحاق ابراهيم بن يوسف بن كة الكوفي اخبرنا
الحافظ ابو العلاء الهادي اخبرنا ابو القاسم عبدة بن عبد الله الهادي
حدثنا ابو طاهر الحسين بن علي بن سلمة رضي الله عنه عن مسند زيد بن علي حدثنا الفضل
بن الفضل بن العباس حدثنا ابو عبد الله محمد بن سهل حدثنا محمد بن عبد الله البكو
حدثني ابراهيم بن عبد الله بن العلاء قال حدثني ابي عن زيد بن علي عن ابيه عن
جده عن علي بن ابي طالب قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم فتح خيبر
اولا ان يقول فيك طوائف من امة ما قالت النصارى في عيسى بن مريم لقلت اليوم
فيك معي الا لا تمروا على ملا من المسلمين الا اخذوا من تراب جليلك وخصل طهروا

وعلي بن ابي

٤٦
ص ١١١
الباب الثاني
والاستغون

ليستغوية لكن حبك تكون وانا منك ترشي وارثك وانت بمنزلة هارون من موسى
 الا انه لا نبي بعدي انت خدي نبي وتقاتل على سنق وانت في الاخرة اقرب الناس مني
 وانت غدا على الحوض وانت اول داخل الجنة من امتي وان شيعتك على منابر نور
 مبرور مبيضة وجوههم في شفع لهم فيكونون غدا في الجنة جبرائيل وان عدوك غدا
 ظلم مظلمين سودة وجوههم في حريق حريق سلك سلك سرك سرك وعلا
 علا نيتي وسريرة صدرك كسرة صدرك وانت يا بعلما وان ولدك ولدي
 ولحمك لحمي ودمك دمي وان احق منك والحق على لسانك وفي قلبك وبين عينيك
 والايمان في خاطرك ودمك كما خاط لحمي دمي وان عز وجل من ان ابشر انك
 وعترتك في الجنة وان عدوك في النار لا يرد الحوض على مفضل لك ولا يغيب
 محبت لك قال علي فخرت لله سبحانه وتعالى اسجدوا وحده على ما انعم به
 من الاسلام والقران محبتي الى خاتم النبيين سيد المرسلين صلى الله عليه وسلم
 وابراهيم بن عبد الله بن شافعي در كتاب الاماكتفا رفته وعنه يفتي عنه بن ابراهيم
 عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لو ان تقول فيك طوائف من امتي
 ما قالت انصار في المسيح لقلت فيك ولا تفرحوا الا اخذوا من ثواب جليل
 وفصل طوبى ويستشفون بك وحبك ان تكون مني بمنزلة هارون من موسى
 الا انه لا نبي بعدي وانتك تبارك مني وتقاتل على سنق وانت في الاخرة معي انك
 على الحوض خليفة وانا اول من تكسى معي انك اول داخل الجنة من امتي وان
 محبتك على منابر نور مبيضة وجوههم في شفع لهم ويكون غدا جبرائيل وان
 حريك حريق سلك سلك سرك سرك علا نيتي وامرك امرى وسريرة
 صدرك كسرة صدرك وان ولدك ولدي انت من عترتي وان اسقى معك طيس
 احد يد لك والحق معك وعلى لسانك وفي قلبك وبين عينيك والايمان في
 لطفك ودمك كما خاط لحمي دمي وانه لن يرد على الحوض مفضل لك ولا يغيب
 عنك محبتك حتى ترد الحوض معي قال فخر على ساجدا ثم قال الحمد لله الذي انعم

علمه بالاسلا ووعلمه القرآن حیثی الی خیر الدین خاتم النبیین سید المرسلین
احساناً منه تفضلاً اخرجه من سبغ الاندلسی فی کتاب الشفاء ومنتخب ما تدركه
شفاء ابن سبغ اندلسی که از ان صاحب الشفاء من حدیث نقل کرده که کتاب معروف مشهور
و موسوم بشفاء الصدور و در کشف الظنون بکویت شفاء الصدور بکتاب السبغ الکام
المختص بای الاربیع سلطان البلسنی باب الاربیع ذکر انرا کابر لغات و اعظم اثبات و محدث
بجاسر صفات شریفی حافظ کبیر و محدث شهیر و صاحب تصانیف عذیده و مدون الخلیف
منفیده و ثقیة اعلام اثر و یادگار کابرة و می الخطر بوده و عبارت و بصارت در حدیث
و شیه و علم حفظ و جمع معرفت جرح تعدیل اثر اشته و موالید و فیات اکابر عالی درجات
ذکر و برای این مانج و خصوصاً متأخرین درین باب مقدم و تأخر در آفاق و ضابطه الی انظر
و ذکر و ادب بلاغت و افشاء رسائل فرد و بی مثل و محدث نظم و خطبه خوانی و پرگویی و لغت
مقصود و حسن سر و لطف سیاق و صوفی بیگم از جانب ملک و در مجالس شایسته و تیسیر
شان بر سر و مخافیل معروف الی غیر ذلک محمد بن یوسف شامی در سبل اللمدی رو کر شرح
کتاب خود گفته او ابالربیع فالثقة الثبت سلطان بن سالر الکلاعی و علامه ذهبی
در کتاب العبر فی اخبار من غیر در وقایع سناریع و تثنیخ سنات گفته و ابو الربیع الکلاعی
بن سالر البلسنی الحافظ الکبیر صفا الشفاء و بقیة اعلام الاثر بلا علی له سنة خمس
و خمسمائة سمع ابا بکر بن محمد و ابا عبد الله بن زرقون طه صفا قال له ابارک الله
بالحديث حافظاً حافظاً عارفاً بما جرح التعديل فاذا اتموا اليد والوفيات يتقدم اهل
زمانه و في ذلك صفا ما يتاخر زمانه ولا نظير حظه في الاتقان الصطوح الاستحسان
في الادب والبلاغة كان فردا في افشاء الرسائل مجتهدا في النظر خطيبا مفعو هامدا
حسن البشر والمسايق مع الشارة الالبقة وهو كان المتكلم عن الملوك من مجالسهم
والمبين لما يريدون على المنبر في الحافل في خطابة بلنسة وله تصانيف عدة
فمن تشهد بکاتبه بقیة بقیة بقیة مقلدا غیر مدبر و فی الحجة و غیر
در تذکرة الخصال گفته الکلاعی الامام العالم الحافظ البارع محمد الاندلسی

و ذکر و ادب

وبلغها أبو الربيع سليمان بن ميمون بن سألون حسان الحميري الكلاعي البليسي وروى عنه
 وستين وخمسائة قال أبو عبد الله لا بأس مع بليقة أبا العطاء بن البريد ويا أبا الجراح
 بن أبي رافع فسمع أبا القاسم بن جبير بن أبي بكر بن الجعد ويا عبد الله بن عمرو بن أبي عبد الله
 بن الفجار ويا أحمد بن عبد الله ويا أحمد بن نوبة ويا الوليد بن شد ويا أحمد بن الفرس
 ويا عبد الله بن عمرو بن أحمد بن جهم ونخبة بن يحيى وخلقهم وأجاز أبا العلاء
 بن مضر أبو محمد عبد الله بن الأزدي صاحب الأحكام وآخرين عن أبيه عن أبيه بالتفصيل والرواية
 وكان أبا ماضي صناعة الحديث بصيرا به حافظا حافلا عارفا بالرجال والتعديلات
 ذكر أبو الوليد الوفيات تقدم أهل زمانه في ذلك وفي حفظ أسماء الرجال خصوصاً من قلتر
 زمانه وعاصره كتب الكثير وكان خطه لا نظير له في الاتقان والضبوط
 مع الاستمرار في الأدب والاستمرار في البلاغة فذكر في إنشاء الرسائل حميد
 في النظر خطيباً نجيحاً مفوهاً مدركاً حسن السمع والمساق لما يفعله من الشدة
 الأنيقة والزميل الحسن هو كان المنكر عن الملوك في زمانه في المجالس المبهمة عنهم بل يروونه
 في المحافل على المنابر ولخطابه بلنسة في أوقات له تصانيف مفيدة في فنون
 الفيلسوف في معاني المصطفى والثلثا خلفاء في أربع مجلدات وله مؤلف حافظ في فنون
 القليلة والتابعين كتاب مصباح النظر في شبه الشهاب وكتاب أخبار الفاضل وكتاب
 الأربعين غير ذلك واليه كانت الرحلة للاخذ عنه انتفعت به في الحديث والاشتغال
 الخد عنه كثير اطلت خد عنه أبو العباس أحمد بن العباد فاضل في فنون طائفة
 قال ابن مسكويه لم ألق مثله جلالة وقبلا ودياسة وفضلاً وكان أبا ماضي مؤلفاً
 في فنون من منقول معتق ومزود ومشور جامعاً للفصائل من علوم القرآن
 والجهود لما الأدب فكان ابن نجدة هو خاتم الحفاظ ندب لديوان الانشاء
 اخذ القراءت عن أصحاب ابن هذيل وارتحل واختص أبا القاسم بن جبير بن جبير
 عنه قال الأبا بكر بن حمد الله بن أحمد كان يحدثنان السبعين منتهى عمره لرواياه وهو
 آخر الحفاظ والباقين بالاندلس يشهد بكاتبه تيسرة على ثلثه وأصح من مرسية

مقبلا غير مدم في العشر من ذي الحجة سنة اربع وثلاثين مستقاة قال المحافظ
 توفي شهيدا بينا العدو وكان مولده بظاهر مرسية في فحل مضاج سنة خمس
 سبع بالمهجرة ورسية وشيلة وغرناطة وشناطة ومالقة وبسطة قرطانية
 وجمع محاسن على غزارة علمه كثرة حفظه معروفته هذه الشان كنيته ابا
 سنة اربع عشر هو يا فني ربيع مائة اجماع كفته المحافظ ابو الربيع الكلامي سليمان بن
 موسى الجليبي صاحب التصانيف والقيمة اعلام الاثر في تلك ندر في الاباء كان
 قد فلق اهل مائة تقدم على قرانه عارفا بالهجر والتعديل في احوال الموالي
 والوفيات لا نظير له في الاتقان والضبط مع الادب والبلاغة وكان فريفا في انشاء
 الرسائل مجيدا في النظم خطيبا مفرها ممدكا حسن السمع والسياق مع الشارة
 الايقنة متكلما عند الملوك في مجالسهم مبتينا لما يريدونه على المنابر والحق
 وفي الخطابة وله تصانيف في عدة فنون يشهد مقبلا غير مدم في ذي الحجة
 ودرج الطيب من فحل الاندلس طين كورسنت كانت وقعة ائمة التي قتل فيها الخ
 ابو الربيع الكلامي جهالة تكا يوم الخميس بعشرين من ذي الحجة سنة اربع وثلاثين
 وستائة ولحق جهالة ثلثا متقدما امام الصفوف حفا ان الكفار مقبلا
 على العدو ينادى بالمهرمين عن الجنة نفرون حتى قتل صابرا بوجه الله تعالى
 وكان اثنا بقول ان منتهى عمره سبعون سنة قروا رآها في صغيرة كان كذلك ثم
 قلمية المحافظ ابو عبد الله بن الاباء بقصيدة الحمية الشهيرة التي اولها يا
 يا شلاء الاملا والمكارم فقد باطراف القنا والصور وعوجا على اماريا ومفاز
 مصارع خست بالطل والمهاجر فحس جوعا في الجنان جهنم مجاسد من نيل الطبا وال
 وهي طويلة ومن شعر المحافظ ابو الربيع المذكور في التليال للغاية جوعا ووافي صباح
 للرشاد صديق كاشف ان معك رحلة وجيش شبيب حمزة منون ولا اكد
 الرحمن فبلا جهنم وكيف لا يخفى عليه حين ومن لم يحل الربا يشينه فمن ملة
 ان الربا يشين لقد بع قلب للشباب فخذة كاريح بالعلق الفقير ضنين والى خط

في سنة اربع عشر هو يا فني ربيع مائة اجماع كفته المحافظ ابو الربيع الكلامي سليمان بن موسى الجليبي صاحب التصانيف والقيمة اعلام الاثر في تلك ندر في الاباء كان قد فلق اهل مائة تقدم على قرانه عارفا بالهجر والتعديل في احوال الموالي والوفيات لا نظير له في الاتقان والضبط مع الادب والبلاغة وكان فريفا في انشاء الرسائل مجيدا في النظم خطيبا مفرها ممدكا حسن السمع والسياق مع الشارة الايقنة متكلما عند الملوك في مجالسهم مبتينا لما يريدونه على المنابر والحق وفي الخطابة وله تصانيف في عدة فنون يشهد مقبلا غير مدم في ذي الحجة ودرج الطيب من فحل الاندلس طين كورسنت كانت وقعة ائمة التي قتل فيها الخ ابو الربيع الكلامي جهالة تكا يوم الخميس بعشرين من ذي الحجة سنة اربع وثلاثين وستائة ولحق جهالة ثلثا متقدما امام الصفوف حفا ان الكفار مقبلا على العدو ينادى بالمهرمين عن الجنة نفرون حتى قتل صابرا بوجه الله تعالى وكان اثنا بقول ان منتهى عمره سبعون سنة قروا رآها في صغيرة كان كذلك ثم قلمية المحافظ ابو عبد الله بن الاباء بقصيدة الحمية الشهيرة التي اولها يا يا شلاء الاملا والمكارم فقد باطراف القنا والصور وعوجا على اماريا ومفاز مصارع خست بالطل والمهاجر فحس جوعا في الجنان جهنم مجاسد من نيل الطبا وال وهي طويلة ومن شعر المحافظ ابو الربيع المذكور في التليال للغاية جوعا ووافي صباح للرشاد صديق كاشف ان معك رحلة وجيش شبيب حمزة منون ولا اكد الرحمن فبلا جهنم وكيف لا يخفى عليه حين ومن لم يحل الربا يشينه فمن ملة ان الربا يشين لقد بع قلب للشباب فخذة كاريح بالعلق الفقير ضنين والى خط

ص ٣٨
 انباء الناصر

المشيت بطنه فخطب بقلبي للشجون * خليل شبا كان انصر مضطرا وانق همها لا حطيت
 ظاهرا على عيش فكند صفوة * ان خلا منه صفا وجون وباع في فودي وفوادي كلامه تزيد
 شيبي كيف بعد كون حرام على قلبي كون بغيره وكيف مع الشيب المضر كون وقالوا
 الدر مشبة جنة قال عرابي المشيب جنون وقالوا شيئا من الشيب حدثان صانع ولم يعطوان
 الحديث شجون وقال ايضا علموا انما ليس على كبد وما الخديت منك هذا اولي *
 تبلو وجهه تحت فوه المني فافوز عا شرا وادوا سمها طوكا وما هو الا وهك الاله
 الذي اقل حل عليا به يخرج من القولا تدرت من حواليك وقول فكن فكن في مطلي كن
 الحولا وهب الرضا لى كذا لا يفتي ولو قد نفس على لاله الهو وكان حمد الله تعالى
 حافظ الحديث مبرز في نقده تارة المعرفه بطرقه ضابطا احكاما سانية ذاكرا احكاما
 بيان من الادب طيب بلدية واستغفر وكان مع ذلك من اعلى الحزم والبسال في الامام
 والجر الى حضرة الغزوات باشر القاتل فقتل الى بلاد حسنة وروى عن ابي القاسم
 بن جيس طيبته وصف كتابه اصباح الظلم في الحديث والادب عن اربعين
 شيئا كاد بعين من العناية والادب عن السابعة والساعة من حديث الصدقي
 وخليفة الامام في المواعظ والعوام تحفة الرواد ونجدة الوراد والمسلمات
 ولا نشاد اكتاب الكفا في معاني رسول الله صلى الله عليه وسلم مغازي الثلاثة
 الخلفاء وميدان السابقين حلية الصادقين المصدقين في عرض كتاب الاستيعاب لم
 يكمله المجمعين وافقت كونه زوجه من العناية والاعلام باخبار الفارسي الامام والهم
 في مشيئة ابي القاسم بن جيس بن راجع في اياته وحسن الرطب في سبعة الخطب فكتب الامام
 ونفقة التجر الحلال وجهه اصبح في معارضة للمعروف خطبة الفصح والامثال المثال
 البص في ابتداء الحكم وافترج الامثال مفاوضة القلب العليل منابذة الاصل
 الطويل بطريقة المعرف في ملحق السبل محاذفة الحسن الحسن المتبحر مائة مسئلة المعرف
 ونبذة الحب الصمد زكاة المنشور والمنظوم في مثال النعل النبوي على كعبها الصلوة
 والسلام قال بن شيد نو قال زكاة النشور والنظير لكان احسن له كتاب الصلوة

في القطع العشرة وديوان سائر سفر وديوان سفر شهاب الدين احمد بن توفيق الدلائل
 عفت عن يد علي بن الحسين بن علي بن طالب عن ابيه عن جده علي بن طالب بن ابي طالب
 عنه عمن قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم على آله يارحمهم يوم فمحت خيبر
 ان تقول طوائف من اهل خيبر ما قلت النصارى في عيسى بن مريم فقلت فيك فقالوا فكم
 جلا من الناس الا اخذوا من ثياب جليله ومن ضل طمواك يستشفون به لكن حسبت
 تكون معي انا منك ترثني وارثك وانت مني هارون من موسى الا انه لا يبي ببعثت
 انبر في مني وقطعت علي سني وانت في الآخرة اقر بالثاني كنت غدا على الخوض خلفه
 تزدود عنه المنافقين انت لاول من يرد علي الخوض انت اول داخل الجنة مني
 وان شيعتك على منابر من ربيعة وجوههم في الشفع لهم فيكونوا غدا في الجنة
 جيران وان عدوك غدا يردنا زامق وجوههم وان حبك حبه مسلوك سلوي علا
 علا نيتي وسريته صدرك كسريته صدرك وانت بلب علي ان له ولدي كحك
 الحوي دماك دمي ان الحق معك والحق على سائرهم في قلبك بين عبيد الله
 عن الطحاوي ودماك كما خالط كحوي دمي ان الله عز وجل ان يشاء الله
 وعترتك في الجنة وان عدوك في النار لا يرد علي الخوض بغض لك ولا يغيب عنه
 تحت لك رواه الامام الحافظ الصالح وقال خبرنا محمد بن اسمعيل بن نصر بن
 به انكفاد بقر في علي قال حدثنا الحسن بن احمد قال اخبرنا الامام الحافظ العالم
 ابو شعير احمد بن عبد الله الاصفهاني بسنده اليه بن علي فذكر سنده ورواه ايضا
 الامام ابو سعد شرف المنيوة بتغير يسير اللفظ وزيادة وليس احد من الاحد
 يتقدمك الا امير المؤمنين عليا كرم الله تعالى وجهه خراسا جدا ثم قال الحمد لله
 اتم على باله سلام هذا ان بالقران محقق في خير البرية خاتم النبيين سيد المرسلين
 احسانه تفضلا اول هذا حديث جامع يدخل الشياطين بالانسان في كل اسباب
 خصائص الفضائل علو المراتب قديروا اجل القناعة من اهل السنة وعناء لادلة
 القناعة والله الفضل والمنة الحمد من ابرادة في هذا الباب كخطه في اضافة قال

١٥٣
 ص ٣٤٩
 الباء في
 قد مر في الامام من اسم
 الثاني

١٥٤

بر آنکه حدیث منزلت مثبت نباشد منقول است که جناب سالار عالم علیه السلام و سلم فرمود
جناب امیر المؤمنین علیه السلام کافی است و از مقامی که موجب فخر خاکی با فضل و کرامت حضرت
و تشایان بسبب فی غلو غلاوة جفاة او اخضر فرموده این حدیث شریفه قائم مقام آن است
پس این ارشاد فضیلت جناب امیر المؤمنین علیه السلام نهایت مرتبه ظهور رسیده که آن حدیث
و خطا تحت توهمین اول حدیث منزلت بطلان محل آن بمنزلت نهاده خلا منقطعه و دلالت
آن بر فضیلت و اعاد آن بر خلاف مثل قلن صحیح و خشیه و دیگر فضائل جناب امیر المؤمنین
علیه السلام که درین حدیث مرئوس است از آن هم فضیلت آنحضرت که انصوح ثابت ظاهر شد
و آن بخبر دلائل حدیث منزلت بر فضیلت آنحضرت و دلیل سی و چهارم فکرمایه و شهادت
اکابر و اساطین سنی و ابراهیم و محمد و حمید می ستایند و معاذ امیر المؤمنین و خلیفه
بر حق گمان می برند که اصلت نمودن در مجله حدیث القدر است لکن حدیث منزلت بر خلاف
جناب امیر المؤمنین علیه السلام نموده و یکی بر آنکه تمسک استلال او را عین و صواب دانسته
و اعتراف بحقیقت آن عدم قدرت بر رد آن نموده و دیگر علما حاضرین مجلس باین که چنانچه
بزرگوار قضا بود و نیز قائل بقول مامون شریف قدس سره بقراین استدلال و دیگر استدلال او بر
فضیلت جناب امیر المؤمنین علیه السلام و حقیقت آنحضرت بخلافت نیافتند و احدی از حاضرین
باین عید رسید که از اکابر و اعظم علما کسیست و مناقب هر دو محمد فاخر ما و در مجله حدیث
انشاء الله تعالی مفصل خواهی شد و در کتاب العقد الفرید گفته احتجاج المامون علیه السلام
و فضل علی بن ابی طالب بن ابراهیم بن اسماعیل بن حماد بن یحیی قال بعثت ابی یحیی بن اکر
والی عدة من اصحابی و یومئذ قاضی القضاة فقال ان امیر المؤمنین امیر ان احقر
عندنا و الفاروق بن ابی جراح کلهم فقیه یفقه ما یقال فی حسن الجواب فهو اخص قضاة
یصلح لما یطلب امیر المؤمنین فسمیناه علیه و ذکر هو حجة حق تعالی و بعد از آن
ارد و کتب شهمیه القوم و امر بالکود فی التجر و بعثت الی من امر یحضر قاضیه
فندونا علیه قبل طلوع الفجر فوجدناه قد لبس ثیابه هو الی بنظرنا و کبره و کنا
معه و قال الی الباب فاذ انما در واقف فلما نظر الینا قال الی باب امیر المؤمنین

در بیان فضیلت حضرت امیر المؤمنین علیه السلام
و در بیان فضیلت حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام

ينظره فدخلنا فامرنا بالصلوة فاخذنا فيها ولم نشتمها حتى خرج الرسول فقال خلوا
 فدخلنا فادامير المؤمنين جالس على فراشه عليه سواد وطيبة سانة الطويلة وعمامة
 وقضبان سلمنا فرد السلام وامرنا بالجلوس فلما استقرينا المجلس تمدد عن فراشه
 وترفع عمامته طيبانة وضع يده على رقبته ثم اقبل علينا فقال غافلت ما رايتكم تفعلوا
 مثل ذلك وما الحف من خلع علة من قد عرفنا منكم فقد عرفنا من لم يعرفنا
 فاعرفه بها ومدرجة قال انزعوا قلائدكم وخفافكم وطيا لستكم قال فامسكنا
 فقال النابهي انتم اهل ما اكرم به امير المؤمنين فتبيننا فزعرنا الخفافا وطيا لستنا
 وقلنا نساور جعنا فلما استقرينا المجلس قال انما بعثت اليكم معشر القوم المناظر
 فمن كان به شيء من الحبس لم ينفع بنفسه لم يفقه ما يقول فمن اراد منكم خلا
 هناك واثار بيده قد عونا له ثم القى مسألة من الفقه فقال يا ابا محمد قل لي قل
 من بعدك فاجابه يحيى بن ابي حمزة الذي يليه حتى اجاب آخرنا في العلة ولة
 العلة وهو مطرق لا يتكلم حتى اذا انقطع الكلام التفت الى يحيى فقال يا ابا محمد صحت
 الجواب تركت الصواب في العلة ثم انزل يده على كل واحد منا مقالة ويخطي بعضنا
 ويصيب بعضنا حتى ان علي آخرنا ثم قال اني لم ابعث فيكم لهذا ولكنني احببت ان
 ابسطكم ان امير المؤمنين اراد مناظركم في مذهبه الذي هو عليه الذي
 يدين الله به قلنا فليقل امير المؤمنين يدين الله على ان علي بن ابي طالب خير خلفا
 لرسوله بعد رسول الله عليه السلام واول الناس بالخلافة له قال اسحاق فقلت
 يا امير المؤمنين فينا من لا يعرف ما ذكر امير المؤمنين عليه وقد دعانا امير المؤمنين
 للمناظرة فقال اسحاق اختران شئت سألتك اسألك فان شئت ان تسال فقال
 اسحاق فاعتقت يا منة فقلت بل اسألك يا امير المؤمنين قال سل قلت من اين
 قال امير المؤمنين ان علي بن ابي طالب افضل الناس بعد رسول الله وانه خير خلفا
 بعد النبي قال اسحق اتروى حديث انت منه بمنزلة هرون من موسى قلت نعم يا امير المؤمنين
 قد سمعتك وسمعت من صحبة صحبة فقال فمن اوثق عندك من سمعتك صحبة او من صحبة

وقد قال امير المؤمنين

ص ٩٥٨

قدرت ندارد و بطلان دفعه الله المومنین المقتال فی سبیل الله می بینیم بلکه اگر چه بمران
استدلال اثبوت شباه سؤالات حضرت مکرور حق حضرت باروان علیها السلام نور و
منزلت در حق حضرت امیر المومنین علیه السلام نمود و باین سؤالات استخفاف حضرت ثابت ساخته
قوت متانت این است لای احتیاج آن حسب اعتراف بحقی بن اکتهم و دیگر اخذ فقهای قم ظاهر است
لکن بحدیث و حسن نه سابقه ریافتی کثرت این سؤالات در حق جناب امیر المومنین علیه السلام
بارشاد خود جناب سالتاب صلی الله علیه و آله وسلم هم ثابت و این را احمد بن محمد بن حنفی و ابو
نصر بن محمد الفقیه السمرقندی و احمد بن محمد بن دویه و احمد بن محمد بن ابراهیم الشعلی و ابو نعیم احمد
بن عبد الله الاصبهانی و ابو بکر احمد بن علی بن ثابت الخطیب و علی بن محمد الجلابی المعروف بالنعمان
و علی بن الحسن بن بهبه الله المعروف بابن عسار و فخر الدین محمد بن عمر رازی و محمد بن طاهر النعمانی
و یوسف بن خضر صلی سبط ابن الجوزی و حسن بن حسین نظام الدین الرازی و محمد بن یوسف الزمزمی
و علی بن محمد بن احمد المعروف بابن الصلیح و سید شهاب الدین احمد و عبد الرحمن بن
السیوطی و ملا علی المتقی و شیخ بن علی بن محمد انصاری و سید محمد بن محمد فان الله شمس محمد
صدر عالم و محمد بن اسماعیل الایمری و مولوی فی القبرین و سید محمد و ابنت کوه اندوهی که
اکثر از این حضرات سابقا شنیدی بعضی عبارات که سابقا ذکر کرده شد درین جا مذکور
نموده محمد صدر عالم در معارج العلی گفته اخراج این ردویه و الخطیب و ابن عساکر
عن اسماء بنت عمیس قالت یا رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم یا الله شیری و هو
بقول اشرق شیری و الله هم انی اسئلك عما سئلك اخی یسما ان تشرح لی صدک
وان تیسر امری ان تحل عقدة من لسانی یفقهوا قولی و اجعل لی و ذیر امری اهل علیا
اخری اشد شبه ازدی و اشر که فی امری کی نیاید کثیرا و نذکر که کثیرا و الله کنت
بنابصیر احمد بن اسماعیل الایمری ردویه گفته و اما الرابع و هو ان الله جعل له
علیه السلام فی القلوب و افما اخرجها الفقیه العلامة ابن المغضلی مبتدای
ابن عباس قال اخذ رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم یسما و اخذ منه علی فصلان
رکعات ثم رفع یدیه الی السماء فقال اللهم سألک موسی بن عمران فانی سئلتک

فجعل ابن عباس لا يقول قال رسول الله إلا والرجل يقول قال رسول الله فقال ابن عباس
سألتك بالله من أنت قال فكشف العمامة عن وجهه قال فماذا لك من أمر فقد عرفني
ومن لم يعرفني فانا جندب بن جندب البجلي أبو ذر الغفلي سمعت النبي صلى الله
عليه وسلم هاتين الألفتين وأريت بهاتين الألفتين يقول علي فائدة البررة في قتل
الكفرة منصور بن نصره وغنودل من خلفه ما أتت صليت مع رسول الله يومئذ
الأيام صلوة الظهر سأل سائل في المسجد أحدث ما فرغ السائل يده إلى السماء ظل
الله ثم شهد أني سألت في مسجد رسول الله فلم يعطني أحدث شيء فكان علي بكافا فأتى
اليه بخنصرة الهذلي وكان يتخلفها فاقبل السائل حتى أخذ الخنصرة من خنصرة وذلك
بعين النبي صلى الله عليه وسلم وهو يصلي فلما فرغ النبي صلى الله عليه وسلم من صلوة
وضع رأسه إلى السماء وقال اللهم قرآن أخى محمد سألوك فقال بشاري صدق وصدق
أمرني أحمل عقدة من لسانه ففهم وأقول أجعل في قلوبهم من أعمل ما من أخى أشد بشاري
وأشركه في أمرى فأنزلت عليه قرآننا فقلست صدق بشاري وأجعل لي كما
سلطاننا فلا يصلون اليك اللهم فانا نحن نبينا محمد صلي الله عليه وآله وأمرني
أمرني أجعل لي وزيراً من أهل علياً أشد به طمحي قال أبو ذر فما استند رسول الله
عليه وسلم الكلمة حتى نزل عليه جبرئيل من عند الله فقال الحمد أو قال ما أقرأها
أقرأها وليكرم الله ورسالة النبي من الذين يقبلون الصلوة ويؤتون الزكاة وهم أكرم
وأفخر البرية ثم في تفسير كبير وريان شأن رسول الله وأولئك الله أكابره سيفاً يدرى عطاء
عن ابن عباس أنهما في علي بن أبي طالب بن علي بن عبد الله بن سلا وقال لما نزلت عليه
الآية قال يا رسول الله أنا رأيت علياً تصدق ضامته على محتاج هو أكرم ففهم
أنه كراهه ورضي عن أخذ زانته قال صليت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم يوماً أصلاً
الظهر سأل سائل في المسجد فلم يعط ما فرغ السائل في المسجد يده إلى السماء فقال
الله ثم شهد أني سألت في مسجد الرسول فما أعطاني أحدث شيء وكان علي بكافاً فأتى
اليه بخنصرة الهذلي وكان يتخلفها فاقبل السائل حتى أخذ الخنصرة من علي بكافاً

المجلس الأعلى للثقافة

سورہ المائدہ
۵

ذلك فقال اللهم اني مؤسألك فقال يا شريح اني صدق في القول اشركت في امرى
 فانزلت قرآنا فاطفا سشد عضدك بلخيك ونجعل لك اسطافا اللهم اني محمد
 نبيك وصفيك فاشرح صدري وستر امامي واجعل لي وزيراً من اهل بيته فظري
 قال ابو ذر فوالله ما اشر رسول الله هذه الكلمة حتى نزل جبرئيل فقال يا محمد
 اقرأ انما وليك الله ورسوله الى آخره فلو تعلم الذين يسمعون في تفسير غرائب القرآن في
 تفسير ابن ابي عمير وسواهم عن ابن عباس انه انما انزلت في هذه الآية عليه
 ان عبد الله بن سلام قال لما نزلت هذه الآية قلت يا رسول الله انما رأيت علياً تصدق
 بحاقه على محتاج وهو كح فمضى فتوكله وروى عن علي رضي الله عنه قال صليت مع رسول الله
 صلى الله عليه وسلم صلاة الظهر فسال سائل في السجدة فلم يعطها احد فرفع السائل
 يده الى السماء فقال اللهم شهدي اني سألت في مسجد الرسول فما اعطاني احد شيئاً وكان
 علياً كاعفا وروى اليه بمخمصة العز و كان فيما خاضعوا قبل السائل حتى اخذ الخاتم
 فراه النبي صلى الله عليه وسلم فقال اللهم اني مؤسألك فقال يا شريح صدري
 الى قوله اشركت في امرى فانزلت قرآنا فاطفا سشد عضدك بلخيك ونجعل لك اسطافا
 والله وانا محمد نبيك وامينك فاشرح صدري وستر امامي واجعل لي وزيراً من اهل بيته
 علياً اشد حبه اذ قال ابو ذر فوالله ما اشر رسول الله صلى الله عليه وسلم هذه
 حتى نزل جبرئيل فقال يا محمد اقرأ انما وليك الله وكمال الدين بن طلحة ومطالع بن
 كفتة الفصل السابع عبادته وزهده ورعه واما عبادته عليه السلام فاعلم
 سلك الله بناوب سبيل السعادة ان حقيقة العبادته هي الطاعة فكل من اطاع الله
 تعالى وقام بامثال الاوامر واجتناب المناهي فهو عابد ولما كانت سبلات الاوامر
 الصادقة من الله تعالى على لسان نبيه صلى الله عليه وآله وسلم متنوعة كانت
 العبادات بحسب ذلك متنوعة فمنها الصلوة ومنها الصدقة ومنها الصيام والى غيرها
 من انواع كل ذلك كان على قائمها فيه مقبلاً عليه مسارعاً اليه متحلياً به حتى ادرك
 مسارعة الى طاعة الله ورسوله ما قامت غيره فانه جمع بين الصلوة والصدقة

فقد صدق هو راع في الصلوة تجمع بينهما في وقت واحد حتى انزل الله تعالى تركنا
يتلى الى يوم القيمة وترى ذلك وبيانه ما رواه الامام ابو اسحاق احمد بن محمد بن محمد بن
نصي الله عنه في تفسيره رفعه في سنة قال بينا عبد الله بن عباس جالس على
شفير زوزية وراى قال سول الله اذا قبل رجل متعمها فحمله فجلس بن عباس
لا يقول قال سول الله الا قال الرجل قال سول الله فقال ابن عباس سالت عبد الله
من انت قال فكشف العمامة عن وجهه قال يا ايها الناس من عرفني فقد عرفني
ومن لم يعرفني فانا جند بين جنادة اليك ابو ذر الغفاري سمعت النبي صلى الله
ولا فحقنا ورايته بمحنتين الا فحيت يقول عن علي له قائد البرية وقاتل الكفرة
ومنصور من نصرة مخذول من خذل اماما اتى صليت مع رسول الله صلى الله عليه
وسلم يوما من الايام انظر فقال سائل في المسجد فلم يعطه احد شيئا فرجع السائل الى
الى السماء وقال اللهم اشهد اني سالت في مسجد رسول الله ولم يعطني احد شيئا
وكان عليا كعفا ومني اليه بخنصرة الهنود كان يتخذ فيها قايلا السائل حتى اخذ
الخنصرة من خنصرة وذلك بعين النبي صلى الله عليه وسلم هو يصلي فلما فرغ النبي
من صلوة رفع راسه الى السماء وقال اللهم اني اخي موسى سأل الله فقال يا شيخ
صديقك اوتي في احل عقدة من لاني يقولوا قول اجعل لي من اهل بيته من اهل
اشد به اذى واشركه في امرى فانزلت عليه قرانا ناطقا مستند عضدك باخيه
ونجلك كما سلطانا فلا يصلون اليكم ايانا اللهم فاننا محمد نبيك وصفيك اللهم
فاشرح لي صدري ويسر لي اموري اجعل لي زيرا من اهل بيته الذي ظمى قال ابو ذر
فما استقر رسول الله صلى الله عليه وسلم كلامه حتى نزل عليه جبرئيل من الله
فقال يا محمد اقرأ فقال ما اقرأ فانزل الله عليه انا وليك الله ورسوله والذين آمنوا
الذين يقيمون الصلوة ويؤتون الزكاة وهم راكعون قال الامام الشافعي عقيب ما رواه
هذه القصة بصوتها سمعت ابا منصور الجشاذي يقول سمعت محمد بن عبد الله
الحافظ يقول سمعت ابا الحسن علي بن الحسين يقول سمعت ابا محمد هارون الخضر ي

يقول سمعت محمد بن منصور الطوسي يقول سمعت احمد بن حنبل يقول ما جاء لاخذ
 رسول الله صلى الله عليه وسلم من الفضائل مثل ما جاء لعلي بن ابي طالب وانراة قيل
 الامام احمد عقيب هذه الفقرة اشارة الى ان هذه المنقبة العلمية وهي الجمع بين هاتين
 العبادتين العظيمتين البدنية والمالية في وقت واحد حتى نزل القرآن الكريم وخرج القاهر
 بها المسارع اليها ما قبل ان يخلص على ولم يحصل لغيره وبوسف بن علي تذكره خواص
 الائمة وذكر جناب مير المومنين عليه السلام في الباب الثاني في ذكر فضائله فضايله كرم الله
 وجهه شهر من الشمس والقمر واكثر من الحصى والمدد وقد اخبرت عنها ما ثبت في شهر وثمانين
 قسم مستبط من الكتاب والثاني من السنة الظاهرة التي لا شك فيها ولا ريب قد في
 جماعة قال قال ابن عباس فقال ما اكثر فضائل علي بن ابي طالب التي لا تحصى
 لا يقال اليه عباس الى الثلثين الفا اربع مائة وثلاثة الاف ثم قال بن عباس لو ان الشجر
 اقلع والصور مداد والاسنان حبر كتبت بحساب العصافير فضائل علي فاما انصوص
 الكتاب يا ايها الناس قال بها ثمانية ايات منها في المائة قوله تعالى اوليكم الله
 ورسوله الذين امنوا من قولهم كبر في ذكر الثعلبي في تفسيره عن السدي عن عتبة
 ابن حكيم وخالب بن عبد الله قالوا نزلت هذه الآية في علي بن ابي طالب كرم الله وجهه
 ثم به سائل هو في المسجد اكم فاعطاه خاتمه وذكر الثعلبي القصة مستندة الى
 ابن خرداذبة قال صلى يوم ما صلوة الظهر في المسجد ورسول الله صلى الله عليه
 عليه وسلم حاضر فقام سائل فسال فربطه احد شيئا قال كان علي قد كعب فاقام
 الى المسائل فتصوره فاخذنا خاتمه من خنصره التي صلى الله عليه وسلم يعاين للفرع
 لاسم الى السماء وقال الله تعالى اني موصاك فقال يا اشرف صدره ويشرف امرى
 الاية اني لما شركت في امرى فانزلت علي فانا ناطقنا سنشد عضدك باخيك ونجعل لكما
 سلطانا فلا يصلون اليك الا بالهمة فانما محمد صديقك ونبينا فاشح لي صدره ويسر لي
 امرى واجعل لي وديرا من اهل عليا اشده بلذرا وقال طهرى قال بوذر فوالله ما اتم
 رسول الله صلى الله عليه وسلم الكلمة حتى نزل جبريل عليه السلام من عند الله فقال

يا أيها الذين آمنوا وليكم الله وبرسوله الذين آمنوا إلى قولهم أكون في آية يخرج رسول
 صلى الله عليه وسلم وعليه سلم وعليه قاتر يصلي في المسجد سائل معه خاتمه فقال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم هل أعطاكم أحد فقال نعم ذلك المصلي هذا الخاتم وهو أكبر
 رسول الله صلى الله عليه وسلم نزل جبرئيل يتلو هذه الآية ومحمد بن يوسف بن عبد الله بن
 محمد بن علي بن أبي طالب قال بينا ابن عباس جالس على شفير منى فحدث
 علي بن رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لا يقول قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا
 قال جالس مثله قريب منه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال ابن عباس أنت
 يا الله من أنت فكشف العامة عن وجهه قال يا أيها الناس من عرفني فقد عرفني
 من لم يعرفني فانا جند بين جنادة البكة أبو ذر الغفاري سمعت النبي صلى الله
 عليه وسلم يقول في الحديثين ما أتيت على قائد البرقة وقتل الكفرة
 منصور من نصره مخذول من خذله أما لله صليت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم
 وسلم يومئذ من أيا صلووة الظهر فسال سائل في المسجد فخر يخطب فرفع يده
 يده إلى السماء وقال اللهم هذا قاتل من قاتل رسول الله صلى الله عليه وسلم
 وعلى كان كعافا فأمس بخنصره اليمن وكان يخطب فيها فاقبل السائل فخذ الخاتم
 من خنصره وذلك بعين النبي صلى الله عليه وسلم ولم يفرغ النبي صلى الله عليه وسلم
 راسه عند ذلك إلى السماء فقال اللهم اني سئلكم أن تجعل لي صدقة من
 امرئ حل عقدته مني لسانه يفتي واولي جعل لوزير من اهل هارون اخي لشعب
 اتركوا شره في امرئ فانزلت عليه قرأنا طفا استشد عضدك باخيك وتجعل لكما
 سلطانا فلا يصلون اليكما بآياتنا اللهم وانما نبيك وصفيك اللهم اشرح لي صدري
 ويسر لي امري واجعل الخزي من اهل عليا الشدة به ظمري فقال ابو ذر فوالله ما استمر
 رسول الله صلى الله عليه وسلم الكلمة حتى نزل عليه جبرئيل عليه السلام من
 عند الله فقال يا أيها الذين آمنوا اقرأوا القرآن وليكم الله وبرسوله الذين آمنوا
 يقهون الصلاة ويؤتون الزكاة وهم يأكفون شهاب الدين أحمد بن محمد بن الحسين الدلائل كفته

هذا الحديث
 في صحيح البخاري
 في صحيح البخاري
 في صحيح البخاري
 في صحيح البخاري

۱۳۵
 عمر ۳۴۹
 در آنجا که اولیای الهی و
 در آنجا که اولیای الهی و
 در آنجا که اولیای الهی و

روی از زندی عن کاش عن عباة الریعی قال بینا بن عباس رضی الله عنه جالس
 علی سفیر زفر یحدث عن رسول الله صلی الله علیه و آله باریک وسلم یقول لا یقول
 قال رسول الله صلی الله علیه و آله باریک وسلم لا قال یقول یقول فریفت قال رسول
 صلی الله علیه و آله باریک وسلم فقال بن عباس رضی الله عنه لست بأحد من انیت
 فکشف العمامة عن وجهه قال یا ایها الناس من عرفنی فقد عرفنی ومن لم یعرفنی فانا
 جندب بن جنادة البیدر أبو ذر الغفاری سمعت رسول الله صلی الله علیه و آله
 وبارک وسلم یخاطب الناس علی قائد البررة وقاتل الکفرة منصوب من نصره
 یخضعون من خذلوا من صلیت مع رسول الله صلی الله علیه و آله باریک وسلم یومئذ لا یأخذ
 صلاة الظهر فی السائل فلیس یعطی حد فرجع السائل یدالی السقاء قال اللهم افعل
 سالت فسمی رسول الله صلی الله علیه و آله فلیس یعطی حد فلیس یعطی حد فلیس یعطی حد
 فیها فقبل السائل جنادة فخر من خصره ذلک بعین البیت صلی الله علیه و آله باریک وسلم
 فوضع البیت صلی الله علیه و آله باریک وسلم ساه عند ذلک الی السقاء وقال اللهم انی
 سالت فقال باریک وسلم یعطی حد فلیس یعطی حد فلیس یعطی حد فلیس یعطی حد
 حار من انی اشتبهت به فی امری فلیس یعطی حد فلیس یعطی حد فلیس یعطی حد
 ونجس من انی اشتبهت به فی امری فلیس یعطی حد فلیس یعطی حد فلیس یعطی حد
 صدر من انی اشتبهت به فی امری فلیس یعطی حد فلیس یعطی حد فلیس یعطی حد
 ما استمر رسول الله صلی الله علیه و آله باریک وسلم یخاطب الناس علی قائد البررة وقاتل الکفرة
 من عند الله فقال یخاطب الناس علی قائد البررة وقاتل الکفرة وقاتل الکفرة وقاتل الکفرة
 اموا الذين یفهمون المصلوة ویؤتون الزکوة وهم یأکون علی بن محمد بن عمر المعروف بابن صباغ
 من فضل عمر کف تقل ابواسحاق احمد بن محمد الثعلبی فی تفسیره یرفعه بسنده قال یخاطب
 عبد الله بن عباس رضی الله عنه عفا جالساً قریباً بید زفر یقول قال رسول الله صلی الله علیه و آله
 علیاً باریک وسلم وهو یحدث الناس فی رجل متلفاً فوقف فجعل بن عباس یقول قال
 رسول الله صلی الله علیه و آله باریک وسلم لا قال یقول یقول قال رسول الله صلی الله علیه و آله باریک وسلم

ابن عباس سالتك يا الله من انت فقال اجمع الناس من عرفني فقد عرفني ومن لم يعرفني فلانما
ابوذر الغفاري سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يحدثين كاصحنا يقول عن علي
بن ابي طالب انصائد البرق وقاتل الكفرة منصو من نصره مخذول من خذله وصليت
مع رسول الله صلى الله عليه وسلم يوما من ايام الظفر فسال سائل في المسجد فلم يسطه
احد شيئا فوضع السائل يديه الى السماء قال اللهم لشهداقي سالت في مسجد نبيك محمدا
صلى الله عليه وسلم فلم يعطني احد شيئا وكان علي في الصلوة ركاعا فاولع اليه فخصم
اليه وفيها فاختار فاقبل السائل واخذ الخاتم من خصره وخذاه بمراي من التقي صلى الله
عليه وسلم وهو في المسجد فرفع رسول الله صلى الله عليه وسلم طرفه الى السماء قال
اللهم ان اخي محمد سالك فقال يا شريح محمدك ويسر امري واحل عقدة من لساني
يفقهوا قول لجعل لذي زبر من اهل هارون اخي شدد به اذرك واشركه في امري فالت
عليه تشد عضدك باخيه وفصل لكما سلطانا فلا يصلون اليكما اللهم والي محمد
نبيك وصفيك اللهم فاشرك صدك ويسر امري اجعل لذي زبر من اهل عليا اشد
به ظمري قال ابوذر فاستدجعا له حتى نزل عليه جبرئيل من عند الله عز وجل
وقال يا محمد اقرأ اما وليكم الله ورسوله الذين امنوا الذين يقيمون الصلوة ويؤتون
الزكاة وهم راكعون سوا لومي الى الله لكم نبي وراة المؤمنين ورفضائل امير المؤمنين
وانما محمد بن سويحدا صلى الله عليه وسلم توجده فخره تبوك شد علي مرضي ابراهيم فعمد علي
حيال خود در مدينه گذاشت و در ضمن آن ميراضي امير عنه بقتش بنو اعظم بنو اخت و خلعت
بار و نيه عطا فرمود الى ان قال و اينجا و قيقه بخاطر فلجان مي نمايد كه چون آنحضرت صلى الله عليه وسلم
بوحى معلوم فرموده بود كه مرتبه علي بن ابي طالب از جناب سالت مثل مرتبه بار و نيه از سويك
عليه السلام نائب في خليفه خود فرمود علي مرضي باه اهل عيال چنانچه بار و نيه نائب و زير و
عليه السلام بود در قوم و مي قتيكه وى عليه السلام بطرف كوه طور رفته و خود بدولت عازم فرستاد
اما چون كه منافقان از يرمي بقبه واقف نبودند نهان چسب چوسه و راز كردند و از فايست حسد
و كوشش و تحقير على مرضي خود و كل و ايتا بر نهان آوردند و چون اين حرركات نفاق و عداوت

حضرت امیر مومنین علیه السلام فرمودند که این کتاب است و خواست که اظهار این واقعیت نماید سوگند بر خداوند علیه
 و سلم علیاً و حضرت چون کشف اتفاق مشاهده یافت فرمود برین دقیقه انگلی داد و مرتبه بار و نیت که
 حاضران جمیعاً ائمه علی بن ابی طالب علیه السلام را در میان فرمود چنانچه مردی است که چون کلام اولی که
 و رسول الله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلوة الاکرام نازل شد آنحضرت صلی الله علیه و سلم در میان
 علی مرتضی و عمار و زکریا و فرمود و شریک عمار و زکریا و علی بن ابی طالب علیه السلام قال الامام الرازی فی
 التفسیر الکبیر و عطاء عن ابن عباس انک نزلت فی علی بن ابی طالب و علی بن عبد الله بن
 سلام قال لما نزلت هذه الآية فلی یأمر رسول الله انک نزلت علیاً تصدق خاتمه
 علی بن ابی طالب و کما فی تفسیر تواتر و روی عن جده و الله قال صلی الله علیه و سلم
 علیه و سلم و ما صلاة الظلمة فی السائل فی المسجد فله صلی الله علیه و سلم رفع السائل یدیه للسماء
 و قال الله و اشد رقی سالت فی مسجد رسول الله فاعطانی احد شیء کان علی راکعاً
 فاما الیه فمقصود الیه و کان فیها خاتمه فاقبل السائل حتی اخذ الخاتمه و اوی القی
 صلی الله علیه و سلم و قال الله و اشد رقی سالت فی مسجد رسول الله فاعطانی احد شیء کان علی راکعاً
 و اشد رقی سالت فی مسجد رسول الله فاعطانی احد شیء کان علی راکعاً و جعل لکما سلطاناً ثم
 فانا نجد نیک و وصفیک فاشرف صلی الله علیه و سلم و یسر لک فی جعل لک من اهل علیاً اشد
 به الله فی قال ابو عبد الله و رسول الله صلی الله علیه و سلم هذه الکلمة حق فی کل
 قال ابو عبد الله و اشد رقی سالت فی مسجد رسول الله فاعطانی احد شیء کان علی راکعاً و جعل لکما سلطاناً ثم
 و اشد رقی سالت فی مسجد رسول الله فاعطانی احد شیء کان علی راکعاً و جعل لکما سلطاناً ثم
 حضرت امیر المومنین علیه السلام فرموده چنانچه در سبب السعدا گفته چون در غیر القرون آن کتاب سالت
 تا باطل بود و فوجت و در حالت غروب علی و مقابل خود کما الشمس لیدر المنیر تا غروب داشت و اشد
 تا اشد و جلالة طرون من سالت و لا یجیب بک من کنت صلا فاعطانی احد شیء کان علی راکعاً و جعل لکما سلطاناً ثم
 و اشد رقی سالت فی مسجد رسول الله فاعطانی احد شیء کان علی راکعاً و جعل لکما سلطاناً ثم
 و اشد رقی سالت فی مسجد رسول الله فاعطانی احد شیء کان علی راکعاً و جعل لکما سلطاناً ثم
 و اشد رقی سالت فی مسجد رسول الله فاعطانی احد شیء کان علی راکعاً و جعل لکما سلطاناً ثم
 و اشد رقی سالت فی مسجد رسول الله فاعطانی احد شیء کان علی راکعاً و جعل لکما سلطاناً ثم

بعض القاصد على انه عليه السلام انما افترض عالم فرض واجب وحق مستفاد من الله تعالى
 الذين افاده سديده ملك العلم المطلوب الحق كذا كانت حديث نزلت برذائل عاقر نيا
 والله جناب امير المؤمنين عليه السلام وفضلته وازمجت اقدست آنحضرت بر جميع اصحاب
 كمال موضوع نظرو سيدة نفوس متكرين جاحدين اذن لالت بعذاب شديد مبتلا كرويد
 سعي وستم انكم جلال الدين محمد بن احمد محلي كه محامد عظيمه مناقب خيمه اوزر ضو الاربع سحر
 سابقا در مجلد حديث قدريه كور شد و شرح جمع الجوامع تصنيف عبد الوهاب بن كغته و
 من كذا قال ان كذا جاع على وفي خبره كذا يدل على صدقه في نفس كذا مطلقا ونا كذا
 ان تلقوه ابي الجهمون بالقبول بان صرحوا بالاستناد اليه فان امره تلقوه بالقبول
 بان امره عرضوا بالاستناد اليه فلا يدل كذا استنادهم الى غيره مما استنبطوه
 من القرآن ونا كذا يدل مطلقا لان الظاهر استنادهم اليه حيث لم يصحوا بذلك
 بعد ظهور مستند غيره ووجه دلاله استنادهم اليه على صدقه كذا ولو لم يكن
 حيث صدقوا بان كذا بالكل استنادهم اليه خطا و هم معصون منه قلنا كذا
 الخطاء حيث كذا ظنوا صدقهم انما هو ايا الاستناد الى ما ظنوا صدق فاستنادهم اليه
 اقايل على ظنهم صدق ولا يلزم من ظنهم صدق في نفس الامر وقيل ان ظنهم حضور عن الخطا
 وكذا بقوله خبرتو في الدواعي على ابطاله بان لو بطل خبره والدواعي معا كذا
 احاد كذا يدل على صدق خلافا للزبديه في قولهم يدل عليه قالوا لا تغلق على قوله
 حيث قلنا لا تغلق على قوله انا يدل على ظنهم صدق ولا يلزم من ذلك صدقه في
 نفس الامر مثاله قوله صلى الله عليه وسلم فليعلمت من عزلة
 هارون من موالاته لا نبي بعدوا الشيطان فاج داعي في مية وقد سمعوه متروكة
 على ابطاله كذا لانه على خلافة علي رضي الله عنه كما قيل خلافة هارون عن كذا
 الخلف في قومي وان مات قبله لم يطلوه ازين عبارت مراعاة ظاهر است كه حديث نزلت ولات
 هي كذا برذائل جناب امير المؤمنين عليه السلام مثل خلافت هارون ان حضرت مكي عليها السلام خلافت
 حضرت هارون عليه السلام بر حضرت مكي عليها السلام ثابت كذا حضرت هارون قبل حضرت موسى

نالي فضل
 ص 344
 الكلام في الاخبار

اصرار یافته اند و از پس سیر و شوق و وصول اصل خود تمام سلوک این طریقه در
 بجهاد توجیه انجام سانیده و بحدود ساله بودند که فراغ از تحصیل علم ظاهر و خلافت طریقی
 با شاعت علم و فیض باطن و اختتام هدایت و ارشاد را رواجی نموده بر زبان حضرت
 ایشان با لقب علم آمده سر قرار گشتند ایشان در ایام خود می حد خود حضرت شیخ ملا ابی بنی
 رحمة الله علیه دیدند الطاف بسیار بحال ایشان فرموده پیشانی مبارک خود را بر پیشانی ایشان
 مالیدند و همان ایام بزیارت حضرت خورشید ثقلین شریف شدند و آنحضرت خرماتخی ایشان
 عطا فرمود و یکبار امیر المومنین علی مرتضی کرم الله وجهه را خواب دیدند و باره ایشان به
 بشاشت تمام میفرمایند انت منی بمنزلة هارون من منی علیها السلام حضرت را
 تعبیر این خواب چنین فرمودند که صوت مثالی فقیر بصوت محمد بنذ گوار فقیر عنی علی مرتضی
 رضی الله تعالی عنه تمثیل شده شما را باین کلمات بعشر ساخته می نمایند که بعد فقیر خلافت
 طریقه بشما منتقل گردد و ازین عبارت ظاهرست که مولوی شما را الله که نبندی از فضائل شما
 جمیل او در صدر این عبارت مذکورست و نبندی ازین باب بعد از این سطور در جوابی دیگر که ما در
 جناب امیر المومنین علیه السلام در حق او حدیث منزلت ارشاد کرده و در زیر اسبیت جان
 این ارشاد را خلافت طریقه منتهی فرمود پس اگر حدیث منزلت خلافت بر خلافت جناب
 امیر المومنین علیه السلام گردانید و تعبیر و جوی داشت پس این تعبیر و تعبیر شما بر توضیح
 ظاهر گشت که حدیث منزلت در حق جناب امیر المومنین علیه السلام بلا ریب لالت بر خلافت
 آنحضرت می کند و تخصیص خلافت در حق آنجناب خلافت طریقه و جوی دارد که سابقا در
 راه و بطلان محل حدیث قدس بر خلافت باطنیه شنیدی و بر قدر تسلیم اثبات نقص خلافت
 طریقه برای حضرت امیر المومنین علیه السلام مثبت فضیلت آنحضرت و فضیلت مثبت خلافت
 بلا فاصله است کیل سی و نهم آنکه در کثر اعمال مذکورست عن ابی عقیل
 عن ابن الخطاب کقوا عن ذکر علی بن ابی طالب فاتی سمع رسول الله صلی الله علیه
 یقول فی علی ثلاث خصال ان تكون واحدة منهن احب الی مما طلعت علیه
 کنت انا و ابوبکر و عبیدة بن الجراح و نفر من اصحاب رسول الله صلی الله علیه

والنبي صلى الله عليه وآله علي بن ابي طالب حتى ضرب بيده على منكبيه ثم قال انت يا علي
 قول المؤمنين ايماننا واولهم اسلاما ثم قال انت متى بمنزلة هارون من موسى
 وكذب علي من عمرانه بحبني وبغضك الحسن بن بدر في رواية الخلفاء
 والحاكم في لينة والشيرازي في الالقاب وابن الجارود في روضة الجنان كتب عن عمرو
 قال ان لنا لواء عليا فاني سمعت رسول الله صلى الله عليه وآله يقول ثلثة
 لان تكون واحد فيهم احب الي عا طلمعت عليه الشمس كنت عند النبي وعند
 ابو بكر وابو عبيدة بن الجراح جماعة من اصحاب النبي صلى الله عليه وآله وسلم
 بيده على منكبيه علي فقال انت اول الناس اسلاما واول الناس ايمانا وانت
 بمنزلة هارون من موسى ابن الجارود وموفق بن احمد اخطب غارم در مناقب جناب
 امير المؤمنين عليه السلام گفته اخبرنا الامام العلامة في خوارزمي ابو القاسم محمد
 بن عمر الزمخشري الخوارزمي قال اخبرنا الاستاذ الامين ابو الحسن بن علي بن
 الحسين بن مودك الرازي قال اخبرنا الحافظ ابو سعد اسفيل بن الحسن السقا
 قال حدثنا محمد بن عبد الواحد الخراساني المعطلة قال اخبرني ابو محمد عبد الله
 بن سعيد الانصاري قال حدثنا ابو محمد عبد الله بن ابراهيم الخياط الشيرازي
 قال حدثنا ابراهيم بن سعيد الجوهري في صول المامون قال حدثني امير المؤمنين
 الرشيد عن ابيه عن جده عن عبد الله بن عباس قال سمعت عمر بن الخطاب
 عنده جماعة فتذاكر السابقين الى الاسلام فقال عمر ما على قسمي من رسول الله
 صلى الله عليه وآله وسلم يقول فيه ثلث خصال لو دنت ان تكون واحدة منهن
 فكانت احب الي عا طلمعت عليه الشمس كنت انا وابو عبيدة وابو بكر وجماعة
 من اصحابه اذ ضرب النبي صلى الله عليه وآله وسلم بيده على منكبيه علي فقال يا
 انت اول المؤمنين ايماننا واول المسلمين اسلاما وانت مني بمنزلة هارون من
 موسى في روضة الجنان في روضة الجنان عن عمرو قد سمع رجلا سب عليا فقال ان
 لا يهلك من المنافقين سمعت رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم يقول لعلي في

ثالث خصال او ددت اینج واحد هفت من بینا انا و ابو عبیده و ابو بکر و جعفر علیه السلام
 صلی الله علیه و سلم از ضرب النبی صلی الله علیه و سلم منکب علی فضل یاعلی انت
 اول المومنین ایا ما و اول المسلمين اسلاما و انت منی بمنزلة هارون من موسی و حجه
 ابن السنان ابن الصبیح مالمی در فصول همه گفته و من کتاب الخصائص عن العباس بن
 عبد المطلب قال سمعت عمر بن الخطاب هو یقول کفوا عن ذکر علی بن ابی طالب الا خیر
 فانی سمعت رسول الله صلی الله علیه و سلم یقول فی علی ثلث خصال ددت
 این فی لحد هفت من کل واحد هفت من حبیبی ما طلعت علی الشمس فی الدوائی کنت انا و
 و ابو عبیده قدس الجراح نفر من اصحاب رسول الله صلی الله علیه و سلم از ضرب النبی
 صلی الله علیه و سلم علی بن ابی طالب قال یاعلی انت اول المسلمين اسلاما
 و انت اول المومنین ایا ما و انت منی بمنزلة هارون من موسی و کذب منی عم له حیثه
 و هو یغضک یاعلی من احبک فقد احب حق من لعنک احب الله و کذا و من احب الله
 فوالی ادخله الجنة و من ابغضک فقد ابغض منی ابغضی ابغضه الله فوالی
 و ادخله النار این روایت که اکابر محدثین اهل علم و ایمان اساطیر فخر سقا علی بن حسین
 و حاکم و شیرازی و ابن السنان و موثق بن احمد و ابن النجار و ابن الصبیح و سیوطی و ملا علی قاری و کذا
 بکمال صراحت و صحت که خلیفه ثانی سقیان حدیث منزلت را با کسر طرحت عظیم جلیل و غیره
 که در دوازده ای خود از دنیا و مافیها بهتر بشمارد و نهایت تمسای این معین و عجیب است که حضرت
 ابیسنن چنین فضیلت جلیل را خلافا لاما هم و شقا قالد مح کردن میخارند و آنرا شهادت
 خلافت خاصه که با حاد صحابه بار یا متعلق شده بلکه کثر از این میدانند و امور آنرا اصابع
 دلیل منقصت گردانند بلکه ذکر این حدیث را خلافت عقل گمان میبرد و غافل که امور خلیفه ثانی با
 در روایت حدیث ایشان خود معاف و همه از حد خارج سازد و گوید که این عمر و عقل ما تمیز هلا
 القی و در حدیث الحدیث فی حقه و ما طنته من فضائل علی کانه شبهه بخیر
 فی الاستخلاف الی اخر ما تنوّه به و این تمییه هم چون دلالت حدیث منزلت را مقصود
 است بخلاف فیکه ضعف او بر این استخلاف دیگر نیست میدانند حضرت خلیفه ثانی را درین تمنا

بعضی تشبیح خواهد نوشتند و از آن بزرگواران که بسیار اختصاص میبخشند و خواه
 انداخت با بجز گوشت حضرت ابی اسفند باین فقرات سخیف و حرکات عتیقه ابطال خلافت جت
 میر المؤمنین علیه السلام می کنند و ادکال جسارت میدهند لیکن من حیث کلاشعرون
 نهایت تنقیص و انزاع تحقیر و تحقیر خلافت آن بزرگواران که چنان چنین بزرگواران را که حسب ضرورت
 واقعی ندارد باین وجه و شغف تنها میکنند و ظاهر می کنند که عمر بر تبه ادانی صحابه پیش از این است
 و غیره هم نرسیده بود که امر بر آن بزرگواران ایشان حاصل شده بغایت آرزو نمندی بودند و
 بسبب عدم حصول آن بخت و معنی تحقیق این است که خلافت ثانی برابر بزرگواران دلیل قاطع
 و بیان ساطع است بر آنکه حدیث منزلت دلیل کمال علو منزلت جناب میر المؤمنین علیه السلام
 و بر تان غایت ستم و شرف و اقصا فضیلت اگر نیست آنحضرت از سایر است ستم و
 حرمان خود از آن ظاهر نیست و اگر زوی کن در دل صفات مثل غیبت است احباب که حضرت
 ابی اسفند برادرشاد خلیفه ثانی هم گوش می کنند و تریات عجیب غریب می آیند و افادات شکفت
 و احتمالات عجیب اختراعات رنگین نظر میکنند که عاقل المعنی بسطع آن سیرت می شود و حضرت
 ابی اسفند مقامات حدیث مثل این مقام سبب حق فضائل جناب میر المؤمنین علیه السلام
 در کمال استخفاف و امانت و از راه تحقیر خلفای خود گرفتار شده اند از جمله آنکه ادای حربه بر او
 که جناب میر المؤمنین علیه السلام بود می آسانی متعلق گردیده و فضیلت جلیده و بحجت عظیمه
 تحقیر کنند و امانت نمایند گاهی نیز می کنند که جناب میر المؤمنین علیه السلام باین تبلیغ
 حسنه طاعت و عیب یعنی اهل جاهلیت بوده و بسبب فضیلت گاهی نیز می کنند که این کار خرافات چندی
 باور از بلند سنت که بر قاری می ملاحظه می تواند سر انجام داد و مخاطب باب مطاعن گفته و از این طریق
 حج که شغل اصلاح عبادات چند کس است که مستلزم ادای کام بسیار خواندن خطبه ها و تعلیم
 مسائل مشهور و فتوی دادن در مقابل نادره و حوادث غریبه که در آن نبوده و کثیر و رومی
 و محتاج با اجتماع عظیم علم و افر میگرداند باو بیکر ثابت لیاقت قرات چند آیه یا فاذ بلند که
 بر قاری ملاحظه می تواند سر انجام داد و چرا او را ثابت نخواهد بود انتهی نیز گفته پس لابد این را بگویند
 که در مقدمه تبلیغ چند آیه قرآنی واقع شد و بجای باید در عدم لیاقت و قصور قابلیت

آنچه بگوید امر باینکه خلیفه جلیل القدر است مولا و این کار سهل صریح خواهد بود عقل است نه هرگز و هرگز
 علیه السلام که با عقل ناسخ دینی آید چه جا آنکه حکم الهی نیز خلاف حکمت تدریج شود معاذ الله من
 ذلک و این چه نیست که عادت برین رحمت است و شکستن صانع نمودن و جنگه عین و نهادن چنین
 که این چیز را با بلا و سطره سوار قوم پاک سیکه در حکم او باشد از غیر زنند و داماد و برادر و برادر
 و کرده و دیگر را هر چند در مرتبه بزرگی داشته باشد بخاطرند می آورند و معنی فانیست که
 این کلمات غایت سمانه که خود مخاطب بعد از نگذشتش نموده دلالت صریح دارد بر سخنان
 و ایمان است از راه این کار می مقدار که با مرسم و مختار بلکه می آید و جبار سردار و زمین
 بان مامور شده و ظاهر است که ابوبکر به زان خود از این کار تنگ دل شده چنانچه در روایت
 نسائی که در خصائص آورده مذکور است فوجد ابوبکر فی نفسه و نیز در روایت احمد بن
 حنبل و ابن خزمه ابوعبیده و در کفر العمال و کنایه لا ذکر مذکور است از است خلا
 قدا و ابوبکر یکی فقال یا رسول الله حدث فی شیء الی و ظاهر است که بخیر شدن ابوبکر
 و بکار و زاری گریه و بیقراری و دلالت صریح دارد بر آنکه این کار نهایت جلیل و عظیم الشان بود و ابوبکر
 معنای شمل این نهایت ناگوار بود پس هر قدر که در توپان این کار سیکو شد تحقیقت در ایمان و تحقیر
 امام خود می چروشد و یوسف اعور تبلیغ سوره برایت باز یاده و تراز مخاطب فطین تحقیر و توین نمود
 یعنی در رساله خود که در ذیل الطی نوشته گفته آنچه حاصلش اینست که نه امر صغیر است که لایق نیست
 بل امر مثل آن پس صحت کردنی صلی الله علیه و سلم آنرا از ابی بکر سبب بودن او امیر را رفع در جای
 انتقامی ازین کلام هر چند رفع درجت و اعلا کمالات ابی بکر خواسته لیکن در حقیقت کمال تحقیر و توین
 و استخفاف عقلی و بکار برده که چه چنین امری صغیر را که لائق او نبود چندان عظیم و جلیل شمرد
 که بسبب انصراف آن از خود تشکیل شده گریه زاری آغاز نهاد و تفصیل اقامه تحقیر و استخفاف
 الله و الامام جلیل القدر و امیر اسلام نیز حضرت سید محمد طاهر را با دعا تحقیر و استخفاف
 تا و ملا خلیفه محض عدم دلالت بر فضیلت اناخته تا آنکه بتقدیر حق قبل از خلیفه
 آنرا از دلالت بر مزید محبوبیت دور تر داشته اند و آخر این که بکار و شش شان شبت مزایا است و شش
 و توپان ششین سگردد و این آفت بر نگذشت ایشان بر سران بخیران میرسد یعنی چه از و یا خود ایشان

تأیید شده که قبل جناب امیر المومنین علیه السلام تخمین بگذرد و باطن حضور خدمت سرای پرکت جناب
 رسالت صلی الله علیه و آله و سلم شرف نکرده اند بلکه بر او روح خائب و غاشم گردیدند پس اگر کتاب
 الحقیقه از جناب ایشان است که در کتب مصدق من هو من احب الخلق بهم بود و در حدیث
 که احب خلق را پس حضرت المصطفی درین بقلید امثال آن هر چند فرض رفع و سلب و غیره چون
 سید جناب امیر المومنین علیه السلام گفته اند آنرا که ضیق عدم و امانت فضیلت و اشرافیت و اجمیت
 انفراد بکار آرد اما در مصادیق فضائل احوال و صحابه سازند بلکه تبلیغ سوره بر او است و حدیث مذکور
 دلیل عیب نقصان گردانند لیکن چرا این صانع بدیع شان و در برکنار شان گذاشته می شود که
 این همه توهم و انرا دو تخلف و مقتضایان شان یکشد و لا یحیی المکمل السی الا باهل حق
 خاک که چنانچه علیه ثانی در حدیث منزلت راجع خود از دنیا و مافیها بهتر می دانست و ثانی
 کن می نمود و همچنین سعد بن وقاص بن نفیل علیه السلام ثانی در حدیث منزلت راجع خود از دنیا
 و مافیها بهتر می دانست و بی ثنائی آن نهایت عظمت و جلالت حدیث شریف ظاهر می شود و در کتب
 طالع متقی مذکور است عن سعد قال سمعت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم یقول
 تلك خصال الذين تكون واحدة منها أحب الي من الدنيا وما فيها سمعته يقول ان
 بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي سمعته يقول لا عطين الراية غدا رجلا
 يحب الله ورسوله يحب الله رسول الله ليس بفار و سمعته يقول من كنت موكاه
 فعله موكاه ابن جبر و در کتاب الاکتاف تصنیف ابی هریر بن عبد الله بن شافع مذکور است
 و عنه یحیی عن سعد بن خواتم قال سمعت رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم
 یقول انك تلك خصال الذين تكون واحدة منها أحب الي من الدنيا وما فيها سمعته
 یقول انك بمنزلة هارون من موسى الا انه لا نبي بعدي و سمعته يقول لا عطين
 الراية غدا رجلا يحب الله ورسوله و يحبه الله ورسوله ليس بفار و سمعته یقول
 من كنت موكاه فعله موكاه اخرجه ابن جبر فی تهذیب الآثار و الا ما را ابو عبد الله
 محمد بن یزید بن ماجه القزوینی فی سننه ابن جبر حدیث نهایت ثنائی سعد بن
 وقاص که نزد شان از عشره مبشره است بر این مضمون است که در حدیث

در حدیث

منزلت راجع خود بر انصاف و بیاض
 در حدیث منزلت راجع خود از دنیا و مافیها بهتر می دانست

منزلت راجع خود بر انصاف و بیاض
 در حدیث منزلت راجع خود از دنیا و مافیها بهتر می دانست

جای جناب میر علی محمد علیه السلام حاصل شده و ثابت میماند بعد از آن فضا کل جلیله
مناقب میلاد مجاهد طهر و مدائح فخر که حضرات ائمه است بر صاحب به عرواه عشره عشره و حشوا
بلی خود بعد مخصوص شخصه ثابت میگردد و در حدیث منزلت را در حق خود مترانه بنا
و افاضه اند و انوار غایت عظمت جلالت گردانند و حضرات سنی بر خلاف آن در تقصیر حدیث
منزلت گویند و از ادلیل مشترک بین اعدا و انصار بهر گونه دلیل و صفت ضعیف و خفیف گردانید
چشم از حق پوشند و تحقیق در تحمیل و تسفید اصدا خلیفه ثانی جلیل الاختصاص و تغییر و تبیین
سعد و بد و قاصد امثال ایشان نمودند چنانکه آنکه امثال جناب میر علی محمد علیه السلام
حدیث منزلت یوم شکر و کرامات صریح دارد و بر آنکه این حدیث مثبت افضلیت و خلافت حضرت
و خرافات و بیانات فاضله و لطیفه و کاسه لیسان ایشان و کسانیکه مصداق کاسه گرم تر از آب است
می باشد مثل این تمییز و محرم باطل می باشد و محض حق و بلی است چه ظاهر است که اگر مشایخ
و خلافت با فضیلت متکثر و خلافتی که در اول آن و بعضی می بود که شریک است در میان اعدا و انصار
مثل این امر نکوشم و غیر بلکه ظاهر محرم این تمییز اضمحلال و بی اعتباری است بلکه بنا بر محرم
در حدیث منزلت دلیل نقص و حجب عظیم می بود و ظاهر من فلک چگونه جناب میر علی محمد علیه السلام
که با این علم و در هر چه است این حدیث شریف و در مقام اثبات فضیلت و افضلیت خود و خرافات
و ذکر غیر مورد و چگونه صاحب کبار سکت بر آن میکردند و در حق خود ندانند که در حدیث را در مقام حق
برهان و کرمه و انوار اما آنکه از حدیث جز خلافت نقطه کبر و ترقی و قوی و انوار و صاحبان حاصل شده
ثابت میخشد و بلکه معاذ الله حدیث و دلیل سلب خلافت بر این حصول حجب و نقص عظیم است و
احتجاج جناب میر علی محمد علیه السلام حدیث منزلت یوم شوری یا کایا یامه سنی و آیت کرده اند مثل این
القائل و انه طهر و لیس و عبارات این هر دو در مجله دیگر نشاء الله تعالی خوانی شنید و ایضا الفتح نام
بر عهد السید المیزانی الغری فی ما یصلح شرح مقامات حریری گفته الله و کلمه تستعمل فی
الدعاء بمعنی یا الله و المیزانی عوض من حرف التاء و الذال لا یجمع بینهما و انما
فقطت من قبل ان الحروف صنیة و الاصل فی الامناء التکون فلما یدد المیان
و هاسا لکتاب حرکت الثانیة فی الفتح لا تنفاه الساکنین و الخط و الفقه خفها

مرکز تحقیقات کتابخانه و اسناد ملی

آثار وخدمات كتابخانه عمومى امام امير المؤمنين على عليه السلام - اصفهان

- ۱ - تفسير شبر
- ۲ - معالم التوحيد فى القرآن الكريم
- ۳ - خلاصة عقبات الانوار - حديث انوار
- ۴ - مخطوط كلى اقتصاد در قرآن و روايات
- ۵ - الامام المهدي عند اهل السنة ج ۱-۲
- ۶ - معالم الحكومة فى القرآن الكريم
- ۷ - الامام الصادق والمذاهب الاربعه
- ۸ - معالم النبوة فى القرآن الكريم ۱-۳
- ۹ - الشؤون الاقتصادية فى القرآن والسنة
- ۱۰ - الكافى فى الفقه تأليف الفقيه الاقدم ابي الصلاح العلى
- ۱۱ - اسنى المطالب فى مناقب على بن ابي طالب لشمس الدين الجزرى الشافعى
- ۱۲ - نزل الابرار بمناصب من مناقب اهل البيت الاطهار للحافظ محمد البدر خنثانى
- ۱۳ - بعض مؤلفات الشهيد الشيخ مرتضى المطهرى
- ۱۴ - الفقيه الكبرى ۱۵ - يوم الموعود ۱۶ - الفقيه الصغرى
- ۱۷ - مختلف الشيعة « كتاب القضاء » للعلامة العلى (ره)
- ۱۸ - الرسائل المنقولة للعلامة الدوائى والمحقق مير داماد
- ۱۹ - الصحيفة الخامسة السجادية ۲۰ - نمودارى از حكومت على (ع)
- ۲۱ - منشور هاى جاويد قرآن (تفسير موضوعى)
- ۲۲ - مهدى منتظر در نهج البلاغه ۲۳ - شرح اللمعة الدمشقية ۱۰ مجلد
- ۲۴ - ترجمه و شرح نهج البلاغه ۴ مجلد
- ۲۵ - فى سبيل الوحدة الاسلاميه
- ۲۶ - نظرات فى الكتب خالدة
- ۲۷ - كتاب شريف وافى در ۲۰ مجلد
- ۲۸ - عقبات الانوار ، شرح حديث شريف منزلات